H 1256

70432

BMC III 775

RIC III 76

+

Conventus Sumeglensis

Compactus e munificentia Ex.mi Archiepiscopi Dni Martini Biro

Anno 1753.

+

In depositione Roberti Vasvis O.S.B.

1919.

Prologus in stellarium coro-ne benedicte virginis Marie.

Gonia vt ait beatissimus ille Gregorius maximus: Indignus est dādis: qui non agit grates de datis. Et Seneca libro de beneficijs dicente: Turpissimum est gratiam beneficijs non referre. Hinc ē q cū gl̄iosissima dei genitrix ꝑgo maria cōtinue cōferat ienarrabilia nobis z cōtulerit beneficia: p eam eni habemus quicquid boni habere videmur: Eximio Anshelmo: necnō deuotissimo Bernardo attestantib⁹. Vitiosum ergo z punitione dignum arbitror eius laudes tacere: maxime cum viua teneā memoria: in multis periculis necessitatib⁹q; et infirmitatib⁹: eius me accepisse suffragia: morbo quippe graui quo his ante aliquib⁹ diebꝫ vexabar: voto sibi facto: p eam misericorditer liberatū me fateor. Q̄ quidē: nisi me cōpulisset: indignum z insufficientē me sentiens: nullatenus hoc opus attēptassem. Timeo nēpe ne si p̄conia laudis eius tacuero: celeris arguar vt infidelis z ingratus. Hec ḡ penes me causa precipua hūc assumēdi laborē extitit. Spero autē q; p̄positū meū pficiet ipa que intentionē cordis videt: Eius quoq; auxilio facere me posse non ambigo: ad qō in eius laude ex me nō sufficio. Ad ipius igit nati oñi⁹q; nostri iesu christi gloriā: z dignissime sue genitricis Marie laudē: ac seraphici patris Francisci: omniū quoq; sanctoꝝ honorem: huic operi manū apponā. Stilo quidem rudi z sensu ac verbis imperitis: materiā ministrans simplicioribꝫ predicatoribus: ampliora exinde eliciēdi. Vnde et succincte resecatis alijs: sola ea scribere intendo: que ad predicandū simplici populo vtilia fore cōperero. Sed z nec ista ex p̄prio sensu: quin potius alioꝝ peritoꝝ editionib⁹ cōdita cōportaui vt potui. Horror aūt lectorē vt si me in aliquo minus bene scripsisse vel certe veritatis metas incaute vsp̄iam excessisse p̄spexerit: non q̄d: sed quo animo (q; recto) scriptū sit pensans: ignorantie aut ingenij modicitati misericorditer ignoscat. Q̄ q̄d aūt hoc ipso ope repererit dño deiuz ēius genitrici gloriose: vnde oñe datū optimuz z donū perfectū est: attribuat. Nimirū: fide recta adorando trinitatē q̄z redemptorē progenitricem eterne leticie benedico angelorꝫ reginā theoricā virginali stellario. Quia vero dignissima virgo: pulcherrima sub figura describit. Apocal. xij. habere in capite coronā duodecim stellarꝫ. Idcirco in h̄ opere duodecim ei⁹ magnalia: siue misteria: quib⁹ ipsa tanq̄ duodecim radiantib⁹ stellis p̄decorata gloriat: in duodecim libris distincta describunt. Quilibet eriā liber per certas partes diuisus: in aliquotꝫ articulorꝫ coronā duodecim stellarū p̄m materie cōgruentiā coaptando cōtinebit. Quāobrē opus istud Stellariū coronе benedicte ꝑginis cēlui noiandū. Ipsi⁹ nēpe gloriosissima corona p̄ singulis predicatiōib⁹ coaptata: z in laude ēius ferue ter exorāda a nobis preparat⁹ quatenꝰ per eam i celo coronari mereamur. O igitur gloriosissima celi regina: ꝛ cte supplex: mente pia: vt has coronaꝝ rosas (q̄q̄ exiles z tuis meritis impares) recipere digneris: quibus te omni laude dignissimā magnificare ꝓposui tu ꝛ tu mater misericordie z gratie veras mihi z gratiam tribuere: coronemq; tue celestis z gaudij ꝓcipē facere i supna p̄tia ne dedigneris vbi tuū natū z te laudē sine fine: Amē

Diuisio huius operis.

In p̄mo itaq; libro agitur de misterio sue dignissime annūciatōis: diuineq; incarnatiōis: z actiue ꝯceptōis Marie. h̄ nimirū cetera añcedit ordine dignitatis z causalitatis. In secūdo libro agitur de misterio sue gaudiosissime visitatōis. In tertio: de misterio sacratissime purificatōis.

In quarto: de misterio immaculate sue cōceptionis. In quinto: de misterio sanctissime sue natiuitatis. In sexto ꝑo: de misterio sui benedicti nominis z appellationis. In septimo: de misterio sue virtuosissime vite z operatōis. In octauo de misterio sue purissime virginitatis.

In nono: de misterio sue excellētissime charitatis. In decimo: de misterio sue glorioſissime assumptionis. In vndecimo: de misterio multiplicis z precelse pri vilegiatōis ac dignificatōis. In duodecimo libro agit de misterio debitorie fuitutis z cultu deuotiōis: scilicet a nobis sibi exhibende.

Primus liber agit de his que ptinent ad misteriū incarnationis: annūciatōis q̄ dñice: z cōceptionis Marie. Liber iste diuidit in partes plures. Pars prima de diuine icarnatōis cōsiliatione per modū predicatōis.

Deterno ordi

a nata sumt ex antiquis: antecq̄ terra fieret. Prouer. viij. Mira charissimi dei nostri ergo nos homines dignatio. Stupenda supra modū bonitatis sue ostensio: qm̄ ab eterno sua inperscrutabili sapiētia decreuit nostrā naturā in vnitatem persone assumere per incarnatōis modū ineffabilem in glorioſissime virginis Marie vtero: vt nos infimos in ordine rationalium super oēm creaturā dignificaret in seipso vt vicz deus fieret homo: z homo deus iuxta illō Joh. i. Verbū caro factū ē z habitabit in nobis. Nimirū: quid hac re mirabilius: q̄ q̄ homo fieret deus. Et quē celi capere nō possunt: in vnius virginis vtero caperet inclusus. Mirabile p certo foret: si celum descendens terre vniret. sed multo mirabilius q̄ deus celi creator z omniū nostre vili nature vniat. Unde Damascenus sup. Missus est. Qualiter inqt facta sunt vnum: deus z homo: mirantur angeli pauent celi: vox silet: mens deficit: cū vna puella sic deum in suo vtero capit: vt sanctis pacem: vitam mortuis: salutē pditis cōferat. Hec ille. Preterea. Quid homini dignius: q̄ vt fieret deo frater et ꝓpinquus. Propter qō Bern̄. ait: Puto q̄ iam nue nō poterit spernere deus os meū: caro et frater meus. Denicq̄ quid hac dilectōe maius: Qm̄ teste saluatore. Joh. iij. Sic deus dilexit mundū: vt filiū suū vnigenitū daret: vt omnis q̄ credit in eum nō pereat sed habeat vitam eternā. Hoc est ergo qō nostruz cor afficit ad deum z stringit: hoc est qō in admiratione animū supēdit: qm̄ ab eterno deus sic decreuit z ordinauit: vt incarnaret in bñdicte ꝟginis vtero et hō fieret: propter qō sapientia diuina in verbis thematis dic̄: Ab eterno ordinata sum z c̄. id est: ab eterno preordinatū z ꝓuisum est: vt mira dispensatōe diuine sapiētie deus fieret homo: ex Maria virgine carnez assumēdo z c̄. De hac ergo ꝓordinatōe diuini cōsilij loqui volentes: tres cōtemplationes notabimus: tria principalia consilia declarantes.

Primū cōsilium dicit creationis.
Secundū dicit reparationis.
Tertiū dicit retardationis.

Articulus primus: qualiter deus preordinauit ab eterno creare duplicē naturā rationalē z eā vertibilem Caplm I.

Primū consiliū de

p clarandū dicit creatōis. Possumus nēpe pie imaginari quomodo ante creationē mundi in cōsistorio sancte trinitatis cōsiliū habituz est de hui⁹ mūdi creatōe. Et i hoc cōsilio ꝓcipue tres questiones fuit mote z determinate. Prima questio: vtrū creari debuerat natura angelica. Scda q̄stio: vtrū creari debuerat insuper natura humana.

Tertia questio: vtrū rōnalis creatura creari debuerat vertibilis in arbitrio libera. Prima itaq̄ questio in consistorio sancte trinitatz fuit mota: vtrū vicz cōueniēs foret creare naturā angelicā: Et determinatū est p diuinā sapientiā q̄ sic tali rōne: Bonū vt bonū sui ipius cōicatiuū esse debet. Hec ꝓpositio habet a Dyo. de angelica hierarchia. c. x. Et p Arist. li. i. Ethic. dicentē: Bonū q̄to cōmunius tanto diuinius. Cum igit deus sit sūme bonus: videt q̄ aliqua creatura rōnalis ab eo ꝓdu-

catur in esse: quã sue bonitatẽ participem faciat. Et sic diffinitũ est a deo vt angelica natura crearet in esse spũaliter intellectuali et ipo intellectu ab eadẽ participaret ipe deus. Hec ratio trahit ex dictis Aug⁹. in Enchiridion. c. vi. Transsũptiue aũt habetur a magistro. in. ij. dis. i. c. v. Credim⁹ inqt rerũ creatarũ celestiũ et terrestriũ: visibiliũ et inuisibiliũ causam nõ esse nisi bonitatẽ creatoris: qui est deus vnus et ver⁹ cui⁹ tanta est bonitas: vt sũme bonus: beatitudinis sue qua eternaliter btũs est: alios velit esse participes: quã vidit et cõmunicari posse: et minui oino nõ posse. Illud igit bonũ qõ ipe erat: et quo beat⁹ erat: sola bonitate nõ necessitate alijs cõmunicari voluit: et ita fecit. Igit deus creaturã rationalẽ que sũmũ bonũ intelligeret: intelligendo amaret: amãdo possideret: et possidendo frueret eo. Hec ibi: cõcordat scriptura. Prouer. xvi. Vniuersa ꝓpter semet ipm operatus est dñs. Capl'in. II.

Secũda questio in cõsistorio trinitatis sanctissime fuit mota. Utrũ vicz cõueniens foret creare humanam naturã vl creaturã. Et determinatũ est per sapientiã diuinã q sic: rõnibꝫ pluribus. Prima rõ perfectõis vniuersi et decoris: Quia enĩ ad diuine bonitatis manifestationẽ et potẽtie ac maiestatis declarationẽ: deberẽt creari diuersi ordinis multiplices creature. Quedã nẽpe pure spũales: vt angeli. Quedã pure corporales: vt notat magister in. ij. di. i. Et Bonauẽ. ibidem cõcludit: q si est ponere extrema cõponibilia: ergo et mediũ qõ cõponit extremitis. v. physico. Vnde ad pfectionẽ vniuersi hoc triplex genus requirit. Debuit ergo creari rationalis creatura composita ex corporali et spũali: scz ipe homo. Ũ scriptũ est Deut. xxxij. Dei pfecta sunt opera. Proinde etiam homo sexta die post omnes creaturas creatus est: et ipo creato deus requieuit ab oĩ opere qõ patrarat. Sicut legit in Gen̄. ad significãdũ q hõ est finis omniũ et pfectio: ex. ij. phic. Quia mũdus factus ẽ ꝓpter hoiem vt seruiret ei. Sic et homo factus est ꝓpter deuz: vt ei seruiret. Magistro in. ij. dist. i. c. vij. teste.

Secũda ratio est diuine glorificatiõis et laudis. Vnde idẽ magr̄: vbi s. c. v. dic. Si queratur quare creatus sit homo: breui sermone respõderi põt: q ꝓpter bonitatem dei: et ad laudandũ deũ: in quo pficit homo: non ipe deus ꝛc. Et. c. vij. dicit: Factus est inqt homo ꝓpter deũ. Non q de⁹ sũme beatus eius indiguerit officio (qui bonoꝝ nostroꝝ nõ eget) sed vt seruiret ei ac frueret eo cui seruire regnare est. In h̄ ergo pficit seruiens nõ ille cui fuit. Hec ille. Sicut igit angel⁹ creatus est ad laudandũ deũ in celis: ita homo ad laudãdũ deum in terris: et ei seruiẽdo glorificãdus vt tandẽ eternaliter laudare mereat in celesti patria iubilando. Huic cõcordat ministerio formatio corporis humani. Ũ si bene cõsideramus: in ipa facie hois exaratũ quodãmodo reperim⁹ quasi scripta a deo impressa hec verba. Homo dei laus. Deum. Nam linealiter nasus cũ linea gene facit. h. Oculus iuxta facit. o. et super prensum supercilio quasi titellus significat ly hõ. Et hec q ad vtrãqꝫ facie. Auris sinistra formata est q̃si. o. Auriz aũt dextra quasi. e. Linea sub naso q̃si. i. Et sic resultat hec dictio dei. Lingua quoqꝫ et loquela quare data est hoi nisi ad laudãdũ deũ ꝛm Crisost. de laude dei. Et sic patet hec oratio: Homo dei lauda deum. Tertia ratio angelice reparatiõis: q homo fact⁹ est vt angelica ruina quã deus ꝓnouerat: ex ipo repararet. Unde Aug̃. vbi s. c. xi. De homie quoqꝫ in diuina scriptura reperit inquit interdũ q factus sit ꝓpter reparationẽ angelice ruine: qõ nõ est ita intelligendũ quasi nõ fuisset homo factus: si nõ peccasset angelus. Sed q inter alias causas hec erit nõnulla extitit. Hec ille: In huius significationẽ dicit Basili⁹ magnus in Hexameron. q cum animalia cetera ex terra formata faciem habeant versus terrã respicientia: ideo q sunt in terrã reuersura: homo aut facie habet eleuatã ꝓsus celũ et caput erectũ vt se ad angelorꝝ cetũ intelligat finaliter eẽ eleuãdũ. Ũ igitur homũ sit o fidelis anima pẽsa diligẽter ad quẽ finez creatus sis: an vt terrenis cupiditatibꝫ inhereas: an vt voluptate re-

solutus sola carnalia secteris: an vt diuersis vitijs diabolo deseruias: nō certe: non. Sic em̄ cōtra finem tue creationis agis. Aliaquerte quoq; qm̄ artifex suū artificiū qđ ad finem intentū non venit destruit et abijcit: vt patet in falsis monetis: sic tu dignus es morte: si deo nō seruieris et ad celum non tendis. Ca. III.

Tertia questio ī consistorio sancte trinitatis fuit mota: vtrū rationalis creatura creari deberet vt esset arbitrio libera et vertibilis ac peccabilis. Nam arguere posses q melius de⁹ fecisset si rationalē creaturā sic stabilē creasset vt nullatenus ad malū culpe ⁊ miserie peruenire potuisset. Sed in contrariū p diuinā sapientiā determinatū est q rationalis creatura in libertate arbitrij crearet ⁊ vertibilis fieret: ⁊ q h̄ melio⁹ foret plurib⁹ rationib⁹. Prima ratio diuine manifestationis: hanc rationē ponit Alex. de hal. 2da pte sūme. q. xxij. ar. iij. Cōcor. Petr⁹ aureoli in suo cōpendio li. ij. ca. penul. Nam ex hoc manifestat diuina potentia qm̄ p hoc ostendit q solus de⁹ inuertibilis ⁊ indefectibilis est. Omnis aūt creatura mutabilis est: conueniens g̃ erat oñdere creature rationali q sicut sine deo facta nō fuerat: ita nec sine deo psistere poterat. Nec ipaz decebat cōfirmari in bono quousq; illi cōstaret q ipe solus ē deus in quo non cadit non posse. Itē ex h̄ declarat dei sapiētia q̄ ad bonos ⁊ malos: q̄ ad bonos qdē q: fm ordinē diuine sapie nēo dign⁹ ē coronari nisi q̄ legitime certauerit. ij. Thio. ij. Quo ad malos quoq; vt diuina sapientia ostēdat scire etiā ex malis elicere bona: qđ nō poterat fieri nisi de⁹ fecisset creaturā vertibilē in malū. vñ Aug⁹. xi. de ci. dei. cap. xvij. dicē. Nec de⁹ vllū nō dico angelo⁹ nec vl'hoīm crearet quē malū futurū psciret nisi pariter nosceret quibus eū bono⁹ vsib⁹ comodaret hec ille. Cape exemplū q: mali angeli ⁊ homines bonoz vtilitatib⁹ comodant q̄m sunt bonis ad exercitiū fructuz cū eos temptāt ⁊ psequunt. Itē ex hoc dei clemētia ⁊ misericordia declarat in eo q dei filius p liberatione hominis et angelice ruine reparatione mittit. Preterea dei iusticia ostendit in hoc q de⁹ tribuit vnicuiq; fm opera sua scz bonis eterna pmia ⁊ malis eterna supplicia. Denicq; dei charitas demonstrat qm̄ in libertate arbitrij reliquit creaturā velle beatificari ⁊ saluari. Eccli. xv. Deus creauit hoīem ⁊ reliquit eū in manu cōsilij sui ⁊c. O igit q̄ laudabilis ē deus ⁊ quantū gras ei agere debem⁹ ⁊c.

Secunda ratio laudis maioris. Da ioz em̄ laus ⁊ bonoz est cum quis peccare pōt ⁊ nō peccat: q̄ cū io nō peccat q: peccare nō potest. Exempli gra. Dutus nō laudat de virtute taciturnitatis qm̄ io nō loquit: quia loq nō potest. Unde et Arist. pmo li. Derba. dicit. Propterea q̄ insūt nob a nata nec laudamur nec vituperamur ergo merito laudandus ē: qui potuit trāsgredi ⁊ nō est transgressus: facere mala et nō fecit. Eccli. xxxi. Sicut in exēplo. Dauid laudat qui saulē interficere bis potuit ⁊ nō interfecit. Sic igit patz q si hō īm peccabilis factus fuisset nō esset laudabilis de virtute igit ⁊c. Propterea Greg⁹. ī moral. dicit. Deus fecit naturā rationalē bonā eo q mutabilē cōdidit ⁊c. Tertia ratio humiliationis decebat nēpe rationalem creaturā vertibilē ⁊ peccabilē fieri: vt cām humilitatis hret ⁊ superbiaz vitaret ⁊ se agnosceret indigere auxilio diuino ⁊ ad ipm deum recurrendi occasionem haberet p cōseruando a pctō: hec est ratio Bonauē. sup. ij. di. xxiij. Quarta ratio pmij amplioris: nā glorioſius est nature vertibili ad malū ex meritis gliaz obtinere: q̄ in inuertibilitate cōdita fuisse: ⁊ sic sine aliquo genere meriti beatificari. Exēplū in pueris baptisatis q̄ī merito xpi saluant⁹ et nō in xpo: vñ minorem gliam hīt his q in xpo merito saluant⁹. Hec ē rō Alex. vbi s. patet igit q̄ gre p diuinā sapiētiā rōnalis creatura vertibilis fit facta: ⁊ q̄ cōueniēter. Ad igit calūnie hēs o hō ōtra deū creatorē: imo potiꝰ materiā laudis ⁊ gre. Cui⁹ em̄ culpa tu peccator q pibis nisi tua: q: bonū facere non vis ⁊ a pctō nō desistis. Quid est q vāna ris nisi q: voluntate te pcipitas. O stulte o infelix ⁊ insane peccator attende: dei circa te bonitatē: ⁊ tuā cōtra ipm ingratitu-

dinis prauitatē. Vide quantū te cupiat saluare: cū in tuo arbitrio constituerit te: vtq; bonum vel malum velis: ausculta qđ dicat dñs p Osee.ca.xiij. Perditio tua ex te: ex me tm̄modo auxiliū tuuz ꝛc. O vtinā agnosceres tuā libertatē: ꝛ nō subijceres te in diaboli captiuitatē ꝛc. Verbeu quanta cecitas mentis inualuit vt q; homo peccat nō recognoscat sed in deum retorqueat loq̄ns blasphemias ꝛ dicat: Sic me deus fecit vt peccē: audi ꝛ pēsa verba Aug̃i. li. de lib. arbi. dicentem: Naturas inq̄t oēs fecit de⁹ nō solū in iusticia pmā suras ſz peccaturas: nō vt peccarēt: ſz si ñ peccarēt coronarent: si peccarēt punirēt. Qui g̃ peunt arbitrio peūt. Et qui saluāntur gratia dei liberantur ꝛc Hec ille

Articul⁹ secundus: qualiter deus preordinauit ruinaz angelicam reparandam.

Ecundum consilium declarandū dicit reparationis. Die nēpe possum⁹ cōtemplari: quō sācta trinitas preuidens rōnalē naturā ruz in angelo q̄ in hoīe ruiturā: tractauit cōsiliū de repatiōe ne ciuitas supna vacua suis ciuibus maneret. Et hoc tali ratiōe que accipit ex dictis Anſhelmi li. Cur deus hō: dicētis. Nullaten⁹ decet sūmā stabilitatē suū ꝓpositum pmittere infirmari: nec decet sūmā sapiaz pmittere nobilissimas creaturas vltimo suo fine fraudari. Sed qz de⁹ ꝓposuit hoīem ꝛ angelum ad brītudinē creari. Si g̃ nō fieret repatio cuz ytraq; natura labat: angelica qđē p pte: hūana vero p toto dei ꝓpositū infirmabitur: ꝛ creature suo fine fraudabunt. Sic ergo ꝓsiliū determinatū est: q; fieri debeat repatio. Sz in hoc ꝓsilio tres alie questiōes more sunt ꝛ determiate. Pria vtrū p hac repatiōe vtercz. s. angel⁹ ꝛ hō redimi debeat. Secda q̄stio vtz aliq̄ creata p hac redēptiōe facienda sufficiat. Tertia questio cui diuinarum personarum hanc redemptionis satisfactionem facere conueniat. Capitulum. I.

Prima questio in hoc ſcdo cōsiliō mota est in ꝓsistorio ſcte trinitatis. vtz vicz vtercz. s. angel⁹ et hō p⁹ lapsum redimi debeant p repatiōe ruine Et argutū est q; sic: qz pctm̄ hois ꝛ peccatū angeli vn⁹ generis esse debebat: ꝛ est qz vtercz p supbiaz peccauit. g̃ de⁹ vtricz subuenire misericorditer debuerat. Sed ad istud determiando rndit diuina sapia q; solus hō redimi debebat ꝛ ex eo ruina angelica repari. Nec deberet xpi incarnatio subuenire angelo lapso: qz pctm̄ angeli est irremediabile: peccatū aūt hominis remediabile. Et hoc pluribus rationibus ſm Tho. in tertio scripto ſnia z. di. i. ar. ij. Et ſm Bonauē. sup eodē tertio li. alios; doctores cōmuniter. Prima ratio ex pte potentie cognitiue: quia angelus cognoscit in luce plena per intellectuz deiformē vt sic per ignorantiā non excuset. Totum em̄ pōt cōsiderare sine inq̄sitione: qđ ad electionē alicuius rei pertinet. Hō autez cognoscit que agenda sunt deliberādo p rationem: que est quedā obumbratio intellect⁹: vñ hō peccās de venia cogitauit et in aliquo deceptus est: vt dicit Dgr̃ li. ij. di. xxij. Non aūt angelus. vñ Dam. dicit. Quāto nobilior fuit in angelis dei cognitio tāto peior ī eis fuit erroris occasio: qz seru⁹ sciens voluntatē dñi sui ꝛ non faciens plagis vapu. multis. Secunda ratio ex parte potentie volitiue: quia volūtas angeli inuertibilis est ad bonuz post electionem mali: vnde peccando immobiliter inheret malo. Nec est susceptibilis penitentie. Ideo Damasce. li. ij. Angeli sicut non fuerunt nec sunt nec erunt susceptibiles penitentie ita nec venie. Quod enim facit hominibus mors hec angelis casus ꝛc. Homo autem est susceptibilis penitentie igitur ꝛc. Hic cadit exemplū: quod legitur de sancto Martino: et etiaz Augustino. Qui promittebat demoni se oraturum pro eo dūmodo peniteret et ipsi diabol⁹ respondit: nullomodo velle penitere ꝛc. Tertia ratio ex pte culpe: qz ſm Aug̃. Angeli nullo suggerēte peccauerūt. Jō nemie repante reduci debuerūt

Homo autem diabolo suggerēte cecidit: ideo dei virtute subleuari debuit. Item q̄ culpa hois p̄mi totā posteritatē infecit ⁊ corrupit: et tota cecidit hūana natura in vno peccante. Et ideo indecens erat vt tota relinqueret̄ sub dānatōe. Angelica autem natura nō ꝓpagat̄ ex vno ex quo vitiū cōtraheret. Sed omes angeli actu existētes ꝓprio arbitrio peccauerūt igit̄ ⁊c. Ēt iusticiā diuinā nō decebat vt omes illi ad quos corruptio peccati p̄mi hois deuenire debebat: qui quidē nō duz erant actu sed in virtute tm̄ p̄riusq̄ essent vltimā dānationem reciperent. Omnes aūt angeli actu existentes ꝓprio arbitrio peccauerūt. Ideo decens erat vt oīno illi peccātes perirent: maxime q̄ īmobiliter malo adhesissent. Quid igit̄ dicam vobis o pctōres indurati: excecati: ⁊ desperati: qui diabolo siles estis: q̄ ex certa malicia peccatis ⁊ nullo etiā suggerente ad malū curritis: multos quoq̄ alios verbo ⁊ exemplo inficitis. Et heu heu q̄ maximū est: īmobiliter in pctō p̄seueratis: hoc quippe diaboli cum est: vt dicit Aug⁹. Humanū est inq̄t peccare: sed diabolicū est p̄seuerare. Quā vobis sententiā ꝓferre valeo: nisi illā Petri apostoli in sua canonica. Si angelis peccantib⁹ nō pepercit ⁊c. Expergiscimini igitur o peccatores ⁊ nolite cum diabolo damnari.

Cap'lm. II

Ecunda questio mota est: vtrū aliqua creatura ꝓ hac reparatōe facienda sufficiat vt deū incarnari nō oporteat. Et cōclusum est a diuina sapiētia per hanc cōclusionē: q̄ nullus pur⁹ angelus: nec aliq̄s purus homo aut q̄cunq̄ creatura pura ad hanc reparationē sufficeret: sed deum incarnari ip̄m oporteret: plurib⁹ hoc rōnib⁹. Prima rō condigne satisfactōis: Nam licet vt ait Aurel⁹ Augu. xiij. de tri. c. x. Alius mod⁹ fuit deo possibilis q̄m ille quem tenuit in redemptōe: q̄ eius ptāti cuncta subiacent: tm̄ debuit oīno fieri per satisfactionē: qm̄ hic modus cōgruentior fuit ⁊ decentior: tam ex parte dei: q̄m ex parte nostra: vt ꝓbat Bonauen. in. iij. distin. x. ar. i. Et Rich. ibidem. q. iij. Primo inq̄m ex parte dei ꝓ tanto: q̄ in omi opere dei debet manifestari misc̄dia et iusticia. p̄s. Vniuerse vie dñi misc̄dia ⁊ veritas. Sed si deus naturā humanā repararet absq̄ satisfactiōe: fuisset manifesta misc̄dia sine iusticia. Nūc aūt vtraq̄ manifesta est: q̄ iusticia in satisfactiōe: misericordia in modo reparādi: eo q̄ cum purus homo nō posset satisfacere: de⁹ pater suuz filiū dedit ꝓ satisfactōe: in quo tanta misc̄dia dei claruit qua maior excogitari nō potuit. vt p̄z per Anselm. ij. lib. Cur deus homo. c. ij. Sc̄do ex parte nostra: quia sicut gen⁹ humanū deū in bonorauit p culpam: sic oportebat vt honoraret per penā. Sicut enī honorabili⁹ est habere meritis vitā eternā (ceteris paribus) q̄m sine merit̄. Sic honorabilius fuit nos deo per satisfactionem recōciliari: q̄m sine satisfactione. Hec Richar. ⁊ Bonauentu. Fundamentum harū rationū ponit Anselm. li. i. Cur deus. c. xij. sic dicens: Liberior inq̄t eēt iniusticia: si sola misc̄dia dimitteret̄. Et iterum ibidem subdit. Dimittere pctm̄ sine satisfactiōe: nō est aliud q̄m nō punire. Si aut̄ pctm̄ nō punit̄: inordinatū aliq̄d dimittit̄. Non aūt decet deū aliq̄d inordinatum in suo regno dimittere: q̄ debuit peccatū hois dimitti nō nisi per iustā satisfactionē: quā non p̄t facere creatura pura: vt patebit statim sc̄da rōne igit̄ ⁊c. Secunda rō culpe ⁊ eius offensionis: Quia omis homo: angelus ⁊ quelibet alia creatura finita ⁊ finite bonitatis ac meriti est offensa aūt dei īfinita ex pte dei: ⁊ ideo cū finiti ad infinitū nulla ꝓportio: nulla creatura satisfacere p̄t. Item deus purus in sua natura impassibilis est: ⁊ ideo satisfactiōi subiacere nequit. Concludit̄ ergo q̄ sit satisfactor deus ⁊ homo: deus quidem vt infinite satisfaceret fm̄ mensurā offense: hō aūt: vt q̄ peccauerat pateret̄ ⁊ i ea natura sc̄z hūana deus satisfaceret. Q̄ aut̄ pctm̄ sit infinite offensionis: ꝓbat per eosdem Rich. ⁊ Bonauent. vbi s. Quia peccatū homis est cōtra bonitatē infinitā: sc̄z deum. Et q̄ naturā humanā priuauit bono infinito: rem etiam infinitā in potētia corrupit: q̄ si deo placeret indiuidua humana multiplicari sine fine oīa illa cor-

rũperet: z ideo in pctõ hominis fuit infinita iniuria. Ad hoc aũt ꝙ sit satisfactio cõdigna: oportet ꝙ fm quãtitatem culpe sit quãtitas emende. Deut. xxv. Pro mensura peccati: erit z plagaꝝ mod⁹. Vnde claret ꝙ istam satisfactionẽ facere nõ potuit: nisi ille qui esset deus z homo: prout phat Anselm. ij. lib. Cur deus homo. c. vi. Tertia ratio incõuenientie talis reparationis. Nam (vt dicit Anselm. lib. ij. Cur deus homo. c. xiij.) Incõueniens erat vt homo purus reparasset: qz pctõr pctõrem nequit iustificare. Sed si homo seipm reparasset pctõr pctõres iustificasset Item fm Thomam. iij. scrip. sententiaꝝ di. i. artic. ij. Si deus nõ per seipm sed per angelũ reparasset naturã humanã corruptã: duo incõuenientia subsecuta fuissent. Primũ ꝙ semper homo angelo salutis sue debitor eẽt. Secũduz ꝙ in beatitudine angelo equari nõ posset qõ est cõtra illõ Matth. xxij. Erũt sicut angeli dei in celo. Deniq; q̃cũq; alia pura creatura reparari potuisset: ipsi: homo debitor salutis fuisset: et diuinum honorẽ creature exhibuisset. Cõclusum est ergo miro diuine sapiẽtie ordine vt deus fieret homo: z p illũ misericordiater liberaret homo. O quanta dei pietas: qs excogitare posset misericordie eius magnitudinem: vt cum nullo modo liberari posset per aliquã creaturã homo: ipe deus p hoie seipm daret: et satisfactionẽ penalẽ p culpa hois subiret tantus rex regũ z dñs. dñantiuz: p tam vili z misero puluisculo: scz homine seipm morti subiceret vt istũ in gloriã exaltaret a suspẽdio inferni liberatum. Gratias ergo charissimi agamus tante pietati zc. Capl'm. III

Tertio: qz cõclusum est ꝙ deus homo debet facere hanc satisfactionem questio mota est: Que personarũ diuinarũ deberet incarnari vt deus homo fieret z satisfaceret. Possibile nãq; fuit patrem z filium z spiritũsanctũ incarnari. vt dicit Mgr in. iij. di. i. Quia q̃cq̃d potest fili⁹: põt z pater z spũssanctus: cum sit vna potentia in trib⁹. Sicut ergo filius potuit incarnari: ita z pater z spũssanctus Sed p sapiẽtiã diuinã determinatũ est ꝙ nõ cõueniret patri ꝓpter ꝓprietatẽ innascibilitatis. Non enĩ decet vt q̃ in deitate est pater: in humanitate sit filius. Similiter ꝙ nec cõueniret spũisctõ incarnari: ne nomen filij in plures psonas trãsferret. Dec beatus Tho. in. iij. di. i. cõcordat Richar. z Bonauẽtu. Concluſuz est igit ꝙ soli psone filij cõueniret incarnari: et hoc pluribus rationib⁹ quas ponũt doctores predicti ibidem. Prima ratio: qz filio cõuenit iste determinat⁹ modus originis. s. nasci: vt q̃ in diuinitate est fili⁹ dei patrẽ: in humanitate sit fili⁹ ꝙginis mr̃is: z sic nõ eẽnt plures filij in trinitate. Secũda ratio: qz cum filius sit verbũ dei: quo omnia creata dixit vel dicit: congruũ est ꝙ per eundem oĩa repararet per incarnationẽ. Tertia ratio: qz ille qui faceret hãc satisfactionem debebat fieri mediator: qui reconciliaret hoiem deo. In trinitate aũt psona media est fili⁹ igit zc. Quarta rõ: qz in incarnatõe remediũ adhibet peccato primi hominis: qui peccauit cõtra sapientiã appetendo scientiã dei. Gen. iij. Sapientia autẽ filio attribuit in diuinis: igit zc. Plures alias rõnes causa breuitatis obmitto Determinato igit ꝙ filius deberet incarnari ait ad patrẽ iuxta sententiã Bonauẽture vbi s. z dixit illud Jone. i. Scio inquit ꝙ ꝓpter me venit hec tẽpestas: qz scz meaz sapientiã appetendo homo cecidit. Jdeo ecce ego mitte me in mare. s. mortalitatis z miserie mũdi. Sicq; determinatum est secundũ cõsiliũ.

Articulus tertius q̃diu a ꝓncipio mundi debuit differri ipsa incarnatio christi. Capl'm. I.

Tertiũ cõsiliũ ꝓncipale dicit retardatõis siue dilatõis. Postq̃ enĩ decisum est filiũ dei debere incarnari ortuz est scõm cõsiliũ in cõsistorio trinitatis: qñ deberet hoc fieri aut q̃diu a principio mũdi differri post hois pctm: vbi z tres questiones vertere licebat: z decisse fũr. Prima questio vtrũ ante pctm tpe innocentie dei filius deberet incarnari. Et ecce ba-

ritas dei arguebat sic: q opus incarnatois fit t pcedit ex maxima charitate: iuxta illud Joh. iij. Sic deus dilexit mundū vt filiuz suū vnigenitū daret vt omnis qui credit in eum non pereat: sed habeat vitam eternam. Sed amor requirit celeritatem doni t non tm modo donum: ergo cito: id est in principio mundi et eius creationis deberet dari hoc summum donum. Sed ad istud rndit diuina sapientia diceens: q amor debet esse discretioni adiunctus vt non faciat donum accelerari anteq̄ expediat ei cui datur. Non autē expediebat hoc donum generi humano anteq̄ experimento disceret quātū eo indigebat: vt sic acceptū charius haberet. Unde determinatū est per diuinā sapientiā q ante pctm̄ tpe vicz innocētie nō deberet filius dei incarnari eo q medicina nō debet dari nisi infirmis: iuxta illud Matth. ix. Non est opus valentib⁹ medic⁹: sed male habētib⁹ nō enī venit vocare iustos sed pctōres ad penitētiā. Et q incarnatio dei medicina debet esse t est cōtra pctm̄: ergo post pctm̄ debuit filius dei incarnari. Hec Bonaventura et Richardus de media villa et cōmuniter alij doctores super. iij. sentēn. distinc. i. cōcordat Tho. tertia parte. questio. i. arti. v.

Capm̄. II

Ecūda questio mota est: vtrū statim post culpā cōmissaz dei filius incarnari deberet: t mox diuīa sapientia determinauit q nō: pluribus rōnib⁹ positis a doctoribus precipue sctō Thoma vbi s. Prima ratio vt pctm̄ inotesceret nam pctm̄ hominis ex supbia ortum habuit t ideo cōueniens erat vt de lege naturali t scripta cōuincerēt prius: t sic humiliatus cognosceret se indigere liberatore: cōperto q nec per legem naturalē nec per legem scriptam posset liberari. Amirū si post casum statim xp̄s venisset homo putasset per legē naturalē se liberari potuisse. Similiter t si in lege mosayca venisset per illā legez se saluatū putasset: t sic superfluum putasset xp̄i aduentū. Secunda ratio vt dignitas xp̄i clarescceret: q enim christus est ret regū: t dns dnantiū. Apoc. xix. Et ideo decuit eum venire vt sūmum regem: cui⁹ aduentū regis solitū est vt multi p̄conisent: multi eum ingredientem in aliquā ciuitatē vel regnū pcedant et multi comitent ac sequantur. Sic t de christo spūaliter accipiēdū deus decreuit vt multi ꝓphete eius aduētū p̄conisantes p̄cedere debeāt. Juxta illud glo. Ad Gal. iij. Quāto inq̄t maior iudex veniebat tāto preconū multoz series lōgior precedere debebat. Et etiā q mlti sancti comitari debeāt t sequunt: iuxta illud Apoc. vij. Post hec vidi turbā magnā quā dinumerare nemo poterat ex omnib⁹ gentib⁹. Notanter dicit post hec. i. post sanctos veteris testamēti signatos: vt ibidē pz: ex oīni tribu filioz israel. Tertia ratio vt dns nō tepescceret: sed in cordib⁹ hominū feruescceret. Nam si mox xp̄s post hois casum venisset: ip̄m beneficiū incarnatois non tam gratū fuisset. Et veniēs postea tam longissimo ductu tpis subsequētis vsq̄ ad finē mundi hoies īmemores effecti: tantū beneficiū nō recognouissent: Sic quoq̄ lumen fidei t feruor dilectiōis tepuisset: iuxta illud Lu. xviij. Cum venerit filius hominis putas ne inueniet fidem sup terrā: qđ certe circa finem mūdi erit homib⁹ tepescentib⁹ ex temporis longitudine t iniquitate crescente: quod tanto magis accidisset si a principio mūdi vl citra christus venisset scilz ex subsequētis tpis longitudine.

Capm̄. III

Tertia questio mota est: vtrum bonum esset vt deberet differri incarnatio xp̄i vsq̄ ad finez mūdi: t diuina sapientia declarauit q nō: triplici ratione. Primo ratōe iusticie: q finis mūdi est tps iudicij t iusticie. ps. Cum accepero tps ego iusticias iudicabo. Incarnatio autē dei pticket ad misericordiā: vñ ad Thit. iij. Nō enī ex operib⁹ iusticie que fecim⁹ nos: sed sm suā misericordiā saluos nos fecit. Secōo ratiōe humane malicie: q in fine mūdi tam dei reuerētia q̄ mox honestas t omnis bonitas extinguet. Unde thei. xxiij. Quia habūdabit iniquitas refrigescet charitas. Tertia ratio cōgruentie: q congruebat q sicut xp̄s dns veniebat in mundū vt mediator: ita decentia regia

christi reqrebat quedã mẽbroꝝ suoꝝ pre/
cedere: quedaz sequi: sicut ⁊ in p̃cedentib⁹
tactum est: ꝓterea ꝓphetauit Abacuc. iij.
ca. dicẽs: In medio annoꝝ notum facies
illud scz opus nostre redemptiõis huma
ne. Hec ꝑm Petrũ aureoli. necnõ ⁊ Ray/
nerium in summa sua ⁊ cõmuniter docto
res alios.

Conclusio huius cõsilij.

Lata cõclusum est per sapientiã
i diuinã q̃ sũma cõgruentia debe/
ret fieri hec icarnatio diuina: hoc
ẽ tempis plenitudine quo facta est scz ver
gente mũdi vespere vti sponsus de thala/
mo egrederet xp̃us honestissima virginis
matris clausula: put canit ecclesia. Et vt
hec congruentia magis clarescat. Nota
q̃ ꝑm numerũ duodecim stellaꝝ quas de
scribit Joh in apoc. c. xij. In corona capitz
beate Marie v̄ginis. d. Mulier amicta
solez luna sub pedib⁹ eius: ⁊ in capite ei⁹
corona duodecim stellarũ. Diuina sapiẽ/
tia circa hoc determinauit duodecim cõ/
gruẽtias quib⁹ veluti duodecim stellis ra
diat misterũ diuine incarnatõis ex Ma
ria v̄gine atq̃ nostre reparatõis per xp̃m
facte. Mirũ diuina incarnatio ex Ma/
ria virgine p̃cipue duodecim misteriis cir
cũdata decorat ꝑ nostra reparatõe ⁊ cuili
bet misterio certa ꝯgruentia coaptat: que
seriatim hic subscribunt ꝑm cõdecentiaz
xp̃is anni mẽsis diei ⁊ hore: vt pz intuẽti.

Prima cõgruentia diuinalis incarna/
tionis ꝑ misterio ipo: qz sicut primus ho/
mo fuit cõditus sexta reuolutõe diurnali
a principio creatõis mũdi. i. sexto die ad
cõplementũ totius mũdi. Gen. i. Ita scõs
Adam xp̃s sexta etate et sexto millenario
mũdi ꝑm Orosiũ: ⁊ cõmuniter doctores:
currẽte debuit homo fieri deus verus: ad
totius creature pfectionẽ. Hec Bonauẽ.
super. iij. Scõa cõgruentia filialis ima
ginatiõis: qz sicut deus pater sexta reuolu
tione. i. sexta feria dixit ⁊ voluit. Faciam⁹
ait hoiem ad imaginẽ ⁊ sili̇tudinẽ nostrã
Ita ipa etiã feria sexta sexte etatis ⁊ reuo
lutiõis mũdi: Ipa psona filij dei patris. i.
christus qui est imago patris ⁊ figura sub
stantie eius dicente apło Hebre. i. debuit
homis formã in incarnatõe ex virgine: iu
bente deo patre suscipere q̃ quidẽ ad ima
ginem dei facta est. Gen. i. Tertia con
gruẽtia mũdialis reparatõis: scz per chri
sti aduentum quod declarat sic. Nam de
tempore quo creatus est mũdus tres sunt
positiones siue opiniones. Prima est ra/
bi Elieser ⁊ suorum sequaciũ: dicentium
q̃ mũdus factus est in mense septembris
quãdo fructus sunt in arboribus maturi et
habentes semina in seipis: propter quod
scribit Geneseos. i. Et ptulit terra herbã vi
rentem ⁊ facientem semen. Et hec opinio
cõmunius tenet ab Hebreis: vt dicit Ni
colaus de lyra super Genesim. Secun
da est opinio rabbi Josue et suorũ sequa/
cium dicentium: q̃ mundus factus est in
mense Martij: quando terra incipit ger/
minare herbas: vnde z Exodi. xij. dixit do
minus. Mẽsis iste: id est Martius vobis
principiũ mensiũ primus erit in mensib⁹
anni. Licet autem Nicola⁹ de lyra videa
tur declinare ad primam opinionem: ta/
men libro de questionib⁹ noui ⁊ veteris te
stamenti dicit cum secũda: ⁊ Franciscus
maronis hanc secundaz opinionẽ appro/
bat ex eo q̃ sol in martio intrat primuz si/
gnum celi: id est arietem: ⁊ ibi incipit cur/
sum suum: vnde videt q̃ in principio crea
tionis mundi: Sol creatus sit in signo
Arietis: ⁊ per cõsequens mũdus in Mar
tio est creatus ꝛc. Tertia positio de die
quam omnes cõmuniter doctores appro/
bant ex sacra scriptura q̃ videlicet mun/
dus cepit creari die dñico. Tunc ad pro/
positum redeũtes: patet quia hec omnia
cõgruunt reparationis misterio: vt sicut
mundus creatus est ꝑm primã opinionẽ
in septembri: ita ex ordiũ reparationis no
stre in mense septembri cepit quo scilicet
mense beata Maria filium dei cõceptu/
ra est nata in mũdum. Et sicut ꝑm opinio
onem secundam mundus creatus est in/
Martio: ita in eo mẽse christus deus est
conceptus et passus atq̃ sic mundus re/
paratus. Deniq̃ sicut dominica die mun
dus cepit creari: sic dominica die christus
nascens: et ipsa die a mortuis resurgens:

atq; de celo ipa die. s. oñica ad iudiciū vē/turus: mūdū reparauit ⁊c. Quarta cō/gruentia angelicalis nūciationis: qz sicut in casu hois angelus malus Euam virgi/nem alloquēdo ad cōsensum culpe iduxit ⁊ sic hoiem occidit feria sexta. Ita feria se/xta bonus angelus Gabriel virginē Da/riam salutauit ⁊ ad p̄sentiēdū deo iduxit que ꝑgo caput serpētis cōtriuit. Quin/ta cōgruentia virginalis fecundatiōis: qz sicut sexta feria p̄mus Adam de terra vir/ginea (que erat terra benedicta a deo: nec dum maledictionē ex pctō incurrerat) est creatus ⁊ formatus: atq; in paradyso ame/nitatis locatus: Ita feria sexta scōs Adā christus de benedicta carne virginis Da/rie formatus in paradyso vteri ꝑginalis collocatus est. Sexta cōgruentia exor/dialis saluatōis: qz sicut dānatio hois fe/ria sexta exordiū sumpsit a femina forma/ta eo die de latere viri dormientis: ita sal/uatio hois feria sexta a femina Daria cō/sentiente ⁊ cōcipiēte xp̄m: habuit exordiū et viro xp̄o dormiente in cruce feria sexta ipa femina Daria cōpatiendo ad latus sub cruce steterit: ⁊ sic salus mūdi est p̄fecta

Septima cōgruētia ligni crucis suspē/sionis: qz feria sexta: hora sexta Adam fru/ctū ligni decerpsit: Ideo feria sexta hora sexta fructꝰ vteri ꝑginalis i ligno suspēdi debuit: vt qui i ligno vicerat in ligno vince/ret ⁊c. Octaua manualis extensionis: qz sicut homo feria sexta: horaq; illiꝰ diei sexta manus suas ad rapinā latrocinij ini/que extendit ad lignū vetitū: Ita xp̄s ea/dem hora inter latrones i cruc̄ ligno ma/nus extendit. Nona penalis mortis: qz Adam mortē incurrēs ex pctō: inclamat hora nona feriē sexte a deo dicens: Adam vbi es: dum deambularet oñs in parady/so ad aurā post meridiē. Gen. iij. Ex quo accipit ꝑm Franciscū. Daronis q̄ hoc fe/cit circa horā diei nonam: ita xp̄s in cruce p̄e dolore clamando hora nona mortuus est. Decima cōgruentia totalis expen/sionis: siue expositiōis: qz sicut feria sexta circa horā sextā ⁊ nonā: qñ nec penitere vo/luit Adam: se tradidit cum tota sua poste/ritate in mortē ⁊ captiuitatē diabolo. Ita eadem feria sexta ⁊ horis dictis: xp̄s se to/tum expendit ⁊ exposuit ꝑ nostra redem/ptione: qz ꝑ nobis effudit totū sanguinez: etiā cordis: et corpꝰ totaliter exposuit pe/nis: atq; aiam tradidit. Undecima cō/gruentia carceralis vel infernalis visita/tiōis: qz sicut hora nona feriē sexte homo eiectus est de paradyso: ⁊ infernali carceri dīno deputatꝰ ꝑ scelere: Ita xp̄s hora no/na expirando mox ad carcerē infernalez descendit: sanctos patres visitādo: ⁊ diui/ne visionis sue paradysuz eis patefecit ⁊c

Duodecima cōgruentia celestis redu/ctiōis: qz sicut hō paradisū terrestrē ⁊ cele/stem amisit: et hora nona in exulatum hu/ius miserie est emissus de paradyso: Ita christus hora nona ascēdit: ⁊ hoiem in ce/lestem patriā reduxit. O igit magne ⁊ ad/mirabilis deus: o pater misc̄diaꝝ: cū mi/ro ordine sapientie ⁊ miseratōis nos rede/misti: o amorose iesu: cūtum nos dilexisti: cum te ꝑ nobis tam misericorditer expo/suisti: Tibi dñe laus ⁊ gratiarū actio in se/cula seculoꝝ: Amen.

Secunda pars primi libri: de sanctoꝝ patrū desiderio ⁊ exora/tione ꝑ incarnatione christi: sub ꝓcessu historico ⁊ deuoto.

Stende nobis o dñe misericordiā tuā: ⁊ sa/lutare tuum da nobis. ps. lxxxiij. scribit in ꝑsona ge/neris humani: diuinā incar/nationē efflagitantis. Humanū siq̄dē ge/nus pctō parentis primi dānatuz multis malis erat addictum: qz erat captiuatū ⁊ carceri infernali deputatū. Itē erat in hu/ius mūdi exilio inenarrabilibꝫ multis mi/seriis relegatū ⁊ a patria celesti excluſuz: ⁊ qz nouerat qz nō nisi per dei filiū qui esset infiniti meriti posset liberari; put id spūs sanctꝰ ꝑ ora omniū ꝓphetaꝝ et ꝑ figuras patribꝫ factas edocuerat. Idcirco scti pa/tres in ꝑsona totius generis humani in lymbo clamabāt desiderantes erui ⁊ dice/bant: Ostende nobis dñe misc̄diā tuā: scz nos redimēdo: et salutare tuū. i. xp̄m sal/

uatorē da nobis. Unde de hoc patrū sanctoꝝ desiderio z oratōe in pīti parte agendo: tria misteria notabimus.

Primū misteriū dicit exoratōis.
Scōm misteriū determinatōis.
Tertiū misteriū electionis.

Articulus primus per modū deuote hystorice cōtemplatiōis qualiter sancti patres in lymbo deū exorauerūt p liberatōe p filium dei. Capm̄. I.

Primū misterium

p dicit exorationis. Circa qō ꝑm deuotos contemplari possum⁹: put humane imaginatiōis exigit modus: q cum sancti patres tenerent captī in lymbo: diabolus sup eos tanq̄ super suos volebat dñari. Juxta illō. ij. Pet ij. A quo quis superatus est: eius z seru⁹ est. Noverat tē. q sacra scriptura pnūciante sancti patres sperabant xp̄m venturū deū in carnē z passurū p redēptōe generis humani: sed nō aduertens diuinū cōsiliū putabat q deus pati nō debuit z homo satisfacere purus nō valet soluēdo dāna fraudis cōmisse: Jdeo in superbia crescens diabolus deridebat sctōs patres in lymbo d. illud. i. Reg. xvij. Eligite ex vobis virū q̄ descendat mecū ad certamē veniat z liberet vos. Et exprobrādo. d. illō Malach. iij. Vanus est oīs qui seruit deo z quod emolimētū q̄ seruiuistis ei. Unde sancti lamētātes. d. Treñ. iij. Pupilli facti sum⁹ sine patre. Jniqui dñati sunt nostri z nō fuit q̄ redimeret: defecit gaudiū nr̄m: cecidit corona capitis nr̄i: ve nobis q̄ peccauimus. Tunc interea Adam pater generis humani cōsolabat eos. d. Nunq̄d in eternū p̄iciet deus aut abscidet miseratōes suas a gnatōe in generatiōnē. Nūc ergo accedā ad dñm z exorabo. Et dixerunt: Bonus est sermo quem locutus es. iij. Reg. ij Jntrans ergo Adam in spū coꝝ maiestate dei z p̄cidēs dixit illud Job. x. Manꝰ tue dñe fecerūt me z plasme totū tē. Et deus ait illō. pō O Adā: existimasti inique q ero tui similis scz q̄n concupiuisti similitudinē meā: arguā te et statuā cōtra faciē tuā. Tunc Adam p̄territus ait intra se: illud pō. Obmutui z silui a bonis: z dolor meus renouat⁹ est. Acceptaq̄ fiducia z viribꝫ resūptis ait illud scriptū. iij. Reg. vi. Confundor facie meā leuare in celū pre magnitudine iniquitatis mee: tū Miserere mei deus: vt scriptū est p pō. ſm magnā misericordiā tuā. Et ſm multitudinē miserationū tuarū. de. iniq. meā Jn te dñe speraui nō confundar in eternū: in iustitia tua libera me. Jnclina aurē tuā z accelera vt eruas me. s. cum oī posteritate mea. Tunc astans dei iustitia ait: Quid tu Adam loqueris. d. dño: Jn iustitia tua libera me: nōne decretū est iustitie diuine vt deleant pctōres de libro viuentiū: z cum iustis nō scribant: teste. pō. Et iterū cōuertant pctōres in infernū: oēs gentes que obliuiscunt deū. Tu ergo cū pctōr sis: ergo iuste derelinqueris in inferno: cū oīni tua posteritate a qua pctm̄ cōtractū ē tē. Territus Adam fugit a facie dñi: z lachrimabiliter cepit dicere illud Treñ. i. Ego plorans z oculus meus deducēs aquā: q̄ facti sunt filij mei perditi. Jtem illud psal. Heu mihi q̄ incolatus meus prolongatus est tē. Tunc omnes ceperūt planctū magnum omnis mariꝰ sumpsit lamentū. d. illō. Treñ. ij. Quomodo obscurat⁹ est dñs de celo inclitā israel: z nō est recordatus scabelli pedū suoꝝ. Repulit dñs altare suū z tradidit nos in manus inimici. Ca. II

c Um igit̄ p̄seuerarent gemitibꝫ dixit int̄ eos Dauid: Usq̄quo luget̄is: Congregate sanctos qui ordinauerūt testamentū eius super sacrificia: suauis enī dñs z miseratōes eius sup omnia opera eius. Hūs ꝑbis cōfortati collegerūt cōcilū vt de pace acquirenda legatiōnē dirigerent deo suo: et elegerūt quatuor viros magne sanctitatis vicz Esaiā Hieremiā: Job: z Dauid: et dixerūt. Jsti sunt viri sancti quos elegit dñs in charitate nō ficta. Nam Esaias futura rerum in christo z ecclesia p̄euidit dño reuelante. Hieremias sanctificat⁹ fuit in vtero matris. Job erat vir simplex: qui similem in terra nō inuenit deus. Job. i. Dauid vero te

timoniū habuit: dicēte Samuele. Quesi uit sibi dom⁹ virum: id est dauid iuxta cor suū. i. Reg. xiij. Dixerūt igit pgat ad dominū orantes p salute omnium. Et fle tes audiāt. Exaudiat dns orationes vras: et reconcilie vobis: nec vos deserat in tē pore malo: deus misereat nostri t benedi cat nobis: illumiet vultū suū sup nos t mi sereat nri. His dictis prexit pmo Esaias dicēs illud ca. lxiij. Utinā dirūperes ce los t descēderes: vt notum fieret nomē tuū inimicis tuis. Ecce tu irat⁹ es qz peccauim⁹. Et nūc dne pater noster es. nos vero lutū t opa manuū tuaz omnes nos: ne irascaris dne: t ne vltra memine ris iniqtatis nostre Hec ibi. Tūc de⁹ pa ter hoc audito respexit ad iusticiam: t illa ait. Scriptū est p istū Esaiā ca. lxv. Rece de a me nō appropinqs mihi qz imundus es: Ecce scriptū est cora me reddā t retri buā i sinū eoz iniqtates patz vestrorum Hec ibi. Territ⁹ Esa. t ad suos reuers⁹ cū lachrymis ait illō ca. lvij. Plāgite sup regionē desiderabilē: qz non est pax ipis dicit dns. Secūdo prexit Hieremias lo quens cuz planctu ait illud Treū. vlti. Recordare dne quid acciderit nob intue re t respice obprobriū nrm: pres nri pec cauerūt t nos iniqtates eoz portauimus: ve nobis quia peccauim⁹. Quare imppe tuū oblīuiscēris nostri derelinquens nos in longitudinez diez. Conuerte nos dne ad te: innoua dies nros sicut a principio Hec ibi. Tūc iusticia dco iubēte ait illud Hiere. xi. Tu ergo noli orare p pplo isto qz nō exaudiā in tempore clamoris eorū ad me t in tempore afflictionis eorū: Et addidit. Nōne ca. xv. p te scriptū ē. Si ste terint moyses t samuel cora me nō est aīa mea ad ppl'm istū. Eieci eos a facie mea. Territus Hieremias t ad suos reuers⁹ ait illud Treū. ij. Deduc sez turba electo rum quasi torrentē lachrymas p die t no ctem t nō taceat pupilla oculi tui. Et in fra. Ego vir videns pauptatē meā in ira indignationis eius. Deminauit t ad duxit in tenebras et non in lucem. Tertio perrexit Job et loquens in amaritudine cordis sui dixit illō ca. vi. Quis det vt ve niat petitio mea t qđ expecto tribuat mi hi de⁹. Et itez. Parce mihi dne nihil enī sunt dies mei: vsqq nō pcis mihi nec di mittis me vt glutiā saliuā meaz peccauī. Quid faciā tibi o custos hoim qre me po suisti ctrariū tibi t factus sū mihimetipi grus: Cur nō tollis pctm meū t qre non aufers iniqtatē meā tē. Tūc dns ait illō ca. xxxviij. Quis est iste inuoluens sniās sermonib⁹ imptis t ad depcandū cōpo sitis. Nunqđ tu irritū facies: iudiciū me um vt tu iustificeris. Quis enim resistere pōt vultui meo. Quis dedit mihi ante et reddam ei. Resptis iob viri⁹ vt sermo ne molli frangeret irā dei dixit illud. xlij. ca. Scio qz oia potes t nulla te latet cogi tatio. Idcirco me repbendo t ago penitē tiam in cinere. Et itez ca. vi. Uerūtn ad oipotentē loquar t vias meas i cōspectu eius arguam: t ipe erit saluator me⁹. Et addidit illud ca. xiij. Cur facie tuā abscō dis t arbi. me ini. t. Cōtra foliū qđ vē. ra. ostēdis potentiā tuā t stip. sic. pse. Scri. ctra me ama. t ps̄ū. me vis peccatis ado lescē. mee. Tūc iusticia ait illud ca. viij. Usqquo loqueris talia. Nunqđ de⁹ sup plantat iudiciū t omipotēs subuertit qđ iustuz est: et qđ pdest deo si iustus fueris: aut qđ ei confers si imaculata fuerit vita tua. Scriptū est p te ca. xxxviij. Omia q̄ sub celo sunt mea sunt: nō parcā vbis po tentibus t ad depcandū cōpositis. Ter ritus Job fugit ad suos cū lachrymis. d. Pereat dies in qua natus sum: et nox in qua dictū ē cōceptus est hō: qre data ē mi sero lux et vita his q in amaritudine ani me sunt. Tunc omnes ceperūt plangere dicentes illud Treno. ij. Heu quia fa ctus est dominus velut inimicus pcipi tauit isrl'. Et infra. c. iij. In tenebrosis col locauit nos quasi mortuos sempiternos: et cū clamaremus exclusit orationem no stram. Et iterum eodem capitulo. Nos inique egimus domine t ad iracundiam prouocauim⁹ te. Idcirco inexorabilis es percussisti nec pepercisti: vide domie quo niam apperuerūt super nos os suum om nes inimici

Capitulū. III.

Tacꝫ in luctu ⁊ gemitibus desolati dixerẽt alter ad alterꝫ: Quid amplius faciemus: Quidam dicebant: Non est amplius opus vt ad dominũ mittamus: quoniã compleuit dominus furorem suum effudit iram indignationis sue: nõ addet vt respiciat nos. treñ. iij. ca. Hieremias vero inter eos loquẽs dixit illud Treñ. iij. Ne taceamus eo ꝙ non esset requies: donec respiciat ⁊ videat deus de celis Et iterum Per me inquit scriptum est eodem capitulo. Inundauerunt aque super caput meam: dixi perij. sed inuocaui nomen tuum domine de lacu nouissimo: vocem meam audisti: auertisti aurem tuam a singultu meo et clamoribꝰ. Hec ibi. Tunc ⁊ dauid ait: Clamorem pauperuꝫ exaudiet dominus: immo confidite scientes ꝓ certo: quia iurauit dominus dauid veritatem ⁊ non frustrabitur eum de fructu ventris tui ponã sup sedem tuam. Dixerunt igit ad eũ omnes: perge ergo ⁊ tu ad dominũ ⁊ depcare ꝓ nob. Nũc aũt ⁊ nos clamemꝰ in celũ et miserebitur nostri deus noster et meũ erit testamenti patruꝫ nostroꝝ. i. Mach. iij. Tunc dauid cepit in celum ascendere in spiritu ⁊ dicere: Aperite mihi portas iusticie ⁊ ingressus in eas confitebor domino. Michael autem archangelus ait ad eum. Reuela domino per me viam tuam ⁊ dabit tibi petitiones cordis tui. Respondit dauid: Eructauit cor meum verbum bonum dico ego opera mea regi. Dixit michael: Vide ne diutius graues regem sermonẽ plixo. Tu em scis quia vir linguosus non dirigetur in terra hac. Respondit dauid. Lingua mea calamꝰ scribe velociter scribentis. Tunc angelica ritate preuenti ibant ad dominum dicentes: Memento domine dauid et omnis mansuetudinis eius: Et ait dominꝰ: Inueni dauid seruum meũ oleo sancto meo vnxi eum. Et veritas mea ⁊ misericordia mea cuꝫ ipso et in nomine meo exaltabitur cornu eius. Dixit quoꝫ dauid ad michaelem. Quis deducet me in ciuitatem munitam. Introductus quoꝫ per angelos et transiens de ierarchia in ierarchiã de ordine in ordinem: aspiciens loci amenitatez ait: Quã dilecta tabernacula tua domine virtutum cõcupiuit ⁊ defecit anima mea in atria domini. Beati qui habitant in domo tua domine in secula seculorum laudabunt te. Tunc perueniens ad thronum dei vbi sancta trinitas residet ꝓstratus humiliter adorauit dicens: Benedicat nos deus deus noster: benedicat nos deus et metuant eũ oẽs fines terre. Dixit autem dominus. Quid vis vt faciam tibi. at ille: Vbi sũt misericordie tue domine sicut iurasti dauid in veritate tua. Tu dixisti: clamabit ad me ⁊ ego exaudiã illum: eripiam eum ⁊ glorificabo eum: longitudine dierum replebo eum: ⁊ ostendã illi salutare meũ. Ad te ergo domine clamabo deus meus ne sileas a me. Exurge quare obdormis domie: exurge ne repellas in finem: quare faciem tuam auertis obliuiscris tribulationis nostre. Educ ð carcere animas nostras: vt cõfiteamur nomini tuo domine. Tũc deo iubente dixit iusticia: Nonne per te scriptum est: Justꝰ dominus ⁊ iusticiam dilexit: equitatez vidit vultus eius: iusticie lex data: vt peccatores conuertant in infernũ ⁊c. At dauid Tace tu nunc iusticia: nec mihi molesta sis. quoniam scriptum est: Miserationes domini super omnia opera eius: vnde resumptis viribus dauid ait domino: Justus quidem es domine ⁊ rectum iudicium tuum: fac tamẽ cum seruo tuo ſm misericordiam tuam. Reminiscere miserationum tuarum domine: memor esto congregationis tue domine quã possedisti ab initio. Fiat misericordia tua domine sup nos quẽadmodũ sperauimus in te Tunc et omnes sancti patres clamantes dixerẽt Ne reminiscaris domine delicta nostra: vel parentum nostrorum: neq; vindictaz summas de peccatis nostris. Thobie. iij. Ut quid domine repulisti in finem ira tus est furor tuus super oues pascue tue. Ostende nobis domine misericordiã tuam ⁊c. Itaq; misericordia compatiẽs generi humano dixit ad dominum: Tu exurgẽs domine misereberis syon: quia tempus miserendi eius: quia venit tempus.

Nõne tibi dñe ꝓpriũ est misereri: magisq; tue bonitati conuenit ꝑm misericordiam agere q̃ ꝑm meram iusticiã. Audiens dauid mirabiliaz loqui ꝓ se: gratias agens dixit: Misericordias dñi in eternũ cantabo. Sed et genus humanũ audiens ꝓ se esse misericordiã: cepit fortiter clamare: O dei misericordia: o dei imensa pietas: o dei bonitas. Miserere nr̃i dñe miserere nr̃i. Fiat misericordia tua dñe super nos ꝛc̃. Exurge domine adiuua nos ꝛ libera nos ꝓpter nomẽ tuũ: placatus itaq; deus dixit ad dauid: Glade quia visitabo vos et suscitabo sup vos verbũ meũ bonũ: vt reducã vos. Jere. xxix. Prostrarus dauid et gratias agẽs dixit: Cõfitebor tibi domine in toto corde meo. Narrabo omia mirabilia tua letabor ꝛ exultabo ĩ te psallam nomini tuo altissime. Narrabo nomen tuũ fratrib⁹ meis: in medio iustorũ laudabo te. Reuersusq; dauid ad suos ait cũ gaudio: Qui timetis deũ laudate euz vniuersũ semẽ iacob glificate eũ: qm̃ non spreuit neq; despexit deꝓcationẽ pauꝑis ꝛc̃. Intellexi a dño quoniã in eternũ seruabo dauid misericordiã meã ꝛ testamẽtũ meũ fidele ipi. Tunc omnes sancti patres leti effecti: deo gratias reddiderunt: eũ laudãtes ꝛ dicentes: Bñdictus es domine de⁹ patrũ nostroz: benedict⁹ es dñe qui intueris abissos. Benedict⁹ es super thronũ maiestatz ꝛ laudabilis ꝛ gliosus in secula.

Articulus secundus ꝑ modũ historie: qualiter determinatuz est ꝑ diuinaz sapiam vt hõ redimat. vbi primo ponit allegatio mie: scõo oppositio iusticie: tertio determiatio sapiẽtie. La. I.

Secundũ misteriũ dicit determiationis. Grãdis nẽpe questio orta est inter dei misericordiã ꝛ iusticiã ac veritatẽ de homis liberatione: que quidez per filiuz dei scilicet sapientiam hoc modo determinata est. Et hanc imaginationẽ ꝓpo nit beat⁹ Berñ. sup missus est. Circa hec aũt tria cõtemplemur. Primo misericordie allegationẽ et ꝓbationem. Nã misericordia dicebat: Piũ est homi misero ꝑ se surgere non valẽti misereri. Et hoc ꝓbabat pluribus modis ꝛ rationibus.

Primo ex lege diuina.
Secũdo ex lege canonica:
Tertio ex lege phica.
Quarto ex lege ciuilica.

Prima ratio accipit ex lege diuina: quoniã scriptũ est ꝑ ꝓphetam: Misericordia dñi ab eterno vsq; in eternũ sup timentes eũ. Et ĩ eruz. Nunqd obliuiscet misereri deus aut ꝓtinebit in ira sua misericordiã suaz ꝛc̃. igit ꝛc̃. Et cõfirmabat sic. Jndecẽs est ꝛ oĩno illicitũ deũ sũme misericordẽ sicut omis lex diuina ꝛ ꝓphete clamãt sũmã mĩficordiã nõ oĩdere. Suauis ẽm dñs vniuersis: ꝛ miserationes eius super omnia opa eius: ergo inquit tu deus hoc super omia misericordissimũ opus facere debes teip̃m ꝑ redemptione hoĩs exhibendo. Secũdo ꝓbabat ratiõe sumpta ex lege canonica. Quia qõ semel placuit ampli⁹ displicere nõ põt extra de regulis iurz li. vi. Deo aũt placuit hoiez creare ad hunc finẽ. s. ad beatitudinẽ. q̃ reduci debet ꝛ repari ad eandẽ misericorditer post lapsum. Jtẽ odia sunt restrigẽda: fauores ampliãdi: vt dicit ibidẽ. scz de regulis iuris li. vi. Et de pe. di. i. pene. Odiosũ aũt fuit pctm̃ ade ꝛ meruit penã. Jdeo cõgruũ est o dñe de⁹ vt ꝑm tuã misericordiã amplies ei fauorem clemẽtie ꝛ miseratiõnis tue indulgendo eius pctõ. Tertio ꝓbat ratiõe sumpta ex lege phica: qr vnicuiq; rei cõueniẽs est illud qõ cõpetit sibi ꝑm suã ꝓpietatẽ naturalẽ: vt dicit Arist. et porphiri⁹ li. de vꝫ Proprii inquit ẽ qõ vni soli ꝛ semp̃ ꝙuenit: vt homi ridere: vꝫ rõcinari ꝛc̃. Sed deo ꝓpriũ est misereri vt canit ecclesia: Deus cui ꝓpriuz ẽ misereri ergo ꝛc̃. Et hoc cõfirmatur ꝑ exẽpla naturalia: quia pietas ꝛ misericordia ꝓpria est nobilibus ꝛ magnanimis aialibus. Nobilis enim ira leonis ꝑcere ꝓstratis: Sz ꝛ vrsus aial iracundissimum ꝛ aper ferocissimus ꝑcere nozunt ꝓstratis. Jdcirco con-

ueniens est vt deus misereat homi ꝓstra/to ꝑ penitẽtie humilitatẽ. Quarto ex lege ciuilica: quia dolus alicuius non de bet sibi patrocinari vt ex inde premiũ vel lucrum assequat. ff. de dolo malo. l. Ne ex dolo suo lucretur. nec debet quis cõsequi emolimentũ de mendatio suo vt. ff. de na/talibus restituendis. l. i. Sed quia ser/pens fraude Adam z euam decepit vt in seruitutẽ z captiuitatẽ eos redigeret. Jõ maleficia serpentis lucrũ et emolimentũ habere nõ debent: vinculis suis semp ho mines detinendo Item deceptis z nõ de cipientibus iura subuenitur. ff. ad velleia/nũ. l. ij. Verba z. ff. de in integrũ restitutio nib. §. fi. Debet ergo ius diuinũ subuẽire decepto homini zc. Capitulum. II.

Secundo circa hãc questionis de/cisionẽ cõtemplemur veritatis et iusticie oppinionẽ. Cum enĩ talibus rationibus mia inclinaret deum ꝓ/trem ad miserandũ z redimendũ hoiem. ꝓcas obstabat. v. O misericordia q̃d tu lo queris? Aũq̃d vis me perire. Tu enĩ dñe deus cum sis deus z nõ mentiaris. Nam scriptũ est Veritas dñi manet in eternũ. per ꝑs. Sed tu dixisti homi. Quacunq; hora comederitis morte morieni. Gen. ij. cap. ergo oportet q̃ ista sentẽtia tua stet fi xa in veritate et sic hõ in morte maneat. Ad hec mia: rñdens ait. Nonne vbi scri/ptum est. Veritas dñi manet in eternũ in mediate premissum est. Quoniã cõfirma ta est super nos misericordia tua Faciẽda est ergo hec misericordia homini vt libe/retur ꝓpter me: ne forte ipe deus videatur esse immisericors. sed z tu veritas debes mihi cõsentire in hoc. Ne aũt obstet veri/tas illius sentẽtie quam allegasti. s. Qua cunq; hora comederitis morte morieminí Fiat hoc modo: vt hõ z moriat z quodã/modo nõ moriat ꝓpter me. moriat quidem corpaliter cuius quidẽ mortis necessitatẽ incurrit per illam sententiam: sed nõ mo/riatur morte eterna Jn hoc enĩ mihi ꝓsen tire debes: q̃m scriptum est: Nunquid in eternum proiciet deus aut in finem mise/ricordiaz suam abscidet a generatione in generationẽ zc. Ait veritas Vere tibi nõ consentire asperũ est z crudele iudico: q̃m scriptum est. i. corin. xiij. Nõ est dissensio nis de⁹ sed pacis: libeat ergo misereri hoĩ hoc modo quo nõ derogat veritati. Ju sticia vero videꝫ veritatẽ cõsensisse ait ad eas. Quid factis o misericordia z ꝓcas nũquid de⁹ subuertit iudiciũ Job. xxxiij. Scriptũ est enĩ iustus dñs z iusticiam di lexit equitatẽ vidit vultus eius ꝑs. Non ergo permittã sic homi misereri vt exclu/dar. Justicia quippe requirit vt sicut scri/ptum est Esa. xxvi. Tollat impius z pec/cator ne videat gl̃iã dei zc. Misericordia ait O iusticia non sis mihi contraria sed fiat homi misericordia saltem ꝓpter me si nõ ꝓpter Adam: quia z scriptũ est per ꝑs. Miserationes dñi super omnia opa eius ergo z super iusticiam. vnde z tu mihi de bes consentire vt hõ misericordiaz conse/quat. Justicia ait: nõ possum aliter con sentire nisi z mihi satisfiat: nec decet vt de⁹ tñ agat ꝑm misericordiam sed z ꝑm iusti ciaz Fiat ergo mihi satisfactio de peccato homis vsq; ad nouissimũ quadrantẽ dicẽ te scripta Amẽ q̃ppe dico vob nõ exibis inde homo nisi reddat nouissimũ quadrãtem. Matth. v. Hoc facto tibi bene cõsentire possuz vt homo liberetur: alis ego peribo Et vñ Anselmus. i. Cur de⁹ hõ cap. xij. dicit Liberior inquit esset iniusticia si sola mi sericordia dimitteret. dimittere q̃ppe pec/catum sine satisfactiõe nõ est aliud q̃ nõ punire. si aũt peccatũ non punitur inor/dinatum aliquid dimittit quod nõ decet regnum dei ergo zc. Capitulum. III.

Tertio cõtemplemur circa hoc di/uine sapientie diffinitionẽ siue cõ clusionẽ. Nam tot cõtrarietatib⁹ motis deus pater dedit omne iudiciũ fa/cere filio sicut scriptum est Joh. v. z man/dauit istud decernere. Filius aũt qui z sa pientia dei patris est ꝑm ꝓpm. i. corin. i. auditis allegationibus veriusq; partis di/xit: Justicia dicit periꝫ si Adã nõ maneat in morte. Alia aũt dicit periꝫ si adam mi/sericordiã nõ consequat: hec est ergo iffi nitiua sentẽtia sup hoc. Fiat pena z mors bona ade z habebit vtraq; quod petit. ob stupuerũt oẽs z dixerunt: Quõ fiet istud

cuz penā sit amara z mors pctōz pessima teste scriptura: quō ergo erit bona? Judex ait. Querak ex filijs ade aliquis qui oīno sit iustus z absq; omni pctō etiā originali qui nō sit dignus mori et iste moriatur ex charitate et puniak p hūano genere: cū nō sit debitor mortis z pene satisfit iusticie z hoī mia ipendek. Currit ḡ ꝓtas z circuiuitorbē tre z q̄rit si iueniat talē inocētē et nēo ē iuēt⁹ mūd⁹ a sorde nec infans cui⁹ est vni⁹ diei vita sup terrā teste scriptura. Tunc cū rediret misericordia z ꝓitas obuiauerūt sibi. s. mutuo. Et quesiuit misericordia si inuenisset iustū. illa rñdit Oēs declinauerūt simul inutiles facti nō ē qui fa. bonum. non est vsq; ad vnum teste ps. Tunc z iusticia ait. Et si inuenirek talis iustus sed purus homo quō ei⁹ morte vel pena satisfieret fm dei iusticiā de peccato hoīs. Cum peccatū hoīs sit infinite grauitatis: tum qz cōtra bonitatē infinitam. tum qz hoīem infinito bono ꝓuauit: tum quoq; qz infinita indiuidua humani generis in potētia corrupit sicut patebit prema huius li. arti. ij. ca. ij. in medio. Oīs autē homo purus finiti est meriti igit ꝛc. Tunc ait diuīa charitas. Quicqd in hac re cōtendatis hoc est iudiciū: vt deus fiat homo iustissimus z absq; pctō: z ex charitate satisfaciat fm merā iusticiā sua pena z morte pro hoīe. Sicq; misericordie z iusticie satisfit z cū hoc charitas dei infinita manifestabitur: cuz sic deus hoīem dilexerit z lauerit eū a pcīs suis i sāguie suo Sup hac sentētia pacata ē iusticia z oscula pacis dedit mie z charitati: z tūc iusticia et pax obsculate st. Tūc de⁹ pī ait: oīa in sapiētia fecim⁹ mūdū creādo: sic oīa in sapiētia. i. i filio faciem⁹ mūdū reparādo. Ait fili⁹ ecce ego vt fiat ista mia charitas iusticia et ꝓitas in pmissiōe. In capite q̄p pe libri scriptū ē de me: vt facerē volūtatē tuā z sic determinatū ē: vt fili⁹ dei sit hō: p incarnationē quoq; ei⁹ et passionē liberet hō. O igit aīa fidelis. O xpi sanguine redempta vide q̄nta charitate deus te amauit vide quanta eius misericordia erga te extitit: q̄ta bonitas: vt ipe pro te pcōre voluerit in seipo satisfacere z cum resurgere non posses ipe pro te subleuando seipsum subiecerit Extraniuit p te semetipm z forma serui accepit: qui peccata tua ipe pertulit in corpore suo: vt peccatis mortua iusticie viuas. O gratiosissima diuine sapientie diffinitio: vt deus sit homo cui⁹ passione redimatur hō. O felix culpa inquit Greg. q̄ talē meruit habere redēptorē. O benignissime de⁹ q̄d tibi p hijs referamus laudis z gr̄arūactiōs si millesies nos pro te ipēderem⁹ minimū eēt ad id qō tibi ex eq̄ debem⁹ p tā pio dono z bñficio imēso.

Articulus tertius qualis conditionis debuit eligi et esse mater dei z domini iesu christi.

Certum misteriuz t dī maternalis electiōs. Circa qō p ꝓtinuatione hystorie p̄cedētis possum⁹ ꝓtemplari: q̄ posteq; pzib⁹ sanctis innotuit: q̄ dei filius ō sua matre ꝓelectissima incarnari deberet: consilio inito dixerūt ad iuicē illō. ij. Reg. i. Queram⁹ inq̄t nūc adolescētulā ꝓginē speciosā q̄ stet cor̄ rege z seruiat ei ꝛc. Talē inq; q̄ digno suscipiat hospicio deuz nr̄m: nec in ea inueniatur qō oculos sue maiestatis offendat: ne forte inducat sup nos maledictionē p bñdictiōe Gen̄. xxvij. Tūc inter eos Job. dixit qō scriptū ē ca. xi. Forsitan vestigia dei cōprehēdem⁹ z vsq; ad perfectū oīpotētē reperiem⁹ excelsior celo ē z vñ cognoscem⁹? q. d. nō possum⁹ nos istud p oīa pfctē scire quot z q̄tis pfectiōb⁹ dī mater debeat fulgere. Sz hec ad sapiētiā dei ptinet declarare. Exurgēs q̄z iesus fili⁹ Syrach q̄ z eccl'iasticus appellak dixit qō scriptū ē cap. i. Oīs sapientia a dño deo ē Arenā maris z pluuie guttas z dies scli q̄s dinumerauit? sapiētiā dei p̄cedētē oīa q̄s iuestigauit? radix sapiētie cui reuelata ē? z astutias ei⁹ q̄s agnouit? Vnus est altissimus creator oīum: oīpotens z dñans deus: ipe creauit illā. s. ꝓginē matrē suā. i. creādā preuidit ab eterno z multis perfectionib⁹ decorandā. sequit ipe solus vidit z dinumerauit z mēsus est z exaltauit eā sup oīa opa sua z sup oēm carnē fm datū

suū Hec ibi Dixerūt itaq; mittam⁹ ergo ad ei sapiētiā legatū t doceat nos q̄lis cō ditiōis esse debeat t q̄ntis fulgere debeat ornatib⁹ pfectionū ipa q̄ digna est eligi in matrē dei. Diserūt igit dauid qui veniēs ait ad diuinā sapiētiā Dñe ad te ꝓfugi do ce me facere volūtatē tuā q⁹ de⁹ me⁹ es tu spūs q̄ppe tu⁹ deducet me in terrā re. ꝓpt nomē tuū dñe vi. me in eq. tua Scio em q⁹ brūs quē tu erudieris dñe t ō lege tua do cueris eū tē. Doce ergo me tuā voluntatē de matris eligēde ꝓditione. Rñdēs quo/ q; diuina sapientia ait illud deutrono. vi. Obserua t audi q̄ ego loquor tibi hodie Ipa quippe virgo, que deum debuit cōci / pere debuit esse femina amicta sole chari/ tatis: t luna mundane instabilitatis sub pedibus eius per ꝓceptum oīm terreno⁹ t in capite eius corona. xii. stellarū q⁹. xii. ꝓditionibus nobilitatis debuit fulgere t gloriari que sequūtur i tribus qua terna/ riis distincta. Primus q̄ternarius accipit ex pte corpis. Scōs ex pte aie. Terti⁹ ex pte vtriusq;. Nā ex pte corpis debuit esse.

Primo formosissima.
Secundo nobilissima.
Tertio de dauid stirpe regia.
Quarto nomine Maria.

Secundo ex parte anime debuit esse
Primo a peccato purissima.
Secundo virtutibus adornatissima.
Tertio sanctitate excellentissima.
Quarto dono dei perfectissima.

Tertio ex parte vtriusq; debuit esse.
Primo virgo castissima.
Secundo voto ioseph consecrata.
Tertio viro desponsata.
Quarto in Nazareth commorata.

Rima itaq; stella qua Cap. i.
p gloriat beata virgo dicit formosi/ tas. ipa em debuit esse t fuit virgo pulcherrima corpore et anima iuxta illud Can. iii. Tota pulchra es amica mea tē.

Circa q̄d queri. Utrū cōgruū erat dei mr̄z eē pulcherrimā pulchritudie corpa/ li. Arguitur q; non. qa inmatre christi nil debuit esse devanitate. Sed fallax gra t vana est pulchritudo puer. vltimo g̃ ipa non debuit esse pulchra. Preterea pul/ chritudo in femia ē occasio periculi. Ut Eccl. ix. Virginē ne cōspicias ne scanda/ lizeris in pulchritudine ei⁹. Et iterū Propter speciē mulieris multi perierūt. Sed beata virgo oībus debuit esse causa salu/ tis et nulli cā pereūdi: ergo nō debuit esse pulchra corpaliter. Primo de⁹ in incar natōe maximā debuit oīdere būilitatē iu xta illō phil. ii. Exinaniuit semetipm for/ mā serui accipiēs: sed maior ē humilitas carnē accipere de deformi q̄z de pulchra: ergo mater dei debuit eē deformis Ad hāc questionē. Rñdet q; mater dei nō de/ buit esse deformis sz pulcherrima etiā cor/ porali pulchritudie: t h̄ plurib⁹ rōnibus q̄s ponit magn⁹ alber. sup missus ē ca. xlii

Primo ratione prefigurationis.
Secundo ratione designationis.
Tertio ratione assimilationis.
Quarto, ratiōe virtutis laudabilioris

Primo in q̄z ratione prefigurationis fi/ gura enī siue signū h̄re dz similitudinē cū si/ gnato: sz oēs mlieres pfigurantes matrē xpi fuer̄t pulcherrime: sic claret de hester ꝓiugata Judith vidua Rachel t rebecca ꝑginib⁹ teste scriptura sacra. Scōo rōe designatōis. s. interioris pulchritudis: nā p pulchritudinē exteriorē ducit intellect⁹ ad interiora q; nobiliori t pulchriori aie ōbet nobili⁹ et pulchri⁹ corpus. Nā materia et forma debēt eē ꝓportionata fm phm. ii. li. de ꝑaia: vñ t corpus humanū nobili⁹ t pul chrius est oīb⁹ corpib⁹ brutorū ꝓpter vnio nē ad aiaz nobiliorē vicz rōnalē. Cū ergo in btā virgine fuerit pfectissima pulchri tudo aie: debuit eē t pfectissima post xpm pulchritudo corporis. Tertio rōne assi milationis. Nam philosophus. ii. li. phi/ sicorum dicit q; natura est vis insita reb⁹ similia ex similibus procreans: nisi ergo natura erret vel impediatur: filius erit si/ milis patri vel matri. Sed quoniam fili us benedicte virginis christus fuit t de/ buit esse pulcherrim⁹ iuxta illud. Dauid Speciosus forma p filiis hominū: nec po test impedimentum hic concurrere cum nascitur xps de matre sine patre spūsctō operante: cuius perfectissima sunt opera: ergo sicut filius fuit pulcherrimus: Ita

et mater. Nō cīm potest arbor bona fructꝰ malos facere et econuerso. Matthei. vij.

Quarto ratiōe virtutis laudabilioris. beata cīm virgo fuit castissima z eiꝰ castitas laudabilissima: sed laudabilior est castitas in pulchris. Sicut ꝯ alie sancte virgines laudantꝝ de pulchritudine corpali: qñ cōiuncta est spūali, put canit eccīa de quibusdā. di. Pulchra facie sed pulchrior fide beata es zc. ita beata ꝑgo omi laude dignissima multomagis debuit cōmēdari de castitate in sūma pulchritudine corpali: qualis autem pulchritudinis erat patebit infra li. v. p. ij. arti. ij. p totū Ad argumenta in oppositū. Ad primū rndet fm eundē Al. vbi supꝝ. q bene sola corpalis pulchritudo vana est: nō aūt qñ cōiuncta est spūali: quia tūc ꝑtus cōmendabili or redditꝝ vt patebit. Ad scōm dicit fm eundē ibidē: q corpalis pulchritudo i suo genere bona est: licet mali qñq ex hꝫ scandalisāt et occasionē piculi accipiūt. Scādalū aūt malorꝫ vix vel nunq̄ cauerī pōt. Nam z in deo qui summe bonus est mali scandalisāt: qm demōes et dānati in dei iusticia que optima est scandalisanꝫ teste ps̄. Superbia eorꝫ qui te oderunt ascendit sp: boni autē et sancti edificanꝫ. Talis ꝯ occasio mali siue scādali passiui nō est vitiū bonā naturā habētis: sed culpa patientis: ꝓpter hoc ꝯ nō debet dimitti qđ bonū est z ꝯgruū: sicut nec ꝓpter malorꝫ scandalū dei iusticia dimittēda ē. Pōt etiā ad hꝫ dici q pulchritudo beate ꝑginis nulli occasio mali vel scandali fuit: qz fm Bonauen. Jpe spūssanctꝰ replens ꝑginē ꝓcauebat ne vnq̄ ab aliquo cōcupiscerēt vt laiciꝰ dicēt in alijs libris Ad tertiū dicit q nō fuit congrua talis humiliatio deo q̄ būlitatē z castitatē mris minus cōmendabilē redderet z minueret. Nā neq̄ laude dignuꝫ opinio iudicaret si ꝑgo deformis būilis esset z quasi despecta viris ꝑgo ꝓmaneret. Hec Alb. vbi supra. ptz. ꝯ q beata ꝑgo fuerit pulchra. Ca. II.

Ecūda stella dicit nobilitas quia
ſ btā virgo fuit et debuit esse ꝑgo nobilissima. Et hoc fm Albertuz vbi supꝝ. ca. lv. plibus rōnibus. Primo rōe exaltationis ipa cīm debuit exaltari sup oēs homies z angelos: ꝯ debuit sup oēs būiliorꝫ z virtuosiorꝫ esse. Sed vt dicit Bern̄. Nobiliorꝫ z cōmendabiliorꝫ est humilitas in nobili q̄ in ignobili z abiecto vt igitur digna sit sup omnes exaltari debet et debuit nobilitate generis fungi in qua maiorꝫ z laudabiliorꝫ eius virginitas foret. Nam Augꝰ dicit. q nunq̄ btā ꝑgo fuisset sup omēs choros exaltata nisi fuisset sup omnes homes hūiliata. Secundo ratiōe conformationis: quia cīm vt dr Eccī. xiij. Omne animal diligit sibi simile: et fm phm. Simile applaudet simili. Ūñ z reges de stirpe regia volūt accipe sibi sponsas z nobiles de nobili. Cū ꝯ xp̄s deꝰ sit infinite nobilitatis: qz a pre nobilissimo scz deo eternaliter genitꝰ: genitura dignissima. Jgit debuit z matrē ꝓformiter nobilem habere. Tertia ratio gratificationis: quia vt dicit Hiero. Seruitia ingenua sunt gratiora. sed btā ꝑgo debuit fuire dei filio: ꝯ vt magis sint grata eius seruitia debuit esse ingenua z spectabilis genere De hac eius nobilitate latius li. xi. p. ij. ca. i. ar. i. Ca. III

Ertia stella qua gliaf dña nra dr
t dauid generositas. Nā mater dei debuit eē de stirpe dauid regis: qz vt scriptura testaf: ipsi dauid facta est ꝓmissio de xp̄o iuxta illud ps̄. Jurauit dominꝰ dauid veritatē z nō frustrabit eum de fructu vētriz tui ponā sup sedē tuā: Ūñ et Esa. xi. ca. Egredief ꝑga de radice iesse: qui quidē fuit pater dauid: et flos de radice eius ascendet zc. Proinde angelꝰ annūcians btē ꝑgini xp̄m dixit de eo: Dabit illi dñs deus sedē dauid pa. eiꝰ fm nico. de lyra. Jntelligēdo de tpali sede vl regno dauid: xp̄s nō sedit sup sedē dauid: immo istud negauit coram pylato. Jo. xviij. d. Regnū meū nō ē de hoc mūdo. Loquit ꝯ hꝫ angelus de regno spirituali et celesti: qđ figuratum fuit per regnum temporale dauid: sicut et celestis hierusalem per temporalē zc. Claret ergo q beata virgo fuerit de dauid stirpe regia z a deo electa.

Capitulum. IIII.

Uarta stella dicit nomis digni-

tas naz mater dei debuit nolari hoc nõie dignissimo Maria. qz congruentius per hoc nomen exprimit eius virginalis z dignissima ꝯceptio q̃ per qõcũq; aliud nomen Ysi Bern. sup missus est dicit Loq̃mur pauca de hoc nõie Maria; qõ interpretat stella maris qõ matri virginivalõ congruenter adaptat. ipa nãq; aptissime sideri cõparat: qz sicut sine sui corruptione sidus emittit radium: sic sine sui lesiõe virgo pturiuit filium. Nec sideri radius minuit suam claritatẽ: nec virgini filius suam integritatẽ: ipe nãq; est stella nobilissima ex Jacob orta. cuius radius vniuersum orbem illuminat: cuius splendor etiã pfulget in supernis z inferos penetrat Hec Bern. Merito igit a stella nom̃ accipere debuit mater dei: qz sic erat pphatũ Nume. xxiij. Orietur stella ex iacob z qz magis eius virginali cõceptioni cõgruit de q̃ hic ptrãseo breuiter qz lati⁹ libro vi. tractaturus sum de eo Capitulũ. V.

q Quinta stella in ordine: z pma secundi quaternarij dicit Puritas. nam ipa bñdicta ꝯgo que dei mater erat eligenda debuit esse virgo purissima ab oi pctõ immaculata: sicut hoc predictũ est Can. iij. Tota pulchra es z macula. s. peccati nõ est in te: ratio qz nõ decebat dei matrẽ esse alicuius pcti cõtagione maculatã. Nõ em̃ habitat deus in aia vbi corpe subdito pctis Sap. i. Hinc Anselm. de cõceptu vir. cap. xviij. Decebat vt ꝓceptio illius hois ex matre fieret purissima tanta puritate qua sub deo nequit maior intelligi cui de⁹ pater suũ vnigenitũ quẽ de corde suo genuit equalem sibi ita dare disposuerat: vt esset vn⁹ z idem dei filius z virginis filius. z quã ipe filius specialiter sibi matrẽ eligebat z de qua spũsctus opaturus erat vt ex ipa cõciperet z nasceret ille ꝺ q̃pcedebat Hec anselm. Ca. VI.

s Sexta stella qua gloriat dei mater dicit virtuositas Debuit em̃ mater dei eligi talis virgo que foret virtutibus adornatissima. qm̃ de ipa scriptum est Eccl. xxiiij. Jn me ois gra vie z veritatis: ime ois spes vite z virtutis. Ratio qz Bern. dicit. Quãtũlibet te afflictas quãtũlibet te cruties nõ dabit tibi copiam sui dns virtutũ: nisi fueris virtutibꝫ adornata Cũ ergo deus nulli nisi virtuoso copiam sui tribuat: sequit q̃ b. ꝯgo dei mater cui se deus in filiũ tribuẽdũ disposuerat esset ꝯ frutibus decoratissima. Proinde z ꝯm Aug. ac Bern. Bta virgo ꝓpus in ania q̃ in corporeo vtero ꝓcepit salua tozẽ: per fidẽ spem z charitatẽ. Que virtutes si in ipa nõ fuissent: deus in eius vterũ nõ venisset. Debuit etiã super omnes esse hũilima qz deũ amisit ꝓma femina cua p superbiã: ergo ipa inuenire debuit p̃ totigeneri humano per humilitatẽ. Et idcir/co ipa teste in suo Cant. Respexit dns humilitatẽ ancille sue Luce. i. De eius virtutibus quibus floruit dicetur libro. vij. par. q̃. articu. iij. p totũ. Capitulũ. VII.

Septima st. lla dicit sanctitas naz s debuit esse sanctitate excellentissima q̃ deũ gigneret vtpote que super omnes sanctos z choros erat exaltanda. Maiorẽ ergo grãm sanctificationis etiã in vtero sue matris debuit habere dei mater q̃ quicũq; sanctus: qm̃ vt dicit Damascen⁹ ipa a nullo illustriũ debuit superari: que ꝑ oibus debuit exaltari. Et hoc etam oñdi põt ex scripture serie ps. Sanctif cauit tabernaculũ suũ altissimus. Et iterũ. Elegit eã deus z preelegit eã: ergo pre alijs sctificauit. Secũdo ex fide qz qõ alijs est cõcessum tante virgini non est negatũ: sed ꝯm fidẽ Joanes z Jeremias sunt in vtero sctificati: ergo multomagis bta virgo dei mater debuit sctificari. Naz ꝯm Aristo. ij. Thopic. Si ei cui min⁹ videt ineesse ineest z ei cui magis. Si eni servi xpi predicti sunt sctificati: multomagis eius mater p̃cellẽtius ẽ sanctificata. Ysi Bern. in Epla ad Lano. Lugdunen. dicit Puto q̃ copiosior gratia sanctificationis in ipsam descendit que non solum ipsius ortum sanctificauit sed etiam eaz ab oi peccato immunẽ custodiuit. Hec ille De hac sanctificatione latius lib. v. par. i. articulo. ij. per totum Capl'm. VIII.

o Octaua stella dicit pfectionis sublimitas. Debuit eni talis eligi in dei matrẽ que foret dei dono per/

fectissima z omi gra plena: vt de eius ple/nitudine accipiat vniuersi: qtenus dicere valeat illud Eccl. xxiiij. In me ois gratia vie z veritatis in me ois spes vite z virtutis. Trasite ad me oes q̄ concupiscitis me: z a generationibus meis adimplemi. Decreuit ergo diuina sapientia vt ea que eligeret in matrē incōtum talis esset tam perfecta q̄ perfectior esse non posset. Circa hoc q̄rit. Utrū deus potuerit ipsam facere perfectiorē vt meliorē cē fecit. Rñdet sm Tho. ꝑmo scripto sentētiarū di. xxij. arti. ij. Et ire ꝑma ꝓte sūm. q. xxvij ar. vi. Cō cor. Alexandē. de hal. q̄ perfectum est cui nil addi pōt de bonitate z btā virgo inc̄/tū mater dei est talis. Licet enī deus oēm creaturam in pfectiōe accidētali possit in infinitum facere meliorē. In pfectione tñ essentiali nō pōt facere meliorē ꝓbi gratia nō pōt facere quaternariū maiorē. q̄ si fieret maior iā nō esset quaternarius sed alī numerus. quia vnitas addita in numeris variat speciem sm Ari. Sic a simili: licz deus potuerit btām virginē vt dei creatura vel vt mulierē facere meliorē in perfectiōe accidētali tñ nō potuit facere vt esset melior mater z melioris filij mater: z ordinata ad maius bonū. Ita q̄ hijs tribus non pōt aliq̄d fieri melius. s. humanitate xpi: btitudine creata: z btā virgine q̄ pz q̄ hec tria habent quandā dignitatē infinitam ex bono infinito q̄ deus est. Nam humanitas christi habet dignitatem infinitaz ex hoc q̄ iuncta est diuinitati q̄ est infinitū bonum. Et btitudo creata habet dignitatē infinitā ex hoc q̄ est dei fruitio: z btā virgo ex hoc q̄ est mat dei z ex hac ꝓte nō pōt eis aliq̄d melī fieri sic nō pōt aliq̄d melī esse deo Hec Tho. La. IX

n Ona stella in ordine. z ꝑma tertij quaternarij: dicit virginitas. Nā dei genitrix debuit esse virgo castissima corpe z aia: q̄ pz. Primo ex auctoritate Esa. vij. ca. Ecce virgo cōcipiet z pariet filiū z vocabit nomē eius Emanuel. i. nobiscū deus. Secundo pz ex rationibus pluribus. Primo quidem quia non fuit conueniens vt dei filius haberet aliū patrē cē deū ne dei pōis dignitas ad patrem alium transferret. Secundo vt sicut ꝑbū eterni patris q̄ est filius dei nascit ab eo sine oi corruptione sicut z verbū in nostro corde absq̄ cordis corruptione cōcipit z ꝓducit. Ita ad oñendū puritatē filij dei nascentis debuit a matre virgine absq̄ mentis z carnis corruptione cōcipi z nasci in carne assūpta a verbo. Tertio q̄ nō decebat vt xps qui venerat aliorum pctā tollere Joh's. i. Ecce agnus dei: ecce qui tol. pctā mundi. Ipe cū culpa veniret in mundū: dū per cōcubitū z corruptionē nasceretur. Quarto propter finem incarnationis Nam xps ideo incarnatus est vt hoies in filios dei nascerent: renascuntur aūt filij dei: nō ex volūtate carnis: neq̄ ex volūtate viri sed ex deo. i. dei ꝑtute. Cui⁹ rei signū apparere debuit in ipa cōceptiōe xpi ex matre virgine vt Aug. dicit lib. de sctā ꝑginitate Hec btūs Tho. tertia parte summe. q. xxviij. ar. i. De hijs latius. li. viij. p. i. p totū. Tertio pz hoc ex figurarū similitudib⁹. Nā ꝑginitas matris dei prefigurata est in rubo ardenti qui nō cōburebat Exo. iij. Ite Eze. xliij. in porta templi. que clausa perhibet z non aperiet q̄m dñs egredit per eā. Et in multis alijs de quibus causa breuitatis hic ꝓtranseo libro quo s latius dicturus Lap'in. X.

Ecima stella qua gloriat dei genitrix: dicit voti religiositas. Nā ea debuit eligi in dei matrē: que non solū esset virgo absolute sed et virgo voto ꝓsecrata: q̄d oñdit. Primo ex auctoritate btī. s. Aug. lib. de sctā virginitate vbi sic dicit. Annūciante angelo Maria rñdit. Quō fiet istud: q̄m virū nō cognosco. q̄d profecto nō diceret nisi se virginē ante vouisset. Scōo oñdit rōne: q̄ ꝑginitas in matre dei ꝑexcellēter pollere debuit: sed magis est laudabilis virginitas sctā vel cōseruata ex voto sicut z cetera pfectiōis opa magis sunt laudabilia ex voto: ꝓpter q̄d ps. hortat ad votū. d. Vouete et rēddite dño deo vestro omēs qui in circuitu eius offertis munera ergo dei mater debuit ex voto offerre deo suā virginitatē. Sed dī. Quō btā virgo votū virginitatis emittere ausa est: cū hoc in lege veteri ꝓhibitum

erat Vñ Exo.xxiij. Nō erit infecūda nec sterilis i terra tua Rñdet q̄ btā ꝟgo habuit ꝟginitatē trib⁹ modis. Primo in desiderio. Nā añc̄ incarnatio filij dei ab angelo sibi annūciaret ꝟginitatē simpl'r z absolute nō vouit.eo q̄ nō licebat. rō q̄ tpe legis oportebat gñatiōi insistere tā viros q̄ mlieres. eo q̄ ex illo ꝓpło xp̄s expectabat ex carnis originē nascitur⁹. habuit tñ b. ꝟgo tūc tpis ꝟginitatē in desiderio z eā sub ꝺditiōe vouit.s.si deo placeret: volūtatē suā z desideriū diuio ꝺmittēs arbitrio. Scōo b. ꝟgo habuit ꝟginitatē in fctō: q̄ postq̄ sibi inotuit hoc deo forz acceptū.s. vt ꝟginitatē voueret añc̄ ab angło sibi denūciaret z añc̄ a ioseph despōsaret absolute ꝟginitatē vouit Tertio ex cōi bñplacito: nā postq̄ fuit despōsata: ipa sil' cū spōso suo ex cōi voluntate z bñplacito ac ꝺsēsu: ꝟginitatē ꝟotū emisit. Hec btūs tho.iij.pte sūme.q.xxviij.ar.iij. Ca.XI.

Vndecima stella q̄ gl'iat dei genitrix dō sponsi,pbitas.debuit q̄ ꝑ talis in dei matrē ꝟgo eligi q̄ esset despōsata viro,pbissimo z castissimo noie Joseph. Et hoc ostenditur ꝑm Albertuz vbi supra capi.l. rationibus pluribus

Primo ratione prefigurationis.
Secundo ratione interpretationis.
Tertio ratione testificationis.

Primo rōe p̄figuratōis. Nā nō ꝺgruebat vt spōsus btē ꝟginis p̄figuraret q̄ alī quē q̄ extiterit maritus q̄ carnalē copulā. cū ip̄e sine carnali copula sctm̄ coniugiū cū virgine ꝺtraxerit: ꝟgo ꝺiugē ꝟginē custodiuit: z mīstrauit filio z mri: p̄no affectu sincero. vñ lz Hester figuauit b. ꝟginē nō tñ decuit vt eius spōsus p̄figuraret per Asuerū vt sic spōsus dñi nr̄i Asuer⁹ doueret noiari: q̄ inf Asuerū z hester carnalis copula fuit. Silr eadē rōne lz Sara gignens filium p̄ter naturā i monte ymolandum teneat figuram domine nr̄e que genuit filium ꝺtra naturā in cruce ymolandū. Nō decuit tñ vt ei⁹ spōsus Abraā nominet: q̄ inter Abraā z Saram carnalis copula interuenit et eodē mō de Rebecca z Jsaac ac alīs sil'ib⁹. sz decebat vt istud ꝺiugiū z ipse spōsus b. ꝟginis p̄figuraret p Joseph in sui fidelitate z castitate erga vxorē dñi sui ac mysterioꝝ reuelatiōe,pcuratiōis cōmissione: cibi cōseruatione: z terre plātōe. Vñ Bern̄. Sup missus ē dicit sic: Quis z q̄lis fuerit iste spōsus Joseph memēto sim̄l' z illi⁹ magni p̄triarche vēditi in egyptū: z scito ip̄m istud vocabulū nō solū sortitū fuisse: sed z castimoniā adeptū: innocētiā z gr̄am cōsecutū Siq̄dē ille Joseph vēditus in egyptū dño suo fidē seruās: dñe sue noluit cōmisceri. Jste herodianā inuidiā fugiēs in egyptū xp̄m portās dñam suā dñi sui matrē ꝟginē. et ip̄e cōtinēs fideliter custodiuit Jlli data ē intelligentia mysteriī somnioꝝ. Jsti datū est participē esse celestiū sacramētoꝝ. Jlle frumenta ꝺuauit nō sibi soli sed z oi ꝓplo. Jste panē viuū de celo seruanduz accepit sibi z tori mūdo. Nō ergo dubiū: q̄n fidelis z bon⁹ homo fuerit iste Joseph cui mater dñi saluatoris desponsata extitit. Hec ille. Tertio ratione interpretatiōs siue significatiōis nois: q̄ Joseph interpretatur augmentū vel incrementū: quod optime ip̄i congruit sponso Marie. quia per hāc desponsationē q̄tum ad se q̄tum ad proximū z q̄tum ad deū q̄plurimū sublimatus fuit virtutū z precipue castitatis augmento. Nam z ip̄e castitatem vouisse creditur cum cōiuge virgine z̄c. sicut dicit Augu⁹. lib⁹ de coniugali bono. Jtem actus fuit fame celebritate,bonum reuerentia z dilectione.ac matris dei familiaritate. Tertio ratione testificationis vt sz ip̄e Joseph spōsus castus: testis esset z custos castitatis b. ꝟgis. de q̄ ifra eo.li.par. vi.articu.iij.cap̄.i.latius habes Ca.XII

Duodecima stella: q̄ gl'iat btā virgo dō habitaculi p̄claritas. Nā in p̄clara ciuitate. Nazareth hitare debuit b. ꝟgo dū xp̄m ꝺciper vt ip̄lerēt illud ꝓphīcū Esaie.xi. Egredietꝟga de radice yesse. vbi ꝑm ꝟitatē hebraicā habet: z Nazare⁹ de radice ei⁹ ascēdet. Vñ z Mathei.ij. scribit p ꝓphās esse dictū: q̄m nazareus vocabit nomē ei⁹ z̄c. De q̄ lati⁹ infra eodē li.p.vi.ar.i.ca. iij. habet. Ne enz plixitas ted: ū generet: hec breuius ptranseo: et vt reuertamur sicut ceperamus in

hac pte ꝓcedere ad modū hystoricū: quē si placuerit tenere potes p̄ omnes dictas stellas ꝓcedēdo: tanꝯ si sapia dei per dictas oēs auctoritates et rōnes adductas docuerit dauid interrogantē. Jā igit̄ his habitis possum⁹ cōtēplari: q̄ dauid grās egit de bona in formatiōe. d. Vere magnus dn̄s noster t magna virtus ei⁹ et sapiētie eius nō est numer⁹. Omia in sapiē tia fecisti dne: impleta est terra possessione tua. Reuersus quoꝯ ad p̄es ait cum gaudio: Cantate dn̄o canticum nouum: quia mirabilia fecit. Notū fecit dn̄s salutare suū in ꝓspectu gen. reue. iusti. suā. Exposuit q̄ omēs cōditiones p̄missas quas debuit habere dei genitrix. Tūc sancti patres cōmuni consilio miserunt dauid ad nazareth: vt videret si aliquā talem posset reperire. Conspiciēs quoꝯ in spiritu beatā virginē mariam desponsatā ioseph virginē pulcherrimā esse t omni grā plenā tē: dixit ad eā: Audi filia et vide t inclina aurē tuam et cōcupiscet rex decorez tuum quoniā ipe est dominus deus tuus tē. Respondit maria: Paratum cor meū paratum cor meum cantabo t psallam in gloria mea. Dauid igit̄ accedēs ad dominū ait: Jnueni locum domino taberna culum deo iacob. Surge domine in req̄em tuam tu et archa sanctificationis tue. Tunc deus pater misit angelos ad vidēdum beatā virginez quā dauid cōmēdauerat. Qui venientes ad eam dixerunt inter se: Hec est que nesciuit thoꝯ ī delicto habebit fructum in respectione animaruz sanctarū. Sap. iiij. Et regressi cōmendauerūt eam in domo sūmi regis: laudātes eam et dicētes: O q̄ pulchra est casta generatio sc̄z beate virginis cū claritate omnis virtutis et gratie. Jmmortalis em ē memoria eius que t apud deū nota est et apud homines. Sap. iiij. ca. Intuens ergo deus pater eam: dilexit eā t ait illō Sap. viij. Hanc amaui t quesiui spōsam mihi assumere eam t amator factus sum forme illius. Denicꝯ dei filius intuēs eā ait: Hec requies mea in seculuz seculi hic habitabo quoniam elegi eā. Et spūssanctus dixit. Oportet eā mihi preuenire in benedictionibus dulcedinis. Requiescet ergo super eam spiritus domini sapientie t intellectus tē. Esa. xi. Et tūc decreuit deus vt mittatur angelus ad eam qui saluet eam nouo munere ditandam: t eius assensum requirat: quo facto dei filium in vterū suscipiat. Dauid ergo regressus cū gaudio ad p̄em ait: Exultate deo adiutori nostro: iubilate deo iacob. Omēs q̄z sancti patres in laudē virginis assurgentes cecinerūt dicētes: Tu gloria hierusalē: tu honorificētia populi nostri. Jdcirco eris benedicta in eternū. Judith. xv. Et nos igitur carissimi: quāta possum⁹ deuotione deū in gloria sue dignissime genitricis ollaudem⁹: ei gratias ꝓ tanto bñficio agētes: clamem⁹ vt nob grā t glia donet

Tertia pars et sermo tertius primi libri agit de angelica nunciatione siue missione. Et circa hoc qualiter apparuerit btē virgini angelus et quali dignitate.

Jssus est angelus

m Gabriel a deo: in ciuitatē galilee cui nomen Nazareth: ad virginem desponsatā viro: cui nomē erat Joseph de domo dauid t nomē ꝑginis Maria Luce. i Si premissa charissimi pens t mus sacri euangelij verba: cōperimus q̄ maxima cordis deuotiōe venerari debeamus sctm̄ Gabrielē archāgelū missum a deo ad bñdictā ꝑginē. Nimirū ex trib⁹ precipue qulibet legatus reddit multuz cōmendabilis t dignissima reuerentia suscipiendus. Primo quidem ex mittentis dignitate. Secundo ex negocij pro quo mittitur arduitate Tertio ex persone ad quaz mittitur maiestate. Sic per omnia ipe angelus Gabriel multū nobis reddit amabilis pariter t venerabilis: tuz q̄ mittitur a summo oīum creatore deo infinite dignitatis: tum quia in negocio super omnia arduissimo diuine incarnatōis nobis quoꝯ vtilissimo imittitur: tum quoꝯ q̄z ad benedictā virginē mariā: celi reginaz et mundi dominā mittitur salutandū tē.

quatenus ipo annuciãte dei filius in virgineũ descẽdat vteꝝ t visitet nos exoriẽs ex alto. Sicut quippe in vere qñ philomena canit dulciter: consueuit ros celestis descendere: ita cum hec philomena celestis videliter gabriel cantũ illum melliflum videlicz: Aue gratia plena cecinit dei filius e celo in vteruz virginis descẽdit p nostre salutis opatiõe: ꝓterea euãgelista lucas in verbis sacri euãgelij hec tria de isto sanctissimo gabriele enũciat. d. Dissus est angelus gabriel a deo: ecce mitentis sũma dignitas. quia a deo. Itẽ ad virginẽ desponsatã viro ꝛc. Ecce ipius psone ad quã mittitur sublimitas. Tandem in sequentibus clarescit rei ꝓ qua missus est arduitas: scz incarnationis diuine: sic paret in processu verborum eius ad virginem benedictaz, platorez. De hac igitur angelica missione t annunciatione loqui intẽdẽtes tria misteria notabim⁹ ꝓ ordine.

Primũ misteriũ angelice annũciatiõis siue missiõis
Secundũ dicitur misteri um qualifice apparitionis.
Tertium dicit misteriũ dignifice obseruationis

Articulus primus q misteriũ diuine incarnatiõis debuit ãnũciari virgini per angeluz gabrielem. La. I.

Primũ misterium angelice missiõis t annũciatio ꝓ nis. Circa qđ q̃tuor ꝑcipue occurrũt questiões. Prima vtꝝ necessariũ t ꝯgruũ fuerit incarnationis misteriũ btẽ ỽgini annũciari. Secũda q̃stio vtꝝ hec dñica annũciatio per nunciũ tantũmõ angelicũ debuit fieri ꝛc.

Tertia questio de quo ordine debuerit angel⁹ ad ỽginẽ ꝓ hac annũciatiõe mitti

Quarta q̃stio vtꝝ cõgruenti⁹ gabriel inf oẽs angelos debuerit ꝓ hac annũciatiõe faciẽda eligi. Ad primã q̃stionem qua querit: vtꝝ necessariũ fuerit t cõgruum incarnatiõis misteriũ btẽ ỽgini annũciari. Arguit q nõ qz de⁹ cũ sit ꝓpinq̃ssim⁹ hũane mẽti q sol⁹ imediate illabit aie vt dicit Aug⁹. nõ videt q̃re necessariũ fuerit aliquo mediãte dei aduentũ ỽgini bñdicte annũciari. Itẽ ista incarnatio dñi ꝓnũciata erat olim ꝓ ꝓphas Vñ Esa. vij. Ecce ỽgo ꝯcipiet ꝛc. g nõ erat necessariũ fieri ꝑ angelũ. In contrariũ ẽ diuine scripture auctoritas t diuie puidẽtie ordo: q nil incongruũ admittit: g cõgruũ fuit annũciari ꝛc. Ad q̃stionẽ igit rndet q ne cessariũ erat annũciare btẽ ỽgini q ipa esset xp̃m ꝯceptura ꝓlib⁹ rõnib⁹ ꝑm Tho. tertio scripto sniaꝝ di. ij. ar. i. Et iteꝝ. ij. ꝓte sũme. q. xxx. ar. i. Necnõ t ꝑm Alb. su per missus est ca. i. Prio vt ỽginis itellect⁹ erudiret t illustraret. Cũ em̃ mens deo vicinior sit t intimior cp̃ corp⁹: nõ decebat vt dei sapia ei⁹ vteꝝ inhabitaret sine hoc q mens ei⁹ pri⁹ fidei lumĩe t cognitiõe sũme sapie resplẽderet. Et iõ prius debuit mẽs ei⁹ itelligere t cognoscere qđ in ea fiendũ erat qđ ꝓ annũciationẽ factũ est añ cp̃ carnẽ ꝯciper. Vñ Aug⁹ li. ō verbis dñi sic dicit: Beatior ẽ maria ꝓcipiendo fidẽ xp̃i cp̃ ꝯcipiẽdo carnẽ xp̃i Et subdit ibidẽ. Paterna ꝓpinq̃tas nihil marie ꝓfuisset: nisi felicius xp̃m corde cp̃ corpore gestasset. Hec ille. Secũda ratio vt virginis affect⁹ t act⁹ acceptaret. Nã deus nõ diligit coacta seruicia sed sponta nea. vt. d. Aug⁹. iuxta illõ ps. Volũtarie sacrificabo tibi t ꝯfi. no. t. do. q. bo. ẽ. vnõ btã ỽgo cũ singlr et excellenter in dei seruitiuz eligeretur quẽ vtero portauit lacte aluit: brachijs baiulauit decuit vt ei⁹ obsequm volũtariũ angelo nũciãte requireretur: ad quod se paratã t ꝓmptam obtulit dicẽs: Ecce ancilla dñi. Tertia rõ vt virginis cõsensus exp̃meret. Si em̃ in mr̃imonio corpali requirit exp̃ssus cõsensus: multomagis in mr̃imonio spũali: cũ sit maior cõiunctio mentis cp̃ carnis. Et ideo vt ostenderet eẽ quoddã spũale mr̃imoniũ inter dei filiũ t hũanam naturam igit per annunciationẽ angeli expectabatur consensus virginis loco totius humane nature. Idcirco Aug⁹ in sermone de natiuitate btẽ marie dicit: O beata ma/

ria seculū oē captiuū: tuū depcatur assen/
sum. Te dña mundus sue fidei obsidem
fecit: Noli morari virgo. nuncio festinan/
ter rñde verbū: & suscipe filium: da fidē &
senti virtutē. Ecce inquit ancilla dñi fiat
mihi ſm verbū tuum. Hec mora virgina
lem thalamum ingreditur xps. Hec ille.

Quarta ratio addit ſm Alb. vbi sup.
vt deus magis honoraretur & hō instrue/
ret. Nā de⁹ in hac annūciatiōe honoraba
tur quantū ad potentiam in eo q angelos
mistros habuit: et quantus ad sapiam: in
eo q modus nre liberationis mō pditio/
nis directe obuiauit cū ỹginē p angelum
bonū vocuit: sicut angelus mal⁹ virginē
euā decepit. Item hō instruit ad deuotio
nē in eo q humana natura abiecta deo et
angelis inimica a deo prior p angelū salu
tat: & in hoc etiaz deus honorat quantuz
ad bonitatē: que ex hoc resplēdet ac chari
tatē: deniqz ex hoc hō instruit ad fidē: ad
obediendū deo & ad humilitatem exēplo
btē ỹginis &c. Et p hec pmissa patet
rñsio ad primū argumentū in ꝯrarium.

Ad scōm aūt rñdet ſm eūdē Tho. vbi
supra. q licet ꝓphetia pdestinationi s cō/
pletur sine nostro arbitrio causante: nō tñ
sine nostro arbitrio ꝯsentiēte & sic ptz &c.

Capitulum. II.

Ecūdo queritur vtrū hec dñica an/
nunciatio tantūmō p angelicum
nunciū debuerit fieri. Videt q
debuerit annunciari vicz p aliquē ꝓphaz
quia incarnatio xpi notificabat & prenun
ciabat in veteri lege p hoīes: vicz ꝓphas
et patriarchas ergo & ipi beate virgini de
buit nunciari p ꝓpheram. Preterea su/
perior non debet instrui p inferiorē: Sed
beata virgo superior fuit angelis q deo ac/
ceptior: ergo nō debuit sibi p angelū ꝯcep
tio annūciari Item ꝯfirmat q sūmis an
gel fit reuelatio imediate a deo ꝓp ipōrū
dignitatē: sed mr dei ē sup oēs exaltata ḡ
videt q imediate sine oñ i angelico nun/
cio sibi debuit fieri reuelatio a deo ō icar
natiōis misterio. Preterea btā ỹgo ex
lumie fidei & gre cognoscebat deū incar/
nandū et credebat hoc fidelissime que ad
hoc in vtero erat sanctificata. Jō non vi/
det q p angelū hoc sibi debuerit reuelari

In cōtrariū ē dispositio diuie sapie sic
testat sacra scriptura missus ē inqt angel⁹
&c. Ad questionē Rñdet ſm Tho. vbi
s ar. ij. Hecnō ſm magnū Alb. vbi s. ca.
ij. q misteriū incarnatiōis null⁹ hoīm de/
buit btē ỹgini annūciare: qr inferiox ē re
cipe a supioribz illumiationē. vt dic dio.
de angelica hierar. Sed null⁹ hoīm fuit
btā ỹgie supior q oēs ꝓphas & sctōs pcel
lebat lumie gre & merito sctitatz ḡ &c. Li/
cet aūt btā ỹgo fuerit etiā angelis supior
ſm acceptationē diuie pdestinatōis & q̄/
tū ad dignitatē ad quā diuinit⁹ eligebat
Erat tñ eis inferior q̄tū ad statū. qm ipa
in statu pñtis vite erat: angeli vero in sta
tu pñe. Hec mix hoc. qr etiā ipe xps rōne
passibilitatz vite paulomin⁹ ē ab angelis
miorat⁹. Sed tñ qr xps fuit viator & com
prehensor quantū ad cognitionē diuinorum
nō indigebat instrui: sed mr dei nondum
erat in statu cōprehēsox & iō de diuio con
ceptu erat p angelū instruēda & annūcia/
da: et hoc quadruplici ratione.

Primo rōe diuie ordinationis
Scdo rōe angelice restauratiōis
Tertio rōe mūdicie ỹginalis
Quarto rōe future vtilitatis.

Primo rōe diuie ordiatiōis vt. s. serua/
ret ordo quē de⁹ statuit. q vicz diuia me/
diantib⁹ angelis quox officiū est nūciare
hoib⁹ panderent & annūciarent. Et hec ē
regula diuie ordinationis sic dicit Dio.
iij. c. ā gelice hierar. Diuinū inqt iesu be/
nignitatz misteriū angeli pmū edocti sūt
preterea p ipos ad nos gra cognitiōis trā
siuit. Hec ille. Scdo rōne angelice re/
stauratiōis. sicut em pditio hūana initiuz
sumpsit ex hoc q diabol⁹ allocut⁹ est mu/
lierē: ita vt dicit Beda congruū erat vt p
hūane repatiōis exordio angel⁹ ỹginem
alloquat: q̄ repatio angelice ruine & hūa/
ne cōis erat. Tertio rōe mūdicie ỹgi/
nalis. Vñ Hiero. in sermōe assumptiōis
marie sic dicit: Bene angelus ad ỹginez
mittit: qr semp est angelis cognata ỹgini
tas: pfecto incarne ptēr carnē viuere non
terrena vita ē sed celestis. Quarto ra
tione future vtilitatis. qr ille annūciabat

qui est rex oim hoim z angelo3 cui9 nati uitas sicut in salutē erat hoim ita z in re pationem angelice ruine z ido decuit vt tā hō q̄ angel9 in annūciatiōe misteriuz exhiberēt Hec Tho. z Alb. Ad argumentū p̄mū in ꝓrariū patebit ex p̄missis rn̄sio. Et siliter ad scd̄m et ei9 ꝓfirmatio nē patebit rn̄sio. q3 licet mr̄ dei erat supi/or dignitate. nō tn̄ quantū ad statū Ad vltimū rn̄dek fm Alb. q licet btā ꝑgo fi/dē incarnatiōis habuit. verūtn̄ ex būilitate cordis sui nūq̄ cogitauit se ad tale mi/sterium sublimandum: et ideo ab angelo debuit premoneri. La. III.

Tertio q̄rebak de quo ordie debuerit angel9 ad annūciandū mitti: Videk em̄ q de sūmo q3 sūma nūciabat. Ex q̄ videk q gabriel fuerit sū/mus z de sūmo ordine. s. seraphin. Ad hāc q̄stionē breuit rn̄dek q q̄q aliq̄ putauerint gabrielē eē de sūmo choro: ex eo q sūmū misteriū. s. incarnatōis ad plenū scierit z ānūciauerit. Tn̄ cōis eccl'a sonat eū fuisse ō choro archāgelo3 z nō ō seraphī vel alīs supioribꝫ. Nam z cōiter gabriel archāgel9 appellak. vn̄ iste angel9 nō fuit de sūma nec ō media hierar. sz vt pbabi/li9 videk fuit ō medio ordie īfime hierarchie. q̄ ē ordo archāgelo3 Et h̄ oñdit fm Tho. vbi s. Necnon z Alber. z pleroscꝫ alios doctores plurib9 rōnibus.

Primo rōne vtilitatis
Scdo rōne cōmūitatis
Tertio rōe ꝓprietatis

Primo rōe vtilitatis. cū em̄ xp̄s nascebak vt inordinationem q̄ in angelis accide/rat reparet: decuit vt in sua ꝯceptione ordo ille celestis hierarchie maxie seruarek: vt. s. sūmi angeli mediātibus infimis hoies illuminārēt z iō gabriel p quē ꝑgo illumīabatur erat de infima hierarchia.

Scdo rōe cōitatis: vt em̄ tm̄ misteriuz eēt cōmuni9: decuit vt inferio3 gabriel nū ciaret: q vicz de infima eēt hierarchia xū em̄ inferiores angeli agāt id qd̄ a supiori/bus recipiūt z non ecōuerso dū inferiores angeli nunciant: annūciatio p supiores et inferiores explek: qd̄ nō cēt si supiores im/mediate annunciarēt ꝛc. Tertio rōne ꝓprietatis: decuit quippe ordines celestis hierarchie in hac annūciatiōe obseruari: vt scz sūmi angeli mediātibꝫ infimis ho/mīes illumīarēt: sed quia nō decuit vt de infimo ordine: scz angelo3 aliq̄s mitterek ad annunciandū. Ratio. q3 ad illos scz an/gelos pertinet dirigere actus alicui9 ho/minis qui ad ipm̄ singulariter vel quasi tantūmodo ptinent: vnde angelo3 ꝓprie/tas est mīma nunciare sicut dicit Greg9. in moral. Vnde congruebat vt de ordi/ne archangelorum qui ordo est supra or/dinem angelorum mitteretur aliquis: scī licet Gabriel: tum propter precipuum ho norem beate virginis: que supra cōmūes erat viatores: tum ꝓpter archangelorum proprietatē: quia ad archangelos perti/net dirigere actus hominis qui in totam multitudinem redundant. Vnde et archangeli dicuntur ab archos quod est prin/ceps: quasi principales angeli. quia ergo consensus beate virginis qui per angelū requirebak erat actus singularis persone in multitudinis immo totius humani ge nere salutem redundans. Idcirco ad an/nunciandū virgini requirebak vt mitteretur angel9 de ordine archangelo3. Si aūt absolute petis vel queris. vtr̄ iste an/gelus fuerit sūm9. Rn̄dek fm Tho. vbi s q nō fuit sūm9 simpliciter: q3 nec de summa hierarchia: nec etiā de media hierarchia fuit: pōt tn̄ dici sūm9 duobꝫ modis. Prio q3 credibile ē q fuerit sūm9 in ordine ar/changelo3. Scdo q3 sūma: id ē incarnatione dei et salutem humani generis an/nunciauit. Et sic exponit Greg9. in omelia de centum ouibus: huic etiam senten/tie cōcordat Bernard9 ita dicēs Putem9 angelis pesse archāgelos q̄ sūt ꝓsci9 diuino rū secreto3 q̄ nō nisi ob p̄cipuas z maxi/mas causas mittunt: ex quibus ille ma/gnus archangelus gabriel missus legit ad mariam: ob causam qua vtiq̄ maior esse non potest. Hec ille. La. IIII

Quarto querebatur vtrū cōgruentius inf'oēs angelos p hac ānūciatione facienda debuerit gabriel eligi. Videtur em̄ q non debuit ratio quare iste potius eligatur q̄q alī9 angelus

vel archangel⁹ cū ꝗlibz eꝫ bene potuerit annūciare hec ꝑgini. Itē videt ꝙ ob reuerentiā btē ꝑginis debuerūt mitti plures archangeli ad salutandū ⁊ annūciandū.

In ꝯtrariū est euāgeliū. Ad ꝗstionē igit rndet ꝑm Alber. vbi s. ca. xvij. ꝙ multi angeli nō debuerūt mitti ad hāc annūciationē: qz multitudo repugnat archano misterij. Non eīm est archanū qđ multis ē cognitū. Nec est tā familiariter ⁊ amicabiliter intimatū qđ ꝓius est multitudini reuelatū: ⁊ sic soluit scđm argumtū in cōtrariū factū. Itē ꝑm eūdē Alb. ibidē. et Tho. vbi s. Nulli alteri āgelo ita ꝯgruebat facere hanc annunciationē sicut Gabrieli. Ratio qz huic officio nomē gabriel sup oīa ꝯgruebat. Haz hoc nomē gabriel triplicit interpretat ꝑm Grego. ⁊ Hiero. Primo sic: gabriel. i. ꝓtus nr̄a de⁹. ⁊ h̄ sūme ꝯgruebat: qz ꝓtute diuina debebat cōcipe ꝑgo nō hūana. Secūdo interptatur Gabriel. i. fortitudo dei: ⁊ hoc etiaz sūme cōgruebat ad ostendendū ꝙ op⁹ incarnationis erat ꝙ dei fortitudinē nunciandū. Primo quidē qz fortis: scz angel⁹ missus est ꝓpter fortem. s. xp̄m ꝗ vt dicit ps. ē de⁹ fortis ⁊ potens. Scōo qz fortissimū super omīa opa erat opus incarnationis. Fortius q̄ppe ⁊ maioris virtutis erat deū fieri hoiem q̄ ex nihilo creasse mundū: cū de⁹ pl⁹ distet a qualibet creatura q̄ creatura a nihilo. Tertio qz fortis missus ē cōtra fortē. s. diabolū ad debellandū: et iō fortitudo dei gabriel annūciare debuit ꝑgini xp̄i aduentū. Tertio interp̄tat hoc nomē gabriel. i. ꝓfortauit me deus vel cōfirmatio dei ⁊ hoc cōgruebat. qz p eius annunciationē ꝓfortari debebat coz ꝑginis marie ⁊ cōfirmari ad credēdū ⁊c. Ihn cū turbata eēt angelus dixit ei: Ne timeas maria inuenisti ⁊c. O igit fidelis aīa vide q̄ rationabilis sit fides catholica: vide q̄ miro ordine diuine sapientie firmata sit fides ista salutifera: cui deseruit omis ratio: omnis scientia ⁊ ars adeo vt nil incongruum nil falsum possit huic verissime fidei vel irrationabile admisceri. Agnosce igitur verum dei filium eē christuz et securus esto credens in ipm ⁊c.

Articulus secūdus: qualiter angelus grabriel apparuit beate virgini in tpe annunciationis. Capitulum. I.

Secundū misteriū declarandū: dicit qualifice apparitionis. i. q̄liter facta sit ista apparitio angeli gabriel circa btām ꝑginē. Circa qđ ḡtuor ꝓsideratiões occurrt.

Prima de angeli ingressione.
Scōa de ꝑginis occupatione.
Tertia de eiusdē ꝑgis situatiōe.
Quarta de angeli visione.

Prima cōsideratio de angeli ingressione: qualiter vicz angelus gabriel clausuz oratoriū bn̄dicte ꝑginis ingressus fuerit: vtrū ianuis clausis intrauerit vel hostiū oratorij apperuerit Ad qđ breuiter rndet ꝑm Alb. vbi s. ca. lxiij. sic dicentē: Credimus inquit angelū clausis ianuis intrasse. Et hoc potuisse ꝓpter nature sue subtilitatē ⁊ assumpti corpis etherei qualitatē Nam vt dicit Aug⁹. Angeli assumunt sibi cozpora in quibus a ꝓparent de purissimo ethere: ergo potuit ianuis clausis intrasse: vnde et Bern̄. super missus ē dicit sic. Suspicandum non est ꝙ apertum angelus inuenerit virginis hostium: cui nimirum in ꝓposito erat fugere hominuz frequentiā vitare colloquia ne oz̄atis silētium perturbaretur. Hec ille. Deniq; h̄ etiam misterio cōgruebat: vt videlicet angelus clausis ianuis ingrederetur oratorium: quatenus per hoc significaretur ꝙ dei filius cuius incarnationem annunciabat clauso virginali vtero ingrederetur: et nasceret: iuxta illud. Ezech. xliij. Porta hec clausa erit ⁊ vir non pertransibit p eam. quoniam dominus deus ingreditur et egreditur per eam ⁊c. Ca. II.

Secunda cōsideratio de beate virginis ꝓtunc occupatione: quibus scz actib⁹ erat benedicta virgo tūc in oratorio occupata: ⁊ q̄d agentē angel⁹ eā reperit Ad quod breuiter dicit ꝑm doctoꝛes: ꝙ quadruplici actu erat occupata.

Primo legebat.
Secundo ꝓtemplatiõi insistebat.
Tertio lachrymãdo suspirabat.
Quarto deuotissime orabat.

Primo quippe legebat sanctos libros ꝓphetaꝝ veteris testamẽti in quib⁹ erat ꝓmissio de xp̃o: et vt tradita deuotis doctoribꝰ pie creditur: q̃ tũc legebat illõ Esa. vij. ca. Ecce virgo ꝯcipiet ꝫ pariet filium et vocabit nomen eius emanuel. Tãtaq̃ deuotione mouebat: vt ex intimis medullis cordis dicere cogeret: O deus patris nostri: vtinam videre saltem mererer ipsam ꝑginẽ que cõceptura est filium tuũ. totam me in eius seruiciuꝫ manciparem: omia relinquẽs eiꝰ vestigijs adherere: putas ne viuã: putas ne videbo illã ꝑginem ꝫ eiꝰ filium? O vtinã saltẽ semel admitterer: vt in illiꝰ filij redẽptoris ꝫ saluatoris generis humani: puuli nati: oscula rudere possem: brachijs amplexuq̃ dulci circumplectere valerem ꝫ ei seruicia deuota impenderẽ ꝫc Secũdo ꝓtemplatiõi diuine insistebat. Nam ſm Alber. supmissus est: erat tunc virgo benedicta totaliꝫ eleuata ad familiaritatẽ diuinã: q̃ tota replebat dulcedie gr̃e: tota gr̃ificabat ꝫ tota glificabat ꝫ cꝫtomagꝫ eleuabat i cognitõe dei: tãtomagꝫ descẽdebat ad sui hũiliationẽ: indignã se reputãs vt ad mimã dei familiaritatẽ: ꝫ ideo nõ miꝫ q̃ oro taꝫ humilis penetrabat celos: qm̃ scriptũ est. Eccĩ. ca. xxxv. Oratio humiliantis se nubes penetrat ꝫ nõ descẽdit donec aspiciat altissimꝰ. Tertio lachrymãdo suspirabat: pie nempe credit̃ cuꝫ multis suspirijs in ipa hora annũciationis desiderasse filij dei aduentũ ꝓ generis hũani redemptione. Si em̃ abraam desideraut videre diẽ xp̃i. Si oẽs scti ꝫ ꝓphe voluer̃t desiderio magno xp̃i aduẽtũ: mltomagꝫ maria. Quarto deuotissie orabat. vñ Ber. sup miss⁹ est: dicit. Ingress⁹ ẽ angel⁹ i secreto cubiculo vbi clauso sup se hostio orabat ꝑgo patrẽ in abscondito. Si em̃ conceptio precursoris fuit prenunciata patri suo preoccupato in sacrificio: multo pbabilius est q̃ conceptio saluatoris annunciata fuerit virgini in deuotione ꝫ oratione actualiter existenti. Tũc em̃ vt credo plus solito feruẽtissima ꝫ vnguentis spiritusſancti delibuta ac dulcedine gr̃e consolata humili mẽte ꝫ corde deuoto lachrimantibus oculis ꝫ vultu ad celestia eleuato dicebat: O clementissime deꝰ q̃ bonitate tua mũdũ creasti ꝫ angelos ac homines ad imaginem tuam fecisti: miserere homini iam pdito: aperi celos ꝫ descẽde: veni obsecro deus pñssime: veni ne respicias peccata hominuꝫ: sed miscõie tue multitudinẽ qua te repmisisti pñb⁹ nris venturũ ꝫ hoiem liberatuꝝ: Hec ꝫ his similia orante: ecce angelus domĩ astitit et lumen refulsit in habitaculo virginis.

Capitulum. III.

Tertia ergo cõsideratio occurrit ꝺ benedicte ꝑginis ꝓtune situatione: vtrum vicꝫ pstrata ꝓtunc erat cum angelus aduenit: aut sedebat aut genuflexerat vel stabat. Ad-qꝺ idem Alb. vbi s̃. ca. lxiij. dicit. Credim⁹ inquit beatam virginẽ in aduentu angeli inclinatꝫ genibus ꝫ eleuatis puris manib⁹ erectis in celũ oculis ad pr̃em misericordiarũ ꝓ incarnatiõe filij sui deuotissimas p̃ces cũ lachrimis fudisse. Et angelo venienti reuerenter assurrexisse quia hec ad honestatem pertinebãt: sicq̃ perturbata de noua salutatione: capite inclinato humiliꝫ stetisse. Nam ꝫ hoc modo in picturis cõsueuit per totam ecclesiam figurari cõmuniꝰ. Tandem quoq̃ ꝓcepta annunciatõe credendo in eã ꝯsensisse: ꝫ cꝫ totius implerinon dubitasse. At rursum flexis genibus in terram ꝫ eleuatis oculis in celũ ac manibus ex intimo corde erũpentib⁹ ꝑ gaudio lachrimis deuotissime flagitando dixisse: Fiat inquit mihi ſm verbum tuum et sic deum pariter et hominem cõcepisse et iste modus positionis ꝫ situs eorum ẽ qui de manu angeli id est sacerdotꝫ suscipiunt dominicum corpus de altari. Hec Albertus. La. IIII.

Quarta consideratio de angeli visione a beata scꝫ virgine: vtrũ videlicet beata virgo viderit corporali visione istum angelum sibi ap̃parentẽ: vel vtrum angelus sibi ap̃paruerit cor-

poralíter vel tãtũ intellectualíter Tu possis arguere ꝙ ista filij dei icarnatio debuit ab angelo visiõe intellectuali ãnũciari:et nõ visiõe corpali:qz visio itellectual' est melior visiõe corpali. Nã illi q̃ visione intellectuali xp̃m viderũt btã pnunciant Jo.xx. Btí q̃ nõ viderũt.s.corpalit' z crediderũt. Qui aũt visiõe tm̃ corpali viderũt xp̃m sic pylat⁹ z crucifixores: ñ credẽtes eũ eẽ deũ nõ btificãt:g̃ cũ melior sit visio intellectual' debuit appere intellectualit' xp̃i hui⁹ incarnatiõis pfectionẽ zc̃ Pterea visio itellectual' videret nõ pturbat nec stupefac̃: sz h̃ fac̃ corpalis vñ canit de ipa btã v̄gine expaueſcit v̄go de lumie:sz melí⁹ fuisset ꝙ a tali pturbatiõe mẽs eius fuisset pſeruata:g̃ debuit appere visiõe intellectuali. In cõtrariũ est doctoꝝ snia vñ z Aug⁹ in quodã ſmõe inducit btãm v̄ginẽ sic dicentez: Venit ad me Gabriel archangel⁹ facie rutilãs: vestech' coruscãs: incessu mirabilis: Hec aũt nõ pñt ptinere nisi ad corpalẽ visionẽ:g̃ tali visiõe angelus btẽ v̄gini appuit. Ad questionem igit̃ rñdet̃ ſm Tho.iij pte sũm.q.xxx.ar. ij. Et itez tertio scripto snia⁹ dis. iij.ar.i. ꝙ ista incarnatio diuina nõ debuit nũciari ab angelo visiõe intellectuali:sz corpali. Et hoc triplici ratione.

Primo rõe maioris sil'itudinis
Secundo rõne celsitudinis
Tertio rõe maioris certitudis

Prio rõe maioris sil'itudis:nã annũciatio debebat ꝓportionari ei q̃ annũciabat. Annũciabat aũt missio visibil' filij dei in mundũ:sic̃ g̃ de⁹ q̃ est inuisibilis carnẽ visibilẽ debebat assumere:sic angel⁹ q̃ ẽ inuisibilis in carne visibili debuit apparere.

Secũdo rõe v̄ginalis celsitudis. Fuit eñ ꝓueniens v̄ginis dignitati vt sic̃ ipsa nõ solũ mẽte sed etiaz carne debebat xp̃m ꝓcipe. Sic z angel⁹ sibi appere debebat nõ solũ mẽtali sed etiã visione corpali:vt nõ solũ ei⁹ intellect⁹ sed etiã sensus delectaret. Tertio rõe maioris certitudis: nã corporea seu sensibilia manifestiora et certiora sũt nob ꝗ̃ ea q̃ visiõe imaginaria appẽdim⁹. In his q̃ppe que visibiliter cernim⁹ min⁹ decipimur. Et iõ vt manifestiora z certiora eẽnt btẽ v̄gini ea q̃ an// nunciabant: angel⁹ corpali visiõe debuit appere. Ad obiecta g̃ rñdet̃ ſm eundẽ Tho.ibidẽ. Ad p̃mũ dicit̃ ꝙ ꝗ̃uis visio itellectualis ex se sit melior corpali:tm̃ vtraq̃ sit' efficatior est ꝗ̃ altera ꝓpter cõnaturalitatẽ hũane cognitionis ad sensũ: Vñ z qui vtroq̃ oculo xp̃m viderẽt sicut apti magis btificant. Luc̃.x. Btí oculi q̃ vidẽt q̃ vos videtz zc̃. Btã aũt v̄go vtroq̃ mõ vidit angelũ scz z visiõe itellectuali z cũ hoc corpali zc̃. Ad scõm rñdet̃ ſm Origenẽ sup lucã q̃ dicit: ꝙ angelus apparẽs sciẽs hũanã naturã z p̃cipue v̄ginẽ eẽ fragilez:pturbationi z fragilitatẽ medet̃ ꝯfortando:vñ tam zacharie ꝗ̃ marie post pturbationẽ dixit: Ne timeas. Et ꝓpter hoc dicit̃ vel legitur in vita scti Anthonij. Non est difficilis bonorum malorumq̃ ſpũum discretio. Si em̃ post timorẽ succesſerit gaudiũ:a dño sciamus venisse auxiliũ:quia securitas aie presentiz manifestatis indicium est. Si autẽ incussa formido permanserit: hostis est qui videtur Hec beat⁹ Tho.vbi supra. O itaq̃ aia mea cõtemplare nunc quomodo domina mundi lachrymosis oculis:facieq̃ serena ꝓ tua salute z totius humani generis redẽptiõe depcat̃ vt dei filius mittat̃. Contemplare quemdamodum subito clausis ianuis angelus cuz lumine ingenti ingreditur:et genuflexo ipsam salutat. Cõtemplare quomodo virgo expaueſcit et assurgens angelo ꝓuoluto ad genua ipa humiliter et deuote capite demisso: diuina nuncia auscultans astat. O anima mea ingredere in coz benedicte virginis:in coz inquam diuina gratia plenum: in coz tante domine tue: vtpote dei genitricis: In qua omnis consolatio tua: omnis dulcoꝝ omis suauitas tua ꝓsistit z spes vitaq̃ ac salus tua manet. Ingredere inquã z vide quid sentiat:quõ ỏ tãto lumĩe expaueſcat sed de dei suauitate dulceſcat: Audiuit tenorẽ verboꝝ nuncij: z terrek̃ p̃ nouitate insolite salutatiõis. Exultat letabũda quia salutat̃ ab oĩm creatore vco:z quõ tanta z tanti:ac a tanto:saluratiõe nunciãda:dignã se reputare ignorat. Gaudet ỏ aspectu

angeli letaꝝ q; mox mr̃ dei efficiꝝ: z dña celoꝝ z angeloꝝ regina p̃ficiꝝ. O felix maria ꝯto digna es honore que deū meruisti suscipe quē totus orbis neqt cōprehendere. Quis extimare valeat o dña quāta tūc dulcedine cor tuū redundabat cū dulcissima angeli ꝙba: ex deo tuo quē sup omnia amabas: suscipiebas: cū tibi dei filiuꝫ ꝓmitti audiebas: te sup oēs bñdictā fore auscultabas z gr̃a plenam eē te sentiebas O vtinā tūc affuissē: z genib⁹ puolutꝫ cuꝫ ãgelo corã te dña ꝓcidissem vtiꝫ te exorasem z dixissem: O gl̃iosissima dña excelsa sup sidera. Ecce ꝯta tibi gl̃ia annūciaꝝ: ecce ꝯtus tibi filius ꝓmittiꝝ. Ecce quãta p te mũdo toti vtilitas acq̃riꝝ. Et g̃ noli morari ꝙgo bñissima rñde ãgelo z suscipe dei filiū in tuo sacrosctō vtero. Recorda/re dña: qz p nobis petōzib⁹ tu es electa vt sis dei mr̃ vera: noli g̃ vnq̃ obliuisci nr̃i: suscipe ꝙbū vt sis dei genitrix ꝙgo regina angeloꝝ tot⁹ mũdi ímpatrix: z peccatorum aduocata: vt per te nobis detur celestis gloria. Amen.

Articlus tert⁹ qualib⁹ mõis et cõditionib⁹ dignissimis angelus annũciãdo btẽ virgis cõceptũ apparuit. La.I.

Tertiū misterium

t declarandū ꝺz dignifice obseruatiõis. Nimiꝝ deus omps z pñissim⁹ decreuit vt angel⁹ gabriel ī sua legatiõe ad honorē bñdicte ꝙgi nis z eius sacratissime cõceptiõis. xij. honorificos siue dignificos modos obꝺuaret q̃ten⁹ z ī hac ānũciatione ipa btã ꝙgo gauderet z gl̃iaret̃ his. xij. dignificis cõditõibus z modis tãq̃ fulgore corone. xij. stellaꝝ: Prio q̃dez decreuit de⁹ ẽ z voluit: vt angelus in sua appitione obꝺuaret q̃tuor modos z cõditiões honorificos siue dignificos vt videlicet apparere deberet ipsi virgini.

Primo in hũana li specie.
Secũdo in virili decore.
Tertio in iuuenili etate.
Quarto in habit⁹ sui radiositate.

Scdo. xij. in salutatiõe vt scz:
Primo reuerẽtissime salutaret.
Secũdo dignissimo noie noiaret.
Tertio de diuino ꝓsortio cõmẽdaret.
Quarto de sũmo ꝓuilegio magnificaret

Tertio q̃z decreuit de⁹ q̃tuor alios modos dignificos obꝺuari in hui⁹ legatiõis executione: vt videlicet.

Primo de gratia assecuraret.
Scdo sibi fili⁹ dei ꝓmitteret.
Tertio de supuentiõe spũssctī istrueret
Quarto ad ꝓsentiendū deo induceret.

Rimus itaq̃ modus dignificus p quem obseruare debuit angelus ad honorem beate vrginis et ei⁹ conceptionis quo tanquã prima stella virgo benedicta gloriaiatur dicitur humana spẽi apparitio: vbi q̃riꝝ vtꝝ cõueniẽt angel⁹ debuit appere b. ꝙgini in hũana spẽ magꝫ ꝯ alia. Circa qd̃ possis arguere: q debuit appere ī spẽ serpẽtina: quia dicit Bern̄. q mod⁹ reparatiõis debuit fieri p similis mõ pditiõis. Sic g̃ similitudo fuit in hoc q femia pdidit: femia saluauit: ita debuit eē z in hoc similitudo vt sicut angelus mal⁹ ī spẽ ꝓpẽꝫ decepit: ita z angel⁹ bon⁹ in spẽ ꝓpentꝫ debuit eē nunci⁹ reparationis

Preterea videꝝ q debuit appere ī spẽ columbina qz ꝓtraria cõtrarijs curãꝝ. vt dicit Greg. omeꝝ. de mr̃ib⁹: ergo si deceptio fiebat p calliditatẽ serpẽtinã: illumiatio debuit fieri p simplicitatẽ columbinã Jn cõtrariũ ẽ cõis doctoꝝ z tot⁹ eccl̃ie sñia: qz vbiq̃ figuraꝝ gabriel p hac ānũciatiõe in spẽ hũana ī picturis in qua creditꝝ appuisse Ad q̃stionẽ rñdeꝝ ꝑm Alb. vbi s. c. xx q angel⁹ appens ꝙgini debuit appere in hũana z nõ alia spẽ z h̃ conueniebat Prio rõe dignitatꝫ: qz vt dic̃ Aris. li. i. ð aialib⁹. Hõ ẽ dignissimũ aialiũ: sed qz ista apparitio fuit cõplemẽtũ z dignissima oĩm apparitionũ. Si g̃ alie apparitiones angelorñ in ve. te. fiebãt in specie hũana: vt patꝫ de abraae facta apparitiõe z cõsimilibus multomagis ista debuit fieri in specie dignioꝛi scz hois Secũdo rõe ꝓformitatꝫ quia humana species conformior erat ad xp̃i incarnationẽ. vñ z matheꝰ euãgelista eo q plura scripsit de incarnatione dei ho-

mínis inter aialia euãgelistas figurantia habet facie hois: cõueniens ergo erat q sicut annunciabat per angelum deus fieri homo ita angelus in humana specie appareret Tertio rõne illuminationis. Btã enī ꝑgo sensibiliter ab angelo illuminari debuit. Illuminatio aũt sensitiua ad cognitionẽ fit mediante locutione. ergo mediũ illuminatiõis debuit esse locutiuũ: sz nullum sensitiuũ est locutiuũ nisi hõ ergo debuit venire in specie humana z in nulla alia vt pote sicut nobilissimũ intellectiuũ erat qõ illuminabat eam interius scz deꝰ sic etiam nobilissimũ esset sensitiuum: qõ illuminabat eam exterius scz homo Et p hoc soluit illud incongruũ de specie colũbe. Ad illud aũt de specie serpentis. Rñdet q exquo ordinata fuit species serpentis ad deceptionẽ Gen. iij. Sed z serpens erat callidior cũctis aiantibus terre: non debuit esse instrumẽtũ illuminatõis Hec Albertus Vñ pz q ꝓpter hoiez huius sanctissime cõceptionis debuit angelus in specie humana apperere. Capitulum. II.

f Ecũdꝰ honor dr virilis forme decoratio. Nam nõ debuit angelus apparere in forma femie sz in forma viri. Primo ꝓpter dignitatẽ qz masculus naturaliter est dignior femia. i. politicorũ. Secundo ꝓpter cõformitatem ad xpi incarnationẽ qui annũciabat venturus in virili sexu tãq; pfectiori. Tertio ꝓpter illuminationis oportunitatẽ: qz eni debuit btãm ꝑginẽ angelus illuminare. sexus aũt femineus nõ est illumiatiuꝰ sed magis illuminabilis: iuxta illud apli Mulieres in eccl'ia taceãt sed domi interrogẽt viros ergo tc. Et q sic apparuerit claret z cõfirmat per virginis turbationẽ Vñ sup illõ. Que cũ audisset turbata est Glo. dicit Proprium est virginũ ad oẽs viri pauere occursus. Et etiã qz in oibus apparitionibus que fuerant in ve.le. angelus legit apparuisse in forma virilis sexus: ergo ꝓpter honorẽ huiꝰ multomagis Hec Albertus Capitulum. III.

Ertius honor iuuenilis etatis p
e fectio. Nam iste angelus pro hac annunciatione non debuit apparere in specie puerilis vel etiã senilis etatis: qz senex incẽtum hmõi dicit defectum similiter z puer. Juuenis aũt dicit nouitatẽ cum perfectione. Cum igit hic annũciabat ille qui fuit nouus ꝑm humanitatem z pfectus ꝑm deitatẽ: ergo debuit angelus in specie iuuenili hic apparere. Vñ Dyonisius dicit q iuuenile significat innouantis z semper vitalis virtutis perfectionem Hec Albertus Capitulũ. IIII.

Uartus honor dicit habitus radiatio. Nam nõ decuit angelum apparere in alia veste q candida clara et luminosa vt sic magis honorifica ret hec sacra cõceptio. z hec q̃dẽ. Primo ꝓpter angelũ ipm nũctiantẽ qz candor vestis innocentiã designat angeli. non congruit ergo angelo vestis alba simul et rubea quia cuz innocentia nõ est aptus hãe passionẽ quã significat rubedo: iuxta illõ Esa. lxiij. Quare rubrũ est vestimẽtũ tuũ quod dicit de xpo ꝓpter passionẽ. ergo debuit angelus hãe vestem pure albaz: z radiosam ꝓpter glie celestis lumẽ significãdũ. Secundo ꝓpter ipam virginẽ concipiẽtẽ ꝓueniebat vestis clara quia ipa sine peccato fuit z sine pcõ concepit eum qui peccare nõ potuit: z iõ totũ albuz z nil de nigro coloze: qui maculam designat habere debuit. nec debuit hãc rubricatã vel bicolorãtã vestem: qz virgo btã sine libidine cõcepit z sine dolore peperit verum lumen mundi: qui illuminat oẽm hoiem venientẽ in hunc mundũ Joh. i. ergo tm albam z radiosam ac lumine candentem vestẽ angelus hãe debuit Tertio ꝓpter xpm aduenientẽ: qz eni ille annũciabat: qui nos a culpa purificabat et celesti luci restituebat. Qui etiam lux vera de luce. i. deo patre ꝓcedit. deus eni lux est et tenebre in eo nõ sunt ulle. i. Joh. i. Jõ clarissima et purissima ac lucidissima veste hic nuncius apparere debuit. Quod si dicas xps annũciabat: qui passurus erat z moriturꝰ ideo debuit hãe aliquid de rubeo z pallido coloze ad illud designãdũ. Rñdet et auctoritate bti Dyonisij q oĩs apparitio debet visibiliter declarare illud inuisibile quod ꝓmo et principaliter ac per se

annũciaꝛ vl̃ intẽdiꝛ: ergo cũ iſte angelus ꝓmo z ꝓncipaliter nõ intendebat nũcia/re niſi incarnationẽ nõ debuit habere ve/ſtem rubricatã ſed tantũ albã. Hec Alb. vbi. S. capl'o. xxvij. Capitulũ. V.

Quintus bonoꝛ. Et quo ad ſcõm q quaternariũ ꝓmus dicit Reuerẽ/da ſaluratio. Quia angelus appa rens ſalutauit btãm ꝙginẽ ſalutatõe reue rendiſſima a deo miſſa dicẽs: Aue. tanta quidẽ reuerẽtia q vt pie credit angel⁹ lge/nua hũilime flexerit: ad hoc verbũ coram bñdicta ꝙgine: vtpote coꝛã tali z tanta do mina q̃ moꝛ futura erat dei mater. regina celi z dña angeloꝝ oĩm ac boĩm. Et hoc ꝓbabile eſt ex vniuerſali eccl'ie ꝓſuetudie q̃a in tota eccl'ia ſolitũ eſt ſic p imagines figurari q videlicet angel⁹ genuflexo vir ginẽ benedictã ſalutauerit. Deniq̃ quãte ſit reuerẽtie iſto ꝙbo ſalutaſſe virginẽ ſcz Aue. patz ex ei⁹ interꝓtatiõe: qꝛ dicit Aue quaſi ſine ve. Vñ in h̃ ſalutata eſt ꝙgo de ſũma excellẽtia immunitatis ab oĩve: ſcz nature culpe z pene. Nature inquã: qꝛ vt dic̃ Berñ. Erat ſine coꝛruptiõe fecunda: ſine ḡuamie grauida: z ſine doloꝛe puer/pera. Itẽ culpe qꝛ erat ſine ve culpe venia lis moꝛtalis z oꝛiginalis. vt infra oſtende tur. Deniq̃ ſine ve pene: q̃ eſt ĩ ſeparatiõe anie z coꝛpis qm̃ ſine doloꝛe moꝛtua eſt. z ſine incineratõe vl̃ putrefactiõe ꝛc̃. Pre/terea ſcõo quãte ſit reuerentie hoc verbo Aue virginẽ ſalutaſſe clareſcit ex ei⁹ deſi/gnatiõe. Nam ꝙerſo hoc nomie Eua p ſras marie dictũ eſt Aue: ad deſignãduz q videlicz in bñdictionẽ marie Eue ma/ledictio vertebaꝛ. plura de hoc infra dicẽ/tur cuz de ſalutatiõe ageꝛ. Deniq̃ ter/tio quãte reuerẽtie fuerit iſto ꝙbo ſalutaſ/ſe virginẽ: clareſcit ex ꝙginis ꝓturbatiõe. Nam cũ auditz hãc ſalutationẽ turbata eſt: nõ quidẽ de viſione angeli: vt dic̃ Ni/cola. de Ly. quia ſolita erat videre ange/los. Sed qꝛ ipſa btã virgo p̃ nouitate hu/ius ſalutationis z excellẽtia ſe indignam ex hũilitate reputãs tante ſalutationi: tur bata eſt in ſermone angeli z cogitabat q̃/lis z quãte excellẽtie eſſet iſta ſalutatio. vt habeꝛ Luce. i. cã. Decreuit igiꝛ deus hac ſalutatiõe inaudita digne venerandã ho/noꝛari virginẽ ab angelo ob eius dignitatem conceptionem. Capitulũ. VI.

Extus bonoꝛ dicit dignitiſſima no s minatio: cũ ſcz dixit angelus gꝛa plena: ꝓterea quippe vt dic̃ Alb. ſup miſſus eſt ca. lxvij. Angelus nõ appo/ſuit in hac ſalutatiõe nomẽ ꝓꝛiũ Marie vt diceret Aue maria: qꝛ dignitiſſime ſalu/tandã hoc noue dignitatis nomie: ſcz gꝛa plena eã nomiare voluit: quaten⁹ p immu tationẽ nomis ꝓmutatio ſtatus ſignifica retur z eminẽtia dignitatis. Nam in col/latiõe magnaꝝ dignitatũ ſolet fieri muta tio noĩm. vt ptz in papa q̃ quãdo creatur alio noĩe nomiaꝛ. Vñ z ſaluatoꝛ h̃ obſer/uãdo dixit ad petrũ Symon ioh̃is tu vo/caberis cephas. Hinc eſt q angel⁹ vt ma gis honoꝛaret virginẽ: p ꝓꝛio nomie ſcz Maria: nomẽ nouũ ex dei volũtate impo ſuit ſcz gꝛa plena: Juxta illõ Eſa. lxij. Vo cabiꝛ tibi nomen nouũ qõ os dñi noĩauit.

Quod ſi dicas hoc nomẽ gꝛa plena nõ ꝓꝛie ꝙuenire btẽ virgini ſz etiã alĩs. Di/co q h̃ nomẽ gꝛa plena ita circũlocutiuuz eſt ꝓꝛie nois btẽ ꝙginis z ꝓſone ipſius q nulli alĩ ꝓꝛie cõuenit: neq̃ deo neq̃ crea tũris ꝑm qõ plenitudo gꝛe intelligiꝛ ſuſce ptiue. Deus em̃ nil gꝛe ſuſceptiue habet ſed potius datiue z fontaliter. Nulla etiã alia creatura ꝓter btãm virginẽ plena eſt gratie ſuſceptiue: que ſola tantũ gꝛe rece/pit q pura creatura plus recipere nõ potu it. Vñ ei hoc ita ꝓꝛiũ fuit q angelus ei il lud p ꝓꝛio nomie impoſuit ꝓter ſignifi/candã excellẽtiã ſue dignitatis. Hec alb. vbi ſupra. Capitulũ. VII

Eptim⁹ bonoꝛ exhibitus btẽ vir/s gini ab angelo ſalutante: dicit cõ/ſortij diuini cõmendatio. Nam ſtatim vt ſalutauit eã angelus cõmendauit de diui/no cõſortio: id eſt q ipſa deũ ſecũ hꝛet ſup omẽs ſcõs: cũ dixit dñs tecũ. Ex quo ptz btẽ virginis dignitas: vt quodammodo ſub ſua volũtate hꝛet deũ: quẽ z hꝛet filiũ. Vñ Berñ. ſup miſſus ẽ dic̃ ſic. Licet ſit deus cũ oĩb ſctis: excellẽti⁹ tñ cũ Maria cũ qua vtiq̃ tanta cõſenſio ei fuit vt illi⁹ nõ ſolũ voluntatẽ: ſed ſibi etiã carnẽ cõiũ/

geret: et de sua carne virginea vnus xp̃us fieret. Fiat itaq; angel⁹ Aue gr̃a plena dominus tecũ. Nec tantũ dñs filiꝰ tecũ: sed etiã dñs spũsctus tecũ de q̃ ꝯcipies. ⁊ dñs pater inq̃ tecum q̃ suũ filium facit ⁊ tuũ. Et filius tecum qui se tibi dedit in filiuꝫ sumens ex te carnẽ. Item Maxim⁹ eps dicit Dñs tecũ in mẽte: tecũ in ventre tecũ in vtero tecũ i auxilio. ⁊ sic ptz. Ca. VIII

o Clarus honor dicit sũmi ⁊ singularis p̃ulegij magnificatio. cũ ſb̃dixit: dices B̃ndicta tu in mlieribus. Ecce quãtus honor ab angelo Marie deferꝛ: cũ inter oẽs mlieres excellẽtius bñdicta fore p̃dicaꝛ ⁊ magnificaꝛ: Voluit aũt deus vt angel⁹ sic eã in salutatiõe honorare bñdictã sup oẽs fore ꝓnunciãdo. quater⁹ bñdictionẽ quã ꝓma mulier pdidit: Ipsa virgo bñdicta reperisse p suũ salutiferũ ꝯceptũ toti mũdo q̃z itulisse gauderet. vñ Hieronym⁹ in ꝓmone de assumptõe dic. Vere bñdicta tu in mlieribꝫ q̃ viris ⁊ mlieribꝫ bñdictionẽ ꝓpinasti. De his ꝓbꝫ salutatõis infra latius. Ca. IX

n Quus honor q̃ ⁊ ꝓmus tertij quaternarij: dicit gr̃e assecuratio. Cuꝫ eũ vidisset angel⁹ btã̃ virginẽ p hũilitate pauere ⁊ turbatã fore de salutatiõe insolita ⁊ tanta sui exaltatiõe: qm̃ nil mirabili⁹ est vere humiliãti se q̃ sua exaltatio. Et q̃ p hũilitate ꝓfunda qua se nil esse reputabat apud deũ idignã tanto beneficio iudicaret. Statim eã de gr̃a dei ⁊ honore isto dignã fore assecurauit ⁊ ꝓfortauit. d. Ne timeas maria inuenisti gr̃am apud deũ: scz nõ solũ p te sed p toto genere humano. Hec nicola. de Ly. i postilla.

Decimus honor dicit Ca. X.

d diuini ꝓlis repromissio: vñ subdit Ecce cõcipies in vtero ⁊ paries filiũ ⁊ vocabis nomẽ eius Jesuꝫ. Hõ dic impones. q̃ h̃ nomẽ fuit impositũ a deo pr̃e eternal'r. sequit. Hic erit magn⁹. Semp quidẽ fuit magn⁹ deus sed futur⁹ erat magnus hõ ⁊ magn⁹ ꝓpha. Luc. i. Prophetа magn⁹ surrexit i nob. subdit. Et filiꝰ altissimi vocabit'. ⁊ dabit illi dñs de⁹ sedẽ dauid pr̃is ei⁹. Hic angelus nõ loquit' de regno tpali dauid: q̃ xp̃us tpal'r nõ regnauit sup sedẽ. i. thronũ dauid. Johis. xviij. Regnũ meũ nõ est de h̃ mũdo: sed loquit' de regno spũali et celesti: qõ figuratũ fuit p regnũ dauid tpale: sic̃ ⁊ celestis hierusalem p tpalem: Vñ ⁊ subdit'. Et regnabit i domo iacob. i. sup electos. Nõ dicit in domo abrae vel ysaac: quia de domo abrae ⁊ ysaac alicꝫ fuerꝛ reprobati. sic̃ ismael ⁊ esau sed in domo Jacob oẽs ei⁹ filij a sctis doctoribꝫ inter electos sũt ꝓputati. q̃a ⁊ si alicꝫ qui eoꝝ peccauerũt tñ egerũt pniam. Et regni ei⁹ nõ erit finis: q̃ xp̃us nõ solũ in quãtuꝫ deus sz etiã inquãtũ homo regnabit inet'nũ sup oẽs angelos ⁊ hoies. Hec nicola. de ly. Ptz ig̃it marie honor de tanti filij repromissione. Cap'm. XI.

v Undecim⁹ honor dicit mirifice cõceptõis instructio. Nã statim quesiuit maria ab angelo. Quõ fiet istud q̃m virũ nõ ꝯgnosco. i. nõ ꝯgnoscere ꝓpono. Jaz q̃ ꝓpe vouerat ꝑginitatẽ vt dicit Augusti. sup h̃ passiu. Et de h̃ angel⁹ eã instruẽs dixit: Spũsctus supueniet in te. glo. i. nõ ꝯcipies hũano semine sz spũsancti ꝑtute ⁊ ope. sequit. Et ꝑtus altissimi obumbrabit tibi. i. dei filiꝰ q̃ est dei patris sapia ⁊ ꝑtus. i. Chriſt. i. Obumbrabit tibi: q̃ sub vmbra carnis latebit ꝑtus diuinitatis. Hec nicola. dely. Ecce quãtus honor marie deferꝛ cũ de spũsctõ cõcipere predicaꝛ: ꝑginitaꝛ glia mirifice ꝓmanẽte

Duodecim⁹ honor Cap. XII.

b meritorij ꝯsensus inductio. Nam angel⁹ induxit btã̃z ꝑginẽ ad cõsentiendũ fide deo. Primo p exemplũ cũ dixit: Et ecce elizabeth ꝯgnata tua ⁊ ipa ꝯcepit filiũ i senectute sua. Et hic mensis est sext⁹ illi q̃ vocaꝛ sterilis. i. iã habet sex mẽses. vt ei⁹ ꝯceptus sit certꝰ ita q̃ occultari nõ possit. Secũdo induxit ex insinuatiõe diuine oipotẽtie dicens: Quia nõ erit impossibile apud deũ oẽ ꝑbũ. i. oẽ ꝯ deus quecũq; voluerit ⁊ quocunq; [illegible] sup̃ naturã vl ꝯtra facere voluerit. Audita aũt oipotẽtia dei cui maxie fides innitit': statim assensit ꝑgo ⁊ dixit: Ecce ancilla dñi ⁊c. Dor q̃z ad hec ꝑba dei filiũ ꝯcepit sacro vtero. In h̃ certe magn⁹ honor ꝑgini deferꝛ cũ ei⁹ ꝯsensus exigit p to

tius hūani generis salute; z filij dei incarnatione. Ex hoc etiā ptz maxim esse ꝟginis bñdicte meritū cū vnico isto ꝯsensu mai⁹ meruerit q̄ totus mūdus z oēs scti ac angeli dei scz mrez se esse dei reginā celi: dominā mūdi. z sup oēs exaltari. O itaq; ꝟgo supbñdicta quāto honore te magnificem⁹: q̄d in laudē tuā dicere ex equo valem⁹ q̄ a do es sūme honorata: ab archangelo officiosissime z dignissime es salutata. O regina celi: q̄s tibi grāz iura referamus: cū p te habem⁹ q̄cq̄d grē, q̄cq̄d spei z salutis habem⁹. p tuū sacrū ꝯsensuz dei misericordiā suscepim⁹: z dñm nostrū ieſuz xp̄m vez dei filiū nre nature ptcipē p cepim⁹. Tu g̃o dña gr̃ia nra: tu spes vita z dulcedo nra zc. De ista angelica annūciatōe z bñdicte ꝟgis sacratissima ꝯceptōne deuotā ꝯremplationē habes infra in hoc eodē li. vbi agit de dñica ꝯceptōe.

Incidēt alis ps quarta de angelice salutatōis a nobis frequētatiōe z cōmendatione.

Alutate mariam

q̄ multū laborauit i vobis. ꝟba sūt apli Ro. vlti. c. Que q̄dez ꝟba optime ꝯcordāt exhortatōi q̄ ois ꝑlus xp̄ian⁹ admoneri videt ad salutandū btām ꝟginē dei genitricē Mariā frequētando salutationē angelicā. Itē aliud Thema p̄t etiā p hoc ꝓmone applicari. scz Ingressus angel⁹ ad eā. s. mariā dixit. Aue gr̃a plena zc. Lu. i. Et in euāgelio. s. hodierne solēnitatis. Mirū q; angelus beatam Mariam sic salutauit z nos debemus eam salutare. In quibus verbis tria facere videtur apl⁹. Primo nempe hortat vt salutem⁹ cū dic̄ Salutate. vt insinuet q ei⁹ salutationē fructū mltipli/cem puenire. Scdo insinuat quā salutemus cū subdit mariā. Nam lz ad lr̃am apl⁹ ibi loquat ō quadā fideli femia q̄ vocabat noie Maria: q̄ q̄dē multū laborauerat ad reducēdū fideles Romanos ad ꝯcordiā. Ipsa em̄ discordiā eoꝝ retulit ad apl̄m vt eos ad ꝯcordiā reuocaret. sic̄ notat Gorra sup h̄ passu. Verumtū mltoma gis salutāda est a xp̄icolis maria dei mater q̄ maxiaz fecit ꝯcordiā inter deū z genus humanū: ꝑterea apl⁹: Tertio sbdit debitū q̄re videlicz salutem⁹ z salutare debem⁹ merito: q; multū inq̄t laborauit in vobis. Vere btissima ꝟgo multū in nobis laborauit: cū xp̄m deū nostrū aluit: fouit: balneauit: i egypto portauit z repor tauit. Itē multū laborauit cū i tota xp̄i ie suvita: seipaz ad oia ei⁹ fuitia debita hūi lez ancillā exhibuit. Prio multū laborauit cū in hora passiōis gladiū doloris qui ei⁹ aiaz ptrāsiuit p nostra vtilitate pacie/tissime; tam q̄ ad filiū q̄ q̄ ad se z libētissime ptulit. Deniq; multū laborauit z laborare nō cessat apd deū p nob tanq; fidelissima aduocata intercedēdo. Quāto igit honore salutāda ê q̄ tante salutis bñficia nob p̄stat. Idcirco Hico. Gorra sup p̄misso thematis passu dic̄. Si inq̄t illa maria salutāda erat quā apl⁹ salutari admonebat: q; multū laborauerat: quāto magz bñdicta ꝟgo maria q̄ sup oēs viros z mlieres p nra; salute laborauit. Dicat g̃ apl⁹ oib xp̄icolis. dicā z ego p̄dicator oib⁹ audiētib; Salutate inquā salutate mariā dī matrē q̄ multū laborauit p oī nr̄m salute. Sz quā salutationē ei offerre dignioꝛē possum⁹ nisi eā qua angelus ip̄am salutauit: quā de celo attulit dicens Aue maria gr̃a plena dñs tecū zc. Volētes itaq; in hoc sermone de huius angelice salutationis exhortatōe ac frequētatōis ꝓuocatōe loqui tria misteria notari libeat.

Primū misteriū inductionis.
Secundū misteriū qualificationis.
Tertiū misteriū cōmendationis.

Prim⁹ articul⁹ q; quilibz fidelis inducit ad salutationē angelicā dicendā sepius p btē virgis honore quattuor rōibus Ca. I.

Rimū misteriū

dicitur inductionis. Omnis quippe christicola inducit vt frequēter bñdictā virginē Mariam salutet angelica salutatiōe tanquā sūmo honore dignā precipue q̄ttuor rōnib⁹.

Primo ratione congrui.
Secundo ratione debiti.
Tertio ratione exempli.
Quarto ratione emolimenti.

Prima ratio cōgrui. Nam tria sūt genera quib⁹ maxīe cōgruū t honestissimuz est salutatiōis iura impēdere vidlicz amicis beneficis t dñis. Primo quidē amicis ob amicitie signū t fomentū. ḋa vt dic̄ Aristo. ix. li. Ethi. Amicitia foueť t augetur colloquijs bonis et honorū impensis. Hā amicus amicū ex amore cogiť salutare: vñ saluto interp̄tatur quasi salutē opto qđ est amico ꝛ. Sed qm̄ ipsa btā virgo est amica: imo amicissima xp̄icolis: quia nos omēs fideles multū diligit t sup oēs post christū: vtpote q̄ est sup oēs gr̄a t diuina charitate plena. Vulg ḋz t ab oib⁹ nobis amari tanq̄ dei mater t oim nostrū aduocata ac mediatrix. hinc Ecc̄i. xxiiij. Ego mater pulchre dilectōnis. i. q̄ pulchre diligo t pulchre amari volo. ergo merito est a nobis frequēter salutanda. Secūdo impendēda est salutatio bñficis: ob gratitudinis signū: ḋa aūt btā virgo est sup omēs benefica generi hūano: vt dicere possit genus humanū illō Sap. vij. Venerūt mihi oīa bona pariter cū illa: q̄ omīa nobis bona p̄ virginē p̄stita sūt. vt dicit Anſ. idem t Bern̄. Nil inquit in nobis boni voluit deus haberi quod nō p̄ manus marie trā sierit. ergo merito est salutāda. Tertio impendenda est salutatio dñis t prelatis. vñ. viij. Ethi. Patribꝰ debeť honor. s. in signū reuerentie tanq̄ ministris dei t ei⁹ in hoc mūdo figurā gerētib⁹: ꝓpter qđ t ipsi dij dicunť. Exo. xxij. Dijs nō detrabes et p̄ncipi ꝓpli tui nō maledices. Ipsa aūt benedicta virgo est dña tot⁹ mūdi. vñ Ecc̄i. xxiiij. In oi ꝓpło t in oi gente primatū tenui. superboz ꝛ sublimiū colla ꝓpria virtute calcaui. Ex qua auctoritate colligiť q ipsa sit dña celestiū: ideo ōr in oi ꝓpło Itē q sit dña totius terre mundi: ideo ōr t in omni gente. Deniq̄ q sit dña etiā infero/rū: q: superboz. i. demonū t sublimiū. i. damnatorū quorū superbia ascendit semp: colla calcauit. Iuxta illō Gen̄. iij. Ipsa cōteret caput tuum.

Capitulū. II

Ecūdo inducimur ad salutandū
f brāz ꝟginē frequēter Rōne debiti
Hā debitorie obligamur salutare bñdictā virginē triplici iure. Primo ex iure diuinali q̄ preceptū est Exo. xx. Honora prēz t matrē: qđ maxīe accipiť de patre spūali. i. deo: t matre spūali. s. btā ꝟgine. Vñ Augusti. Amādus ē generator. i. pater carnalis: sed p̄ponēdus est creator. i. deus. Ita sil'r honorāda est mater carnalis t salutāda: sed multomagis mater spiritualis maria. Scḋo ex iure canonico q: vt dr. xj. q. ij. ca. viij. Ingratitudo auctoritate canonū t legū culpať. Itē. xxij. q. vij. ḋ forma. circa fi. Pro ingratitudie demereť homo ꝑuari acceptis bñficijs t indignus haberi accipiēdis: vt ergo bñficia btē virginis quib⁹ cōtinue fouemur non amittamus t indignos nos habēdos ne reddamus: tenemur grati esse qđ facim⁹ eā salutando ꝛc̄. Tertio ex iure p̄hico. quia vt habeť. viij. Ethi. p Aristo. Maxime tenemur dijs mgr̄is t parentib⁹ quib⁹ eq̄lens reddere nō possumus. Sic igiť tenemur deo: sic mr̄i dei p quā deū ꝓpicium habem⁹. Itē si tenemur mgr̄is tpalib⁹ multomagis matri dei q̄ est magistra fidei nr̄e. Deniq̄ si tenemur parentib⁹: maxīe ꝟgini benedicere q̄ ē parēs nr̄a. p quā renati sum⁹ ad celestem vitā. Vñ ipsa dicit mater nr̄a spūalis. f̄m Bern̄. sic dicentē: O felix maria tu mater dei: tu mater rei: tu mater iudicis: tu mater exulis: cū sis mater vtriusq̄ sustinere discordiā inter tuos filios. i. xp̄m: t nos nequis ꝛc̄.

Capitulū. III.

t Ertio inducimur ad salutandu beataz virginē rōne exempli: qm̄ plurima t solēnissima exempla nobis p̄bentur vt eā salutare debeam⁹. Primo quidē exemplū salutādi p̄bet angel⁹ q̄ eā salutauit in oratorio. Scḋo exemplū p̄buit Elizabeth q̄ eā salutauit vñ t verba eius scz Bñdictus fruct⁹ ventris tui: huic salutationi ab eccl'ia adijciunť. Tertio exemplū p̄buit Johes baptista in vtero adhuc mr̄is sue existens qm̄ exultando eā salutauit t eius filiū. i. dñm iesuz exultationis motu adorandū declarauit. Vñ luce. ij Ecce em̄ vt facta est vox salutatōis

tue in auribꝫ meis exultauit infans in vte ro ꝛc. Quarto exemplū ꝓbuit christus qui eā salutauit cū post mortē resurgēs ei apparuit dicēs: Salue sctā parens ꝛc. vt dicūt deuoti doctores. Itē cū eā salutauit in celū assumendo z occurrēdo. iij. Reg. ij Surrexit rex in occursuꝫ mris z adorauit eā ꝛc. Preterea exemplū prebent omēs sancti z electi dei q̄ salutauerūt brām virginē dū essent in hoc mundo. Et salutant nūc in celo. iuxta illud Apoc. iiij. Adorauerūt deū: mittētes coronas suas ante sedem dei z agni. i. corā brā virgine: que est sedes dei. O igitur homo stude salutare benedictā virginē. Cap'm. IIII.

Quarto inducimur ad salutandū q frequēter beatā virginē rōne emolimēti z vtilitatis. Nam ex ista salutatiōe acquirūt hoies fructū: z quidem

Primo generaliter oēs salutātes beatā virginē acquirūt fructū resalutatōis. Cū em̄ ipsa sit virgo būlima nō dedignaf resalutare se salutātes. Vñ Eccl. xv. Obuiabit illi q̄si mater honorificata: obuiabit inquā auxilijs opportunis: si nos obuiauerimus ei sctis desiderijs z deuotis salutationibꝫ. Quibꝫ aūt bonis ipsa resalutat suos salutantes; ibidē describit cū subdit: Cibabit illuꝫ pane vite et intellectus ꝛc. Ecce primū bonū qđ prestabit brā virgo se salutantibꝫ. sequit. Et firmabit in illo z nō flectetur. Ecce scdm bonū scz donū pseuerantie z fortitudinis. sequit. Et exaltabit illū apud ꝓximos suos: scz exaltatiōe celestis glorie. Ecce tertiū bonū z subiungit. Et nomie eterno hereditabit illū dns deus noster. Ecce quartū bonū. Scdo iusti z sancti homies ex eius salutatiōe acquirūt gratie repletionē: spūalemq̄ exultationē z sceritatis augmentationē. Qđ figuratū est i misterio Luc. i. vbi videlicet legitur q̄ cuꝫ maria salutasset Elizabeth illaq̄ resalutādo eā suscepisset: replera est statim elizabeth spūsctō z exultauit ifans in vtero eius z sanctificatus est ioh̄es. ꝛc.

Tertio q̄z pctōres ex hac salutatiōe acquirūt peccatoꝝ purgationē z grāz ac misericordiā. qm̄ cū ipsa sit mater gre z misericordie: nō dubiū q̄n ipam deuote salutā tibꝫ donet grām z misericordiā. Si em̄ ioculatoꝛ ad mensaz diuitis cantauerit nunquid ei cibus negabit: quātomagis q̄ carmē hoc angelicum z bñdicte virgini summe iocundū z acceptū salutatōe deuota cecinerit exennia ei a brā virgine grāz z donoꝝ largient. Denicq̄ si diligēter singla verba hui⁹ salutatōis ponderam⁹: cōperimus q̄ q̄ omia eius verba aliq̄d mali effectus qđ in homie facit peccatū: repelli insinuaf z aliq̄d ꝓ ꝓtrariū boni z vtilitatis induci vel acquiri ꝛc. Nam ꝓmo q̄ peccatū ania maculaf z ve eterne damnatōis incurrit. q̄z vt dicit. ij. Sniaꝝ. dis. xlij. ca. v. Peccatū mortale est qđ obligat ad mortē eternā. huic ꝓtrariaf Aue. i. sine ve. Accedat q̄ pctōr ad brām virginē z dicat Aue si vult eius precibꝫ liberari a damnatiōis ve. Scdo q̄ pctm̄ cor obcecaf z obtenebraf. Sap. ij. Excecauit eos malicia eoꝝ. Cui ꝓtrariaf hoc qđ addit maria. i. illuminatrix: si vis q̄ illūinari o pctōr dic Aue maria. Tertio q̄ pctm̄ incurrit dei inimicitia. Vñ aug⁹. Scio deū inimicū esse omni criminoso ꝛc. Cōtra hoc est qđ dicit gra plena. Si vis q̄ gram saluta virginē bñdictā gra plenā vt mereaꝛis de eius plenitudie accipere ꝛc. Quarto q̄ pctm̄ homo a deo elōgaf. qz longe a pctōribꝫ salus teste ps̄. Cōtra hoc est qđ addit Dns tecum. Qui vult q̄ approp̄inquare deo accedat ad salutandū brām virginē dei matrē

Quinto q̄ pctm̄ maledictio incurritur Ps̄. Maledicti q̄ declināt a mādatis tuis. Cōtra hoc est qđ dicit Bñdicta tu in mulieribꝫ. Si vis euacuari a maledictione accede ad virginē q̄ sup omēs bñdicta viris z mulieribꝫ bñdictionē ꝓpinauit. vt dicit Augu. Sexto q̄ pctm̄ homo a fructu meriti Incarnatōis passiōisq̄ xp̄i exspoliaf z a diuina visiōe scpatur. y sa. xxvi Tollaf impius ne videat gloriā dei. Cōtra hoc subdit. Et benedictus fructus vētris tui ihesus. O igitur quecunq̄ anima siue fidelis z deuota siue peccatrix: accedeat ad virginē salutandū q̄ Aue maria sciēs quia resalutaris ab ea toties quotiēs eā salutas imo et oscularis. audi Bern̄. dicētem Est tibi o ꝑgo maria quasi osculū au

dire salutationem angelicaz. quia totiēs obtā oscularis quotiēs p Aue salutaris Hec ille vt dicit in speculo virginis lib. sic nominato. Vis igitur o peccator fructuz salutis eterne acquirere in meritis christi Accede ad mariam salutandam. Unde ipsa clamat per sapientez. Eccli. xxiiij. In me inquit omnis gratia vie z veritatis: in me omnis spes vite z virtutis. Transite ad me omnes qui cōcupiscitis me: z a generationibus meis adimplemini. O verbum dulce o verbum spei confortatiuum Transite inquit ad me omnes. Nullum excipit sed omnes iustos et peccatores viros et mulieres paruulos et magnos vult citer beata virgo inuitat ad se honorandū ad se salutanduz z eius patrocinia implorandum. Transite inquit de huius mundi procellosa et fallaci spe ac confidentia. Transite: ista caduca et vana pretergrediendo z contemnēdo. Sed quo? ad me vtiq; dei veri matrem: reginam misericordie honorificandam et inuocandam in qua est omnis gratia omnis spes salutis Secure vos meis suffragijs et meis auxilijs committite. Omnes qui concupiscitis sincera deuotione me: hoc est meum fructum saluificum. De inquam omnis boni matrem z adimplemini zc.

Miraculum. Ut autē magis confirmemus q; salutare benedictam virginem angelica salutatione sit perutile et fructuosissimum homini: libeat narrari miraculum quoddam. Quod refert Anselmus in tractatulo miraculorū. Quidam clericus in Carnotēsi ciuitate degebat. qui licet esset leuis moribus et curis seculi deditus: carnalibus etiam desideriis vltra modum subiectus: tamen sanctam dei genitricem nimis i memoria deuota habebat z eam sepissime angelica salutatione salutabat. Qui dum ab inimicis peremptus esset clerici dicte ciuitatis scientes eum vitam irreligiosam duxisse: extra atrium cimiterij eundem sepelierūt. Ubi duz per dies triginta iacuisset. Beata maria illius miserta apparuit cuidam clerico dicens ei: Cur ita iniuste egistis contra cancellarium meum vt ponneretis eum extra cimiterium vestrum? Cui interroganti quis nam esset eius cancellarius Illa ait. Qui inq̄t añ. xxx. dies a vobis ē tumulatus extra atrium. Vaz mihi deuotissime seruiebat et coram meo altari sepissime me salutabat. Citius ergo pergite z eum de loco indecenti auferentes in atrio ponite. Et cū hec dixisset vehemēter adducti clerici. vultum defuncti discooperientes florem pulcerrimum in ore eius inuenerunt et linguam eius integram et sanam Et quasi ad laudandum nomen domini paratam et quasi in ea Aue maria floride descriptam. Intellexerunt cuncti qui aderant propterea hoc ei accidisse. qz dei genitricem ex suo ore frequenter salutauerat. cuius z precib⁹ ac meritis in hora mortis spiritum bonum contritionis z salutis promeruerat. Quod certe miraculum grande non solum pro illo sed etiam pro nobis fecisse credimus beatam virginem: quatenus accendamur in dei amore et ipsius beate virginis deuotiōe inducti ad salutandū et cetera.

Articulus secundus qualiter beata virgo a nobis est salutatione angelica honoranda.

Capitulum. I.

Secundū misteriū dicitur qualificationis. Scire quippe perutile ē qualiter beata virgo debeat a nobis salutari. Propter quod aduertendū. q; quicunq; vult digne benedictam virginē mariaz salutare: debet has infrascriptas quatuor conditiones vl' modos obseruare vt magis possit beate virgini eius salutatio complacere.

Prima puritatis.
Secunda fidelitatis.
Tertia humilitatis.
Quarta deuote sedulitatis.

Prima inquam conditio obseruanda in salutatione beate virginis dicitur conditio puritatis. Quia maculata peccatis

ſeruitia vel obſequia non ſunt deo et beate virgini accepta. Juxta illud Eſaie capitulo primo. Cum extenderitis manus veſtras: auertam oculos meos a vobis. Et cum multiplicaueritis orationem non exaudiam. manus enim veſtre ſanguine: id eſt peccato plene ſunt. ſubditur Lauamini mundi eſtote. Auferte malum cogitationum vrarum ab oculis meis. Quieſcite agere peruerſe diſcite benefacere ꝛc. Hec ibi. Qui ergo vult gratam ſalutationem benedicte virgini exhibere: debet purificari a peccato per contritionem confeſſionem et ſatiffactionē. Huic et ratio concordat. quia cuꝫ omne animal diligat ſibi ſimile. Eccleſiaſtici decimotertio. Ex quo ipſa eſt virgo puriſſima nō placēt ei niſi pura obſequia. Unde abacuc primo capitulo. Mundi ſunt oculi tui et reſpicere ad iniquitatem non potes. Denicꝫ huic concordat etiam in exemplo miſterium ſalutationis angelice. Nam benedictam virginem puritate plenam non niſi angelus qui eſt ſpeculum puriſſimum ſm Dyoniſium digne ſalutauit. Debet ergo eſſe homo tancꝫ alter angelus per puritatem qui digne et gratifice vult benedictā virginem ſalutare. Miraculum.

Ad hoc refertur miraculum q̄ quidaꝫ vite turpiſſime non deſinebat dominam frequenter ſalutare et laudare. Accidit quadam die q̄ longum iter agens per vaſtam ſolitudinem nimis fameſceret. Cui ad beatam virginem cum lachrymis clamanti vt ſubueniret. Apparuit ei maria cum ſpecioſis thobaljs. cibum afferens delicatum. Sed in ſcultellis immundis et ſtercore fedatis. Aitcꝫ ad eum comede Qui reſpondit: cibus quidem bonus eſt ſed eum non poſſum comedere: propter ſcultelle fetorem et eius immunditie horrorem. Tunc ait ei beata virgo. tu mihi laudes quas dicis ꝛ ſalutationes pulchre ſunt ꝛ bone: ſed quia cor tuum turpe ꝛ ſtercoribus peccatorum fedatum eſt: nō poſſum in his delectari et hoc dicto euanuit. Ille compunctus cepit amariſſime flere. et ſic ex eo ſe emendauit. propterea Anſelmus dicit Ante dei genitricem mariam heu pudor iniquitatis in preſentia nitentis ſanctitatis. Heu confuſio immunde conſcientie in conſpectu fulgentis mundicie ꝛc̄.

Capitulum. II.

Ecunda cōditio obſeruāda in ſalutatōe benedicte virginis dicit fidelitatis: vt ſcz eam ſaluremus fideliter. quod facimus ſi eā nō ſoto ore ſed ꝛ corde ꝛ opere ſaluram⁹. Als dicere nob poterit beata virgo illud Eſa. xxix. Populus hic labijs me honorat cor aūt eorū longe eſt a me In huius miſterū angelus Gabriel eam ſalutauit. gabriel quippe interpretatur fortitudo domini vel fortis. p qđ docemur q̄ debeamus beataꝫ virginē nō deſidioſe vel tepide ſolis motib labiorum ſalutare: ſed fortiter cor noſtrū ꝛ attētione ac affectuꝫ i eius deuotionē mancipare: vt fideliter motus cordis correſpondeat lingue ꝛ cōcordet in eius ſalutatione

Ad hoc referri poteſt ꝛ miraculū qđ refert Vincentius in ſpeculo hyſtoriali lib. viij. ca. cxviij. Qđ in ciuitate Tholetana fuit quidaꝫ ſubdyaconus qui ſpēaliter deuotionē habebat ad ſanctā Mariaꝫ ꝛ ei famulabatur ſedule. Cum aūt quadā die aſſiſteret archipreſuli ſolennia celebranti. Venit hora vt legeretur euangelium. Et ecce ipſe aſſiſtens dyacono legenti raptus eſt in ſpiritu. Viditcꝫ ſupra feneſtram ſedentem demonez in ſpecie ſimee horrida ꝛ deformi ꝛ in collo eius cornu ſcriptoris carta in ſiniſtra calamus in dextera. Oculiſcꝫ directis quaſi curioſus ſpectator. ſub inde ſcriptitabat. Erantcꝫ ibi due muliercule que ibidem inania confabulantes vt moris eſt talium interim ideuote ꝛ labiorum motibus corde et oculo vagantibus Aue maria et Pater noſter dictabant. et iterum atcꝫ iterum adinuicem confabulabantur. Cumcꝫ propter multiloquium et dictionum ac ſilbarum in orationibus ſuis reciſarum ac negligenter obmiſſarum multitudinem defectuumcꝫ commiſſoruꝫ nunc medicatē Pater noſter in Aue maria ſaliendo vel econuerſo pre inattētione vt talib ſolet accidere. iaꝫ totū pgamenū

scriptū essz intus z foris: z plus volēti scribere nō essz locus ī pgameno ventrib⁹ z vnguib⁹ cepit detrahere pellē vt dilataret q̄ plus scribere posset: gaudēs de eax ideotiõe z defectuū multitudie. Lapsa e denti b⁹ pelle caput collisit ad parietē z cecidit tāto fragore vt extimaret subdyacon⁹ ecclesiā corruisse. Risit g̃ sbdyacon⁹ vidēs ō monis casuz. z leuās man⁹ plausu minus discreto cadentē ꝓsecut⁹ est q̄ solus cernebat visionē. Supinde astantib⁹ vniuersis nō paruz intulit scandalū. Iratus igit ar chiepūs suspendit euz a bñficio z officio. Ille ergo intrans ecclīam quādaz coram imagine btē ꝑginis cepit lachrymabiliter orare. Et ecce vidit q̄ btā virgo in maiestate z decore ei astitit z mellifluis verbis eū cōsolatus est. O q̄ iocundū ei erat videre gliosaz faciē bñdicte virginis. O q̄ dulce erat audire ei⁹ verba suauissima. O vere beata talis ania. q̄ a supbñdicta virgine meruit dulciter consolari ꝛc. longo igit z dulci colloquio ꝓhabito. Tandē dedit ei btā virgo ipam cōscriptionē diaboli p manus angelox delatā: vt videlicz. ꝓ testimonio deferret ad archiepm z sic beata virgo in alta se recepit. Ille itaq̄ ad archiepm veniēs z ambas reuelatiões ei manifestans in maxiaz ei⁹ grām est receptus. z suo bñficio ac officio restitutus. Aduocātur ille mulierule z ꝑmo negāt suas ꝓfabulatões z defectus cōmissos sz ostenso ei rographo demonis cōuicte ꝓfessionē faciunt z laudes btē ꝑgini dicūt: ꝓmittuntq̄ pamplius deuotius in oꝛone z salutatiõe bñdicte ꝑginis se haberi. Vñ patz q̄ pie btā virgo suis deuotis subuenit. necnō et indeuotos corripit z ad feruorē reduc ꝛc. Displicet quippe sibi repiditas. Apoc. iij. Quia repidus es incipiā te euomere ꝛc.

Tertia cōditio q̄ obser Ca. III.

t uari debet in seruitio z salutatiõe btē ꝑginis dicit hūilitatis. vt vide licet eā salutem⁹ hūiliter. Decet quippe vt eā salutādo hūiliter flectamus caput z̄ genua. Nam si ad hāc salutationē dei fili⁹ se in tantū hūiliauit vt descenderet de celis vsq̄ ad terrā. i. de solio diuinitatis in vterū ꝑginis nō horruit venire. Quid mirū si nos miseri ad banc salutationē caput z genua flectimus. Hoc faciendū in exemplo docuit Gabriel archangelus q̄n z ipse bñdictā ꝑginē salutādo genua flexit sicut supra dictū est in hoc li. ꝑte. ij. ca. v. arti. iij Vult itaq̄ btā virgo hūili reuerētia a nobis salutari ꝓpter nr̄am vtilitatē: sciēs q̄a oratio hūiliātis se nubes penetrabit z donec ꝓpinquet nō ꝓsolabit z nō discedet donec altissimus aspiciat hec. Eccli. xxxv. Et iterū eiusdē. xxxij. Pro reuerentia accedet tibi bona gr̄a: ꝓ reuerētia inquā quā facis btē virgini in ei⁹ salutatiõe cū genuflexione ꝛc. accidz tibi bona gr̄a a dño ꝛc Debemus igit cū sūma z hūili reuerētia salutare bñdictā virginē. Ad hoc ptinet miraculū narratiõe dignū. In ꝓuincia quippe Hunngarie nr̄is tpib⁹ sic ipe accepi a quodā venerabili z sene pr̄e fidedignissimo. Quidā frater ordinis minoꝝ duxerat in ꝓsuetudinē vt quādocūq̄ signū fieret sero z mane ad Aue maria hīc moris ē in illa ꝓuincia flexis genib⁹ salutaret beatam virginē ter dicēdo Aue maria cū trib⁹ genuflexiõib⁹. Cūq̄ quadā die signare tur in aurora ad Aue maria: ipe torpore q̄daz z ignauia ductus noluit assurgere ad salutandū btāz virginē cū genuflexionib⁹ Ecce igit miraculū grande: vidit statim ī visione mirabili Turrim ecclie se inclinare adeo vt crux in sūmitate turris existens terrā cōtingeret se inclinādo z hoc trib⁹ vicib⁹ ad trinā signationē: q̄si ꝓ hoc sit dictū Ecce miser creatura insensibilis sua quasi genua flectit cum se inclinat ad terrā ꝓ signo Aue maria: tu aūt cū sis rōnalis non vis genua flectere ad Aue maria. Sicq̄ ille cōpunct⁹ z mirā dei manū circa se sentiēs semp quoadui xit cū reuerētia ter genuflectēdo ad signationē bñdictā virginē cū Aue maria salutauit. ꝓpter quod spēalem gr̄am a domino z benedicta virgine promeruit. Capitulū. IIII

Quarta cōditio obſuāda in saluta

q tiõe btē ꝑginis dicit deuote sedulitatis. Debem⁹ enī sedule z frequētissime ipsam cum deuotione salutare. vt et ipsa sedule ꝓ nobis intercedat apud filium. Iuxta illud Esaie. xxiij. capitulo:

Bene cane frequēta canticū vt memoria tui sit ꝛc. Bene inquā. i. deuote cane laudes virginis: frequēta hoc canticū salutationis angelice vt mēoria tui sit apud benedictā virginē. Hoc docet ꝛ ps̄. in seipo dicēs: Benedicā dñm. s. tā in se q̄ in benedicta sua mr̄e cuius bñdictio et honor ad suū filiū refertur. Et hoc omni tpe: semp laus eius in ore meo. Omni igit tempe frequentare debem⁹ hanc salutationē videlicet: Aue maria in qua spēaliter laudatur et benedicta in mulieribus p̄dicatur beatissima virgo genitrix dei. Et eius benedictus fructus ventris: dñs noster iesus christus Miraculum Ad hoc quidē inducūt nos ꝛ pl'time vtilitates per multa miracula ostense: inter que vnū hic libeat inuehi. Qđ refert Vincenti⁹ in speculo hystoriali. li. viij. cap. lxxxiij. dicens:

Cleric⁹ quidā rep copia scl'o deditus btē marie amorē ꝛ memoriā sic anio indigerat vt q̄cunq; p ecclīam trāsiret cū deuotiōe ꝛ hūilitate genuflexo eius imaginē angelica salutatiōe honoraret ꝛ rursū benedicēs eā diceret: Btūs venter qui te portauit xp̄e: ꝛ beata vbera q̄ te lactauer̄t dñm et saluatorē nr̄m. Sed q̄n deus teste apl'o flagellat omnē filiū quē diligit. Iste cleric⁹ molestia corpis aliq̄n tactus quoddāmō desp̄atus est. Tantūq; dolor inualuit vt linguā suam ꝛ labia dentib⁹ suis cōmāducaret. Idipm de oīnib⁹ suis mēbris factur⁹ si permitteret. Cūq; sic iaceret aspectu horrend⁹. Vidit iuxta lectuli sui caput p̄sonam consistere pulchra facie qui erat angelus eius: hic lamentari videbat̄ sui egroti erūnas deplorans ꝛ dicens: Quid o domina mater fons pietat̄ hec cine est gratie et glorie salutator̄ tuorum. hec cine est lingua in beatificationē ventris et vberū tuoꝝ et partus tui: domina domina: si tu dces tuis. quis aderit suis. Non sic domina: ad nihilū deuenter spes hominū: si in te non incipiunt habere refugiū. Tunc astitit mater dñi cū sūma gloria et maiestate. Et ad lectū egri p̄pius accessit: extracta quoq; vbera sua visa est p̄rinus immittere in os egri: ꝛ sancti lactis sui rore infuso: subito sue lingue integritatē ꝛ labijs antiquū decorē ꝛ i toto corpe p̄stinā restauravit sanitatē. Sanⁿ⁹ ille surgēs grās sūma cū exultatōe egit quāto putas tripudio tunc exclamabat: O felix maria vere tu mater es mie: vere qui tibi seruiunt non derelinquunt in sua necessitate Tandē vt magis beate virginis seruitio se totum manciparet: religionē intrauit ꝛ ei⁹ salutationē tota sua i vita frequētauit ꝛ laudabiliter cōsūmauit. Haut dubiū quin in hora mortis beatā virginē quā sepissime salutauerat: resalutatricem p̄meruerit et remuneratricē habuisse: ꝛ eius felicē aīam suo filio benedicto recōmendatā obtulisse. Ecce claret q̄ pie dei genitrix subuenit: q̄ dulciter tā. p̄ pia mater p̄solat̄ frequentantes hanc salutationem. O vere beata omnis fidelis anima que benedicte virgini famulat̄ deuotione sedula: quia p eam merēt̄ sūma bona celestia. O igitur deus meus: o dulcissime iesu: cur rēnuat anima mea salutare p̄sepe tuam genitricem: glorioſā mariā per quā acceptura est gratiā ꝛ gloriā Omnes igitur charissimi eam fidelit pure humiliter ꝛ sedule salutemus. O mēs acclamemus in laudem virginis illibate Aue maria. Omnes eam benedicamus: vt benedictionem eternā obtineamus.

Articulus tertius q̄ salutationis angelice ozatio est dignissima ꝛ cōmendabilis p̄cipue ex quatuoꝛ que subscribuntur.

Capitulum. I.

Tertiū misteriuꝝ declarandū dicit cōmendationis. Sunt quippe quatuor p̄cipua que multum cōmendabilem reddunt hanc angelicaꝝ salutationem: ꝓpter que allicimur et nos hanc sacram salutationem deuoto corde frequentare.

P̄mo q̄ hec salutatō deo ē sūme accepta

Scōo q̄ angelis est multū iocunda.

Tertio q̄ demōib⁹ ē pl'imū tremebūda

Q̄rto q̄ būdē p̄gi sūme gl'osa ꝛ letabū-

da

Rimo inquaz ista salutatio deo ē p lūme accepta: qđ claret. Prio quidē: qz ista salutationē ipa scta trinitas vn⁹ z verus de⁹ edidit z p angelū bñdicte ꝑgini nunciandū mādauit. vñ Alb. sup missus est dicit. q hāc salutationē ad btām ꝑginē angel⁹ nō a seipō dixit sed a deo pre filio z spūsctō. Scđo quo qz qz tm placuit đo ista salutatio vt ad eā dei filiꝰ nō dedignaret in vtez ꝑginis descēdere: z semetipm exinaniuit formā serui accipiēs. teste apl'o. Phil. ij. Hac ąppe salutatiōe pmissa de⁹ factus ē hō z seruiuit vni puelle. i. btē ꝑgini Lu. ij. Erat subditus illis. s. pentib⁹. Seruiuit ąz vsq ad passionē z mortē hūano generi; vt dicere possit illđ Hiere. iij. Seruire me fecistis in pctis vris. Tertio ąz tm accepta extitit deo ista salutatio vt nō nisi p eā liberationē hūani gnis inchoaret z ipa interueniente salutatiōe totū mundū renouare disponeret. O igit qs felicissima: o qs laude digna ista salutatio: p quaz hō saluari debuit. Ēn z ipa btā ꝑgo maria cogitabat qlis eēt ista salutatio. Luc. i. Et h̄ pōt poni p themate. Si em fm Greci pfatiōe paschali Felix dicit culpa que talē z tātū meruit redemptorem scz deum: longe felicioz salutatio angelica que talem et tantum nobis prebuit saluatorē. Quātum deniq sit accepta deo et domino nro iesu christo ista salutatio ostendi potest p qđdam miraculū: qđ

Miraculum

Refert btus Anselm⁹ in tractatu miraculoz ca. xlij. dicens. q quedaz mulier multum deuota beate virgini petebat cōtinue hāc sibi fieri gratiā vt oīderet ei filiū suū. In hac deuotiōe z petitiōe longo tempe perstitit instāter cū lachrymis postulādo. Adest dies felix qua regina misericordie oranti mulieri in ecclesia apparuit: que nulli misericordie gremiū claudit. Et dixit mulieri: ꝑter fidem quod petisti fiet tibi: et statim domin⁹ iesus in spē paruuli apparens angelico vultu coram muliere petijt vt suscipetur in eius vlnas siue gremiū dicte mulieris: que ipm cum tanta dulcedine dilectionis recepit: q lingua nō posset referre. Quāta putas tunc deuotione mulier gratias referebat christo et beate virgini dicēs: Quid retribuam tibi o pie domine. Quid gratiaz referre valeam o gloriosa dei genitrix pro hac dignatiōe mihi exhibita tc. Tunc dominus iesus in gremio mulieris existens dixit. Dic pater noster quasi insinuaret sibi hoc multum placere: quo finito dixit: dic angelicam salutationē. Tunc illa diceret Aue maria puer incontinenti inclinato capite ad beatam virginem que ibi p̄sens astabat dixit aue maria: et singla verba salutatiōis replicabat: post verba mulieris. Et cum peruenisset vt diceret: Et benedictus fructus ventris tui iesus: dixit puer: ego sum. et sic ꝓsolādo pdictam mulierem ac dulciter amplexans euanuit mira suauitate relicta. Ex qua visione claret q christo ihū placeat angelica salutatio: quā ad honorē sue matris nō dedignatur cū salutante: inclinato capite et ipe dicere vt doceat nos idip̄m facere.

Capitulum. II.

Ecūdo salutatio angelica cōmendat: ex eo q angelis est multū iocunda: qđ ostendit triplicit. Primo ratione quia gaudiū ē angelis dei super vno peccatore: ergo multo magis super plib⁹ peccatoribus pniam agētib⁹. Lu. xv. Scd quia quādocūq quis deuote dicit Aue maria: gratiā meret saltē de congruo a beata virgine matre gratie que vt dictū est oēs se salutātes resalutare dignatur: dona gre largiēdo. Et p hanc gratiā peccator iustificari habet. ḡ sequit. q qñ quis deuote dicit aue maria: omēs angelos letificet. Hoc etiā claret: non solū ex pte peccatoris hominis: sed etiam ex pte beate ꝑginis. Nā gaudiū est militib⁹ et seruis: cum honorat dña et regina eoz honore precipuo: sic et angelis dei seruis cum honorat regina celi z domina eoz scilicet angelorū maria. Proinde Bern. put allegat in li. vocato speculū virginis dicit. Celū ridet angelus gaudet mūdus exultat: infernus cōtremiscit: demōes fugiūt cū dico Aue maria. Scđo ostēdit significatiōe: quia angel⁹ gabriel cū virginē benedictā salutauit gaudiuz esse an-

get significauit. Prio qdē i hitu qz tot⁹ tocūd⁹ veste z facie rutilās appuit. vt dicit Aug⁹. qō signū est letitie: sicut patz et in angelis appentib⁹ circa resurrectionez domini in albis vestib⁹ in signū letitie: sicut dicūt doctores. Scdo in salutatiōnis ꝟbo: cum dixit Aue gratia plena dominus tecū bñdicta tu ꝛc. que oīa sunt verba gaudiosa. Tertio in verboꝝ ipsoꝝ numero: qz vt vult i suo marīali mgr Jacob⁹ de voragine. Jdcirco angelus in hac salutatiōe tm nouē dictōes ponere voluit vicz. Aue pimū: gra scōm: plena tertia: dns quartū: tecū quintū: bñdicta sextū: tu septimū: in octauū: mulierib⁹ nonū et noluit plures dictiones ponere vt significaret reparationē fiendā: nouē angelicoꝝ choroꝝ p hanc salutationē ac filij dei incarnationē: ergo ipis angelis gaudiosa ē hec salutatio ob ipoꝝ ruine reparationem per eam factaz et designatam ꝛc.

Miraculū. Tertio oñdit ex reuelatione: qz vt refert Anshelm⁹ li. miraculorū ca. xx. et in alijs pluribus miraculis reperitur simile. Cum scilicet quedā aīa in peccato mortali existens sic decessisset: et demones gauderēt super preda capta. angeli quoq; scti viderent ꝟtristari super piclitatiōe aīe. Ecce inuentū est q hō ille in vita frequentius btām mariā salutauerit: z officiū eius deuote dixerit: mox angeli gaudere ceperūt dicētes: Vere pire nō poterit q hec fecit: z sic factū est qz xp̄o iudicāte aīa ad corp⁹ redijt z pniam egit: z sic patet: quoniā angelis gaudiosa est salutatio btē ꝟginis: imo z oīs honoris cultus ab hoīb⁹ s marie impensus z exhibitus. Ad qō legit p̄cipue in libro q intitulat Scala celi: et etiā in miracul beate ꝟginis: q sctūs hildelfonsus archiep⁹us Tholosan⁹ cū fecisset libz ꝟtra helindū hereticū: ad honorē btē ꝟginis atq; nouē lectiones in quolibet sabbato dicendas p officio cōposuisset. Dū in quodā sabbato audiuisset in ecclesia sonare mirabilem armoniam: credidit q canonici maturinas ipso absente dicerent. Surgēs ergo subito cum suis z pueriētes ad ecclesiā viderunt mirabilē claritatē z choros angeloꝝ ipm officiū beate ꝟginis editum ab Hildelfonso cantantes ac beatā ꝟginē sedētē in cathedra archiep̄ali quā omnes cū iubilo angeli laudabāt. Et finitis matutinis maria hildel. vocauit et regratiat eidez de officio edito et libro ac casulam ei de celo allatā dedit in qua celebraret ad honorē ipius ꝟginis ꝛc.

Capitulum. III.

Tertio angelica salutatio cōmendabilis reddit ex eo q ipsa est demonibus multū z maxime tremebunda cū sciat sibi eē ad ꝟfusionē. eo q p illam amisit captiuos id ē per ꝟginē mariā que cōtriuit caput serpentis. Et quia demon ē superb⁹ cōfundit valde q p mulierem est victus. Judith. xiij. Una mulier ebrea fecit cōfusionem in domo nabuchodonosoꝝ: quod interp̄tatur sedens in angustia: z ideo merito p ipaz diabol⁹ significat qui ē in ꝟtinua penali tristicia: cui quidem ꝟfusio infert cum beata virgo q eū ꝟtriuit salutat. Jtē sicut canis terret a tonitru: sic demon cum audit dici: Aue maria sciēs qz p hoc hō liberat ab ei⁹ manu intercedēte dei mre p hoīe ipo. z ido de btā ꝟgine scribit Cañ. vi. q sit terribil vt castroꝝ acies ordinata. Un Bern. Non tm timēt hostes q̄libet castroꝝ aciē sicut demōes: maria dei mrez: vñ non audēt invadere z ledere hoīez salutātē btāz virginē. Miraculū Qd luculēter ostēdit i exēplo: qd refert Anshel. vbi s. c. xv. di. q diabol⁹ q sp nocere hoi capit: accessit ad q̄ndā nobilē i figura hois z cepit ei seruire z in tm nobili placuit q eū oib⁹ negocijs tractādis z expediēdis p̄posuit: ipse vero diabol⁹ die noctuq; psuadebat ipsi nobili facere mala: in tm q p se et alios dep̄dando vulnerādo z occidēdo fere inn̄erabilia facinora cōmittebat Accidit q q̄dā vice ipe nobil a pp̄bēdisset quēdā sctm p̄sbr̄m z q eū comitabāt. Quo capto ad suū castz eū duxit: h allocut⁹ ē nobilē z suos famulos q ex pre dei hret aliqd ꝟbū ꝟponere ita tm q oēs d familia nobilis adesset audituri. dū hoc impetrasset omnes aduenerunt p̄ter ipm demonē qui vocatus finxit se infirmū z q ergo venire

in pñtiam nō valeret. Clericus diuina re uelatione ⁊ prudētia sciens diaboli versu tias ⁊ fraudes: dixit se nil dictuꝝ nisi ille pr⁹ adueniret. Rogauit ergo ipm nobilē vt si infirm⁹ ē adducak in lecto. Qđ et fa ctū ē deo disponēte. Tūc sanct⁹ ille iussit ipi demoni q̄ cozā omib⁹ ediceret: Quis esset et quare aduenisset ipsi nobili in spē humana seruitur⁹. Ille eiulans ⁊ suspiria dans. Rādit q̄ eēt demon et q̄ ideo vene/rat ⁊ cū nobili stetera. xiij. annoꝝ spatio vt ipm precipitaret et occideret in pecca/tis pfundatū antecꝫ ab eo secederet. Sz quia ipe nobilis quolibz sero dū ad lectū iret et quolibet mane dū surgeret septem vicib⁹ genib⁹ flexis: beatā virginē cū aue maria salutabat. Et ꝓpter hoc solū bonū a beata virgine defendebaꝯ qualibet no/cte ⁊ die q̄ salutabat eā adeo q̄ demō no/cere ei nō audebat nec ꝓualebat. Addidit q̄z q̄ si vnica tm̄ nocte vl̄ die ꝑtermisisset: illico eū occidisset. His dictz demō dispa ruit cōfusus et ille sctūs vir omēs illos de familia exhortādo ꝙuertit ⁊ ad deuote ser uiendū btē ꝙgini inuitauit: in q̄ ⁊ ipe no bilis ꝙuersus ⁊ debitā pniam agens vsq̄ ad finē vite laudabiliter ꝓmānsit. Item idē Anshel. ibidē ca. xxvi. refert. q̄ q̄dam sceles⁹ cū sepe b. ꝙginē salutasset: ⁊ subita morte ꝑuen⁹ demōes rapē voluerūt ani mā ei⁹. Cūq̄ vnus angel⁹ diceret q̄ licet pctōr fuerit tñ ꝑ deuotiōe solit⁹ fuerat di/cere aue maria sepius: statim hoc audito: demones relicta aīa fugerūt: ⁊ ad merita btē ꝙginis aīa ad corp⁹ redūt mira cl'ose ꝑ agēda pnīa. Idcirco btūs Bern̄. di. In fern⁹ ꝙtremiscit: demones fugiūt cū dico aue maria: patet igit ꝓpositū. Ca. IIII.

Quarto angelica salutatio ē cōmē
q dabilis ex eo q̄ btē ꝙgini est sūme gl'iosa ⁊ letabūda q̄z hec salutatio fuit ei ad maximū gaudiū ⁊ sūmā gl'iam ac exaltationē. Dulciū em̄ gauderet aliq̄ qñ rex ꝑ fidelē nunciū salutaret eā nūcia/do q̄ eā in tantū dilexisset vt in sponsā vel/let sibi assumere. Ita ⁊ btā ꝙgo cū saluta ta ē a deo sūmo rege ⁊ ī sponsā ac filiā sui mr̄is ē assūpta. Qñ cū iā ab āgelo saluta ta fozet ⁊ ad sctāz elizabeth pueniss⁹ ait: Exultauit spūs me⁹ in deo salutari meo/ ⁊c. Luc. i. cap. Nimirum si diligenter singula hui⁹ salutatiōis angelice ꝙba pē samus cōpim⁹ q̄ ꝑcipue. xij. gaudia in ea ꝓtenta vel significata btē ꝙgini offerunt ad nūer stellaꝝ. xij. in cozona beate ꝙgis quib⁹ quidem. xij. gaudijs eaz letificam⁹ cū deuote eā salutam⁹. Primū quidem gaudiū sūme puritatz ⁊ īmunitatis offeri mus btē ꝙgini cū dicim⁹ deuote: Aue. i. sine ve. Cū igit deuote dicim⁹ btē virgini Aue: leticiā ei⁹ de sūma puritate quā ha/buit ⁊ habet pnunciam⁹ ⁊ ad meōriā re/ducim⁹ ac si dicam⁹. Gaude o felicissima ꝙgo: q̄z tu es sine oi ve: nature culpe ⁊ pe/ne: sicut de h̄ latius patet supꝝ in hoc li. q. iij. ar. iij. ca. v. Secūdū gaudiū facim⁹ vel cumulam⁹ vicz magne dignitatz cum dicim⁹: Maria. in quo noie magna dig/nitas btē ꝙginis denotak: cū maria qua/si maris stella nominak. btō em̄ Bern̄. sup missus ē testāte Dag̃ dignitas btē ꝙgis in h̄ noie designak cū luci stelle marz cō/pak: q̄ stella est dignissime nature ⁊ incoz/ruptibilis. Qñ sicut sine sui cozruptiōe si dus emittit radiū: Sic sine sui lesione et cozruptiōe ꝙgo ꝑturit filiū. Cū g̃ dicim⁹ Aue maria gaudiū de tāta dignitate btē ꝙgini offerim⁹ ac si dicerem⁹: O btā ꝙgo maria gaude q̄z tu tā dignissima ꝙgo es vt digne noīeris Maria q̄si maris stella sine omi cozruptiōe puerpera. Tertiū gaudiuz sūme gratiositatis offerim⁹ btē ꝙgini cū dicim⁹: Gr̄a ac si dicerem⁹: Gau de btā ꝙgo q̄z tu deo sūme gratiosa ⁊ dile cta es: adeo q̄ ꝑ te ipe de⁹ redderet homī gr̄am quā ꝑdidit angelo teste Lu. i. Inue nisti gr̄az apd deū. Quartū gaudiū ple nitudis offerim⁹ cū dicim⁹ Plena ac si di cerem⁹: Gaude q̄z nō solū gr̄am ꝑditā in ueniſti veꝝ insup oi gr̄a quā de⁹ q̄buscū/q̄ sctis ꝑstitit tu sola vniuersaliť ⁊ excellē tius plena es ⁊ possessediſti. Qñ Hiero. Vere gr̄a plena q̄z ceteris ꝑ ptes dak gr̄a marie aūt se totaz infudit gr̄e plenitudo.

Quintū gaudiū diuīe ꝙceptiōis offeri m⁹ cū dicimus: Dñs tecū. ac si di: Gaude q̄z meruisti deū cōcipe ⁊ sic tecū h̄e tā in mente q̄ in vētre. Qñ Aug⁹ i ſmōe q̄dā.

dñs tecū sed nō sicut mecū. Tecū em̄ in/
mente tecum in ventre: tecum in vtero te/
cum in auxilio. Sextū gaudiū supne
bñdictiōis: cū dicimus: Bñdicta ac si di
ceret: gaude qz meruisti maledictōez eue
in bñdictionē tibi cōmutari z toti gñi hu
mano. Au⁹ in ser. de natiuitate btē ỹgis
di. Impleta ē maria gr̄a: z eua euacuata
ē a culpa. Maledictio eue ī bñdictōz mu
tat̄ marie: mr̄ generis nr̄i penā intulit mū
do: genitrix dñi nr̄i salutē attulit mundo:
Hec ille. Septimū gaudiū singl̄aris
priuilegiatiōis cū dicim⁹: Tu in mulie/
ribꝫ ac si d. gaude qz tu sola singl̄are ꝓuile
giū inter z sup oēs mulieres possides vt
tu sola sis oīm corona z gl̄ia zc. vtpote q̄
sola tu inť oēs mr̄ieres meruisti fieri mat̄
et ỹgo mr̄ dei et homis. vñ canit eccl̄esia
Nec primā similē visa ē nec hr̄e sequentē
Octauū gaudiū diuīe collaudationis
cum dicim⁹. Et bñdict⁹: Gaudet em̄ q a
nobis bñdicit̄ in ipa et p ipam de⁹ ex sū/
ma erga deū charitate: sicut z oēs scti in
hoc gaudēt vt de⁹ gl̄ificet̄ et bñdicat̄ ī ip
sis iuxta illd̄ ps. Nō nobis dñe nō nobis
sed noī tuo da gl̄iam. Multū g̃ ei facim⁹
gaudiū cū dicim⁹: Et bñdict⁹. s. de⁹ tuus
fili⁹. ac si d. Et tu q̄dē btā ỹgo bñdicta es
sed sup omīa bñdicimus deū q̄ te sic gl̄i/
ficauit z sublimauit zc. Gaude g̃ in deo
et cū deo tuo filio. Idcirco Aug⁹. dicit.
Letare maria leticia ienarrabili et ꝓprio
cū ꝓprio et p ꝓpriū filium: qm̄ talē z tantū
pariendo filiū vtpote deum verꝫ non sub/
secuta est corruptio. Bñdicta g̃ tu et bñ/
dict⁹ fili⁹ tu⁹ p quē te gl̄iosam dñam no/
strā aduocatā in celis habem⁹. Nonū
gaudiū etne fructificatiōis cū dicim⁹ fru
ctus. ac si d. Gaude qz p te nobis oīb eter
ne vite fruct⁹ dat⁹ ē. vñ z canit eccl̄ia Be
nedicta filia tu a dño: qz p te fructuz vite
cōicauim⁹. Magnū nimiꝫ gaudiū ē btē
ỹgini q̄ d ei⁹ fructu. i. de xp̄o dulcissime
fruunť omēs scti z angeli dei. i. Pet. i. In
quem desiderāt angeli respicere: z q ipa
tm̄ fructum facere meruit zc. Decimū
gaudiū ỹginitatꝫ offerim⁹ cū dicim⁹: vē/
tris tui. subaudiēdo ỹginal̄. ac si d. Gau/
de qz venter tu⁹ ỹginalis ꝓcepit z portā/
uit verꝫ deū in ipo tota plenitudie habitā/
tem zc. vñ cū dicim⁹: ventris tui: in meō/
riā reducim⁹: quō ei⁹ sacratissim⁹ vterus
ỹginitatis gl̄ia ꝑmanente deū gestauit z
genuit z post ptū ỹgo ꝑmāsit mira suaui
tate leticie in d̄ei⁹ mēti indita. Hoc gau
diū, psequēdo btūs Aug⁹ in ser. de natiui/
tate btē ỹgis ita dic̄: Preciū est ī maria
illō esse infelicitatꝫ eulogiū de q̄ dr̄ Jn tri
sticia pies filios: qz ista in letitia dñm p/
turiuit. Eua em̄ luxit: ista exultauit: Eua
lachrymas: maria gaudiū in vētre porta/
uit: ỹgo cōcepit virgo genuit. Gratulare
btā ỹgo qz christ⁹ ex sollio suo venit ī vte/
ro tuo: ex sinu pr̄is in vterꝫ dignat⁹ ē descē
dere mr̄is. Leta igit̄ maria gestat infan/
tē exultans filiū amplexat̄: portat a q̄ por
tabat̄: extat maria cum cepit ỹgo ḡuida
ỹgo dū parit z virgo p⁹ ptū. Exultat ma
ria z matrē se leta mirat̄ z de spūsctō se pe
perisse gaudet. O femia sup femias bñdi
cta q̄ vix oīno non nouit: z virū suo vtero
circūdedit. Hec Aug⁹. Undecimum
gaudiū mire dulcedis z suauitatꝫ: cū dici
mus: hoc mellifluū nomē iesus. Si enim
scti z deuoti magnā dulcedinē capiūt ī d̄
noīe: qm̄ vt dic̄: Ber. Hoc nomē iel⁹ mel ē
in ore: melos i aure: iubil⁹ in corde: multo
fortī⁹ magnū dulcorē z suauitatem capit
aīa bñdicte ỹginis cū audiuit d̄ dulcissi/
mū nomē deuoto corde z ore noiarī: vnde
cū dicim⁹ bñdict⁹ fruct⁹ vētris tui iesus
gaudiū sil̄ z dulcorez offerī⁹ btē ỹgini. ac
si d. Gaude o bñdicta ỹgo qz p te z ex te
istō dulcissimū z mellifluū nomē iel⁹ ha/
bem⁹ in q̄ et tu z oēs scti letāt̄. Jn q̄ mira
dulcedie deuote mēres liq̄scūt z delectāt̄:
in q̄ cor tuū sacz iubilo ineffabili iocūdat̄
indicibili amoris suauitate delibutū: in q̄
solo noīe opter oēs saluos fieri credēres.
Nā vt scribit̄ Act. iiij. Nō ē alid̄ nomē sb
celo datū hoīb ī q̄ opteat saluos fieri cre
dētes. Duodecimū gaudiū: hūane as/
sumptiōis. s. a deo in vnitatē ꝓsone cū di/
cim⁹. xp̄s. id ē crismate vnct⁹. Hoc ei no
men ꝓuenit saluatori nr̄o inc̄pt̄ū est hō a
ꝓsona diuīa assumpt⁹. Jp̄e em̄ fuit fm hu
manitatꝫ naturā crismate z vnctiōe spūs/
scti vnct⁹: iuxta illd̄ ps. Unxit te de⁹ de⁹

tuus oleo le. p̄ confor. t. Et iō in hoc noīe
significatio hūane nature in xp̄o exp̄mit:
de quo oēs scī gaudēt. g̃ a fortiori beata
ẏgo. Vñ gaudēter cāt ecclīa Felix nāc̄
es sacra ẏgo maria t oī laude dignissima
qr ex te ort⁹ ē sol iusticie. xp̄s de⁹ nr̄. Cuz
igit dicim⁹ bñdict⁹ fru. vē. t. xp̄s. Gaudiū
ei cumulam⁹ ac si dicerem⁹ Gaude o btis
sima ẏgo maria qr p te t ex te habemus
vt hūana natura tm̄ dignificarē in tuo fi
lio: vt vicz deo vniret in vnitate p̄sone: p
te habemus deū fratrē nr̄m: t nr̄e nature
pticipē: ex te assūpta ē ista caro diuinitati
vnita. In cuo vtero sacro factū ē vt de⁹ fie
ret hō: ver⁹ xp̄s vnctiōe spūssci plen⁹ iux
ta illud Joh. i. Verbū caro factum est et
habitabit i nobis t vidim⁹ gloriā ei⁹ glo
riā q̄si vnigeniti ap̄re plenū gr̃a t ẏtate.
Ecce igit o fidelis t deuota ania. O cor
hūanū amore btē ẏginis inflāmatū pen
sa diligēter et aduerte q̄s multiplex gau
diū offers t accumulas ipi bñdicte ẏgi
ni marie cū ea deuote salutas angelica sa
lutatōe. Quid ei aliō q̄s coronā q̄ndā stel
lar x̄ꝑ. ei offers tāc̄ sertū rosar x̄ꝑ. q̄ bñdi
cta ẏgo gl'iar t letificar. Quō credere po
tes q te ipa p tot gaudijs ei oblatz nō leti
ficet t nō resalutet i p̄nti p gr̃az t i futuro
p gl'az. Euigila g̃ t conare frequēter bea
tā ẏginē salutare: hac gl'iosissima t sūme
sibi placita t letabūda salutatione vt va
leas ei⁹ gr̃am hr̄e Ad p̄missa facit qō
multotiēs visū est i miraculo: q dū beata
ẏgo salutarer a sibi deuotis: appuit qua
si ẏgo pulcherria ẏgo astans: t ad singu
las salutatiōes se inclinans t quasi rosas
colligens: serto q̄z ꝑria manu aureo filo
colligās t randē capiti suo imponēs cor
omīb⁹ angelis t sctis gl'iando dixit: Hoc
serto coronauit me iste mihi deuotus fa
mul⁹ tē. Et aūt finē huic ptis ꝑmoni
facia: referā p edificatiōe Miraculū qō
dā narratiōe dignissimū. qō quidē a fide
dignis relatuz p̄cepi t publica a plerisq
p̄dicatiōe, pmulgatū. Dulter nāc̄ q̄daz
btē ẏgini multū deuota cū frequēter dice
ret: Aue maria sūma deuotōe: apō se hec
sepius voluebar cogitatio. Que vicz ver
ba ex omīb⁹ ẏbis salutationis magis cō
mouerint ad gaudiū t nūc cōmouere ha
beant cor benedicte virginis. Cui qua
dam vice oranti apparuit pyissima virgo
maria: et dixit vt tue deuotioni satisfaciā
in qua mihi summe cōplacet. En tibi re
uelare curaui quod desideras: scito q sup
omnia cor meū letatū est t gaudio reple
tū ad illa ẏba: cū audiui scz angelū dicen
tem: Domin⁹ tecū. Hoc autē t ratiōi cō
sonat qm̄ per illa verba exp̄ssius annūcia
bar dñica ꝯceptio cum dicit: Dñs tecum
scz in mente t in ventre vt patuit supra p
doctores. Alia autē verba non sic exp̄sse
dominicā incarnationē t ꝯceptionē bea
te virginis actiuā insinuāt sicut claret cō
sideranti. Sed qm̄ ipa beata virgo sum
mū gaudiū in hoc habebat q deū ꝯcipe
re merebar t dei mater efficiebar, put pro
bat Alber. magn⁹ sup missus est: et pate
bit infra li. ij. p. ij. ar. i. ca. i. ergo sequtur re
uelationē fore verā. Tandez beata vir
go predicte mulieri loquendo addidit: et
ait: O charissima famula: mando tibi vt
quotiēscunc̄ dicere habes: Aue maria
cum peueneris ad illa verba: domin⁹ te
cum: plane t morose ipa verba ꝑferas: et
ibi cordis t corporis genua ac ceruicem
flectere studeas: sciens q tantū gaudium
meo cordi sic faciens p tua deuotione ac
cumulas p verba premissa: q quasi itera
to cōciperem filium meū dñm iesum. In
fine veniens addas t dicas: Sctā maria
mater dei t domini nostri iesu christi ora
pro me t pro omnib⁹ peccatorib⁹. Et hoc
similiter morose t deuote: quia tantū mi
bi hec depcatio placet: t tantum gaudet
cor meum in subueniendo peccatorib⁹ ac
si iterato filiuz meū parerem. Hec dicēs
mira suauitate relicta in corde mulieris
euanuit beata virgo ab eius visione. Et
hec mulier quoad vixit deuote obserua
uit. Hoc etiam reliquū rationi recte cō
cordat q cū peccator homo beatam ẏgi
nem deuote salutat t ad sibi subueniēdū
exorat: beata virgo gratiaz infundendo fi
lium spiritualez denuo parit ad vitā eter
nam: cum peccatorem a peccatis reuocat
per gratiam et ad viam salutis reducit:
vel si iust⁹ est in iusticia ꝯfirmat et pseue

rãtiã ꝓstat. Cũ igit̃ xps dñs ob hãc cãm de ea nat⁹ sit: vt hoies in celeste regnum renascãt: nõ dubiũ q̃n ipa btã ẏgo in bis ꝓmissis gaudeat z ei sũme cõplaceat. O igit̃ oẽs fideles aĩe: oẽs devoto corde existẽtes vnũquẽq; vr̃m cõuenio. O mibus clamo. Et vtinã clamor me⁹ oĩm resoneret in auribꝫ. Salutate: salutate: salutate humiliter devote z frequenter btãm ẏginez Salutate ẏgies: salutate ẏiugati: vidue z paupes z diuites: magni et pauli. adulti: iuuenes z senes. O mnes q̃z cuiuscũq; cõditiõis pctõres z iusti. Scietes q̃m per eã gr̃am habebitis in presenti et gloriam in futuro prestante domino.

Sequit̃ pars secunda de ipsa salutatiõe angelica et ei⁹ partib⁹.

De gratia plena

a dñs tecũ. bñdicta tu in mlieribꝫ. Lu. i. Tres salutationes ceteris celebriores in euãgelio repim⁹ Pria gabriel vicz ista Aue gr̃a plena. Scõa marie ad elisabeth Lu. i. Intrauit domũ zacharie z salutauit elizabeth. Tertia xpi ad discipulos. Jo. xx. Pax vobis: q̃ sepi⁹ legit̃ reperita. Hac triplici salutatione triplex cõcordia designat̃. Siquidẽ añ incarnatiõnẽ discordia erat. Prima inter deũ et hominẽ ꝓpter pcm̃ ꝑme preuaricatiõis. q̃m hõ de⁹ fact⁹ inobediẽs: diabolice se subiecerat ptãti. Scõa discordia erat inter angelũ z hominẽ: z hoc duplici causa q: videlicet homo qui ruinam angelicã reparare debuerat sponte corruẽs se subtraxerat a celo: z diabolo se cõiunxerat ei⁹ voluntatem faciendo. Et quia cũ in obsequio dei conseruꝫ esse debuissent homo se quasi spõte seruitio diaboli subdiderat. Tertia discordia erat inter hoiem z homines videlicet inter iudeũ z gentilẽ ꝓpter diuersarũ legũ emulationẽ: quia iudeus vnuz deũ: gẽtilis aũt idola colebat Jtaq; per salutationez christi ad discipulos: qua dixit pax vobis: designat̃ concordia dei ad homies: quia filius dei in seipo cõiũgens diuinitati humanitatẽ: z per sanguinem crucis pacificauit que in celis z que in terris: vt dic̃t apl's. Jtẽ per salutationẽ marie ad elizabeth designat̃ cõcordia iudei et gentilis: q: xps lapis angularis omẽs in vnicã fidẽ z ecclesiã cõuocauit. Joh. x. Et alias oues habeo: que nõ sunt ex hoc ouili z illas oportet me adducere z vocẽ meã audiẽt: et fiet vnũ ouile z vn⁹ pastor. Hoc etiã i ipũ ꝓdixerat dauid di. Lapidẽ quẽ reprobauerũt. i. xpm: edificãtes. s. iudei: hic fact⁹ ẽ in caput anguli Deniq; p salutationẽ angeli ad mariã notatur cõcordia angeli ad hoiem: quia per pruz marie factus est homo conciuis angelorum z domesticus dei z vnius dei scilicet christi: homo et angel⁹ facti sunt serui et ex homĩe angelica ruina reparata ẽ. Jõo q; cuz christus nascit̃ ab angelis canitur Gloria in excelsis deo. Et in terra pax hominibus bone volũtatis: hinc z angel⁹ dixit iohãni volẽti eum adorare: Vide ne feceris: cõserv⁹ em̃ tuus sum z fratrũ tuorum. Apoca. in fi. Quia igitur iste concordie facte sunt per mariam virginem: que nobis christũ deum genuit. Jdcirco nõ immerito dicat marie ipse deus: dicat angelus: dicat z homo. Aue gratia plena que fuerunt verba thematis nostri preaccepti

De hac itaq; salutatione z ptium ei⁹ declaratione intendentes tractare tria misteria contemplemur zc.

Primũ de eius principio.
Scõm de eius medio.
Tertiũ de ei⁹ apposito z termiõ.

Articulus primus de principio salutatiõis ãgelice: vbi tres questiones elucidantur.

Capitulum. I.

Jrca principiuz

c huius salutationis tres precipue questiones occurrunt

Prima questio vtrũ salutatio angelica fuerit ꝯgrue hoc mõ ꝑ aue inchoata Scõa q̃stio vtz b. ẏgo fuerit vere sine ve vt sit digne ꝑ hoc ẏbũ aue salutata. Tertia q̃stio. v. ista salutatio hõ mõ facta sit oĩm salutatõnũ excellẽtissima

Ad primā questionē q̄ querit: vtrū vi delicet salutatio ā gelica fuerit ꝯgrue hoc modo per aue inchoata. Argui po/test in contrarium q̄ non. Primo sic quia iste modus salutandi per verbum secūde persone est modus salutandi a seipso per sonaliter z nō ab alio: ergo videtur q̄ an/gelus salutauerit beatā virginē a seipso et non a deo. Sed ꝑstat q̄ salutare debu/it a deo ergo non debuit p̄ hoc verbū scōe p̄sone salutasse. Preterea videt̄ q̄ de/buit salutasse p̄ salue: quia aue dicit remo tionē pene: salue p̄sentiā boni et p̄manē tiam salutis Nā salue vt dicit Johs ia/nuen. in catholicō ē verbū defectiuū et sa lutatoriū z sonat. i. esse vel fieri saluū. Cū ergo maior p̄fectio ſ̄ificat̄ p̄ salue q̄m p̄ aue: sequitur q̄ ista salutatio p̄fectissima debuit potius incipi a salue q̄m ab aue.

Preterea aue p̄tinet ad incipientes sal/ue ad p̄ficientes gaude ad p̄fectos. Vñ et Thobias salutatus est per angelū hoc modo. Gaudiuz tibi sit semp. Tho. v. ca. ergo cuz btā ỽgo eēt p̄fectissima p̄ gaude debuit salutari. Preterea nobilissimus modus salutādi ē quē tenuit dñs ihesus et docuit. Sed hic mod⁹ fuit pax huic do/mui. Lu. x. vl pax vobis. Jo. xx. g̃ z i hac salutatiōe nobilissima debuit btā ỽgo per similē salutari. s. pax tibi vel pacē opto ti bi zc̄. Jn cōtrariū est veritas sacre scri/pture Ad hanc igit̄ q̄stionē rn̄det̄ ꝑm Alber. magnum sup missus est. ca. xiij. z lxv. q̄ cū duplex sit modus salutādi videli cet per seipm et p̄ aliū: multo amicabiliōr et nobiliōr est ille qui est p̄ seipm q̄m p̄ aliū Hec ergo salutatio p̄fectissima z amica/bilissima nō debuit fieri tanq̄m ad absentē et p̄ aliū sed tanq̄m p̄ntis ad p̄ntē z p̄ seip sum: recto g̃ mō p̄sentialiter angel⁹ salu/tationem hanc ab aue inchoauit. quia in hac salutatione deus trinitas p̄sens pre/sentē ỽginē i angelo salutauit d. Aue ma ria gr̄a plena. Quod verbū z deꝑcatiuū et salutatiuū et nunciatiuū fuit: quia btī/tudinē quā angelus btē ỽgini nunciauit illā ei exhiberi z īpleri ardentissime con/cupiuit z deuotissime optauit. Et per p̄missa patet resp̄sio ad primū obiectū.

Ad alia argum̄ta premissa in ȝrariū adducta. Rn̄det̄ q̄ in hac salutatiōe aliō verbū salutādi poni nō debuit ī quo salu tis status vel p̄fectus vel p̄fectio notaret quia cum ista salutatio sit totius salutis inchoatio que primo et principaliter et p̄ se beatissime nunciatur virgini z in ea z per eā toti generi humano destinatur: re/cte incepit ab aue: initiuz q̄ppe beatitudi/nis est remotio miserie qō notat aue qua/si sine ve. Alia aūt beatitudinē perficien tia sufficienter exprimunt̄ p̄ alia verba in salutatione ista subsequentia: vt infra pa/tebit cum declarabunt̄ singillatim. Hec Alber. Ex his patet ratio quare non de/buit dici salue vel gaude vel pax tibi zc̄.

Amplius quoq̄ non debuit salutari beata virgo in hac salutatiōe aliquo alio verbo salutationis q̄m per aue quia nō de/buit nisi verbū correspōdēs rei in saluta/tione ista poni. Sed quia res hui⁹ saluta tionis z annūciationis ista erat q̄ videli cet, maledictio quā p̄ primā mulierē: id ē euam incurrim⁹: debebat verti in benedi/ctionē per hanc secūdā mulierē. id est bea tā mariā: vt sicut femina nos dānauit: ita et femia saluaret. Vnde Aug⁹. ser. de na tiuitate dicit. Jmpleta est maria gratia z eua euacuata est a culpa: maledictio eue in benedictionē mutatur marie Hec ille Huic aūt rei nullū aliud verbum saluta tionis ita cōgruebat z correspōdebat: si/cut aue in quo solo nomen Eue mutatur in verbum salutationis Aue. Conuerso eīm hoc nomine eua per litteras marie dī/ctū est aue. ad designandum expresse q̄ in benedictionē marie vertebat̄ maledictio eue. Mimirū post peccatū adaz vxori sue imposuit nomen eua: quod dicit̄ ab a qō est sine et eu qō ē bonū q̄si sine bono quo/mā bonū datuz a deo sibi z viro abstulit ac posteris: z incidere fecit in ve culpe et pene: per mariam autem facti sumus si/ne ve. Jdeo congruentissime salutatur p̄ aue et non per aliud aliquod verbū. Vñ quidā verificator dicit. Porta salutz aue per quā patet exit⁹ a ve. Hec mg̃r iacob⁹ de vorazine in suo marionali.

Capitulum. II.

a Ꝺ secundū quesitū de hui⁹ salutacionis verificatiōe cum querebat vtꝝ vicz btā virgo fuerit vere sine ve: vt sit digne ꝑ aue salutata. Jn contrariū posses arguere. q̄ non videt quō vt ad quē sensum angelus potuerit vere dicere beate virgini. aue id ē sine ve. Nā si ꝺ dixit narrando de pñti falsum dixit q̄ adhuc ꝑ tunc sine ve nō fuit btā ꝯgo qm̄ fuit adhuc sub ve miserie huius vite qō ex pctō primoꝝ parentū subsecutū est. Fuit etiā adhuc ꝑtunc sub ve sterilitatis et ꝑ consequēs sub maledicto legis: q̄ adhuc sterilis fuit cū nōdū adhuc cōcepat filiuz qñ angelus ei dixit istud verbū aue: vnde nō potuit de pñti hoc dicere. Jtē si angelus dixit illud optādo sequit̄ q̄ voluntatē suam diuine voluntati nō conformauit qui scilz deus eam multa pati voluit in passione sui filij. Si vero illud dixit de futuro predicendo: non salutauit sed prophetauit nec magnū quid dixit. quia hoc cōmune est omniū saluādoꝝ q̄ qñq̄ erūt sine ve. scz in futura gloria. ergo videt q̄ non potuerit vere beata virgo ꝑ hoc verbū. aue salutari. Ad questionem igitur rñdendo. Nota primo. q̄ hoc verbū aue quādoq̄ est vox optantis: sicut dicit Joh̄anes ianuen. in catholicon: vt quādo dico alicui aue salutando: quia ei salutē opto. Quādoq̄ aūt est vox orantis vt cū dico aue crux p̄ciosa: vt o crux aue spes vnica. Nō em̄ salutādo illō dico: q̄ ligno insensibili salutē nō opto q̄ eā hr̄e nō pōt. sz oro vt virt⁹ cruc̄, mihi salutē operet. Qñq̄ vero ē vox ꝯgratulātis et applaudētis: vt cū dico. Aue maria vel Salue scta parēs quasi dicerē Ꝺ btā virgo maria: ꝯgratulor et ꝯgaudeo saluti et glorie tue ⁊c. Hec magister Jacobus vbi supra. Dico igit̄ fm Albertū super missus ē capitul. lxiij. et. lxv. Necnon et cōmuniter fm doctores hanc materiam tractantes: q̄ beata virgo vere salutari potuit et debuit per aue quia fuit sine ve oīm vniuersaliter.

Prīo q̄ fuit sine ve spāli eue et mlieribꝫ
Scōo q̄ fuit sine ve ꝑprio matribus
Tertio q̄ fuit sine ve cōi oibꝫ hoib⁹.

Primo inquā quia fuit sine ve speciali eue et mulieribus. Nam eua triplicē maledictionē quasi triplex ve accepit in penā. Prima: multiplicabo erumnas et conceptus tuos. Secunda in dolore paries filios. Tertia sub viri potestate eris. Gen̄. iij. ca. Sine hoc triplici ve fuit maria: q̄ nec sensit erumnam in conceptu nec dolorem in partu: quoniā fuit sine corruptiōe fecunda: sine grauamīe g̃uida: et sine dolore puerpera. vt dic̄ Bern̄. et fides tenet catholica. Deniq̄ nec fuit viro ꝰ dita ꝑpetue virginitatis obtētu: et quia ꝑ dei conceptū et maternitatē facta est domina omniū viroꝝ et mulierū ac etiā angelorū.

Jtē in mulieribꝫ est triplex ve: quia in virginibus est ve sterilitatis: in coniugatis ve subiectionis quia sunt sub potestate viri: in viduis ve desolatiōis et orbationis tanq̄ que sunt orphane. Quibꝫ vltimis duobus est annexū ve corruptionis cū virginitatē amiserunt. Ab hoc fuit immunis beata ꝯgo. Fuit em̄ virgo sine sterilitate. Cōiugata sine corruptione et seruiture: qm̄ ioseph tanq̄ custos a deo dat⁹ beate ꝯgini seruiebat ei: quā sciebat esse dominā sui et toti⁹ mundi ꝑpter dei matrinitatem. Deniq̄ fuit et vidua post mortē ioseph: cum ꝯginitate et sine desolatione ꝑpter dei p̄sentiā: qui deus et⁹ spūalis spōsus multiplici eam suauitate familiaris presentie semꝑ ꝑsolabatur. Secundo dixi q̄ beata virgo fuit sine ve ꝑprio matribus. Sunt quippe in matribus tria p̄cipua ve. Primū ve erumne et imundicie quia virginitatem ꝑdunt et cuz maxima imundicia et erūna pariunt. Secundum ve infirmitatis et indigētie. quia infirmātur et amittūt sanitatē venustatem et pulchritudinē cum pariunt atq̄ indigēt obstetricatione. Tertium ve pene simul et culpe quia cum peccato cōcipiūt et libidine. cum grauitate portāt et cuz dolore pariunt. Ab hoc triplici ve fuit imūnis beata virgo maria. Primo quidē fuit sine ve erumne et imundicie: quia in cōceptu ꝑtu non perdidit virginitatem sed acquisiuit eam qua sub deo maior nequit intelligi puritas. Nulla etiam in eius partu immundicia fuit, quia christus deus vte/

ro clauso manente egressus est tanq̃ sponsus dñs de thalamo suo teste ps. Vñ Leo papa in sermone de natiuitate dñi dicit. Alienū est inquit ab hac natiuitate qđ de omnib⁹ legit. Nemo mund⁹ a sorde: nihil in istam singularē natiuitatē de cōcupiscētia carnis trāsijt: nihil de pctī lege manauit ꝛc. Secūdo fuit sine ve infirmitatis ꝛ indigētie. Nō em̄ beata ꝙgo post conceptū aut in ptu pdidit sanitatem vel pulchritudinē. Immo tanta pulchritudine radiauit q̃ ioseph eā inspicere pre radiositate nō potuit vt dic̄ glo. sup̄ matth. cap̄. i. vnde ioseph mariā nō cognouit facie qualis esset donec peperit ꝛ cuacuato vtero radiositas a visione faciei eius oculū non ita reuerberaret. Item sanitatē p⁹ cōceptū non amisit: immo fortior facta a spūsancto surrexit statim ꝛ abijt in mōtana cū festinatiōe: ꝛ seruiuit elizabeth. In partu quoq̃ non indiguit obstetricatiōe sed vt canit in quibusdā ecclesijs. Gaudebat dei genitrix in ptu quaz circūstabant obstetricū vice cōcinētes angeli gloriam deo. Tertio fuit sine ve pene ꝛ culpe: quia sine viro de spūsancto cōcepit ꝛ sine omni libidine. Et cum gaudio sine omni lesione ꝛ dolore peperit vt supra patuit

Tertio dixi q̃ beata virgo fuit sine ve cōi omnib⁹ hominib⁹. Cōmuniter quippe omnes hoīes triplex ve incurrerūt ex peccato primi parētis. Primū ve in corpore. Secundū ve in ania. Tertiū i vtroq̃ cōiūctim. de his Apoc̄. viij. ve. ve. ve. habitantibus in terra. Primo inquā in corpe siue ex pte corpis incurrit omis hō ve triplex. s. ve miserie multiplicis vicz labozis ꝛ fatigij: infirmitatū penuniaꝝ frigozis calozis famis sitis ꝛc̄. quibus subiecti sumus in hac misera vita. Item ve dolozose mozt̄is: quia cum dolore omnes mozimur et quasi aqua dilabimur in terra. Item ve incinerationis post mozt̄em et putrefactionis. De primo Gen̄. iij. Male dicta terra in opere tuo: spinas et tribulos germinabit tibi: in labore comedes ex ea omnibus diebus vite tue: in sudore vult⁹ tui vesceris pane tuo ꝛc̄. De secūdo Gen̄. ij. Quacūq̃ hora comederitis morte moriemini id est necessitatem moriendi ex pte corpis incurretis put exponit Nico. de lyra. De tertio ve Gen̄. iij. Reuerteris in terrā de qua sumptus es: q̃ pulvis es et in puluerem reuerteris. Ab hoc triplici ve imunis fuit beata virgo quia sine oī infirmitate vixit. vt dicit Aug⁹. Nam et sine dolore vel infirmitate mortua est Et insuper omnes labozes hui⁹ vite ꝛ penurie famis sitis calozis ꝛ frigozis ac similiū nō erāt ei penose: tū quia oīa talia sciebat sibi esse ad meriti ꝓmotionē: iuxta illud Ro. viij. Diligentib⁹ deum omnia cooperantur in bonum ꝛc̄. Tum quia omnia talia voluntarie acceptabat et ꝓ deo omīa et multo maiora sustinere cupiebat vnde in omnibus penurijs et aduersitatibus ac labozibus intimo cozde gaudebat tanquaz perfectissime patientie existens. Tū denicz quia diuine contemplationis et familiaritatis dulcedo qua semp fruebatur omnia talia penalia dulcia reddebat eidem. Si em̄ beato laurētio prunas dulces esse reddebat diuina degustatio: et beato stephano lapides tozrētis dulces fuere p̄ christi amoze: multomagis beate virgini oīa penalia dulcia reddebant ex diuina degustatiōe. Item fuit sine ve dolozis in mozte: quia sicut fuit a cozruptione aliena ita a dolozе mozt̄is extranea. vt dicit Hiero. Denicz fuit ꝛ sine ve icinerationis post mozt̄em: quia cozpoze et anima glozificata gaudet in celis vt patebit infra li. x. p. i. ar. iij. per totum. Secūdo in anima omis homo incurrit triplex ve. Primo ve ignozantie. Scdo ve mestitie. Tertio ve verecundie. primo inquā ve ignozantie ꝛ errozis: quia tantā ignozantiā incurrimus tam in credendo q̃ in eligendo et discernendo et q̃ in operando. q̃ teste auerroe commentatore Arist̄. Ea que scimus sunt mīma eozum que ignozam⁹: Et insuper vt dicit sapiēs. Eccl̄s. ix. Sūt iusti atq̃ sapientes et nemo scit vtz odio vel amoze dignus sit: hoc quippe ve ignozantie est ex culpa: quia vt Aug⁹ dic̄. Error non est hominis instituti a natura sed pena damnati. Ab hoc ve fuit immunis beata virgo quia nunquā errauit

fuit enim virgo prudentissima et spiritu sancto plena nihil sine consilio spiritussā/cti fecit: qui spiritussanctus errare nō po/test. Fuit quoq; omni scientia ꝛ sapientia diuino dono predita: ꝓpter quod ecclesia libros sapie de ipa exponit ꝛc. fuit sine ve ignorātie et erroris Secundo in ani/ma incurrimus ve mestitie ꝛ doloris: et hoc tam de presenti que est meror mentis q̄ de preterito que est dolor cordis: q̄ de futuro que est timor. Ab hoc ve fuit immunis beata virgo: quia nunquā me/rorem: dolorem: aut timorem dominantē sue rationi habuit. Ꝙd ꝓbatur ex verbis Senece ad serenum dicentis: Frustra sa/piens temptatur: quia sapiens nunq̄ tur/batur. validius enim est quod leditur eo quod ledit. Fortior qui ꝑpe non est nequi/tia virtute sed infirmior: sapiēs nil perde/re potest: omnia enim bona sua in se repo/suit: scilicet virtutem et sapiētiam. Item ex verbis Chrisо. dicentis: q̄ nullus ho/mini nocere potest occursus aduersitatis nisi ipse nocere velit sibi scz per impatien tiam. Quoniā ergo beata virgo sapiētis/sima ꝛ ordinatissima fuit in qua ratio su/perior semper et imperans fuit: Igit quic quid sustinuit ei in materiā amoris ꝛ gau dij semper totū cessit nec vnquā in ea me stitia rationi contraria fuit. Vnde claret q̄ fuit sine ve doloris ꝛc. Tertio in anima incurrimus ve verecundie ꝛ pudo ris tam de essendo: quia turpes sumus: tā de agendo: quia turpia facimus et feci/mus: q̄ de sustinendo vel patiendo: quia turpia patimur Vñ Gen. iij. Erat vterq; nudus et non erubescebant: scilicet ante peccatum: sed post peccatum erubuerūt se vnde fecerunt sibi perizomata ꝛc. Ab hoc ve verecundie et pudoris beata vir/go immunis fuit: quia nihil turpitudis vnquā fecit: nec habuit nec sustinuit: quo/niaz innocentia pura id facit vt nil vere/cundie vel pudoris sustineat: vt patet in pueris paruis qui etiam suaz nuditatem non erubescunt. Beata autem virgo sta/tui innocentie primoq; parentum ꝓprima erat maxime ex parte anime: nec vnq̄ tur pia facere vel cogitare sciuit sed omia ꝑm rationem rectam ordinata: in ipsa erant: vnde claret q̄ nūq̄ aliquod verecūdabile habuit et sic fuit sine ve pudoris. Ter/tio dixi q̄ homo quilibz ex parte vtriusq; sciz corporis ꝛ anime cōiunctim incurrit ve et ħ triplex. s. primo ve inobedientie: ꝛ concupi/scētie nā caro nō obedit anie ꝛ rōni: sed vt dicit apls Gal. v. Caro cōcupiscit aduer/sus spiritū ꝛ spūs aduersus carnē ꝛc. Se cundo ve culpe sciz originalis: actualis: mor talis et venialis. Tertio ve pene: sciz pre/sentis miserie vel penitentie purgatorij: ꝛ gehēne Ab hoc etiā triplici ve imunis fuit beata virgo. Primo quia fuit sine ve cōcupiscentie ꝛ repugnātie carnis ad spi ritū: quoniā vt volunt doctores cōmuniꝫ sup tertio sniaꝝ: btā ꝙgo habuit fomitis extinctionem ꝛ confirmationez in bono q̄ gratiam singularem ita vt non posset pec care. Et hoc per sanctificationē in spiri/tussancti obumbratione ꝛ filij dei concep/tione: vnde omnes vires inferiores fue/runt subiecte in ea imperio rationis ꝛc.

Scōo fuit sine ve culpe taz originalis ꝑm Scotū vt infra ostēdet q̄ actualis ve nialis et mortalis. Naz nec vnq̄ venialit peccauit. sicut dicit Aug⁹. Tertio q̄z fuit sine ve pene: q̄ pena debet culpe cuz igit ñ habuerit ve culpe: nec habuit ve pe ne: et sic claret q̄ btā virgo bene ꝛ veriſſi me salutari debuit per aue id ē sine ve: q̄ fuit vniuersaliter sine omni ve vel actua/liter vel causaliter vel habitualiter Et ꝓ hec patet rñsio ad obiectū in contrariū ꝓ ductum. siue em̄ accipiat vt angel⁹ dixerit istā salutationē narratiue siue vt optatiue siue vt ꝙgratulatiue: vtiq; digne ꝛ vere ħ modo ipam btām virginē salutauit per aue que vniuersaliter sine oi ve ꝛ si nō ꝓ/tūc fuerit sine ve aliquo actualr puta steri litatis tñ causaliter et habitualiter cum mox erat fuka mr̄ dei fuit sine illo ve. De ve q̄z miserie pñtis vite. i. famis sitis fri goris laboris quibus subiecta erat clare declaratum iam ꝛ responsum est in corpo re questionis. La. III.

a Ꝺ tertiū quesitū de huius saluta/tionis excellētia: vtrū vicz ista sa lutatio hoc modo facta sit omniū

salutationū excellentissima. Tu forsi/tan arguis q nō. quia salutatio quā domi nus iesus tenuit z vocuit fuit excellētior ista salutatione scz Pax vobis zc. Tū qz a digniori, plata et edocta: quia a christo qui dignior est omnib angelis: cuz quia bonum quanto cōmuni⁹ tanto melius p aristotelē. ij. Ethico. In hac aūt salutatio ne vicz: pax vobis: non solum cōmunius bonū sed et iocundius bonuz annunciat. puta pax facta p christū inter deum z ge/nus humanū. Nil autem hac pace iocun/dius. vt dicit Aug⁹. ergo sequit q illa sa/lutatio sit excellentior ista. Preterea si angelus salutasset btām virginē hoc mō vt dixisset: Aue dei mater vel dei genitrix futura: maiori z excellentiori modo eā sa lutasset: cū de tanta dignitate que est ex/cellentior omniū dignitatū pure creature cōueniētiū salutasset: ergo iste mod⁹ quē angelus tenuit nō est excellentissim⁹ zc.

Ad questionē itaq rñdendo: dico ꝑm Petrū aureoli in suo cōpendio. li. iij. c. ij. q ista salutatio angelica qua btā ỹgo ex/titit salutata sine preiudicio dici pōt q sit oīm aliaꝝ salutationū q̄ sunt vel fieri po/tuissent excellētissima: z hoc mꝰtiplici ex ratiōe Prīo q̄dē ex salutātis auctorita/te qz ista salutatio missa ē a deo z tota tri nitate. Lu. i. Missus est angel⁹ a deo in ciuitatē gali. zc. Nec istā salutationē an/gel⁹ in ꝓpria ꝑsona z a se: sed tanq̄ a deo ꝓtulit: vt sup patuit. Secūdo ex nūcij sublimitate. Nō em̄ hō fuit dign⁹ nuncia re et hoc modo salutare: sed angel⁹ nec q̄/liber angel⁹ sed gabriel. Tertio ex per sone salutate dignitate: qz salutata ē bea/tissima ỹgo maria sup oēs hoīes digniss ima Quarto ex modi salutandi q̄litate qz iste modus salutandi notat z indicat. Primo summā virginis innocentiā cum dicit Aue. Secundo sūmā ei collatā gra/tiam tanq̄ donū dei excellentissimū: cum dicit: gr̄aia plena. Tertio sūmā gloriam qua maior nequit esse in mūdo scz dei esse matrem mox futurā cum dicitur. domin⁹ tecuz: scz in mente z in ventre vt exponit Aug⁹. zc. Quarto singlarissimā sup om/nes excellentiā z ꝓrogatiuā: cum dicit benedicta tu in mulieribus. Deniq̄ quito excellit ista salutatio alias in cōte/ti vel inclusi vniuersalitate. quia vniuer/saliter omēs modos salutādi cōtinere et includere videt implicite. Nam salutatio nes in scriptura quedam inueniunt salu/tis optatiue. ij. Re. xvi. Saluc rex. Que/dā gratie desideratiue: apls in plurib lo/cis. Gratia vobis et pax a deo multiplice tur. Quedā gaudij. Tho. v. Gaudiū tibi sit semp. Quedā benedictionis. Ruth. ij. Bñdicat tibi dñs. Quedā pacis annūcia/tiue. vt Jo. xx. Pax vob zc. Hec aūt salu/tatio angeli ex oib cōflata videt. cōtinet em̄ salutē cū ait aue. Itē gr̄az cū dicit: gr̄a plena. Gaudiū z pacē cuz dicit. dñs tecū. Itē benedictionē cuz ait. benedicta tu in mulierib zc. Ex̄ claret istā salutationez fuisse et eē excellētissimā. Ad primū in ꝓtrariū argumentū dicit q illa pax vobis nō excedit istam dignitate vel auctē: qz z ista est a deo missa z edocta p angeluz vt tactū est: deniq̄ in ista salutatōe annucia/tur etiā pacis z oīs boni cōicatio toti ge/neri hūano per conceptū btē ỹginis; nisi dicas q illa scz pax vobis excedat istaz in nunciij dignitate: quia illā de⁹ p seip̄m in xp̄o voluit annūciare: istā aūt per angeluz et ideo quātū ad hoc solū illa excellit istā ista autē excellit illam ex alijs p̄missis ra/tionibus. Ad scām dico q angel⁹ non debuit salutare z dicere: aue mater dei qz nondum erat, ptunc mater dei: nec debuit dicere: aue genitrix dei futura: quia ꝓmo debebat requirere virginis consensuz ad susc̄ipiendū deū vt sup dictū est pte vicz tertia zc. Sufficienter etiā istud dedit in/telligere cū dixit: dñs tecū. s. in vētre z mē te. Insup hui⁹ salutatiōis excellentia z eius virtus oñdit p plura facta miracula: ex quibus aliqua hic referri libeat. Cū em̄ pestis valida ī regno hungarie homi nes q̄plurimos depasceret: Audiui a q̄/dam mihi referente q contra istam pestē inguinariā non esset melior medicina q̄ post q̄ aliquis se sentiret infectū: statim ipsum apostema signo crucis signando dicere nouem aue maria per singula cru/cem faciendo super apostemate. dicebat

em ipse referes se hoc modo euasisse. Qđ cum ego audissem firma memoria tenui. Et confiteor quia cum essem ipa pestę p cussus pluribus vicib. hoc dignissimo re medio predicto euasi. Nec vis ipsi⁹ apostematis prevalere mihi potuit quotiens cunq; dictum remedium exhibui. Itē beatus Anshelmus libro miraculoꝝ. ca. xvij. refert quoddam miraculū narratione dignissimū de hoc videlicet. q quidaz quasi tota die aue maria dicebat. Cunq; peregrinus iret ipe per locum silvestrem. quidam mali robbatores credentes q esset pecunia apud ipm: occiderunt euz instigante diabolo: et sepelierunt euz prope stratam in eodem loco: baculū quoq; cubitalē quem portabat in manu ipe peregrinus: fixerunt in terram supra corpus defuncti ad memoriā. postmodū idem baculus meritis beate virginis ramos ptulit et frondes: radicem quoq; misit in os defuncti et facta est arbor pulchra et magna Cunq; pgressu temporis. Quidam magn⁹ clericus inde transitus faciens requiesceret sub vmbra illius arboris vidit vna cum comitantibus eum: q in quolibet folio patenti littera vt ab omnib legi posset scriptum erat: aue maria gratia plena dominus tecum. Admirati quesierūt ab hominib q uid hoc esset. Illi dixerunt q qdā pegrinus quōdā fuisset ibi occisus: z baculus infixus terre ibi fuisset supra ei⁹ corpus igitur accedunt miraculo omnes percussi et apperiunt terraz et ecce inuenerunt corpus integrum z sine omni putredine iacere in terra: radicesq; arboris in ore habere. Cognouerunt omēs quia homo ille frequentasset ī vita dicere aue maria ꝛc. et laudarunt deum ac beatam virginem. Unde loc⁹ iste postea habitus est in magna reuerentia a fidelibus: vbi deus ad inuocationem beate virginis ostendit multa miracula. Ecce claret q excellens sit virtus huius salutationis: quia z aiam creditur in celum meritis beate virginis prouexisse. Et corpus longo tempore preter naturam in terra illesum cōseruasse: et miraculose arborem frondosam de sicco ligno produxisse: radicemq; in os defuncti immisisse: venięq; folia ipsa salutatione depicta gerandi miraculo fuisse. Multa quoq; miracula ibi contigisse ad gloriam benedicte virginis et eius filij domini nostri iesu christi. Eya ergo fidelis anima aduerte q bonum sit beatam virginem crebro salutare: pensa diligenter virtutem huius salutationis et noli esse piger hanc excellentissimam salutationem frequentius corde et ore ad laudem virginis depromere ꝛc. vt valeas gratiā et gloriam eternā obtinere ꝛc.

Articulus secundus de medio salutationis angelice: scilicz gratia plena dominꝰ tecum benedicta tu in mlieribus.

Circa secūdū misterium de huius salutationis medio ꝑm q tres sentētie continentur: tres considerationes faciemus. Prima consideratio de hoc q dicit Gratia plena. Secunda de hoc q dicitur Dominꝰ tecum. Tertia ō hoc q dicitur Benedicta tu in mulieribus ꝛc.

Ca. I. de hoc qō ōr gra plena.

Et hoc q dicit gratia plena: tria sunt inuestigāda Primū de huius dicti congruentia Secundū de huius plenitudinis differentia. Tertium de eius intelligētia Primo inquā de huius dicti: scz gratia plena congruentia: Queritur quare dicatur gratia plena

Videt enim q hoc dici non ita ꝯgrue bat sicut si dixisset gloria plena: quia gloria perfectior est gratia. ergo in hac salutatione perfectissima debuit dici gl'ia plena. Item videt q debuerit dici spūsco plena: quia spiritussanctus nominat tantummō gratiā gratum facientem in nobilissimo esse. gratia autem non. quia diuiditur gratia etiam ad gratiam gratis data: sed spūssanctus semper dicit gratiā gratumfacientem: ergo in ista salutatione nobilissima debuit dici spūsctō plena.

Ad hoc rndetur ꝑm magnū Albertū. vbi supra. ca. lxviij. q istud sūme cōgrue

bat vt angelus diceret: gratia plena. Ratio quia in hac salutatione annunciabat initiū et origo omīs gratie ac beatitudinis in humanū genus transfundende per beatam virginē mariā. Vñ Ecci. xxiiij. In me inquit omnis gratia vie z veritatis: in me omnis spes vite z virtutis: sed initiū glorie z beatitudinis est in hac vita per gratiā: cuius cōsūmatio est in futuro per gloriam. Nam ſm Richar. sup. iiij sniaz di. xlix. Gloria nil aliud est nisi gratia cōsūmata. ergo ꝯgrue dictū est gratia plena. vt per hoc signaret ꝙ per hanc salutationē annunciatur origo omīs gratie in hūanū gen⁹ trāsfundēde tā i viaꝫ in pria

Ad primū ḡ obiectū patz rnsio ꝙ nō debuit dici glia plēa. qz glia ē ꝯsūmatio gre hic aūt annunciatur initium z origo gratie. ergo pot⁹ poni debuit gratia q̄ꝫ gloria. Ad secundum dicit ꝙ spūssanctus ꝓprie tantū nomīat grām spūalem z gratum facientē. Gratia autē cōmune est ad grām corpalem siue gratisdatā: et etiam ad spiritualē siue gratūfacientē. Vñ cum ista plenitudo in beata virgine contineat gratias non tantū spūales sed etiā corpales congruenti⁹ dr gratia plena q̄ꝫ spūsctō plena. Hec Alber. vbi s. Ca. II.

Ecūdo de huius plenitudinis differentia querit in quo differat ista plenitudo gratie ab alijs plenitudinibus. Hoc quidē ideo: quia et de christo legitur. ꝙ fuit plenus gratia z veritate Joh. i. Item de stephano. Act. vi. Stephanus autem plenus grā z fortitudine. Item z de aplis Act. ij. Repleti sunt omēs spūsancto ⁊c. Ad hoc breuiter rndetur ſm Tho. tertio scripto sniaz dis. xiij. q. i. ar. ij. cōcordāt Alb. z nr Rich. Bonauē. z cōiter doctores ꝙ q̄druplex ē plēitudo grē

Prima sufficientie.
Secunda copie ⁊c.
Tertia singularis excellētie
Quarta efficiētie z redūdātie

Prima ē plenitudo sufficiētie ꝑ quā alicui in se formaliter sunt perfecti quantuz ad oēs virtutes et quantum ad expulsionē omniū peccatoz mortaliū. Et hec plenitudo fuit in apostolis z in beato stephano ac alijs sanctis perfectis ſm quā aliqs sic impletur deo vt nil in eo deo aduersuz remaneat. Secunda plenitudo gratie est plenitudo copie. Et hec est ī tota ecclesia dei: quia nulla gratiarū ei deest: quin sit in aliquo membroz suoz. Tertia est plenitudo specialis excellentie vel prerogatiue que non solum omnia mortalia sz etiā oīa venialia fpellit: et hec fuit ī beata virgine ſm quam plena gratia fuit: vt nil esset in ea quod nō ordinaretur ad deum. Quarta est plenitudo efficiētie z redundantie: quaaliquis non solum est plenus in se et perfectus sed etiā est causa plenitudinis et redundantie ipsius gratie in alijs: z talis est plenitudo in christo qui est causa efficiens omnis perfectiōis sanctoz: de cuius plenitudine nos omēs accepimus gratiā ꝓ gratia. vt dicit apostolus. Sic ergo differt iste plenitudines substantialiter z originaliter. Est cīm plenitudo xpi quasi fontis. Plenitudo autē btē ỽginis quasi flumis plenitudo. Sācto⁊ autē plenitudo q̄si plenitudo riui a flumie descendētis. Itē aliud exēpluz cape tale: plenitudo sufficientie est que replet ſm rei congruentiā: vt cum dicit piccarium plenum est vino: non ꝙ ibi nullus vacuus locus relinquet quia vsqꝫ ad summū orificij est repletum. sed quia ſm congruentiam piccario sufficit vinū. Sic fuit in apostolis z stephano: qui peccauerūt venialiter. Deniqꝫ ē plenitudo vsqꝫquaqꝫ replens ꝙ in re impleta nil vacuū relinq̄tur vt in mēsura vini vel olei: vel in piccario vsqꝫ ad sūmū orificij repleto. Hec fuit in btā ỽgine que nunqꝫ peccauit. Superfluēs aūt plenitudo ē q̄n res ipa vasis capacitatē excedit z ī ad extra effluēs redundat: hec fuit ī xpo. Et hec ipa plenitudo descēdit etiā in btāz ỽginē q̄n ỽbū dei cōcepit. vñ ſm Alb. Plenitudo xpi ꝓuat ꝑticularitatē qz nō ad mēsurā dedit ei deus spūsctm glo. i. nō ꝑticularit neqꝫ ꝑ subdiuisiōes: sz vlit et gnal⁹. Plenitudo aūt btē ỽginis ꝓuat vacuitatē. q̄diu cīm vas pōt recipe aliq̄d: tādiu habz aliq̄d ō vacuitate. vñ oīs creata hz aliq̄d de vacuitate: qz maiorē grāz recipe pōt. Sz btā ỽgo tātā

recepit vt maiorem recipe nō posset: scz q̄ esset mater dei et sic pareꝫ. Ca. III.

Tertio videdū ē de hui⁹ dicti itelligētia. q̄d scz p̄ hāc plenitudinē grē in btā ꝟgine intelligaꝫ et in q̄ ꝟsistat ista ei⁹ plenitudo. Ad qō breuiter dicēdū fm Alb. sup miss⁹ ē ca. lxxij. t. ccx. Necnō fm Jacobū de voragie. q̄ p̄ hoc q̄ dicit gratia plēa tria cōprehēsa intelligūt fm qō ista plenitudo in his trib⁹ cōsistit.

Primo p̄cellētia dignitatis
Scdo p̄eminētia sanctitatis
Tertio supabūdantia capacitatꝭ

Primo itelligit p̄cellētia dignitatis: q̄ in ꝟ claret t attēdit q̄ ipa ē ꝟgo mr̄ oipotētis dei: dña mūdi t regina celi ac oīum impatrix gl̄iosa. Vñ ipa compat se cedro Ecci. xxiij. Quasi cedrus exaltata sū i libano. Cedrus q̄ppe in altitudie trāscēdit oēs arbores sic t ipa oēs hoies t angelos ac creaturas. Scdo p ꝟ q̄ ōr gr̄a plena intelligit p̄eminētia sctitatis q̄ in hoc attēdit q̄ ipa sup oēs angelos t sctōs intra deū est sctissima t purissima ea puritate qua sub deo neq̄t maior itelligi. Et insup nō solū in se est sctissima: sed et alios pōt sctificare t a pctō sanare. Vñ se cōparat cypresso. q̄ ē arbor medicinal. Ecci. xxiij. Quasi inq̄t cypressus in mōte syon: ꝓterea Hugo de sctō vi. dicit ad eā. Recte dicta es gr̄a plena q⁹ de te ort⁹ ē fons gr̄e. Jdo totū nob quodāmō a te qō p illū nob est q̄ nat⁹ ē ex te. Bñ em̄ dicta es gr̄a plena et in tm̄ plena vt ex tuo redūdante tot⁹ hauriat mūdus Hec ille. Tertio intelligit supabūdantia capacitatꝭ. i. q̄ ipa fuit superabūdantissime capax oīs gr̄e. Od qui dē attēdit Primo in ꝟ q̄ oēs gr̄as gr̄ales et spēales oīm creaturaꝝ in sūmo habuit nec aliq̄ gr̄a sibi dēfuit. Vñ Ecci. xxiij. In me oīs gr̄a vie t veritatis ⁊c. de hoc lat⁹ deo duce dicet cuz de vita ei⁹ agetur. Secūdo attendit in ꝟ q̄ ipa illas gr̄as habuit a quib⁹ oīs creatura vacua fuit: scz q̄ esset ꝟgo et mater. Mater dei t hominis domina mundi ⁊c. Tertio in hoc q̄ sua gratia tanta fuit q̄ pura creatura nisi esset deo vnita maioris gratie capax esse nō potuit. Quarto q̄ gratiam increatam in se totam continuit et sic per omnem modum gratia plena fuit ⁊c.

De hoc q̄ ōr dñs tecū. Ca. IIII

Ecūdo quoq̄ de ꝟ q̄ dicit: dñs tecū. tria queruntꝫ Primo vtꝫ hoc dictū sit ab angelo bene positum. Scdo: quare aliq̄ determiatiuū ad ꝟ dictū nō sit additū puta vt dixisset dñs oīs potens tecū: vel dñs exercituū. Tertio qualiter dñm esse cū btā virgine sit accipiendū. Ad primā q̄stionē. Arguit q̄ nō bene ponat dñs tecū hoc loco: sed potius debuit poni p̄ tecum. pbat quia vt dicit pbs li. Retho. Sermōes semp inq̄rendi sunt fm materiā: sed i hac salutatiōe agit de materia amoris. Cū ḡ dñs sit nomen timoris. et pat⁹ nomen amoris: iuxta illud Malach. i. Si ego dñs vbi ē timor meus, ⁊c. ḡ videt q̄ debuit poni pater tecum

Confirmatur q⁹ dñs dicit q̄si dans minas: hic aūt nulla fit cōminatio sed p̄missio. ḡ nō debuit dici dñs tecū. Jtē cū tota trinitas sit mittēs istā salutatiōnē videtur q̄ debuit dici trinitas tecū. Jtē ille qui annunciat vocat emanuel. i. deus nobiscū vt ōr Esa. vij. ca. Jstud aut̄ esse nobiscū cōplebat in ista annūciatiōe: ḡ angelus debuit dicere de⁹ tecū vl de⁹ nobiscū.

Jtē ista ꝯceptio appꝛiat spūisctō: t etiā dñs bitat in hoie p̄ spūisctī gr̄az ḡ debuit dicere: spūisctus tecū Jtē videt q̄ debuit dicere: dñs i te. Fuit ei dñs cū btā ꝟgine mō eēndi in: t nō alio mō cū ḡ ꝟ annūciat dñs i eā p̄ corpalē p̄nt̄iā: debuit dicere dñs in te Jtē ñ videt rō: q̄re nō dixit pot⁹ tu cū dño: q̄ dñs tecū: t maxīe q⁹ dñs est cuz mat⁹ t mali nō sūt cū deo: scz tm̄ bono q̄ ē p̄ p̄riū: vt de⁹ sit cū eis et ipi cū deo. iuxta illud Aug⁹. li. ꝯfessi. Decū eras dñe t ego tecū nō erā: q⁹ mal⁹ erā. ḡ cū btā ꝟgo fuerit sūme bona debuit pot⁹ dixisse tu cuz dño. Jtē quare nullū ibi posuit ꝟbū. s. est vel erit non videt rō. vñ pareꝫ q⁹ male dictū sit dñs tecū Ad istā q̄stionē breuiter respondet fm Alb. ca. xi. sup missus est. q⁹ in ista salutatiōe p̄ hoc q̄ dicit dñs tecum duo intendebantur ab angelo. vnū vt persona mittentis propꝛie exprimatur. alterum vt liberum arbitrium beate vir-

ginis ad credendum ꝛ consentiendum inclinetur. Ista autē duo perfectissime ꝛ appriatissime exprimuntur per hoc dictum domin⁹ tecum. Nam hoc nomē dominus a potentia imponit et quādo absolute dicit soli deo appropriat. Alij em̄ sunt domini respectiue ꝛ etiā serui: deus autē absolute est dñs oim̄ qđ solius dei trinitatis ē ppriū qui est psona mittens in hac salutatione. ꝛ sic psona mittens ppie nomiat. Per idem etiā libeꝝ arbitriū ꝑginis bñdicte magis inclinat quia ad credendum et ꝓsentiendū in mirabilia maxime disponit fides. Et ꝑcipue fides de oīpotētia dei qua credit deū omnia posse facere: qz apud deū nō erit impossibile omne verbū Lu. i. Et sic acquiescit anim⁹ deum posse naturas mutare vel naturis imparе: vnđ cum hic annūciabat oium nouoꝝ nouissimū ꝛ miraculoꝝ maximū cōgruentissime ponitur hoc nomē dñs quod absolute positū est oīporentie demōstratiuū vt p hoc et de⁹ mittens exprimat et cuz hoc ad credendū animus ꝑginis magis habeat inclinari. Et p hoc soluunt plura adducta i ꝛrariū argumenta. Nam ꝑmū argumentū petit: quare non dixit pater tecum.

Scđm petit q̄re nō dixit trinitas tecū.

Tertiū argumentū petit q̄re nō dixit: de⁹ tecū vel nobiscū. Quartū argumētū petit: q̄re nō dixit spūssctūs tecū ꝛc Ad que rñdet q ideo qz illa noīa non sunt ita absolute oipotētie demonstratiua: sic dñs et p ꝓsequēs nō ita ad credendū ꝛ ꝓsentiēdū inclinatiua. Ad ꝓfirmationē etiaz ꝑmi argumēti đr q li dñs nō ita ppie cōminationē importat sicut oipotentiā: vnđ illa interꝑratio dñs quasi dans minas nō est ita ppria ꝛ essentialis. Ad quintum dicit q nō debuit dicere dñs in te: qz p tūc nondū erat in ea dñs p cozpalē pñtiā: sed erat tecū dñs p admirabilē potentiaz faciendi in ea et ex ea diuinā incarnationē.

Ad sextū dicit q nō debuit dicere tu cū dño: qz sic dicēdo darek intelligi q in ista xpi incarnatōe aliquō actiue ꝓcurrisset beata virgo: ꝛ sic nō sola virtute diuina facta fuisset actiue ipa xpi cōceptio. Nā per hoc q đr tu cū dño designat te opari cum dño. Ad septimū dicendū q ibi nō debuit poni verbū est vel erit qz sicut de⁹ nil facit frustra ita nil dicit frustra ꝝm ꝑhm ij. ꝑhicoꝝ. Sed frustra appositū fuisset ē vel erit vel aliud sile verbū cū etiā sine tali appositōe sufficiēter exprimit ꝛ q̄dāmō meli⁹ ipi⁹ dicti sīa. amplius si apposuisset excessisset nūeꝝ congruū: scz nouēnarium qui nūerus obseruari debuit ꝓpter significationē repatiōis nouē angelicoꝝ chooꝝ: sicut s̄ patuit scz ꝑte quarta ar. iij. ca. ij. circa medium. Ad scđam q̄stionē: q̄re vicz aliqō determiatiuū ad li dñs non sit appositū: puta vt dixisset dñs oīpotēs vel dñs exercituū tecū vel aliud sile. Videtur em̄ q ꝙ si apposuisset magis ei⁹ animuz ad credendū de oīpotētia dei induxisset.

Ad qō breuiter rñdet ꝝm eundē Alb. vbi s. ca. cxi. q exquo li. ar. bte ꝑginis p se etiā facile erat ad credendū patū. Jōo nō indiguit exꝑssiua insinuatione oīporētie cū terroze: vt diceret dñs omnipotens vel dñs exercituū sed sufficiebat ipi leuis annunciatio ꝛ quasi obscura expressio oīpotentie qualis p hoc nomē dñs importat. Nihil em̄ credit sibi eē impossibile q̄ scit se dñm in sociū habere. sed cū apl's dicit Cōfidenter oīa possum in eo qui ꝓfortat me. s. mecū existendo. Unđ nil amplius debuit dici nisi dñs tecū vt etiaz ex hoc q nō plene oīpotentia dei exprimit nisi i obscuro: fides bte ꝑginis mai⁹ meritū acq̄rat credendo. qm̄ ꝝm Grego. Fides nō ita habet meritū vbi ratio capit expimentū.

Ad terciam questionē qua querebatur Quō videlicet dominū esse cū beata ꝑgine sit accipiendum siue intelligendū. Si em̄ dicas vt sit sensus dñs est tecū: ista associatio ꝙuenit deo cum omnib⁹ entibus quia vt dicit Greg⁹. Deus est cū omnib⁹ creatis. ergo in hoc nil appropiate dicitur de bta ꝑgine Ad qō dicendū ꝝm doctores. q licet deus sit cū omnib⁹ sctis ꝓpria te tñ dicit esse cū beata virgine ꝓpter singulare essendi modū cum ea. Proinde Ber. Longe excellenti⁹ domin⁹ tecū q̄ cū alijs sanctis cū quibus est spūaliter tentū ꝛ in corde. Sed est tecū et spūaliter in corde ꝛ cozpaliter in vētre.. Nota ꝙ q dñs ē cū

beata virgine quadruplici excellentia singularis existentie cū eadez z associatiōis

Primo quidē excellentia electionis qz ipsam elegit dñs sibi in matrē z genitricē vnde dñs cum ea tanq̄ cū matre dilectissima. Bern. sup missus est dicit Dñs tecuz o maria. dominus inquā pater tecū qui sum filiū facit esse tuū. Et dñs filius tecuz qui ex te carnē assumpsit miro modo. Et spiritussanctus tecū de quo concipies z q̄ tuum cū patre z filio sanctificauit uteruz. Hec ille. Secundo excellētia vnionis q̄a portionem sanguinis virginis de qua corpus christi est formatū spūssancti virtute: ipse deus sibi vniuit in vnitate psone: z ideo bene dicit ei dominus tecū. Tertio dñs est cū beata virgine excellētia miraculose operationis. quia talia z tanta in ea deus miracula condidit q̄ nulla creatura ꝓprehendere potest. namvt dic̄ Hieron̄y. Quod natura nō potuit ratio ignorauit vsus nesciuit hoc deus stupendo miraculo in Maria opere cōpleuit: vt videlicet deus fieret homo z mater esset virgo

Quarto excellentia acceptatōis z sublimationis q̄a deus fuit cum ea eo modo vt eam exaltaret z priuilegijs singularib⁹ dignificaret sup omnē creaturā: vt ipsa esset domina angelorū: regina celi z omniū creaturaz. O igitur felicissima virgo maria o gloriosa dña excelsa sup sidera. quāta tibi est gloria: quāta tua in hoc excellentia predicatur. quantū gaudiū annunciatur cū tibi dicitur dominus tecū z c̄.

De li Benedicta tu in mulieribus. Capitulum. V.

Tertio quoq̄ de hoc q̄ dicit Benedicta tu in mulierib⁹: tres questiones mouebunt. Prima questio Quid importat vt significat istud dictum Benedicta tu in mulierib⁹. Secunda questio: vtrū bene z cōuenienter dicatur hoc dictū in salutatiōe ista Benedicta tu in mulieribꝫ. Tertia questio: quare nō pot⁹ est dictū Benedicta tu pre mulierib⁹. Ad primā questionē respondet ꝑm Alb. sup missus est capit. o. xij. et Jacobum de voragie in suo marionali quar tuor cōprehendit z īportat. Primo quidem maledicti exemptionē. vnde ipsa est benedicta sup omēs mulieres q̄a sola ipa expers illius maledictōis quā omēs mulieres in Eua cōtraxerūt Gen̄. iij. Multiplicabo erumpnas tuas. Sicut supra patuit de ve mulieruz z c̄. Secūdo importat maledictionis euacuationē. Ipsa enī benedicta in mulieribꝫ: q̄a per eā euacuata est maledictio ab hominibus Vñ Augusti. Maledictio eue in bñdictionē mutatur marie. Impleta ē enī maria gratia: z eua euacuata est a culpa. Tertio importat singularis gratie collationē. vñ benedicta fuit inter mulieres: q̄a nulla alia accepit vnq̄ qō ipsi donatuz est q̄ scz virgo peperit z deuz genuit. Quarto oīm benedictionū cōprehensionē. Fuit quippe benedicta pre omnib⁹ mulieribꝫ: q̄a omia illa que alie mulieres habuerūt ipsa habuit excellentius q̄a cū cōiugatis habuit benedictionē prolis et insuper virginitatis. Cū viduis habuit castitatē cū incorruptibilitate. Denicq̄ cū virginib⁹ pseuerantiā ppetue virginitatis cū fecūditate. Ad secūdā questionē videtur q̄ nō bene dictū sit benedicta tu in mulieribꝫ, pbatur quia debuit dici benedicta tu in omnib⁹ creaturis q̄a excellit omēs. Jtē ipsa est benedicta sup omēs viros z mlieres. ergo debuit dixisse benedicta tu in hominib⁹. Jtem cum virgines omēs excellentiā habeāt dignitatis. Jsta benedictio omib⁹ virginibus cōuenire videt. Omēs enī virgines inquantū virgines: sunt benedicte in mulieribꝫ. z sic potius debuit dixisse bñdicta tu in virginib⁹. Responsio ꝑm Alb. vbi supra q̄ exquo maledictio orta est in hominib⁹ p mulierē scz euam. Jdeo cōgrue angelus dixit benedicta tu in mulieribꝫ. vt dē intelligi q̄ sicut p mulierē maledictio sumpsit originē. Jta p mulierē benedictio sumpsit originē et maledictio euacuationē. Ad primū ergo dicendū q̄ angelus recte dixisset scz benedicta tu in omnibus creaturis. Et similiter si dixisset benedicta tu i hominib⁹ sicut arguit scōm argumentū. Sed tamē sic dicendo nō ita expressisset istā significationē quā ꝑmisit⁹.

ſcz q maledictio per mulierē exorta debuit z p mulierē euacuari. ſicut dicendo benedicta tu in mulieribꝫ hoc expreſſe dedit intelligi. z ſic patet reſponſio ad ſecundū.

Ad ſecundū dicitur q mulier in plura ſe extendit q3 virgo: ḋa etiam ad cōiugatas z viduas. z ideo nō dixit in virginibꝫ ne daret intelligi q beata virgo ſolam benedictionē virginū obtinuerit z non cōiugatarum ac viduarū. Sed dixit in mulieribus vt ſignificet q omniū mulierū benedictionē tam virginum q3 viduarū ac cōiugatarum habuit. ſicut ſupra dictū eſt et ſic patet. Ad tertium queſituz. Quare videlicet non potius dixit: Benedicta tu pre mulieribus cuz in figura Judith. xiij. ſic dictū ſit de ea. Benedicta filia tu a domino pre omibus mulieribꝫ. Ad quod breuiter dici poteſt ſaluo meliori iudicio q licet hoc dictuz in mulieribus valeat et importet tantum in ſententia ſicut ſi diciſſet pre mulieribus tamē potius dixit in mulieribus. Primo ideo ne heretici haberent occaſionē credendi z dicendi de ea q ipſa eſſet nō vere mulier ſed aliquid ſupra hominē ſicut z de ſuo filio plurimi heretici dicūt q nō habuerit verā carnē humanā ſed celeſtis nature. Si ergo dixiſſz pre mulieribꝫ dixiſſent heretici q ipſa eſſz ſupra hominē z q dñs ieſus nō de pura et vere femina. carnē nō vere humanā aſſumpſerit. Secūdo vt ſignificeť huiꝰ dilectionis diuine ſingularitas: ḋa plus eſt aliquam diligi in omnibꝫ mulieribꝫ q3 ſup omēs mulieres. ḋa poſſibile ē aliquā diligi ſup omēs que tamē nō diligitur in omnibꝰ Diligere enī in omibꝫ aliquā ē in omni dilectiōe ipſaz intendere z ꝓpter ipſam omēs diligere z nullaz ſine ipſa. Tertio vt humilitatē btē virginis cōmendet qua ſe nō reputauit eſſe pre mulieribꝫ fore benedictā ſed tanq3 vnā inter mulieres apud ſe extimatā. vnde a matrici humilitatis beate virgini dicendo in mulieribꝰ magis cōmendabilē reddidit eius humilem reputationē qua ſe vt vnā mulierum reputauit: q3 dicendo pre mulieribꝫ quod aliquid excellentius notat ſupra mulieres vnde credo q angelus idcirco dixit ī mulieribus z nō pre mulieribus': ḋa ſciuit q beate virgini ex amore ſummē humilitatis quā ſemper toto corde dilexit: et ꝓpter hoc nunquā aliquid magis deſeruit dici: magis ſibi complaceret audire vt dicerētur in mulieribus q3 pre mulieribꝰ: quoniam vere humilis vt dicit Bern̄. in hoc ſumme gaudet cum de eo humilia dicunť z dolet cuz audit de ſe dici ſublimia. vtpote qui nullo modo vult reputari apud q̄ſcunq3 vel reſpectu quorūcunq3: ſed ſemp vilis videri. z ſic ꝓz reſponſio ad dictam queſtionem.

Articulus tertius de additione facta ab eccleſia circa ſalutationē angelicā vt patebit La. I

Circa tertiū principale de huiꝰ ſalutationis additamēto z termino tria precipua ſunt inquirenda.

Primum eſt de appoſitione nominis Marie. Secundū de appoſitiōe verbi Elizabeth. Tertiū de ſubiūctiōe nominis domini Jeſu chriſti ꝛc̄. Primo ergo de appoſitione nominis Marie cū dicitur Aue maria. Queritur quare eccl'ia apponit hoc nomen Maria in iſta ſalutatione. Et arguiť primo q hoc nō licuit fieri: ḋa nil licet ad euangeliuz apponi. iuxta illud Apoc. vltimo. Si quis apposuerit ad hec: apponat deus plagas ſcriptas ī libro iſto. Et ſi quis diminuerit: auferat deus partem eius de libro vite. Jtez angelus vel ſine cauſa obmiſit illud nomen vel ꝓpter cauſaz. Si ſine cauſa ergo male fecit dimittendo. Si aūt ꝓpter cauſaz obmiſit ergo eccleſia male facit apponendo qō angelꝰ ex certa cauſa iudicauit dimittendū. Ad hoc reſponderť ſm Alb. ſup miſſus ē capitlo. lxvij. z alios doctores de hoc tractantes. q angelus nō errauit hoc nomen dimitendo nec eccleſia errat apponendo: ḋa exquo tam angelus q3 eccleſia a ſpiritu ſancto viuificanť z in ſuis actibꝰ dirigunť q ſpūſſctūs eſt infallibilis ſequiť q errare nō poſſint. Sed q̄ de cauſa angelus nō apposuit dicit q ꝓpter virginis ma

rie excellentiã. Nam excellẽtes psonas cũ saluram⁹ nomẽ ꝓprium tacem⁹ ⁊ eorũ excellẽtiã nominam⁹ dicẽtes Aue rex. Salue pater. Excellẽtia aũt virginis erat gr̃e plenitudo et ideo dixit. Aue gr̃a plena ꝓ vt dicit Alb. ideo nõ apposuit ꝺa dignissime salutandã beatã virginẽ noue dignitatis nomĩe salutauit. ⁊ nouũ nomẽ ei attribuit scz gr̃a plena vt p nomĩs imutationẽ ſignificaret̃ ꝓmutatio status ꝓginis eremĩnẽtia dignitatis. Naz in collatiõe magnarũ dignitatũ solet fieri mutatio nois vc ptz in papa. Hinc est ꝙ angelus brẽ virgini ꝓ ꝓprio nomĩe scz Maria nomẽ nouũ posuit ob spẽalem honoris exhibitionẽ ⁊ dignitatis significationẽ. scz gr̃a plena. iuxta illõ Esa. lxij. Vocabit tibi nomẽ nouũ qõ os dñi nolauit. sic̃ de hoc latius dictũ est supra hoc eodẽ li. ꝓte. iij. arti. iij. ca. vi. Eccl'ia vero nomen marie apposuit ad gr̃a plena certis ex causis. Primo quidem rõne inclinatõis ⁊ recordatõis. vt videlicet ꝓ gr̃a plena recolat virginis brẽ dignitatẽ ⁊ ꝓ nomẽ maria inclinet eã ad nostram necessitatẽ subleuandã. Maria enĩ stella maris interꝓtatur q̃ videlicet stella in firmamento fixa naufragos dirigit ad portũ optatũ. Ita cũ dicit̃ nomẽ maria designat̃ ꝙ brã virgo hui⁹ stelle ꝓprietatẽ erga nos habet ⁊ hr̃e debet scz ꝙ in firmamẽto gl'ie celestis manẽs nos naufragos de statu miserie ꝓ plenitudinẽ sue gr̃e traducere habet ad portũ salutis eterne. ⁊ idcirco cũ dic̃ ecc'lia in salutatiõe maria magis inclinat eã ad subueniendũ. ac si dicer̃et. O felicissima ꝓgo recordare ꝺa tu es maria. i. maris stella ꝓ quã debem⁹ ꝓduci ad portũ salutis ⁊ ideo subueni nobis ⁊c.

Secũdo rõne excitande deuotõis ꝺa ꝙ hoc nomẽ excitat̃ deuotio orantiũ ⁊ eã salutantiũ. idcirco ꝓ Salomonẽ hoc nomẽ oleo cõparatur. Cant. i. Oleũ effusus nomen tuũ. i. fama nomis tui antea occulta nũc effusa est ꝓ totũ orbẽ. Ideo. i. ꝓpter dulcedinẽ nois tui adolescẽtule. i. anie feruẽtes ꝓ deuotionẽ ⁊ charitatẽ: dilexerũt te nimis. Nimiz oleũ ẽ calide nature ⁊ ignis inflãmatiuũ Sic nomẽ marie inflãmatiuũ ẽ ad dilectõez ⁊ deuotionẽ. vñ ⁊ Bernardus abbas dic̃. O magna o pia o multũ amabilis maria tu nec nolari potes ꝙn accendas. nec cogitari ꝙn recrees affectus diligentiũ te. Hec ille. Tertio apposuit ecclesia rõne ꝓfectus ⁊ fructificatõis ꝙ h̃ nomẽ maria ẽ maxĩe ꝓfectꝫ ⁊ maxios fructꝰ facẽt hoi sepi⁹ iuocatũ ⁊ nolatũ. sic̃ de h̃ deo duce agem̃. li. vi. ꝓ. i. arti. iij. vbi ꝺ vtilitate et fructib⁹ hui⁹ nois tractaturi sum⁹.

Ad primũ g̃ in cõtrariũ ꝺr ſm Alb. ꝙ apponere ad euãgeliũ est falsa veris cõmiscere. vel ꝙtraria his q̃ sũt in euãgelio ꝓdicare. Vñ apl's ad galath. i. dic̃. Si angelus venerit de celo ⁊ aliud euãgelizauerit ꝙ ꝙd accepistis a me anathema sit ⁊ sic intelligunt omẽs cõsil'es auctoritates. Hic aũt nõ ẽ tal' appositio g̃ nõ stat argumẽtũ

Ad scõm aũt clarius rñsio ex dictis ⁊c.

Ecũdo de appositiõe ꝓbi Ca. II.

s elizabeth scz Et benedictus fructꝰ ventris tui. tria ꝓncipal'r sũt videnda. Primũ gr̃e ecc'lia h̃ apponit ꝙd angelus nõ apposuit. Scõm gr̃e nõ ꝓꝓ dictũ est bñdictus filiꝰ tuus vel corpis tui sed fructꝰ vẽtris tui. Tertiũ q̃liter dñs iesus ꝺr vel ꝓgrue dici possit fructꝰ vẽtris brissime ꝓginis marie ⁊c. Ad primũ ꝺr breuiter ſm Alb. ca. ccxliij. ꝙ angelus nõ addidit bñdictꝰ fructꝰ ⁊c. ꝺa nõdũ fructꝰ fuit eiꝰ vẽtris. Sed ipm q̃si ꝓmissuz in h̃ ꝙ dic̃ Bñdicta tu in mlieribꝫ fructũ ꝓprie hẽdit. idcirco Bern. sup missus ẽ dic̃. Benedicta tu in mlieribꝫ ⁊ bñdictꝰ fructꝰ ventris tui. Nõ ꝺa tu bñdicta. ideo bñdictus fructꝰ ventris tui: sz ꝙ ille te ꝓuenit in dulcedinis bñdictõibꝫ ideo tu bñdicta in mulieribꝫ. Vere eterni bñdictꝰ fructꝰ ventris tui. in q̃ bñdicte sũt oẽs gẽtes de cuiꝰ plenitudie tu q̃z cũ ceteris quãcũꝫ differentiꝰ ꝓ ceterꝫ accepisti. Hec ille. Vñ ꝓz ꝙ angelus nõ debuit h̃ apponere sz ecc'lia apponit idcirco ꝙ sibi exhibitꝰ est iaz iste fructꝰ q̃ brẽ ꝓginí fuit ꝓmẽdatꝰ. Ad scõm ꝺr sic cũduz eũdez Alb. ꝙ nõ debuit dici bñdictus filius ventris tui. ꝺa filiꝰ cõmune est ad spũalez ⁊ carnalẽ generatiõem ⁊ oino maxĩe cũ hac determinatõe vẽtris q̃ est locꝰ generationis carnalis. Fructus aũt ventris ꝓprie alij⁹ boies dici non pñt nisi xp̃us

deus ꝙa ipsuz solū cōcepit in vtero virgo mater. In vtero inquā.i.ex causa intrinseca nō sicut alie mulieres que recipiunt ab extrinseco.i.a viro vnde concipiūt:z ideo ꝓgruentissime dicit fructus ventris vt exprimatur ꝙ nō carnaliter christus est conceptus sicut alij homīes filij matris z patris sed tanq̄ fructꝰ ꝙ nascit ex herba vel arbore nascitur sine violatione vel corruptione arboris aut rami. ita christus de ꝑ gine. Nec debuit dici fructus corporis tui sed ventris.vt veritas generationis magis exprimeretur:z sic falsitas hereticа sopiretur. ꝙa per hoc quod dicit ventris: expressius significatur ꝙ christus vere carnem assumpsit in vtero virginali q̄ꝑ hoc ꝙ diceretur corporis zc. Ad tertiū qualiter vel quali congruētia christus dici debeat fructus benedicte virginis: dicit ꝑm magistrū Jacobū de voragine in suo marionali ꝙ xp̄us optime z congruēter dicit fructus benendicte virginis marie z eius virginalis uteri. Primo ratiōe generationis. quia sicut fructus sine corruptiōe cōceptus est z natus. vt in proximo dictū est. ꝓterea Esai.xi. Egredietur virga de radice yesse z flos de radice eius ascendet

Secundo ratiōe designatōnis: quia fructus tanq̄ signum certuz ostendit z agnosci facit arborez de qua est.qualis sit:vtrū bona vel mala.Math.vij. A fructibꝫ eoꝝ cognoscetis eos. Sic christus optimus z benedictus fructus summe cōmendabilē reddit beatā virginem de qua est. ꝙa omnis arbor bona fructus bonos facit. Sic benedicta virgo benedictū edidit fructuz vnde in salutatōne coniūctim dicitur. Benedicta tu in mulieribꝫ et benedictus zc.

Tertio ratiōe occultationis. Nam fructus occultatur inter folia z recollectus ī copbinū ponitur inter folia.z sic oblatus delectabiliter sumitur: Ita in benedicto fructu uteri virginalis diuinitas occultata est ī humana carne. iuxta illud scriptū Solem nube tegam. Ezechie.xxxij.id est diuinitatis fulgorez tegam humane carnis nube. Et iste fructꝰ sic nobis occultatus z oblatus multū delectabilis factus est z dulcis tam ī sui natiuitate q̄ꝑ ī passione z morte q̄ꝑ etiā in sacramēto eucaristie in qua sub foliꝫ accidentiū offertur. Jñ i. Petri.i. Si tamē gustastis quoniā suauis est dñs. ꝓterea z ps. hortatur dicēs. Gustate et videte quoniā suauis est dñs: beatus vir qui sperat in eo. Et iterum expertus ipse admirando ait: Quoniā magna mītitudo dulcedinis tue dñe quā abscondisti scz velando in christi carne z in sacramēto eucaristie timētibꝫ te. Quarto dicit ꝓgruētissime fructus ratione eterne fruitionis. Nam fructus dicit a fruor frueris vt dicit Januensis in catholicon. Frui autem est amore inherere alicui rei ꝓpter seipsaz tantū. vt dic̄ magr̄ ꝑmo li. sētentiarū circa principiū. Recte ergo xp̄us dicitur fructus uteri virginalis.quia ipse est nostra fruitio in patria. Et ꝑ beatā virginē factū est vt iste fructus.i. christus deus esset nobis dupliciter fruibilis z delectabilis ꝑm duplicē visionē:scz diuinitatis z humanitatis sue.iuxta illud Jobis x. Ingredietur z egredient̄ z pascua inuenient. Ingredient̄ inquā sancti ad cōtemplationē diuinitatis z egredientur ad cōtemplationē humanitatis christi et vtrobiq̄ delectabilia pascua īueniēt. O quecunq̄ fidelis anima aduerte z diligenter cōtemplare quoniā iste fructus uteri virginalis christus est summa fruitione dulcissimus. Primo quidez gustui. Cant.ij. Fructus eius dulcis gutturi. Secūdo est dulcis auditui. Unde ps. Quam dulcia faucibus meis eloquia tua domine super mel oꝛi meo. Tertio ē dulcis visui.i. Pet.i. Jn quez desiderant angeli prospicere. et Esaie.lx. Tunc videbis z afflues z mirabitur z dilatabit̄ coꝛ tuū. Quarto est dulcis olfatui ad cuiꝰ dulcedinē quelibet anima sancta clamat illō Cant.i. Trahe me post te curremꝰ in odorē vnguēto ꝙ tuoꝝ Quinto ē dulcis in amplexu. Cant.ij. Leua eius sub capite meo et dextera illius amplexabit̄ me. Sexto est dulcis in osculo ꝓterea anīa fidelis oꝛat illud Cant.i. Osculet̄ me osculo oꝛis sui. Septimo est dulcis ī ferēdo. Math.xi. Jugū meū suaue ē z onus meū leue. Octauo ē dulcis in ꝓmisso. Apoca.ij. Vincenti dabo manna

abscondit̄ quod nemo nouit nisi qui accipit. ¶ Nono est dulcis in cogitatiõe: qa vt dicit Bern̄. Sup oia memoria iesu pascit cogitatū. Decimo est dulcis i amoris affectione: adeo vt sancto teste Bern̄. in suo cantico. Solus expertus nouit credere q̄ sit dulce iesuz diligere. Undecimo est dulcis in premioꝝ retributiõe. qm̄ Ps̄. dicente. Torrente voluptatis sue potabit eos. Duodecimo est dulcissimus in eterna tentiõe z possessione. quoniã regnabũt cũ eo sancti in secula seculorũ. O igitur anima deuota sanguine xp̄i iesu redempta. O ania inquã fidelis a virgine gl'iosissima maria dilecta z in filiuz adoptata: Accede secure si vis dulcedie fructus eius pfrui. Accede deuoto corde ad eam z pete ab ea hunc saluificũ hunc mellifluũ fructũ iesum tibi cõmunicari. vt det tibi ei⁹ gustus auditus odoratus z visus dulcedinem experiri. det tibi ad dulciter amplexandũ tenendũ z in corde fouendũ atq; i celo eternaliter possidendũ ꝛc̄. Et laret iraq; ex premissis q̄ cõgruenter xp̄us dicit fructus vteri virginalis. et q ad numerũ duodecim stellarũ in corona beate ꝑginis duodecim dulcoribꝫ in sui vteri sacri fructu habitis extat ipsaz fore gloriosam. Capitulũ. III.

Tertio in hoc articulo videndũ est de subiunctiõe nomis Jesu. Quare videlicet ecc'lia apposuit. Ad qõ breuiter respondet ꝑm Alb̄. q hoc fec̄. Primo ꝓpter deuotionis excitationẽ. qm̄ vt dicit Bern̄. in cantico. Hoc nomẽ iesus est mel in ore: iubilus in corde: melos in aure

Secũdo ꝓpter saluris efficatiozẽ impetrationẽ. quoniã scriptũ ẽ Joel'. iij. O mnis qui inuocauerit nomẽ domini saluus erit. Tertio ꝓpter beate virginis cõplacentiã z affectionẽ. quoniã ad hoc nomen iesus maxime beata virgo sup omẽs afficitur deuotõe amoris z sibi summe cõplacet hoc nomẽ sepius inuocare: in quo quidem nomĩe omẽs sancti gaudẽt se esse saluatos. Naz teste petro Act̄. iiij. Nõ est aliud nomen sub celo datũ hominibus in quo oporteat saluos fieri credẽres. De virtute z vtilitate huius nomis Jesu z aliꝫ circa hoc ꝯcurrentibꝫ ꝓpter breuitatẽ in hoc tractatulo ptranseo: quoniã alterius erit operis de hoc tractare. Cõsidera ergo nũc o fidelis anima q̄ sublimis quãq; deo et beate virgini accepta q̄ grata q̄ iocunda sit ista celeberrima salutatio. Aduerte q̄ tibi vtilis z fructuosa sit si eaz deuoto corde ob amorẽ benedicte virginis frequẽtaueris. In ea quidẽ laudaꝝ z benedicim̄ beata virgo maria dei mater. Et nõ solũ ipsa sed z eius filius dñs noster iesus christus In ea habes hec gl'iosissima et dulciflua nomĩa videlicz Jesus z Maria. in quoꝝ inuocatione habes omnẽ spem omnẽ thezaurũ tuũ z omne bonũ tuum. Siquidẽ ipse iesus est tibi amor tuus. ipse thezaurus tuus. ipse diuitie cordis tui. ipse cõsolatio spes z gaudiũ tuũ. ipse salus tua. ipe lumen oculorũ tuoꝝ. ipse vita tua z dulcedo tua. Denicq; ipsa benedicta virgo maria est domina tua. ipsa regina misericordie vita dulcedo z spes tua vt canit ecc'lia Per eã habemus quicquid habemus. p eam sum⁹ si quid boni sum⁹. vt dic̄ Anselmus. O igitur felicissimũ nomẽ iesus O benedictũ nomẽ matris eius Maria. O glorioſa nomĩa. humana corda medullitas penetrantia. Beatũ cor quod ista felicia nomĩa in se intime tenet recondita. Felix os quod sepius ipsa nomĩa z inuocat. quoniã vita sibi presto est eterna Amẽ.

Pars sexta sequitur de sanctissima beate virginis Marie conceptione: qua dei filiuz in vtero virgineo suscepit

Ece ancilla domini

Fiat mihi ꝑm verbum tuum Luce. i. Verba sunt benedicte virginis marie humilime consentientis z se offerentis ad christi incarnationez ex ea fiendã. Unigenitus, siquidem dei filius carnem ꝓ nostra salute assumere volens per hec verba premissa in vterũ benedicte virginis aduenire dignatus est. Et ideo ipsa verba summã nobis afferunt deuotionis pariter z instructõis

necnō miraculi ꝛ stupoꝛis materiā. Pri mo quidem verba iſta ſunt magne deuo/ tionis: quia per iſta verba quinq; obtinu/ it beato virgo ꝓ toto genere humano: re/ demptionē: filij dei incarnationē: ꝛ diuini verbi humanationē: ac per hoc omnis bo ni in nobis ꝓmotionē. quoniā ad hec ver ba verbuꝫ caro factū eſt: ꝛ habitabit in no bis Johis. i. Secūdo q̄z verba iſta ſūt magne inſtructionis ꝛ documenti q̄a qua druplicez nobis redolent virtutē per quā ſicut beata virgo filium dei chriſtum car/ ne ꝛ mente cōcepit ꝛ in ſe habitari ꝓme ruit: ita et nos ſpiritualiter in corde per has ꝑtes dei filiū poſſidere merebimur Unde petrus aureoli in ſuo compendio libro quarto dicit: Quattuoꝛ inquit virtu tes notantur ꝛ redolent ī verbis virginis conſentientis: ait enī Ecce quod eſt ꝓm pte obedientie. Ancilla domini. quod eſt humilitatis perfecte. Fiat mihi. quod eſt charitatis inflammate: ſcōm verbuꝫ tuuꝫ quod eſt fidei deuote. Hec ille. Si vis ergo o homo vt dei filius in tuo corde con/ cipiatur ꝛ te inhabitare dignetur. diſce o/ bedientiam preceptoꝝ. diſce exemplo ma rie humilitatē. diſce ꝛ charitatem atq; de/ uotam fidez veram habere. Unde Bern. dicit Non tibi dabit dominus virtutū co piam ſui niſi fueris virtutibus (ſcz iſtis) adoꝛnatus. Tertio verba iſta ſunt ma gni miraculi ꝛ ſtupoꝛis: cum ad ipſa moꝛ tantum fuerit ꝛ tam multiplex miraculū ſubſecutum videlicet q̄ deus fieret homo virgo fieret mater. Et dei ſimul ꝛ homis mater. ꝛ plura talia. Mirum mirabili/ ter deus quinarium numeruꝫ verboꝝ conſecratum reddidit. q̄a per quinq; ver ba īcarnari voluit. ſcz fiat mihi ſm verbū tuum. Per quinq; q̄z verba ſuum coꝛpus conſecrari in eucariſtia decreuit. ſcz hoc ē enim coꝛpus meū. Licet li enim nō ſit de ſubſtantia. Denicq; ꝛ ad quinq; verba pu blicanū iuſtificauit. cum videlicet ille di/ xit: Deus propicius eſto mihi peccatoꝛi. Luc. xviij. ꝛc. Inſuper quinario numero vulnerum retento ſuuꝫ ſacrum coꝛpus in ſigniri poſt reſurrectionē ī ꝓpectū ſtatuit ꝛc. Itaq; ad propoſituꝫ redeuntes: Ex quo beatiſſima virgo per hec verba filiū dei in ſuum vteruꝫ ſuſcepit ꝛ concepit. de ipſa eius ſaratiſſima cōceptione loqui in/ tendentes: tria miſteria ꝓo hoc ſermone declaranda ponemus ꝛc.

Primū dicit miſteriū localis aptitudis
Secūdū miſteriū ōr tpalis plenitudis
Tertiū miſteriū modalis habitudinis

Articulus primus de hoc q̄ chriſtus dominus non alibi q̄ in ciuitate galilee Nazareth con= cipi debuit ex virgine q̄ humanari. Capitulum .I.

Primū itaq; miſterium dicitur localis aptitudinis. hoc eſt de loco qui aptiſſime congruebat huic ſacratiſſime conceptioni chriſti ꝛc. Circa quod tria querunt. Primo vtrū hec ſacroſancta cōceptio debuerit fieri in Ciuitate. Secundo vtrū debuerit fie/ ri in regione Galilee. Tertio vtrum de buerit fieri nō alibi q̄ in Nazareth ciuita te. Ad primam queſtionem Utrum vi delicet hec conceptio debuerit fieri nō ex/ tra ſed in ciuitate ꝛc. Et arguit q̄ non debuit fieri in ciuitate. quia iſtam conce/ ptionem magis congruebat fieri in loco puriori et ſacro propter eius ſanctitatem. Sed ciuitas quecunq; magis habundat ꝛ immunda eſt peccato q̄ ager vel mare aut villa. vt experimento patet. ergo ma/ gis debuit concipi in agro vl̄ mari aut vil la ꝛ extra ciuitatem. Item chriſtus paſ ſus eſt extra ciuitatem vbi et ſepultus eſt et reſurrexit. Deniq; ꝛ natus eſt in ſtabu lo. ergo videtur q̄ etiam concipi non de/ buit in ciuitate. In contrarium eſt ſa/ cra ſcriptura Luc. i. Miſſus eſt inquit angelus gabriel a deo in ciuitatē ꝛc. Ad hanc queſtionem reſpondetur ſm Alb. ſu per miſſus ē cap'o. xxxij. Quod chriſtus debuit concipi in ciuitate ꝛ non extra pre cipue triplici ratione.

Primo ratione finis incarnationis.

Secundo ratione significationis.
Tertio ratione fructificationis.

Primo inquā ratione finis incarnatōnis. Nam christus in omnibus operibus suis que in mūdo fecit ostendit principalius q ideo in mundū precipue venerit vt peccatores saluos faceret. Ipso teste matthei.ix. Non veni vocare iustos sed peccatores ad penitentiam. Unde inter peccatores natus est scz in ciuitate Bethleem: ante bouem et asinum iacuit. Inter peccatores conuersatus est: inter latrones crucifixus. Resurgens q̄z peccatrici magdalene z petro neganti pr̄ apparuit. Et ideo non debuit concipi in mari: qui locus est piscium. Nec in aere qui est locus auium nec in campo qui est locus agrestium animalium. Sed in ciuitate qui est pr̄ius locus hominum peccatorū. nec in villa sed in ciuitate. quia in ciuitate solēt magis q̄ in villa peccata hominū multiplicari. villani eni simpliciores sunt z laboribus magis dediti. Ciuitatēses autē ociosi z deliciis vacantes magis habundare solent vitiis. vt ergo ostendatur q christus pr̄ter curationē peccatorū z salutem hominum venerit peccatorū ad penitentiam conuerrendorū in ciuitate z nō alīs debuit concipi. Nec obstat q extra ciuitatem sit passus sepultus z resurrexit. quia conceptio congruit in misteriū: z ideo in secreto esse debuit. Natiuitas aūt passio z sepultura ac resurrectio congruunt in exemplū. In ciuitate igitur concipi debuit: vt ostenderet q pro omnib peccatoribvenit. In via natus fuit vt ostenderet q sua vita nobis ad celeste regnum via fuit. Extra portam passus z sepultus est ac resurrexit: ad ostendum q per ipsius passionē mortem z resurrectionem non liberatur nisi qui per conuersionez a peccato ad ipsū extra portam fuerit egressus vt dicit aplūs. Secundo ratione significationis vt scz significaretur z intelligi daretur q vterus virginis christo tam q̄ ciuitas fuit ad habitandum. propterea ps̄. de ea loquens ait: Gloriosa dicta sunt de te ciuitas dei. Et merito quia ipsa fuit ciuitas murata per castitatem. Fundata fundamento stabili per humilitatem Turrita q charitatem et cōtemplationis sublimitatē. Ditata q paupertatē: Custodita per discretionem Libera immunitate peccatorum: pacificata victoria temptationum virtutū vniuersitate populosa z aquarum id est gratiarum fluminibus irrigata. Hec Alber.

Tertio additur ad id ratio fructificationis. quia eni per christi conceptionem z incarnationem fructus nobis in celo acquirebatur ciuilitatis. id est vt essemus iam non hospites z aduene. sed ciues sanctorum z domestici dei. teste aplō. Eph.ij ergo debuit in ciuitate nasci in hoc mundo: vt ostenderet nos esse ciues renascituros in celesti ciuitate. Et sic pz responsio ad questionem. Ad obiecta patz responsio sufficienter ex predictis

Capitulum. II.

D secundam questionem. Utruz scz christus debuerit concipi in regione Galilee. Arguitur q non quia christus missus z promissus fuit iudeis. Unde dixit Non suz missus nisi ad oues que perierunt domus israel. Math xv. Unde z in iudea est natus et passus: igitur in terra iudeorum concipi debuit.

In contrariū est textus euangelicus.

Ad questionē igitur respondetur fm Albertum capitulo. xxxiij. q annunciationem et conceptionem dominicam conueniebat fieri nō alibi q̄ in regione Galilee. Primo ratione facti z operationis. Dominus eni incarnatus fuit vt iudeos z gentiles saluaret z ideo in regione que ab vtrisq̄ inhabitabatur conceptio z annunciatio fieri debuit. Non enī deus iudeorum tantum sed etiam gentium. Galilea autē non solum a iudeis sed etiam a gentibus inhabitabatur. sicut pz Esaie ix. Trans iordanem galilee gentiū populus qui habitabat in tenebris vidit lucez magnaz: habitantibus in regione vmbre mortis lux orta est eis z̄. Secundo ratione nomis et interpretationis. Galilea enim interpretatur reuelatio siue transmigratio. In hac autem incarnatione fiebat summi secreti reuelatio quando verbum

quod erat in principio apud deū et lucem habitat inaccessibilez quā nemo vnq̄ vidit. Verbuz inquā hoc caro factū est. Et vidit omis caro salutare dei nostri. Luce iij. Ite iohis.i. Verbū caro factū est z vidimus gloriaz eius zc. Similiter in hac incarnatōe fiebat maxima transmigratio de ignorātia in scientiā: de culpa ī gratiā: de vmbra in veritatē de seruitute in libertatem filioz dei: z quod maximū est de humanitate in diuinitatē: in qua trāsmigratione primū. i. deitas ad vltimū. i. humanitatē in vnā psonā transmigrauit. Ad obiectū respondet q̄ xp̄us nō solū iudeis sed etiā gentib⁹ pmissus est. Vñ geñ. xlix. Nō auferetur sceptrū de iuda donec veniat q̄ mittēdus est z ipe erit expectatio gētiū Et idē ptz p oēs pphetas scribētes de vocatiōe gentiū. tñ solis iudeis pmissum est vt de eoz semie xp̄s nasceret. z ideo solis iudeis exhibit⁹ est nascēdo patiēdo et ibi moriendo Sz hoc nō solū ꝓpter iudeos sed z ꝓpter oēs homines mūdi. Illa aūt auctoritas nō sum missus zc Math. xv. intelligit fm Nico. de lyra primo z principaliter q̄ xp̄s primo z principaliter missus fuit iudeis z ideo in ꝓpria psona nō predicauit nisi iudeis nec fecit miracla nisi eis preterq̄ in casu z spāli causa: vt scz ostenderet ecclīaz in fide gentiū fundatā. Vñ Joh. iiij. ꝓpter hoc p̄dicauit samaritanis deuote eū recipiētib⁹. Fuit tñ xp̄s missus etiā gentibus licet nō ita principaliter zc et sic patet q̄ xp̄s debuit concipi in Galilea.

Capitulum. III.

A Dtertiam questionem vtrū vicz hec annūciatio z cōceptio debuit fieri nō alibi q̄ in Nazareth Arguitur in contrariū scz q̄ nō. q̄ ista cōceptio fuit dignissimū. g̃ requirebat locū dignissimū. hoc est templū dñi in hirlm fundatum. g̃ debuit ibi concipi. s. in ciuitate hierusalem z tēplo vbi habitare solebat gla dñi. In oppositū est textus euangelic⁹. Ad questiōem g̃ respondet fm catholicos doctores. q̄ xp̄s nō debuit alibi concipi q̄ in Nazareth. Primo ꝓpter ꝓphetiam Isa. xi. Egrediet virga de radice iesse: vbi fm veritatē hebraicā habet Et nazareus de radice eius ascendet. Secdo ꝓpter nomis cōuenientiā. Naz fm Berñ. z Alb. sup missus est. Necnō fm Francischum maronis qui hanc materiā latius et luculentius prosequitur dicens q̄ ciuitas Nazareth cōceptui christi decentissime cōgruit fm ei⁹ interp̄tatiōes. Nā primo fm Hieronymū Nazareth interpretat munda z sic cōuenit cōceptui xp̄i de virgine mūdissima que tanta puritate nituit qua maioz sub deo nequit intelligi: nec sicut ceteri cū labe peccati est cōceptus. sed sine omni peccato.. Secūdo interpretat nazareth id est florida. z hoc conuenit xp̄i cōceptui. quia sicut flos gignitur ex purissimis et subtilissimis virgule humoribus absq̄ corruptione virgule. Sic xp̄s de purissimis virginis sanguinibus est ꝯceptus absq̄ omni corruptione. vt dicūt Dama. z Dyoni. de diui. no. Tertio interpretatur nazareth id est sanctus z deuotus. z hoc cōpetit. quia in ista cōceptione mater dñi fuit plene sanctificata. iuxta illud ps̄. Sanctificauit tabernaculū suum altissimus. z sic claret responsio. Ad argumentū in contrariū respondet fm Alb. vbi supra Od hec conceptio debuit fieri in loco sanctissimo z dignissimo. Sed non locus sanctificat hominē vl dignificat quin potius econuerso videlicz homo locū dignificat z sanctificat. vnde dignitas loci z sanctitas est ab hoie dignificāte vel sanctificāte. Itaq̄ in oratorio beate virginis fuit dignissima habitatio: tū qa sanctissima virgo sup omnes creaturas ibi habitauit: tum qa ibi exercebatur nobilissima opatio videlicz orationis z contemplationis z humilis deuotionis benedicte virginis que sup omnia grata erat deo z omia sacrificia p̄cellebat. Digni⁹ ergo fuit hoc oratoriū illo templo iudaico in quo fiebat materialiū thauroz mactatio z thurificatio. Amplius ꝓpter secretū quod huic cōgruit misterio non decebat vt hec cōceptio fieret in templo sed magis in illo secreto z dignissimo beate virginis oratorio debuit xp̄us concipi z sic patz. Penset ergo quecq̄ fidelis ania quāto ordine diuine sapientie dei filius est ꝯceptus. quoniā dignissimū

sibi locū elegerit cōceptionis videlicz ora torij beate virginis. O ania mea si aliqñ affuisses i illo oratorio sacratissimo ibi vidisses quō btā virgo Maria lachrymis pfusis deū sepius exorabat p redemptiōe humani generis. ibi vidisses manus eius sacras in celū eleuatas. vultū serenū leuatum: ibi ieiunio diem ptranseuntē totisqz cordis intimis humiliatā. O quid tūc fecissem. quāta humilitate me ipsi recōmendassem vt p me exorasset. Vtiqz dixissem O glorioſissima virgo o celi regina o domina mūdi ora pro me ne absorbeat mundus: ne deuorer diabolus: sed tuus me suscipiat iesus xc.

Articulus secūdus de temporis plenitudine et pfectiōe: quo scz tempore christus est conceptus a virgine. La.I.

Secundum misterium dicit tempalis plenitudinis xc. Circa qō ē notandū q christus p suo aduentu et conceptione obseruauit triplex tempus.

Primū dicitur tempus plenū.

Secundū dicit tempus electū.

Tertiū dicit tempus eratis pfectum.

Primo inquā obseruauit tempus plenum. Vñ aplus galath. iiij. dicit. At vbi venit plenitudo temporis misit deus filium suū factuz ex muliere. factum sub lege: vt eos qui sub lege erant redimeret. Ista auctoritas apostoli nō est ptereunda silentio qa ptinet aliqs difficultates. Unde bonauētura circa hoc mouet tria dubia sup iij. sniaz dist. i. in questionibz circa lram.

Primū dubiū circa hoc q dicit. At vbi venit plenitudo temporis. Quō videlicz vt quare dicat plenitudo tpis in aduētu filij dei fuisse cuz nondū sit finis mūdi. Nam in fine mundi implebit omne opus dei et numerus electorū. Et tunc euacuabit qō ex pte est. nūc autē ex parte cognoscimus. i. Corinth. xiij. Et idcirco dicit z videtur q tantūmodo p fine mundi erit tempus plenitudinis. Ad qō respondet idem Bonauentura p cor. Tho. iij. scpto sniaz. dist. i. z Alexan. de hal' q tpus incarnationis dicit tempus plenitudinis sex cauſis.

Primo quia tunc deus impleuit qō ab eterno pfinierat vt scz mitteret filiuz suū. z sic tunc deus impleuit suā de filio p missionem. Secūdo qa tūc adimpleta est lex z omēs figure veteris testamēti p xpm Matth. v. Nō veni soluere legem sed adimplere. Tertio ppter plenitudinē grē que fuit in christo. iuxta illud Colo. ij. In christo habitat omis plenitudo diuinitatis corpaliter. Quarto ppter plenitudinem generatōis. qa cū sit quadruplex modus generatōis homis. Primus modus nec de viro nec de muliere sed de terra sic Adam. Scōus de solo viro sicut Eue formatio. Tertius prolis de viro et muliere Quartus de sola muliere. Ista quarta est cōsumpta in christi incarnatiōe. Quinto ppter pfectionē vniuersi. qa tūc ad maximā cōpletionē vniuersum venit quādo creature omēs in homie ad suū principiū redierunt: hūana natura a deo assumpta.

Sexto ppter magnitudinē eius qō in tempe illo accidit. qa in tempe illo natus est dns tempis. Et ita factum est aliquid maius tempe qō tpus impleuit. Has vltimas rōes posui fm Tho. tm. primas aūt quattuor fm Bonauen. z Alexan. Ad illud vero qō obijcitur. dicendū q est plenitudo grē nature z glie. Autoritas autē apli intelligēda est de plenitudine gratie z nō glie qz plenitudo glie i futuro erit cū mundus finē hēbit. z resurrectio corpoz erit ac numerus electoz ꝓplebitur. Secundū dubiū de hoc q dicit factū eximuliere. qa in Symbolo id negatur vbi dicit Genitū nō factū. Rndeo q xps fm diuinā naturā ita est genitus q nō factus: qa non est creatura. scōm vero naturam humanā nō ita est genitus q factus qa cōceptus fuit a virgine. faciente diuina virtute. Unde angel' ait. Virtus altissimi obumbrabit tibi. Hec bonauē. vbi. s. Tertiū dubium de hoc q dicit factū sub lege. qa xps nō tenebat implere mandata legis. ergo nō videt q sub lege esset factus. Ad qō dicit idez Bonauē. vbi supra. q esse sb lege dicit tribz modis. vel quantū ad causaz vt

quantū ad obſeruationē. vl̄ quantum ad motiuū. Quantū ad cauſaz ſūt illi ſub lege qui nati ſūt ſub veteri teſtamēto. quantū ad obſeruationē ſūt iuſti qui legē obſeruāt. quantū ad motiuū ſūt illi q̄ timore ſeruiunt. xp̄s ergo nō fuit ſub lege quantū ad cauſaz vel quantū ad motiuū. ſz ſolū quātum ad obſeruationē. Aliter tñ ꝯ alij homines: q̄ alij obſeruauerūt legē ex obediē tia ꝙ obligatoria: Chriſtus aūt ex obediētia ſpontanea. q̄ ſe mera liberalitate ſubdidit legali obſeruātie: vt nobis exemplū daret vere obediētie. Hec bonauē. Patet ḡ quō xp̄us in plenitudine temp⁹ ſit cōceptus.

Ecūdo xp̄us obſeruauit ℔a. II. ſ temp⁹ electū z determinatū p̄ ſuo aduēcu. Nam ſm btm̄ Tho. iij. p/te ſūme. q. xxxv. Quo ad temp⁹ differētia eſt inter xp̄m z alios hoīes. q̄ alij homīes naſcunt ſub neceſſitate tp̄is: ideo ſubiecti ſūt tempori. Chriſtus aūt tanq̄ dñs z cō ditor oīm temporū elegit ſibi tp̄us in q̄ cō ciperet z naſceret ſic elegit ſibi matrē z locum a qua z vbi ꝙciperetur. Nos aūt q̄a nō oīm tempo㇋ z loco㇋ p̄portiones ꝙgnoſcimus: ꝙgruitatē tp̄is z loci quare videlz xp̄us hoc tp̄e z loco ac nō alio ꝙceptus ſit vel natus ex hoc accipe oportet q̄a deus q̄ eſt oīm tempo㇋ diſpenſator p̄fecte ab eternō cognouit z tp̄us ꝙgruū p̄ ſua incarnatiōe elegit. Et ſm hoc ꝙgruētie rōnem digṅam exquirere. Itaq̄ xp̄s deus p̄ ſua ſacra ꝙceptione nō incōgrue elegit certū tēpus. Primo quidē ex omīb⁹ annis elegit ſextuz anno㇋ millenariū ꝛc. Scōo ex omīb⁹ menſib⁹ anni elegit menſez martiū. Tertio ex omīb⁹ diēb⁹ menſis elegit diē ebdomade ſextū. Quarto q̄z ex omīb⁹ horis elegit ſibi horā q̄ tenet noctis mediū. Et iſta ſūme ſapie, quidētia vt claret rōnabiliter ſinguloꝝ ꝙgruētias tempoꝝ ꝙſiderando. Primo inquā elegit deus p̄ ſua incarnatiōe ſextū anno㇋ millenariū Nam ſm oroſiū ſexto millenario annorū a p̄ncipio mūdi currēte ꝙceptus eſt q̄ ſm eundē. quinq̄ milia z inſup̄ ducenti anni minus forte vno anno ꝙputant a p̄ncipio mūdi vſq̄ ad xp̄i incarnationē. Hoc autē ꝙgruebat miſterio p̄maxie ſm Bonauentu. vbi ſupra. Ut ſic p̄mus homo erat cō/ditus ad totius mundi cōplementū ſexto die. Sic ſcōus homo ſcz xp̄s icarnarē ſe xta etate z ſexto millenario annoꝝ ad totius creature p̄fectionē. Scōo ex omīb⁹ menſib⁹ elegit menſez Martiū q̄ quidē ſūme ꝙgruebat triplici rōne. Primo ratiōe ꝙformitatis. q̄a ſm Bern̄. decebat vt reparatio humani generis fieret per ſimilia ad lapſuz. Sed q̄a vetus hō ſcz Adaz fuit in menſe martij formatus z in paradiſo collocatus ac inde p̄pter pctm̄ eiectus. ergo z ſcōus adam debuit tali menſe formari in vteroq̄ virginali collocari p̄ reparatione homis. vt ſicut mūdus cepit initium creationis in menſe Martij in quo p̄ mū ſignū celi ſcz aries habet ſolem vbi et prim⁹ punctus equinoctij ſtat. Ita z hoc menſe exordiū ſumat reparatōis. Scōo ratōe nouitatis. Nam vt dicit Iſido. v. li. ethimolo. Martius appellat̄ p̄pter martē romane gentis auctorē. z interp̄tatur quaſi menſis nouoꝝ. Quienter igit̄ tali tempore concipi debuit auctor mūdi xp̄us in cuius cōceptiōe facta ſūt multa noua ſcz noua ſalutatio angeli. noua virginis cōceptio noua diuinitatis in carnē deſcenſio. z inſuper facta eſt omīs creature renouatio in hominis cui ſubiecta ſūt omīa reparatione. Omnis quippe creatura antiquata erat z a proprio vſu elongata. quia omīs creatura ideo facta eſt vt ſeruiret homini deo ſubdito z ſine peccato exiſtenti. quoniam ergo homo peccauit omīs creatura ſibi ſeruiēs id eſt peccatori homini. debito vſu caruit. Chriſto autē incarnato reſtituta eſt: q̄ chriſto homini omīs creatura mīſteriū exhibuit: qui ſolus ſine peccato fuit z ſic impletū eſt illud Apoca. xxi. Dixit q̄ ſedebat in throno id eſt v̄ginali vtero. Ecce noua facio omīa. Tertio ratiōe gratioſitatis vl̄ delicioſitatis q̄a menſis martij eſt hoīb⁹ delicioſus z gratus. q̄a tunc aer eſt tēpatus. et iam p̄tranſito hyeme omīa incipiunt vireſcere. tunc veſtitur tellus herbis z in florem pulchritudinis cūcta erumpunt. vnde z ver dictus eſt q̄a vi/ret. vt dicit Iſido. li. ethimo. Ita cōueniebat vt eo menſe nobis abundantia diuine

gratie prestaretur. ꝛ eius seueritas tempa retur. hyeme q̄z culpe qua terra nostre humanitatis aruerat recedente virescerem⁹ ꝛ floresceremus in gratia christi renouati

Tertio deus p̄ sua incarnatione ex omnib⁹ diebꝫ elegit diem sextū. i. feriā sextam Et h̄ rationabilissime fm Fran. maronis q̄a Adam fuit formatus sexto die ꝛ eodez die peccans de paradiso fuit excluſus. Jta cōuenientissime christus feria sexta in vtero virginis est formatus. ꝛ etiā feria sexta p̄ redemptione hominū in cruce mortu⁹.

Quarto elegit ex omnib⁹ horis noctis mediū. vt enī cōmunius a catholicis tenetur q̄uis varie opiniones apud doctores de hoc habeant. tñ verisimilius tanq̄ magis consonū scripture atq; rationi. credit q̄ angelus beate virgini annūcians apparuit in sero diei. Et durāte sctō dialogo inter angelum ꝛ benedictā virginē vsq; ad mediū noctis. tūc benedicta virgo ait Ecce ancilla domini fiat mihi ꝛc̄. Et tūc christum concepit. ꝛ post hoc angelus eā cōsolans circa aurorā recessit. Et hec omia p̄babilitatē habent ex triplici ratiōe. Primo ratiōe scripture. Nam ad galath. iiij. ap̄lus ait: Cū venit plenitudo temp̄is misit deus ꝛc̄. Plenitudo quippe diei est in sero. ꝛ ideo videtur q̄ tūc angelus apparuit quē deus misit vt filium suū virgini in p̄rimo mittendū annūciaret. ꝛ tūc deus pater filij missionē p̄ annunciationē inchoauit. Deniq; q̄ i hora noctis medie sit christus conceptus. accipi potest ex scriptura Sap̄. xviij. Dum mediū inquit silentiū tenerent omia ꝛ nox in suo cursu mediū iter pageret: omīpotens sermo tuus dñe a regalibꝫ sedibꝫ venit. Exquo manifeste claret p̄positum q̄ hora noctis media verbū dei descendit in vterū virginis benedicte

Secūdo ratiōe priuilegiorū huius hore. Nam ista hora medie noctis magnoꝝ operū diuinoꝝ p̄uilegijs siue misterijs est cōsecrata. Primo quidē misterio natiuitatis q̄a nocte media creditur fuisse natus: qua hora pastores custodiebāt vigilias noctis. Luc. ij. p̄ter quod eccl'ia canit missam in nocte natiuitatis dñi. Scdo misterio passiōis ꝛ captiuitatis. q̄ media nocte credit fuisse eius passio inchoata cū tūc sit captus. ligatus ꝛ alapis cēsus. teste Bonauē. Tertio misterio liberatōnis. q̄ ista est hora in qua trāsiens angelus domini p̄ Egyptū interfecit omne p̄mogenitū ꝛ filij israel exire ceperūt de captiuitate egyptiaca. vt habet Exod. xij. Quarto misterio vltionis q̄ fm Hiero. in ānalibꝫ suis. In hora natiuitatis media .s. cū xp̄s natus est. extincti sūt omēs sodomite qui erāt in mūdo. Propterea nō incōgrue putatur ꝛ ista hora xp̄m fuisse cōceptū. Hec p̄missa fran. maronis vbi supra. Tertio p̄missuz dictū p̄babilitatē habz rōne p̄suetudinis ecclesiastice. Nam a tpe p̄pharuz veteris testamēti legit q̄ ista hora medie noctis a sanctis patribꝫ fuerit ad laudem dei p̄suetudinarie deputata dicente. ps̄. Media nocte surgebam ad p̄fitendū tibi sup iudicia iustificatōis tue: que quidē iustificatio peccatoꝝ in gr̄a nostri redemptoris ꝛ eius fide acquirit ꝛ a p̄ncipio est acquisita. Jtē p̄suetudo nūc tenet in eccl'ia q̄ hora serotina signū fit ad salutatōez btē v̄ginis. ꝛ similit hora aurore ad significandū vt cōiter putatur q̄ hora serotina angelus btām virginē salutauerit. ꝛ hora vt p̄missuz est aurore recesserit. Et idcirco in signū iocunditatis p̄ filij dei incarnatione in aurora fit signum. Vnde ex omnibus iam dictis claret tempus electum fm opinionem communiorem p̄o christi conceptione.

Capitulum. III.

Tertio in sua incarnatiōe xp̄us obseruauit tp̄us ad etatē perfectā requisitū. Et hoc p̄mo ex pte mūdi. q̄a si queras quotta etate mūdi xp̄s sit incarnatus. dico fm Bonauē. sup. ij. dist. i. circa l'ram. ꝛ fm Fran. marōis. q̄ in sexta etate. in qua quidē est plenitudo ꝛ p̄fectio vt sicut mūdus in sexta die est consumatus: sic in sexta etate sit reparatus. Jta q̄ prima eras fuit ab Adam vsq; ad Noe. Secunda a noe vsq; ad Abraaz. Tertia ab abraam vsq; ad Moysen. Quarta a moyse vsq; ad Dauid. Quinta a dauid vsq; ad Christum. Sexta a christo vsq; ad Antichristum vel finem mundi. Hec

Bonauentura. Secundo ex parte generationis humane, quia si queras quotta generatiõe xp̃us sit incarnatus. dico q̃ ab Adam vsq; ad xp̃m fuerũt generationes. lxxv. sic habet Luc. iij. ca. in quo sunt xv. lustrorũ numeri: designãtes. xv. grad⁹ quib⁹ ī templũ ascendebat in cantico graduũ ad plenitudinẽ laudis diuine. Hec franci. maronis. Tertio ex pte ꝟginis bñdicte. qz si queras ī qua etate btã virgo ꝯceperit xp̃m. dico q̃ post. xij. annũ z peperit ante. xiiij annũ. qa hoc tpus scz. xij. annorũ ī puellis habz plenitudinẽ z pfectionẽ ad ꝯcipiẽdũ p̃mo. vt ptz extra de despõsa. impube. ca. puberes. z ca. cõtinebãt. de hoc latius li. xi. pte p̃ma ca. iij. z sic ptz zc.

Tertius articulus de modali habitudie virginee desponsationis z angelice legatõis atq; materne iocundatõis que cõcurrerũt in christi cõceptiõe. Ca. I.

Tertium misterii declarandũ ẽt modalis habitudinis. Circa qõ trifariũ modũ inuestigabimus.

Primo modũ virginee desponsatõnis.

Scõdo modũ angelice legationis.

Tertio modũ materne iocundationis

Primo quidẽ modũ virginee desponsationis vbi tria iuestiganꝛ ad pñs. Primo q̃re voluit deus btãm virginẽ anteq̃ ex ea ꝯciperet fuisse desponsatã. Scõdo vtq; veret legittime potuerit ipsa bñdicta virgo manẽte ꝟginali ꝓposito desponsari

Tertio q̃liter ipsa vel q̃li modo z ordine sit desponsata. Ad primũ q̃re videz voluit xp̃us cõcipi de virgine desponsata.

Sciendũ q̃ hui⁹ pñes ponunt rões fm Amb. z alios doc. Naz fm lyraz in postilla sup Matth. z Luc. zc. ꝯcor. Tho. iij. pte sũme. q. xxix. arti. i. z Alb. sup missus est ca. xl. z alios tractatores hui⁹ rei possunt notari. ix rões inter alias magis efficaces z spẽales. tres q̃dẽ rões ex pte pris z tres ex pte mris. z tres ex pte humani generis

Primo inquã ex pte pris cõueniẽs fuit xp̃m de mre virgine desponsata nasci triplici rõe. Prima est ne xp̃s a iudeis posset rõnabiliꝛ sic illegittim⁹ repudiari z nõ sic xp̃us ver⁹ extimari. Scda est vt diabolo hoc sacramẽtũ celaret ne videlicz cõtra eũ nocumẽta vehemẽtius ꝓcurasset z etiã vt sic diabolus falleret. Vñ origẽ. dic ipsam ideo fuisse desponsatã vt ꝓtus eius diabolo celaret. Licz enī diabolus ꝟtute sue nature potuisset ꝯgnoscere matrẽ dei nõ fuisse corruptã sed virginẽ, phibebat tñ a deo ꝯgnoscere modũ partus diuini ne redemptionẽ humani generis ipediuisset. z christo mortẽ nõ intemptasset. Tertia ratio vt puulus dñs iesus a ioseph nutriretur z haberet ei⁹ matri ꝓpter ꝓsecutiõez herodis fugienti in Egyptũ z redeũti minister non suspectus sed sibi ꝯiunctus vt sponsus. Itẽ ex pte mris ꝟginis ꝯueniens fuit eam esse desponsatã triplici rõne

Prima est vt ab ifamia ꝓseruaret. vnde Ambro. sup Luc. dic. Ideo mater dñi desponsata est ne intemerate ꝟginis adureretur ifamia cui grauis aluus corrupte videret insigne ꝓferre. Hec ille. addens Alb. dic. Magna xp̃i hũilitas z charitas in hoc oñdit q̃ potius voluit fabri fili⁹ reputari q̃ matrẽ infamari. Sed hic occurrit dubiũ quõ ꝑ hoc puisũ sit fame btẽ ꝟginis cũ anteq̃ ioseph z btã virgo ꝯuenirent ad mutuo habitandũ inuẽta ẽ maria habẽs in vtero. Matth. i. Sponsa enī que extra domũ sponsi ꝯcipit redditur suspecta. Ad qõ rñdetur fm Crisо. ꝯcor. Lyra ī postilla q̃ btã virgo sic fuit desponsata a ioseph q̃ etiã esset domi habitãs ꝓ tunc cũ ꝯcepit. Naz sic in ea q̃ in domo cõcipit intelligit ꝯceptio maritalis. sic in ea q̃ extra domũ ꝯcipit est suspecta ꝯceptio. z ideo nõ esset sufficiẽter ꝓuisuz fame btẽ ꝟginis ꝑ hoc q̃ fuit desponsata nisi etiam fuisset habitãs domi. z ideo euãgelista dicit q̃ voluit occulte dimittere eã q̃uis tñ domi esset habitãs ꝓpter primã desponsationis fidem: nondũ tñ interuenerat solennis celebratio nuptiaꝛ ꝓpter qõ etiã nondũ cõuenerant. Cõsuetudo quippe erat apud veteres multotiẽs in domo hre desponsatas z ꝑ pres dies anteq̃ ꝯuenirent

carnaliter: orationib⁹ vacare. vt patet etiã de Thobia ca. viij. eiusdẽ li. Sed dicerres sequit ergo q̃ in cõmuni ꝓpho credere tur xp̃us fore filius Joseph. z q̃ a ioseph fuisset cognita mater dñi ante celebritatẽ nuptiaꝝ solennem. Ad hec rñdet Ambrosius sup Lucã dicẽs sic: Maluit ignt dñs aliq̃s de ortu suo q̃ de matris pudore dubitare. Hoc est maluit dñs vt scilicet in cõmuni dubitet de ortu virginali. putando xp̃m filiũ legittimũ marie ꝯceptum ex ioseph. q̃ vt putaret scz matrẽ adulteras se. Vñ subdit amb. Sciebat eni dñs tenera esse virginis verecundiã z lubricã famam pudoris. Nec putauit ortus sui fidẽ matris iniurijs astruendam. Hec Amb.

Secũda ratio ex pte matris est vt p desponsationẽ beata virgo immunis a pena redderet ne scz iudei eã tanq̃ adulterã lapidassent. vt dic̃ Hieron⁹. Si eni nõ pepcerunt xp̃o innocenti: a fortiori nõ pepcisent matri in odiuꝝ xp̃i. Tertia ratio vt mater dei nullo bono priuetur sed habeat z bonũ virginitatis z matrimonij z tandẽ viduitatis. Sed z insup habeat in ℏ maximũ bonũ hũilitatis. vt q̃nto sit maior in omnib⁹: tanto fiat z humilior vt sit mater dei z vxor fabri. Jtẽ ex pte humani generis ꝯueniens erat matrẽ dei desponsari triplici rõne. Prima est ratio certificationis. q̃a ex hoc magis certificamur p testimoniũ Joseph sponsi xp̃m ex virgine esse natũ. Jpse em̃ est potior testis castitatis sue sponse cõiuẽti. Non eni talis iustus vir scz ioseph fouisset eã z filiũ eius nutritio more: imo dolore iniurie fuisset motus ad vindicandũ obprobriũ. nisi cognouisset esse sacramentũ diuinũ in virgine z eius conceptu. Secũda ratio significatiõis q̃a p hoc designat mentis vnio ad deũ. q̃a p hoc vniuersa ecclesia designatur q̃ cũ sit virgo. desponsata tñ est vni viro xp̃o. vt dicit Aug⁹. li. de sctã virginitate. Jtẽ p hoc significat salus humani generis p lignuꝝ crucis. Vñ Crisost. sup Matth. dic̃. Jdeo ioseph fabro lignario Maria desponsata fuit. quoniã sponsus ecclie xp̃us oim salutem hominũ opaturus erat per lignũ crucis. Tertia est ratio cõmendatiõis. qz p hoc vtrunq̃ scz ỽginitas z mr̃imoniũ cõmendat z bonũ fore docet cõtra hereticos hoꝝ alteri detrahẽtes. z sic patet Scõa questio. Ad scõm ꝑncipale videtz vtr̃ vere z legittime potuerit btã virgo manẽte virginitatis ꝓposito desponsari. Videtur eni q̃ nõ: q̃a ipsa habuit votũ cõtinentie q̃d obligabat ad ꝓtinendũ. Sponsalia aũt obligant ad matrimoniũ z nubendũ. ergo si obligabat se ad sponsalia venit cõtra votũ virginitatis. Jtẽ queric aut cõsensit in carnalẽ copulaz aut nõ scz in illa desponsatiõe. si cõsensit ergo primã fidem irritã fecit. q̃a vt dicit Aug⁹. Virginitatẽ vouẽtib⁹ nõ solũ nubere sed etiã velle nubere damnabile est. Si vero nõ ꝯsensit ergo nullũ fuit matrimoniũ. Preterea si dicas q̃ cõtraxit cũ adiecta cõditõe. Contra cõditio adiecta q̃ est cõtra substantiaz mr̃imonij vel cõtra bona matrimonij ipedit matrimoniũ. vt si dicat cõtrahe tecuꝝ si generationẽ prolis euites. q̃a hoc est cõtra bonũ prolis. vel dicẽdo donec inueniã aliam dignioꝛẽ: z similia q̃a hoc est cõtra substantiã inſepabilitatis. Vel dicendo si te p questu adulterandũ tradis et hoc est cõtra bonũ fidei. Tales z silles cõditiões si apponant nil agitur. q̃a annullãt matrimonium. xxij. q. iij. Jnter cetera. xxxij. q. ij. aliquãdo. z ca. solet queri. Extra de cõditionib⁹ appositis ca. vlti. Nisi preterea talis conditio remittat z sequat carnalis copula q̃a tunc iudicabit p matrimonio fm Ray. z Tho. Jnno. et Hostien. ergo a simili si dicã Cõtrahe tecũ vt me nullomodo cognoscas nõ videt esse matrimoniũ z p cõsequẽs nec videt esse matrimoniũ cui cõtinentie votũ est adiectũ z cõditio adiecta. vnde sequit q̃ nulla fuerit illa iter Joseph z Mariã desponsatio sub cõditione.

Jn cõtrariũ est textus euangelicus. q̃a missus est angelus ad virginẽ desponsatã viro Luc̃. i. Et in plurib⁹ locis dicit ipsa fuisse desponsata. Ad questionẽ istam respondet fm Pe. z omes cõmuniter doctores sup. iij. dis. xxx. q̃ duplex est pfectio matrimonij. Vna quantũ ad esse que quidem fit p cõsensuꝝ verbis de presenti exps/

sum z hoc modo inter ioseph z Mariam verū z pfectum fuit matrimoniū. Alia est pfectio ex parte operis quod in matrimonio fit per carnalis copule consumationē z hoc modo sez quantuz ad operationem non fuit perfectum: qa actus proprius matrimonij est carnalis copula: in quam vt ibidem dicit Thom. virgo non consensit explicite sed implicite a deo certificata. id est si fuisset certificata et sic virginitatem suam deo commisisse: licet ergo quantum ad operationem non fuerit inter eos perfectum matrimonium: tamen quantuz ad esse fuit verum et perfectum. quia vt dicit Augu. Matrimonium non facit copula carnalis sed pactio coniugalis. et q facta sint ibi coniugia pari voto ptinentie. Propterea z fm Alb. super missus est capitlo xl. Ista desponsatio fuit possibilis quia licet beata virgo habuit firmū propositum et votum continentie: poterat tamen consentire in maritalem societatem facta tamen diuinitus inspiratione vtriq; de altero q vellet virgo permanere z sic consentire in coniugalem vel maritalem societatem: z non in copulam carnalem absolute vbi autem videtur dicere Aug⁹. q consensit in copulam carnalem nō est intelligendum absolute. sed sic si deus vellet Et per hoc soluuntur duo prima argumenta facta in contrarium. Ad illud autem de conditione adiecta contra substantiā matrimonij q non teneat matrimonium fm iura. dicitur q intelligendum est de conditione inutili z inhonesta z illicita. Conditio autem vtilis licita et honesta non impedit matrimonium. Unde non est simile voto continentie: procuratio sterilitatis vel euitatio prolis aut conditio separationis z adulterationis ac similia. Cum etiā coniuges post carnalem copulam possunt pari consensu votum continentie emittere. z si emiserint tenentur obseruare. et sic patet Questio tertia. Ad tertiū principale huius primi capituli videlicet qualiter fuerit beata vgo desponsata propter simpliciores auditores libeat eius hystoriam narrare quā ex diuersis hystoriographorum dictis recollegi: et quantum libuit ad ratiōis veritatem reducendo vbi discrepant. Hieronymus nanq; describens vitam marie. et idem in epistola ad Cromatium z helindiuz. Jacobus de voragine ī sua legenda. Item auctor libri de vita Marie z ceteri concorditer sentiunt et rationabiliter. q cū beata virgo in templo maneret hanc sibi regulam statuerat. q a mane vsq; ad tertiam orationibus insisteret. A tertia vsq; ad nonam textrino operi vacaret. A nona ab oratione non recedebat: quousq; angelus apparens escaz sibi dabat: z sic quottidie in dei laudibus permanens semper in eius oratione proficiebat. Cunq; videret virgines alias in dei laudibus agere ducebatur zelo nimio bonitatis z agebat: vt in vigilijs esset omnibus propior z promptior. In sapientia legis dei eruditior: in humilitate z oratione deuotior: et in omni virtute perfectior: ac moribus honestior. Hanc irascentem nullus vidit: maledicentem nullus audiuit. Omnis autem sermo ita erat gratia plenus: vt cognosceret in eius lingua esse deus. Semper deum benedicebat. z esca que quottidie de manu angeli accipiebat ipsa sola reficiebatur. Que vero a pontificibus templi accipiebat pauperibus diuidebat. Frequenter videbantur cum ea angeli loqui. Si quis vel que ex infirmis vt sanaretur tangeret eam eadem hora sanabatur. Ulis ergo eius sacris moribus et virtutib⁹. Quidam ex pontificibus Abiathar nomine obtulit magnam pecunie partem pontificibus vt eam filio suo traderent in sponsam. Prohibebat autē maria hoc a se dicens: Non potest hoc fieri vt vir accipiat me in vxorem quia virginitatem voui domio. Votum autem obligat ad obseruandum Juxta illud psal. Vouete et reddite domio. Dicebant pontifices et affines eius: Deus in filijs colitur z posteris sicut semper fuit in filijs israel. Maria respondens aiebat: Deus in castitate primo omniū veneratur et adoratur. Hac abel ī castitate placuit deo. Et a fratre occisus coronam virginitatis et innocentie obtinuit. Henoch belyas assumptus est a deo: quia cum esset in corpore virginitatē

suaz custodiuit. Hoc in templo didici ab infantia mea q̄ summe chara sit deo virginitas. Hoc ab angelis reuelatiõe certa cognoui. et ideo virginitatem meam altissimo deuoui. Factum est autem. xij. aut circiter etatis annuz Pontifex publice denunciauit vt virgines que in templo instituebantur et etatis tempus impleſſent domum reuerterẽtur: vt viris legittime iungerentur. Cuius mandato cum cetere paruiſſent. Sola virgo maria hoc facere nõ posse se respondit: tum quia parentes sui eam domini seruitio mancipassent. tum quia virginitatem suam domino deuouisset. Tunc anxiatus pontifex eo q̄ nec contra scripturam que dicit Vouete et reddite: votum infringendum putaret nec morem gentium inducere auderet. Senioribus et pontificibus conuocatis ait: Nostis q̄ ex quo templum istud est fundatuz fuerunt in eo regum filie et prophetarum sacerdotum et pontificum et magne atq̄ mirabiles extiterunt que venientes ad etatem legittimam coniugium adepte iuxta patrum priorum vestigia domino placuerunt. A sola maria nouus ordo agendi inuentus est: que deo vouit virginitatem. Quid igitur faciemus de ea cum et votũ seruandum sit: et priorum nostrorum consuetudo non dimittenda. Tunc omnium hec vna fuit sententia: vt in re tam dubia domini consilium quererent. Cum ergo orationi insisterent et pontifex ad consulendum dominũ accessisset ad sanctuariuz veste sacerdotali indutus: Vox de loco oratorij cunctis audientibus vox insonuit dicens: Vt quicunq̄ de domo dauid nuptui habiles sine cõiuge essent. singuli virgas suas ad altare deferrent: z cuiuscunq̄ virgula germinasset et in cacumine eius sm Esaie vaticinium spiritussanctus in columbe specie cõsedisset. Ipse proculdubio esset cui maria virgo desponsari deberet. Erat aũt inter ceteros viros sine cõiuge Joseph de domo dauid: cui cum incõgruum videretur vt virgam afferret. Solus ipse virgam ceteris afferentibus subtraxit. Cuius rationem quidam dicunt hanc q̄ sez fuerit senilis etatis: et ideo pro incongruo habebat ducere tam teneram virginem in vxorem. Huius ergo dicti gratia questio oritur. Vtruz ioseph quãdo beatam mariam desponsauit fuerit vetulus z senex. Et arguitur q̄ sic. quia cuz ioseph diu z familiariter conuixerit et cohabitauerit Marie virgini in via: in domo in mensa: nunquã motus fuit ad libidinem: ergo videtur q̄ fuit senio confractus z debilitatus ac frigidus. Nam si fuisset in roboze virilitatis cur nõ fuisset motus ad concupiscentiam. Ad hoc prout nus respondetur q̄ ex hoc non cõcludatur Joseph fuisse vetulum: quia hoc q̄ nõ mouebatur ad cõcupiscentiã fuit per virtutẽ spiritussancti que plus potest in reprimendo fomitem et conseruando castitatem q̄ senium. Fuit etiam ex abundanti gratia in maria virgine que vt dicit Alexanõ. de halis z Bonauentura in. iij. dist. iij. q̄uis esset pulcherrima a nullo tamen viro potuit concupisci. Nec eius aspectus vrebat aut inflammabat ad concupiscenduz: sed potius omnem concupiscentiam etiam in alijs aspicientibus extinguebat tanquã si quidam virgineus ros per oculos eius effueret et corda omnium ad castitatẽ moueret. Si adhuc queras. Quare ergo ab ecclesia cõmuniter depingitur senex ioseph. Respondetur q̄ hoc solitum est ad significandum castitatis virtutem in Joseph: quia etas senectutis est vita immaculata. Sapientie. iiij. Econtrario autẽ maledictus peccator centum annorũ. Esaie lxv. Vnde sic pingi solet senex ne homines suspicarentur carnale aliquid de Joseph et Maria. vel quia vt dicit Horatius: Pictoribus atq̄ poetis quodlibet fingendi sp fuit equa potestas ẽ. Credendu est ergo q̄ Joseph nõ fuit senio cõfractus qõ probatur. Primo ex causa desponsationis vt scilicet obsequium prestaret virgini et puero Jesu tam fugiendo in Egyptuz q̄ redeundo et consequenter vsq̄ ad perfectam pueritatem deseruiendo. Constat enim q̄ ad talia non fuisset idoneus senio cõfractus q̄ talis eget potius vt ei seruiat

q̄ seruiat alijs. z sic onerosior potius fuisset Marie q̄ obsequentior Secundo quoq; probatur ex auctoritate. Esaie. lxij. Habitabit iuuenis cum virgine z gaudebit sponsus super sponsam. Glosa interlinearis dicit. Habitabit iuuenis Joseph cum Maria virginne. Unde debuit esse iuuenis Joseph ad commendandum diuinū miraculum prophetice descriptū: de cohabitatione iuuenis cum virgine. Et quoniam etas iuuenilis ſm Jsido. li. ethimo. xi. incipit ab anno. xxviij. z durat vsq; ad annū. l. Haz dicit q infantia septem annis finitur: preterea pueritia eo q pura dicit (necdū ad generādū apta) i viris durat vsq; xliij. annū. Jnde vsq; ad. xxviij. annū durat adolescētia. i. ad gignendū adulta. Deinde vsq; ad. l. annū protēditur Juuentus que vulgariter virilitas dicitur. Tandē senectus vsq; ad finē vite Sequit ergo ex dictis q fuerit ioseph etatis inter. xxviij. z l. annos existētis. vt iuxta hystoriā prescriptā essz nuptui habilis

Sed quare virgam suā subtraxerit. dicendū q nō p vetustate sua. sed ex humilitate z castitatis amore. ḋa cuz esset iustus reputabat ex humilitate se indignuz fieri sponsuz talis z tante virginis de qua tam mirabilia audiebat cū esset etiā pauper faber ligni. Ad hystoriam itaq; psequendā redeūtes. Cū pontifex iterato dominū consuluisset eo q nil diuine voci consonuz in virgis allatis sup altare apparere videret. Responsuz accepit q solus ille virgaz nō attulit: cui virgo maria desponsari deberet. Comperto q̄z q ioseph nō attulissz: mox eum afferre coegerūt virgam ad altare que statim floruit z in eius cacumie de celo veniens columba cōsedit. Sicq; cuz cogeretur vt accipiat virginez. Jpse q̄z se excusaret. ait ei pōtifex Joseph time deū z memento que fecit Dathan z abyron. pter inobedientiaz quos terra deglutiuit. ne tibi simile contingat pter cōtemptum Tunc ioseph desponsata virgine per primā fidem z iuxta morem mancipata statim gratia castitatis ex beata virgine redundāte adeo ipsum Joseph repleuit vt omnis motus cōcupiscentie in eo sopiretur. Et obseruatio virginitatis in se et in sua sponsa sume desideraret. z sic factum est q mox diuinitus inspiratiōe facta vterq; de altero q sz in virginitate vellent permanere consenserūt in maritalem societatem: z pari consensu cōtinentiā deo deuouerunt. Credendū est ergo de ioseph q fuerit virgo vt dicit Aug⁹. li. de coniugali bono. Tūc pontifex visa tam mira ostensione dedit ad societatem beate Marie septem virgines coeuas pro eius honore et solatio vt honorifice deducerent eam ad domuz ioseph. Accepit ergo ioseph Mariam. Et deduxit eam ex templo in Nazareth ad domū suam. ſm Criso. statuens in futurum diem nuptiarū celebrandum. Et sic patet modus desponsationis.

De angelica legatiōe. Ca. II.

Secundo inuestigabimus moduz angelice legationis: per modū videlicet hystoricum. ḋa de hoc sufficienter supra actum est sub alio processu. Propter equidē simpliciores quib⁹ maxime placet processus hystoricus. Unam hic contemplationē deuotam inseruī: quā ab Augu. sermone primo de annunciatione. atq; alijs deuotis contemplatoribus colligere possumus vt premissam hystoriam desponsationis fine debito cōcludamus.

Cōtemplandum igitur est q cum beata virgo in domo vt p̄dictum est sui sponsi nondum solenni celebratione nuptiaruz facta maneret in sola fide desponsationis: in oratorio recluſa et soli deo vacans: legebat scripturas de christo et eius aduentu. Et precipue vt putatur reuoluebat et cōferebat in corde suo illud Esaie. vij. Ecce virgo concipiet et pariet filium et vocabit nomē eius emanuel zc. Aderat tūc dies felicissima qua decreuerat deus mittere filium suum pro redemptione humani generis incarnandum. Ecce autem dicta scripta cum legeret: cepit sentimenta diuine dulcedinis abundantius solito corde expiri. Et ex intimis medullis cordis cepit eructare z dicere hmōi z silia verba. O deus pris nostri Abraam Jsaac et Jacob vtinā saltem semel videre mererer

ipsam virginem que conceptura est tuum filiū christū venturū vtinā vel minimum seruitiū ei impendere digna essem. Certe omnia relinquens ei in ancillaz humilem me exhiberez. putasne superuiuam: putas ne videbo: putas ne hic me inueniet illa sacra natiuitas. O si tantum semel admitterer vt eius paruulum filium nasciturum oscularī et amplexu dulci fouere quirem. Tunc cepit ardētissimo desiderio lachrymis abundantius pfusis: flamma deuotionis ei⁹ coz exurēte: oculis et vultu in celum eleuatis dicere. O clementissime deus qui nos creasti miserere homini perdito. Aperi celos z descende. veni domine z noli tardare sicut pmisisti patrib⁹ nostris te venturum et tuum filium daturū. ostende nobis domine misericordiā tuam z salutare tuum da nobis zc. Sic ea orante sancti quoq; patres non cessabant de limbo clamare et orare ac dicere: Memento nr̄i domine in beneplacito tuo: visita nos in salutari tuo. Tunc pn̄ssimus deus sciens adesse tempus prefinitum quo mitti debebat christ⁹ locut⁹ ē ad angelū gabrielem hec et similia verba que beatus Augustin⁹ in sermone quo supra psequit. dicens: Legatū oportet nos mittere ad spōsam p quem eptam dirigamus z eius cōsensum requiramus. O gabriel tu es ad id idoneus. minister ergo efficito terribil' sacramenti. Ad requisitionē errātis adea meis debeo descendere sedibus. Latere autem volo omnes celestes virtutes Tibi soli pando secretum: ad virginem maria perge ad mei filij dignum habitaculum: et denuncia ei mee presentie ymbrem Primā ei vocem gaudiose salutationis p clama dicens Aue gratia plena zc. Audiuit hec angelus z intra se cogitabat dicēs Stupendum est hoc miraculum quoniā deus terribilis et incōprehensibilis omnibus virtutibus angelicis: vni puelle repro mittit sui habitaculi presentiam: et qui euam cōdemnauit: eius familiā glorificare intendit. Dixit ḡ angelus ad deū: dñe omnipotens: quomō tuam annunciabo p sentiam puelle. Te cū celi et terre non capiunt fines: et quomodo vter⁹ capiet virgineus. aut quomodo feret maria ignem et gloriam tue maiestatis. Et dom⁹ ait Si lesit ignis presentia in solitudine rubum: ledet et mea pn̄sentia virginalē vterq; vade z iussa perfice erbereas rūpe sedes et dic marie q̄ei vnicum meum do filium vt sit ipsa mater cui sum ego pater. At ne dubitet fienda que mando: spiritus implebit eius aluū z animū: iam mundo perdito succurrere volo: et virgini ipsi munera hec dono: iam non dicat viuentiz mater eua sed maria ipa regina: ipa erit domina mundi: ipsa mater veri dei et hominis: ipsius erit regnū totum cui⁹ filius possidet celum. Tunc gabriel tremefactus imperijs mox volatu rapido pertrāsijt astra nubesq; et aeris spissitudinem celer adit. Radiāsq; magno lumine: oraculū ingreditur virginis clausum: et genuflexo salutauit: Aue gratia plenn dominus tecum benedicta tu in mulierib⁹. Ad hec virgo expauescens de lumine: reuerenter ab oratione assurgit z capite inclinato humilime stans: turbata est in sermone eius: et cogitabat qualis esset ista salutatio. Non tam de angelica visione curabat quoniaz angelos videre solita erat. Sed magis ō salutatione inaudita cogitabat: et in coz de dicere poterat. Quid est hoc domīe deus vt tam excellenti salutatione ego paupercula meruerim salutari Cepitq; pauere p verecundia virginali ruboze perfusa

Ait angel⁹: Ne timeas maria zc quia non timorē sed amorē maximū veni euāgelizare. Noli timere sz h̄ certū habe q̄ inueniſti gratiā apud deum non solum p te sed pro toto genere humano: gratiam inquā quā homo amiserat per culpam tu inueniſti multofelicius z p te ipsā recupata est excellentius. Ecce em̄ concipies in vtero et paries filium et vocabis nomen eius iesum. hic erit magnus ꝓpheta et bō magnus in operibus mirandis: qui ab eterno est magnus deus: et filius dei altissimi in veritate vocabitur. Et dabit illi dom⁹ deus sedem dauid patris eius non quidē sedem regni temporalis quia regnum ei⁹ non est de hoc mundo: sed sedem spiritualis regni z celestis hierusalem: qō signifi-

cat p regnū dauid: sic̄ z celestis hierl'm p tpalē birt'm significat Et regnabit in domo iacob h̄ē sup oēs electos. Oēs ei filij iacob a sctis doctorib⁹ sūt int electos cōputati: et regni eius non erit finis. qz ipse non solū inquantū deus sed etiā inquantū homo de te o maria incarnatus regnabit in eternū non solū sup homīes: sed etiam super angelos. O felix maria: o gl'iosissima dña ausculta et diligēter in corde tuo rumina quanta tibi nunc nunciat gloria. Quia inquit ecce concipies non sicut alie mulieres in vtero ab extrinseco id ē viro Sed in vtero tanq̄ vere virgo concipies et paries non cuiuscūq̄ meriti hominez sed verū dei filium angelox et hominum dominū regnātē in eternū. Vnde ait maria. Quō fiet istud qm̄ virū non cognosco Non dubito verbū tuū implendū: sed cupio scire exp̄ssius sacr'm: certa em̄ sum de facto sed quero de concipiēdi z fiendi mō qm̄ virū nō cognosco. i. nō cognoscere ꝓpono qz ia virginitatē voui dño. Tūc angelus declarās modū dicit: Spūssanctus supueniet in te: nō putes maria q tu concipias hūano mō: sed diuino quia virtute spūssci supueniētis in te q nō solū mentē illā sed etiā ventrem sctificabit z dignissimū deo habitaculū ꝓparabit et virtus altissimi obumbrabit tibi: sic em̄ erit in te dei filius q est dei virt⁹ z sapia q sub vmbra carnis latebit ꝯtus diuinitatz: idoq̄ et qđ nascet ex te sctm̄ vocabit fili⁹ dei nō adoptiu⁹ sed p naturā. Moli g̃o ꝯgo būdicta in mlieribz extimare q ꝯginitatem amittas in cōcipiēdo: sed pti⁹ eaz auctā et magis sctificatā habeas. Et vt certior fias: ecce elizabeth cognata tua z ipa concepit filiū in senectute sua z h̄ mensis sexti⁹ illi ꝯcepti elizabeth qz in mēse septēbris cōcepit a q̄ vsq̄ ad marciū sūt sex menses q̄ sez elizabeth vocat sterilē a iuuentute sua: tu scias qz deus q̄ supra naturā ꝯceptum dedit sterili: datur⁹ est et tibi ꝯgini supra naturā: qm̄ de⁹ oīpotēs ē z iō nō erit impossibile apd deū oē ꝯbū. i. factū. O felicissima maria noli morari: en seculū oē captiuū tuum expectat assensū: rnde cito z suscipe dei filium. Tunc maria genua flexit et manꝰ leuauit z hūilime rndit. Ecce ancilla dñi fiat mihi sm̄ ꝯbū tuū: z stati ꝯtu te diuia ꝯcepit filiū dei: mox tota trinitas in eꝰ vtez ingrediēs dei filiū incarnauit. O igit aīa fidelis ꝯsidera nūc z pēsa q̄ta dei tui erga te charitas extitit vt dignaretur ꝯ te in vterū ꝯginis descēdere. Contemplare etiā q̄ta marie hūilitas qz cum esset mr̄ dei ancillā hūilē se nomīauit. O q̄d putas q̄ta tūc dulcedo mentē ꝯginis repleuerat cū deo plena erat. Cū se mr̄em oīpotentis dei cē sentiebat: cū z virginitatis gl'ia ꝓmanēte ꝯcipiebat. O aīa mea vtinā vt scitillā h⁹ diuīe suauitatz tibi infūdi meritz btē ꝯgis posses impetrare z̄c.

Ertio vidēdū ē de mō Ca. III.
t mr̄ne iocūdatiōis .i. q̄t modis z q̄ multiplicib⁹ gaudijs fuerit iocūdata btā ꝯgo in hac sui filij ꝯceptiōe. Hoc em̄ scire deuote mētes capiūt vt ad meōrā tāte iocūditatis spāles oīoes exhibeāt beate ꝯgini eā flagitādo p hec gaudia quatenus dignet interced̄e ꝓ eis apd filiū breuiter ḡ sua gaudia ꝓstringēdo. nota ad numerū .xij. stellarū in corona capitz btē virginis .xij. gaudia eā habuisse i hac filij dei cōceptiōe. Primū gaudiū habuit quia fuit ꝓfectissime sctificata. ps̄. Sctificauit tabernaculū suū altissim⁹ Scōm gaudiū habuit qz in gr̄a z ei⁹ plenitudie fuit ꝯfirmata z ꝯsūmata. vt dic̄ Iero. i fmone de assūptiōe. Vñ z Rich. de sctō victore in expositōe: Ecce ꝯgo ꝯcipiet li. ij. dic̄ q tantā plenitudinē gr̄e de⁹ anīe btē marie indidit q̄ta cā ꝓ futuro mereri cōspexit Sic em̄ fuit in gr̄a ꝯfirmata in hac sui sctā sctificatiōe q p⁹ hoc nō habuit potentiā peccādi. vt dic̄ Bonauē. sup. .ij. sniaz. di. .ij. et alex. d hal. iij. p. q. lxxxviij. Hecnō Rich. de media villa. sup. ij. di. ij. q. viij.

Tertiū gaudiū habuit qz donis spūssctis ꝯsup oēz creaturā purā excellēti⁹ fuit repleta. Luce. i. Spūssctūs supueniet id est supra q̄ in alijs creaturis veniet ī te vt exponit lyra. Quartū gaudiū qz de pseuerātia in gr̄a z stabilitate finali fuit certificata. Hoc em̄ habuit magdalena. Lu. x. Maria optimā ꝓtem elegit q̄ nō auferet

ab ea in eternū. Hoc habuerūt ꝛ apli scīē tes spīnsctm ꝓmansuꝝ in eis in eternum. Joh. xiiij. Itē habuit etiā paul⁹ apls Ro. viij. Cert⁹ inqt sū ꝙ neqꝫ mors neqꝫ crea/tura sepabit nos a charitate q̄ ē in xp̄o: ꝯ hoc nō debet negari a ꝑgine. qz ꝑm Ber. et Damn. Priuilegia grāꝝ alīs cōcessa ab ipa negari nō debēt sed ꝓcedi. Et hāc cer titudinē de ꝓseuerātia habuit vel habere potuit diuina inspiratiōe vel reuelatione aut alio mō ꝓgruēti. Quintū gaudiū habuit. qz manēte ꝑginitate ē sine oī cor/ruptiōe grauidata: a seculo em̄ nō fuit ta/le auditū vt ꝑgo eēt ꝛ mr̄: sicut dic̄ Ori/genes: ꝛ ideo de honore sūme ꝛ singularis ꝑginitatꝫ maximū gaudiū habuit Sex tū gaudiū. qz fuit a spūsctō fecundata ꝛ fi lio dei inhabitata: ꝓpterea fuit ꝯtum pos/sibile ē in pnti vita dulcedie spūssancti in effabiliꝛ sup oēs recreata ꝑgustatiōe diuie suauitatꝫ de qua ps̄. Quā magna multi/tudo dulcedis tue dne quā absco. ti. te. Et Sap. xij. O qꝫ bon⁹ ꝛ suauis est dne spūs tu⁹ in nob. Et certe mlto excellēti⁹ in ma/ria Septimū gaudiū. qz luce diuia fu/it irradiata. sentiebat ei se luie ꝓphie illu/strata diuio lumie eā irradiāte. vñ ꝛ canti cū edidit Magnificat aīa ꝛc. in q̄ tripli/citer ꝓphetauit. s. de pnti ꝑterito ꝛ futuro Itē sentiebat etiā ex diuio luie sacre scrip ture misteria sibi reuelata ꝛ sciaꝝ ꝓfun da ꝛc. Octauū gaudium qz fuit sibi vi pie credit dei facies reuelata: qđ certe cre di pōt ꝙbo in ei⁹ vtero cōuersāte eē factū Si em̄ paulo ꝛ moysi cōcessum ē diuinita tē vidisse. vt dic̄ Aug⁹. multomagis ma/rie cū a nullo illustriū superet ꝑm Damas.

Nonū gaudiū qz fuit mr̄ dei vocata et effecta quo nil pōt dici mai⁹ ad ꝑgis ho/norē. et hoc solo posito ꝙ sit mr̄ dei sequit ꝙ ipa sit purissima qz de⁹ in mundissimo habitare dignat. Item sequit ꝙ sit deo ac/ceptissima. qz ipa sola hāc apd deū iuenit grām Itē sequit ꝙ sit oī laude dignissima qz ipsa sola pre alīs hac gloria decoratur Itē ꝙ fuerit deo familiarissima ꝛ diuia cō solatiōe plenissima: aiaqꝫ ei⁹ ꝓfectissima: et oīb creaturis ipa amātissima qz genu/it creatorē mūdi Decimū gaudiū ꝙ re/demptio hūani gn̄is et reparatio fuit ea mediāte inchoata ꝛ impleta: ꝓpter qđ scie bat ꝙ ex hoc btām ipam dicerēt oēs gn̄a/tiones ipa teste in cantico Luce. i. Ex hoc quoqꝫ sciebat ꝙ ipa eēt mediatrix ꝛ aduo cata hūani gn̄is ꝓstitura a apd deū. et ꝙ ip sa foret mr̄ gre ꝛ mr̄ mie: mrqꝫ saluꝫ eter/ne in omnibus sanctis ꝛ electis ꝛ idcirco summū ex his gaudiū cor ei⁹ cōcipiebat

Undecimū gaudiuꝫ habuit ꝙ carnis sue portio in xp̄o fuit diuinitati vnita et sic in ea ac ꝑ eā hūana natura sūme dignifi/cata. In hoc q̄ꝑ maximū gaudiū hēbat quia sciebat ꝙ oēs āgeli ꝛ hoīes: oēsqꝫ create adorare deberēt carnē de ea sūptaꝫ in christo et ꝑ cōsequēs in ipa ꝛ de ipa. scꝫ beata virgine deum eternaliter omēs lau darent benedicerent glorificarēt di. illud qđ canit ecclesia. Bndictus es dne deus in throno regni tui. i. in btā ꝑgine vel car ne de ea sūpta. Duodecimū gaudium habuit ꝙ ipa fuit sup oēs creatas exalta/ta gratia meritis ꝛ gl̄ia. Ex hoc maximū habuit gaudiū. sciens ꝙ in tantū fuerit ex altrata ꝑ hāc filij dei maternitatē. vt ipa es set regina celoꝝ: dna angeloruꝫ: imperatrix tot⁹ orbis. Et qđ maius ē ꝙ deū sic ꝑ om nia sibi condescendentē haberet ꝛ obtem perantē tanqꝫ filium ad nutum obedien/tem Et omnis potestas ei data esset in ce lo et in terra vt q̄cquid vellet valeret im/petrare et efficere vt dicit Bern̄. Sciens etiam ꝙ ei deseruirent tanquā domine om nes angeli et omēs sancti ac vniuersa cre atura mundi ꝛc. O quis igitur possit ex/timare. Quis valeat comprehendere et sufficenter pensare. Quāto gaudio ꝯcun dabat cor virgineū beate marie ꝑ filij sui ꝯceptione cum sciebat ꝛ experimentali gra tia sentiebat se esse per hoc plene sanctifi/catam: in gratia confirmatam: donis spi/rituſsancti sup oēs replerā: ꝛ de salute ac gl̄ia eterna certificatā. O fidelis aīa in/gredere in cor bndicte virginis ꝛ vide sal tem aliquātulum quāta suauitate letitie spūalis abundet pro bis bonis excellen/tissimis cum et insuper sentit se in ꝑgini/tate integra spūisancto fecundatam: ꝛ ei⁹ incredibili dulcedine cōsolatā diuina lu/

ce irradiatã: ac visione diuitatis sũme delectatã et deo plenam. Sed et quid putas quanto dulcore cõsolationis diuine sit delibutũ eius cor cum agnoscit se esse mr̃em dei purissimã dilectissimã et omni laude dignissimã. Mediatricemq; z aduocatã generis humani apud deum: sui sanguis portionez vel carnis in christo diuinitati vnitam et ab omnibus creaturis adorandam: super omnesq; se exaltatã z mundi dominã effectaz. Mirat certe de his maria et exultans in spũ in deo salutari suo: leta gestat filium dei in vtero. Et quid ipsa dicat in hoc indicibili suo gaudio. Audiamus hoc p certo quod canit ecclesia. Congratulamini inquit mihi omẽs q̃ diligitis me: quia cum essem paruula placui altissimo et de meis visceribꝫ genui deum et hominẽ. Congratulami marie omnes angeli archangeli throni et quecq; celestes virtutes. Congratulamini omnes sancti patres patriarche et ꝓphete Reges et principes populi. Cõgratulamini omẽs gentes diuites et pauperes: viri et mulieres: pueri et senes. Congratulamini inqt oẽs maria q̃ me diligitis vt z a me diligamini z ō gratia mea repleamini. Gaudete vna mecum omnes mei deuoti et affectuoso corde mihi seruientes quia ecce deum vestrum p dilectione vestra hominez factum: meo gesto in vtero. Gaudete quia meo saluifico conceptu prestо est vobis salus et gloria sempiterna amen.

Pars septia huius primi libri agit de diuine incarnationis apportione et perfectione atq; mirabili conditione vt patebit.

Ecce cõcipies et pariesfilium z vocabis nomen eius iesum. Verba sũt angeli annuncians dei et dñi nostri iesu christi conceptũ salutiferũ ipi benedicte ꝟgini et scribunt. Luc. i. ca. In quibus quidem verbis datur intelligi q ipi amorosi domini nr̃i iesu xpi cõceptio est sũme admirabilis: amabilis. z p utilis. Admirabilis quippe q; quẽ celi capere non poterant vnius puelle claudit vtero. Hoc est illud nouum hieremie vaticinio ꝓphetatum cap. xxxi. Nouũ inquit faciet dominꝰ sup terram femia circũdabit virũ id est christũ. de quo Bern̄. i quodam sermone exclamãs ait: O venter capatioz celis: diffusioz terris qui illũ continere valuit qui tribus digitis molẽ terre appẽdit. Origenes quoq; dicit: Quis vnquã audiuit talia vt mater sit et virgo deus sit factus homo. A seculo non est factum tale vt portitor orbis portaretur manibus femineis: z qui omnia ꝓtinet angustia contineat vteri virginalis. Itẽ ista conceptio est sũme amabilis qua p nostro amore verbum caro factũ habitauit in nobis: supmꝰ omniũ imortalis z impassibilis deus p nostra dilectione factꝰ est minoratus ab angelis: passibilis z mortal' homo. Os nostrũ caro et frater nostre infirmitatis ꝓtceps. Quid nempe mihi amabilius q̃ q deus meus factus est caro et frater ac ꝓpinquus meus. ꝓterea Bern̄. dicit: O felix maria quantũ te amare debemus per quã talem fratrem habemus. Et iterũ. Puto inquit q iam me spernere non poterit deus cum sit os caro z frater meus. Denicq; ista incarnatio vl cõceptio est sũme vtilis quia p eam saluati z liberati ac sũme dignificati sumꝰ z omne bonum quod amisimꝰ per peccatũ: per hanc diuinã incarnationẽ recupauimus. Hinc Bern̄. in sermõe quo sup̄ dicit. O maria beatã te dicent omẽs generatiões ex hoc. i. ex tua dñica ꝯceptiõe q; oib; generationibus vitã z gr̃iam inuenisti. Hec ille. Ista angelꝰ annũciãs in p̄missis verbis insinuat: ꝓmo quidẽ admirabilitatez cõceptiõis cũ ait: Ecce ꝯcipies. Ecce em̄ qõdã nouitatẽ laudite signũ ẽ demõstratiuũ. Scõo amorositatẽ cũ subdit: Et pies filiũ. Filiũ inq; dei p̄m diuinitatẽ z filiuz tuũ p̄m hũanitatẽ, q̃ amoris est exp̄ssiuũ. Tertio vtilitatẽ q; addit: et vocab nomẽ eiꝰ iesũ: in quo noie saluatiõis vtilitas exprimit: q; iesus saluator interp̄tat. Mat. i. Ipe em̄ saluũ faciet ꝓpl̄m suũ a pctis eoz. Itaq; i p̄nti ꝓmõe ō hac dñica ꝯceptõe loqntes. tria ꝓncipalia misteria ōclarabi.

Primū misteriū dicit appropriationis
Secundum dicit perfectionis
Tertium dicit admirationis

Articulus primꝰ de eo q̄ xp̄i incarnatio ⁊ conceptio in virginis vtero facta attribuit in sacra scriptura spūisancto La.I.

Primū itaq; misteriū de hac conceptiōe declarandū dicit appriationis id est q̄ ista sacratissima cōceptio appriat spūisctō sicut patz. Mat.i. Quod in ea natum est de spūsancto est. et in pluribus locis scripture istud accipit. ꝓpter quod et in symbo dicit: Qui cōceptus est de spūsancto ⁊c. vnde ⁊ angelꝰ dixit ad virginē cū q̄sisset quō fiet istud ⁊c. Spūsctūs inḡt supueniet ī te ⁊c. Circa hoc itaq; misteriū vt intelligibiliꝰ ⁊ simplicius ꝓpter ꝓpm simplicis ingenij ꝓcedatur tres p̄cipue ꝓpones introducuntur theologice. Prima veritas q̄ tota trinitas opata est ⁊ fecit hāc dñi nr̄i ihesu cōceptionē seu incarnationē. Scda veritas q̄ sola ꝓsona filij absq; ꝓsona p̄ris et spūsancti assumpsit humanā naturā per hanc cōceptionē Tertia veritas q̄ ista ꝯceptio xp̄i magis attribuit spūisācto: q̄ patri ⁊ filio ꝑ appriationē ⁊c. Prima inquā veritas est q̄ tota trinitas opata ē et fecit hanc incarnationē dñicā. Hec veritas ꝑm doctores sup tertio sniaꝝ di.iij. vicz Tho. Rich. Petꝝ aureoli ⁊ Bonauē. di.v. eiusdē aliosq; cōmūiter doctores ostenditur.

Primo auctoritate
Scdo vsu scripture
Tertio inductiua declaratiōe

Primo quidē auctoritate dyo.ij.c.ō di. nomiꝫ dicentis. q̄ omne nomen dei opatiōnē in creatura designans cōmūiter cōuenit toti trinitati licet attribuat̄ alicui ꝓsone ex singulari cā. Itē auctē augustini ꝑmo de trinitate dicentis: Indiuisa sunt opa trinitatis. Quicq̄d ergo opatur vna ꝓsona opat̄ et alia. cū persone sint indiuisibiles. Et sic xp̄i incarnatio a tota trinitate ē cāta. Scdo oñdit̄ ex vsu scripture ſic. q̄ppe scripta vtit̄ q̄ aliq̄n hoc opꝰ incarnationis attribuit patri. vt ibi Gal. iij. Ubi venit plenitudo temporis: misit deus filiū suū factū ex muliere. Aliquādo vero attribuit̄ filio Joh. xvi. Exiui a p̄re ⁊ veni in mundū. Aliquādo vero spūisctō. vt Dath.i. Qđ in ea natū est de spūsancto est. Et hoc ideo quia opus incarnationis fuit maxime potētie: sapiētie: ⁊ bonitatis que tribꝫ ꝓsonis attribuunt̄. et ideo claret q̄ omnes tres ꝓsone opate sunt istā incarnationē Tertio quoq; ostendit̄ inducti ua declaratione: quia in hac incarnatione manifestat̄ dei p̄is potētia. Primo in hoc q̄ maxime distantia. s. naturā diuinā ⁊ humanā cōiunxit. Scdo in hoc q̄ suuz filiū vnigenitū nobis dedit. Joh. iij. Sic deus dilexit mundū vt filiū suum vnigenitum daret. Tertio quoq; in hoc q̄ corpꝰ christi subito ⁊ in instanti ꝓfectū effecit Itē filij dei operatio manifestat̄. Primo q̄tū ad sapientiā inquantū cōuenientē moduz repationis inuenit cōtra diaboli astuciaz et deceptionē. Job. xxvi. Prudentia eiꝰ p/cussit superbum. Secūdo quantū ad iusticiam in eo q̄ ꝑ modum satisfactiōis redemit genus humanū. Tertio quoq; q̄tuz ad carnis nostre susceptionē quā sibi vniuit. Itē spūsancti operatio manifestat̄ Quia ipe matrē virginē ꝓuenit ⁊ sanctificauit. Scdo quia carnē xp̄i in eiꝰ vtero formauit. Tertio quoq; bonitas spūisctī manifestat̄ inquantū ꝓpij plasmatis non despexit salutē. Ecce igit̄ patet q̄ tota trinitas simul fecit hanc incarnationē ⁊ q̄libet ꝓsonaꝝ aliq̄d opata ē in ea. La.II.

Secunda vitas q̄ sola persona filij absq; ꝓsona p̄ris ⁊ spūisctī humana est vel humanā naturam assumpsit in hac conceptione. Juxta illud Joh.i. Verbū caro factū est ⁊c. Et Lu.i Filius altissimi vocabitur ⁊c. Nam licet potuerit quelibet ꝓsonaꝝ diuinaꝝ carnē assumere non tamē decebat vt p̄ assumeret vel spūsanctus sed solus filius. vt de hoc rationes plures posite sunt supza p.i ar.ij.ca.iij. Qđ si forte dicas. Ego non capio quō hoc fieri possit vt vna ꝓsona in-

carnē sine alia cū psone diuine sicut sunt indiuisibiles ⁊ insepabiles ita ⁊ insepabiliter operantur. Ad quod respondetur ſm doctores super tertio sententia ꝑ preciepue ſm Bonauenturā dis. i. q. i. arti. ij. Et ſm Franciscum Maronis Richardū ꝙ ꝙ absq; dubio vna persona, incarnari potest ita ꝙ alia nō incarnetur. vt docet Augustinus primo libro de trinitate ⁊ operis euidentia manifestat. quia solus filius dei christus est incarnatus. Nam assumptio carnis terminatur ad personaz et non ad diuinā eētiā. et sic sic vna psona est alia ab altera ita vni conuenit aliquid qđ non conuenit alteri. scz ipsa incarnatio. Hoc autem posse fieri ostenditur tripliciter.

Primo scripture auctoritate: quia sacra scriptura in multis locis dicit filium mitti a patre: nunquā autē legitur pater esse missus: sicut ergo mitti potest conuenire vni persone sine alia ita et incarnari cum incarnari non aliud sit q̄ in carnem mitti. Secūdo ostenditur ratione ſm Bonauēturā tali. quia incarnatio ē vnio in persona. ergo si alia est persona patris alia filij alia ſpūſſancti. videtur ꝙ si vnio sit in persona vna: nō sit necesse fieri ī alia et si vnio potest fieri similiter et incarnatio. plures rationes de hac causa breuitatis pertranseo. Tertio ostenditur ſi militudine et exemplo. Et de hoc ſm Augustinū vbi ſ ponitur talis similitudo: sicut si tres artifices fabricarent vnam loricam de qua vnus solus eozuz armaretur. Item si tres puelle faciant vnam camisiā et induant tantū vnam earū ipsa camisia Ecce lorice vl vestimēti opatio ⁊ īduitio est a tribus non tamē tres induuntur sed vna sola. sic incarnationem christi operate sunt tres persone et tamen vna sola dicitur incarnari. Item aliud exemplū addit videmus ꝙ in floze vel pomo simul sunt hec tria odor sapor color et tamē vnū sentiri potest sine alio. quia cum odoratur sentitur tantum odor: vel cum a remotis aspicitur sentitur color sine sapore ⁊ odore. Item cum in corpore sint tria: linea: superficies: et corpus tantum superficies colloratur. Item in igne cum sint tria. scilicz substantia ignis splendor ⁊ calor si opponatur speculum: solus resplendor relucet in speculo: et plura talia exempla de hoc pñt produci. De⁹ g̃ multomagis h̄ potuit vt vna psona īcarnarek sine alia. Ca. III.

Tertia veritas ꝙ ista christi cōceptio magis attribuitur spiritui sancto q̄ patri et filio per appriationem. Licet vt dictum est tota trinitas fecerit eam. Et ideo congruētius dicik ꝙ cōceptus sit christus de spiritusancto q̄ de deo patre Licet em̄ ꝛceptio christi sit op⁹ trium personarum: et ideo appriari potest tribus psonis ſm diuersas considerationes. Nam patri attribuik auctoritas hui⁹ incarnationis vel cōceptionis: quia ipse misit ⁊ dedit filiū qui auctoritate pr̄is carnem assumpsit. Filio quoq; attribuik ipsa carnis assumptio. Et ſpūiſancto corporis christi formatio. Tamē scriptura appriat ſpūiſancto hanc conceptionem magis q̄ alteri personarū. Et hoc ſm Tho. in tertio scripto sententia ꝙ di. iij. ar. i. q. i. Alioq; cōcorditer doctores. triplici ratione.

Primo ratiōe bonitatis et charitatis. Secūdo rōne liberalitatis. Tertio ratione sanctitatis. Primo inquā rōne bonitatis ⁊ charitatis. Nā vnaquecq; operatio diuina magis est appriabilis alicui persone scōm qđ in ea magis manifestak attributū quod illi persone appriak sed bonitas et charitas appropriatur ſpūiſctō. Spūſſanct⁹ em̄ est charitas et amor pr̄is et filij. vt ait Aug⁹ li. vi. de trini. ⁊ allegak a mgr̄o in ꝑmo ſnīa ꝙ di. x. vñ et Hiero⁹. sup. xliij. ps̄. ait. Spiritusſanct⁹ nec pr̄ nec filius: sed dilectio quā habet pr̄ in filium et filius in pr̄em. hec li. ſnīa ꝙ vbi supr̄. Ex maximo autez amore et bonitate dei ꝓuenit vt filius dei carnē sibi assumeret in vtero virginis. Joh. iij. Sic deus dilexit mundū vt filium suuz vnigenitum daret ⁊c. ergo magis ſpūiſancto appriak ista cōceptio Secundo ratione liberalitatis vt em̄ ostendatur ꝙ non ex aliquibus meritis sed ex sola liberalitate et gratia filius dei carnem assumpsit. ideo spiritui sancto qui est ipsa gratia conceptio christi attribuik. vt Augustin⁹ dicit in Enchiridion.

Hoc est quod ait apostolus. Non ex operibus inquit iusticie que fecimus nos sed ſm suā miſericordiā ſaluos nos fecit. Ad Tioth.iij. Tertio ratione ſanctitatis Dā ſpiritusſanctus eſt ſpiritus ſanctificationis. vt dicit Romano.i. Et ideo ſicut alij per ſpiritumſanctū ſanctificantur ſpiritualiter vt ſint filij dei adoptiui ita chriſtus per ſpiritumſanctuz eſt in ſanctitate conceptus: vt eſſet filius dei naturalis: et ꝓpter hoc angelus poſtꝯ premiſerat. ſpiritusſanctus ſupueniet in te. concluſit dicens Ideoꝯ et qō naſcetur ex te ſanctum vocabitur filius dei. Luce.i. Ex omnib⁹ itaꝯ premiſſis colligere poſſumus t agnoſcere quanta charitate deum noſtrum et dominū ieſum chriſtum diligere debeamus: vt ei pro tanta ſua circa nos charitate t liberalitate retribuere valeamus pro noſtro modulo vicem reamatiōis. Quis enim non ſtudeat reamare ſe amantem deum et quidem ſumme bonum et amabilem: ſumma beneficia largientem: perpetua charitate nos diligentem: et in eterna beatitudine perpetua felicitate premiantem. O anima mea vtinam te excuteres de puluere: vtinam mente pia recogitares: quantum te dilexerit deus vt ſe dederit pro te tē.

Articulus ſecundus de perfectione diuine incarnatiōis et cōceptionis chriſti. La.I.

Ecundū miſteri um declarandum de iſta ſacratiſſima conceptione domini noſtri dicitur perfectionis. Ubi oſtenditur quāta perfectione ſit conceptus dominus ieſus in vtero ſacratiſſime ꝟginis marie. Ubi nota q licet chriſtus multiplici perfectione ſit conceptus. tamē vt eas compendioſius perſtringamus. Triplicem in hac parte hui⁹ conceptionis excellentiam et perfectionē declaramus.

Prio pfectionē ex pte mris dei
Scdo pfectionē ex pte hūanitatꝭ dñi
Tertō pfectōz q ſe tenz ex pte ūnitatꝭ xpi

Primo itaꝯ in hac dominica conceptione contemplemur perfectionē t excellētiam que ſe tenet ex parte matris: quoniam ipſa beata virgo triplicem perfectionem in hac conceptione habuit Primo pfectionem virginitatis. Scdo perfectionem ſanctitatis Tertio pfectionē maternitatis. Primo inquā habuit pfectionem virginitatis: quia ipſa concepit filium ſine corruptione virginitatis t ſine omni concupiſcentia ac delectatione carnali: quin potius in ſumma ſuauitate ſpirituali: quia eius mentem inhabitabat deus: et ideo exultabat cor eius in deo ſalutari ſuo. Unde Auguſtin⁹ libro de virginitate dicit. q beatior fuit beata virgo concipiendo chriſtum mente q̄ corpore. Et infra concludit q propinquitas marie materna nil profuiſſet niſi felicius deum corde q̄ corpore geſtaſſet. Hec ille Iſtud aūt quomō ſit intelligēdū. Rndet ſm doctores q non aliter niſi cōſiderent inquantū vnum non excludit aliud al's ſecus. quia cōcipe chriſtum carne et eſſe dei matrem nō poteſt eſſe ſine ſanctitate mētis. Unde iſta conceptio in maria ē optima que eſt carne et mente. Si em̄ poſſet quis ꝛcipere xp̄m carne ſine ꝛceptiōe mētis fide nil eſſet Scdo habuit perfectionē ſanctitatis. quia nulla fuit in hac conceptione infectio ſcz pcī originalis qm̄ de ſpūſancto beata virgo filiū cōcepit ex puriſſimo ſuo ſanguine: ꝓterea angel⁹ dixit Luc̄.i. Ideoꝯ t quod naſcet ex te ſanctū vocabitur filius dei. Sanctū quippe ſm Dyo. xl.cap̄. de diui. nominib⁹ dicit illud quod eſt ab omni immūdicia liberū t pfectū ac mundum t īmaculatum. Qō autem conceperit ex puriſſimo ſuo ſanguine oſtendit tripliciter. Prio ex ſentētia doctorali. Scdo ex exēplo miraculi reuelati. Tertio exēplo ex ſilitudine naturali.

Prio oñdit ſnīa doctorali ita em̄ cōiter doctores ſētiūt ſup tertio ſnīaꝝ di.iij. cap̄. ꝓmo. vbi mgr̄ dicit: Chriſtus inquit copulauit ex puriſſimis t ſanctiſſimis ipſi⁹ ꝟginis ſanguinib⁹ carnē aīatā: aīa rōnali non ſeminās ſed p ſpm̄ſanctū creās Hec ibi. Et eſt ſnīa damaſceni Sed q̄ri hic

ꝓ̄t de hoc qđ dicit ꝙ ſpiritū ſanctū creās Quō iſte ſanguis dicit creatus in beata virgine de quo ſcz ſanguine factū eſt corpus xp̄i cū ille ſanguis nō ē fact⁹ ꝺ nihilo nā creare eſt aliq̄d ex nihilo facere. Ad hoc reſpondet ſm Bonauē. ꝙ hic creare accipit ꝓ condere. quia caro xp̄i cōdita eſt ex illo puriſſimo ſanguīe ſpūſſcti ꝟtute z ptāte. Qui ſcz ſpūſſctūs ꝓdidit z formauit ſua potētia corp⁹ xp̄i nō extra: ſed intra eius glorioſa viſcera menſib⁹ nouē educandū. Sed adhuc querit de q̄ ſāguine puro ꝟginali et quō format⁹ ē xp̄s

Rñdet Joh. nider allegās. ſnīaz Alb. magni ꝙ ex puriſſimis guttis ſaguis cordis ꝟtute ſpūſſcti in ei⁹ vterū ꝙ venas deductz, vt pie credit. Et quō ħ patet in exēplo imediate ſubſequēti. Scđo ḡ ħ idē oñdit exēplo miracli reuelati. Nā ꝑdict⁹ mgr̄ ioħes in ſermone ſuo de annūciatione refert magnū Albertū ſcripſiſſe ꝙ nouit quēdā religioſū ſimplicē deū valde timentē qui cū aliq̄n apđ ſe miraret de conceptiōe filij dei in vtero ꝟginali in oroni/bus plibus rogauit btāz virginē vt certificaret de illo. In nocte igit natalis xp̄i ꝙ eūdē ꝑma celebrata miſſa ꝙpe altare vidit lucē magnā z nobiliſſimā dñam dicentē: Quare heſitas ait de ꝓceptione filij mei Num repies ſcriptū in euāgelio ꝙ turbata fui in ſermone angeli. Dotta em̄ naturali in turbatiōe homis aſcendit ſanguis ad cor ei⁹ in ſolatiū ipſi⁹ cordis z cōfortationem. In ipa ḡ turbatiōe ex puriſſimis guttis ſangu nis cordis mei operatiōe ſpūs ancti cōceptus eſt in me fili⁹ dei. Tūc ille attonitus breuiſſimis verbis queſiuit Quare hoc? Cui illa benigne reſpondit Ex puriſſimis guttz ſanguis cordis mei Ideo conceptus eſt in meo vtero fili⁹ meus videlicet vt magis diligerē ſpm: et vt magis mererer in paſſione illius: hec vt ferit ſm Alb. ſup miſſus: ſup verbo dominus tecū. Et ꝓfecto quia iſtud nō repugnat fidei vel ſcripture: ſed cōſonat etiam rationi fidei et pietati: ideo teneri poteſt.

Tertio hoc idē oſtendit ſilitudine naturali: Videmus em̄ ꝙ flores gignuntur ſine corruptione ex ſubtiliſſimis humoribus virgule z fructus arborū ex puris medullis arboris. Sic xp̄s ex puro virginis ſanguine. Unde xp̄s Eſa. xi. flori comparatur. Egrediet ꝟga. i. beata ꝟgo de radice ieſſe z flos de radice eius aſcēdet. i. xp̄s

Denicz Ariſt. v. li. de aialibus dicit. ꝙ in arabia eſt quedam auis regia et magna nomīe ozmomella que ſolū in arabia habitat. hec auis guttaz emittit ſanguis ſui que tandē in aduentu ſolaris luminis viuificat z ſibi ꝓcreat auiculā. Si ergo natura id valet facere vt ex gutta ſāguis auis ꝓducat abſcz maris cōcubitu ſola ꝟtute celeſtis vel ſolaris lumīs multomagis id deus potuit vt ex gutta ſanguinis beate ꝟginis corpus xp̄i formaret ſpūſancto id faciente. Tertio in hac cōceptione beata virgo habuit pfectionem maternitatis. quia vera z pfecta mat xp̄i extitit Nam ex hoc aliqua mulier dicitur alicui⁹ mater ꝙ eum cōcepit z genuit: ſed beata virgo xp̄m cōcepit et genuit: ḡ eius mater eſt. Unde Math. i. Cum eſſet deſpōſata mr̄ ieſu maria ioſeph. Ubi nota ſm Tho. iij. pte ſūme. q. xxxi. ar. iij. Et ꝑma pte. q. xxvij. ar. ij. ꝙ ad hoc vt aliquis ſit pater vel mr̄ requirunt quattuor. Primo vite generatio. ex hoc em̄ eſt maternitatis vel paternitatis ratio quia viuentē generauit et ideo ſcamni mater non dicit lignū nec ignis generans dicit mr̄ ignis generati Secundo req̄rit ſubſtātie collatio et ideo artifex non eſt pater vel mater mēſe quā facit: quia nil ꝓfert ei de ſua ſubſtātia. Tertio materie ꝑparate adminiſtratio et ideo cuius homo ſit de terre limo formatus nō tamen ꝓprie dicitur terra mater hominis. Quarto nature aſſimilatio in ſpecie. vnde capillus vel vermis qui generat ex homīe nō dicit filius hominis quia non habet ſpecificā ſimilitudinē cum homine. Ex iſtis rationibus ꝓbat ꝙ beata virgo vere ſit mater chriſti. Primo quia viuū genuit imo ipam vitaz xp̄m ſicut ipe ait Joh. xiij. Ego ſum via veritas et vita. Scđo qz de ſubſtātia ſua cōtulit in generatione xp̄i ꝓprīū ſanguinē Tertio qz ꝑparatā materiā ꝑſtitit ſilicet puriſſimū ſanguinē q̄ chriſto cōue-

niebat. Quarto qz sibi sil'ez in specie, pdu xit: vnde vera mater xpi fuit. Proinde ipsa figurata est p tabernaculū dñi federis in quo habitauit deus: de quo habetur Exo. xxv. Et Heb. ix. q habuit duas partes: prima longior z latior que significat beate marie corpus sanctissimū. Haz illa pars tabernaculi vocabat sancta: cui9 scz marie sanctitati commissa est latitudo et longitudo totius mundi. i. hoim z angelorum. Scōa pars ꝑter excellentiam vocabat sancta sanctoꝝ: que significat anime marie ꝑcellētiā. de qua Alex. de hal. sup illud can. Tota pulchra es dicit Nequa quā pelegisset eā deus nisi esset omnibus dignior deo dilectior z vniuersis excellentior. Capitulū. II.

Secundo contemplemur pfectionem hūanitatis xpi in qua fuit triplex perfectio in conceptione.

Pria pfectio subitanee organisatiōis.

Scōa pfectio cōplete animationis

Tercia pfectio diuine felicitationis

Prima inquā pfectio subitanee organisationis: qz conceptio xpi non fuit sicut nostra. Nostra quippe cōceptio est successiua et in tempe ꝑter virtutē defectiuam nature agentis: ita q conceptio maris nō pficit nisi vsq ad quadragesimum diē vt dicit phs. ix. li. de aialib. Femie ꝑo cōceptio vsq ad lxxx. diē vl citra. Aug9 ꝑo sup Johez dicit vt di. iij. scribit tertij sniaꝝ. q maris ꝓceptio pficit. xlvi. die. Sed xpi conceptio fuit subitanea z in instanti fm Tho. sup. iij. di. iij. Et bonauē. di. ij. eiusdē tertij Richar. q z alios ꝓcoditer doctores. Rō qz ꝓceptio xpi facta est virtute mirabili z diuina mirabiliꝝ opante: sed ꝑtus mirabiliꝝ opans ē infinita: z opans infinite ac pfectissime. Deut. xxij. Dei perfecta sunt opa. g̃ videt q eius opatio fuerit instantanea. Vñ hec quattuor in ꝓceptione xpi fuerūt in eodē instāti. scz conuersio sanguis purissimi btē ꝑgnis in carnē z alias ptes corpis xpi. Et formatio mēbroꝝ eius organicoꝝ: et aiatio corpis organici. et assumptio corpis aiati in vnitatē diuine psone. Unde Aug9. sicut in li. iij. sniaꝝ scribit dicit. In vtero ꝑginis non pri9 caro ꝓcepta ē z postea diuinitas venit in carnē: sed mox vt dei verbū in vterū venit factū est caro seruata ꝑpetate nature et perfectus hō in veritate carnis z anie. Hec Aug9. Secunda pfectio corpis z hūanitatis xpi in eius ꝓceptu dicit aiationis. quia in eodē instanti quo cōcepit btā virgo corpus christi: fuit pfecte animatū aia rationali in eodē instanti creata. Vñ hiere. xxxi. Nouū faciet dñs sup terrā. Femia circūdabit virū. Uix inquit quia christ9 in instāti ꝓceptiōis fuit tam quo ad lineamenta corpis z orgāna omia vt ꝑdictum est q̃ quo ad oēs ꝑtes aie grām z sapientiā. Sciuit cm̃ oia i instanti sue ꝓceptionis. Et circa hec p̄missa Holgot super librum sapie. Et petr9 aureoli in suo cōpendio z doctores sup. iij. sniaꝝ dicunt precipua pūcta admiratione digna duo. Et his supaddit tertiū punctū fm Franmaronis fmone de natiuitate. Primū punctū. q nunq̃ fuit aliquis puer ita paruus sicut xps. qm̃ vt ait mgr̃ in tertio dis. iij. mēbroꝝ xpi distinctio in ipso mometo cōceptionis per omia lineamenta z orgāna perfecta fuit: z tam parua erat ac tenuis q humano visui vix posset subiici. Et diebus illis scz. xl vi. perfecte ē aucta et notabilis facta paulatim crescēdo. Huius patet ratio: quia alij pueri q̃ aiant et pfecte organizant fm omia mēbra sunt. xlvi. vel fm phm. xl. diez: et ideo tāto fuit minus corpus christi alijs. quādo est conceptum et statim aiatū quantū nfra. xlvi. dies augeri potuisset in vtero. Ō si querit Unde est hoc q de9 corpus illud tā puū voluit paulatim ad perfectam quantitatem deduci ꝑ mediante nature operatione: et non fecit subito magnum Ad hoc dicendum fm Bonauenturā sup tertio. di. iij. q. vltia. arti. i. q quāuis de9 facere potuisset alio mō. hoc tamen modo fecit cōgrue triplici ratione. Primo vt ꝑfirmaret fidei veritatē dum per hoc ostendit q veram et non fantasticā carnem assūpsit: et hoc fuit optimum quia sine fidei veritate nullus est fructus incarnationis Secundo vt cōmendaret humilitatem: dum dei filius rex regum factus est paruul9 et

qui prius nullo indigebat: lacte mrno alebatur sicut alij paruuli z pannis inuolue/bat zc. Et h valde optimū: qz ꝓpter h potissime de celo dei filius descendit vt supbiam extirparet Tertio vt conseruaret vniuersalem legem et ordinem: quia de⁹ vnicuicz nature concessit ꝓpriam operationem. nec vtitur miraculis vbi natura per se sufficienter potest operari. Et quia natura in christo sufficiēter poterat illd corpus ad perfectam quantitatem deducere ita q per hoc nullo modo ei⁹ dignitati derogabatur. Idcirco voluit deus vt naturam iuxta virtutē sibi cōpetentem operari sineret z hoc quidem cōueniebat. qz naturam nolebat ꝓmere sed repare. Secundum punctum circa hoc valde notabile est q in tam paruo corpore recepta fuit anima: et tam corpus illud cz anima diuinitatis vnionez perfectam habebant in ipso instanti conceptionis. Unde Aug⁹. libro de fide ad petrū dicit: Firmissime tene z nullatenus dubites non carnem christi vel animā sine diuinitate in vtero virginis fuisse priuscz suscipere[t] a verbo zc.

Tertiū punctum q christus plus habitauit in vtero virginis cz alij puuli tanquā in thalamo sūme dilecto. eo q ceteri fetus ante animationē p .xl. dies ad min⁹ formant. christus autē dante beata virgine assensum fuit statim ꝓfecte formatus: et sic illis .xl. dieb⁹ pl⁹ habitauit. Tertia perfectio ex parte humanitatis xpi fuit perfectio felicitationis: quia in instanti sue conceptionis anima eius fuit in perfecta fruitione diuinitatis et sciuit omnia etiā scōm quod homo et fuit plenus omi gratia z virtute. vnde non solum fuit viator sed etiam cōprehensor. vt dicit Aug⁹. Et ratio ꝑm Tho. iij. pte. q. xxxiij. arti. iiij. quia christus in instanti sue conceptionis fuit simul deus z homo. Ideo in sua hūanitate habuit aliquid p ceteris creaturis. scz vt statim a ꝓncipio esset beatus et felix comprehensor. Unde ps. Beat⁹ quez elegisti et assumpsisti zc. qō ꝑm gle. refertur ad humanitatē christi que assūpta est a verbo dei in vnitatē suppositi. Sz in primo instanti sue conceptionis fuit assumpta natura humana a verbo dei vt patebit. ergo ꝓtunc fuit beatus ꝑm qō et cōprehensor: et sic patet triplex perfectio humanitatis christi. La. III.

Tertio quocz in hac sacrosācta cōceptione christi fuit sūma ꝓfectio ex pte diuinitatis ipius xpi. quia christus existens in vginis vtero fuit ita ꝓfectus deus sicut fuit ab eterno z erit in eternum ita glorioſus ita omniū domin⁹ omnia potens: omnia sciens: super omia bonus et perfectissimus. Uñ circa hoc p intellectu nota tres veritates catholicas breuiter declarandas ne ꝓlixitas tedium generet. Prima veritas est q nulla mutatio facta est in deo ex eo q in vtero virginis veniens incarnatus extitit. Uñ petr⁹ aureoli in suo cōpen. li. iiij. ca. vi. Cū filius dei in mundu⁹ mittitur non fit in deo aliqua mutatio: sed nature humane assumptio: quia ipse⁹ mitti non est ibi eē vbi ante non fuit: sed aliter ibi esse cz ꝓius fuerit. Et hec alteritas nō est ex parte eius qui est cum sit imutabilis: sed ex parte eius in quo est quia vnitur nostre carni: vnde nō fit mutatio ex parte dei sed ex parte nostri. Scriptū est em Malach. iij. Ego deus z non mutor: nec in hoc aduētu est loci mutatio: quia vbicunq ꝓius fuit xpi diuinitas: ibi et est nunc z in incarnatione fuit. Ita z post incarnationez in patre est sicut et semper fuit. vnde ista incarnatio in nullo derogat diuine ꝓfectioni. Scda veritas in nullo diminuta est diuina nobilitas et ꝓfectio: ex eo q humanā naturā assumpsit. Uñ dicit Leo papa in sermōe de circumcisione. Jn vtraq natura idem est dei fili⁹ nostra suscipiēs z ꝓpria nō amittēs. deitas em q illi cū pre cōis, est nullu⁹ detrimentū oi potētie subijt: nec dei formā forma serui violauit: qz sūma z sēpiterna deitas nraz qdē naturā assumēs nos i suā gl'iaz trāstulit: sz qō erat eē nō desijt Hec ille. Exēplū accipe Si rex magn⁹ cōtrahat cū aliqua ꝓsona seruili nō ex hoc minuit regis dignitas z nobilitas: sed ꝓsona illa seruilis in copulatiōe regis nobilitat: sicut patet de hester z assuero. Ita z in ꝓposito dei nobilitas non est diminuta in

incarnatione sed hūana natura q̄ añ erat abiecta ex pcō:sūme ē nobilitata. Ter tia veritas q̄ de⁹ nō est diuisus in incar/ natione sed tot⁹ t pfect⁹ in ꝟginē descen dit. Vñ Origenes sup Mat.dic̄. Nō di midi⁹ deus apud p̄rem t dimidi⁹ in vir/ gine.sz vtrobiq̄ tot⁹ t pfectus. Et idō in bñdicta ꝟgine.xij. magnalia sunt subsecu ta tanq̄.xij.ꝑuilegia t excellētie q̄b⁹ ipsa tanq̄ corona.xij.stellaꝝ in hac filij dei in habitatiōe gl'iak. Primū ē q̄ tota sctissi ma trinitas ipam inhabitauit:p̄ vicz fili us t spūssctūs vt ita dictū est t miro mō in ipa opata ē:cū p̄ sibi potentiā ꝯcipiendi tribuit:fili⁹ carnē de ea assumpsit:spūssan ctus eā sctificauit t carnem xp̄i perfecit.

Scōm est q̄ ipa ita pfectū filiū sic de⁹ p̄ habuit.qz idē fuit fili⁹ qui fuit eternal'r de p̄e sine mre t tpaliter de mre sine p̄e. vt dic̄ Orige.et etiā Greg⁹. Tertiū ē q̄ filius dei in vtero btē ꝟginis exns ita gñabak a deo p̄e ꝟm diuinitatē: sicut ab eterno erat ab eodē genit⁹. Sicut em̄ sol ybicūq̄ sit nō desistit suum lumen gigne re:et ignis suum splendorē. Ita et de⁹ pa ter suū filiū etiā ꝑtūc cū esset in vtero ma terno. Vñ nō est ista generatio carnalis sz diuinalis sicut lumē de lumie t deus ve rus de deo vero gignit. vt dicit in symbo lo. Quartū est q̄ filius dei exns in vte/ ro ꝟginis ꝓducebat spm̄sanctū .qz nunq̄ filius destitit spm̄sanctū spirare sicut nec pater destitit vnq̄ filiū generare: Huius exemplū ꝟm Augustinū accipe de igne: q̄ semp q̄diu est nō desistit diffundere splē/ dorē t p ipm̄ suū calorem. Quintū est q̄ xp̄s habitans in suo vtero glorificabat omes angelos sicut t deus p̄.qz diuinita tis essentiā t trinitatis gl'iam angeli intu endo glorificabank t gaudebant sicut in patre t spūsancto ita t in filio. Sextū ē q̄ filius dei exns in suo vtero cōseruabat totum vniuersum sicut t pater t spūssan ctus cū habeat eandē vim ꝯseruatiuā Si em̄ tūc cessasset ꝟtus filij ꝟginis: cessasset etiā ꝟtus patris t spūssācti. Et sic mun dus totus ānichilatus fuisset.vt dic̄ Gre. xxvij.moral'. Oia inquit statim in nihilū redigerenk nisi manu oipotentis cōserua/ rentur. Septimū est q̄ filius btē virgi nis exns in vtero sciebat t cōprehēdebat omia que sunt fuerūt t erunt in hoc mun do:pn̄cia p̄terita et futura Ibi aīa xp̄i pre uidebat quot t qui sunt hoīes in eum cre diturī vel nō crediturī:quot fructū sue in/ carnationis accepturi.quot saluādi: quot damnādi ibi p̄cognoscebat quot passiōes et q̄ acerbā mortē deberet illa caro ꝯcep/ ta sustinere ꝑ redemptione gn̄is humani quot vulnera susc̄ipere:quot ;gutta s sang uis effundere: quot labores t fatigia suf/ ferre tē. Ite cognoscebat oim infimoꝝ t supioꝝ corꝑoꝝ virtutes et numeꝝ oim̄q̄ spirituū dispositiōes t ordines.et qō ma ius omnib deum in sua essentia vidēs ꝑ/ fruebak beatitudine. Octauū est q̄ xp̄s in suo vtero habitās sua potētia t sapien tia disponebat totū mundum t omia que in mūdo volebat faciebat t iudicio decer nebat.Quis diues vel paup fieri deberet in mundo:quis seruus et q̄s dn̄s:q̄s rex t p̄nceps . Quis morerek t quis viueret t sic tā q̄ sūm⁹ deus oim gubnator Ho nū q̄ in eius vtero habitauit de⁹ eq̄ mag/ nus t equa maiestate sic in celo t latissi/ mo mūdo. Dix hoc ē q̄ quē celi capere non poterant vter⁹ vnius puelle cōtinuit vt etiā canit ecclesia. Decimū q̄ in ipa btā virgine sūmus splendor diuine p̄n̄cie nō solum in aīa vegetiā in corꝑe mira ra/ diositate relucebat. ita q̄ vt dicit Bern̄. ꝓpter ipam radiositatē a facie eius proce dentem ioseph eius sponsus vix respicere audebat in faciem ei⁹. Unde glosa super illud Mat.i. Accepit ioseph coniugē su/ am t non cognoscebat eam donec peperit filium dicit glo. Joseph inquit mariā fa/ cie ad faciem videre nō poterat quā spiri tussctūs a conceptione pleni⁹ impleuerat et iō nō agnoscebat faciē ei⁹ quā despōsa uerat donec illi⁹ ꝟt⁹ euacuarek Hec glo.

Undecimū q̄ in ipa t p ipaz btāz ꝟgi nē hūana natura sūme exaltabak.qz in as/ sumptione verbi tantum fuit humana na tura sublimata: vt esset equalis deo. licet non sit equalis humanitas diuinitati.qz filius dei christus equalis est deo patri scōm diuinitatem. vt dicit athanasius in

symbolo: immo quod maius est vnus homo christus est ita perfect⁹ de⁹ sicut tota trinitas. vt dicit Aug⁹. ꝓmo li. de trinita. quod est vade stupendum plusq̄ si diceretur ꝙ vnus lapis est equalis soli vel celo. Hanc equalitatem saluator declarat. Jo. x. di. Ego et pater vnus sumus. Item in tantus humana natura exaltabatur et dignificabatur in beata virgine ꝙ eēt super omnes creaturas: ⁊ adorabatur adoratione latrie ab omnib⁹ angelis. Quia caro christi et anima ꝓpter vnionez ad diuinitatē adoranda est adoratione latrie sicut deus: vt volunt doctores cōmunit̄ super tertio libro sniaꝝ. dis. ix. Item genus humanū adeo exaltabatur ⁊ dignificabatur in beata virgine: vt omnes homines fratres dei sint appellati. Heb. ij. Non cō fundit̄ eos vocare fratres. Et hoc maximus honor est hominis in quo excellit angelos. quia angeli tantū serui dei nominantur et non fratres. Hebre. ij. Nusq̄ angelos apprehendit sed semen abrae. Et ideo post incarnationem angelus non permisit se adorari ab homine Apocal. xxij. vbi legitur ꝙ cum Johānes voluisset adorare angelū prohibuit angel⁹ ne faceret videns humanā naturam in christo sup angelicam exaltatā. In veteri autē testamēto ꝓmisit se adorari ab abrāa. Gen. xvij. et a multis alijs. Duodecimū ꝙ beata virgo tanta dignitate sublimabatur ꝙ dominiū hꝫ sup oēs angelos ⁊ sup oēs homines ⁊ sup oēm creaturā mūdi: et esset regina omniū celestiū ⁊ terrestriuz. et quod est maximū dominiū haberet etiā sup deum quodāmodo et imperiū tanq̄ mater super filium. hoc quippe magnū est: sicut eēm maximum quid putaretur ꝙ vnus infirmus homo posset totam terrā ⁊ totum celum voluere: ita hoc maius est ꝙ vna puella sic habeat dominium super celum et terram et super deum: vt possit quicq̄d velit. Bern̄. O felix maria data ē tibi oīs potestas in celo et i terra: vt quicquid volueris valeas efficere. Euigila g̃ o anima fidelis. Leua oculos mentis tue ⁊ vide ac cōsidera diligenter: quantū debeas beatā virginē venerari: quāta deuotione sibi seruire: quanta reuerētia eā extollere. et omni laude dignissimā extimare. Qui de quantū debeas eā amare: que deū tuū redemptorē tuū: gaudium tuum: glorificatorem ⁊ saluatorē tuū: dulcem iesum tāta dignitate concepit et in vtero portare meruit tantum tibi fructū vtilitatē ⁊ dignitatem attulit. O quid putas nōne diligeres eū et seruires ei: qui tibi vnam dignitatem regiam ꝓstaret ⁊ ad eā sublimaret in hoc mundo. Multo maiꝰ est regnum multo precios̄ius ⁊ durabiliꝰ. quia regnū eternum ⁊ celeste: multo maior dignitas imcōpabiliter: quā habes per beatā ꝑgrinē. O itaq̄ felicissima maria. O benedicta dña tibi in ꝑsona omniuz nr̄m laudes dico: ⁊ gratias ago ꝓ tanto beneficio ⁊c. Te quidem benedico et glorifico in eternū. Benedicta tu i filio. Benedicta tu in corpore. Benedicta in anima: benedicta sis in celo et in terra: que benedictionem in omnibus peperisti Amen.

Articulus tertius de mirabili conditione incarnationis diuine et cōceptionis christi.

Tertiū misteriuz t principale: in hac parte declarandum dicitur misteriū admirationis. Fuerunt quippe in hoc conceptu dominico miranda ꝑma: que humanum excedunt intellectum: et humane mentis indaginem rapere habent in excessum stuporis. Et precipue notantur duodecim mirāda in hac conceptione sacratissima quib⁹ beata virgo maria tanquā duodecim stellarum corona gloriatur in sua conceptione mirabiliter celebrata. de quib⁹ quidem satis valde breuiter procedere intendo: ne tedium lectori vel audienti prolixitas faciat. Et vt melius capiatur in tres quaternarios diuiduntur. Primus se tenet ex parte diuinitatis. Secundus ex parte incarnationis vel vnionis. Tertiꝰ ex parte materna lis conceptionis. Nam primo ex parte dei fuit in hoc conceptu quadruplex stupor ⁊ admiratio.

Prim⁹ stupor miserationis
Scōs stupor humiliationis
Tertius stupor psonationis
Quartus stupor indiuisibilis vniōis
Item ex pte incarnatiōis vel copulatōis fuit simr quadruplex stupor vt sequit.
Primus stupor impmixtionis
Scōs stupor cōmunicationis
Tertius stupor totalis assumptionis
Quart⁹ stupor ptialis beatificationis
Tertio quoq; ex parte maternalis concepciōis fuit quadruplex stupor videlicz
Primus virginalis fecundationis
Scōs corporalis perfectionis
Terti⁹ stupor spūalis repletionis
Quart⁹ stupor incōpassibilr cōiūctiōis

Capitulum I

Primus stupor miserationis. mirabile quidem et stupenduz est q̄ deus qui p̄ q̄ndq; milia annorū p̄terminauerat in ira sua misericordias suas non flexus lachrymis non p̄cibus inclinat⁹ nō miseriis cōmotus sanctorum patrum aut humani generis Jn hac tamē incarnatione misertus est homini. et ait illud Exo. iij. Descendi vt liberarē populum meum Quantū autē sit inclinatus deus ad misericordiā p̄ hanc incarnationē ondit tripliciter. Primo exp̄imētali cognitiōe. Secundo scripture attestatione. Tertio exēplari ostensione Primo exp̄imentali cognitione: exptum em̄ est testante sacra scriptura: q̄ deus fuerit circa hoīes mitigat⁹ quoniā antea in veteri testamēto multuz seuere puniebat pctā hominū. Haz p̄ vno peccato adam z totam eius posteritatem morte damnauit et plusq; quinq; milib⁹ annoz omēs i infernū detrusit quotquot mozerent ex filiis ade. Jtem p̄ vitio gule et esu carnū pcussa est a deo magna stragis pl̄s. Nu. xi. Et p̄ pctō Achoz. xxxvi. homines perierunt. Josue. vij. et p̄a sodomitico vitio quinq; ciuitates z villas earum subuertit. et totum mundum de⁹ diluuio peremit. Nunc vero quantum supabundāt peccata hominum: quot adulteria: quot sodomie: quot inq̄tates et vitia vsq; ad sūmū excreuerunt in mundo z tñ misericors deus exspectat lōganimiter vt conuertantur homines. Secūdo scripture attestatione ad Titū. iij. Apparuit benignitas et hūanitas saluatoris nostri dei non ex operibus iusticie que fecimus nos sed s̄m suam misericordiā saluos nos fecit Tertio hoc ostenditur exemplari declaratione. Accipe o homo hoc tibi exemplum Si vnus rex potentissimus vnicam filiā suam pulcherrimā tibi custodiē dam cōmendaret. Tu vero eam fornicationi traderes inimicis regis z insup eaz occideres. Nonne magnum quid contra regem offenderes. Potro p̄ tanto scelere rex te incarceret z quotidie affligat z tandem morti crudelissime seruet te tradendum. Pensa iam quod sequitur. Nonne maxima clementia et misericordia regis esset. Si tibi qui es inimicus eius in tanta afflictione posito z morti deputato: cōpateret adeo q̄ vnicum suum filiū de suo solio regio faceret p̄ te descendere in carcerem et tuum habitum vincula et flagella tua ip̄e p̄ te susciperet ad regis voluntatez: p̄ te quoq; tuā penā quā demereris lueret z p̄ te turpissima morte filiū occidendū traderet vt te liberaret z insup te in suum regnū exaltaret z in filium adoptatū regnaturū secū p̄ficeret. Vere maximum hoc tibi opus mie z bñficentie esset et indicibile. Sic fecit tibi deus: tibi filiā suā tradidit custodiendā. i. aiam rōnalez ad imaginē suam factā virtutib⁹ ornatā. Tu vero demonib⁹ dei inimicis: eā p̄stituisti p̄ varia vitia: p̄pter q̄ miseriā hui⁹ vite et tandē eternū cruciatū demeruisti Sed ecce quanta erga te o homo dei misericordia. Ecce quāta pietas: ecce quāta charitatis dulcedo: compatiēdo tibi vnicū filiū x̄p̄m p̄ te tradidit vt p̄ te affligat: p̄ro te mortem patiatur vt te liberet z cuz esses inimicus dei: filius efficereris eternaliter in suo regno celesti regnatur⁹. O igitur magna dei miseratio et humanum excedens intellectum. Unde Greg⁹ in p̄fatione paschali: O diuine pietatis summa dignatio vt seruum redimeres tradidisti filium: patet ergo q̄ mira sit dei miseratio.

Capitulum II

Secundus stupor est hūiliationis
s in hac incarnatione stupendū quidem z mirabile est de tāta dei humiliatione vt fieret homo deus. Cū enim nil vilius sit carne humana z tamen eam assumere z sibi vnire dignatus est. Nōne mirandum est q̄ domin⁹ oīum factus sit tam humilis vt esset seruus omniū. Nō ne mirandū est q̄ oīpotēs deus factus est quasi infirmus. Immortalis z impassibilis se humiliauit ad passionē z mortē: vilem carnem induit z p nobis quasi abiectus vermis est factus. ipso teste per ps̄. Ego aūtē sum vermis et nō hō obprobrium hominum et abiectio plebis. Hoc est qđ dicit apostol⁹ Phil. ij. Exinaniuit semetip̄m for. ser. accī. La. III.

Tertius stupor personationis. id ē
t duarum naturarū et substantiarū
vna personatio. In christo em̄ z si sunt due nature scz diuina et humana nō tamen est nisi vnū suppositū et vna psona Natura quippe humana nō prius fuit cōdita q̄ assumpta in christo vt p̄dictus est scđo articulo. quare nunq̄ fuit psona antea. vt docet mgr̄ in iij. di. v. Et sic q̄ natura humana diuino subsistat suppositō est valde stupendum. De hoc athanasius in symbolo: Licet christus sit de⁹ z homo nō duo tamē sed vnus est christ⁹. vn⁹ aūt nō vnitate substantie sz vnitate psone. Nam sicut anima rationalis z caro vnus ē̄ homo ita deus et homo vnus est christus. et hoc est mirandum. La. IIII.

Quart⁹ stupor indiuisibilis vnio
q nis. sic em̄ vniuit sibi deus naturam humanā vt nunq̄ ab ea separetur. Vnđ Damascē. dicit. Quod semel assumpsit nunq̄ dimisit. Nam licet passionis tempore anima a corpore sit separata: neutr̄ tamē a diuinitate. Et hec vnio stabit sempiternaliter vt nunq̄ desinat deus esse verus homo. Ex quo sequitur stupendum illud q̄ in nulla natura indissolubilior et maior repit̄ cōiunctio q̄ hec vnio benedicta pensata cū cōmūicatione ydiomatis que est in hac sacra vnione. O igitur q̄ magna dei charitas erga nostrā naturam z̄c. La. V.

Quintus in hac incarnatōe est stu
q por imp̄mixtionis scz naturaru quia. vt dicit Leo papa in sermone de natiuitate. Salua inquit p̄prietate vtriusq̄ substātie in vnitatē p̄sone suscipitur a maiestate hūilitas: a fortitudine infirmitas: ab eternitate mortalitas. z ita vt nec superiorem minueret incarnatio nec inferiorem consumeret glorificatio. Et h̄ certe stupendū z mirandum est: quia gutta aque. infusa mari nomen amittit z naturam. Et tamē natura humana mari infinito. id ē deo cōiuncta nomē detinet z naturā. vt sine naturaꝝ istarū scz diuine z humane cōmixtiōe z cōfusiōe vtraq̄ permaneat in vna persona que est christus deus et homo. Cap. VI

Sextus stupor. cōicationis. s. ydio
s matū Origenes lib. iij. sup epl̄am ad romanos dic̄. Propter indissolubil vnitatē verbi z carnis. omia q̄ carnis sunt attribuunt̄ fbo. et omia q̄ verbi sunt predicant̄ de carne. Et Aug⁹ p̄mo de trica. xij. dicit: Talis est illa assumptio hūanitatis a diuinitate in xp̄o. vt deum homine faceret z hoiem deū. Ex q̄ patz q̄ tali vnione facta ē cōicatio idiomatū vt q̄ dicuntur de deo dicant̄ de homine et econuerso: saltez cōcretiue. Facta em̄ est cōicatio. Primo quo ad pfectiones essentiales vt hō est spūs infinit⁹. et de⁹ est corp⁹. Secūdo quo ad p̄prietates accidētales vt deus est alb⁹ z hō etern⁹. Tertio q̄ ad actiones. q: actiōes naturaꝝ cōicant̄ ad inuicē vt hō crear et deus comedit. Quarto quo ad passiōes q: ex quo in actiōib⁹ est cōicatio erit z in passionib⁹. et sic vere dicit̄ de⁹ passus: deus mortu⁹: licet non deitas mortua. Et dicit̄ hō eternal⁹ gñat⁹. valde mirāda sunt ista et stupēda ac veneratiōe et dilectione dignissima. La. VII.

Septim⁹ stupor totalis assūptiōis
s quia in athomo. i. indiuisibili facta est tot⁹ hois assūptio. vt dic̄ Damascen⁹. q: nō prius corp⁹ q̄ aīa vel ecōtra: sed simul corp⁹ et aīam assumpsit de⁹ Ad qđ stupendū ē secutū illud q̄ corpus x̄pi i instanti est pfecte organisatū. aniaq̄ in eodez instanti de nihilo creata z in eo/

dē instāti corpi infusa: atq; in eodē instanti diuinitati vnita fuit fm qđ s̄ patuit per mgr̄m in tertio. di. iij. Ca. VIII.

Etau⁹ stupor prialis brificatiōis q; aīa xp̄i quo ad ptē superiorē fuit beatificata. et in pte inferiori fuit doloris pceptiua. Habuit quoq; sapiam infusā oīm. et diuinitatis plenā cōicatione fm oēm perfectionē. Ūñ Col. i. In christo habitat omnis plenitudo diuinitatis. Et ista tria fuerunt valde miranda vicz q; xp̄s i instanti cōceptiōis oīa sciuit. iij. sniar. di. xiij. Nec postea pfecit quo ad habitū scientie sed tantūmō quo ad experimentū. Jtē q; fuit beat⁹ in portiōe superiori et diuinā essentiā intime vidēdo perfruebat. Et cum hoc q; in inferiori pte rationis nō fuit beatus sed dolorem sentiebat: vt dicit mgr̄. iij. sniar. di. xv. Hoc est qđ dicit Aug⁹. vicz q; tota vita xp̄i ab instanti cōceptiōis crux erat ꝓpter dolorem quē habebat: tū p passione futura et imminenti. tū p materna cōpassiōe. tum quoq; p hoīm ingratitudine et malicia. Et sic ō alijs filijbus sicut agetur ō hoc latius alio opus culo tractatu de passiōe. Ca. IX.

Onus stupor virginalis fecūdationis. mirū quidē ē q; ꝗgo ꝯcipiat ꝗgo pariat: ꝗgo lactet. Ūñ Origenes in omel sup illō matb. Cū esset despōsata dicit sic: O magne admirationis gr̄a. O inenarrabilis suauitas. o ineffabile sacr̄m: ipa ē eadē m̄r: ipa eadē ꝗgo. ipa genitrix et ancilla: ipa genuit deū et hoiez. Quis vnq; audiuit talia. quis vnq; potuit vt ꝗgo eēt et m̄r immaculata. m̄r et incorrupta m̄r vnigeniti filij dei dñi nr̄i iesu xp̄i: qui ē in celis fm diuinitatē in sinu p̄r̄is. et ē in terris fm carnē i sinu m̄r̄is. in celis ō p̄re sine m̄re genit⁹. et in terris de m̄re sine p̄re gnatus Dec ille. Ca. X.

Decim⁹ stupor corpalis pfectiōis. Dirum em̄ et stupenduz q; tanta pfectiōe ꝯceptio ꝗginis fieri valeat. vt scz ex purissimis sanguib⁹ ꝗgo cōcipiat. et nō nisi a spūsctō ꝯcipiat. et nō nisi deū et hoiem verū ꝯcipiat. Deniq; i instāti ꝯceptiōis pfectū hēat filiū fm oīa corpis lineamenta et mox aiatū corpus et deitati vnitū vt iā plibus vicib⁹ ē replicatum.

Capitulum XI.

Adecimus stupor spūalis repletionis. Dirū em̄ est q; m̄r ipa virgo sit repleta gr̄a spūssancti: adeo vt sine oī pōdere et grauamine baiulaverit filiū et toraliter mens ei⁹ ad supna fuit euecta. sume cōsolata et refecta tanq; que a deo ē inhabitata et omnib⁹ donis plena. Et p̄terea fili⁹ ei⁹ xp̄s iesus i instāti ꝯceptiōis fuit plen⁹ diuitate et pfect⁹ hō vtens rōne. iuxta illō Hiere. xxxi. Feia circūdabit virū vt s̄ tactū est. Ca. XII

Odecim⁹ stupor incōpassibil cōceptiōis. q; vicz ꝯiūgunt i hac cōceptiōe illa et talia ꝓtraria q; naturaliter nullo mō se cōpatiunt ineesse alicui. vicz mortalitas: imortalitas. Jtē passibilitas et ipassibilitas. Jtē etnitas et tpalitas. Jtē creator et creatura. oīpotēs et infirm⁹. Dñs oīm et seruus oīm. vt dici valeat de hoc illud ps̄. Simul in vnū diues et pauper. Preterea ꝯcurrūt ꝗginitas et m̄rnitas castitas et fecūditas. vt merito ō ea dicat illō Sap. iij. O q̄ pulchra ē casta gnatio. Vide q; vtq; iūgit scptura. q; dic̄ casta p ꝗginitatē et gnatio p m̄rnitatē. Denicq; qđ ampli⁹ dicere valeā. qđ hac nouitate mai⁹. qđ excellēti⁹ effari queā. qđ iocundi⁹ et qđ mirabili⁹ hac fama veridica insonari pōt. q; de⁹ fact⁹ ē hō et cōiunct⁹ limo. vnit⁹ est nr̄e nature hūane et ꝗbū dei factū ē caro Joh. i. O mirabile dictu. O stupendū et inauditū nouū. Quid miser homūtio existimas. qđ i hac re cogitas p te nimiz. O miser p te o fidel aīa p te o vilis pctōr. factū ē tā grāde miraculū: tā inusum a seculo spectaculum: tam inaudītū nouū p te inq̄. q; p tua vtilitate: p tua salute et glia. sz et ꝓpter te: q; ꝓpter tuū smorē: ꝓpter tuā charitatē. Sup q̄ brūs Bernardus admirans et exclamans ait: O stupendum mirabileq; sacramentū summus omniuz factus est imus omniū. et quid hoc fecit nisi amor? ecce duo pariter noua iocūda nob⁹ dicit. q; et sūm⁹ factus ē imus. Et hoc pro nostro amore vt nos faciat summos indignissimos. O de⁹ magne. o iesu bone: quantuz te diligere debea/

mus qui nos tantū dilexisti: vere magna et mirabilia opera tua domine: tu dñe mirabiliter mundum creasti: mirabiliter hominē ad imaginē tuā fecisti. Et certe mirabilissime hoiem redemisti. vtinaz deus meus tibi aliqd dignū vel modicū p tāto bñficio retribuere valeat ania mea. Sed heu heu mi dñe: phdolor et phpudor: qz vnusquisqz nostrū declinauit a te in viam suā: alius in auaritiā: alius in luxuriā alius in iram: alius in gulam. et in cetera vitia. Reddidimus odium p dilectione tua te ipo teste per os psalmiste. Quid ergo charissimi: qd facturi simus. audite sanū consilium dauid. Venite adozemus z pcidamus ante deū: plozem9 cozā dño qui fecit nos quia ipe est dñs deus noster: preoccupemus faciē eius in confessione. Clamemus omnes in celum ad deuz z dominū nrm iesum xpm. Ipe em pi9 z misericors est et pstabilis sup malicia hoim Joel. iij Studeam9 ei gras p tanto bñficio agere Studeamus eū sup oia diligere. sed z viribus om nibo conemur: eius dilectissimā matrē venerari z ei seruire: vt eius pcib9 digni efficiamur in celesti patria cum eo/dē suo filio regnare in secula seculoz amē Et sic est finis p dei grām z btē virginis auxiliū hui9 primi libri. Plura alia posset circa hanc materiā cōcurrere scribēda de xpi incarnatione z eius natiuitate: q tamē hic ptranseo. quia deo duce in alijs voluminibus ero tractaturus de illis: hic causa breuitatis dicta sufficiant.

Incipit liber secūdus de gaudiosa visitatione marie.

Secūdo libro agitur de misterio gaudiosissime visitationis beate virginis. i quo q/dem tres partes poni libeat et distingui scōm quod tria principalia videntur esse facta in hac sacra virginis visitatione. Primo quippe ab elizabeth solenniter virgo ipsa cōmendatur. Secūdo ipsa benedicta virgo multipliciter iocundatur. Tertio grā/tiarum actio p ipso beneficio diuine incarnationis decantatur. ꝓterea Prima ps huius libri est de ipsa beate virginis commēdatiōe. Scda de eiusdē ygis ineffabili iocūdatione. Tertia de eius cantico et gratiaꝝactione: vt patebit in pcessu libri.

Pars prima secundi libri de cōmendatione beate marie qua sancta elizabeth in tempore visitationis ipsam cōmendauit tā de dei maternitate q̄ de virginitate q̄ etiam de virtuositate.

Vnde michi hoc

vt veniat mater domi mei ad me? Lu. i. ca. Verba ista dicta sunt a beata elizabeth sene iohannis videlicet matre de virgine gloziosa quādo visitauit ipsa virgo eā: cuius visitationis festum recolit ab ecclesia In quibus quidem verbis ranguntz insinuatiue eliciunt tres pcipue ratōes ꝓpt quas sūmo honore debeamus festū sacratissime visitationis celebrare sicut et ipsa beata senex elizabeth ꝓpter has rationes studuit benedictā virginē mariā i hac visitatione sūmo honore excipere ac deuotione intima cordis cōmendare.

Prima ratio nostre humilitatis
Secūda ratio vtilitatis
Tertia ratio dignitatis

Prima est ratio nostre humilitatis voluit quippe deus vt sicut vna mulier que erat mater viuentium cua superbierat in tantum q̄ scientiam dei appetierat. Gen. iij. Eritis sicut dij scientes bonum et malum. Et sic diuinā equalitem appetendo damnauerat nos ita semper essemus subiecti: et humiliati sub vni9 humilime puelle virginis potestate: per quaz saluaret nos. adeo vt nil habere boni possem9 nisi ipsa mediante beato Bernardo dicente in opusculis de laude virginis: Nil inq̄t deus voluit nos habere qō non per man9 marie dinosceretur transire Et iterum dicit idem Bernardus. Altius inquemint

quãto deuotiõis affectu voluit deus a nobis honorari Mariã vt oim bonorũ plenitudinẽ posuerit in ea. Ipsa iure principatur vniuersis: deo vt mater: nobis vt mediatrix z creaturis omiby vt dña preposita a creatore. Itaqz charissimi recognoscamus nos esse subiectos btẽ virgini z quicquid habem⁹ vel habere possum⁹ nõ nisi p ipsaz habere vel habituros: z ideo eam honorem⁹: eam deuotius diligamus: z in hac sui festiuitate dulci corde eidem deseruiamus. Hãc humilitatẽ recognouit Elizabeth cũ ait: Vñ imbi hoc. q. d. fm glo. Nil se tanti meriti habere vt digna fieret a tanta hospite visitari. Secũdo ad deuotissime excipiendũ hoc festũ inducit ratio vtilitatis. Quid nempe p hoc q beata virgo in suo vtero xpm portans visitauit Elizabeth. z iohannẽ in suo vtero existentem. Quid aliud dak intelligi z significari nisi q ipsa bñdicta virgo pata est visitare cũ suo filio omes electos pgram spealem. Et veniqz sic elizabeth z iobes in eius visitatiõe replenk gra spũscti: Ita oes ab ea visitati q honorifice suscipiũt ipsaz in corde deuoto spẽali gratia remuneranr. Proptrea ecclia in hodierno officio eius visitationẽ petit dicens: Jesu redemptor optime ad mariã nos impme vt mũdi aduocata pari forma nos visitet sicut fecit elizabeth p summã pietatẽ mores z actus dirigat z ad celos alliciat p gratiã collatam. Hec ibi. Hoc ilinuat elizabeth cũ in verbis premissis dic Ut veniat ad me quasi optando eius aduentũ ꝓpter fructũ z vtilitatẽ inde prouenientẽ. Tertia ratio dignitatis: qa inquit mater dñi mei. Debemus nempe ob honorẽ dñi nostri eius festiuitatẽ celebrare: quoniã ipsa mater dñi z dei nri est. z ideo vt Damasce. dicit. Honor qui mri marie defert. filio q ex ipsa est exhibetur. Tantã igit elizabeth sui humilitatẽ z indignitatẽ recognoscẽs: tantã visitationis virginee vtilitatẽ ppendens actam ineffabilem eiusdẽ ꝑginis dignitatẽ admirãdo exclamauit spũsctõ edocta. z dixit verba ꝓmissa. Unde mihi inquit hoc vt veniat zc. Itaqz p ꝑsenti fmone intendẽtes loqui de beate ꝑginis cõmendatiõe qua eam sctã ista mulier Elizabeth collaudando extulit: tria misteria declarãda ꝓponuntur. fm qõ de his triby eam fore cõmendatã sacri euãgelij textus eloquitur p hac eius visitatiõe gaudiosa.

Primũ õr misteriũ mrnal' significatõis
Scõm õr misteriũ ꝑginalis bñdictiõis.
Tertiũ õr misteriũ ꝑtualis bñficatõis.

Articulus primus de dignitate maternali Marie vbi ostenditur q beata maria virgo vere mater dei appellanda z vnde ac qualibus meritis hoc meruerit. Ca. I.

Primũ misteriũ p dicit maternalis dignificationis. Hac quidem summa dignitate mrnali ipa ꝑgo sacratissima est ĩ hac visitatione honorata et cõmendata a sancta elizabeth cum ait: Unde mihi hoc vt veniat mater dñi mei ad me? Quid nempe maius hac dignitate: quid excellentius hoc honore: quid ve mirabilius z sublimius hac cõmendatione: q ipsa dei z domini omniũ creatoris mater noiaretur z de facto foret zc. Circa quod tria querũtur

Prima questio vtrum beata virgo maria sit vere dei mater z genitrix appellanda. Secũda questio vtrũ ipsa virgo sacra hoc meruerit vt sit mater dei electa.

Tertia questio qualiby bonis ipsa deo tantũ placuerit q foret in matrẽ acceptanda zc. Ad primã questionẽ qua querit Utrum virgo beata sit vere mater z genitrix dei appellanda. Tu bõ posses arguere q nõ duplici rõne. Primo sic. beata virgo nõ est mater christi nisi fm id qõ xpus accepit ab ea. sed non accepit ab ea diuinitatẽ sed tantũ humanitatẽ: ergo nõ debet dici mater dei sed mater homis. Secũdo sic in deo nõ differt deus z diuinitas: imo sunt idem realiter. Sed beata virgo non potest dici mater deitatis: q deitatẽ nõ genuit: ergo non potest dici mater dei. Jn contrariũ est Damascenus tertio libro capitulo duodecimo vbi dicit. Theotocon

ſb ē dei genitricē ꝓncipaliter ⁊ vere ſanctā Mariā predicamus virginē. Vnde ⁊ eccleſia canit. Poſt partum virgo inuiolata permanſiſti dei genitrix intercede pro nobis. Ad queſtionem ergo dicendū ſm Bonauenturam ſuper tertio diſt. iiij. q. vlti. arti. vlti. ⁊ cōcordat Tho. diſt. iiij. eiuſdem tertij ſnie⁊ arti. ij. atcꝫ. tertia pte ſūme. q. xxxv. arti. iiij. ⁊ cōiter omnes doctores. q verba fidem chriſtianam exprimentia debent eſſe ab erroꝛe longinqua ⁊ deuotioni approximantia: maxime illa in quib⁹ eſt ſermo de virgine Maria: que cunctas hereſes ſola interemit in vniuerſo mūdo: veritatem ex ſeipſa concipiendo ⁊ pariendo. Ipſa etiam reconciliationem toti humano generi promeruit: ⁊ ideo erga ipſaz ardere debet omnis chriſtianoꝝ deuotio. Et propterea quia beata virgo illum concepit qui non ſolum eſt homo vel chriſtus propter vnionē: ſed ⁊ deus verus propter eternam generationem. Ideo dei genitrix debet dici vt ex ipſo vocabulo honoꝛetur: ⁊ impietatis erroꝛ extinguatur. qui dixit ſanctam Mariaz concepiſſe hominē nec concedit concepiſſe deum. vt tenet Neſtoꝛius hereticus. Ad primū ergo in contrarium reſpondetur. q beata virgo dicit mater dei nō propter hoc q ipſa genuerit chriſtum ſm diuinā naturam. Sed propter ydiomatum cōmunicationē et miſterij incarnationis expreſſionē et ipſius virginis honorificationē. Exquo enī vna perſona eſt que ſubſiſtit in diuinitate ⁊ humanitate. Ideo nature ſibi cōmunicant ſuas proprietates vt dicit Damaſcenus. Et ponitur exemplum tale ſm Tho. vbi ſupra. Sicut enī dicuntur iudei crucifixiſſe deuz glorie. Quamuis non ſm quod eſt dominus glorie. Ita debet dici virgo mater dei quāuis non ſm diuinitatem genuerit deū

Ad ſecundum argumentū dicitur q deus vt concretum dicitur de perſona deitatis ⁊ ſupponit pro ea. Deitas autē abſtractum ſupponit vel dicitur de natura. ⁊ ſic quāuis deus ⁊ deitas non differunt re: tamen vtiꝫ differunt ſm moduz ſignificandi. Beata ergo maria dicit mater dei: qa eſt mater filij dei: ⁊ per conſequens mater dei veri. non quia ſit mater deitatis: Sed quia perſone habentis deitatem ⁊ humanitatem eſt mater ſm humanitatē. Hec Thom̄. ⁊ Bonauentu. vbi ſupra. Et ad premiſſa cōfirmanda legitur miraculum. quod in concilio quodā dicitur factum vt̄ delicet q cum heretici negarent conſtanter in concilio beatā virginem eſſe dei matrem: ⁊ inſuper dicerent q poſt partuz xp̄i plures filios genuiſſet ex ipſo Joſeph. Ecce angeli ceperunt canere in aere omnib⁹ audientibus iſtum verſiculum Poſt partum virgo inuiolata permanſiſti dei genitrix intercede pro nobis. Vox ab omnib⁹ qui aderant repetitum eſt genibus flexis. Et hereſis damnata extitit ⁊ confuſa. O igitur beata virgo quātus tibi honoꝛ quāta dignitas quanta laus ⁊ gloria hec eſt q tu veri dei genitrix ⁊ mater dei digne predicaris. Exeat quiſq; hereticus ⁊ neget hoc ad ſue damnationis cumulum. Nos aūt fideles cū ſancta eccleſia confitemur et cum beata Elizabeth dicimus vere te eſſe matrē dei. vere genitricē domini creatoꝛis noſtri. O ergo felix o glorioſa virgo intercede pro nobis ⁊c̄.

Capitulum. II.

a Ō ſecundaz queſtionē qua querebatur: vtrum virgo beata meruerit vt ſit in matrē dei electa. ⁊ xp̄s incarnaretur ab ea. Et forte arguis q ſic qa beata virgo fuit puriſſima ⁊ perfectiſſima ac excellētiſſime ſanctitatis: ergo ipſa meruit q chriſtus incarnaretur ab ea ⁊ eſſet mater dei. Et confirmatur quia eccleſia canit de ea: Beata es virgo que dominum meruiſti portare. Et in quadam collecta dicitur: Omnipotens ſempiterne deus qui glorioſe virginis marie corpus et animam vt dignum filij tui habitaculum effici mereretur: cooperante ſpiritu ſancto preparaſti ⁊c̄. Ex quo colligit q beata virgo meruit ⁊ digna fuit chriſtum concipere ⁊c̄. Sed contra eſt Augu. in enchiridion. ⁊ allegatur a magiſtro in tertio ſententiaruz diſt. v. dicens. q modus quo natus eſt chriſtus de Maria inſinuat nobis gratiam dei quā homo nullis precedentibus meritis obtinuit. Et ratio q; quod ca

dit su3 merito nō tenet plene rationē gratuiti. Nam si gratia est ex meritis iam nō est gratia. vt dicit aplus Roma.xi. Sed q filius dei eterni efficiat filius paupercule mulieris ad maximā pertinet gratiam z inextimabilem dignationē. ergo hoc nō meruit ex equo vel iusticia retributionis beata virgo. Ad questionē ergo respondetur fm Bonauentu.dist.iij.tertij.concordat Thom̄.z Petrus aure.ac cōmuniter doctores q meritum est triplex.quoddam est meritū congrui quo peccatoz dicitur sibi gratiā mereri cum ad gratiam se disponit. Aliud est meritū digni quo scilicet vir iustus ozans pro alio meretur exaudiri. Tertiū est meritum cōdigni quo ds ex tanta charitate meretur tantā gloriam

Dico ergo q beata virgo maria concipere filium dei ante incarnationē meruit merito congrui. quoniā pre sua nimia puritate et humilitate et benignitate idonea erat vt efficeret dei mater. Post annūciationē vero postq̄ cōsensit z spiritussanct9 in tanta copiositate gratie in eam descendit ita q nō solum habuit cōgruitatē sz dignitatē: z ex tunc meruit nō soluz merito congruitatis sed dignitatis obumbrari z impregnari virtute altissimi. Sed merito condigni nō potuit mereri cōcipere filiuz dei p eo q hoc excedit omne meritū. Sicue enī dicamus deū fieri hominē: sicue dicamus mulierē fieri matrē dei verunq̄ est supza statū qui debetur creature. z ideo tam hoc q̄ illud fuit benignitatis z gratie. Et pterea sicut dixi q gratiā primā pōt mereri iustus p̄cedente merito dignitatis nō merito ꝓdigni ne ergo pderet rationē gratie sic potest cōcedi q beata virgo nō tantum merito cōgrui sed etiā merito dignitatis meruit ꝓceptionē illam. qa p copiosam gratiā spūssancti ad eā nō solum congrua sed etiā digna fuit. Hec Bonauētu. vbi supza. Ad obiecta dico fm doctores vbi supza. p̄cipue Tho. q nec antiqui patres nec nos nec oēs simul nec beata virgo meruerunt de cōdigno filij dei incarnationē: qa hoc beneficiū est toti humane nature impensum z ipsa incarnatio est reformatiua totius hūane nature. Sed meritum nullius homis preter merituz xp̄i: extendit se ad totā naturam. ergo non cadit sub merito alicui9 homis vel etiā sub merito oīm hoīm: z hoc est de cōdigno preter xp̄m. ꝓpter quod aplus dicebat ad Thimo.ij. Nō ex opibus iusticie q̄ fecim9 nos sed fm suā misericordiam saluos nos fecit. Ex cōgruo tamē meruerūt scī patres incarnationē xp̄i desiderando z expectando. Congruum enī erat vt deus exaudiret eos q̄ ei obediebant. Beata aūt virgo supposita incarnatiōe meruit q p ipsaz fieret nō quidē merito ꝓdigni sz merito cōgrui inquantū decebat vt mater dei esset purissima z pfectissime sanctitatis. Propterea dicit eccl'ia ipsaz meruisse portare dn̄m ie/sum xp̄m. nō quia meruit deū incarnari sz qa meruit ex gratia sibi data illuz puritatis z sanctitatis gradū vt cōgrue z digne posset esse mater dei. Hec Tho.iij.pte.q.j.arti.xi. Ex omib9 istis claret q̄ excellentis sit meriti bta virgo sup oēs sctos que sola ex omnib9 fuit digna portare z cōcipere dn̄m. Sola p̄ omnib9 in matrē dei eligi: sola virgo manēs deū parere: sola toti mūdo salutē afferre zc.

Capitulum.III

Tertia questio incidit p edificatione populi ista videlz. Qualib9 vel quib9 bonis ipsa benedicta virgo placuerit deo in tantū q fozet in matrē ab eo acceptanda. Hoc nempe agnito cognoscere valemus. qualiter ad eius imitationem z nos placere z acceptabiles esse possimus deo. Ad quod breuiter respondetur q licet ipsa bta virgo fuerit plena omnibus bonis z virtutibus: gratijs z donis spiritussancti: Fuerunt tamen in ea quattuoz p̄ncipalia bona quibus deus magis alliciebatur z attrahebatur z quibus ipsa se deo acceptabilissimam reddebat vt deus eam in matrem eligeret: prout ex sacre scripture passib9 colligere valemus ac doctozum catholicozū sententijs accipimus

Primum est bonum summe puritatis. Secundum est bonū profunde humilitatis. Tertiū est bonum firmissime credulitatis. Quartum est bonum excellētissime charitatis. His equidem bonis

ꝛ virtutibꝫ ꝛ nos placere possumus deo

Primū inquaꝫ bonum sūme puritatis multū allicit deum: quia ipse libentissime pascit inter lilia castitatis. Canti. ij. Hec puritas sūme claruit in btā ꝑgine. et ideo deo sūme placuit. ḋa vt scptū est. Sap. vi. Incorruptio ꝓximū facit esse deo. Secūdo bonū hūilitatis multū allicit deū ad inhabitandū. iuxta illō Esa. lvij. Dñs excelsus in sctō habitās ꝛ cū cōtrito ꝛ humili spū vt viuificet spiritū humiliū. Et hec virtus sūme placuit deo in btā ꝑgine ipsa dicēte Luc. i. Respexit humilitatē ancille sue ꝛc. Bern. Audeo inquit dicere ḋa nec ꝑginitas marie placuisset deo sine ei⁹ humilitate. De his duobꝫ bonis marie Leo papa in omelia sup missus ē pulcherrimo dyalogo loquit dicēs: Dic mihi queso sanctaſctō ꝛ mater virginū ꝛ oīa in te sperantiū. dic q̄so ꝙ deū vnica spes ꝛ mater misericordiarū, dña: hoc enī expectant te sequētes ꝑgines: implorant vidue ꝛ mrīmonio degētes vt possint exemplo tuo esse virtuose. Dic ergo dña q̄d boni fecisti quibꝫ suffragijs ꝓmeruisti q̄ sensu quali ope vt sīmul fieres mater ꝛ ꝑgo filia ꝛ sponsa dei Et quē celi capere nō poterāt tuo gremio ꝙcluderes. Dic o dña quō ad tantā dignitatē pueniſti. At illa: queris a me q̄d obtulerim muneris vt mater fierē mei saluatoris. Oblatio mea fuit puritas ꝛ hūilitas. his ꝓmerui vt ꝑgo essez ꝛ mater dñi mei. his cōplacui ꝛc. vñ ptz ꝓpositū. Tertiū bonuz firmissime credulitatis btā Elizabeth teste Luc. i. Beata q̄ credidisti qm̄ ꝙficient in te ꝛc. Augu. Felicior fuit maria fide deū ꝙcipiendo q̄ corpe portando. Et certe nisi credēdo assensū prebuisset nunq̄ xp̄m ꝙcepisset. Hoc aūt bonū fidei quantum alliciat deū ad habitandū in homie ꝛ se ei ꝙdonandū ostendit apl's dicēs: Habitare xp̄m ꝑ fidem in cordibꝫ vr̄is. Eph. iij. Quartū bonū excellētissime charitatis. sine q̄ cetere ꝑtutes nil sūt. i. Corinth. xiij. Hec virtus charitatis quantū allicit ꝛ attrahat deum: saluator testat Johis xiiij. Si q̄s diligit me sermonē meū seruabit ꝛ pater meus diliget eū ꝛ ad eū veniemus ꝛ mansionē apud eū faciemus. Et. i. iohis. iiij. Qui manet in charitate in deo manet ꝛ deus in eo. Hoc sūme fuit in beata ꝑgine adeo vt sup omēs angelos exaltari mereret. Unde ipsa ꝑ sapientē Eccl. xxiiij. dicit: Ego mater pulchre dilectiōis. Et quibꝫ omibꝫ accipe o homo': ḋa ꝑ hec potes te magis ac magis acceptabilē reddere deo ꝛ facere vt deus ꝑ gratiā habitet in te: quiescat ī tuo corde: diligat te foueat ꝛ ꝙseruet ac saluet te. O virgo purissima maria. o virgo humilima. o fide ꝛ charitate plenissima dña. Quis nisi stultus tuas ꝑtutes imitari despiciat: Quis in vnguēntorum tuoꝝ odorem nō currat cū te ꝑ has virtutes: ꝑ hec bona: ꝑ hec sctitatis exempla tantuz deo placuisse videat: vt mater merereris fieri saluatoris: domina orbis: ꝛ regina totius curie celestis. O aīa pec catrix vtinā aduerteres et opam dares te his virtutibꝫ placere deo marie exemplo. Nonne ceca es? nōne stulta es? q̄ sūmope conaris placere mūdo qui te captiuū tradit diabolo ꝛ eternali tormento ꝛ tamē cū multo leuius: multo suauius: multo honestius placere posses xp̄o: qui te remuneraret eterno regno: nō curas: non opam das. O duriſſimū o gelidum o saxeū cor. Cur magis vis seruire diabolo vt tibi soluat tormētis q̄s xp̄o q̄ remuneraret ineffabili ꝛ eterno regno. Noli o aīa noli dormitare agnosce tuā retributionē finalē ꝛ stude exemplo marie placere deo. Expergiscere et noli perire cum diabolo.

Articulus secundus q̄ sancta Elizabeth cōmendauit beatam Mariā in sua virginitate de triplici gr̄a benedictionis diuīe vt patebit infra. Capitulū. I.

Secundū misteriū dicit virginalis benedictionis. Hac quippe benedictione cōmendauit virginez gloriosam Elizabeth in ista visitatiōe cū exclamauit spiritusancto repleta ꝛ ait Benedicta tu inter mulieres et benedictus fructus ventris tui. Luce primo capitulo

Quid ista benedictio importet z de singulis partibus huius sententie vel dicti satis abunde tractauimus li.i.pte.v.arti.ij. ca.v. Et arti.iij.ca.ij. Nihilominus p complemēto sermonis etiā in hoc loco aliqua vtilia tractabim⁹ de ista virginis benedictione. Notanduz ergo q ista sanctissima mulier Elizabeth spūsancto edocta in premissis verbis cōmendat beatā virginē triplici benedictione

Primo benedictione gratie.

Secūdo benedictione glorie.

Tertio benedictione prolis virginee.

Primo cōmendatur btā virgo de benedictiōe gratie. cū dicit Benedicta tu. Nā benedictio dei in p̄senti vita nō est aliud ī re nisi gr̄e infusio. Juxta illud psal. Anima eius ī vita ipsius benedicet. Vita qui ꝑpe anie in presenti est diuina gr̄a. In cui⁹ infusione statim ania iustificat et viuificat. vt volunt doctores sup.iij. sniaz dist.xvij Et sic ille homo in p̄senti dicit bn̄dictus veraciter qui habet dei gr̄am: p quā solaz benedictio diuina adipiscit z adepta possidetur. Unde ꝓuerbi.x. Benedictio dn̄i sup caput iusti. Os aūt impioz operit iniquitas. Hinc est q omēs qui in pctis viuunt: maledicti ī sacra scr̄ptura dicunt. ps. Maledicti qui declināt a mandatis tuis Jte ecci.xli. Ue vobis viri impij q dereliquistis legem altissimi quoniā si nascemī in maledictione estis: Et si moriemini in maledictione erit pars vestra. Proinde a dn̄o iesu omēs mali in extremo iudicio maledicent dicendo. Jte inquit maledicti in ignem eternū. Matth.xxv. Boni vero qui vixerūt in gr̄a dei ecōtrario benedicētur dicēdo. Uenite inquit bn̄dicti patris mei zc. Jtaq; ad ꝓpositum exquo beata virgo fuit summe gratiosa z virtuosa merito pre cūctis dicit bn̄dicta z diuina benedictōe plenissima. Quod luculenti⁹ declarat precipue tripliciter

Primo ex parte anime.

Secūdo ex parte corporis.

Tertio angelicis ꝓbis ex pte vtriusq;.

Primo inquā ex pte anie. Nam si quaras p que vel qualr ania humana ꝓmeretur a deo spēalem benedictionē in p̄senti z in futuro. Rn̄detur q p̄cipue p tria. Juxta illud ps̄. Dn̄s memor fuit nostri z benedixit nobis. Bn̄dixit domui israel. qō interpretat deū videns: scz p fidem veraz xp̄ianam. Ecce primū. sequit. Bn̄dixit domui aaron. qō interpretat Dons fortitudinis scz in cauēdo a pctō z pseuerādo in bono. Ecce scōm. subdit. Benedixit omnibus qui timent dn̄m̄ pusillis cū maioribz. Ecce tertiū scz timor dei z eius obedientia mandatorū. Sed quoniā btā virgo fuit fidelissima atq; purissima z cōstantissima in bono z dei preceptis obtemperantissima pre omīb⁹: ergo maximā ꝓmeruit gratie benedictionē z dulcedinē ī summa plenitudine. Unde Hieron⁹. ī ꝓmone de assumptiōe dicit: Bene salutatur gr̄a plena scz ab angelo. Ceteris enī per ptes marie vero se tota infudit gr̄e plenitudo. et p ꝓsequēs diuine bn̄dictiōis zc. Secūdo ex parte corpis quoniā dicēte Aug. in sermone de Natiuitate vriginis Maledictio eue in bn̄dictionē mutatur marie. Ni mirū maledictio eue z oīm mulierū fuit p̄cipue triplex. Gen.iij. Multiplicabo erumnas tuas. Ecce ꝓma scz erumnosa impregnatio. In dolore pies filios scōa. Sub viri potestate eris tertia. Harū oppositas benedictiōes habuit maria q̄a concepit in mundicia virginali: z sine grauamie fuit grauida: sine dolore puerpera: imo cū maximo gaudio: atq; oīb⁹ viris imo et angelis prelata z dn̄a. Unde et ioseph sponsus eius eidem seruiuit vt domie mundi.

Sed querit vnde ꝓbari potest q beata virgo nullū grauamē habuerit in portando xp̄m cū habuerit corpus ponderosum xp̄us in quo p̄dominat natura terre sicut in alijs homib⁹. Nam z xp̄us itineris fessitudine grauabatur. Rn̄detur sm doctores p̄cipue Alb. sup missus est q ꝓbatur istud multipliciter. Primo ex rōnib⁹. Prima ratio ex pte dei qui portabat se portantem. vt dicit Aug. z sic cōtra cōsuetudinē pregnantiū se fecit leuiorē. Secūda ratio ex pte xp̄i q̄a fuit multū amantissim⁹ virgini. vnde licz virgo sicut etiam ipse xp̄us aliquādo fatigabat z sic grauabat lassitudine corporali tanquā virgo tenerrima

in longo itinere ac laboribꝫ ⁊ seruitijs circa christū necnō penurijs famis ⁊ sitis ⁊c. Tamē pre amoris magnitudine ꝑ nullo ducebat talia. ꝺa vt dic̄ Augu. O mia gra uia ⁊ imania leuia ⁊ ꝓpe nulla facit amor Tertia ratio ex pte matris qꝫ ꝯcepit xp̄m sm statū innocētie ⁊ nō sm statum nature corrupte: imo miraculose in virginitate. ergo sic̄ in statu innocētie nō fuisset grauamen vl̄ dolor in mīe. Ita mater dei debuit euadere maledictōes matrū ⁊c. Scō ꝓbatur exemplis. Nam videmꝫ qꝫ corpus ꝓpriū nō grauat naturaliter. sic̄ nec fructꝫ arbori vnitus. Ita corpus xp̄i qō fuit vnū naturaliter cū corpe mris virginis q̄ ꝯcepit sine alieno semine de ꝓprio purissimo sanguie nō grauauit virginē. Tertio ꝓbatur auctoritatibꝫ ꝺa vt ait Bern̄. et canit ecc̄lia Btā virgo fuit sine grauamine grauida ⁊ sine dolore puerpa. Et ꝫ cōtinetur ex euāgelio. quoniā mox post ꝯceptū ascendit maria in montana cū festinatiōe. Et etiā ex eo qꝫ angelus eā salutādo dixit Aue. i. sine ve sez culpe et pene. Tertio declarat sūma bn̄dictio marie ex ipsis verbis angelicis Hā dixit ei angelꝫ Aue gra plena dn̄s tecū ⁊c. vbi sm Alb̄ sup̄ missus est quadruplex marie excellētia sup̄ omēs exprimit. Primo excellētia nature ⁊ eiꝫ exemptiōis ab oi maledictiōe cū dicit Aue. i. sine ve nature culpe ⁊ pene. Secūdo excellētia gr̄e cū dicit gra plena. Tertio excellētia gl̄ie ꝺa dn̄s tecū. Augu. Nō sicut mecū ꝺa tecū i ventre tecū in mēte. Quarto excellentia ꝓuilegij ⁊ bn̄dictōis diuine bn̄dicta tu ⁊c. et sic patet. Capitl̄m. II

Ecūdo cōmendat btā virgo de benedictiōe ꝑeminētie et precellētis gl̄ie cū dicit Inter ml̄ieres. glo. i. pre oībus ml̄ieribꝫ tu sola singl̄r es benedicta. Ubi notandū qꝫ beatissima ꝺgo bn̄dicta est et ꝑeminet sup̄ oēs angelicos choros: sup̄ oēs sctōs ⁊ sup̄ oēs sctās nō solum gr̄e sed etiā gl̄ie bn̄dictiōe. Primo sup̄ oēs angelicos choros claret inductiue. ꝺa oim ꝑfectiones ⁊ dignitates ac offīcia ipsa sola vniuersal̄r multo felicius haber. Nimirū ꝓmo angelorū est officium nunciare minora. Sed btā virgo toti humano generi nūciauit gr̄am ꝓditam esse ventrā. cū cecinit canticū dicēs: Magnificat ania mea dn̄m. ⁊ in fine Suscepit isra el puerū suū recor. mise. sue. Sicut ⁊c. Itē angelorum officium est anias hoim custodire. Sed btā virgo sūmi hoīs. i. xp̄i q̄ est caput oīs ecc̄lie corpus ⁊ aiam in suo vtero ⁊ gremio portando fouit et custodiuit. Et deniq̄ oim fideliū anias sub alis sue pietatis fouet ⁊ custodit ac ꝓtegit. Unde orat ecc̄lia. Maria mater gr̄e mater misericordie. Tu inquit nos ab hoste ꝓtege et in hora mortis suscipe. Scō archangelorꝫ officiū est maiora dei secreta ⁊ cōsilia scire ⁊ nūciare ꝑcipue incarnatiōis diuine misteriū qō maximū inter cetera secreta est. hoc supiores cognouerūt ꝑ infusam inspiratiōnē. Hedij a supioribꝫ ꝑ illuminatiōnē. Tandē hoies ꝑ angelicā reuelatiōnē ⁊ apl̄oꝝ predicatiōnē. Sed btā virgo ꝫ ꝯgnouit ꝑ expientiā ⁊ certificatiōnē quādo eiꝫ corpus ⁊ aiam deus ipse inhabitauit. Ps̄. In sole. i. in ania ꝺginis q̄ erat sol ꝑ ardentē charitatē. posuit tabernaculū suū. Et ipse tanq̄ sponsus ꝓcedēs de thalamo suo. i. vtero ꝺginali. Tertio officiū virtutū ē miracula facere nō aliq̄d denuo creādo: sed deo misteriū exhibēdo. Sed btā virgo in maxio miraculo misteriū exhibuit qñ ꝯsensū ꝑbuit ⁊ purissimū sanguinē ad xp̄i incarnationē. vt dic̄ Damasce. Quarto potestatū est arcere demones. Sed btā virgo ꝯtriuit caput serpentis. Bern̄. i. Quito ē officiū ꝓncipatuū ꝓuinciꝫ ꝑsidere. Sed btā virgo in oī bus creatis tenet dn̄atū. Ecc̄i. xliij. In oī gente ⁊ in oī ꝓp̄lo primatū tenui. Sexto dominationū est angelis preesse. Sed btā virgo etiā nō soluz angelis sz xp̄o dn̄o angelorꝫ prefuit q̄ erat sbditus illi Luc̄. ij.

Septimo thronorꝫ est vt sup̄ eos deus sedeat ⁊ reqescat ac iudicia exerceat. Sed in btā ꝺgine deus nō tantū sedit sed ⁊ carnem assumpsit: in q̄ carne totū iudicaturꝫ est orbem. Luc̄. xxi. Tūc videbūt filiū hominis venientē in nube ⁊c. Octauo cherubin est plenitudinē sciēdi hīe. Sed btā virgo trāscendit oēm sciam humanā ⁊ angelicā ꝑ expimentalē cognitionē. Ho-

no seraphin est ardere ī charitate dei ⁊ fer uere ī amore. Sed btā ꝑgo sup oēs spūs deū intimi⁹ ⁊ ardenti⁹ amat tanq̄ filium ideo Eccī.xxiiij. Ego mater pulchre dile/ctiōis ⁊c. Ecce claret q⁹ btā ꝑgo ꝓeminet bñdictiōe glie angelis. Scdo dixi q⁹ ꝓe minet ei⁹ bñdictio oīb⁹ scīs prīb⁹ prīar/chis ⁊ ꝓphetis ac q̄buscunq̄. qm̄ vt dicit Damasce. Ipsa a nllo illustriū superari pōt sed excellit ipa cūctos. Producam⁹ indu/ctiue prēs scōs ⁊ cognoscem⁹. Primo quidē adam ⁊ eua habuerūt innocentiā ori ginalē in q̄ creati sūt: sed cito illud ꝑdide/rūt peccādo ⁊ totā posteritatē corruperūt ac maledictōez demeruerūt. Sed btā vir go tantū gr̄e inuenit vt oīb⁹ bñdictionē p/mereret ⁊ mortē cōmutaret in vitā: nunq̄ peccaret: sed ⁊ oīb⁹ petōrib⁹ miscōiaz ipe/traret. Luc.i. Ne timeas maria inuenisti gr̄am apd deū. scz quā totū genus huma/nū ꝑdidit. Scdo abel hanc bñdictionē obtinuit vt ꝑgo essz ⁊ martyr vt dicī Aug. Sed ꝑginitas ei⁹ infecūda fuit ⁊ marty/riū soli sibi ꝓfecit. Btā virgo fecūda ꝑgi/nitate martyriū in passiōe sustinēs oīb⁹ ꝓ/fecit: cū ⁊ oīm aduocata extitit ⁊ ꝓ oīb⁹ im petrare qd vellet meruit: de h̄ ei⁹ martyrio Luc.ij. Tuā ip̄sius aiam ptrāsibit gladi⁹

Tertio enoch in paradisum delitiaꝝ est trāslatus. Sed ī vteꝝ ꝑginis tanq̄ in pa/radisuz trāstulit se ipse deus. Quarto noe a diluuio saluauit octo aīas ⁊ quedā aīa/lia. Sed btā ꝑgo totū mundū gubernat ⁊ ꝓseruat. Vñ Fulgeñ. iij. mithologiaꝝ di/cit. Celū ⁊ terra diu ruissent si nō maria p̄ cibus sustentassz. Quinto melchisedech panem ⁊ vinū obtulit. Btā virgo carnē ⁊ sanguinē xp̄o dedit in q̄ panis ⁊ vinū trās substantiat. Johis.vi. Caro mea vere est cib⁹ ⁊c. Sexto abraam date sūt ꝓmissio/nes ⁊ semini ei⁹. Galath.vi. Sed in ꝑgi/ne iste ꝓmissiōes sūt implete. Luc.i. Su/scepit israel puez ⁊c. Sic locut⁹ est abra.

Septio ysaac ipetrauit sua oīōe ꝓceptū Rebecce. q̄ ꝓcepit gemios. Ex q̄b⁹ duo po puli orti sūt Judaicus ⁊ gētilis. Btā ꝑgo sua būilitate cōcepit xp̄m gemie substan/tie diuine scz ⁊ humane q̄ duos ꝑplos gen tilē ⁊ iudaicū ī vnā fidē collegit. Octa/uo iacob vidit scalam cui⁹ sūmitas celos tangebat ⁊ dñm innixū scale et descendē/tes atq̄ ascēdētes angelos. Btā ꝑgo fuit ip̄a scala cui dñs ē innixus icarnādo. Luc. i. Dñs tecū. Per hāc ascēdūt hoies saluā/di in celuz ⁊ descendūt angeli ad nos illu/minādos. Nono ioseph factus est dñs Egypti ⁊ aluit suos frēs. Sed btā ꝑgo fa cta est dña terre totius ⁊ celi: et pascit nos cibo vite eterne. i. carne ⁊ sanguīe xp̄i de se assumpta. Johis.vi. Qui mādūcat hunc panē viuet ī eternū. Deniq̄ vt breuiter plura ꝓplecter Moyses ⁊ oēs scī ꝓphete hēbant hāc bñdictionē vt deus ei reuela/ret p̄terita p̄sentia ⁊ futura ⁊ maxīe circa filiū dei incarnationē p̄mētia. Oēs q̄z scī p̄res ⁊ ꝓcedētes ⁊ sequētes nō nisi in fide xp̄i saluati sūt vt dic̄ Aug. ⁊ Greg. sed btā maria oīa fidei sacramēta certa expientia in seipa ꝓgnouit cū xp̄m dñm ī vtero por tauit. Omnē etiā gr̄az ꝓphetice illumina tionis plenissime habuit. Vñ ipsa ꝓphera uit de p̄terito cū ait. Fecit potentiā in brā chio suo. ⁊ iterū. Suscepit israel puez suū s. assumēdo humanā naturā ex israel. Itē ꝓphetauit de futuro cū dixit Ecce enī ex h̄ btām me dicēt oēs ⁊c. Et de p̄nti occulto cū dixit Magnificat aīa mea dñm. ⁊ exul tauit spūs me⁹. ecce ptz ꝓpositū. Tertio bñdictio marie p̄cellit bñdictōez oīm san/ctaꝝ mlierꝝ. Nam sara ꝓnunciat scīa ⁊ bñ dicta q̄ in senectute Isaac ꝓcepit miracu/lose deo dāte. scz multomagis maria bñdi/cta q̄ sūmo miraculo ꝑgo ꝓcepit et pepit dei filiū. Itē si iudith bñdicta q⁹ caput holoferni blasphemi inimici dei amputa uit: mlto magis maria q̄ caput serpētz cō/triuit. Itē si bñdicta hester q̄ ꝓplm israel ab occisiōe liberauit. Ampli⁹ maria q̄ totū mūdū saluauit. sic ⁊ de alīs scīs mlieribꝫ Vñ breuit ꝓcludo: ipsa ꝑgo maria meri/to dicta ē bñdicta iter oēs ⁊ sup oēs mlie/res ac creaturas q̄ est oīm regina ⁊ dñamū/di ac mlierꝝ glia q̄ nec ꝓmā sibi vsa ē nec

hīe seqntē vt canit eccl̄ia. Ca.III.

Tertio ꝓmēdat a scīa Eliza. maria bñdictōe, plis ꝑginee cū sbdit ⁊ bñ dictus fructus ventris tui, quo dicto fm magnum Alber. sup missus est significat virginalis cōceptio marie. Propterea nō dixit: Bñdictus filius tuus q̄ est in vtero

tuo. ḋa sic dicēdo carnalē viderek designa re generationē ꝑm hoim cōmunē legez na ture. Sed notanter dixit: Bñdictus fru ctus ventris tui. vt insinuet quia sicut fru ctus ex arboze nascitur z ꝯcipitur sine coz ruptiōe: ita xp̄s ex virgine. Unde Bern̄. Si queras iquit quō xp̄s nasci potuit ex virgine. Rñdeo sicut odoz de floze z fruct⁹ ex arboze sine cozruptōe. Proinde Nume ri. xvij. Christus figuratus est ꝑ flozes et fructus amigdalaz. Ubi legit ꝙ dñs pre cepit moysi vt singule tribus israel singu las virgas afferrent: nomia sua sup ipsas virgas describēdo. z poneret eas moyses in tabernaculo federis dñi: quod cū fecis sent. ecce sequēti die iuēta est virga aaron sicca manēte flozes z gemmas turgentes folia z amigdalas germinasse zc̄. Nimi rum virga ista figurauit mariā que sicca ab omni carnali cōcupiscentia. i. aliena. ꝑ duxit flozem z fructū xp̄m in virginitate.

Et notanter dicit iste fructus amigda larū. ḋa sicut in amigdalis ita in xp̄o sunt tria. Cozter exterioz amara: significat xp̄i carnē amaricatā doloꝛib⁹ passionis. Te sta fortis significat aiam xp̄i fortissimā in omi bono vt frangi nequaq̄ possit. Et nu cleus interioz dulcis significat xp̄i diuini tatē. Deniq̄ sicut amigdala cōfert ho minib⁹ sanitatē. Vulpib⁹ aūt obest i moz tem. vt testat Plinius in naturalib⁹. Sic iste fructus xp̄us hominib⁹. i. rōnabiliter vi uentib⁹ bonis ꝓfert vitā z sanitatē eternā Sed vulpib⁹. i. malis qui partes vulpiuz erūt. i. demonū in futuro. dicēte Ps̄. dabit morte eternā zc̄. Sed q̄stio oziri potest Quare elizabeth nō dixit Bñdictus flos vteri tui vel ventris tui: sed dixit fructus cum etiā flos sicut fructus sine cozruptiōe generatur. z sic sufficienter expressisset vir ginalē conceptū: dicēdo flos z sic melius fuisset dicere eo ꝙ etiā ꝓpheta xp̄m nascen tem de ỽgine flozem nō fructum appella uit. Esaie. xi. Egredietur virga id ē ma ria de radice ỽsse z flos. i. xp̄s de radi. zc̄.

Respondek ꝙ licet bene dicere hoc po tuisset: tamē spūsctūs qui faciebat eam lo qui voluit vt dicat: Fruct⁹ ventris tui. nō flos. Primo quidē vt designetur ꝑfecta xp̄i ꝓceptio in virginis vtero q̄ in instanti ꝓceptionis fuit ꝑfectus deus z homo ꝑm aiam z ꝑm omia organa z mēbra. iuxta il lud Hiere. xxxi. Nouū faciet dñs sup ter ram. femia circundabit virū. i. xp̄m. Uir em̄ ꝑfectionē notat. modo si Elizabeth di xisset. bñdictus flos vteri tui. occasionē er roris habuissent heretici z putassent ꝙ si cut arboz quādo ꝓducit flozes nonduz est parata generatio. eo ꝙ natura tendit tunc ad generationē fructuū z tunc ꝑficitur ge neratio arboris quādo ꝓuenit ad fructuz ꝓducendū. Ita credidissent ꝙ xp̄s nondū tunc fuisset ꝑfectus homo in vtero marie: sed successiue veniret ad ꝑfectionē mēbro ruz ante infusionē aīe sicut cōiter alij ho mines. vt igitur hunc errorē excludat spi ritussctūs voluit dici Benedictus fructus

Secūda ratio vt seruarek cōgruētia hu mane reparatiōis ꝓ similia ꝑm Bern̄. qz sicut homo cecidit ꝓ fructum nō flozem li gni vetiti: ita reparari debuit ꝓ fructum ventris ỽginalis qui appendēdus erat li gno crucis. Tertia ratio vt seruarek sa lutifera xp̄i dulcedo. ḋa fructus solent esse dulces. z in sūmitate arboris sunt dulcio res teste ysaac i dictis. Et vltimo post alia fercula appetunk in mensa cum caseo. eo ꝙ sunt cibi naturales homini: ḋa homo i pa radiso tantūmodo fructib⁹ paradisi z ma tris lacte i pueritia alitus fuisset. Caseus vero de lacte habet fieri. Ecce ergo fruct⁹ dulcedo est appetibilis. Non sic autē est de flozib⁹ ideo vt significek. ḋa ꝓ xp̄m ha bem⁹ frui dulcedine gr̄e in p̄senti z gl̄ie in futuro: merito dictū est Bñdictus fruct⁹ q̄ oz a fruēdo vt dic̄ Januen̄. in catholicon O ḡ bñdictus vere fruct⁹ marie et vt lo quar ỽba Bern̄. dicentis. O vere celestis plāta maria p̄ciosioz cūctz: o vere lignū vi te qō solū fuit dignū portare salutz fructū.

Articulus tertius de cōmendatione virtutū duodecim quibus flozuit maria in visiōne

Tertium misteriū t dicit virtualis beatificatōis z ꝑfectiōis: qua cōmendauit

mariam elizabeth dicens: Beata que credidisti quoniã perficient in te ꝛc. Nota ergo q in visitatiõe ista btã virgo. xij. virtutũ pfectionib tangꝫ. xij. stellis beatificata floruit: quib se nobis in exemplũ imitãdi pbuit. quaꝝ quattuor ptinẽt ad incipientes: ꝛ q̃ttuor ad pficientes: ꝛ q̃ttuor vltime ad perfectos vt cũctos instruat. Primo floruit forma vere pnie. ḋa exurgens abijt in mõtana cũ festinatione. Ipsa enĩ nunq̃ peccauit nec ei op⁹ erat pnĩa. Sed in his ꝑbis nos spũsctus docere voluit vt exsurgam⁹ a vitijs festinemusq̃ ad mõtana virtutũ: intrem⁹ in ciuitatẽ iuda. i. locuz ꝓfessionis: ḋa iudas ꝓfitens interpretat. et in domũ zacharie. qđ interp̃tatur memorãs deũ. Scõo floruit ꝑtute obedientie. ḋa diuĩe inspiratiõi obediuit. ꝛ fm Ly. sponso ioseph honorẽ detulit cuz licentiã ab eo petiuit eũdi. In q̃ docemur obedire deo ꝛ p̃latis. Aplus Omis ania potestatib sup̃ioribꝫ subdita sit. Tertio floruit virtute cõemptus vanitatis mũdane. Quoniã cũ foret regina mũdi: maria nõ ĩ pompa seq̃ꝫ apparatu curruũ et famulorũ sed pedester fortassis cũ aliquib alijs verginib ascendẽtib cũ ea in templũz alia loca deuota visitantib. Et forte pedib nudis vt mos est deuotoꝝ pegrinoꝝ religiosissima trãsiuit. Cris. Qui diues es ñ horreas pauperẽ. Qui paup es accipe ꝓsolationẽ: recognoscẽs pauperẽ ꝑpm pauperẽ eius mrem. Hec ille. Quarto floruit ꝑtute modestie. ḋa paucissima ꝑba legit locuta ꝛ ea ad edificationẽ cũ salutauit Elizabeth: atq̃ ad honorẽ dei cũ canticũ ptulit dei in laudẽ in q̃ repbendit ꝑbositas p̃cipue mulierũ. Denicꝫ q̃ ad pficientes

Quito floruit ꝑtute fortitudis. ḋa tam longaz viã ꝛ asperaz fortiter ptrãsiuit. ḋa vt refertur a fidedignis: a Nazareth vsq̃ ad hierusalẽ sũt. xxxv. miliaria quoꝝ duo faciunt leucã. Et a hierusalẽ in domũ zacharie q̃ttuor vel citra miliaria dicunt. et sic docuit fortiter nos agere in bono ope. ps. Viriliter agite ꝛ ꝓfortet cor ꝛc. Sexto virtute hũilitatis pfunde. ḋa mater dñi venit ad matrẽ serui ꝛ ꝑor salutauit. Ambro. sup lucã dic. Ut quãto castior ꝑgo sit tanto humilior. Si queras q̃ verbo salutauerit. Rñdet Alb. sup missus est q̃ salutatiõe ꝓsueta in vete. testa. Septimo floruit ꝛ fulsit ꝑtute pietatis ꝛ misc̃die cũ ei ad seruiendũ se obtulit vt scz nos doceat imbecilles visitare ꝛ infirmis deseruire. Hinc Ambro. sup lucã. Discite inq̃t scte mulieres sedulitatẽ quã pregnãtib debeatis exhibere cognatis. Et certe mulieres debẽt mrũ hoc opus pietatis exhibere vt seruiãt scz pregnãtib: ḋa maximũ habent thezaurũ ĩ vtero scz aiam rõnalez q̃ ꝓponderat oib corporib mũdi. vt dicit Augu. et sic cauere ne ipsa ania pereat abortiue. Seruiuit añt btã ꝑgo maria elizabeth in omib laboribꝫ ꝓuenietibꝫ ꝛ necessarijs: vt etiã ĩ officio canit eccl̃ia. Maria trib mẽsibus q̃si steterit laboribꝫ elizabeth subdendo. sequit. Cõferebat de angelo ꝛ verborũ misterio q̃ ptulit salutãdo ꝛc. Octauo virtute honestatis. nam ꝑgo verecũde festinauit: ꝓterea vt cito euadere posset publicũ. vñ Ambro. Discite ꝑgines nõ ꝓcurare ꝑ alienas edes: nõ demorari ĩ plateis nec aliq̃s cõmiscere sermones. ḋa maria ĩ domo sera: festina in publico. Hec ille.

Hinc etiã nõ legit maria salutasse ĩnibi zachariã aut alloqui eũ qui ꝑ tũc erat mutus. Nõ enĩ decebat virgineũ pudorẽ: nutrib circa eũ occupari. fm Alb. Denicꝫ quantũ ad pfectos sequit q̃ Nono floruit virgo virtute charitatis: maxĩe ḋa ex charitate maria qua ad deuz scz ferebat ꝛ ex inde ad ꝓximũ mouebat virgo beata vt hec faceret: canẽte eccl̃esia. Decimo floruit virtute puritatis virgĩce ꝓpter q̃ Elizabeth eam matrẽ dñi quã decuit esse purissimã noiauit ꝛ addidit. Perficient in te q̃ dicta sũt tibi a dño scz vt virgo pareres ꝛc. Undecimo floruit virtute gr̃arũ actiõis ꝛ laudis diuĩe: ḋa deũ collaudans ꝛ gr̃as agẽs ait: Magnificat aia mea dominũ ꝛc. In q̃ quidẽ cantico agit deo gratias de tribus. Primo ꝺ bñficio sibi facto cũ dicit: Magnificat aia mea dñm. Et exultauit spũs meus in deo salutari. Quia respexit humilitatẽ ancille sue ꝛc. vsq̃ ibi Fecit mihi magna q̃ potens est ꝛc. Scõo de bñficio toti hũano generi impẽso cũ sb̃dit: Et misc̃dia ei⁹ a ꝓgenie in ꝓgenies timẽtib eũ. Fecit potentiã ꝛc. Tertio de be

neficio specialiter populo israelitico exhi/bito. ibi. Suscepit israel puerum suum: re cordꝛa. ꝛc. In quibus omnibus docemur gratias deo pro eius beneficijs in communi ⁊ in speciali acceptis reddere. Duo/decimo floruit virtute sancte perseueran/tie. qꝛ non statim recessit ab illa sed man/sit quasi tribus mensibus ꝛc. Sicut cla/ret ex sacro euangelio vt doceat nos ad fi/naliter perseuerandum in bono. Quoniã qui perseuerauerit hic saluus erit. Ba/thei. xiiij. capitl'o. Et igitur finem nostro sermoni faciamus

Contemplatio deuota

Cõtemplare ex his p̃missiõib⁹ O aníꝛa deuota o sanguíe xp̃i tincta ⁊ lota. Aspice ocl'o mẽtis ⁊ statue cozã facie tua tria hec seq̃ntia documẽta valde deuota ⁊ ꝯsidera tiões dulciſluas. Primo vide q̃ pie q̃ dulciter q̃ affectuose ⁊ deuote btã ꝝgo ma ria visitat sctãm Elizabeth cognatã. Co/gita qꝛ cũ angelo nũciante virgo bñdicta ꝯcepisset: in mẽte habuit qđ angelus ei di xerat. Ecce inq̃t elizabeth cognata tua ⁊ ipa ꝯcepit filiũ i senectute sua ⁊ h̃ mẽsis ẽ sextus illi ꝛc. Cepit g̃ spũsctõ plena co/gitare qꝛ ille quẽ elizabeth ꝯcepat precur/sor essꝫ filij sui dñi iesu. Cepit spũsctus eã mouere vt iret ad visitandũ ⁊ sctificandũ p̃ suũ filiũ ꝯceptũ ipius elizabeth. Aduer te q̃ hũiliter licentiã petat a suo sponso io seph. qua obtẽta celi regina egredit de ci/uitate ad visitandũ. iter arripit versus hie rusalẽ: vbi deo gr̃as agit adozãs in tẽplo. Inde ceptũ iter ꝯtinuat ad domũ zacha/rie. Cogita o fidelis aníꝛa q̃ hũilime ince dit q̃ deuote capite ĩclinato: oc̃lis defixis versus terram orans ⁊ psallens: religiosa veste ĩdura ⁊ nudis vt credit pedib⁹ pegri nabat vt se ꝯformaret regule quã fili⁹ ei⁹ erat traditur⁹ aplis dicẽs: Nec̃ habẽtes calciamẽta i pedib⁹ vr̃is. O quantũ eius cor io cũdabat cũ dei filiũ i vtero babẽs g̃/dit. nec tñ ex ei⁹ gestatiõe g̃uabat. Credo q̃ p̃ gaudio nec fatigía sentiebat itineris longi: nec aspitatẽ horrebat petrose vie: sꝫ spũsctí ꝝtute ⁊ ꝯsolatiõe plena festinãter ibat ⁊ alacriter. O aía mea si tũc affuisses q̃d fecisses: vtiq̃ cũ lachrymis deuotõis p̃ fusa vestigia pedũ ei⁹ osculata fuisses. To to corde ⁊ itimis viscerib⁹ tuis eructasses Bñdicta tu virgo oĩpotẽtis dei mr̃: ⁊ bñ/dictus fructus tuus ꝛc. Quid plura ve/nit gloriosa virgo ad domum zacharie O elizabeth sancta et senex mulier. Quale somnium in illa nocte p̃cedenti videras: vtrum ne putabas vtrum ne spabas ⁊ ex/pectabas tibi ista die superuenire tales ac tantos hospites. videlicet dei filium chri/stum in vtero gestatum et eius glorioſiſſi/mam virginem matrem: dominam ange/lorum et hominum. O si scires quia ecce virgo benedicta cum dei filio portas do/mus tue ingreditur: pro certo accurreres pro certo obuiares ⁊ prima salutares: ge/nibus flexis eam mancipares ⁊ adorares letaq̃ tantum hospitem susciperes. Sed non est famulus non famula que precur/rat ⁊ tibi noua dicat: prenuncians aduen/tum tanti regis et tante regine. Ecce ego dicam tibi noua optima: surge quia adest regina celi⁊ dominus deus creator omni/um cũ ea. accurre ⁊ obuiãs suscipe leta ꝛc. O q̃ gaudiose precucurrissem si tunc af/fuissem: vt aduentum domine tibi sancta senex prenunciassem. O vere felix ⁊ bea/ta es Elizabeth que meruisti a tantis ho/spitibus visitari. Itaq̃ intrauit domum maria et salutauit elizabeth dicente forta⁊ se illud Thobie. v. Gaudium tibi semper sit senior cognata mea. sanctissima Eliza/beth statim vt audiuit eius salutationem spiritus sancti gratia ex verbis Marie in eam descendens vsq̃ ad eius vterum: cõ/mouit infantem iohannem in vtero. glosa vocem prioꝛ elizabeth audiuit sed iohan/nes prioꝛ gratiam sensit. Inde statim io hannes in vtero sentiens dominum omni potentem adesse in virginali vtero: Exul/tauit ⁊ adorauit: et quem verbo deum esse testificari non poterat: motu exultationis deum adesse testatus est. Dor igitur eli/zabeth repleta est spiritusancto. et genib⁹ prouoluta benedictam virginem manci/pauit. Amplexata est et osculata. O dul/cissima illa oscula marie o elizabeth sensi/sti nevnq̃ maiorem cordis iubilationem: maiorem dulcorem: maiorem anime dele ctationẽ q̃ hac vice. Credo enĩ q̃ anbeli/

tus benedicte virginis p eius sacrū os de interioribꝫ eius: quibꝫ deus habitabat p/gredies ac p̄os elizabeth ingredies totaꝫ eius cordis medullā penetrabat et suauitate diuia replebat: adeo q elizabeth se cōtinere nō potuit. Sed voce magna exclamauit t ꝓphetauit de presenti occulto. i. de christo t virginitate matris ei⁹ t ait: Benedicta tu in mulieribꝫ t benedictus fructus ventris tui. Et vnde hoc mihi vt veniat mater dñi mei ad me? Ecce enī vt facta est vox salutationis tue in auribus meis exultauit ī gaudio infans in vtero meo ꝓphetauit etiā de preterito dicens: Et beata q̄ credidisti scz angelo. subdidit ꝓphetando de futuro dicens: Quoniā ꝓficient in te que dicta sunt tibi a domino. Pensa ergo quanta fuit in corde ꝓphetisse suauitas consolationis: quanta dulcedinis suauitas p presentia marie t eius filij. Tunc ergo maria deo plena non elata p vanam gloriaz: sed in humilitate firmata: deo attribuens omne bonum genibꝫ flexis: t vt pie credo dulcissimis lachrymis irrigata mente et facie serena cepit gratias agere: t laudes deo depromere dicens: Magnificat anima mea dominū: t exultauit spiritus meus. t ad finem vsqꝫ cōpleuit. Tandem mansit ibi tribus mensibus seruitijs elizabeth humiliter se mancipādo t quotidie conferendo de angelo t eius verboꝫ misterio que protulit salutando prout canit ecclesia. Necnon t de eo q virgo concepit t sine grauamine filiuz portaret. Et de christo domino q per eum mundus redimendus esset. Et de his ꝓphetias allegando. Tandem licentia accepta t facta reuerentia atqꝫ benedictiōe relicta: reuersa est ad propria cum humilima deuotiōe

Secundum q̄z documentum ex premissis accipe o anima fidelis: scz documentū virtuose operationis t imitationis: intuere oculo fidei t deuotōis: quātis quibusue virtutib⁹ benedicta virgo floruerit in hac visitatiōe. Vide q̄a asperitatē penitentie non refugit: obedientiā promptā exhibuit paupertatē t mūdi contemptū sectata est. modestiam seruauit: vide quante fortitudinis: quāte honestatis: humilitatis t pietatis fuerit: intuere in ea feruorem charitatis: nitorē puritatis: deuotionē diuine laudis atqꝫ cōstantiam ꝑseuerationis. Et in omibꝫ disce eam imitari: stude ei cōformari vt possis deo. i. filio ei⁹ cōplacere. Tertium deniqꝫ documētū ex premissis omnibus accipe: quanta scz deuotione quanta charitate beate virgini debeas deseruire. vt ex eius gratia t iteruentiōe valeas t tu participem meritorum eius te prebere: ac diuina gratia habundare: t a cunctis malis liberari. Non enī dubiū quin sicut elizabeth per eam repleta est gratia: accius filij⁹ iohes sctificatus et mūdatus ita t tu ipsa intercedēte: poteris a peccato mūdari t liberari ab omni malo. Vt autē magis hoies accēdant ad deuotionē ꝟginis vnum miraculuz propter simpliciores auditores proponam quo hunc sermonē cōcludam. Miraculum Refert anselmus libro miraculoꝝ capit. xxxvij. q quidam miles in ciuitate Narniensi erat qui habebat vxorem pregnantem: habebat et seruientem quendaz ethiopem nigrum et forte etiam in cortina imago fuit ethiopis Propter quod etiam aspectu frequenti et fantasmate generato ī fantasia: generauit t peperit de suo viro legitimo ethiopi similem filiuz nigerrimū. Sicut legitur de ouibꝫ quas pascebat iacob q pariebant p/pter aspectum virgarū illis apositaꝝ colozis videlicet conformis oues. Genesis. xxx. vnde ex hoc maritus summā iracūdiam contra vxorem concepit t remouit eā a se et filium eius. Omnes q̄z amici eam adulteram reputabant: et putabant cum ethiope illo famulo adulterasse. Ista sic cōfusa t eiecta: quadam die iuit cum puero suo ad portuz fluminis. Et multis presentibus viris ac mulierib⁹ clamauit ad beatam virginem: quia nō erat culpabilis in hoc facto. vt ostēderet inde miraculū cuidēs. Seruierat enī duote btē ꝟgini vt putatur. Vnde cū sic fleret amaricata se precipitauit et statim cecidit de portu qui altus erat in flumen. Et ecce beata virgo affuit que eam et puerum eius sanos custodiuit. inuenti sunt in fluminis fundo et extracti. Et ecce puer qui prius erat nigerrimus meritis beate ꝟginis inuētus est albus. Maritus viso tanto miraclo genib⁹

flexis veniã petiit p̃ suspitiõe. Et illa pepcit. sz postea obtenta licẽtia a viro castitatem tenuit ob amorẽ dei z btẽ ꝟginis. Et in bono vitã ducens ad celestia regna btã ꝟgine mediãte puenit. Ecce igit̃ claret ꝙa qui ad bñdictã virginẽ ꝓfugit z ei seruit nõ tantũ a calumnia et morte mala liberat̃: sz z ab ifamia purgat̃ z meritis btẽ ꝟginis gratiam acquirit in presenti z gloriam in futuro. Amen.

Sequit̃ pars scda libri scdi de btẽ virginis iocundatiõe in xp̃i incarnatiõe atq; in suo virginali vtero portatiõe letabunda.

Xultauit spiritus

e meus in deo salutari meo. Luce. i. Verba sũt gliosissime virginis marie quib; insinuat in effabilẽ sui animi iocunditatẽ quã habuit in filij dei ꝓceptõe ac in ei⁹ vteri ꝟginalis habitatõe z gestatõe p̃ hac sacra visitatione. Si nimirũ diligẽter aduertim⁹ charissimi. si intẽto corde ꝓsideramus. vtiq; cõperimus ꝙ hãc festiuitatẽ visitatõis benedicte ꝟginis sic̃ et ceteras ei⁹ festiuitates celeberrimas: sũma deuotõe: sũma cordis z anie exultatiõe excipiẽdo bñdictã virginem sũma laude extollere: eiq; i h̃ ei⁹ gaudio ꝓgratulari debem⁹ z tenemur. Quod ostendo triplici rõe.

Primo ratione obligationis.
Secundo ratione acquisitionis.
Tertio ratione cõformationis.

Primo rõe obligatõis. qz sic̃ dicit btũs Grego. in omel. Quãto crescũt dona tanto etiã rões crescũt donoꝝ. Sed p̃ beataz virginẽ tot z tanta bñficia sũt nobis exhibita. z tam laudita z ineffabilia ꝙ p̃ totã vitã nr̃am si etiã mille ãnis viuerem⁹ z mille linguas h̃em⁹: sufficientes laudes z gratiarũactões reddere ei nõ possem⁹. Quis enī sufficiat ei debitas reddere gr̃as cuz p̃ eã a morte eterna liberati sum⁹: p̃ eã sic nobilitati sic dignificati sum⁹: sup oẽm creaturã vt deũ frẽm habeam⁹: celestes reges effecti sim⁹ z oĩa bona possideam⁹. Et iõ tanto frequẽti⁹ in anno ei⁹ festa sũma deuotiõe celebrare debem⁹: tãto honorificentius ei debuire tenemur: quãto maiori bñficio nos obligauit ad sui famulatũ ne ingrati videamur z rei ꝟcoraz ea iueniamur. Hinc eccl̃ia pl̃ib; vicib; ei⁹ festa frequentat. vt in ei⁹ deuotiõe inardescãt ei⁹ filij z debitũ ei honorẽ sepi⁹ p̃soluãt. ꝓterea dic̃ Hiero. Si mille ora mihi forẽt: si tot lingue ãt in celo stelle resonarẽt nõ tibi o dña ꝺbitas laudes p̃soluere ex eã sufficerẽ. Nõ enī sufficit lingua carnis tuas enarrare ꝟtutes z̃c. Scdo rõe acq̃sitõis. qz ex hoc spealez gr̃am apd̃ ꝟginẽ acq̃rim⁹ si ei⁹ festa deuote p̃colim⁹. Nam in hac visitatõe elizabeth z iohes spealez p̃ ei⁹ hospitationẽ gr̃am acq̃sierũt. Nõ g̃ dubiũ ꝙn z nos acq̃rere possum⁹: z obtinere vt in nr̃o corde hospitet xp̃us ei⁹ filius z sct̃a mater ei⁹ p̃ spealis gr̃e visitationẽ: put in hodierno officio canit̃. Insup ꝙz in hui⁹ festi celebratiõe acq̃rere possum⁹ speales indulgẽtias qm̃ ab Vrbano pa. cũ eisdẽ indulgẽtijs ẽ hoc festũ institutũ sicut festũ corpis xp̃i. et a Bonifa. pa. ꝓsit̃ sic̃ de alijs extant p̃uilegia q̃ legunt̃ i matutinali officio. Tertio rõne ꝓformatiõis. decet enī fuos gaudere i gaudijs dñi sui z ꝓformari ei in volũtate. vñ decẽs est nos ꝙgaudere deo nr̃o z dñe nr̃e ac sctis: adhortante ap̃lo Rom. xij. Gaudete cũ gaudẽtib;. Quia ãt i hac visitatiõe gaudiũ fiebat deo z sctis angel̃ iustisq; oĩb;. Nã gaudebat p̃mo deus ꝙa ei⁹ incarnatio agẽscebat̃ z p̃fitebat̃ ab hoĩbus videlz elizabeth z iohe. Scdo gaudebãt angeli ꝙa iohes in vtero sctificabatur Si enī gaudiũ est angelis sup̃ pctõre conuerso Luc. xv. mltomagis sup̃ iustificato in vtero p̃phetãte iohe p̃ quẽ mlti pctõres erãt puertẽdi. Tertio gaudebat elizabeth z iohes in vtero eius. Quarto gaudebat btã ꝟgo maria vñ z gaudiosũ canticũ cecinit dicẽs: Magnificat anĩa mea dñm z̃c. Debem⁹ igit̃ z nos gaudere in sp̃ũ in deo salutari nr̃o. sic̃ ipa se nobis in exemplũ p̃posuit ꝟbis in p̃missis dicens: Exultauit sp̃ũs meus z̃c. De hac itaq; iocũditate bñdicte ꝟginis loqui intendẽtes tria misteria declarabimus.

Primũ ꝺr misteriũ magnitudinis
Scdm ꝺr misteriũ habitudinis.
Tertiũ ꝺr misteriũ multitudinis.

Articulus primus de magnitudine gaudij Marie qđ habuit in xpi cõceptõe et gestatione in vtero vbi tria querũtur. La I

PRimũ misterũ de gaudijs benedicte ỽgi/nis declarandũ dicit quãtitatis. Circa qđ tria que/runtur. Ex quibus claresci quõ vnũ gaudiũ btẽ virginis alio fuerit maius. Pri ma questio: vtrũ gaudiũ quod habuit btã virgo in filij cõceptione ac gestatiõe fuerit maius omni gaudio: quod habuit totus vite tempe. Ad qđ quesitũ quidaz voluerunt dicere z nisi sunt ꝓbare ꝙ btã virgo sup omia alia gaudia summũ gaudiũ habuerit in christi natiuitate pluribus rationib. Primo ꝺa tũc angelus dixit: Ecce euangelizo vobis gaudiũ magnũ quia natꝰ est nobis hodie saluator Luc. ij. Sicut ḡ natiuitas dñi fuit alijs causa magni gaudij ita z mri. Secũdo qz tũc btã virgo habuit duplicatã ỽlectatiõez z gaudiũ scz videndo xpm vtroq oculo vicz intellectuali z sensuali. In conceptõe em z vteri baiulatõe nõ viderat xpm nisi oculo intellectuali. Bz in natiuitate ꝓmo vidit vtra q visione: sensuali z intellectuali. vñ sicut in celo post resurrectiõem corpoꝝ maius erit hõibus gaudiũ q ante. eo ꝙ pro tunc vterq oculus. s. corpalis z mẽtalis reficietur in visione delectabili hũanitatz z diuinitatis xpi: ita z in btã virgine tpe natiuitatis vterq reficiebaꝭ oculus ergo ꝓ tunc maximũ sup omnia habuit gaudiũ.

Tertio qz btã virgo priꝰ habuit gaudiũ solũ de hoc ꝙ virgo cõcepit. sed in natiuitate habuit insup ꝙ virgo pepit virgo lactauit: z deũ ac dulcissimũ filiũ amplexata est: osculata est: fouit in gremio z nutriuit. Vñ Esa. xxxv. Germinãs germinabit sicut liliũ z exultabit letabũda vt laudãs ergo tũc maximũ habuit gaudiũ. Alij sunt qui arguũt z ꝓbare nituntur ꝙ maximũ gaudiũ habuit sup omia virgo benedicta in xpi resurrectõe. qz tũc ecclesia specialius vtiꝭ canticis exultatõis: canens illud ps. Hec dies quã fecit dñs exultemꝰ et letemur in ea. Et tũc frequẽtat canere alleluia: magis q in alio festo. ergo ꝓ tũc oib z ꝓ ꝙsequẽs etã virgini maius fuit gaudiũ. Item btã virgo plus dilexit filiũ q totũ mundũ z seipam. ḡ plus gauisa fuit de bono filij sui q de bono totiꝰ mũdi. Sed xpus maximũ bonũ ꝙsecutus est in resurrectõe z maximũ tũc habuit gaudiũ quãdo gaudebat cũ corpore glorioso aia et diuinitate. ḡ z dña nostra tũc magis z habuit gaudere. Tertio sũt alij qui arguunt ꝙ maximũ gaudiũ habuit btã virgo in filij ascensione inter omia vite sue gaudia. qz tũc filius habuit maximũ gaudiũ quando oẽm cursum sui opis cõplens reuersus est in celum cũ oñib sanctis summa iocũditate in pallaciũ celeste de exilio huiꝰ mũdi. Vñ ps. Ascẽdit deus in iubilo: ḡ z eius mater ꝓ tunc habuit gaudiuz maximũ. Item qz tunc porta celi z ianua apta ẽ homi et ruina angelica restaurata Deniq tũc maximꝰ honoz filio z mri exhibitus est qñ caro de ỽgine assumpta super omnes angelos ẽ exaltata ad dexterã dei ꝓtis. ḡ tũc maximũ habuit gaudiũ benedicta virgo. Hec omnia z plura argumenta que possent ꝓduci ponit Alb. magnus sup missus est ca. cxcv. z sequentib

Ad q̃stionẽ itaq fm veritatem rñdet fm eundem Alb. ibidẽ ca. cci. sub tali distinctione. ꝙ vnum gaudium beate virginis ad aliud possumus dupliciter comparare. Uno modo fm ꝙ posterius gaudium includit in se ꝓius. z sic nulla est questio nec difficultas in hac re. quia sic ipsa gaudia posteriora ordinantur ad ꝓiora ꝓ additionem. Unde sicut manifestum est ꝙ duo sunt plura q vnum et tria q duo: Ita manifestum est ꝙ gaudia subsequentia cõceptionis gaudium sunt plura. z sic maiora. quia gaudium natiuitatis includit in se gaudium conceptionis z gaudiũ resurrectiõis z gaudiũ natiuitatis z sic cõsequenter. Alio modo vt fiat comparatio per separationem: ita ꝙ posterius gaudiũ accipiaꝭ per se sine intellectu ꝓioris. Et sic dico ꝙ gaudium hoc quod beata virgo habuit in conceptione maius fuit omnib gaudijs vite z vie. z ꝓbatur Primo auctoritate. Secundo ratione. Tertio exem

plari similitudine. Primo inquā auctoritate. ꝺa ipsa i suo cantico gaudiosissimo protestata est hoc cum ait: Exultauit spiritus meus in deo salutari meo. t nullibi alꝫ legitur id de se dixisse vel simile. ergo videtur ꝙ ꝑ tunc maximū sup omia gaudiuꝫ habuerit. Secūdo ꝓbatur rōne. qꝫ gaudiū pensat esse magnū t maius ex dono. Job. iij. Quasi effodientes thezauruꝫ gaudent vehemēter cum inuenerint. ergo ex summo dono summū cōsurgit gaudiū. Sed in cōceptione beata ꝟgo accepit sūmum donū. Dum enī ei deus pater suū filium dedit quō nō cum illo omia donauit vt dicit apl'us. ergo tunc summū gaudiuꝫ habuit. Et ꝓfirmatur. ꝺa tunc cū summo dono incōuertibili accepit causaꝫ t meritum ad omia alia dona necessario cōferenda. Ex hoc quippe ꝑmo dono scꝫ cōceptionis t eius gaudio: omia alia dona sunt ꝓsecuta scꝫ natiuitas resurrectio ascensio. ḡ hoc est maius omīb alīs quoniā causa ꝑstantioꝛ est effectu. vt dicit Auctoꝛ lib. de causis. Aliud exemplū de rege vel episcopo qui causaliter plus gaudet de dignitate ad quā eligit hodie ꝙ de prouentu sequēti i futuro. Ex hꝫ ꝑz ꝙ gaudiū ꝯceptōis simpliciter fuit summū quo ad omia gaudia vite t vie. qꝫ fuit origo t causa oīm aliorum gaudiorū t omia in se clausit causaliter necessario ꝓsequenda. Et ꝙ ꝫ ꝑtz rōsio ad argumenta quib ꝓbabatur oppositum ꝛc. Tertio ostendit t ꝓbatur similitudine tali. Si enī aliꝗs haberet pignꝰ pro centū marcis vel ducatis obligatum. et aliquis daret ei nonaginta marcas vel ducatos ad pignoris solutionē: faciēs ipsi pignoranti cautionē ꝙ tempibus determinatis daret alias decem marcas vel ducatos sibi: ita ꝙ quolibet tempe duas. Dō secunda datio ꝓpinquius t plus disponit ad pignoris solutionē ꝙ ꝑma t tertia plꝰ ꝙ secunda vsq ad quintā: vbi plene solutum est pignus. Et tamē ꝑma datio plus alīs cōtulit dupliciter. tum ꝺa maius dedit: tum quoꝙ ꝺa de alīs dandis securuꝫ fecit. Similiter est in proposito. quādo dominus dedit beate virgini suum filium in vtero vt mater fieret dei: causaꝫ dedit t securitatem ꝙ de ipsa nasceretur et hominē redimeret t tertia die resurgeret. in celū ꝙ ascenderet t homies sanctos illic collocaret: ergo sequitur ꝙ maximū gaudiū in vita tota btē ꝟginis fuit gaudiū cōceptiōis Hec Alb vbi. s. Questio scꝺa Ca. II.

Secunda questio circa quātitatem eius gaudij occurrit talis: Vtruꝫ gaudium cōceptionis fuerit maius nō solum gaudijs vie: sed etiam gaudio assumptionis benedicte virginis: vel econuerso. Arguere potes ꝙ gaudium assumptionis fuerit maius t omib maximū gaudijs in vita habitis: ꝺa in assumptione habuit pfecte gaudiū fruitiōis dīuine benedicta virgo: ante autē nō: t illud est maximū ergo ꝛc. Item gaudium assumptionis nullam patitur secū tristiciam sed omia alia gaudia premissa mixta fuerunt tristicia aliquali. Nam in natiuitate t si virgo gaudebat ꝺa deum genuerat. tamen habuit cōmixtam tristiciā compassionis ꝓpter xpi fletum t vagitum. vt canit eccl'ia. Similiter i resurrectiōe t ascensione aliqualez tristiciā admixtā eius gaudium habuit: ꝺa quādoꝙ subtrahebatur filij sui p̄sentia. ergo gaudiū assumptiōis fuit maius omīb illis. Item quero qꝺ horū sit maius. an esse beatū vel esse mr̄ez dei. Et hoc dico seperando alterū ab altero. Cōstat ꝺa maius est esse beatū. quoniā hoc ꝓtinet ad donū t gaudiū patrie: ꝙ esse matrē dei sine beatitudine patrie. qꝺ ꝓtinet ad statum vie. ergo beata virgo maius accepit donū t gaudiuꝫ in assumptione tanꝙ ꝝm statū ꝓprie ꝙ i ꝯceptōe vl' natiuitate vbi habuit gaudiuꝫ ꝝm statū vie.

Sꝫ ꝓtra q̄ ꝺato ꝺat reliquū t nō ꝯuertit maius est illo. sed ꝺato ꝙ sit dei mater. ꝺatur beatitudo fruitionis saltem causaliter quia quicquid est maius maioꝛ est maius minoꝛe. ij. Thopicoꝝ. Sed maius est esse matrē dei ꝺa dignius. ergo hoc maius omnibus gaudiū. Ad questionē respondetur ꝝm Albertum vbi supra. ꝙ gaudium domine in cōceptione t gaudiū eius in assumptione se habent vt excedentia t excessa: ꝺa gaudiū cōceptionis maius fuit causaliter. Gaudiū vero assumptionis maius fuit actualiter. Nam in conceptione maioꝛ fuit diuine bonitatis ostensio: maioris

doni collatio: maior dilectionis exhibitio: ⁊ hec omnia causaliter. In assumptione vero maior fuit doni collatio maior affectus exaltatio ⁊ deificatio maior cuz dilecto cõiunctio. ⁊ hoc actualiter Et per hoc patet responsio ad obiecta. ꝺa arguũt quod maius fuerit gaudium assumptõis actualiter quod verum est. Attamẽ causaliter maius fuit gaudiũ cõceptionis. quoniam ipsa diuina ꝯceptio fuit ⁊ causa assumptionis de ꝙ securauit et certũ reddidit btãm virginẽ. Et posita illa causa. i. diuina cõceptiõe ponebatur iste effectus. i. assumptio ⁊ glorificatio suo tempore cõferenda. Et sic claret responsio ad questionẽ. Hec Albert⁹ vbi supra ⁊c. videlicz ca. cci. Questio tertia.

Capitulum. III

Tertia questio occurrit. Utrum videlicet in hac cõceptione ⁊ filij dei portatione in vtero maius gaudium habuerit de virginitate ꝓ de cõceptione vel maternitate ⁊c. Et potest argui ꝙ in ỽginitate plus gaudebat: ꝺa hoc est donũ excellentissimũ p quã homo fit sozor angelorũ. v dicit Hiero. Et p virginitate debetur in celesti regno aureola. Non autem p conceptiõe vel maternitate. ergo de virginitate maius gaudiũ habuit Sed ad questionem breuiter respondetur sicut accipitur ab Alexandro de hal. ⁊ Albermagno. ꝙ indicibiliter maius gaudium habuit benedicta virgo de conceptione ⁊ maternitate ꝓ de virginitate ⁊ hoc ostenditur: Primo rõne dignitatis: ꝺa maiorem dignitatez obtinuit per hoc ꝙ est mater ꝓ per hoc ꝙ est virgo. quoniã per hoc ꝙ est mater habet ꝙ sit mater dei. regina celi⁹ domina mundi et omniũ angelorum ac hominum imperatrix ⁊c. Numirũ eius gaudium nõ terminabatur ad solum conceptum vel maternitatem: vt in hoc solo gauderet ꝙ est mater vl ꝙ concepit. Hoc enĩ cõmune est omniũ matrum. Sed referebatur ad id cuius ẽ mater: ⁊ quẽ cõcepit quia videlicet deũ ⁊ creatorem oĩm ꝓpter quod summum in hoc gaudium habuit.

Secundo ostendit rõne charitatis. ꝺa ipsa diligebat filium suũ vtpote deum supra seipsaz. ergo magis gaudebat de filio ⁊ in filio ꝓ de seipsa vl in seipsa. Sed virginitas ptinet ad seipsaz: mẽnitas vel cõceptio ad filiũ quẽ cõcepit ⁊ cui⁹ mater est ꝙ magis gaudebat de mẽnitate ꝓ de ỽginitate. Tertio rõne vtilitatis. qz ei⁹ cõceptio fuit vtilior ꝓ ỽginitas. qm̃ ad oĩm hoĩm salutẽ et redemptionẽ: ac angelorũ reparationẽ spectabat vt dei mater fieret. Non sic aũt ỽginitas nisi ex ꝯsequẽti: ꝺa videlicet ad hoc ꝙ sit aliqua mater dei p̃requirebat ỽginitas. et includitur ỽginitas in dei maternitate: quoniã concepit et peperit virgo: nõ autẽ ecõuerso. ꝺa multe sunt ỽgines ꝙ nõ sunt mres dei. ꝙ maius gaudiũ habuit de maternitate ꝓ de ỽginitate, Ad illud aũt in cõtrariũ Rñdet ꝙ quãuis virginitas absolute et separate maior sit ꝓ maternitas vel fecũditas. ꝺa virginitati ꝓpter cõtinentiam debetur fructus centesimus ⁊ aureola. nõ aũt fecunditati vel mẽnitati ꝑm se ⁊ vt cõiter est in hominib⁹ ꝙ nõ possunt esse matres nisi amittant ỽginitatem. Tamẽ relatiue scz referendo maternitatẽ ad eum cui⁹ est mater ꝺa dei ⁊ ad modum miraculosum quo facta est mater dei. ꝺa spiritussancti virtute ⁊ ỽginitatis gloria pmanẽte. Sic clarũ est ꝙ maius est esse matrẽ ꝓ virginẽ: ⁊ gl̃ia talis mẽnitatis ac gaudiũ eius excedit oẽm aureolam ac gaudiũ ⁊ gl̃iam ỽginitatis.

Et quib⁹ omib⁹ ꝑpende o deuota ania quantũ fuerit gaudiuz in corde ỽginis vt merito diceret: Exultauit spũs. Sz in ꝙ vtiꝙ nõ in mũdanis vanitatib⁹: nõ in caducis ⁊ transitorijs rebus: nõ in auro vel argento i quo auari exultant. Sed in deo in ꝙ solo vera est letitia: vere diuitie: veri honores ⁊ vera bona. In deo inquã salutari meo hoc est i xp̃o saluatore ꝙ est iesus bñdictus. Et nos ergo charissimi: exultemus non in rebus pessimis ⁊ vanis. sed exemplo marie in deo nr̃o saluatore dulci iesu: in ipso viuam⁹: in ipo iocundemur. in ipso omes nostri cogitatus ⁊ affectus dulciter pascantur. O quãta dulcedo cordis o quãta delectatio anie est exultare in dulci Jesu: p certo ille solus nouit ꝙ gustauit ⁊ vidit quoniã suauis est dominus quoniam teste Berñ. Solus exptus nouit credere ꝺd sit iesuz diligere ⁊ in iesu gaudere Non nouerunt hoc carnales homines. nõ

mundum diligentes: nō auari: gulosi vel superbi vitiosi quicq̄: quia non inuenitur in terra suauiter viuentiuz sicut dicit Job ca. xxviij. O si nouissent: o si degustassent pfecto ab omni malicia t ɔcupiscentia desisterēt. quoniā teste brō Gre. Gustato spiritu desipit omis caro. Sed ideo tu pctōr homūtio toto affectu inheres carni t mūdo. qz putas ibi magnas tibi cē ōlectationes cū tamē pena est sano cordi omne delectabile carni vel mūdo. Sed excitere o ania parump̄ de puluere. Expgiscere de somno viciorū. t cōprobabis quoniā sicut dicit Greg. Verū est q̄ maior est delectatio mētis in xp̄o q̄ ventris. audi t beatuz Bern̄. dicentē: Absit inquit q̄ hic in spiritu maiores delectationes nō habeamus q̄ in qualibet corpis fedītate. Certe benedicta virgo maria hos spūales decores. has delectationes suauissimas senserat in xp̄o iesu amōrosissimo: et idcirco sūmo iubilo cordis pascebatur spūs eius. ꝓpterea exultabat plena iocūditate t dicebat: Exultauit spūs me⁹ in deo salutari meo. O felix maria p illaz tuā exultationē te domia deprecor vt t mihi pctōri des exultari i deo salutari meo: in iesu benedicto: in filio tuo in fructu ventris tui dulcissimo zc. Amen

Articulus secundus de affectu deuotōis quē quilibet fidelis debet habere ad gaudia marie. Capitulum I

Secundū misteriū dicitur deuote habitudinis vbi declarabimus quali affectu t deuotiōe debet se habere vnusquisq̄ fidelis ad gaudia benedicte virginis marie. Sunt quippe gaudia eius nimis affectuosa deuotis cordibus. Et sedule recogitata deuotionem inflammant: charitatē igniūt: ac vbertate gratie spiritalis dulcissime pascūt animū. Circa hoc aūt tria sunt cōsideranda.

Primo que sunt gaudia beate ꝑginis septus recolenda.

Secūdo qualiter ista gaudia beate virginis sint recogitanda.

Tertio que bona prouenīāt homīb⁹ p gaudia virginis sic recordata.

Ad primū videlicet q̄ sint ista gaudia beatissime ꝑginis sepius recolenda. Rn̄ deo q̄ licz sint plura t varia fm qđ deuotorū varietas suecq̄ deuotōnis affectus in vnoquoq̄ exposcit. Tamē magis ꝓncipalia ꝑginis gaudia sūt septē que cōius a deuotis affectiōe sedula meditanf t colunf.

Primū est gaudiū qđ habuit in angelica annūciatiōe t filij dei cōceptiōe. Secundū est gaudiuz qđ habuit in visitatiōe t eiusdē filij dei in vtero portatiōe. Tertiū in xp̄i natiuitate. Quartū est magorum adoratione: t diuitaris sui filij manifestatiōe tū p angelos tū p stelle apparitionem. Quintū in resurrectiōe. Sextū in ascensiōe t filij ad dextram p̄ris sessiōe.

Septimū in sui assumptiōe in celuz de quib⁹ omīb⁹ gaudijs q̄ mltipliciter sit in vnoquoq̄ iocūdata suo loco patebit. Sūt t alia eius gaudia: puta gaudiū qđ habuit in filij inuētione in templo. In purificatione. In miraculorū xp̄i opatiōe. In spiritussancti missiōe. t de silib⁹. Sed p̄missa septem cōius a deuotis tanq̄ principaliora solēt frequētari: t certis obsequijs deuotionis honorari. Licz t ista alia a plerisq̄ soleant deuotius meditari. Vñ in hoc relinquo vnicuiq̄ qđ sua deuotio exposcit faciēdum. premissa vero ꝓpter simpliciores volui enumerare. Capitulum. II.

Secūdo cōsiderandū hic est. qualr ista gaudia ꝑginis sint recogitanda: Pro quo notanduz q̄ quicūq̄ vult deuotius ista benedicte virginis gaudia recogitare ac specialez gratiam apud virginem p hoc acquirere precipue quatuor modis debet se in ista gaudiorum recogitatiōe exercere. Primo attente meditando: quoniam cordis euagatio si admittatur impedit deuotionē vt manifesta docet experiētia. Idcirco dicit sctūs Thomas secunda secunde. q. lxxxij. q̄ qui vult vt in oratione vl cogitatione diuina mens eius reficiatur dulcore deuotionis: debet habere attentionem. Et Bonauentura ponit exemplum libro de Informatione nouitiorum dicens: q̄ sicut arbor que dimittitur in latum ramos extendere: non

creſcit in altum: ſed rami ſunt preſcidedi: vt in altū arbor exurgat ita euagatio mē/tis per latus mundū z eius negotia impedit ne exurgat anim⁹ ad ſupna Hinc ps. dicit. In meditatiōe mea. ſ. attēta exarde/ſcit ignis vicz deuotionis. Scdo debet ſe hō in hac recogitatione exercere: gras deo agendo: debet em̄ mens deuota grati/as agere pro beneficijs per beatam virginem impenſis ipi deo: vt ſic deus proceſſ ad maiora donāda: ſicut docet btūs Bernardus et Gregorius. Qui vult inquit eſſe dign⁹ dandis: grates agat de datis. Et hoc maxime placet beate virgini: vt homo de ſeipſa ꝟgine maria: z p ſe gratias agat deo in beneficijs p eā acceptis z gaudijs: Ipſi ſcz marie ac nobis cumulatis. Propterea et ipſa gratias egit di. Magnificat anima mea dōm: vt exemplū nob daret gratias agendi deo de beneficijs q̄bus eam et totū genus humanum letificauit.

Tertio debemus gaudia ꝟginis recogitare intime congratulando: debem⁹ q̄p pe congratulari benedicte virgini in eius gaudijs. Vñ eccleſia canit in eius ꝑſona inuitādo ad id z dicit: Congratulamini mihiqui diligitis dominū. q̄ cum eſſem puula placui altiſſimo et de meis viſceribus genui deū z hoiem. Profecto maxie debemus beate ꝟgini cōgaudere: q̄ omia eius gaudia ad noſtrā ptinet maximā vtilitatē. Ex hac nimiꝫ cōgratulatiōe cordis noſtri trāſformamur in cor z amorē benedicte virginis: z mira deuotōe ſuauitatis infundemur vt ſentiamus que ipa in his gaudijs ſētiebat vt claret exprimēto. Vñ Hugo ō arra ſponſe dicit: Scio aīa mea quia amor eſt vita tua z ipa vi amoris in eius quem diligis ſimilitudinem trāſformaris Hec ille. Quarto debemus recogitare gaudia ꝟginis certa oratiōe obſequēdo z honorādo: vt ſalte vnū aue maria ad minus dicamus ad ſingula ei⁹ gaudia: aut aliquā deuotam oronem: collaudationē aut benedictionez. Vñ Sap. vi. Cogitare de illa ſenſus eſt cōſummatus. et qui vigilauerit ſcz in oone: ꝓpter illam cito erit ſecurus. Hec ibi. Item Eccl. xxix Cōfitemi illi in voce labioꝫ vroꝫ zc. Hic Beda dicit. Exorāda eſt clemētia ſaluatoris iugiter vt btē mris eius meoriā congruis officijs nos digne faciat venerari. Hoc etiā eccleſia petit in oone ad pmā virginis benedicte. d. Deus qui aulā ꝟginalē in qua habitares eligere dignat⁹ es da q̄ſum⁹ vt ſua nos intercel. mu. iocūdos facias ſue inteſſe cōmeorationi. Qui itaq̄ pmiſſis modis gaudia btē ꝟginis recolit pfecto gre eius conſolatione non carebit niſi aliūde aſſit impedimētū zc. Ca. III.

Tertio in hoc articulo videndū reſtat. Que bona ꝓueniant hoib⁹ p ipa gaudia ꝟginis ſic meditata z recordata. Vbi aduertēdū q̄ ſicut ex multis reuelatiōib⁹ z miraculis colligere poſſumus pma bona acq̄rūt z acq̄rere pñt deuoti p iſtoꝫ gaudioꝫ recordationem: ſicut et a pleris acq̄ſita meritis btē ꝟginis cōpiunt. Primū bonū eſt gre ſpālis impetratio. Nā ſicut atteſtati ſunt ſancti fratres ſocij vicz ſcī Bernardini de ſenis ordinis minoꝫ. dum ipe vicz Bernadinus viueret oreten⁹ dicebat q̄ oēm grām quā haberet vel habuiſſet: p deuotaz recordationē gaudioꝫ btē ꝟginis. Pro quib⁹ ſingulis diebꝫ ſolitus erat pozare corōnā virginis acq̄ſiuiſſet z obtinuiſſet zc. Secundū bonū q̄d ꝓuenit eſt deuotionis inflāmatio vt certa docz experiētia z iā ſup̄ tactū eſt. Referebat mihi q̄dā frater ordinis minoꝫ laudabilis vtiq̄ vite. q̄ ipe ſingulis diebus certo nūero diceret: Aue maria recordādo ꝟginis gaudia. Et q̄ q̄ncunq̄ hoc faceret mirabiliter inflāmaret z ineffabili dulcore deuotionis ignizet. Tertiū bonū eſt in morte ꝓtectio [illegible]ificatio Congruū em̄ z dignū eſt vt q[illegible] ſenti gaudia nunciat virgini in [illegible]anguſtie mortis z in futuro letificet. effect⁹ ꝓticeps gaudioꝫ ei⁹. vt dic btūs Anſhel. in li. miraculoꝫ ca. xxij. Ad id referēdo tale miraculū. q̄ q̄dā cleric⁹ deuotus marie q̄tidie ꝓtra doloꝛē q̄nq̄ vulneꝫ xp̄i ſic Mariaz ꝓſolabat di. Gaude dei genitrix ꝟgo ima culata. Gaude q̄ ab angelo gaudiū ſuſcepiſti. Gaude q̄ genuiſti ckni luis claritatē gaude mr: gaude ſcta dei genitrix ꝟgo tu ſola mr innupta: te laudat factura. Benitrix lucis ſis p nob q̄ſum⁹ ꝓpetua intuentrix ad dominū ieſuz xp̄m. et hec anth. fre/

quẽrak in scholis. Cũcꝫ lãguore correptꝰ ad extremuꝫ venisset: cepit nimio pauore turbari ⁊ anxiari. Cui apparuit scta maria ẏgo dixitcꝫ ei: Cur tanto timore trepidas: qui totiens mihi gaudiuꝫ nunciasti. Ne paueas qm̃ nil mali patieris: sed gaudiũ mei que sepiꝰ pcinebas pticeps eris. Audiẽs hec ille putauit se sanitati restitutũ et dñ se cũ leticia erigere vellet: aia eiꝰ egressa est e corpe ⁊ in celestia gaudia euolauit. ḡ pensandũ ẽ cꝫta deuotiõe debeat reuereri btã ẏgo q̃ sibi seruientibꝰ nõ desinit auxiliari Hec Anselm. Quartũ bonũ petitionũ exauditio. nõ em̃ dubiũ quĩ btã ẏgo p suis deuotis intercedat apũ filium. Cui nõ ẽ phas negare q̃q̃d petierit. vñ Bernh. li. de laude ẏginis. Data ẽ tibi ptãs o maria in celo ⁊ in terra: vt q̃cquid volueris valeas impetrare. Hinc cõis opinio ferk in regno hungarie eẽ q̃ q̃sq̃s ad meõriã gaudioꝝ btẽ ẏginis ⁊ pcipue eius gaudiũ qõ habuit in ꝯceptiõe ⁊ portatiõe in festo anuũciatiõis eiusdẽ ẏgis aut reliq̃s festiuitatibꝰ eiꝰ mille aue maria cõpleuerit q̃q̃d petierit ipetrabit: sed h̃ vex eẽ putes nõ necessario: et cũ hoc obseruatis cõditiõibꝰ q̃ requnk ad h̃ q̃ oño exaudiak vt scz petak id qõ est ad salutẽ: Et h̃ pro se pie ⁊ hũiliter ac pseuerãter ⁊ fidel'r Ad p̃missa ꝯfirmãda facit etiã miraculũ qõ articulo tertio huiꝰ ptis subscribek. Hoc solũ ad pñs admoneo h̃ exortor. vt omẽs ad bñdictã ẏginẽ et eiꝰ gaudioꝝ recordationem habeamus deuotionẽ. Omẽs ad eã fugiamꝰ et ei pio affectu deseruire studeamus p certo scientes: quia ipa mr̃ misericordie: ipsa mater gr̃e: ipa mater pietatis. adest et presto est auxilium impendere omnibus inuocantibus eam in ẏrate. hoc est qõ deuotissimus Bernh. dicit Sileat inquit misericordiã tuã o felicissima dña quicũcꝫ in suis necessitatibꝰ te meminit inuocatã auxiliũ sibi defuisse tẽ.

Articulus tertiꝰ de multiplici gaudio btẽ virginis in visitatione elizabeth.

Ertiũ misterium principale declarandũ de gaudijs btẽ virginis dicit multitudinis. naꝫ in hac visitatiõe sacratissima: habuit primo beatissima gaudia multiplicia. Ex q̃bus et si aliqua supiꝰ cũ ageret õ gaudijs cõceptionis siue tacta sint: hic tamen ponũtur ipsa eius gaudia aliter cꝫ ibi distincta et ea sola q̃ magis ꝓprie huic materie congruere videntur ⁊ ad eius visitationẽ pertinere noscunt. Notandũ aũt q̃ ad numerꝫ duodecim stellarũ in corona beate virginis describunt hic duodecim eiꝰ gaudia: que habuit in hac sacra visitatione: ⁊ quibus ipsa gliosa extitit. Quarũ p̃ma quatuor accipiuntur ex parte filij quem vtero baiulabat. Alia quattuor ex pte sui. i. ẏginis quẽ ad visitandũ accedebat. Denicꝫ residua quatuor ex parte eorꝝ quos visitabat. et sic ordinatur in tribꝰ quaternarijs

Primũ gaudium beate ẏginis est gaudium diuine inhabitatiõis. multũ ei gaudebat q̃ deus in eius aĩa ⁊ vtero habitabat. Quis em̃ nõ gaudeat cũ deum inhabitantẽ habeat. quoniã vt dicit Ambro. super Lucam. Qui christum interno suscipit hospitio maxis pascit exuberantiũ suauitatũ et gaudioꝝ delectationibꝰ. si dicas: deus habitat in oĩbꝰ q̃d ḡ magnũ est in ẏgine habitasse. Rñdek ẽm doc. sup. i. di. xxxvij. ⁊ sup. iij. q̃ deꝰ vniuersaliter ⁊ p naturã est in oĩbꝰ rebꝰ etiã in pctõribꝰ hominibus: nisi em̃ deꝰ ꝯseruaret oĩa in nihilũ redigerenk. vt dicit Gregoꝰ in moral. Spãlius aũt p gr̃am in ania fideli ⁊ sctã ẽm plus ⁊ minus deus õr habitare p capacitate gr̃e. Sed in maria singularissime quia nõ solũ p gr̃am sz insup etiã corpus assumẽdo. Circa hãc inhabitatiõez cor marie ꝯsiderabat tria q̃ maxie eã gaudere faciebãt. Prio q̃dẽ pẽsabat q̃ illũ qui maior ẽ celo ꝯtinebat ĩ vtero ⁊ aĩo. Quis est maior celo pfecto ille õ q̃ salomõ ait. iij. Reg. viij. Celũ ⁊ celi celoꝝ te deꝰ capere nõ pñt. Et q̃ tã magnũ deũ in se cõtinebat. Idcirco ipa celo cõpak: p psalmistam dicentẽ: Dñs ĩ celo. i. in maria posuit sedẽ suã. i. bũanitatẽ in qua q̃euit. Ipa eq̃dem btã ẏgo nõ ĩmerito celũ õr: q̃ celuꝫ noĩak a celãdo q̃m ibi a nobis ẽ celata diuinitatꝫ gl'ia et btitudo. sic ĩ vtero btẽ ẏgis nouem mensibꝰ occultata ⁊ celata ẽ diuinitas xp̃i:

qua omnes ſancti et beati pfruunt in celo Subditur quoq; in auctoritate premiſſa z regnū ipſius omīb⁹ oñabit. Regnū diui nitatis eſt btā virgo: que ſup oēs oñiū accepit z in qua ſol⁹ de⁹ regnauit ꝛc. Scdo de hac habitatiōe gaudebat ꝑgo: qz eius cor ꝓſiderabat z itime pēſabat q deus in ſuo vtero manēs eadē q in celeſti glīa faciebat vicz q filī⁹ dei a deo pre et ſpūſſanctus a patre ſimul z filio ꝓducebatur. qm̄ ſicut ſol vbicunq; ſit nō deſiſtit ſuū lumen gignere et radiū diffundere: ita de⁹ nec in vtero virginis deſtitit filiū quē ab eterno genuit gignere et ſpm̄ſanctū ſpirare. Tertio de hoc gaudebat: qz cogitabat z penſabat q iſte ē deus in ſuo vtero manens q quē totus mūdus creat⁹ eſt z ꝓſeruare ſ z per quē etiā oēs āgeli glorificarenſ ac gauderent ei⁹ eſſentiā intuendo. Sicut de ꝟ ſupra patuit li. i. pte. vij. ar. ij. ca. iij. Secūdum gaudiū habuit btā virgo videlicz gaudiū ſuauiſſime portationis: qz ſentiebat ſe non grauari in eo q corpus chriſti portaret ſed potius mira ſpūſſancti dulcedine recreari. Hoc eſt qđ dicit Bernard⁹ q btā virgo ſicut fuit ſine corruptione fecunda: ita ſine omni grauamine grauida et ſine dolore puerpera. In huius ſignum euangeliſta de ea notāter dicit q abīt in montana cum feſtinatione: quia neſcit tarda molimīa ſpūſſancti gratia vt ait Ambroſius ſup hec ꝟba Luce ꝑdicta. Sz queritur quomō beata maria mox p⁹ cōceptū fuerit auſa feſtinanter ambulare in mōtana via tam longa. cum ꝑtunc ꝑcullum magnum ſit aborſus: quādo ſcz mulier nouiter cōcepit. Rñdet Alber. ſuper preſens euangelium q ſciuit fructum cōceptum diuina non humana ꝟtute firmatum. Illis em̄ que humanit⁹ cōcipiūt duo tpa mouēdi interdicūt a medicis. Prīo. ſ. p⁹ ꝓceptiōz ſtatī: qr tūc ꝓcept⁹ mollis ē z facilit mobilis z a matre ſolubilis Scdo p⁹ q̄ntū mēſem vel ſextū: quādo grauitate ſua conceptus ſe abrumpit. ſed maria diuinitus concepit. ergo ꝛc. Tertio habuit gaudium diuine viſionis fruitiue: q̄ mira ſuauitas z diuine preſentie delectatio ac fruitio ꝓtinue in eius anima creſcebat z augebatur p hac dei inhabitatione

Cumulatius em̄ indicibilt magis q̄ ante accipiebat ſentimēta diuina⁹ imiſſionū et diuine ꝓſolationis ac familiaritat⁹ ſepiſſimeq; viſionis ipſi⁹ dei. Sz queri ſ. an aliq̄n ipſa rapta fuerit ad viſionez dei faciale et clarā vt vident btī in pria. Rñdet Lincolen. li. iij. āgelice hierar. ca. vi. q ſic. Hec inquit beſitandū extimo q̄n ei btiſſime ꝓtigerit in hac vita plies manifeſta z non p enigmata ſeu figuras diuine eſſentie viſio Hec ille. Et ꝟ excellētiſſime ſup oēs viato⁹ reuelatiōes z ſepi⁹ potiſſime p hac dei inhabitatiōe in eius vtero z a ia credēdū ē. Rō qr moyſi ꝓceſſū ē videre diuinā eēntiā atz etiā paulo rapto i tertiū celū ſm Aug. g̃ a fortiori mlto excellenti⁹ marie Qz vt ait Dam. Jpa a nullo illuſtriū vicit. Et ſi obīcit nō videbit me hō z viuet. vt dicit dñs Exo. xxxiij. Rñdet Lincolen. vbi ſ. in mōeto ꝟ⁹ viſiōis q̄ videt ñ viuet hō: qr nō p grauatus mole carnis nec ꝓpedit⁹ ab actu ſūme potētie: hūane nāe: qō iportat i ſe ꝟ nom̄ hō cōit dictū ſz magz viuit ſup hoīez Hec ille. Nā tūc optet fūdit⁹ mori z abſtrahi a ſenſib⁹ hūanis ſm Gre. Quartū gaudiū habuit ſplēdide illuſtratōis: q̄a mirū lumē diuinū ſētiebat irradiare z ſplendeſcere. Prīo q̄dē in aia ſua q̄ illuſtrabat ad ſciēdū ſecreta etiā dīna z oēs artes z ſcias mūdi: atq; ꝓphandi fuſa. Un̄ ꝓphetauit di. Ecce em̄ ex ꝟ be. m. di. o. g. Scdo etiā in corpe qr mira radioſitate diuinā pītiā declarāte ei⁹ facies illuſtrata fulgebat. ſi em̄ moyſes ex diuio ꝓſortio z familiarita/te tāta claritate reſplēdebat vt nō poſſent in ei⁹ vultū intēdere filij iſrl ꝓt claritatē vult⁹ ei⁹. Un̄ cornuta videbat ei⁹ facies et ꝓterea velamē pōebat ſup faciē ei⁹ cū ad filios iſrl egrederet: vt dīc ſcptura. q̄ tomagz ex diuitatz pītia i vto ꝟgis rfulgebat ei⁹ facies z pie credo q adeo radiabat q i eā aſpicere ñ poſſēt hoīes ꝓt claritatē vult⁹ ei⁹: filio ei⁹ i vtero manēte. hoc etiā bern. dicere videt: qr ꝓt ipam radioſitatē faciei e⁹ ioſeph ſpōſ⁹ e⁹ rſpicere ñ audebat i ei⁹ faciē. vñ glo. ſup illd. mat. i. Accepit ioſeph ꝓiugē ſuā z ñ cogſcebat eā donec pepit d. ſic. ioſeph mariā facie ad faciē videre ñ poſſet quā. ſſ. a conceptōe plenā

ſmpleuerat. et ideo nō agnoſcebat facie ei⁹ quā deſpōſauerat donec ei⁹ ꝑtus euacuarek. Hec glo. Gaudebat igit̄ ꝑgo dū ſe tā miro luie diuio tā ī aīa q̄ ī corpe circūfū/di ſentiebat miro dulcore ſpūſctō ſupinfuſo ꝛc. Hec ꝓdicta quatuor gaudia habuit ꝑgo q̄ accipiūk ex pte ſui filij Quintū in ordie gaudiū habuit vicz gaudiū ꝑginitatz. Gaudebat q̄dē ꝛ miro mō letabak: qz cernebat in ſe impletū illud Eſa. vaticiniū ca. vij. Ecce ꝑgo ꝛcipiet ꝛ piet filiū et vocabit ꝛc. Sextū gaudiū ſcitatis qz vicz ſic ſcrificabak ex filij dei inhabitatiōe vt totak'r ad diuia dedicarek. Nam vt dic̄ petr⁹ aureoli ī ſuo cōpen. li. iij. Beata ꝑgo q̄n filiū ōi ꝛcepit fuit ſic ſcrificata vt oio fomes ī ea extingueret ꝛ in bono eēt cōfirmata vt nūq̄ poſſz peccare. Cū āt filij⁹ dei ī vtero nouē mēſib⁹ habitaret iſta ſanctificatio fuit aucta in tantū q̄ ſolis diuis ipa ꝑgo eſſet dedicata: adeo q̄ etiā licitis vſibus mr̄imonialib⁹ eā aptare eēt ipoſſibile qz tūc non ſolū mēs ſed etiā corp⁹ luce diuitatis reſplēduit Hec ille. Merito igit̄ ō ea ps. ait: Scrificauit tabernaculū ſuū altiſſim⁹. Tripl'r aūt de hac ſcrificatione btā ꝑgo gaudebat. Primo qz noſcebat ſe gr̄e plenitudie eē aſſūmatā ꝛ donis ſpūſcti repletā excellentiori mō ſup omnē purā creaturā. iuxta illud angeli dictum: Spūſctūs ſupueniet in te: glo. i. ſupra q̄ ad aliā creaturā ſupueniet i te. Scdo gaudebat. qz in bono ꝛ in gr̄a ꝛfirmatā ſe eſſe ſciebat. vt dic̄ Rich. de ſcto victore. in expoſitiōe. Ecce ꝑgo ꝛcipiet li. iij. Et Ber. in epl'a ad lugdunen. Hō em̄ habuit potētiā peccādi poſt iſtā ſcrificationē ſcdaz. ſ. cū filiū ꝛcepit vt dicunt Bonauē. ꝛ Rich de media villa ſup. iij. di. iij. ꝛ Tho. p. iij. q. xxv. et Alex. de hal. iij. p. q. lxxxviij. Tertio gaudebat de hac ſcitate qz de pſeuerātia ꝛ finali ſtabilitate certificata erat diuina ſpiratōe vl'r uelatōe aut alio mō ꝛgruenti. ſi em̄ apl'i fuerūt certificati ō pmāſione ſpūſcti ī eis in eternū Jo. xiij. Et paulus de ſeparōe a charitate xp̄i. Ro. viij. mr̄oma gz maria. qz vt di. ber. Priuilegia gr̄az aliis ꝛceſſa ō maria negari nō debēt ſed ꝛcedi ꝛc. Septimū ꝓncipale gaudiū habuit mr̄nitatis. Ō expreſſit eliza/beth cū eā mr̄ez dn̄i vocauit di. vñ mihi ꝟ vt veniat mr̄ dn̄i mei ad me: q̄ nil mai⁹ dici pōt ad ꝑginis honorē. Ō q̄ꝛtū hoc gaudiū erat in corde ꝑginis cū aduertebat: q̄ ipa eſſet deo ſup omēs acceptiſſima ꝛ dilectiſſima ādo q̄ ipa ſola eēt electa q̄ fieret mr̄ illi⁹ filij cui⁹ deus pr̄ eſt. Mirabile q̄ vni puelle tm̄ dignitatis ꝓuilegiū eſt conceſſū. Vñ Bern. vt allegak in li. q̄ dicitur ſpeculū marie dicit: Jſta ē vere ꝑginalis gl'ia ſingularis ꝛ excellens ꝓrogatiua marie q̄ filiū vnicū eūdēq̄ cū deo pr̄e meruit hr̄e cōmunē. Hec ille Octauū gaudiū ꝓuilegiate dignitatis q̄m de⁹ eā m'ltis excellētiſſimis ꝓuilegijs ac dignitatib⁹ ſbl'mauit: vt mun⁹ gr̄e ꝛ gl'ie ꝑ oib⁹ creaturis obtineret. Vñ pēſa q̄ꝛtū gaudebat cor ꝑgineū. Primo q̄dē de ꝓuilegio excellētiſſime puritatis: qua tm̄ prefulgebat q̄ maior ſub deo puritas ſua puritate intelligi neq̄bat. vt dicit Anſhel. li. ō cōceptu ꝑgiali. Scdo gaudebat ō ꝓuilegio diuine familiaritatis. qz ſup oēm creaturā deo familiariſſima fuit. Nūq̄ em̄ creature ꝛceſſū ē nec ꝛcedet talis diuina familiaritas q̄ ei ē ꝛceſſa: vicz q̄ deū nouē mēſib⁹ ī vtero portauit: deū vbere ō celo pleno lactauit. quē ō ꝓprio ꝛ puro ſanguine ꝛcepit. deū in amplexib⁹ ꝛ oſculis familiariſſime tractauit ꝛ dulcik educauit puer: deū q̄dē ſubditū habuit. vt ōr Lu. ij. Vñ Aug⁹. vt allegak in li. q̄ ōr ſpeculū marie di. Hec mirū o maria ſi tibi ꝛgaudere dignek deus regnās in celis quē genuiſti ex te natū hoiez totiēs oſculata es ī terris ꝛc. Tertio penſa q̄ꝛtū gaudebat ō ꝓuilegio ineffabilis dignitatis. ſ. q̄ eēt genitrix et mr̄ omipotētis dei: regina celi: dña angelo⁹ ꝛ hoīum: ac toti⁹ mūdi ſup oēs creaturas: gr̄a meritz et gl'ia exaltata. ꝛ ſic de aliis ei⁹ ꝓuilegijs de q̄b⁹ alibi lati⁹ agek. hec q̄tuor ei⁹ gaudia accipiūk ex pte ꝑgis ꝛc. Nonū gaudiū ſpūak influētie qz tāta gr̄a videbat ſe abūdare q̄ ei⁹ gr̄a redūdabat ꝛ influebat copioſe etiā ad eos q̄s viſitabat. i. ad Johānē ꝛ elizabeth cū ꝛ ipi ad ei⁹ vocē ſalutationis repleti ſunt ſpūſctō vt patz Lu. ij. ca. Sācti q̄dē maxime de gr̄a dei gaudent. qz gr̄a ē excellentiſſimū donum dei. vt dic̄ Aug⁹. Quātū g̃ maria gaudebat

cū tā vberē grāz dei i se sentiebat: vt etiā in alios redundaret Et certe fm Hiero. per eius gratiā larga spūssancti vmbre p/fusa est omis creatura:hoc est qō ps̄.pro/phetauit dicens:Diffusa est grā in labijs tuis ꝓterea bñdixit te deus in eternum.

Decimū gaudiū mirabilis efficacie.qz videbat tantā sibi adesse diuine ꝑtutis ef ficaciā:vt ad eius vocē tot z tam inaudi/ta sequerenť miracula que a deo fiebant. Nimiꝝ ꝓmo ad eiꝰ vocē q̄ncꝫ dictionum cū air: Fiat mihi fm verbum tuum tā in/extimabile miraculū factū est q deꝰ factꝰ est hō et verbum factū est caro et habita/bit in nobis Joh.i. Itē ad vnicā vocē sa/lutationis sue factū ē secūdo magnū mi/raculū:qz statim elizabeth z eiꝰ filiꝰ reple ti sūt spūssancto. Denicꝫ tertio aduerte qz ad vocē eius pⁱma miracula facta sūt in iohanne. Et quidē Primo qz statim fuit ab originali mūdatꝰ. Scōo qz fuit spūsā/cto repletus.atꝫ fuit statim sanctificatꝰ. Tertio qz fuit ꝯfirmatꝰ in gratia vt nūcꝫ mortaliter peccaret. Quarto qz fuit cog/nitione ꝓphica illustratꝰ cū tā absconditū misteriū diuinitatis iesu certissime cogno uit exp̄s in vtero.Quinto qz fuit rōe virili et sensuū accelerat⁹ adhuc in vtero vt di/cit Augꝰ et Hiero.Sexto quia fuit exila ratꝰ:exultauit em in gaudio infans in vte ro. Septimo qz regē xp̄m veneratus ē in eius aduētu gaudio declarando.O quā/tū igit btā ꝑgo gaudebat cū tāta miracu la ad eius vocē vnicā fieri cernebat i hac visitatione. Undecimū gaudiū singu/laris bñdictiōis supne z brifice. qz aduer tebat quō spūssanctꝰ eā tā p angelū cꝫ per elizabeth Bñdictā sup omēs ꝓnunciabat dicens:Bñdicta tu in mulieribus ꝛc.Et itez: Btā q̄ credidisti qm̄ pficienťi te ꝛc. Augꝰ in sermone de natiuitate Maledi ctio eue in bñdictionē mutatť marie. Itez Ambro.in omeť.hui⁹ festi dicit: Sic pec/catū a mulieriꝫ cepit:ita bona.s.diuīe be/nedictionis a mulieriꝫ inchoanť.i.a ma/ria z elizabet p̄dicēdo. Itē Sixtus papa in sermōe hui⁹ festi dicit sic:Eadem voce maria ab elizabeth atꝫ ab angelo Bñdi cta dicit vt angelis z hoiꝫ simul venerā/da monstreť.qz sz vtriusꝫ benedictiōem attulit ꝛc. Duodecimū in hac visita/tione habuit ꝑgo gaudium fructuosiratꝫ saluifice quia vicz et ipis quos visitabat et sibimet et oībus bomiꝫ mundi electis salutis fructū portabat xp̄m iesū in sacro vtero. Gaudebat igit ꝑgo.qz sciebat q p fructū vteri sui quē baiulabat ifernꝰ,eua/cuareť:homo redimereť: angelicꝰ chorus restaurareť: et omis creatura renouareť. Gaudebat quia talē et tantū fructū habe re ipa meruerat quo omnes sancti z ange li fruereńt.hunc fructum saluificū agno/uit elizabeth.z idō exclamauit z air:bene dictus fructus ven.t. Proinde iuxta p/missa questio apud theologos vertiť vtiꝫ Utꝫ scz btā ꝑgo rōnabiliter id fecerit vt spōso suo relicto scz ioseph ad cognatā vi sitandā z eidē seruiēdū accesserit. Et con corditer rñdeť fm snias doctoꝝ q sic plu/ribus rōiꝫ Primo rōe diuine acceptā/bilitatis:hoc em fecit nō vagādi z discur rendi ꝓprio placito sed diuine acceptabili tatis desiderio.quia spūsctō illustrata scie bat sūme placitū fore deo. vt ꝓpinqua scz elizabeth visitata ioh̄es sanctificareť qui futurus erat p̄cursoꝛ xp̄i sicut patuit ex p̄/missis. Secūdo ratiōe exercitāde vir/tuositatis.qz sciebat ꝑgo suā visitationez fieri ad exercitationē ꝑtutū ꝓmaximaruz et p cōsequēs ad merita z p̄mia ꝯsequen/da maxima nō solū sup boies:sed etiā sup angelos tū p exercitio sūme charitatis qz vt dicit Petrus Rauen. Est inquit et in angelis charitas que superemuit in ma/ria dū ꝓgreditur in montana: tū p exerci tio humilitatis qua se dña mundi humi/lē ancillā elizabeth exhibuit. Nuncꝫ tāta charitas vel tanta hūilitas in āgelis ē re/perta in scripturis exhibita fore p̄gnanti/bus. Tertia ratio quo ad nos scz vti/litatis.qz sciebat ꝑgo istā visitationē ꝓfi/cere toti mūdo p salutis efficacia vt pate/bit et p̄cipue edoceť.Ex hoc q sūmꝰ ꝓphe tarū et sanctoꝝ quo maior non fuit inter natos mulierū vicz Joh̄es grām et sāncti/tatez habere non potuit nisi maria adue/nisset z salutasset cꝫ tomagis nullus alioꝝ hoim grām habere poterit nisi p mariam vt ait Bern̄.ꝛc.O igit supbenedicta vir/go maria quis pensare poterit tua p bis

gaudia. O mēs ḡ charissimi fusis lachrymis implorem⁹ marie suffragia: vt cum ea ꝓfruamur eterna leticia. Ad id de gaudijs marie ꝓmulgāte btō Capistrano Miraculum Refert ꝙ vicz quidā clericus ob deuotionē btē ꝟginis cū adhuc esset secularis: solitus erat sertū de floribꝫ vel rosis colligare z imaginē btē virginis cū ipō serto decorare: factū est ꝟgine benedicta fauente ꝙ religionē intrauit z seculo renūciauit vbi cū ꝑ aliq̄t tps ꝓmānsisset cepit anxi⁹ eē ꝙ sue deuotioni satisfacere nō posset in eo: vicz ꝙ nequiret flores colligere in religiōe z imaginē ꝟginis adornare cū serto: sicut solitus erat facere in seculo. Vñ ꝓposuit se de religiōe ob hāc solā cāz exiturū. Quadaz ḡ die cū nimis anxiaret cor eius: in oratiōe posito apparuit beata ꝟgo dī. Fili noli anxius eē nec de religiōe exire: docebo ego te quō deuotioni tue melius ꝫ satisfacere valeas ꝓ serto vel corona quā mihi in seculo de floribus faciebas Nunc fac mihi singulis diebꝫ coronā spiritualē. hoc mō. Primo ob meōriā gaudij mei qō habui cū filium meum cōcepi: dic vnū pater noster: deo grās agēdo de beneficio mihi ꝑstito. Et sbiūgas decē aue maria. Secdo ob meōriā gaudij qō habui filiū i vtero portādo z i visitatōe elizabeth ꝟsꝫ facies. Tertio ob meōriā gaudij tpe natiuitatꝫ filij mei cōsiꝫ facies. Quarto quoq; ob meōriā gaudij qō habui cū tres magi filiū meū deū agnoscētes adorauerūt. ꝟsiꝫ Quinto ob meōriā gaudij qō habui cū filiū in tēplo repi z postea descēdit et erat mihi in oib⁹ subditus z dulcissime cōuersat⁹. ꝟsiꝫ Sexto ob meōriā gaudij qō habui qñ fili⁹ me⁹ resurrexit. cōsimiꝫ Septimo ob meōriā gaudij qō habui cū in celū assumpta sū dices ꝓmo vnū pr̄ nr̄ et subiunges tria aue maria. et sic in toto erunt septē pr̄ nr̄ et. lxij. aue maria. hoc facies singul⁹ diebꝫ acceptiōē mihi facies coronā z tibi magis meritoriā. hec dicēs euanuit. Iste numer⁹ ꝟsonat nūero annorū vite btē ꝟginis ꝗbus vixit in mundo isto ꝓm aliq̄s. Ille igit remanēs in religione sedula deuotione cepit q̄ttidie ꝫ ꝑficere. Accidit aūt quadā vice p⁹ factaz ꝑfessionem vt iter ageret ꝑ quandā siluam cum fratre socio et sic in itinere dictā coronam oraret: secus viam latitantes erāt latrones: explorantes per viam transeuntes. ꝙ cum viderent istos fratres videbantur eis ꝙ vna pulcherrima virgo astaret fratri oranti dictam coronam: et ad singulā salutationem eius vnaz rosam pulchrā colligens alligaret cum aureo filo ad circulare lignum quod manu videbatur tenere: quasi faceret quoddā sertuz. Cunq; completa oratione irruissent latrones super fratres et eos capientes: quererent et dicerent: vbi est ista puella que vobiscum nūc erat: quo fecistis eam: illi negabāt dicētes. ꝙ nunquā vellent mulierem vel feminaz aliquā in societate habere quia vouissent castitatem z consortia mulierū tenerentur ex regula fugere. Isti ecōtrario asserebant vidisse cum eis puellā pulcherrimam. vnde traxerunt eos de via ad partes: vt eos affligerent z confiterentur quo istam puellaz fecissent. Suspirant fratres ad christum et beatam virginem Et ecce apparuit beata virgo in aere cum multitudine angelorū: ferens in capite suo sertū roseū: et dicēs ad latrones: O vilissimi et iniqui homines cur audetis meis famulis nocere zc. perterriti illi z stupefacti audierunt virginē benedictaz quasi gloriādo dicere ad angelos: ecce quali corona de corauit me iste frater rzc. z euanuit Sicq; factum est ꝙ latrones auditū fratrē referentem de predicta oratione quā btē virgini porauerat: ad lumē veritatis redeūt veniā postulant z mundo renunciātes religionē ingrediunt. frēs q̄z z oēs isti q̄d vixerūt coronaz beate virginis sedula deuotiōe orauerūt quotidie. Deniq; fert amplius ꝙ cū ista oro in vsū p̄dicatorū veniss̄et sctus Bernardin⁹ ō senis ordis mioꝝ de observātia q̄tidie eā ob deuotiōz ꝟgis porabat. Cui die quadā orāti ipam coronā: appuit btā virgo dī. O mi deuote famule mi tū mihi cōplacuit i tua deuotiōe Ecce qz me hac corona q̄tidie es honorans impetraui a filio meo tibi grāz miracula faciēdi z ꝑdicandi. et tandē scias te in celo mecum sine fine letari participem meorum gaudiorū zc. et sic ab illo tempe cepit sctus miracl'is coruscare z maxim⁹

gratijs abundare. Omēs igit̄ charissimi vos adhortor ad btē virginis deuotionez et gaudioꝝ eius recordationez: omnes in domino iesu admoneo ad predicte coro/ne virginis orationez: vt valeat̄ in celo si/ne fine vna cum beata virgine cōgaude/re: quod nobis ipsius meritis p̄cedat chri/stus filius dei.

Pars tertia secundi libri est de beate marie cantico et gratia rūactiōe p diuina incarnatiōe.

Magnificat anīa

m mea dominū. Lu. i. ca. Ver/ba sunt benedicte virginis marie gratias agētis z lau/dantis deū in hac visitatiōe. p bñficio di/uine īcarnatiōis: z deuotissimo cātico edi/to dicētis: Magnificat ꝛc. Circa qđ vna talis ponit̄ ꝓclusio. Cōgruētissimuz erat vt benedicta virgo maria p beneficio diuine incarnatiōis nouo cantico deū col laudaret. hanc cōclusionē declaro z ostēn/do triplici rōne. Primo rōne gratifica/tionis. q; nouo z sūmo dono noua z sūma debeb̄ gr̄arūactio ipsi deo. ne vitiū ingra/titudinis incurrat. qđ est tanq̄ vent⁹ vrēs exiccās fontē gr̄e: deo inimica ſm Bern̄. Vñ Seneca li. de bñficijs ait: Nil grato aīo honesti⁹. Turpissimū aūt ē beneficijs gr̄as non referre. Sed qm̄ beata virgo in hac incarnatiōe sūma dona et noua p hu/mano genere obtinuit sc̄z q̄ de⁹ fieret ho/mo ex ea: et redimeret̄ homo ꝛc. ergo no/uo cātico debuit gr̄as agere deo in p̄sona sui et totius hūani generis. Secūdo ratiōe remediationis. Nā xp̄i incarnatio debebat esse remedium contra homīs lap sum. Cōtraria autē contrarijs curant̄ ſm Gregoriū in omel. de martyrib. Quoniā autē homo cecidit blasphemia cōtra deuz concurrente. Nam vt legit̄ Gen̄. iij. dixit diabolus ad mulierez: Nequaquā morie/mini. scit enīz deus q̄ quacūq̄ hora come der itis eritis sicut dij sciētes bonū et ma/lum. Ecce blasphemat deū attribuēdo ei inuidū esse et tenacem: quasi deus esset tā inuidus et tenax q̄ nollet vt ei assimilaretur hō sciēdo bonū et malū ꝛc. Huic blasphe/mie mulier eua cōsensit cum sic fore credi/dit. Et ideo sicut homo p blasphemiā dia/boli cui mulier consensit: casum sumpsit. Ita p̄ contrariū in initio nostre reparationis per incarnationez verbi dei ipa mulier. i. maria gr̄as agere z laudes deo p̄mere de buit: qua blasphemia prima abolerēt qđ et fecit in hoc deuotissimo cantico Mag/nificat ꝛc. Tertio ratione p̄figuratio nis. quia legitur Exo. xv. q̄ cum filij isr̄l fuissēt liberati de manu pharaonis z egip tioꝝ ipis submersis. Maria p̄phetissa so/ror moysi z aaron egressa cum mulierib⁹ cantic̄ cecinit. Hec maria figurauit no/stram dñam mariā: que cantico nouo de/buit canere laudes deo p nostra liberatio/ne de sub manu diaboli. Postq̄ igit̄ ma/ria redemptorem cōcepit angelo nunciā/te et ad elizabeth venisset: elizabeth eam benedictaz p̄clamasset et verba angeli in ea implenda p̄dixisset: perficientur inq̄t in te que dicta sunt tibi a domino. statim maria p gratiarumactione hoc carmē do mino cecinit z ait: Magnificat anīa mea dominū ꝛc. De hoc itaq̄ cantico loqui in tēdētes tria misteria de ipo declarabim⁹.

Primū dicit̄ sublimitatis
Secūm misteriū gl̄iositatis
Tertiū misteriū vtilitatis

Articulus primus q̄ canticū marie excellit alia cantica z sub/limius fore ostenditur p̄ alijs in tribus vt patebit infra.

Rimū misteriū

p dicit̄ sublimitatis. Vbi est notandum q̄ hoc canticum magnificat ceteris canticis est excellentius p̄cipue in tribus.

Primo in intitulatione
Secūdo in causa et intentione
Tertio in eccl̄iastica veneratione

Primo quidē hoc canticū alia excellit in sui intitulatione et denominatione. qđ a vnumq̄q̄ canticum intitulatū a suo au/tore dicit: aut canticū moysi: aut cāticū da uid: aut alicui⁹ ex p̄phis. hoc p̄cellēti⁹ no/mē hz: q; ⁊ canticū marie. Vnde Luc. i.

premittit titulus huius cantici cum dicit Exaltauit maria: Magnificat anīa mea dominū Sicut ergo maria excellit omēs p̄phetas sanctitate: dignitate. et gloria. ita eius canticū excellit eoꝝ cantica. O quis non afficiat huic cantico: qđ tam dignum tam dulce nomen sortitū est vt dicat canticuꝫ marie. dñe nostre regine misericordie et gratie et a fortiori quia cū istud canticū edidit ⁊ cecinit: deū ⁊ dñm verū in vtero habuit ⁊c. Sed forte obiicies q̄ canticū canticorum salomonis p̄cellat oīa cantica: quia sic denominat p̄ superexcellentiaꝫ scz cantica canticoꝝ. Unde et fm Iohem in p̄logo ille liber vocatur hebraice syrasirim qđ in lingua nostra vertit canticū cāticorū. Rñdet q̄ hoc non obstat. quia ille liber dicit sic: p̄ eo quia multipliciter diuinas cōtinet p̄ alijs canticis ve.te. laudes et spūalem amorē inter sponsū xp̄m ⁊ spōsam ecclīam vel aīam docet fm Hiero. vbi supra. Nihilomin⁹ hoc canticū marie p̄cellit rōnib⁹ p̄notatis. Scđo ergo istud p̄cellit alia in cā ⁊ intentiōe. qz cum alia cātica sint ī grāz actiōnē. aut p̄ victoria habita: sicut canticū moysi. aut p̄ recepta sanitate. sicut canticū ezechie. aut p̄ diuina laude quacūq̄. Hoc autē est p̄ diuina incarnatiōe qđ ē sūmū p̄ oib⁹ Hui⁹ rei cā queri pōt vtiꝫ hō plus teneat et deo sit acceptius regrāri p̄ beneficijs diuie incarnationis ⁊ humane redēptiōis q̄ creationis ⁊ sic de alijs. Ad qđ p̄tin⁹ respōdet q̄ sic et oñdit Prio ex aucte. nā Ambrosi⁹ li. de vir. dicit Plus dñe ieſu debeo tuis iniurijs quib⁹ redemptus sum q̄ tuis fructib⁹ quibus creat⁹ sum. Ire chrisost. sup matheū dicit: Nil est p̄ quo maiores grās agere debem⁹ q̄ pro passione ⁊ morte vnigeniti ei⁹. Et Bern̄. in medita. Super oīa amabilē te mihi reddit o bōe ieſu opus redemptiōis nr̄e calix passiōis quez bibisti in cruce. Scđo oñdit rōne. qz teste Gregorio in omel. de p̄fessoribus. Quāto crescunt dona tanto rōes crescūt donorum. et Seneca lib. de beneficijs docet q̄ quāto maius donū dat tanto maior eidez gratiaz actio debet. Sed in incarnatione et passione xp̄i maximū donū datum ē homini. quia deus seip̄m obtulit p̄ nobis ⁊c. Tertio oñdit exēplaritate qz ħ solum est bonoꝝ fideliū vicz xp̄ianoꝝ p̄ redemptione grās agere. Illud vero scz p̄ creatione vel alijs donis regrāri est etiaz infideliū et maloꝝ. Nimiꝝ in vitis p̄hoꝝ legit. q̄ Thales p̄hs cū nocte extra domū astra consideraret incidit in foueā. Quo lugente dixit vetula: Tu quidem o Thales que ante pedes tuos sunt videre neq̄ens quō que in celo sunt poteris cognoscere. Sic thales fert rñdisse. Horū triuz grās ago. Primū q̄ homo factus sum et non bestia. Deinde qz mas ⁊ non femina. Postremo qz grecus et non barbar⁹. Ecce infidelis iste grās deo egit p̄ beneficijs creatiōis ⁊ conditionis. ergo multomagz xp̄ianus debet ⁊c. Tertio hoc canticū p̄cellit alia ecclīastica veneratiōe. qz ecclesia cōstituit quotidie hoc cāticū marie dici venerabiliter in vesp̄is. Hoc aūt ideo videtur nobis intelligi: qz vergente mundi vespe dñs deus est incarnatus ex virgine per quem eternā cōsequimur benedictionem ⁊ ideo quotidie studeam⁹ deo regratiari. Propterea etiam p̄ alijs hoc canticū marie solennius deuota celebritate solet in festis decantari: accēsis lucernis ⁊ thurificationibus cōsuetis adhibitis. Unde et fideles ad hoc canticū cum canit in vesperis: solent assurgere et stare capite nudato et inclinato. sicq̄ reuerenti⁹ audire vel dicere tanquā si tūc p̄sentialiter adesset btā virgo et eius filius dominus ieſus. Et certe debent hec facere quia totuz hoc canticum est verbum sancti euangelij. et ideo sic reuerenter est audiendum. quoniam sicut scriptū est Eccī. xxxij. Pro reuerentia accedet tibi bona gratia.

Articulus secundus q̄ marie canticum est glorioſissimū: ⁊ assignantur in ea duodecim beneficia a deo collata marie p̄ quibus magnificat deum.

Ecundū misterium de hoc cantico marie declarandum dicit glorioſitatis. Nā reuera hoc cāticū

est glioſiſſimū tam ipſi deo q̄ eius ſcriſſi/me matri marie. Primo quidē deo quē laudauit btā virgo in ipſo p̄cipue .xij. mo/dis. Primo de dñatione eius ſup totū mū dum. ibi. Magnificat aīa mea dñm. nō dic illū vl illū: ſz anthonō astice dñm. Se/cūdo laudat de hoīs ſaluatiōe. ibi. Et ex/ultauit ſpūs meus in deo ſalutari. i. ſalua/tore q̄ dñi est ſalus. Tertio i humiliū re/ſpectiōe. ibi reſpexit humilitatē an. Quar to in mīis btificatione. ibi. ecce eni ex hoc btāz ⁊c. Quito i mirandoꝝ opatiōe. q̄ fe cit mihi dñs magna ⁊c. Sexto i noīs ſcti/tate. ibi ⁊ ſctm nomē eiꝰ. Septimo in mia ⁊ miſeratōe. ⁊ mia eius. Octauo in ſupbo rum deiectiōe. fecit potentiā ⁊c. diſpſit ſup bos. Nono in humiliū exaltatiōe. depoſu/it po. de ſe. Decimo i eſurientiū impletio/ne. eſuriētes imple. bo. Undecimo. in būa ne nature aſſumptiōe. ſuſcepit iſrael puez Duodecimo. in. pmiſſe liberatiōis imple/tiōe. ſic locu. est ad pa. Hec ſm Johēz ger ſon cancella. Pariſ. in ſua editiōe de canti co marie. Scdo dixi q̄ est glioſiſſimuz ℔ canticū btē ỽgini. q̄ in ipſo notari p̄nt .xij. ſtelle glie in corona capitis eiꝰ: ſic ſcri/bit Apoc. xij. In capite inḡt eiꝰ corona. xij ſtellaꝝ. Nam i hīs. xij. bñficijs a deo acce/pris vel ꝓuilegijs donatis btā maria gau/dēter glīatur ⁊ deū laudat in ℔ cantico vt paz diligēter ꝓſiderādo ỽſus eiꝰ atq̄ pri

Rima ſtella ōr di /La. I culas.

p gnatiua p̄electio de q̄ deū Maria laudat ⁊ gaudēs glīaī cū di. Ma gnificat aīa me dñm. notāter dic dñm qđ est relatiuū ad ſuū vl ancillā: vt ſignificet ſe in ℔ gaudere ⁊ glīari q̄ a deo ē in ancil/lam ſpēalr electa. vñ de ℔ grās agit. Nam pfecto ſcis ℔ est gaudiū maximū ⁊ glīa: q̄ ſe norūt eē ſuos ōi cui q̄dē ſuire regna/re est. ſm Aug. ⁊ Greg. Sic ⁊ videmꝰ mi lites glīari de eo q̄ q̄dē eoꝝ ſūt ſerui p̄po/tentioris regis ⁊ accepti. vñ oña i deo glī/ando dic: Magnificat aīa mea dñm. ſ. me um cuiꝰ ſuz ancilla p̄electa. Nimiz vt di/citur. iij. li. Ethico. Qualis vnuſq̄ſq̄ est talia dicit ⁊ optatur ⁊ taliter viuit: q̄a ex a/bundantia cordis os loquit. Matth. xij. Et q̄a btā ỽgo ℔ ſp deſiderabat vt mere/retur fieri ancilla dei. ⁊ eiꝰ filio ꝺeſeruire q̄ nouerat ex ſcpturis i carnē vēturū. ℔ ſp oꝛōib⁹ flagitabat vt etiā fert hiſtorie. et ideo nō mirū q̄ mox cū fidē dedit angelo ait: Ecce ancilla dñi. ſ. qđ ſp optaui. ⁊ nūc etiā grās deo agens id replicare videt di. Magnificat aīa mea dñm: cuiꝰ ſuz ancil/la. O felix marie deſideriū: qđ tā efficacit est ꝓ totiꝰ mūdi ſalute impletū. o felix q̄q̄ aīa q̄ fuire toto corde deſiderat xp̄o. Sz circa lr̄az hāc queri p̄nt tria p̄cipua. Pri ma q̄ſtio. vrz btā maria ꝯgrue ſic incepit ſuā laudationē ꝓ xp̄i incarnatōe ex ea fa/cta vt diceret magnificat. Nā mir est q̄re nō dixit: Laudat vl bñdicit aut grās agit ⁊ glificat aīa mea dñm cū bñ hec omia ⁊ ſingla dicere potuit. Ad hoc ꝓtinus rñ deꝝ q̄ ipa nō a ſe ſz a ſpūſctō hec verba ꝓ/tulit: q̄ ſpūſſctūs notanter voluit inchoare hoc verbo magnificat ⁊ nllo alio: q̄ ō ma ximis bñficijs deū laudabat maria. i. ō be neficio incarnatōis diuie. Idcirco magni ficat qđ ſonat laudis magnitudinē dice/re debuit ⁊ dixit. vñ Amb. ſup Luc. Ma/gnificat aīa mea. q. d. Tāto ⁊ tā inaudito munere dñs me ſblimauit q̄ lingua expli/care nō ſuffic. Sz totū aimi affectū i agē/dis eiꝰ laudib⁹ offero: ⁊ in eiꝰ magnitudi/ne ꝓtemplādo ḡtulāter ipendo: ō magni ficat aīa mea dñm. Scda q̄ſtio. q̄re ad/didit Aīa mea ⁊ nō dixit: Magnifico do minū. Rñdeꝝ q̄ ℔ ſpūſſctūs voluit vt do ceamur nos de bñficijs anie q̄ ſūt potiora q̄q̄ coꝛpalia ſic ⁊ aīa potioꝛ oī coꝛpe. vt dic Augu. deū magis laudare. Et q̄ bñficiū diuie incarnatōis ꝓncipaliꝰ ē ad ſalutem aiaꝝ q̄q̄ coꝛpoꝝ. io inſeruit aīa mea. Ter tia q̄ſtio. cur nō dixit magnificat aīa mea deū vl ſponſuz p̄ez vel filiū: q̄uis qđlibet hoꝝ dicere potuiſſz. Rñdeꝝ ſm Anthoni nū florenſ. in ſūma ſua q̄ ℔ voluit ſpūſctūs

Primo vt deū glioſuz cū timoꝛe reueren dū intēdat: q̄ initiū ſapie timoꝛ dñi. vt ait ps̄. Li dñs sūt timoꝛē reuerētia lem inclu dit. iuxta illd Malach. i. Si dñs vbi ē ti moꝛ meꝰ. Scdo vt oī via btā ỽgo xp̄i/as laudes fugiat ⁊ tm diuias intēdat. Si eni dixiſſet: ſponſuz: mlt̄ū ſe laudaſſet. ſil̄r ſi dixiſſet p̄ez vel filiū. eq̄ laudis essz: ſi di xiſſet deū: ſuā būilitatē ancillariā tacuiſſz ⁊ iō dicēdo: dñm qđ ē relatiuū ad ancillaz

se hūiles ancillā dei, pfitet. q̄ten⁹ z nos do ceat: qz in hūilitate nr̄a placent deo obse/quia z laudes: vt oia bona i nob deo attri/buamus Capitulum. II.

Ecunda stella dicitur diuina dul
ſ cificatio propter quam ipsa beata virgo diuia dulcedine plenissima gaudēs gl'iaſ z dic̄: Exultauit spūs me⁹ in deo salutari meo. glo. i. in filio saluato/re meo: cui⁹ diuia dulcedie spūs tāta abū/do plenitudie: vt spūs me⁹ exulter. i. extra seipam in extasim saltet i deū tc̄. z ideo p tanto dono gr̄as ago. Sz h̄ p̄mo queri⁹ q̄re pot⁹ dixit Exultauit i p̄terito q̄ exul tat in p̄nti cū nō lōge antea ꝯceperit xp̄m saluatorē in vtero. Ad hoc rn̄det notan/do q btā maria in deo saluatore. i. xp̄o tri pliciter exultauit. P̄rio añ xp̄i ꝯceptōez ex ultauit i fide z spe: qz firmit credidit z spe rauit xp̄m redemptorē i carne venturū. sic z de Abraaz scribit h̄ mō exultasse. Jobis viij. Abraaz p̄r vester exultauit vt videret diē meū q credidit z spauit. iō dr̄ vidit. s. fi de z deo reuelāte z gauisus ē tc̄. Scdo ex ultauit maria i hora ꝯceptōis xp̄i qñ gau diū summū de h̄ habuit vt patuit pte p̄ce/dēti. Tertio exultauit post ꝯceptiōez xp̄i qz expiebat ꝯtinue deū in se manentē tota plenitudie z mīo mō spīnsetim cōsolantē. Notāter g̃ dixit exultauit: vt significet q̄a a p̄ncipio siue ꝯceptiōis in vtero mr̄is sctē Anne. s. sp in ꝯgnitōe xp̄i exultauit. m'to magis q̄ iohes baptista i vtero: z iā xp̄m vtero portare cepat añ aliq̄t dies q̄usq̄ p/uenerat ad domū zacharie a die ꝯceptōis iter agēdo. z iō dixit: exultauit. qz iā añ cō ceperat. Secūda q̄stio hui⁹ occasione Rūquid maria sciuit antea q̄ ꝯcepit xp̄m de se fore incarnandū et ideo exultauit in xp̄o. Rn̄det q licet q̄dem sciuit qz dei fi li⁹ debuit incarnari. multo magis q̄ h̄ no/uit q̄ ppbete: tamē ex hūilitate nō presum⁹ psit nec putauit se eē illā virginē de q̄ xp̄s deberet ꝯcipi dōec angel⁹ nūciauit Ter cia q̄stio q̄re dixit salutari meo cū xp̄s essz saluator et iā alio⁹. Rn̄det sm Ly. q hoc dixit rōe assumpte humanitat⁹ ex ea. qz sic fuit tm̄ ipsi⁹ p̄ginis. Vñ exultauit spirit⁹.

Ertia stella dicit deo Capi. III
ſ charadilctō qz respexit inq̄t humi litatem. Respexit id est acceptauit z amauit. quia vbi amor ibi oculus. sm Augu.

Sed quare dixit hūilitatē nō virginita tē vl' alias p̄tutes Rn̄det scōm Lyrā qz licet maria fuerit omnib⁹ p̄tutib⁹ deo cha ra z electa vt essz mater filij dei: tn̄ speciali ter hoc fuit ex hūilitate. Bern. Audeo di/cere q nec marie p̄gitas placuisset dō sine humilitate Hinc in sermone de assump. Augu. O btā hūilitas marie q deū hoib⁹ pegit: vitā mortalib⁹ edidit: padisū aquit z hoim alias libauit Vñ ponit p ista stel la hec ꝯclusio. Pl⁹ amauit de⁹ hanc vnaz puellā q̄ oēs angelos et sctōs ac totā mōi machinā. Probatur ex triplici rōe tanq̄ ex trib⁹ signis dilectiōis et acceptationis.

Primo ratione donationis.
Secundo ratione conuersationis.
Tercio ratione impetrationis

P̄rio ex rōe vl' signo donatiōis. qm̄ sm dominū Bonauē. sup tertio sen. dist. xxij. deus dicitur diligere aliquē magis q̄ al/tez rōne effect⁹ vl' cōicatiōis boni maiorz. Cui cōcordat p̄bum arz. ix. ethi. dicentz q amor vl' amicicia p̄a fundat⁹ i beniuolētia id ē i bonū velle alicui Sz qz de⁹ tā excel/lentissimū bonū z donū voluit z dedit btē p̄gini qđ nlli nec oīb⁹ sit ꝯcessit videlicz q eēt mr̄ dei q̄ nil mai⁹ creature donari pōt. Unde anselm. de concep. v. ca. xvij. Quid excellēti⁹ illi dare valeret q̄ i ppetua p̄gi/tate manēs deū de sua carne carnē sctm̄ ge neraret. Hec ille g̃ eā pl⁹ dilexit. Scdo rōe vl' ex signo ꝯuersatōis qm̄ sm eūdē bo nauē. vbi s. Signū dilectōis diuine ē fami liarz ꝯuersatio. Hā di. pho. ix. li. ethi Act⁹ amicicie ē ꝯsolatō i aīci visiōe z colloqo ac ꝯuersatiōe Sz h̄ nō ē aliq̄s āgelo⁹ nō aliq̄s sctō⁹ nō tot⁹ mōs: cui de⁹ tanta familiari tate sua ꝯuersatiōz exhibuit sic p̄gi Cui se dedit n̄ tm̄ sic ceterz i deū z dn̄m: sz spēalit i filiū cui⁹ vberib⁹ fuit alit⁹: c⁹ maib⁹ por tat⁹ z sepissime, p voto āplexat⁹ z osculat⁹ de c⁹ sanguis portiōe carnis sbstātiā assū/psit z in illi solubilit' sibi vniuit z sic de alijs. g̃ seq̄t q eaz sūme dilexit vt d̄ ea p̄ificet illd̄ sap. viij. Hāc āaui iq̄t ds z q̄siui mihi spō sā assumere eā z āator fact⁹ sū forme illi⁹ generositatē ei⁹ gl'ificat ꝯtuberniū h̄ns d̄i z oiz dn̄s dilexit illā. Tercio ondit ex rōe

vt signo ipetratois tatū ei eam ois dilexit vt ipsa in omni petitiōe a deo plus valca impetrare ꝙ omnes sancti z angeli ac tota ecclesia mundi. quia ei nil phas est negare que tanꝯ mater potest deo imperare et non tantum supplicare sicut ceteri. Unde. iij. Regum secundo capitulo Pete mater quod vis necꝯ enim phas est aliquid tibi denegare Unde Anselmus de concepcione beate virginis capitulo .xv. dicit: Scimus inquit beatam Mariam tanti meriti esse apud deuz. vt nihil eorum q̄ velit efficere possit aliquatenꝰ effectu carere quod est signū magne dilectiōs. quoniam ſm Tbulium et Jeronimum Amicoꝝ est idem velle et idem nolle. Ad ħ pertinet miraculum quod ferunt hystorie. Quidam enim cum deuotus esset beate virgini et multa enormia commisisset crimina: ecclesiam intrans visa imagine beate virginis ait: O domina si te inuocare inuanum laborarem quia cū sim peccator maximus scio ꝙ non exaudies: sed cōtemnis: me enim quasi dampnatum reputo: nec per te posse adiuuari: cunꝯ sic auertisset se vt exiret desperatus: statim bñdicta virgo mater misericordie allocuta ē z ait confide in me: quia etiaz si in profundo inferni esses dampnatus ineternum: valeā tui misereri: nil em̄ est qđ mihi filius possit denegare. vñ ille ꝓfoztatus veniā petijt z sctē viues deuotiꝰ ꝑgini defuit. O igit fidel aīa aduerte quātū ois be. ꝑginē diligat quantūue eius oīo apud deū valeat: et sup ac inf oēs sctos ipam in patronā elige tibi que potest suffragari. Cap. IIII.

Varta stella oī btificatio. vñ subdit Ecce em̄ ex ħ btām me dicent q Beda cuius inqt hūilitas a deo taz g̃te respicit rctē btā ab omnib cognominat. Hec ille merito q̄dem btā ꝑgo ab omib btā p̄dicat: qz ipa ꝓcepit portauit z genuit britudinis autorē Sz queritꝝ quō hec mar e ꝓphetia verificet cū videamus plimas generatiōes nō dicere eā btām: sz potiꝰ blasphemare. vtz i iudeis: i hereticꝝ in infidelib z paganis. Ad ħ breuit respondet ſm Ni. ō ly. z communit alios expositores doctores: q̄ in ħ dctō nō ē distributio itelligēda p singlis genex: sz p generib singulox: qz ex omib generatōib aliqui sunt ꝓuersi ad fidē q̄ confitent istā virginē btām. Nota ēt ꝙ tria fūt genera nationū p̄cipalia sic et tres i toto mōdo fūt sectarum pincipales varietates.

Prima iudeorum
Secunda machometistarum.
Tercia christianorum.

Prima est natio iudeorum ista bīficat qz de ea p ꝓphetas sanctos ꝑ coma bona ꝓfert z ēt qz ſm Bonauē. sup. iij. di. iij. q. ij. arti. iij. Infideles quidā indei asserūt ħ mix fuisse in maria ꝙ cū eēt pulcerrima a nullo vnꝯ viro fuit ꝓcupita z p ꝓsequēs ipsa nunꝯ ꝑginitatem amisit in qua dei filiꝰ bītauit ħ testimoniū infideliū vilipēdē dum nō est: oportet em̄ testimoniū bīi ab bis q̄ foris sunt. Scda ē natio machometista z credentiū vt sunt Turci Saraceni Agareni Ethiopes z similes. Isti ēt btāz dicūt mariā cū bona vnꝯ scripta in suis libris habeāt de ea sic testat Ni. ō ly. sup ħ passu. Hā in alchozano. i. i libzo legz saracenoꝝ in. iij. zoza in. iij. donario eiꝰ taliter scptū ē. Dixerūt angeli o maria vnꝯ deꝰ elegit te z purificauit te et vnꝯ elegit te claram sup oīs mlieres seculoꝝ Item ibidē donario. v. dixerūt angeli. o maria vnꝯ deꝰ annūciat ꝙbum ex ipo. nomē eiꝰ yse ben. mariā. i. iesus filiꝰ marie z erit honorabilis i hoc secło atqꝯ i alio z alloquit homines ētē. Item in libris autenticis apud saracenos quoꝝ vnus vocat abbokari alter vero mozlim dixit Ebi bozayra socius scilicet machometi quod audiuit machometum dicentem: Nullus nascitur de filiis Adam quem non tangat Satban: et ideo plozat vociferans ex tactu Satban preter Mariam et filium eius Item dixit idem Ebi machometū dixisse: Multi p fecti fuerunt ex hominibus Nulla vero fuit perfecta ex mulieribus nisi Maria mater yse id est iesu. Fertur quoqꝯ ꝙ quicūqꝯ ex Saracenis publice blasphemauerit nomen virginis Marie lapidibus contunderetur os eius ſm leges eoꝝ Ecce paret quomodo a paganis beatificatur Maria

Tercium genus nationum est christianoꝝ qui omnes eam sanctam et beatā dicūt. Et certe erubescat malꝰ xp̃ian q̄ btē

virgini laudes dicere recusat: quã etiã pagani vt p̃ missuz ẽ laudãt. vtiq; o brissima ẏgo maria verũ ẽ qđ de te canit ecclia. Felix inq̃t es sacra ẏgo maria et oi laude digniss̃ima: q; ex te ortus ẽ sol iusticie xp̃s deus nr̃. Ecce g̃ te oẽs btãm dicim⁹. Ca. V

q Vinta stella in ordine z p̃ma scõi quaternarij dr mirificatio. vñ ait: Quia fec̃ mihi dñs magna q̃ potens est. i. opat⁹ est i me mirabilia p̃ suã potentiã ifinitã. Theophil⁹. Vere magna mira z maria deus opat⁹ est in maria: cũ eã a pctis p̃seruauit: cũ eã sctificauit: cũ filiũ dei ex ea nasci voluit: z humanũ genus p ipam repauit. Cũ ẏo pepit ẏgo p̃mãsit: z hec ideo: qa potens ẽ qm̃ nll's ali⁹ potuit hec facere. Circa hãc stellã ponit ista cõclusio. In oĩb⁹ opib⁹ a p̃ncipio mũdi fact̃ mirũ maxim̃ qđ de⁹ fec̃ i toto mõo z face/re potuit est ℔ qđ i maria feit ꝑbat tripl'r.

Prio auctoritate
Secũdo ratione
Tertio exẽplificatõe

Prio auctoritate sancti Berñ. in sermone de gaudijs marie dicẽtis Multa inquit magna fec̃ deus in creaturis mũdi. Nihil tñ tam excellens z tam magnũ op⁹ digitorũ dei sic in ẏgine quã sol z luna miranf. Hoc idẽ testat Anselm⁹ et pl'es alij doctores. Scdo ꝑbat rõne. q; nil põt dici mai⁹ cẽ qđ de⁹ sit sctus homo: cũ magis distet deus a creatur̃ cẽ quecũq; creatura a nihilo. Ceterũ ex pte creature nil maius põt dici cẽ q; sit mater dei. Hoc enĩ est sũme gr̃e z gl'ie. qua maior creature cõicari nõ potuit sic vult Alexander de hal's p̃ma pte. z Alb⁹. sup missus est. ideo Anselm⁹ li. ó ꝓcep. ẏgi. oi. Nihil tibi o dña ẽ eq̃le nihil ꝓpabile. Omne enĩ qđ est aut supra te est aut infra te est. Qđ supra te est solus deus est. Qđ infra te est est omne qđ de⁹ nõ est. Tertio oñdit ex/emplificatiõe. Nam magna fecit deus qñ celũ z terrã ac oĩa q̃ in eis sunt solo verbo creauit de nihilo. ps. Dixit: z facta sũt. Sz certe maius fecit mr̃to in mr̃e qñ de purissimo ei⁹ sanguie corpus xp̃i formauit in q̃ totus deus essentialr continef quẽ celi capere nõ p̃nt. Itẽ magnũ fecit deus qñ celũ angelis repletũ creauit. z ipis deũ diligẽtib⁹ se btã visiõe fruendũ exhibuit. Sz certe maius fec̃ in ẏgine qñ in ei⁹ vtero deus ipe habitauit iclusus q̃ oẽs angeli fuerant. ¶ Itẽ magnũ fecit de⁹ qñ de pua adcosta vnã magnã mulierẽ formauit. z eaz ade federe mr̃imoniali ꝓiunxit. Sed maius fecit: qñ de pua portõe sanguis ẏginee corpus xp̃i ꝑfectũ subito formauit; diuitari inseparabiliter vnitũ. Itẽ magnũ fec̃ qñ mundũ diluuio deleuit z tantũ octo aiaz p̃seruauit a diluuio. sz mai⁹ fecit qñ btãm virginẽ ab omni pctõ p̃seruauit z p eã genus humanũ redimendũ disposuit. Itez magnũ fec̃ qñ pharaone sũmerso hebreos libauit. sz mai⁹ fec̃ qñ p filiũ ẏginis deuicto fortissimo hoste diabolo oẽs homes redemit Itẽ magnũ fecit qñ manna filios israel pauit. sed maius fecit qñ in vtero ẏginis verũ panẽ. i. corp⁹ xp̃i ad oẽs sctos pascẽdos formauit: ó q̃ pane ioh. vi. Hic est panis q̃ de celo dc̃. Itẽ nõne magnũ fecit q; iordanis ꝓuersus est retrorsuz. Nõne magnũ fec̃ q; sol stetit vel q; in ℔ horalogio achaz. x. g̃dib⁹ retrocessit. Esa. xxxviij sed maius fec̃ qñ ad ẏba ẏginis ꝓsentiẽtis etern⁹ deus retrocessit p icarnatõez ad ifantiã vni⁹ diei z i vtero ẏginis mãsit. z sic ꝓsequẽter de oĩb⁹ factis mirabilib⁹ inducẽdo repies: q; fecit dñs maxim̃ in ma/

Extra stella dr Ca. VI. ria dc̃.

f sctificatio: q̃ gl'iatur btã ẏgo in ℔ cantico cũ subdit: Et sctm̃ nomen eius Nomẽ q̃ppe dei dr sctm̃: q; q̃cqđ sctitatis põt cogitari eminẽti⁹ est i deo. z qm̃ sctos fac̃ ipm. s. nomẽ dñi debite portãtes iuxta illd Leuit. xx. Estote scti q; ego sanctus suz. Ego dñs q̃ sctifico vos dc̃. Bene dicta itaq; ẏgo gl'iat z gaudere se oñdit i ℔ q; tam sctissimũ filiũ ꝓcepit: p cui⁹ sctissimũ nomẽ ipsa sũme sctificata extitit. De hac aũt sctificatiõe ẏginis agef li. v. pte. i. arti. ij. p totũ. Hic tñ est notandũ q; merito de ℔ dña gl'iat. q; nomẽ dñi btã in virgine dr sctm̃ magis ꝓprie cẽ añ incarnatõ nẽ. liez z p tũc sctm̃ dictũ sit. iuxta illd ps Sctm̃ z terribile nomẽ ei⁹. Et rõ q; ꝓpie dr sctm̃. i. sanguie tinctũ. vt dic̃ Joh. ianu. i catholi. Hã apd veteres nil dicebat sanctũ nisi sanguie hostie essz respersuz vel cõsecratũ. Sed qm̃ deus añ incarnatõez nõ fuit sanguie tinctus. sz in btã ẏgine de puro ei⁹ sanguie carnẽ assũmẽdo sanguine

quodāmodo tinct⁹ dici potest cū et sanguini in carne vnit⁹ est z tandem in cruce totus sanguine sacro ꝓprio fuit refusus z balneatus: ergo magꝫ ꝓprie sanctū nomen domini in ꝑgine et ꝑ virginem esse iudicatur cp̄s ante incarnationez. Unde bñ dicit Et sanctū nomē ei⁹. Digit fidelis aīa diligenter pensa quanta dei charitas in ꝑgine bñdicta sit erga te exhibita: vt vicz cruore roseo ex virgine sumpto te lauerit sanctificauerit z mundauerit ac redemerit iuxta illō Apoca.i. Dilexit nos z lauit nos a peccatꝫ in sanguine suo. Ca. VII

Eptima stella dī miseratio. Unde ait Etmia eius a ꝓgenie in ꝓgenies timentibus eū. q.d. sm Beda Nō soluz inquit mihi fec̄ magna q̄ potens ē: sed in omni gēre que timet deū: quoniam fec̄ misericordiā redemptionez omnib⁹ a ꝓgenie iudeorum in ꝓgenies christianorū nec tamē oib⁹ q̄ntū ad efficaciā: licz vniuersis z toti mōdo quantum ad sufficientiā Sed timentibus eū timore filiali z casto sic exponit ly. Unde claret q̄ in his ꝑbis gloriat se fore matrē misericordie in oēs diffundē de. Hinc z eccl̄ia canit de ea. Maria mater mie mat̄ gr̄ie tu nos ab hoste ꝓtege zc̄. Nota aūt q̄ merito bñdicta ꝑgo gloriat i cantico de h̄ id ē de stella miserationis diuine: q̄ nulꝫ maior dei miseratio erga nos ostendi potuit cp̄s in hac incarnatione facta ex ꝑgine: in q̄ pro nr̄a liberatione solus ipse de⁹ se humiliauit z descendit vsq̄ ad penam nr̄e miserie vt nos releuaret zc̄. vt autem o homo agnoscas quantū dei mia exhibita sit z exhibeat vsq̄ in finē per mariam Nota tria p̄cta tanq̄ tria sig̃ diuine miserationis ꝑ eam largiēde. Primum est q̄ a ꝓncipio nō fuit nec ē vel erit nec potest eē tam sceleratꝰ peccator q̄ dum ad beataz ꝑginē se conuerterit vt debet misericordiam nō consequatur. h̄ testatur Anſhel. libro orationū di. O benignissima virgo Maria Sic̄ omnis peccator a te auersus et a te despect⁹ necessarie ē vt intereat: ita oīs peccator ad te conuersus: et a te respect⁹ impossibile ē vt ꝑeat. Et rō q̄a bta virgo cū sit mat̄ misericordie nullū peccatorem dū modo conuertat ad ei⁹ miserationem de liter redeat ac ꝑseueret dimittit q̄n pro eo intercedens venia obtineat z gratiam Id circo idē Anſ. d. O felix maria tu peccatorem toti mōdo despectum materno affectu amplecteris nec deserꝫ: quousq̄ de⁹ per te placatus ipm gr̄ie sue reformabit. hec ille

Secundum punctū q̄ si mat̄ misericordie ipa: s. maria nō fuisset mōs iam ꝓpter peccata diu ꝑisset. hoc testat Fulgentius iij. michologia: ū di. Diu celū z terra ruissent si nō maria precib⁹ sustentasset: quod claret eē ex miraculo quod legit in vita sancti dominici vicz q̄ visus est velusse xp̄m totum mōm tribus vibratꝫ lanceis ꝑdere Sed btē virginis intercessione liberatum

Tercium punctum q̄ si maria mr̄ misericordie nō iteruenisset. de⁹ hunc mūdū ꝑ suis sceleribꝫ multo seueri⁹ cp̄s nunc flagellaret. h̄ ostenditur cernitudine exp̄ie: q̄a in vete. testa. ante cp̄s deus fuisset incarnat⁹ ex virgine: multo seueri⁹ et districtius flagellabat mundum ꝑ peccatis cp̄s nunc Nā quandoq̄ ꝑ vnico solo peccato mag̃ stragꝫ hominum peribat. Totus enim mūdus pro peccato diluuio delet⁹ est. Pro gula vna maxima plaga facta ē in populo israel numer. xi. Pro vno furto Achor xxxvi. boies dei iudicio sunt ab hostib⁹ cesi et ex israel. ccc. pugnatorū q̄ fuere in illo exercitu confracti terga verterunt et persecuti sunt eos hostes iosue vij. ca. Gr̄ē pro vna idolatria. xxiij. milia hominum perierunt Exodi. xxxij. ca. Ecce cp̄s seuere deus puniebat peccata. Nam et ꝑ vno peccato primi parentis vsq̄ ad. 5000. annos z amplius omnes filij dei sunt a visione dei exclusi. Sed nunc postq̄ ꝑgo Maria deum cōcepit et genuit quot in toto mundo superabundant scelera: quot idolatrie et superstitiones: quot superbie sodomie z gule zc̄. Et tamē placatus deus misericorditer expectat vt cōuertamur. z tam seuere nō flagellat in hoc mundo sicut ante. Ideo apostolus Thimoth. ij. Apparuit benignitas z humanitas saluatoris nostri dei: nō ex operib⁹ iusticie sed sm suam misericordiam saluos nos fecit. Gratias igitur agamus deo: q̄a ꝑ Mariā misericordia eius a progenie in progenies timentibus eum

Eraua stella Ca. VIII omibus.

o dicitur triumphatio. de qua gau-

dens in dño gl'iaf virgo cũ ait: Fecit potẽ tiam in brachio suo: dispsit superbos mente cordis sui. Nimirꝝ brachiuꝝ dei dr̃ filiꝰ dr̃i q̃ ẽ filiꝰ virgis ꝑm expositõez Bede. qꝝ sicut homo operaf per brachiũ: ita deus p verbũ suũ. i. est filiũ operat' ẽ omnia. Jo. i. In pncipio erat verbũ et infra. omnia p ipm facta sunt. Jn h̃ suo brachio. i. filio ꝺs pater fec̃ potentiam magnã: cuꝝ potenter triumphauit deuincẽs potentissimuꝝ diabolum q̃ humanum genus possedit. Vñ subdit dispsit superbos mẽte cordis sui. Cyrillus. Dagꝝ inqt ꝓpie de demonũ hostili caterua intelligẽda sunt hec verba. hos enim seuientes i terra dissipauit aduenies domin'. Hec ille. Merito igif beata virgo de hac stella triũphationis gloriaf: q̃a per eã et in carne de ea sumpta domin' de diabolo potentissime triumphauit vt iã impletum sit illud Gen. iij. Ipsa. s. maria cõteret caput tuũ. quoniam p beatam virginem mediãte filio potestas demonũ ẽ contrita. Quod si q̃ras quomodo pvirginẽ mediante filio dicaf potestas demonum esse ꝓtrita cum videam' etiam nũc demones magnã potestatem habere in hominibus. Nã certa expientia videmus q̃ multorum hominũ etiam christianoꝝ corpora obsident demones: multoꝝ etiam mentes excecant. Jtẽ adhuc demones nos impugnant t huic mõo pncipantur iuxta illũ aposto. Ephe. vi. Non ẽ nobis colluctatio aduersus carnẽ et sang. sed aduersus mũdi rectores tenebraꝝ harũ: t in tpe antichristi habebit dyabol' maximam potestatem temptandi t vexandi xpianos. Jtem sic̃ ante incarnatõez tantũ potuit nocere quã tum pmissus ẽ ita t nunc. ergo videf q̃ in nullo sit ei' potestas cõtrita vel diminuta

Ad h̃ respõ. ꝑm Bonauẽ. sup. iij. di. xix. ar. iij. q. i. q̃ per passionẽ christi in carne de virgine sumpta sum' liberati de potestate dyaboli: ꝓpter qũ saluator dic̃ iob. xij. Nũc pnceps huius mũdi ejcietur fo. Et h̃ patebit sic. diabolus em̃ ante passionẽ christi habebat duplicem manum. videliccet attrahentem t impellentẽ. manus attrahẽs erat potestas trahẽdi ad limbũ etiã iustos et sanctos. t hec erat tãte potentie vt nullꝰ posset ei resistere: ista omino ẽ amputata per passionẽ: iam em̃ nullus iustũ t sanctũ põt ad limbũ trahere. manus aũt impellens erat potestas ꝑcipitandi in malũ t p fallaciaꝝ t per violentiã: quia tẽptabat vt draco t vt leo ꝑm Aug. h̃ erat ita fortꝝ vt cum magꝝ difficultate posset q̃s ei resistere et ideo in mltis imo fere in omnib' regnabat. hec per passionẽ debilitata ẽ q̃a datuꝝ est lumẽ veritatis ꝓra dyabolicã fraudulentiam t adiutoriũ virtutꝝ contra violentiam. Jã enim fere omnib' est ꝓtas ꝓpalata et ideo destructa ẽ idolatria: q̃ prius in mõo regnabat. Jã etiã adiutoriũ virtutis tribuif per gr̃ie infusionẽ: q̃ reprimit concupiscentiam t per angelicã protectionem que comꝑimit potestates aduersas

Ad illa aũt que obj̃ciunf dicendũ ẽ ꝑm eundem Bonauen. q̃ dyabolus obsidere corpora t excecare mẽtes modo nõ potest nisi q̃s ei ex cl'pa sua vires tribuat: sic̃ sũt illi q̃ sacramenta xp̃i contempnunt vñ nõ tot hodie diabol' obsidet q̃t ante ꝓsueurat obsidere. Jtẽ quãuis ꝑm apm nobis nunc incumbat colluctatio t pugna nõ tñ elongamur a victoria nisi interueniat nr̃a negligẽtia ꝑm q̃ dr̃ i. cor. x. Fidelis de' q̃ non pmittit vos temptari sup̃ id quod potestis: sꝫ faciet cũ temptatione ꝓuentũ: cuius itaq̃ ꝑ xp̃m potestas diaboli sit supata tñ in nob̃ ẽ dare vires hosti t nos sbiugare potestati diaboli iuxta illũ Jero. Debil' ẽ hostꝫ antiqꝰ nõ põt vincere nisi volẽtẽ. Et q̃ in tpe antixp̃i abũdabit iniq̃tas t refrigescet caritas teste saluatore matth̃ xxiiij. iõ vires sumet diabolica potestas t iusto dei iudicio pmittef ampliꝰ ad malũ impellere q̃s pmissus fuit in tpe ꝓcedenti

Ad vltimũ ꝯo obiectũ dicẽdũ. q̃ de' ante incarnationẽ ampliꝰ pmittebat diabolũ ex suo iusto iudicio: tnr̃ ꝓsensus ampliꝰ ei sic̃ iacebat ex vicio nr̃o per h̃ q̃ reg̃bat ignorantia et etiã ꝓcupiscentia. deficiebat ꝓpitas t gr̃a. t sic patꝫ q̃ per btãm virginem mediante filio ꝓtrita ẽ et debilitata potestas dyaboli. Hec bonauẽtura. Ca. IX

Ona in ordine et p̃ma tertij q̃ternarij stella dicif exaltatio. s. humilium et seruorum dei. Unde dixit deposuit potẽtes de sede: t exaltauit humiles. Isti potẽtes fuerunt angeli superbi: q̃a

deus de sede celesti deposuit et humiles. i. homies se deo i penitentia z preceptis humiliantes per filium suum christum loco eorum exaltauit. Itē deposuit deus potētes iudeos: qui erant in lege et prophetis potentes dimittēs eos ex suo demerito in profundo erroris et exaltauit humiles id ē gētiles humiliter et deuote p̄dicationi apostolorū insistentes prout exposuit Ly. Vel per potētes accipi possunt secundū aliam glosam: seruientes mundo principes tyranni et omnes potentes in malis quos deus eiecit: per filium suum qui in carne assumpta iudicaturus est orbem terre et exaltat humiles id est humiliter deo seruientes. quoniam omnis qui se exaltat humiliabitur. et qui se humiliat exaltabitur ideo dic̄ Beda venerabilis Deposuit dominus potentes de sede et exaltauit humiles. quia per oīs seculi generationes non cessant perire superbi: nec cessant humiles in sancta fide cōuersantes exaltari Hec ille. Si queras quid pertinet ad btām ꝑginē i isto cātico gl'iari z gaudere ō h̄ vicz q̄ deposuit potētes de se. z ex. hu.

Ad h̄ respon. q̄ merito ipsa bn̄dicta ꝑgo gl'iat̄ o supbox̄ delectiōe z hūiliū exaltatione. qz i ea z p̄ eā ōs efficacissime edocuit i ista vicz icarnatiōe supbiā calcādā z hūilitatē amplectendā. et hec in trib⁹. Prio in h̄ q̄ de⁹ se in ipa summe hūiliauit. Nā qz humilitas ē virt⁹ regal' fm Bern. z scala celestis docebat vt de⁹ q̄ omni ꝑtute plenissim⁹ ē humilitatis ꝑtutem doceret z manifestaret in seipo quod fec̄ qn̄ in vtero virginis desc̄dit z cū esset oīs omniū factus est seruus omniux humilians se vsq̄ ad nr̄e carnis fetidū lutū z quod mai⁹ est vsq̄ ad penā z mortē latronū z peccatox̄ Phil. ij. Exinaniuit semetip̄m formā serui accipiēs z habitu inuentus vt homo humiliauit se metip̄m factus obe. vsq̄ ad mor. Hec ibi.

Scō edocuit x̄ps supbiaz calcandā z humilitatē amplectēdaz in ꝑgine in eo q̄ humilitatē exaltauit sup omnia excellētissime cū nr̄am vilē naturā z hūilimā vrpote q̄ de limo terre ē sup oīs angelos vsq̄ ad dexterā dei sblimauit z humilimā illaz ꝑginem matrē sup oīs angelos z homines dignificauit. O mag̃ virt⁹ humilitatis q̄ sic meruit exaltationē. vñ ybi s̄ sbdit apo. ꝓpter quod z de⁹ exaltauit illuz z dedit illi. Tertio edocuit in eo q̄ supbos angelos vicz et iudeos pro mag̃ sui pte in dampnabiliter dimisit. ac humiles .i. electos apostolos. i. discipl'os q̄ fuerunt abiecti fm mundux fructu incarnationis potentes fec̄ quoniam vt scribit. i. cor. i. Infirma mūdi elegit deus vt ꝓfundat fortia

Merito g̃ maria de h̄ gloriatur in cantico. O igit̄ superbi pēsare diuinuz iudiciū quia deposuit oīs potentes de sede. zc

Decima stella dī La. X

o refectio. i. fideliū Unde dic̄ Esurientes impleuit bonis z diuites dimi. ina. Basilius Esurientes sunt gētes dm̄ unam g̃tiam desiderando toto corde esurientes: q̄s christus impleuit bonis spiritualibus. Diuites sunt beatitudinē in terrenis z carnalibus ponētes prout erāt scz multi pbi antiqui et epicuri q̄s x̄ps dimisit inanes z vacuos qz dicēte apo. deū non glorificauerunt sed euanuerūt in sua sapientia. Sed diceres q̄d h̄ ptinet ad btām virginem gloriari tanq̄ si in ipsa hoc factum sit q̄ deus esurientes impleuit bonis

Rn̄. q̄ ideo h̄ pertinet ad ip̄az q̄a deus ex ip̄a sumpsit carnē et sanguinē quā fidelibus p̄stitut in cibū et potū saluris eterne et p huius sumptionē replet deus oēs esurientes vitā eternam bonis celestib⁹ Ipso christo teste z dicente. Qui māducat meā carnē z bibit meū sanguinē i me manet z ego in eo Joh̄is. vi. Idcirco beata virgo de hoc gloriatur quia ex ipsa sumpsit x̄ps quod donauit in Eucharistia. La. XI

Adecima stella dicitur Suscep-

v tio scilicet electorum Unde dicit Maria: suscepit israel puerū suū recordat⁹ misericordie sue. Suscepit inquam israel puerum glo. tanquam humilem et obedientem puerum z castū que notantur in hoc q̄ dicitur puerum ex conditione pueri: vt significet urquia tales suscipit deus in gratiam. Juxta illud Matthei. xviij. Nisi conuersi fueritis et efficiamini sicut paruuli nō introibitis in regnuz celorū Sed quomodo beata ꝑgo de h̄ gl'iat̄ q̄si p ipsam vl in ipsa sit h̄ a dō factū

Rn̄. q̄ exq̄ de⁹ ex ipa suscepit humanā

natura siue carne nram in qua patiendo nos redemit. z celuz apuit nobis: ac restituit. Ideo p ipam dicunt merito susceptum in fraternitate xpi z cognatoem dei atq; in gram z gliam vt sint heredes quidem dei coheredes aut xpi iuxta verbum apli Ro. viij. Un merito de hoc bta virgo gloriando gras agit in psona totius generis huani Proinde Anselmo bta maria qtu tibi debem⁹. qz p te talem z tantu fratre. i. xpm deu habemus. p te hereditate celeste adepti sum⁹. La. XII.

o Undecima stella dicit completio. scz promissoz diuinoz Un dicit recordatus misericordie sue: sicut locut⁹ est ad pres nros: abraam z semini eius in seculas. i. ineternu. hoc io dicit qz promissio dei de susceptoe huane nature i xpo pmanebit ineternu cu caro huana i sempiternu vnita diuinitati pmaneat. Hec Ly. notater etia dicit Abrae z semini eius. qz deus spalit fuerat locut⁹ et promiserat ipi Abrae xpm qui ad preceptu dei voluit imolare filiu suu Gen. xxij. d. Per memetipm iurauj dicit dominꝰ mltiplicabo seme tuu sicut stellas celi. z sicut arena que est in littore z infra bndice. i in semie tuo oes gentes terre eo q obedisti voci mee. In quo ybo facta est promissio de xpo ex semine Abrae oriundo sm carne. In ipso em semie abrae. i. i xpo oes gentes. i. aliqui de omnib getibus et sic oes electi bndictoem psecuti sunt salutis eterne. quos xps in iudicio bndicet realit iuxta illd Matth. xxv. Uenite bndicti pris mei. Hoc aut ppletu est in maria que xpm deu genuit ideo gaudeter z gloriose gras agit in cantico de hoc. O g felicissima o glosissima maria qd tibi laudis offeramus cu p te tot z tanta bona habemus. o si tuc affuissem tibi laudati. vtiq; genu flexo deuote acclamassem: Magnificat aia mea dnm in se z in te o supbenedicta maria.

Articulus tertius q vtile est canticu Marie reuerenter audire in vesperis vel dicere.

Ertiu misteriuz

t de hoc catico marie dr vtilitatis. Nimiru q vtile sit homini ad honore marie deuote z reuerenter audire vel porare z dicere Canticum marie ostenditur tripliciter.

Primo ex ipsius cantici verbis.
Scdo ex roe virtualis inclusionis.
Tertio ex factis miraculis.

Primo ex ipius cantici ybis. Na si pesamus yba ipa copimus qz ibi pmittit pec catoribꝫ misericordia cu dr: Et misericordia eius a pgenie in pgenies. Ite humilibus pmittitur exaltatio celestis. ibi. Deposuit po. de se. z exalta. hu. Et salute sitientibus satietas diuia. ibi. Esuri. iple. bo. Et omibꝫ bonis felicitas etna. ibi. Suscepit israel pue. suuz zc. Scdo ondit ex roe virtualis inclusiois. qz in ipo catico ytualiter z iplicite includit tam oro onica q salutatio angelica: q sunt vtilissime oroes sicut de hac ytuali inclusioe notat Anthoninus florem. in suma sua Nam pr nr q es i celis pcordat cu h Magnificat aia mea dnm. i. prez celeste. z pma petitio: Sctificet nome tuu. includit ibi. sctm nome eius

Scda aduiat regnu tuu. ibi. Exultauit spus me⁹ in deo salutari. qa hec est vita etna. s. regni dei. vt pgnoscat te deu et que misisti iesu. Joh. xvij. Tertia petitio. fiat voluntas tua sic zc. ibi. Deposu. po. dezc. qz voluntas dei in celo est vt ronalis creatura i oib subiciat deoz q voluntate auersi angeli deposita sut de sede celesti: z bui les hoies i locu eoz exaltati. Quarta petitio. Panem nrm qt. zc. ibi. Esurie. iple. bo.

Quita. z dimitte nob debi zc. ibi. Et misericdia ei⁹. p qua dimittunt debita: a pgenie i pgenies ti. Sexta. z ne nos iducas ibi. Fec po. in bza. i. xpo p que fideles potenter defendit in oi teptatoe. Septia. sz libera nos zc. ibi. Suscepit isra. zc. Sic locut est zc. Hec est cni illa libras exclusio oim malorꝫ qua pmisit deus abrae z semi eius in sca zc. Ite Aue maria. i. sine vitio clusa. ibi. Magnifi. ani. mea do. Gra plena. ibi. Exultra. spi. me. zc. Dns tecu. ibi. salutari meo. qa respexit zc. Bndicta tu i mulie. ibi. Ecce em ex h bta. Et bndici⁹ fructꝰ ventris. ibi. qa fecit mihi ma. z sic de alis. Ecce g vtilitas ytualis inclusiois huius cantici. Tertio ostendit ex miraculis.

Ad id facit miraculū de quodā monacho ostio noie. qđ habet li. vi p.ij.ar. vl. in fine. Item refert anſ hel. li. miraclox. q ipe met cū dolorē mltū pateret i pede ex ſpaſmo z paliſi ob deuotionez ỹgis cepit conari vt erect⁹ ſtaret ad officiū ỹgis z per ỹs etiā ad Magnificat. qđ cū facere cepiſſet ſanitatē ꝓſecut⁹ ē Recolo etiā me audiſſe q cū i q̄dā loco frēs ōuote dicerēt magnificat: vilū ē btām ỹginē ex altari deſcēdere z ſingl'is fratz ſuū ihm q̄ſi puerulū ad oſculādū offerre in q̄ mira ſuauitate|re ficiebant oēs Itē refert diſcipul⁹ i pmptuario q in hiſpania i quadā domo ordis Ciſtercien. q̄dā monach⁹ iuuenis i obſequio btē ỹgis feruēs z deuot⁹ ita erat intent⁹ in ei⁹ horis z p ꝓſequēs etiā in h̄ cātico marie. vt nō in ſingl'is ỹbis meōriā ipi⁹ hꝛet. Sicq. xvij. annis ſtās in ordine tandē infirmat⁹ ad mortē. Ecce btā maria eū viſitauit z pdixit eidē q die. vij. ad dñm ieſum foret migraturꝰ. Addiditq di. Quia pre cunctis mihi fuiuiſti intencius faciā tibi qđ nulli alij feci. et cingēs brachijs collū: oſculū ei dedit ac eum benedixit z euanuit. Hec ille ſeruitozi inſtāter req̄rēti enarrauit. Die aūt. vij. cū appropinquaret ad exitus ſicut erat ei ꝑdictū. Appuit ſibi btā maria: vidēte poze dom⁹: cū multitudie ſcōz z angelozꝝ. z ſic dulciſſima viſione z allocutione ꝓſolat⁹ feliciter migrauit ad xp̄m. Ecce igit q̄ bonū ē ſeruire marie. Oēs ergo chariſſimi ei deſeruam⁹ tam in h̄ cantico deuote dicendo q̄ in alijs vt cum ea in celo gaudeamus.

Incipit liber tertius de miſterio purificationis beate marie.

Tertius liber de miſterio purificatiōis btē marie diuidit in quattuoꝛ ptes. Prima ps de hui⁹ purificatiōis marie ſolēni tate Scda de btē marie martyrio: gladijq dolorozitate. de qua h̄ ꝓterea agit: qz circa tps purificatiōis dc h̄ martyrio p ſimeonē ē ꝓphatū dicēte: Tuā ipi⁹ aiaz p trāſ. gla. Tertia ps ō gladij marie z dolozis ꝑcelleti acerbitate. Quarta pte cō dependēt adiūget ſb alio ꝓceſſu de plāctu marie. ꝓſequēdo illō euāgeliū. Joh. Stabat iuxta crucē ieſu mr ei⁹ zc. Potes etiā occaſiōe hui⁹ purificatiōis inuchere pdicādo de puritate vl ỹginitate marie de q̄bus habes ſpēali li. Ideo hic ptereo.

Pars prima de purificatiōis marie ſolēni miſterio.

Apleti ſūt dies purgationis marie ſm legem moyſi. z tulerūt ieſuz in hier'm vt ſiſterēt eū dño Lu. ij. Et in euāgelio h⁹ ſolēnitatis. Hmirū dies hec ab oib⁹ xp̄icolis deuote debet celebrari ſi bñ aduertim⁹. tū qz hodie ē feſtū btē marie. tū qz ē etiaz feſtū dñi ieſu. tum deniq qz ē feſtū lenificatiōis ſctāz aiāz. Prio inq ē feſtū btē marie. qz hodie ſm legem moyſi ad purificatōez acceſſit: licet nō tenebak nec indigebat vt infra dicet: z iō dies hec dr purificatio marie. Scdo q̄z ē feſtū dñi ieſu: qz hodie oblat⁹ ē in templo deo pri. cui⁹ erat filꝰ ab eterno: ꝓpter qđ etiā hodie cādelas ꝓſecratas manib⁹ portam⁹ z ob h̄ dr hec dies cādelaria feſtiuitas. ad ſignificādū q xp̄s deus manib⁹ ỹginis marie hodie ſit apportat⁹ in hier'm: et ad tēplū offerēd⁹: qđ cādela cerea ſignificat qz ſic cera ab apib⁹ ſine cōmixtiōe et pollutione, producit: ita caro xp̄i ex pura ỹgine ſine corruptiōe ē concepta z genita.

Tertio hodie ē feſtū exultatiōis ſctāz aiāz: qz hodie cū leticia ſctūs ſimeon z ſācta Anna obuiauerūt xp̄o z ipm deū z ſalutatoꝛē laudātes cū ſacerdotib⁹ offerendū ſuſceperūt. In cui⁹ ſignū hodie eccl'ia proceſſionē agit z idcirco dr hoc feſtuz tertio noie ypopāti ab ypo qđ ē ire. z anti qđ eſt obuiā. Inſup hodie ſcti pres i lymbo exultauerūt audiētes xp̄i aduētū a ſcto ſimeōe decedēte et eis nūciāte. Pretere a gaudebat hodie de⁹ pr de ſui filij oblatiōe. Inez gaudebāt āgeli circūdātes xp̄m dñz z bñdictā ei⁹ mrez. Et iō gaudet etiā eccleſia canēs i miſſe introitu illō pſ. xlviij. Suſcepi⁹ de⁹ mi. t. in me. tē. t. qđ pōt cē aliō thema. Vñ ō hac gaudioſa purificatōis

solēnitate acturi tria misteria notabim⁹.
Primū dicit misteriū cōgruitatis
Scōm dr misteriū exēplaritatis
Tertiū dicit iocunditatis

Articulus primus q̄ btāz dei matrē mariā cōgruebat suscipe sacrm purificatiōis scōm legem moysi q̄uis ad id nō obligarē.

Rimū misteriuz

p de purificatiōe marie dr congruitatis. vbi q̄stio ē Utr cōgruebat brām dei mrez ꝟginē suscipe legalis sacrm purificatiōis Et ad hāc q̄stionē rndet fm sacros doct. p̄cipue Fran. maro. p duas ꝯclones. Pria ꝯclusio q̄ btā maria dei mr vera legi purificatōis nō erat obligata. Et h̄ ondit triplici rōe.
Prima rō ex parte prolis
Scda rō ex pte matris
Tertia rō ex pte legis

Pria rō ex pte plis. i. xp̄i q̄ erat sup̄ legē. Lu. vij. ca. Dns ei ē sabbati fili⁹ hois iō sic nec fili⁹ ita nec mr obligat Scda rō ex pte mris. qr ipa fuit ꝟgo purissima et sine oi pcto. atq; sine oi sorde z feditate peperat xp̄m. vt dic leo papa i fmōe d natiuitate di. Ab hac natiuitate deest illud qd de oib legit. Nemo mūd⁹ a sorde nec infans cui⁹ ē vnius diei vita sup terram. Nihil i istā singlarē natiuitatē de carnis ꝯcupia trāsiuit nihil d pcti lege manauit Hec ille iō nō obligabat. Tertia rō ex pte legis. qr ista lex purificationis posita erat sub ꝯditōe Si ꝑ inqt si suscepto seminē peperit ꝛc. Le. xij. Et iō ñ obligabat mrez q̄ nō suscepto seie sz spūsscti spiramine ꝯcepat z peperat. z sic pz Scda ꝯclusio q̄ mr dei q̄uis nō indigebat nec renebat: tn decebat vt sacrm purificatōis legz moysi susciper. Et h̄ ondit triplici ratiōe.
Prima rō diuine honorificationis
Scda rō dyabolice cōfusionis
Tertia rō humane edificationis

Pria rō diuīe honorificatiōis. qr spūsā cto docēte nouerat btā maria h̄ fore ad di honorē dupl'r. Prio q̄dē qr legē a deo data p moysē tanq; bonā z verā cōfirmabat cū ipi legi obediendo: venerabat ipam. sicuti z xp̄s q̄ circūcisione non idiguit z tn suscepit p legis honore: ita ei⁹ mr exēplo xp̄i edocta h̄ legis sacro legē honorauit. Scdo quoq; h̄ erat ad dei honorem z xp̄i manifestatiōez cū btā mr celebat in h̄ prophetias diuino spū p̄dicatas adimpleri.

Sed dr. Quales ꝓphie in h̄ implebant Rndet q̄ ꝑmo ꝓphia aggei. ij. ca. vbi dr q̄ cuz zorobabel reedificasset: Tēplū dei destructū p babilonios: factū est ꝟbū dn̄i ad Aggeū ꝓphetā z dixit: Quis i vob relict⁹ ē q̄ vidit domū istā i gl'ia sua prima Adhuc modicū z veniet desiderat⁹ cūctis gētib z iplebo domuz ista gl'ia dicit dn̄s. Magna erit gl'ia dom⁹ isti⁹ nouissime: sz reedificate plusq; ꝑme. sz edificate p salomonē. Dō fm expositores doctores hec oia ipleta sūt p̄cipue i ista purificatōe qr tūc venit desiderat⁹ cūctis gētib⁹. i. xp̄s manib mr̄nis portat⁹ in tēplū istud. Ūñ multipl'r fuit maior gl'ia isti⁹ dom⁹ vltio edificate q̄ ꝑme. qō patz Prio qr in ista fuit mat dn̄i educata fm Hiero. Scdo qr ibi voto ꝟginitatz fuit consecrata deo.

Tertio qr miraculose despōsata ibi fuit mr dei Quarto ab angelis ibi fuit freqn ter visitata. Quito ibi dns iesus dei fili⁹ oblatus z spūsctō ꝓphico a symeōe z anna manifestatus. Sexto qr ibi i medio doctoz inuent⁹ Septio qr ibi multotiēs docuit z mirabilia fecit. Itē ad id est alia ꝓphia tūc ipleta. s. Malach. iij. Ecce ego mitto angelū meū. i. iobem baptistā. q̄ dr angel⁹ nō natura sed officio. Mat. xi. ca. sequit. Et statī veniet ad tēplū suū dn̄ator quē vos q̄ritis. qr xp̄s statī p⁹ iobem manifestādo se: venit in tēplū z iudeā p p̄sentiā corpalē. Scda rō diabolice ꝯfusionis. qr nouerat btā ꝟgo q̄ h̄ deceret facere vt ad purificatōis legē accederet ꝓpter ꝯfusionē diaboli. Pro eo q̄ sic xp̄i diuinitas et btē marie ꝟginitas celabat diabolo. ne hūana rēdēptio impediret ab ipo. Dō declarat: qr fm Isidoz z cōiter doctores si diabol⁹ certitudinaliter agnouisset xp̄m: nunq; crucifigi dei filiū p iudeos procurasset: ne sua prāte ꝯtrita hō redemptōez habuisset. Sz si btā maria nō fuisset ad purificationē debuisset se manifestare: q̄ p⁹ partū fozet ꝟgo. et sic innotuisset hoib⁹ et diabolo filij sui diuinitas. iuxta illō Esa. vij

Ecce virgo ꝯcipiet ꝛ pariet filiū ꝛc. Sꝛ di. Nunquid diabolus potuit ꝺ cognoscere aliūde q̄ maria p̄ ꝑtū non ē corrupta. Rñdet ꝑm Tho. iij. p. sūme. q. ix. q ꝺ diabol⁹ ꝑtute sue nate potuisset cognoscere nisi ꝓhibit⁹ fuisset. Vñ Aug. iij. de tri. di. Diabol⁹ multa pōt ꝑtute sue nature a q̄b⁹ ꝓhibet ꝑtute diuia. Prohibebat ꝯa deo cognoscere modū p̄⁹ dñi ne redēptōꝛ hūani gn̄is ipediuisset si ꝺ cognouisset. Prohibebat etiā ꝑgini appiḡre ab angelis eā custodiētib⁹ ꝑm illō. Cāti. iij. En lectulus salomōis. lx. fortes ābitū ꝛ vndiq⁹q̄ ex fis sup femur suū ꝓp̄ timores nocknos. Lectul⁹ ei ꝙ salomōis. i. xp̄i ē mr̄ ꝑgo in qua nouē mēsib⁹ q̄uit. hāc multi āgeli ābierūt obseq̄ose custodiētes ꝛ demonū incursus repellētes. ꝛ sic patꝛ. Tertia rō hūane edificatiōis. q̄ homies ex ꝺ p̄im edificabant dupl̄r. Prio q̄dē q̄ iudeis scādalū tollebat ne dicere potuisset q̄ iō xp̄m n̄ deberēt ꝛcipe q̄ legē n̄ obꝛuasset Scō q̄ fidelib⁹ exēplū hūilitatis ꝛ puritat̄ amāde ꝛ sectāde ꝓpōit: vt doceamur q̄ nisi fuerimus purificati a pctis regnū dei intrare nq̄bimus. Vñ Apoc. xxi. Nil coinquinatū intrabit in illud scꝛ celeste regnum. Vñ cū ipe xp̄s puriſſimus fuerit: tñ sistit in tēplū deo ꝑm legē purificatōis Sꝛ. d. cū xp̄i hūanitas fuerit deo sp̄ pn̄s: q̄ vnione psonali sibi ꝯiūcta. quō ḡ ꝺ sisti ꝑm glo. i. p̄sētari vel offerri. aut cōsecrari deo. Respondetur ꝑm athanasium q̄ licet christ⁹ ꝑm humanitatem fuerit deo semper pn̄s. tamē bene dicit sisti. id est p̄sentari scꝛ ꝑm legalem cerimoniā in templo offerendo. vt sic em̄ antea presentatus nō fuerat. Et hoc fecit christus potissime pro nostre salutis instructione. vt nos discamus quomodo deo presentari debeamus purificati a peccatis. vt patebit. et sic non ꝓpter se indigēdo ꝺ fecit christ⁹ sed ꝓpter nos. Q igit̄ fidelis anima disce deum diligere et honorare i suis p̄ceptꝛ ꝛ xp̄m ac ei⁹ mr̄ez imitari in puritate p celesti gl̄ia acq̄rēda

Articulus secūdus q exēplū multiplicis virtutis ꝓbuit nobis maria in susceptiōe sacr̄i purificationis et sil̄r ꝓbetur in lege et

sancto simeone vt patebit.

Ecundū misteriū

ſ circa hanc solēnitatē purificationis declarādū ꝺ exēplaritatis. Vbi aduertēdū q̄ i hac snsceptione purificationis legalis ꝺatur nobis exemplum salutis triplicit̄.

Primo in ipa purificatiōis lege
Scdo in ipsa domini mr̄e
Tertio in sancto simeone

Primū ꝯtū ad incipiētes Scōm ꝯtū ad ꝓficiētes ꝛ ꝓfectos. Tertiū exemplū quātum ad deuotos. Primo itaq̄ dat nob⁹ exēplū salutis i ipa lege purificatiōis. Nā q̄rit. cur de⁹ sic instituerat legē purificatōis Rñdet ꝑm Fran. maro. ꝛ cōiter doc. q Prio ꝓp̄ primogenitoꝛ oblatōꝛ ꝺo fiendā ꝛ grāꝛactōez: quā de⁹ voluit in figurā ꝛ recognitōez q̄ oia bōa nob⁹ a ꝺo ꝓueniūt. Scdo ꝓp̄ nr̄e purificatōis instructionē: vt pctm̄ boi detestādū ꝛ aboiandū atq̄ redimēdū ꝛ expurgādū doceret. Idcirco i ve. te. instituerat illā legez purificatiōis. in q̄ pl̄a p̄cepta ꝯtinebant. Primū erat q mr̄ q̄ suscepto sene plebat masc̄z debebat cū filio mātere imūda. vij. diebꝰ ita q̄ null⁹ ei cōicare posset i cibo l̄ potu vl̄ lecto: erat suspēsa a ꝯsortio boim ꝓp̄ fedā ꝯceptōez. ñ sine pctō. da i actu mr̄imōiali de cursu cōi ē aliq̄ libido iordinata. vt hec dic̄ ly. Scōm p̄ceptū erat q ifātul⁹ octauo die debebat circūcidi. ꝛ sic ab origīali pctō mūdabat. ꝛ tūc mr̄ illa efficiebatur mūda q̄ ad ꝯsortiū boim: q̄ erat imūda q̄ ad ingressū tēpli. Et vsq̄ ad. xxxiij. dies a die octaua debebat sic mātere et reputari immunda Tertiū preceptum erat q die q̄dragesimo sic ꝯpleto a die pr⁹ cōputādo ꝺebat mr̄ vēire cū suo filio ad host. ū tabnacli vl̄ tēpli. et puer offerebat i man⁹ sacerdotꝭ. Sacerdos q̄z deportās circa altare ꝺo gr̄as agēs ꝓ ꝺato puero ꝛ ei⁹ aīe creatōe q̄ a solo ꝺo ēleuabat cotidiē ꝺño Quartū p̄ceptū de pueri redēptōe a sacerdotꝭ mānu q̄nq̄ siclis. Fuit aūt siclus moneta valēs obolos vigīti. Hoc ār sic ꝯcipiebat. q si puer fuisset ꝓmogenit⁹ ꝺ tribu leui ñ rediebat. ꝭ venies ad etatē adultā semp in tēplo seruiebat domino. Si vero

fuisset puer de alia tribu q̄ leui et primo/ genit⁹: redimebat quinq̄ siclis argenti.

Quintū p̄ceptū fi ipa mulier fuisset di ues in tm̄ q̄ posset hre agnū anniculū im/ maculatū: z pullū colūbe aut turturē offer re debebat Sin aūt ppt pauptatē sufficie bat z debebat offerre tm̄m̄ par turturuz aut duos pullos colūbaz. Sz q̄rit q̄re ista volatilia offerebāt. Rndet q̄ castiora ābo vicz turtur et pulli colūbaz nō colum be. Sicq̄ sua oblatiōe se peccatricē ꝓfite/ bat: et sacerdos pro muliere orabat. z sic mūdabat Sextū p̄ceptū in ipa lege pu rificationis erat q̄ si mulier peperisset femi/ nā duplicari debuit tps q̄ reputaret imū/ nā tā q̄ ad ꝓsortiū hoim q̄ ad ingressuz tēpli zc. Sz forte queris quare hec lex magis grauauerit pturiētē feminā q̄ pturiētē viz. Rndet q̄ fm sctōs triplex rō assig. Prīa rō naturalis. Scda rō moral. Ter/ tia rō theological Prima rō naturalis q̄ fm phos q̄b etiā ꝓcordat Aug⁹. Cor pus masculi in vtero. xl. die b⁹ organisat z pficit atq̄ tūc vel circa aīa creādo infun/ dit Corp⁹ ꝓo feie in lxxx die b⁹ perficit z p tūc aīa infūdit. Ītā sic aīa masculi. xl. die infusa maculā originalē ꝓhibit sic. xl. die tē plū mortale dei ingressa cū hostiis expiaba tur ei⁹ genitrix. Et sicut aīa feie. lxxx. die maculat pctō q̄n et infūdit sic. lxxx. die dei tēplū ingrediēs expiata deo offerret Se cūda rō moralis q̄ masculi⁹ significat mo ralit op⁹ bonū pfecte z fortit factuz. Feia aūt ppter debilitatē natural vigoris opus imperfecte z negligenter factum. Vnde hoc fuit ad significādū q̄ q̄ pfectū op⁹ pa rit stati die. xl. aduenīēte. i. fmīo pñtis vite que p. iiij. elementoz z q̄litatū cōplexiōes currit zc. in tēplū celeste introducit. Qui ꝓo opus imperfectū facit tps ei duplicatur q̄ nō stati p⁹ mortē in celū introducit. sed ardebit pus igne purgatorij vt dic Aug⁹ et notat. xxv. di. Qui in aliō sc̄m. Sz ve illis q̄ steriles olio replunti mortē. q̄m di/ cēte saluatore Mat. vij. Omis arbor q̄ non facit fructū bonū excidet z in ignē mittet zc. Tertia rō theological q̄ vicz xps as sūptur⁹ erat carnē in sexu virili z tō ipm sexū magis honorare voluit. z ap̄liozes ei graz fecit vt z puer citi⁹ formaret in vte/ ro et mater citius mundaretur Quar/ ta potest addi ratio iuridica et legalis q̄ qui plus vel magis peccauit plus puniri debuit. Extra de pe. z remi. Deus q̄. Et xxiij. q. i. Non offeramus Jtē. ff. ō peis. l. Aut sacra. Sed quia in transgressiōe pre cepti. mlier pl⁹ peccauit fz q̄ dic mgr in ij. di. xxij. Quod fm Bonauenturā veruz est quantum ad peccati essentiā: scz libidi nem. quia plus ambiuit dei scientiam q̄ vir. licet quantum est ex parte circūstan/ tiaz que viruz cōtingunt vir plus pecca/ uit. quia scz erat superior muliere z fortī/ or ac sapientior: z ipe sciēter peccauit. Sz vt dicitur Deutro. xxv. Pro mensura pec/ cati debet esse plagaz modus. vnde muli er plus punita est. sicut etiam Genes. iij. plus punita fore legitur. Ad ꝓpositum itaq̄ redeuntes dicimus: q̄ lex ista purifi cationis docet salutaria documenta z ex/ empla. Primo docet mulieres parientes deuote accedere ad purificationē p⁹ ptū fm ꝓsuetudinē eccl'ie ñ tm̄ fm obſuātiā le galiū veteruz quia illa cessauerunt i noua lege. sed fm ecclesie catholice instituta et cōsuetudinē. vt scz mulier post ptum pro ipa die purificatiois sue accedat ad eccle/ siā vt gras agat de puero dato et ō euasio ne piculi pi⁹ preteriti. Et vt custodiat in cō cipiēdo de futuro. Jtē interim casta et in/ cognita a viro pmāeat. Als indiscretissi/ me z irrōnabili⁹ agit petēs debitū ꝓiuga le: q̄ cōtra naiale bzutū Sz q̄stio orit. vtz ptunc mlieres infra cōpletū tps purifica tiōis teneāt ab ingressu eccle abstinere Re/ spondet vt habet di. v. Si mulier. Et ex/ tra de purificatione post ptum. ca. vnico. q̄ mulier statim post ptum pōt eccl'iaz vi sitare si deuotio suadet z ꝓsuetudo admit tit. si tm̄ ex veneratiōe aliq̄diu abstinere voluerit nō ē talis deuotio reprobāda: et ꝓsuetudo ē cōmendāda. Et eadē rōe nec sacra cōtio est neganda puerpere: nec etiaz menstruate mulieri quocunq̄ tempe nisi ex reuerentia abstineret di. v. ad eius vero

Scdo ex p̄missa lege purificatiōis do/ cent omēs hoies spiritualiter quomodo a peccatis purificari debeant q̄a Prīo debet bō peccatoz q̄ ꝓcepit dolorē z pepit int̄ q̄tē; plē pessimā recog̃scēdo imundū

se reputare per cõtritionẽ. Scõo debz cir
cũcidere a se abiciẽdo ꝓpositũ peccãdi de
cetero. Tertio debet se offerre sacerdoti
per confessionẽ tanq̃ peccatrix. Quarto
debet facere redemptionẽ p satisfactionẽ
et sui oblationẽ deo in sacrificiũ mũdicie
et laudis diuine. Nec vacat a misterio q̃
xl. die templũ ingreditur: qz quadragena
rius cõsistit ex quaternario in denariũ du
cto: vt significet obseruantia decẽ pcepto
rũ cũ scriptis euãgelistarũ quattuoꝛ. et sic
patet. Ca. II.

Secundũ salutis exemplũ scz vir
t tuositatis nobis ꝓponit in ipa be
nedicta matre dñi. In qua nobis
ꝓbetur exemplum imitationis in triplici
vrtute qua flozuit in hac purificatione.

Prima virtus est humilitas. quia cum
non esset peccatrix tanq̃ culpabilẽ se oñ
dit per illas oblationes: vt nobis exẽpluz
daret culpandi nosipos. Vñ Greg⁹. Bo
narũ mentiũ est agnoscere culpã vbi nõ ẽ
culpa. Scõa virtus oblatio. qz legi cui
non tenebatur obediuit. ad docenduz nos
quatenus multomagis diuinis preceptis
quibus tenemur obedire debeam⁹: qm̃ vt
dicit Greg⁹. Sola est obediẽtia que fidei
possidet meritũ. quoniã fides sine opibus
mozt̃a est. Tertia virtus est pauꝑtas
quia nõ elegit oblationem diuitum: puta
agnum. sed pauperum scz par turtuꝝ: aut
duos pullos colũbaꝝ. vt patet Lu. ij. Sz
qz ibi euãgelista non determinat. Queriť
ergo qõ istoꝝ duoꝛuz obtulerit. Rñdeť q̃
xps p nobis egen⁹ fact⁹ p se voluit offer
re paupeꝝ hostiã: sicut z vilib⁹ pannis in
uoluí. Sed pulli columbaꝝ faciliozi pcio
a paupibus ꝓcurari poterãt. ḡ verisiḿ il
los obtulerť. Si obiciť qz magi ñ diu añ
purificationẽ obtulerť mũera. scz auꝝ: tb⁹
zc. Et verisiḿe est q̃ non modicuz auri vt
pote more regio: Quare ḡ ex his btã vir
go nõ emit agnũ: videť q̃ legẽ offenderit.
Rñdeť ꝑm Fran. maro. z cõiter doc. q̃ cre
dendũ est oĩno ipam virginẽ non habuiſ
se tantũ pecunie vt agnũ emere potuisset.
alꝰ eñ offendisset ꝯra legẽ sic ꝑcipientez
Sed oĩa illa a magis oblata regia mune
ra: paupib⁹ iã erogauerat ante istud tem
pus purificatiõis. et ideo nõ habuit vnde
agnũ emisset. In quo etiã docemur ad pie
tatẽ erga paupes z ad ꝯemptũ mũdana
rũ diuitiaꝝ ꝓter xpm. O mira marie hu
militas: pietas: z paupertas. De qua lo
quens deuotus Bernard⁹ dicit: O beata
virgo maria: vere tu nõ habes cãm nec ti
bi opus ẽ purificatione. Sed nunq̃d filio
tuo opus erat circũcisione? Esto tamẽ in
ter mulieres tanq̃ vna eaꝝ. Nam et fili⁹
tu⁹ sic extitit in mẽdio pueroꝝ: qui ĩ nati
uitate habuit se vt paup homo: quia nat⁹
in stabulo. in circumcisione vt paup z pec
catoꝛ homo. Sed hodie vt paup z pecca
toꝛ et seru⁹ hõ. vt paup in eoq̃ oblatiõem
pauperũ elegit. vt pctoꝛ in eo q̃ ipe cũ ma
tre expiari voluit. vt seruus in eo q̃ q̃nq̃
siclis sicut et ceteri ꝓmogeniti redimi vo
luit. Capitulũ III.

Tertium exemplũ nobis ꝓponitur
t in sancto simeone. Qui vt sacruz
loquiť euangeliuz accepit dñm ie
sum in vlnas suas z bñdixit deum scz fle
xis genib⁹ letissimo corde. Sed cur nõ di
cit q̃ accepit iesum in manus sed ĩ vlnas
Rñdeť q̃ ideo quia in vlnis seu brachiis
amplexãdo tentũ delectabili⁹ inspiciť: et
ꝓpinquus cordi desiderabili⁹ ponit. O dul
ce ꝙbũ sed dulcius factũ accipe iesũ in vl
nas. o felices vlne que iesum dulcẽ meren
tur susc̃ipe vel portare. Quid eñ beati⁹:
quid iocundius et suaui⁹ aie. q̃ iesũ am
plecti: ipm tenere: ipius amore frui. In hu
ius itaq̃ simeonis sancti exẽplo docemur
nos debere xpm susc̃ipe ĩ vlnas cordis no
stri. ibi eũ dulci deuotõni amplecti z oscu
lari. O fidelis aĩa: o cor deuotum. Cupis
ne dulcẽ iesuz susc̃ipe in vlnas Et ei⁹ dul
ci solatio: eius iocundo amplexu medulli
tus in corde liquefieri oportebit te hũc sã
ctũ simeonẽ in exemplũ tibi ꝓpositũ imi
tari vt sis talis qualis ipe fuisse scribiť in
euãgelio. Nota ꝙba signa misteria. Ecce
inq̃t homo erat in hierm̃ cui nomen sime
on: et homo iste iustus et timoratus expe
ctans redemptionẽ israel z spũs scts erat
in eo. Ex quibus colligiť q̃ q̃truoꝛ preci
pua debemus in nobis habere vt digni si
mus xpm in vlnas susc̃ipe hic p gr̃am et
in futuro p gl̃iaz vicz: pacẽ: iusticiã: timo
rem castũ. et sicm̃ amoꝛez. exemplo sancti

simeonis. Primo pacē q̄ reste ps̄. In pace fact⁹ ē loc⁹ ei⁹. qđ notat cū dr: hō erat in hir'm qđ interpr̄at visio pacis. Scđo iustitiā qua reddit vnicuiq; qđ suū est sic dr. Tul⁹. Hā teste ps̄. Justicia z iudiciū p̄parat̄o sedis ei⁹. i. p iusticiaz p̄parat cor vt in eo sedeat z reqescat de⁹. hinc z Pro/uer. xij. In semita iusticie vita. i. xp̄s. h̄ notat cū dr: Et hō iste iust⁹. Tertio castū timorē vnde et subdit: z timoratus ; zc. p/inde Bern. Sancto inquit amore z casto timore quasi duobus brachijs amplecti/mur xp̄m. Quarto sanctū amorē h̄ notat cū dicit z spūssanctus erat in eo. Vnđ ps̄. Ignis ante ipm p̄cedet. Bern. super hec verba dicit sic: O pret vt ardor desi de rij p̄ueniat omnē aīam ad quā deus ē vē/tur⁹. Et tūc sciat aia p̄ntem sibi esse xp̄m cum se illo igne senserit calefactā Hec il/le. O igit omnes iracundi et a vera pace extranei. O omnes inusti. o p̄sumptuo si peccatores deum non timentes offende re. o denicq; omnes a spūsctō alieni. immūdi: vos superbi: vos auari: vos gulā sectā tes. Et quicunq; scelerati audite vestraz sententiam quia non manet in vobis chri stus sed diabolus: qm̄ christus nō introi/bit in maliuolā animā nec habitabit i cor pore subdito peccatis. vt scribitur Sap̄. ca. i. Vos aūt o pacifici beati. Justi q̄z et deum timentes ac gratiam spūssancti te/nentes: gaudete z exultate quoniā sic ma/ria virgo benedicta filium in vlnis porta uit: et sancto simeoni in vlnas obtulit ho/die: Ira et in vlnas cordis vestri offerre p gratiam non recusabit. Admirū exoranti/bus et eius suffragia implorantibus ista die purificationis miraculose cōperitur beata virgo subuenisse. Miraculū

Legitur em̄ in vita sociorū beati Frā/cisci. q quidam frater deuotus cum p lon gum tempus subtracta gratia merens et tristis fleuisset. cum peruenisset ad festum purificationis in heremitorio existens, ce pit clamare ad beatam virginem dr. O beatissima virgo maria. tu hodie filium simeoni amplexandum p̄buisti et eum mira dulcedine in tuo filio refecisti. Ob/secro te mater misericordie vt mihi q̄z mi serearis: qui fatigatus sum desiderio tui filij: et oīno mestitia replet⁹ p̄re cordis ari ditate. Et ecce mater misericordie statim affuit z filium ei in specie paruuli āplexā/dum tribuit. et ille frater ab illa hora vsq; ad totum tempus vite sue semper in mi/ra suauitate spiritus permansit. et conti/nue hec z similia verba replicans eructa/bat in feruore cordis dicens O amor me/us iesu dulcissime quādo perueniam ad te: quando moriar vt iterum amplecti va leam te. Aliud etiam miraculum ad, id facit de quadam matrona. et de h̄ habe bitur infra in fine hui⁹ partis. sed et pluri bus miraculis alijs obmissis libeat si tñ placet h̄ describere qđā de p̄firmatōe fe sti purificatiōis Miraculū Qđ q̄dē repti i Budeñ. libraria. Et hēc etiā in spe/culo exemplo⁹. di. viij. c. lviij. q vicz tēpi/bus Bonifacij pape qđā tēplū erat ro/me qđ dicebat romul⁹: cōsecratum dyane: h̄ tēplū ipe papa ipetrauit a Foca impa/tore vt i honorē scē marie ỻgis p̄secrare⁹ Ad quā p̄secratōz celebrit faciendā p̄ue/nient⁹ pplis mltis. iudei p̄sētater aduersa bant z seditionē faciebāt p̄ xp̄ianos dicen tes xp̄m ex ioseph sene z nō ỻ ỻgine natū. Quodā ita q̄z tpe i die natalis xp̄i cōtētio maxia hita ē de h̄. vbi ptūc aderat etiā q/dā Lec⁹ nat⁹ q̄ iudeos ; a p̄ris rōibus p̄fu tabat. Adō q iudei fuerūt cōpulsi eligere vnū e duob⁹ vicz: q aut ipi ceco nato ipe/trare possent xp̄iani, vt visū recipe: mieri/tū ỻginitatz marie in p̄ceptu in ptu et p⁹ ptū inuocādo. et sic iudei crederent. aut si h̄ facere xp̄ianoz de⁹ nequiret tota fides xp̄iana tanq; falsa expugnare⁹ z pire ve/berer impantibus cesaribus romanis zc. Statuert q̄z p hoc pacto iplēdo die puri ficatiōis marie ex cōmūi p̄sensu xp̄ianoz Qua die aduenīte. cec⁹ cū xp̄ianis fecit se duci ad altare z genuflexo corā imagie bē ỻgis marie: iudeis z pplis multis co/assistētib⁹ cepit canere illō rīsoriū qđ tūc canit dr. Gaude maria ỻgo cūctas here/ses sola infemisti q̄ gabriel arch. dicz cre didisti. dū ỻgo deū z ho. genuisti. z p⁹ ptū ỻgo iuiolata pmānsisti. ỻ. Gabrielē archā/gelū credim⁹ diuū te eē affatū. vtez tuū de spūsctō credim⁹ ipregnatū. Erubescat iude⁹ ife. q dic xp̄m ex ioseph sene eē natū.

ℏ facto mox cec⁹ visū recepit clarissimū. Et fere q̄n̄ꝫ milia iudei ad fidē conuersi sūt Bonū est ḡ semp̄ mariā inuocare.

Articulus tertius q̄ duodecim gaudia habuit beata maria quando suscepit purificationis sacramentū

Ertium misteriū

t circa hanc solēnitatē declarā/dam dicit Jocunditatis ⁊c. Ebi aduertendū q̄ iuxta nu/merū duodecim stellaꝝ i cozona beate vir/ginis exāntiuꝫ possumus ꝑ hac solennita/te purificationis distinguere. xij. gaudia quib⁹ tanc̄ꝫ. xij. stellis radiātib⁹ ipa glo/riosa extitit ⁊ iocundata in sui purificatio/ne que in trib⁹ quaternarijs ordinari pñt

Prio nāc̄ bñdicta ỽgo q̄ttuoꝛ gaudia habuit ꝑ hac purificatione in se de deo et filio ei⁹ xp̄o. Scōo alia q̄ttuoꝛ hūit gau/dia de opib⁹ miraculosis q̄ facta sūt in ista purificatiōe Tertio deniq̄ vltima quat/tuoꝛ gaudia habuit in sctō⁹ congratula/tione. Quantū ad primum quaternari/um gaudebat btā ỽgo in purificatione:

Primo de diuina honorificatione
Scōo de angelica famulatione
Tertio de gratissima oblatione
Quarto de suauissima portatione

Quantum ad scōm gaudebat

Primo de miranda reuelatiōe
Scōo de gr̄e stupēda redūdatiōe
Tertio de xp̄i venerāda susceptiōe
Quarto de admirāda fuko⁹ ꝓphatiōe

Quantū ad tertium gaudebat

Primo de simeonis bñdictione
Scōo de puuli iesu glorificatione
Tertio de sancte anne ꝓfessione
Quarto de sctō⁹ patrū gl̄ificatiōe

Rūn̄ itaq̄ gaudiū ha- Ca. I.
p buit btā ỽgo maria in ista purifi/catione de diuina honorificatiōe. q̄ de⁹ eā singul'r ꝑ oib⁹ honorauit. Et ꝓmo honorauit ỽginitatē ei⁹ in data lege puri/ficatiōis ꝑ moysen: cū ei⁹ ỽginale ꝓceptū et ptū in ea ꝓnunciauit ꝑ adiectā ꝓditio/nē. et eā singl'r ex oib⁹ mulierib⁹ mū/di exemptaꝝ spēali priuilegio honorauit.

Qō sic clarescit. Nā de⁹ dās per moysen legē purificatōis. Leui. xij. dicit sic. Mulier si suscepto seie peperit ⁊c. scōm ei Frā. maro. ista lex directe ꝓnūciat ptū ỽgis. q̄ si nulla mr̄ier sine semie ptura fuisset fru/stra mo. apposuisset si suscepto semie. q̄ q̄cūq̄ aliq̄d comperit alicui vr̄ ⁊ ncōio frustra apponit ꝓditio de illo. sicut exēpli gr̄a vr̄ ois hō comedere hz ⁊ bibere ꝑ os Frustra ḡ apponit ꝓditio dicēdo hō si per os comedit ⁊ bibit. q̄ non aliq̄ ꝑ os ha/bet fieri comestio Et ℏ oñdit ctā ex scp̄tu/ra. Nā Exo. xxi. dr. Si ꝙdustriā q̄s occi/derit frēm suuꝫ morte moriat. Jstud si ꝑ industriā dat intelligere q̄ aliq̄ ꝑ indu/striā ꝓtingit ꝓmū interficere alicui. vñ tali dat loc⁹ refugij. Sic ⁊ in ꝓposito ꝑ ℏ q̄ dr: Si suscepto seie mulier peperit dat intelligi q̄ aliq̄ mr̄ier alr ꝑ suscepto seie poterat pere: qđ ỽificatū ē in sola mr̄e dñi q̄ de spūsctō ꝓcepit ⁊ pepit in virginitate. Hic Ber. Putas ne q̄ dicturꝰ mo. mr̄ier q̄ peperit filiū inūda erit ñ timuerit sup/mr̄e dñi crimē blasphemie incurrere. Jd/circo ꝓditione ꝑmisit. d. Si suscepto seie vt ipam extimeret ⁊ ỽginale ei⁹ ptū ꝓnun/ciaret ⁊c. Hec igit bñdicta virgo scies et mēte tracrās plm gaudebat q̄ ipa meru/erit fore illa q̄ sine seie pere debuit. Et q̄ a deo sic honorari in sua lege ⁊ ꝓnunciari meruerit. Jtē scōo eā in ℏ honorauit quo ad mr̄nitatē. q̄ hodie ipam mr̄ez fore dei in tēplo sctis colletānib⁹ publicari voluit et fore reginā mūdi. Q̄ ꝑtū gaudere po/terat cū se mr̄em dei agnoscebat. q̄ vt ait Anselꝰ. Hoc solū de sctā maria ỽgie ꝑdi/care q̄ dei mr̄ ē excedit oēm altitudinez q̄ post deū dici vl cogitari pōt Hec ille. De hoc ei⁹ gaudio Aug⁹. i ſmōe Adest nob dicit sic: Maria exultat ⁊ mr̄ez se leta mi/rat ⁊ de spūsctō cōcepisse gaudet. ⁊ q̄ ge/nuit cū exultatiōe nō cuiuslibz meriti bo/minē sed toti⁹ mūdi saluatorē. Hec ille.

Scōm ꝑcipuū gaudiū habuit btā ỽgo de angelica famulatiōe. q̄ vt di. Alb. sup missus ē. Jpa clarissime videbat āgelos ꝑ spēs ꝓprias. gaudebat ḡ eā videbat natū suū dñm iesuꝫ ab angelis circūdari ⁊ ado/rari. Nā fm qđ ꝓdicit Ludolphꝰ i li. d xp̄i vita. Credit q̄ gabriel angel⁹ q̄ ỽginī cō/

ceptū ꝓbi nunciauerat añ oēs se agēs pa/
storibus ipe euāgelisauerit gaudiū mag/
num et de natiuitate christi militias cele/
stis exercitus prouocauit ad laudandum
dnm ⁊ dicens. Gloria i excelsis deo. Lu
ce.i. Deinde ascendentes angeli in celum
cū iubilo hec nunciauerūt cōciuib⁹ suis.
Tota igit supna curia exhylarata laudi/
bus ⁊ gratiarū actionibus exhibitis deo
patri. Venerūt omnes ordines suos vi
dere faciem christi dei sui et adorabāt eū
et matrē eius cum omni reuerētia laudis
psonātes cantica celestia. Et ꝓbat h̄ tali
ratione. quia in nullo angelorū potuisset
cadere hec tanta supbia vt audit̄is talib⁹
nouis nō visitasset dñm deū suū ꝓstitutus
in terra. et ei⁹ matrē humiliter salutasset.
Hinc apls Heb.i. Et cum introduceret
primogenitū in orbem terraruz dixit: Et
adorent eum omnes angeli dei. Añ Au/
gustin⁹ in quodā sermone dicit: O stabu
lū felix: psepe beatū: in quo nascit̄ xp̄s ⁊ re
clinat̄ olim deus. ibi circūdabant beatam
virginē angelice potestates. ibi erant mi/
lia milliū exultantiū: ibi vagiebat xp̄s in
stabulo ⁊ fiebat letitia magna in celo: re/
sonans gl̄iam deo in altissimis: ⁊ in terra
pacem hominib⁹ bone voluntatis: qz de/
scenderat pax vera de celis. Hec Aug⁹.
Idcirco Anselm⁹ dicit. O dū hūc puuluz
inter manus suas versari ⁊ ad vbera sua
pēdere circūstantib⁹ ⁊ famulatu obsequē
tibus angelis videbat btā maria q̄ precor
affectu mouebat̄ pius anim⁹ eius. O dū er/
go videret maria angelos adorātes xp̄m
cū matre ipsa. iubilando cū gabriele i asce
su eius de Bethleem ad templum putas
quantū gaudebat. Nam ⁊ Ezech. in q̄dam
sermone dicit: Infinitā inquit militiā an
gelorum ad gloriose virginis obsequium
esse deputatū nullaten⁹ ambigim⁹ vt eaz
custodirent ambiētes. ⁊c. Tertium cō
cilium de gratissima oblatiōe. Prio quia
cōsiderabat cū sūmū munus do offerebat
adeo q̄ nunq̄ a seculo talis oblatio facta
fuerat. Vnde sm Ludolfum vbi s. credi
tur genuflexo talia ꝓginez in templo ver/
ba dixisse: Ecce sancte pater p̄no tibi fili
um tuum eternaliter genitū ⁊ meū quem
concepi ⁊ peperi virginitate manēte deum
vez. Scdo qz cōsiderabat virgo beata
animo pio q̄ multiplicez vtilitatez ⁊ fru/
ctum et hac oblatione acq̄reret toti mun/
do. Obtinuit em̄ mundo misericordiam
dei. vnde canit: in introitu hodierne mis/
se ecclesia: Suscepimus deus misericor/
diā tuam in medio templi tui. quia p hāc
oblationem flexus est de⁹ ad miserandū
mūdo. Item p hoc obtinuit pacem inter
deum homies ⁊ angelos. Vbi aduerten/
dū q̄ quādocūq̄ ascendebat deus duob⁹
modis potat facere pacē cū eo q̄s i veteri
testamento. Primo p pniam veram iuxta
illud scriptum Eze. xviij. Conuertimini
et agite pniam de omnibus iniquitatib⁹
vestris et non erit vobis in ruinā iniq̄tas.
Et tamen hoc modo quesiuit adam pacē
generi humano: ⁊ nō obtinuit. Scdo per
oblationem ⁊ hostiā: sicut solebat fieri in
veteri testamento ad placandū deum. Et
nunc spualiter offerētes de corde oblatio/
nes affectionum sanctaz ⁊ de corpe hosti/
am bonorum operū placamus deum: iux
ta illud apli: Obsecro vos vt exhibeatis
corpa vestra hostiā sanctā deo placētē ⁊c.
Et tamen dauid cum dedisset centuz mi/
lia pondera auri. et argēti mille milia atz
alioz metalloz sine pōdere ad edificatio
nem tēpli. nec sic obtinuit quo ad poste/
ros. Sed virgo hac oblatiōe gratissima
deum pacauit ⁊ toti mundo pacē acquisi/
uit. Sō simeon ꝓsentiens orauit se i hac
pace dimitti dī. Nunc dimittis seruū tuū
dñe sm verbū tuum in pace. Hoc figura/
tum ē. Gen. viij. vbi legit̄ q̄ Noe emittēs
colūbā d arca reuersa ē ad vespaz portās
ramū oliue virētis in ore suo. Intellexit q̄
Noe q̄ de⁹ pacem dedisset in terra ⁊ sic/
cata esset terra ab aq̄s. Ista colūba ē bea/
ta virgo q̄ felle amaritudinis caret. quia
tota pia et benigna est cum sit mater mise
ricordie. vt canit ecclesia. que portauit ho
die xp̄m virentē in gra ⁊ virtute in signū
pacis ⁊c. Tertio deniq̄ gaudiuz bau/
riebat cor ꝓginis in hac oblatione: qz con
siderabat eius significationē. q̄ vicz sicut
hodie voluit xp̄s seip̄m offerri: ita dabat
significari q̄ ip̄e oblaturus esset seip̄m in
cruce p hominis salute. Et sicut q̄nq̄ si/
clis est redemptus. ita ip̄e q̄nq̄ p̄ncipali/

bus vulneribus mundum esset redemptu
rus. Et sicut eius mater maria astitit in
hac oblatiõe: ita astare debebat iuxta cru
cis oblationẽ ⁊c. gaudebat igit̃ virgo sup
generis humani significata redẽptõe ⁊c.

Quartũ gaudiũ habuit de suauissima
portatiõe. quia sentiebat maximã suauita
tem cum christus in vlnis cũ ingẽti amo/
ris dulcedie portabat a quo portabatur.
Si em̃ senex simeon accipiens christũ in
vlnas pre leticia et suauitate cordis fati/
scẽtium membrorum pre senectute debili
tatẽ non sentiebat: sed virtute indutus ex
alto xp̃m suauiter portabat: iuxta illõ qõ
canit ecclesia: Senex puerũ portabat puer
aũt senẽ regebat: quem virgo concepit ⁊c.
Multomagis id credendum est de ma/
ria. Hoc gaudium tangit Augu. in ser/
mone vbi supra dicens sic: Leta igit̃ ma/
ria gestat infantẽ exultans filium ample/
ctatur. portat a quo portabatur. Hec ille.
O anima deuota nonne ⁊ tu gaudiũ sume/
res si xp̃m i vlnis portares ⁊c. Ca. II.

Secundo quaternario describunt̃
sc alia quatuor gaudia beate virgi/
nis que habuit in hac purificatõe
vt igit̃ ad premissa cõnumerem⁹ Qui/
tum gaudium habuit beata virgo de mi/
randa reuelatione. Certis em̃ miraculis
premonstratus. ⁊ docente spũsancto reue/
latus est ⁊ cõprobatus benedicte virginis
marie virginalis part⁹. Qõ claret pri
mo in reuelatione facta zacharie pri ioh.
baptiste ꝑm Origẽ. iuxta cui⁹ dicta eo q̃
hec hystoria non est contra rationem vel
scripturaum credit̃ a plerisq; zacharias
fuisse pontifex in ordine vicis sue tempo/
re quo beata virgo ꝺ bethlem venit i hie
rusalem portans in vlnis dñm ihesum asce/
dens in templũ ad purificationem. Jp̃m
autem templum p tria interstitia erat di/
uisum. In vno stabant p se virgines puel
le. In secũdo mulieres maritate. In ter/
tio viduę. Cogitabat itaq; beata ỹgo ad
quarũ societatẽ stare deberet. Et q̃ scie/
bat se esse virginẽ deliberauit ire ad ỹgi/
nũ interstitiũ. Quo cũ venisset ỹgines eã
deridebant di. Tu cũ filiũ in vlnis teneas
quõ dignã te putas nr̃o ꝯsortio. vade hic
ad pares tuos. Tunc dña vultu verecun
do inclinato capite iuit ad maritatas Et
ille etiã eam ceperunt verbis impetere. ꝺ.
Tu es mulier superba. q̃ noluisti nobiscuꝫ
stare sed ad virgines ire: ⁊ tanq̃ pauperi
et abiecte non curauerunt locũ dare. Ubi
cogitauit beata virgo q̃ si iret ad viduas
ille eam magis refutarent eo q̃ nondum
erat viduata: et idcirco patiẽtissime ferẽs
nec verbum p verbo dans iuit cum sũma
humilitate et posuit se in vltimo loco tẽ/
pli post omnes mulieres. O humilitas
benedicte virginis: o patiẽtia eius in exẽ/
plum omiũ data. Ecce regina celi cũ sit
super omnes mulieres benedicta stat vl/
timo loco quasi ad cõsortium mulierũ in/
digna. Interea zacharias pontifex ipsius
baptiste iohãnis pater ꝺe sanctuario exi/
ens ⁊ videns beatã virginẽ stare seq̃stra/
tam cum filio repletus est spũsancto cog/
nouitq; ipam esse virginẽ matrem dei ⁊
hominis. Et statim cepit xp̃m filiũ eius
publica voce cõfiteri. Accipiẽs quoq; ma
nũ beate virginis duxit eam ad locũ dig/
nissimum in consortiũ virginũ. prestans
et di. Quoniã hec est virgo virginũ de q̃
ꝓphetauit Esa. ca. vij. Ecce inquit virgo
concipiet ⁊ pariet filium. Et hic eius na/
tus est vere saluator israel. ꝺe⁹ ⁊ homo re/
demptor mundi Ubi omnes mirabantur
Et stetit in illo loco honoratissimo beata
virgo vsq; ad tps oblationis sui filij. Et
tandem iste zacharias pontifex p isto te/
stimonio facto de christo a iudeis interfe
ctus est. iuxta illud Matth. xxiij. Ut sq; ad
sanguinẽ zacharie filij barachie quem oc/
cidistis inter tẽplũ ⁊ altare. Hec ꝑm Ori
genẽ. Scõo quoq; claret in reuelatõe
facta simeoni. Legit̃ em̃ in glosis biblie si
cut etiã refert Egesipp⁹ in li. ꝺe supplemẽ
to euãgelice veritatis. q̃ simeon iste erat
rabi. i. mgr̃ inter iudeos Qui cũ Esaiam
interpretaret̃ ⁊ ad id verbũ glosandũ pue
nisset. Ecce ỹgo ꝯcipiet ⁊ pariet ⁊c. Visũ
est sibi hoc fore impossibile vnde dixit in/
iuriam factã fuisse Esaie. eo q̃ vitio scrip
toꝛ tale vaticiniũ eẽt corruptũ scribẽtes
in hebreo halma p alma. i. virgo p iuuen/
cula. Sõo doleuit hoc. Mane facto aure/
as litteras isto sensu scriptas miraculose
reperit. Eunq; illo iterũ deleto tertia vice

id factū fuisset: mirans et stupens pfſus ē
somno et obdormiuit z surgēs repit sicut
et prius aureis lr̄is cōscriptam ꝓphiam.
stupēs autē oratiōi se dedit. Dox quoq;
responsū a spūsancto accepit: nō visurum
se mortem nisi videret xp̄m dn̄i de virgie
natum: quod hodie est impletū. Ubi pariq;
beata virgo hec omnia aduertēs, plim
gaudebat. Sextum gaudiū habuit de
miranda gratie redundatiōe. qz vicz ipsa
mediante multiplex gratia redundauit
in sanctū simeonem a dño christo. sm ma
gistrū Barth. de pis. li. cōformitatū. Pri
ma quidē qz a peccati macula si qua ine
rat vel infuisset xp̄s eum purgauit z forte
in gratia confirmauit z gratum exhibuit
ꝓpter quod dicit in euāgelio q accipiens
iesum in vlnas benedixit deum. s. p accep
to beneficio. Scōa gr̄a qz eū sctificauit z
gubernauit. Jō eū oīm vocat dn̄i. Nūc di
mittis seruū. tu dne zc. Tertia gr̄a quia
ei⁹ desideriū ꝯtauit: appetebat ei eū vide
re z vidit iō ait. qz viderūt oculi mei salu
tare tuū. Quarta qz eā illuīauit vt intel
ligeret ei⁹ diuinitatē z p eū oīm fideliuz
fiendā salutē. Ubi ait Lumē ad reue. gen.
z glo. ple. r. if. Gaudebat itaq; btā ỳgo de
gr̄e in eū redūdatiōe. Sciēdo q ipa esset
ꝓstituta vt sit mr̄ gr̄e. sic canit eccl'a p quā
redūdaret gr̄a i oēs: atq; mia dei Sep
timū gaudiū de xp̄i venerāda susceptiōe.
Que em̄ mr̄ nō ꝯgauder sup filiū honora
tione cū scriptū sit Eccī. xxv. Hō iocūda
tur in filiis z iterq; eiusdē. iij. ca. Honorat
pens in filiis. Maximū g fuit marie gau
diū qn̄ videbat suū natū tāta dilectiōe am
plexari venerari z genuflexo vt deū adora
ri: et laude diuia ꝓferi a simeōe z āna. vt
testat euāgeliū Circa h̄ q ꝓpe pie ꝯtēpla
ri possum⁹: qm̄ sic etiā docet Aug⁹. in ser
mone hodierni festi sanctus Simeon cū
esset multum annosus vtpote plusq; cen
tum ānoruz. sicut dicitur in li. de infantia
saluatoris. Et fore spiritusancto plenus
sūmo desiderio rogabat deum in orationi
bus continuis cum gemitibus p generis
humani redemptiōe quā expectabat. Et
quia responsum accepat a spūsctō non vi
surum se mortem nisi prius videret xp̄m
dn̄i vt postea cū gaudio annūciaret prib⁹
in limbū descendēdo p mortē. Hac igit
die maiori pfusus solita dulcedine spūsā
cti cepit dicere: O de⁹ abraam. q̄diu du
rabo: q̄diu veniet illa filij tui sacra nati
uitas: vt videre merear xp̄m quē cōcupi
sco: ꝓpm amplexari valeaz z osculari: q̄te
nus letus moriar z pribus gaudiū i lim
bo adducā nunciando. O q̄diu moror in
hac vita: heu mihi quia incolatus me⁹ p
longatus est. O misericordissime de⁹ mi
serere iam nunc generi humano: tādiu in
carcere detento: tamdiu e celo excluso: mit
te nunc filium tuum z redime nos in salu
tari tuo. Cunq; taliter oraret. Ecce spūs
sanctus ei reuelauit dn̄i. Surge vade cito
ad fores templi. En adest filius dei incar
natus qui tenet in vlnis matris virginis.
Dox festin⁹ accurrit feruore diuio plen⁹
et videns diuinū splendorē irradiantem
de facie christi z mr̄is ei⁹ marie sm Hie
ronymū. agnouit hunc fore. Dox quoq;
infusus abundantius spūsancto: cecidit p
nus in terrā z adorauit bñdictēdo deum.
Supplciter quoq; a btā virgine petiuit:
vt cōcederet sibi i vlnas accipe xp̄m quē
acceptū sanct⁹ senex. O quāta cordis de
uotiōe. O quāta suauitate lachrymaꝝ q̄z
dulci ymbre amplexabat: osculabat. strin
gebat ad pectus: vociferabatur z laudes
reddebat deo. Quis explicabit hec queso.
Sed o bone senex quid sic agis nisi quia
hic tibi xp̄s hic dulcis redēptor: hic de⁹ tu
us et saluator? Hec videns maria gaude
bat O octauū veniq; gaudiū habuit ma
ria de mirabiliū futuroꝝ ꝓphatōe: qz cum
hec agerent. Ecce cepit simeon ꝓphare d
xp̄o et ei⁹ matre: futura. d. Ecce hic posit⁹
est in ruinā z in resurrectionē multoz in
israel. Malis quidē in ruinā damnatiōis
Sed bonis z electis in resurrectionē eter
ne btitudis. sequt. Et in signū cui cōtra
dicet. scz a iudeis: infidelib⁹: z hereticz ac
malis xp̄ianis. sequt. Et tuā ipi⁹ aiam per
trans. gla. scz in xp̄i passiōe: licet itaq; pre
nūciabat marie doloz cōpassionis tñ gau
debat de humani generis redemptione et
ralium auditione nouoz. Ca. III.

Tertio quaternario describūt alia
t gaudia marie. vñ ad p̄missa cōti
nuādo: Nonū gaudiū fuit ei de

simeōis bñdictiōc. vt em̄ testat cuā geliuz
sctūs simeon tunc bñdixit marie z ioseph
Sz quali bñdictōe nō expmit. deuota tñ
mēs pōt pla contēplari vt dixerit: Bñdi
cta tu in mulieribꝫ q̄ virginū ꝯgo angelo
rū dña z oīum regina fieri meruisti. bñdi
cta filia tu a dño q̄ p te fructū vite eterne
cōicauim9 z sl'ia. Sed. d. quō maria q̄
fuit sup oēs sctā a simone debuit bñdici
Rñdet ꝑm lyrā q̄ ℔ fuit ꝓpter officiū sacer
dotale ei9 ad qō spectat bñdicere ꝓpl'o et
iō simeon bñdicere habuit mariā Deci
mū gaudiū habuit ō filij gl'ificatōe. s. p si
meonē facta z declarata: q̄ cū simeō dñm
ihesū teneret ī vlnis: cepit cogitare. q̄ deus
magn9 ē q̄ se tñ exinaniuit vt puul9 fieret
ꝓpter nos: q̄ portat oia ꝯbo ꝯtutz sue: quē
oēs pr̄iarche z ꝓphe desiderarunt. Cepit
etiā cogitare q̄ acerbā mortem a ꝓpl'o iu
daico eēt passur9 ꝑ redēptōe gn̄is hūani.
Jō z spū ꝓphetico p̄dixit mr̄i sue passionē
xp̄i z cōpassionē ipi9 sue mr̄is. Hec p̄no
scens z cogitās magno cepit feruere amo
re erga deū xp̄m q̄ dignat9 eēt tāta pati p
nr̄a liberatione. Et iō in amplex9 ruēs p
uuli ihesu: bñdixit deū z gl'ificauit dei filiū
ihesum. d. Nūc dimittis seruū tuū dñe ꝑm
ꝯbū tuū ī pace z̄c. Jn quo quidem cātico
laudat xp̄m q̄drupl'r. Primo q̄ ipe ē pax
in celis z ī terris. Jō dicit Nūc dimit. z̄c.
in pace. Scdo q̄ ipe ē sal9 mūdi. vñ dicit:
Quia vi. o. m. sa. t. z̄c. Tertio q̄ ipe ē vez
lumē illumians totuz mūdū. Vñ subdit:
Ad pa. añ fa. o. po: Lu. ad re. g. Quarto
q̄ ipe sit gl'ia oim electoꝝ ī pr̄ia. Vñ sub
dit: Et gl'iā ple. t. is. Vñ pl'im' ō his gaud
bat maria ꝯferēs ī corde suo z̄c. Unde
cimū gaudiū de āne cōfessiōe facta de xp̄o
q̄ vt notat euangeliū sancta anna vidua
vsq̄ ad ānos. lxxxtij. q̄ de tēplo nō discē
debat: oronibus z ieiunijs deseruiēs deo.
Hec supuenit ipa hora nō a casu sed diui
na inspiratiōe z reuelatiōe ꝑm lyrā Et cō
fitebat dño. s. gr̄as agendo de bñficio in
carnatiōis cōpleto z loquebat de illo oīb
qui expectabant redēptōez israel scz cun
ctis coram annūciādo hunc ihesum natuz
esse redēptorē ꝑm qō lyra exponit Vñ pie
credit q̄ talia vel sl'ia verba dixerit genu
flexo adorādo xp̄m z in amplexus suscipi
endo (vt etiā de scie dauid dictū ē) Bñdi
ct9 inq̄t de9 israel q̄ visitauit z fecit redēp
tionē plebis sue. Bñdictus q̄ dedit mihi
videre xp̄m suū: quē oēs ꝓphe desiderauē
rūt. Nouerit g̃ oīs israel: qm̄ testimoniū p
hibeo: q̄ hec ē ꝯgo mr̄ vaticinio esaie p̄dī
cta cū q̄ ī tēplo ꝟsata āgelo9 eā visitā
tiū q̄tridie ꝓsolationē veram sū expta. Hec
est q̄ ꝯgo ꝓcepit ꝯgo pepit. Et ꝺ ē ei9 na
tus ver9 de9 quē ꝓfiteor z testificor oībus
q̄ expectāt redēptionē israel. O q̄nto puto
gaudio tūc resalutasse btām mariā ꝯginē
honestissimā. d. Bñfaciat vob. i. simeōi z
anne: de9 z filio9 inc̄ meus ꝑ hoc saluifico
testimōio z̄c. Duodecimū gaudiū ō sā
ctoꝝ patꝝ gratulatiōe. s. ex simeōis annū
ciatiōe. Die nēpe ꝓtēplari possum9. q̄ cuz
oēs pr̄es in tenebroso carcere infernali lu
gerēt. Ecce simeon decedēs p mortē gau
diū eis annūciauit. d. Vere sciatis q̄ na
tus ē saluator xp̄s deus quē vidi z ī vlnas
suscepi de ꝯginis mr̄is gremio: quē tādiu
viuēs ī mūdo expectaui: z mortē e9 q̄ rdē
pturi sum9 p̄nūciaui. Tūc oēs cū gaudio
leuātes vocē dixer̄t: Bñdict9 dñs de9 pa
tr̄oꝝ z laudabil'. z gl'iosus ī scl'a. Et iterꝝ
Suscepim9 de9 miaz tuā in medio tēpli
tui. Vñ ecc̄lia ℔ mō ichoat hodie missā.
Et ꝑ signo h9 leticie ꝓcessionē agit cū ce
reis ardētibꝫ ꝓcratz: i q̄ q̄dē sūt tria. s. ce
ra q̄ significat carnē xp̄i ō virgie sūptā sic
cera ō apibꝫ sine cōmixtiōe nascit. Jtē ire
rioz licm9 significat xp̄i aiaz candidā. Et
lucēs ardoz xp̄i diuitatē: q̄ten9 significet
q̄ sic ꝑ oīm sctoꝝ leticia xp̄s gestat9 ē ho
die māibꝫ in tēplū: ita z nos p gr̄am xp̄m
gestem9 ī mēte sic z figural'r gestā9 ī can
dele significatōe Ad id legit miraculū
in cōi legēda. q̄ q̄dā matrona deuota btē
marie cū in festo purificatiōis non posset
audire missā eo q̄ paupata ad ecc̄liam nō
bret q̄b iret vestimētis. Haz oīa erogaue
rat ad honorē btē marie dolēs in camera
sua oroni se dedit. Et ī extasi vidit se esse
in ecc̄lia pulcherrima: vbi turba sanctorū
multa. z ceper̄t missaz solēnisare ꝑ honore
z gaudio h9 festiuitatz Videbat etiā q̄dā
maximā facē cādelaꝝ tenere z distribuere
vnicuiq̄z ipi matrōe vnā cādelā ōdit quā
libētissime accepit. cūq̄ oēs ad offertoriū

offerrent ista nō obtulit. Unde virginū regina maria assistens per nuncium p̄cepit vt offerat: p̄moq; scōo z tertio mādato rēnuente. misit angelum vt violenter ab ea auferret cereū z offerret: eo q; videbat non p̄cedere sacerdotē in missa nisi offerretur Cuncq; angelo cape cereuz volente. z illa matrona resistēte. hinc inde concertando cereus frangeretur pars angelo et altera medietas matrone remāsit. Illa ad se rediit z cereum in manu repit fractū. vñ admirādo ip̄m reseruauit: et factum est vt ipso omnes infirmi qui tangebantur curabantur ad laudem marie. O itaq; fidelis anima gaude in christo iesu p hac solēnitate z redde grates deo z marie. Amen.

Pars tertij libri de Doloris gladio et martyrio beate virginis Marie.

VIuersi populi attendite et videte dolorem meum. ẏba sūt hieremie Treñ. i. ca. et accipiunt in persona marie dicta Quibus nos inuitat z admonet ipa virgo p̄ssima ad recogitandum dolorem quem habuit super filio suo compatiendo. Contemplemur ergo pie. quomō virgo maria vultu mesto: facie squalida: gladio doloris in corde transfixa: voce q̄rula z flebili iuxta crucem christi stans dicit. O vniuersi populi scz xp̄iani. quos filius meus p̄dilectus iesus tantū amauit: vt p̄ vestra redemptione mori tam acerba morte elegerit. Attēdite z videte dolorem meū per veraz cōpassionē. O principes z oēs terrarum plangite mecum sup filium qui est dominus dominantiū inter vilissimos latrones crucifixum. O virgines: o vidue: o coniugate: o seneς: o paruuli: o vniuersi populi attēdite et lugete mecū sup benignissimū dn̄m vr̄m iesum morientem. O matres que filios genuistis videte dolorem meū. quia filium meum vnicū solaciū cordis mei quē d̄ spūsēto cōcepi verum deū z hoiem virgo pepi z virgineo lacte alui. video cruci affixū: laceratuz: cruentatū. Ecce iam impletum est in me illud vaticinium simeonis: Tuā aiaz ptransi. gla. His ac silibus verbis ẏgo benedicta cordis nostri duriciē emollit z penetrat vt ad eius dolores attendam⁹ De bis ergo doloribus locuturi ad p̄sens tria misteria notabimus.

Primū misteriū d̄ doloris marie hitudie
Scōm misteriū d̄ eius magnitudine
Tertiū d̄ ei⁹ aureole beatitudine

Articulus primus quō habuit btā maria cōicatū dolorē passionis xp̄i et hūc mixtū gaudio.

PRimū misteriuz de habitudine doloris marie vbi tres questiones occurrūt. P̄ria vtq; dolor passionis xp̄i fuerit cōicat⁹ btē ẏgini. Hec q̄stio querit vtrū beata virgo habuit per passionem et dolorem ex compassione patientis xp̄i. Et arguere potes q; quia Esa. lxiij. scriptū est Torcular calcaui solus id est torm̄ta sustinui solus. Itē docet experientia: quia sancti viri et deuoti maximā dulcedinē cordis hauriūt in xp̄i passione: q̄to sunt in maiori gr̄a. ḡ btā ẏgo q̄ fuit gr̄a plena habuit maximā dulcedinē in eadē passione z per ꝯsequens nō dolorem In cōtrariū ē cōmunis sn̄ia catholicoꝝ Rn̄dendo ḡ ponit⁹ ꝯclusio q; beata maria in filij passione habuit cōicatū maximū doloreꝫ ex cōpassione. Et ꝓbatur tripl'r P̄rio aucte scripture Lu. ij. Tuā ip̄ius aiam ptransi. gla. zc. Scōo ꝓbat⁹ doctoꝝ attestatiōe. Nam Damasce. dicit. q; btā maria dolores q̄s effugit pariens z mortis hos sustinuit cōpatiens. Et Bern̄. dicit eaz longe plusq; martyrem ex illo dolore. vt infra patebit. Multi quoq; alij docto. id testant. de quibus p̄tereo ad p̄sens Tertio ꝓbat⁹ ex rōne. Nam ẏm Alber. sup missus est cacci. P̄r misericordiaruz de⁹ voluit matri mie marie opus sūme misericordie. i. passionē dolorisi cōicare pl'ib⁹ rōib⁹ P̄rio vt dare posset ei p̄miuz passionis. i. martyrij gl'iaz Scōo, vt sup oēs ea ptic̄ipē faceret bn̄ficij redēptōis: quatenus sicut fuit maria adiutrix nr̄e redēptionis carnē dando xp̄o deo. ita esset adiutrix passionis qua redempti sum⁹. z sic fieret mr̄ oim̄ p̄ recrea-

tionē. Tertio vt sicut tot⁹ mundus obligat deo p suā passionez: ita obligaret dñe oim p cōpassionē. Ad primā ergo obiectionē Rñdet fm Alber. ca. clxxxxij. sup missus est. Et cōcor. Nico. de lyra. q illa auctas Esaie. Torcular calcaui sol⁹ non excludit brām virginē q̄n torcular passionis sustinuerit cū xpo. quia subdit. Et de gentib⁹ nō est vir mecū: vt excludat viros et omēs alios p̄ter mariā. Ad scām respondet. q licet passio xpi recogitata vulcedinē ingerat sctis cōpatū ad rōez nō tm cōpatū ad sensualitatē: t sic maria dolorez habuit in sensualitate ex affectu mrno. Ītez exq̄ fundamētū t radix oīs gre ac meriti est dolor compalis t cordialis iesu. vñ non est dubiū q sicut dulcedo sic q̄nq̄ t dolor passiōis iesu in mētes būanas ex influētia spūssctī infundit cōpto mens ē hois magis depurata a pctis t magis dilatata in dei amore Et qz hec puritas t dilatatio summe fuerūt in maria q̄ liber ac sine aliq̄ rebellione recepit spūssctī influxus. Jō ipam de⁹ sic sup oēs repleuerat iesu dulcoribus ita sup oēs in passiōe repleuit iesu doloribus: adeo q nulla creatura mrnali statui nō erecta capere potuit: vt sic sūme cōpassionis ac lamētatiōis sacrificiū maria deo offerret gratissimū t sic patet. Scda q̄stio vtr̄ btā maria habuit in passiōe xpi aliqd gaudiū mixtū cū dolore vel aliq̄s dulcore/ sitatē admixtā. Rñdet fm Alb. vbi s. Dcor. Alex. d hab. i. iij. p. sū. q. xvi. i solutione argumento z. necnō Nico. de ly. iij. sup sniaz. di. xvi. q sic dñs iesus in passiōe sua habuit sūmū gaudiū. et cū hoc sūmū dolorē. Jta t btā virgo vtr̄q̄s habuit sibi cōicatū. Nā si xpc cōicasset mri alteri tm̄ nō fuisset equū Dsortiū. Dui⁹ aūt virtus ostēdit ex oib⁹ ad q̄ stat⁹ virginis pōt compari

Et p̄mo q̄ ad deū c⁹ volūtati btā maria sūme Dformata erat in volūtate. sic g sitiebat passionē xpi eē a deo volitā t ad diuinū honorē: ita t ipa acceptā hēbat Scdo quo ad filiū q̄ p salute hoīm mortē sitiebat. Vñ Lu. xij. di. Ego habeo baptismo scz passiōis baptisari t quō coartor vt pficiam illud. g sequit q et mēs marie istud desiderauit Tertio quo ad p̄rios qz sciebat totū genus būanū p xpi passionē redimi: t sctōs p̄res de lymbo liberari: angelorūq̄z reparatōez fieri: et hoies p recordatōez passiōis xpi ad amoris dīni desiderū inflāmari tc. Quarto q̄ ad ipaz mortē t passiois dolorē. qz sctī plēi gra dei amore passiōis xpi se morti t oi pene libētissime tradebāt. immo t mīres p̄pter xpi amorez p̄prios filios ad occisionē duci gaudebāt vt claret in multis martyribus. g maria multomagis cū eēt gre t charitatz imp/portionabilr ampliorīs p cūctis: habuit sūmū gaudiū t suauitatē deuoti amoris i xpi passiōe. Tertia q̄stio incidit. quō sūmuz gaudiū amor q̄z dulcissim⁹ potuit sil esse cū sūmo dolore in aīa btē marie cū hec sint Dria q̄ se nō cōpatiunt. vt patz. ij. pyher. Ad qd rñdet q vt dicūt Alb. et Alex. atq̄z lyra vbi s. q ista Dria. i. dolor t gaudiū nō fuerūt fm idē. quia dolor fuit in aīa vginis ac cōpassio natural t mrna/lis affectiōis: que fm sensualitatē sūmuz dolorē faciebat de morte filij sustinere sed in supiori pte rōnis erat gratulario t delectatio de hois redēptiōe t alijs vtilitatibus puentētib⁹. t sic p̄t sil esse hec duo. s. dolor t gaudiū fm diuersas ptes. i. fm sēsualē naturā t rōnalē. qz vnū ē materia et via ad alterū. sicut t xp̄s dñs fm ptē supiorē rōis: qua erat cōprehēsor gaudebat de passiōe. t tm fm ptem inferiorē dolebat et patiebat. t sic ptz. Dicā g cū Bern. i medītatiōe. O mirabilis censure Ddītio. excessit iniquus t vapulat iustus. delict hō reus t occidit p eo hō de⁹: flet t lamentat innocētissima vgo mr ei⁹. O dulcissime iesu: o benignissima maria vgo. quid cōmisistis q tāto cruciatui: tot t tāis afflictionib⁹ addicti estis: nos sum⁹ q̄ peccauim⁹ nos qui iniuste egim⁹. et tu innocentissima virgo cū vnico nato p nobis doletz t affligimi. O peccator vide quom cō patiuntur et flent p te iesus t maria. Cur ergo tu ferreum cor non cōmoueris nō fles p reipso aīa virginis vuleratur dolore. t tu durus resistis tc. Luge cum maria plora et fle super peccata. Beati cm qui lugent quoniam ipsi consolabunt.

Articlus scdus q magnitudo doloris et martyrij acerbitas in

beata virgine maria ostendit; ex duodecim causis subscriptis.

De cū dū misteriū

I de magnitudine doloris bn̄dicte ꝟginis. Que nāq; exp̄mere lingua vel q̄s intellect⁹ capeꝫ sufficit q̄nt⁹ t q̄ idicibil' fuerit dolor in corde bn̄dicte ꝟginis sup passiōe t morte dilectissimi filij sui. Licet q̄dem abyssū ei⁹ doloris cōprehēdere neq̄am⁹. vt tn̄ pro modulo nr̄o aliq̄d de eo haurire valeam⁹ quo saltē ad cōpassionē moueamur Ad uertendū q. xij. causas possumus assignare ex q̄bus dolor ꝟginis magnus fuisse cō perit. vt sicut ipa gl'iosissima ꝟgo corona xp̄i. stellaꝫ gl'iatur: ita e⁹ dolor et martyriū duodecim magnalij⁹ p̄lucear: ad eiusdeꝫ virginis gl'iaꝫ sempiternā. Et diuidunt iste causę duodecim in tres quaternarios vt patebit intuenti.

Primus quaternarius
Primus martyrij nouitas
Scōs sufferendi diuturnitas
Tertius passi ꝑpinquitas
Quartus ablati sublimitas
Secūdus quaternarius
Prim⁹ totalis affectio
Scōus diuinalis repletio
Tertius singularis p̄electio
Quartus doloris reuerberatio
Tertius quaternarius,
Primus dilecti p̄sentia
Secūdus adiutorij carētia
Tertius iuuandi impotētia
Quartus facti ignominia

Ro ꝓmo itaq; quaternario dixi q ꝑ ꝓma causa magnitudinis doloris beate ꝟginis est martyrij nouitas Nam de⁹ q̄cquid op̄abat in ꝟgine nouū erat iuxta illud Hiere. xxxi. Nouū faciet dn̄s sup terrā femia circūdabit vir: t ideo voluit de⁹ vt sicut ei⁹ mater dilectissima erat ꝟgo virginū nouo t inaudito mō cōcipiēdi: ita esset martyr martyꝫ oēs excedendo sanctos nouo genere martyrij Nouum aūt genus martyrij fuit virgo passa.

Prio q; alij martyres passi sunt in corpore ipsa ꝟo in aīa t corde Luc. ij. Tuaꝫ aīaꝫ ptrās. tc. i. pfecte trāsibit Scdo q; alij martyres sic patiebāt: vt dolor carnis excederet dolorē mētis. imo i mēte n̄ habuerūt dolorē sed ꝟsolatiōe interiori refrigerabant: iuxta illd ps̄. Prouidebā dn̄m in ꝟspectu meo tc. ꝓpter hoc letatum est cor meū. In bn̄dicta aūt ꝟgine dolor cōpassionis excedebat oēm dolorē carnis. Unde Bern̄ Longe eā plusq; martyrē pdicam⁹ nō imerito. in qua sensū carnis excessit cōpassiōis affect⁹: cū ei⁹ aīam ptrās. passiōis gla. Tertio q; alij martyres vulnerabā tur et torquebant in ꝓpria carne tm̄: beata virgo aūt cruciabat t vulnerabat ac torq̄bat in pl'ibus. q; Primo in carne filij sui ab ea sūpta quā videbat lacerari: vulnerari et p singula mēbra passiōe repleri Esa. ꝓmo. A plāta pedis vsq; ad verticeꝫ non erat in eo sanitas. Scdo quoq; in anima ꝓpria t corde. Gladi⁹ siquidē passiōis q̄ ptrāsiuit mēbra xp̄i ptrāsiuit p cōpassiōeꝫ aīam ꝟginis. Tertio q̄z torquebat etiam in carne ꝓpria dū ex aīa vis doloris redūdabat in corp⁹. q̄m m̄m Arist. ij. de aīa. Aīa nullā habet op̄atione quā nō cōicet corpi Unde Aug⁹ dicit. Illa quippe pia mater īmani dolore eiulās pectora delicata ꝓtūdens. ita ipa viscera ceteraq; fatigauerat mēbra vt iā deficiēs ad xp̄i funus vix potuerit peuenire. Un̄ etiā scta mulieꝫ manib⁹ sustētata fuit. et ad sepulchꝫ xp̄i venire nequiuit cū ipis scz in die dnīce rr̄urrectiōis tc. Die nāq; credo q ipa p̄ dolore mortua fuisset t cor ei⁹ scissū: si spūssecti virt⁹ eā nō cōseruasset miro mō. t sic patz intensitas doloris Scda cā sufferendi diuturnitas. Credit enī q ipa toto tpe vite sue passa t cōpassa fuerit cū sciret legez et ꝓphas in q̄b⁹ oia misteria ad xp̄i incarnationē t passionē ꝓtinebant: p̄cipue aūt passa est a tpe illo quo simeonē ꝓphantez audiuit: Tuā ipi⁹ inq̄t aniaꝫ ptrans. gla. Omnia quippe p̄nunciata a sanctis credidit certissime implēda. ꝓterea et Ambrosius exponens verb ī predictum dicit sic: Gladius iste et gladius diuini verbi. de quo apostol⁹ Heb. iij. Uiuus inquit est ꝑmo dei t efficax et penetrabilior oi gladio ancipite. Istum gladiū cor t aīa virginis profunde imersuz habuit. quia dei mi

steria ceteris ꝓfundius penetrauit. ⁊ ꝟbū dei de christi passiōe ac ceteris opib⁹ sp̄ in corde medullit⁹ portauit. Luc. ij. Maria cōseruabat oīa ꝟba hec ꝓferens in cor. O cū/to desiderio gl̄iosa ꝟgo dei filiū nascitur ꝓ et passur ꝓ in diuīs legebas libris: fide in/tuebaris lachrymātib⁹ deflebas oculis: cō patiebaris medullis cordis: et ex amore intimo osculabaris labīs ꝟgineis. vt di/cere possis illō ps̄. Defecit in salutare tuū a. m. defecerūt oculi mei. s. p̄ lachrymis. et illud Canti. Filie hirl'm. nun. dil'. q: amo re langueo. languor quasi longus amor.

Tertia cā passi ꝓpinq̄tas. Hā q̄nto q̄s ē ꝓpinq̄or ⁊ ꝺiūctior alicui tāto magꝭ dolet de illi⁹ pena. sꝫ maria sup oēs erat xp̄o cō iūcta ꝓpinq̄tate triplici. Primo q̄dē natu/rali qua mr̄ vnit filio. q: caro xp̄i fuit for/mata de purissimo sanguīe ꝟginis. vt dic̄ Dam̄. Scōo sacramētali qua aīa xp̄iani despōsat xp̄o. Osee. ij. Sponsabo te mihi in fide. Tertio ꝓpinq̄tate spūali qua ania ꝺiungit deo. i. Cor. vi. Qui adheret deo vn⁹ spūs fit cū eo ⁊ hoc fit p gr̄az ⁊ chari/tatē. Videś g̃ maria filiū cor̄i ⁊ carnez e⁹ crudel'r laniari ac sāguinē ꝑciosū habū dāter effūdi diffecabat in corde. videś cū in aīa ꝓtristari et lachrymari: vulnerabat et⁹ aīa. ⁊ a lachrymis ꝓtinere se neq̄bat. Denicꝫ videś diuitatē tractari tā ignomi niose lacerabat eius spūs p̄ dolore cōpas/sionis. vñ dicere poterat illud Treñ. i. O vos oēs q̄ transitis p viā attēdite ⁊ vide/te si ē dolor sicut dolor me⁹. Quar ta cā. ablati sublimitas. Quāto nanq̄ ab aliq̄ auferk magꝭ carū ⁊ amatū bonū tāto maiorē ille habz dolorē de ablatiōe. sꝫ qm̄ auferebak a ꝟgie iesu vita quā sūme ama/bat et plusq̄ se caram habebat. vñ ꝺ ipam amittendo reputabat oīe bonū: oīe sola tium: oēm denicꝫ thesaur ꝓ se amissurum. Et reuera qui amittit iesum omnia bona amittit. vt dicit Autor lib. de interna con uersatiōe. Sine inq̄t iesu nil habes boni Cum iesu diues es ⁊ oīa habes. ipm ha/bens omnia habes: ipm amittens omnia amisisti ⁊c̄. Cum igit nunq̄ alicui matri potuit esse talis filius: nunq̄ tanta chari/tas ad filiuz. ipa nempe virgo maria scie bat qualis sup oēs cēt suus filius. q: de⁹ et hō ⁊ q: de spūsancto ꝯcept⁹ vita innocen tissim⁹: ꝟbo dulcissimus: aspectu iocundo suauissimus: vtpote in quē angeli deside/rant: ꝑspicere. i. Pe. i. Et tō q̄to nouit cla/r⁹ dilexit teneri⁹ ⁊ vulnerata est ꝓfundi⁹.

Huc dolorē Bernar. tractatu de cōpas/siōe ꝟgis. et Anselm. ꝓsequit̄ dicētes in p sona marie. Aspiciebā dñm ⁊ filiū meum in cruce pendētē ⁊ morte turpissima mo/rientē: ⁊ tāto dolore vexabar in mēte q̄ nō possuz explicare sermōe: manabat sāguis ligno manibus pedibusq̄ cōfixis: de vul/tu ei⁹ effluxerat pulchritudo oīs q̄ tñ erat speciosus p̄ bonum filiis. q: iniquoꝝ erat fedatus sputis. Iste erat dolor mihi maxi mus quia videbam me deseri ab ipso quē virgo conceperā ⁊ genueram. nec superat alius. quia mihi erat vnicus: videbā mo/riq̄ quē dilexit anima mea. et tota liquefie/bam pre doloris angustia: dabam gemi/tus et suspiria: flebam dicendo et ploraba per verba talia: O fili care. o benigne na/te: o amor vnice fili dulcissime: da mori te/cum et ne derelinquas me. Nil mihi dul/cius vere q̄ tecum mori amplexata cruce Et nil amari⁹ certe q̄ viuere sine te. Tu mihi pater. tu mihi filius: tu mihi spōsus tu mihi thesaurus: tu mihi gaudium: tu mihi omne bonum Hunc orbor patre: vi/duor sponso: desolor prole. Omnia perdo vno q̄dito re. Hec et plura talia vbi s̄ et deuoti ꝓtēplatores dicūt ⁊c̄.

Capitulum II.

Ro secūdo quaternario. ꝑma ⁊ ín p ordine ad p̄missa Quinta causa magnitudinis doloris beate vir/ginis est totalis affectio. In alīs enim naris affectus maternus non est totalis: sed partialis: quia est cum viro partici/patus. Exquo enim concepti sunt ex viro et muliere germanitatis dilectio partitur ad virum et mulierem. Sed quoniā bea/ta virgo sine viro cōcepit xp̄m. ideo tot⁹ germanitatis dilectio in ipa sola includi/tur et terminat. vnde ipa totali dilectiōe filium suū dilexit et p cōsequēs totali do/lore tenebak cū filiū amisit in passiōe. alie ꝟo matres sicut ꝓtialis germanitaz dile/ctiōe diligūt natos: ita vnico tm̄ vel ꝓtiali dolore dolēt de coꝝ amissione. et sic in bta

virgīe duplo excessit naturalis dolor alia/
rū marīe dolores. Proinde Bern. sup cā
tica dicit. Est sagitta electa amor xpi que
cor ꝑginis ꝓtrāsijt qz nullā ꝓticulā i pecto
re virginali vacuaz reliqt: que toto corde
dilexit Hec ille. Secūda vel in ordine
sexta cā est gre diuialis repletio. Cū enim
dolores iesu in aiam influant nō nisi per
amorē ipi⁹ ꝓ quē hō trāsformari habet in
xpm. Vñ Hugo de arra spōse dicit Scio
aia mea q amor ē vita tua t ꝓ eū in eius
quē amas similitudinē transformaris. Hec
ille. Sed qz amor dei nō ē nisi ꝓ grāz spi/
ritussancti: iuxta illud apli ad Ro. v. Cha
ritas dei diffusa ē in cordib nris ꝓ spūsan
ctū. Quāto g̃ q̃s maiori grā abūdat tāto
in xpm maioris amoris grā transformat:
t q̃ tomagis transformat tanto eius dolo
res q̃s sensit: sentit et cū patiēte cōpatitur
Sz qm̃ vt dicit Hie. in ser. de assūptione.
Ceteris ꝓ pres p̄stat grā: marie vero se to
tā infudit plenitudo grē. g̃ t ꝓ ꝓsequēs in
eā sup oēs sexto tā infudit plenitudo dolo/
ris xpi. Preterea Eccī. i. Arenaz maris t
pluuie guttas q̃s dinūerauit. qz ille solus
scz de⁹ marie dolores t grām infusaz pōt
pōderare q̄ hec nouit. Hic et Tren. ij. de
ea scribit: Magna ē velut mare cōtritio
tua. Tertia cā est singlaris preelectio
q̄ bñdicta ꝑgo electa erat a deo singlariter
sup oēs ps̄. Elegit eā de⁹ et ꝑelegit eam.
Et iō oēs angelos oēs pres sctos atq̄ om
nes apl̄os martyres t ꝓfessores ac virgi/
nes ꝑcellere debuit dignitate ꝑtuositate
gratiositate meritoz t ꝑmijs Jō Eccī. xxiiij
Jn plenitudie sctoz detētio mea. Vñ ex/
ponēs Bern. ait: Bñ in plenitudie scrōz
marie detētio fuit cui nō defuit fides pri/
archaz: spes ꝓphaz: zelus apl̄oz. constā/
tia martyruz: sobrietas confessoz. castitas
virginū: fecunditas ꝓiugatoz: insup t pu
ritas angeloz. Hec ille. Cū igit debuit
esse t fuit ꝑfecto oīm excellentissima incō
pabiliter ex dignitate mrna idcirco debuit
incōp̄abiliter ee xpo doleti ꝓformis i dolore
et cōpassiōe vt indicibilit maiorē oīb gra
tiā meritū t glriaz obtineret. Hic Eccī. i.
Altitudinē celi t latitudinē terre t ꝑfun/
dū abyssi q̃s dimēsus ē? qz ille sol⁹. s. deus
nouit metire altitudinē glie marie: t lati
tudinē grē ac ꝑfūditatē doloris Quar

ta cā est doloris reuerberatio. qm̃ vniuer/
si dolores et tristicie filij sui reuerberabāt
in aia bñdicte ꝑginis. videbat nāq̄ filiuz
vnicū tā diris crutiatib⁹ expositum tota q̄
mēte ꝓuersa erat ad ei⁹ singla vulnera et
lesiones. Vnd ꝑ singula xpi vulnera ipsa
vulnerabāt in aia. Preterea amorosus ie
sus sciens suā ꝑdilectā matrē sic in corde
fore vulneratā et dolentē sūme ei cōpatie/
bāt et cōdolebat: sed et ipsa pia mater vi/
dens filium sic de seipa sūme dolentē ex
amore intimo illi⁹ dolori cōpatiebāt t cō/
dolebat. et sic dolor ei⁹ q̃si duplicatus re/
uerberabāt t ꝓuertebat in se. Vñ cōpletū
est in ea illō ps̄. Astitit regina a dex. t. cir/
cū. varieta. s. dolor t āgustiaz sui filij Jd
circo Aug⁹ ad xpm loquēs dicit: Foderis
scz o dulcis iesu: diris clauis extra asperi⁹
intra ex cōpassiōe ꝑginis mris: tecuz hec
oīa ꝑticipātis Hinc t quo supra tractatu
de ꝑginis cōpassiōe. Bern. in ꝑsona ma/
rie scribens dicit: Cū fuissem intuita filiū
meū pugnis ꝓcuti: alapis cedi: facie con/
spui: spinis coronari t obprobriū hoim fie
ri: cōmota sunt oīa viscera mea t defecit
spiritus meus: tenebar velut emortua t su
stentabar quousq̄ ꝓuentum est ad locum
vbi crucifixerunt eum ante me t diris cla
uis affixum: leuauerunt in cruce. Ego vi
dens eum t ipe videns me dolebat pl⁹ de
me q̃ de se. vnde et ego tanto dolore vexa
bar in mente q non possum explicare ser/
mone. Et post pauca dicit: mater sētiebat
filij dolores virgo que peperit gladiū pa/
tiebāt doloris. xpi morientis vulnera ma
tris erant: dolorescq̄ mris xpi fuerūt: t do/
lores nati mris aniaz gladiauerūt. Hec
ille. Capitulum. III.

Ro tertio q̄ternario ꝓia t i ordie
p Hona causa magnitudis dolorz
bte ꝑginis est dilecti pntia: qm̃ vt
scribit Joh. xix. Stabat iuxta crucē iesu
mr ei⁹. Stabat inquā spōsa ao/ris. mr sal/
uatorz: t iō sūme dolebat cū octis suū vni/
cū, sic i pntia cruciari cernebat. Pl⁹ nāq̄ q̄
libet mr ꝺdolet de pena filij in pntia q̃ in
absentia. vñ Bern. i omel. sup euāg. Sta/
bat iuxta crucē tc. di. O viscera mrna btis
sima: quāta fuit itra vos ꝺmotio i illo tpe
cū dissecarent octis vidētib⁹ t lacerarent ca/
ro illa sacrosctā q̄ itra vos tā dulciter a spū/

ſcō eſt ꝓpacta. Vere dolor q̄ ab alijs mr̄i/ b⁹ exp̄mit in p̄ntialib⁹ natoꝝ tormētis ex/ tioribꝫ ſignis ⁊ clamoribꝫ pene tot⁹ ītra te o felix mr̄ ꝙuerſus: viſcera tua ienarrabil'r cōmouit. Nā noueras ītegꝝ corp⁹ filij tui egreſſuꝫ de vt̄o tuo ꝑgenitali: ⁊ ecce videbas dilaceratū ⁊ ſciſſuꝫ vl'nere ſup vuln⁹: ma nus clauis ꝓfixas cruci: ⁊ pedes ꝓforatos ac lar⁹ ⁊ ſanguiez decurrētē in terrā. Ite cō ſueueras de ore illo aureo ſp celeſtia ⁊ ꝙſo latoria ꝑba audire. Et ecce audis ī cruce p̄ anguſtia clamātē: De⁹ ds me⁹ ⁊c. vultū añ radiantē diuio radio cernebas: q̄ expa uit exaruit ꝙſput cruētat⁹ ⁊c. Propter ea ipa btā ꝑgo dicere potuit illd Treñ. i. Vide dñe. ſ. ds p̄ q̄m tribulor ſbuerſuꝫ ē cor me um ī memetipa: q̄m amaritudie plena ſuꝫ Foris inf'icit gladi⁹. i. filio illatū vuln⁹: ⁊ domi. i. ī corde meo mors ſil'is. Vlti enī gemit⁹ mei ī cor meū merēs. Scōa cau/ ſa ē adiutorij carētia: q̄m videbat q̄ ſu⁹ fi/ li⁹ nl'm adiutoriū hēbat: nec a p̄re nec ab angel' nec ab hoib⁹: iō clamauit ī cruce: ds de⁹ me⁹ vt q̄d dereliq̄ſti me. O quātū do/ lorē cor ꝑginis hēbat cū ſuū vnigenitū ſic ab oib⁹ derl'ictū videbat. vñ dicere poſſet il lud Job. xix. Frēs meos longe feciſti a me ⁊ noti mei q̄ſi alieni receſſerūt a me. Ter tia eſt iuuādi ī potētia: leui⁹ nāq̄ mr̄na vi ſcera q̄riunt: cū in paſſiōe natoꝝ iuuāmia afferre poterāt aut p ſe aut p alios. Sz vir/ go bñdicta nullū iuuamē poſſet afferre fi/ lio: q̄m erat valde alte ſbleuat⁹ ī cruce. Vt enī dic⁹ mgr̄ in hyſto. Crucz lignū erat ere ctū in altū. xv. pedū. ⁊ iō eū btā ꝑgo māib⁹ tāgere nō poſſet nec caput p dolorꝝ magni/ tudie iclinatū ſuſtētare: nec lachrymātes oc'los exp'gere aut vuln⁹ ligare aut aliqd ſolatiū impēdere ꝓpt' qd maxim dolorē ha buit. De ꝫ dolore Anſ. loq̄t'ita dī. Quis extiare p̄t quāta triſticia meroze ⁊ doloze vl'nerabat cor mr̄nū ſup vnici ⁊ naturali filij paſſiōe que tā caſte ꝓcepit: tā gaudioſe pe pit tā dulc'r aluit: vidit eū ligatū ⁊ ſolue/ re nō potuit: vidit cor⁹ vl'neratū ⁊ vuln⁹ ligare ñ valuit: vidit ſanguiez ī facie fluc/ re ⁊ abſtergere nequit: caput iclinatū ⁊ ſu/ ſtētare nō potuit: flentē ⁊ p̄ triſticia ꝓſola/ re nequit. Audiuit eū dicere Sitio ⁊ ei a quā miſtrare nō valuit. Hec ille. O virgo dulciſſima nōne tuū ſanguiez p̄cioſū eidē tuo filio ſi poſſibile fuiſſz obtuliſſes: nōne mozti teipam p eo expoſuiſſes: nōne ei fa/ meſcēti cibū p̄paraſſes: nōne vlnis circū/ fouiſſes: ꝑe credo ⁊ fateor q̄ oia ſuſtinuiſ/ ſes vt ei aliqd iuuamen afferre valuiſſes.

Quarta cauſa ē fcī ignoīa: q̄ enī vir bat ſūmā ignoīaz deo iferri ſumme dole bat: q̄m deū ſūme amabat. Quātū putas ꝑgo voluit cū deuz ſic būiliatū vidit ſūme pulchꝝ ſic deformatū: ſūme dulciſſimū ſic amaricatū vt creator oiz a miſerz hoib⁹: iu ſtus ab iniuſtz tormēto latronū cor̄ā notis ⁊ charis talia ⁊ tanta ludibria ꝑbera ⁊ di/ ram penā pateref ⁊c. O itaq̄ fidel'a ia plora cū maria ſup ei⁹ vnico filio dulciſſi/ mo ieſu deo tuo p te nō p ſe patiēti. Cōſi/ dera tot ⁊ tātas lachrymas: ⁊ frāge cor tu/ um ad ploratū. Ploravit nāq̄ xp̄us in cru ce: ploravit bñdicta ꝑgo mr̄ ei⁹ ſub cruce. Deniq̄ angeli paz amare fleuerī. Eſaie. xxxiij. Preterea ſol luctū oñdit obſcuratiōe. petre ſciſſe ſunt ⁊ monumēta aperta. frāgat igit' tantis exēplis cor tuū lapideū. Audi xp̄m in cruce tibi dicentē ſm Bern̄. i hec ꝑba: O hō vide q̄ p te patior ad te clamo p te morior: vide penas q̄b⁹ afficior: vide clauos q̄b⁹ ꝓfodior: vide lachrymas q̄s p te fundo vt dicere poſſim: q̄ caligauerūt oculi mei a fletu meo. Et licz tant⁹ ſit do/ lor exteri⁹: eo tñ gr̄uior ē interi⁹ dū te ingra tū video. Hec ille. Cōpatere igit' ⁊ plora ne ingrat⁹ videarz. Si mēbꝝ es xp̄i ꝓpate re capiti xp̄o ꝓfixo: ꝓpatere ei⁹ mr̄i dolēti.

Articulus tertius q̄ btā maria p gladiū doloris aureolā martyrij meruit

Tertiū miſterium

t dz aureole btūdie. Nā iuxta p̄miſſa q̄ſtio occurrit: Vtrū btā maria virgo habeat gl'io/ ſaz aureolā martyrij ī celo. Nimiꝝ cū au reola debeā ī celo: nō volūtari q̄dē ſz actui vt tenēt ꝓcordi doctō. ſup. iij. ſnia ꝝ. quō g̃ btā ꝑgo aureolā habet in q̄ nō fuit act⁹ martyrij: q̄ ipa nō ſuſtinuit p xp̄o morte il latā p martyriū: vt dī. Amb. Hec l'ra inq̄t docz nec hyſtoria mariā gladio vitā fini/ uiſſe. Rñdeā q̄ btā ꝑgo maria meruit h'e in celeſti p̄ria oium aureolaꝝ p̄mia: vt te/

nent ꝛ coordit doctores t ꝑcipue ꝓbat magnus alb. sup missus ē. c. cxix. Vñ ponit ꝓ ꝛclusiõe q̃ scz b. ꝟgo maria ꝑfulget in celesti glia: martyrij felicissima aureola. Et hec ꝛclio declarat. Nã vt dr in obiectione ipius ꝟginis martyriũ q̃uis nõ fuerit fm actũ martyrũ ꝑ mortẽ illatã corpalr t materialr ꝛsũmatũ. Tñ qr bũit ꝟgo sũmuz dolorẽ in aia. Et sic excessiuũ martyriũ et ei⁹ aureolã felicissimã ꝑ martyrio olim ali qz martyrũ ꝓponderatẽ. bñe dinoscit ꝑcipue saltẽ triplici rõne.

Primo qr ei⁹ martyriũ ẽ multiplicius.

Secũdo qr nobilius vel dignius.

Tertio quia glorioſius.

Prio qr btẽ ꝟgis martyriũ fuit multiplicius. Nã alij martyres passi sũt simplici⁹ martyriũ. ipa aũt btã mr dei passa ẽ ꝺn tuplex vicz martyriũ: doloris: cõpassionis diuini fmonis: volũtatis t memoratiõis.

Prio dixi martyriũ doloris. de q̃ Luc. ij Tuã ipsius aiam ptrã. g. Vñ Damas. di. Ipsa btã dolores q̃s effugit pariẽs t moriens hos in xpi passiõe sustinuit a mrna li cõpassione viscerũ laceratione tolerans t quẽ deũ cognouit ꝑ natiuitatem: hũc vt maleficũ interfectũ videns gladio ceu cogitatiõib⁹ lacerabat. Hec ille Scõo passa ẽ martyriũ cõpassiõis in multis tribulatiõib⁹ t vulneriby xpi q̃ fuit martyr martyrũ t vltra hec: qr vulnus lateris ꝟgo sola suscepit in corde dolorosso. Nã aia xpi ita tũc decesserat a corpe. sz anima marie erat in corpe f. lij ꝑ amorẽ plusq̃ in corpe ꝓpo qr aia plus ẽ ibi vbi amat q̃ vbi aiat fm Hug. g̃ ꝛc. Vñ Ber. in fmone de ãnũciatiõe di. sic. Vere tuã o btã mr aiaz gladi⁹ ptransiuit qñ crudelis lancea filio tã mortuo latus aperuit: ipsius nimirũ aia tã ibi nõ erat sz tua plane auelli neqbat vt plus q̃ martyrẽ te nõ imerito ꝑdicem⁹: in qua sensũ corporee passiõis excessit affectus cõpassiõis. Hec ille. Tertio martyriũ dini fmonis qõ fecit gladius illius fmõis xpi dicẽtis in cruce: Mulier ecce filius tuus. Bern. vbi s. An non plusq̃ gladius fuit fmo ille. Mulier ecce fi. t. fuit reuera ptrã siens aiam t ptingẽs vsq̃ ad diuisionem spũs ꝛc. Quarto martyriũ voluntatis q̃ iuxta crucem stans ꝑata fuit ꝟgo ꝑ xpo t ꝑ salute hoim martyriũ pati: vt di. Amb. sup Luc. t etiã Anſ. Quinto passa est martyriũ meoratiõis. Et hoc nõ tã momẽtanee vel breuis tpis: sz diuturne passiõis tũ qr a puericia iesu sp expectauit in se impleri ꝓphetiã symeonis de gladio doloris tũ qr post passionẽ xpi sp in mẽoria bũit t ex hoc sp ꝑ alijs vulnerabat ꝓe dolore ex amoris xpi ꝺsiderio Scõo martyriũ btẽ ꝟgis fuit nobili⁹ ꝑ alijs martyrijs. Jõ q̃z aureola dignissimũ: qr passa est in aia que m'to nobilioz ẽ corpe. Vñ multo nobili⁹ fuit ꝟgini pati in aia ꝑ xpi amore martyriũ. Proinde Hiero. in fmõe de assũp. di. Alij scti ꝑ xpo passi sunt in carne: btã ꝟgo in ea ꝓe sui passa ẽ q̃ ipassibilis t imortalis bẽt: hoc ẽ in aia. Jdcirco vt vez fatear plusq̃ martyr fuit: qr atrocius passa ẽ dũ passionis xpi gladiũ in aia sustinuit. Hec ille. Tertio martyriũ ꝟginis fuit glioſius qõ sic oñdit fm Alb. qr aureola martyrib⁹ debet ꝑ eo q̃ aiaz dederũt: sed hec fecit maria glioſius ꝑ ceteris. Primo qr dedit ꝑ salute mũdi ꝑdilectissimã aiam. i. vitaz filij sui quã incõparabilr ꝑdilexit q̃ petr⁹ vt ali⁹ martyr ꝓpriã aiaz suã. Scõo qr dedit ꝑcioſissimã aiam scz xpi q̃ datio fuit ꝑciũ totius mũdi. Tertio qr alij dederũt corp⁹ t aiam. Btã ꝟgo aũt dedit ad crucẽ corpus t aiam t dinitatẽ g̃ ptz q̃ ꝺportionabiliter glioſius accepit in ꝑmio aureole. O igit glioſissima oza ꝑ nob xpm amẽ

Pars tertia libri tertij de prelleti acerbitate doloris marie

Jam ipsius aiam t ptransibit gladi⁹ Luc. ij. Hec verba dixit symeon ad mariã ꝓpe purificatiõis: qbus oñdit ꝓphice t insinuat sũmũ amorẽ t dolorẽ marie. Amorẽ in eo q̃ di. Tuã ipius aiam. Gozra exponit sic. i. tuã aiam. q̃ ẽ ipius xpi filij tui ꝑ amoris vinculũ. Diligebat em xps ꝟginẽ matrẽ sicut aiam suã. Vel sic. Tuã ipsi⁹ scz xpi aiaz q̃ qdẽ tua est ꝑ amorẽ intimũ Diligebat em ꝟgo mater aiam xpi sicut suã: imo ꝺportionabiliter plusq̃ suã. Hec Gozra. Jtẽ insinuat ꝓpha symeon btẽ ꝟginis dolorẽ acerbissimũ in xpi passiõe cũ

ſubdit: ptrāſibit gladius: in q̄ notat q̄ dolor marie nō fuit ꝑticularis ſz vlis. qz nulla ꝑticula ſine dolore fuit: ſz totā aiam replenit. Vñ hiero. fmōe de aſſū. dicit. Conſtat: qz maria tantū doluit vt totā aiam p̄ transiret ac poſſideret vis doloris Item notat etiā q̄ dolor marie nō fuit ſuꝑficiat̄ ſed vſq; ad cordis intima ptrāſiuit z oia oſſa ei⁹ penetrauit: qm̄ morte filij fecerat ſuā: vt ait hier. vbi ſ. de hac ḡ doloroſitate marie ꝑter ꝓſequtā: tria miſteria notabim⁹

Primū miſteriū ꝺr excellentie.
Secūdum ꝺr excreſcentie.
Tertiū dicit efficientie.

Articulus ꝑmus q̄ dolor q̄ ptrāſiuit cor btē marie in filij ſui paſſiōe ſupauit oīm martyrū dolores in acerbitate.

Jrca primum miſte
c riū. ſ. excellentie querit: Utrū gladius doloris quē ſuſtinuit b. ẏgo in xpi paſſione fuerit excellētior in acerbitate martyꝝ oium corpali dolore z paſſione. Ad qꝺ ꝓtinus rādet q̄ ſic fm nico. de lyra tertio ſuper ſnias circa di. xvi. Et declarat̄ h̄ p plures rōnes q̄ accipiunt ſeriatim ex ẏbis ꝓmiſſi thematis. Prima rō accipit ex hoc q̄ ꝺr. Tuā. z eſt talis: qz beata virgo nō fuit paſſa aliud martyriū q̄ in dolore cōpaſſiōis ſup xpo patiente. Si ḡ tunc nō doluit pluſq̄ aliquis martyr. ḡ ſuū martyriū in celo h̄ret minus ꝓmiū et gl̄iam minorē: qꝺ eſſet ꝓtra ſniam Dam. dicētis q̄ hec virgo a nullo illuſtriū vincitur. ſic quo q̄ illi martyres ꝓcelleret̄ i gl̄ia dei matrē qꝺ eſt abſurdum. Secūda rō accipit ex eo q̄ dicit ipſius. talis: qz gladius doloris paſſionis xpi fuit acerbiſſim⁹ ſup omnes martyrum dolores iuxta illud Treñ. i. O vos oēs qui tranſitis p viam atten. z vide. ſi eſt ꝺo. ſicut dolor me⁹ Sed qm̄ aiam beate marie ipe idem gladius paſſionis xpi ꝑtranſiuit. ḡ acerbior fuit ꝑ alijs martyrib⁹. Hinc Bed. in fmone de paſſione q̄ incipit. Si linguis hoim dicit ſic: Qꝺ in carne xpi agebant Clauꝰ z lancea: hoc in virginis mente paſſio naturalis affectiōis z mīna anguſtia Tertia rō accipit ex eo q̄ dicit: Aiam. qz maior eſt afflictio q̄ penetrat aiam ſcindēdo cꝭ que carnē. Sed in alijs martyrib⁹ gladius doloris penetrauit carnem. Jn virgine aūt aiam igit̄ ꝛc. Hinc hiero. Maria inquit: qz mēte paſſa ē pluſq̄ martyr fuit

Quarta rō accipit ex eo q̄ ꝺr. ptrāſibit qz tāto magis ptranſit aiaz doloz in amittendo aliq̄d. q̄ntomagis diligebat illud. Sed btā virgo ſūme dilexit xpm z ei⁹ vitā ip̄ꝓportionabil̄r q̄z magis cꝭ alij martyres dilexerint ꝓpriā vitā. imo martyres ip̄i nō diligebant ſed oderāt ꝓpriā vitam ꝓpter xpm. Juxta illud Joh. xij. Qui pdiderit aiam ſuā ꝓpter me inueniet eā. Et qui odit aiam ſuā in hoc mūdo: in vitam eternā cuſtodit eā. ḡ btā maria plus doluit amittendo vitā xpi cꝭ martyres amittē do ꝓpriam vitā ꝛc. Quinta rō accipit ex eo q̄ dicit gladius: qz gladius doloris ſūmi ꝓſurgit ex gladio amoris ſūmi in ipſa b. ẏgine maria. Et hec rō declarat̄ lucidius fm Alb. ſup miſſus ē. c. xvi. Sniam tat̄: Qm̄ oīmis dolor ex amore. Qꝺ enim cū amore poſſidet̄ cū dolore amittit̄. z iō vbi ſūmus z ip̄ꝓportionabilis amor: ibi ſūmus z ip̄ꝓportionabilis dolor de amati amiſſione. Sed qz dolor martyꝝ in ſua paſſione cauſabat̄ ex naturali amore corꝓris. Dolor aūt virgis marie in xpi paſſiōe cābat̄ a gra ſit̄ z a natura. magis tñ a gra z ab amore gratuito. Sz qz gra ip̄ꝓportionabil̄r ꝑfectior z fortior eſt cꝭ natura. vñ ip̄ꝓportionabil̄r maior ē amor gratuitus cꝭ amor naturalis. Propterea ſcī Laurē. z Vincētius ac alij multi leguñt ſocūdaſſe: etiā in tormentis acerbiſſimis vbi naturalis dolor maxīe vigere deberet Letabant aūt ex feruentia amoris gratuiti. Sequit ergo q̄ ſicut gratia ip̄ꝓportionabiliter fort⁹ mouet cꝭ natura: ita dolor cauſatus a gratia maior eſt ip̄ꝓportionabiliter cꝭ dolor cauſatus a natura. Et ꝑ conſequens dolor beate marie qui cauſabatur a natura z gratia: incompabil̄r maior erat dolore alioꝝ martyꝝ. Exquo em̄ mēs marie fuit plena charitate z gra pre alijs ip̄ꝓportionabil̄r. ḡ nullū habuit retinaculū q̄n toto ipetu in efficacia habit⁹ ad cō paſſiōez z triſticiā ſup xpo paſſo mīna affe

etõe ferreꝰ. Hic Bern. sup missus ē d. Lõ ge eam plusq̃ martyrē censemus: in qua passionis scz corpalis sensuz supat cõpassiõis affectus. Hec ille. Sed d. in beata ẏgine nlla erat lesio in carne: sed tm in mente. In martyrib aũt erat dolor in carne: z sic etiã in mente cũ aĩa cõicet passiõibus corpis ꝓpter cõiunctionẽ. g̃ martyres duplici z p ꝑns ampliori dolore dolebant q̃ maria. Rendet hm Nico. de lyra vbi. s. q̃ in martyrib qua erat vis doloris in mẽte: sed tota cõsistebat quasi in carne: vñ et ꝓsolationẽ maximã ꝓcipiebant in mente ex passiõe, p xp̃o suscepta. sed in btã ẏgine erat ecõuerso. g̃ in ipa fuit dolor acerbissimus. Nec valet obiectio si dicas q̃ etiaz in beata ẏgine fuit gaudiũ admixtũ dolori: qz gaudebat de hũani gn̄is redẽptione eo q̃ volũtas ẏginis ad vtrãq̃ facie ferri in totũ actuz totaliter sinebat: vt sic sũme gauderet in rõne de redẽptione hũani generis. ac summe doleret ex affectu materno in xp̃i emptione corpali. Denicq̃ nõ valet si obẏcias q̃ dolor passionis corpalis magis est exterminatiuus vite corpalis q̃ dolor cõpassiõis q̃ est in aĩa tm̃ mõ: eo q̃ aliq̃n tantus est dolor in aĩa qñ vicz hõ totaliter pturbat. est q̃ absorbet omnẽ dolorem corpalem: imo qñq̃ hõ ex dolore auie inẏcit sibẏ ipsi manus z nõ curat dolores sibẏ ipsi inferre corpales z mortẽ. vñ ptz q̃ fortior dolor mẽtis btẽ marie fuerit omni dolore corpali martyrũ ꝑdictis ex rõnibus. O igit peccator ꝓsidera quantũ patit ꝓ te xp̃s deus. z quantũ cõpatit pia mater eius. O vere ferreũ pectus z adamantinũ cor hois peccatoris q̃ nõ ꝓdolet z nõ cõmouet ad lamenta: cũ sup tot z tantis doloribus etiã petre scisse sunt: monumenta q̃ apta. sol etiã tenebratus luxitꝫ terra mota planctũ ostendit ꝛc.

Articulus secundus qualiter doloris gladius excrescebat in acerbitate lesiõis ex duodecim cõsideratiõibus in corde marie

Ecundũ misteriũ dicit excrescentie. hoc est qualiter excrescebat dolor maxim⁹ in btẽ marie aĩa ex sui filiẏ passiõe. Vbi nota q̃ ex quo beata ẏgo nouerat oẽs scripturas sacras z spũsctõ reuelante sciebat ac etiã naturali rõne intelligebat atq̃ ꝑpẽdere poterat imẽsitatẽ doloris in filio patiẽte. Idcirco sũme gladius afflictõis eius aĩam vulnerando ptransibat: sicut p pheranerat symeon dicẽs. Tuã ipsius aĩ. ꝛc. Distinguere aũt possumus. xij. ꝓsiderationes q̃ versabant in corde beate marie ex q̃bus excrescebat dolor maximus in ipsa. z iste ꝓsideratões excrescentie doloris tãq̃ xij. stelle in corona beate virgis marie ponunt: qz p has ipa btã ẏgo meruit gl̃iam z coronã. xij. stellaꝝ. iuxta illud Apoc. xij. Mulier amicta sole z in capite eiꝰ coro. xij. stel. Et possunt diuidi p facilioꝛi captu in tres quaternarios: vt sequit.

Pria ꝓsideratio incõprehẽsibilẽ doloris
Secũda generalis afflictiõis.
Tertia nobilis complexionis.
Quarta crudelis attractionis.
Quinta cordialis reuerberationis.
Sexta totalis desolationis.
Septima localis despectionis.
Octaua socialis vilipensionis.
Nona vitupabilis mortis dãnationis.
Decima ꝓfusibilis diffamationis.
Undecia ingratitudialis iniuriarõis.
Duodecia minus vtilis fructificatõis

Capitulũ primũ de consideratione incõprehensibilis doloris domini iesu christi.

Rima cõsideratõ incõprehẽsibilis doloris xp̃i ex q̃ excrescebat dolor sũmus in ẏgine bñdicta declarat: qz teste saluatore venit filius hois saluare qđ ꝑierat. Luc. xix. Et qz totũ ꝑierat g̃ totũ saluare debuerat cõptũ scz in eo. i. xp̃o fuerat. Hec autẽ b. ẏgo nouerat. z ex hoc ꝓsiderabat sic etiam oĩs fidelis aĩa ꝓsiderare z pensare dz qz xp̃s p toto gn̄e hũano pdito exsoluere debebat pcipue ista quatuor.

Primo oẽs hũanas miserias.
Secũdo oẽs hũanas offensas.
Tertio eternas dãnatoꝝ penas.
Quarto amissas celestes delicias.

Prio inq̄ oēs hūanas miſerias debuit ſoluere xp̄s. qz ipe debuit eſſe emēdator p fectiſſim⁹ oīs mali qđ fuerat inflictū hūano generi ꝓpter pecm̄. ꝓpter qđ incurrerat infirmitates labores angustias mortē et oēs miſerias q̄s patimur in hoc mūdo. g̃ xp̄s tam maxie debuit dolere q̄ quantuz ex ſe fuit: hec oīa ſolueret p toto genere humano. licz nō omēs homines ꝓpter ſuam malicīā ſint cōſecuti efficaciaz ſaluatiōis. Et ſm ſtatū vie hec nobis relicta ſūt omnibus vt patiamur ad meritū z p̄miū augēdū Proprerea Iſaie. lv. Vere lāguores nr̄os. i. infirmitates z miſerias ipe tulit z dol. no. ipſe por. Dilata g̃ hō ſinū mentis tue z cōſidera q̄t infirmitates: quot miſerias labores z angustias: quot q̄z genera mortis patiť homo z ſic noueris q̄tū debuit dolere criſtus vt hec omnia exſoluat. Hec oīa pēſauit maria. z ideo. dixit illud Treñ. i. Vide dñe gemit⁹ mei z cor meū merens. Scdo omēs hūanas offenſas xp̄s debuit exſoluere: qz hec fuit cā paſſionis vt ſatiſfaciat p pctis totius generis hūani nō ſolū originalib⁹: ſed etiā actualibus venialib⁹ z mortalib⁹. nō ſolū p electis ſed etiā p reprobis. Vñ Iſa. liij. Oēs nos erauim⁹ vnuſq̄ſq̄ in viā ſuam declinauit ſcz p pctā varia z dñs poſuit. ſ. ad ſoluendum in penis. in eo. ſ. xp̄o iniq̄tates oīum nr̄m. Igit cōſidera hō quot fuerunt pctā hoīm a p̄ncipio mundi. q̄t ſunt z q̄t erunt Quis nouit hec p̄ter deū. z ſic pēſa quāruz debuit xp̄s dolere vt hec oīa exſoluāť ad plenitudiē in ipius pena. Sicut em̄ cū aliq̄ mēbrum doler caput cōdolet. ita xp̄s caput eccleſie aſſumpſit oīa lamētanda z deplorāda nr̄a ad pfecte ſoluendū et ſatiſfaciendū z nō ad cōmittendū. Vñ et i. pe. iij. Peccata nr̄a ipe ptulit i corpe ſuo. id eſt penas pctō⁹. Hec penſabat maria z iō dicere poterat illō Treñ. i. Fortis inſſicit gladi⁹. ſ. culpaꝝ mortaliū mēbra dñi p̄cidēz z domi. i. i corde interi⁹ mors ſimilis. ſ. doloris. Tertio eternas damnatoꝝ penas xp̄s debebat exſoluere qz ipe venerat vt ſaluator oīm debitoꝝ noſtroꝝ et liberator ab omnib⁹ penis pctōꝝ q̄ ſūt erūt z fiunt. Deus aūt ſicut oīm reruz ita et culpaꝝ ac penarū oīm p eis debitarum habet notīciā z nil ipunitū ſua iuſticia dimittit ſm Augu. z Anſhel. li. Cur deus. Cum g̃ cuilibet pctō mortali debeať pena infernalis eterna: oportebat q̄ xp̄s qui eſt infinitus in ſua diuitate ſic patiēdo in aſſumpta humanitate ſatiſfaceret pro omnibus et tantū doleret q̄ penas diuine iuſticie correſpondentes exolueret et ſic nil maneret impunituz a diuina iuſticia z nil remaneret inſolutum a diuina miſericordia Ac per hoc vtraq̄ honorareť in ſumma excellentia z ſic pena chriſti erat quaſi infernalis iuxta illud p̄s in p̄ſona ei⁹ Repleta ē malis ſcz pene anima mea ſcz ſenſitiua z vita mea inferno appropinquauit. ſcz propter ſimiles penas. Hec pēſabat maria z iō dixit illō p̄s Dolores infernī circumdederunt me gemitus mortz

Quarto amiſſas celeſtes delicias eternas debuit ſoluere chriſtus et ideo propť noſtrum exulatū a gloria tantū debuit dolere quantum omnes et ſinguli hominuz recta ratione debuiſſent dolere cognoſcēdo veraciter quantuz erat illud amiſſum bonum celeſtis glorie et quantū duratuꝝ erat ꝓpterea Trē. iij. dñs ihs ait p os Hieremie In tenebroſis. i. i meſticia tenebroſi exulat⁹ a lumīe glorie collocauit me q̄ſi mortuos ſempiternos. Collocauit inq̄ ſcz deus pater chriſtum non quidez excludendo ipſum a beatitudinis comprehenſione. quia chriſtus ab inſtanti conceptionis ſue ſemper fuit comprehēſor et viator vt teſtať Aug. Sed collocauit inquit ſcz ad ſatiſfaciendum pro mortuis ſempiternis. i. peccatoribus. Hec omnia penſante bea. ma. d. illud tre. i. Vide domine quia amaritudine plena ſum ſubuerſum eſt cor meū in memetipſa. Hec preſcripta ſm ſententiam ſancti Bernardini de ſenis et cō cor. antboni. florē. in ſumma ſua parte. iij. O igitur incomprehenſibilis dolor chriſti propter nos o inextimabilis amor qui hec pro nobis effecit. Ca. II

Ecunda conſideratio ſiue ſtella dicitur generaľ afflictionis. Nā ſm Alexan. de haľ iij. parte ſumme queſti. xvij. concordat Bonauen. ſup iij. di. xvi. dominus ieſus acerbiſſimā paſſionez ſuſtinuit in carne tenerrima tū pro/

pter generalitatem: quia in omnibus mẽ/
bris et sensibus patiebatur: ⁊ a planta pe/
dis vsq; adverticez non erat in eo sanitas.
Esaie. i. tum propter continuitatem do/
lorum omnium: quia eius suspendium cõ
tinuabatur in doloribus immitigabiliter
ex corporis suspensi pondere inter clauos
tum propter sensus vigorositatem: quia in
manibus ⁊ pedibus viget precipue sensus
⁊ ideo magis affligit ibi lesio propter ner
uos ⁊ musciculos sensuales ibidem con/
currentes. Preterea experientia docet: qa
frigus magis affligit intricatum in mani
bus et pedibus q̃ in reliquis membris.

Hec itaq; considerans btã virgo Ma
ria pensabat corde: vt ait Bernar. Et vi/
debat caput eius angelicum in quo erant
omnes thesauri sapientie dei: densitate spi
narum multipliciter perforatum: oculos
antea lucidiores ſcaligantes pre fletu: fa/
cies pulcherrimas alapis ⁊ sputis iudeo/
rum fedatas: aures audientes cantus an/
gelicos vituperijs et blasphemijs reple/
tas. Nares fetoribꝫ sputorum et cadaue/
rum loci caluarie infectas. rubicunda eius
labia palida facta. Crines et barbas dila/
niatas. collum vinculis attritum: manus
et pedes perforatos et omnia membra di/
stẽta tã violẽter vt omnes rari possint om
nia ossa. teste psalmista. Quid plura sola
remanserat lingua et cor. Sed ⁊ illa ne re
manerent absq; pena felle ⁊ aceto potatur
lingua ac cor aperitur lancea, p his flens
Maria dicens illud Treno. ij. Oculus
meus afflictus est nec tacuit eo q; non essz
requies donec respiceret de celo dominus
scilicet resuscitando christum. La. III.

Certia consideratio nobilis com/
t plexionis scilicet christi: quia no/
uerat virgo christum fore comple
xionis tenerrime ⁊ nobilissime impropor
tionabiliterq; Speciosum forma pre fi/
lijs hominum vtpote de spiritusancto con
ceptum miraculum per maximuz. Ea ve/
ro que fiunt a deo miraculose improportio
nabiliter sunt meliora ⁊ nobiliora his que
fiunt naturaliter. vt testatur Crisostom⁹
etiam de vino facto optimo ex aqua in nu/
ptijs miraculose exemplũ ponendo. Quo
niam autem notum est q; quanto quis est
complexionis nobilioris ac tenerioris tan
to magis sentit vim lesionis. Vnde cõ
siderabat beata virgo christi lesiones in
carne eius tenerrima fore acutissimas su/
per omnium aliorum hominum afflicto/
rum lesiones et dolores improportionabi
liter. Adeo q; solus ipse clauus transfigẽs
maiorẽ ingerebat christo lesionẽ q; ignis
Laurentio aut excoriatio Bartholomeo
et sic de alijs martyribus. Vnde dolor
christi superauit omniũ aliorũ dolores tã
quo ad equiualentiã q; quo ad acerbitatẽ
sm Alexã. ⁊ Bonauẽ. vbi s. Hec ergo
cõsiderando Maria dicere poterat simꝫ
quoq; et dñs Jesus illud Tre. iij. O vos
omnes qui transitiz per viã attendite ⁊ vi
dete si est dolor similis sicut dolor meus.

Quarta consideratio La. IIII.
q crudelis attractionis. qz consi/
derabat et videbat suũ filiũ taz cru
deliꝫ tamq; dire tractari a iudeis sine om
ni miseratione trudendo trahendo ligan/
do percutiendo flagellãdo colaphisando
alapisando crines et barbas dilacerando
ꝯspuẽdo vulnerãdo ⁊ ipi q̃dẽ xpo tã spe/
cioso iuueni tam suaui tam nobili tam pa
cientissimo vero deo ⁊ homini innumera
bites violentias inferẽdo ⁊ obprobria ine
narrabilia varios quoq; cruciat⁹ in tollẽ
do animaz ei⁹ ingerẽdo. Propterea p ps.
ait: Cum faciebãt q̃ querebãt animã meã
i. vitã tollere. Nimiq; vim faciebãt qz ma
gnũ cruciatũ. Nam vt scribit. iij. q. i. Nul/
li dubiũ. Magnũ cruciatũ sustinet q̃ vim
sustinet. Notãter di. q̃ q̃rebãt aiam meã
qz iudei tam crudeliꝫ quesierũt animaz. i.
vitã xpi: q; in omnib illꝰ locis in quib ex/
timatũ fuit consistere naturaliꝫ vitaz ho/
minis fecerũt maximã vim querẽtes eam

Nimirũ cum aliqui philosophi dicant
principalem sedez anime esse in capite. vt
sequaces platonis Alij in corde vt seq̃ces
aristo. Alij ꝙ dicãt i sanguie sm illõ Le
uit. xvij. Aniã ois carnis i sanguie ẽ. Alij
dicũt esse in toto corpe et in q̃libet pte cor
poris totã aiam vt di. Augu. vi. li. de trini
tate ca. vi. Certe in omnib istis locis fece
runt maximam vim iudei querentes ani
mam christi: quia in capite vim vel violẽ
tiam fecerunt per spineam coronã: in cor/

de per lanceā. In corpore ꝛ sanguine per flagellationem totius corporis ꝛ perfora/tionem manuū ac pedum vnde totus ex/iret sanguis. Et sic maxim⁹ fuit cruciat⁹ xp̄i i carne virginea ꝛ tenerrima. In cu ius maximi doloris signū extitit ꝑm Bo/nauenturā vbi.s.q vis cruciatus sui tam cito deiecit virtutē nature cuz tamen nul/lum membroꝝ ꝓncipaliū corrupit. Etem adeo cito mortuus fuit xp̄us suspēsus in crucevt etiā miraret pilat⁹: gvidz q̄ dolor xp̄i fuerit grauissim⁹. Quē plane ꝓside/rabat maria. ꝛ iō dolēs. o. illō ps̄. Afflicta sū ꝛ būiliata nimis rugiebā a gemitu ꝛc.

Vinta consideratio Ca. V

q cordialis reuerberationiꝭ. Nam exquo sciebat christus dominus quia sua mater Maria tota esset doloribꝫ cōpassionis plena. summe dolebat de ipa matre dulcissima confecta mestitia. ꝛ hoc quantum mensurare sciebat crescere dolo rem in ipa: ex summa sui dilectione ꝛ ami citia. In cuius signū xp̄s proximo mori turus quasi oblitus amarissime sue mor/tis: compassus est puer⁹ mestissime sue ma tris: adeovt in spiritu vltimo constitutus disponeret: quomodo hic manere deberet ipsa: et solatium habere posset a discipulo: cui cōmendauit eā. Vnde tunc in spiritu dominus Jesus sue matri dicere poterat illud ps̄: Veni in altitudinem maris. id est amarissime passionis. ꝛ tempestas de/mersit me. Tempestas inquaz doloris re/uerberati vel redundati ex te matre cōdo lente demersit me i merorib⁹. Tunc igi/tur pia mater cognoscens christum dupli cem dolorez habere: scilicet pro se ꝛ sua ge nitrice: tanto magis affligebatur ꝛ dicere poterat: Noli fili amantissime pro me esse mestus: quia hoc mihi est angustie. Noli predulcis vnice tu deus meus pro me do/lere que sum creatura tua. Tu dominus: ego ancilla tua: te summe diligo. Tanto ergo super te affligor in animo: quāto te pro me dolere ex amore considero. Vnde Bernardus in omelia super Euangelio: Stabat iuxta crucem iesu. dicit sic: O do lores inexplicabiles: o ineffabilis recipro/catio sancti amoris. Filius patitur et in/tus valde compatitur matri. Mater ve/ro cōpassa est patienti filio. Tantus nem pe impetus passionis domini Jesu fuit vt quasi torrens ipsum impleret patientem ꝛ inebriaret. qz teste psalmista: De torrente scilicet passionis in via bibit christus. ꝛ sic xp̄o ipleto i mīez ꝓfluerēt ꝓpiētē. Qua silr ipleta i filiū redūdaret. iuxta illō Ec/clesiasti. i. Ad locū vñ exeūt flumina reue/tuntur vt iterum fluant. Cap. VI.

Exta consideratio. Totalis deso/

ſ lationis: quia videbat virgo filiuz totaliter desolatum: ꝛ in tot tor/mē tis ac tantis passionibus nullum consola/torem habentem. Cum alq̄ etiam malefa/ctores in hora deductionis ad mortem so leant habere aliquē consolatorem ꝛc. Id/circo christus dicere poterat illud psalmi/. Et sustinui qui simul mecum contrista/retur: ꝛ qui me consolaretur non inueni: i/mo non consolabantur christum iudei. sed illudebant et blasphemabant cum princi/pibus sacerdotum nō gentiles. Sed per/cutiebant in faciem: flagellabant ꝛ corona bant spinis. Et quod nulli latroni irroga/tur vt videlicet proprium patibulū in dor so portet ad locum suspensionis: hoc chri/sto fecerunt: quia compulerunt ipsum por tare crucem suam proprio dorso ad locuz crucifixionis. Denicz christum non con solabantur discipuli qui omnes fugerant. Preterea non consolabatur pater eternus qui pro nobis tradidit illum: et permisit crudelia agi in ipsuz que vellent iudei. vn de clamauit i cruce: Deus deus meus vt quid dereliquisti me. scilicet permittendo agere cōtra me iudeos et crucifixores om nia crudelia que vellēt in mea afflictione. Item quod plus est: ipsa pars intellectiua anime christi que fruebatur deo continue consolata non est ipsum. Sed dereliquit sensitiuam tantis doloribus immersam quod nulli sanctorum accidit. Vnde cum sancti clamauerunt in tribulationibus: et domin⁹ exaudiuit eos. teste psalmista. Et si non semper exaudiuit liberādo a penis. tamen exaudiuit mentem eorum conso/lando vt in virtute patientie persisterent. Xp̄us tamen clamauit ꝛ nō est exauditus qz nullā cōsolationē etiā in mente habuit. Propterea se tantū derelictum clamauit.

Hec pensauit Maria et ideo sume volu
it et fleuit dicens illud Tre.i. Ego plorās
et oculus meus deducēs lachrymas quia
longe factus est consolator. La. VII.

Septima consideratio localis de/
f spectionis Haz marie doloz excre
scebat in eo q i loco despectissimo
id est in Golgatha qui erat locus calua/
rie quia ibidem erant ossa caluarie cada/
uerum interfectorum vbi occidebanturvi
lissimi homines Ribaldi et latrones. Ibi
Rex regum christus occisus est: et ibi sub
cruce ipsi⁹ stetit mater virgo sanctissima
et verecundissima honestate p̄ditavt me/
rito christus et mater eius dicere possit il
lud psalmiste. Ego autez sum vermis scz
fm reputationem iudeorum me vilifican
tium et sic non homo. obprobrium homi/
num et abiectio plebis quasi diceret Ego
sum tam vilis reputatus vt non extriment
me dignuz haberi inter homines: sed ab/
iectum inter vermes in monte caluarie ō
cadaueribus scaturientes et obprobrijs
plenum. Capi. VIII.

Octaua consideratio Socialis vi
o lipensionis. quia cuz iniquis de/
putatus est et sociatus: cum inter
vilissimos latrones ē crucifixus et hoc au
get dolorem. quia sicut pati innocentē cū
alijs sanctis et probis viris refrigerium ē
ita econtrario condempnari cum scelera/
tis excrescentia iniurie et pene est. Unde
et christus hoc horrescens fm sensitiuam
orabat per ps dicens: Ne perdas cum im
pijs deus animam meam. i. vitam meam
et sic subdit clarius Neq cum viris san/
guinum vitam meā. Hoc pensabat Ma
ria dicēs: Ecce impletur illud Esaie. liij.
Cuz sceleratis deputat⁹ est et ipse peccata
multorum tulit. i. hominum Quia em̄ ho
mo primus latrocinium commisit rapiē/
do fructum vetitum. ergo christus solven
do inter latrones debuit mori. La IX.

Nona consideratio vituperabil' mor
n ti dampnationis quia crux pro tem
pore illo erat pena et mors maledi/
ctorum Deutro. xxi. Maledictus scilicet
in maledictione infamie: vituperabilis om/
nis qui pendet in ligno Unde iudei et p̄n
cipes eoruz dampnauerunt christū turpis
sima et vilissima morte: vt implerēt illud
Sa. ij. Circumueniamus virum iustum
et infra Morte turpissima cōdempnem⁹
eum. Hinc Bern. super cantica di. O hu
milem et sublimem deum o altissimum t
nouissimum virorum Obprobriū homi/
num et gloriam angelorum Ipse siquidē
rex regum t dominus dominantiū fuit vi
lissimo precio venalis: expositus a vilissi/
mis ribaldis vilissima pass⁹: vilissimo lo/
co suspensus: vilissimo supplicio scz cruc
traditus: cuz iniquissimis t vilissimis ho
minibus deputat⁹: mō vilissimo tractat⁹
etenim bonus dñs tanq̄ malefactor capi
tur tanq̄ fatu⁹ dei sapientia irridet tanq̄
homicida vita hominū morti dampnat:
tanq̄ latro saluator mundi crucifigit Et
tanq̄ vermis vilis summus deus conspu
itur abijcit et conculcat. Hec ille. Ista pē
sando beata Maria dicere poterat illud
Jere. ix. Quis dabit capiti meo fontem la
chrimarum vt plorem die ac nocte.

Decima consideratio La. X
o confusibilis diffamationis. quia
quanto q̄s condempnat ad mor/
tem tanq̄ malefactor concurrente maiori
populo tanto eidem maior cōsurgit pena
erubescentie t confusionis quia conside/
rat q̄libet videns narrat t diuulgat alijs
in patria sua etiam peregrina de illo et sic
vbiq̄ diffamatur Et quia iudei de graui
crimine calumpniantes accusabant chri/
stum scilicz de blasphemia grauissima q
filiuz dei se dicebat quod erat grauissimū
apud iudeos necnō et de crimine lese ma
iestatis: quod erat maximum apud leges
gentilium Unde et in titulo scripserat pi
latus litteris grecis ebraicis et latinis vt
omnes possent legere Jesus nazaren⁹ rex
iudeorū quasi diceret: hec est causa passi/
onis e⁹: q rege se fecit et vsurpare vult
regnum iudeorum. Quoniam autem tūc
erat festum azimorum siue pasce ad quod
ex lege tenebantur iudei conuenire vndiq̄
in hierusalem ad sacrificium offerendum
nisi legittimuz haberent impedimentum
ex dispersione ergo iudeorum per orbē de
omni pene natione tunc conuenerant tam
de italia q̄ de asia et affrica et sic maxime
diffamabatur confusio christi. Hec igitur

pēsando maria poterat dicere illō Treñ. ꝑmo. Posuit me dñs desolatam tota die merore ꝯfectaz. Quia scz videbat q tāte solēnitatis die in quo magis debebāt deum venerari et sacerdotes templū dei ornare: vasa mundare: sacrificia ꝓparc: omībus dimissis ad hoc totum studiū ponūt vt xp̄s innocens occidat z p orbem infametur. Capitulum. XI.

Vndecima consideratio dicit Ingratitudinalis iniuriatiōis. quia beata virgo ꝓpendebat in xp̄i passione sūme ingratitudinis iniuriam fieri deo p̄cipue triplicit. Primo ex pte ipi filij dei: quia nouerat certa reuelatōe atq miraculosa virginali conceptione et partitione: ipm xp̄m suū natum fore verū dei filium: et idcirco sciebat oēm hanc iniuriā sibi factā fieri cōtra deum. Cui quidē licet sola humanitas pateret: tamē ois passio z iniuria illa que facta est xp̄i humanitati facta est deo. Sicut em qui laceraret aut conspueret vestem illā qua indutus ē rex: faceret iniuriā nō vesti sed ꝑsone regi. Sic omnis iniuria facta xp̄o regi in hūanitate facta est ipsi deo. Ex quo sequit q beata maria fuerit plena amaritudine doloris sup oēs viatores: iuxta illō Treñ. i. Vide dñe qm amaritudine plena sū. quia quāto quis plenius diligit deū tanto plenius dolet de offensa z iniuria ipsi illata. Beata autē virgo fuit gratia z charitate dei plenissima. Lu. i. ergo z dolore plenissima ꝑ iniuria passionis xp̄o deo illata. sed qm plenum est cuius nulla pars vacua ē. ēm pbm. iij. pbico ꝛ. nullū fuit ergo membrum aut aīe pars vlla que amaritudine non fuerint repleta. Scdo ex pte insurgētis ꝓp̄i cognoscebat maria xp̄o deo fieri sūmā iniuriā q̄z et dolorē: quia quanto pl̄es z diuersoꝛ statuū hominū beneficia toꝛ cōcurrunt ad inferendā homī iniuriā et mortem valde ignominiosam alicui tāto maioꝛ est dolor in passō et quolibet eius amico vel attinente. Sed sic erat in xp̄o quia teste ps. Astiterunt reges terre z ꝑncipes conue. in v. aduersus dñm et aduersus xp̄m eius. Nam aduersus xp̄m astiterunt reges vt herodes et pylatus: et ꝑncipes sacerdotū z iudeoꝛ ꝓp̄lus ac gētiles multas iniurias inferētes: sputa: alapas: irrisiones. Sed et insup sexus femineꝰ affuit vt ptz de ancilla hostiaria que et si nō potuit xp̄m adire ꝓpter multitudinē aliorū ipm irridentiū: adiit tamē discipulū petrū vt caperet. Item affuerūt ꝑterea z milites crucifigētes z omēs ꝓp̄li de quacūq natione que sub celo est exītes in hier̄m. Act. ij. Alij mouentes capita. z di. Vah qui destruis tēplū dei z c̄. Alij quoq alia obloquētes. Tertio ex pte bñficij exhibiti. Nā quantū iudei xp̄m occidētes fuerint beneficiati a deo nō pōt b̄icui sermone exprimi. Sz sufficiat qđ scribit Dich. ca. vi. in ꝑsona christi. Populе inquit meꝰ quid feci tibi. aut in quo molestus fui respōde mihi: quia eduxi te de egipto z ꝺ domo seruitutis liberaui te. q. d. Tot et tāta beneficia feci tibi: q̄ plagaui ꝓpter te egiptū. mare apui. pharaonē submersi. z sic liberaui te de seruitute egipti. Itē māna de celo p̄stiti. Aquā de petra eduxi: hostes prostraui: terrā ꝓmissionis dedi. Ecce q̄d feci tibi: rñde mihi si tāta beneficia retributionē meruerit talē vt crucifigeretis z occideretis me: aut in quo molestus fui cuz ex genere tuo carnē sumpsi: te viā salutis docui. Sed q̄ te de vicijs correxi qm veritas odium parit. Ideo tibi molestꝰ fui. Verū quid vltra debui facere z non feci cū cecos tuos illuminaui: leprosos mūdaui: mortuos suscitaui: demoniacos liberaui: et oīa ꝓ salute tua feci. beccine reddis dño ꝓp̄le stulte z insipiēs. Pēsabat bec btā ỹgo z di. illō ps. Defecit i dolore v. ta mea z anni mei in gemitib̄ et sic sūme dolebat. Capitulum. XII.

Vndecima cōsideratio minꝰ vtil̄ fructificatiōis. Dolor em in xp̄o z matre augebat ex hac cōsideratione: scz quia cū copiosa fuerit apud deum redemptio adeo q sanguis xp̄i fuit sufficiens precū redimere etiaz mille mūdos et tamē pauci sunt qui ꝓcipiant fructum passionis xp̄i ꝓpter ingratitudinē z malicia hoim ac defidiam. Et ideo tā ipe xp̄s q̄ eius mater sūme dolebat sicut dolere solet qui ex labore maximo modicū fructuz consequi videt. Hō insinuat Treñ. in ꝑsona xp̄i dicens: O hō vide q̄ ꝓ te patioꝛ

Ad te clamo: p te, mozior: vide clauos qui bus confodior: vide spinas quibus pūgor: vide lanceam qua transvulneror. Et cuz sit tantus dolor interius t exterius: pl⁹ ta mē me cruciat q te ingratū experior Hec ille. Hinc et p Micheam. ca. vij. dns ait: Ve mihi: quia factus sum sicut qui colligit rachemos in vindemia tē. Nam cuz diabolus colligat multa: quia fere totum mundū: principes mercatores t pplos vniuersos qui oēs declinauerūt t inutiles facti sunt: non est qui faciat bonū non ē vsq ad vnum. vt dicit ps. Christus dns tāq rachemos remanētes in vindemia. i. infima mundi t pauciora colligit: qm multi sunt vocati pauci vero electi Math. xxij.

Hec itaq pensando maria multū dolebat t sūme pre omib⁹ martyrib⁹ vulnerabat gladio cōpassionis. O igit anīa fidelis cōpatere christo et ei⁹ sanctissime matri in tot et tantis doloribus: plora et fle vt cum eis valeas in celo cōregnare.

Articulus tertius q vtile est homini de doloribꝰ marie recolere et oratiōes deuotas facere

Ertiū misterium

t dicitur efficientie siue efficacie Vbi circa premissa subiūgamus q vtilem efficaciam habeat memoria cōpassionis beate marie et doloris eius: recolendo et obsequendo deuotis oronib⁹. Ad quidē oñdit tripl'r.

Primo ex auctoritate
Secundo ex ratione
Tertio ex reuelatione

Primo quidē ex aucte. qm teste apl'o. ij. Thi. ij. Si cōpatimur et cōregnabimus Ecce ḡ pria efficacia vtilitatz. s. cōregnare in celo. Jrē. ij. Loq. i. Sicut inquit socij passionū estis ita eritis et cōsolationū. Ecce secunda efficacia vtilitatis scz consolationes diuinas habere. Hinc et Eccl. vij. Omnes ad id hortamur vbi scribit: Be mitus matris tue id est, compassiōis marie. ne obliuiscaris scz o homo. Secundo ostēditur ex ratione. quia fm quod dicit Bernardus sermōe. xlij. Peremptoria res est ingratitudo: hostis gratie: inimica salutis. Nil em augetur ingrato. Ar ptra nil ita, puocat deum ad plus dandū sicut gratiarūactio. vt ergo puocemus deuz et sanctā matrem eius ad ampliorē gratiaz et gloriā donandā. simus grati de tāto beneficio nostre redēptiōis qō consecuti sumus: per passionē christi t dolorem. ac cōpassionē marie: recolendo et deuote obsequendo ac meditando. Item vt ait Seneca li. de beneficijs: Jngratus est qui dissimulat. ingratissimus omniū est qui oblitus ē Hec ille. et sic patet. Tertio ostēditur reuelatione. Legitur nempe in quibusdā rruelationib⁹ t memini legisse me idipm excerptū fore ex libro reuelationuz sancte elizabeth. videlicet q post assumptionē beate marie: sanctus Johānes apostolus cum esset anxius ex deuotionis feruore beatā mariam in gloria celesti videre. Raptus in spiritu vice quadam vidit in spiritu dominū iesum cum gloriosa sua matre. Audiuit quoq q ecce beata virgo loquebatur suo filio dño iesu: de doloribꝰ quos christus pertulit in cruce: et de cōpassione quā ipsa mater ptunc sustinuit. Et quomō hic apostol⁹ iohānes ptūc affuit tē. Petiuit quoq beata maria filium vt spālem grām donare dignaret⁹ foibus q hui⁹ memoriā agerēt deuote. Et mox dom⁹ iesus pmisit talib⁹ quattuor pcipua dona gratiarū. Primo q qui beatā mariā per dictos dolores inuocaret verā pniam de omib⁹ pctis agere mereret ante mortē. Scdo q tales in aduersis custodit precipue in morte. Tertio q meōriā passionis impmit mētib⁹ eoz t in celo pmiū pstat. Quarto q talē pcederet prāti btē marie vt q̄cq̄d vellet cū eo hoie faceret atq oīa optata sibi ipetraret ad salutē. Ergo charissime stude xpm amare, t btām mariaz p suis doloribꝰ exorare certis salutationibus angelicis venerando. i. septē admin⁹ p doloribus marie dicēdo aue maria vel pr nr. et sic grām t gl'iam impetrabis.

Pars quarta libri tertij de plāctu Marie super filij passione p sequendo illud euangelium stabat iuxta crucem iesu tc.

de quo hic cõdepẽdens ẽ agere.

Tabat iuxta cru-

ſ cẽ ieſu mater eius ⁊ ſoror matris eius maria cleophe ⁊ maria magdalene. Joh. xix. Quibus in ꝟbis charissimi nos docemur: Primo dominũ ieſum fideliter ⁊ perſeueranter diligere. Sicut ⁊ iſte ſancte mulieres omnibus alijs amicis ⁊ diſcipulis fugientibus chriſto vſq; ad mortem aſtiterunt. Nam fidelis amicicia eſt que in tribulatione non deſerit ſed permanet etiã in tẽpore neceſſitatis. vt ſcribit Eccl. vi. Item ſecũdo docemur chriſtũ ſalubriter imitari. Nam cum ſtarent omnes nori domini ieſu alonge. Iſte ſtabant iuxta crucem ꝓpe. Sic multi ſtant longe a ieſu qz in peccato perſeuerant. Longe autem a peccatoribus ſalus id eſt ieſus ſaluator. vt dicit pſ. Sed iuxta crucem ieſu ſtant qui crucí vere penitentie adherent. Stemus ergo charissimi imitando matrez ieſu ⁊ ſanctas iſtas mulieres ſpiritualiter iuxta crucem: per penitentiam ſequendo chriſtũ ſi volumus ſaluari et cuz chriſto regnare qz dominus ipſe ieſus ait Luc. xuij. Qui nõ accipit crucem ſcilicz penitentie et ſequitur me non eſt me dignus: ſcilicet habere in celo. Deniq; tertio docemur pie et deuote paſſionẽ domini ieſu ⁊ dolores compaſſionis beate matris eius contemplari et oculis mentis intuendo cõpati ⁊ deflere ac gratias agere ꝓ tanto bñficio noſtre redemptionis. O vere ſpectaculũ flebile: O miſterũ admirabile deũ verũ: innocẽtiſſimũ viroz: in oculis ſue matris lamẽtantis pendere in cruce: ꝓ noſtra vtiq; ſalute. Et nos ergo charissimi cõdoleamus ploremuſq; cuz ſcriſſima mre ieſu maria aſpiciam⁹ deuote ⁊ flebiliter hoc ſpeculũ nre ſaluris. Hoc ſpectaculũ deuotiõis qõ notat ſacz euãgeliũ. In quo ꝓmo notaꝛ i miſterio ſtat⁹ ſublimiſſime ſcitatis qz ſtabat inqt iuxta crucẽ ⁊c. Scõo notaꝛ act⁹ ꝑdulciſſime pietatiz in ipo euãgelio ibi. cũ vidiſſet ieſus mrez ⁊c. Tertio elicit ex ipo euãgelio plãct⁹ amariſſime doloroſitatiz cũ hec ſ̃ cruce ieſu ꝓſideret fuiſſe facta.

Articulus prim⁹ qz in ipo euã-

gelio deſignat ſtat⁹ excellentiſſime ſanctitatis marie.

Jrca primum mi-

c ſterij Notandũ qz ſtat⁹ excellentiſſime ſcitatis marie notat in euãgelio iſto tripliciter.

Primo ex eo qz dicitur ſtabat

Scõo ex eo qz dicitur iuxta crucẽ ieſu

Tertio ex eo qz dicit mater eius

Primo ex eo qz õr in euãgelio. ſtabat. Nã ſtare õr ſcũs q̃ nõ cadit in petã: ſz firmit ſtat in oi iuſticia: iuxta illõ Eccl. ii. Fili accedẽs ad ſeruitutẽ dei ſta in iuſticia ⁊ timore. Sic ḡ õr merito ſtare btã ꝟgo maria triplicit. Primo qz ſtabat imobiliter: nullo peccato inclinata etiã veniali cũ alij oẽs cadãt ſaltẽ venialiter. Vñ Aug⁹. li. de natura ⁊ gra dicit. Si omẽs ſcti ⁊ ſctẽ interrogati fuiſſent dũ hic viuerẽt: vtz petrũ haberẽt oẽs rñderent illõ Jo. Si dixerim⁹ qz peccatũ nõ habem⁹ noſ̃pos ſeducim⁹ ⁊ veritas in nobis non eſt excepta hac ſola ꝟgine de qua cũ de pctis agit nullã ꝓſus volo fieri q̃ſtionẽ. Hec ille. Scõo qz ſtabat maria in ſcrutinio dei ⁊ operibus iuſticie firmata. Vñ de ipa ſcribit: Prouer. viii. Dominus ſuã miſit ad fortia. i. ardua ꝟtutũ opa ⁊ digiti eius appñben. fuſũ. qz ipa filiuit dño ieſu tunicã incõſutilẽ. Multe filie congrega. diuitias. i. bonoz meritoz ⁊ ꝑmiorũ. tu ſupgreſſa es vniuerſas. In q̃ certe redarguit nra pigricia. vt loq̃r ſm Bern. in ſer. ſup̃ euãgelio. Stabat iuxta crucẽ ⁊c. Ecce inqt maria celu⁹ grauidata feſtinat viſitare elizabeth. Nos autẽ pctores ipos paupes ⁊ debiles nõ ſolũ viſitare: ſz et inſpicere ⁊tenim⁹. Maria purificãda aſcẽdit ad tẽplũ: q̃ tñ nil ipuz hũit. Nos miſta hẽm⁹ purificãda ⁊ pniaz ac ꝓfeſſiõz differim⁹. maria obtulit filiũ quẽ nouit ꝑcioſiorẽ celo: nos vilia deo offerim⁹ ⁊ cuz murmure paupib⁹ modicã elemoſinã damus. Maria pditũ filiũ reꝙſiuit cũ dolore donec ĩuenit ĩ tẽplo. Nos ꝑ pctm̃ amiſſũ ieſũ nõ q̃rim⁹: ⁊ eccliã ſegnit vix ⁊ raro intrã⁹. et ſic iguia torpẽ⁹. Hec ⁊ plã vbi ſ̃ Ber. Tertõ qz ſtabat maria i fide ieſu ꝓſtantiſſima ⁊ patiẽtiſſia. Nã diſcipul⁹ fugiẽtib⁹: cũctiz viris recedẽtib⁹ i gliaz tot⁹

femineī sex⁹ int̄ tot p̄ſſuras filij ſui ꝓſtāter ipa ſola ſtabat i fide ieſu firma. et pulchre bat vt decet pudicitiā ꝑginalē: non ſe lamentabat in tanta amaritudine. non maledicebat: nō murmurabat: nec victā hoſtiū a deo petebat. Sed ſtabat diſciplinata verecunda virgo patientiſſima. lachrymis plena: doloribꝰ imerſa. Vnde Anſhelmꝰ ait: O domina quos fontes lachrymarum dicam erupiſſe de pudiciſſimis oculis tuis: cū attenderes vnicum filiū tuū innocentem coram te flagellari: mactari: t carnez eius diſſecari crudeliter. t tamen diuine voluntati cōformis fuiſti patiēter. Hec ille. Tūc igit impletū eſt illud: Eccl. i. Generatio preterit. ſ. quādo petrus cum ceteris eccleſie p̄cipibꝰ fugit: t generatio aduenit ſez quia latro credit t in paradiſum ꝓuenit. Terra aūt ſtat in eternum. Terra. i. beata virgo que diuinū fructū ꝓtulit imobilis ſtetit in fide chriſti t charitate. In cuiꝰ re p̄ſentationem eccleſia in triduano officio dñice paſſionis candelas extinguit: ſola vna relicta abſconſa: que poſtea ꝓferꝝ: ad illuminandū. Et iſta ſignificat beatā mariā que ſtetit in fidei lumie t ipa omēs poſtea illuminauit aplos. Ecce ergo beata virgo ſtabat in omni ſanctitate. Et tamē ipſaz deꝰ voluit pati p̄ omibus martyribꝰ dolores i morte xp̄i. Et tu ḡo hō diſce pati p xp̄o: diſce nō turbari cum vides te aduerſitatibꝰ arteri. Capitulū. II.

Secundo excellētiſſima ſanctitas marie deſignat in euangelio ꝓ eo ꝙ dicitur ſteriſſe iuxta crucem ieſu. iuxta inquā. quia ꝓpinquiſſima ieſu in omni ſanctitate t gratiarū plenitudie ſuper omnē creaturā. Hiero. in ſermone de aſſumptione. Omnis plenitudo gratie q̄ fuit in chriſto deſcendit in virginē. Sz queſtio occurrit vnde cōgruebat btāz virginē aſtare iuxta crucem ieſu patiētis: q̄re noluit deus ipſam tunc eſſe alibi q̄ iuxta crucem. Et hāc queſtionē pulcherrime tractat Bernardꝰ ſermone quo ſupra atz in meditationibꝰ ſuis dicit ſic: O mundi dña quid hic ſtas: q̄d hic agis: q̄ ob cauſam huc venire voluiſti in montem. ſ. caluarie locū peſſimoꝝ t horrendoꝝ cadauerum. Cur te nō retinet verecūdia virginalis vt in gentium multitudine peccatricū et furore inſanientiū ꝓtra deū ac xp̄i ſanguinē innoxiū effundentiū te exhiberes in publicū. Que ſemp ſolitaria in cella vacabas deo. Quis vnq̄ qui te agnouiſſet reginā mundi angeloꝝ et hoīm: preſumere auſus fuiſſet q̄ ſtare deberes iuxta patibulū. Quid ē ergo obſecro q̄ ſtas iuxta crucez ieſu: O feliciſſima dei mater queſo te obliuiſcere pauliſp meroris quem habuiſti in illa hora paſſionis t ꝓtunc reſponde ad hec queſita nobis. Et reſpondendo ibidez Bernardus ad hec ponit precipue tres rationes in ſumma.

Prima eſt ratio compaſſionis
Secūda ratio mediationis
Tertia ratio aſſilationis

Prima ratio cōpaſſionis. vt ſez mater maria videndo chriſtū coram ſe patientem preſentialiter p̄ merito t premio martyrij acerbius pfodiatur gladio doloris. Vnō Bern̄. vbi ſupra. Quid mirū q̄ aſtabas cruci chriſti o maria. Quis em̄ ſi nō acceſſiſſes indicaſſet tibi quō tuus t dei filius in cruce ſteterit nudo corpe: palida facie: reſplus cruore dilacerata tota carne: quid inter hec facere debuerat mr̄: niſi vt aſtaret iuxta crucem t aſpiceret regem glorie exſpectādo finē mortis: et diceret in corde Stabo et aſpiciam oculis manus perforatas t pedes: videbo quomō pendet in patibulo mundi ſaluator et quomō tranſeat ex hoc mundo. Accedam xp̄ius amplectar brachijs t depoſituz de cruce oſculabor filium deum t dominum meum tē. Hec ibi t plā. Secūda ratio mediationis. quia enim maria eſt mediatrix et aduocata generis humani. ideo iuxta crucem redemptoris ſtare debuit: ad deſignandum. quia ſicut redemptio noſtra facta eſt p̄ chriſtum preſente matre patiētē Ita omis ſalus et gratia nobis ꝓueniret: non niſi mediante maria que fuit chriſti adiutrix in redemptionis noſtre celebratione. Hinc in perſona eius quaſi dictum ab ipſa virgine canit eccleſia dicēs: Vidi aquam egredientem de templo dei a latere dextro. t oēs ad q̄s puenit aqua iſta ſalui facti ſunt. Certe maria videre meruit aquā cū ſanguie egredietē ō tēplo corpis

christi: z hoc a latere dextro lācea militis perforato hec aqua. i. lauacr redemptionis z regenerationis oēs saluauit. media trice assistēte maria. Vñ Bern. Felix ait Maria que viris z mulieribus oibus salutis antidotū ꝓpinauit. Tertia rō assistentionis. qz eīm btā maria multū cū cruce cōcordat assistendo in opere nre salutis: iō decuit pulchre ipa iuxta crucem stetisse dicit. Et declaratur: Prio ex noīe. quia sicut crux christi pniam significat saluādor: ita nomen marie interpratū: id est amar mare significat amarā pniam. vt sciamus quia penitētibus ꝓmittit salus Dat. iij. Penitentiā agite appinquabit regnū celorum.

Scdo ex inchoata ꝗtute. qz sicut p crucē xpi est inchoatū vt ipa sit oib amabil crux que pri⁹ erat horribilis z maledicta iuxta illud Deut. xxi. Maledict⁹ oīs qui pendet in ligno. Vñ et scūs andreas arz Petr⁹ alijq discipuli gaudēter ibant ad crucē: ita virginitas antea erat maledicta Deut. vij. Nō erit i te sterilis z infecūda ꝛc. Vñ et moriture ꝗgines ꝓcipue suā ꝗginitatē deplangebāt. eo q carerēt posteritate sicut patet de filia iepte Judic. xi. Sed p mariā est ꝗginitas iniciata z dedicata in bñdictionē adeo. vt teste ps. Afferunt regi ꝗgines post eaz. i. ad imitationē marie regi xpo. multe ꝗgines offerunt p votum ꝗginitatis Tertio ex bñdictōe. qz sicut p signū crucis bñdicunt oīa z scrificātur. ita p bñdictionē marie ꝗginis omia sunt ꝙsecuta bñdictionē dicēte Augu. ser. ō natiuitate marie. Quarto ex gl'iosa decore. qz crux ānea erat ignominiosa horrida latronū pena: nūc est p xpi passionē tā gl'iosa z decora q de patibulo latronū trāsiuit ad frontes imperatoz: depingit arma pncipū z dyadema regū z vexilla exercituū. q subiugauit totū mundū z fulgebit cū xps venerit ad iudicū. Sic btā maria cū fuerit antea vna paupercula puella virgo: lachrymosa: iudeis deliramentū visa. Jā erat tā gl'iosa z decora: q ei⁹ imago auro z gēmis rutilat. Jpam reges z pncipes iuocār. Ad ei⁹ nomē genu flectit. cēpla in nomie ei⁹ pncipaliora edificant. Et insuper in celesti regno maria gl'ia ab omib⁹ beatis veneratur. Merito g maria stat iuxta crucē iesu. vt cum cruce iesu digne exaltet gl'ie similitudie et decore. La. III.

Tertio excellētissima marie scitas t notat in euangelio in eo q ō⁹ mat ei⁹. i. iesu filij dei. In qua eīm mr̄e habitauit xp̄us debuit esse scientissima. qz vt dicit ps. Tu autē. s. dñe iesu in scto habitas laus isr̄l. Sanctificauit eīm tabernaculū suū altissim⁹. Sed h̄ q̄stio ortt ex euangelio. quare btā ꝗgo non appellat h̄ ꝓprio noīe. sed ex mr̄nitate: cū ō⁹. Stabat iuxta crucē iesu mr̄ ei⁹. Et tñ alie scte mulieres astātes ꝓprio noīe sūt appellate. vt maria cleophe z maria magdalene. Rñdet fm Bern. vbi s. q h̄ voluit spūssctus triplici rōe. Prio ꝓpter infidelitū iudeoz dānationē clariore. vt ex h̄ grauior z dānabilior eoz culpa appeat qñ filiū dei innocentez in oculis mr̄is occiderūt crudelit'. vñ lex phibuerat: Deut. xxij. talē crudelitatē di. Nō coques edū in lacte mr̄is sue. Nam figural'r edus imact'at⁹ ē xps q velut ouis ad occisionē ē duct⁹. hūc i lacte mr̄is coquerūt iudei: qñ eadē die q fuerat i ꝗgis vtero ꝙcept⁹. i. feria. vi. annūciatōis dñice tādē ꝗtētib ānis. xxxij. i mag̃ feria sexta in ocul' pie mr̄is q xp̄m lactauit crucifixus ē

Scdo h̄ voluit spūssctus ꝓpter dolor ex pssionē. qz in eo q iuxta crucē iesu mr̄ appellat duplex magnitudo doloz in xpo et mr̄e exprimit ex pntiali assistētia z doloris recipcatōe. vt patuit qte p̄cedēti ar. ij. c. v.

Tertio h̄ voluit spūssctus ꝓpter fidelitū exoratōnē vt nouerim⁹ exorare p mia impetrāda mr̄ez mie mariam nō alibi q̄ iuxta crucē iesu z ibidē deuot⁹ aio q̄rere vt efficaci⁹ valeam⁹ inuenire. Vñ Bern. vbi s dicit sic: Stat iuxta crucē iesu mr̄ ei⁹. ibi ergo illā q̄ratis remedianda sacris meditatiōib: pulsando deuotis pcibus: qui sic q̄rit inuenit z pulsāti apiet. Subdit pulchraz oratōnē. dicēdo sic. Quicūq g eā p certo desiderat dicat Ora Demēto ch secro dulcis dña z mr̄ illi⁹ venerāde stationis qua tuo tā bto filio astitisti pendēti in cruce. Reduc q̄so ad meditatiā cordis tui cogitatiōes z innocētis aie tue angustias q̄s rūc habuisti qñ innocēs ille tu⁹ vnigenit⁹ coram te immolatus est z recogita q omnia p pctoribus tolerare voluit: quoz primus ego

sum: ille mihi ꝓstitit vt sim frat̃ su⁹. ḡ tu ne dedigneris pia mr̃ q̃n sim fili⁹ tu⁹. habe ḡ pijssima dña me indignū tibi cōmendatū. Ad te hodie o vnica spes miserorū ꝓfugio plen⁹ fiducia tibi meipm̃ z omes nēcitates meas recōmēdo te hodie ī mr̃ez et pr̃oñ̃ ꝑ cūctis ꝑopto. Noli ḡ pia mr̃ spnere me ꝓpter eū q̃ amore mei nud⁹ z lacerat⁹ pependit coz̃ te ī cruce. Hec Bern̄. et subinfert dī. Quō credis. s. o fidel̃ania q̃ seipaz tibi negare possit h̄ mō supplicāti q̃ est pietate plena z misc̄die regina z̄c.

Articulus scōs de actib⁹ predulcissime pietatis exhibitis a christo in cruce.

c Jrca secundū miterīū de actu p̄dulcissime pietatis qui notatur in hoc euangelio tripliciter.

Pr̄īo erga mlieres sc̄as noiatas
Sc̄ō erga ipam dei mr̃ez sc̄issimā
Tertio erga discipulū iohem astantē

Pr̄īo nāq̃ suauissimā pietatez exhibuit x̄ps sc̄is mlieribꝰ ī eo q̃ istis solis p̄ alīs notis voluit hāc gr̃az pietatis donare vt mereanť cū sua genitrice sc̄issima adesse passiōi x̄pi z morti in cruce ꝓ mūdi salute et in oc̄is eaz spm̃ exalare. Sz q̃ri p̄nt hic aliq̃. Pr̄īo q̃re mlieres voluit astare cruci x̄pi ipe de⁹ plusq̃ viros Ad qō ꝓtin⁹ rñdeť q̃ breuit hac rōe. vt sic a mlliere sūpsit initiū nr̃a p̄dicio: ita coz̃ mlieribꝰ celebraret̃ sacrificiū nr̃e reparatiōis z lauacrū regñatiōis in sanguis x̄pi effusiōe et morte. Hinc in figura legit̃ q̃ mo. fecit lauatoriū eneū de specc̄lis mlierū q̃ excubabāt in hostio tabnaculi federis. Mimiruz hostia tabernaculi sūt vulnera dñi iesu q̃ sūt apta fozaīa corpis ei⁹ in q̃ velut in templo vel tabnaculo de⁹ hītauit ꝓ vnionez. Mlieres excubātes sūt iste de q̄b⁹ ī euāgelio q̃ vulneribꝰ x̄pi inuigilabāt aspiciēdo. de specc̄lis istaz mlieꝝ lauatoriū ꝓficitur q̃n spectac̄lo ipaz z exēplo pctōres purificanť ꝓ x̄pm q̃ dilexit nos z lauit nos a pctis nr̃is ī sanguīe suo. Apoc. i. Sc̄ō q̃rit. Quare x̄ps voluit redēpc̄iōez nr̃am opari coz̃ solis talibꝰ mlieribꝰ q̃ vocabāt singale h̄ nomīe maria. Rñdeť vt vocaret q̃ tales solūmō hoies adulti gr̃az pcipiūt efficacit̃ redēptiōis x̄pi: q̃ amaritudinē vere pnie de pctis ꝙuertēdo acceptare volūt. q̃ maria amarū mare interp̄rat. et sic in ipo noie pnia amara designat̃ quaz debēt facere pctōres al's ꝑibūt teste salutore Luc. xiij. Dico vob̄ nisi pniam egeritis oēs sil̃ ꝑibitis Tertio q̄rit: q̃re magdalena q̃ antea fuit peccatrix in ciuitate famosa voluit x̄ps astare cruci sue cū maria virgine imaculata Rñdeť q̃ vt docear q̃ nō solū p̄iustis sed etiā ꝓ sceleratissimis peccatoribꝰ ad pniam redeūtibꝰ passio et mors x̄pi ꝓficit ad salutē z celestem gl̃iam acquirendā. Vñ Bern̄. sermone q̃ supra dicit sic: Stāt sil̃ pulchre z decēter virgo maria z peccatrix magdalena iuxta crucē ieſu moriētis: quia ipe crucifixus vna z eadē morte est cōseruator virginis et purificator peccatricis. atq̃ vtriusq̃ pius remūerator. Astare ḡ cruci voluit x̄ps peccatricē magdalenā vt ꝑ ipaz cūctz pctoribꝰ pateat q̃ care x̄ps eos redemit: sicq̃ obligatum se deo pctōr aduertat z a peccato resipiscat. Cū eīm aliq̃s alter̄ sibi obligare intendit: mun⁹ p̄ciosum illi ostēdit z conferendo dicit: Ecce amice vt scias quantum te diligo: z quantū donū tibi tribuo. q̄ mille auri talentis cōgregauī. Sic x̄ps in cruce coram peccatrice voluit pati. vt. q. d. Vide aīa peccatrix quantū te diligo quia tam acerba morte ꝓ te morior. vide vulnera: vide q̃ man⁹ expandī in cruce: vt te reuerentē amplecterer: caput inclinaui vt te oscularer. Cor trāsfixū habeo vt te ī cordis amore sucipiā. Reuertere ḡ sunamitz ad me: ecce vleisci dissimulo: pctā remitto: p̄miū eternū ꝓsto. O iesu dulcissime tibi laus et gratiaz actio. Hec sententialiter Bernardus. La. II.

Ecūdo maxie pietatis actū x̄pus f exhibuit matri de cruce tripliciter

Primo q̃ ipsam pijs oculis respiciendo in tanta amaritudine quia scribitur in euāgelio: Cum vidisset ieſus matrē et discipulum quem diligebat. Naz ꝓfecto mirum videť q̃ cū plures sub cruce astarent non dicitur christ⁹ vidisse vel respexisse nisi matrem et discipulum quem

diligebat. Ad qđ rñdeꝛ q licet veriſiliꝛ et alias ſanctas mulieres aſtãtes xp̃s viderit: tñ ſcriptura ſpãlius loquiꝛ q vidit mr̃em et diſcipulũ dilectũ: nõ ſine cauſa qꝛ in miſterio p hoc deſignaꝛ q xp̃s deꝰ iuſtos t dilectos atq; innocẽtes q̃ ſignifi/canꝛ p matrẽ inocentiſſimã t p̃dilectam atq; iohem diſcipulũ dilectum tales libẽ tius intueꝛ t ampliꝰ ꝛſolatione ſpũſictũs cõſolaꝛ. Tales in tribulatiõe poſitos non deſerit ſed pñs oc̃lis reſpicit vt eruat t corũ patriã i celo remũeret. Vñ ps̃. Oc̃li dñi ſup iuſtos t aures eꝰ in p̃.e. Vultus aũt dñi ſup fa.ma. vt p.ð ter.m.c. Clamauerũt iuſti t exo.tribu.e. liberauit eos ꝛc̃.

Scõo maxie pietaꝛ obſequiũ p̃ſtitit ð cruce xp̃s mr̃i ꝛſolabiꝛ alloq̃ndo. qꝛ inq̃t dixit mr̃i ſue: mulier. Quo pietaꝛ obſeq̃o maiꝰ tũc excogitari nõ potuit. vt ait Ber. ſer. q̃ s̃. Et rõeꝝ ſubdit dicẽs ſic: Diſtenꝰ em̃ i cruce t i vltio ſpũ ꝛſtituꝰ cũ mẽbrorũ vſũ libeꝝ iã nõ hꝫ p̃ter oc̃los t linguã de vtroq; hoꝝ fuire mr̃i dignaꝰ eſt: reſpiciẽdo t alloq̃ndo. mlier ecce filiꝰ tuus ꝛc̃.

Sꝫ q̃rit q̃re dñs ieſus non appellauit eã tũc mr̃em ſꝫ tm̃ mlierẽ. d. mlier ecce filius tuus. Rñdeꝛ ſm doctores q p̃mo idcirco ne ſi aliq̃d verbũ dulce dixiſſet: ſcz matrẽ noiando doloꝛ mr̃i cordis adauctus fuiſſet t coꝛ ipm maternũ ſciſſum extitiſſet. ſicut legitur reuelatũ hoc p beataꝫ virginẽ ſcõ Anſhelmo. pepercit ergo xp̃s mr̃i ne dolores eius taliꝛ noiando augeret

Scõo hoc voluit p̃ter miſteriũ. qꝛ mulier dicit quaſi molliẽs herñ. i. dñm t ex h̃ ſignificatur. quia beata virgo emolluit deũ in tantũ vt in eius vterũ deſcenderet et noſtros defectus ſuſciperet. vt quaſi dicẽret xp̃s mr̃i: mulier que me in vterũ attraxiſti tuaꝫ virtutũ amore: Ecce qualia me pati feciſti: p te t hoib̃ oĩbus: Ecce cẽtis vulneriꝫ cõciſa eſt caro ex te ſ̃gie ſũpta. Ecce vide quia totum ſanguinẽ meũ quẽ in tuo vtero ſumpſiſt: effundo p̃o redẽptõe hoim t aniaꝫ meaꝫ p eis trado. Et tu ergo habe electos meos in filios tanq̃ fratres meos chariſſimos ꝛc̃. Tertio xp̃s de cruce maxĩmã pietatez exhibuit matri quia in ſolatiũ t obſequiũ ſibi diſcipulꝫ dilectum cõmendauit dicens: Ecce filius tuus. Vñ hic vertitur q̃ſtio apð doctores ſacros. Cur dominꝰ matri reliete voluit tutorem deputare: nec voluit ipſam ſolam relinquere: cum tamen eſſet ſanctiſſima t diuina prudentia atq; angelorũ cuſtodia t obſeq̃o erat p oĩa mũita ſufficentiſſime. Sed ad id dant pl̃es rões p̃cipue ſm Berñ. vbi ſupra. atq; Frã. maro. t alios doc. Prima rõ p̃ter obſequium quia verecũdia ſ̃ginalis tutore ec patrono indiget de cuiꝰ cura hãc comodius ducat vitam. Vñ ex hoc colligitur. q ioſeph ſponſus marie iam ante defunctus erat. et ideo xp̃o moriẽte ipa virgo tutore indigebat: redarguunt igiꝛ ſ̃gines t puelle q̃ nolũt eẽ ſub regimĩe alioꝝ ſed libere: q̃b multũ inſidiaꝰ beſtis antiquus. Scõa rõ p̃ adoptiõis ſolatiũ. ſic em̃ lex hũana adinuenit adoptionẽ i ſolatiũ liberoꝝ: ita xp̃s virgini ſolatium poſt ſe relinquebat in huiꝰ mũdi exilio. Erat q̃ hoc ſolatium btẽ marie: tũ p̃ter gratã ſocietaꝫ inꝫ virginẽ iohem diſcipulũ dilectũ xp̃i: atq; ipſam viginem mariam. tum p̃ter miſteriũ: quia ſicut p̃eter naturam erat q virgo peperit filium: ita p̃eter leges erat q virgo adoptaret filium. tuꝫ p̃opter ſignificatũ q vicz ipa dei naturalis mr̃ eẽt adoptata mater oĩum electoꝝ. Tertia rõ p̃opꝫ ſpũale officiũ. vt ſcz btã maria hꝫ iohannẽ tanquã cappellanum qui eidem in ſpiritualibus ex officio haberet deſeruire. ſcz miſſas coram ipſa celebrando et ſacramẽta miſtrãdo. videlicz eucariſtiam: vnctionem ſacrã. et ſm Albertũ etiam cõfeſſionẽ audiendo. Non quidẽ cõfeſſionẽ petõꝝ. qa maria nullũ pctm̃ habuit. Sed vt p̃cepto ð ꝛfeſſiõe t ſatiſfaceret obediret ꝛfitebaꝰ maria q nõ fuerit digna tãtis bñficiꝫ ſua ſ̃ture de hoc laꝰ li. vij. p.i.ar. ij.

Quarta rõ p̃ter legꝫ diuĩe cõplemẽtũ vt t nos inſtrueret iplere ð honore mr̃no p̃ceptũ diuĩe legis. Vñ ſm ph̃m. viij. ethicoꝝ. Dñs mgr̃is t parentibus non poſſumus reddere equiualẽs. t ideo debemus ſeruire eis quantũ poſſumꝰ iuxta p̃ceptũ dei. Exo. xx. Honora p̃cz t mr̃ez ꝛc̃. Hic vt dicit Ber. ſermõe. quo s̃. Et q̃ xp̃s viuẽs matri ſeruierat t ſubditꝰ erat Lu. ij. Cũ iã ſeruire poſt morte nõ poſſet in ſui p̃ſona

seruitiū ꝓ discipulū quem pl⁹ amauerat mr̄i honorāde exhiberi voluit. Ca. III

Ertio dn̄s ihesus maxime pietatē actū exhibuit erga discipulū iohēz ꝙa ip̄m benissime sue mr̄i in filiū cō mēdauit di. Ecce mr̄ tua ꝛc. Vbi q̄rit Cur xp̄s iohem quē seruū mr̄i sb̄stituit: filiū non seruū appellauit cū ait: Ecce filiꝰ tuꝰ ꝛ ad discipulū: Ecce mr̄ tua: q̄re nō dixit. ecce seruꝰ tuꝰ ꝛ ecce dn̄a tua. R̄ndet ꝑm Bern̄. sermōe ꝑdicto Primo h̄ fecit ꝓpter charitatis cōmēdationē. qz em̄ xp̄s charitatē iter hoies sūme diligit. quā ꝛ in vltīa cena discipl'is cōmēdauit d. Māda tū nouū do. vo. vt di. iui. Jn h̄ cogn̄scēt oēs qz m. dis. e. si di. ba. Jo. xiij. ca. Vn̄ ꝛ ipe suos discipl'os nō dixit suos sz amicos. Jō voluit ꝛ inter mr̄ez ac iohem charitatem sc̄az extollere. quā charitatē imprat nom̄ mr̄is ꝛ filij. Scdo ꝓpter iohis honoratiōnē ex eo em̄ apud eccl'iam iohes meret ꝑhonorari vtpote filiꝰ marie a xp̄o sb̄stitutus ꝛ adoptatus. Tertio ꝓpter nr̄e spei ꝙfortatiōez. qz ꝑm Hugo. d sc̄o vic. Oēs electi in ꝑsona iohis sūt cōmēdati. b. maria tanc̄z filij. qui tm̄ non sumus digni fore serui. Nimiꝝ iohes interp̄tat gr̄a vel in quo ē gr̄a ꝑm Hiero. ꝛ ideo figurauit oēs in gr̄a exn̄tes. quos singulos xp̄s adoptauit in frēs atq; dei p̄ns filios: iuxta illud Job. i. Quotq̄t aūt receperūt eū de. e. p. fi. dei fieri. ꝛ ꝓ ꝙn̄s i filios adoptiuos sācte mr̄is suc. vt oñdat nob̄ xp̄s sūmā pietatez et charitatē. Jdeo ait: Ecce filiꝰ tuꝰ. s. O mulier q̄ es mr̄ mea. q. d. Ea diligētia fo/ue ꝛ ꝓmoue hoies electos ꝛ dilectos ac si eēnt ꝓgeniti ex te: sicut ego filiꝰ tuꝰ. Deiñ dic̄ discipl'o Ecce mr̄ tua. q. d. O aia fidel' ꝙsidera. Ecce quātū te diligo cū ꝓ te mo/rior. te mihi in fratrem ꝛ genitricē meā in mr̄ez tibi adopto: vt ea dē diligēta te foue at qua mr̄ filiuz ꝛ ad ip̄am secure recurre Noli despare sed cōfide ꝛ ꝙuertere ad me Sic exponit Bern̄. et subdit exclamādo: di. O mirā ꝛ inauditā pietatē xp̄i. o q̄ ꝓficuū: o q̄ gl'iosū est fore tuū discipulū bōe ihesu. Quis em̄ ꝓncipū hui⁹ mundi seruis suis ritū honorem exhibuit. qz ecce dn̄s nr̄ matrē suā celi reginā nobis seruis in ꝑsona iohis dedit nō in dn̄am tm̄ aut soroz̄ez vel mr̄terā: sed in mr̄em cōmēdauit. et sic nos regni celestis fecit heredes q̄dē dei coheredes autez xp̄i. Ro. viij. Nos igit' kmi sim⁹ discipuli stātes iuxta crucē xp̄i. Naz qui xp̄i sunt crucifixerūt carnē suā vicijs et ꝙcupiscētijs. Gal. v. Sicq; audire merebimur. Ecce mr̄ tua. Si em̄ maria ē mr̄ nr̄a q̄ ihesus ē frater nr̄. q̄ ꝛ p̄r eius celestis est p̄r noster. ꝛ regnū eiꝰ hereditas nostra

Sed adhuc q̄rit. qualiter iohes ꝑ alijs discipul' singl'ariter hāc gr̄am sūmā ꝓmeruit vt adoptaret' spāliss̄ime. R̄ndetur ꝑm Fran. maro. q h̄ de ꝓgruo iohes ꝑ ceteris meruit. Prio q ꝗginitatez vt ꝗgo vrigini cōmēdaret. Hā Sap. vi. scribit q. Jncoꝛruptio facit hoiem ꝓximū deo. ꝛ sic xp̄o ihesu atq; eiꝰ mr̄i ꝗgini. Tu q̄ hō studē puritatē sectari vt diligaris a xp̄o et a mr̄e eiꝰ adopteris in filiū Scdo ꝓmeruit q charitatē. vñ scribit q vidit ihesus discipulū quē diligebat. xp̄s ei se diligentes diligit. Prou. viij. Tertio q passiōis xp̄i recogitatā dolorositatez. qđ notat' in eo q iohes stabat ꝑ cruce ꝛ intuebat' xp̄m patientē cōpatiēdoꝛ fidelē cū gl'iosa ꝗgie mr̄e Qui nisi astitisset hoc nō ꝓmeruisset. ꝛc.

Quarto q deuotiōis pietatem. Hā ꝑm Fran. maro. exq̄ ex brā ꝗgie sūma dulcedo effluebat diuīal' gr̄e resplēdētis i ea. iō ip̄a erat sūme desiderabil' sc̄ā deuotione spāliť ꝓbis pfectꝰ ꝑm dyo. Vñ ꝙcluditur credēdū q iohes sūma deuotiōe flagrabat ad familiaritatē marie deuotissimā. Xp̄s q̄ videns eiꝰ deuotionē: dedit occasionē casta eidē. vt tāc̄z filiꝰ adoptiuꝰ securiꝰ adiret ip̄i⁹ familiaritatē deuotā ꝓpť qđ i euāgelio subinferť. Et ex illa hora accepit eaz discipul⁹ i suā. s. deuotā: nō addit mr̄ez. qz ex pia hūilitate nō ē ausus iohes se scribere filiū tāte mr̄is. s. dei. Sz simpl'r dicit. q accepit eā i suā. s. p spāle deuotiōz: cui pia obsequia q̄tidie exhiberet. Tu q̄ hō fac silit̄ ter vt spūal'r adoptari meraris. Hā, Ro. viij. scribit. Qui spū dei agūt. s. p deuotionē hi filij dei sunt. O deꝰ meꝰ q̄sta fuit cōsolatio iohi videre: alloq; ꝛ ꝙuersari cum mr̄e dei quā desiderabāt etiā angeli ꝛ oēs sc̄i. O dulcissime ihesu da mihi pctōz salutem in celesti gloria frui tua ꝛ ip⁹ sanctissime matris tue visione beata.

Articulus tertius q̄ btā maria amariſſimos planct⁹ hūit ſup filio in vita p̄cipue. xij.

Arca tertiū miſe=

rū de planctu amariſſimo b. marie. Nota q̄ iz ipa in oib⁹ penalitatib⁹ z doloꝛib⁹ xp̄i ex cōpaſſiōis pietate hūerit fletū doloꝛoſuz. tñ ad nūez. xij. ſtellaꝝ deſcribunt p̄cipue. xij. planct⁹ ipli⁹ p q̄b⁹ coꝛona gl̄oſiſſima. xij. ſtellaꝝ extat coronata. Juxta illd Apoc. xij. In capite ei⁹ coꝛona. xij. ſtellaꝝ. Primus plāctus ſiue flet⁹ marie fuit cōpaſſiōis ſup filij ſui paſſiōe miſeriaꝝ ſcz bui⁹ vite vt famis frigoris eſtus fatigioꝝ z ſitiuz. Nā cū videbat puulū ieſum ploꝛantē p̄ frigoꝛe vel fame: quē ſciebat veꝝ deū. p nobis ſic hūiliatuz quō mr̄ pia ſe ꝛtinere poterat? Sic z ī oib⁹ neceſſitatib⁹ z miſeriꝭ bui⁹ vite q̄s p nobis ſuſceperat dei filius ſuſtinendas vtiq; mr̄ ſūme cōpaſſiōis z affectus teneritudine cōmouebaꝫ ad fletū: vt dicere poſſit illud Treñ. i. Vulti gemit⁹ mei z coꝛ meū merēs. Scōs planctus exulatiōis q̄n. ſ. fugit cū filio in egyptū: terrā infideliū idolatraꝝ. p rantā diſtantiā: quā vt ōꝛ vix curſoꝛ velox pōt percurrere. xij. aut. xv. die bꝫ. q̄s cogitare ſufficiet quātas penurias: quot fatigia z fletus paſſa tūc fuerit maria die z nocte ī tali deſerto vbi nec domus ad hoſpitandū erat: ſed ꝛtinuus laboꝛ: timoꝛ z doloꝛ. Tertius planctus amiſſionis quē hūit in triduo q̄rendo ieſū. xij. annoꝝ pueꝝ pditū. O q̄ntis fatigiꝭ z laboꝛib⁹ plangēdo diſcurrebat maria q̄rens dilectiſſimū filiū. Pie em̄ credo q̄ illas noctes triduanas inſōnes duxit in lachꝛymoſis oꝛonib⁹ deū deprecando vt daret ſibi repire filiū: nec illis dieb⁹ comedere placuit aut bibere ſed ꝛtinue ſe afflixit amariſſimis lachꝛymis: tūc ipletū ē illud Treñ. i. Ploꝛans ploꝛauit in nocte. ſ. triduana z lachꝛyme ei⁹ in maxillis ei⁹. ꝑpterea aīe ad filiū: dolētes q̄rebamus te. Luc̄ ij. Quartus planctus captiōis q̄n enim audiuit captum filium: pie credo q̄ quaſi moꝛtua moꝝ in terrā cecidit. z iuxta illud Tbo. r. Flebat inquit. ſ. ipa mr̄ ei⁹ lachꝛymis irremediabilib⁹ atq; di Heu me fili mi vt q̄d te miſi. ſ. i hierl̄z lumē ocl̄oꝝ meoꝝ ſolaciū vite mee. Hec ibi. Quintus planct⁹ ſup multiplici tormētatiōe: q̄ nouerat filiū multipl̄r affligi ab impijs: vinculari alapidari z dilaniari: tota nocte et die varijs modis cruciari. Juxta illd. pſ. Fui flagellat⁹ tota nocte z caſtigatio mea i mat. z Job. xvi. Percuſſer̄t maxillā meā ſaturati ſunt penis meis ⁊c. Sextus plāctus ſup multiplici illuſiōe: quia nouerat quō verus de⁹ multipl̄r illudit: blaſphemat: vituperat z cū latronib⁹ deputat Septimus planctus ſup innūerabili vulneratiōe: q̄ videbat caput ſpinaꝝ denſitate multipl̄r punctū: z carnē ei⁹ ſcriſſimā toꝛtal̄r vulneriḃ repletaꝫ: vt a planta pedis vſq; ad v̄ticē nō eſſet in eo ſanitas. Eſa. i. Nā ſm mḡm Jordanē xp̄us hūit. 5475 vulnera. vñ v̄. Septuaginta q̄nq; q̄tercēt miliaq̄nq;. v̄. Tot ferk xp̄us p nobis vulnera paſſus. Et idez dicit q̄ ſi q̄s p annū integrū q̄tidie ozet. xv. pr̄ nr̄. p q̄libet vulnere reſultabit vnū pr̄ nr̄. O igit̄ cū multipl̄r plangēs dolebat maria: q̄ ſm doctores: oia vulnera q̄ paſſus eſt xp̄s in carne: ipa paſſa ē in coꝛde. Merito de ipa ſcribit illud Treñ. ij. Magna ē velut mare ꝛtritio tua: q̄ ſicut gutte maris innūerabiles ita doloꝛes marie. O ctau⁹ planct⁹ ſup imani effuſione. ſ. ſanguis xp̄i totius. Nā videbat illū ſacrū ſanguinē imanit̄ effūdi in terrā: cui⁹ vna gutta p̄ualebat mūdum ſm Ber̄. Videbat os ieſu z faciē pulcherrimā paleſcere: carnē exhauſtā ſanguie nigreſcere: z dicere poterat flens illud. pſ. Defecit vita mea in dolo. z anni m. in gemitib⁹: q̄ effuſus ſū ſic aq̄ ſup terrā. h̄ ꝑpt̄ ſanguinē xp̄i effuſum. Nonus planctus ſup crucis affixiōe: q̄ videbat ſuū ieſū cruciatur extenſum ſup clauos pendere nec bñe q̄ caput reclinare: nec poſſe ſe alleuare ⁊c. vñ pia mr̄ dicere poterat illud Eſa. xxxviij. Ecce amaritudo mea amariſſima

Decim⁹ planct⁹ ſup filij ꝛterno doloꝛe z meroꝛe: q̄ videbat ieſum triſtē bñe aiam vſq; ad moꝛtē: z ſūmos doloꝛes pati: tū p mr̄is cōpaſſione. tū p boīm ingratitudie: vt p̄cedenti ꝓte actū eſt de incōp̄ehēſibilibus doloꝛib⁹ xp̄i. Undecim⁹ planct⁹ ſup filij flebili moꝛte: q̄ videbat xp̄s cū clamore z lachꝛymis moꝛi: vt teſtat ap̄ls Heb.

v. Credit ꝙ q t maria tūc ꝑ dolore cordis fuisset mortua: nisi a.ſſ. miraculose fuisset ꝑ seruata Duodecimus planct⁹ ꝑ separatione t orbatōe filij: qz sepulto xpo sciuit ipm amplius nō posse videre viuētē ista vita mortali. De ꝟ deuoto plāctu marie Ber. in ꝗdaz opusculo: alij ꝗz deuoti ꝓsequunt dicēdo: q xpo de cruce depositro: mr adorauit ipm: t caput venerabr suscipiēs i brachia spinas extrahebat. osculabaꝰ cruentatū t dicebat talia: O caput dignissimū ⁊ multiplr es cōpunctū cū sis sapie dine hiraculū. Intuebaꝰ faciē sputis macula/tā t extergens ruebat in oscula di. O decora facies quā angeli desiderāt ꝓspicere: quō facta es vt leprosa. sic t manus ac latus osculādo di. O manus q celū formastis t terrā. O latus pforatū: osq; sacrum clausit t oc'los osculando di. O ⁊ tū gaudiū mihi inde t ⁊ta dulcedo erat ex aspectu suauissimo t eloqo dino. O nate ꝑdilectissime nūc te mortuū teneo in gremio: quē puulū caste genitū portaui cū gaudio O fili amātissime: cur tibi sitio clamanti: aquā porrigere nequit: cui i infantia tua ꝟgineū de celo lac sugendū ꝑbui. Nate mi dilectissime fructus ꝟginalis cōsolatio t gaudiū olim meū: quō ꝟsus es mihi in luctū. Tu mihi dītie t solatiū. Tu oē bonū meū t nūc orbata ꝗd faciā? ꝗ diuertar? ad quē ꝓfugiā? vbi caput reclinē sine te solatio vnico t filio ꝑdilectissimo. Sicq; tot t tantas lachrymas fudit rigādo corpus filij vt abluereꝰ a sanguie et sputis caput t facies iesu. Flebāt ꝗz cū ea sctē mulieres atz ioseph t nicodem⁹ adeo q loqui ꝑ fletu vix poterāt. Sz qz hora tarda erat corpus in sepulchr reponere festinabant: ꝗbꝰ ipsa pīssima mr ait: Discedite mei misc. m. s. v. a. mei: ꝑmittēdo vt teneā in vlnis mortuū filiū quē viuū tenere nō possū Tādē ꝗz sepulto: mr cū lachrymis osculato sepulchro t adorato reuertit i ciuitatē. hec t plā tlia scribūt a deuotz nec possum⁹ plene ꝓphēderet edicet totū lamētū marie sz ꝓpari studeam⁹ vt ꝓfectu valeam⁹ am̄

Incipit quartus liber de imaculata cōceptōe marie

Quartus liber de misterio imaculate ꝓceptōis marie hz duas ptes. Pria ps agit ꝑ modū ꝓbatiōis de ꝟ q bta maria sit ꝓcepta sine originali pctō. Scōa ps agit de eodē ꝑ modū elucidatiōis t declaratiōis. Ite ꝑt etiā cū placuerit ꝑdicari ō festo ꝓceptōnis marie ps ꝓma libri ⁊nti q ē ō ortu ei⁹

Pars ꝓma de imaculata cōceptiōe marie ꝓbando q sit ꝑseruata ab originali.

c

ota pulchra es amica mea t macula nō ē in te. Verba sunt dei ad b. ꝟginē Cañ. iiij. In ꝗbꝰ ꝟbis sacris ipsa gl'iosa ꝟgo triplr cōmēdaꝰ. Primo de grosa pulchritudie cū ō: Tota pulchra es: vere tota pulchra maria: qz ois pulchritudo aīe rōnalis ē a dei gra ⁊m Fran. ma. Maria ꝟo ē gra plena: teste angelo Luc. i. Et ꝗ etiā sequit ꝙ qz tota pulchra ꝗ ⁊libet ps vite ei⁹ grosa Totū em̄ ⁊m logicos resoluit sic. i. ⁊libet ps: t sic ei⁹ ꝓceptio fuit grosa t ab origiali pctō ꝑseruata ꝑ spāliss̄imā gra. Scōo cōmēdaꝰ maria ꝙ ē dei amica: cū ō: Amica mea: qz ab eterno ꝓordiata vt sit mr dei dilectissima. Juxta qō ipa d. Prouer. viij. Necdū erāt abyssi t ego iā cō. tc. Tertio ꝓmēdaꝰ ō puritate sūma: qz inqt. Macla nō ē in te. neq; origiaꝰ neq; actualꝰ pctī. vñ hic acturi de mirāda t imaclata ꝓceptōe marie tria misteria notabimus.

Primū misteriū dicitur celebritatis.
Secūdum dicitur imunitatis.
Tertium dicitur ꝓbabilitatis.

Pōt etiā ad ꝟ idē thema applicari Pulchra es t decora filia hierlm: terribilis vt castroꝝ acies ordinata. Cañ. vi. Et eccl'ia canit de hui⁹ autē ꝓcessu Juxta Aue maria spāliter. vide circa finē hui⁹ volūinis.

Articulus ꝓmus q festū cōceptōis marie ab oīb⁹ ē celebrādū t ad id inducūt ꝑles vtilitates.

c

Irca primū misterium celebritatis q̄stio ꝟsaꝰ inter pleroscq; vtrū liceat festū ꝓceptionis marie ab ecclesia celebrari: ꝗbusdā dicentibꝰ q nō. eo q ipsa ꝓcepta est in vtero sctē Anne mr̄is. De viro. i. sctō Joachim ꝓcubitu mr̄imoniali. Et nō ē vez qō sim

plices putāt. ſ. annā ꝯcepiſſe ꝑ ſolū oſculū ioachiz. Ūñ illi dicūt q̄ b. ỽgo ꝯcepta ſit ī pctō originali. ⁊ tō feſtū ꝯceptōis celebrant dū nō rōe ꝯceptōis ſz rōe ſctificatōis. ⁊ ſic intētio celebrātis dēret fieri ad tps ſctificatōis nō ꝯceptōis. eo q̄ cito p⁹ ꝯceptionē credit fuiſſe ſctificata. Sed doctores nr̄i tenēt q̄ b. maria licz in ſctō mr̄imonio cōcepta ſit ſine originali pctō. Et id ꝯciliuz baſilien. determinauit credēdū a cunctis. ⁊ denicz Sixt⁹ papa. iiij. Anno dñi. 1476 currente ſub eiſdē indulgētijs: q̄ a ſūmis pontificib⁹ ſunt date ꝑ feſto corꝑis xp̄i ordinauit feſtū ꝯceptiōis b. marie celebrandū cū octis: ſpāli q̄z miſſa ⁊ pulcherrimo officio editis q̄b⁹ exp̄ſſe ꝓtinet b. mariā p̄ſeruatā fuiſſe a pctō originali ħ ip̄m ōdarauit ⁊ cōfirmauit credēdū. Quilibet igit fidelis hortat ab eccl̄ia dicēte: Gloſe ỽginis marie ortū dignissimū recolamus q̄ ⁊ genitricis dignitatē obtinuit ⁊ ỽginalem pudicitiā nō amiſit. Et nota ꝑpt̄ ſimpliciores q̄ ħ feſtū ꝯceptiōis marie dz q̄libet deuote celebrare ꝑpt̄ q̄tuor p̄cipua iductia

Prīo ꝑpt̄ xp̄i honorē

Scōo ꝑpt̄ marie amorē Prīo ꝑpt̄ xp̄i

Tertio ꝑpt̄ fructificatiōez honorē: q̄ vt

4° ꝑpt̄ idulgētie ꝯſecutōz dicit hiero. ſ. de Aſſum. Nulli dubiū ꝙn totū ad dei honorē ꝓueat q̄d̄q̄d ſue genitrici fuerit officioſiſſime exhibitū ⁊ ꝑpenſum. Hec ille. Jtē Beꝛ. de laudib⁹ ỽgis dic̄. O felix maria q̄ te alligit deū honorat. Qui tibi fuit deuz reficit. Qui tuū nomen puro corde ĩuocat q̄d̄q̄d poſtulat indubitanter ꝯſequit. Hec ille. Scōo ꝑpt̄ ỽginis marie amorē. Ūñ Anſ. in epl̄a ad coāglicanos epos dicit. Nō videt verus amator ỽginis marie q̄ recuſat die ꝯceptiōis ei⁹ colere. Hec ille.

Tertio ꝑpt̄ fructificationē: q̄ ꝓme vtilitates ⁊ fructus ex ħ acq̄runt ſicut colligit ex officio hui⁹ diei ⁊ ỽbis ſcōz. Prīa q̄dem dz exaltatio. Eccl̄i. xv. Obuiabit. ſ. maria illi tāq̄ mr̄ honorificata. ſ. in ſui cōceptione ⁊ veneratiōe. Et exaltabit illū. ſ. deuotū ſuū apō. ꝓtios ſuos. Ad id refert Anſ. in epl̄a p̄dicta miraculū ſactum tpe Karoli regis frācoꝝ de q̄dā germano regis būgarie cui b. ỽgo maria ĩtūxit vt feſtū ꝯceptiōis ſue celebraret ⁊ ip̄m in p̄riarchatū adlegie exaltauit. De ħ habes lib. vlt. ꝑ vlt. c. vi. miraculo. iiij. Scōa vtilitas dz defenſatio: q̄ tales maria defendit in ꝑiculis: ⁊ liberat a ꝑfuſiōe tē Ūñ Anſ in epl̄a qua s̄ dicit: Quiſq̄s ꝑſul aut abbas es recole diligēter feſtū ꝯceptiōis marie ⁊ a cūctis iube eā diligenter coli: q̄ ſi toto corde eā amaueris nūq̄ de tuo gradu cū ꝯfuſione deponeris. Et ad id facit q̄d narrat ibidē Anſ. miraclm d̄ q̄dā hel ſino abbate q̄ cū in negocijs regis anglie nauigaret. ecce tēpeſtate orta in mari cuz nō eſſet ſpes alia euadendi: ad b. mariam ꝯfugit p̄cib⁹: mox q̄z in aere apparuit q̄dā in pontificali hītu lucidus ⁊ ait: Scias q̄ dña maria miſit me iubēs q̄ ſi vis liberari ꝑmittas te annuatim celebrare ⁊ celebrādū p̄dicare feſtū creatōis ⁊ ꝯceptōis ipſi⁹. Q̄d ille ꝑmittens: mox liberatus ē ſedata tēpeſtate. Tertia vtilitas ſpālis gr̄e infuſio. Sicut em̄ ipa in ꝯceptione eſt infuſa ſpāli gr̄a copioſius qua eſt p̄ſeruata a pctō originali ⁊ ſctificata miro modo: ita ꝓbabile eſt ⁊ veriſimile q̄ celebrāntib⁹ ħ feſtū marie ſpālis infundit gr̄a ex ipſius redūdantia plenitudinis. Ūñ Beꝛ. Vas inq̄t liquore plenū ſi q̄mō moueat effundit liq̄rē ex ſuppleno. ſic maria cū ſit plena gr̄a ſi quō mouet p̄cib⁹ effundit in nos gr̄am. Hec ille. Quarta vtilitas celeſtis gl̄ie retributio. Unde ſcribit in figura Eccl̄i. xlij. A luna ſignū diei feſti. Nā maria eſt pulchra vt luna. Lañ. vi. Ab hac g̃ lūa. i. maria ſignū diei feſti. ſ. etnitaz: q̄ deuot⁹ cultus feſtiuitatis marie ē ſignū brīuidis celice ꝯſeq̄nde. p̄cipue autez celebratio ⁊ cultus feſti ꝯceptōis b. ma. vt teſtat Anſ in epl̄a q̄ s̄ di. ſic: Nos frēs dilectiſſimi ſi portū ſalutz volum⁹ app̄hendere dei genitricis creationē ⁊ ꝯceptionem dignis officijs celebremus: vt ab ei⁹ filio dig̃ mercede remūeremur. Hec ille Quarto ꝓncipaliť iducimur ꝑpt̄ idulgētie ꝯſecutionē. Nā ꝓter ſup̄ceptas a ſcto p̄p̄. ꝯceſſas indulgētias ĝnſup ꝯcilū Baſilien. oib⁹ ỽe penitētib⁹ ⁊ cōfeſſis ea die intereſſentib⁹ miſſis centū ꝑmis vſpis ⁊ matut. totidē. Jtē ſimoni diuini de ea feſtiuitate. cl. dies idulgen. ꝯceſſit ꝑpetuis tpib⁹ duraturis: vt ꝓtz in bulla.

Articulus ſecūdus de imunitate cōceptionis marie ⁊ ei⁹ poſ

sibilitate ac cõgruitate.

Secũdum misteriũ imũitatẽ: Circa qõ tria q̃runtur.

Prio de possibilitate
Scõdo de ꝯgruitate
Tertio ō modalitate.

Primo inq̃m ō possibilitate querit̃ vtrũ deus potuerit b. ỽginem pseruasse a pctõ originali nõ obstante ei⁹ ꝓpagatione naturali. Ad qõ ꝓmo rñdet̃ q̃ sic. ⁊ declarat pluribꝫ modis in hui⁹ pcessu: qꝝ cũ duplex distinguat̃ in deo potentia: absoluta ⁊ ordinata. ꝑm Scotũ sup. i. dist. xliij. Absoluta est respectu oĩm possibiliũ q̃ nõ includũt ꝯtradictionẽ neq; in fieri neq; in fctõ esse. Ordinata ỽo est eadẽ potentia respectu oĩm possibiliũ q̃ nõ includũt ꝯdictionẽ formatã legibꝫ a sapia dĩna institutis. ⁊ quo ad vtramq; deus hoc potuit facere quod bene ostenditur.

Primo ex lege theologica.
Scõdo ex lege iuridica.
Tertio ex lege pĥica.

Primo q̃ dẽ ex lege theologica: qꝝ scriptũ est Job. c. xiij. Quis põt facere mũdũ de imũdo ꝯceptũ se. Nõne tu q̃ solus es. q̃ de⁹ ⁊ ipse sol⁹ facere potuit mariã mũdã oĩode de semie ꝯceptã imũdo. ⁊ ꝑ pĥa theologica exẽpla cõprobat. quo q̃ q̃ põt facere maius: põt ⁊ minus: ꝑ regulaz thopicã. Sed de⁹ fecit maiora. Primo q̃ creauit mũdũ de nihilo. Scõdo q̃ fecit angelos puriss̃imos vnica volũtate. Tertio q̃ de qua ade costa formauit subito magnã mulierẽ euã sine additamento. ⁊ sine pctõ. Quarto q̃ xp̃m pfectissime in ỽgis vtero subito formauit. Quito q̃ ex ỽgie vtero clauso xp̃i corpus palpabile ⁊ mortle sine dolore voluit gigni. Sexto q̃ corpus tã magnũ xp̃i sub qua q̃ntitate sacri eucharistie tradidit. Septio q̃ aiaz lazari de limbo ad istã vitã reduxit ⁊ hec maiora erãt q̃ ⁊c. Scõdo oñdit̃ ex lege iuridica: q̃ ꝑm leges ⁊ iura ꝯditor legis non tenet̃ ad leges a se ꝯditas. xxv. q. i. ideo. ⁊ c. ꝯfidimus. Et. xv. q. i. c. ꝯsideraui. Ẽ ⁊ Aug. de regimine ꝓncipũ dĩ. q̃ unllus ꝓn ceps obligat̃ suis legibꝫ: ĩmo ꝑ dispẽsare in lege data vel aliq̃s excipe ab ea: nõ obstante obligatiõe ꝑsonũ eorũdẽ cũ q̃by dispensat. hui⁹ testis ẽ etiã Justinian⁹. C. de legi. l. digna vox. Et vlpianus. ff. de legi. l. ꝓnceps. sic nec de⁹ obligat̃ suis legibꝫ ꝯtis hoibꝫ vel mũdo: qõ claret etiã in exemplis. Nã ꝓmo de⁹ legẽ circũcisiõis datam Ben. xxx. cassauit ⁊ annullauit in no. te.

Secũdo deus q̃ legẽ celis dedit ꝯtinui mot⁹: ipse celũ fecit stare tpe Josue spacio vnius diei. eiusdẽ. c. x. atq; tpe Ezebie regis retrogradare. x. lineis solẽ Esa. xxxviij.

Tertio de⁹ q̃ dedit hoibꝫ legẽ mortis in penã pctĩ: ipse dedit spãle ꝓuilegiũ Elye ⁊ Enoch. mlt̃is miliby ãnoz̃ suguiuendi. q̃ mltomagis ꝯ legẽ dispẽsare potuit ⁊ cõgruit cũ mre ꝑseruãdo ipsam a pctõ originali.

Tertio oñdit̃ ex lege pĥica: qꝝ q̃d põt ỽtus inferior: põt virtus supior. q̃. thopico. Sz natura inferior põt ꝓducere rosam de spinis pulchrã. Itẽ q̃ radius solis nõ ꝯbat feditatẽ ex ꝯtactu rerum fedaz: q̃ ỽtus dĩna multo fortius potuit: vt maria pulchra educeret̃ ex pentũ ꝓpagine naturali: ⁊ ne aĩa eius inficeret̃ ex carnis gñate naturaliter vnione. Eap̃m. II.

Ecunda questio de

ꝯgruitate: Utz ꝯgruebat vt de⁹ ꝑseruaret b. ỽ. a pctõ originali in sua ꝯceptõe naturali. Ad qõ respondetur breuiter q̃ sic triplici ratione.

Prio rõe theologicali
Scõdo rõe legali
Tertio rõe pĥicali.

Prio in q̃ rõne theologicali: qꝝ ꝯgruũ ẽ vt nil ponat̃ in xp̃o iesu dei filio: qõ notet ignominiã cũ ipe sit candor lucis eterne ⁊ speculũ sine macula ac imago bonitatis dei. Sap. vij. Sz si ponit̃ b. virgo ꝯcepta in pctõ originali: tũc ponit̃ ignominia in xp̃o. s. q̃ mr̃ ei⁹ fuerit aliq̃n in pctõ. ⁊ sic macla erit dedecoris in xp̃o q̃ ad originẽ: qꝝ redũdat ī ip̃m. Juxta illõ Eccl. xij. De decus filij p̃r̃ siue mr̃ sine honore. Scõdo oñdit̃ ex rõe legali: qꝝ ꝑm oẽs leges valde iniqu⁹ reputat̃ filiꝰ q̃ cũ possit p̃cauere matrẽ dilectã in man⁹ ĩimici ꝑmittat cadere nec a piculo velit ꝑseruare: qꝝ est ꝯ legẽ dĩnã dĩ. Exo. xx. Honora patrẽ ⁊ matrez. ⁊ ꝯ legẽ naturalẽ: qꝝ teste pho. viij. ethico. Parẽtibꝫ nõ possum⁹ reddere eq̃ales. ⁊ ꝯ leges ciules ⁊ canonicas: vt extra de iure iurã. q̃ntauall. Et ī autẽtica vt liceat mri vel auie. Et. ff. de alen. liberis. l. supi⁹. ⁊. l. si q̃s a liberis ⁊c. q̃ ꝯ ꝯtiũ multũ ꝯgruebat

filio dei nō ꝓmittere matrē in manus dia
boli ꝙ originale pctm̄ in ꝯceptione incidi:
sed decebat ꝑseruare eā: qđ optime pote/
rat. Tertio ostendit ex rōe ꝓbicali: quia
fm regulam thopicā Boetij. ij. thopicoꝝ.
Si de quo minus videt ineſſe ineſt t de q̄
magis. Exemplū si ꝯgruū est vt rex hono
ret t exaltet famulū: multo magis matrez
Si ergo ꝯgruebat vt deus adā t euā atz
angelos faceret in ꝓncipio sine omni pctō
multo fortius matrē ꝑelectā que exaltan/
da foret sup oēs angelos tc. Capt'm. III.

Tertia questio de

t modalitate ꝑseruationis ma/
rie a pctō originali. s. qualiter
fieri potuit. licz quippe hoc la/
tius in pte scđa lib. declaret. Tm̄ ꝓ huius
intellectu h̄ breuit fm Scotū atcꝫ Fran.
maro. sup. ij. di. iij. Nota ꝙ h̄ ex tribꝫ ꝓpo
sitibꝫ ꝑcipue declarat. Prima ꝓpositio ꝙ pec
catū originale dicit priuationem. Est em̄
carentia originalis iusticie debite in ꝓmis
parentibꝫ amisse ex transgressiōe legis diui/
ne a ꝓmis parentibꝫ deriuata in oēs natura
liter ꝓpagatos. t diuino decreto astrictos ob
ligans ad penā dāni: t ceteras penas que
talē carentiā sequūt. Sic quippe cōiter no
stri doctores diffiniunt pctm̄ originale ex
sententia Anſ. t declarari pōt hec diffinitio ex
parte scđa huius li. ar. i. t ꝑcipue. c. vij. vi/
de ḡ. Scđa veritas ꝙ gra diuina equalet
originali iusticie fm acceptationē diuinam
imo excedit ita ꝙ ꝑ h̄ ꝙ aia hūana habet
gratiā nō inest ei pctm̄ originale: licz ergo
q̄libet filius ade est debitor iusticie origi/
nalis t ex demerito ade careret ea. t iō ois
talis hꝫ vnde ꝓtrahat originale pctm̄. Si
tm̄ alicui in ꝓmo instanti creatiōis aie det
gratia ille licz careat originali iusticia nū
cꝫ tm̄ est debitor eius: qz merito alterius ꝑ
uenietis pctm̄ dat sibi gratia q̄ equalet il
li iusticie cꝫtum ad diuinam acceptationez:
t talis nō ꝓtrahit pctm̄. Terna veritas
rm̄ siue ex ꝑdictis. ꝙ licz beata maria ex rō
ne sue ꝓpagationis naturalis eo ꝙ ꝑ con
cubitū matrimoniale est ꝯcepta atz ex de/
merito ade habuit aptitudinē vnde ꝓtra
beret originale pctm̄. Tm̄ ex merito xp̄i ꝑ
uenientis q̄ ab eterno ipsam elegit in ma
trem habuit infusam grām in ꝓncipio cre
ationis ꝑseruantē a peccato originali: qz
potuit deus in instanti infusionis aīe ei⁹
infundere sibi tantā grām: cꝫtā alij in ba/
ptismo qđ t fecit: ḡ in illo instanti nō hūit
originale: sicut si fuiſſz ꝑius baptisata. Et
licz caruerit originali iusticia: tm̄ gra equa
let iusticie originali: vt patuit scđa verita
te. Sed forte dicis. Tm̄ ibi fuit infectio
carnis. Rndet ꝙ dato ꝙ illa caro nō fu/
isset mundata virtute. ſſ. ante infusionem
aīe. Tm̄ illa infectio nō fuit taz necessaria
cā maculatiōis aīe. Sicut videmus post
baptismū qū manet q̄dem illa infectio in
carne fm m̄tos t tm̄ infectio aie ablata ē
t nō manet post baptismū. Immo ḡ dz ꝙ
caro beate ꝙginis añ infusionē aīe intelle
ctiue: fuit virtute. ſſ. mūdata ac purificata
t dedicata vt esset vas aptissimū ad reci/
piendā aiam iā sanctissimā: vt in illo instā
ti quo aīa infundebat nō esset infecta: sed
tā mundificata. Hoc fm Sco, t hui⁹ vie
sēces. O igit ꝙgo gl'osissima ꝙ tota pul
chra es t gra plena etiā in ꝯceptione tc.

Articulus tertius ꝙ beata maria de facto fuit ꝑseruata ab originali peccato t hoc ꝓbatur. xij testimoniꝫs.

Tertiū misteriū dici

t tur ꝓbabiliterꝫ. Ubi nota ꝙ be
atam mariā fuisse ꝑseruatā de fa
cto ab originali peccato ꝓbant ꝓma te/
stimonia. ad qđ ꝑ ꝑm decreui accipere. xij
varietates legū. quibꝫ tancꝫ. xij. stellis ra/
diantibꝫ in corona gl'ie marie. Iuxta illđ
Apoc. xij. In capite ei⁹ corona. xij. stellaꝝ
Id ꝓmptū est cōprobare t diuidunt in. iij
ternarios. Primū ē testimoniū legis diue
siue mosaice. Nam Scđ. iij. Ipsa. s. maria
conteret caput tuū. s. o serpēs. Sed si maria
fuisset in peccato originali: tunc ꝑns foret
ꝙ ipsa a serpēte fuisset strangulata. Quō ḡ
potuisset caput serpentis conterere strangu
lātis. t sic ꝙaret tali triūpho. Hinc Dā
genes ait: Maria necꝫ serpentis ꝑsuasio
ne decepta: nec eius venenosis afflatibus
infecta fuit. Hec ille. Ite Exo. xx. lex di/
uina ꝑcipit dī. Honora patrem t matrez.

g̃ seq̃r q̃ xp̃s honorauit matrē oīmode q̃ potuit: z p ꝯns ista honore ꝑseruationis a peccato originali. Itē dñs p̄cepit Exo. xxv. moysi dī. Lōpingite archā de lignis setbim q̃ sunt imputribilia: ad figurādū btē marie in qua q̃si in archa xp̃s requieuit iputribilitatē. s. p abnegationē maculē ⁊c. Secūdum testimoniū legis ꝓphetice: accedat ꝑmus Job. iij. dī. Pereat dies in q̃ natus sum: z nox in q̃ dictū ē ꝯcept⁹ ē hō. Obtenebrent stelle caligine eius expectet lucē z non videat nec ortus surgentis auroze. Hec ibi. Super quib⁹ verbis ly̆ra dicit in q̃dam operibi Job loquit de reatu originalis peccati: z ideo dicit. Obtenebrentur stelle. i. sancti caligine eius ⁊c. Expectet lucē. i. xp̃m. z hūc nō videat eo q̃ xp̃s supnaturaliter ex virgine ꝯceptus originale pctm̄ ꝯtrahere nō potuit. Sequitur nec ortū surgentis auroze. i. ꝯceptū marie q̃ figurat p auroꝝ. Lañ. vi. Accedat z visio ꝓphetica: qz btā virgo figurat p portā clausam quā vidit Ezechiel. vt patz. c. xliij. Eze. vbi scribit q̃ nunq̃ fuit aperta sed semp clausa. ergo p eam nunq̃ intrauit pctm̄: al's nō fuisset semp clausa. Accedat etiā dauid dī. Domū tuam dñe. i. b. mariā decet sāctitudo. ergo debuit ꝯcipi sancta. Itē accedat Salomon Prouer. viij. dī. in p̄sona marie. Necdū erāt abyssi z ego iam ꝯcepta erā. De hac aūt irrefra. Alexā. de hales. Oīs iūqt deuoti marie exponāt hanc auctoritatē sic: Necdū erāt abyssi. i. pfunditates peccati originat. Nā abyssus dr ab a qđ est sine z byssus qđ est quoddā lūinosum subtile z candidū fetm̄ textrico ope. Quoꝝ ꝯtraria sunt in peccato originali qđ est tenebrosum p ꝓuationē lucis gr̃e: z grossum p damnū ꝑpetuū atz turpe p carentiā dilectionis dīne. Nondū igit̄ erant abyssi. i. pcti originalis, pfunditates: z ego iā ꝯcepta erā. s. ꝑueniente gr̃a dei. Denicq̃ idē alexā. de hales. cū esset in fine vite sue exposuit illam auctoritatem Thematis p̄fati dī. sic: Tota pulchra es sez p gr̃e plenitudinē. Amica dei altissimi i. mater dilectissima: z macula nō est in te nec originalis nec venialis aut mortalis z his dictis cōmendando aiam suā btē virgini feliciter in dño expirauit. Tertiū testimoniū legis cuāgelice: qz ibi legit q̃ gabriel salutādo b. ỹginē sic dixit: aue gr̃a plena do. t. b. tu in mul. Ex qbus clarescit p positū p singula ỹba. Nā ꝑmo dixit Aue i. sine ve: z sic negās ve oē: negat pctm̄ originale. Scdo ait Gr̃a plena. sed plennm est cui⁹ nulla ps est vacua. iij. phisico x. g̃ ps origis. i. ꝯceptiois marie nō fuit a gr̃a vacua: qđ fuisset si in pctō originali ꝯcepta foret. Tertio ait dñs tecū: ex quo sequit qz q̃diu fuit in originali pctō fuit a deo aliena z sub ptāte diaboli ꝓstituta: g̃ nō dominus cū ea. Quarto ait benedicta tu in mulierib⁹. Quia em̄ bñdicta q̃ ab eterno ē mater dei electa: g̃ nūq̃ maledictiōi subiecta fuit. Cū em̄ scriptū sit Exo. xxi. Qui (inquit deus) maledixerit patri aut mri morte moriat̄. g̃ xp̃s deus nūq̃ ꝓmisit maledictioni subiacere suā matrē: qđ foret si in pctō originali cōcepta fuisset. videat g̃ qua fronte audeat dicere: Aue maria ⁊c. qui temerarie asserit b. mariā in pctō originali ꝯceptā. Quartū testimoniū legis ecclesiastice. Nimiꝝ ecclesia errare nō potest q̃ a. ss. docet̄ in omni veritate z dirigit̄ Joh. xvj. Et ad id. xi. disti. Quis in fine. z. xxiij. q. i. a recta in sede ⁊c. Sed ecclia canit in officio dī. Felix es sacra virgo maria z oīni laude dignissima. Hec laus autē est vna maxima q̃ dicat̄ ipsa a pctō originali ꝑseruata: ergo ea digna. Itez canit ecclesia sancta z imaculata virginitas q̃/bus te laudib⁹ efferā ⁊c. g̃ debent imaculate virgini attribui oīa ꝓuilegia exemptionis a culpa. Preterea ecclesia sancta romana id tenet officio dīno: vt ptz in bulla pape. Quintū testimoniū legis canonice vel iuridice: qz. xix. q. ij. due. z extra de regular̄. c. licet. dicit̄ q̃ q̃ lege ꝓuata. ss. ducit̄ nulla rō exigit vt lege publica cōstringat̄. Sed b. maria a ꝓncipio fuit lege ꝓuata. ss. ducta: g̃ a cōi lege exēpta. Itē. xv. q. iij. ℌ. i. z se. rōe peccati qđ induxit z ꝓter verecūdiā sexus mulieri nō ꝯcedit̄ p alio aduocare: sed ꝯcessū est marie vt sit aduocata nr̃a apud deū: g̃ ipa excipit̄ ab illa lege cōi quā de⁹ posuit filijs ade rōne pcti. Hinimꝝ vt scribit̄. xxv. q. i. c. vlti. ꝓuilegiū spāle derogat gñali: sz b. ỹgo ē spāl'r ꝓuilegiata: g̃ ⁊c. Sextū testionū legis ciuilice.

Nā.ff.de legib⁹.l.ꝓnceps ꝺr. Princeps augustus est legib⁹ solut⁹ z augusta ē exēpta de spāli ꝓuilegio. Sequit ergo ꝙ augusta maria est exempta. Et huic ꝯcordat figura Hester.xv. vbi rex assuerus ait ad Hester reginam: Nō ꝓpter te inquit sed ꝓpter omnes hec lex posita est. Hester aūt figurauit mariā: ergo zc. Septimū testimoniū legis pbice: qz Aristo. viij. ethicoꝝ ait ꝙ gnantis ad generatū z ecouerso est naturalis amicicie dilectio qua bonum vult amato: qz amor amicicie fundat⁹ in beniuolentia. ix. ethicoꝝ: g̃ xp̃us genitus a btā ⁊gine voluit mr̄i ab eterno pelecte oē bonū gr̄e qđ potuit. Certū em̄ est ꝙ quilibet filius sapiens vult hr̄e matrē z eligere talem q̄tū pōt parentē: q̄ oīm pfectiōe z nobilitate ac gr̄e decore sit ditata. sequit g̃ ꝙ xp̃s mr̄i hoc bonū gr̄e voluit z ꝯtulit ꝙ. s. sine originali pcō sit concepta. Item filij amant gentes tanq̄ aliq̄d ab illis exñtes plusq̄ oēs suos. viij. ethicoꝝ. imo ad seruū ſm qđ suus nō ē amor amicicie: vt ꝺr ibidem. Quia aūt amare amicicie dilectione est bonum velle. ix. ethicoꝝ. g̃ magis amare est maius bonū velle z maxie amare est maximū bonū velle. Per illam regulam. v. Thopicoꝝ. Sicut simpl'r ad simpliciter: sic magis ad magis: z maximam ad maximū. Sequit g̃ ꝙ sicut xp̃s sūme ꝓ oīm̄b⁹ suis amauit matrē ab eterno ꝓelectā: ita maximū ei bonū voluit qđ z fecit. Sed suis. i. angelis. z ade atq̄ eue h̄ bonū voluit ꝙ sint creati sine pcō originali: g̃ multomagis matri zc. Octauū testimoniū legis poetice. Vñ sedulius lib. ꝓmo. paschal' carmis ait: Et velut ex spinis mollis rosa surgit acutis. Sic eue de stirpe sacra venīēte maria: Nil ē qđ laniet matrē heres suat honorē. Hec ille. Item Alanus ait: Hec est stella maris: via vite porta salutis. Nescia spineti: florens rosa nescia culpe. Itē Seneca: Tragedia ꝓma ait. Sollicita tanti pcia natales hūt: Sempq̄ magno ꝯstitit nasci deū. Hec ille. Nonū testimoniū legis machometi/ce: qr impurus machometus in suo alkorano q̄ apud oīm̄s saracenos z thurcos est auctenticus, par. Hico. de lyra in postilla sup Luc. attestat: dicit sic. Non est in filijs ade qui nō tetigit sathan. z iō oū nascitur hō plorat vociferans ex tactu ꝓter mariā z filiū eius yse. i. iesum. Hec ille. Decimū testimoniū legis doctorice siue auctēticē: quia hoc ꝓpm̄ multoꝝ doctoꝝ sanctorū auctoritas ꝯfirmat ex quibus aliquos ꝓferamus. Primus est Anselmus in lib. de ꝯceptu virgi. c. xvij. ꝺ. Decebat vt illa ꝑgo ea puritate niteret qua maior sb̄ deo nequit intelligi. qđ nō hr̄et veritatē si in pcō originali ꝯcepta foret. Idē Anſ. lib. de exordio mūdane salutis ꝺi. Si q̄d originalis pcī in ꝓpagatiōe mr̄is dei extitit illud ꝓpagantiū nō ꝓpagate fuit. Si deus castanee ꝯfert vt intra spinas a spinis remota ꝯcipiat: alatur z formetur nō potuit h̄ filius dei facere mr̄i sue. Et sequit plane potuit voluit z fecit. Secūdus doctor Ambrosi⁹ in ſmone de Sabaonitis dicit Hec est virga in qua nec nodus originalis nec cortex venialis culpe fuit. Idē in lib. de sancta virginitate. Et sup Lucā dicit: Quid nobilius dei matre? q̄d splendidi⁹ ea? virgo erat non solū corpe sed z mente Vñ seq̄t ꝙ aīa marie nō fuit a casu elcuata sed a casu ꝑseruata. alʒ nō virgo mente sz pcō corrupta. Tertius Augu. lib. de natura z gr̄a ꝺi. De maria ꝓpt̄ honorē oīm̄ nullā ꝓsus cū ꝺ pctis agit volo h̄re qōnē Idē lib. de. v. hereſib⁹ in pſona xp̃i dicit: Si potuit inq̄nari manichee: mater mea cū z ipam facerē: potui z ego inq̄nari cū ea nascerer. ꝯñs est ſm: g̃ z añs. Idez ſmōe. xlij. de natiuitate xp̃i dicit Maria oīm̄ scitate z gr̄a in vtero mr̄is est repleta. vt de mūdissima mr̄e mūdissimus nascerē⁹ filius mater xp̃i ꝓelecta: qz sicut in celo hūit xp̃us ꝑem̄ immortalē: sic z in terra hūit matrē oī corruptiōe carentē. Hec Aug. Quartus doc. Hiero. ad paulā z eusto. ꝺ. In mariā tot⁹ gr̄e q̄ ē in xp̃o venit plenitudo: sz xp̃s fuit sine originali: g̃ z in mariā venit hec gr̄a. Quintus Rich. de sanc. vic. in ſ. Nōdū erāt abyſſi. ꝺ. Non decuit vt caro marie q̄litercūq̄ foret obnoxia culpe. Nā dei sapie indignū credim⁹: vt quā ad lucē ꝑdestinauit puritat̄: rene bris sineret inuolui: nec erat ingratus mr̄i ꝑpe q̄ oīb⁹ mr̄ib⁹ ꝓcepit honorē exhiberi. Hec ille. Sext⁹ deuot⁹ Ber. In ſ. T ꝑs loq̄ndi ꝺ. Caro inq̄t xp̃is cra dā sūpta maculas ade nō admisit. Septim⁹ Cirill⁹

patriarcha alexandrinus li. ꝓtra nestoriū dicit. Post filiū temerariū ē ponere in maria ꝙgie maculā aliquā aut pctm. Octauus hyldelfonsus archiepus tholosanus cui beata virgo sepius appareba t z obtulit ei de padiso vestē sacerdotalē q̄ adhuc inibi seruat. cōmisitq; eidez vt celebraret annuatim festū ꝓceptionis sue. vñ ille tractatū cōposuit in quo ꝓbat ipsam sine originali cōceptam fore. q̄ tractatus siue liber ab ipo editus tantū virgini cōplacuit q̄ illi libꝫ ipm manu tenenti aperuit: z ꝑ tali ope gr̄as retulit. Nonus doctor Alexander de hales q̄ dū in festo ꝓceptionis coram vniuersitate legeret z teneret beatam mariā in originali ꝓceptā fore: adeo infirmitates ipm inuaserunt z annuatim ipsa die ꝓceptōnis vexabat illa infirmitate: vt videret velut semimortuus. Tandē se recognoscens vouit se libꝫ cōpositurꝫ ad honorē virginis: z mox sanatus libꝫ edidit in quo ꝓbat virginē fore ꝓceptā sine originali: z reuocat quicqd in. iij. sniaꝫ ꝓtra dixerat: z dū morti appropinquaret beate virgini se cōmendauit d. Tota pulcra es amica mea: z nulla macula necꝫ originalis necꝫ actualis ē in te. Decimꝰ Johes scotus q̄ parisius ꝓposita q̄stione oīb doctoribꝫ ꝓcluſit z oia eoꝝ argumenta ꝓria cū essent plus cꝫ ducenta mēoria mirabili recitauit z soluit z innūerabiles supaddidit rōnes ꝓbantes q̄ ẏgo est cōcepta sine originali. vñ vniuersitas admirando ipm doctorē subtilem appellauit. Et idipm tenent nunc nostri doctores vicz Lyra Frā. maro. Petrus de candia. Aureolus. Guilhelmus varro: z multi alij. Undecimus scūs oñicus in sua editione dicēs sic: Sicut ꝓmus adā fuit ex terra virgie z nūcꝫ maledicta formatus: ita decuit in secūdo adam. i. xp̄o fieri. Hec ille Duodecimꝰ Scūs thomas de aq̄no q̄ licz in pleriscꝫ scriptis huius ꝓtrariū dixerit. Tñ sup ꝓmo sniaꝫ dis. xliij. arti. iij. in solutione rertij argumēti rñdendo ad auctoritatē anſ. dicit sic: Pōt aliqd creatum inueniri q̄ nil purius pōt esse in rebꝰ creatis: puta si nulla peccati cōtagione inq̄natū sit. Et talis inquit fuit puritas marie q̄ a peccato originali z actuali imunis fuit. sub deo tñ in cr̄tum erat in potēcia ad peccandū. Hec thomas. ecce prz. Undecimū testimoniū legis rōis theologice. Nā plime rōes ponūt a doctoribꝫ ꝓ huꝰ veritatis ꝓfirmatione. Sed q̄ longū foret tā multa ponere opus ē cā breuitatis aliq̄ inserere. Pria rō talis. Aut em deus potuit pseruare suā matrē a pctō originali sed noluit: aut voluit sed nō potuit. neutrū est dicēdū: q̄ in ꝓmo negat in deo bonitas. In scdo dina potestas. Relinquit g̃ q̄ potuit z voluit: z ꝑ ꝓns fecit. Nec potes dicere q̄ ideo noluit: q̄ nō ꝓgruit q̄m sume hoc ꝓgruū fuit vt patuit. scdo articulo z ꝑ seq̄ntia. Secūda rō talis Scoti sup. iij. di. iij. q. i. quia ꝓgruū fuit vt beata dei mater acciperit beneficiū excellentissimū a deo z q̄ fuerit perfectissime redēpta. Sed excellentius ē bñficiū ꝑseruare a malo pfectiusq; est redimere pseruando a casu in malū cꝫ post casum erigere vel libare. g̃ ꝛc. Tertia rō ē q̄ mediatrix est maria inter xp̄m z hoīes Mediū aūt hꝫ ꝓticipare cū extremis. v. physicoꝝ. ió ꝓgruit: vt ipsa maria mediatrix generis hūani in ꝓceptione assimulet hoīb in naturali scz ꝓpagatione cōi. z hoc nō obstāte assimilet xp̄o capiti: in hoc vt per grām pseruet a pctō originali. Proinde Lipsianus ait: O ẏgo omni iusticia plenissima cui⁹ ꝓceptio singularis. s. ꝑ grām singlarē. Quarta rō: q̄ si poneret in maria originalis macula seq̄ret pla inconuenientia ām Fran. maro. Primo q̄dē sequeret etiaz si in instanti hoc poneret q̄ scz aliqñ mater dei fuisset filia diaboli: digna pena infernali z inimica dei. qō nō sustinet nomen mris ab eterno p̄dilecte. si em ꝑ aliq̄ instanti odita g̃ non semꝑ ab eterno dilecta. nec ꝓnunc mater sed inimica. Scdo seq̄ret q̄ ipa esset minoris puritatis angel ꝓtra auctoritatē Anſ. supra posita. z ꝓtra hylarij dicentē sic: O virgo bñdicta sup oms feminas q̄ angelos vincis puritate: Nec valet dicere q̄ postea est sume purificata: q̄ cū ꝓteritū nō possit esse nō ꝓteritū ij. ꝓpar. ꝑ Aristo. Sequit q̄ nota illa peccatricis originalr remaneret in ipsa in ꝑpetuū: sicut etiaz in magdalena remansit nomen peccatricis cꝫ cuis purificata fuerit a peccatis: nec in ꝑpetuū ꝓsequet aureolā

virginitatis ꝛc. Tertio sequeret ꝙ btā maria nō esset virgo intacta aia ꝛ corpore. ꝙ qōlibet pcm̄ dicit rōnem corruptionis ꝛ tactus. xxxiij. di. li. q. sniaꝝ. ꝛ sic virginitas marie fuisset diminuta p peccatū originale ꝓtractū. et tanto fortius quanto in anima: quia anie virginitas que corrūpi habet per omne peccatuz. ipsa nobilior est omni virginitati carnis. sicut virginitas hois p̄ ꝥginitate bruti. vt dic̄ Crisꝰ. et patet. xxxij. q. v. Sicut em̄ ꝛc. Duodecimū testimoniū reuelationis mirifice circa qō ex multis pauca in scribēdo Primū est qō scribit beata Brigida in suis reuelationibus beatā mariā sibi appuisse ꝛ interrogatam. rn̄disse sibi taliter: Concepta quidē sum ait ex ioachim ꝛ anna sine peccato originali ꝛc. Scōm est qō cōstitit legitur in reuelationib⁹ sancte elizabeth.

Tertiū est qō refert vitalis in suo opusculo vocato defensorium beate virginis ꝙ quidā ierbardus de piscacijs ordis minoꝝ cū p̄dicasset ꝓtra ꝓceptionē marie et postea missam celebraret. beata virgo ap̄parēs sibi eucharistiā abstulit ꝛ tandē penitēti restituit: et ille dicta reuocādo enarrauit in laudem virginis. Quarto henricus ō hassia in suo tractatulo de maria refert ꝙ āno millesimo tricētesimo septuagesimo. Quidā doctor ordinis scz p̄dicatoꝝ noīe paul⁹ cū p̄dicasset cōtra ꝥginis īmaculatā ꝓceptionē in medio sermonis cecidit. indecꝫ obmutescens diem clausit extremū Itē quidā ordinis fratꝝ minorū ipō die ꝓceptiōis marie tholose in ecclesia fratrū minoꝝ cum p̄dicasset contra cōceptionē īmaculatā ꝥginis ꝛ vellet missam celebrare in capella sancti michaelis vbi erat pulchra imago marie sculpta in lapide marmoreo. moꝝ imago furibunde retro vertit suum vultū ꝓtra fratrē ipm̄ ꝛ sic stare dicit vsqꝫ ī hodiernū diem Frater aūt ille statim cecus factus votum emisit ꝙ reuocaret ea que dixerat et sic sanat⁹ est

Quinto sanctus dn̄icus dux p̄dicatoꝝ ordinis: Legit ꝙ cum esset canonicus regularis ꝛ disputaret in archiepatu Tholosano ꝓtra hereticos qui asserebant hec tria: Primo ꝙ xp̄s non esset deus. Scōo ꝙ in eucaristia non est verum corpus xp̄i. Tertio ꝙ maria nō ē mr̄ dei eo ꝙ inerat ei originale pcm̄. Tūc btus Dn̄icꝰ ꝓtra cosdē diutissime disputādo in h̄ q̄uenerūt vt scribant singule q̄stiones p̄fate p̄tis vtriusqꝫ ꝛ p̄ponāt in ignē. Et ille que nō cōburerent ꝙ veritate tenerent. Accepit ꝙ sanctus Dn̄icus sacramentū eucaristie ꝛ suas scriptas ꝓclusiōes inter quas hec erat vna scz ꝙ beata virgo ē sine originali pcto. ꝛ posuit in fornacem ardentē. vbi p tres dies steterunt ꝛ nulla lesio facta est tam in eucaristia q̄ in papiro cōclusionū scriptarum. Quo viso heretici stupefacti crediderunt. ꝛ dicit ꝙ hec res fuerat sculpta in sepulchro sancti dn̄ici. Sexto in regno arragonie quidā frater ordinis p̄dicatoꝝ quendā demoniacū adiurauit vt diceret sibi vnū magnum dubium qō mēte gerebat: scz si virgo maria fuit ꝓcepta in peccato originali. Tunc demoniacus fortiter clamans dixit terꝛ ve ve ve illis q̄ festum conceptionis non celebrāt et malum de virgine dicunt. his ille auditis de cetero celebrauit. Septimo refert Anselmus li. mirac̄. ca. xlvij. ꝛ in epta q̄. sup̄ scz ad coāgli. epos. ꝛc. ꝙ in pago Gallicano Canonicus quidaz sacerdos quotidie solitus erat horas beate virginis deuotamente dicere. Cumq̄ de villa rediret noctu vbi fornicatus fuerat ꝛ ad opidū quo morabat renderet pelag⁹ senacc transmeādo solus nauem ingressus: nauigādo maturinum beate virginis dicere cepit. et cū inuitatoriū Aue maria diceret Jamq̄ ad medium fluminis peruenisset. Ecce turba demonum cum mari vnacum naui sbuersa demersit et ad tormenta rapuit eiꝰ animam sicut demeruit. Dic autem tertio cū esset in tormentis visum est sibi aduenisse beatam virginem cum multitudine sanctorum di. Et quid mihi famulantis animam affligitis? Responderunt demones Nos eam debemus habere. quia in nostro captus est opere scz in fornicatione Tunc pia virgo ait: si illius esse debet cuiꝰ mortuus est in opere: nostra debet esse. quoniā meum matutinum dicebat cum ipm̄ peremistis. vnde magis vos rei estis quia erga me inique egistis: seruum meum submergendo ꝛ occidendo. Statim ergo de-

mones perterriti huc z illuc diffugerunt. et beata virgo animam brachio suo suscipiens ad corpus retulit et resuscitauit. et mirabiliter aquã a dextris z sinistris quasi murum diuisim stare iubens ad portus hominem de ꝓfundo incolumem perduxit. atq; ille gauisus: ꝓstratus coram virgine ait: Charissima domina z virgo sanctissima q̃d tibi ꝓ tantis beneficijs retribuam. ait benedicta virgo precor te z cõmitto ne amplius in adulterij peccatum cadas. et vt ꝯceptiõis mee festum. vi. Jd⁹ decembris solẽniter celebres et celebrãdũ predices scilicet tanq; dignam celebritati ob sanctitatem cõceptionis. hec dicens eo vidente celos ascendit. z ille iussa complens heremiticam vitam sibi elegit ẽ.

Ex hoc accipe o fidelis ania christi sãguine redempta: q; vtile sit seruire pie marie q̃ nõ deserit deuotos suos in necessitate et periculis. Immo ipa virgo clementissima maria se honorantes a damnatione ꝑpetua nouit precauere z in celesti gloria felici honore exaltare. O itaq; mater omnipotentis dei spes vnica salutis nostre O angelorum domina nos miseros ad te clamãtes oc'o intuere pietatq;. et da nobis sic te venerari in terris. vt in eternũ te videre z tue puritatis in gloria exultare: per tua merita valeamus in celis amẽ.

Pars secunda de immaculata beate virginis conceptiõe cuius veritas elucidatur ĩ hoc sermone per inquisitionẽ questionum et per solutionem cõtrariarum difficultatuz atq; per declarationẽ eius pie credulitatis.

Dixit deus fiat lux et facta ẽ lux. Gene. i. Verba ista ad lĩam sũt scripta de illa prima luce creata in principio creationis et optime tranferuntur de benedicta virgine maria quam deus in figura illius lucis prime dixit. id est voluit: vt fiat et facta est lux. Vere nanq; maria lux est mundi. quia vt canit ecclesia. eius vita inclita cunctas illustrat ecclias. ꝓpter qõ meritо z digne vocata ẽ maria qõ ſm Hiero. interꝑtat illũiatrix. Pensate ꝯ charissimi ꝙba sacre scripture: signate misteria quia dixit deus: loquens in figura lucis de origine marie. Fiat inquit lux mundo scilicz maria et facta est lux. Quib⁹ verbis tria notantur Primo quidem q̃ benedicte virginis origo sit a deo preordinata: vnde dicitur: Dixit deus. Jstud nanq; diceret dei ſm Nicolaũ de lyra z cõiter doctores non importat aliquam vocem sensibilem sed intelligere et velle dei practicum quia ſm sue ordinationis et voluntatis formam sequitur effectus. hanc igitur lucem mariam quam deus ab eterno preelegit dixit in hora sue conceptionis: id ẽ voluit vt fiat propter quod Prouerbio. viij. ipsa ait: Necdũ erant abyssi et ego tã concepta eram: scilicet in mente diuina Secundo insinuatur q̃ ipsa merito sit per lucem primam prefigurata cuz dicitur Fiat lux. quoniam sicut de illa luce postea factus est sol ſm quosdam: vt patet scõo libro sententiaruz. distin. xiij. Sic de ista luce: scilicz maria factus est sol iusticie christus. vnde canit ecclesia: Felix nanq; es sacra virgo maria et omi laude dignissima quia ex te ortus est sol iusticie christus deus nr̃. Tertio notat q̃ ipsa in sui origine sit ab omni contagione peccati preseruata cum subditur: et facta ẽ lux. Lux q̃pe inter omnia est purissimuz adeo vt etiam sordidarum rerum contactu non coinquinetur. exempligratia lux solis vel radius etiam si descendat super lutum non inquinatur ab eo. Sic anima benedicte virginis tanta puritate creata est per gratiam specialem et preseruata: vt licet vnita sit carni naturaliter ex adam propagate: non tamen est infecta macula vel cõtagione peccati originalis sicut iam ostẽsum ẽ. et hoc in sermone deo duce declarabit clari⁹ Cũ itaq; btissima virgo maria tãto honore ĩ sui ꝯceptõe fuerit ꝑlimata vtpote a deo singlarit ꝑelecta ꝑ tipo lucz prefigurata: et ab omni contagione macule preseruata: merito ad eius conceptionis honorez verba premissa sunt preassũp

ra: Dixit deus fiat lux et facta est lux. Ex quo igitur in hac parte instat nobis declarare beatam virginem sine originali peccato conceptā fuisse: ꝓ hac ipsa re tres contemplationes ꝓposui ponere.

Pria ꝓtēplatio ōr exq̄rende veritatis
Scōa dicit̄ soluende difficultatis
Tertia dicit̄ pie credulitatis ꝛc̄.

Articulus primus quomodo declaratur beatam mariam fore conceptam sine peccato originali: inquirendo varias questiōes occurrentes. Capitulum I

Rima itaq; contemplatio dicit̄ exquirēde veritatis: scz huius rei q̄ beata virgo sit ꝯcepta sine originali peccato Ad qō quidē agnoscendū opter nos septem p̄cipuas ꝯsiderationes inquirere et ex his clarius possumus elucidare et intelligere q̄ brissima virgo fuerit vere sine originali pcō ꝯcepta: et hoc potuerit fieri non obstante q̄ naturaliter ex viro et mliere scō mīmōio fuerit ꝓpagata Que quidē ꝯsideratiōes siue questiones multum spectāt ad declarationem partis precedentis vt patet intuenti.

Pria vñ exortū ē i nob pcm̄ originale
Scōa quid est peccatū originale
Tertia q̄lit̄ mactat aīa p pcm̄ originale
Quarta a q̄ infligit̄ pcm̄ originale
Quinta qñ cōtrahit̄ pcm̄ originale
Sexta vbi vl̄ i q̄ hz eē pcm̄ originale
Septia q̄ sūt illi q̄ ꝯbūt pcm̄ originale

Prima itaq; ꝯsideratio siue questio hic occurrens est: Vnde exortū est in nob peccatū originale. Ad qō i ꝓmenti Rñdet q̄ a primis parentibus diabolo suadente peccātib; ꝓtra dei p̄ceptū: edēdo de ligno vetito: et maxime principal̄r ortū est ex cōsensu ade. vt vult Aug⁹. xij. de trini. z ptz in. ij. li. sniaꝝ. di. xxiij. Nā licz etiā eua peccarit tamē vt doctoꝛib; videt̄ si vir non consensisset: ipsa sola eua ꝯsentiēte non haberemus peccatum originale. quia dicit apl̄s. i. Coꝛ. xv. Per vnū hoiem scz adam mors introiuit in orbem terrarū. Ex quo patet q̄ nos originalē culpam ex hoc habemus exortam. quia peccato primi parētis originali iusticia priuati sumus. quā quidem in primis parentib; ꝓ omnib; nobis suis posteris acceperam⁹. Sed forte dicis. quid ē ista originalis iusticia quā priuat originalis culpa. hoc supest vt declaremus. quia priuationes nō possunt sciri nisi p habitus ſm Arist. ꝓmo posterioꝝ verbigratia. Nō scitur quid est cecitas nisi sciatur quid est visus. quia cecitas ē priuatio visus vel carentia. sic peccatum originale exquo non est aliud nisi carentia vel priuatio originalis iusticie oportet nos scire quid est originalis iusticia. z hoc scito sciemus quid est originale pcm̄ quia illius iusticie carentia. Vnde Anshel. li. de ꝯceptu virginali dicit Pcm̄ originale aliunde intelligere nequeo in ipis infantib; nisi illā factā p inobedētiā ade iusticie debite nuditatē p quā oēs sunt filij ire. Hec ille. Notandum igit̄ ſm scotū sup scōo di. xix. et. xxx. ac cōiter doctoꝛes. q̄ originalis iusticia quā habuerunt z in qua creati sunt ꝓmi pentes erat quedā qualitas supnaturalis tradita anime in illo statu. ſcz innocentie p quā plenū z pfectum dñium habebat sup vires inferiores et delectabilius inhercbat vltimo fini. ſ. deo plene subdita deo. Et ita homo tam ex parte corporis q̄ ex pte aīe omni rectitudie iust cie plen⁹ creatoꝛē suū plene amabat quē plene intelligebat z plene ei subiectus erat. vt testat̄ aurel⁹ Aug⁹. Est igit̄ originalis iusticia quedam humane nature rectitudo per quā in illo statu innocentie corpus erat anie subditū z vires inferiores ratōi per omnia q̄diu aīa subdita esset suo creatoꝛi. Sz qm̄ sic boi creato de⁹ p̄ceptū dedit ne comederet de ligno vetito. alś morte moriemini inquit. Gen̄. ij. Cui⁹ quidē arboris vsus phibit⁹ est boi nō q̄ ille fructus esset precellentissimus in paradiso. sed vt homo ista parua lege a dño accepta regulare ꝛ tali precepto obediendo atq; mereri posset vitam eternam et confirmationem in iusticia illa originali. q̄ si non obediret punirer̄ duplici morte: videlicet

tempali et eterna. Hō itaq; transgressus p̄cep̄tū dei amisit gr̄az t originalē iusticiā et incurrit culpam t duplicē mortem. ita q; nisi affuisset benignitas saluatoris nostri dei Jesu christi q̄ nos redemit ab eterna morte nunc̄ dei visionem et gl̄iam celestem homo habuisset. Ex illa igit transgressione p̄mi parentis ortuz est in nobis originale peccatū. Si queras vnd erat homi illa rectitudo nature t originalis iusticie. R̄ndet p̄m doc.cōiter p̄cipue lyr̄ā sup Ro.v.ca.q non erat hoi ex principijs nature cum corpus humanū sit corruptibile naturaliter. Sed a deo data fuit i prima homis conditione p̄m illud Eccl.vij. Hoc scio q a p̄ncipio fecit deus hominē rectū. Et quia iusticia ē quedā rectitudo: ꝓpter hoc talis rectitudo hūane nature bñ vocat iusticia: et originalis q̄ data ē hūane nature in sua p̄ma origine in posteros transfundenda si adā non gdidisset. Sz diceres. quō istud peccatū primi parentis transierit ad om̄es posteros. cū scriptū sit Ezech.xviij. Filius non portabit iniquitatē patris: sed anima que peccauerit ipsa morietur Ad qd̄ primus respondet q illa auctoritas intelligenda est quantū ad penā eternā et positiuā. Dico eternaz. q̄a etiam p̄m iusticiam tam diuinā q̄ humanā filius portat peccati patris penam t̄poralem sepissime: iuxta illud Treno.v. Patres nostri peccauerunt et non sunt et nos iniquitates eorum portauimus. Exēplum in diluuio et in subuersione sodome vbi propter peccata hominū multi infantes qui necdum malū scierunt interierūt et occisi sunt corporaliter. non tamen anima illa que non peccauit damnata est cuz illis qui peccauerunt quantum ad damnationem gehennalem eternaz. Dico etiam positiuam. quia filius vtiq; iuste portat iniquitatis ipsius patris priuatiuā penam. Nam cum aliquis habet nobilitatē si eam cōmittendo crimen lese maiestatis amiserit: omnes sui posteri erunt priuati ea et nascentur ignobiles nisi postea nobilitetur aliquis posterorum per regem denuo t̄c. Et sic dicta auctoritas Ezechielis minime facit ad contrarium. Sed adhuc occurrit hic dubium. vnde hoc sit vel quare. q̄ ista carentia originalis iusticie imputatur forę culpabilis nobis posteris ade. Nam q̄ imputatur ad penaz hoc facile videtur. quia filij frequenter et iuste puniuntur p̄o peccatis parentum vt patuit. Sed difficilius est videre qualiter imputatur ad culpam de cui⁹ ratione est q̄ sit voluntaria aliter non est culpa. vt dicit Augustinus. Hō autem, potest dici voluntaria voluntate posterorū. Ad hoc respondetur p̄m doctores nostros per duo puncta bene notanda. Primū est q̄ ista carentia originalis iusticie in posteris dicitur quidem voluntaria voluntate ade: qui non consideratur vt singularis p̄sona solum: sed etiam vt totius humane nature p̄incipium ꝑquo alij descendūt tanq̄ membra eius. Unde sicut homicidiū manu factum imputatur manui. et dicit voluntarium: a voluntate que est in anima vel homine toto. sic et ista carentia dicitur volūtaria a voluntate ade in quo omnes fuimus p̄m seminalē rationē. Secundum punctū q̄ omnes posteri ade naturaliter p̄opagandi: obligati fuerunt ad debitum habendi originalem iusticiam. quia hoc donum fuit datum nature hūane. et non soluz p̄o se hoc accepit adā: sed p̄o tota posteritate que tunc erat in eo. ita q̄ omnes filij eius in hac iusticia fuissent p̄opagati pleni gratia. q̄ autem Adam hanc iusticiam perdidit per suam culpaz a debito habendi nō excusat posteros. q̄a hec fuerat per modum depositi fidei commissa toti nature. Unde ista carentia iusticie quā deberet habere quilibz homo sibi imputatur ad culpam. Ca. II.

Jis p̄missis videndum est scd̄o:

h Quid est peccatū originale in nobis Ubi p̄m Franciscū maro. ac doctores super. ij. di. xxxij. plures ponēt veritates. Prima veritas q̄ peccatuz originale non est aliqua mala actio hominis sicut cetera peccata. quia paruuli habent peccatum originale: iuxta illud ps̄. Ecce enim in iniquitatibus cōceptus sum t̄c. et tamen nonduz aliquid mali vel boni agere potuerunt. Secunda veritas q̄ peccatum originale non est cōcubitus patris et mr̄is vel viri et mulieris. quia si in cō-

cubitu peccatum cõmittat illud est actuale peccatuz ipsoruñ: scz viri et mulieris nec ꝓpter hoc puer punit eterna pena: sed puniuntur qui male egerunt in ipso. Nam si anima pueri crearetur plena gratia z originali iusticia: omnes mundi concubitus non essent causa deturpationis talis anime. verumtamen medium per quod contrahitur tale peccatum est concubitus viri z mulieris: quia est mediu ꝓceptois humane. sed hoc est mediu ꝓtractois peccati originalis. remotu z causa sine qua non Mediu aũt ꝓpinquu est ex vnione aie cũ corpe zc. Tertia veritas peccatu originale nõ est in carne infectio morbida. qa nullu peccatum potest esse in carne. sicut nec iusticia vt declarat Anselm⁹ de conceptu virginali. et etiã quia cum aia intellectiua nõ sit educta de potetia materie sz a deo imediate creata spũalis: nõ põt infici a carne infecta. qa nõ est susceptibil̃ qlitatũ corpaliũ. vnd caro infecta nõ priuat aiam tali iusticia originali: sed ipa lex diuina q oes filios ada post pctm̃ artat zc.

Quarta veritas q pctm̃ originale non est rebellio sensuũ ꝓtra rõem nec ē reat⁹ ad penã dãni seu obligatio. qz talia non sunt pctm̃ formal̃r originale: sed sequela eius.

Quinta ꝓpositas pctm̃ originale nõ ē appetitus siue inclinatio mediãte qua aia desiderat vniri corpi infecto. nec ē formalit̃ ipsa vnio aie ad corp⁹. qa cũ talis inclinatio sit aie natural̃ nõ posset amoueri p passionẽ xpi nisi aia intellectiua destructa vl si eẽt illa vnio aie ad corp⁹ nõ posset amoueri p xpi passionẽ nisi prius aia dissolueret a corpe. z tm̃ manẽte ista vniõe z inclinatiõe diluit pctm̃ originale p passionẽ xpi

Sexta ꝓpositas q pctm̃ originale formalit̃ nõ ē qd positiuũ. Vñ nõ ē habit⁹ corruptus vt aliq̃ fingũt. licz qñq; ipm doctores nominẽt talib⁹ q̃ sonãt positiuũ vt concupiscẽtia: fomes: feditas. z sil̃ia. Talia em̃ dicũt d eo nõ formal̃r sz p cõpatiõz ad aliqd Rõ h⁹ ꝓpositz. qz si eẽt qd positiuũ deberet ei pena positiua z nõ tm̃ ꝓuatiua vl dãni qd est falsũ. Itẽ oẽ positiuũ est effectiue a deo vt ab omib⁹ ꝓcedit. Aut g̃ de⁹ tale positiuũ ad pctm̃ originale primens p ducit imediate. z sic esset cã mali se solo z obliquitatis vitiose q̃ est in pctõ originali. aut ꝓducit secda cã ꝓcurrẽte. ibi aũt nil ꝓcurrit. nõ ꝓxim⁹ parẽs qz ille non ē in re nec ꝓxim⁹ gens cadẽ rõe: nec ipse cõtrahens originale. qz sic port⁹ diceret actuale. Itẽ qz hit⁹ corrupt⁹ cadẽ fomes z q̃litas morbida: quõcũq; noiet̃ stat cũ gra post baptismum: pctm̃ aũt originale non.

Septima ꝓpositas q sicut diffinit cũ ē p. i. h⁹ libri arti. q. c. iq. peccatũ originale in nobis formalit̃ nõ ē aliõ q̃ pura carẽa originat̃ iusticie debite in ꝓmis pentib⁹: amisse ex trãsgressiõe legis deriuata i oes naturaliter ꝓpagatos zc. Vñ carẽtia originat̃ iusticie cũ debito habẽdi eã est peccatũ originale: ita q debitũ hñdi est formale ibi.

Capitulum III.

Tertio videndu est qual̃r mactat̃ vel inficit aia p peccatũ originale

Ad circa hoc occurrũt obstacula que videntur impedire ne cõtrahat̃ peccatum originale. z ideo Aug⁹ valde dispurat in hac materia. Nam anima pueri nõ est ꝓpagata a patre vel matre pueri sicut caro: cũ sit supnaturalis forma nec est de corpe educta sicut alie forme cũ sit sepabilis: sed est a solo deo creata sicut angeli. iõ nõ videtur quõ ꝓtrahat anima a sua origine aliquã maculam sicut nec angelus.

Ad qd respondet fm Fran. maro. q licet anima rõnalis non sit a parentib⁹ vel carne causaliter tamẽ bene est occasionaliter. Et ideo sicut clericus quantucunq; regularis a se: efficit irregularis si ꝓtrahat matrimoniũ cum muliere corrupta. Extra de Bigamis. c. nup; z. c. vlt̃ Sic spũs nr̃ qñ despõsat sibi carnẽ in ada corruptã ista aũt despõsatio ē p naturalẽ vniõis ipsius ꝓsensum. Sed orit̃ difficultas. qz aia talẽ ꝓsensum z matrimoniũ vitare nõ põt Ad qd dr q iõ ñ punit̃ pena positiua sed tm̃ ꝓuatiua. sicut iudex iuste iudicans Juste hãc priuatiuã penã incurrit q efficitur irregularis nec punit̃ pena positiua. Hec Fran. maro.. Sz forte dicis Ego nõ capio q anĩa nr̃a inficiat̃ z maculetur originali peccato qõ ꝓtraherem⁹ a gentribus maxime baptisans. qa nibil dat alteri qd nõ habet ipe. sicut dicit p. hs. i. Elencoꝝ. Sz gentes mũdati in baptismo non

hñt originale Ad qđ rñdet q sic dī. Aug⁹ de fide ad petrū: Firmissime tenendū ē q quilibet filioꝝ Adā naturaliter ꝓpagat⁹ in peccato originali cōcipitur: sicut multe docent auctes. Ūñ ps. Ecce eñ in iniquitatib⁹ ꝯceptus sum ⁊ in pctis cōcepit me mr̄ mea. Et apl's Eph. ij. Eram⁹ natura oēs filij ire. Et iterū Sic in adā oēs moriunt. ita ⁊ in xpo oēs viuificabunt. i. Cor. xv. Itē Ro. v. Unius delicto multi mortui sunt ⁊c. Ad illud ꝯo qđ obiicit de parentib⁹ qui mundati sunt in baptismo quō imūdos filios generant. Rñdet ꝑm docto. ꝑcipue lyrā sup epl'am ad Ro. v. q exq̄ gentes nō generāt filios ꝑm esse grē et vt sunt mēbra xpi. sed generāt ꝑm esse nature corrupte ī qua sunt mēbra ade et quia generās hmōi generat sibi sile. Jō adā generauit sibi siles in esse nature destitute originali iusticia cū debito habēdi eam. Et eadē rōne oēs posteri gñant sibi similes cū tali defectu. q descendimus ab adā ꝑm carnē. ⁊ sic pcm originale ducit ex carne causaliter: licet sit in aia subiectiue et formaliter. nec infligit a parentib⁹ sed a iure diuino regulāte vt infra dicet. Ad id cape exēpla. Nā videm⁹ q granū frumēti licet sit mundatū a palea tñ si seminat in terra, producit nō sine palea granum ita in ꝓposito. Itē in humana genealogia ignobilis generat ignobilē nisi postea talis ꝑuilegio ꝓncipis nobilis fiat. sic generati ab adā q pdidit nobilitatē iusticie scz originalis nascunt cū defectu hmōi ignobilitatis nisi postea a deo nobilitet per baptismi gr̄am ad ꝯsequendā hereditatē celestē Rñdet ꝑm Fran. maro. ꝙuenientior sit ciuitas aut pgeni es obligata tributis vl' seruitio ꝓpter peccatū alicui⁹ penris eoꝝ: tunc oēs filij eoꝝ isto modo nascunt obligati vl' serui. Et si dñs vel rex illius ciuitatis cōcedat ꝑuilegiū tale et dicat: Quēcūq; ascripsero militie mee efficiat liber ipse tm̄. ita q filios quos ꝓcreabit remaneāt in ꝑstina seruitute vel obligatiōe tributi: nisi et ipi aliqñ ascriberent ad militiā meā. Sic quilibet hō nascit seruus pcti ⁊ obligat⁹ nisi ascribatur militie celestis regis in baptismo in ꝓpria persona: et sic patet q non sufficit si baptisati sunt parentes ab originali ⁊c. Capitulum. IIII

Quarta cōsideratio a quo infligit pctm originale. Ad qđ rñdetur per quattuor veritates precipuas ꝑm Fran. maro. ⁊ cōiter doctores. Prima est q pctm originale nō infligit a deo aiam creante. Ratio quia omis creatura dei bona est ꝑm apl'm. i. Thi. iiij. Itez dei filius omne qđ in nostra natura plātauit assumpsit. vt dicit in. ij. di. xv. Sed non assūpsit originale pctm sequit' g nō ineē nobis a deo. Hec veritas ꝑm Bonauē. sup ij. di. xxxij. intelligēda est de originali peccato quantū ad culpam. Nam de originali peccato dupliciter loqui possumus. Uno modo qđ est culpa. ⁊ sic a deo esse non pōt cum ipe non possit esse causa mali vel peccati inquantū tale ⁊c. Alio mō ꝑm qđ originale pctm est pena: ⁊ sic ad culpā ꝓcedētem ordinat⁹ ⁊ cām, promerendi habet. ex inobediētia eñ hō talē penā demeret. ⁊ sic a deo est qui ex iusticia sua ad illud ordinat Hec Bonauē. Hec etiā ꝑtas declarat⁹ exemplū. Nam ꝓtrahens cū corrupta efficitur irregularis. extra de Bigamis nup Et hui⁹ irregularitatis causa nō est ipse sacerdos eos copulans ꝺ ꝯsensu vtriusq; sed lex data in iure. Sic nec deus desponsans vl' copulās aiaꝝ carni de ꝯsensu vtriusq; naturali erit causa irregularitatis originalis peccati. Secunda veritas est q peccatum originale non infligit a patre vel matre quia ipi mundati sunt in baptismo a peccato originali. ⁊ ꝺo non dant quod non habent. primo ⁊ scꝺo elenchoꝝ. Itē frequēter ꝯingit q pater mortu⁹ est anteq; filius ꝓtrahit originale peccatum formaliter. Nam cōtrahit in tempe animationis que in viris fit. xl. die ꝑm Augu. et pōt esse q ante. xl. die cōceptionis pueri pater moriatur. sequitur ergo q non est a patre Tertia veritas q peccatū originale non infligitur a carne: sicut corp⁹ inquinatur a sordido vestimento. quia sicut solis radius nullum inquinamentū a rebus corporalibus recipere potest multo minus lux ſpūalis ab aliquo corpore: id ē anīa nostra a carne inficī valet Quarta veritas affirmatiua q peccatū originale

le infligitur ab ipo iure regulante z diuia lege tante. Sicut em qui nascit ex thoro illegitimo incurrit notā irregularitatis ne possit assumi ad ordinem clericoꝝ nisi cum eo dispensetur. vt patz di.lvi. Le nomanensem.et extra Qui filij sunt legitimi ca.per venerabilē. Et de excessib⁹ p/latorum inter dilectos. Sic lege diuia tante:omnis qui nascitur ex carne in adaz adulterata contrahit notam culpe origialis ne possit assumi ad ordinē angelorum nisi cum eo dispensetur scz per baptismuz fluminis:flaminis vel sanguinis .quia p quodlibet baptisma predictoruz diluitur originale peccatum. Ca.V.

Vinta ꝓsideratio quando cōtra/
q hitur peccatū originale. Et respō/detur q in instanti ꝯceptiōis hūane:iuxta illud ps. Ecce em in iniquitatib⁹ ꝯcept⁹ sum. Sz circa hoc Nota fm magistrū in.ij.di.xxxi. q dupliciter accipitur homis conceptio. Prio p ipsa carnis pagatiōe qñ.s. embo concipit: vsq ad infusionē aie exclusiue Alio mō p ipsa aniatiōe.i.qñ aia infundit z corpi vnit. Itaq cū dicit q pctm originale ꝓtrahit in ꝑmo instanti ꝯceptiōis nō est intelligendū ō in stanti ꝑpagatiōis carnis:qz tunc.s.añ animationē nondum est ibi originale pctm. ḋa pctm nō habet cē nisi in supiori pte rationis vt infra dicet. Sed intelligēdū est de instanti aiationis. Ca.VI.

Exta igit ꝓsideratio vbi habz esse
s pctm originale. Ad qō rndetur q fm Frā.maro.p ples veritates.

Pria ē q pctm originale nō habet esse in carne tanq infectio morbida. ḋa pctm omē ē spuale z nō corpale. Añ sic nec iustitia pōt eē in carne sola.ita nec pctm.iuxta illud Anselmi de ꝯceptu ỹginali. Caro p se malū nescit caro p se mortua ḋescit

Ō si dicas tamē mgr in scdo di.xxxi. dicit peccatū manere in carne. Rndet q pctm originale ōr esse vel manere in carne solū fm cām:nō q caro culpā p se hēat vel actū culpe:sz qz habz cām culpe originalis. Nam qñ caro ꝯcipit fm legē cōem ex libidinosa ꝯcupia pollutionē qndā cō trahit q vitiū seu corruptio carnis appellat. z sic cū aia infundit tali carni corrupte pctm originale ꝓtrahit z maculat:non quidē a carne inqnante p qualitatē morbidā eo mō quo inquinatur corp⁹ a sordido vestimēto: vt dictū ē quarta ꝓsideratione:sed maculat anima et cōtrahit originale peccatum ab ipo iure regulāte:non nisi mediāte carne p tanto qz vnitur carni in adā corrupte et qz fm carnē est filius ade ob quod ē debitor originalē iusticie vt potat Scot⁹ vbi s. Scōa veritas q peccatū originale habet esse in supiori parte anie rōnalis et non inferiori nec in aia sensitiua. Ratio. quia in eodem est reatus ad penam z ipa pena. Pena autem dāni ē in portione supiori: vbi esse habet gloria beatitudinis:cuius carētia vel priuatio ē ipsa pena damni. quoniā priuatiua habent fieri circa idem subiectum. vt dicit Arist. scdo phisic. Tertia veritas q peccatū originale est in voluntate et nō in itellectu. quia iusticia et iniusticia habent fieri circa idem subiectū. sed iusticia est in voluntate et omne peccatum est aliqua iniusticia igit ꝛc. hanc deductionē facit Anselmus ꝛc. z sic patz q pctm originale est in supiori pre rōnis z in voluntate vbi habet esse meritū vel demeritū pena vel glia

Eptia ꝓsideratio.q sūt Ca.VII
s illi qui cōtrahūt peccatū originale

Pro q notādū q sic ōclarat egregi⁹ doc. Johes ō Segobio i editōe ꝯcilij Basilien. Tria requiruntur ad hoc: vt quis originale peccatum contrahat

Primo pentū trāsgressoꝝ generatio
Scdo naturalis ab eisdē ꝑpagatio
Tertio diuini decreti coartatio

Primo inquā requiritur vt talis p generationem descendat a parentibus trāsgressoribus contra legem a deo datz hoī Nam si parens noster Adam non fuisset transgressus preceptum dei de ligno vetito:nos filij eius non contraxissemus originale peccatuz:qđ deriuatū est in nos ex actuali pctō ꝑmi pentz vt i diffinitōe originalis pcti supra tactū ē. Itē si de⁹ denuo formaret vnū hoiem. non de carne primorum parentum nostroꝝ sed aliunde tal⁹ eet sine originali. z fm doctri. Sco. sup.ij.d. xxxij. Si adā non peccasset. z postea cayn eius fil⁹ nat⁹ peccasset. solū posteri vel fi/

lĩ a caim nati contraxissent originale peccatum. deriuatum in eos ex peccato actuali parentis ipsorum scilicet cayn. Filĩ vero adam alĩ non contraxissent. Secũdo requirit. q ab eisdem parentibus trãsgressoribus naturaliter ꝓpagetur: quia si quis ꝓpagaretur ab adaz supnaturali modo non contraheret originale peccatũ. vt patet de christo qui licet ab adam duxerit originem: tamen ex modo sue generationis non potuit contrahere peccatũ originale. eo q non naturaliter est generat⁹. sed virtute spũssancti supernaturaliter de virgine sine viro est natus et conceptus Ẽ Leo papa in sermone de natiuitate domini dicit: Sol⁹ inter filios hominũ dñs noster iesus christus innocens natus est. qa solus sine carnali cõcupiscentia cõceptus factus est homo. Et ideo ſm Sco. in tertio di. iĩj. Si christus fuisset purus homo et non deus. quia tamen miraculose nat⁹ est de virgine nõ cõtraxisset originale peccatum. Tertio requirit q talis naturaliter propagatus per diuinuz decretũ vel sententiaz arteretur: quia siquis speciali priuilegio a cõmuni lege vel decreto speciali gratia dei preueniente vel preseruãte: existimatur non contrahit originale peccatum Et propter hoc ſm nostros doctores licz beata virgo ex modo sue propagationis habuisset: vnde contraheret originale peccatum eo q naturaliter ex ioachim et anna sit propagata. tamẽ quia gratia dei in eius anima concreata eam preseruãte merito preuenientis christi ipsa lege non arctabatur sed exempta erat: nõ cõtraxit peccatum originale. Unde ad quesituz respondetur. Cũ scz queritur. qui sunt illi q contrahunt peccatũ originale. Rñdet ſm Frã. maro. q circa hoc quattuor leges ponunt. Prima lex cõis est eoz oim generaliter qui in vtero matris cõi lege ꝓpagati sũt: et tales oẽs cõtrahũt. Secũda ẽ lex spẽal eoz q in vtero mris sanctificãt: et tales cõtrahũt qdẽ in sua ꝯceptõe originale peccatũ. sz postea p diuinã graz sanctificãtẽ mũdantur. Tertia ẽ lex singularis quãdo qs natus ꝯtraheret de se et ex modo ꝓpagatõis preseruat: tamẽ singulari gra preuenięte sicut ponitur in matre domini. Quarta ẽ lex supernaturalis. quando quis nec contrahit nec natus est contrahere ex modo sue ꝓpagationis. sicut est xp̃us de virgine natus. Idcirco dicit Aug⁹. sup iohez Et leo papa. vbi supra. Jp̃e solus inter filios hominũ fuit agnus qui solus innocẽs natus est scz ex modo sue generationis: quia solus supernaturaliter natus de virgine. nec per hanc auctoritatem negatur quin beata virgo sit etiam innocens concepta per specialẽ gratiam preseruãtẽ cẽ. Ex premissis omnibus elucidari potest quõ potuerit cõcipi sine peccato originali beata virgo: et quomodo fuerit de facto ꝑseruata: non obstante naturali ꝓpagatione. Qð claret si singulas cãs ꝓmissaz q̃stionũ et ꝯsiderationũ pensam⁹ Nã si aduertimus: primo vnde ortũ habuerit originale petm̃ in nobis. quia videlicet ex peccato primoz parentũ quo priuati sum⁹ originali iusticia. Ex hoc plane accipi potest q ipa excipi potuit a damnatiõe illi⁹ peccati p gram spẽalẽ sicut z exempta fuit a maledictione ꝓme mulieris scz: In dolore paries filios cẽ. Item licet ipa caruerit originali iusticia potuit tm̃ habere et de facto habuit in primo instanti creationis aĩe sue gram que equiualet quantũ ad acceptationem diuinam originali iusticie vt p hoc q quis habet gratiam nõ insit ei originale petm̃. sicut latius dictum est pre. i. huius libri. arti. ij. ca. iij. Item si aduertimus scdam cõsiderationem scz. quid sit originale peccatũ in nobis. similr z tertiã scz. qualiter inficitur anima per peccatuz originale: clarescit quia speciali dei dono et priuilegio benedicta virgo ꝑseruari potuit. z defacto dispensari cum ea matern⁹ honoz exigebat. Item si aduertim⁹ quartam ꝯsiderationẽ scz a quo infligit originale petm̃. quia non nisi a lege diuina: cuz deus non sit astrictus suis legibz: clarũz ẽ quia potuit eam eximere speciali priuilegio a cõmuni lege qð et fecit. Item si pẽsamus quintã. s. quãdo ꝯtrahitur originale peccatum. s. quia in instanti animationis eo dẽ mõ et sextã scz vbi habet esse originale peccatũ. quia nõ in carne sed in superiori portione anie rõnalis. clarere põt quia ex quo caro beate ỹginis in ꝯceptõe anteq̃

anímata fuit originale peccatum non habuit nisi radicaliter z ꝑm causam ꝑ quanto ex adam naturali modo concepta fuit z non ſcõm actum vel effectuz: cum tunc nõdum anima creata fuit in qua originale eſſe habet. In inſtanti autem animationis quõcũq; accipias originale peccatum ſiue pro infectione contracta in anima ex vnione ad carnem ſeminaram per actum carnalis cocupiſcentie: ſiue ꝑ carentia originalis iuſticie debentis ineſſe ꝓtunc ipſi anime ꝑm Anſelm. nullo modo ipſius anima originale peccatum contraxit: quia ſi ꝓmo modo accipiatur peccatum originale deus potuit a tali infectione carnẽ mũdare ante animationem. Juxta illud Job Quis poteſt facere mundum de ĩmundo conceptum ſemine: nõ. zc. Et dato ꝙ non mũdauerit: anima tãq; lux ſpiritualis nõ contrahit ſordes a corpore ſicut a ſordido veſtimẽto: vt patuit ſupra. Siꝝ ſi accipiatur originale peccatum ſcõdo modo potuit deus in inſtanti creationis anime conferre gratiam cum illa anima quod z fecit vt eſſz gratia plena: z tota pulchra ac amica dei: que ab eterno erat dilecta z electa: z ſic animã in gratia exiſtentem infundendo corpori. Et hoc modo non fuit beata virgo debitrix originalis iuſticie in conceptione vel animatione. Habuit em̃ donũ equiualens ſcilicet gratiam. Hec ꝑm Scotum ſup. iij. diſtinc. iij. Deniq; ſi aduertimus conſiderationem ſeptimam ſcz qui contrahunt originale ibidem dictum eſt: quia ipſa ſingulari lege ꝓpulegiata fuit: quod z poteſt tali rõne perſuaderi. quia beata virgo renuit medium tanq; mediatrix inter chriſtũ ſub quo erat: z inter nos cõmunes homines ſuper quos erat. Ordo igitur z decor vniuerſi requirebat vt ſicut fuit in mundo vna perſona que omnino ĩmunis fuit ab originali peccato tam carne q̃ anima ſcilicet chriſtus. Et etiaz erat perſona que vtroq; modo habet originale peccatum: ſcilicet omnes cõmuniter homines. Sic eſſet perſona media ſcilicet maria que quodãmodo haberet originale peccatũ. ſcilicet in carne vel in causa ꝓpter naturalem modum propagationis: Et quodãmodo non haberet originale peccatum: ſcilicet in anima vel in effectu. O itaq; felicitiſſima maria ẏgo mũdiſſima in qua nulla eſt macula memẽto quia te deus elegit ab eterno vt ſis mater puriſſima z humani generis mediatrix z aduocata. Eya ergo o pijſſima dña vnica ſpes noſtra: tuo filio nos recõmenda. z illos tuos miſericordes oculos ad nos conuerte: z ieſum benedictum vteri tui fructum in celo nobis fruendum ſine fine concede. O clemens: O benigniſſima. O dulciſſima maria da nobis per tua merita vt qui te puram ab omni peccato credimus: per te purificari a peccatis: tecuz vnacum dulci ieſu tuo nato conregnare valeamus.

Articulus ſecũdus de ſoluendis difficultatibus circa hãc materiam occurrentibus.

Ecundum miſterium dicit ſoluende difficultatis. Circa ꝑmiſſa nãq; ſeptez ꝑcipue occurrũt difficultates quibus aduerſarij ſolent opponere z nitũtur probare ꝙ ſcz beata virgo fuerit concepta in peccato originali. Et iſtud nobis ſupereſt: vt videlicet ipas difficultates ſoluamus: quibus ſolutis facilime patebit reſponſio ad omnia que in contrariũ poſſent argumenta adduci.

Prima difficultas de ẏgis ſcificatiõe
Secũda de virginis liberatione.
Tertia de eius redemptione.
Quarta de penaz inflictione.
Quita de ſingulari xpi ꝓpulegio z hõre
Sexta de ianue celeſtis claſtione.
Septia de mrio ſcõz ỹria aſſertiõe.

Prima nanq; difficultas occurrit de virginis benedicte ſanctificatione. Nam ipa vere ſanctificata dicit in vtero matre: no: Juxta illud ps̃. Sanctificauit dominus tabernaculũ ſuũ. i. mariaz. Sed ſi beata virgo nullo peccato fuit infecta: nõ vi

detur quomõ ipsa dici valeat sanctifica ta vel purgata. Sed hec difficultas sol uitur: quia sepius in scriptura dicit̃ ali/ quid esse sanctificatum vel purgatũ nõ ab aliqua preuia macula que inextitissꝫ tali rei: cum nullam infectionem habue rit. sicut exempligratia angeli boni di/ cũtur sanctificari Esa. xliij. Vandaui sanctificatis meis glo. id est sanctis an gelis meis: z tamen sine vllo peccato. Item christus dicitur sanctificatus Jo hãnis. x. Quez pater sanctificauit z mi sit in mũdum: vos dicitis quia blaphe/ mas: quia dixi filius dei sum: z tamen christus a nullo peccato fuit munda/ tus q̃ nunq̃ potuit infici peccato. Item angeli dicuntur purgari: quia scõm Di onisium de angelica hierarchia. Tres sunt actus hierarchici: purgare: illumi nare: z perficere. Denicꝫ sancti in glori ficatione dicuntur purgari. Malach. iij. Purgabit filios leui q̃si aurũ: z cola/ bit eos q̃si auꝫ z argentũ z tamen ꝓstat in angelis bonis: z etiaz in sanctis glo/ rificatis nullum esse peccatum. Prete/ rea ipsa benedicta virgo in verbi incar/ natione dicitur per fidem mundata te/ stimonio beati Anselmi de cõceptu vir ginali: z tamen tunc nullum habuit in/ quinamentum. Unde Bernardus su/ per cantica: sermone. xxij. dicit: Usita/ tum est in scripturis sanctificationez ꝑ mundicia poni vel continentia. Non ob stante ergo hoc Maria dicit̃ vere san/ ctificata z purgata: non quidem a labe que infuit per aliquod instans: sed que infuisset nisi ꝑseruata fuisset. Hec scõm Franciscum maronis. Secũda diffi cultas de beate virginis liberatione. Nam non liberat̃ quis a peccato quod non habet. Sed beata virgo dicitur li/ berata per christum vnacum omnibus cõmuniter hominibus. Unde leo pa/ pa in sermone de natiuitate dicit Sal/ uator noster sicut pro omnibus liberan dis venit: ita nullum liberum a reatu re perit. Item Augustinus. Nemo libera tur a massa peccati nisi in fide redem/ ptoris ꝛc. Hec difficultas soluitur si/ cut prima: quia beata virgo dicitur libe rata non a reatu qui infuerit: sed qui in fuisset si preseruata non fuisset. Et q̃ li berari dici valeat qui preseruatur osten ditur ex scriptura. Nam ps. hoc modo orat liberari dicens: Eripe me de luto vt non infigar: libera me de ore leonis Item idem Eruisti animam meam ex inferno inferioꝛi. i. preseruasti. Constat enim ipsum dauid non fuisse in inferno inferioꝛi. scilicet damnatoꝛ. Itẽ Tho/ bie duodecimo. Elemosina a morte sci/ licet eterna liberat. id est preseruat. Itẽ Prouerbioꝛ viceſimo tertio. Noli sub/ trahere a puero disciplinam. Si percus seris eum virga non morietur. Tu vir/ ga percuties eum z animam eius de in ferno liberabis. id est ꝑseruabis. Sed diceres: sequitur ergo q̃ superuacue fu/ erũt sanctificationes in virgine posite a doctoribus: quoniã quid morbidi vel i/ mundi emundaretur non erat. Re/ spondetur q̃ dicte sanctificationes non fuerunt vacue. Quãuis enim nõ erant ad fomitis ligationem: vt quibusdam placet. necꝫ ad eius attenuationem: vt aliis libet. Necꝫ ad totalem euacuatio/ nem vt plericꝫ ferunt: tamen erant ad virtutis instructiõem z venustatis om/ nis boni: ad verbi dei conceptionẽ: necꝫ ad meritoꝛum virginis z premioꝛũ au/ gmentationem: vt necꝫ primam simi/ lem necꝫ parem sequentem haberet.

Tertia difficultas de redemtione: quia constat q̃ beata virgo indiguit re demptoꝛe: z sicut ceteri sancti per chri/ sti passionem est redempta. Unde chri/ stus est redemptoꝛ omniũ. Ideo remi/ gius super Heb. ix. Christus per pro/ prium sanguinez introiuit semel in san cta eterna redemptione inuenta. Dicit sic: Christi sanguine oñes homines re dempti sunt a seruitute: quapropter per peccatum primi parentis capti tenebã/ tur. Si ergo maria non fuit peccato ca pta quomodo potest dici redempta: qz Augustinus in epistola ad optatum de

origine anime dicit sic: Redemptus dici non potest nisi qui vere per peccatum fuit ante captiuus. sicut scriptum est. Si filius vos liberauerit: vere liberi estis. Ad quod respondetur q̄ non obstante tali preseruatione: mater dñi dicit vere redempta: z p̄ alijs redempta: nō quidē a peccato quod ꝯtraxit de facto: Sed quod cōtraxisset quod se z ex modo sue propagationis naturalis si per dei gratiam p̄uenientem preseruata nō fuisset merito mortis: christi filij sui p̄uise. Et hoc declaratur ꝑ Francis. maronis tali exemplo. Si aliquis dominus redimeret a seruitute aliquos duos: vnum illoꝝ postq̄ est natus alium dum adhuc est in vtero matris vel anteq̄ conceptus est dando p̄ulegiū libertatis concepturo In hoc casu vterq̄ est redemptus z nullus eoꝝ fuus est: sed vnus est redemptus a nota seruitutis quam contraxit alius a nota quam contraxisset nisi redemptus fuisset z nulli dubiū quin efficacius et nobilius sit redemptus qui fuit preuentus: ne seruus esset q̄ ille qui post seruitutem fuit liberatus ab ea: sicut maior gratia fit ei cui conseruatur innocentia q̄ cui remittitur culpa: vt declarat Augustinus sup Lucam z Genes. Mater vero domini redempta fuit a seruitute quā ex se contraxisset: Sed omnes alij ab ea quam contraxerunt. ergo ipsa pre alijs redempta est.

Ad verba Augustini vbi supra. Respondetur q̄ duplex est redemptio. scilicet preseruans z eleuans: vt patuit in exemplo prescripto. De secūda non de prima verificantur vreba Augustini q̄ non est redemptio eleuans nisi a culpa: Secus autem de redemptione preseruante: vt patet. Nam Esaie. vigesimonono. dicitur. Propter hoc hec dicit dominus redemit ad domū Jacob qui redemit Abraham. Et Ieremie nono habetur q̄ dominus redemit abraham: quia scilicet eduxit eū de vr caldeorum: ipsum preseruando a combustione ignis: vt ferunt hystorie. Item apostolus ad Gal. tertio dicit. Christus redemit nos de maledicto legis. factus pro nobis maledictum: quia scriptum est: Maledictus omnis qui pēdet in ligno: Et tamen istam maledictionē nos in tempore gratie nunq̄ habuimus quoniam per mortem christi lex totaliter fuit euacuata tē. Quarta difficultas de penarum inflictione. Nam si preseruata est a peccato originali: quare ergo penas peccati originalis passa est beata virgo scilicet mortem. Si enim caruit omni peccato caruit etiam merito mortis z aliarum penalitatum peccati originalis: ergo iniustitia facta est ei cum mortua est z passa penalitates multiplices peccati originalis. Et sic deus iniustus retributor esset: z maxime quoniam scōm Augustinum secundo sententiarum distinctione quarta. Deus non plus vltor est q̄ sit quis peccator. Hec possumus dicere ipsam passam vel mortuam pro redemptione generis humani vel salute. quia hoc esset ad contumeliam christi. Sequeretur enim q̄ christus non esset sufficiens redemptor. Cū igitur beata virgo habuerit penas peccati originalis z nō per assumptionem: sed per contractionem. sequitur q̄ fuerit infecta peccato originali. Hec difficultas soluitur. Quia scōm Bonauenturam super iij. distinctione. iij. ac Franciscum maronis: Gratia sanctificationis non obuiat pene sed tantū culpe. Et hoc ostenditur exemplis. Nam Johānes baptista fuit sanctificatus z a peccato originali purgatus: et tamen a pena peccati originalis non fuit liberatus totaliter. Similiter anima pueri in baptismo abluitur a sorde peccati: et non liberatur a pena. Item christus sine vllo reatu peccati fuit: z tamē sustinuit penas peccati originalis. Esaye. liij. Vere languores nostros ipse tulit: z dolores nostros ipse portauit. Itaq̄ dicitur q̄ mater domini per gratiam p̄uenientem licet fuerit a culpa preseruata: nō tamen a pena totaliter liberata vel preseruata. Vel vt alij dicūt: licet diuina gratia p̄uenit anime infectiōez in beata virgine: nō tamen p̄uenit carnis

feditatem: quoniã per concubitum concepta est: z ideo ratione illius feditatis iuste remanserũt in virgie penaltates. Sed remanet dubiũ suppolita potestate de cõgruitate ipa. Quare scilicet tales pene fuerunt inflicte virgini: cum non essent necessarie humano generi sicut pene christi. Rñdet ꝑm Francisci maronis: quia erãt materia exercende virtutis: vt scilicet ꝙ patientiã talium merita cumularet. vnde sicut iob fuerũt pene magne inflicte ad exercendã eius patientiã: Ita virgini ad ꝓficiendã grãm. Virtus eñ in infirmitate ꝓficit: vt ait apl'us. ij. Coy. xij. Quinta difficultas de xpi ꝓuilegio singulari z honore. Nã hoc est singulare xpi ꝓuilegiũ ꝙ solus ipe innocens ꝓceptus est vt dicit Aug⁹. z Leo papa. Vñ si ipsa est ꝓcepta sine petõ originali sequit ꝙ equat xpo. qõ est ꝓtumelia xpo: cũ eius honor z ꝓuilegium singulare alteri attribuit. Hec difficultas soluit: ꝙ nõ obstante tali ꝑseruatione mater dñi nõ equiparat xpo sed est inferior ipo in h ꝓuilegio multipl'r Primo quidẽ ꝙ xps nõ indiguit preseruatõe ꝙ nõ fuit ꝓceptus ꝙ naturalẽ ꝓpagatõem vñ nec fuit ex mõ sue ꝓpagatiois apt⁹ nec potuit cõtrahere petm. lex eñ originalis peccati nõ fuit lata nisi ꝓtra ꝓpagandos naturaliter ex adam Sed btã virgo indiguit ꝑseruatiõe z ex modo sue gñationis apta fuisset ꝓtrahere petm z vtiq; ꝓtraxisset nisi ꝑseruata fuisset ꝙ grãm vt ꝰ patuit. Scõo ꝙ xps nõ indiguit redẽptiõe cũ ex modo sue singl'aris generatiõis nõ fuit aptus ꝓtrahere illũ reatũ seruitutis. virgo aũt indiguit grã preueniẽte ne labe retur zc. Tertio ꝙ aĩa xpi in ꝓceptiõe seu creatione fuit vltimate sctificata non aũt anima ꝙginis cũ vlteriorẽ sanctificatiõnẽ suscepit in verbi incarnatiõe Luc. i. Spũsctus supueniet in te. Quarto ꝙ aĩa christi mox vt fuit creata fuit vnita ꝙbo ac ꝓprehendens z btã. Ex. ij. Snia ꝙ Anima aũt ꝙginis nõ fuit btã z ꝙbo vnita vl' ꝓprehendens q̃uis fuerit sctã. Hec Fran. ma. z sic patet ꝓpositũ. Sexta difficultas de ianue celestis clausiõe. Nã ianua celestis nulli ẽ clausa nisi merito originalis peccati. Si g̃ btã virgo nõ habuit petm originale: quero vtrũ si ante christum mortua fuisset statim ad celũ euolasset an nõ. non pores dicere ꝙ euolasset. qz sic non per christũ fuisset ianua apta ergo sequitur ꝙ nõ euolasset ante christum z ꝙ consequens habuit vt videtur originale peccatum. Hec difficultas soluitur scõm scotum super. iij. distincti. iij. ꝙ ianua celestis fuit beate virgini clausa sicut z ceteris nec est aperta nisi per meritum passionis christi: qm̃ vt dicit apostolus Colos. i. Placuit ei per ipsum: scilicet christum reconciliare omnia siue que in celis sunt siue que in terris. Sed ista clausio ianue beate virgini: non propterea fuit: ꝙ inesset ei peccatum originale. quoniã passio christi sic preuisa z acceptata coram deo erat in ordine ad beatam virginem vt propter meritum hui⁹ passionis: scilicet christi nũ q̃ inesset peccatum ipi virgini matri christi: z ita nec inesset aliquid propter quod sibi ianua clauderetur. Sed ista clausio ianue fuit: quia ex origine competebat virgini vnde ianua sibi clauderetur: sicut z alijs. Nec sequit ꝙ si mortua fuisset ante christũ statim in celũ euolasset. imo vt videtur in limbum patrum descendisset: nõ propterea quia peccatum inesset: sed quia ex origine infuisset sicut z ceteris nisi preseruata fuisset. Oõ si dicas: Si nõ habuit peccatum originale vtiq; statim euolare debuisset. Dico ꝙ falsum est quia sancti patres purgati fuerunt ab originali: z tamen nõ ascenderũt in celum ante christum passum: eo ꝙ clausa fuit ianua vsq; ad solutionem precij: ita enim decreuerat deus ꝙ licet acceptaret passionem christi preuisam ad remittendum culpam originalem omni credenti passionem illam: nõ tamen remittebat penam scilicet carentiam visionis diuine propter illam passionem vt solum preuisam sed per ipsam: vt pñntialiter exhibitã: z ideo sicut sctis patribus non patuit ianua quousq; fuit exhibita passio christi: Ita probabile videtur ꝙ nec beate virgini. Hec Scotus.

Septima difficultas de multoꝝ ꝓtra/ria assertione. Si itaq; benedicta virgo pia fide credenda est concepta sine pec/cato originali: quare vel vnde est q̄ multi doctores ꝓtrariū asserunt: ⁊ tenent ipsam fuisse ꝯceptā in peccato originali. Ad qđ ꝛndeꝛ ꝑ tria puncta. Primo q̄dem dico q̄ hoc ē ideo: qꝛ oēs illi doctores voluerūt incedere ꝑ viam legis cōmunis que oēs naturaliter ex adaz ꝓpagatos obligat ꝑm rōnē seminalez sicut scrā tradit scriptura Vñ Roꝝ. iij. Oēs in adam peccauerūt ⁊ egent gl̄ia dei. Et qꝛ scrōꝝ auctoritas so lum christū excipere videꝛ de hac genera/litate. Non tamē negant doctores q̄n deꝰ potuerit beatam virginem ab illa lege cō muni eximere. sed qm̄ cꝛedit q̄ beata vir/go sit naturaliter ꝑm rōnem seminalē pro creata. nec est auctoritas scripture de eius ex hac lege exceptione manifesta. Idcirco ꝓbabiliter putauerūt eā peccato fuisse ori ginali obnoxiā: nō audentes legi cōmuni ꝓtradicere: nec audentes eam exemptam dicere. Propꝛea igit diuersificati sunt do ctores in hac re: qꝛ q̄dam putant eam so/re lege cōi claudendā: q̄dam eximendam.

Sc̄ō dico cū frā. ma. q̄ oēs auctorita tes sanctoꝝ ⁊ dicta doctoꝝ tenentiū eam esse peccato originali obnoxiā loquūt ⁊ so nant ac intelligi debent ad hunc sensum: q̄ vicz beate virgini hoc ex se de cōi lege cōueniebat: qꝛ naturali sue ꝓpagationi cō petit q̄ originale peccatū ꝓtrahere debu/isset: vt supra ostensum est: tamen oppositum habuit a deo speciali gratia ꝑuenien te. Nec in hoc fit sanctis iniuria si eoꝝ dicta exponāt: sicut sacra scriptura exponit ⁊ intelligit: quia sancti in suis eloquūs sacra scriptura tanq̄ regula ⁊ lūine vtebāt: vt testat Dio. de diui. no. c. ij. Et ꝑ hoc solui possunt oēs ꝓtrarie auctoritates: quia oēs loquūt de peccato originali solū ꝑm causam quā quidē habuit beata virgo ex ꝓpagatione naturali ⁊ non ꝑm effectum.

Tertio dico q̄ vnusquisq; magis tene tur matrē dei venerari q̄ aliquoꝝ doctoꝝ opinionē in hoc passu extollere: maxie cū iam eccl̄ia in ꝯcilio Basilien. statuerit id pie credendū de beata virgine q̄ sit cōce/pta sine origiali peccato. ac Sixtus papa diuino officio de hoc edito ⁊ indulgentiis corroborauit. Vñ in hoc sum cū aug. lib. de natura ⁊ gr̄a di. Cū de peccatis agitur nullā de matre dñi ꝓpter reuerentiam dñi volo fieri q̄nem. i. dubitabilem ꝓpōm: sed potius indubitanter ipsam in cōceptione sui teneo pia fide fuisse sanctā. Sed calū/niantes hanc auctoritatē augu. exponunt q̄dam ⁊ dicūt q̄ aug. ibi loquit de peccatis actualibus ⁊ nō de originali. Ista tamen expositio ꝑm. ff. m. est. Primo impia: quia virginis ꝓuilegia nō sunt artanda sed am plianda. Secundo est falsa: quia intentio augustini est ibi: vt inducit in. iij. Sniaꝝ istud attribuere virgini ꝑ ꝓuilegio singu/lari sup oēs sanctos. Si igit hoc acciperet tm̄ de peccato actuali nō esset hoc tā q̄ sin gulare sup oēs ꝓuilegiū attribuendū vir gini: qꝛ etiam innocentes caruerūt omni peccato actuali. O igit virgo bñdicta vi/ta spes ⁊ ꝓsolatio nr̄a. Quid de te dicere valeam? Quāta deuotiōe te laudem? q̄ temeritate te q̄s asserere audeat origina/li pctō fuisse infectā. Cū vt canit eccl̄esia: Felix es sacra virgo maria ⁊ omni laude digniss̄ima. ⁊ ꝑ ꝯs etiaz ista laude digna q̄ dicaris a peccato ꝑseruata: quia ex te ortus est sol iusticie x̄ps deus noster.

Articulus tertiꝰ q̄ piū est cre dere beatā mariā sine originali pctō fuisse conceptā.

Tertia contēplatio

Principalis dr̄ pie credulitatis. Hā ad p̄missa adiciendū est ⁊ declarandū q̄ꝑ pium sit credere q̄ ipsa btā v̄go fuerit cōcepta sine peccato originali. Qđ q̄dem aliqui aduersarij pluribus modis vsq; ad ista nostra tp̄a ipugnauerūt. Sz anno dñi. 1482. Bulla speciali cuius te/norem vidit ipse Sixtus papa. iij. aplica auctoritate reprobat ⁊ dānat assertiones ⁊ opiniones dicentiū q̄ eccl̄ia nō ꝯcipiōez sed sanctificationē virginis celebrat arq; tenentes mariā fore p̄seruatā ab originali Propterea essent hereſi polluti. Oēs erī am libros coꝝ sup his ꝑfectos dānat: Et ne ꝑ veris legant vel teneant aut habeant inhibet: sic q̄ ꝓtra p̄missa facientes corpo

sententiarū excōmunicationis ꝛ penā maledictionis eterne incurrant: a qua solus papa ꝓpio ore ꝛ nō alius absoluere possit. Unde vt fideles magis inducant ad huius p̄seruationis piam credulitatem. vñ rationes hic ponemus: quibus id declaratur.

Prima est rō honorificationis.
Scōa est rō vere dilectionis.
Tertia rō suffragationis.
Quarta rō cauende offensionis.
Quinta rō vitande vltionis.
Sexta rō vie securioris.
Septima rō fructificationis.

Prima est ratio honorificationis. Nam si pia mente consideramus tot ꝛ tanta beneficia per virginem suscepimus: tantaq; dignitate benedicta virgo est sublimata per filium ꝙ vtiq; verum est quod ait hiero. ad paulam ꝛ Eustochiū dicens: Quicquid humanis potest dici verbis minus est a laude virginis. Debemus igitur hoc priuilegio honoris eam extollere ꝛ laudare ꝙ dicamus eam exemptam ab oīni culpa. alīs nō deficit lingua humana in eius laude: nec debitus honorem matri dei impendit cum eam peccatricem fuisse dicit ꝛ filiam diaboli per peccatum originale cōtractum. Insuper quero te quod horuz ē honorabilius ꝛ glorioſius christo. Utꝝ dicere ꝙ habuerit matrem ab omni peccato īmunem. an dicere peccato maculatā. Constat: quia primū Eccli. xij. Gl'ia hominis ex honore parentis ergo ꝛc. Uñ sicut decuit deo populuz iudaicum in mari: ꝛ per quadraginta annos eorum vestimenta ꝛ calciamenta illesa p̄seruasse ꝓpter honorem ꝛ dignitatem populi illius eo ꝙ christus erat nasciturus ex eo. Ita a fortiori decuit matrem ꝓpriam miraculose p̄seruasse ab oīnis peccati macula ꝓpter honorem maternitatis ꝛc. Secūda ratio vere dilectionis quoniā vt ait Anſ. ad coanglicanos episcopos: Nō videtur verus amator virginis qui recusat colere festum cōceptionis: cuius recusationis causa nō alia est: nisi quia creditur ab illis ꝙ sit in peccato originali cōcepta: vt igitur eam vere amemus credamus fore p̄seruatam. Tertia ratio suffragationis: vt videlicet per hunc honorem sibi congrue exhibitum eius suffragia impetrare ꝛ obtinere valeamus. Propterea ecclesia canit: Cum iocūditate conceptionem beate marie celebremus: vt ipsa pro nobis intercedat ad dñm iesum xp̄m. Scriptū nanq; est Joh. xij. Qui me honorificauerit honorificabo eū. Item fortunatus in omelia dicit Gratius est obsequiū deo quod marie impendit q̄ qs̄ sancto cuilibet dirigitur. g̃ debemus eā honorare ꝛc. Quarta rō cauende offensionis. Nam valde timendū ē ne eā offendamus: vtpote q̄ē mr̄ gr̃e ꝛ mater misericordie: qō certe facit q̄ temerarie eam peccatricem asserit vel credit: qm̄ vt Cirillus p̄riarcha alexandrin⁹ libro quē fecit ꝓtra nestoriū dicit: Post filiū inquit temerariū est ponere in maria virgine maculā aliquā aut peccatū. Propterea magister henricus in q̃dam sermone q̄ incipit: Cōsurget ỹga ait: Sacratiſſimā virginē quā deus ab eterno p̄ordinauit vt esset mater dei sub p̄tāte diaboli fuisse ꝛ peccati sorde infectam sentire non audeo: dicere pertimesco: ꝛ paulo infra. Quis hanc virginē sub ira dei vnq; fuisse audeat dicere p quā sibi de⁹ genus humanū tanq; p mediatricē reconciliare voluit. dicat q̄ velit: ego dicere nō audeo nec sentire: cū in multis scripturis videā eaz exemptam a lege cōmuni fuisse. Hec ille.

Quinta rō vitande vltionis: ne vltionē incurramus ꝓpter offensionē p̄sumtuose assertionis pie sentire debemus de ỹgine ꝙ sit immunis: qm̄ scriptū ē Eccli. iij. Maledictio matris eradicat fundamēta. Maledicit matrē virginem q̄ eam peccatricem temerarie astruit: ꝛ hec maledictio eradicat fundamenta gr̃e dei. Cauenduz est eriā ne si nō celebremus festū ꝛceptōis ỹginis illam vltionē subeamus: que scripta est Zach. vlti. di. Pereutiet dñs oīnes gentes que nō ascenderint ad celebrandū festiuitatē tabernaculoz: qz tabernaculuz dei in quo hitauit: est btā virgo. Sexta ratio vie securioris: quia in omnib⁹ dubijs

via securior eligenda est ⁊ tutior. Extra de cleri. excõica..c. illud post mediũ. Et inf varias opiniones ꝓbabiles sanior opio sequẽda est. Extra de celebra. miss.c. Cum marthe. §. Quesiuisti. Sed hec via est sanior ⁊ tutior: qz ꝑ eã plus honorat Xp̃s ⁊ sancta mater eius q̃ ꝑ ptrariã opinionẽ.

Et qz fundat in imitando ordinationẽ ecclesie romane de hoc festo conceptionis atq; eius officij obseruationem quo habetur expresse q̃ sit concepta maria sine originali peccato. Ecclesia quippe romana mater est oim ecclesiarũ ⁊ nõ potest errare: sed in omnib⁹ tanq̃ magistra est sequẽda. dis.xi. Quis. dis.xij.ca.i.⁊ se.⁊ dis.xxij. Omnes. Unde exquo nõ est certum ꝑ scripturam expssam: vtrũ virgo ꝓtraxerit originale peccatũ an nõ. Idcirco magis pietati consonũ est credere q̃ nõ ꝓtraxit dando sibi hanc ꝓrogatiuam ꝓpter honorem dñi: quia hoc auctoritati ecclesie nõ repugnat. qm̃. ff. de regulis iuris dicit: q̃ in obscura ratione ingenuitatis fauendum est libertati. Et hoc est qđ doctor subtilis super. iij. dis. iij. dicit: Qđ hoz verissimũ sit deus nouit. Sed si auctoritati ecclesie nõ repugnat ꝓbabile magis videt vt quod excellentius est attribuat marie. Hec ille. Sed hoc nõ repugnat ecclesie: imo ꝓcordat: vt patet ex concilio Basileñ. ⁊ diuino officio. Septima ratio fructificationis quia ex hac pia fide fructus acquiritur vite eterne ⁊ superne glorie. Unde Eccli. xxiij. Qui me elucidant vitam eternam habebunt. Glo. Elucidant. i. ab omnibus inquinatis lucidã reddũt. Jte. i. Regũ. i. Quicũq; glorificauerit me glorificabo eũ Qui autem contẽnunt me erunt ignobiles. Deniq; fructus acquiritur indulgentiarũ Nam vt dictum est ante: ipsum concilium Basilieñ. concessit indulgentias ꝓ huius festi celebritate ⁊ sermoni videlicet centũ dies indulgentiaz̃ omnibus interessentibus misse ⁊ vesperis primis aut secundis ⁊ matutinis. Pro sermone autẽ eiusdem festiuitatis centum ⁊nquaginta dies. Insuper Sixtus papa quartus: omnino eisdem indulgentias concessit sicut concesse sunt in festo corporis christi. O igitur homo crede beatam virginem fuisse concepram sine originali peccato pensando illius diuini hitaculi mundiciam: in quo deus ⁊ dulcis redemptor noster iesus gratissime nouẽ mensibus requieuit. Utinã saperes ⁊ intelligeres eã q̃ digna laude beatificare valeres quã beatam dicent omnes generationes. O vere mundissima ⁊ imaculata virgo maria. O vere gl'iosa domina excelsa sup̃ sydera: ⁊ purissima ab omni macula: plusq̃ oĩs creatura angelica puritate ipsa qua sub deo maior non est intellecta. Quibus te laudibus efferam. Quid in tue sanctitatis ⁊ puritatis gloriam dicam. Cum tu sis gloria hierusalem: tu honorificentia ppli nostri: tu es mater mũdissima ab omni peccato preseruata. Mater inq̃ dei ⁊ domini iesu ꝑdilecta. Tu anime nostre refugium: tu spes ⁊ nostrum auxilium: tu singulare cordis nostri solatium. Te deprecamur: ad te clamamus vt per illaz̃ summã tue puritatis graciam: nobis a dulci iesu tuo impetra veniam: graciam ⁊ gloriam: Amen. *Explicit liber quartus ⁊c.*

Alius modus procedendi in scripturis.

Item si volueris in hac re alium processum facere: potes notare duodecim stellas fulgentes in corona beate virginis ad probandam eius immunitatem a peccato originali radiantes: Prima stella dicitur diuina auctoritas. Hanc ꝓsequere sicut habes parte prima huius libri articulo tertio: prime testimonio. Secunda stella prophetica veritas. hanc prosequere sicut habes ibidem secũdo testimonio. Tertia stella angelica arrestabilitas ibidem tertio testimonio. Quarta stella ecclesiastica irrefragibilitas. ibidez quarto testimonio. Quinta stella materna honorabilitas hanc ꝓsequere: vt habes eadem parte prima arti. ij. cap̃. ij. §. ij.

Serta stella pēminētissima puritas. ibidem. §. iij. Et etiā §. i. vbi allegat Anselm.

Septima stella pfectissima virginitas hanc pſequere ibidē pte. iij. xi. testimonio. §. iiij. Octaua stella beneficij sublimitas. sicut habes ibidē arti. ij. ca. ij. circa pncipiū pmi §. Nona stella legū equitas. ibidem arti. iij. testimonijs. v. vi. vij. viij. ix

Decima doctorū famositas. ibidem testimonio. x. Undecima rationū pbabilitas. ibidez testimonio. xi. Duodecima miraculorū limpiditas. ibidē. xij. Hec supra scripta de cōceptione marie breuiter volui huic libro inserere: ea magis q̄ apta sunt predicationi prosequendo. Alia vero multa disputabilia in hac materia alibi latissime tractandū reliqui.

In nomīe dñi iesu ad beatissimē virginis marie honorē: Sequitur de natiuitate eius

Cantus liber est q de misterio sanctissime natiuitatis bēdicte virginis marie: z habet tres pres. In p̄ma agitur in generali de eius ortu dignissimo. In secūda de eius natiuitate magis in speciali. In tertia de nascētis virginis qualitate vel cōditione admirabili.

Pars prima de ortu marie dignissimo z eius diuinali preordinatione eterna ac sanctificatiōe z multiplici reuelatione.

Lux orta est iusto l rectis corde letitia. ꝓba sunt scri ꝓphete Dauid psal. xcvi. Qui lōge anteq̄ nasceret̄ benedicta virgo: eius ortū puidit spūsancto inspirante z eam luci cōparando ait: Lux id est maria orta est iusto. i. xp̄o ex ea nasciturо qui est iustus p essentiā. Ipse enī est vt dicit Malach. iij. Sol iusticie. Et pro pterea q̄m ex hoc tori mūdo est salus orta: ideo subdit: Rectis corde. scz hoīb. letitia. Quib in verbis ꝓpulchre ostendit cōq̄ summā dignitatē habuerit btā ꝓgo in suo ortu in eo q̄ luci cōparatur: que est rerū digniſſima. Lux quippe inter omēs creaturas excellentiā habet precipue triplicem.

Primo q̄a diuinalis cōformitatis. q̄m deus lux est z tenebre in eo nō sunt ulle. i. Johānis. i. Scōo q̄ lux est incōtaminabilis puritatis. eo q̄ nō potest inquinari sordibus. Tertio quia lux est delectabilis qualitatis: quonīā dulce lumē z delectabile oculis videre solem. Eccl. xi. Sic benedicta virgo super omēs creaturas puras hac triplici fulget excellentia dignitatis: q̄m deo ipsa est ꝓxia z ꝓformatissima per gratiam z gl̄iam. Sap. vij. Candor lucis eterne z imago bonitatis illius. Itez ipsa est purissima z incōtaminabilis q̄m scōm Anſ. ea puritate nitet qua maior sub deo nequit intelligi. Denicq̄ ipa est aie humane z deuote cordi suauis z delectabil. q̄m vt canit eccl̄ia ipsa est vita dulcedo z spes nr̄a. O q̄s exp̄mere sufficiat cōq̄ suauis sit maria oculis cordis ad respiciendū in cuius pulchritudine gl̄ie oēs sancti delectāt̄ ꝓpter qō canitur: Speciosa facta es z suauis in delicijs tuis sancta dei genitrix. O cōq̄ suauis est aie pie ad audiendū vel loquendū de ea: q̄m vt melliſluus Bern. ait de seipso: Nil inquit tantū me delectat q̄ tū de gl̄iosa virgine maria facere sermonē O cōq̄ suaue: o cōq̄ gaudiosuz erit in celo cōregnare z colletari cū ea sine fine p quam salus mūdi credentib ꝓparuit: cuius vita gl̄iosa lucē dat seculo. Merito igit̄ ei⁹ ortus oīmb gaudium z letitiam ingerit. Merito z digne oīs hoies ille dulcis citharista dauid ad letandum in eius ortu allicit cum dicit: Lux orta est iusto: rectis corde letitia. vere oīmb rectis corde letitia. s. penitētib: patiētib: viatorib z trūphātib in celesti gl̄ia. letitia viris: letitia mulieribus: letitia puulis z senib z oīmb fidelib ꝛc. De eius itaq̄ ortu ad presēs tractare intendentes in gn̄ali tria misteria declarabimus.

Primū misteriū ōr dīnalis ꝓordinatōis
Scōm ōr mr̄nalis sanctificatiōis.
Tertiū dicit tempalis reuelationis.

Articulus primus qualiter ab eterno ꝓdispositū erat a diuina sapientia oriri beataz mariā z p eā salutē mūdo fieri. La. I.

Rimū itaq; miſe-

p riuz ōr diuinalis p̄ordinationis quō vicz ortus btē virginis ſit p̄ ordinatus ab eterno z precōceptus in mē/te diuina. Iſta quippe eſt vna magna di/gnitas beate virginis qua p̄ ſapientis os gloriaſ in ep̄la huius ſolēnitatis q̄ ſcp̄ta eſt Prouerb. viij. Domin⁹ inquit poſſedit me ſcz incōmutabili voluntate z electiōe ſua: in initio viarū ſuarum anteq̄ quicq̄ faceret: hoc eſt ab eterno anteq̄ ipſe deus aliquid creaſſet. vnde z additur a princi/pio. ſ. creationis mūdi. Ab eterno ordina ta ſum. ſcz vt eſſem dei mater: Et ex anti/quis. ſcz eternitaz anteq̄ terra fieret. i. an te oēm corp̄alē p̄ditam creaturā. Nondū erant abyſſi. i. p̄funditates. Tota quippe altitudo vel p̄funditas q̄ eſt a celo empy/reo vſq̄ terre centrum dicit abyſſus p̄pter īmenſitatem. et omnes creature corp̄ales z ſpūales ad altitudinem compare poſſūt dici abyſſi vt volūt doctores. Nondum q̄ erant abyſſi. i. nec celum nec terra nec an/geli que etiā abyſſi ſunt vocati p̄pter excel lentiam ſuaz ſubſtantiaz. Et ego inquit maria iam p̄cepta eram. ſ. in mente opifi/cis zc. Ex qb⁹ oīb⁹ claret: quia añ omnē creaturā benedicta virgo fuit p̄ordinata z p̄cepta in mente creatoris vt fieret ma/ter dei z ſaluatoris noſtri ieſu: quod eſt ei ſumma gloria. Circa quod aduerten/dum ſm̄ qō modo intelligendi būano cō templari poſſumus q̄ ab eterno in diuia p̄cipue mente int̄ alia q̄tuor vertebāt p̄ſi/lia vel queſtiones. que p̄ diuinā ſapientiā ſunt determinate z p̄cluſe.

Prīa qō de mūdi ruituri creatione.

Scōa qō de dei ex femīa incarnatione.

Tertia qō de p̄me femine. ſ. eue electiōe

Quarta qō de feie ad id idonee p̄ditōe

Prima queſtio erat: quare mundū crea/ret quē rituz ſciret. Dicebat nāq̄ pr̄ ad filium z. ſſ. Scimus q̄ mūdus quē crea/turi ſumus ruet p̄ peccatum tam in ange lis q̄m in hominib⁹: p̄pter quod etiaz alias creaturas corp̄oreas punire oportebit in deteſtationem peccati. Quare ergo debe/mus ipſum creare cum ſciamus eum fu/turum eſſe malum. Et acceſſit vna ratio di. q̄ nō deberet creari taliter. Nil debz ta le fieri quod ſit in quotidianā offenſam z iniuriam dei: q̄m oīa opera debent bene dicere deum. Juxta illud Dañ. iij. Bñdi/cite oīa opa dñi dño: laudate z ſuperex/tate eū in ſecula. z oīa cedere debent in laudem z gl̄iam dei. Sed ſi mūdus crea bit: totus in maligno erit: ſicut z nunc po/ſitus eſt. i. Joh. v. Et totus ruet p̄ peccatū vt iam cernimus oculis noſtris. Ne igit videatur eſſe deus autor mali nō deberet creari mūdus vt nō fieret peccatū. Nam ſcriptum eſt Jaco. i. Deus intemptator maloz ē. Adiecitq̄ ratio ipſa di. Deus z natura nil faciūt fruſtra. hoc dicit Ariſto. ij. phicoz. Sed fruſtra eſt qō non attingit finem ſuū ſm̄ cōmentatorem ibidem. Fi/nis autē mundialiū creaturarū ratiōna/liuz eſſet beatitudo: vt vult magiſter in. ij. ſniaz diſ. i. c. v. Hanc nō videt quō conſe/quent cum p̄ peccatum ruiture ſunt: ergo nō debuit creari fruſtra. Hec q̄ſtio deciſa ē p̄ diuinā ſapientiā: q̄ bonū eſt creare mū dum: etiam ſi ſua malicia ruat poſtea tali ratione, vt ēm vult Augu. in enchiridion. Nunq̄ deus p̄mitteret aliquod maluz in mūdo fieri: niſi eſſet adeo oportēs vt etiaz ex malis ſciret bona elicere. Sciens ergo deus mūdum ruiturū: creauit ipm̄ vt eti/am poſt ruinam exinde bonū eliceret. Nā exinde multa bona ſunt elicita. Primo quidem ex hoc relucere habet diuina bo/nitas. cum ſe z ſuam bonitatem creatu/ris cōmunicauerit ex mera liberalitate: vt dicit Augu. in enchiridion. ca. vi. Secūn/do ex hoc relucet diuina iuſticia cum poſt ruinā obſtinatos in peccato punit: vt non ſit dedecus culpe ſine decore iuſticie ſcōm eundem Augu. z Anſel. libro. Cur deus.

Tertio ex hoc relucet diuina miſericor/dia z pietas in expectando pctōres ad pe nitentiam: z parcendo penitentib⁹. Eſaye xxx. Propterea expectat nos deus vt miſe reatur nr̄i. Quarto ex hoc relucet dina ſapia q̄ ex malis bona ſciat elicere: z poſt ruinā ſciat repare: deniq̄ relucz dina cha ritas z bēignitas cum poſt ruinā p̄ſcīm mūdo qui nō poterat ſe liberare z repare voluit miſericorditer ſubuenire. Ūñ diffi nitum eſt q̄ mundus deberet creari. Nec

obstat q̄ mundus in maligno positus est qm̄ hoc nō ex deo sed ex ꝓprio arbitrio rō nalis creature factum est. Unde deus nō est autor mali. quia cuncta que fecit erant bona: sed p abusum ꝓprie volūtatis facta sunt mala. Nec ideo deus fecit ea vt eēnt mala: sed vt si vellent in bonitate persisterent z coronarent. Si vero vellent ruerēt. nec tamen impune: vt dicit Grego. in moral. z Anſ. lib. Cur deꝰ hō. Et qm̄ rō ipsa adiecit q̄ deꝰ nil facit frustra. Jō determinatū p diuinā sapientiā q̄ mūdus suo fine frustrari ñ debeat sz repari debeat post ruinam ad beatitudinis consecutionem.

Preterea exquo vidit deus q̄ hāc ruinam nulla pura creatura posset reparare satisfaciendo: nec aliter congrueret reparari nisi filium suum in mundū mitteret ad incarnandum z mundum redimendū sicut patet per Anſelmū libro secūdo: cur deus homo. Jdcirco diffinitum est q̄ pro mundi reparatione filius dei carnem vel naturam humanam assumeret in qua satisfacere posset de peccato mundi. Et deꝰ latissime actum est supra libro ꝑmo pte ꝑma arti. ij. per totum. Hic causa brevitatis pertranseo rationes id persuadentes eo q̄ ibi sunt tacte. Sed circa hoc orta est secūda questio. Capm. II.

Ecūda igitur questio ꝓsiliata est in mēte diuina et tractata ista: Utꝝ p mūdi reparatione: deberet deus aliquā feminā creare: ex qua haberet carnem assumere. z sic mūdi ruinaz restaurare femina mediāte. Et ecce accessit vna ratio di. q̄ nō congrueret deum nasci vel carnē assumere ex femina. z ideo nulla talis esset femia creanda. Et ꝓbauit sic: quia qui nascit ex femina quādam imundiciā ꝓtrahit. Job. xxv. Nō potest homo mūdus apparere natus de muliere. Sed in deo nulla imundicia esse debet qui est lux z candor lucis ac speculum sine macula. Sap. vij. ergo nō debet nasci de femina. Poterit em̄ dei filius carnē assumere etiam de viro sine femina cum sit oī potens. Sicut z eua formata est miraculose de viri costa sine muliere: igitur zc.

Ad hoc igitur respondet diuina sapiētia ſm Tho. in tertia pte sūme. q. xxxi. articulo. iij. q̄ ꝓpter hanc rōnem nō minus creanda esset vna talis femina ex qua dei filius deberet nasci: z reddidit rōnem soluendo p̄missa. Quia in conceptione vel gestura ex femina nō est imundicia aliqua in quantū est opus dei. Sed ꝑut est ex peccato ꝓueniens in ꝯtum scilicet homo concipitur ex libidine: sic contrabitur imundicia. Nam si homo non peccasset in paradiso sine tali imundicia femina de viro generasset. ꝓpter peccatū em̄ dictum est mulieri. multiplicabo erūnas tuas: in dolore paries filios. Gene. iij. Unde determinatum est z conclusum per diuinam sapiētiam q̄ illa femina concipere deberet dei filium sine libidine z sine virili semine sola operatione spūſſancti cum illibata virginitate parere z sūma puritate. Nec deꝰ potuit inquinari nascendo ex femia sicut nec lux inquinat ad contactum sordidarū rerum Sed circa hoc adhuc ratio vna obuiauit dicens: Quare deberet deus mediante femina mundum reparare: scilicz nascendo ex ea cum eque bene posset deus carnem assumere de viro solo vel de qua cūq̄ vellet materia: Et maxime cum femina foret causa ruine mundi. Ad qd̄ respondet diuina sapientia ſm Tho. in tertia parte. q. xxxi. articu. iij. q̄ licet eque bene filius dei posset carnem assumere de qua cūq̄ materia vellet vt voluisset: tamē cōuenientissimū est: vt non nisi de femina deus carnem assumeret triplici ratione.

Primo ne femineus sexus tanq̄ vilior cōtemneretur: sed in matre dei nobilitaretur ac ad redemptionem pertinere videretur. Secūdo ne si aliunde deus carnē assumeret nō veram carnem deus assumpsisse crederetur. z sic fides euanesceret.

Tertio vt omis humane generationis modus z diuersitas perficeretur. Nam ꝑmus modus humane ꝓductionis fuit sine viro z muliere: vt patet in adam. Secūdus sine muliere de viro vt in eua. Tertius de viro simul et muliere vt cōmuniter in hominibus. vnde ꝓpter pfectionem vniuersi ꝺbuit Quartus modꝰ induci q̄ ē de femina sine viro: vt in exemplo ꝓut hec ponit Anſelmus. Et has rationes p̄

missas de diuina incarnatione ex femina tangit Augu. libro. lxxxiij. questionū. & in epla ad volusianū. Unde cōclusum est q deus deberet nasci de femina & ipsa mediante mundū reparare. Sed circa hoc occurrit questio tertia. Capm. III.

Ertia questio ī mē

t te diuina vel in consistorio sancte trinitatis orta ē & tractata de ꝓme mulieris Eue electione. Utrū videlicet ad id foret idonea ipsa ꝓma femina Eua: vt sꝫ deus nasceretur ex ea & mediāte ipsa reparet mūdi ruina. Et vna ratio dicebat q sic: tū quia ipsa foret creanda sicut & fuit postea creata in sūma nobilitate & originali iusticia in omni virtute & ꝑfectione. necnō nature decore ſm Augu. in omelia: Et haberur de penitentia disti. ij. §. Romanos: tum quia miraculo maximo inter omnes mulieres erat formata ꝑ tute diuina de viro sine mliere: tum quia vt dicit Grego. in quarto libro dialogoꝝ in paradiso existens assueuerat verbis dei perfrui homo: beatoꝝ angeloꝝ spiritibus cordis mūdicia & celsitudine diuine visionis interesse. Unde ratio arguebat q ipa ꝓe omnibus alijs mulieribus ad diuinā incarnationem ex ipsa fiendam foret idonea. Sed ad hanc questionem diuina sapientia respōdit q nullo modo liceret vt deus carnem assumeret ex Eua: & mediāte ipsa mundi ruina reparetur. Primo qꝛ ipsa a diabolo foret decipiēda & supanda quod nō decet dei matrem: que caput serpentis foret ꝓtritura Geñ. iij. Secūdo: qꝛ nō decet q vna peccatrix per quā totū genus humanū mortem incurrerat tantum exaltetur: vt sit dña mundi. mater vite. i. dei & super omnes angelos sublimata: quod ꝓñs est ad esse dei matrem. Tertio quia deus venturus est in mūdum alios iudicare. Et idcirco nō licet q ipse de aliquo peccato in se vel in matre reprehensibilis & ignominiosus existat ꝛc. Unde concluſuꝫ est q creari deberet vna alia femina ex Eua ꝓcedens ꝑ generationē que esset puella sup omnes sanctissima: sūma nobilitate ꝓdita: virtutibus & gratia plena: in naturalibus & gratuitis ꝓcellentissima: diuinoꝝ miraculoꝝ camera: deo familiarissima: puritate mundissima: angelis & hominibus dña: & plus q Eua vel quecū q mulier mundi: gratijs & carismatibus spūssancti sublimata vtpote que esset digna regina angeloꝝ: paradisi porta: & genitrix sūmi dei gloriosissima. Unde ex ꝺ orta est in mente diuina Questio quarta Capitulum. IIII.

Arta questio de

q femine ad id idonee conditione. videlicet qualis deberet esse ista puella que deum esse generatura: & mūdi ruinam repatura. Ad quod diuina sapientia respondens. xij. ꝯgruentissimas rationes & ꝯditiones declarauit ac diffiniuit q̄ꝺ benedicta dei mater tanq̄ corona. xij. stellaꝝ honorarā & electam se a deo eternaliter gliarer: & gauderet coronatā. Prio nāq; q: deus sciebat eternaliter q mulier que foret causa ruine & peccati existens ꝑ go peccaret. Ideo decreuit q illa mulier que ipsum filium esset paritura ꝑ mundi redemptione virgo perpetua foret. Secūdo sciebat q illa ꝓma foret desponsata sꝫ ade: quā desponsationem deus ipse fecerat Geñ. i. dī. Crescite & multiplicamini ꝛc. Ideo decreuit q ista que deum esset paritura foret desponsata. Tertio: quia sciebat q illa ꝓma esset inuentrix mortis & diuine ire. Ideo ordinauit q ista: sꝫ maria foret inuentrix gratie & genitrix vite. Iuxta illud Luc. i. Inuenisti gratiam. sꝫ quā perdidit Eua apud dñm. Ecce concipies. sꝫ vitam xp̄m qui ait Joh̄is. xiij. Ego sum via veritas & vita Quarto qꝛ sciebat q per illam. s. Euam esset claudēda ianua celi. Ideo decreuit deus q ista scilicet maria foret porta celi. Unde canit eccl̄ia Aue maris stella dei mater alma aq̄ semper virgo felix celi porta: quia per eam patet salus. Quinto sciebat deus q ꝓma mulier que fuit causa mali esset per malum angelum visitanda tempranda & ad consentiendum alliciendа. Ideo decreuit vt ista scilicet maria per bonum angelum esset salutanda: informanda et ad fidem excitanda: atq̄ ad consentiendum inducenda in filij dei incarnatione.

Sexto: quia sciebat deus q̄ ꝓma mulier consentiēdo verbis diaboli concepturа erat ꝛ paritura iniquitatem ꝛ peccatū. Juxta illud ps̄. Ecce parturit iniusticiaz concepit dolorem: ꝛ peperit iniquitatē ꝛc̄. Jdcirco statuit q̄ ista scilicz benedicta virgo consentiendo deo ad verba angeli ꝛ dicendo verbum obedientie: scz: Ecce ancilla dñi: fiat mihi ſm verbum tuum: concideret filium dei qui destrueret opera diaboli ꝛc̄. Septimo q̄ sciebat de⁹ q̄ illa accepit fructū de ligno ꝛ comedens misit per guttur in sua interiora. ideo decreuit q̄ ista. s. bñdicta virgo in suis visceribꝫ castis acciperet fructū benedictum. s. iesum quem pareret ligno crucis affigendū ꝛ sic viuificaret mundū per euam occisum. vñ Augu. Jlla. s. eua occidēdo obfuit: ista viuificando pfuit. percussit illa: sanauit ista ꝛc̄. Octauo q̄ sciebat deus q̄ p illam humanū genus in multas miserias ꝛ necessitates deuenire deberet. Jdcirco statuit vt ista ꝟgo benedicta esset hominibꝫ in omni necessitate subleuatrix ꝛ aduocata. Vñ Bern̄. Sileat misericordiam tuam o bñdicta virgo qui in necessitate memini te sibi defuisse inuocatam. Nono q̄ sciebat deus q̄ illa foret mater omniū peccatorum suoruz filiorum. ideo decreuit q̄ ista beata virgo foret mater misericordie oīmbꝫ peccatoribꝫ ac gratie ꝓpter qō canit ecclesia Maria mater gratie mater misericordie: tu nos ab hoste protege. s. qui hostis in eua nos peremit. ꝛ in hora mortis suscipe. s. tanq̄ pia mat̄ venie. Decimo q̄ sciebat deus q̄ illa in peccato cōciperet suos filios ꝛ cū grauamine portaret ac dolore parturiret. Jdcirco decreuit q̄ ista virgo beatissima sine peccato conciperet sine grauamine portaret ꝛ cū gaudio pareret suum filium per quē a peccato nos mundaret ꝛ i filios adoptaret ꝛc̄. Undecimo: quia sciebat deus q̄ illa suo lacte infecto enutriret filios suos quibus ꝓpinauit amarissimū venenum mortis. ideo decreuit q̄ ista purissimo lacte virgineo enutriret suum natum christum cuius caro ꝛ sanguis omnibus nobis filijs marie adoptatiꝫ ꝓpinanda erant in cibum ꝛ potuz vite eterne: vt patet in sacramento eucharistie. Duodecimo: quia sciebat deus q̄ eua foret peccati initium ex qua redundaret culpa in omnes nos suos posteros: et in qua habitaturus esset diabolus p peccatū ꝛc̄. Jdcirco statuit q̄ ista bñdicta virgo esset nobis initium omnis boni ꝛ salutis in qua habitaret deus ꝛ q̄ plena esset gratia ꝛ omni sanctitate: de cuius plenitudine redundaret gratia in nos omnes filios ade per generationem: ꝛ filios marie per adoptionem christi ac regenerationē. Hinc Anselmus libro orationū. O femina mirabiliter singularis ꝛ singulariter mirabilis: per quā elemēta renouant: angeli reparantur: inferna euacuant: homines saluantur. O femina plena ꝛ supplena gratia. de cuius plenitudinis redūdantia reuiuiscit omnis creatura. Hec ille.

Sic igitur patet quō deus ab eterno ꝓordinauit oriri debere in mundo istam benedictam virginem mariam ꝛ per eius diuinum partū reparari mundum. O igitur peccator vide ꝯtum debes diligere: quantūue reuereri mariam: per quā deus disposuit ab eterno saluari animā tuam. O ꝯta deuotione debes ei seruire quā si matrem misericordie a deo ꝓfectam non haberes ab eterna morte per tuam matrem euam inducta: nunc̄ liberatus esses ꝛc̄.

Articulus secundus de sanctificatione beate Marie in vtero sue matris. Capitulū. I.

Secundum misterium circa ortum beate virginis declarandum dicitur maternalis sanctificationis: qutile nanc̄ est scire quō ipsa pia dei mater maria fuerit sanctificata in suo ortu. Circa quod quatuor cōtemplemur.

Prio vtz fuerit in vtero mr̄no sctificata.
Secūdo qn̄ fuerit sanctificata.
Tertio vtz p̄ alijs scificatz fuerit scificata
Quarto q̄liens fuerit sanctificata.

Primo vtrum fuerit in vtero materno sanctificata. Pro q̄ nota de intellectu huius nois sanctificatio q̄ ſm doc. illumina tū. s. Fran. maro. in tractatu de ꝯceptione ꝟginis sanctificatio nō est aliud nisi mis-

ſio ſpūſſancti ad aiam ſanctificandaz. vñ multū interest inter ꝑseruari a pcō originali z ſanctificari: quia ꝑseruari a peccato originali est nō artari ꝑ statutū diuine legis que ordinauit q aia que ꝯiungitur carni naturaliter ꝓpagate ab adam sit ꝓiuata dei visione z obligata pene eterne. Sic igitur beata virgo dicit ꝑseruata a peccato originali: quia deus nō artauit eā illa lege sed ꝯgrue ꝓter honorez matern nū ex speciali ꝓuilegio suspendit sniaz ne ipsa in peccatum originale incideret: vt patuit libro ꝓcedenti. Hic itaq̄ q̄stio nobis est nō de ꝑseruatione sed de satisfactione. vtrū. s. ipsa fuerit vere sanctificata anteq̄ nata ꝑ spīm sctm in eius aiam infusuz Ad qđ rñdet q oēs doctores q̄uis diuersimode ꝓcedēdo affirmant beatam virginem sanctificatā fore anteq̄ natam: maxime Alexander de hales in. iij. pte. q. xiij. in tractatu de incarnatione christi. Et Franmaronis vbi s. Et Bonauē. in. iij. di. iij. z Rich. ibidem. q. ij. arti. i. Necnon beatus Tho. in. iij. pte. q. xxv. arti. i. Que ꝯclusio ꝓbatur triplici via. Primo rōne generali. s. z ꝑticulari. Ratione generali sic. Ecclesia nō potest errare: z qui tenet oppositum hereticus ē: sed si nō fuisset sanctificata ecclesia erraret celebrando eius natiuitatem: qm̄ statui in peccato nō debet solēnitas z gaudiū sed luctus: ergo rē. Item rōe speciali sic: quia si qđ minus videt inesse inest: z id qđ magis ex regula thopica Exemplū patet. Nam si rex honorat rusticum: multomagis honorare debet militē vel baronē sibi fideliter seruientem. Sed Hieremias fuit sctificatus in vtero hier. i. Similiter Johes baptista Luc. i. vt patet ꝑ Amb. ergo multomagis cōueniebat sanctificari matrem dei mariam in vtero materno. Scdo ꝓbat auctoritate Bernardi dicentis De singlari virgine nulla ābiguitas sit q̄n ipsa maternis adhuc circūſepta visceribꝫ sublimioꝛi sanctificationis genere sanctificata sit rē. Et rex. Qđ paucis mortalium constat esse collatū fas nō est dicere tante ꝛginī esse negatū. Hec Bern̄. Tertio ꝓbat figuratione. Esaye. xi. Egrediet virga de radice yesse. i. linea generationis regia q̄ in yesse fuit radicata: z flos de radice eius ascendet. i. virgo maria: z requiescet sup eū spūs dñi. Item Nūeri. xvij. Virga Aaron. i. maria: q̄ fuit de stirpe Aaron: quia cognata Elizabeth Luc. i. In tabernaculo. i. in matris vtero: inuenta est floruisse dono spūſſancti. Sz di. Cū beata virgo in sua cōceptione fuerit sancta: quia sine originali peccato concepta est ꝑ te: quō ergo dicis eam sanctificatam fuisse. Rñdet fm Rich in. i. di. iij. arti. iij. q. iij. q sanctificari aliquid dicit Uno modo de nō sancto fieri sctm: z isto modo non dicit beata virgo sanctificata: quia ꝑsupponit sic eam fuisse peccatricem qđ nō concedo. Alio modo de esse sancto fieri magis sctm sez simul accipiendo esse accipere z sanctitatē. z sic dicit virgo sanctificata. Unde fm Franciſ. maro. vbi s. In cōceptiōe virginis descendit spūſſanctus in aiam eius nō vt vt purgaret eā ab aliquo peccato qđ nō erat: sed vt haberet gratiam z in ipsa ꝓfirmaret: ita q nō posſet peccare vnq̄ nec mortaliter nec venialiter. Et de hoc etiam supra li. iij. habes pte secūda arti. ij. difficl. i. Et infra. ca. vi. huiusl libri pte. ij. arti. ij

Capitulum. II.

Secundo videndum est quando beata virgo fuerit sanctificata.

Ubi nota q si loquimur scdm modū illoꝝ q̄ tenent q beata virgo fuerit ꝯcepta in peccato originali. ipsa fuit sanctificata postꝫ infusionem aīe a peccato qđ inerat. Sz hoc mihi nō placet: qz sum cū nr̄is doctoribꝫ tenētibꝫ eā fuisse ꝯceptā sine pcō originali. Nā vt ait glo. sup illo ꝛbo Job. xix. Quis er Ecce filius tu⁹ xps inqt docet vt a pȳs filȳs cura pendib⁹ impendat. Sūmā ḡ curā habuit xps sue matris cū sūme eā dilexerit: imo sua dilectio fuit ois alterius dilectionis filialis exemplū z regula ac mēsura. Sūmo aūt z maximo ꝯnū nō admisceꝫ vt sūme calido nō admisceꝫ frigus. ḡ dilectioni q̄ xps dilexit matrē nūq̄ odiū admixtū fuit vel ira. vñ nūq̄ fuit odita beata virgo a xpo ꝓ q̄uis instanti. Sed si fuisset ꝯcepta in pcō originali filius tenebaꝫ odire eaz z detestari ꝑ illo tunc: ḡ sequit q nūq̄ fuit ipsa tracūdie dei vas. Dico igit fm modus doctoꝝ

nostroꝝ q̄ sanctificata ē ꝙgo in p̄mordio
sue ꝯceptionis: ita q̄ simul rpe accepit eē
z sanctitatē: vt s̄. patuit. Cap̄lm. III.

Ertio de excellentia huius san/
t ctificationis videndum restat:
vtrum scz p̄ alijs in vtero scrifi/
catis fuerit sanctificata. Et rn̄dē q̄ sic:
absq; dubio. Nam sanctificatio virginis
triplr excedit aloꝝ sanctificatiōez. Prio tē
poris celeritate. Nam Hiere. nō longe añ
natiuitatē est scrificatus. Juxta illud An
teq̄ exires de ventre sanctificaui te Hier.
i. ca. Johes vero baptista in mense sexto
q̄n maria visitauit z ille in vtero exulta/
uit Luc. i. Sed btā virgo mox vt erat aia
rōnali aīata fuit sanctificata vt dicit Au
gustinus in quodaz p̄mone de natiuitate
virginis. Hec inquit virgo mox vt in mū
dum p gn̄ationis hūane lineā venit omis
boni virtute pfecte resplenduit. Mox aūt
z statim referunt ad instans p̄m plm. iiij.
phicoꝝ. Scōo excedit alioꝝ sanctifica/
tionē in muneris largitate: qz gratie mu/
nere copiosius fuit ditata q̄ alq̄ qō ptz ex
ḥ: qz alijs scrificatis in vtero fuit collatuz
q̄ postea nunq̄ peccauerūt mortaliṫr. Jpsa
ꝙgo nūq̄ peccauit etiā venialiṫr. vñ Bern̄
Plus copiosius munus gratie descendi/
se in virginē que nō soluz eius ortū sancti
ficaret verū ipsam ab omni peccato dein/
ceps custoditet imunē. Tertio in gratie
vbertate quia ab ea gr̄e copiositas genera
liter in oīs se diffudit. vñ hiero. in sermo
ne de assumptione dicit: Decebat vt esset
plena gr̄a q̄ celis dedit gl̄iam: terris deuz
pacēq; refudit vere gr̄a plena p quā largo
spūssancti ymbre pfusa est oīs creatura.
Hec ille. Et circa p̄missa. Cap̄lm. IIII.

Arto occurrit videndū quoti/
q eus fuerit virgo bn̄dicta sanctifi
cata. Ubi nota p̄m doctores posi
tionē sup. iij. dis. iij. q̄ tres fuerūt sanctifica
tiones matris dei Prima fuit sanctifica/
tio in vtero materno: in qua habuit p̄ser/
uationē a pectato originali p̄m nostros do
ctores z gr̄e infusionē: necnō fomitis extir
pationē vt nō remāserit nec fuerit in ea ni
si causaliṫ. Secūda sanctificatio fuit in
spūssancti obūbratione z filij dei ꝯceptiōe
Jn qua. ss. sic eam impleuit vt digna foret
ꝯcipere virginitatis gl̄ia manēte verbuz
z certificauit de pseuerantia ac beatitudi
ne ꝯnda. Unde angelus ait: Ne timeas
maria inuenisti gr̄am apud dn̄m. Et itez
Spūssanctus supueniet in te Tertia in
filij de inhabitatione in vtero suo: in qua
sup̄ dicta habuit q̄ totaliter dedicata fu
it ad diuina z nō solū mens sed etiam cor
pus eius diuinitatis luce resplenduit. Jux
ta illud Ezech. xliij. Terra. i. maria spl̄ē
debat a maiestate dn̄i z̄c. Un̄ etiaz licitis
usibus mr̄imonialibus eā aptare erat im
possibile Quarta p̄m doctores cōmuni/
ter sanctificatio supaddit in assumptione
in qua habuit gratie z gl̄ie ꝯsumationez
z̄c. O igit deuota aīa pensa q̄s sancta q̄s fe
lix q̄s gl̄iosa sit virgo maria q̄ tantis gra/
tiaꝝ donis ē sublimata. O q̄s excellentissi
ma regina que tantis insignijs exrat lau
reata oēs ad eā ꝙfugiamus: eā inuocemus
vt eius plenitudine gr̄am acq̄ramus.

Articulus tertius de reuelatiōe tpali facta a deo multipliciter q̄ s. btā maria oriri debuit mūdo.

Ertium misterium
t ōr tēpalis reuelationis. Exquo
nāq; misericors deus sic ordina
uerat q̄ mūd⁹ repari deberet per incarna
tionē xp̄i ex ꝙgie maria. Et statuerat q̄ a
p̄ncipio mūdi vsq; i finem nullo vnq̄ tēpe
aliquis saluari posset nisi p fidem vnius
mediatoris xp̄i iesu ex ꝙgine maria nati:
vt dicūt Aug. lib. de correptione z gratia.
z Grego. sup Ezech. Un̄. Act. iiij. Non
est aliud nomen sub celo datū hominibus
in quo oporteat saluos fieri credentes ꝓpt̄
q̄ misteriū incarnatiōis xp̄i ex ꝙgine ma
ria aliqualiṫ oportuit z necessariū fuit oīm
tpe esse creditū apud oēs scz vel explicite:
vel implicite: vt pbat scūs Tho. scōa se/
cūde. q. ij. artī. vij. z Bonauē. sup. iij. di. xxv
q. i. arti. ij. Idcirco deus miserator z mise/
ricors q̄ neminē vult perire sed vult oīs
hoīes saluos fieri z ad agnitionē veritatz
venire p̄m apl̄m. i. Thimo. ij. Omni tpe
huius mūdi multiplr reuelauit q̄ vicz ori
unda esset in mūdo vna sacratissima puel
la. s. maria: ex q̄ oci filius carnē assumens
saluaturus esset mundū: possumus aūt in
ter cetera distinguere z ꝑsiderare. xij. p̄ci

pua tpa mūdi ad nūez.xij.stellaz in coro/
na beate virginis:qbꝫ vicz tpibꝫ deus oīm
potens voluit reuelare z reuelauit benedi
ctam virginē mūdo:z ex ipsa fiendā incar
nationē xpi que in tribꝫ quaternarijs de/
scribūt:vt ptz inspicienti in figura sbscpta.

Pro pmo quaternario.

Primū est tempus angelice ꝺditionis
Secūdum est tēpus innocētie hoīs.
Tertiū tps pme transgressionis.
Quartū tps hūane multiplicationis.

Pro secūdo quaternario.

Primū est tps patriarchice electionis.
Secūdū tps israelitice liberationis.
Tertiū tps ꝓphetice reuelationis.
Quartum tps iudaice oberrationis.

Pro tertio quaternario.

Primū est tps phice cognitionis.
Secūdū est tps gentilice ꝺuersatiōis.
Tertiū tps ꝓxime generationis.
Quartū tps implete incarnationis

Primo itaqꝫ reuela/ Cap'm.I.
p uit ortū beate ꝟginis de⁹ in tpe
angelice cōditionis: qō ostendit
triplici rōne. Pzio rōne tērationis: qz vt
dicit Bern̄.sup illud Jone.i.c.ꝓter te or/
ta est hec tēpestas. Lucifer q̄ erat sūmus
angelus cognouit naturā hūanā ꝓuenire
ad hāc dignitatē q̄ vnirē deo z assumere
tur.s.ex ꝟgine in vnitatē ꝓsone dine ac ex
altarē sup naturā angelicaz:vidit inq̄t et
inuidit z inuidia diaboli introiuit in orbē
terraz.vñ iuidens hoī de maiori felicita/
te supbiuit nolēs subesse deo hoi. Dic em̄
Ponā sedē meā ad aquilonē z ero silis al
tissimo.Esa.xiiij.Qō alijs angelis mani/
festauit z multi ei ꝓsenserūt blandientes
eidē de decore z pulchritudine sue ꝺditio
nis z nature q̄.s.ipe ē dign⁹ vt bēat illum
honorē q̄ parificē ꝺo nec subsit ei nec ser
uiat hoi zc.Et sic oēs e celo ceciderūt.bo/
ni aūt angeli:vt michael raphael gabriel
seraphin cherubin zc.nō ꝓsenserūt ei:imo
ꝓtradixerūt:sz deo obedire volētes ad be/
serūt ei p charitatē z fidē.z sic confirmati
sūt vt volunt omēs cōiter doc.sup.ij.di.v.

Scōo oñdit rōne restauratōis qz cū mo
tū fuisset h̄ pliū int̄ āgelos.s.p ꝺnā volun
tatē z ruina facta in singlis choris credi/
derūt z nouerūt angeli q̄ deberet ista ruí/
na reparī ex hoīb⁹.z h̄ nō nisi ꝑpleto mīste
rio incarnatiōis ex ꝟgine. Jō dicit aug.v.
sup Gen̄. ad lr̄am.q̄ angelos nō oīno la/
tuit misteriū regni dei.i.incarnatiōis.q̄sdā
tñ rōes hui⁹ misterij pfectus cognouerūt
xp̄o reuelante fm Tho.scōa scōe.vbi sup̄

Tertio oñdit rōe dine regulatōis:qz di/
uina sapia hāc regulā statuit q̄ dina me/
diantib⁹ angelis ad hoies ꝓueniant. Un̄
dyo.iij.c.celestis hierar.di.q̄ dinū iesu be
nignitatē misteriū angeli ꝓmū edocti sūt
postea p ipsos ad nos dinitus cognito
transiuit.s.reuelādo hoīb⁹ vt ptz de ꝓphis
silr̄ et de pastorib⁹ ac bt̄ ꝟgine quib⁹ an
gelus xp̄i incarnationē reuelauit q̄ angel'
h̄ opus fuit reuelatū a deo. Dic Eccl.xxiiij
Bt̄a ꝟgo ait:Ego ex ore altissimi pdu.i.p
altissimi sapiaz oriūda fui ꝓmogenita añ
oēz creaturā.s.dignitate ego feci vt oriret
in celis.i.in āgelis lumē indeficiēs.s.gr̄ie
ꝺfirmate.s.p fidē icarnatōis ex me fiende

Ecūdo reuelauit deus Cap.II.
s beatā ꝟginē tpe inocētie hoīs cū
dñs ait:Gen̄.ij. Non est bonū ho
minē.s.xp̄m q̄ fuit scōs adā fm ap'm esse
solū:faciam⁹ ei adiutoriū silr̄ sibi.s.mariā
Nota fm Tho.scōa scōe.q.q̄ s.q̄ hō i sta
tu inocentie hūit fidē explicitā de xp̄i in/
carnatione fm qō ordiabat ad ꝓsumatio
nez gr̄ie.nō aūt fm qō ordinabat ad libe/
rationē a pcō p passionē z resurrectionez
ps:qz nō fuit ꝑscius pcti futuri: q̄ autē hō
ꝑscuit incarnationē videt p h̄ q̄ dixit Re
linquet hō pa.z ma.z adherebit vxori sue
Hic em̄ ap'ls Eph̄.v. dicit sacr̄m magnū
esse in xp̄o z eccl'ia. qō q̄dē sacr̄m nō ē cre
dibile ꝓmū hoiem ignasse. vñ credit a ple
risq̄ q̄ adā in sopore suo dina reuelatiōe
cognouit h̄ futurū sacr̄m incarnatōis:Ut
em̄ dicit Aug.sup gen̄.ad lr̄az. Tūc mēs
ade particeps angelice societatis intrauit
in sanctuarium dei vt itelligeret nouissi/
ma i dei spec'o.z vidit q̄ ex sacramēto ma
trimonij ꝺcti int̄ ip̄m z Euā formatā ori/
undi essent m'tri scti p̄riarche ꝓphe ap'li zc
Et maxie q̄ descenderet vna sacra virgo
que deum paritura esset saluatorē mūdi.
Jdeo totus gaudio repletus cuigilans lo
cutus est ꝓphetando de sacramēto matri/
monij di. Relinquet homo patrē z ma. zc

Et ꝓterea intantū dilexit Euā q magis voluit contra dei voluntatem facere in cōmestione pomi vetiti q̄ ipsaz contristare vt dicit magister in scdo. dis. xxi. ca. v.

Capl'm. III.

Tertium est tempus p̄me transgressionis. scilicet ade z eue: quo tempore deus reuelauit futuram benedictam virginem: quia cum ob p̄uaricationē penas deus mulieri z ade infligeret. z ad serpentē maledicturus venisset post alia verba ait in figura de maria ipa ꝓteret caput tuum ꝛc. O q̄ntum flebant z dolebant p̄mi parentes de miserijs quas incurrerant p peccatuz. O q̄ntum gaudebant cum audierūt aliquādo p virginem benedictam caput serpentis cōterendum z se liberandos.

Capl'm. IIII.

Quarto reuelauit tēpore humane multiplicationis: Quia ex eo q homines ceperunt multiplicari in terra: multipl'r deus reuelauit misterium incarnationis ex maria virgine in varijs sacrificijs z figuris ante legē z sub lege quoz significatum explicite maiores cognoscebant: minores vero sub velamine illoz credentes ea diuinitus esse disposita de christo venturo: velatam fidem habebant. vt dicit sanctus Tho. vbi s. Nam p̄mo abel vidit incarnationem christi de virgine. z ideo virginitatē seruauit qua figuram christi gessit de virgine nati. vnde z acceptabile eius sacrificiuz fuit sicut dicit Aug. libro diuersaz quesstionū ad oro/sium. Secundo Enoch in fide mediatoris placens deo trasslatus est vt christo de virgine maria nato tēpe antixp̄i testimonū ferat. z p hac fide martyr fiat. Tertio Noe hoc intellexit figuratū quādo de arcba emisit columbā: que nō tetigit aquas nec cadauera sed reuersa est ad vesperam portans ramū oliue in ore suo. z sic annūtians pacem terris redditam Gen. viij. c. Hec columba sine felle scz amaritudinis fuit beata virgo que nō tetigit putredinez vel mozticinū peccati. hec ad vespam mūdi ramū oliue portat cū filium ex miseri/cordia hūanatū: virentibus foljs: q̄ gratia z veritate plenū baiulat: z terris pacē nūciat cum deo factā. Alias figuras causa breuitatis p̄tereo.

Capitulum. V.

Quinto reuelauit deus q beata virgo esset futura mundo: z ex ipsa saluator nascitu/rus tempore patriarchice electionis mul/tipliciter. E quibus aliqua inseramus pluribus pertransitis Nam primo abrae reuelatum est: q̄n dictuz est in semine tuo benedicēt omnes gentes. Gen. xxij. In semine tuo. i. in christo venturo. s. p virginē. Scdo Isaac reuelatū habuit in sui imolatione Gen. xxij. qō figurauit xp̄m vnigenitū dei filium imolaturū in carne ex virgine assumpta. Tertio Jacob reuelatū est qui ait Gen. vlti. Non auferet sceptrū de iuda donec veniat qui mittēdus est. i. xp̄s ex ỹgine de tribu iuda oriūdus ꝛc.

Capl'm. VI.

Sexto tempore israelitice liberationis. Nam Moyses vidit rubum ardentem z non comburi. Exo. iij. Per ignem diuinitas figurat per rubum nō combustū viroz virginalis: vt canit ecclesia: Rubū quez viderat Moy. incombustū ꝓseruatā agnouimus tuā laudabilē virginitatē ꝛc. Item Aaron virga sicca floruit fronduit z amigdala pduxit. Nūeri. xvij. Ad figurandū q maria ỹgo manens z sicca ab oīni ꝓcupiscentia xp̄m generatura erat. Item Josue hoc reuelatū est: q̄n sol. i. christus stetit in medio celi i. in vtero virginis. Nam celum dicitur a celando. Sic vterus virginis marie celū est: quia sicut in celo materiali: ita in vtero virginali celabat deus. Et hoc habet Josue. ij. Multe alie figure causa breuitatis obmittunt. Capl'm. VII.

Septimo tempore prophetice reuelationis: quoniā per oza omnīū p̄phetarum id de? nobis in scriptura sacra annunciat lege z videbis. Nā dauid ait: Jurauit dns dauid veritatem z nō frustra. eū de fru. ven. t. po. ꝛc. et iterum: Elegit eam deus z pelegit eam. Item astitit regina a dextris tuis in vest. deau. ꝛc. Item Salomon Can. iij. Egredimini z videte filie syon regem salomo. in diademate quo coronauit eum mat sua

Et vt dicunt doctores hebreoꝝ vbicunꝙ ponit nomen salomōis in libro canticorū intelligendus est ipe de⁹. Itē Esa.vij. Ecce ꝙ ego ꝙcipiet t pa.fi.t vocabit nomē ei⁹ ema. Itē hiere.xxxi. Femia circūdabit virū t ꝑmittit.d. Nouū faciet dñs sup terrā tc. Item Ezech.xliij. Porta hec clausa erit t vir nō ꝓtranſ.p eā qm dñs tc. Item Dañ.t omēs alij ꝓphe d h vaticināt quoꝝ dicta pertranſeo. Capitulū VIII.

Etauo tpe iudaice oberratiōis et
o diſpſiōis. Nā iudei tpe quo hero
des alienigena regnabat cognouerūt deo opante:rps fore ipletū vt xps veniret p illud Gen.xlix. Nō auferet sceptꝝ de iuda. Vñ et miserūt ad iohem in deserto vt interrogarēt eū si ipe est xps. Et ille reuelauit t pfessionē de xpo fecit Joh.iij Medi⁹ inḋt vīm stetit quē vos nescitis. tc. Itē oēs iudei diſpſi t errātes a fide reſi aduertūt reuelatū hñt xpm venisse ī carnē ex ỽgine p illud Esa vlti. Añꝙ ꝓturiret pepit t antecꝙ veniret ꝓtus eius peperit masculū. vbi glo. nra dicit sic: Añꝙ natus fuisset ille qui in seruitutez redegit vltimā.nat⁹ fuit saluator:id est ante Titi et Vespasiani subiugationem t captiuitatem. vt patet expreſſius per translatiōez caldaicam que dicit adhuc non erat ei veniens angustia t adhuc nō venerat ei dolor ꝓter partum et reuelabit messias tc.

Capitulum IX.

Ono tempe phice cognitiōis ab
n eo nanꝙ tempore quo phi naturas reruꝝ inuestigare ceperūt semper repertum est in creaturis aliquid tale quo mens nostra quasi per exempla imꝓſſa naturalibus rebus manuduci pōt ad fidem virginee cōceptionis beate marie t eius diuini partus vt patet per illustrē Franciſcū d Reſa.li. quē edidit d cōceptione virginali per plura naturalia exempla que habent li.viij.pte.i.ar.iij.ca.x. Ne tamen omnino hic silentio ꝓtranſeamus aliqua deſcribunt. Nam ꝓmo videmus in celestibus q radius solis qui de se est impassibilis t imortalis ac quodāmō capi non potest: et tamen rebus corporalibus ac mortalibus se incorporat. vt patet in vitro sine omni fractione pertranſiens. Item vt dicit Albertus magnus in sūma naturalium fulmen quoddā erumpens penetrat bursam illesam relinquēs aurum vel es intus consūmens. ergo multomagis deus imortalis ingredi et egredi potuit virgineum vterum sine corruptione t se vnite carni tc. Scdo i aialib⁹ videm⁹ mlta ꝙcipi t nasci aialia sine mare vel coitu. vt patz d anguilla q marē nō habet sed p aurē ꝙcipit t ferū gñat vt dicit Arist.v.li.d aialib⁹. Itē de apib⁹ q sine patrib⁹ e mtib⁹ crescūt. Itē de qdā arbe Carbas vocata cōtinq d de arbore nasci. vt testat Alb.xxij.de aialib⁹. Itē de vulture que mare caret. vt dicit Amb.in examerō Itē de fenice q vnica tm ē: t multis alijs.

Tertio in terrenas cēt⁹ vbi flos generat ex puris hūoribꝫ Quib⁹ oib⁹ qd alid de⁹ explificare voluit cū sic res ipas ꝙdidit nisi futuꝝ ỽgineū ptū. qm vt dicit apls Ro.i. Inuisibilia dei.s. misteria p ea q facta sunt intellecta ꝙſpiciunt La.X.

Ecimo reuelatū ē tpe gētilice cō
o uersatiōis. q: fm Tho.q.qua sup multis gētiliū facta fuit reuelatio de xpo. vt ptz p ea q pdixerūt t pnouerūt multe sibille gentiles. sicut dicit Aug⁹. t notat idē Tho. ex quib⁹ aliq hic inserunt

Nā ꝓmo sibilla pſica dicit Ecce bestia ꝙcalceberis et gigneꝝ dñs in orbē terraꝝ et gremiū ỽgis erit sal⁹ gētū Scdo sibilla delphica q añ troiana bella ꝓphauit cui⁹ memit crispus di. Nascet ꝓpha absq maris coitu ex ỽgie. Tertio sibilla erithrea ī babilonia orta: de q memit Ysid. Etbi.viij.di. In vltia etate būiliabit de⁹ gñabit ples diuia: vniet hūanitati diuini tas: iacebit ī feno agn⁹. t puellari officio educabit deus t bō. Hec illa. Quarto sibilla helleſpōtina ī agro troiano nata. d qua sctūs Eraclitus dicit: De excelso celoꝝ habitaculo ꝑspexit de⁹ hūiles suos et nascet in diebꝫ nouissimis de ỽgine ebrea Plēs alias sibillas amore brevitatis ptrāseo. Hoc tñ addendum puto q sicut refert sctūs Tho. vbi s. Inuenit in hysto rijs romanoꝝ. q tpe Cōstantini Augusti et helene mris ei⁹ inuentū fuit quoddā sepulchrū in quo iacebat hō aurea lamina hns in pectore in qua scriptū erat sic: Xps

naſcet de virgine t credo in eū. O ſol ſub hylene t Cōſtantini tpibus itex me videbis. Hec Tho. Addēs ibidē. q ſi q̄ gēti/les ſaluati fuerūt q̄bus reuelatio non fuit facta: nō fuerūt ſaluati abſq; fide mediatoris chriſti quia et ſi non habuerunt fidez explicitā tamē habuerunt fidem implicitā in diuina puidentia: credētes deū eē liberatorē hoim ſm modos ſibi placitos t ſm qđ veritatē cognoſcentib⁹ ipe reuelaſſet. Hec Tho. Ecce ergo patz q gētilib⁹ reuelat⁹ eſt ortus marie. La.XI

Adecimo reuelat⁹ eſt ort⁹ marie v tpe prime generatiōis cuz vicz in primo eēt temp⁹ originis et gnationis brē ẏginis. qz vt ferūt hyſtorie multipl'r etiā tūc mūdi boibus innotuit ō virginis ortu t xpi incarnatiōe. Prīo q̄dē dicit' hyſtoria ſcholaſtica q circa illō tps ſcz poſt mortem iulij ceſaris qui regnauit ante octauianū ſub quo videlicet octauiano qui dicebat auguſtus natus eſt chriſt⁹: Tres ſoles in oriente apparuerūt mundo qui ſoles paulatim in vnum corpus ſolare redacti ſunt: ad ſignificanduz q ille naſceretur in prio ſcz xps in q̄ tria. ſcz caro anima et deitas cōuenirent in vnā ꝓſonā in virginis vtero. Et hoc Euſeb⁹ in cronica aſſerit. et Jacobus in ſua legenda licet quidam putauerint iſtā apparitionez factam fuiſſe in die natiuitatis chriſti: ſed primū videt verius Scōo Thimothe⁹ hyſtoriographus refert ſe in antiquis romanorū hyſtoriis inueniſſe. q octauianus xxxv. Regni ſui anno: circa quod tempus videtur natam fuiſſe beatam virginē mariam capitolium aſcendit et quis poſt ſe regnaret a dīs requiſiuit. Et audiuit vocem dicentem ſibi puer ethereus ex deo veniens ſine tempore genitus non multū p⁹ ex intemerata virgine ſine macla naſcitur⁹. Hoc audito ibi araz edificauit t titulum hunc poſuit hec eſt ara filij dei viuētis. Tertio inſup reuelauit eius ortū et natiuitatē angel⁹ gabriel. pri ſ. Joachim et Anne matri ẏginis. vt cm̄ ſcribit Hieronym⁹. t cōcorditer hyſtorie ſonant Joachim et anna in oīm ſanctitate t timore dñi ſine reprehenſione in mādatis dei incedēres per annos. xx. ptolem ex coniugio non habentes vouerunt domino q ſi eis ſobolem concederet ſeruitio domini manciparent: cuius rei gratia cum ſingulis annis in feſtis pcipuis hirl'm frequentarēt: In quodā feſto cū vnacū cōtribulib⁹ ſuis ad altare oblationē ſuaz offerret ſacerdos eum repulit cū indignatiōe. t cur accedere auderet ad altare dei increpauit. aſſerens non eſſe cōueniens maledicto legis obnoxiuz: oblationē dño legis offerre nec inter fecundos infecūdū aſtare. Joachim ergo ꝓfuſus domū noluit redire ne a contribulibus qui hec audierant obꝓbriū ſuſtineret. ſecedēs ergo ad paſtores ſuos cū ibi alicz̄ diu fuiſſet quadā die ei ſoli angelus cum magna claritate apparuit t dixit Noli timere ego ſum angelus dñi miſſus ad te: vt nunciem preces tuas exaudiras eſſe t elemoſinas in ꝓſpectu dñi aſcēdiſſe Vidi em̄ pudorē tuum t audiui ſterilitatis obꝓbriū nō recte tibi obiectū: peccati quidē nō nature vitio eſt de⁹. t iō cū alicuius vterū claudit ad hoc facit vt mirabilius denuo aperiēs diuini muneris cognoſcatur quod naſcit. Hōe ſara diu ſterilis fuit t poſtea Jſaac cui bñdictio repromiſſa eſt gnauit. Rachel etiā diu ſterilis poſtea ioſeph genuit qui tot⁹ egipti dñium habuit. Quis fortior ſamſone: vel ſanctior ſamuele et tamē ambo matres ſteriles habuere. Crede ergo dilatos diu conceptus mirabiliores eſſe ſolere. Proinde anna vxor tua pariet tibi filiaz t vocabis nomen eius mariam. hec vt vouiſtis erit ab infantia domino conſecrata. t ex vtero matris ſpiritu ſancto repleta. ſemper in tēplo domini morabit: ne quid ſiniſtrū ō ea ſuſpicet Et ſicut ipa ex ſterili mre naſcet Ita mirabiliter ex ea altiſſimi filius generabitur cuius nomē erit ieſus t p eū oīb⁹ gentib⁹ erit ſalus. Et hoc tibi ſignū. cum pueneris ad aureā hirl'mis portam: Anna vxorē tuā obuiā habebis que de tua tardatione modo ſolicita tūc in conſpectu tuo gaudebit. his dictis angelus diſceſſit Anna quoq; cum amare fleret et quo virſuus iuiſſet ignoraret. idē angel⁹ eidē apparuit t eadē q̄ viro ſuo nūciauit. t vt redeunti obuiaret in porta aurea mandauit. Quibus ſic peractis iam ſecuri et le-

ā de prole promissa: adorato dño in galileā ad domum suam redierūt diuinū ꝓmissum hylariter expectantes. anna igit cōcepit ⁊ peperit filiā brām. s. virginē mariā de cuius vita suo loco tractabit. patet ergo reuelatio eius ortus. Ca. XII.

Duodecimo reuelatus ē mūdo ortus brē ꝟginis cpe implere ⁊ iam facte incarnatiōis diuīe ꝑ innūerabilia miracula facta ⁊ fienda vsq; in finez mūdi. qz vt dicit Greg⁹. Q ia creata auctorē suū in carnē venisse testata sunt cē. Insup ꝑ apl'oz ꝑdicationē toti mūdo inotuit fides de xpo et ei⁹ mre virgine. Multis quoq; signis et miraculis erat confirmata: ⁊ vsq; ad finē ꝓfirmabit. De quib⁹ loq; nō sufficim⁹ p singula: nec libri capere possunt vt scribant. hoc solū hic ꝑ finali puncto dico qō iaz clara fide intuemur. aucte scripture: rationeq; agnoscimus: ⁊ innumerabilibus miraculis exprimur quotidie ⁊ exptum esse oculis per totum orbē cernim⁹ qm̄ sic a deo erat eternaliter ꝓordinatum et diffinitū et iam ope cōpletū. q vicz hec sacratissima virgo: hec gloriosissima puella: hec dignissima regina scilz maria: oriri debuit in mūdo. et ꝑ eam filiū dei carnem assumendo cē. mundū debuit repare ⁊ redimere. Ita debuit esse q ipa virgo benedicta sit dña mūdi: regina celi: mediatrix dei et hoium. mater ⁊ genitrix dulcissimi iesu filij dei viui. Ipsa mater gratie: ipsa mater misericordie: ipsa omibus mater salutis eterne. O magne deꝰ q̄s mirabilis sapientia tua q̄s inscrutabile cōsilium tuū vt sic per feminā statueris succurrere mūdo: per feminā perdito. O filij adam. O filie eue. O perditi peccatores: erigite vestras mentes ⁊ recognoscite vestrā salutē positam esse in manu marie. et studete ei tota deuotione deseruire. O fidelis ania agnosce quia ꝑ mariam tibi vita: ꝑ eā tibi misericordia: per eam gra pax et gria Quid igit o anima mea: quid o cor deuotum: in tante virginis laude dicere dignuz potes Quid dignum retribuere vales: qua suauitate: quo honore eā omi veneratiōe digna reuereri sufficies. O dignissima femina sup cunctas bndicta. O amabilis ie/su mater pia: hoc tm̄ deprecor: hoc oro. vt tu ꝑ nobis pctōib⁹ electa in dei mrez pec catores nos nō despice: sz misericordit filiū tuū bndictū sine fine i celesti gria fruēdū exhibe. et tue gre ptcipes nos effice amē

Pars scda spēaliter de natiuitate brē marie virginis.

Qua lux oriri visa est gaudiū et tripudiū apō omēs pp'los Hester. v. ij. ca. ⁊ ad laudē ac gri̇az natiuitatis bndicte ꝟginis. Hec q uippe est illa dies celeberrima qua noua lux oriri visa ē cuz maria nata est mundo: cuius vita inclita cunctas illustrat ecclias: vt canit ecclesia. Cui⁹ fruct⁹ gri̇osus. i. dulcissim⁹ iesus lux est mundi qui illumiat oēm hoiem venientem in hunc mundū: ⁊ ideo ꝑ hac natiuitate ꝟginis gaudiuz est et tripudiū apud omēs pp'los. In quibus q̄dem verbis p/assumptis tria precipua notanf ꝓpter que debet quilibz fidelis moueri et induci ad colendū sūma reuerentia cū pleno cordis gaudio hanc festiuitatē natiuitat, marie.

Primo ꝓpter nouitatē quia noua

Secdo ꝓpter scitatem quia lux cē.

Tertio ꝓpter vtilitatē q: apō oēs pp'los

Primo quidē ꝓpter nouitatē. Noua q̄pe et totis retroactis tpib⁹ seculi inaudita et insolita fuit talis ꝟginis natiuitas. qm̄ vt canit eccla: Ipa nec ꝑmā sibi visa ē nec bre sequentē. Et vt sm Origenē sermone de natiuitate loquar: Quis vnq; vidit talia Quis audiuit talia vt vna puella ꝟgo sit ⁊ mater: ipa ancilla ⁊ genitrix: ⁊ nō solū hois sed et dei. vt portet manib⁹ feminis a quo portat tot⁹ orbis. hec ꝟgo hodie nata ē. ⁊ iō noua lux oriri visa ē Secūdo ꝓpter scitatē q: lux. lux ei cū sit rex purissima: imo res diuina qm̄ deus lux est et tenebre in eo non sunt vlle. i. Joh. i. bñ figurat ꝟgis ⁊ ei⁹ natiuitat, scitatē. Vere nāq; ipa ꝟgo gri̇osissima sup oēs i sui natiuitate ē scissima. qz vt mellifluꝰ Bern̄. ait: Copiosior inde scificatiōis bndictio in ipam descendit que non tantum ipsius sanctificaret ortum. Sed etiā vitaz deincepsq; ab oī pctō custodiret immunē qō nemi alteri in natis mlier credit esse donatum Hec ille Si igitur alioz sanctoz festa cū

gaudio colimus. quanto magis festū ma/
ne. Tertio duor⁹ colere debem⁹ ꝓpter
vtilitatē que p eā puenit omi ꝓlo totius
mundi. ad qđ inuitans eccla canit. Luz
iocunditate natiuitatē btē marie celebre/
mus vt ipa p nobis intercedat ad dñm ie
sum xp̄m Proinde beat⁹ Anselm. lib oro/
nū ait. O felicissima maria. qđ dicemus
quali organo vocis te laudemus. quantū
tibi dēmus. quicqđ ꝓtulerim⁹ minimū ē et
quasi nihil ad ea q̄ tibi ex equo debemus
Tu em̄ genus humanū p tuū virgineum
ptū in pristinū deduxisti eterne glorie statū.
Tu leges inferni p mortē filij tui deuicto
ꝓncipe mortis euertisti. p te ad gl̄iaz. qcūqꝫ
quēcurt sum⁹ queniem⁹. Per te ē si qđ bo
ni sum⁹ si qđ possum⁹ z qcqđ hēm⁹. Hec
Anselmus. Dignū igit z iustuz est vt in
hui⁹ nouc lucis in hui⁹ sanctissime virgi
nis p quā mundo tot z tanta donata sunt
bona ortu z natiuitate gaudium sit z tri/
pudium apud omnes ꝓlos: vt ꝓpositum
dicit thema De hac itaqꝫ sanctissima na/
tiuitate tractantes tria misteria declara/
bimus pro ista parte.

Primū dr misteriū ꝓphice cōmēdatōis
Secūm dr misteriū dignifice gl̄iatōis.
Tertiū dr misteriū ḡfice iocūdatōis

Articulus prim⁹ q ortus btē marie cōmendatur per ꝓphetas multipliciter tꝫcipue p salomonē in canticis tc.

Primū misterium

p dicit ꝓphetice cōmendationis
Ubi sciendū q spūssctūs per
ora oim ꝓphetaꝝ multipharie
virgineꝫ benedictā pdicēdo cōmendauit
Aliquādo quidē in figuris vt patz in pfi
guratione prime lucis Genes. i. Et in ar/
ca Noe gen. vi. In yride in archa federꝫ
in throno salomonis. et multis alijs figu/
ris. Aliquando vero in visionibus vt in
rubo ardenti quem vidit moyses. Exo. iij
Est porta clausa quā vidit Ezechiel ca.
xliij. tc. Aliquando autē cōmendauit eā
in rerum similitudinibus z ꝓrietatibus
vt in virga Esa. xi. Egredietur yga de ra
dice iesse tc. Inter ola autē de eius ortu
vel progressu loquit⁹ per salomonē Canti
co. vi. pulcherrime eius ortum cōmendā/
do et quattuor rebus conmparando di.
Que est ista que ꝓgreditur quasi aurora
consurgens pulchra vt luna: electa vt sol:
Terribilis vt castrorū acies ordinata. de
qb⁹ hic tractare intēdo Prio g̃ ygo btā
cōpar aurore in sua natiuitate. z h̄ p̄lib⁹
rōib⁹. Prio rōne mediatōis. qz sicut au/
rora mediat inter diē z nocte: z ortū solis
antecedit. Sic btā virgo añcessit suo ortu
ortum solis iusticie. i. xp̄i existens media/
trix. Bern̄. Opus inquit erat mediatore
z mediatrice: nec altera tā idonea sic ma/
ria mater dei. s. inter deū z hoiem medias
ꝓ recōciliatiōe tanꝫ aduocata. Scōo
rōe ꝓtutis z opationis. nā aurora dr qua/
si aurea hora a ꝓtute. qz infirmitates le/
uiat dulciore somnū pstādo. Sic btā ygo
maria nr̄oꝝ peccatoꝝ infirmitates alleua
uit ꝓiendo dulcē medicinā. i. dei filiū. ip/
se em̄ xp̄us vere languores nr̄os portauit
Esa. liij. Bern̄. Felix inquit maria que vi
ris z mulieribꝫ salutis antidorū ꝓpinauit

Item aurora aues nocturnas effugat vt
vespertiliones z noctuas Sic maria de/
monū potestates. ideo Genes. iij. Ipsa cō/
teret caput tuum. Unde Fulbertus car/
notens⁹ dicit. Beata maria caput demōis
quasi pedibus vtriꝫ contriuit: in hoc q
virginitatem z humilitatē seruauit. virgi
nitate em̄ extinxit ꝯcupiscentiā carnis et
humilitate superbiam mentis. Et in hoc
etiam quia filium genuit qui diabolicam
potestatem contriuit z superauit. Item au
rora homines et aues letificat z ad cāran
dum ꝓuocat: aues scz diurnas. Sic bea/
te virginis ortus letificauit angelos z ho/
mines fideles. Magnum em̄ gaudiuz at
tulit eius natiuitas mundo vt canit eccle
sia. Si em̄ christo nato gaudebant ange/
li. quia natus fuit saluator mundi: consi/
militer gaudere debuerunt in ortu marie
que est mater gratie et misericordie. Nā
Ambrosi⁹ sup lucā dic: Habz scīoꝝ edi/
tio. i. natūtas leticiā ꝓmoꝝ. Uñ z i iohis
baptiste natiuitate mlti gaudebāt ñ solū
homes sz etiaz angeli q̄bus reuelatio facta
est de ipsius sanctitate. g̃ a fortiori h̄ putā
dū ē ō natiuitate marie Tertio aurora

figurat beate marie ortum iocundū rōne ꝓnunciationis. quia vt Alb. magnus sup missus ē dicit: Sicut auroze ortu ꝓpinq̄/te premittit stella lucifer. sic maria orien/te ꝑmittitur angelus ꝓnunciādo eius or/tum. Secūdo cōmendat sapiens virgi/nem benedictā t eius natiuitatē compan/do lune cum dicit: pulchra vt luna. Et h̄ precipue triplici ratiōe Primo rōe ꝯdi/tionis. Nam luna talis est cōditionis et ꝓprietatis q̄ crescit vsq̄ ad. xiiij. die quo/usq̄ in ipsa appeat imago hois quasi fa/bri integra: t vltra crescere non potest sed postea decrescit: eodē modo beata virgo a natiuitate sua creuit vsq̄ ad xiiij. annū. q̄ in hac etate credit̄ xp̄m ꝯcepisse: tūc ergo apparuit in eius vtero integra imago ho/minis fabri. i. ipe xp̄s imago dei p̄ris qui fuit integer p gratie t sapientie plenā pfe/ctionem. Et fuit inquā faber: quia fabrica/tor mundi ſm diuinitatē. hinc Hiere. xxxi Nouū faciet dñs super terrā femina circū/dabit virum. Postq̄ aūt beata virgo i tā/tum creuit statim in sua reputatiōe p hu/militatē decrescere cepit. quia non matrez dei: non dñam mundi: non reginā celi sed ancillā dei se appellauit. Luce. i. Ecce an/cilla. ecce ergo q̄a pulchra vt luna. Se/cundo rōe obseruationis. quia mor̄ lune valde obseruādus ē in medicinis accipi/endis. vt dicit hypocras i epicinijs. vt pa/tet in minutione. Vñ ꝟsus. Luna crescen/te minue iuuenis crapulente. Luna decre/scente minue iuuenis maciēte. Luna ve/tus veteres. iuuenes noua luna requirit. Sic beata virgo sollicita deuotiōe obser/uari debet p aie medicatiōe q̄ ipa est ma/ter misēdie: per quā grām t veniam acci/pere possunt peccatores. Vñ Bern. ō lau/de virginis dicit: Queramus grām per mariam qui sic querit inuenit t pulsanti aperitur. Nil em̄ in nobis deus gre habe/re voluit q̄d non per manus marie trāsire/rit. Ipsa em̄ omib⁹ omia facta est omi bo/sinū misēdie apiri: vt de plenitudine ei⁹ ac/cipiant vniuersi ꝛc. Tertio rōne exhibi/tionis vel apparitionis. luna em̄ sicut etiā ipe sol taliter nob appet: vicz q̄ circa' oriē/tem t occidentē maxima videt̄ t apparet multomaior q̄ cuz est alibi in orisonte. vt dicit Aristo. iij. metheoro ꝟ. Sic btā virgo in oriente. i. in nra natiuitate. et occiden/te. i. in nostra morte maximū auxiliū ostē/dit. Vñ canit ecclesia: Maria mater gra/tie ꝛc. Tu nos ab hoste p. in ho. mor. Jtē de ortu Ignaci⁹ in epla ad Lassiū dic. q̄ nullus puer sine baptismi gra mor̄t: nec malum finem vite suc sortitur in cui⁹ pru marie laus t deuota vt debet inuocatio in uenitur. Jtem orosius in epla ad heluidi/um d. Loram deo noui et in veritate com/peri q̄ nunq̄ mulier in partu pclitat̄: nec eius ples sine baptismi gratia mor̄t sup/quā marie grā deuote inuocat̄ ꝛc. Hec il/le Sed hec dicta sani⁹ intelligenda sunt de muliere in ptu vicz q̄ etiā si talis pcli/tatur corpaliter moriendo non tñ pclitat̄ fm animā. quia inuocare deuote vt debet beatā dei matrē est misēdie t salutis eter/ne signum. Jtē de ple patet. quia moder/ni doctores dicunt. Si puer baptisandus infra manus baptisātis decederet vel eri/am in via moriens q̄ ad baptismū porta/tur t diligētia appōit vt puer baptisēt. vel vbi pentes precib⁹ obtinuissent abortiuo vt diuina clementia suppleret q̄d natura negauit i his casib⁹ pie credit̄ puez salua/ri. Si em̄ in ve.t. puer decedēs ante circū/cisionē p orationes t sacrificium saluaba/tur: quare modo nō sic posset fieri añ bap/tismū vbi diligētia adhibet̄ ad baptisan/dum puerū Tertio beata virgo cōmē/dat̄ compando sol: ideo dicit̄ electa vt sol Et hoc Prio rōne influxus. quia sol om/nia sidera excedens in claritate influit su/perioribꝫ lucem: inferioribusq̄ vitā. Unde Plato in Thimeo dic̄. Splēdore solis t celū t omnia infra celum illustrant̄. Jtem Aristo. li. de elemētis Sol ꝓpriā lumē bꝫ omnes aūt stelle acquisitū lumen habēt a sole. Et sedo de gnatiōe. Motus solis in obliquo circulo est inquit causa generati/onis t viuificationis ac corruptiōis i istis inferioribus ꝛc. Sic beata virgo maria influit superioribꝫ. i. angelis et sanctis lucē glorie. t inferioribꝫ. i. hoibꝫ viatoribꝫ vitā gratie. Vñ Anshelm⁹. Cur inquit o dña mea solū loquar beneficijs tuis plenū esse mundum cuz et infernū penetrant t celos supant. per plenitudinem em̄ gratie tue q̄

in inferno erant letant se eē liberatos. id ē sancti pres. Et q in mūdo sunt exultāt se saluatos: t q supra mūdū sūt. i. angeli gaudēt se restauratos ꝛc. Hinc t eccl'ia canit Tu regis alti ianua: t porta lucis fulgida vita data p virginē gentes redēpte plaudite. Scdo rōne motus. quia scribit. ij. Esdre. iiij. Magna ē terra: excelsū est celum t velox motus solis. Si em vt dicit Alfragan⁹ a terra vsq; ad celū stellatū sūt sexagies q̄nquies milies milia miliariorū et q̄nquaginta milaria. Et ꝓstat q sexcies est tantū in circūferētia circuendo a pūcto vsq; ad idē punctū q̄ sit alicui⁹ circuli circūferentia vsq; ad centruz descēdendo per diametrū. Cogita quant⁹ sit mot⁹ solis qui in. xxiiij. horis totā circūferētiaz spere circuit: Certe nulla sic currit auicula: nulla sagitta: null⁹ lapis piectus a būbarda. Itē sol etiā est velocissimus in motu et diffusione suorum radiorum. vt claret quia. quasi in pūcto aboriente diffunditur radius eius vsq; ad occidentem ꝛc. Sic maria velocissima t celerrima ē sup omnes sanctos in miserando ad eam confugientibus. Vnde Bern. in sermōe qui incipit in lectione dicit sic: O marie pia: O multū admirabil' maria tu nec notari potes quin statim attendas: nec cogitari quin statim recrees affectus diligentium te. Et certe quia mater est ipsa miscōie non poterit quin statim misereat se continere. vt dicit Origenes in sermōe Tertio cōmendatur in figura solis beata virgo ratiōe ortus t effectus. quia sol quādo oritur efficit mundū per suū splendorē ornatum: reddit pulchrum: calefacit t illuminat. Sic maria per suum ortū fructiferum totū mundum ornauit et pulchrificauit sūme gratie pulcritudie qua de⁹ ex ipsa mūdo nat⁹ est factus homo. Iōb Eccl'i. xxvi. Sicut sol oriens mūdo: sic mulieris bone spēs in ornamentū dom⁹ e⁹. i. eccl'ie sancte: militātis t triūphantis. Nā antea mundus erat totus deformis quia peccato maculat⁹ et exul factus a deo nec habebat vnde gloriarē nunc aūt autez habet gloriam dignitatis maxime t ꝓpinquitatis ad deū. q de⁹ est hō t hō de⁹ t h p virginē. Item ipa btā virgo tanq; sol mundū calefacit feruorē charitatis inflāmando in cordibus humanis. Nil enim nos adeo inflāmat charitat; ardore q̄ recognitio hui⁹ beneficij scz incarnatiōis diuine ex ꝯgine t passiōis xpi. sicut ait Bern.

Hinc in ꝑsona marie Eccl'i. xxiiij. Ego mr pulchre dilectiōis. Ō dupl'r habz intelligi. vno mō respectu xpi sic. Ego mat pulchre dil'. i. ipi⁹ xpi filij mei q ē pulcherrim⁹ t optim⁹ t p ꝯs amore pulcherrio id ē sctā charitate diligēd⁹. alio mō respectu nri. sic. Ego mr pulch. dil'. i. hoim pulchre diligētiū: qbz ipa habz ipetrare grāz dilectōis diuie Notandū etiā q sol fm qō orit diuersimode mūdo fm hoc diuersos effect⁹ p̄sagit. quia vt ait venerabilis Beda. Aliqñ sol orit nubilosus vel sb nube latens t tūc futurū die p̄sagit pluuiale Aliqñ aūt orit pallid⁹ t tunc p̄sagit diem scz ventis t turbine tēpestuosum. Aliquā do vero orit rubens et splendēs et tūc p̄sagit diem serenum. Ita deuota memoria ꝯginis marie in cordibus hoim aliqñ oritur tanquā nubilose ꝓter peccatoꝝ tenebrositatez. Sunt em plimi in peccatis iacētes t rn ad btāz ꝯginē deuotiōz hntes: ie iunātes ei⁹ vigilias t dietim ei⁹ i honorē certas oroes faciētes. Et talib⁹ signū est pluuie. illa chrimatiōis t cōpunctōis infūdēde p merita btē ꝯginis ꝛc. Aliqñ aūtē orit tanq; pallēs vt in ꝙrsis t penitēti/bus p timore initiali pallētib⁹ t btām virginē inuocantib⁹. Et talib⁹ signū instat q copositus eis afflat⁹ gre spūssctī infundet p quā turbādi sunt de pctō⁹ enormitate. et ꝙra se tēpestatē ꝙcitāt mortificatiōis t satisfactiōis pnialis ꝛc. Aliqñ aūt oritur rubēs t seren⁹ vt in ꝙscia serena t ardēti p charitatē. t tūc ē signū serenitatz. i. iocūditatz gre ꝯplionis t pseuerātie ac glie cōsequnde. Vñ ber. d. De plēitudie marie accipiūt vniuersi: pctō⁹ veniā: iust⁹ grām: t angel⁹ leticiā: fili⁹ dei carnis substātiā: denicq; tota trinitas gl'iaz. Hec ille t sic ptz.

Quarto ꝓncipl'r cōmendat ort⁹ marie p sapiētē ꝙpādo castroꝝ aciei Terribil' in qt. vt cast. aci. or. Vñ Ber. i ser. in lectione di. Tu dña tribil' es demōib⁹ vt castrorū acies ordīata Horrēt ei ꝓncipes tenebrarū ad tuā fortitudinē t deuotā iuocationē

Nã circuitu tuo acies valida inuerabilium spuum btoꝝ tibi deuotos defendentiu. Hec Bern̄. Sz iuxta hec q̄stio occurrit. vtz btã vgo habuerit angelicã custodiã. Et videt q̄ nō, qz erat ipamet terribil' de oib⁹ z pfecte illuiata. vñ de piculatiõe aie ei⁹ ñ erat timẽdũ nec ō pter casu vl' no cumẽto diaboli. z p ons nō erat eidẽ ãgelica custodia nccia: sicut nob q̄b timẽdus est de piculis iminentib⁹ p demões Rñdet q̄ q̄uis aliq̄ dixerit q̄ habuerit mr̄ oi angelicã custodiã sicut oẽs alij gñaliter tenet illud ps̄. Angelis suis de⁹ mãdauit de te z̄c. sed Fran. maro. dicit. melius q̄ vicz ipa angelũ sup se p̄sidentẽ custodẽ nō habuit sed ei imediate de⁹ sic ipe p̄sidebat q̄ sibi soli electã possidebat vt non ꝓsentisset creature sibi nocere volẽti: dat⁹ ẽ tñ ꝟgini angel⁹ nobilissim⁹ in natiuitate sua de infimo choro q̄cũq̄ fuerit cũ ceteris. s. multis inferioribus in obsequiũ z famulatũ: vt mr̄i dei z regine celi. non tñ in custodiam cauẽdi picula: vel illumiatiõis aut pmotiõis in bonũ. q̄n ex plenitudine gr̄e vigorabat in bonũ. z hoc fuit spẽale in ipa priuilegiũ. Et putat q̄ a xp̄i ꝓceptiõe in obsequio pl'morũ angelo⁹ marie famulantiũ erat Gabriel archangel⁹ q̄ oẽs alios angelos in natiuitate xp̄i ad gaudendum puocauit. vt ōr Lu. ij. Nec aliquẽ spm̄ malignũ ad eã accedere pmiserũt angeli fm illud Cant. iij. En lectulũ salomõis. i. xp̄i mr̄ez. lx. fortes ãbiũt z̄c. i. ãgl'oꝝ ml'tituđo O g̃ sup oĩa laudabil' maria ꝓtege nos.

Articulus secũd⁹ de. xij. priuilegijs quib⁹ btã maria ẽ honorata et gl'iose dignificata in sua sctã natiuitate. Capitulum I.

Ecundum misterium declarandum ōr dignifice
S gloriationis. Ubi nota q̄ beatissima virgo duodeciz stellis priuilegiorũ gloriatur: quibus ipsa p sua sancta natiuitate extitit dignificata et honorata. Nam ex pte corporis habuit quatuor priuilegia. Ex parte anime similiter quattuor. et ex parte vtriusq̄ simul iteruz quattuor z̄c. vt sic impleturz sit in ipa etiã eius natiuitate. illud Apoca. xij. In capite eius corona duodecim stellarum z̄c.

Primo nanq̄ ex pte sui sacri corpis habuit quattuor stellas dignitatis.

Prima dicitur generositas
Secunda dicitur formositas
Tertia ōr incõcupiscibilitas
Quarta dicitur puritas

Prima stella dignitatis Marie ex pte corporis dicit' generositas. i. generis nobilitas q̄ vicz de nobilissimo gñe duxit originẽ ita q̄ nũq̄ fuit aut erit in mundo p⁹ dñm iesum nobili⁹ indiuidua in gñe hũano. Hec aũt ꝓclusio lati⁹ oñdet li. xi. p. ij. ca. i. Hã mathe⁹ in euãgelio suo intendit ei⁹ nobilissimã genealogiã describere per tres tesseredecades. i. xxij. gñatiões ex genere p̄rchali necnõ regia z ducali p singula. xxij. nũerãdo. Et ponit. xlij. gñatões incipiẽdo ab Abraã cui facta est pmissio de xp̄o. Lucas ꝟo ab ipo xp̄o exordiens: z vsq̄ ad Adã q̄ fuit ōi in q̄ summa ẽ nobilitas p. lxxij. gñatiões genealogiã texuit. Ex q̄b⁹ accipit' argumtũ. q̄ oĩs nobilitas et speciositas corpalis fm intentionẽ euãgelistar⁹ ponẽda ẽ in btã ꝟgine Et q̄ oĩs ingenuitas ꝓcessa ade z tandẽ p̄rchis regib⁹ z ducib⁹. imo toti genti iudeorũ q̄ erat ante xp̄m gens p̄ oib⁹ nobilissima z a deo p̄electa. Nec alia erat natio tã g̃ndis q̄ hr̄et deũ et ãgelos ꝑ pinquãtes sibi z̄c. Oĩs q̄z nobilitaz gr̄a iuxta intentõz euãgelistarũ nõ nisi ꝓpter xp̄m ex illa gẽte fm carnẽ nascitu ꝓcessa ẽ z data. vt descẽderet p gñationes ab adã. s. in ꝟginẽ z p virginẽ in xp̄m qui fuit prim⁹ z vltim⁹ priarcha rex z dux ꝓpl'i isr̄l': vt dicere possit xp̄s illud Apoca. xxij. Ego sũ alpha z O primus. s. i intentiõe apud deũ z nouissim⁹. q̄a post xp̄m null⁹ ali⁹ p̄rcha vel rex ẽ vel erit in isr̄l'. In hui⁹ signũ tã exhausta ẽ a iudeis omnis nobilitas. adeo q̄ ipa gẽs iudaica que prius erat honoratissima atz ceteris prenobilissima: scz ante xp̄m: nunc est vilissima z abiectissima super oẽs nationes mũdi. Sed forte q̄res. quare voluit xp̄s mr̄em eligere de prosapia nobilissima cũ ipse veniens in mundũ pauper z hũiles dilexit z elegit vt patz in discipulis

Vñ.i. Cor.i. Infirma mūdi elegit deus vt cōfundat fortia: Ad qđ rñdet q fm sacros doctores. de⁹ voluit eligere apl̄os et discipl̄os paupes t būiles ne cōuersio mūdi ad fidē xp̄i ascriberet eoꝝ astucie si fuissent sapiētes mōi vel potētie si fuisset magni dñi. aut diuites sz magis ascribat diuie ptāti t miracl̄o vt dicit apl̄s vbi supra. Sed matrē voluit vt decebat habere nobilissimā p̄cipue triplici rōne. Prio rōne diuie nobilitatis vt sicut fm diuinitatem a patre nobilissimo deo, vicz eterna liter est genit⁹: ita fm carnem a mr̄e nobilissima generaret. Vñ Aug⁹. Qualis in celo pater fm diuinitatē: talis in terra mr̄ xp̄i fm humanitatē Scđo rōne cōmendabilitatis vt.s. in nobili matre cōmendabilior foret virtus būilitatis t electe puertatis. t sic tanc̄ humilior t virtuosior magis digna redderetur exaltari sup oēs angelos t hoies. Hā vt dicit Bern̄. Non magnum est humilē esse in abiectiōe: sed rara p̄sus t maxima virt⁹ est humilitas honorata. Hec ille qualis fuit humilitas in maria nobilissima has rōes ponit Albertus, sup missus ē ca.lv. Tertio h̄ voluit rōe significationis. vt em̄ oñderet se verū sacerdotem esse fm ordinē melchi. q seipm̄ oblaturus erat deo patri, p reconciliatione humana: voluit de stirpe sacerdotali oriri xp̄s. Item vt scostēderet esse verum regem t dñm dominantiū. atq ducē celestem: voluit de tali stirpe matrem eligere. Denic̄ vt oñderet qipe pctōres venit saluare t spem venie daret voluit peccatores reges vicz Manassen. achaz ꝛc. Et peccatrices. vicz Ruth: Raab: t Bersabee in sua genealogia enūerari fm hieronimū in omel̄. Capitulū II

Ecūda stella dicit formositas. qa beata virgo fuit non tantū in aia vez etiā in corpe virgo pulcherrima a natiuitate sua Et hoc multipliciter ꝓbatum est supra li.i. p.ij. arti. iij. ca.i. vbi clare babel̄ q̄re decuit matrē dei eē pulcherrimā. Hic aūt notandū est q in beata virgine erat pulchritudo duplex: videlicet corpalis t virtualis que ꝓsistit i morū honestate t virtutuz claritate. Et hec ꝓpōderat pulchritudini corpali De ꝑma Hester. ij. babet. Erat inq̄t formosa valde t incredibili pulchritudine oimc̄ oculis gratiosa et amabilis videbat. et qualis fuerit in colore oculis t capillis t sic d̄ alijs ꝓpter breuitatem hic prtransco et suo loco gte. iij. hui⁹ libri tractabit ar. ij. ca. ij.

Quātū aūt ipa fuerit pulchra i ꝓtub⁹ et moꝝ honestate testat Hiero. di. Si diligenter attendas: nil est virtutis: nil gr̄e: nil candoris qđ non resplendeat in maria Et Ambros⁹ li. de ꝓginitate dicit: Tal̄ fuit maria vt eius solus vita oim̄ sit disciplina. ꝓgo erat non solū corpe sed et mēte corde humilis: verbo grauis: animo prudens: loquēdi partior: legendi studiosior intenta ope: verecunda sermone. Et vt dicit sedulius Risum eius nunc̄ viderunt nūc̄ eaz vane ornatam: nunc̄ curiosam: nunquā leuem aut iocosam ꝛc. Vnde et legitur exemplū quod refertur in hystoria sez grecorum. q beatus Dionisius conuersus ad fidem p apl̄m paulū: optans videre mariā sepius petebat licentiā eundi hierl̄m a paulo Qua obtenta venies hierusalē t introductus ad beatam virginez ea visa stupefactus de mira eius pulchritudine t gratie irradiātis p̄ fulgore: mox cecidit in terram quasi mortuus dicēs. q tantus radius diuin⁹ t claritas ab ea irradiauit q sustinere nequiuerit: adorāsc̄ eam dixit: Vere si de tuo ielu nō audissē et scripturas non legissem putarē q tu sis deus: vel xp̄s dei in lege ꝓmissus ꝛc.

Capitulum III

Tertia stella dicit incōcupiscibilitas quia pulchritudo corpal̄ marie hoc singulari ꝓuilegio fuit honorata t dignificata q nunc̄ ab aliquo potuit carnaliter cōcupisci licet fuerit pulchritudo maxima p̄ omnib⁹ pulchritudinib⁹ hominū qui sunt fuerunt t erunt citra pulchritudinē xp̄i. Alioꝝ q̄dē hoīum t p̄cipue femina pulchritudo mouet intuentes ad ꝓcupiscentiam carnalē iuxta illud Eccl̄i. ix. Ex spē mulieris: ꝓcupia q̄si ignis exardescit. Vñ et sancte ꝓgines vt sancta katherina: margaretha: Agnes ꝛc. concupiscebant a viris t nuptui petebant. sed ille in virginitate solide manentes martyrisate sunt ꝛc. Non sic aūt erat in btā virgie

maria: cui⁹ pulchritudo hoc sūmus⁊ sin/gulare priuilegium habuit q a nemīe car naliter ꝯcupisci potuit: quin pot⁹ carna/lem cōcupiscentiam in alīs extinguebat ad solum intuitum. Et de hoc Bonauē. in tertio sniaꝝ di. iij. q. ⁊ art. vl. dicit Hoc inquit iudei quidā asserunt mirum fuisse in virgine maria q cuz esset pulcherrima a nullo vnq̄ viro fuerit cōcupita. Ad si queras. quare vel qualiter id fieri potu it. Rñdet ſm ſctōs precipue Berñ. q ma rie pulcritudo non fuit concupiscabil' car/naliter rōne quadruplici.

Primo ꝓpter gratie abundationem
Secundo ꝓpter occultationem
Tertio ꝓpter conuersationem
Quarto ꝓpter irradiationem

Primo quidē ꝓpter gr̄e abundationē. q gr̄a diuina in ea abūdabat adeo q etiā in alīs esset libidinis⁊ concupie extinctiua Gr̄a nāq̄ fortior est q̄ natura. Sz vide/mus q natura quibusdā lapidib⁹ et herb hanc p̄stitit virtutē: q habēt libidinē tpa/re. vt patet de agnocasto vel cāphora⁊ sa phiro atq̄ calcedonio⁊ herba ruthe sepe cōmesta. ḡ multofortiꝰ id diuīa gr̄a ī btā ⁊gine potuit efficere⁊ defacto fecit vñ ip/sa btā virgo figurata est p cedrū⁊ myrrā Eccī. xxiij. Quasi cedr⁹ exal. sū in libāo: quasi myrra electa dedi sua. odo. Cedrus quippe odore suo fugat serpētes. et myrra interficit vermes. Sic maria serpētes mo tus⁊ vermes praue ꝯcupie in alīs ad so/lū intuitū extinxit. cui⁊ concordat figura de vite que flore odorifero fugat serpētes zc. Scdo ꝓpter occultationem: q sicut claritas corpis xp̄i p⁹ r̄surrectiōz discipul' celabat': ita pulcritudo marie omīb⁹ car/nalib⁹ hoīb⁹⁊ qui eā cōcupiscere possent occultabat'⁊ sic appebat vt nō ꝯcupiscibi lis videret. Tertio ꝓpter ꝯuersatiōem quia tā honeste⁊ mature se regebat ī omī bus actib⁹⁊ motib⁹ vt omibus apperet q nequaq̄ posset ad fedū aliqō inclinari. im mo q erat tota deo dedicata. sicut contin/geret de pulcherria et ſsanctissima muliere que esset q̄si ꝯtinue in deū rapta Quar to ꝓpter irradiationē que ꝓcedebat ex ei⁹ facie. vt dicit Ber. ꝓpter quā etiaz ipe io/seph sponsus eius non audebat respicere in faciem virginis. quia illi radij lumino si a facie ⁊ginis ꝓcedentes erāt adeo vir/tuosi vt deterrerēt corda carnaliū hominū penetrādo. Ad glo. sup illud Dat. i. Ac cepit ioseph ꝯiugem suam scz mariā⁊ nō cognoscebat eaz donec peperit filiū suū ꝓmo/genitū dicit sic: Joseph mariā facie ad fa/ciem videre non poterat: quā spūssanc/tus a conceptione plenius impleuerat. et ideo non agnoscebat facie ad faciem quā desponsauerat donec illius vtc⁹ cuacua retur. vnde patet q ipsa gloriaf de ista stel la incōcupiscibilitatis. Ca. IIII.

Clarta stella dicit' puritas. q: bea q ta virgo nata est in natura puri/oi⁊ complexione melioꝛi. erat em̄ optime sanguineoꝛitatis sicut pie credit. vtpote de cui⁹ purissimo sanguine ſformari debebat caro christi virtute spūssancti. Alij nimirum homines nascunt' in culpa originali⁊ cōplexiōe mala⁊ impura: per quam inclinati sunt ad varia vicia mora lia naturaliter: ⁊ ad prauam cōsuetudinē morum. Alij quippe sunt multum melan/colici: in quibus natura mordax et plena ire. Alij vero sunt multum colerici feruen tes ad bella: lites: et sanguis effusionem. Alij autem p̄limū flegmatici: pigri som/nolenti molles et timidi ac ad malum fra giles. Et plurima talia mala que homi/nib⁹ adducit natiuitas enumerat Aug⁹. xxij. de ciui. dei. ca. xxij. d. In quibusdā in/quit mordax natura: ꝓturbationes crebre insana gaudia: discordie: lites: bella: insi/die: iracundie. hmōi innumerabiles hui⁹ vite miserie quas adducit natiuitas filijs ade corrupta vitio natura. Hanc autez benedictam virginem non maculauit ma la complexio: non corrupit mala nutritio: non adduxit peruersa consuetudo: nec p/uertit fatalis constellatio: sicut solent' quidam fatui imaginari q stellarum dispositio peruertat nascentes in moribus dicē/tes. q qui nascūtur sub saturno sint pigri ignaui et ignari. qui sub ioue fures⁊ auari. Qui sub marte iracundi. Qui sub so/le superbi. Qui sub venere luxuriosi. qui sub mercurio curiosi. qui sub luna incon/stantes. hoc em̄ tenere superstitiosum est⁊ erroneuz. vt Augustinus ꝓbat. v. de ciui.

dei. Unde et prolome⁹ in centilo. dī. Sapiens vir dominabit astris. Proptrea et Hiere. x. Hec dicit dom⁹: Juxta vias gentium nolite discere et a signis celi nolite metuere que timent gentes: quia leges populorum vane sunt ꝛc. Ad propositū itaq; redeūtes dicim⁹ sm doctores cōcordit circa. iij. dī. tertij sniaz. q. beata ẏgo adhuc in vtero matris adeo fuit sanctificata vt ab eo tempe semper vsq; ad assumptionem persisteret in puritate nature ꝛ in innocentia vite ꝛ pro capacitate in omnium virtutū plenitudine sine omni macula: optime et ordinatissime dispositā in naturalibus: ita q; nulla proles mulierbris vnq; magis appropinquasse videt ad statum innocentie ade sicut ipsa vt merito ō ea dicatur illud Cant. iij. Tota pul. es amica m. s. corpore et aīa ꝛc. La. V.

p Ro scdo quaternario stellarū dispō q; beata virgo ex parte anime habet etiam quattuor stellas dignitatis quibus est in sua natiuitate priuilegiata et honorata.

Prima stella dicitur capacitas
Secunda dicitur sanctitas
Tertia Luminositas
Quarta Dulcorositas

Prima stella dicit capacitas. Jpa nāq; benedicte virginis anima taz digne a dō est creata vt esset capatior maioris gratie et glie q; oēs angeli ꝛ homies pter christum: et tota mundi machina: cum eīm ipsa fuit ab eterno electa vt esset mr̄ dei: regina celi ꝛ angelorū ac dña mundi. et tam ineffabili gratia in pīsenti ac glia sublimāda in futuro. vt sup omnes esset creaturas puras excellentissime exaltanda. ꝛgitur dēbuit in sua creatiōe ꝛ virginis benedicte origine: ipa eius gloriosissima anima tanta capacitate disponi vt totam gratie et glorie plenitudinē in tanta largitate accipere esset ꝛ apta quantū creatura viatrix potest accipere non deo vnita vnione psone quoniā sm Ari. ij. de aīa. Actus actiorū sunt in patiente bene predispōsito Eū de⁹ creauit aīaz b. marie ī sūma nobilitate ꝛ perfectione p̄ ceteris puris hominibus intellectu acutissimā et suis potentijs gratie capacissimā post christi aīam adeo. q; vt dicit Hiero⁹. sermōe de assumptione. Tota inq; gratie plenitudo que ē in christo venit in marie aīam: q̄q; aliter ꝛ aliq; quia in christo vt in capite influēte in maria vt in collo corpori ecclesie transfundēte. O q̄ mirabile istud vt vna hec puella sacratissima pl⁹ capax cēt q̄ tota mūdi machina (celū ꝛ terra) O q̄nta dignitas marie quā de⁹ sic p̄elegit ꝛ p̄ordinauit vt p eā ois gr̄a ꝛ oē bonū trāffundi haberet in eccl̄ie tot⁹ membra. qđ deuotus Bern̄. exp̄mit. d. De⁹ oīm bonor̄ plenitudinē posuit in maria. vt si qđ gr̄e si qđ salutis si qđ spei in nobis est p eam noueri/mus redūdari ꝛc. La. VI.

f Ecūda stella ōr sctitas. q: vt dicit Bern̄. ad Lugdu. Fuit proculdubio aī sctā q̄ nata. et hoc ꝓcorditer tenēt doc. sup. iij. dī. iij. Sicut pte prima hui⁹ libri. ar. ij. p totū lucide claruit. Jmmo ipsa nō solū sctā fuit in natiuitate sed pre alijs omib⁹ citra x̄pm sancta: p̄ alijs gr̄a p̄uenta. ꝛ sic sanctificata vt nūq; peccare possit mortaliter vel venialiter: iuxta illud ps̄. Sanctificauit tabernaculū suū altissim⁹ id ē mariā. sequit. de⁹ in medio ei⁹ scz per incarnationē factā in ca. iō nō cōmouebit scz q: ꝓfirmata ē vt nō posset ruere in peccatū. Ubi nota sm doc. illuminatū vicz Fran. maro. in tractatu ō ꝓceptiōe ẏginis q; quantū ad pns spectat triplex est sctificatio. Prima ē vniuersalis. qua aīa sctificat. q: scz a pctō purgat ꝛ ei gr̄a cōfertur sed nō ꝓfirmat q̄n possit cadere a gratia. Et hec sctificatio fit p sacr̄a. vt ptz in baptisat⁹ ꝛc. Scda ē sctificatio spēat q̄ aīa purgat a culpa: accipit gr̄az ꝛ ꝓfirmat in gr̄a ne possit ī pctm̄ mortale cadere. ꝛ sic fuit sctificatō iohis baptiste ꝛ Hieremie in vtero. Tertia ē sctificatio singlar⁹ q̄ aīa sctificat nō purgatiōe a culpa: q̄ nō ē sed collatiōe gr̄e ꝛ ꝓfirmatiōe. ita vt nūq; peccet nec mortaliter nec venialiter: ꝛ hoc mō fuit sanctificata maria in p̄mo instāti sue conceptionis. La. VII.

t Ertia stella ōr luminositas. q: aīe marie p dictā sctificatōez q̄tū ad rōnē ꝛ intellectū tāta sapie claritas supinfusa ē a deo sm alios. vt esset sapiētior oī creatura pura viatrice. ita q; etiam in vtero mr̄is exist̄s habuit liberi arbitrij vsuz et fuit in sublimiori ꝓtemplationis statu

ꝯ fuit vnꝯ aliq̄ pura creatā in etate pfecta. z fuit omnib⁹ donis ſpūſſancti plena. iuxta illud Eſa. xi. Requieſcet ſup̄ eū ſpiritus ſapie et intellect⁹ ipſūs ꝓſi. z for. ſpūs ſcie ⁊c. Et licet dormiret ſic̄ z ceteri q̄ꝯ tamen ſomnus qui pellit in nobis liberi arbitrij actum et merendi vſum non fuit in ipa. Vñ dicere poterat illud Cantico. v. Ego dormio ſcz corpaliter. z cor meum id eſt aia vigilat f. in ꝓtēplatōe Sed di. quō potuit h̄ eē Rñdeꝺ q̄ nō nakaliʳ ſed p̄ dei grāz ſpēahſſimā h̄ habuit. Exp̄batur q̄ ex regula topica ſi ei cui min⁹ videt in eſſe inch. z ei cui magis. ſed Johes baptiſta in vtero agnouit xp̄m deū. vt di. Ambroſi⁹ ſup Lucā. Vñ de ipo canit eccleſia Accelerat rō in puero nondū nato: nouit p̄tē dñm in ẏgine ⁊c. Jtē Nicola⁹ in infātia vſu rōis vtebat cū feria q̄rta z ſexta ſemel ſugebat vbera. z mox nat⁹ erexit ſe in pelui dū balnearet. Jtē Benedictus in puericia cepit miraculis choruſcare. Si igitur iſtis data ē tanta gr̄a a deo vt h̄rent vſū rōnis añ debitā etatē q̄ eſt ſcp̄ē annorū de lege cōi. vt ptz extra de delictis puerorū. ca. i. et ō pe. et re. ca. ois. quāto magis ō btā ẏgine q̄ electa fuit vt eſſet dei mr̄ inp portionabiliter altiori mō iſta ſunt credēda Hoc etiā videt eccl̄a ſignificare i eo q̄ libri qui intitulant de ſapia exponūtur ſpēaliter de ẏgine. z q̄ dicunt de ſapia interp̄tatur eccleſia quaſi de virgine dicant ſicut etiā claret in epl̄a hodierna. vt ſignificetur: q̄ ipſa fuit ſup̄ oēs creaturas ſapientior.

Preſentationis marie modus.

Unde z ſm Hiero. aliiſq̄ hyſtoriog̃. Cū parētes btē virginis cōpleto tpe ablactatiōis p triennīū ad tēplū ipam cū oblatiōib⁹ adduxiſſent. Erant aūt circa templū. xv. aſcenſionis gradus in quoz nouiſſimo ẏgo maria ifantula ꝓſtituta poſtq̄ benedixit ſacerdos: ſine adiutorio cūctos gradus ita cōſcendit acſi eſſet p̄fecte etatis z in dei laudibus die ac nocte p̄manebat nec vt ſolent infantes requirebat parentes ſed mature ſe regēs prudentiſſime loquens z p̄raro quaſi eēt. xx. annoz̄ i oī ſcitate ita p̄ficiebat vt oēs mirarent. ab angelis q̄z quotidie cibo cidē celeſti allato viſitabatur ⁊c. Ca. VIII.

Uarta ſtella ꝺr dulcoroſitas. quia q a p̄ncipio ei⁹ felix ania plena erat diuia dulcedie. iuxta illō p̄s. Dñe p̄ueniſti e. in bñdictiōib⁹ dulcedis. ſ. ab infantia. eritq̄ Unxit te deꝰ deꝰ tu⁹ oleo letitie p̄ ꝓſor. tuis. Propter quā quidē ſuauitatē internā diuīe fruitiōis radiabat et reſplēdebat vult⁹ ipius marie mira claritate ſm Hiero. vt ꝓſtaret omib⁹. q̄ diuia gr̄a erat plena. Vñ z Heſter. xv. Facies tua plena ē gr̄az̄. Sicut em̄ moyſi facies reſplēdebat ex familiaritate z ꝓlocutio diuino z anglico multomagis facies marie quā q̄tidie angeli viſitabāt miſteriaq̄ ſibi diuina p̄pandebāt: futura reuelabant: cibū celicū afferebāt. vt teſtat Epiphan⁹ et

Capitulum IX Bermanus.

p Ro tertio q̄ternario ꝺſcribūt z alie ſtelle ex pte corpis z aie q̄b⁹ maria eſt p̄uilegiata z dignificata i ſua natitate

Prima nominis ſublimitas
Secūda tēporis dignitas
Tertia dicit miraculoſitas
Quarta obſequioſitas

Pria ꝺr nois ſublimitas q̄ nomē p̄claz̄ vicz maria ē fortita. q̄ q̄dē accipit arcb⁹ p̄clarz̄ z ſblimib⁹. q̄ maria ebraice accipit a maris ſtella q̄ ē pruoſa ſtella lucida ſtās ſine occaſu. attrahēs ferrū z adamātē. vt teſtat alkabic⁹ z dirigēs nautas ad portū optatū. ſic maria lucida gr̄a z ſapia nū quā occubuit. ſ. p aliq̄ p̄tm̄ q̄ ẏrute ſue pietatz̄ attrahit induratos z ferreos p̄tōres ad dei miaz̄ z dirigit oēs ad portū ſalutz̄. Jtē h̄ nomē maria latine accipit a mari magno z amaro. q̄ ſic̄ mare ē mr̄ aq̄rū. ita btā maria mr̄ oim gr̄az̄ q̄ fuit amaricata in filij paſſiōe. Jtē ſyro ẏmōe accipit h̄ nomē maria a dñatōe. q̄ ē dña mūdi ⁊c

Scōa ſtella ꝺr tēporis dignitas. q̄ deꝰ voluit mariā naſci i mēſe ſeptēbr. qui ei⁹ natitati valō q̄ebat ex Jrā. ma. q̄ iter tpa p̄fulget dignitate q̄druplici Prio q̄dē. q̄ h̄ mēs tot⁹ fuit feſtiu⁹. vt ptz ex lege mo. p̄ mariā ẏo dies luct⁹ nr̄i ẏſi fuit i gaudiū celeſtis feſtitatz̄ etne. Scōo q̄ i h̄ mēſe ſol ē i ſigno ẏgis. ita ſol iuſticie xp̄s hītauit in ẏgie maria Tertio q̄ iſte mēſis ē tp̄s plenitudis āni et maturitatz̄ plene. Vñ et illud temp⁹ autumn⁹ dicit. Eſt

aũt autumnare id est matureſcere ⁊ colli/gere ſm Remigiũ. ⁊ ſic cõgruebat natiui/tati marie: que plena gratia in tpis pleni/tudine quãdo deus miſit filium ſuũ ꝓce/pit ⁊ peperit xp̃m. vt ait aplus Gal. iiij.

Quarto quia iſte mẽſis oĩm menſium prior creat᷑ ẽ: eo q̃ mũd᷑ ipe in iſto mẽſe fact᷑ ẽ ſm opinionẽ rabi Eliezer ⁊ cõiter ḣ tenẽt ebrei. qõ etiã appbat Hico. ꝺ. lyra. ſup Geñ. ſic. q̃ ſcpũ ẽ Geñ. xxxij. Dei p/fecta ſunt opera. Vñ ſm omẽs. homo pri/mus factus ẽ in ſtatu pfecto potens gña/re. Tunc eñ vniq̃q; ꝑ pfectũ eſt qñ poteſt generare ſibi ſimile. ⁊ eodẽ modo videt ꝺõm de terrenaſcentibus qõ eſt quando fructus ſunt in arboribus maturi ⁊ habẽt in ſeipſis ſemina. Vnde Geñ. i. ſcribitur Et ꝓtulit terra herbã virentẽ ⁊ facientez ſemen: quod fieri habet in menſe ſeptem/bri. Verũtñ aliꝫ opinant᷑ mundũ creatu᷑ eſſe in menſe martio. vt patuit. li. i. p. i. ar. iij. Si ergo mundus cepit initiũ creatio/nis ſue in iſto menſe: ꝯgruit q̃ recreatio/nẽ in iſto mẽſe ſeptembri accepit in marie matris vicz xp̃i natiuitate ⁊c. Tertia ſtella dicit᷑ miraculoſitas quia beata vir/go miraculoſe orta eſt Primo quia vt di/cit Dam. p ꝓeces ⁊ ꝛepmiſſiones fuit a deo data. Si eñ iſaac ⁊ ioẽ baptiſta ſic ſunt nati: multomagis maria diuina volũ/tate operante: vt ꝓbat Alber. ſup miſſus ẽ ca. cxx. Secõ quia p gabrielẽ archange/lum eſt p̃nunciata. vt ꝓbat᷑ ſm Alb. ꝓſki/ratione. Tertio quia eius natiuitas fuit portentis et ſignis clarificata. quonĩã ſm Theophilũ hyſtoriographũ. ipo die quo nata eſt maria plus ſolito ſol reſuluit i du/plo. Et illa nocte luna clario᷑ coꝛuſcauit adeo q̃ pene ſolari ſplẽdoꝛe radiaret. et il/la nubecula que lunã obfuſcat p tps a die natiuitatis marie non comparuit. Sz cir/ca globum lunarem mediũ quaſi vna ſtel/la maꝝ claritate appuit. Hec Theophi/lus. Quarta ſtella dicit᷑ obſeq̃ſitas q̃/mor ab hora natiuitatis deputate ſũt mi/litie angelorũ ad marie cuſtodiã non pre/ſidendo. vt patuit ar. i. Sed in obſequiuz et miniſteriũ. Vñ Criſ. in quodã ſermõe dicit. Infinitã militiã angelorum ad glo/rioſe ꝑginis obſequiũ eſſe deputatã nulla tenus ambigim᷒ q̃ cauerent ne ꝑpetratuz eterni regis hoſpitiũ hoſtis icederet Hec ille qui eriã eidẽ eſcaz celeſtẽ quotidie de/ferebat vt teſtant hyſtorie.

Articulus tertiꝰ q̃ natiuitas marie iocũditatẽ intulit mũdo.

Tertium miſterium iocundationis dicitur: quia ḣ feſtum fuit iocundum.

Primo quidẽ ſancte trinitati
Secũdo ipi benedicte virgini
Tertio ſanctis angelis
Quarto hominibus vniuerſis

Primo ſancte trinitati. quia p totũ mũ/dũ glificat᷑ ⁊ laudat᷑ ſcta trinitas in beata virgine. vt teſtat᷑ Beꝛñ. in ope de laudib᷒ ꝑginis. Gaudet inquã de᷒ pater q̃ hodie nata ẽ ſponſa ab eterno p̃dilecta. Gaudet filiꝰ q̃ ei nata ẽ mr̃ in q̃ bñanãdo delitie ſi/bi ſunt eẽ cũ filiꝭ hoĩm. Prouer. viij. De/niq; gaudet ſpũſſctus. q̃ ſibi naſcit᷑ habi/taculũ ⁊ tẽplũ glie acceptiſſimũ Scõo hoc feſtũ ẽ gaudioſũ btẽ marie. q̃ hodie nata ẽ digniſſime. vt patuit q̃ten᷒ ſit mat᷑ dei: regina mũdi: dña angeloꝛ: ⁊ ſup oĩs creaturas exaltãda. Tertio gaudioſuz extitit ḣ feſtũ angelis: quoꝝ eſt gaudere etiã de vno pctoꝛe pniaz agente Lu. xv. g̃ multomagis de tali tãta quoq; natiuita/te p quaz mund᷒ ſaluat᷑ et angelica ruina reparat᷑. Vñ refert ioẽs Beleth i cõi q̃z notat᷑ legẽda. vicz q̃ cũ antiq̃t᷒ dies nati/uitatis marie fideles aliq̃to tpe latuiſſet ꝓfigit q̃ q̃dã vir ſctus ſedule ꝓcẽplationi inſiſtẽdo ſinglis ãnis. vi. id᷒ ſeptẽbris io/cũdiſſimã angeloꝝ ſolennitatem audiret. Cunq; admirãs reuelari ſibi peteret: cur iſto tm̃mõ ⁊ nõ alio die ḣ audiret: accepit diuinũ rñſũ q̃ ḣ iõ. q̃ ꝑgo glioſa tali die fuit nata mũdo. ⁊ iõ deberet mãifeſtare ḣ filiꝭ eccle ⁊ pape: q̃ten᷒ celeſti curie fierẽt ꝓcoꝛdes in hac celebritate. Cũ g̃ intimaſ/ſet hec pape ex ſcpturis ⁊ antiq̃tatũ teſti/moniꝭ: veritate hui᷒ cõperta: iſtũ diẽ ce/lebꝛandũ vniuerſaliter in honoꝛez natiui/tatis ꝑginis ſtatuit eccl̃ia ſctã. Quar/to hec feſtiuitas ẽ gaudioſa oĩb᷒ homĩb᷒. Vñ ioẽs Dam. in ſer. ꝺodierno ꝺi. Ho

die fit mūdo salutis initium. iubilate deo
vniuersa terra zc̄. Hic z canit eccl'ia Na-
tiuitas tua dei genitrix ꝑgo gaudiū ānū-
ciauit vniuerso mundo. ex te em̄ ortꝰ ē sol
iusticie xp̄s deꝰ nr̄: q̄ solues maledictōem
dedit b̄ndictōz z ꝓfundēs mortē donauit
nobis vitā sempiternā. Miraculum

Ut g̃ finē sermōis faciā vnū h̄ miracu
lū inferā. Et h̄ miraculū fundamēraliter
accipio ex li. miracloꝝ scī Anselmi ca.
xxxviij. q̄ q̄dā diues habuit brāz ꝑginē in
suma deuotiōe. Et erat hō tāte auaritie z
tenacitatis q̄ nulli vnq̄ petenti miaz vel
elemosinā porrigebat. Quadā vice venit
q̄dā paup ad hostiū petijtq̄ elemosynam
amore dei z ille cū imperio negauit. Ille
rediēs petijt iterato elemosinā ob amorez
salutz sne. z ille magis increpās eū repu-
lit. Tertio q̄z petijt amore btē ꝑgis. Q̄ō
vt auarꝰ audiuit irat⁹ ꝑcepit ei nō libēter
vnū panē. et cōminat⁹ est ei ne amplꝰ pe-
teret sb̄ h̄ noīe. q̄ g̃ue ferebat q̄ si sb̄ h̄ no-
mīe marie peteret elemosinā dare deberet
ob eiꝰ deuotionē. Mortuꝰ ē tādē ille aua
rus. z dū pōderarent bona z mala eiꝰ iuē-
tus ē minꝰ bōs ī bonoz z ē traditꝰ demōib⁹
ad cruciatū. Ecce aūt appuit ꝑgo gl'iosa
et panē quōdā datū ꝓ eiꝰ amore posuit in
statera. z statī meritz btē ꝑginis ꝑpōdera
uerꝰ eiꝰ bona. Rogauit g̃ ꝓ eo ꝑgo filiū.
qui dixit. Esuriui z nō dedit māducare. si
tiui z nō dedit bibere: nullā fecit miaz. g̃
nō mereꝝ miaz. At ꝑgo. Ego suz mr̄ mie
et me in deuotiōe habuit. Vñ obtinuit vt
rediret ad corꝑ aīa z reuixit qui fuit mor
tuꝰ. z egit pniaz durā. z ꝑ largas postmo
dū faciebat elemosinas ob amorez ipsius
btissime mr̄is dei paupes iuitādo. Quo
miracło vꝫ exēplo clarescit qm̄ mlt̄ū vtile
ē hoīb⁹ elemosinas paupib⁹ facere ob amo-
rē btē ꝑgis marie. z p̄cipue i festis eiꝰ pau
pes ad mēsā iuitare deuotiꝰ. Si em̄ vt pa
tuit ī dicto miracło illō iuolūtarie largitū
ꝓ deuotōe ꝑgis tm̄ valuit. vt h̄ ipō a sniā
dānationis hō liberaret. quantū g̃ putas
valebit ad salutē volūtaria erogatio fac-
ta paupib⁹ ꝓ amore ꝑgis marie. Utiq̄ ta
lib⁹ in extrema hora mortz: ipa ꝑgo gl'io-
sa intuentrix apō filiū astāt dicere poterit
Scriptū est. date z dabit vobis Luc̄. vi.
Dignū est g̃ vt is qui dedit sua ꝓ nomīe
mr̄is dei: de ei corporis z sanguinis xp̄i
sacrm̄. q̄ ꝓtinet xp̄s dns quē ꝑgo cōcepit
ꝑgo peperit: virgo aluit. Et sicut ipe mem
bra xp̄i. i. paupes aluit ꝓ noie ꝑgis matrz
ita alimentū habeat vite eterne p̄ gr̄az ei⁹
O vere sct̄a talis aīa q̄s feliciter z q̄s iocū
de audiet ī iudicio ꝑba xp̄i dicentz: Esu-
riui z dedistis mihi māducare. Sitiui et
dedistis bibere zc̄. Venite g̃ b̄ndicti p̄ris
mei percipite regnum Amen.

Pars tertia libri q̄rti de nascē tis marie admirabili cōditiōe.

Eas admirabile

v op⁹ excelsi: Verba ista scri-
būt Eccl'i. xliij: ad honorē q̄s
et laudē ꝑginis marie meri
to accipiunt. Ipa nāq̄ fuit Primo vas
nō q̄dē vacuū sed oi gr̄a plenū. iuxta illō
Luce. i. Aue gr̄a plena. Ite oi ꝑtute tāq̄
margaritis gēmis z ꝑciosissimis lapidi-
bus adornatū: iuxta illud Eccl'i. xxiij. In
me ois gr̄a vie z veritatis in me ois spes
vite z virtutis. De hoc vase Eccl'i. l. Qua
si vas auri solidū ornatū oi lapide precio
so: vere ipsa vas. quia archa ꝓtinens the-
saurū diuīe sapie. Et vere vas aureū per
charitatē z puritatē incorruptibilitatis.
q̄z sicut aur̄ splendet et rubigine non cor
rumpit: sic maria igneo fulgore charitatz
splendēs nullā petri corruptionē vel macu
latione h̄re cōpbat. Vñ vere fuit vas soli
dum ꝓ firmitatē stabilitatis z ꝑseueran-
tie in gr̄a. z fuit omni lapide precioso id ē
virtutum z preciosissimorum donorum
spiritussancti decore adornatum. Cui cō-
sonat figura Exod̄. xxv. vbi legitur q̄ do-
minꝰ ꝑcepit moysi dicens. Facies mihi archā
de lignis setbim z deaurabis eā auro mū
dissimo intus et foris zc̄. Archa hec ē ma
ria in qua deus tanq̄s in archa ꝓtentus ē.
Sicut em̄ ꝑciosis reliquijs consueuit fie-
ri archa aurea vel argentea pulchre fabre
facta: sic rei ꝑciosissime: id est filio dei mā
dauit deus fieri archam: mariam in qua
reconderet. Et ista archa facta fuit de lig
nis setbim que sūt ligna imputribilia per
q̄d figurat marie immaculata z imputri-
bilis mundicia. z sic de alijs pribus eiꝰ

figure:scz q fuit deaurata int9 z foris pa/ tet q maria fuit vas omi ꝑfute:oi purita/ te:omi gra z sanctitate plenum. Scdo quocz iuxta ꝓacceptu thema bndicta vir/ go fuit vas admirabile.qz quē celi capere nō poterant suo ꝓtinuit vtero ꝓpter qd Bern.in sermōe quodā di. O veter capa tior celis:diffusior terris:latior elementis qui illū ꝓtinere valuit qui tribus digitis molē terre appendit Denicz tertio iuxta thema nrm ipa ẏgo ē op9 excelsi.qz soli9 dei potētia:soli9 dei sapia:ordiata facta z sublimata extitit. Ad pns igit acturi de nascētis ẏginis admirabili qualitate et ꝓditione videamus. Prio de qualitate eius anime Scdo corporis. Tertio vtriusqz cōiunctim z sic tria misteria notabūt.

Primū 9z admirabil' celsitudis aie rōal'
2m admirabil' pulcritudis mskie corpal'
3m admirabil' bitudis gre supernalis

Articls I de ipi9 aie marie admirabili celsitudie q ē a do cōdita

Rimū misteriuz

p dicit admirabilis celsitudis scz rōnalis aie ẏginis marie Dignū nāqz ꝓsideratiōe existit:quāta celsitudine pfectiōis:qntacz admirabili excellētia z dignitate:qs stupenda diuine potētie z sapie maiestate: ac p/uidentie virgo bndicta fuerit pm aiaz cōdita. Od quidē quis mens hūana ad plenū cape nō sufficiat:tamē p aliquali cognitione:qua saltem ad aliquātulā inducamur bndicte ẏginis reuerendā deuotiōez anim9 q3 nr eleuari qntulūcunqz possit ad eius dignitatis noticiā: vnā hic dignū duxi ponere ꝓclusionē in mēte tenendā que talis est: Deus maiori potētia z sapia: atz pcelsiori z digniori excellētia creauit z ꝓdidit bndictā ẏginē ma. pm e9 pcellētissimā aiaz qs creauerit oēs angl̄os z totaz mūdi machinā. Hec ꝓclo pbāt ꝟplici via

Primo Ratione.
Secundo auctoritate
Tertio exemplari ostensione

Primo pbāt rōne z hoc triplici. Prima dicit rō sūme dignitatis: qz ipa bta virgo ab eterno est pordinata :atqz tandē in tpe sic ꝓdita vel creata q tante sit dignitatis ꝓfectionis z bonitatis tāte btitudinis et glie vt foret dignissimū habitaculum dei omipotētis plenitudine oīs gre z sctitatis excellētissima p totā mūdi machinā tāqz vera mater dei: z p ꝓsequēs regina celi z oīm angelo9 ac dna totius mūdi z oīum creaturaruz.ergo p tanta dignitate debuit sūma dei potētia z sapia ipa p alīs creari et disponi. Secūda ratio sūme p/pinquitatis.quia qnto aliquid est deo ꝓpinquius et vnibilius:tanto maiori potētia z sapia dinoscit fore creatuz.licet nāqz ex pte dei vna z eadem potētia sint creata oīa et vnica sapia condita sint magna et mīma.vt exēpligra:lapis et angelus granum milij et celū vnica dei potētia z sapientia sunt creata.maioris tamen potētie excellētia relucet in angelo z celo:qs lapide z milio:quia angelus est ꝓpinquior et similior deo qs lapis.et celū qs milū. Cū igit bta virgo sic ꝓducebat q portio carnis sue in xpo esset inseparabiliter vnienda deo. Et per ꝓsequens aia debuit creari excellētissia vtpote do p graz z gnaz supoēs vniēda post xpm Hā corpus est ꝓpter aiam z nō ecouerso. Tertia ratio maxime ꝓtrarietatis.quia quāto magis ꝓtraria aliqua in quocūqz ope ꝓcurrūt q nulla potētia ordinata possent se simul cōpati in eodē.tanto maior relucet potētia et sapiētia:vt si tu mortuū posses viuificare et scires id facere vel retrogradare solē cum ista naturaliter fieri non possunt: magna videret in hec faciendo tua potētia z sapientia admiratiōe digna. Sed qm in creādo angelos et totū mundū deus nec 9 potentia absoluta nec de potentia ordinata aliquid repugnans habuit. Dixit em z facta sunt. Sed in creādo virgnē mariam multa habuit repugnātia de potētia sua ordinata:que quidem ab eterno deus sua absoluta potētia ꝓcordare 9creuerat. Decreuerat em q ista puella semp ẏgo esset nec tamen infecunda maneret. Itē q hec virgo cōciperet de spiritusancto sine viro Itē q cōciperet non puruz hoiem sed deum z hoiem. Itē q illū gnaret a q ipa et omia alia creata sunt. Et hec oīa erāt int possibilia ordinata potentia. quia ꝓtraria legib9 nature a deo institutis vt vult,sco

cia. Unde omnes eam venerabantur singulari affectu z laus eius diffundebatur vbiq. Hec z plura sm epiphaniū z hystoriographos. Tertio formositas virginis clarescit ex miraculoꝝ narratione plurimoꝝ e quibus hic libeat pauca inuehere ꝓpter simpliciores. Refert nanq discipulus in ꝓmptuario.lxxvij.exemlo.q cuz quidam frater ordinis predicatorum petiuisset beatam virginem vt sibi ostenderet suā pulchritudinē apparuit benedicta virgo eidem: z ille tandē frater dicebat q nil tocundius nec clarius: nil pulchrius videri possit a mortalibus oculis q̄ facies marie. Idē refert exēplo.lxxix.q Parisius quidam clericus virgini deuotus ardenter cupiebat videre pulchritudinem marie. Post preces multas affuit angelus eidem dicēs: Dña nostra maria mandat tibi Exaudiui inquit orationem tuam. Et ecce hac ipa die tali hora apparebo tibi: sz scias q si eam videbis p pulchritudinis lumine excecaberis: quod clericus libenter acceptauit. Tunc disparēte angelo cepit cogitare intra se. Quid facies postq̄ oculos amiseris nō poteris scribere z panem acquirere: oportebit te esse mendicū. Unde deliberauit tm vnicū oculum aperire ad videndū eam z alium manu obtegere: vt saltez vnus oculus remaneat. Adueniente hora apparuit ei beata virgo cuius pulchritudinem ad miranus cum vno tm oculo eam ꝓspexisset: z delectatus ei⁹ pulchritudine cū voluisset etiam alterum oculum aperire: subito disparuit beata virgo Tunc vno oculo orbatus cepit seipm redarguere dicens: Heu me miserū quare vnum oculorum clausi: vtinā totus cecus essem vt eam plenius vidissem. Cūq diu exorasset vt iterum eam videret: quia videbatur sibi q p desiderio vidende ei⁹ tante pulchritudinis etiam morti se exponere deberet: Apparuit ei angelus dicens Mandat tibi dña vt prepares te: quia tibi apparebit: si tamen vis orbari oculo altero. Ait ille. Etiam dñe: si mille oculos haberem optarem perpetuo ꝓuari dū modo eius faciei pulchritudinem possem perfecte videre. Cui angel⁹: Mandat tibi dña q videbis eam z suꝑstitem oculum non amittes: sz pditum per eius recuperabis gratiaz qđ totū est impletuz zc. Denicq exēplo seqnti: Idem refert q quidaz iuuenis assidue cogitabat z mirabat pulchritudinem marie. singulisq diebus cū surgeret de lecto. z noctib cum se deponeret di. Aue maria. z corpus ac animā virgini cōmendabat orans vt eius pulchritudinē mererer in celesti gloria videre. Quodaz igitur mane cum deuotus orasset: astitit beata virgo cū imensa pulchritudine di. desideras ne meam videre pulchritudinē Rndit. O virgo bndicta q̄uis indignus sū: tm toto corde desidero. Cui ego alpice inqt decorē meū z ei⁹ q decorauit me. At ille. O dña si a tua pulchritudine sepabor nūq decetero consolabor. Unde p nimia dulcedine spūs saltum est cor eius z anima a corpe solutam angeli in celū cū beata virgine gliosissime deportarūt. Ex his aduerte o anima deuota: q̄ pulcherrima: q̄ gratiosissima sit Maria mater dñi ihesu. O q̄ felices qui eā intuent facie ad faciē: O q̄ miseri sunt qui eius visionē p pcm amittunt. Ut cm Anselmus in meditationibus suis dicit: Pulchra est maria ad intuendū: amabilis ad cōregnādū: delectabilis ad videndum. Sūma enim letitia post deum ē eam intueri: z in eius laudibus delectari. Hec Anselmus. O igitur ter beati omnes sancti in celo. Beati quidem ꝓ visione diuinitatis. Beati ꝓ visione humanitatis christi in quē desiderant angeli ꝓspicere. Et vere beati pro visione marie cuius pulchritudinem sol z luna z omnes creature ac sancti mirantur z laudāt dicētes illud Judith.xv. Tu gla hierusaleme. tu letitia israel zc.

Articulus tertius huius partis q beatam mariam deus cōdidit.xij.mirabilib⁹ gratijs p̄ditā.

Tertium misterium

declarandū in hac pte de admirabilis habitudinis gr̄e supnalis ex pte vtriusq ꝓuctim. s. aie z corpis beate virginis. Ubi notādū q virgo bn̄dic-

cta a ꝓncipio natiuitatꝭ sue habuit admirabiles ⁊ marias gr̃as a deo: qb⁹ extat sũme gr̃iosa. Decreuit nãq; deus ab eterno sublimare beatã suã genitricẽ. ꝑcipue. xij. admirandis gratijs vel bonis supnalib⁹ ad numerũ. xij. stellaꝝ in corona eius capitis fulgentiũ: quib⁹ eã inciptendo ab ortu vsq; ad finem vite sue mirabiliter perfecit ⁊ sublimauit. De qb⁹ hic breuius agem⁹ ne tediũ generet: alibi latius locuturi. Et istoꝝ ꝓmus quaternarius respicit ei⁹ gratie sublimitatẽ. scõs virginis marie dignitatẽ. tertius humani generis ex ea vtilitatem. Primũ itaq; bonũ gratie admirabilis benedicte virginis est q; deus omnibus donis spũssancti eã replenit scz sapia intellectu: ꝯsilio: fortitudine: scientia: pietate ⁊ timore dñi. Juxta illud Esa. xi. Requiescet sup eum spũs dñi. spũs sapie ⁊ intellectus ⁊c. Secũdũ est: qz oẽs virtutes ⁊ gr̃as sanctoꝝ gr̃ales ⁊ spãles ei deus excellentissime infudit: vt dicere possit illud Eccli. xxiij. In plenitudine sctõꝝ detentio mea. Que ꝟba exponens Berñ. dicit: Bene in plenitudine sanctoꝝ detẽtio marie fuit cui non defuit fides patriarchaꝝ: spes ꝓpheraꝝ: zelus apl̃oꝝ ꝯstantia: martyrũ: sobrietas confessoꝝ: castitas virginũ: fecunditas coniugatoꝝ: insuper ⁊ puritas angeloꝝ. Taceat ergo hester de sua nobilitate: Susanna de sua castitate: Ruth de sua iusticia: Delbora de sua prudẽtia: Rahel de sua pulchritudie: Judith de sua fortitudine: quia maria supgressa est vniuersas. Hec Berñ. Item hiero. Ceteris ꝑtes marie vero se totam infudit gratie plenitudo. Tertiũ est: quia illam sũmã gratiam deus marie ꝑstitit a qua omnis creatura vacua fuit: ⁊ qua maiorem pura creatura capere nõ potuit. scz esse matrem dei. Nam cum quatuor sint gratie ꝑcellentiores scz esse verum fratrem ⁊ amicum dei: esse matrẽ dei: esse patrem dei: ⁊ esse filiuz dei. Primũ est oĩm in dei gratia existentiũ Juxta illud Joh. xv. Vos amici mei estis si feceritis que ꝑcipio vobis. Et ps̃. Narrabo nomen tuũ fratrib⁹ meis ⁊c. Tertiũ vero. s. esse patrem dei creature nõ ꝯgruit sed soli creatori deo patri dñi ihesu christi. De hac gloria Esa. xliij. Deus pater aiens Gl̃iam meam alteri nõ dabo. Non enim congruebat: vt christus filius dei qui habet patrem eternum in celis: haberet patrem in terris: sed potius cõuenit vt sicut dicit Origenes: vt christus qui habuit patrem in celis sine matre: haberet in terris matrem sine patre: nascẽdo ex inco: rupta virgine sicut in celo nascitur sine oĩ corruptione a deo patre tanq; lumen de lumine: deus verus de deo vero. Quartũ vero scz esse filium dei verum ⁊ naturalẽ solius christi est: qui deus ⁊ homo est. Vnũ relinquit q; singularis ⁊ sũma gratia que creature pure cõunicari poterat est esse matrẽ dei: quod est virginis marie. Hinc Anselmus de conceptu virginali. ca. xviij. Quid em̃ excellentius illi scz marie dare deus valeret: cũq; q; in perpetua virginitate manens deum de sua carne carnẽ fetm̃ generaret. Hec ille. Quarum summũ bonũ gratie in virgine est: quia ei deus illam sũme puritatis gratiam cõtulit qua maior sub deo intelligi nequit. Unde Anselmus vbi supra. Decuit inquit vt conceptio illius hominis ex matre fieret purissima: que tanta puritate niteret qua maior sub deo nequit intelligi: cui deus pater sum vnigenitum quem de corde suo genuit equalem sibi ita dare disponebat vt eẽt vnus idemq; dei patris ⁊ virginis filius ⁊ quã ipe filius sibi matrem fore eligebat ⁊ de qua spiritussanctus opat⁹ erat: vt ex ipsa conciperetur ⁊ nasceretur ille de q̃ procedebat. Hec ille. Quintum est qz eam solaz ex omnibus creaturis deus ad summã dignitatem ꝓuexit ⁊ elegit scilicz vt sit dei spõsa dilectissima: filij dei mater dignissima: ⁊ omniũ angeloꝝ ac hominũ domina: celi ⁊ terre regina. Unũ ps̃. Elegit eam deus ⁊ ꝑelegit eam: in tabernaculo ⁊c. Sextum est: quia deus eam maximis ⁊ excellentissimis miraculis ꝓfecit ac sublimauit. Nam reuera maximũ fuit miraculum q; deus omnipotens quem celi celoꝝ capere nõ possunt: in vnius virginis vtero clauderetur. Unde canit ecclesia Sancta ⁊ imaculata ꝟgĩtas q̃b⁹ te laudib⁹ effe. ⁊c. Itẽ maximũ fuit miracl̃m

vt deus ⁊ hō in vnā psonam ꝟuenirent ac deū ⁊ hoiem virgo generaret vt idez esset dei ⁊ ẏginis filius: sicut dicit Anſ. Quid deniq; mirabili⁹ q deus ipassibilis īmortalis ⁊ fortissimus ac potentissimus oīa regens: ipse in ẏgine fieret passibilis mortalis ⁊ imbecillis puer ab ipsa portaretur Unde Augu. Quis vnq; extimare posset vt portaretur manibus femineis portitor orbis: panis angelo⁹ alere⁊: virtus celo⁹ infirmare⁊: vita oīm morere⁊. O stupenda miracula. Deniq; quid mirabilius q virgo pareret ⁊ sine dolore: imo cum maximo gaudio ⁊ vbere de celo pleno deū aleret ⁊ multa similia pertranseo mirabilia. Septimū est: quia deus eā maximis thesauꝛ meritoꝛ ditauit ⁊ cumulauit: vnde Prouerb. vlti. Multe filie ꝟgregauerūt diuitias tu supergressa es vniuersas.

Octauū est: quia maxima gl'ia p̄mioꝛ sup oīes choꝛos angeloꝛ deus eam exaltauit. Unde canit ecclesia. Exaltata est sancta dei genitrix sup choꝛos ãgelorum ad celestia regna Bonum est: quia deus ipsam matrem misericoꝛdie ⁊ gr̄e fieri voluit ⁊ oēm gratiā in manu ei⁹ posuit Beꝛ. Deus oīm bonoꝛ plenitudinez posuit in maria: vt si q̄d spei si q̄d salutis si q̄d gratie in nos redūdauerit totū p manus marie trāsierit. Hec ille. Idcirco Eccli. xxiiij In me oīs gratia vie ⁊ veritatis in me omnis spes vite ⁊ virtutis. Transite ad me oēs qui ꝟcupiscitis me: ⁊ a generationib⁹ meis adimplemini. Hoc certe mirabile est in virgine q tantā gratiam habeat q de eius plenitudine vniuersis semper effluat: ⁊ tamen ipsa semp plena maneat.

Decimū est: q deus eam aduocatam ⁊ mediatricem nostre salutis instituit: vt canit ecclesia. Idcirco Bern̄. Securū habes o homo accessum ad deum vbi mater ante filiū ⁊ filius stat ante patrem: mater ostendit filio pectus ⁊ vbera. filius ostendit patri latus ⁊ vulnera. Nulla ergo poterit ibi esse repulsa vbi tot ꝟcurrūt amoris insignia. Hec ille. Undecimuꝫ est: quia deus ei oīa posse in celo ⁊ in terra donauit: ⁊ impandi omnib⁹ potestatē dedit. Unde Beñ. xli. Ad tui oris imperiū cunctus obediet populus. Bern̄. in Ymone Data est tibi o felix maria omnis potestas in celo ⁊ in terra vt quicquid voluꝛis valeas impetrare. Unde ipsa ait: Jn hierusalē potestas mea. i in tota ecclesia militante ⁊ triūphante: imo q̄ maius ē ipsa potestatē habet etiam sup deo: ⁊ ius p̄cipiendi tanq; mater filio. Duodecimū maximū bonū gr̄e p̄stitū marie est: qꝛ eā tā sūmo honoꝛe sublimauit q nedū omnis creatura angelica ⁊ humana: sed etiā ipse creatoꝛ oīm deus eam venerat ⁊ honoꝛat. Erat em̄ deus sb̄dit⁹ illi scz marie Luc. ij. O igit̄ miser homuncio qui non vis honoꝛare ⁊ reuereri beatissimā virginem quā honoꝛant omnes angeli ⁊ sancti ⁊ ipe deus: quid dicturus es in iudicio q̄ta miser dānatione dignus es q ꝓtemnis seruire marie cui etiā deus seruiuit tanq; filius matri. O vere admirabilis gratie ⁊ excellentie virgo. O vere vas admirabile opus excelsi: quis vnq; a seculo vidit talia vt vna puella vna virgo regia sit tā excellentissime creata: tā nobilissima pulcritudine decoꝛata: tāq; ineffabilib⁹ donis gratiaꝛ sublimata. O dignissima virgo. O p̄cellentissima dña. O gl'iosissima regina vere te sol ⁊ luna: celum ⁊ terra mirātur: vere te omnis creatura digne venerat vere felix es ⁊ oīm laude dignissima: quia ex te oꝛtus est sol iusticie christus deus noster. O dulcissima mat̄ nostra maria vnica spes ⁊ refugiū anime nostre: ad te nos filij eue nos miseri ⁊ peccatis pleni: nos damnatione digni: merito clamamus: suspiramus: ⁊ flebili voce supplicando accedimus: te inuocamus nostrā dominā: nostram aduocatā: nostrā reginam gl'iosam matrem dulcissimā dñi ihesu: matrez p̄ssimā gratie ⁊ misericoꝛdie dei. Te inq; solacium coꝛdis nostri matrē nostram adoptatā. tuā implꝛamus clementiā dulcis spes ⁊ vita nostra: quatenus digneris recoꝛdari: quia p nobis peccatoꝛibus es electa: p nobis ad tantā dignitatē ꝓuecta: et idcirco nos tuo filio recōmenda: dulci ihesu deo nostro reconcilia: ⁊ da ipo frui in celesti patria. Amen.

Finis quinti libri.

Incipit liber sextus de benedicto nomine Marie.

Liber sextus ē de misterio benedicti nois beatissime virginis eiusq; appellationis. ⁊ habet duas ptes principales. Prima est de excellentia ⁊ sublimitate nois Marie. Secunda de gl'ositate nois eiusdē bñdicte ỹginis marie

Pars ꝑma de hoc supbenedicto noīe Maria q̄decenter dei matri appropriatur: ⁊ quāta bona significat atq; inuocantibus q̄plures vtilitates cōferat.

Omē virginis maria scribunt ista verba Luc.i.ca. quib⁹ beatus euāgelista edoctus spūsancto exꝑmit magnificam ⁊ deuotissimā laudem benedicte ỹginis: sub duplici noīe appellatiuo scz et ꝓprio noīe. appellatiuo exꝑmente eius ꝑtutis dignicosam magnitudinem cōmendat eā cum dicit. Nomē virginis. Virgo quippe nomen ē magne virtutis ⁊ dignitatis beato, dicēte hiero. ad paulā ⁊ eusto. Semp inquit angelis est cognata virginitas, pfecto in carne sine carne viuere nō terrena vita est sed celestis. Noīe q̄z ꝓprio cōmendat virginē sanctus euangelista cū subdit maria. quo insinuat eius excellentie ꝓprietatē ⁊ pfone sublimitatē: quia maria maris stella interꝑtat. Sic nimiruz q̄libet pfona digna pfecte solet laudari: vt vicz sub duplici noīe eius laus exꝑmat: vno eius dignitatē: altero eius pfone singularitatē singnificante: qm̄ vt ait Aristo. ꝑmo rethoricoꝝ: Laus est ꝑmo elucidās magnitudinē virtutū: et iō nisi noīe ꝑ virtutis magnitudo q̄ ipsi pfone asscribit ꝑmo laudis eius pfecte non elucidat. Sic iudith volēs deū pfecte laudare. c.xv. di. Adonay dñe deus magnus es tu ⁊ ꝑclarus in virtute tua quē nemo superare pōt: tibi subiat oīs creatura: vbi nomen ꝓprium dei ponit cū dicit Adonay. dicēte dño ad mo. Exo. vi. Ego sum dñs q̄ apparui abraā ysaac ⁊ iacob: ⁊ nomē meū adonay nō indicaui eis. Interꝑtat aūt ꝑm hiero. i. dñs dñans. Itē noīa cōia eius sub limitatē exꝑmentia subiūgit cuz dicit dñe deus ⁊c. Sic etiā scriptura volens salomonē cōmendare de magnitudine sue regie dignitatis. iij. Regū. iij. dicit. Erat rex Salomon regnās sup israel. Sic denicq; sanctus euāgelista marcus volens cōmendare ⁊ laudare: nostrū saluatorē iesum benedictū. c. vlti. dicit. Et dñs q̄dem Jesus postq̄ locutus est eis assumptus est in celum ⁊ sedet a dextris dei. Suo mō debemus ⁊ nos charissimi laudare oīm iesuz ⁊ eius sacratissimā matrē benedictā virginem mariā: vt scz nūq̄ eius nomen ꝓprium sine aliquo vocabulo dignitatis noiemus: qz hec sūt illa dignissima: illa sanctissima: illa dulcissima noīa: vicz iesus ⁊ maria: ꝑ q̄b⁹ oportet saluos fieri credentes ⁊ ad q̄z inuocationē oīs nobis gratia p̄statur ⁊ peccatoꝝ venia ⁊c. O igit notabile dictuz ⁊ mēoria dignū. Nomen inquit virginis maria. O vere nomē sanctissimū: vere nomen dulcissimū maria. sed cuius nomen? vtiq; virginis supbñdicte genitricis dñi nostri iesu xp̄i: q̄ est nostra spes: nostrū solaciū cordis: ⁊ nostra gl'ia. Nomen igitur virginis maria. de quo sacro noīe tractaturi in hac pte triplicē eius excellentiā et sublimitatē in trib⁹ misteriis describem⁹.

Primū dz misteriū decentissime appatōis
Scōm misteriū l'fatorie designationis.
Tertiū misteriū vtilissime inuocatōis.

Articulus ꝑmus q̄ hoc nomen maria p̄ oībus alijs nominibus conuenit matri dei vbi et plurime questiones deciduntur.

Primū itaq; misterium declarandū dz decentissime vel congruentissime appropatiōis qutile nāq; ē scire q̄s sūme congruū ⁊ decēs fuerit dei mr̄i hoc nomen maria appropari. i. ꝑ eius ꝓpo noīe ponī p̄ oīb⁹ alijs noīb⁹ quentētib⁹ femineo sexui. ⁊ q̄re id devolucrit: de q̄ q̄dē re vt plenius ⁊ clarius noticiā hēamus q̄nq; pcipua inq̄ramus.

Prio q̄re dei mr̄ nō magna appellata ē eua

Scdo ꝯre nō magis vocata ē aue ꝑ mutationē vl' ꝓuersionē huiꝰ nois eua Tertio ꝯre nō est noiata aliq̄ appellatiōe noua Quarto ꝯre nō appellatōe aliq̄ a xp̄o deriuata. Qnto ꝯre sūme decuit vt nō vocaret nisi h̄ noīe maria Iste qōes accipiūt cū solonibꝫ eaꝝ ab Alb. sup missus. ca. lx.

Rimo itaq̄ ꝙri p̄or: Qua re dei mr̄ nō est appellata eua. Hā eua fm hiero. interp̄tat vita vl' mr̄ viuentiū. vñ t gen. iij. scribit vocauit adā nomē vxoris sue eua. eo ꝙ mr̄ esset cūctoꝝ viuentiū. Si ḡ illa est vocata Eua q̄ erat mr̄ oīm viuentiū: vita nature multo fortꝫ videt ꝙ ista beatissima ꝑgo q̄ genuit nob vitā xp̄m: est q̄z ipa mr̄ oīm viuentiū vita ḡre: debuit vocari Eua. Ad h̄ rndet fm Alb. magnū sup missus. c. lx. ꝙ matrē dei nequaq̄ decuit appellari euā. Ratio: quia ista ꝑgo b̄ndicta in re t in effectu ꝓria fuit eue ꝑ oīa: qz vt dicit aug. in fmōe de natiuitate marie Eua dānauit: maria saluauit. Auctrix peccati Eua. Auctrix meriti maria. Illa occidendo obfuit. Ista viuificando ꝓfuit. Item illa eua vocata extitit. Ista nomē eue mutauit: nō q̄dē voce sz re Illa oēs hoies carnal'r genauit in mundū. Ista spūal'r regnauit in celū. Illa gr̄az pdidit. Ista gr̄am inuenit dicēte angelo: Inuenisti gr̄am apud deum. Luc. i. Item illa facta est de latere viri dormiētis. Ista de corde dei vigilantis. Illa viro suo occasio pditionis. Hec viro. i. christo a diutoriū redēptionis. Illa ṕma virginitatem ꝑdidit. Hec ṕma ꝑginitatē deo ꝓsecrauit. Illa a dyabolo decepta. Hec ab angelo edocta. Illa supba t ꝑ supbiā cecidit. Hec hūilima ꝑ humilitatē diabolū vicit. Ñ ptz quō ꝑ oīa illi ꝓtraria: eua nō debuit appellari Ad illud vero q̄d obiicit: sez qz eua mater est oīm viuentiū: dicit ꝙ illud nō obstat: quia eua mater est cunctoꝝ viuētium vita corrupta ꝑ peccatum t mortali ac calamitosa: vnde t eua interp̄tatur fm Hiero. vita vel calamitas. Ista autem sez maria mater est viuentium vita gratie et glorie imortali. Item illa est mater oīum per generatiōem carnalē. Ista mater omniū per generationem spiritualem. Cum ergo de illa hic per se non agatur non decuit benedictam dei matrem euam appellari: t sic patꝫ respōsio. Capl'm. II.

Ecūda questio incidit: Quare nō est vocata Aue ꝑ mutationē nominis huius Eua. Cum em̄ ipsa virgo benedicta mutare habuit nomen Euc: vt canit ecclesia. Sumens illud aue gabrielis ore: funda nos in pace mutans nomen eue. Ergo videt ꝙ ꝓgnientius debuit aue appellari. Ad hoc respondetur fm Albertū vbi sup: a. ꝙ nō debuit mater dei aue appellari licz mutauerit nomē eue Ratio: quia virgo benedicta mutauit eue nomen re t effectu: t nō voce. vnde nō debuit aue noiari a vocis ipsius mutatione sed potius debuit tale nomē sortiri quod consonaret rei diuine conceptionis.

Capitulum. III.

Ertia questio: Quare nō ē appellata aliqua appellatione noua et antea inaudita. Ista nanq̄ virgo fuit singularis inter oīs que nec ṕmā similem visa est nec habere sequētem: vt scanit ecclesia t hoc in re. ergo decuit ꝙ nec similem haberet in noīe. Cum igitur multe femine ante eam t post fuerūt vocate h̄ nomīe maria: sicut claret de maria sorore moysi ꝛc. videt ꝙ nō debuit dei mater habere nomen nisi inauditum t nouū apud oīes homines. Et hec cōfirmat scriptura Esa. lxij. Vocabitur tibi nomen nouū qđ os dñi noiauit. Ad istud questiū respondet fm Alb. vbi s. ꝙ dei mater nō debuit habere nomē inauditū t alijs nō cōmunicatū ne daret intelligi ꝙ res sui nois alijs nō cōmunicaretur. voluit itaq̄ deus vt plures femine ante t post hoc noīe maria vocarentur: ad significandū ꝙ nulla seminarū ab eius rei participatione excluderet: licet nulla per equiparentiam sit ei similis. Jn signum igitur ꝙ rem sui nois omnibus cōmunicare desiderat per effectum t nil sibi retinet ꝓprie ꝑtiū' cōmunicat etiam alijs suum nomen: sicut t nomen iesus pluribus cōmunicatum est in huiꝰ signū. Nec obstat illud quod in cōtrarium adducitur t ꝑ auctoritatez Esa. ꝓfirmatur: qz hoc nomen maria ē nouū t inauditū q̄tuz ad effectum t rem nois in benedicta virgine licet non sit nouum in

voce. Nomen em̄ vt dicit Aug. z Ysido. li bro ethimologiaꝝ ōr quasi notamen: eo q̄ rē cui⁹ ē nomen notā facit. Et h̄ nomē ma ria rem virginalis ꝯceptionis que est sum me noua notā facit vt q̄stione q̄nta pare/ bit fm dictū Bern̄. sup missus ē. La. IIII

Quarta q̄stio: Quare nō est appel
q lata dei mater aliqua appellatio ne a xp̄o deriuata. sicut em̄ oīs dignitas z gr̄a marie fuit a filio ei⁹ xp̄o ex ea nato cui z fuit sil'ima in re. Sic debuit z nomen ei⁹ deriuari a noīe christi vt essz ei sil'ima etiam in noīe. ergo videt q̄ a xp̄o debuit noīari christiana vel a iesu iesuita: vel a saluatore saluatrix. aut a redēptore redemptrix. z sic de alīs noīb⁹ dignitatis.

Ad hoc queritū rn̄det fm Albertū. vbi s. q̄ nō debuit ei īponi aliq̄ nomē a xp̄o deriuatū. qz xp̄s ab ipsa ꝓcessit fm hūani/ tatē: z sic non debuit habere nomen q̄ so net ꝓcessum virginis a christo: sed potius q̄ sonaret ꝓcessum christi a virgine vt no mina essent ꝯsona rebus. Christiana etiā nomen non fuit ei spāl'r imponendum q̄ erat ad oīs gn̄aliter deriuandū: licz igit aliq̄ nomen excellentis dignitatis potue rit v̄gini adaptari: vt diceret saluatrix vl' recreatrix vel redēptrix vel aliud quodcū q̄ritū nullum magis ꝯueniebat ꝓprietati negocij de quo hic agit sez diuinalis icar/ nationis z v̄ginalis ꝯceptionis rei: sicut h̄ nomē maria: vt patebit q̄o seq̄nti. La. V.

Quinta q̄stio: vnde vl' quare sūme
q ꝯgruit matrē dei appellari p̄ oīb⁹ noīb⁹ hoc noīe maria. Ad quod rn̄det fm Alb. vbi s. Necnō fm beatum Bernardum sup missus est alioq̄ docto/ res q̄ exquo ita est q̄ noia debent esse ꝯso/ na rebus. xij. q. i. Clericus. in glo. Et de p̄ bendis z dignitatib⁹. c. Cū fm apl'm. Et inst'i. de donationib⁹. §. Est z aliud. Sed q̄m nullū est nomen q̄ maiori ꝓprietate z cōgruentia ac decentia cōsonet dei matri sicut h̄ nomē maria. Et h̄ q̄druplici rōne

Primo ꝓpter interp̄tatiōis ꝯgruitatē.
Secōo ꝓpter ꝓsone ipsius dignitatē.
Tertio ꝓp̄ mediatōis z actōis vtilitatē
Quarto ꝓp̄ diue ꝯceptiōis ꝓprietatem.

Primo ꝓpter interp̄tatiōis ꝯgruitatē: q̄m omnis interp̄tatio huius noīs dei ma tri sūme ꝯgruit. Nam maria triplicē ha/ bet interp̄tationē fm linguā triplicem. s. Hebraicā Latinā z Syriacā. qz hebraice maria marꝝ stella vl' illūinatrix z illūiata. Latine vo maria mare amaꝝ. z Syriace dña interp̄tat: vt dicit Hiero. in de interp̄ tationib⁹ ebraicoꝝ noīm. Modo hec oīa optime ꝯgruūt matri dei. Primirū ipsa ē maris stella z illūinatrix: qz ei⁹ vita iclita cūctas illustrat ecclesias vt canit ecclesia. Ipsa etiā illūinata in qua lux diuina xp̄s habitauit tota plenitudine q̄ illūinat om/ nē hoīem. Joh. i. Ipsa quoq̄ est amara in filij sui passione. z ipsa mare in plenitudie oīs gr̄e. Sicut em̄ ꝯgregatōes aquaꝝ ap pellant a deo maria Gen̄. i. Ita ꝯgregatio oīm gr̄aꝝ in virgine appellat merito ma/ ria. sed in hoc tm̄ est dīa: vt vult magnus Alb. sup missus est. c. clxvij. qz ꝯgregatio gr̄aꝝ appellat Maria media ꝓducta. Cō gregatio vero aquaꝝ maria media corre/ pta. Hoc idcirco: qz illa ꝓpetua est z man sura. Juxta illud Luc. x. Maria optimaꝝ ptē elegit que nō auferet ab ea. Ista vero transitoria. Juxta illud Apoc. xxi. Mare iam nō est. Denicq̄ ipsa virgo merito ē vo cata maria a sermone syro: qz dña oīm q̄ deus est dīs ꝛc. Vñ Eccli. xxiiij. In oīm gente z in oīm ꝓp̄lo ꝑmatū tenui ꝛc. Se cūdo dei matri sūme ꝯgruit h̄ nomen ma ria ꝓpter eius ꝓsone dignitatē que signifi/ cat in hoc q̄ a natura lucis stelle maris ei h̄ nomen maria accipit. Nihil em̄ digni⁹ luce siue corp̄ali in corp̄alib⁹ siue spūali in spūalib⁹. Nam z ipse deus lux est z tene/ bre in eo non sunt vlle. i. Joh. i. Tertio matri dei sūme ꝯgruit hoc nomen maria ꝓpter eius mediationis z actionis vtilita tem que exp̄mit p̄ hoc q̄ dicit maria qua/ si marꝝ stella. q̄m sicut p̄ illā stellā nauigā tes in mari deducūt ad portū optatū: Ita mediante dei matre genus hūanū p̄ ma/ re huius seculi ad portū salutis eterne: ex emplo suffragio z merito reuocat deduci tur z ꝓducit. Quarto ꝓpter diuine ꝯce ptionis ꝓprietatē que maxime z ꝯgruen/ tissime exp̄mit in in hoc noīe maria sūpto a stella: q̄m sicut sidus radiū parit virgo filium pari forma. Necq̄ sidus radio necq̄ mater filio fit corrupta: vt canit in q̄sdā

sequentia vel prosa. Proinde Bern. supermissus est di. Loquamur inqt pauca de ꝫ maria interptat maris stella et mri virgini valde cōgruenter adaptat. Ipa nāqꝫ aptissime sideri cōparat. qr sicut sine sui corruptiōe sidus emittit radiū sic sine sui lesione virgo pturuit filiū: nec sideri radius minuit suā claritatē nec ꝟgini filius suā integritatē. Ipa nāqꝫ est stella nobilissima ex iacob orta cui⁹ radi⁹ vniuersū orbē illumiat: cui⁹ splēdor etiā pfulget in supnis t inferos penetrat. Ipa inqꝫ pclara et eximia stella sup hoc mare magnū sublimata nēcio micat meritis illustrat exēplis. O qui te intelligis in hui⁹ secli pfluuio magis inter pcellas t tēpestates fluctuare qꝫ p terrā ambulare: ne auertas oculos a fulgore hui⁹ sideris: si nō vis obrui pcellis. si insurgant venti tēptationū: si incurras scopulos tribulationuz: respice stellā: iuoca mariā. Si iracūdia: si auaritia aut carnis illecebra: nauiculā ꝟcusserit mētis respice ad mariā. Si criminum īmanitate turbat⁹: iudicij terrore pterrit⁹ baratro incipias absorberi vel turbari tristicia et desperatiōis abyssо. In periculis: in angustijs: in rebus dubijs: mariaz cogita: mariā inuoca. Non recedat ab ore: non a corde: et vt impetres eius oronis auxiliū non differas ꝟuersationis exemplū. Ipaz sequēs nō deuias. Ipsam cogitans nō erras: ipa tenente non corruis: ipsa pregēte nō metuis. Ipa duce nō fatigaris: ipa p/picia peruenies. Et sic in remetipo experiris qꝫ merito dictum est: nomen virginis maria. Hec Bernardus.

Articulus secundus qꝫ nomē btē marie cōstare debuit t constat ex quiqꝫ lr̄is: quaz vnaqꝫ significat virtutē spēalē in maria ac bn̄ficia collata mundo.

Ecūdū misteriuz

Declarādū de noie virgis marie dicit lr̄atorie designatiōis vel cōpositiōis Circa quod primo quero: vtrū decuerit qꝫ nomen matris dei: tantum quinqꝫ litteris constitua tur. Cum em̄ littere eius nominis designent certas virtutes sicut et littere nominis ihesu. Si ergo ex pluribus litteris fuisset cōstituta plures virtutes designasset t sic dei matrez cōmēdabiliorē reddidisset zc. Ad qđ dico qꝫ sūme decuit t ꝟgruit nomen matris dei tantū q̄nqꝫ lr̄is ꝟstitui pluribus rationibus.

Primo quia hoc correspōdet misterio diuine cōceptionis t c̄.
Scđo quia correspondet misterio eucaristie t eius ꝟsecratiōis
Tertio quia correspondet misterio nostre redemptionis
Quarto quia correspondet misterio diuine miserationis
Quinto quia correspōdet misterio diuine nominationis

Primo. quia iste numerus quinarius congrue correspondet misterio diuine cōceptionis. quoniā dei mater quinario numero ꝟfectionū deum concepit cū ait: Fiat mihi fm verbum tuū. Luce. i. Scđo qr cor̄ndet misterio eucaristie t ei⁹ cōsecratiōis. Sic em̄ xp̄s dās in cibū sub spē panis carnē: voluit vti in forma q̄nqꝫ ꝟborū di. Hoc est em̄ corp⁹ meū. Tertio qa ꝟgruit misterio nr̄e redēptiōis quoniam christus pro nostra redemptiōe' q̄nqꝫ vulnera precipua voluit suscipere que etiam post resurrectionē eternaliter voluit in sacro eius corpe remanere. Preterea Bern. vt allegat in libello qui dicit speculū virginis dicit sic: Sicut inqt xp̄s q̄nqꝫ vulneribus suis cōtulit plene remedia mundo Sic maria suo sanctissimo noie qđ q̄nqꝫ litteris constat cōfert quotidie veniā peccatoribus in hoc mundo Hec ibi Quarto quia correspondet misterio diuine miserationis. Nam p quinqꝫ verba peccatoz veniam a deo et misericordiam pmeruisse legitur Luce. xviij. vbi publicanus ait: Deus ꝓpicius esto mihi peccatori Quinto quia correspondet misterio diuine nominationis. quia deus noster in carnē venies volēsqꝫ noiari elegit nomē q̄nqꝫ lr̄arū scz iesus. h. nāqꝫ q̄ interponit non ē littera fm grāmaticos sed aspiratio tm̄ vocis. Ih̄ quia dei mater maria ipa est que deū ꝟcepit. Ipa ē de qua caro nobis in ci/

ſūm data ꝓdūt. Ipa nr̃e redēptionis mi/
nistra. Ipa diuine miſcōdie mater .et certe
ipa dei filio ꝯformis ⁊ ſūme ſilima :idcir
co nomē q̄nq; lr̃az ſortiri debuit. Hec va
cat a miſterio q̄ nomen mr̃is dei deficit a
nomine filij dei vicz ieſus in eo q̄ in noie
ieſu nota aſpirationis ſcz h. inſerit quia p
hoc ſignificatur q̄ dei mater non equipar
ꝓ: ſed deficit ab ipo in gratia vniōis p/
ſonalis Itē circa hoc miſterū ſcōo no/
tandū eſt q̄ ħ nomē maria q̄nq; certis lit
teris cōpoſitū ē ad ſignifiādū. vt di. Egre
gius doctor Leonardus ō vrino ſermone
ſuo de natiuitate ỹginis: q̄ hoc nomē ſa/
cratiſſimū ꝯtinet ỹtutes q̄nq; lapidū pre
cioſoz ⁊ pfectōes ſm qō ab eiſdē lapidib⁹
ꝑmis lr̃is acceptis ⁊ ꝯiunctis nomē ma/
ria reſultat. Per m. denotar margarita
que ē lapis pulcherrimus ⁊ ꝯfortat coz in
piculis. Sic nomē ỹginis marie refugiū
eſt nob⁹ in omnib⁹ piculis. ꝓpter qō canit
eccleſia Sub tuū preſidiū ꝯfugimus ſan
cta dei ge. nr̃as dep̄. ne deſpicias in nēcita
tibus: ſed a periculis cunctis libera nos
ſemp virgo gl̃oſa ⁊ bn̄dicta Per a deno
tat adamas qui habet ỹtutē reconciliati/
uā inter diſcordes. Sic btē ỹginis nomē
inter deū ⁊ hoies. vt de ipa ỹgine merito
dici poſſit illud Ecc̄i. xliij. In tpe iracun
die facta eſt recōciliatio. ſolet nanq; furoz
viri mitigari p mulierē. ſic furoz dei p vir
ginē bn̄dictaz mitigar ne feriat homines
Per R denotat Rubin⁹ qui eſt valde
ſplēdidus. Sic nomē marie habet virtu/
tē illuminatiuā. ipa eſt eīn ỹgo cuius vita
inclita cūctas illuſtrat eccl̃as. vt canitur.
Per I denotat Iaſpis qui reddit ho/
minē ferentē tutū ſine timore. Sic beata
virgo facit nos ſecuros a demonib⁹. Ipa
eīn eſt terribilis demonib⁹ vt caſtroz aci/
es ordinata Cantico. vi. Per A deno
tatur Alectorius qui facit hominē fortu/
natum ad habendos honoz es. ſm qō haſ
premiſſarū lapidū virtutes atteſtat oya/
ſocrides autoz lapidari⁹. Sic nomē ma/
rie preſtat homi celicos honoz es quia ip
ſa virgo vt ſcribit Ecc̄i. xxiij. Obuiabit
illi quaſi mater honorificata Iñ patet cꝫ
pcioſiſſimū eſt hoc nomen maria ⁊ virtuo
ſum vtpote acceptum ⁊ cōpoſitū ex litte/
ris lapiduz pcioſoz ⁊c̄. Tertio deniq;
hic eſt notandum q̄ littere q̄nq; ipius no/
minis marie deſignant quinq; pmaxima
beneficia que ꝓfert mūdo. Primo q̄dez
M deſignat q̄ ē mater miſcōdie ⁊ media/
trix mundi. Bern̄. Felix mediatrix maria
que ſalutis antidotum viris et mulierib⁹
ꝓpinauit. Et iterꝫ Quō inquit ſol ſup bo/
nos et malos oritur: ſic maria omnibus ſe
clemētiſſimā exhibet. Itē quis eſt inq̄t lo
cus miſerie quez nō excludat mr̃ miſcōdie.
Hec Bern̄. in opuſculis de btā virgine
Scōo A deſignat q̄ eſt aduocata. ſ. ge
neris hūani ⁊ idcirco ipſa ꝑ omnib⁹ inter
pellat apūd deū. Idcirco canit eccl̃ia :Eya
ergo aduocata nr̃a illos tuos miſericordes
oculos ad nos ꝙuerte ⁊c̄. Hiero. ⁊ allegat
in li. originaliū. Aduocatā inq̄t vis habe
re ad mr̃ez decurre: exaudiet mr̃ez filius:
exaudiet p̄ filiū Hec ibi Tertio R de
ſignat q̄ eſt repatrix ruine. ſ. trā anglice cꝫ
hūane. Iñ Bern̄. in ſermōe q̄ incipit. tē/
pus loquēdi dicit ſic: Hec eſt ỹgo que to
tius mūdi repationē obtinuit: ſalutē oīm
ipetrauit. Et infra: Per te nāq;. ſ. o ỹgo fe/
liciſſima celū repletū eſt ⁊ infern⁹ euacua
tus ē: q̄ te reſtaurate ruine birl̃m. ⁊ expec/
tantibus miſeris vita perdita reddita eſt
Hec ille. Quarto I deſignat q̄ eſt illu
minatrix totius eccleſie ⁊ mundi. Nā ma
ria interp̄tatur illuminatrix. quia ſicut ſol
omia illuminat aſtra: ſic maria illumiat
omnes ſanctos ⁊ angelos ⁊ totam eccle/
ſiā lumine gratie ⁊ glorie: ꝓterea Ecc̄i.
xxiij. ait: Ego feci vt in celis oriretur lu/
men indeficiēs. Et eiuſdē ca. xxvi. Sicut
ſol oriens mūdo in altiſſimis dei Sic mu
lieris bone ſpecies in ornamētū domꝰ
ſue ⁊ eccleſie ſancte. Quinto A deſignat
q̄ eſt auxiliatrix miſerie in omi neceſſita/
te. Iñ Origenes in ſermōe. Scio inquit
q̄ ſi btā virgo pie pulſata fuerit neceſſita/
ti nunq; deerit. miſericors eīn eſt et piena
gratia. ⁊ iō ſe ꝙtinere nō poterit q̄n miſe/
reat inuocanti ſcz nomen eius. Et hocip/
ſū ꝓpter ſimpliciores ſcerto miraculo hic in
ſerto ꝯfirmare et pſuadere libeat. qō q̄dē
a ſūmo q̄dā viro ſcriptū accepi Hira/
culū Erat in terra ſuamō ciuis q̄dā ho/
neſt⁹ ſatis diues q̄ morti ꝓxim⁹ vnicū q̄ē

hꝫbat filiū aduocauit ꝑ hec ꝟba testamē
tū eidē faciens ait: Fili mi post mortē me
am tibi tria recōmendo. scz hereditatem
tanꝯ vero heredi. Itē aiaz meā tanꝯ ve
ro meo ꝓuratori. Et deniꝯ quoddaz fa
ctū qđ dudū ante debuissem implesse vo
tum vicz pegrinationis vltra mare quod
tamē fili mi ꝓpter tuū amorē vt te magis
possem ditare vsꝯ modo ꝓtogaui Quod
heu anie mee noui fore in detrimentum.
Vñ te rogo vt istud meū votuz adimple
as ꝑ me. Quo mandato ab illo suscepto.
Subdidit pater Fili mi tria te docebo sꝑ
in corde tuo figenda. que si imitatus fue
ris beatus eris. Primum est vt omī die
missam studeas audire et creatorem tuū
ac redemptorem in sacramento diligēter
intueri. quontā teste sācto Augustino: In
tuitus saluatoris: salus est petētis. Se
cundum est semper recogita de tuo fine t
time mortem eternam incurrere. Tertiū
est q nomen virginis marie semper tenēs
in corde stude ei⁹ auxiliū inuocare quontā
dicēte sctō Ambrosio. Qui inuocat mari
am consequetur gratiam. Itaꝯ mortuo
patre filius consilio amicoꝝ vxoratus
est. Tandem ad peregrinandum profec
tus est ꝓ voto patris implendo. Veni
ensꝯ in ciuitatez akaron vnacum alijs cō
gregatis peregrinis et crucigeris grandi
exercitu paganos inuaserunt. in quo con
flictu captus est vir iste nō tamen occisus
quia de precepto patris missaz illo die au
dierat cuius sacrificij merito interuenien
te ab occisione inter multos interemptos
ipse solus preseruat⁹ ē. In captiuitate igi
tur positus sex annis angebatur laborib⁹
fame t verberibus vnde quotidie flēs ro
gabat deū t virginem beatā ꝑ liberatiōe
sui: tandem anno. vij. desperatus cepit in
uocare diabolum ꝑ auxilio. Affuit ille in
specie humana dī. Si te spondes mihi et
negabis xp̄m t eius matrem et omnia sa
cramēta ecclesie educam te de hac capti
uitate in domum tuam. qui omnia fecit.
nomē tamē marie et eius auxilium in cor
de nō negauit memor precepti patris: sed
ad instantiā demonis ozetenus tantū ne
gauit. Tunc diabolus leuauit eum a ter
ra tam alte q ipi iuueni videbatur: celuz
vertice tangere. Cepit quoꝯ diabol⁹ cla
mare horribiliter ad qđ⁹ clamorē ꝙuenit
demonū multitudo clamantiū t dicentiū.
Jugula hoiem istū et mitte cadere in ter
ram: quia non videt fideliter oīa negasse
que debuit. Jste autē dicebat: tamē inquit
omīa que iussisti feci vide serua mihi in
uiolabiliter o demon tuū ꝓmissuz quo ꝓ
misisti me educturū. At demon. ego vtiꝯ
te plenius exaiabo. Tunc diuit cuz supra
mare. Allocutusꝯ eū dixit: negas ne bap
tismū t nomen dei tui. Jlle respōdit: nego
At demon. tene inquit te fortiter. quia vo
lo te baptisare in noie diaboli t mersit subi
to iuuenē in ꝓfundū maris imersit. t itez
leuauit d. Negas ne xp̄m crucifixū. at ille
nego. Et itez imersit. t tertio ait: Negas
ne nomē mris dei t oēs sctōs tē. Perterri
tus negauit oīa. Ecce aūt vidit multitudi
nem demonū cum magno strepitu ducen
tium animas ad infernum que horrenda
lamentatione vociferabant dī. ve nob⁹ mi
seris. quia peccauimus: ve quia diabolo
eternaliter cruciandi traditi sum⁹ tē. Vñ
tam ex imersione maris q̄m ex ista visione
et auditu horribilis lamentationis: iuue
nis ille adeo tremefactus est q tot⁹ in ca
nitiem mutatus est. et sic diabolus duxit
eum et posuit circa suum molendinum.
dixitꝯ: Amice esto constans et nunquaz
violes pactum firmatum inter me et te et
ero tecum in oīnibus necessitatibus tu
is. et sic recessit. Tunc suus molendina
tor videns eum interrogat. Quis es in
quit t vnde venis? at ille: Ego sum domi
nus huius molendini. ille et sine dilatio
ne venit ad dñam nuncians adesse dñm
vel marituz. illa leta efficitur t veloci cur
su cum amicis et seruis occurrit eidem.
Quē videns esse cantissimum tanꝯ sum
me senem expauit t se deluzaz credēs ait:
vere nunc habui virum senem t tam ca
num: sed iuuenem. Jlle autē multis indi
cijs affirmat se esse eius maritum. Vñ cō
currunt multi et nullus vel nulla cuz ag
noscit. et sic cum indignatione t increpa
tione repellitur: nullus ei voluit vel cibuz
prebere: cepit ergo mendicare t maxima
cū tristicia ac miseria vitā actitare. Quid
plura videns se omni solatio destitutum

recordatus de precepto patris sui q̄ scz in omni necessitate nomen marie z eius auxiliū inuocaret. Intrauit ecclesiā z coram ymagine tenēte in vlnis puerū iesum, pcidit in terrā flens amarissime. Et ecce imago pueri auertit faciē ab eo ꝓpter quod miser petōr cepit flebili rugitu matri misericordie marie supplicare dicēs O spes peccatorz. O refugiū miserorū: memento quia tu es mater misericordie. Ora igit filiuz tuū p me: nō sum quidē dign⁹ sz ꝓpter filij tui bonitatē z amorem oculos mie tue puerte ad me z tuo filio me reconcilia. Tūc pia mater dei misericordia mota. ecce mirū in modū deposuit filiū de vlnis sup altare: z descendēs, pcidit coram eo adorans z dī. Fili mi dilectissime iesu: salus z vita aiarū. Hosti q̄ nō est pbas mihi relinquere quēcūq; petōrz qui spem ponit in me. Fili mi vnice dilectissime meōrare que z quanta tecum passa sum, p petōribus. et in omī tua passione gladius doloris cor meuz p̄transijt. Nonne fili mi amantissime, p peccatoribus incarnatus es passus crucifix⁹ et mortuus es: pro eis a me conceptus lactatus baiulatus es. Ipsis me aduocatā et matrem misericordie constituisti. Nō ne tu dixisti per ꝓpheram: Qua cunq; hora ingemuerit homo de peccatis salus ei erit. Nunc igitur dona mihi hunc peccatorem. Ecce ergo flexus pius iesus eū in gratiam recepit: et ad preces matris sue eum misericorditer est amplexatus et tantam gratiā ei infudit vt viribus reformatus sicut prius ita iuuenis canitie ꝑmutata foret. Quod quidem persentiens diabolus venit ad ecclesiam clamans et dicens O infidelis quomodo me decepisti vbi est pacti tui, pmissio zc. Cui btā virgo minas imponēs impauit vt suo famulo nunq; nocere posset sed cito discederet. Statimq; virgo ad altare redijt et filiuz in vlnas resumpsit. Diabolus autem tantum strepitum et vlulatum fecit q̄ tota ciuitas perturbata ad ipsam ecclesiam confluere cepit. vbi neminē preter illum iuuenem videntes miraci sunt. At ille vocate inquit sacerdotem. quo veniente omnia est peccata confessus. et eius consilio: omne negociū istud promulgauit populo. Quo, omēs laudes virginis benedicte exclamarunt. Tunc vxor eius et amici gaudium magnum fecerunt. Tandez mutuo consensu vir iste et vxor omnia pauperib⁹ distribuentes ea connubio separati religionem intrauerūt. et quoad vixit vtercz beate virgini deuotissime famulantes vitam eternam promeruerunt. Ecce igitur claret q̄ bonū sit et efficax nomē marie ei⁹q; auxilium homini inuocare. et ei deseruire quia non poterit talis homo perire. deo ip̄m z beate virginis merito ꝓtegēte zc.

Articulus tertiꝰ q̄ est valde vtile inuocare nomen marie et assignant duodecim vtilitates.

Tertiū misteriuz dicit vtilissime inuocatiōis. Vbi notandum q̄ precipue duodeciz vtilitates possum⁹ colligere ad numerū duodecim stellarz in corona virginis quas cōsequi possunt homines in inuocatione nois marie. vt patet ex dictis sacrorū doctorum ac fulcimento sacre scripture zc. Prima vtilitas ē lapsorum subleuatio. Vnd Danielxi. Cūq; corruerint subleuabuntur auxilio parui, id est beate virginis que dicitur parua per humilitatem. Et hoc consonat rationi. quia ipsa est mater misericordie. ergo mouetur pio corde vt subleuet lapsos et pfundatos in petis. Propterea Anselmus li. orationū. O felix maria tu peccatorem toti mundo: id est hominibus z deo despectum materno amplecteris affectu: nec ipsum deseris donec gratie filij tui reformabis. O igitur peccator qui iaces in luto et fece peccatorum: inuoca mariaz vt molliatur cor tuum ad penitentiā. Itē hoc concordat figure Humeri. ij. vbi habetur q̄ moyses percussit virga bis silicē et egresse sūt aque largissime. virga ē beata virgo Esa. xi. Egredietur virga de radice iesse. Silex est cor durum in peccatis vnde egrediuntur aque, largissime lachrymarum ad binam percussionē. quia facit declinare a malo z facere bonum Secunda vtilitas peccatorum liberatio. Sicut enim legim⁹ in scriptura: Filij israel.

liberati sunt ab egiptiaca seruitute p̄ virgam Sic electi postquā a peccatis subleuati liberan voluerint de diabolica seruitute liberantur per mariaz: que figuratur per virgā. Idcirco Bernardus in sermone dicit: Si peccata tua premunt te. vt liq̄fias: sicut cera a facie ignis. vade ad matrem misericordie z ostende sibi tua vlcera: et ipsa pro te filio suo ostendet pectus et vbera z filius patri latus et vulnera: pater non negabit filio postulanti. neq̄ filꝰ negabit matri interpellāti: neq̄ mater negabit peccatori plorāti. Hec ille. Hinc. i. Regum. xxv. dixit Abigail ad dauid Ecce famula tua sit in ancillam: vt lauet pedes seruorum tuorum. abigail figurat mariam que se obtulit deo in ancillam. vt lauet pedes: id est affectus seruorum dei p̄ sui inuocationem ⁊c. Tertia vtilitas gr̄e infusio. q̄z ipsa est mr̄ gratie: vt canit ecclesia. Idcirco Bern. Queramus inq̄t fratres gratiam per mariā: qui sic querit inuenit z pulsanti aperietur. Ambrosius. Qui inuocat mariam consequitur gratiam. Hic ipsa dicit Eccl. xxiiij. In me omnis gratia vie z veritatis et infra Transite ad me z a generationibus meis adimplemi. Sic nāq̄ teste apostolo: Nemo potest dicere domin⁹ iesus nisi in spūsancto: ita nemo potest dicere sancta maria domina mea nisi in gratia spūsancti. q̄ intelligendum est ꝑm Alex. de hal. de dictōe cordis oris z opis Quarta vtilitas cordis dulcoratio. sicut em̄ moyses virga dulcorauit aquas Exo. xv. Sic memoria marie z ei⁹ nois inuocatio dulcesꝫ producit e corde lachrymas. Hinc Cant. i. Melliora sūt verba tua vino: sc̄z letificando cor. fragrātia vnguentis optimis: sc̄z deuotionis interne Bernardus in sermone quodaz. O felix maria tu nec nomiari potes quin statim exaudias: nec cogitari quin tecum sit affectus diligēciū te De hoc refert discipul⁹ exemplū in suo pmptuario exemplo lxxij. dicēs. q̄ iuxta eccl'iam sancti Seuerini in Colonia inclusus quidā habitabat; hunc cuz matrone ciuitatis visitarēt vna deuota dixit cidē q̄ nomen dñe nr̄e dicere nō posset sine mira quadā dulcedine. Cā tante gr̄e requisita ait: singulis diebus in honore eius. I. aue maria dicere consueui vnde tantā dulcedinē merui q̄ omis oris mei saltua tempe oīonis in mel videatur conuersa. Dō ille inclusus audiens cepit eius exemplo p̄ ebdomadam cōplere aue maria. z tantā hausit dulcedinē in nomie maria q̄ sup omne mel trāscenderet Unō patet q̄ sicut teste Bern. hoc nomen iesus ita hoc nomen maria mel est i ore: melos in aure: iubilus in corde Quinta vtilitas demonū effugatio. quia vt dicit Bernard⁹ z allegat in speculo beate virginis Ubicūq̄ inquit nomē marie nominatur ibi demonū nocumentū effugatur: reis venia et egris medela atq̄ pegrinantib⁹ ad iuuoriū datur. Hec ille. Idcirco ipa describitur Cantico. vi Terribilis vt castroꝝ acies ordinata. Refert de hoc exemplū idē discipul⁹ vbi supra. exēplo lxxvij. q̄ cuidaz puelle diabolus sepius in multiplici forma apparens fere in amentiā eam duxerat. et ipsa ꝓposuerat ingredi monasterium. A quo volens auertere eam diabolus apparuit ei nocte suadens mundi delicias et p̄dicens ei omnia incōmoda religionis Respondit illa Quid mihi erit si in delicijs quas promittis mortua fuero. Ad qō verbum demon tacuit z eam rapit et conabatur precipitare de fenestra. Que cuz diceret aue maria dimisit eam diabol⁹ dicens Si hac hora illam mulierē non nominasses occidissem te. et in religione tibi aduersabor: quo dicto disparuit. Unde Ber. sermone In lectione dicit. Horrent principes tenebrarū marie deuotam inuocationem. quia in circuitu eius acies valida innūerabilium spirituū beatoꝝ sibi deuotos defendentiū. Hec ille. Sexta vtilitas tēptationum refrenatio. quia in omni temptatione ad inuocationez marie deus fidelis faciet, puentum auxiliū: siue ipsa temptatio sit a carne siue a mūdo siue a diabolo. Unde ipa ait Eccl. xxiiij. Quasi platanus exaltata sum iuxta aquas. id est iuxta populos baptisatos. quia vt scribitur Apoca. xvij. Aque multe populus multus per hoc autē q̄ dicit quasi platanus innuit, ptectionē quā facit in temptatione quia platanus habet folia ad modū scuti z idcirco; defensationē significat. Itē ibidē q̄si

cedrus exaltata sum in libano. et iterū ḡsi m. rra electa dedi suauitatem odoris. Cedrus nanq; odore suo fugat serpentes. et mirra occidit vermes in carne. et ideo signficat motuum t temptationuz refrenationem. Hoc figuratum est. i. Regū. xvij. quando dauid cum virga vel baculo t fūda et quinq; lapidibus accessit contra goliam t eum occidit prevalens ei. Virga em̄ est maria. t lapides q̄nq; vulnera christi. Ad idez pertinet q̄ Bananias virga superauit egiptium et triumphans occidit eum. ij. Regū. xxiij. Septima vtilitas in periculis protectio vel defensatio. Unde Beruardus In periculis inuoca mariam. vt patuit in auctoritate posita in fine primi articuli. Et hoc confirmatur p multa miracula: e quibus vnum causa breuitatis adducam quod refert discipul⁹ vbi supra Exēplo. xxxix. Cū em̄ quidam naui gantes per mare hierosolimā: aqua irrumpere cepisset nauez episcopus assistēs inter eos t quidā nobiles citissime in cimbā que intus ferebaī in mare depositā cōscēderūt. vnus cū descendere veller in mare cecidit t mersus ē sbito nec cōpuit. hij vero qui relicti sunt in naui clamantibus in celū: aquis sūbintrantibus naui absorti sunt a mari. Episcopus vero flens commendabat domino eoz̄ animas t ecce vidit e mari quasi colūbas spēosas subito euolare et in celū conscēdere quas agnouit eē animas socioz̄ submersoz̄: t tunc magis cepit flere q̄ ipse cum socijs non est suffocatus vt in celum potuisset euolare. Tandē cū in cimba applicuissent terre. Ecce sociū qui inter duas naues ceciderat ī mare viderunt viuum et incolumen exire de mari vnde stupentes interrogant q̄d illi acciderit Rūdit ille. Beate iquit genitricis nomen cū in aquam caderē exclamaui. sicq; eius memoriā et nomen habendo ad ima pelagi deueni. At ipa mater misericordie que īmemor suozum esse non potest astitit mihi sub vndis et palio cōtexit. t vsq; ad littus perduxit sub aquis. hec dicēte laudes deo t beate virgini detulerunt Unde canit ecclesia A periculis cunctis libera nos sp̄ ỹgo benedicta. in cōpletorio ad cāticum. O craua. infirmitatis t pestis repulsio. Ūn̄ Bernardus vt allegaī in speculo virginis dicit. Non est pestis taz mala que mox nō discedat ad nomen marie. Ibidē dicit idē: Ubi nomen marie noiaī demonuz nocumentum effugatur: t egris medela datur. Ūn̄ legitur in vita sancti Gregorij q̄ cuz maria pestis romā deuastaret imaginē ỹgis quā lucas euāgelista depinxit ante p̄cessionē ferebant. t sic aer a peste mundari videbatur. Noui pueruz qui in peste cum se sentiebat infectū nouē vicibus cum aue maria apostematis locū consignauit. et sic sepius liberatus est nec vnq; ei pestis prevaluit. Nona vtilitas Orationū in quacūq; necessitate exaudi/tio. Nam moyses virgā manu tenebat cū in monte orabat. et sic victoriā postulans cōtra Amalech impetrauit Exo. xvij. virga est maria per quā oīones nostre exaudiunt. Et ideo vt dicit Alb. sup missus est. Ecclesia hoc nomē maria interposuit in salutatione angelica. vt vicz oratio magis sortiaī effectū exaudit ois. Ūn̄ Bern̄ Sileat miscōiā tuam virgo benedicta q̄cūq; te in necessitatibus suis inuocatā memit sibi defuisse Decia vtilitas in morte assecuratio. q; vt canit ecclesia Ipa ē regina misericōie vita t spes nr̄a. Ipa aduocata nostra q̄ post hoc exiliū filiū nobis oñdit Jd circo Bern̄. O bō securū habes accessum ad deum vbi mater stat ante filiū ꝛc. Refert discipul⁹ vbi s. Exēplo. lxxvi. q̄ miles quidā intrauerat ordinē Cistercien. et cuz grauiter fuisset infirmat⁹ cepit desperare p/pter multitudinē pctoz̄ in seculo cōmissoru. pauēs q̄ t merēs efficit. t statim beata virgo ei apparēs ꝑsolata est eū. Qui mutatus ad leticiam maximā. interrogatus est ab abbate vnde sibi tam subita mutatio At ille quia inquit ecce astat beata virgo consolans me. Interrogatus quid bōi fecerit q̄ id meruerit. rñdit nunq; inq̄t obmisi qñ audiui nomē marie q̄n flecterē genua mea ob ei⁹ reuerentiā vñ aīam virgini cōmēdauit t illa eā suscepit t in celū p/duxit. Hinc canit eccl̄ia. Maria mr̄ gratie mr̄ mie tu nos ab hoste prege: in hora mortis suscipe Undecima vtilitas purgatorij ignis refrigeratio Hieremie. xviij Nūq̄d de petra agri deficiet niz libani. id

est refrigerium de maria post mortē nr̄az q.d.nō. Cū em̄ in purgatorio sumunt ege/ant anime misericordia marie. Ideo eam maxime inuocant. Unde quidā valde cō scientiosus ⁊ vite laudabilis mihi retulit q̄ nouerit quendā fratrem ordinis mino/rum in regno vngarie qui quadā vice rap tus in spiritu in purgatoriū audiuit. ⁊ sic sibi visum est q̄ omnes anie lugubri voce mariā inuocarent ⁊ salue regina canerent Idcirco Bern. in sermone. Ex te inquit o beata virgo salus pendet vniuersoꝝ filio/rum adam ꝓsolatio miseroꝝ ⁊ redemptio captiuorum. Ad te respiciunt ⁊ qui in celo habitant vt exultent: et qui in purgatorio vt eripiantur Et qui in mūdo sunt et q̄ se/quunt vt glorificentur Hec ille. Duo/decima vtilitas est in celo p̄sentie delec/tatio. Omēs em̄ sancti et precipue eius de uotiores famuli qui sedule eā in hac vita inuocauerunt. dicere habent sūma cum de lectatione ⁊ dulcedine hausta ex sua p̄sē/tia illud Judith .xv. Tu gloria hierusalē tu letitia israel: tu honorificentia populi nostri. O q̄s igitur dignicosus. O q̄s excel lens et sublime est hoc nomen gloriosissi/mum maria. O q̄s vtile omnibus inuocā tibus ipsum. quoniaz per hoc sanctissimū nomen lapsus subleuatur: peccatoꝝ libera/tur: gratia infunditur. coꝝ dulcoratur: de/mon effugatur: temptatio refrenatur: pe/ricula euitantur: pestes ⁊ infirmitates re/pelluntur: orationes exaudiunt. O felicis/simum nomen per qō homo in morte asse/curatur: in purgatorio refrigeratur ⁊ in ce lo ex p̄sentia tante domine iocundatur. O anima fidelis vtinā saperes et intelli/geres dulcedinem ⁊ fructum huius nomi nis. et ip̄m semper in corde et ore haberes Hoc te moneo: hoc exhortor: vt descriptū habeas in domo vl̄ hostio tuo quo frequē tius viso recorderis. Felix certe illa dom⁹ vbi semper memoria tenet marie O chri stiane recognosce nomen tue matris vir/ginis benedicte: que sola est spes ⁊ refugi/um anime tue vita spes ⁊ dulcis consola/tio cordis tui. Ip̄m inuoca: ipsum flexis ge nibus acclama. ipsuz nomen exora. vt ma ria sit tibi maria. i. maris stella in hui⁹ se/culi ꝓcella q̄ dirigaris ad celestia regna.

Pars secunda libri sexti ō glo rioso nomine marie quoniaz ab ipsis prophetis cōmendatur: et dignifice cognominatur ac ho/norifice sublimatur.

Omus quā edi/ficari volo talis esse debet: vt in cunctis regionibus nomi/nef. i. Paral. xxij. Verba sūt regis dauid ad litteram de templo domi ni: figuratiue autem ea verba accipiuntur vt sint veri dauid: id ē christi deiq̄ patris de virgine maria: que facta est templum et habitaculum filij dei: que vtiq̄ talis et tante excellentie esse debuit: vt in omnib⁹ terre regionibus ei⁹ nomen celebre existe/ret. Ubi nota q̄ in verbis ipsis beata virgo tripliciter cōmendatur. Primo quidem a diuina inhabitatione cum dici/tur domus in quo dicto notatur q̄ deus in ipsa sicut in domo quieta habitauerit non solum per gratiam vt in alijs hominibus sed etiām per corporalem p̄sentiam car/nem ex ea assūmendo. Unō ipa dicere po test illud Eccl. xxiij. Qui creauit me req/uieuit in tabernaculo meo Secūdo com/mendatur a sūma dignificatione cum di/citur talis esse debet ad est tante excellen/tie et dignitatis videlicet sūme qua maioꝝ creature cōmunicari non potuit sub vnio/nis dignitate personalis in christo: et quā eius dignitatem omnes creature merito admirantur: vtpote cum sit regina mūdi: domina angeloruz: dei mater. De ei⁹ dig nitate hieronym⁹ vt allegatur libro origi nalium dicit. Quid dicemus de te virgo serenissima pulcherrima inter omnes mu lieres. Si solem te dixerimus splendidioꝝ es: si rosam floridioꝝ es: si lilium candidi/oꝝ es: si cinamomū. si balsamum: sed omēs species aromatis odore tuo p̄cellis quia p̄riuilegia scilicet dignitatis tibi a deo cō cessa non solum hominibus sed et angelis admiranda sunt. Hec ille. Tertio com mēdatur in verbis premissis a celeberria notatiōe cū dr vt in cūctis regionib⁹ noiet. Reuera nomē marie apud omēs noiatur

celeberrima veneratione. quia ex hoc beatā eam dicent omēs generationes Luc. i. ca. Bern. in sermone. Beatā te o benedicta virgo dicent merito omēs generatōes quia oibus generationibꝫ vitā et gloriaz inuenisti. In te em̄ angeli leticiā: iusti gratiam: peccatores veniā inueniūt in eternū Hec ille. Unde impletū est illud Esa. ix. Sm̄ aliā litterā scriptum: Erit nomen eius glorioſum quod potest esse aliud thema p hac parte Acturi igitur de gloria nomis bñdicte virginis marie ad pñs tria misteria notabim⁹ sm̄ triplicē ei⁹ gl̄iositatem.

Primū dr misteriū ꝓphice cōmēdatiōis
Scōm misteriū dignifice cognoiatōis
Tertiū misteriū honorifice sl̄imatiōis

Articulus primus qualiter sācti ꝓphete gloriaz nomis marie predixerunt et cōmendauerunt in similitudinibus.

Primū misteriuz

p de gl̄ioso nomie ꝟginis marie dicit ꝓphetice cōmēdationis: hoc est qualiter sancti ꝓphete spūsancto inspirāte gl̄iam nominis marie cōmendarūt. Ad quidē si volum⁹ agnoscere: pducamus tantūmō ꝓphetas tres alijs causa breuitatis pretermissis. et dicant nobis de hoc veritatē.

Primus est Moyses
Secundus est Balaam
Tertius est Salomon

Primus ꝓpheta Moyses. O sctē ꝓphete mo. scimus quia tu facie ad faciē loquebaris cū deo tanq̄ amicus familiaris cuz amico teste sacra scriptua. Tibi ergo de⁹ reuelauit misteria de filio suo incarnando et eius matre glorioſissima. Unde dixisti filijs israel. Deutro. xviij. Propheta de gente tua et de fratribus tuis suscitabit tibi dominus ip̄m sicut me audies. quicūq̄ non audierit propheram illum extermina bitur de populo dei. Dic igitur nūc nobis tu sancte moy. Quid tibi videbatur. quid deo inspirāte sentiebas de nomie matris dei xp̄i gratioſum et cōmendabile benedictum et laudabile fore. Audi diligenter o fidelis anima quid moyses in cōmendatione huius nominis dixerit Genes. i. Dixit vero deus congregentur aque que sub celo sunt in locum vnuz et appareat arida factūq̄ est ita z vocauit deus aridam terrā. Congregationesq̄ aquarū appellauit maria. Notate ꝟba sequte misteria. Quid est em̄ cōgregatio aquarū: nisi cōgregatio oīm gratiarū in vnū locum id est in virginem matrē. Ih̄s saluator per aquā gratiā spūssancti intelligendam docuit Joh. iiij. Aqua quā ego dabo fiet i eo fons aque salientis in vitam eternam. Sic igit cōgregationē gratiaz in dei matre voluit appellare deus maria a mari: tantum in hoc est differentia: qđ maria media correpta appellatur congregatio aquarum. ideo quia transitoria breui tempore est. iuxta illud. Apocal. xxi. Mare abijt et iam non e. Cōgregatio vero gratiarū appellatur maria media ꝓducta quia ista est perpetua i ꝟgine benedicta. Luce. x. Maria optimaz partez elegit que non auferet ab ea. Hec Albertus magn⁹ sup missus est ca. clxvij. Unde patet quō moyses nomen marie p̄figuratuz cōmendauerit tē. Hinc maria interpretatur vnomodo sic: id est amaruz mare tē. vt dicit Hieronymus in expoſitione terminoꝝ biblie Quod si queras z dicas vnde hoc congruebat: vt nomē matris dei acciperetur a mari amaro. et per maris nomen cōmendaretur. Respōdetur sm̄ Jaco. de voragine in suo marionali li. i. q̄ precipue septēplici rōe Primo ratione plenitudinis. quia sicut in mari magno est plenitudo z effluxꝰ omnium aquarū. ita in matre dei plenitudo z effluxus in alios omniū gratiaz. Unde Lu. i. Aue gratia plena. Dic Eccl. xxiiij. In me omis gratia vie z veritatis. Scdo ratōe amaritudinis. q̄ sicut in mari multa constat amaritudo ita in dei mē sup filij passiōe. q̄ vt di. Aug⁹ z etiā. bern. Nō potuit maria videre filium crucifigi sine affectu mīni doloris. etsi sparet rsurrectuz z miotē supatuz: sed gladius doloris ptransijt cor eius. Hinc Tren. ij. Magna ē velut mare cōtritio tua. Et ps. Omia excelsa tua et fluctus tui sup me transierūt Tertio rōe multitudis. q̄ sicut nō pñt nūerari

gutte maris ꝑ multitudine nisi a deo solo qui omnia in pondere ⁊ nūero fecit. Sic nec misericordie ⁊ gratie marie nisi a solo deo. Unde Eccli.i. Arenā maris ⁊ guttas pluuie quis dinūerauit? ꝙa ille solus scz deus nūerare pōt misericordias ⁊ gratias sue matris Quarto rōne nauigij ⁊ eius aptitudinis: quia ꝑ matrem dei tāq̄ ꝑ mare dei filius venit in mūdum: ⁊ ꝑ eā veri israelite nauigant ⁊ puenīūt ad portum felicitatis eterne. Hinc ps̄. In mari via tua: ⁊ semite tue in aq̄s mltis. Quinto rōne salsedinis: quia sicut aque maris salse sunt. sic gratie matris dei sale sapientie ⁊ discretiōis plene. Esa.xi. Requiescet super eam spiritus sapientie ⁊ intellectus

Sexto ratione accēsionis sitis. qz aque maris sitim accendunt cum bibunt. Sic nomen matris dei in cordibus deuotorum accendit desideriū ⁊ sitim eternoz. Eccli. xxiiij. Qui bibūt me adhuc sitiunt. Septimo rōne indeficientis habitudinis: qz cum oīa flumina exeant a mari ⁊ reuertant: mare non redundat nec deficit a sua plenitudine: ita etiam incomp̄hensibilis misericordia matris dei. licz in omnes influat: nō tamen deficit in seculum: nec matri dignitate crescere potest maria. Hāc īmensitatē misericordie matris dei Bern̄ ꝑpendens in q̄dam sermone dicit: Quis misericordie tue o benedicta longitudinē latitudinem: sublimitatem ⁊ ꝑfunditatem queat inuestigare. Nam longitudo eius vsq̄ ad nouissimū diem inuocantibus eā subuenit vniuersis. Latitudo eiꝰ replet orbem terrarum: vt sua misericordia plena sit omnis terra. Sublimitas eiꝰ ciuitati superne inuenit restaurationē. Et ꝑfundum eius sedentibus in tenebris ⁊ vmbra mortis obtinuit redemptionē. Hec Bern̄. ⁊ sic ptz. Accedat secūdus ꝓpheta Balaam: qui licet fuerit magus ⁊ ariolus a demonibus querēs responsa: vt dicit Hico. de lyra super Numeri. xxi. tamen eius ꝓphetie tāq̄ vere habent in auctoritate canonica: qm̄ alique veritates virtute diuina sibi sunt reuelate p̄cipue de incarnatione filij dei. Reuelatio quippe veritatis que fit a deo ⁊ angelis bonis nō solum fit ꝑ homines bonos ⁊ sanctos: sed etiaz aliquādo ꝑ malos homines: vt patz de kayphā qui a spūsancto ꝓpheciauit dicens: Expedit vt vnus moriatur homo ꝑ populo. Joh.xi. O itaq̄ fidelis anima perpende quid Balaam deo reuelante ꝓphetauerit: ⁊ qualiter nomen marie cōmendauerit. Nūeri.xxiiij. dicens: Orietur stella ex Jacob ⁊ consurget homo ex israel: ⁊ percutiet duces Moab. Hec nanq̄ ꝓphetia fm oēs catholicos doctores de christo ⁊ eiꝰ matre accipitur: vt testatur lyra: in qua ꝑ assimilationē stelle cōmendat nomen benedicte virginis marie. Unde Bern̄. sup missus est. Ipsa inquit scz virgo maria est stella nobilissima de iacob orta: cuius radius vniuersum orbem illuminat: cuius splendor etiam p̄fulget in supernis ⁊ infe ros penetrat. Hec ille. Notatur ergo in p̄dicta ꝓphetia q̄ nomen matris dei accipiendum foret a stella qō ⁊ factum est: qz maria maris stella inteꝑtatur fm aliam interp̄tatōez: vt dicit hiero. Hec est ergo stella orta ex Jacob. i. maria ex qua cōsurrexit homo. i. christus ex israel qui percussit duces Moab ꝑ quos ꝓncipes tenebrarū accipiuntur. Unde multum cōmendatur nomen benedicte virginis in ꝓpietate stelle: quia ꝑ hoc designatur eius celica ⁊ sanctissima conuersatio ab omni peccato aliena: qm̄ stella est celice nature ab omni peregrina impressione aliena ⁊ incorruptibilis: vt dicit Aristo. ꝓmo celi ⁊ mundi Designatur etiam eius virginalis concepcio vt pte ꝓma huius libri: patuit arti. ꝓmo. ca. fi. Sed circa hoc questio occurrit cum plurime sint stelle in celo nobilissime. Quare magis voluit deus nomē sue matris accipi a stella maris q̄ ab aliqua alia: quia vt patuit maria quasi marz stella dicitur. Unde ⁊ canit ecclesia. Aue maris stella dei mater alma atq̄ semper virgo felix celi porta. Ad qō respondet breuiter q̄ ideo: quia ꝓprietates stelle maris ꝑ omnibus alijs stellis magis cōueniunt dei matri ⁊ dīne incarnatiōi: qō ostēdit ꝑ eiꝰ. vij. p̄cipuas ꝓprietates fm Jaco. vbi s̄ necnō Fran. maronis in quodam sermone de nole virginis ac alios doctores katholicos. Primo nāq̄ quia stella maris inter alias cū minima videat: est virtuo-

sissima: sic mater dei minima est p humi/
litatē: sume tñ sancta t virtuosa: ꝓpter qđ
ipsa ait Luc̄.i. Respexit dñs hūilitatē an
cille sue. Scđo q̄ stella maris respectu
oim alia ꝝ stella ꝑ sita est in sūmo poli: sic
dei mater vt canit eccl̄ia Exaltata ē sup
omnes choros angelo ꝝ: scz t sancto ꝝ ad
celestia regna. Tertio quia t hec stella
habet iuxta se t continet. vij. stellas. Sic
dei mater septiformis gratie plenitudinē
Esa.xi. Egredietur virga de radice yesse:
t requiescet sup eum spiritus dñi tc̄. Jtez
p hoc etiā significat ỹginitas matris dei
vt dicit Alb. sup mis. ē: q̄ nūerus septena
ri⁹ē nūer⁹ ỹgine⁹ teste macrobio. eo q̄ oēs
nūeri infra de eadē vel generant vl̄ gn̄ant
ꝓter septenariū. Quarto quia hec stel/
la habet virtutem attrahendi ferrū t ada
mantē: vt dicit Alkabicius: t patz ad ex/
pientiaz in horalogijs factis de magnete
tc̄. Sic virgo benedicta duros attrahit
peccatores p suā misericordiam: q̄ ipsa ē
mater gr̄e t misericordie. Unde dicit aīa
Cañ.i. Trahe me post te in odorē curre/
mus vnguento ꝝ tuo ꝝ. Quinto q̄ stel/
la maris habet dirigere nautas in mari.
Sic dei mater transmittere habet oēs in
p̄ mari magno t ducere ad portū salutis:
vt dicit Bern̄. Sexto q̄ ista stella ē sta
bilis sine motus errore. Alie aūt saltē mo
tu diurno mouent ad motū octaue spere.
Sic dei mater stabilis sine oīs peccati eti
am venialis errore Lanf.iij. Tota pul/
chra es ami.m. t ma.nō est in te. Septi
mo q̄ ista stella est in ꝑte aquilonari sem/
piterne appitionis t p̄sidentie: p quā tāq̄
p axem mouet totū celū: vt vult auct̄ spe
re materialis. Sic dei mater in sempiter/
nū fulget fulgore gl̄ie t p̄sidet in ciuitate
dei nostri supna: que putat esse in ꝑte aq̄lo
nari. Juxta illud ps̄. Magnus dñs t lau
dabilis nimis: in ciuitate dei nr̄i in mon/
te sancto eius. fundat exultatiōe vniuerse
terre mons syon. Latera aq̄lonis ciuitas
regis magni. Et p cā virginem tota cele/
stis curia t totus mūdus mouet cū ad nu
tū ei obediūt tāq̄ dñe tc̄. Gen̄.xli. Ad tui
oris imperiū cūctus obediet ꝓpls. t sic cla
ret ꝓpositum. Accedat tertius sapiens
vicz Salomon t dicat: Quid ipe spāsctō
senserit de noie virginis matris marie: t
qualiter cōmendauerit. Audite de hoc eū
loquentē Lanf.i.c. Oleū inquit effusum
nomen tuū. ideo adolescētule dilexerūt te
nimis. Et notanter dicit effusuz: q̄ antea
fama nois matris dei erat occulta t latēs
in littera. nunc vero effusa est p totū orbē:
t omnes adolescentule.i. aie sancte fortit̄
diligūt eaz. Ecce ḡ sapiens Salomon cō
mendat nomen marie p oleū. Sed hic vi
deamus quare nomen marie oleo assimi/
lat t p eius cōparationem cōmendat. Ubi
nota q̄ precipue ꝓpter ꝓprietates olei noī
marie ꝙuenientes. Primo quidez: quia
oleum p̄seruat ferrū a rubigine. Ferramē
ta cū nō rubiginant si oleo inunguant: ita
nomē marie duros peccatores ipaz inuo/
cantes p̄seruat a peccato t peccati pericu
lo: quia ipsa est aduocata peccato ꝝ. Unō
Esa.xxviij. Urbs fortitudinis nostre syō.
i. beata virgo. Jtem ps̄. Qm̄ in me spera/
uit liberabo eum: pregam eum qm̄ cogno
uit nomen meū. Secūdo q̄ oleū accen/
dit ignem in ligno: t extinguit in lapide:
vt patz in cemento. sic nomen marie inuo/
catū in cordibus ligneis.i. tractabilibus t
erectis in celum p obediētiam t iusticiā
accendit ignem dīni amoris. Jn lapideis
vero t duris cordibus extinguit eum quo
ardent ignez scz feruoris peccati. De hoc
igne ps̄. Supcecidit ignis scz ꝙcupiscen
tie t nō viderunt solem.i. xp̄m. Hinc ipsa
dicit Eccl̄i.xxiiij. Ego mater pulchre di/
lectionis.i. dīne dilectiōis que est pulchra
t gratiosa: t hoc ad differentiam turpis
dilectionis scz carnalis vel mūdane: quaz
virgo extinguit. Tertio quia oleum est
sapidum t ꝓpingue: ita nomen marie per
deuotionem multū sapit t ipinguat men/
tem. ps̄. Impinguasti in oleo scz gratie et
deuotionis caput meum.i. mentē tc̄. Un̄
Anf. vt allegat a ludol. libro de vita chri
sti parte.ij.c.lxxxvi. dicit. Nil certe vtilius
post deum mēoria matris dei: nihil salu/
brius meditatōe pij amoris quo feruebat
in ꝓtemplatione filij sui. Nihil iocūdius
sapore gaudij eius quo multipliciter pa/
scebat in eodem filio suo. Hec Anf. Ad
id ibidem questio vtilis mouet vicz. Un̄
hoc est q̄ sepe inquit vidimus t audiui/

mus plurimos hoim in suis periculis re/
cordari nois marie. Et illico oñe pericu/
lum euasisse. qui tamē inuocato noie oñi
iesu nō tam velociter aut omnino nō eua
serūt talia pericula. Admirū inquit est q̄
velocior t̄ ꝓmptior est salus nōnumq̄ me/
morato noie marie q̄ inuocato noie iesu.
Et rōnēs dicit q̄ h̄ nō ideo fit vt ipsa vir/
go maria potentior sit aut maior sit chri/
sto. Sed vt inquit dicam qđ sentio: filius
eius christus dñs t̄ iudex est oim discer/
nēs merita singulorū. Dum ergo suo noie
inuocatus nō exaudit iusto iudicio facit.
Inuocato autē noie matris suc: t̄ si meri/
ta inuocantis nō exaudiunt. Merita ma
tris intercedūt vt exaudiat. Hec Anselm.
vbi s̄. Ecce ergo nomen marie potēs Ad
id Bern̄. t̄ allegat in speculo virginis di/
cit sic: Vbi nomē marie noiatur ibi demo
nū nocumentū effugatur: reis venia: egris
medela t̄ pegrinantib⁹ adiutoriū dat. O
igit gloriosum: o cōmendabile nomen t̄ sup
omnia amabile ac venerabile. O suaue t̄
cōfortatiuū nomē maria: nomen oñe mee
t̄ genitricis dei mei. O vtinā sis semp in
corde meo.

Articulus scūs de cognoiationibus dignissimis quibus in scriptura maria noiatur.

Ecūdū misterium

Declarandum dicit dignifice co/
gnoiationis. Vbi nota q̄ bene
dicta virgo in sacra scriptura cognoiatur
dignissimis appellationib⁹ pluribus: ꝑm
pluralitatē sue perfectiōis t̄ virtutis. Pre
cipue tamen. vñ. inueniunt noia dignita/
tis quib⁹ ipsa nō imerito appellat. Prio
nanq̄ appellatur amica vel in suplatiuo
charissima. Vñ Cant. iij. Tota pulchra
es amica mea. Et cap̄. vij. Quāpulchra
es t̄ q̄decora charissima in delitijs. Qua
re autē hoc: plures assignant rationes ꝑm
magistrū Jacobū de voragine in suo ma/
rionali. Prima ratio: quia ipsa est deo su
per omnes dilecta t̄ preeminenter electa.
Sap̄. viij. O mniū dñs dilexit eā. Se/
cūda ratio: quia sup omnes secretos diui/
nos est conscia quod manifeste patz in in/
carnatione. Hoc autē est signū sūme ami
cicie dicēte saluatore Joh. xv. Jā nō dicā
vos seruos sed amicos: quia omnia q̄ au/
diui a patre meo nota feci vob. Tertio
quia deo sup oēm creaturam est familia/
rissima. Cui enī vnq̄ angelorū vel hoim
aut creaturarū ꝓcessum est. vt ꝑ sua volū/
tate deum tonens amplecteret. oscularet:
manib⁹ portaret: t̄ p omnia dilectionis fa
miliaria signa haberet: sicut marie t̄. vñ
dicere potuit illud Cant. ij. Dilectus me
us mihi t̄ ego illi qui pascit inter lilia. s.
castitatis. Quarto quia diuine volun/
tati fuit sūme ꝓformata implens oīa p/
cepta t̄ ꝓsilia christi: qđ etiā est vere ami
cicie signum: qm̄ vt ait saluator Joh. xv.
Vos amici mei estis si feceritis que p̄ci/
pio vob. Hinc ē q̄ vt dicit Tulius. Ami
corū est idem velle t̄ idem nolle. Et certe
benedicte virginis amicicia ad christum
est cōprobata in necessitate. Nā Prouer.
xvij. Frater in angustijs comprobat. Ipsa
autē in omni necessitate christi affuit ad/
iutrix fidelissima etiam vsq̄ ad crucem t̄
mortem christi. Unde Bern̄. in medita.
O virgo bñdicta qđ te adduxit ad mon/
tem caluarie. cur te nō retraxit pudor vir
ginalis: nec loci ipsius feditas prohibuit
nec iudeorū t̄ populorū tumultus retinuit
cur non pertimuisti: cur non horruisti in/
ter latrones in cruce pendētes astare tuo
dilecto filio pendenti in cruce: sed hoc fe/
cit vis amoris quo erga tuum vnigenitū
afficiebaris t̄ attrahebaris: cum quo t̄ si/
mul pati t̄ crucifigi optabas ardenti de/
siderio dilectionis t̄. Secūdo beata
virgo appellatur soror. Cant. iiij. Vulne/
rasti cor meum soror mea. que sunt verba
dei t̄ christi ad eam. Et hoc pluribus ra/
tionibus. Primo quia christus est filius
dei patris per naturaz. Et maria est filia
eiusdem per graciam. Secundo soror
christi est: quia coheres eius: t̄ commu/
nicans cum eo regnum patris. Rom. viij.
Heredes dei coheredes christi. Ter/
tio dicitur soror: quia est soror sanctorum
angelorum per virginitatem. Unde Am
brosius. Virginitas est soror angelorum
decus virtutum: mors criminum. Et hie/
ronymus. Semp ē angelis cognata virgi/

nitas: Ideo angeli dicebant Cant. viij. Quid faciemus sorori nostre in die quando alloquenda est scz p angelum in annūciatione. Quarto dicit soror populi christiani: tum p naturā: quia est filia ade. tū p gre principationē: qz est filia ecclie z membrū christi. O aia xpiana si aduerteres q̄ta tibi est gīa hre sororē talē que est regina angelorū: domina mūdi: mater dei zc.

Tertio beata ỽgo appellatur filia. ps. Audi filia z vide z inclina aurem zc. Audi inquit scz ea que dicenda sunt tibi ab angelo vt possis credere: quia fides ex auditu. Ro. x. Et vide. i. experire scripturas pphetaꝝ que in te habent compleri. Et inclina aurem tuā p obedientiā vt cōcipere possis filiū dei. Et obliuiscere ppm tuū z domū pa. t. i. ptemne oēm mundanū affectum p christo: vt xpm lucrifacias. z sic faciens concupiscet rex. i. deus decorem tuum i. castitatis tue nitorem Dicit aūt ipsa filia dei. tū quia eius creatura: tum quia a deo paterna sollicitudine est custodita sic filia charissima. Vñ Cant. vij. Quāpulchra es filia pncipis. i. dei: tum quia deus patrem imitata. Vñ apl̄us hortat oēs ad hanc filiationem dicens: Imitatores dei estote sicut filij charissimi. Ephe. v.

Quarto notatur sponsa. Cant. iiij. Veni de libano sponsa veni coronaberis. Dicit aūt sponsa christi fm eius diuinitatē: qz fm humanitatē est ei⁹ mater z genitrix Et merito dicit sponsa: quia christo est p fidem z dilectionem cōiuncta. Et quia ps sui sanguinis purissimi est indissolubiliter diuinitati copulata in christo. Ideo Sap. viij. Hanc amaui z quesiui eam mihi accipere in sponsam. Quinto cognoscatur virgo Luc. i. Missus est gabriel angelus ad virginem. et hoc merito: quia ipsa est virgo virginuz: vt libro octauo patebit latius. Sexto notatur mulier Joh. xix. Mulier ecce filius tuus. Nec obstat q̄ ipsa fuit z est virgo īmaculata: quia etiam virgo dicitur mulier nō pter corruptionem sed pter sexus femine conditiōz: vt patet Gen. iij. vbi Eua vocatur mulier in statu innocentie cū nondum fuit corrupta sed virgo intacta. Edificauit inquit dñs costam in mulierem. Merito aūt dicitur beata virgo mulier: qz mulier dr q̄si molliens berum. i. dñm. Ipsa nāq̄ emolliuit deū z placauit vel mitigauit: vt q̄ añ erat tā durus z iratus generi hūano q̄ omnes homines detrudebat in infernū. pterea Job xxx. in psona generis hūani dr. Mutatus es mihi in crudelē z in duritia manꝰ tue aduersaris mihi Hūc p ỽginē benedictā est eius furor mitigatus. vñ in natiuitate angeli cecinerūt: Et in terra pax hoīb⁹ Luc. ij. Hinc xps multo crebrius in euangelio se appellat filiū hois. i. beate ỽginis q̄ filiū dei: qz emollitus est p eā: z in h̄ cōmendat nobis suā imensam misericordiā qua dignatus est fieri hō p nobis. Item beata virgo in tantū emolliuit cum vt nr̄os defectus susc̄ipere dignaret qui tñ in diuinitate defectū pati nō poterat vt p nobis deꝰ impassibilis pateret fameſceret z sitiret fatigaret z moreret. O mirabilis z maxima emollitio. Idcirco ipa bn̄ significat p ỽginē que ferocissimū rinocerontē emollit et in sinu suo dormire facit. z sic vnculat capit z occidit. Item in tantū virgo emolliuit deuz vt nunc maiora pcā patienter tolleret q̄ q̄ndā minora durissime vindicabat Constat em̄ q̄ multo grauius offendunt moderni sodomite q̄ antiqui: q̄m nunc in xpo hūana caro sūmā hz dignitatē. vñ maior iniuria fit nunc xpo a sodomitis q̄ ante incarnationē: z etiā ab oīb⁹ luxuriosis. z tñ nunc deus patienter expectat qui ante durissime eos submersit. Quare hoc nisi quia deus est p ỽginē mitigatus: imo vt dicit Fulgē. iij. Dicho. Dudū inquit celū z terra ruissent si non maria pcib⁹ sustentassent. Vñ merito brā ỽgo dr mulier p anthonomasiā. i. molliens berū vel berem. i. christum dñm. Hinc Prouerb. vlti. Mulierē fortē q̄s inueniet: qz ex oīb⁹ ista sola extitit fortissima: etiā sup deo prātem hn̄s pter qō subdit: pcul z de vltimis finibus pcium eius. pcul inq̄ quia pcium virginitatis nō est de terra sed de celo: q̄m vt dicit hiero. Virginitas vita ē celestis. Et de vltimis finibus: quia de cōiunctiōe dei z hominis qui sunt vltimi fines zc.

Septimo notatur regina. Unde ps. Astitit regina a dextris tuis in vest. deau. Sed orit questi. Unde vel quare dicatur

dei mater esse regina cū ipsa fuerit puella paupercula. Nam ⁊ in tēpe sui partus in loco pauperrimo vicz in stabulo peperit. Et in tempe sue purificationis pauperuz oblationē habuit. scz duos pullos colūbarum aut par turturū: quod erat pauperū: vt patet Leuit. xij. ⁊ Luc. ij. Item pauperrimaz vestem habuit: ⁊ christum vilibus pannis vt moris est pauperū inuoluit: vt canit ecclia. Virum igitur quō regium nomen ⁊ dignitatem habuerit: maxime cum nec eius pater videlicz Joachim rex fuerit alicuius regni: nec eius mater: vicz anna fuerit regina alicuius regni: vt patz ex hystoriis Ad hec respondet fm Jacobum de voragine in suo marionali q̄ beatissima virgo maria licet fuerit pauperrima ⁊ hoc voluntaria paupertate omnia terrena abdicando ⁊ solum deum sibi in thesaurū poptatum eligendo: quatenus impleret illud scriptum consilium: Si vis perfectus esse vade ⁊ vende oīa que habes ⁊ da paupibus ⁊ veni sequere me. Matt. xix. Nihilominus tamen ipsa fuit vere regina p̄ alijs excellentissima pluribus rōnibus. Primo q̄dem ꝓpter gentelam regiam: Quia vt canit ecclesia. Regali ex p̄genie maria exorta refulget: vicz ex progenie dauid ⁊c. Secūdo ꝓpter vnctionem regiam. Si em̄ quem hō vnxit in regem rex dicit. vt patz in veteri testamento de regibus israel quos ꝓphete vngebant multofortius virginem quā vnxit deus ipe regia vnctione p̄ omnibus reginam p̄dicamus. Unde de ea ps. Unxit te deus. scz per creationem. deus tuus per incarnationem. oleo letricie. quo spūsancti gratia accipit quia ex vtero matris plena fuit. p̄ cōsortibus tuis. i. pre omnibus mulieribus.

Tertio ꝓpter desponsationē regiā: quia a rege Regē rēo desponsata est vt patuit supra. Quarto ꝓpter dotationem regiaz quia deus oīm rex gl'iam ⁊ gratiam: imo totum regnum celeste cum omnibus p̄rinentijs suis dotis loco ei ꝓtulit: vt dicere possit illud Gen. xxx. Dotauit me deꝰ dote bona. Quinto ꝓpter p̄figurationē regiam: quia p reginas est p̄figurata. scz p reginam Sabba. iij. Regū. x. Que omnia que a rege Salomone petijt optinuit. Et etiam p̄figuratur per reginā Hester: quā Assuerus quod interpretatur beatitudinis dom⁹ adamauit ⁊ posuit dyadema regni in capite suo Hester. ij. Sexto ꝓpter dignificationem ⁊ potestatem regiā: quia ipsam tanq̄ reginam exaltauit deus sup totam curiam angelor̄ ⁊ hominū: ⁊ vt dicit Bern. Data est potestas in celo ⁊ in terra tanq̄ regine. Septimo ꝓpter coronationem regiam: quia coronata est ⁊ introniſata in sui assumptione in celum corona regia. De qua Apocal. xij. Mulier amicta sole: ⁊ luna sub pedibus eius: ⁊ in capite corona. xij. stellaz. Circa hoc accidiamus vnum miraculuz: quod refert discipulus in pmptuario suo: exemplo. xxi. dicens. Miraculū. Ō in quodā cenobio erat quidā frater noie hieronimus pictor optimus qui assuetus erat Marie imaginem omni studio virtutis decorare ⁊ corona regia tanq̄ excellentissimā reginā depingere ⁊ describere: ⁊ diaboli imaginem turpissimā figurare. Ō diabolus dolens cepit eum stimulare vehementissime accendens luxurie libidine ⁊ importunis cogitationibus agitare. Tunc quadā vice vt se vindicaret diabolus: apparuit ei in specie mulieris pulcherrime allictēdo ad crimen. Cui cum ꝓsensum voluisset p̄bere: dixit ei diabolus: Tu es sacrista huius ecclesie. Accipe q̄ huiꝰ ecclesie thesauros ⁊ vasa auri ⁊ argēti ⁊ frange ea ⁊ oia in sacco ponens sequere me ⁊ in domo mea mecum eris nullo sciente diu gauisurus. Cūq̄ talia cepisset operari: cepit diabolꝰ vociferare dicens: Currite dñi currite dñi quia hieronimus depdatur thesauros ecclesie. Accurrentes cōpererūt hieronimū fregisse plura vasa aurea ⁊ in saculū posuisse ⁊ admirati interrogarūt cur hec fecisset: ille primescens obmutuit: at illi q̄ fero erat: ligauerunt eum ad colūnam volentes mane eū punire. Tunc diabolus ipsi ligato illudebat dicens: Nonne tu es qui semp me depingebas deformē: ⁊ illaz mariam pulcherrimā faciebas. Adiuuet te illa regina quā decorabas nunc si valet ⁊c. Recordatus itaq̄ hieronimus miserationis genitricis de toto corde cepit eā invocare vt in tanto periculo dignaretur si-

bi succurrere. Tūc ipsa pietatis mater apparuit et ei ait: Confortare hieronyme et dimicos caue astutias diaboli. En q̄ seruiste mihi nō deserā te in istis tribulatōibus. Et mox p angelū apprehenso diabolo ille ligauit eū ad colūnā hieronimo soluto. et ille grās egit hieronimus: igitur amonitus a dña: pulsauit hora competenti ad matutinū: et accensis lampadibus steterūt in choro vbi ꝓsueuerat fratribꝫ ipm intuentibus mirati sunt oēs: et viderūt in columnā ligatū quēdaz et magis ceperūt mirari. Conspexerūt thesauros ecclesie z inuenerūt omnia vasa solida et integra operante beata virgine. Vnde stupore pcussi facto capitulo ligatū illum interrogarūt et cognouerūt esse demonē quē exsoluentes pmaxime verberauerūt. et sic ille stridens et clamans aufugit. Deniq̄ hieronimus confessus scelus suū narrauit quō p misericordiā marie virginis fuisset liberatus. et oīs audientes laudes deo z virgini benedicte, pclamarūt. O igitur aīa fidelis vide q̄ bonū sit virginem benedictā inuocare: eiq̄ deseruire. O supbñdicta ỹgo dei mater charissima. Sponsa: soror z filia. O virgo ỹginū misericordissima q̄ a regina excellentissima ac dña oīm creaturaꝝ p illum piū iesum q̄ te elegit: p illū tuū dulcē natum: p eius amorem sanctissimū: te depcamur vt in hui⁹ mūdi naufragio ꝓtra omnes demonū insultus succurrere nobis digneris zc.

Articulus tertius q̄ nomē beate marie. xij. honoꝝ dignitatibus ē sublimatum.

TErtiū misterium in hac pte declarandū ō: honorifice vel priuilegiate sublimationis. Vbi notandū q̄ nomen benedicte ỹginis marie ad nūer. xij. stellarum. xij. ꝑuileginꝝ honorib⁹ extat sublimatū glorioſiſſime: que in tres quaternarios diuidi pñt.

Primo q̄dez: q̄ nomen marie est ab eterno ꝓsecratū z pelectum vt esset nomen genitricis dei. Iuxta illud Prouer. viij. Ab eterno ordinata sum z ex antiquis antequā terra fieret. Sicut nanq̄ vt dicit Bern. in sermone Dulce nomē iesus ab eterno est ꝓsecratū vt sit nomen filij dei. Sic dulce nomen maria ab eterno p̄electū z ꝓsecratū est vt sit dignū nomē matris dei. Ideo ps. A seculo nomen tuū. Secūdo: quia in libro vite ante alia noīa z pre alijs scriptum. Cum enim vt saluator noster testatur omniū electoꝝ noīa scripta sint in libro vite. Vnde ait Luc. x. Gaudete z exultate quia noīa vestra scripta sūt in celis. Et quia dei mater inter omnes electos ꝑmanū tenet: z p omnibus est electa. Iuxta q̄d canit: Elegit eam deus z pelegit eā. Igit post nomen iesu honorificentissime in ꝓncipio libri vite nomen marie est scriptum vt dicere possit illud. ps. In ꝓncipio libri scriptū est de me vt faciā volū. t. deus me⁹ volui: z le. t. in medio cordis mei. Tertio quia a ꝓncipio mūdi p̄figuratū z variis modis cōmendatū: vt ptz p totū passum veteris testamenti. Vbi aduertendū q̄ sicut dicit magister Leo. in sermone de natiuitate virginis. Nomen marie ex ḥn q̄ hris est cōpositū ad significandū q̄ ipa est p̄cipue p̄figurata p. v. dñas veteris testamenti. ex quaꝝ noibus acceptis ꝑmisitteris z ꝓiunctis nomen marie resultat. Primo nāq̄ p. M. significatur q̄ ipsa p̄figurata est p michol que fuit sponsa dauid regis quā dauid intantū amauit q̄ cū diu fuisset extra regnum iudeoꝝ noluit intrare regnū nisi ꝑius esset sibi michol p̄sentata. i. Regū. vlt. Sic btā ỹgo. Interpratat michol pietas: z ipa fuit pietate plena Et certe ipsa tantū placuit deo q̄ cum eēt extra. scz in celo: noluit ingredi in hūc mūdum nisi ꝑius beata virgo nasceretur zc.

Secūdo a denotat abigail que placauit dauid ne occideret nabal. i. Regum. xxv. Sic beata virgo placauit nobis deū sua hūilitate: z nunc etiā quotidie placat sua intercessiōe: ne occidat peccatores eterna morte. Tertio p r denotatur q̄ ipsam figurauit rachel que genuit Joseph qui vocatus est a pharaone lingua egyptiaca saluator mūdi. Gen. xli. Sic beata virgo genuit verum saluatorem mundi: christum deum nostrum. Quarto per i significat Judith q̄ virtute castitatis occidit holo-

fernem. Judith.xiij. Sic beata ẏgo virtu re ſue virginitatis lucipeꝝ occidit. Juxta illud Geñ.iij. Ipſa conteret caput tuum.

Quinto p a denotaꝝ Abyſaach q̄ fuit electa ſuper omnes filias hieruſalem tan/ q̄ pulchrior ad ſeruiendū z miniſtranduz regi dauid.iij. Regum.i. Sic beata virgo fuit electa ſuper omnes mulieres ad mini ſtrandū regi celeſti Eccli.xxiiij. In hab/ itatione ſancta coram ipſo miniſtraui.

Quartum ꝓuilegium vel honoris glo/ ria eſt q nomen marie eſt ab angelo Ga/ briele p̄nunciatū. Hoc nāq tenēt katho/ lici doctores q nomen marie angelus ga briel p̄nunciauerit eius gentibus q eam videlicet hoc noīe vocare deberent. Et p/ batur a maiori arguendo: Quia ſi nomē Johis baptiſte angelus gabriel p̄nuncia uit Luc.i. multofor̄ id de matre dñi ſen tiendum eſt. Et hoc idem teſtatur Hie/ ronimus de vita marie ſcribens q ange/ lus apparuit eius parentibus p̄cipiens q eam mariam noīarent. Et ſic patz ꝓmus quaternarius. Quintū: quia fidelibus ē amoroſiſſimū vel affectuoſiſſimū: q̄m vt ſcribitur Eſa.xxvi. Nomen tuū z memo/ riale tuū in deſiderio anime. Et nota q debemus erga nomen marie affici p ſpiri tualem dilectiōem: quia ex hoc triplex bo nū ꝓſequemur. Primo cordis exhilaratio nem z delectationem. Unde ſm litteram hebraicam dicit ps̄ Lerabunt omes qui diligūt nomen tuū z̄c. Berñ. O beata ma ria tu nec noīari potes q̄n recrees: nec co/ gitari q̄n tecum ſit affectus diligentiū te.

Secūdo internam vel ſpiritualem paci ficatiōnē. ps̄. ſm aliam litteram pax mul/ ta diligentibus nomen tuum. Tertio eternā z celeſtem gl̄iationem. ps̄. Gloria bunt omnes qui diligūt nomen tuū. Glo riabunt. ſcz in celeſti patria: quia vt dicit in ps̄. Qui diligunt nomen eius habita/ būt in ea. Sextū ꝓuilegiū noīs marie: quia demonib est formidabiliſſimū: q̄m vt ſcribit Can̄. vi. Terribilis ē maria vt caſtrorū acies ordinata. Que verba tra/ ctans Grego dicit: Non tantū timent ho ſtes inuiſibiles quālibet caſtroꝝ aciem ſi cut mariā dei matrē. De hoc latius ſupra ꝓte ꝓma arti.iij. valitate. v. Hoc ſolū hic addo qd̄ refert vbertinus lumbardus in tractatu de noīe ieſu q vicz cū quedā mu lier a demone incubo vexaretur nec pote/ rat aliquo remedio liberari: venit ad btm̄ Eymūdū petere ꝓſiliū: q̄ dixit ei accipe ẏgam z ex vna pte facias ſcribi nomē ieſu: z ex alia nomē beate ẏginis z cū demon ad te more ſolito venit p̄cutias euz dicta ẏga q̄ facto liberata eſt. Itē legit in vita ſancti Anthonij paduani q cū demon vo luiſſet cū dormiente ſtrāgulare cepit noīa re ſctūs ipſe marīā: z ſtatim circūfuſo lūi/ ne in cella demō ꝓfuſus aufugit z̄c. Se primū ꝓuilegium: quia nomē marie ē cun ctis hominib venerabiliſſimū: vt iam im pletū ſit illud Luc.i. Ecce em̄ ex hoc bea/ tā me dicent om̄s generatōes. Adeo nāq venerabile ē nomen marie in mūdo q eti/ am apud infideles reuerēt: vt patz in lege Machometi: z etiam apud quoſdam iu/ deos: de quibus vide s̄. lib. ij. parte. iij. ar/ ti. ij. circa ſtellam q̄rtam. Et quidem me/ rito nomen marie ab oīb veneraī: quia res ſacra digna eſt veneratōe. ſed eius no men eſt ab eterno ꝓſecratū: vt patuit ſup: igit z̄c. Quod ſi queras quō debeas ve/ nerari hoc nomen pīū marie: dico q tripli citer. Primo in corde deuotius diligen/ do. Secūdo in ore venerabiliter p̄nun/ ciando z benedicendo non ſicut heu mul ti faciūt q̄ periurant in noīe marie vel ma ledicunt inimicis: aut vituperando blaſ/ phemant. Cōtra quos Leuit.xxiiij. Qui blaſphemauerit nomen meum morte mo riatur. Tertio quoq venerari debet ge/ nuflexione z ſacri cultus exhibitione ſepi/ us eam ſalutando. Unde ps̄. Adorabo ad templum ſanctum tuum. i. virginem matrem tuam que dicitur templū dei z ſa crarium ſpiritusſancti. Et confitebor noī tuo: ſcilicet collaudando. Taliter nanq eam venerantibus obuiabit ipa quaſi ma ter honorificata: honorificando eos in ce/ leſti gloria: vt ſcriptū eſt Eccli.xv. Et ex altabit illos apud ꝓtinos. i. ſctōs dei z̄c.

Octauū ꝓuilegiū: quia hoc nomen eſt omnib inuocantib virtuoſiſſimū q̄m mi rabilem virtutē habet ſubueniēdi in om̄i neceſſitate z in omni piculo atq in omni oīonis ꝓpetratione. Unde Berñ. Sileat

miſericordiā tuā O benigniſſima maria q̄ te in ſuis neceſſitatib⁹ inuocatā meminit ſibi auxilium defuiſſe. Propterea nāc eccleſia nomen marie apposuit in ſalutatōe angelica: q̄renus p eius inuocationē magis ſortiat oratio effectū. O peccator.o quiſq̄s es deuotus virgini marie ꝓſidera virtutem nois eius: z gaude tenere hāc p̄ciosam margaritam in burſa cordis tui recōditā: q̄ nullus lapis p̄cioſus: nulla gēma tāre eſt ꝓtutis. Currant alij p queſtu mūdi. Aggregent lapides p̄cioſos: quoꝝ virtutibus gl̄ient. Nam ſm phos alij valent in periculis p̄ſeruandis. alij eoꝝ in fauorib⁹ acquirendis. alij in inimicicijs ſedandis Alij in p̄ſperitatib⁹ ꝓſequendis. Valeāt vel forte nō vere ad ea valeant hoc ſolum ꝓſulo. hoc ſolū ꝓbono acquirite. O oēs auari.o oīs mūdani. Acquirite hūc vnū lapidem p̄cioſum. recondite in archa cordis: h̄ nomen gl̄ioſum triū ſillabaꝝ Maria. Et eritis ſecuri in omni periculo. habebitis auxiliū in oīni neceſſitate z angustia z p̄ſperitatem in oīni ſalubri optato. Nil enim eſt mali quod nō remoueat. Nil boni q̄d nō obtineat z̄c. Nonū p̄uilegium quia hoc nomen eſt fūme ꝓfortatiuum ſi homo aduertat: q̄ nullus ſperauit in ea z ꝓfuſus eſt nullus inuocare potuit ſic: vt derelictus ſit dūmodo bene inuocauerit. Juxta illud Eſa.xx. Quis ambulauit in tenebris z̄h̄o: eſt lumen ei.i. maria in auxilium. q.d. nullus. Vñ oīs bō in ea ſpem ponere habet: q̄ vt canit eccl̄ia. Ipſa ē regina miſericordie vita dulcedo z ſpes noſtra. Et ipſa eſt mater gratie z mater miſericordie q̄ ab hoſte pregit: in hora mortis ſuſcipit. O tu q̄ times a periculo dānationis: recordare huius nois: quia maria maris ſtella interp̄tat. Si maris ſtella. ḡ ad portū ſaluris deducens in h̄ mari magno z ſpacioſo z̄c. Hinc Bern. O hō ſecurū habes acceſſum ad deum vbi mater ſtat p te ante filium: z filius ante patrem. Filius oſtendit p̄ri latus z vulnera. Mater oſtendit filio pectus z vbera: nulla poterit eē repulſa: vbi tot ꝓcurrūt amoris ſignia. An nō ergo confortaris quotiens nois eius recordaris. Dicit idem Bern. de noie ieſu: q̄d z de noie marie accipe valemus. Hinc ꝓpha dauid ait: Sperent in te q̄ nouerūt nomen tuū. Decimū p̄uilegium: quia nomen ſ marie eſt gratioſiſſimū. Interp̄tat eē maria illūinatrix. ſcz lūine gratie: et ꝓfecto nomen marie gratioſum eſt: q̄ ipſa beata virgo eſt mr̄ gr̄e.

Nota aūt q̄ ſm. v. l̄ras huius nois maria q̄ntuplicem gr̄az peccatores ꝓſequūt p hoc nomen: q̄s q̄dē gr̄as h̄ nomen ſignificare videt. Prima l̄ra m denotat miſeri cordiā diuinā. Secūda a denotat amorē ſupnoꝝ et eius accenſionē. Tertia r ſignificat remiſſionē p̄cōꝝ. Quarta l̄ra i denotat illūinationē ex infuſione iuſtificantis gratie. Quinta l̄ra a denotat acquiſitionē vicz meritorum z p̄mioꝝ. Hinc Bern. in ſmone: Si criminis imanitate turbatus: ſi ꝓſcientie feditate ꝓfuſus: ſi iudicij horore p̄territus: ſi barratro deſperationis abſorptus: Mariā cogita: mariam inuoca: Et ſic in temetipo expiri poteris. q̄ merito dictus ſit nomen virginis maria. Hec ille. Undecima p̄rogatiua nois marie eſt: quia eſt nomen dulciſſimū. Unde canit eccl̄ia: Salue regina miſericordie vita dulcedo et ſpes noſtra. vñ quia ipſa eſt clemēciſſima regina: vita ſpes et dulcedo noſtra. ſequit q̄ nomē eius eſt dulciſſimū Nimiꝝ ex noie marie niſi aſſit impedimē tū in hoie: tanta dulcedo cordi deuoto infundit: q̄ mentis affectum magis ac magis afficit nec ſaciari poteſt p̄e deſiderio: q̄d teſtatur Eccl̄iaſtic⁹ ca. xxiiij. dicēs in p̄ſona eius. Spūs inquit meus ſuper mel dulcis: z hereditas mea ſuper mel z fauū: memoria mea in gn̄atiōes ſeculoꝝ. Qui edunt me adhuc eſurient. ſcilicet p̄e deſiderio Eſa.xxvi. Nomen tuū in deſiderio aie. Nota aūt q̄ nomen marie dulcorem īfert. Primo viſui. ps. Letificabis me cū vultu tuo delectatiōes in dextera tua vſq̄ in finē. Secūdo auditui. Cant. ij. Sonet vox tua in auribꝫ meis. Vox eē tua dulcis et facies tua decora. Tertio dulcorem infert guſtui. Cant. ij. Fructus eius dulcz gutturi meo. Quarto olfactui. Eccl. xxiiij. Quaſi myrra electa dedi ſuauitatem odoris. Et ibidem. Ego quaſi vitis fructificaui ſuauitatem odoris. Quinto dulcorē infert cordis medullis. Unde Cañ. viij.

Pone me vt signaculum sup cor tuū. Et ps. Gustate z videte qm̄ suauis est dñs. i. in maria zc. O vtinā fidelis aīa aliquando nouisses experientia certa: quia vt canit eccha. Vere clemēs pia z dulcis ē maria.

Duodecima prerogatiua: quia nomen marie est efficacia mirabilissimū. Mirabiles em̄ efficere habz fructus saluiferos vt in parte prima articulo vltimo patuit. Quis deniq; sufficienter extimare posset ēsta a pncipio mundi miracula facta sint ad nomen marie z eius inuocationē. Si em̄ vt dicit ps. Mirabilis deus in sanctis suis: ēmirabilis sup oēs in maria que est oīm sanctissima z dña. Cui vt dicit Bern. Data est omis potestas in celo z in terra: vt quicqd voluerit valeat efficere. Vt autem magis claresçat mirabilis efficacia nois marie referam hic vnū miraculū qd̄ scribit vincētius in speculo hystoriali. libro. viij. ptis pme. c. cxvi. dicēs:

Miraculum. In quentu sancti Bertini erat monachus q̄daz noie iostio in quo conuentu cum quidam archiepus de terra sancta aduenies hospitatus fuisset. Interrogatus ē a monachis. quis modus orandi viris religiosis in terra sancta habitantibus solitus foret. Et retulit quomodo ab ipsis hierosolimitanis religiosis acceperit consuetum fore: benedictam virginem hoc modo quotidie orare vt videlicz ad honorez nominis eius fm v. litteras eius. v. Aue maria z totidem psalmos qui incipiunt ab eisdem litteris depromerent. Pro m Magnificat. Pro a Ad dñm cum tribularer. Pro r Retribue seruo tuo. Pro i In cōuertēdo. Pro a Ad te leuaui zc. Prefatus ergo monachus iostio cepit hunc modū orandi quotidie ad honorem nois marie obseruare. Accidit autem vt quadam nocte ipse nō interesset matutinis cum ceteris fratribus ꝓpter qd̄ subprior ad eius lectum venit ibiq; eū defunctū reperit: quē putamus ex nimia dulcedine amoris quam forte beata virgine sibi apparente cum filio hauserat excessisse. Vnde accurrunt fratres vultūq; eius discooperientes inuenerūt. v. flores rosaz vnus eg̃ dicbaī de ore z lingua eius duo de oculis z duo de auribus ꝑ tali miraculo letantes detulerunt eum in choz z ibi discooperta facie cum recentibus rosis diligent intuentes in rosa que de ore exibat inuenerunt scriptum maria. Tenuerunt autem eum per septem dies: suaui odore roseo fragrantem donec tres ꝑpiscopi cōuenirent z multi alij clerici z laici qui videntes magnalia dei laudē dederunt deo z beate virgini. O igitur nomen dignissimū marie: nomen pium: nomen ꝑfortans peccatorem. O nomen dulce: nomē amorosum z beate spei. O nomen venerabile z ab oībus deuota mente celebre. Quid dicamus in tua laude: cū omnīū deficiūt lingue nec sufficienter te queunt laudare. vere nomen sacrum nomen fructuosuz nomen mellifluū. vtinam saperent z intelligerent homines: z ipsum quotidie inuocarent: ipm semp in domibus cordibusq; scriptum tenerent: vt gratiam: veniam et gloriam virginis benedicte merito optinerent. Amen.

Incipit liber septimus de sanctissima vita beate Marie.

Liber septimus agit de misterio sctissime vite bñdicte virginis marie eiusq; virtuosissime actionis. Et diuidit in tres partes. In ꝑma pte agit de eius cōuersationis z vite sanctitudine

In scēda agitur de meritoz z virtutuz ꝑcelsitudine: qua fulsit in sūma perfectionis altitudine. In tertia de gratiaz eiusdem mītudine qua illustrata extitit cuz summa plenitudine: in huius vite habitudine zc.

Pars prima de vite sanctissime virginis beate atq; actionis eius virtuosissime misterio: vbi ostenditur q̄ in vita suscepit sacramenta z qualē regulam sanctitatis tenuerit.

Fili ne dimittas le-

f gem matris tue vt addatur gra-
tia capiti tuo. Prouerb. ꝑmo. ca.
Quibus in verbis sapientissimus Salo
mon spūsancto dictāte hortat nos vt ma-
tris nostre. i. benedicte virginis marie q̄
est spūalis mater nostra p regenerationē
z adoptionem filiationis diuine z frater-
nitatis dñi iesu christi. Juxta illud Anſ.
dictum. Si inquit xp̄s qui ex ea genitus
frater noster est. Cur illa que genuit ma-
ter nostra nō est. q. d. sic. Huius inq̄ ma-
tris nostre legem .i. vite regulam z recti-
tudinē quā exēplariter in se nobis imitan
dā ostendit: ne dimittamus: sed studiose
obseruemus: q̄tenus det nobis copiosior
gratia capiti nostro. i. rationali mēti que
est caput anime: dirigens eam in actibus
suis. Profecto merito nos hortamur oēs
z singuli ad imitandā sanctitatē vite ma
rie: quia id psuadet nobis. Primo q̄dem
scriptura figuralis. Secūdo natura exem
plaris. Tertio sentētia doctrinalis. Pri
mo inq̄ psuadet scriptura figuralis. Nā
Jacob consilium sue matris sequens be-
nedictionem paternā consecutus est Gen̄
xxvij. Jta z nos si volumus consequi be-
nedictionem dei patris: consilium sequa-
mur matris marie vitam imitando. Se
cundo psuadet natura exemplaris: vt em̄
certa discimus experientia. Pater diligē-
tius fouet filium quē videt sibi assimilatum
q̄ dissimiliorem: quia omne animal natura-
liter diligit sibi simile. Eccli. xiij. Deniq̄
teste glo. sup̄ ps̄. Corvus nō nutrit in ni-
do suos pullos tamdiu quousq̄ assimila-
ri sibi incipiūt pennis nigrescentibus. eo
q̄ putat nō esse suos pullos ꝓpter dissimi-
litudinez. Quos tamē postea assimilatos
diligenter fouet z intime diligit. Jdeo di
cit ps̄. Qui sq̄ deus dat iumentis escam
z pullis corvoꝝ. scq̄ in nido ꝛc. Jta spūali
ter maria mater gratie nos in spūalibus
fouet sibi assimilatos z deo patri exhibet
diligendos. alīs ꝓpter dissimilitudinez for
midandum est ne derelinquamur. Secte
mur ergo charissimi bñdicte virginis ca-
stitatē: hūilitatē: patiam z ceteras virtu-
tes. Unde eius filius dñs jesus clamat
Math. xi. Discite a me quia mitis sum z
humilis corde: z inuenietis requiem a. v.
Tertio psuadet sententia doctoralis.
Unde Amb. libro de virginitate dicit sic
Sit vobis tanq̄ in imagine descripta vi
ta marie: de qua velut ex speculo refulget
species castitatis z forma virtutis. Hinc
sumatis exempla viuendi: vbi tanq̄ in ex
emplari magisteria sunt pbitatz expressa:
que quid corrigere: quid effugere: quid te
nere debeatis ostendunt. Hec ille. O igit
fidelis anima ausculta filium sapientis
suscipe eius exhortationē dicentis: Fili ne
dimittas legem matris tue. i. marie. O sa
lubris admonitio. O dulcissima doctrina
O sanissimū filiū: cui obtēpando fit vt
addatur gratia capiti tuo. Si grā. ergo z
glia: z p ꝑns omne bonū. Quia ergo vita
marie nobis imitanda in p̄dictis verbis
ꝓpōit. Jdcirco de ea acturi tria misteria
in hac pte declaranda notabimus: quib
eius ꝓuersationis z vite sanctitatē agno
scere valebimus z imitari sciemus ꝛc.

Primū dr misteriū scp̄tural' obmissiōis
Scōm dr misteriū sacralis susceptiōis
Tertiū misteriū regl'aris obseruatiōis

Articulus primus quare cuā geliste noluerunt de vita beate Marie scribere aut de eius morte z similibus.

Rimum misteriuz

p declarandū dicit scripturalis ob
missionis. Nā a plenisq̄ sepesepi
us q̄sitū est. Quare vicz in sacra scriptu-
ra canonicaq̄ nusq̄ aliquid scribit de san
ctitate z gestis marie. Nec ab euāgelistis
texitur quicq̄ de ei⁹ vite hist̄oria: imo nec
etiā de eius origine: aut partum sanctita-
te: nec de gl'iosis actibus z gestis suprmi-
rabib⁹: aut de eius morte: aut sacramēto
noue legis susceptōe: mirū certe est cur scri
ptura obmiserit z tacuerit. Hec omnia z
alia matris dei p̄clara opa Matheus ꝺp
pe ca. ꝑmo scribēs de christi genealogia ꝺ
solum dicit Jacob genuit Joseph virum
marie: de qua natus est iesus qui vocatur
christus. putabā dicere debuisse: virū ma-
rie filie Joachim quā ex Anna vxore an-

gelo nūctāre miraculose genuit: que fuit ꝺ go castissima ⁊c. Similiter ⁊ lucas Dis fus est inquit angelus ad virginem ⁊c. nō describit eius ortū nec eius gesta aut vite seriem: aut preclara sanctitatis opera. et sic de alijs euangelistis. Preter hoc soluꝫ ꝙ conceptionem filij dei ex ea spiritusan/cto factam describunt ⁊ ea que ad id dum taxat pertinere videntur. Et ad id assumūt argumentum tale obijcientes: quia euangeliste p̄cursoris ortum: parentūꝫ dignitatem: vite sanctitatem: arduaꝫ ⁊ p̄clara eius gesta descripserunt vsꝫ ad terminū vite eius ⁊ martyrium. ergo multomagis hoc de matre dei facere debuerunt ad fi/dei ⁊ moꝝ edificationē. Videtur ergo ꝙ sacra scriptura obmittendo sit diminuta.

Sed contra est quia sancto spiritu in/spirante locuti sunt sancti dei homines. ij. Petri ꝑmo. Et Matth. x. Non vos estis qui loquimini: sed spiritus ⁊c. Ui ipso di/ctante scripserunt quecūꝫ scripta sunt in canonicis scripturis. in quib⁹ error vl' di/minutio nullatenus admitti debuit. De⁹ em̄ ⁊ natura nō abūdant in superfluis: nec deficiūt in necessarijs: nec ꝙcꝫ faciūt fru/stra: vt ör. ij. ꝓ̄hicoꝝ. igit⁹ ⁊c. Rūdeo ꝑm Alb. magnū sup̄ mis. est ca. lxxxi. alios q̄ꝫ doctores catholicos de hoc tractantes ꝙ sūme rationabiliter factum est vt hec de ꝧgine matre dei sint obmissa in canonica scriptura a sanctis: nec aliquid sit expres/sum nisi qō spectabat ad incarnationez et ea factaz. Hoc enim egit spiritussanctus miro ordine diuine sapientie: p̄cipue tri/plici ratione.

Una est ratio p̄suppositiōis.

Alia est ratio excitande deuotionis.

3ª rep̄mēde elatōis vl' nr̄e humiliationis

Una est ratio presuppositionis: quia vicz sanctitatis excellentia ⁊ dignitas ma tris dei ab oīb⁹ christicolis debito p̄/supponit circa quā errare effet ꝑma ꝓnci/pia confundere ⁊ in hereſim dānatā veni/re. igitur superfluum fuit ea describere ⁊ vi cioſum: cū ꝑm aristo. qui vnū dicit quodā modo plura dicit. Et iterū. Peccatum ē fieri ꝙ plura que eque bene possunt fieri ꝙ paucioza. Ex. ij. ꝑhicoꝝ. 7. viij. Thopicoꝝ Unde sicut symbolū apl'oꝝ nullibi apud euangelistas in forma scriptum legimus quia firmiter credendū p̄supponit mentī/bus fidelium inserbendū: ita pari iudicio spūsancto dictante factum est de hystoria matris dei excellēti aue ⁊ sanctitate. Oīa ita dixit Matth. de qua natus est iesus ⁊c eo dicto omnia subsequentia dixit tāq̄ in/clusa ⁊ p̄supposita. sez de sūma eius sancti tate: dignitate: meritoꝝ̄ꝫ ⁊ p̄mioꝝ excel/lentia. ⁊ sic in alijs etiam euangelistis a prole cōmendatur mater. Cum eīn arbor bona nō facit nisi fructus bonos Matth. vij. Si ergo proles sanctissima ⁊ dignissi ma: ita ⁊ mater: maxime cuz sit mater dei q̄ sanctius ⁊ dignius nō dici potest. Unō plus de ea scribere supfluum fuisset: quia dicendo ꝙ genuit iesum filium altissimi: vel ꝙ est gratia plena dñs tecum: ⁊ simi/lia sufficienter breui verbo omnia dixit ꝙ videlicet a nulla gratia: a nulla sanctitate a nullo meritoꝝ ⁊ premioꝝ genere fuerit aliena. Sed quicquid boni aliqua creatu ra fecerit vel receperit: de hoc non liceat eam fore expertem: cum existens dei ma/ter sit summa persona ipso facto ⁊ a nullo illustrium superari potest: vt dicit Dama scenus. Alia ratio est excitande deuo/tionis: q⁹ per hoc fidelium doctoꝝ̄ deuo/tio excitatur ad inquirenduz. Iuxta illud Eccī. xxiiij. Qui edunt me adhuc esurīt Et infra Qui elucidant me vitam eternā habebunt. Tertia ratio nostre humi/liationis ⁊ reprimende elationis. Nam nostra vana gloriatio reꝑmitur ne nostra bona opera ꝓ magno reputemus cum vi/deamus ꝙ excellētissimi meriti opera plu ra a beata virgine facta. imo ⁊ ab ipso do mino iesu vsꝫ annum. xxx. impleta: scri/ptura quasi non extimans preterijt subti/cendo: quasi tacēdo dicat nobis illud Lu ce. xvij. Cum feceritis omnia que p̄cepta sunt vobis dicite serui inutiles sum⁹. Et illud Matth. vi. Noli tuba canere ante te ⁊c. Item dominus noster ⁊ domina no/stra suas secretas habitudines sibi notas per se noluerunt manifestare. Iuxta illud Prouerb. xxvij. Laudet te os alienum: si/leat os tuum. Unde illa scripta non sunt Ea autem que in p̄sentia discipuloꝝ vel populoꝝ fecerūt scripta sunt ad nostram

edificationem: quatenus doceremur ⁊ nos vt sic bona agamus q̄ laudes exteri⁹ non queramus: quia vt dicit Grego. Studiū celestis desiderij a malignis spiritibus custodire nō sufficit qui hoc ab hūanis laudibus non abscondit. Depredari em̄ desiderat qui thesaurus in via publice portat Hec ille. Et sic patet q̄ rationabiliter valde spiritusancto dictante sancti euangeliste ea que spectant ad incarnationis fidē breuius scribere voluerunt ꝓpter fidei astructionem ⁊ edificationem. Ea autem q̄ secrete gesta ⁊ apostolis aut alijs ignorantibus facta sunt licet fozent magna ⁊ mirabilia super omniū sanctoꝝ alioꝝ gesta tacuerunt p̄missas ꝓpter rationes. Ad illud igit̄ in oppositus q̄ videlicet saltem eius ortum ⁊ parentū sanctitatem scribere debuerunt. Rn̄detur q̄ exquo parentus marie gloria ⁊ dignitas ab illa fuit ꝓpter quā ⁊ illi antecessere: ⁊ tota illa gens electa est. Jdeo non debuit maria per parentes cōmendari. sicut nec christus p matrē cōmendatur: sed econuerso explis sanctitate datur intelligi sanctitas parentum.

Ad aliud de p̄cursoris ortu vita ⁊ morte ⁊c. Respondet̄ q̄ hec rationabiliter de p̄cursore scripta sunt: quia nisi scripta forent dubitari potuissent. Marie autē miraculosa conceptio ⁊ ortus gaudiosissim⁹ vita sanctissima: opera p̄cellentissima et arduissima: atq̄ mors p̄ciosissima ⁊ gl̄iosissima ⁊c. Jdcirco scribi nō debuerūt: q̄ certissima fide credit̄ inter fideles viros: quicquid ad eius dignitatem: sanctitatez ⁊ precellentiam ptinet ⁊ per se notum est his qui de iesu integram habent fidē. O igitur peccatrix anima agnosce: quia nullam habes cauillationis causam contra scripturam sacram. Quecūq̄ enim scripta sunt ad nostram doctrinā scripta sunt Roꝝ.xv. O anima christiana perpende: quia maxima opera p̄termissa sunt silentio ꝓpter tuam instructionem: vt studeas magna credere tanq̄ fidei p̄supposita de maria ⁊ eius prole iesu ⁊ vti studeas devotius inquirendo meditandoq̄ merita acquirere atq̄ vt addiscas humilitatē in actibus tuis seruare. O pie deus q̄ dulciter nos allicis: q̄ benigne instruis: ⁊ q̄ salubriter humiliari vis nos vt exaltes ⁊c.

Articulus secundus q̄ beata maria in sua vita suscipere debuit ⁊ de facto suscepit omnia ecclesie sacramenta sibi congruentia Capitulum primum.

Ecūdum misteriū

de vita marie declarandū dicitur sacramentalis susceptionis. Ex quo enim in hac vita habet homo potissime p̄ sacramēta sanctificari: qm̄ ipa sacramenta ex virtute diuina habent efficaciaz sanctificandi ⁊ gratiam conferunt p quā aīa curatur ab infirmitatib⁹ vitioꝝ: vt patet in quarto libro sn̄iaꝝ: ꝓpter qō Augu. diffiniens sacramentū inquit est illud in quo sub tegumento rerū visibilium diuina virtus salutem secretius operatur. Et hugo de sancto vic. li. de sacramentis dicit: Sacramentū est materiale elementū extrinsecus oculis suppositum ex sanctificatione gratiam inuisibilē conferens. Jdcirco p̄mo cōsiderandū nobis est si beata virgo in hac vita susceperit sacramēta nouelegis: que instituit christus dn̄s ꝓpter nostram sanctificationē ⁊ salutem. Quia enim nil de hoc in canonicis scripturis reperit expressiuz a plerisq̄ manet dubitatū Pro hac itaq̄ re tria sunt notāda ad p̄ns

Primo generalis conclusio.
Secūdo, pbabilis ratio.
Tertio pticularis inquisitio.

Primo inq̄ notanda est generalis conclusio que ponit̄ sm̄ Alb. super missus est cap. lxxi. Et est talis q̄ beatissima virgo maria in sua vita suscepit omnia ecclesie sacramenta que tpe suo oīib⁹ hominib⁹ generaliter fuerunt instituta ⁊ p̄mulgata oīib⁹ obseruanda.

Capm. ij. quare debuit maria suscipere sacramenta.

Ecūdo notanda ē

huius ꝯclonis rō. Nam btā ꝙgo suscipe debuit sacra eccl̄ie multiplici ratione sm̄ eundem Alb. vbi supra.

Primo ꝓpter sui ipsius humiliationez:

quia quāto p̄ ceteris fuit sanctio: vniuersis tāto magis decuit vt se humiliaret ad sacramentoꝝ suscepcionem: sicut etiaz humiliauit se ad legem purificationis veteris legis Luce.ij. Iuxta illud saluatoris Luce.xvij. Cum feceritis oīa: dicite serui inutiles sumus: quia quod debuimus fecimus. Secundo ꝓpter p̄cepti implecionem: quia p̄ceptum obligabat omnes. Iuxta illud de baptismo Joh.iij. Nisi q̄s renatus fuerit ex aqua z spiritusancto nō introibit in regnum celoꝝ. Tertio propter scandali euitationē: quod ortum fuisset in ceteris christicolis. Quarto ꝓpt meritoꝝ superogationē. Quinto ꝓpter heresum confutationem que videlicet asserebant ipsum nō hominē esse sed angelum. Sexto ꝓpter perfectoꝝ instructionem: vt qui sanctus est sanctificet adhuc Apocal'.xxij.c. Septimo ad peccatoꝝ redargutionem. Quid enim in sui excusacionē peccatores dicere possunt recusantes sacramentū penitentie z alia quecūq; sacramenta: cum audiant etiam sanctissimā celoꝝ reginam sacramenta suscepisse. ꝑfecto eius exemplo redarguūtur de negligentia z ꝓuocantur ad ea suscipienda.

Capitulū.iij. de singulis sacramentis in speciali: vtrum maria susceperit.

Tertio hic notandū est restat particularis inquisitio de singulis sacramentis ecclesie.

Primo de baptismi susceptione.
Secūdo de confirmatione.
Tertio de eucharistie acceptione.
Quarto de sacramento penitentie.
Quinto de sacramento matrimonij
Sexto de extrema vnctione.
Septimo de sacramento ordinis

Primo igitur de sacramento baptismi Querit vtrum beata virgo fuerit baptisata: z potes obiicere q; nō: quia sapientis est nil frustra facere. Sed frustra accipit medicinā qui non indiget. Luz ergo dīna fuerit sanctificata in vtero: z vt pie creditur a multis fuit concepta sine peccato originali. ergo nō indigebat baptismo. z sic frustra accepit: q̄nīā baptismus est medicina contra originale instituta ſm doctores.

Itē cum ipsa fuerit plena gratia si baptisaretur quid susciperet gratie. Vnde videtur q; ficte accessisset cum rem sacramētalem. i. gratiam aliquā nō susceptisset. Non ē debuit baptisari cum scriptum sit Sap. vij. Spiritussanctus disciplinę effugiet fictum. Itē si baptisata essz deberet ecclesia agere festum eius baptisationis: sicut eo q; purificata est agit festum eius purificationis cum tam solēne festū sez baptismatis vel factum multum fortius p̄staret ad edificationem fideliū. Relinquit ergo q; nō fuerit baptisata. In contrariū arguitur: quia p̄ceptuz de baptismo obligabat omnes post sui p̄mulgationem ad sui susceptionem: ergo z beatam virginem.

Item dīns iesus cuius nō indigeret baptisatus fuit. ergo z beata virgo baptisari debuit cuius nō indigeret. Propter illō Joh.iij. Amen amē dico vobis nisi quis renatus fuerit ꝛc. Et Marci.vlti.c. Qui crediderit z baptisatus fuerit saluus erit

Item de apostolis supponit q; fuerunt baptisati p illud Joh.xiij. Qui lotus est nō indiget nisi vt pedes lauet: ergo multomagis de beata virgine credendum est cum fuerit ꝑfectissima obseruatrix ꝓsiliorū z preceptoꝝ q; baptisata fuerit. Rn̄deo ſm Alb. vbi s. q; ꝑfecto credendū est beatam virginem fuisse baptisatam. Alīs em̄ nō haberet characterem p quē distinguerer a iudeis z gentibus: imo cum ipsa fuerit hūilima nullum gradū hūilitatis p̄termisit. z ideo baptisata est nō solum baptismo xp̄i sed etiam baptismo Joh̄is: vt videtur sentire idem Alb. vbi s. c. lxxiij.

Ad p̄mū obiectum z secūdū Rn̄detur ſm eūdē Albertū vbi s. c. lxxi. q; beata v̄go non frustra baptismū suscepit nec ficta fuit: quia eo q̄d habere debuit nō caruit sz abūdauit peccati destitutione z fidei ꝑfectione que requirit in accedente. Hec obstat q; sine originali fuerit concepta vel q; fuerit sanctificata plenissime q̄m ſm Tho. in.iij.di.vi. Et cōmuniter alios doctores Quilibet tenet ad baptismū etiam sanctificatus in vtero ꝓpter tria. Primo ꝓpt acquirendū caracterē quo annūeret in ꝓpo

dei ⁊ quasi deputetur ad percipienda sacramenta diuina. Secūdo vt p baptismi ꝓceptionem passioni christi etiam corporaliter ꝓformet. Tertio ꝓpter bonū obedientie: quia p̄ceptū de baptismo oīmb⁹ datum est. vnde gratiam acquisiuit: quia p baptismū suscepit beata virgo caracteris impressionem: augmentationē meritoꝝ atz virtutum exercitatiōem. ⁊ sic patet. Ad tertium: quare vicz nō agatur festum eius baptismi sicut festum purificationis vna ratio esse potest sez: quia baptismus eius fuit celebratus in secreto. Oblatio autez in purificatione fuit in manifesto. Alia ratio: quia baptismus p se ⁊ ꝑncipaliter datus est in remissionem peccatoꝝ ⁊ ideo ne putaretur ipsa habuisse peccatū a quo mundaret in baptismo nō debuit festum eius baptismi institui. Nec obstat ꝙ eccl̄ia baptismū oīm solēnisat ꝙ tamen non habuit peccatum: quia ob hoc facit qm̄ sua baptisatio nostri baptismi fuit cōsecratio. ⁊ sic patet. Secūdo de ꝓfirmatione. Queritur vtrū beata virgo fuerit confirmata Et potes arguere ꝙ nō: quia dn̄s ihesus ꝙ solus potuisz ei legem dedisse nō legitur hoc sacramentum instituisse: ergo nec ipa tenebatur hoc sacramentū recipere. Ite cofirmatio est sacramentū ad hoc institutum: vt per manus impositionem a pontifice detur spūssanctus quo roboretur homo in pugna spūali: vt dicit Rabanus et ꝓcorditer doctores alij. Sed beata virgo ad nullius manus impositionē spm̄sctm̄ recepisse legitur nec robore spiritus indiguit qm̄ plenitudinē gratie habuit. ergo non videtur quare confirmari debuerit.

Contra Beata virgo fuit plene ⁊ perfectissime christiana. Sz h̄ fit p sacrām̄entum confirmationis: vt homo inueniatur plene christianus. Ēn Rabanus. Oēs inquit fideles per manus impositionem ep̄oꝝ post baptismū debent accipere spm̄ sanctum: vt plene inueniantur christiani. ergo beata virgo confirmata fuit. Resp̄ondetur ergo ꝼm albertū. c. lxxxi. ꝙ beata v̄go fuit confirmata licz nō sit in scriptura exp̄ssum. Nam confirmatio licet simpliciter nō sit sacramentū necessitatis: eius tamen ꝓtemptus est damnabilis: vt volunt Richardus: Bonauentura. Alexander: Thomas Petrus ⁊ Albertus in. iij. dis. vij. Unde quia beata virgo fuit perfectissima obseruatrix consiliorū ⁊ p̄ceptorum sequit ꝙ confirmationē suscepit. Ad primū obiectus respondetur ꝙ ꝼm Petrū auř. in suo compen. libro. vi. c. iij. ꝙ dn̄s ihesus Confirmationē initiauit qn̄ manum puulis imposuit ⁊ eis benedixit. Ad secūdum respondet ꝼm Albertū vbi supra. ꝙ in cōfirmatione recepit beata virgo alterius caracteris impressionem ampliorē meritoꝝ augmentationē ⁊ pfectionem: v̄tutum exercitationem ⁊ declarationem p̄pter quas gratias confirmationē nō frustra suscepit. Tertio de eucaristie acceptione. Querit vtrum beata virgo acceperit eucharistiam. Ꝺ si obiꝯitur ꝙ nō: qz nō videt quid gratie in eucharistie acceptione acceperit. Hoc em̄ sacramentuꝫ est institutū ꝓpter charitatis augmentum ⁊ in remissionē peccatoꝝ venialiū ac cautelam mortaliū: ⁊ vt signum passiōis christi rememoret Luc. xxij. Hoc facite in meam cōmemorationē. Sed beata virgo etiam absq; hoc charitate plena fuit ⁊ remissione peccatoꝝ vel cautela mortalium nō indiguit: qz nūq̄ peccauit nec mortaliter potuit peccare nec indiguit signo recordatiōis sensibili que semꝑ x̄pi formis fuit ꝼm sensum ⁊ deiformis ꝼm intellectum ergo eucharistiā accipere nō debuit. Sed cōtra: quia hoc sacramentū est amoris ergo ip̄m maxime debuit suscipere que fuit sūma in amore. Rn̄detur ꝙ beata virgo eucharistiā sepius accepisse cōprobat tam ex auctoritate: quia scriptum est Actuū. i. Erant ꝑseuerantes in oratione ⁊ cōmunicatione fractiōis panis cuz maria matre ihesu: qō de cōmunione eucharistie accipit ꝼm glo. q̄ ex rōne quam ponit Alb. c. lxxvij. sup missus est. Quia videlicet omnes fideles tempe opportuno ⁊ ab eccl̄ia determinato tenent cōicare ex obligatiōe sentētie saluatoris Joh. vi. Nisi manducaueritis carnē filij hois nō ba. vit. in vobis. ergo beata virgo si nō cōicasset scandalisasset: sed non scandalisauit. ergo cōicauit.

Ad id in oppositū rn̄det Alex. vbi sup̄ c. lxxxi. ꝙ de sacrām̄eto altaris recepit bea

ta virgo dñice passionis specialem recor/ dationem: deuotionis actualis exercitatio nem. Et contra filij absentiam corporalē ⁊ visibilem: p̄sentie filij in hoc sacramen/ to ꝓsolationem. Quarto de sacramen/ to penitentie. Queritur vtrum beata vir/ go sacramentū penitentie aliquādo susce/ perit in vera contritione: confessione: ⁊ sa/ tisfactione. Et arguit ꝙ non. Nam nunq̄ peccauit: ergo nūq̄ ꝓtrita fuit sed sine cō/ tritione nō est gratia p̄ sacramentū p̄nie. ergo ipsa non recepit sacramentū penitē/ tie ⁊ eius gratiam. Item confessio ficta est sine contritione. ergo cum in ea contri/ tio locum nō habuit nec cōfessa fuit. Item satisfactio sicut etiam cōtritio ⁊ confessio nō est nisi de peccato: cum ergo nūq̄ pec/ cauit nunq̄ penituit. Contra. Con/ fessio fuit in lege veteri ⁊ noua de p̄cepto: igitur omnes tenebant ⁊ p̄ ꝓsequens etiā ipsa. Item penitentia est p̄ma virtus: vt dicit glo. sup illo verbo penitentiā agite. Sed beata virgo habuit omnē gratiā et virtutem: ergo ⁊ penitentiam. Item be/ ata virgo fecit confessionem operis seruā do confessionem ⁊ offerendo oblationem statutaz p̄ peccatricibus purificandis: vt patz Luc. ij. ergo debuit facere etiam con fessionem oris in noua lege. Respondeo fm Alb. vbi supra. ca. lxxxi. ꝙ beata virgo suscepit gratias olim sacramentoz: vel in seipsis vel equipollenti excellenter. Vnō virtutem ⁊ sacramentuz penitentie susce/ pit excellentius p̄ alijs viatoribus: quia in alijs actus penitentie respicit peccatū quod inest vel infuit. In virgine autē be/ nedicta sine p̄sentia vel p̄cessione culpe fuit actus penitentie. Iste autez actus pe/ nitentie ē detestatio peccati siue nolle pec care. Beata igitur virgo habuit p̄ contri tione penitentiali innocentie conseruatio nem ⁊ pperuū nolle peccare. Item p̄ con/ fessione habuit gratiarūactionem. ⁊ p̄ sa/ tisfactione operum superogationez. ⁊ per hoc solui possunt obiecta in contrarium.

Sed circa hec adhuc remanet dubi/ um. Quid beata virgo confiteri potuit cū nullius peccati conscia fuit: que etiam venniale non habuit. Respondet Alber/ tus vbi sup̄. ꝙ triplex est ꝓfessio. Vna ac/ cusatio peccatoz. Alia est recognitio incō gruitatis ⁊ ingratitudinis beneficiorum. Tertia ꝓfessio insufficientie meritoz. Et hec tertia solū fuit ꝓprie beate virgis con fessio. q̄ confitebatur deo ꝙ tantā gratiam recepit quā nunq̄ cum condigno meruit vel omnis creatura mereri potuerit: licet ipsa de congruo meruerit. Item adhuc queritur quis fuit eius confessor. Et vide tur ꝙ beatus petrus: quia ergo est inter confessores ⁊ confitentes. cum ergo beata virgo fuerit summa debuit ꝓfiteri summo ꝓfessori ⁊ dignissimo. Dix autē est papa: sed petrus fuit papa ⁊ petro est confessa.

Sed contra. Super: p̄latus nō debet se intromittere de administratione sui⁹ in/ feriorisvtpote archiepiscopus ō his que sunt sui suffraganei: nisi in determinatis casibus: vt patz extra de officio iudicis or dinarij. ca. pastoralis. ⁊ ibi in glo. ergo cū beata virgo esset specialiter beato Ioban ni cōmissa: ab ipso debuit recipere sacra/ menta. Concedendū est ergo ꝙ beata vir go p̄missso modo confessionem fecerit bea to Iohānī euangeliste suo ꝓprio confesso/ ri. ⁊ ab eo accepit sacramēta post filij mor tem. Hec Albertus vbi supra. Quin/ to de sacramento matrimonij Questio lo cū nō habet: quia ꝓstat ex euāgelio ꝙ ipsa fuit despōsata ioseph: ⁊ fuit verum matri monium sicut patuit in libro p̄mo pte. vi. ar ti. ij. ca. i. Sexto de extrema vnctione. Si q̄ras vtz ea beata vgo susceperit: cui ꝓpo Rñdet ꝙ sic tali rōne quā ponit Alb vbi s. q: si q̄s tota lege fuauerit offende/ rit autē in vno: factus est oīm reus. Iaco. ij. Sed q: extrema vnctio fuit de lege a dño institura ⁊ ab eccla. cū legit Mar. vi. ꝙ discipulos misit dñs circuire castella: qui oleo vngerēt infirmos ⁊ sanarent. q̄ beata virgo tenebat ad extremā vnctionē ⁊ per ꝓs ea suscepit. De hac re hic breuiter p̄ transeo ne tedium plurium generet. Lati us autem habes hanc questionē declara/ tam li. p̄. p̄. i. ar. i. ij. quia p̄tinet ad mate/ riam de morte ⁊ obitu marie. Septi/ mo de sacramēto ordinis. Si queras Re spondet fm Albertum vbi supra. ꝙ hoc solum sacramentū beata virgo nō recepit nec eius caracterem habz. Et hoc ideo: q:

congruit eam hoc non recipere. Primo ꝓpter status sui contrarietatem. Sacramẽtum eñ ordinis ſm exteriorem reputationem hominũ quandã prefert dignitatem Interius autem ſm veritatem humilem pertinet ad ſeruitutem. Unde contrariũ erat & opponebatur ſtatui beate virginis que interius ſũmam coram deo habuit dignitatẽ: exterius ꝙo ſũmã coꝛã hoĩb ꝫ habuit humilitatem. Secũdo nõ congruit recipere ꝓpter humilitatem & aliaꝝ mulierum conformitatem: qm̃ mulieres ab h̃ ſacramento excluduntur ꝓpter ſexus indignitatem maiorem peccandi fragilitatẽ & ꝓpter eam que ex his ſequunt regiminis incongruitatẽ Sed forte obĵciendo dicas. q̃ ex hoc ſequit q̃ beata ỽgo nõ fuerit gratia plena: quia hac gratia ſcilicꝫ ſacramenti ordinis caruit. Reſpõdet ſm Albertum ibidem q̃ licet virgo beata hoc ſacramentũ non receperit. Nihilominus tamen quicq̃d dignitatis vel gratie in ipſo ſacramento conferꝛ de hoc plena fuit & ſupexcellenter habuit: vt patet inductiue. Nam in hoc ſacramento conferꝛ miniſtris eccleſie coꝛona in ſignum beneficialis dignitatis. ſed beata virgo habuit coronam dignitatis: nõ tm̃ ſuper militantẽ: ſed & ſuper totam triũphantem eccleſiam Item ſup̃mus iſtoꝝ miniſtroꝝ eccleſie q̃ ordinant̃ eſt papa: qui appellatur ſeruus ſeruoꝝ dei. Ipſa autem virgo benedicta eſt regina & dña pape & omniũ angeloꝝ ac totius mnudi. Item in miniſtris iſtis eſt poteſtas delegata a deo vel ſubdelegata a vicario. In ipſa autem virgine beata eſt poteſtas celeſtis pleniſſima & perpetua ex auctoritate ordinaria. Itẽ in miniſtris eccleſie eſt executio ligandi atcꝫ ſoluendi per vſum clauium & miniſterium. In ipa autem dñandi poteſtas ad ligandum et ſoluendum per imperium. Denicꝫ miniſtri eccleſie habent poteſtatem & papa plenitudinem poteſtatis tm̃ in vita iſta & nõ in celo nec in purgatorio nec in inferno. Beata autem virgo habet poteſtatis plenitudinem in vita iſta: in celo: purgatorio & inferno. Et ſic patet. Unde Bernard⁹. Data eſt tibi poteſtas o Maria in celo & in terra: vt quicquid velis valeas efficere Manifeſtũ eſt ergo nil dignitatis & gratie que eſt in ſacramentis deeſſe in virgine: ſed eam hoc totum vel in ſe vel in eq̃pollenti: vel excellenti plenarie poſſediſſe Hec Albertus. O igitur virgo ſupbene dicta. O dña glioſiſſima. O excellentiſſima femina Maria dulciſſima: Quis mente comp̃hendere Quis lingua ſufficiat explicare tuas dignitates: gratias: et virtutes? Quis te digne queat laudare: ſi mille ora: ſi decẽ milia lingue vnicuiq̃ noſtrum forent te laudando non poſſemus ſufficienter & q̃ꝫtum ex equo debemus collaudare. hoc ſolum o pĳſſima virgo vnica ſpes noſtra: & conſolatio coꝛdis noſtri: dulcis dña te deprecamur. Hoc ſolũ ſuppliciter expoſcimus: vt apud tuum dulcez natum apud amantiſſimũ ieſum quẽ nobis ſaluatoꝛem edidiſti: mereamur tuis ꝓcibus ineffabilis tue & eius glorie fieri ꝓticipes &c̃.

Articulus tertius de regulis ſanctitatis quas ſingulas & omnes in ſũma perfectione obſeruauit beata maria q̃diu vixit.

Certium miſterium t ꝓ hac parte declarãdum dicitur regularis obſeruationis. Nam ſi volumus agnoſcere ſanctitatem vite beate virginis que nobis in exemplũ imitandi ꝓponitur clareſcit ex conſideratione regularum obſeruandarum que neceſſario requirunt̃ ad vite humane ſanctitatez ſm ſacre ſcripture & doctoꝝ catholicoꝝ rudimenta. Accipere autem poſſumus & diſtinguere h̃. xĳ. regulas ſanctitatiſ: & ꝓuidendo in quatuoꝛ ternarios ponere ſm q̃ eaꝝ prime tres regule accipiuntur ex ỽbis dauid pſalmiſte. Alie tres a Criſoſtomo. Alie quoq̃ tres ſupaddite accipiunt̃ a Berñ. Ultime vero tres traduntur a ſanctis ſimul Grego. Bernardo et Richardo de ſancto victoꝛe: vt patebit in tuenti. Has quippe ſanctitatis regulas ſumma perfectionis ꝓeminentia obſeruauit benedicta virgo. His vita eius occupata tota extitit ſanctitate plena & ꝓ

bis atq; cum ipis omnibus in exemplum
ſanctitatis data:corona ſtellarum duode/
cim cius ſacratiſſima vita erat gl'iosa

Capitulum I

RO primo igitur ternario dixit: q
p ſanctus dauid ſpirituſancto dicta/
te tradit tres precipuas regulas
ſanctitatis obſeruandas fidelibus cū di/
cit pſ. xxxiij. Quis homo qui vult vitam
diligit dies videre bonos. et plurib⁹ ver/
bis vnam ſniam cōplectens: diuerte iniqt
a malo t fac bonum:inquire pacem t per
ſequere eam. Ecce tres prime regule ſan/
ctitatis patent.

Prima regula ꝓſiſtit in mali declinatōe
Scōa in arduoꝝ bonoꝝ exercitatione
Tertia in aduerſoꝝ patiēti tolleratione

Prima itaq; regula ſanctitatis ē in ma
lorum id eſt peccatoꝝ declinatione. Vnō
dicit a dauid:declina a malo. Malū em
culpe t peccati ꝓtrariatur beatitudini et
felicitati ſcitatis t gre. t ideo ſimul ineſſe
nō poſſunt. Hinc p Eſa. ca. i. clamat dns
Quieſcite agere querſe diſcite bñfacere.

Ad idfacit. i. q. i. ca. dns vbi habet q ſā
ctitas innocētie tm bonis cōuenit. qm vt
habet. xxiij. q. iij. Quant⁹: mali ſunt zizā
nia. Boni aūt ſunt triticū. g̃ p ſniaz data
a ſaluatore. Mat. xiij. Alligate iniqt zizā
nia ad conburrendū. triticū aūt congregate
in horrea mea ſequit q mal⁹ nō pōt ee dū
malus ē eſſe ſctūs t ſaluādus ſed dānan/
dus. Quāobrē Arit. primo Ethi. Felix
iniqt eſt q ſine vituperio mali eſt. Et. vij.
Ethico. ait: Homies diū pticipatiue dicū
tur ꝓter virtutis excellentiā hō vero pra
uus peior t crudelior eſt oī beſtia. Hec il
le. Vñ qui vult ſctūs eſſe t felix. hoc pri/
mū requit vt declinet a malo t agat peni/
tētiā ō pcō. iuxta illō ſaluatoris primā pdi
cationē. Mat. iiij. Pniam agite appropi/
q̃bit regnū celoꝝ. Primā hāc regulam
bñdicta ꝑgo excellētiſſime obſeruauit. qa
nunq̃ in tota vita ſua peccauit etiā venia
liter p Auguſtinū t Bern. Et pſuadet p
rōem ſm Alb. ſup miſſus eſt ca. clxxviij.
tale. q nullū etiam veniale vel originale
pctm eſt gra. g̃ vbi aliq̃d de pctō eſt ibi ali
quid vacuū de gra eſt. Cū g̃ btā virgo fue
rit gra plena:teſte angelo Lu. i. ergo nil ō
pctō fuit in ea. Scōa ſcitatis regula ē
in arduoꝝ operatione. Vñ ſubdit dauid et
fac iniqt bonū. qm vt dicit Greg⁹. homil.
de ꝓfeſſorib⁹ Oīn⁹ eſt malū nō agere: nu/
ſi etiā quiſq; ſtudeat et bonis opibus in/
ſudare. Scōam hanc regulā obſerua/
uit bñdicta virgo maria in ſūmo. q totā
ſuā vitam expendit in opere bono. vt enim
de ea ſcribunt ꝓcorditer Epiphan⁹ Ger
manus t ignat⁹ atq; hieronym⁹ in epla
ad Eromaciū t helindū hāc regulā vir/
go beata in tota ſua vita ſibi ſtatuerat: vt
hora matutina q̃tidie ſurgeret t vſq; ad
mā ꝓtinue atq; iceſſanter oraret. Ho au
rora cogitabat de filio ſuo oīa miſteria. ſ.
conceptionis:natiuitatis ꝭ baptiſmi:actiu/
nū:paſſionis:ſepulture:reſurrectiōis:aſce
ſionis tc. t gras agebat deo de tam pia li
beratione humani gnis. Illucteſcente die
vſq; ad tertiā. loca miſterioꝝ xpi ꝑ hie/
ruſalē exiſtentia vel intra deuotione ſedu
la actu viſitabat. A tertia vero vſq; ad no
nā hora terrino operi ſe occupabat. Fer/
tur vienne eſſe vnus cingulus quem ipſa
dicitur retuliſſe t qui cū viderunt narrāt
nunq̃ illo pulchriorē videri potuiſſe. Ite
a nona ab oratōe non recedebat quouſq;
illi angelus appareret t eſcā afferret quā
ſolebat de manu ei⁹ accipe cū gratiarum actio/
ne. Nec mir hoc qm ſi filios iſrael deus
pauit māna. xl. annis in deſerto angelicis
manibus ꝑparato. et beliam aſcendentez
in montem oreb. q̃tomagis illud creden/
dum eſt de ꝑgine mre. Eſca igitur quam
ꝑgo de manu angeli accipiebat: ipa refi/
ciebat. Que vero a pontifice accipiebat
pauperibus erogabat. Sed et q̃cquid la/
bore manuū acq̃rebat pauperibus diſtribue
bat Sedulius quoq; dicit q iuxta lectu/
li cius caput erat vna ſedes vbi libri ſcti
ſtabant quib⁹ ſomnū interrūpens ſepe ſe
pius legebat. Erat ibidē t oratoriuz vbi
iugit orōni t ꝓtēplationi inſiſtebat. Vnō
patet q nullū fuit tps: nulla hora: q̃ vti/
liter in dei ſeruitio t merito acq̃rendo nō
foret occupata tc. Tertia regula ſcita
tis eſt in aduerſoꝝ patiēti tolleratōe. ideo
dauid inquire inquit pacē. Admirū patiē
tia op⁹ pfectū habz Iac. i. Greg⁹. Sctōz
inquit vita i aduerſis tolerādis agnoſcit

dicente saluatore: In patientia vestra possidebitis animas vestras. Lu. xxi. Istã regulam beata virgo in summo seruauit. quoniã eius patiẽtia inuincibilis fuit ab omni malo. Et quis cogitare sufficiat cr̃/rum dolorem patientissime sustinuit cum filium suũ pati vidit cuius doloris gladius animã eius pertransiuit. Nullum vel minimũ verbũ impatientie in ea reperitur que tamen vnica oratiõe crucifixores sui nati: si libuisset occidi a deo meruisset. Si quippe helias vno verbo meruit vt descẽdat ignis de celo ⁊ consũmat quinquagenariũ principem ⁊ quinquaginta qui cum eo erant: multofortius id efficere potuisset dei mater. Sed quid perlege euangelicam hystoriã et certe non inuenies eam de passione sui vnici reclamãtẽ. Non vindictam exorantez: non vel minimo verbo contradicentem. O felicissima patientia marie et eius filij domini iesu qua vita data est mũdo. O peccator stude imitari eorum pietatem mititatem patientiã ⁊ mãsuetudinem ⁊c.

Capitulum II.

Accipiamus scõm ternariũ in quo ponuntur alie tres regule sanctitatis ẽm Christo. dicentem super Matheũ. Tria sũt inquit potissima que sanctificant homines. scilicet cordis mundicia: bonorum operum affluentia. factorum videlicet intentione recta. ⁊ spiritus sancti presentia. Vt igit ad premissa tria continuemus. Quarta regula sanctitatis consistit in munda ⁊ sancta affectione cordis atq; cogitatiõe. vt scilicet ad nil terrenuz: nil carnale afficiatur cor vbi maculetur eorum amore. Hinc per Esaiam dominus clamat ca. i. Lauamĩ mundi estote. Auferte malum cogitationum vestrarum ab oculis meis. Et Saluator mundo cordi visionem dei repromittit dicẽs: Matthei. v. Beati mũdo corde quoniaz ipsi deum videbunt. Et ratio huius regule elicit ab Augustino sup canonica Joh. ca. i. dicẽte. Talis ẽ vnusquisq; qualia amat. si terrã diligis terra es: si celum diligis celum es: si deum diligis non ego tibi dico: quia deus es. sed audi psalmistã dicentem. Ego dixi dij estis ⁊c. Hec ille.

Hãc regulam quãta diligentia obseruauerit virgo benedicta claret ex verbis Ambrosij lib. de ỹginitate dicẽtis. Quid inquit nobilius matre dei Quid splẽdidius ea quã elegit splendor eternus. Quid castius ea que christũ sine contagione generauit: virgo erat non solum corpore sed et mente. que nullo voli ambitu sincerum vulneraret affectum. Et iterum. Cogitationes inquit bonas virgo semper comites habebat. corde erat humilis: ỹbo grauis: animo prudens: loquendi partior: legendi studiosior: intenta operi: verecũda sermone: deum solum solita querere ⁊ pleno corde diligere ⁊c. Denicz hoc idẽ claret ex verbis Anselmi dicẽtis q ipa tanta puritate nitebat qua maior sub deo nequit intelligi. Quinta regula sanctitatis est in recta ⁊ sancta intentione qua homo regulatur in omni bona operatione. Haz vt dicit saluator Mat. vi. Lucerna corporis tui est oculus tuus. si oculꝰ tuus simplex fuerit non habens aliquã partez tenebrarum erit corpus tuum luciduz totum. si vero oculus sez intentionis nequã fuerit. totum corpus tuum. i. totuz opꝰ tenebrosum erit. Huic cõcordãt iura. xli. di. Quisquis. Et. xxiij. q. v. Cũ minister vbi hẽ q intẽtio finẽ operi imponit Intentionẽ em respicit deꝰ plusz actus. v. q. v. Si sacerdotibus ⁊c. Et huic concordat ỹbũ phi. ij. Thopicoz. vbi dicit. Cuius finis bonus ipsum quoq; bonuz. et cuius finis malus ipsum quoq; malum ꝓterea apostolus hortatur dicẽs. Omnia in laudem dei faciatis Hãc regulã virgo btã summopere obseruauit vt in omnibus non nisi dei honorem quereret et intenderet vt de ea testatur Ambrosius libro de virginitate. Sexta regula sanctitatis est in gratie spũssancti influitione Sine nanq; gr̃a spũssancti nõ habet homo sanctificari. teste apl̃o. ij. Coz. iij. Nõ q sufficiẽtes sumꝰ aliquid cogitare ex nobis tanz ex nobis sed omnis nostra sufficientia ex deo ẽ. Hi mirum vt habetur de conse. di. iij. Placuit. Sine gratia dei nec mandata eius impleri possunt Et di. xl. Quelibet. dicit q sine gratia dei quantumlibet occulta loca animã saluare non possũt. quia et de para

diso homo: t de celo angelus peccādo ce/
cidit. Hec ibi. Quivult ergo sanctus es/
se studeat in hac vita dei gratiam sollicite
querere t cōseruare. Hanc regulā sum
ma pēminētia i sua tota vita seruauit bea/
ta ỳgo: quia gratia plena fuit.

Capitulum III

Ertium ternarium regularuz p/
t ducamus: in quo superadduntur
tres alie regule sanctitatis ſm de
uotum Bernardū. Quarum ṕma t in
ordine ad premissa Septima regula sā
ctis est in sobrij victus obseruatione. Nā
vt habetur de conse.di.v.ca. Ne tales Bu
la nil celeste permittit homini cogitare. p/
pterea salu ifor Luce.xxi.dicit: Attendite
vobis ne forte grauentur corda vestra cra
pula t ebrietate. Hinc t petrus ṕma ca/
nonica ca.v. clamat di. Fratres sobrij esto
te t vigilate quia aduersarius vester dia/
bolus tc̄. Hāc certe regulam sobrietа
tis obseruauit beata ỳgo ī omib tempa/
tissime se habēdo. vt testatur Ambrosius
libro de virginitate dicēs sic. Quid exeq̄r
ciborum parsimoniā officioz redundanti
am. Alterū vltra naturam superfuisse sc̄z
in maria. Altez ipi pene nature defuisse.
Illic nulla intermissa tempora. Hic con/
tinuata ieiunio dies. et si quādo successis/
set reficiendi voluntas: cibus plerūq; ob/
uius fuit qui mortem arceret non qui de/
litias ministraret. Dormire illi non prius
cupiditas q̄z necessitas fuit Et tamen cū
quiescebat corpus: vigilabat anim9 q̄ fre/
quēter in somnis aut lecta repetit aut sō/
no interrupto continuat: aut disposita ge
rit aut gerenda pronunciat. Hec Amb.
Ecce quanta sobrietas marie. Octa/
ua regula sanctitatis est in charitatis af/
fectione. Charitas enim est sine qua nec
fides: nec iusticia: nec bona opera valent
ad salutem. vt patet.xxiij.q.i.vbi. Et ca.
Odi.et ca.se. Et de pe.di.v.§. Item hec
est charitas. Unde apostol9.i. Corint.xiij
Si linguis hominum loquar et angelo/
rum: charitatem autem non habeam fac/
tus sū velut.es so. Proptерea Bernardus
super cantica ser.xxvij.dicit. Quantitas
sanctitatis: videlicet cuiusq; anime exti/
matur ad mensuram charitatis quaz ha/
bet vt que multum habet charitatis ma
gna: que parum parua: que nil nihil sit.

Hanc regulam benedicta virgo in sū
mo seruauit. quia sūme deuz dilexit t pxi
mum propter deum: vt patebit infra cum
de eius charitate agetur. ergo summe san
ctissima fuit. Nona regula sanctitatis
est in humilitatis fundatione. iuxta illud
Luce.xvij. Cum feceritis omnia que pre/
cepta sunt vobis: dicite serui inutiles su/
mus. Et iterum ca.xviij. Qui se humiliat
exaltabitur. Hugo de hūilitate. Ille ma
ior in celo qui humilior in mundo. Bea
ta virgo summe humilis fuit: propter qō
et sūme deo placuit vt mater fieret dei. Ip̄
sa teste Luce.i. Respexit humilitatez an/
cille sue tc̄. Capitulum IIII

Cipe vltimū ternarium regula/
a rum sanctitatis ſm Richardum
Bern̄. Gregoriū atq; alios sacroſ
doctores quarū. Pria et in ordine ad p̄di/
cta Decima regula est in primoz edi/
ficatione. Rich. Oportet inquit hominē
sanctum etiam ad eos qui foris sunt de/
bite esse ordinatum. vt iuxta dictum apli.
Prouideam9 bona nō solum coz̄ deo: sz̄
etiam coz̄ hominib. Ro.xij. scz̄ habētes
edificatoriā conuersationē. Nam vt habe
tur.v.q.vij.§. Paulus. Parū est in se a fi/
de non exorbitare: t alios exemplo vl̄ ver
bo ejicere. Et iterū.xi.q.iij. Precipue dicit
Gregorius. Tot mortibus digni sunt p̄/
lati. etiam si peruersa nunq̄ perpetrant:
quot ad subditos prauitatis exempla trās/
mittunt. Hinc Arist.v. Ethi. dicit: Opti
mus ē qui nō solū ad se vtitur virtute sed
etiam ad alios. Pessimus aūt est q̄ nō so/
lum vtitur malicia ad se sed etiam ad ali/
os Hec ille. Benedicta ỳgo nunq̄ ali/
quē scandalisauit. quia vt dicit Ambrosi/
us libro de virginitate: Nil iquit rotum
in oculis marie: nil pcax in verbis: nil in
actu verecundū. Non gestus fractior: non
ingressus solutior: nō vox petulātior vt ip
sa corpis spēs sitacbq; fuerit mētis t figu
ra pbitaz. Ire biero. i epla ad cromaciū t
helinō. di. Hāc irascēte null9 vidit: banc
maledicēte null9 audiuit: ois act9 t omis
sermo eius ita erat gīa plen9 vt cognosce
ret in eius lingua de9. Denicq; ipsa progi/

ximos edificauit et eis pfuit informatiõe boni. ꝺa vt dicit hiero⁹. vbi s. Sollicita erat maria circa socias suas: ne aliqua ex eis in aliq̃ sermone peccasset. Ne aliq̃ iniuriosa aut supba circa parẽ suã existeret Sine intermissione bñdicebat deũ Et ne forte in salutatione sua a laudib⁹ dei tolleret si quis eaz salutabat illa p salute deo gras respõdebat. Ab ipa nempe primum pcessit. vt dñ salutant homines sancti deo gratias dicant. Quotidie videbant angeli loqui ei et quasi charissimi obtempabãt ei. Hec hiero⁹. Preterea eius vita inclita cunctas illustrat ecclesias. s. exẽplo edificationis. vt canit ecclesia. Undecima regula sanctitatis est in omniũ virtutũ decoratione. Un Bern. Quãtumlibet te affliges: quantumlibet te cruties non dabit tibi copiã sui dominus virtutũ nisi fueris virtutibus adornat⁹ Hec ille. Hinc apostol⁹. i. Cor. xiij. Non in sermone ẽ regnũ dei sed in virtute. Nec sufficit vnã tantuz habere virtutũ sed oẽs: vt omia vitia impugnentur. sicut em miles mundi nõ ẽ expedit⁹ nisi omia arma habeat ita nec miles christi si aliqua virt⁹ sibi defuerit Un Greg⁹. xij. li. moral. Una inquit virt⁹ sine alĩs aut oĩno nulla est aut imperfecta. Et Tulius in secũdo. de tusculanis questionibus dicit. Si vnam virturem cõfessus es te non habere: nullã necesse ẽ te habiturũ. Hec ille. Benedicta virgo sup omnes excellentissime omnib⁹ virtutibus pollebat. vt ostendet pte. ij. huj⁹ libri. ergo ipsa sanctissima erat. Hiero⁹. Si diligenter attendas: nil est virtutis: nil splendoris: nil gratie: nil cãdoris quod nõ splẽdeat in maria. Duodecima regula sanctitatis in finali perseueratiõe. quia vt dicit Greg⁹. i. li. moral. Incassuz bonũ op⁹ agitur: si ante finẽ vite deseratur. Non em qui incipit sed qui perseuerauerit hic saluus erit. Mat. xviij. Unde Ber. in epla. ccxviij. dicit. Sola est pseuerãtia cui eternum pmittitur pmiuz sine qua nemo videbit deuz tc. Bñdicta virgo maria in flexibiliter vsq; ad mortẽ adhesit bono et perseuerauit in plenitudine gratie. ergo claret q ipsa sanctissima fuerit. O iaq; fidelis anima stude imitari mariã si vis sanctificari. si vis corregnare ei Ne dimittas legem vite ei⁹ vt addat gra tuo capiti

Pro simplicium autem et ruraliũ auditorum informatione et edificatione libeat finaliter poni hic vnum Exempluz. quod partim accipio ex libro qui dicitur speculum virginis marie: partim vero ex pmptuario discipuli. Exẽplo. xxij. in hoc opere conbinatum. Miraculum

Erat nanq; quedam deuota persona q̃ deuotione sedula orabat virginem mariam vt sibi reuelaret qualiter ipsa i sua vita deuz orabat et illi placere studebat atq; gratiam summã coram eo acquirebat. quatenus imitando eam mereretur: et ipa beate virgini conformata: gratiam magnam vtcunq; coram deo inuenire. Quadaz ergo vice beata virgo sibi apparens reuelauit dicẽs: Cum inquit essem adhuc tenera in etate: surgebam in noctis medio et in templo pcumbens ista orabaz. Primo vt oĩpotens deus daret mihi gratiam q eius preceptum per omnia implere possim et in omnibus eius voluntatẽ facere: atq; amare omnia que ipse amat et odire omia que odit. Secundo petebam q deũ sup omnia diligerem et primũ fm suam voluntatem amarẽ: sciebam em q ab amore eius omnis gratia descẽderet nec aliqua virt⁹ sine eius dilectiõe inesse posset. Tertio petebã humilitatẽ: patientiã: benignitatẽ castitatẽ. et oẽs virtutes vt sibi placere magis possez Quarto petebã vt mererer videre temp⁹ in quo virgo filiũ dei p generis humani redẽptione nasciturũ parere haberet et portare: vt possem ei seruire ac xp̃m veruz dei filiũ in eius gremio adorare Hoc intellige ante christi incarnationem ex ea factam. quia pter humilitatez nimiã. ipsa beata Maria non reputabat se esse dignam ad id vt ipsa foret illa dei genitrix virgo. Postea autem q christum peperit id non petiuit sed gratias egit. ꝺa ipsa mater dei fieri meruit qui per passionem munduz redemit tc. Insuper petebam inquit vt vniuersum populum ad suum seruitium conseruaret. Et addidit q omnem gratiam et virtutez excepta gra sctificatiõis nõ sine inqt laboze acquisiui: sed pnua oõne et ardẽti desiderio pfũda

humilitate et deuotione: multisq; lachrymis ac multa corporis afflictiõe perfecte possedi. O igit deuota aia studeꝑ minimis modis t tu deũ exorare si vis ingrã ꝓficere preter id solum q ꝓ eius quarta petitiõe studeꝑ gratias deo agere t orare vt ipsam virginẽ benedictã in celo ualeas cuꝫ filio eius glorioſa viſione intueri. Item paupcula quedã ambas ſuas filias in obſequiũ t imitationẽ beate ẏginis in his ꝑtactis t aliꝭ deuotionibꝰ ſiſibus ab infantia diligenter tradidit t coram altari beate virginis eas ducens recõmendauit dicens: O dña has duas filias meas mundas t te imitantes offero:tu ſis eaꝫ mr et ꝓſeruatrix. Quaꝫ etiã manꝰ manibꝰ ima ginis beate virginis ꝓiunxit in argumentũ deuotionis. Quibꝰ moꝫ domũ remeãtibus. Ecce iuuenis ſplendido vultu et habitu apparuit preforibus et centum libras eis dedit quibus ſuã paupertatez ꝑ quotidiano victu ſubleuarẽt. Extra emuli vicini concitati ꝓtra eas famare ceperũt q eſſent male t amaſiaꝫ meretricio victitarent: Ille ſe recõmendarunt beate virgini vt tanq̃ pia earũ mater eis in iſta infamia ſubueniret. Vnde in quadã ſolẽnitate beate marie in pũtia oĩm in eccleſia angelus chriſti deſcẽdit de celo t ſerta florũ eis dedit dicẽs. Hec ſerta mater vr̃a beata virgo maria in argumentũ veſtre ẏginitatis tranſmiſit. t ſic ab infamia liberate ſunt. Inſup princeps illiꝰ terre t oĩs populus miraculo ſtupefacti duo monaſteria ſanctimonialiũ conſtruxerũt in honorẽ beate marie t magnifice dotauerunt et eaſdez duas ſorores illis monaſterijs duobus ꝓfecerũt. vbi multe ẏgines degẽtes t vitã marie btẽ imitãtes ac deuotionẽ ad celeſtia regna feliciter migrauerũt. Ecce igit q̃ piũ t ſanctũ eſt imitari btãm virginẽ in caſtitate t oratione deuota. vt in eiſdẽ ſanctis operibus ꝓficias quibus ipſa ꝓfecit: in eis virtutibus deo placeas et ſine fine cũ ipa in celo gaudeas Amen.

Pars tertia libri ſeptimi de virtutũ precelſitudine qua beata maria prefulſit ſup oẽs creaturas in omni perfectione actionis et cõtemplationis ꝛc.

Alte filie congregauerũt diuitias tu ſupgreſſa es vniuerſas. Prouer. vltima. Quibus in verbis benedicta virgo maria dei mater dignissima cõmendat. Primo quidẽ a diuitiaꝫ ſpiritualiũ opulẽtia quas diuitias multe filie id ẽ ſcte aĩe cõgregauerunt. Sũt nãq; diuitie quedaꝫ temporales que dant bonis et malis. Bonis ad ſuſtentationẽ t meritorũ cumulationẽ ꝑ eaꝫ ꝓ chriſto eroganẽ. vt dicit Ambroſi⁹. Dalis vero ad remunerationẽ. iuxta illud Dat. vi. Recꝑerunt mercedẽ ſuã. Alie vero ſunt diuine ſpũales q̃ ſunt dona t virtutes gratia t bonorũ operum merita ac glia q̃ poſſeſſores ſuos vere faciunt diuites Greg⁹. Si diuitias amatis t vere frẽs diuites eſſe cupitis veras diuitias amate Ꝓias ſancti cõtemnũt diuitias. i. tpales. Secũdas vero ꝓgregare toto conamine ſatagũt de quibus verba ꝓaſſumpta dicunt: Alte filie ꝓgregauerũt diuitias: quas et bñdicta maria ſtudio cõtinuo in vita ꝓgregauit. Secũdo quoq; cõmendat a ſingulari excellentia cum ſubdit: Tu ſupergreſſa eſt vniuerſas. Vere ipa virgo beatiſſima ſupgreſſa eſt vniuerſas: donis et virtutibꝰ dignitate meritis gratia t gloria. vtpote Regina t dña oĩm angelorũ et hominũ: mater gratie t miſerõe: ẏgo virginũ in quã teſte angelo Luce. i. Spũſanctus ſuꝑuenit id eſt ꝓ alis venit t virtus altiſſimi eã totã obumbrauit Locuturi itaq; ad ꝓpoſitum de excellẽtia meritoꝝ t virtutũ btẽ marie q̃s i vita ſũma ꝓfectionis altitudie habuit tria miſteria declarabimus.

Primũ d excellẽtia externe actionis.
Secõm de excellẽtia interne cõtemplatiõis
Tertiũ de excellẽtia virtuoſe ꝓfectionis

Articulus primus de excellẽtia meritorie opationis externe ſiue vite actiue btẽ virgis marie

Circa primũ de vita actiua marie t excellentia opationis eius externe Que-

ritur. Utrã benedicta virgo maria ꝑcellat oĩm aliorũ sanctorum merita in operatione externa siue vita actiua. Nam argui potest ꝙ nõ. quia ipa fuit ꝓtemplationi diuine totaliter dedita: iuxta illud qõ de ea canitur ab ecclesia Maria optimaz ꝑtem elegit id est vitã ꝓtemplatiuã q̃ non aufferetur ab ea in eternũ. ergo vel pauca vel nulla potuit facere opera exteriora cũ illa impedire habeant quietudinẽ mẽtis. Et intellectus ad interiora se conuertens cum totaliter se cõuertit quocunꝫ diuertit. vt dicit tertio de anima non potuit ad exteriora opera intendere. Et ꝑ cõsequẽs minoris est meriti respectu eoꝝ sanctoruz qui arduissima exercitia corporalia leguntur fecisse Itẽ merces z meritũ debetur labori ꝑm illõ Apli. i. Corinth. ix. Unusquisqꝫ ꝓpriã mercedẽ accipiet ꝑm laborez suum. Ex quo sequitur ꝙ quanto quis laboriosius z magis arduum opus facit tãto magis ẽ meritorium. sed cõpiunt multi fuisse sancti q̃ operati sunt in vita mirãda z arduissima opera ac laboriosissima. Ut verbigratia sanctus Paulinus Episcopus fecit tale maximum opus ꝙ seipsum vendidit pro filio cuiusdam vidue in seruitutem. put testatur Hieronym⁹ lib. de viris illustribus. Item sanctus Francisc⁹ vlceroſas plagas leprosoruz oscula batur et saniem educens z extergens eis multimode deseruiebat Sed et beata elisabeth similia faciebat z proprio velo capitis extergebat: ad secessum debiles debiliorꝝ in vlnis ducebat. Itez sanctus Johannes baptista nunꝫ carnes comedit. aut pisces: nec vinum aut siceraz bibit. in deserto vitã austerissimam per omnẽ modum duxit: adeo ꝙ nec panem manducasse legitur: sed mel siluestre z locustas tm. Cõsimilia plura maxima leguntur facta a sanctis. cum tale quid non compiatur de beata virgine scriptum non videt quomodo eius actionis vel vite actiue meritu⁹ precellat aliorum sanctorum merita. Sicut igitur alĩ precellere videnꝫ in operibus misericordie z vite austeritate beatam mariam. ita z in merito operationis

Sed contra est qõ dicit Damascenus. quia ipsa a nullo illustrium superatur vel vincitur. si ergo vinceretur in merito vincereturz in premio. quia vt dicit Isidor⁹ libro de sũmo bono z cõmuniter doctores meritũ correspondet premio. Respõdetur igitur ponẽdo cõclusionẽ ꝙ beata virgo maria excellit omniũ sanctorũ merita in opatiõe boni z actiua vita. Et hoc ostẽditur ꝑm Albertũ sup missus ẽ ca. lxxxviij quadrupliciter. Primo ex ratiõe mundicie. quia tanto opera bona sunt magis meritoria. et deo acceptioza quanto sunt ab inquinamẽto peccati elõgata z mũda. Unꝫ ps. Scõm puritatem manuũ mearꝫ id est operationũ bonarum retribuet mihi. Et itez Ambulans in via imaculata hic mihi ministrabat. Quo contra ꝑ esaiam ca. i. domin⁹ dicit ad malos. Non accipiã inquit de manu vestra sacrificiũ manus eĩm vestre plene sunt sanguine. i. peccato. Sz qz ipa sola ẏgo btã fuit iter viatores que nunquã sua opa vel veniali peccato inquinauit. quia nunꝫ peccauit etiã venialiter. Unde Aug⁹. Excepta hac virgine de qua ꝓpter honorem domini cum de peccatis agit nullã volo haberi q̃stionẽ Si oẽs scti z sancte ꝙuenirẽt dicerẽt: si dixerim⁹ qz pctm̃ non habem⁹ nosmetipos seducim⁹ z veritas in nobis nõ est. Hec ille. g̃ ipa plus meruit in opatiõe Secũdo oñdit rõne charitatis z gre. qm̃ quãto opus ꝓcedit ex maiori charitate z plenitudine gre tanto ẽ magis meritoriũ. qz plus placet deo affect⁹ offerẽtis q̃ mun⁹. vt dicit Greg⁹. et patet. iij. q. vij. In graniby. et xxiij. q. i. Odi. ꝓrerea Apls. ij. Cor. ix. Hilarẽ datorẽ diligit de⁹. z Arist. i. Ethi cor. De⁹ nõ ẽ remũerator noim sz aduerbioz. Sz btã ẏgo sup oẽs plena fuit gra et ex maiori charitate opata ẽ. g̃ plus omniby meruit. Tertio oñdit rõe efficacie nã ipa sũmũ bonũ fecit in eo ꝙ deũ genuit qui oĩa regenerauit. tantũ effectũ ꝓtulit boni de se ꝙ nullus act⁹ vel effectus alicui⁹ pure creature illi vel dignitate vl vtilitate poterit coequari. Quarto ostenditur ex operibus misericordie in q̃bus potissime cõsistit vita actiua. z de q̃bus dñs in iudicio dissceptabit. vt patz Dat. xxv. Illa eĩm opera exercuit btã ẏgo circa christũ. qm̃ eũ ꝓgrinũ suscepit hospitio ẏgis

nalis vteri. cum esurientē paruulū pauit. et sitientem suo lacte potauit. nudum pānis inuoluit et tunica sacta vestiuit. eum infirmum visitauit cum deficiente in cruce affuit ⁊ cum tanquaꝫ pia mater in cunabulis positum membris infantilibus existentem fouit balneauit. ⁊ pluribus seruitijs ei deseruiens frequētauit. eū quoꝫ captum et morti adiudicatum non deseruit sed et moriētem sepeliuit. Alijꝫ autem etsi opera misericordie exhibuerunt non tamen christo in ꝓpria persona sed in mēbris eius ⁊ ideo ipsa precellit. Itē ista opera exercuit beata virgo in summo super omnes viatores quia operum misericordie alterum altero est maiꝰ ⁊ excellentius quinqꝫ modis. Primo si fit ex maiori charitate. Secundo si fit magis indigenti. Tertio si fit magis digno indigēti. Quarto si fit cum maiori effectu impenso. Quinto si fit ex magis necessario et minus superfluo. hec omnia fuerunt in beata virgine in sūmo Charitas em̄ eius precellit omniū creaturarū charitatez ex qua sūma charitate ista opera circa christum exhibuit. Item maxime indigēti tribuit quia nemo inter viatores pauperior iesu fuit: iuxta illō Mat. viij. Vulpes foueas habēt ⁊ volucres celi nidos: filius autez hominis non habet vbi reclinet caput. Item dignissimo pauperi tribuit quia nemo dignior mendicus fuit q̄ mendicus deus. Magnū quippe esset opus misericordie quod fieret pauperi laico. Maius quod fieret pauperi clerico vel religioso. adhuc maiꝰ quod fieret pauperi episcopo. et sūmum quod fieret pape mendico. ergo inproportionabiliter summū opus misericordie fuit qō fiebat a virgine gl'iosa pauperrimo deo. Item maximum effectum misericordie impendit cum se totam pauperrimo christo in seruitutē tradidit. ⁊ cū nobis miseris captiuis ⁊ mendicis deum filium suū ip̄m dedit in redemptionez et cum ipo dedit nobis regnum celoꝝ ⁊ omne bonū. Itē de non superfluo sed omno necessario opus misericordie exercuit circa paupr̄imū deū. quia de ꝓpria sanguine et purissima propria carne ei tunicam in incarnatione ministrauit. et in suo vtero de purissimo suo sanguine eum aluit atq; de ꝓpio lacte cibauit eum natum ⁊ lactauit. ⁊c. Hec Alber. Ad ea ergo que in contrarium obiciuntur. R̄ndetur ad primuꝫ q̄ hoc speciali prerogatiua fuit miraculose in benedicta virgine q̄ ipsa in sūma cōtemplatione esset continue ⁊ tamen ab eterno bono opere ⁊ seruitio christi non impediretur. sed simul vtrūq; agere posset. Propterea de ea legit ecclesia illud euangelium. Intrauit iesus in quoddā castellum. per quod figurat introitus christi in vterum virginalem. Et mulier quedā nomine martha. per quā figurat marie sensualitas et inferior pars rationis que ministrauit i actiua christo. Eius soror magdalena: id est superior pars rationis erat continue intenta diuine contemplationi. q̄ quod docetur. quia marie simul inerat et actio externa ⁊ cōtemplatio altissima speciali dei dono nec alteruꝫ ab altera impediebatur. Ad secundū respondetur q̄ vt dicit Thomas tertio scripto sniarū di. xxv. ar. iij. q. ij. Et secūda secūde. q. clxxij. ar. ij. Alter labor exterior auget premium et alter charitas. quia labor exterior operat ad augmentum premij accidentalis: charitas vero operatur ad augmentum premij essentialis: qō p̄cipaliter cōsistit in charitate Sic ergo meritum premij essentialis non est in ipsius operis laboriositate ⁊ difficultate: sed i charitate. Vnde dato q̄ aliqui vt etiā iobānes baptista fecerint maiores labores ducendo vitam austeriorem. tamē non ꝓpter hoc sequitur q̄ maius meritum acquisierint. quia maiori charitate fecit beata virgo minimū opꝰ q̄ alius sanctus fecerit maximū bonum. et ideo ex maiori charitate maius meritū acquisiuit. quoniā essentiale incompabiliter prefertur accidentali premio. vt dicit. Richardus de media villa ꝓbans super quarto sniaꝝ circa. di. xlix. ⁊c. Vel aliter potest dici q̄ vt notat idem Tho. eodē. iij scripto. di. xxx. arti. v. Vtrū merituꝫ p̄cipaliter ꝓsistat in charitate. Et p̄ma secūde q. cxiij. arti. iij. Et secūda secūde. q. xxiij. artī. vij. Duplex est meritum scilicet dimissionis pene et consecutionis boni: difficultas ergo operis nō facit ad meritū nisi di-

missionis pene p modū cuiusdā cōmutationis. sed ad meritū ꝓsecutionis boni facit maior conatus qui est ſm maiorē inclinationē voluntatis z hanc ꝑncipaliter facit caritas q̄ q̄ maior fuit i ꝙgie bn̄dicta que nec indiguit ad primū quia nunquā peccauit. Ui sequit q̄ maius fuit meritū in eius actione quacunq; z sic patz Q igit̄ beata xp̄iana z fidelis a'ia pensa q̄ntū virgo bn̄dicta p̄cellat i omi actione sua et ſtude eā imitari ardua faciēdo z ex caritate magna: vt z tu merearis coram deo esse magna.

Articulus secundus de excellentia interne contemplationis beate marie qualiter oim viatorum cōtemplationē p̄cellebat.

Ecūdū misteriuz interne ꝓtemplationis. Ubi notandū ſm Alb. sup missus est ca. lxxxix. q̄ cognitio siue cōtemplatio beatissime virginis triplicit excellebat alias cognitiones oim viatoꝝ.

Primo in cognitionis ꝑfectione
Scōo in habitus possessione
Tertio i modo cognoscēdi cum quiete z sine abstractione

Primo in cognitiōis vel ꝓtemplationis ꝑfectione. quia eā p alijs viatoribus habebat eleuatā mētē ad diuina: igit maior ꝑfectō cognitionis debeb̄at ei rōne maioris eleuationis p habitus meliores z excellētiores. Ad ſi ꝙsideramus gradus quibus ascendit ad videndū deū ſm habit⁹ gratuitos est excellentia in hmōi eleuatione aie ad deū ſm maiorē habituū gratuitoꝝ perfectionē aiam super posse nature magis z magis eleuantiū z deoꝑpinqui⁹cōiugentiū. Interſquos. Primo gradu eleuant gratie sacramentales impedimēta culpe z pene remouētes z fomitē diminuentes que aiam trahunt deorſū. Scōo gradu sunt ſtutes aiam in esse gratuito ꝑficientes ꝑmo z p opationē in fine dirigentes. Tertio gradu sunt dona aiaz ad excellētiores actus gratuitos ꝑficientes. et magis eā fini. i. deo cōiūgētes In quarto gradu sunt fructus aiam ſm possibilitatem vie deo ꝓiunctā delectantes et reficientes. Ex his quattuor gradibus a latere currunt bitudines circa subiectū: in q̄ sunt p̄dicti habitus status ꝑfectionis ſm modū vie cōplentes z̄c. Scōo quoq; excellebat contemplatio beate virginis in habitus possessione. habit⁹ possessionū dico quia talis habitus est actus qualē habuit paulus in raptu ad temp⁹ z post statim non habuit sed habitus cū actu cessauit. Talis inquā generis habitū sed ꝑfectiorē beatissima virgo semper z cōtinue habuit ab eo tempe quo primū mater dei facta fuit vsq; dum idē habitus in gl'iosā cognitionem ſm statū patrie ꝑfect⁹ fuit. Et ita cōtinuatio possessionis debebat ei ratione perfectionis maioris qua huic vite super omēs viatores funditus mortua fuit. et vita peccati extincto fomite irrefu scitabiliter mortua fuit. Propter qō vita eius cū christo in deo abscondita fuit semper et curie angelice p̄sens intra dei sanctuariū habitauit. Unde merito dicere potuit illud Eccī. xxiiij. In habitatiōe sācta coram ipo ministraui. z sic i ſyon firmata suz: et in ciuitate sanctificata similiter requiui z̄c. Tertio excellebat in modo cognoscendi cum quiete z sine abstractione: qualis est in raptu. Nam modus cognoscendi virginis marie non semp fuit per modū abstractionis vel ſtuporis vel extaſis vel sopoꝛis. Hec em̄ ꝓtingunt ꝓpter excellentiā z imꝓportionabilitatē lumis ad intellectum illuminabilē. vt patet p simile in lumine corpali in transfiguratiōe domini q̄n ostendit discipulis claritatē simile mā claritati glorie. Dicit em̄ q' petrus et qui cū eo erāt: grauati erant somno. ita vt videre nō possent. Ui domino petrus dixit: Bonū est nos hic esse nesciens quid diceret. Stupoꝛ em̄ circūdederat eū. Similiter in lumine ſpūali est. Ui paul⁹ excellētiori visione ſtupefactus dixit: Utrū in corpe vel extra corpus nescio: deus scit Hunc autē ſtupoꝛem beatissima ꝙgo nō habuit cuius intellectus deiformior z illi luci ꝓportionabilior fuit. Unde sicut eadem lux que est egris oculis odiosa ē oculis sanis amabilis. Et sicut p eandē lucē clari oculi perfectius vident z sine grur/

bratione. Eger aũt ocul⁹ min⁹ pfecte z cũ ꝓturbatiõe: ita lux spũalis q; oculis pauli fuit imꝓportionabil'. ido fecit rapti cũ stupore. Talis lux oculis bñissime virginis fuit ꝓportionabilis sine stupore cũ delectatione. Et hoc debebat ei rõne puritatis et mundicie qua sup paulũ z omẽs viatores nitebat imꝓportionabiliter z excellenter. Hec Alb. vbi s. Quis ergo hoim. Que rõnabiliũ mentiũ poterit excogitare: ꝙtũ deiformis fuerit mẽs virginis bñdicte ꝙ/ta luce resplẽduerit ꝙtũve sapore diuine ꝓtẽplatiõis expta fuerit O vtinã aia mea aliqñ illi⁹ ꝓceps cẽ ꝙtulũcunq; mererer ris. z ẏgis bñissime vnacũ ei⁹ filio dulci ihesu ꝓgratulatõe intima suauitate pfruereris. O vtinã moriar aia mea morte iusto⁹ vt ingredi valeat ad ꝓtemplationez beatoꝝ. z videre valeat multitudinem in xpo z eius pia matre dilectoꝝ.

Articulus tertius de virtutũ ꝓfectione z excellentia earundem in beata maria vbi describunt duodecim virtutes in ipsa

Ertium misteriũ

t dicit virtuose pfectionis z ei⁹ excellẽtie. Hã fm Alb. vbi supra. s. ca. lxxxix. btã virgo habuit virtutes cardinales per modũ patrie sed fm statũ vie ꝙ modũ patrie ꝙtum ad actuum pfectionẽ: fm statũ vie quantum ad meredi cõditionẽ. Et ita habuit eas medio modo inter cõprehensores z viatores. Dediom⁹ ꝙ participationẽ. Talem inquã ꝓticipationem q; accepit meliorez partem ab vtroq; extremoꝝ. Comprehensores em̃ habent ꝑtutes has fm actuũ ꝙ fectionẽ. sed ꝓter merendi ꝓditionẽ: viatores autem cũ merendi ꝓditiõe: sed cuz tuum imꝑfectione. Ipsa autez ẏgo habuit eas cum actuũ perfectiõe fm comprehensores z cum merendi ꝓditione fm viatores. Vñ habuit eas excellentius viatoribus quantũ ad actũ. z comprehensoribus quantũ ad effectum. Hec Alb. Vt aũt magis clarescat quantũ virgo benedicta virtutibus in sua vita ꝓniteat vel ꝑfulgeat ꝓducamus in medium duodecim ꝑcipuas virtutes quasi duodecim stellas ꝑfulgdas qbus ipsa coronata fore in Apocal. ca. xij. prefigurat vt per singulas eius virtutes excellentia clarescat.

De excellẽtia fidei marie. Ca. I

Rima virtus excellẽtissime fuit i p maria virgine. Fides eius qui ꝑ fides mater fuit fide omniuz aliorum sanctorum fm Albertũ vbi supra.

Primo ratione constantie
Secũdo ratione mundicie
Tertio ratione efficacie
Quarto ratione experientie

Primo ratione constantie. fides em̃ beate virginis fuit constantissima: que nunq; defecit nec fuit intercepta. aliorum autem fidei constantia fuit deficiens z intercepta vt patet de fide apostoloꝝ de quib⁹ saluator ait Math. xxvi. Oẽs vos scãdalũ patiemini in me. s. in passione. Secundo ratione mundicie. Fuit em̃ fides beate virginis mundissima et incontaminata per peccatũ: quoniã nunquã peccauit etiã venialiter. vt dicit Augustin⁹ Alq autem omnes peccauerunt. iuxta illud. i. Joh. i. Si dixerim⁹ q; ptm̃ non habemus nosmetipsos seducim⁹. Tertio rationẽ efficacie. quia fides beate virgis fuit maxime efficacie. Cum em̃ scriptum sit Dar. ix. capi. Omnia possibilia sunt credenti. in fide ei⁹ secut⁹ ẽ effect⁹ imꝓportõabil' fidei aliorum adeo q; iuxta dictum saluatoris Math. xvij. Si habueritis inqt fidẽ sicut ꝙnũ sinapis z dixeritis mõti huic tolle te z mitte in mare obediet vobis Ad benedicte virginis dictum quo ait: fiat mihi fm verbum tuum: summ⁹ mons montium: id est deus ipse tulit se et misit se in mare id est in mariam z amaras penalitates huius vite. Quarto ratione experientie: z si nãq; patres veteris z noui testamẽti crediderunt ꝺ virgine nasciturũ vel natum christum: ipsa benedicta ẏgo non tantum credidit: sed et per experientiam cognouit vnde claret eius fidei excellẽtia

De spe marie. Capitulũ. II

Ecunda virtus Spes fuit excellentissime fulgens in vita marie s virginis. Cum enim vt ait magi/

ster i tertio. Spes est certa expectatio fu/
ture beatitudinis ex meritis z gratia pro
uenies. Hec certitudo spei vel expectatio/
nis fuit summa in beata virgine. quia cer
titudo spei aliozum vel est fallibilis vel cō
ditionalis. Si eñ certus est quis de eter/
na beatitudine falli potest qz cadere pōt.
Si aūt sperat sub conditione vt vidz si p
manserit in charitate certitudo sua est cō
ditionalis z non absoluta. Sed in beata
virgie certitudo de eterna beatitudine fu/
it infallibilis z absoluta: eo q certa fuit q
matrē dei impossibile fozet a beatitudine
excludi vel cadere. ergo eius certitudo fu
it maioz certitudine aliozū. Item beata
virgo inpportionabiliter maius gaudiū
omnibus aliis expectauit. ergo maiorem
spem habuit. Itē omnis alterius via/
toris expectatio est p modum esurientis
Expectatio autez beate virginis fuit per
modum comedētis scz per experientiam.
Sed inpportionabiliter magis delectat
exspectatio spei in comedendo qz in esuri/
endo. ergo maximā super omnes alios ip
sa spem habuit. Hec Albertus super mis
us est capi. lxxxiij.

De charitate marie. Ca. III

Ertia virtus. Charitas sūma fu/
it in beata virgine. quoniam ipsa
summe impleuit illud preceptum
Matth. xxij. Diliges dominū deum tuuz
ex toto corde tuo zc. Et iteruz Diliges p/
ximū tuuz sicut teipsum. ꝓpter quod sum/
mū premium essentiale in celo promeruit
quod debetur charitati De beate ꝑginis
charitate agit spēaliter li. ix.

Sequitur de virtutib⁹ cardia libus primo ō prudētia Ca. IIII.

Arta virtus: prudētia fuit sūm/
me in beata virgine. Cū eñ Ari/
stotelē. vi. Ethicoꝝ. Prudētia con
sistat in cauendis malis z eligēdis bonis
Beata virgo in vtroq non poterat decī/
pi. quia gratia plena erat. Et habebat do/
num omnis intellectus sapientie scientie
et consilij. vt patebit parte tertia huius li/
bri. Propterea beata virgo bene figurata
extitit per prudentissimam mulierē The
cuitem. ij. Re. xiiij. que prudenti parabo/
la sumpta reconciliauit absalon fratricidam
dauid patri suo. Nota in ibi hystoriaz. sic
maria prudentia sua reconciliauit genus
humanum fratricidā scilicet anime z spi
ritus sui ipsi deo cum videlicet prudenter
tractauit cum angelo de misterio incarna
tionis diuine z assensum prebuit dicens:
Ecce ancilla domini fiat mihi zc. ad qō
verbum deus tantum est inclinatus: vt
carnem assumeret pro nostra reconciliatio/
ne facienda zc.

De fortitudie in maria Ca. V

Vinta virtus prefulsit in vita ma/
q rie fortitudo. quod tripl'r ostendit.
Primo Ethice
Secundo Theologice
Tertio Philosophice

Primo ethice. quia actus fortitudinis
essentialis est summo bono: id est deo fir/
miter adherere z terrenas cupiditates nō
tantū opprimere: sed penitus obliuisci. qō
quidem non est viatorum: interim q fo/
mes in eis aliquomodo viget: nisi solius
beate virginis que adhesit deo insepabi/
liter: nec vnquā potuit separi per casum.

Scōo ostendit theologice. quia scriptū
est Prouer. vlti. Mulierē fortē quis inue
niet zc. sequit. procul z de vltimis finibus
pciū ei⁹. Hec mulier fortis est maria vir/
go. vltimi fines sunt diuinitas z hūanitas
maxime a se distantes: quos virgo ipa for
tissime. qz insepabiliter coniunxit. Idcir/
co Hūeri. xxiij. Cui⁹ fortitudo. s. dei sili
est fortitudini rinocerōtis. qz sicut fortitu
do Rinocerontis in gremio virginis mā
suescit: ita dei fortitudo in vtero virginis
marie māsuefacta ē Tertio oñdit ex huie
philosophie. qm̄ p locū a maiori. ij. thopi.
arguendo. Quicquid est fortius fortiore
est fortius inferiore. Beata virgo fuit for/
tior tribus fortissimis in mundo que sunt
deus: mors z diabolus. Primū fortissi/
mum in mundo est deus. hunc humilitas
beate virginis superauit quando de celo
charitate vinculatum z vulneratuz in suo
virginali vtero incarcerauit. Unō canit
ecclesia de ea. Sācta z immaculata virgi
nitas quibus te laud. esse. quia quez celi ca/
pere non poterāt tuo gremio contulisti.

Secundū fortissimū in mundo ē mors
cui nemo mortalium resistere pōt. Omēs

em̃ morimur: et quasi aq̃ dilabimur in terrā. ij. Regū. xiiij. hanc beata virgo superauit. vnde canit ecclesia de ea: Mortē quaz femina intulit feia pstruit per quaz vita redditur. Tertium fortissimū est diabolus Job. xli. Non est potestas que comparet ei. Hunc beata virgo superauit quia ipsa contriuit caput eius Genes. iij. ergo fortitudinis virtus z donum in beata virgine sume fulsit. Hec Alb sup missus ē ca. iij.

De iusticia in maria Ca. VI.

Exta virtus prefulgens in beata virgine est ipa tertia vt⁹ cardinal' scz iusticia. vt em̃ habetur. ff. de iusticia z iure. l. Justicia. Tria sunt pcepta iusticie scz. honeste viuere. alterum non ledere. z vnicuiq; suū ius tribuere Hec omnia superexcellenter fulsere in benedicta dei matre. Ipsa nempe super omnes viatores honestissime vixit. Honeste nanq; viuere. idē ē q virtuose et pulchre viuere. qz vt ait Isidorus. i. li. Ethio. Honest⁹ dicit quasi honoris status. soli autem virtuti debet honor. vñ Arist. iij. ethico. ait Prauus inquit non est honore dignus. qz honor est premium virtutis. Cum igitur beata virgo vixerit virtuosissime z omnibus virtutibus superexcellenter enituerit iuxta illud Eccl. xxiiij. In me omnis gratia vie z veritatis: in me omnis spes vite et virtutis. sequit q ipsa vixerit honestissime. vt de ea testatur etiā Ambros⁹ libro de ỹginitate Itē ipsa nullū ledere potuit. qz nūq; peccare potuit. Sed vnicuiq; suum ius tribuit. deo vicz amorē z timorē ac honorē. z primo dilectionem. qz charitate plenissima fuit nec aliquid quod facere debuit obmisit. Denicq; sūma iusticia claruit in ea. quādo pro satisfactiōe iustissima peccati primi parentis z totius generis humani filium suū obtulit in passione Ubi p fructu veritо z ablato. fructū vteri sui ad pendend ī in ligno dedit. Ecce iustissima restitutio z sūma supererogatio: pro fructu modici valoris: deum dedit infiniti valoris. Et pro vnico quadruplum reddidit. scilicet offerēs: carnem in passionem: sanguinem in effusionē. Animamq; filij sui in mortem z diuinitatem in cruce in nostram reconciliationem ꝛc. Merito igitur de ea canit ecclesia: Felix namq; es sacra virgo maria z omni laude dignissima. quia ex te ort⁹ est sol iusticie. id ē manifestatio iusticie in christo p nobis passo in cruce: in qua passiōe meritissima z sūma iusticia claruit. vt patet per Anshelmū li. ij. Cur de⁹ homo. Ipsa pfecto illud euangelicum impleuit. Si quid aliquem defraudaui reddo quadruplum. licet non ipsa beata virgo fraudem fecerit. sed Adaz pomum rapuerit. iuxta illud ps̃. Que nō rapui tūc exoluebam. O itaq; gl'iosissima virgo. Quid gratiarumactionis. quid seruituris. quid honoris tibi rependam⁹ p tali z tanta oblatione p te facta p nostris piaculis. Que oblatio vnq; si non fuisset oē genus nr̃m in dānatione remāsisset ꝛc.

De tempantia marie. Ca. VII

Eptima virtus in maria pfulgēs est tempantia. Fuit em̃ eius tempantia nobilissima superexcellentissime pre tempantia oim viatorūq; ō oñdit

Primo de tempantia in gustu
Scō de tempantia in dicto
Tertio de tempantia in facto
Quarto de tempantia in cultu

Prio de tpantia in gustu q̃ ō: sobrietas siue abstinētia q̃ in btā ỹgine fuit superexcellēter nobilissima. qz fuit purissima z gl'iosissima. Ratio q̃m in alijs viatoribꝰ ē cum possibilitate cadendi saltem in primū motū gule. z errore. z pugna: sed in beata virgine fuit sine pugna sine errore z sine possibilitate cadendi etiā in primū motū gule. quia ipa peccare oino non potuit Item alij hoies abstinēt tribꝰ de cāis. Prio p debito satisfactiōis p pctō pterito. h̄ locuz nō habet ī btā ỹgine. qz nullū pctm̃ habuit. vnō huj⁹ loco ei⁹ abstinētia fuit p merito superogatiōis. Scō alij abstinēt pro cautela euasiōis p pctō futuro: nec h̄ locū habuit in btā ỹgine q̃ peccare nō potuit: sz huj⁹ loco ipa abstinuit p exēplo edificatiōis. Tertio alij abstinēt p delectōe pene debite in pñti vel futuro: nec h̄ locū habuit in btā ỹgine. qz cum nūq; peccauerit nūq; penā demeruit. sz huj⁹ loco ipsa abstinuit pro gl'ie pmio. q̃ ei⁹ abstinētia fuit nobilissima. Scō ō tpantia ī dicto. nā ex sacro euāgelio claret ipaz fuisse tpatis-

simā in verbis. quia in totius euangelice hystorie serie non reperitur nisi tantūmodo septem verba prolocuisse. Et hec non sine causa ardua. Ad quodlibet quippe eorum verborum maximū miraculum secutum est. Primū verbum dixit ad angelū Quomodo fiet istud quoniā virū non cognosco. Et mox subsecuta est diuine incarnationis misterij declaratio: Spūssanct⁹ inquit superueniet in te. Secūm verbū dixit: Ecce ancilla dñi fiat mihi ꝛc. Et maximū miraculū secutū est scz dei humanatio. Tertiū verbum dixit Cū ingressus domūzacharie salutauit elizabeth. ꝛ mox vt audiuit illa salutationē: exultauit infans in vtero eius. ꝛ repleta ē spūctō elizabeth. ꝛc. Quartum verbum cū protulit. s. magnificat anīa mea dominū ꝛc. facta est diuina collaudatio ꝛ gratiarūactio p incarnationis diuine sūmo beneficio. Quitū verbū ait cū inuento in medio doctorum dixit Fili quid fecisti nobis sic. Ego ꝛ pater ꝛc: Et subsecutū est miraculū diuine humiliationis quia descendit cum eis iesus verus deus: ꝛ erat subditus illis Sextū verbuz dixit in nuptijs. vinū non habent. Et ibidē dixit Septimū ꝓbū ministris Quōcunq; dixerit vobis facite. Et subsecutū est miraculū cōuersionis aque in vinū. Et licet plā alia verba locuta sit beata virgo que non sunt scripta in euāgelio: tamen vtiq; fecit modestiā. vt nunq; inuentus sit dolus vel mimū verbū ociosuz in ore eius Ūñ ꝛ sctūs Epiphani⁹ ꝛ sanctus Germanus testant de ea q rarissime loquebatur sed et hoc tantūmō cū oportebat loqui et sic suos sermones semp̄ querebat q de deo ꝛ suo filio iesu loqbat ꝛ ei⁹ fide vel ignaros instruēdo vel fidē xp̄i defendēdo. Et tantā eloquētie grām hēbat q ad fidē plimos hortando conuertebat. Nam semel q ipam loquentē audiuit q̄ tumcunq; infidelis obdurat⁹: vel statī credidit: vel corde diffiniuit se cito fidē recepturū vel saltē admirat⁹ de fidei hui⁹ verissimo misterio cessauit ipugnare. Hec predicti hystoriographi. Tertio de temperātia in facto. Cū em̄ null⁹ viatoꝝ sit qui nō peccet in factis: saltez venialiter. Ipsa beata virgo sic se temperauit q nunq; peccauit etiā in mimo veniali siue facto siue verbo vel cogitatu. vt dicit Augustinus

Quarto de tempantia in cultu vel habitu. Habit⁹ em̄ vestiū tripliciter distinguitur. Primo em̄ est habit⁹ vanitatis. de quo loquēs Hiero⁹. ait Mulieres serico ꝛ purpura idute xp̄m induere nō p̄nt. auro margaritis ornate: ornamēta cordis pdidert Secōo ē habit⁹ būilitatis. s. nimie. vt portare sacculuz vel cilicium aut sordidam vestē. De hoc idem Hiero⁹. Ornatus inquit vestium ꝛ sordes parimō fugiende sunt. Tertio est habit⁹ mediocritatis ꝑm cōmunē statum: ꝛ hic est laudabil⁹

Dicimus ergo q beata ꝑgo sicut ꝛ xp̄s ac alij sancti habuerūt habitū vestiū būilem sed mediocriter. Et in hoc alios viatores excessit. quia sup artem per vnctōez in spūsancto sciuit prescire mediocritatez omimodā in habitu humilitatis obseruare. Hec Alb. magnus sup missus est cap. lxxxix. Huic etiā concordant sanctus Epiphani⁹ ꝛ sctūs german⁹ in hystoria de vita marie vi. q vestes btē ꝑginis non erant multū p̄ciose: neq; colorate: neq; curiose: nec erant inquiūt multe vilitatis: q non habebat cām cur saccum vel vestem penitētie portaret. Semp aūt vestib⁹ his induebatur camisia ꝛ tunica. Et supra tegebat religioso pallio ꝓprij coloris: sicut erat moris femis religiosis illis tempib⁹ Erant quoq; vestes eius mūdissime: nec vnq; sunt attrite: vel cōsumpte vetustate. sz mā serūt ita sic erāt cū induit eas in p̄ia nouitate: nec vnq; sunt scisse vel lacerate. Et ħ signū nitide ꝛ incorruptibil⁹ ei⁹ puritatis. Si em̄ filijs israel deus in deserto id p̄stitit cur non magis sue gl̄iose matri hanc grām fecerit cum et ap̄lis putat id fecisse. vt legitur de beato ꝑBartholomeo ap̄lo. Item refert idez q beata virgo ꝓ plo mundissimo vtebatur et cingulū portabat de corda vel retorta zona. Vtebat et calceis sed tunc tantummodo cum ire quoq; oportuit vt caueret ne uidi videret pedes quia semp tenebat se nimis verecunde ꝛ pudice. Lectus quoq; virginis non habuit ornatum sed mundissim⁹ erat stratus de sacco p straminibus. Et iuxta lectū loc⁹ erat quo orare solebat vel septu

turas legat vel contẽplabatur diuina. Et ad partem alteras fuit locata sedes i qua residebat ad opus manuale faciendũ. qz nunq̃ ab aliquo predictoz operum erat ociosa. Angeli quotidie de celis mittebãtur qui eam benignissime cõsolabant. Et celestem panem ei deportabant ne defectum pateretur: Hec illa. tẽ.

De virginali castitate marie. Capitulum. VIII

Quarta virtus in beata virgine p̃fulgens est virginalis castitas in qua sup̃ omẽm creaturã incõparabiliter prefulsit. adeo vt teste Anselmo libro de conceptu virginali tanta puritate niteret qua sub deo maior nequit intelligi de hac lau? agebat. viij.

De humilitate marie. Ca. IX.

Nona virtus in beata virgine prefulgens humilitas p̃ quã summe placuit deo ipsa teste Luce. i. Respexit humilitatẽ ancille sue tẽ. Ber. Audeo dicere quia nec virginitas marie deo placuisset sine eius humilitate p̃ hanc etiam humilitatẽ sũme exaltari meruit. Cũ em̃ iuxta euangelicã regulã omnis qui se humiliat exaltabitur. q̃ quãto quis se magis humiliat magis exaltabitur: per illaz maximã thopicam. sicut simpliciter ad simpliciter: sic magis ad magis z maximum ad maximum. Sed quia beata virgo sup omnes exaltata est choros angelorũ z ordines sanctorũ. ergo sequit q̃ ipa sup omnes humilima fuerit tam corde q̃ ore atz opere. Signum autem maxime humilitatis quã habuit in corde ex hoc claret qz cum eligeretur in matrem dei recognouit se ancillam domini fore. vnde dixit Ecce ancilla domini tẽ. Signũ vero humilitatis in ore claret quia cum dominũ magnificaret se humilem ancillam dei esse dixit. o. Respexit humilitatẽ ancille sue tẽ.

Signum denicz summe humilitatis in opere patet. quia cum esset mater dei visitauit inferiorem: scilicz elizabeth. quã et prima salutauit z tribus mensib? eidem seruiuit. O mira humilitas marie en angelo p̃ regina: dña mundi: mater dei seruit inferiori homi: discite ergo tu superbe homo exemplo marie humiliari tẽ.

De pauptate marie Ca. X

Decima virtus prefulgens in maria ẽ paupertas. Ita Hiero? ea appellat multerem quesuaniam que cũ acuer fuso vndeviueret z nutriret dñm ipsum lucrabatur. iuxta illud Prouer. vltimo. Danũ suam misit ad fortia z digiti eius apprehenderũt fusũz. Quo autem beata virgo fuerit super oẽs voluntarie paupertima ondit.

Primo ex figuris
Secundo ex argumentis
Tertio ex realibus signis

Primo ex figuris. Nam ipsa figuratur per virgam. Esa. xi. Egredietur virga de radice iesse ad significandũ q̃ sicut virga parum terre occupat. ita z beata v̄go maria omnia terrena contempsit. Itẽ ipa figuratur per mulierem cui? sub pedib? luna Apocal. xij. ad significandũ contẽptũ terrenorum tẽ. Secundo ex argumentis. quia cũ oia posset a filio cuius est terra et plenitudo eius impetrare etiã p̃ miracula. nam z ad eius nutum aquã mutauit in vinum Joh. ij. Sed et cum esset totius mundi domina: nil voluit terrenum possidere vt merito paupertatis lucraret regnum celorum. Vnde Dat. v. Beati pauperes spiritu q̃m ipoz ẽ regnũ celoz.

Tertio ex realibus signis. Primũ signuz qz in p̃pria ciuitate. i. bethlem que ex p̃re sue dauid sibi quasi iure hereditario debebat: dei filiũ paritura hospitiũ nõ inuenit quia illud vnde conduceret forte esse non habuit z ideo in diuersorio peperit saluatorem. Secm̃ signum quia filio nato cusinũ quem substerneret z pelles quibus regeret in media hyeme non habuit. sed panniculis inuolutũ in presepio super fenum locauit. Vnde hoc admirans Ber. dicit O mira paupertas christi nascentis filius pastoris nascitur z ei cusinus sbsternitur: filius eterni regis christus nascit z in p̃sepio sup̃ duro feno collocat. Hec ille.

Tertiũ signũ q̃ erat fabro ioseph despõsata z tales cõiter sũt pauperes Et ꝟ voluit de? vt ipa p̃ labores manuũ vtpote p̃ iuste acq̃sita sustentaret. Quartũ signũ qz filiũ suũ ad tẽplũ deferẽs vñ vt vnũ agniculũ emeret non bẽbat cũ tñ in terra sãcta

multi agniculi inueniantur et paruo pre/cio haberi possint t ad id iuxta legem ob/ligabatur si tantū habuisset q emere agni culum valuisset. Quintū signum. quia christus eius filius pauperrimus extitit adeo q non haberet vbi caput reclinaret Math. vij. vnde patet q et eius mat pau per fuerit que ꝓpriam domum non habu/it vbi christus caput reclinasse potuisset.

Sextum signum quia filio in cruce pē/denti t sitio clamauit nec potuz aque mi/nistrare potuit. Septimū quia mortuū filiū vnde inungeret aut q̄ inuolueret aut vbi sepeliret non habuit sed vnguento et sindone ac sepulchro alienis vsa est.

De constāti pseuerātia. Ca. XI

Vndecima virtus p̄fulgens in bea/ta virgine est constantie firmitas

Cum em̄ alij viatores sint a malo culpe passibiles: in aduersitatibus vinci/biles: t in arduis agendis flexibiles. Ista beata virgo a nullo vnq̄; malo fuit passi/bilis: in nulla aduersitate vincibilis: t in omnium virtutum arduoz̄q̄ operū vir/tuosorum perseuerantia inflexibilis. sup/admirabilis ergo sanctitatis fuit eius vi ta. Vnde ignacius in epistola ad iohan/nem dicit. Ista maria omniū gratiarum habunda t omniū virtutum fecunda i p/secutionibus t afflictionibus est hylaris: in penurijs autem et indigentijs non est apud eam querela: iniuriātibus grata. ac molestata letatur: constans sez in omi vir tute. miseris t afflictis coafflicta cōdolet et subuenire non pigrescit. Hec ille

De pietate marie. Ca. XII

Vodecima virtus prefulsit in ea d Pietas cuius quidem sunt plimi gradus. Primus est dare paupe ribus superflua iuxta illud. Luce. xi. Qd̄ superest date pauperibus. Scdus est da re, non tantum superflua sed etiam neces/saria: iuxta illud Mat. xix. Vade t vēde oia t da pauperibus t veni sequere me.

Tertius gradus dare omnia sua et in/super seip̄m superaddere scilicet laboran/do manibus vt habeat vnde tribuat egē/ti vel laborādo corpore t spiritu vt pascat primū panē spūalē. Sicut faciebat paul⁹ qui cum omnia reliquerat manibus labo rabat vt sibi t suis subueniret. et seipsum impendere t superimpendere cupiebat pro animabus primorum. Quart⁹ grad⁹ pietatis est omnia t seipsum dare. Et in/super de substantia sui corporis partē ac/cipere et ad refectionē aiarū primis dare

Isto gradu pietatis fuit btā ꝟgo insigni ta ipsa quippe omia dedit pauperi christo et manibus laborauit vt pauperes susten taret vt supra patuit: laborauit quoq̄ tspi ritu ad refectionē spūalem. quia erat ma/gistra apl̄oz̄ t omniū discipulo z̄ christi di rigens eos t instruens in arduis questio/nibus. Et vt dicit Ignacius. Veniebant ad eam ex gentibus conuersis per aposto los multi neophiti cupientes eam videre et ab ea recipiebant cōfirmationem fidei quā susceperant per predicationē apostolo/rum. Et cuncti ab ea confortabantur et informabantur ex eiusq̄ presentia conso/labantur. Multi etiam eius consortio in hierusalem coniungebant se t secum per/manebant in magna vtiq̄ paupertate. p quibus paulus t alij apostoli in gentibus conuersis collectas faciebant vt eoz̄ ne/cessitati subuenirent. vt testatur glo. super epistolā ad Corinth. Insuper ipa beata ꝟgo de sua purissima carne t sanguie via ticum nobis miseris confecit t toti mun/do partem substantie corporis t sanguis sui dedit in alimentum eterne vite: id est corpus christi et sanguinē sui filij de se id est de virgine sumptum. qd̄ quisquis dig/ne gustauerit viuet in eternum Joh. vi.

Quintus autez gradus pietatis ē om nia dare insuper corpus et animā t diui/nitatem dare in cibum eternum hic p gra tiam t in futuro per gloriam. Et iste gra/dus est solius misericordie t pietatis do/mini nostri iesu christi. Hec Alb. magn⁹ super missus est. vnde O fidelis ania ag/nosce q̄ pijssima fuerit t sit benignissima virgo maria. vere vt sit Bernardus. Et⁹ misecordie t pietatis longitudinē: latitu/dinē: t pfunditatē extimare nemo potest: aut mensurare. ipa oibus omnia facta est omnib⁹ sinū misecōie aperit. vt de plenitu/dine eius accipiant vniuersi. et iusti grati/am: t pccatores veniam: angelus letici/

am:filius dei carnis substantiã ⁊ tota tri/nitas gloriã in secula seculoꝝ Amen.

Pars tertia libri septimi de multitudine gratie ī maria qua illustrata extitit summa plenitudine in hac vita

Ame omīs gra

tia vie et veritatis Eccle sistici.xxiiij. Sapiens ecclesiasticus spiritusancto doctus agnouit:quoniam in matre dei nulla gratia deesse debuit:sed omni gratia plenam fore oportuit. Idcirco in persona eius loquens ait:In me scilicet maria matre dei omnis gratia vie et veritatis. In quib⁹ quidem verbis videtur ipsa dei gloriosissima mater commendari.tum de magnitudine gratie.quia in me inquit omnis. tum de plenitudine gratie.quia omis gratia.tum quoq; de multitudine ⁊ varietate gratie. quia videlicet: vie et veritatis. O vere maxima gratia marie que tantaꝝ gratiam habuit q̄ maiorem pura creatura non vnita verbo habere nequiuit q̄ videlicet sit mr̄ dei: genitrix filij dei:creatoris ⁊ saluatoris omnium et eo ipso domina sit omnium angelorum et hominum: atq; cunctorum creatorum. O veriſſime plena gratia marie que gratiam ipsaꝝ increatam in se totam continuit. vnde recte angelus eidem dixit Aue gratia plena Hieronymus in sermone de assumptione Vere gratia plena: quia ceteris p partes marie vero se totam infudit gratie plenitudo. O deniq; q̄ multiplex gratia in maria que omēs gratias generales ⁊ speciales oim creaturarum et omniū sanctorum in sūmo habuit quoniã vt ideꝝ Hieronymus ait ibidem. Totus inquit gratie plenitudo que est in christo venit ī mariã quãq; aliter.quia in christo sicut in capite influente in maria sicut in collo, siue dicam medio transfundente toti corpori ecclesie in christo sicut in hoie personaliter deificato in maria sicut in templo ipsi⁹ verbo singulariter dedicato. Dicat ergo maria: In me omis gratia vt per hoc glorioſum verbum alliciat nostras mentes ad confugiendum pro gratie impetratione ad eam. Accedat quoq; homo et dicat: Maria mater gratie mater misericordie tu nos ab hoste protege in hora mortis suscipe.⁊ per plenitudinem tue gratie fac nos consortes glorie ⁊c. Iraq; locuturi de multitudine gratie beate virginis qua in sua vita fuisse sūma plenitudine ad presens tria misteria notabimus

Primū misteriū dr actual' cōtinuitatis
Scōm̄ ;noticialis luminositatis
Tertiū dr multiplicis gratiositatis

Articulus prim⁹ q̄ beata dei mater maria fuit continue ī hac vita stabilita ī actuali gustu gratie dei cū plena ratione merēdi

Irca primū mi

sterium actualis scilicet continuitatis inuestigandus est Si videlicet btã ꝑgo maria in sua vita habuerit tã perfectissimum et consūmarū statum in gratia: q̄ continue sine temporis interruptione fuerit mens eius stabilita in actu et gustu gratie cum plena merendi ratione. Ad quod breuiter ſm intentionem magistri Uberti/ni de Casali ordinis minorum in suo libro qui intitulatur Arbor vite crucifixi iesu.pie opinandum est et tenendum pro virginis matris excellentia q̄ tanta perfectio gratie:tanta abundantia carismatum diuinorum et virtutum omnium cōsummatio fuerit sibi data in illo dei conceptu vt sanctissima mater dei haberet perfectissimum et ineffabilissimum statū consummatum in omni perfectione actiue et contemplatiue'absq; omni diminutione ⁊ defectu. et ex tunc mens eius taliter fuit stabilita q̄ sine aliqua interruptione fuerit semme in contemplationis actu ⁊ gratie continuo gustu. Et hoc supra omnem modum alterius creature citra tamē beatificam visionem. Ideo q̄ omis ignorantia nō solū culpabilis.q̄ ō illa nō ē dubiū q̄ nūq; habuit sed etiã ois ignorãtia quãlibet dicēs defectū in nob ex pcto originali

fuit sibi omnino ablata. Et fuit a spiritu sancto infusus sibi plenissimus habitus sapientie: coram ipsius mentem perficies adeo q occupationes exterioꝝ sensuū nūq impedirēt in ea recollectione mētis t contemplationis actū ac experimentalis grē gustū sed et ipse ꝓtemplationis actꝰ mentē eꝰ plene in deo recolligens nunq impediuit vtuosum et debitū officiū administratiue partis inferioris sensuū. quin t sic dulcissime ministrauit filio suo iesu tā in infantilibus necessitatib corpis q in alijs in decursu vite sue opportunis atq in oib alijs que ad instructionē primi t apl'oꝝ t aliorum necessaria videbant. Immo iste due pfectiones: actio t contemplatio in ipa se mutuis respectibus intendebant ad ꝑfectum et glorie cumulum. Alias quoq perfectiones multas credit q tunc consecuta fuerit nobis ineffabiles t incomprehensibiles que etiam fm experimenta nostre infirmitatis t corruptionis impossibiles videntur. Quod si obijcias de somno qui in nobis abissat t sepelit actum rationis: et liberi arbitrij aufert vsum t ꝓconsequens actum meriti t demeriti. Unde beatus Bernardus somnū vocat mortis imaginem. Et Aristo. in de somno t vigilia dicit. Somnus est ligamentum sensuum. Cū igit in beata virgine fuerit q dormitionis somnus immo et ebrietas legitur dormiuisse Dat. viij. ergo in beata virgine somnus interrumpebat predictum effectum gratie. Respondet fm eundem Ubertinū vbi supra. q in beata ꝑgine fuit et in christo liberū arbitrium non fuit ex somno submersum. sed anima sua liber t actu meritorio simul t cōtemplatiuo: non obstante somno tendebat in deū t alias perfectiones nobis ineffabiles vt dicere potuerit illud Cantico. v. Ego dormio et cor meū vigilat Hec predicta de matre dei reuerēdissima credenda mouet triplex ratio fm ea que indubitanter credimus de ipsa.

Prima ratio plene expurgationis
Scda ratio plene assimilationis
Tertia ratio plene participationis

Prima ratio plene expurgationis indubitāter em credit q ipsa fuit plene purgata a fomite. ergo ab omi infectione humana ex fomite causata. Sed quia impedimentū oim predictoꝝ t maxime impedimentū somni est magne imperfectionis t destructionis actus ꝓtemplatiui. Cū omnis ebetudo mentis t alij defectus quos in nobis experimur expgefacti post somnum non sinant statim t libere mentē ferri in deum sed cū nouo conatu oportet nos redire ad mētis claritatē t suauitatē quā primo fueramus expti. ergo videt q nullomodo fuerit in dei matre. Si obijti as q ista est cōditio nre mentis et corpis et ipsa non fuit educta de statu corporis aialis. Rñdeo q non est verū. quia ista nō est conditio nature sed est magis p peccatum infectio et infirmatio. vt expresse dicit Augꝰ. sup Gen. ad lram. q in statu innocentie fuisset clarior cōtemplatio dormientiū q sit modo visio vigilantiū. Cōmuniter em magis videntur sentire doctores q in statu innocentie non perdidisset homo li. ar. siue rationis vsum propter somnum: nec nati fuissent filij subiecti ignorātie. Unde in Enchi. Augꝰ. ca. viij. expresse vocat errorem omnem deceptionē. et ꝫ indecorū et indecens ad vite huius miseriam dicit pertinere. Nihil autem tale videtur conueniens matri dei. Sed plena purgatio a fomite debuit eam plene a talibus defectibus liberam reddere. Puto em q extunc fuerit in ea altior t dulcior contemplatio q fuerit in adam: nec mirum quia ipsa deum gustabat. vt filiū vteri sui. Et virtus regitiua corporis impleto dei obsequio sine aliquo vitio tanto fuit in ea perfectior quanto in maiori altitudine virtutum regebat. cum etiam dolores et penas tam mentis q corporis plene sublimabat et referebat in deum. ab eis nec i mimo impedita. nullomodo igit. videtur conueniens q in summa plenitudine gratie que debetur statui materno: magna pars temporis que occupatur in somno transierit sine actuali relatione ad deum: vel etiam sine plena ratione merendi. Licet quippe voluntas qua volo dormire vt possim viuere ad hominē dei sit actꝰ meritoriꝰ in quo actu somnꝰ possit dici meritorius: tamen in somno sic

ligãte li.ar.actus meriti a mente interim non precedit. Item si adhuc instas: quia hec est pena peccati: et pene nõ fuerunt sibi ablate: sicut nec filius suus carere voluit. Dico q̃ licz pene que sunt pure pene et materia virtutis et adiutorũ merẽdi nullũq̃ impedimentũ virtutis et que totã naturam p̃sequũt cõtenti in rp̃o et in sua matre remãserint. sicut sunt fames: sitis: tristicia. Tamen ipse pene que sunt impedimenta pfectionũ sicut ignorantia: p̃cupiscẽtia: et ligatio liberi arbitrij et distractio actus p̃emplatiui nõ debuerũt in dei matre remanere. sicut nec a christo fuerunt assumpte. Secũda ratio plene assimilationis: quia caro virginis matris et ꝑfis est eadem caro et similis puritatẽ: vt dicit augu. in sermone de assum. dñe. Sed dñs iesus in carnis assũptione nullũ p̃dictoꝝ defectuũ assumpsit. q̃ nec in sua matre dimittere debuit aliquẽ eorũdẽ defectuũ. Tertia ratio plene ꝑticipationis: quia cuz plenitudo totius gratie que est in christo ꝑticipata sit matri: vt dicit Hiero. in sermone de assumptione dñe q̃q̃ aliter et aliter vt s. tactũ ẽ. ergo ille plenitudines p̃dicte et alie multo maiores et nobis ineffabiles fuerũt in beata virgine. Unde sequitur q̃ stupẽdo modo dilatatus fuerit sinus materne mentis ad respectus et actus ineffabiles tam respectu diuinaꝝ pfectionuꝝ q̃ etiam respectu actualis dilectionis et deuotionis ac degustati dulcoris et multiplicis reuelatõis. Nec valet instantia ꝓtra hanc rõnem. si diceres q̃ in christo fuit beatifica visio ab instanti ꝓceptiõis. Et ista p̃rogatiua nõ fuit tunc data virgini. ergo nec alie. Non est eĩ simile. Gratia eĩ visionis beate oĩno competit humanitati christi: et ẽ decens ex vnione personali ꝙbi Non eĩ est decens vt vniat verbo in supposito et nõ fruatur ipso. Perfectiones aũt que competũt christo fm pfectionem vie debẽt diffundi in sua matre benedicta. vnde omnes gratie que substantialiter mentem perficiunt et que nõ repugnant statui creature: et que sunt citra beatitudinẽ patrie debent sibi cõmunicari: sed predicta nõ repugnãt. ergo ꝛc. Et si dicas nõ habuit omnẽ gratiã: quia non fuit sacerdos nec confessor nec p̃dicator. Friuola est instantia quia hec nõ sunt substantialiter gratificantes mentẽ sed quedam gratie gratis date fm exigentiam singulariũ p̃sonaruz Hec Hermanus vbi supra O igif mens humana pensa q̃ntum potes q̃ntũ deo plena fuerit virgo hec: dum Maria. O q̃ntũ gratie ineffabilis supabundauit in ipa re re gratia plena et omni laude est dignissima. Vere dignum et iustum est vt eaz oĩs laudet vox humana ꝛc.

Articulus secundus q̃ beata virgo habuit plenitudinem sciẽtie et gratiam omnis noticie siue artis: circa quod et plurima dubia soluuntur.

Circa secũdũ misterium: videlicet noticialis vel sciẽtialis lũinositatis inuestigandus Utrum ipsa beata virgo mater dei in statu huius vite sciuerit omnia. Videt nãq̃ q̃ plura ignorauerit: quia ꝑditum iesum tribus diebus quesiuit ignorans vbi foret Luc. ij

Item ipso inuento in templo cum dixisset iesus. Quid ẽ q̃ me q̃rebatis nesciebatis quia in his que patris sũt oportet me esse. Subdit q̃ ipsi. i. maria et ioseph nõ intellexerũt verbũ. Item ipsa turbata est in sermone angeli salutantis Luce. i. Et quasi nesciens de modo incarnationis diuine quesiuit dicens. Quõ fiet istud qm̃ virum nõ cognosco ꝛc. Preterea sancti in patria nil sciũt nisi ad beatitudinem pinentia. ergo sancti in via tm̃ ad beatitudinem vie pinentia sciũt. et p̃ ꝓsequens beata virgo in via tm̃ modo ea sciuit que sunt pertinentia ad beatitudinem vie et ad sui ac aliorũ edificationem Ad. et sup̃fluũ videt sciuisse alia

Contra. Joh. xvij. Spũs sanctus docebit vos oĩem veritatem: ergo creatam et increatam. Item omnia facta sunt ꝓpter hominẽ iuxta quod aristo. ij. phisicoꝝ. Nos sumus quodãmodo finis oĩm. Unde de omnibus tenet homo gratias agere. Si ergo nõ oĩa cognouisset imꝑfecta fuisset

cius gratiarũ actio. Preterea omnis sci/
entia de numero bonorum honorabilium
est. ꝓmo de anima. Sed ei nullus bonum
defuit: quia omni gratia plena fuit. ergo
omnes scientias habuit. Preterea ani/
ma christi sciuit omnia que deus: nec ta/
men ei est equalis in scientia per modum
sciendi. Sꝫ sicut anima christi ĩmediate
se habet ad deum: ita anima beate virgis
ad animã christi: ergo beate virginis aia
sciuit omnia que aia christi: sed impfectio
ri modo. Ꝓo rñsione ad questionẽ ſm
magnũ Alb. sup missus ẽ. c. cliij. Notan/
dum ꝙ beata virgo in cognitione sua ha/
buit plura ꝓuilegia. Primũ est perfecta
cognitio trinitatis dei sine medio quã ha
buit in via ꝑ specialissimã gratiam. Se/
cundũ est perfecta cognitio misterij incar
nationis ꝫ hanc habuit ꝑ gratiã ꝫ singu/
larem experientiã. Tertium est cognitio
fue reuelationis ꝫ certificatio ꝑdestinatio
nis quã habuit ꝑ reuelationem ꝫ causam
quia scilicet nouit se matrem dei esse quã
impossibile foret damnari. Quartuꝫ est
anime sue ꝫ spirituum per species ꝓprias
cognitio quã habuit dispositiue ꝑ naturã
completiue per gratiam. Et ſm hanc vi/
dit angelos: animas: ꝫ demones: vt infra
de gratia sapientie patebit latius arti. iij.
huius partis. Quintum est perfecta co/
gnitio oĩm ad statum vie ꝓtinentiuꝫ quã
habuit ꝑ gr̃e illustrationem vel infusionẽ
ꝫ inspirationeꝫ. vñ hũit ꝓfectã cognitionẽ
oĩm scripturarum operandoꝝ ꝫ contem/
plandoꝝ. Et ꝙ ipsa fuerit ꝓpheta in omi/
bus scripturis ꝓpheraꝝ ꝫ figuris designa
ta. Sextum est cognitio oĩm circa se fu/
turoꝝ quã habuit ꝑ reuelationem ꝫ in spe
culo lectionem atq; scripturaꝝ cognitio/
nem. Septimuꝫ est cognitio oĩm ad sta/
tum patrie pertinentium quã habuit per
cõtemplationis reuelationeꝫ. Octauum
est oĩm creaturarum que sunt in toto mũ/
do: vel fuerunt. aut erunt in rerum natu/
ra stantium cognitio. quã habuit per na/
turam ꝫ gratiam ꝫ contemplationem.
Si enim istud ade est concessum ꝫ datuꝫ
vt omniũ animantiũ terre ꝫ volatiliuꝫ ce
li: ꝫ bestiarum noticiam haberet: ꝫ omni/
bus nomina vocaret congruentia scõm
suas ꝓprietates Genes. ij. Item si Ari/
stoteli ꝫ philosophis ac medicis datum ẽ
nosse omniũ herbaꝝ virtutes: lapidumq;
metalloꝝ arcq; stellarum celi: quontã teste
hieronymo: Aristoteles non solum sciuit
naturas rerum sed ꝫ scriptas in libris tra
didit. Quid mirum si marie que fuit gra
tia plena ꝫ dei veri mater donatũ sit om/
niũ creaturarum cognitionem perfectam
habere maxime cum ꝫ paganis philoso/
phis: vt dictum est magna ꝑ parte creatu
rarum cognitio est donata. Nonum pri
uilegiũ ꝙ habuit matutinã simul ꝫ vesꝑ/
tinam cognitionem. Matutinam ꝑ gra/
tiam. Vesꝑtinam vero per naturam et
ꝫ gratiam. Decimũ est cõclusio ex pre/
dictis omnibus ꝙ scilicet nullius ꝓrie ha
buit ignorantiã. Unde ꝓpter obiectiones
que fieri possent Dicimus ꝙ beata virgo
sufficienter perfecta fuit per habitum na/
ture ꝫ gratie in operationes exire ꝫ finem
consequi cuiuslibet scientie. Et hac scien/
tia exiuit in actum ꝫ operationem quãdo
vbi ꝫ qualiter ꝫ quantũ ordinabatur sibi
ad beatitudinem ꝫ alijs in salutem. Ha/
buit etiaꝫ perfectam cognitionem omniũ
ad beatitudinem suam ſm statum vie ꝑ/
tinentium: vel ad gratiam impertinentium
Unde ipsius anima beatissima nulla ha
buit in se inutilia vel impertinentia sed per
totum fuit plena gratia. vnde omnia que
fuerunt in ipsius anima vel naturalia vel
acquisita sic erant gratia informata vt cũ
gratia coniuncta: vt omnia essent gratui/
ta: ꝫ ꝑ consequens fuit omnis scientia ei⁹
gratuita: ꝫ omnis operatio eius gratuita
vt sine omni restrictione largissima ꝫ ve/
rissima interpretatione esset omnipharia
gratia plena. Hec albertus. Ad illud
igitur in contrariũ videlicet ꝙ perditum
iesum requisiuit dicitur ꝙ hoc magno fa/
ctum est sacramento. vt ad tempus dono
scientie illius rei suspenderetur: sicut ꝫ do
num prophetie ad tempus prophetis sub
trahebatur ad vtilitatem eorũ: quatenus
iterum cum dolore petentes humiliaren/
tur ꝓphete ꝫ dei esse experirentur non suũ
quod habebãt sicut patet de Helisco. iij.

Regum. iij. Jta factum est hoc etiam ad vtilitatem: vt scilicet ad tempus breue interdiceretur marie noticia de iesu vbi sit scōm corpus: quatenus illo dolore percussa magna nobis merita per patientiā thesaurizaret: atq; exemplum nobis daret requirendi iesu n inter cognatos t notos. id est int sanctos. Ad illud q nō intellexerunt verbum christi de patre celesti loquētis. Respondetur scōm Ludolphum carthusiēn. q sic est accipiendum. non intellexerunt. id est non animaduerterunt: licet crederent dei filiuz. Vel quia non ita plene vt postmodum intellexerūt talia de diuinitate loquentem saltez quo ad Joseph alioscz inibi assistentes qui non fuerant assueti talia audire de diuinitate. non autem hoc de beata maria dicitur absolute.

Ad aliud dicendum q illa turbatio virginis in sermone angeli non fuit ex ignorantia. Sed quia prudens dat nobis legem non statim credere omni spiritui sed probare vtrum ex deo sit: iuxta sententiaz apostoli. Processit ergo illa turbatio potius ex humilitate qua se non reputauit dignam tante exaltationi quanta per angelum sibi annūciabatur vel tante salutationi. nec tancz ignara aut dubia quesiuit: Quomodo fiet istud: quia bene sciuit q apud deum non est impossibile omne verbum. Et q iuxta Esaye vaticinium cap. vij. Virgo concipere t parere debuit filium dei. Sed idcirco querit vt angelo docente de misterio incarnationis diuine fideles certiores in fide redderentur: t paresceret omnibus: quia virtute spiritussancti concepit filium dei tc. Ad illud q superfluum est scīsse omnia alia que non pertinebant ad beatitudinem vie. Dico q non: quia omnis scientia est de nūero bonoz bonorabiliuz: pmo de anima. sed operari scōm omnem scientiam foret superfluum ad beatitudinem. Dico ergo cum Alberto vbi supra q eius scientia exiuit in actum t operationem solum tunc quādo: vbi: qualiter: t quantum ordinabatur sibi in beatitudinem et alīs in salutem: vt patuit circa decimū priuilegium fuit cognitionis. Claret igitur responsio ad que situm q sciuit omia. Sed circa hec plurima occurrere possunt particlaria dubia p amplioni eluciadatione oportuna. Primū dubiū si beata virgo sciuit omnes mechanicas artes vel scientias que cōtinentur in his versibz. Lana venus miles nauratio rus medicina. v. Ac ars fabrilis mechanice sunt iste. vbi septem artes numerantur. Et videtur q non: quia natura nō deficit in necessarijs: nec abundat in superfluis. scōo de anima. ergo multo fortius gratia. Sed q̄dam artes mechanice erāt beate virgini necessarie sicut mulieb̄res q̄dam superflue sicut virales. ergo illas habuit t nō istas. Jtem videtur q illas mechanicas mulieb̄res que sunt subtiliores nesciuit sicut eas que fiunt auri frigijs t sericeis operibus t subtilibus futuris: t huiusmodi. quia ista subtilia magis ordinātur ad vanitatem cz vtilitatem. Operatio autem t scientia beate virginis fuit tātum ad vtilitatem. ergo tc. Jlla etiaz subtilia operari multum repugnant contemplationi: quia requirunt multam attentionem cogitationis. Maria autem optimā partem elegit scilicet perfectam contemplationem. igitur tc. Contra. Patri dei nullum bonum defuit: quia gratia plena fuit. Sed oīs scientia etiam mechanica est de numero bonorum. igitur tc.

Ad dubium igitur respondetur q beata virgo habuit scientiam artium mechanicarum alīs excellentiorem: t operationem subtiliorem in illis etiam mulieb̄ribz artibus subtilioribus. qō probatur scōm Albertum super missus est. capitulo. exl. triplici via. Primo ex eius inuincibilitate. Jpsa enim vt ait Damascenus. A nullo illustrium vincitur. Ve autē artes subtiliores sunt scientie t opera illustrium feminarum. ergo tc. Secundo ex eius humilitate. Eius enim operatio fuit humilima t laudabilissima. Sed maioz et laudabilioz humilitas apparet scire nobilia t subtilia: t operari vilia et communia cz tantū scire vilia t grossa ac operari talia. ergo beata virgo et si operata

sit vilia sciuit tamen nobilia. Tertio ex effectus qualitate: quia dignissimum ad quod ordinantur artes mechanice est vestitus. Primo enim anima. postea corpus deinde vestimentum. Luce. xij. Sed dignissimum omniū vestimentoꝝ fuit tunica inconsutilis quam fecit beata virgo. ergo habuit scientiam artis mechanice in summo. Ad obiecta in contrarium dicitur sicut patuit supra. q licet ipsa scierit omnes artes tamen eius scientia exiuit in actum t operationem non oim sed earum solū: t tūc que: qñ: vbi: qualiter t ꝙtum ordinabant sibi in beatitudinē t alys in salutem vt semp ordinaret ea ad vtilitatem nō ad vanitatem nec impediret in ea ꝓtēplatio. Secūdum dubiū de artib liberalib vtrū illas sciuerit in sūmo. Rñdet breuiter ꝟm eundē Alb. q sic ptz. Primo ex pfiguratione. Prouer. ix. Sapia edificauit sibi domū excidit colūnas septē. Ille quippe domus est beata virgo. vij. colūne sunt. vij. artes liberales. Item mille clipei pendent ex ea scz turre dauid. oīs armatura fortiū. Can. iiij. Turris dauid est sacra scriptura. Clipei scientie pbice t scientie liberales que ptinent ad munitionē sacre scripture. ergo sanctoꝝ est illas scire t p ꝫ sequens a fortiori est beate virginis

Solutio ptz: qz quidā sancti laudant de talib scientijs sicut Hiero. Augu. tc. Et sancta katherina: ergo beate virgini non debuit deesse ista materia laudis. Claret itaq q brā ꝟgo sciuit. Primo grāmaticā: qz sup illud Luc. ij. Maria ꝓcedebat omnia verba. hec glo. dicit q legerat in diuersis ꝓphis: ergo sciuit legere t p ꝫ intelligere: qz legere t nō intelligere est negligere. Item ipsa ꝟm hiero. t Dam. in templo fuit enutrita vbi virgines instruebant ꝟm legem moysi. ꝓncipiū autem eruditionis est grāmatica. Amplius grāmatica ē recte loqndi scientia. Sed beata ꝟgo nūq peccauit in loquendo. ergo eā habuit in sūmo. Secūdo rhetoricaz sciuit Nam dicit Augu. in de doctrina christiana. q i sacra scriptura sūt diuersi colores rethorici. Sed beata virgo sacrā scripturam perfecte sciuit. ergo t rethoricā. Itē iura ciuilia t canonica: leges t decreta q scierit in sūmo: patz hoc modo: quia sapiētia aduocati in tribus claret. Primum q obtineat apud iudicem iustum t sapientem. Secūdum q contra aduersariū astutum t sagacem. Tertium q in causa desperata. Sed beata virgo obtinuit apud iustissimū t sapientissimū deum cōtra aduersarium callidissimū diabolum in causa nostre liberationis desperatissima sententiam optatam. Unde sapientissimus deus elegit eam tanq̄ sapientissimā aduocatam pro nobis. ergo omnia que ad hoc officium pertinent super omnes nouit.

Item alij aduocati t procuratores: possūt iniustum ꝓbare esse iustum sophistice: sed non possunt facere. Beatissima autem virgo hoc de iniusticia nostra fecit. ergo pre omnibus improportionabiliter allegare sciuit. Amplius ipsa habet auctoritatem leges condendi t interꝑtandi. Cum enim generalem constitutionem habeat facere papa in omnibus spiritualibus t ecclesiasticis. Extra de constitutionibus capto finali. In temporalibus autem generalem legem potest facere imperator. Io. de legibus t constitutionibus ꝓncipum. l. ij. et l. fi. Beatissima virgo est imperatrix t domina pape t totius mundi. ergo penes ipsam fuit legum conditio t interpretatio t omnia iura in archa cordis clausa habuit vtpote que spiritusancto plena fuit q quem scilicet spiritumsanctum reges regnant t legum conditores iura decernūt Prouerbiorum. viij. capto. ergo Rethoricam sciuit in summo. Tertio q logicam sciuerit in summo: patet: quia hec est vtilissima ad scientiaz sacre scripture. Et ad fidei confirmationem ac hereſum confutationem: atq̄ rationis redditionez de ea que in nobis est fide. ergo cum ista scientia sit maxime necessaria sanctis: per cōsequens beate virgini. Quarto musicaz sciuit: qz tam in veteri q̄ in noua lege erāt cantores t vsus cantus ad cultū dei. Cantus autem recte scitur per musicam. ergo cum ad cultum dei ꝓtineat scientia hec:

ipsa sciuit eam. Item vox virginis benedicte fuit delectabilissima pfectissimo auditui sc̄i christi. ergo eius vox fuit maxie armoniaca. Quinto arismetricam etiam sciuit: quia hec agit de nūeris. Numeri autē in sacra scriptura sunt mistici. Et ꝑm diuersitatem nūeroꝝ diuersa per eos significant misteria: vt patz in ternario: senario: et denario. et sic de aliis sicut in multis scripturis et glosis manifestū est. Preterea in sacra scriptura fiunt computationes annoꝝ: vt de Jacob: ysaac: et aliis. et festa diuersa agūtur ad que necessaria est scientia computi. Hec autem omnia pertinent ad arismetricam: ergo cum ipsa scientia sit necessaria ad sacram scripturam sequit ꝙ beata virgo sciuerit eā. Sexto sciuit geometriam: quia in sacra scriptura diuerse sunt mensure: vt mensura ephi. bathi. chori. modij et similia plura: vt ptz in Ezechiele p̄cipue: vbi est magna valde difficultas de mensuratione tēpli et tabernaculi. De hmōi autem est geometria. ergo eam sciuit. Septimo sciuit astronomiam: quia in sacra scritura agitur de sideribus et stellis Gen̄. i. Sed de his ē scientia astronomie. ergo ipsa est necessaria ad theologiaz: et ꝙ ꝑ̄ns beata virgo sciuit eā. Preterea mathematicā ꝯ pfecte sciuerit: ptz: quia ipsa fuit perfectissima ꝑm affectum. ergo et ꝑm intellectum: sed ipsa ꝙ affectum dilexit omnia diligibilia: ergo sciuit om̄ia scibilia. Item dicitur ꝙ abraā sciuerit hmōi scientias et ꝙ eas ditatus est ergo et beata ꝑ̄go eas scire debuit: cui nullum bonū defuit quod in aliis fuit sanctꝫ.

Insuper phisicam et medicinam ꝙ ipa sciuerit in sūmo: quia per diuersas ꝓpietates lapidum speciez lignoꝝ et aialiū aliorumq; rerum naturaliū diuerse figurantur intelligentie misterioꝝ in sacra scriptura. ergo sine intelligentia rerū naturaliū nō est pfecta intelligentia sacrarū scripturaruz. sed beata virgo perfectissime sciuit sacram scripturam. ergo ꝛc̄. Item summa sciētia medicine est scire curare morbos solo ꝑbo. Juxta illud metrū. Virtus ineſt gēmis magis herbis maxima ꝑbis. et ad hoc nō soluz scire curas morbos corporis sz et anime: et scire vtrosq; sanare ad īmortalitatem. Talem habuit medicine scientiam beata virgo. ergo in summo ꝛc̄.

Amplius hoc claret etiam a maiori arguendo. quia si paganus Aristoteles hoc habuit donū scientie a deo ꝙ sicut hieronimus testatur. ꝓprietates rerum naturaliū nō solum sciuit sed et legendaz libris tradidit. Alij etiam phi et medici. vt Auicēna Galienus Constātinus ypocras ꝛc̄. scierunt et docuerūt rez naturas et virtutes. Quid mirū si deus matri sue id dedit quod et infidelibus bonū p̄stitit: cum ipsa sup oēm creaturam post christi anima plena gratia fuit. Denicq; methaphisicā sciuit ex hec summe necessaria est ad theologiam.

Tertium p̄ncipale dubium adhuc restat vtrum beata virgo sciuit in sūmo totam theologiam. Ad quod et p̄missis oībus patz responsio ꝑm eundem Albertuz ꝙ sic. quia vnctio spiritussancti qua plena erat docebat eam om̄ia. vnde fuit doctrix apostoloꝝ et habet aureolam p̄dicatoꝝ. Hoc autem declaratur ꝙ materiam libri sententiaꝝ. Nam sciuit totum librum sententiarum. Primo quidē libꝝ p̄mū sententiaꝝ. cuius materia reducitur ad duo sc̄z ad materiam de trinitate. Et materiā de p̄destinatione dei et potentia ac voluntate dei. Sed beata virgo p̄ omnibus sciuit et contēplata est deitatem et eius trinitatem personaꝝ: cuius et potentiam et bonitatem in seipsa experta fuit ad salutem oīm p̄destinatoꝝ. Secūdus liber sententiaꝝ agit de angelis et operibus sex dierū atq; de statu hominis. Hec omnia perfectissime sciuit: vt sup̄ claruit. Tertius liber agit de incarnatione verbi et virtutibus. Hec omnia sciuit in sūmo et ꝙ experientiam. Quartus agit de sacramētalibus gratijs et resurrectiōe. Gratias sacramentales dei mater in sūmo habuit: vt tactum est supra. Corpus etiam similimū corporibus resurrectionis habuit. Nam corpora resurrectōis sunt īmunia a culpa et pena. Corpora ꝑ̄o sanctoꝝ in via sūt obnoxia culpe et pene. Inter hec fuit mediū corpus beate virginis. vnde patet ꝙ ꝯ gloriosissima ꝯ felicissima fuerit benedicta virgo maria vere in eius laude deficit omnis mens et lingua. O vere monstruz

celeste: vt ita dicam cum sancto Ignatio. O admirabilis excellentia eius dignitatis t scie. hoc solū superest vt nos miseri humiliter eam deprecemur qūs digni habeamur eā laudare in celo sine fine.

Articulus tertius q gra multiplici plena fuit beata maria: t hic ponuntur .xij. differentie gra

Ertium misterium

t multiplicis gratiositatis. Iuxta nāq; sniam apli varia dona gratiaq; dant p spm̄sanctū. christi discipulis t sanctis. Unde. i. Cor. xij. Alij quidem p spm̄ datur sermo sapie: alij sermo scientie: alij fides in eodem spū: alij gratia sanitatū: alij operatio virtutū: alij pphetia: alij gna linguaq;: alij interpratio ſmonū ꝛc. Et iterum Eph. iiij. Ipse dedit quosdam qdem apostolos: quosdaz autem pphetas. alios vero euangeliſtas: alios autem pastores t doctores ꝛc. Has oēs gratias t plura ei⁹ dona nō est ambigendū fuisse in beata virgine: qm̄ vt dicit hiero. Ceteris p partes marie vero se tota infudit gre plenitudo.

Aduertēdū tm̄ q iuxta nūer. xij. stellarū in corona capitis beate virginis. xij. gratias possumus distinguere quib⁹ ipsa exstat gl̄osa in sūmo post filiū. quaq; primus q̄ ternarius accipit ex pte intellectus t cognitiōis. Secūs ex pte gratificationis: q; pertinent ad gratiam gratūfacientē. Tertius q̄ternarius ex pte eius sublimationis ꝛc.

Prima gratia visionum.
Secunda gratia pphiaq;
Tertia gratia linguaq;
Quarta gra interpratiōis ſmonū.
Quinta gratia donoq;
Sexta gratia beatitudinum
Septima gratia sacramentoq;
Octaua gratia virtutum
Nona gratia dignitatum
Decima gratia officioq;
Undecima gratia aureolarum
Duodecima gratia miraculoq;

Prima stella dicit gratia visionū p t reuelationū. Nam vidit angelos sepissime q vt testat hiero. singulis diebus ei cibū deferebant a deo missum. Sed hic querit vtrū beata virgo viderit angelos t spūalia per spēs pprias

Ad qō rndet ſm Albertū sup missus ē ca. cxxxvij. q sic. Probat. quia ipsa videre potuit spūm increatū p spēm pprīam. ergo t quēlibet aliuz. Unde Grego. Quid est qō nō videat qui videntē oīa videt. sed ipsa vidit videntē oīa. i. diuinā eēntiā g vidit oīa auxilio gre in sua ꝛtēplatione. Itē moyses vidit diuinā eēntiā: vt dicit aug. de videndo deū. Et siliter paulus in raptu scribit vidisse deū t dispositionē celestis hierarchie quā t beato dyonisio reuelauit. ergo multomagis beata virgo vidit deū t statū angeloq; ac triūphantis ecclesie. Item martinus vidit demones. Et iacob angelos qn̄ dixit: castra dei sunt hec ꝛc. ergo concludit q beata virgo que a nullo illustriū vincit in sua ꝛtēplatione qua omnes excessit ꝛtemplatores: poterat videre deum t angelos t demones t aīam pprīam t substantias rer̄ incorpalium p seipsas. Hec Albertus. Secūda gratia pphiaq; qua p̄dicebat futura. Cū enim fuit spūsancto plena: q quidem pphetas t amicos dei cōstituit Sap̄. vij. sequitur q fuit summa pphetaq;. Nā si Joh̄es pluscq; pphetа dictus ē: eo q xp̄m in vtero agnouit t digito demonstrauit. Multomagis beata virgo est pluscq; omnes pphete que nobis christum genauit De ei⁹ pphetia triplici. scz de de p̄terito: de futuro: t de p̄senti occulto habetur libro. ij. pte. i. c. ij. arti. ij. ꝑpe finē. Tertia stella ē gratia linguaq;. licet quippe quidam opinati sint q btā virgo genera linguaq; nō habuerit: q; ipsa ire p mūdum ad p̄dicandū nō debuit Tamen hoc nō obstantimo tenēdū est cū Alberto. c. clx. q beata virgo cum apostolis accepit donum linguaq;. Nam Actuū ij. scribit. Sedit supra singulos eoq; spiritussanct⁹. Sed ipsa fuit cū illis. Et qm̄ vt ait Dam̄. Ipsa a nullo illustrium vincit in aliquo. ergo habuit donū istud cū alijs t p̄ alijs. Item cum diuersis hominibus cōuersabatur: ergo dono lingue indiguit. Preterea ipsa est aduocata oīm: ergo debuit scire linguas singuloq; ꝛc. Quarta gratia interprationis sermonū quod ē

fm glo. scripturas exponere. hāc q̄ habuerit beata virgo: patz: quia vt dictum est supra: omnes scripturas intellexit z apostolis ad eaz refugientibꝫ in quacūcꝫ questiōe exposuit. Unde magistra apostolorꝫ nūcupat. Item Amos. iij. c. scribitur. Non est verbū qđ dñs nō reuelauerit seruis suis. ergo multomagis mr̄i. Quinta gr̄a donorꝫ: quia ipsa habuit oīa dona. ss. in sūmo. Primo q̄dem donū sapientie. qđ ē q̄dā gustus spūalis p̄me veritatꝫ p modū sūme bonitatis. Sz vbicūcꝫ est maior incorruptio z inseparabilior ad deū dilectō ibi est maior p̄iunctio ad ipsum z p ꝫns maior degustatio. sic fuit in x̄gie. Unū Sap. vi. Incorruptio facit p̄ximū deo. Et hugo. Charitas inquit est que vnit amantē cuz amato zc. Secūdo habuit donū intellectus: quia fuit virgo prudentissima: intellectuꝫ illūinatissima a spūsancto: q̄ erat plenissima. Unū z maria. i. illuminata non īmerito est nōiata. Tertio habuit donū ꝯsilij tanꝯ que fuit maxime instructa vnctiōe spūssancti. z fuit p̄fectissima obseruatrix ꝯsilioꝝ. Quarto donū fortitudinis qz vicit deū fortissimū: mortēꝯ z diabolū vt s. patuit de virtute fortitudinis eius.

Quinto donū scie excellentissime vt p̄cedenti misterio declaratū ē. Sexto donū pietatis p quā mouebat ad opa misericordie sūme: vt patuit sup̄ li. iij. p. ij. art. i. z de pietate eius. Septimo habuit donum timoris dñi. quia vbi maior sapia ibi maior timor dñi. Juxta illd ps. Initiū sapie timor dñi. sz ipa būit donū sapie in sūmo igit dono timoris dī plena fuit. Sz q̄r ipsa deū timuerit habet li. ix. p. i. art. iij c. ij. Sexta stella est gr̄a beatitudinū oīm p̄cio ipa i beatitudie pauptatꝫoēs supauit Siliter z in beatitudine mūdicie: vt patuit de x̄gnitib. Item in beatitudine mititatꝫ etiā alios supauit: qz canit ecclia Virgo singularis inter oēs mitis. Item in beatitudie mie: qz ipa est mr̄ z regina mie. Mater mie dr qz ipa ē origo mie dei in x̄po filio ei⁹. Regina etiā mie dr: qz ipa hz in celo p̄tātem mie z gr̄e: vt cui cūcꝫ voluerit eius aduocatiōe p̄stet mia z gr̄a. Beatitudo q̄z esurieī iusticie sūme fuit in ea: qz sūma charitas vt etiā sup̄ patuit. Denicꝫ būit beatitudiez luct⁹ excellēntissime: qz cui⁹ cā nobilior: ei⁹ etiā effectus ē nobilior fm aristo. Sed qz cā luctus in x̄gine fuit nobilior. Oīs em alios ad flendū instigat petīm. Beatā aūt x̄ginē sola charitas. Si aūt q̄rat vtr ipa luxerit p incolatu miserie z dilatiōe p̄ne. Rndet q̄ sic: q: b videt p̄tinere ad charitatis p̄fectionē. cupe. s. dissolui z esse cū x̄po. Juxta illud ap̄li dictamē. Hec Alb. Item beatitudo etiā pacis sūme fuit in beata x̄gine: qz vt dicit glo. sup illud Bti pacifici. Pacifici inq̄t sunt q̄ oīs motus ani rōni subiūgūt qđ sūme fuit in btā x̄gie Insup būit etiā beatitudinē p̄secutōis maximā in filij sui occisione cui⁹ gladius doloris cor ei⁹ p̄trāsiuit. z sic claret q̄ sūmā gr̄az beatitudinū būit z donorꝫ. Septima stella est gr̄a sacrorꝫ q̄ ipa gr̄am oim sacrorꝫ habuit in sūmo patz s. li. eod. p. i. art. ij. Octaua gr̄a virtutū oim: de q̄ patuit e. li. p. ij. art. ij. vbi agit de x̄tutib⁹ ei⁹ theol. z cardi. qbꝫ oibꝫ plena fuit. Nona stella ē gr̄a dignitatū. qz vt canit eccl'ia x̄pa virgo beata est dña mūdi. regina celorꝫ. iparrit angelorꝫ z hoim. de qbꝫ iam⁹ agēt suis locis p̄cipue li. xi. s. de pulegijs. Decima gr̄a officiorꝫ. s. sanctorꝫ. Habuit q̄ppe officium p̄liarcharū: qz mater p̄ncipalis est totius eccl'ie z oim sanctorꝫ. quos omnes in x̄po ipa genuit p regenerationē viuam ex mortuis. Item habuit officium ꝓphetarū: vt dictum est supra. Item apostolorꝫ donū habuit licz ex. xij. apostolis nō fuerit. Apostolorꝫ enim officium fuit esse lucē mundi Ipsa in summo illūinauit mundum non tm̄ voce sed opere: victu: z vestitu innocentiam p̄dicans. ergo in sūmo habuit donum apostolatus: quia apostoli penitentiam: ipsa innocentiam p̄dicauit verbo vestitu victu z opere. Item habuit officiuz euangelistarum: quia scriptum est de ea Luce. ij. Maria conseruabat omnia verba hec: conferens in corde. vbi scilicet totum euangelium condiderat. z euangelistis ipsa reuelabat misterium incarnationis: Sicut dicitur de luca euangelista q̄ ab ipsa didicerit secreta angelice salutationis zc. Item ipsa cum martyribus est martyr. Cū ꝓfessoribꝫ est ꝓfessor x̄pi etiaz sub cruce astās filij sui vsq̄ ad mortē. Cū

ginib⁹ ego. Cū religiosis sume religiōi curam gelice dedita: t cū omnib⁹ plātis t pastoribus ipsa pastoratus habet officium: quia ipsa nos pauit verbo t exemplo: atq; cibo corporis et potu sanguinis filij sui.

Undecima gratia oim aureola: quia ginū martyrū t pdicatoꝝ aureolam possidet: vt patebit libro vltimo. pre. iij. art. iij Unde ptz q mater dei habuerit oēm gratiam ad decoratiōis cumulū: ad perfectionis augmentū: t ad honoris laududisq; i cremētū atz oim bonoꝝ spūaliū cōplemētū. Duodecima gratia miraculoꝝ. Miraculum quippe t si nō facit factum tamē ostendit sm gregoriū. Ipsa miraculū omniū miraculosissimū t nobilissimū sanctissimū t incōparabilissimū fide sua mediā re legitur fecisse, cum ad vnū verbum cōsensus dicente. Ecce ancilla dñi fiat mihi t. deus factus est homo. mater virgo. Et in vtero christus perfectus hō. Insup q ipa habuerit donū miracloꝝ t fecerit miracula in sua vita testant sancti de eius vita historia scribentes. Et pcipue sanctus Germanus dicit q ipsa adeo claruit in vita miraculis q innūeros egros t debiles curauit. t demones ab obsessis effugauit: Qui audito eius nomine solo mox exierunt: et ad eius intuitū horride clamabāt q se ferri vultuz dei matris nō valebant. Refert idem q beata virgo cū vixit: tres mortuos suscitauit. Primo quidem filiū cuiusdaz vidue paupcule qui ei erat vnicus t pullus victu sustentabāt rogata ab ea vt suum filium iesum inuocaret. Dorbeata virgine orante: ille defunctus suscitatur t mri lachrymāti restituit. Itē q̄dā discipulus apostoloꝝ symō appellat⁹ innuptā filiam virginem habens que subita morte decessit. ad beatam virginē flens accessit t rogans. Maria quoq; eam ad vitaz reuocauit que in marie cōsortio remansit vsq; ad eius assumptionē t. Item matrona quedaz Judith nomine christiana: cum geminos simul filios parturiret mortua est. Cuius parentes t amici beatam mariā exorantes ipsa ad corpus accessit t inuocans iesum viuam hanc erexit. Idē etiam Germanus narrat q quedam mulier deuota de nūero fidelium marie nota cū vnicum paulū filium hꝫ eum in agreleo rapit t detulit: hec cum flens filiū diu quesiuisset nec inuenisset accessit ad mariā querendo: cui ipsa. O mulier fiduciam habe in deum iesum filiuz meū qui potēs est tuū natū reddere viuum: sanūq; puerū Dorq; leo sanū ipm reportauit t ante fores matris collocauit. Itez tres iuuenes innocenter ad mortē ꝺdemnati cum ducerent vincti ad mortem multiq; eos sequerent. Quidam christianus air: inuocate dñam mariam t in eius filium credite et saluabimi: quod cū illi fecissent cū lachrymis mariam inuocātes vt eriperent. mox vincula eoꝝ sunt soluta. Et quidaz eoꝝ q eos occidere volebant in fugam versi sūt rapti maligno spiritu. Alij vero lūinis acrisia sunt percussi. t sic illi soluti sūt t abierūt ad mariam: adorantes eam gratias egerūt t fidem christi receperūt. Multa alia refert idē. Ger. que singula longū foret inscribere Hā vt ipe idē testat q̄q; veniebant ad eā curabāt curui: claudi: debiles atq; cecinati: leprosi: paletici: surdi: muti: ydropici. epilentici. febricitantes: t caducū morbū patientes: t fluxum sanguis atq; frenetici. Ex oīi etiam puincia multos t varios languentes ad mariā ducebant t curabant oēs. Per eā q̄z femine plime pgnantes de ptus periculo sunt liberate cū nomen eius inuocabāt. Sed t multi in carceribꝫ t vinculis detenti p ei⁹ merita sunt redēpti. Hec Germanus. O igitur virgo gratiosissima oīi gratia t gloria plena. O dei mater inclita: sub tuū psidium ꝓfugimus ne despice nos in necessitatibus: sed a periculis cūctis libera nos virgo gliosissima Amen.

Incipit liber octauus de sanctissima virginitate marie.

Octauus liber agit de misterio purissime ginitatis bēdicte mris dei. t diuidit i tres ptes. In pma pte agit de ipsa eius certissima t dignissima virginitate. In secūda incidentaliter agit de

eius virginitatis sancta societate seu eius ꝑginalis sponsi vicz Joseph scitate. In terna ag.r de eius ꝑginitatis sūma puritate

Pars prima de verissima dignissimaq; ac approbata virginitate beate Marie

Ecce virgo concipiet ⁊ pariet filiū. Esa.vij.ca. Pulcerrime ꝓphēta spūsancto edoct⁹ matris dei virginitatē ꝓconisans verbis in ꝓmissis oñdit q̄s dignissimo miraculo dei filius incarnari deberet ex ipsa virgine: vt virgo conciperet et virgo pareret ⁊ deū verꝫ generaret. Ūñ subdit: Quia vocabit inquit nomen eius emanuel qō est nobiscuz deus: de hoc admirando exclamat Origenes in omel. super illud Luce. Cū esset desponsata mat iesu maria dicēs in hec verba: O magne admirationis gratia. O inenarrabil' suauitas. O ineffabile sacramentū. Ipa ē eadē mater. Ipa est eadem virgo. Ipa genitrix ⁊ ipsa ancilla. Ipa est que genuit deū et hoiem. Quis vnq̄ audiuit talia. quis vnq̄ potuit vt virgo esset et mater. Virgo inquā in conceptu: virgo in partu ⁊ ꝑ partū. Immaculata mr̄ ⁊ incorrupta mater vnigeniti filij dei oñi nostri iesu christi qui est in celis ſm diuinitatē in sinu ꝑris et est in terris ſm carnē in sinu mr̄is. in celis de ꝑre sine matre generatus. et in terris de matre sine patre genitus. Hec est illa nouitas Hieremie vaticinio ꝓnūciata Nouū inquit faciet dñs super terram: femina circumdabit virum. O femina sup feminas benedicta: que virum non nouit et virū perfectū christū suo vtero circūdedit. Extat maria cū cōcipit ꝓgo grauida: dum parit virgo puerpera: ⁊ post partum virgo ꝓpetua: preclara illa virginitas et gloriosa fecunditas. De hac eius virginitate Esaias predicens ait: Dabit dñs ipse vobis signuz. vere signū mirabile vere signū amabile ⁊ sūme ad salutē nostrā vtile quia Ecce inquit virgo cōcipiet ⁊c.

Quoniam in parte ista agere intendimus de ipsa virginitate matris dei libet tria misteria de ipsa declarari.

Primū misterū de cōgruitatis
Scōm misterū dicit dignitatis
Tertiū misterū de attestabilitatis

Articulus primus q̄ sūme cōgruebat atq; decebat vt mater filij dei foret veraciter virgo ꝓpetua et hoc rationibus quinq; infrascriptis.

Arca primū misterū. s. cogruitatis inuestigabim⁹ vñ istud cōgruebat vel q̄re decuerit: vt dei mr̄ foret ꝓgo ꝓpetua cū de⁹ eque poterat nasci et ꝓcipi de matre ꝓlugata. Et quo ad hoc pōt taliter argui: Primo ꝓsupponit q̄ si hō non peccasset nihilominꝰ de⁹ icarnatus fuisset: tum rōne nimie dilectionis quia nō minus diligēdus erat homo ante lapsum q̄ post. Ūñ Joh.iij. Sic deus dilexit mundū vt filium suū vnige. daret. ⁊c. cū etiā rōne perfectionis vniuersi: alias em̄ defecisset in vniuerso quart⁹ mod⁹ ꝑducēdi hoiem scz de muliere sine viro ⁊c. ⁊ hanc viam tenet Scotus sup. iij. di. vij.

Secundo ꝓsupponitur q̄ si homo nō peccasset non nisi electi fuissent generati. Unde Greg⁹. li. xiij. moral. dicit: Si ꝑmi parentes non peccassent: nequaq̄ ex se filios gehēne generassent Hec ille. Tertio ꝓsupponitur q̄ si non peccassent i paradiso homies omēs vsi fuissent mr̄imonio vt implerent ꝓceptum domini Crescite ⁊ multiplicamī. Gen. j. quia oēs multiplicationi speciei dedissent operam: ce q̄ ꝓceptū dñi ꝓscriptū. s. crescite ⁊ multiplicamī dictū ē ꝑ oī posteritate ade ſm Rich. in scdo di. xx. q. ij. arti. i. Verūtamen sine omni petō et macula in paradiso carnali copula conuenissent ⁊ fuisset ibi thor⁹ immaculatus ⁊ cōmixtio sine ſconcupiscētia vt ait magister scdo eadē di. xx. c. ij. ⁊ Augustin⁹ super Gen. ad ꝓbat. Quarto ꝓsupponitur q̄ si non peccassent in paradiso tot fuissent mares quot fem. Hoc ostenditur ſm ſntiam Bonauen. ⁊ Rich. super scdo vbi supra breuiter sic. quia eque in/

quit omnes vſi fuiſſent matrimonio in paradiſo vt implerent illud preceptum dñi. Creſcite et multiplicamini. et quoniã in illo ſtatu nullus maſcul⁹ habuiſſet plures vxores cũ inſpiratione ſpiritusſancti dixit adam. Gene. ij. Erunt duo in carne vna Nulla etiã mulier fuiſſet ſine viro nec vir ſine muliere: nec vna plures viros habuiſſent vt duo tantũ eſſent in carne vna: nec aliquis aut aliqua mortem ſenſiſſet. ſeqꝫ q̃ tot mares naſcerent quot femine ſi adã non peccaſſet nec aliquis de ſtirpe eius. cõcor. Tho. Iſtis ſuppoſitionibus habitis xp̃s dei filius in paradiſo carnem aſſumens non videtur quomodo de virgine eam aſſumpſiſſet ſed ex matrimonio.

Quod ſi pro illo ſtatu hoc congruiſſet. cur et pro iſto ſtatu moderno id nõ decẽs fuiſſet. Ad quod protinus reſpondendo dico ſaluo meliori iudicio admittẽdo omnes dictas preſuppoſitiones q̃ in illo ſtatu. ſ. innocẽtie cũ cõpletus fuiſſet numerus electorũ in fine generationis humane ſeu propagationis vltimo geniti homies non conueniſſent carnali copula ſed in virginitate puriſſima perſtitiſſent. cum ſcientes impletum numerum electorum nouiſſent quia non foret opus vt prolem generarẽt. cum matrimonium non fuerat inſtitutus in paradiſo ante peccatum per illud preceptus: Creſcite et multiplicamini: niſi p̃ter officium: ſcilicet cauſa ſobolis procreande ad cultum dei ſm doctores ſup quarto. Potuiſſet ergo fieri vt chriſtus in vltime generationis tempore veniſſet: vel forte ſi antea tunc reuelando certificaſſet ſuam matrem de virginitate ſeruanda. Vnde poſito q̃ et ſi homo non peccaſſet chriſtus incarnatus fuiſſet nihilomin⁹ ex virgine maria ſine virili ſemine: licet in illo ſtatu non aſſumpſiſſet chriſtus corp⁹ paſſibile. quia non fuiſſet neceſſarium p̃ redemptione hominis eum mori: nec aliqs de ſolis electis eum occidiſſet. Notandum vero eſt q̃ chriſtus aſſumere carnez poterat quidem etiam pro ſtatu moderno de corrupta vel coniugata ex viro et muliere ſm legẽ nate inſtitute in paradiſo. ſed non decebat. immo ſũme erat congruum vt de incorrupta virgine ſpiritusſãcto operante conciperetur et naſceretur precipue quinq̃ rationibus. quas ponunt Bonauen. Richar. Tho. et concordãt doctores ſuper tertio di. xij.

Prima ro accipit ex pte prolis
Secunda ex parte matris
Tertia ex parte patris
Quarta ex pte finis diuine incarnatiõis
Quinta ex pte vniuerſalis pfectõis

Prima ratio ex parte prolis. i. filij dei Nã filius dei ẽ verbũ p̃ris eterni qui naſcitur ab eo per incorruptionem: ſicut verbũ abſq̃ omni cordis corruptione cõcipitur et in vocem ſine corruptione egreditur et oritur. ab ore quoq̃ abſq̃ carnis corrupti one profertur. propter quod Joh. i. In p̃ncipio erat verbũ et verbum erat apud deũ et deus erat verbum. Quia ergo chriſti caro ſic fuit ex virgine aſſumpta. vt eſſet caro verbi dei. Ideo conueniens fuit vt ſine corruptione matris conciperetur et pareretur de incorrupto virginis vtero. Vnde Auguſtin⁹ in ſermone. xliij. de natiuitate chriſti dicit: Maria mater chriſti electa ẽ ſuper omnes creaturas et preelecta: vt de mundiſſima matre mundiſſimus naſceretur filius. quia ſicut in celo habuit chriſt⁹ patrem immortalem et incorruptibilẽ: ſic et in terra habuit matrem omni corrupti one carentem. igitur in celo qualis eſt pater talis eſt filius. ſic et in terra qualis eſt mater talis ſm carnem eſt filius. Hec ille. Secunda ratio accipitur ex parte matris. Congruum eñ erat vt dei mater ſumma dignitate honoraretur. quia hoc ſpectat ad honorem filij. Vnde et Exod. xx. preceptũ diuinum eſt Honora patrem et matrem. Hinc dei filius in mũdo orãs honorem matris non debuit violare vel diminuere. ſed quia dignitas virginalis in eccleſia preceliori eſt alijs. ergo illa debuit matri dei attribui. Vñ ſi chriſtus matris ſue virginitatẽ permiſiſſet violari vel ante partum vel in partu vel poſt partum eoipſo matris dignitatem violaſſet et ſuã honorem minoraſſet qõ non expedit chriſto. quia ſcriptum eſt Prouer. xv. Stult⁹ homo deſpicit matrem ſuam. et eiuſdem

ca. xvii. Gloria filiorum parentes eorum.

Tertia ratio accipitur ex parte dei patris. vt scilicet ipsi deo patri seruaretur dignitas. quia cum christus sit verus deus non fuit conueniens vt alium patrem haberet q̄ deumnine dignitas paterna transferretur ad alium. Quarta ratio accipitur ex parte finis incarnationis. nam ad hoc fuit incarnatus christus vt homines in filios dei transferrentur et renascerētur. Vnde Joh. i. Dedit eis filios dei fieri his q̄ credunt in nomine eius. sed hi non ex sanguinibus neq̄ ex voluntate carnis: neq̄ ex volūtate viri nati sunt vel nascuntur: sed ex deo id est dei virtute qua fit vt boies spiritualiter renascantur in deo. Nota autem q̄ fm Nicolaum de lyra per carnem hic intelligitur mulier iuxta illud Gen. ij. Os ex ossibus meis et caro de carne mea quia femina parum participat de ratione respectu viri. Filij ergo dei nō debebāt generari vel nasci volūtate carnis et viri. id est cognitione maris et femine. vnde propter hunc finem incarnationis significandum oportebat christum nasci de virgine virtute diuina spiritussancti. Hinc Augustin⁹ libro de sancta virginitate ait O portebat caput nostrum: scilicet christum insigni miraculo fm corpus nasci de virgine: vt significaret membra sua de virgine ecclesia nascitura fm spiritū. Idem in sermone de natiuitate dicit: Fas inquit non erat vt per eius aduentum tolleretur matris virginitas: qui veniebat nos a corruptione sanare Hec ille. Quinta ratio vniuersalis perfectionis: que est excerpta ab Anselmo libro. i. Cur deus homo. Quattuor inquit modis poterat deus hominē facere. Primo sine viro et sine muliere: sicut fecit adā ex terra. Secundo ex viro sine muliere: sicut fecit euam de viri latere. Tertio ex viro et muliere sicut cōmuniter oēs nos habemus nasci Quarto ex muliere sine viro. Quoniam autem primi tres modi in mūdo p̄cesserant oportebat ad complementum et perfectionem vniuersi quartus modum inducere vt fieret homo ex virgine sine viro miraculosa spiritussancti operatione: qō completum est in christi incarnatione. O igitur diuine sapientie abyssus q̄ congruentissimo modo in omnibus supra infirme nostre mentis capacitatem operaris. O homo o fidelis alia pensa diligēter. q̄ pro te maxima et indicibilia de⁹ voluit facere vt eā te redimeret non horruit virginis vterum ingredi: ex ea nasci et per eā educari. O gloriosissima domina virgo maria: vere omni laude es dignissima. vtpote dei mater p̄electa ꝛc. vere virgo sūbenedicta multum tibi debemus regratiari et seruire q̄ ex te ortus est sol iusticie christus de⁹ noster. O igitur domina nostra ora p̄ nobis

Articulus secūdus de priuilegiis honoris et gloriе quibus p̄ dotata et dignificata est virginitas marie

Secundum misterium dicit dignitatis. Rectora virginitas beate marie est maxime dignitatis vtpote maximis priuilegiis et bonis predotata. Vt autem plura sub breuitate perstringamus: quinq̄ precipua notabimus que faciunt ad excellentiā dignitatis eius virginitatis.

Primum est quia eius virginitas est omnium prima.
Secundum quia eius virginitas est purissima
Tertium quia est deo secunda et sic singularissima
Quartum est quia est omnium miraculosissima.
Quintum est quia est omnium fructuosissima.

Primum itaq̄ priuilegium dignitatis ipsius virginitatis beate marie est: quia est omnium prima Vnd ipa est virgo virginum appellata. q̄ ipsi optime congruit triplici ratione.

Primo ratione primationis
Secundo ratione significationis
Tertio ratione prelationis.

Primo ratione primationis: quia nec

primā similē visa'est nec habere'sequentē vt canit ecclesia. Merito igitur dicit virgo virginū maria. quia est omnium virginā mater virginitate ꝑma vel primicerio. quoniā sine precepto consilio et exemplo primo omniū gloriosum munus virginitatis deo obtulit per quod ⁊ omnes virgines per imitationem in virginitate genuit. Hinc ps. Adducentur regi virgines post eam, primi eius afferentur tibi Ō si petas ⁊ dicas. Cur non magis christo attribuitur hoc priuilegium ꝙ dicat virgo virginum cum christi virginitas sit excellentissima ⁊ dignissima. vtpote deo vnita vnione personali Ad hoc respōdetur ꝑm magnū Albertū super missus est cap. clxxxvij. ꝙ hoc nomen virgo virginū christo nō conuenit licz christi virginitas omniū virginitatem etiam matris precellat. quia ipse christus non fuit primus virginū tempe. Sed ipsius mater. que primo per votum virginitatis obꝓbrium abstulit sterilitatis ⁊ eam in se consecrauit. ipa quoq; ꝟgo deum genuit que ⁊ fecunda extitit ⁊ virginitatem perpetuā vouit et tenuit. sicut claret in decretis. xxvij. q. ij. ca. i. vbi dicitur ꝙ beata ꝟgo maria vouit virginitatem perpetuam. christo autem hoc non conuenit cum in sua virginitate non genuit deū: sz ipe de⁹ ver⁹ extitit ⁊c. Secundo beata virgo dicit virgo virginū ratione significationis. quia in huiusmodi locutionibus significatur excellentia ꝑm grāmaticos vt cum dicit: flos florum: id ē excellens omnes flores alios. Quia autē beata virgo excellit omnes alias virgies in castitate ⁊ fecunditate que simul in nulla, alia virgine ⁊ in nullo inueniunt. ergo ipa merito virgo virginū dicit Tertio ratione ꝓpriōis quia ipsa est regina ⁊ domina oim aliarum virginum, ⁊ ipsam p⁹ xp̄m in celo sequunt, tanq; dominā omēs alie virgines. vnde canticoꝝ. i. In odorē vnguentorū tuorū, currimus adolescētule dilexerūt te nimis. Et Apoca. xiiij. Hi sequuntur agnum quocunq; ierit virgines em̄ sunt ⁊c. Secundū priuilegium virginitatis beate marie est quia est purissima cui⁹ virginis puritas tanta ē ꝙ maior sub deo nequit intelligi. vt ait Anselm⁹ libro de conceptu virginali. Maior ergo et purior est eius virginitas omniuz virginitate post xp̄m etiam virginitate angelorum: de hac eius puritate lati⁹ patebit parte vitia huius libri Sed hic questio oritur. Quomō virginitas marie precellebat angelorum virginitatem cum illoruz virginitas sit in deiformori luce glorie ⁊ gratie ⁊ in natura spirituali. Beate autez virginis virginitas in corporali natura q̄ minus pura est spirituali. quia minorē cō uenientiaz habet ad summam lucem spiritualem que deus est qui lux est in quo tenebre non sunt vlle. i. Joh. ij. Vnde sicut anima sensibilis purior est q̄ꝫ vegetatiua. Et rationalis purior q̄ꝫ sensibilis: ita angelica natura purior est q̄ꝫ humana. Ad quod facit ꝙ Dionisius libro de angelica hierarchia Angelum dicit esse speculum purissimum in qno summe relucet imago diuine puritatis ⁊ claritatis. Et per consequens virginitas beate marie fuit inferioris puritatis et minoris gradus virginitate angelorum Ad quod breuiter respondetur ꝙ virginitas et puritas angelorum licet sit maior ꝑm naturaz q̄ꝫ humana beate virginis. Scōm tamen gratiā q̄ est quasi lumen creatum p̄cedēs a luce increata aliter est. qz vbi maior est participatio gratie ibi maior ad primam lucem appropinquatio. q̄ vbi maior gra vel sūma: ibi maior appinq̄tio et in sūmo ibi et puritas i sūmo. sed in btā virgine respectu omnium creaturaꝝ alioruz non vnitarū fuit gratia in sūmo ergo appropinquatio ad primam lucem in sūmo et per consequens puritas in summo. Licet autem in beatissima virgine ꝑm statū vie fuerit gratia minus deiformis q̄ꝫ in angelis quantuz ad actum. quia in illis fuit ꝑm statum patrie. in virgine ꝑm statum vie: tamen quantū ad substantiam gratia in beata virgine fuit deiformior q̄ꝫ in angelis. sicut patebit cum de charitate beate virginis agetur libro. ix. de hoc latius.

Notandum autez ꝙ virginitas hominis precellit virginitatem angelicam in quattuor. in quibus beate virginis virginitas precellebat in supmo prout Albertus magnus dicit supermissus est.

Primo quia virginitas homi
nis est multiplicior
Secundo quia est nobilior
Terno quia est glorioso r
Quarto quia est fructuosior

Primo precellit virginitas humana q̄ est multiplicior q̄ angelica. Nam angeli/ca virginitas est simplex in spirituali tan tum eorum natura. humana vero duplex quia in corpore r anima quorū vtrūq; sū/me fuit in benedicta maria. Vñ. xxxij. q. v ca. Sicut enī Crisostom⁹ dicit. q illa est gloriosa in corpore virginitas quā cōple/ctitur sancti ꝓpositi voluntas. Secūdo quia est nobilior. naz angelica virginitas ex natura est: humana ex gratia que nobi lior est q̄ natura. Hinc Bernardus. Dī⁹ inquit gaudeo bone ieſu angelis supferri ex gratia tua q̄ angelum fuisse ex natura Hec ille Terno quia est glorioſior cū virginitas angelica est sine omnis pugne victoria. Ista autē scilicet hūana cuz glo/ſa pugne victoria. Vñ glo. i. Lor. vij. dic Maior ē inq̄t victoria virginū q̄ angelo rum. angeli enī sine carne viuunt: virgines vero in carne triūphāt Hec ibi Quar/to q̄ est fructuosior Angelica enī nō mere tur: cum angeli non sint in statu merendi premium essentiale: homo autem ꝓ virgi nitate meretur dupliciter: scilicet in corpo re r anima r insuper aureolam que nō da tur angelis: sed hominibus virginibus. propter quod quidaz in vitis patrum legi/tur dixisse se nolle q̄ deus fecisset eum an/gelum. quin potius velle q̄ factus est ho/mo: sciens quia plus potest mereri homo q̄ multi angeli. Vñ bis omibus modis precellit imꝓportionabiliter super omnes virginitas marie. Tertium priuilegi um dignitatis ipsius virginitatis beate marie est quia est deo fecunda r per conse quēs singularissima et glorioſissima. Vñ de ipa canit in eccleſia. Virgo singularis inter omnes mitis. Et iterum O glorio/ſissima domina excelsa super sidera: qui te creauit puide lactasti sacro vbere. Propt quod Damas. vocat eā ꝓginē theorocos in greco: qđ sonat mr dei vel genitrix dei in latino. In hoc priuilegio excellit omnē creaturam angelicam r humanam. quia cum alq̄ dicantur serui dei vel amici chri/ſti aut fratres r coheredes: Ipa sola dici/tur mater dei naturalis Et de hoc queſti/ones pulchre tracte sunt libro. q. pre. i. ar. i.

Quartum priuilegiuz virginitatis ma rie. quia est omniuz miraculoſissima quia q̄ virgo est r mater non quidem tantū ho minis sed et dei est omnium neueruz no/uissimuz r miraculoruz maximum. vt ait Dionisius Unde merito de ea dicitur illd Eccl. xliij. Vas admirabile opus excelsi. Nimiruz valde mirabile esset vas qđ ma ius seipso continet. r hoc ē in beata virgi/ne. Vñ canit ecclesia: Virgo dei genitrix quem totus non capit orbis in tua se clau sit viscera fact⁹ homo. Fre vas esset mi/rabile: qđ vinum et aquam simul sine in/terstitione et tamen sine cōmixtione con/tineret. Sic beata virgo vinum diuinita/tis et aquam humanitatis sine mixtione confusionis naturarum continuit. Unde canit ecclesia: Mirabile misterium decla ratur deus homo factus est: id quod fuit permansit r quod non erat assumpsit non cōmixtionē passus neq; diuisionē. Fre vas esset mirabile quod manens clausum omīa in se reciperet r clausum effunderet Illud autem sanctissimum vas est beata virgo que deuz concepit virgo r post grū virgo permansit. Multa alia miracula q̄ fuerunt in conceptu eius virginali: tacta sunt libro. i. pre vlt. arti. iij. tc. Quin/tū priuilegium virginitatis marie est quia ei⁹ virginitas extitit fructuosissima. Un de canit eccleſia: Benedicta filia tua do/mino. quia per te fructum vite cōmunica/uimus. Reuera per eius virginitatez de/um fratrem habem⁹ r eterne vite partici/pes effecti sumus. Et vt ait Anſhelmus libro de conceptu beate virginis. Omne inquit bonum ad quod homo condit⁹ fue rat perdidit in adam: et idē ipsum bonū multo excellentius r felicius recuperauit hūana natura per mariā. Nimiruz septē bona precipua perdidimus in adam que recuperauimus per virginem mariam fe/liciſſime. Primum est peccati immuni/tas r innocentia quaz peccando perdidit

homo:hoc maria felicius in filio repara/ uit cum ipm met deum pro peccatis no/ stris satisfaciendum obtulit ꝓpter qō Gre/ gorius dicit:Felix culpa qne talem z tan/ tum meruit redemptorem. Secundu3 bonum est sanitas.nunquā em in statu in/ nocentie manens homo fuisset infirmat9 aut aliquem morbum passus.vt volūt do/ ctores super scdo.hanc felicissime recupe/ rauit hō p mariā p quā obtinuit vt veniat ad resurrectionem gloriosam et supernaz patriam.vbi vt habetur Apocal.xxi.Ab/ sterget deus omnem lachrymā ab oculis sanctorum:et iam non erit amplius nec9 luct9 nec9 clamor ꝛ3 nec vllus dolor Ter/ tium bonum qō perdidimus est impassi/ bilitas.quia corpus hominis in illo statu preseruabatur ne pateretur lesionē ab ali/ quo duro puta gladio lapide ligno vel fer/ ro ꝛc. Nec etiam pateretur frigus vel ca/ lorem:sed viueret in maxima temperan/ tia.et hoc partim per ꝓpriam rationez per quam vita esset noctua:partim per diuinaz prouidentiaz que ipsuz sic tuebatur vt nil ei occurreret a quo lederetur.vt vult ma/ gister et docto.in scdo. Hoc felicissime re/ cuperauit homo per virginem mariā per cuius fructum virginalem habebim9 in futuro dotem impassibilitatis. Quar/ tum bonum qō perdidimus est immorta/ litas.quia si non peccasset adam nunquā mortis nexū incurrisset homo.vt vult Au/ gustinus libro de questionibus veteris et noui testamenti. Hanc glorioissime recu/ perauimus per mariam per quaz celestis glorie et vite sempiterne aperta est nobis ianua mediāte ei9 fructu sacratissime vir/ ginitatis:id est christo. Quintum bo/ num omnis defectus incomoditatis ztur/ pitudinis elongatio: que fuisset in para/ diso si nō peccasset homo. Nam et dormi/ misset absq omni brutali turpitudine nec in sumēdo cibum fuisset passus quo ad di/ gestionem in stomacho vel capite aliquē defectum vel incōmoditatem.et licet in ci/ bo assumpto fuisset aliqua fimulnea vel impuritas que non fuisset in nutrimentū hominis conuersa.vnde superfluitates emi/ sisset.tamen fuisset diuinitus prouisuz ne aliqua turpitudo seu indecentia aut fetor ex hoc resultaret: nec quo ad corporis nu/ ditatem nec alias aliquem defectum aut turpitudinem homo passus fuisset. veruz per virginem mariam obtinuimus cele/ stem patrem:vbi erimus sicut angeli i ce/ lo vbi aberit omnis defectus:omis defor/ mitas et indecentia:z aderit omne bonū vt ait Augustinus. Septum bonum qō perdidimus in adam est libertas non enim homo homī dominatus fuisset: nūc vero felicissimam venimus in libertatem filiorum dei per fructum virginis marie. quia sumus filij z heredes dei coheredes autem christi Romano.viij. Septimū bonum sapiētie et scientie limpiditas.cla/ riorem em habuissemus cognitionem de deo de angelis z ō creaturis q̄ mō Unde Augustin9.xi.super Gen.ad litteram di/ cit. Fortassis deus primis hominibus lo/ quebatur antea:sicut cum angelis loquit/ ipsa veritate inmutabili illustrans men/ tes eorum: etsi non tanta participatione diuine essentie q̄nta capiunt angeli. Hec ille. Hoc bonum felicissime recuperatum est per mariam per cui9 fructum virgina/ lem illuminati sumus in fide et tandem veniemus ad clarissimum lumen visiōis diuine. O igitur felicissima virgo maria merito tibi dixit angelus. Luce.i. Inueni/ sti graciam apud dominū:quoniaz omnē gratiā quā in adam amisimus: tu inueni/ sti et inuentam nobis restituisti. O glo/ riosissima domina.quid laudis:quid gra/ tiarum actionis:quid ꝛc seruitutis tibi re/ tribuamus ꝛc. vere toto posse tibi seruire et te laudare obligamur ꝛc.

Articulus tertius q̄ virginitatem beate Marie attestantur et approbant plurima testimonia et precipue duodecim genera rum.

Certium misteri/ um hic declarandum dicitur Attestabilitatis.vt em mēs humana infirma et ad credē

dum tarda solidetur in fide catholica: et certius agnoscat virginitatem veritissimaz beatissime marie: Juxta numerū duodecim stellarum in corona capitis eius duodecim testimonia t firmamenta fidei ei⁹ describuntur quibus attestatur t approbatur ipsius beate marie virginitas et his tanc̄ duodecim stellis attestantibus suaz virginitatem ipsa gloriatur: que quidem in tribus quaternarys ordinantur. vt patet intuenti.

Primū testimoniū ōz figurarū diuinarum multiplicitas
Scōm pphetiaz diuersitas
Tertiū scripturaz ꝓcoꝝ veritas
Quartū eccle sanctoz auctoritas
Quintū angelorū infallibilitas
Sextū testiū irreprehensibilitas
Septimū rationum theologorum confirmabilitas
Octauū fidei xp̄ianoz stabilitas
Nonū gentiliū scripturaz plalitas
Decimū phicaz rez exēplaritas
Undecimum mundialium hominum credulitas
Duodecimū miraculoz limpiditas

Capitulum I

Rima itaq; stella testimoniū dās p virginitati marie dicitur diuinarum figurarū multiplicitas quod certe testimoniū est infallibile. quia cum deus sit summa veritas t bonitas vt cōmunis conceptio est omniū etiam phoz: nec igitur falli nec fallere potest. Deus autem in sua lege per multas figuras p̄ostē dit: quia virgo deum generare debuit. igitur tc̄. Innumerabiles autē figure huius a deo premonstrate sunt. vt patet p totum campum veteris legis t per singlos patriarchas ex quibus hic aliqua producamus multis alijs resecatis causa brevitatis. Primū in adam preostensa tc̄ virginitas marie. qa sicut primus ipse homo de virginea terra formatus est. sta secundus adam christus de virginea carne formari debuit. Item in eua que virgo existens mundum damnauit. ergo virgo deum concipiens ab angelo salutata mundum saluare debuit. Unde dixit dominꝰ in figuram huius: Ipsa conteret caput tuū: loquēs ad serpentem: quasi diceret. ipam virginē decepisti ergo t virgo conteret caput tuum. Item Abel in virginitate fm Augustinum acceptus erat deo. Respexit inquit dominus ad Abel t ad munera eius. ad significandum quia munera virginitatis summe accepta sunt deo in maria. Item Enoch in paradisum deliciarum est translatus: ad figurandum. quia in vterum virginis tanc̄ in paradisū puritatis t sanctitatis q̄ sunt delicie dei trāstulit se ipse deus qui nō habitat in corpore subdito peccatis Sap. i. ca. Sed nascitur inter lilia virginitatis. Cantice. ii.

Item Noe hoc preostensum est cuz accepit mandatum faciendi archam in qua genus humanum saluaretur a diluuio et dictum est eidem: Fenestram in archa facies t in cubito consūmabis eam. Erem fenestra fm doctores fuit vitrea vel cristallina que lumen sine sui corruptiōe recipere t aquam ab instillatione in archā vel subintratione p̄hiberet Unde archa figurauit ecclesiam extra quā non est salus hominū. teste d̄ppe saluatore Mat. vij. Arta é via q̄ ducit ad vitā t pauci sūt q̄ inue. eā tc̄. Fenestra per quam illuminatur archa id est ecclesia ē beata virgo maria que interp̄tat illūiatrix: p quā verū lumē. i. christus sine corruptione virginitatis ei⁹ tāc̄ lux solaris sine vitri corruptione intrauit.

Denic̄ hoc preostensum est eidem q̄n columba ad vesperam portans ramū olive virentibus foliis in ore annūciauit cessasse aqs diluuij. Colūba em figurat puritatē. q; pura et mūda amat loca. Sz t virentia folia arboris virginitatem significant marie, que pacem a deo redditaz hominibus annunciauit: vergente mundi vespere cum christuz in vtero portauit tc̄.

Item hoc preostensum est abrae quādo filium suum ysaac genuit per repromissionem miraculose: diuina virtute faciente.

Item Jacob quando vidit scalā cui⁹ sūmitas celos tāgebat t oēs innixi scale et descendentes angelos tc̄. Scala hec est maria cui dominus est innixus per incarnationem: ab ea angeli per eius virginita

tem pace firmata cum homine ad nos de
scēdunt. Et vt ait Hieronym⁹ Semp an
gelis cognata est virginitas Ūñ per hoc
figurata est virginitas marie. Jtē moy
ses videns rubū ardentem non cōburi in
quo apparuit de⁹ intellexit cōseruatā vir
ginitatem dei genitricis. Jtē Aaron vir
ga que floruit sicca ꝓmanēte. Nūeri. xvij.
figurat virginitatē marie Et vt breui
ter plura complectar omēs figure veteris
testamenti huic rei ꝯcordāt quas si velle
mus ante deficerem⁹ ēē per singula enar
rare possemus ꝛc. Ca. II.

Secunda stella dicitur ꝓphetiarum
s claritas. Cum em vt ait petrus. ij
canonica. i. ca. Non volūtate hūa
na est allata ꝓphetia sed spiritusancto in
spirante. clarum est eorum testimonium
esse certissimū. Hoc vero per omniū ꝓphe
tarū ora clamauit spūssanctus. qz ẏgo de
um debuit cōcipere. Ūñ Esa. vi. Egre
dietur virga ō radice iesse ꝛ flos ꝛc. Flos
em sine corruptione ex virga generat. ita
christus ex virgine. Jtem ca. vij. Ecce vir
go cōcipiet ꝛc. Jtē Hieremie. xxxi. No
uum faciet dominus super terram: Femi
na circūdabit virum. hoc certum nouum
fuit in mundo vt virgo conciperet virum
quia nec similez visa est nec habere sequē
tem. Jtē ezechiel. xliij. Porta hec clau
sa erit ꝛ vir non pertrāsibit per eā. quia do
minus deus ingressus est per eā ꝛc. Jtē
hoc significat daniel cap. ij. in lapide pci
so sine manibus ꝛ in multis alijs prophe
tijs de quibus quia longum est scribere ꝓ
transeo. Capitulum III

Tertia stella dicitur scripturarum
t cōcors veritas. Nam em Scotus
in plogo li. sñia ꝓ. q. ij. Jn nō euidē
tibus ex terminis nec ex principijs euidē
tiam habentibus non consonant firmiter
et infallibiliter ac generaliter multi. diuer
simode dispositi nisi a causa superiore ip
sorum intellectus inclinetur ad assensum
Sed scriptores canonice scripture varie
dispositi ꝛ varijs temporibus existētes in
tali non euidenti videlicet ꝙ virgo deum
generaret ꝛ alijs articulis fidei omino cō
sonabant ꝛ consonant. Jdeo sequitur ꝙ ip
si a causa superiori: id est a deo dirigātur
et diriguntur qui non potest esse autor fal
si. talis cum sit summa veritas. Mirum
huius rationis maior probatur per Au
gustinū. xviij. de ciuita. dei. ca. xlij. dicentē
Necꝫ inquit in multitudine philosopho
rū facile quis inuenit inter quos multa
que senserunt qui conueniant: labore nem
pe nimio munimenta suorum dogmatuꝫ
sibi reliquerunt que discipuli legentes: li
cet in aliquibus essent assentientes priori
bus tanquā discipuli. alia tamen impba
uerunt ꝛ quandoꝙ discipuli contradixe
runt fere per omnia magistro vt Aristote
les platoni ꝛc. Quomō ergo non con
tradixissent posteriores nostri sancti prio
ribus patribus in aliquibus ad fidem ꝑ
tinentibus si non habuissent doctorē cōm
munē eorum intellectum ad eadē nō eui
dentia inclinantem. etenim totum vet⁹ te
stamentum ꝛ nouum omniumꝙ doctoꝝ
scripta sanctorū a principio vsꝙ chri
stum ꝛ a christo vsꝙ modo concordāt nec
in his que fidei sunt ꝛ legis in puncto di
scordant. licet in opinionibus probabilib⁹
que fidē non corrūpūt aliter ꝛ alit senserit
Propterea Leo papa in sermone de octa
ua natiuitatis dñi dicit sic: Diuina au
toritas est cui credimus: diuina est doctri
na quā sequimur. quoniā siue legis testifi
cationi. siue oraculis ꝓphetarū: siue euan
gelice tube auditum admoueamus vtiqꝫ
verum est quod beatus Jobannes spiritu
sancto plenus intonuit. Jn principio erat
verbum ꝛ verbum erat apud deum ꝛ de⁹
erat verbum. Et illud qō adiecit. et ẏbuꝫ
caro factum est: ꝛ habi. ꝛc. Ca. IIII.

Quarta stella est ecclesie sanctoruꝫ
q auctoritas. quia nempe ecclesia
catholica a spiritusancto dirigit ꝛ
regitur. iuxta illud Math. x. Non em vos
estis qui loquimini sed spiritus patris ve
stri qui loquitur in vobis. Ūñ patet quia
ipsa errare non potest in fide quia spiritu
sancto inspirante locuti sunt sancti dei ho
mines eccle sez fundatores. ij. Pe. i. Ad
quod faciunt iura. xxiiij. q. i. A recta in fe
de. xxv. q. i. Violatores. Jtez xi. di. Quis
in fi. Et. xij. di. ca. i. et ca. se. Sed quia tota.

ecclesia catholica hanc fidem dogmatisauit ⁊ credit. Omnes quoq; sancti a principio in hac fide sunt saluati. Nullus vero extra fidem ecclesie catholice saluari potest aut sanctificari: vt patet. xxiij. q. i. alienus. Item. xxiij. q. iij. ipa pietas. Et extra de hereticis cap. firmissime. igitur hec fides est verissima.

Capitulum. V.

Q Vinta stella angeloꝝ infallibilitas. Angeli quippe dei cum sint noticia dei pleni nō possunt falli. Sed ipi infallibile testimonium ferunt de virginitate marie ⁊ diuinitate dñi nri iesu. igitur ⁊c

Q Vare angeli testentur virginalē conceptum domine: claret in plurimis locis veteris ⁊ noui testamenti quibus plurimi angeli legunt id testasse. Et vt de ceteris pertranseam: aliquos tantūmodo angelos in medium pducam. Quid aliud nēpe angelus dñi apparēs Danieli: vt patet eius ca. ix. testat cum ait: Septuaginta inquit hebdomades abbreuiate sūt super populum tuum ⁊ super vrbem sanctā vt consumet̄ p̄uaricatio et finem accipiat peccatum ⁊ adducatur iustitia sempiterna: ⁊ impleatur visio ⁊ pphetia ⁊ vngatur sanctussanctoꝝ. i. christus qui vnctiōc spiritussancti plenus: a spiritusancto conceptus est iuxta p̄teritas visiones ⁊ pphetias ⁊c. Item in nouo testamēto angelus Gabriel testatus est cum requisitus est a virgine benedicta de sacramento incarnationis. Quō inquit fiet istud: qm̄ virum nō cognosco. Respōdit. Spiritussanctus supueniet in te ⁊c. Luce. primo. Preterea Angelus ille qui apparuit ioseph quādo volebat occulte dimittere mariā testimoniū reddidit: cum ait: Noli timere accipere mariam cōiugem tuam. Quod em̄ in ea natum est de spiritusancto est. Dath. primo. Cui testimonio supaddit̄ ⁊ ptestatio quā fecit angelus apparens pastoribus in die natiuitatis dñi: nocte omnis ille exercitus angeloꝝ canentium Gloria in excelsis deo ⁊ in terra pax hoibus ⁊c. Si dicas: Ego nescio cū p̄sens nō fuerim nec viderim: si hec omnia taliter se habuerūt in veritate: ⁊ talia verba angeli boni dixerūt sicut sonant euangelia: vel vtrū aliter fuerit. Rñdet cū augu. decimo de ciuitate dei. ca. xvij. q sic potes dicere vtrū deus creauerit mūdum ⁊ imortalia te nescire vel dubitare cum p̄sens nō fueris tpe creationis nec imortalia videris. Vñ ibidē ca. xix. dicit Aug. Si libris magicis siue cirurgicis credūt hoies cur lris euangelicis nolūt credere ita esse facta ⁊c. Et hec fm Gregoriū dictum. Manifestū est quē cūq; hominē credere necessario ea que nō vidit. Nam quō credis te habuisse abauū vel prothauū quē nunq; vidisti. Multo fortius credendū est deo in scripturis loquenti secure. ergo deo nosipsos cōmittimus in fide qui decipere vel decipi nō potest cum ipse sit sūma bonitas ⁊ sūma veritas.

Capitulum. VI.

Sexta stella dicit Testū irreprehensibilitas. ipsi quippe testes q̄ docuerūt hanc fidem ⁊ testificari sunt fuerūt viri sanctissimi ⁊ multi aliq; q̄dem aplī: aliq; martyres: aliq eoꝝ pfessores ⁊ doctores excellentissimi virām sanctissimā gerentes: ⁊ ideo merito eis credendū est q̄ nequaq; ipsi hanc fidem docuissent si fuisset erronea. nec extimari possunt q̄ fuerint mentiti tāte sanctitatis ⁊ tā multi viri. precipue cum ipsi ⁊ eoꝝ lex vicz christiana tanta seueritate mendacium persecuti sunt maxime in his que sunt fidei vt scriptum sit per p̄s. Perdes omnes qui loquunt̄ mendaciū. Q Si dicas eos nō fuisse mentitos sz deceptos fore. Rñdeo q̄ nullo mō potuerūt decipi in hac re. Nā mirū sex modis potest fieri vt quis decipiatur ⁊ inducat̄ ad reddendū falsum testimoniū q̄ aliqui s. modi notant̄ ab augu. xi. q. iij. ca. quatuor. ⁊ cap. se. Item. iij. q. v. accusatores. Primo pter ignorātiā approbando falsum qđ putat esse verū. Secūdo p prauā cōscientiam qm̄ nō attendit quis nec curat q̄n falsum testificet. Tertio p auaritiā cū cuis pter donū vel lucꝝ falsum testimoniū reddit. Quarto p amiciciā dū p alicuius amore vel amicicia falsa testificat. Quinto p odij maliciam: vt q; quē odit ꝓtra illū falsum testimonium reddit. Sexto p timoris vehementiā sicut serui dñis pter timorez mentiunt ⁊c. Testes aūt sacre fidei tales fuere q̄ nullo-

ſſtoꝝ modoꝝ potuerūt decipi. Primo nō p ignorantiā: qz ipi būerūt ſciam infuſam a ſpūſancto docēte eos oēm veritatē Joh. xuij. z ſcierūt oēm linguā z adeo fuerunt ſapiētes: vt totū mūdū illūinarent nec poterāt reſiſtere eis oēs aduerſarij Luc. xxi. Ego dabo vobis os z ſap. cui non po. cē.

Secdo nō p prauā ꝓſciam: qz fuerūt ſanctiſſimi adeo q ad oīones eoꝝ: imo ad ſolam vmbrā ſanabant infirmi: pcōres aūt deus nō exaudit Joh. ix. Et certe qd ſtultius fuiſſet cōs tale mendaciū preſtari cum pditi oneꝝ corpis z aie ac mūdi. Ad qz qdez oīm pticula ſe deo apti in preſtatione fidei obtulerūt. Tertio qz nō ſūt decepti p auariciā: qz xps nil eis tpale dedit: imo aliquid tpale hre phibuit z oīa ꝓtēnendo reliquerūt Math. ix. Quarto nō ꝓpter viciatū amorē: qz potius debuiſſet amare diuites z gloriosos ſeculi huius q eis miſta hui⁹ ſecli donaria z pſpera ꝓmittebāt z inſup cōminabant penis vt a fide recederent z eius pdicatione ceſſarent. z certe ſtultiſſimū fuiſſet tanto amore flagrari vt p falſa teſtificatiōe alicuius morti ſe expoſuiſſent: qō tñ fecerūt p xpo. Denicz qnto nō p odiū qn potius p inimicicis z pſecutoribus ac morte inferētib orabant. Sz z ſexto nō p timorē: qz nō timebāt etiā mori imo omnē penam reſpuebant z p gaudio ducebant verbera z cruciatus. Actū. v. Ibant apti gaudentes a ꝓſpectu ꝓci. qm digni habiti ſūt p noie ieſu ꝓtu. pati. Et ex eoꝝ teſtimoniū de virginitate marie z dñi ieſu dinitate ac alijs articulis fidei ē ſume credibile. Capt'm. VII.

Septima ſtella eſt rōnū theologorū ꝓfirmabilitas: licet quippe fides hec ſit de nō apparētib tñ tāta firmitate pollet q oīs pietas: oīs veritas z naturalis ratio ſic credēdū dictat vt dicit venerabilis Beda ſuper Lucam. Quales aūt rōnes id dicent: vt dei filius ex virgine carnem aſſumat z naſcat ſuperius in hoc libro. arti. pmo tactū eſt de cōgruitatis eius rationib zc. Preter illas aūt rōnes huic fidei ꝓcordant plures alie rōnes theologice. ſ. ratio diuine puritatis deus em cum ſit nature puriſſime puriſſimā matrem tanq̄ habitaculū mundiſſimū decebat habere: cū ſcriptum ſit Sap. pmo. Nō habitabit in corpe ſubdito peccatis z itez In alias ſanctas ſe trāſſert zc

Item ratio diuine honorificentie: qz hoc ſpectat ad dei honorem z magnificentiaz vt mater eius ſit virgo imaculata abſq̄ omni peccato et corruptione. Gloria em filij eſt ex honore parentū Eccli. iij. Unde grauiſſime derogant diuino honori heretici qui dicūt beatā mariam poſt partum chriſti a ioſeph fuiſſe cognitaz carnaliter z filios ex ea plures p genitos poſt chriſtū

Hoc dixit heliudius hereticus impius Qui qdez argumentū ſui erroris accepit illud Math. i. Non cognouit eaz ioſeph donec peperit filium ſuū pmogenitū. Itē ex illo Joh. ij. vbi legit xpm habuiſſe frēs

Sed iſte error falſiſſimus eſt z irrōnabiliſſimus: tū quia ioſeph z maria virginitatem ꝓuouerant ambo: vt dicūt Hiero. z Aug. tum quia beata virgo fuiſſet ingratiſſima ſi tanto ac tali filio nō fuiſſet ꝓcreata. i. chriſto. Et Joſeph qui dicit ſanctus: fuiſſet ſceleratiſſimus z pſumptuoſiſſim⁹ ſi templū ſpūſancti z ſpāle habitaculum dei violare ac polluere pſumpſiſſet. Et ñ ad illas auctoritates rndendo fm Nico. de lyra dicitur q hec dictio donec aliqñ ſignat tpus determinatū quo tranſacto fit aliquid ſicut cū dicit: iſte nō comedit donec eſſet hora ſexta. i. completa ſexta comedit: z ſic nō accipit hic in auctoritate pdicta. Alio mō accipit p ſemp ſicut in ps. hr de chriſto Sede a dextris meis donec ponam inimicos tuos ſcabellum pedum tuoꝝ. Non eſt ſic intelligendum q quando inimici eius erunt poſiti ſub pedibus ei⁹ tempore iudicij q tunc dimittat ſedere ad dexteram patris imo eternaliter ſedebit.

Et vſus loquendi habet ſepius accipi ly donec pro ſemper: vt dicendo iſte non penituit donec mortuus eſt. id eſt nūq̄ penituit etiam poſt mortem: quia tunc non eſt locus penitentie vel ſtatus: hoc modo accipitur hic in auctoritate ly donec cum dicitur: Non cognouit eam donec peperit

Item q dicitur pmogenitum non ꝓpterea dicit: quia alij fuerint geniti poſt chriſtum: ſed quia nullum peperit ante eum: z hoc modo accipiebatur in lege vbi pci

piebatur q̄ ꝓmogenitus deo offerret. Nā si aliqua mulier pariebat vnicū tanq̄ ꝓmogenitū offerebat illū. Item ad illud Joh. ij. dicitur q̄ fratres christi noiantur cognati eius germani qui erant de eadem cognatione sicut Abraam z Loth dicuntur fratres. Genes. xiij. z tamen Loth erat nepos eius. Capm. VIII.

Lauа stella dicitur fidei christiane stabilitas. Non em̄ posset vt potuisset hec fides in aduersitatibus multis stare vsq̄ ad finem seculi nisi esset ex deo. Juxta illud Actuū. v. Si est ex hominibus cōsilium hoc aut opus dissoluetur. Si vero ex deo est non potest dis.

Hanc fidei stabilitatem p̄dixerat saluator Luc. xxij. di. Simō ecce expetiuit te satanas vt cribraret sicut triticū. ego aut̄ rogaui ꝓ te vt nō deficiat fides tua. Verū alie omnes secte cum non sint a deo nō sunt stabiles: ꝓz Primo de secta machometi de qua dicit scotus in plogo sup sententias. q. ij. q̄ incepit plusq̄. dc. ānis post legem christi z in breui dño volente finiet. Nam z apud eos ꝓphetia esse dicitur q̄ secta illa finienda est. Secūdo patet de sectis hereticoꝝ que licet ꝓus multe z varie fuerunt iam exterminate sunt. Nec est dubium q̄ etiam iste que nūc sunt finient. Et eccl'ia salt̄ post rēpus antichristi pacificabitur. Tertio claret secta iudaica. Nimiꝝ iudei q̄diu fidē veram tenuerūt exaltauit eos deus supra omne genus humanū nobilitauit z dotauit donis miraculoꝝ z ꝓphetiarum: que quidem dona a ꝓncipio mundi non habuit nisi gens deo accepta z hoc vniuersaliter: quia particulariter etiā infideles: vt Balaam Kayphas z Sibille habuerunt. Unde de illa gente dictuꝫ est Deutero. iiij. Non est alia natio tam grandis que habeat deos appropinquantes sibi sicut deus nr̄ adest nobis

Verū postq̄ christum iudaica gens negauit de virgine verum deum vanum occidit̄q̄ z reprobauit. nulla gens facta est adeo abiectissima depssa depopulata. cladibus gladijs fame captiuitate nece seruitute que omnia super eos venisse testatur Josephus in. xxv. libro antiquitatum Sed z ipsa gens ꝓpata est donis miraculoꝝ z ꝓphetiarum nec habet vniuersaliter hec dona sicut antea. Porro gens fidei catholice a principio ecclesie habuit z habet vniuersaliter hec dona: patet de paulo rapto in tertiū celuꝫ z Jobe in Apoc̄. Et de oīmbus discipulis in die pentecostes super quos cecidit spiritussanctus: z ꝓphetabant: multis quoq̄ alijs sanctis. Jn̄ claret fidei catholice veritas: qm̄ si bono z recto zelo iudei christi fidem reprobassent: tunc fm legem z ꝓphetaꝝ ꝓmissa debuissent ipsi potius fouere a deo tā in spiritualibus q̄ in temporalibus magis q̄ ante christi aduentū ꝓ eo q̄ nūq̄ antea fuerūt sic ab idolatria imunes sicut tempore christi z postea. Ecce ergo fides catholica vera. Capm. IX.

Ona stella gentilium scriptura rum pluralitas: vt enim testimonium accipiamus etiam ab his qui foris sunt fm Apm. Unde omnium scripturarum etiam gentiliū genera huic fidei cōcordant.

Primo scriptura iudeoꝝ.
Scōo scriptura machometistaꝝ.
Tertio scriptura poetarum.
Quarto scriptura sibillaꝝ.

Primo scriptura iudeoꝝ: vt claret per totum vetus testamentū coꝝ. Jnsuper vt dicit dominus Bonauentura sup̄ tertiū libro. distinc. iij. q. ij. arti. iij. Quidaꝫ inquit iudei asserunt hoc mirum fuisse in maria q̄ cum esset pulcherrima a nullo vnq̄ viro fuit concupita: z per consequens ipsa nunq̄ virginitatem amisit in qua dei filius habitauit. Hec Bonauen. Denicq̄ Josephus inter ceteros hebreos maxim⁹ doctor: sectaꝝ eorūdem pulchꝝ testimoniuꝫ fert de xp̄o. xxij. li antiquitatum dicens sic. Fuit ꝑdem tempb⁹ iesus sapiens vir. si tamen eum virum noiare fas est. Erat em̄ oīm operum mirabilium effector: ꝛc. vbi inf alia scripta de iesu subdit. christus inquit hic erat. Et ibidem veram eius doctrinam z resurrectionem ex mortuis confitetur. Item secundo scriptura machometistarum testat Marie virginitatem z puritatem: sicut refert Nico. de lyra super Lucam. Et supra descriptum est libro secūdo parte. ij. arti. vlti. Stella eius q̄rta

Tertio scriptura poetarum plurimi nempe poete in suis scriptis testant fidē hanc de virginitate Marie: patet de poetis quos supra in hoc volumine retigim⁹ libro. iij. parte pma. arti. iij. Testimonio viij. Deniq; ỳgilius in buccolicis eglo ga. iij. recolens de sibilla Cumea: que et Cumana dicta est a cbumis ciuitate que est in campania cui⁹ sepulchꝝ adhuc ē in Sicilia scribit sic. ỳ. Ultima cbumee tā instat carminis etas. ỳ. Magnus ab integro seclo⁹ nascit ordo. ỳ. Jam redit t virgo redeūt saturnia regna. ỳ. Jam noua p genies celo demittitur alto ỳ. Tu modo nascenti puero quo ferrea primum. ỳ. Desinet ac toto surget gens aurea mūdo tc.

Quarto igitur scriptura sibillarum: vt eīm scribit Aug. de ciui. dei libro. xviij. ca. xxij. Quedam sibilla bericbrea pphetauit t pnūciauit versibus pluribus de iesu christo: quos etiam. ỳ. dicit. Aug⁹. transtulos fuisse de greco in latinū: quoꝝ versuuꝫ prime littere cōiuncte in greco hec verba comphendūt Jesus christus filius dei saluator. t pphetauit eadem sibilla totū fere misteriū incarnationis t passionis christi vt p augu. vbi supra patet. Jtem sibilla libica cuius meminit Eurpides ait: Ecce veniūt dies t infra. soluet nexus synagoge t videbunt regem viuentem t tenebit illū in vtero ỳgo dña gētiū. Jtē sibilla Ebmeria in italia nata: de qua Ennius ait. Jn pma facie virginis puella quedaꝫ nutriet puerū virgineū dans lac ad comedēdum. Jtem sibilla samia a samo insula ait: Ecce veniēt dies t nascet de paupercula deus t homo. t bestie terre adorabunt eum. i. bos t asinus tc. Jtem sibilla Tiburtina ait: Nascet christus in berbleem annūciabit in nazareth regnatu pacifico: fundatore quieris. O felix illa mater cuius vbera eum lactabunt. Jtem sibilla delphica que fuit tempore regis priami t belli troiani sic ait: Jn vltima etate bumiliabitur deus: t bumiliabitur, ples diuina iungek humanitati deitas: iacebit in feno agnus: in puellari officio educabik deus t homo tc. Plures alias sibillas t eaꝝ dicta habes supra libro. v. parte pma articulo. iij. ca. x. Et infra libro. xi. gte pma ca. fi.

Capitulum. X.

Decima stella dicitur rex pbicaꝝ exemplaritas. Item Aug. in de mirabilibus sacre scripture libro. ij. ca. ij. dicit: Quāuis contra cunctoꝝ boim conceptionis consuetudinē absq; viri semine t carnalis oblectamento voluptatis ỳgo concepit t sine dāno virginitatis peperit hec res tamen sine exemplo nature noua in dei creaturis nō dimittik. Nam multa animantia absq; parentū coitu, pgigni cō probamus. Qualiter apes sine patribus ferū matrū corporibus tm̄modo crescunt Sed t multe aues absq; maribus gignere possunt. Et talem conceptū in multoꝝ piscium generib⁹ esse pbi aiunt. Jn solaq; carne sine patre vermis nascik cui se dns hac de causa similem esse per pphetam dicere nō dedignak: cum ait: Ego autē sum ỳmis t nō homo obpro. bo. t abiectio plebis. Qm̄ igitur in multis rebus consueto modo dns operak. Quid nature ꝓtrariuꝫ dicendū est. Si quando ipse deus voluit q̄ etiam in virginali vtero sanctispūs dispensatione filius sine virili coitu nascerētur. Hec Aug. Ad pmissa diffusius accedentes qm̄ mens būana p sensibilū collationem soler manuduci plurima pbica lia exempla, pducamus sub breuiloq̄o scripta fm magistrum Franciscū de rcba. in sua editiōe de ꝓceptiōe ỳginali. Primū exēplū in elementis. Terra q̄pe sine oīm corruptione, pducit mirabiles effectus flores vicꝫ t gēmas de plantis t qđ est mirabile Alber. libro de vegetabilibus t plantis libro. v. tractatu pmo dicit q̄ in hybernia vitis de ylice ortum habet. Jtem aqua quedam est in tbuscia, quam virgo portare valet cribro: vt dicit Aug. de ciui. dei. Jtem in aere q̄dā deus facit mirabilia quō fulmen cadens agit vt gladiuꝫ in vagina: ferrū t es in bursa consumat: vagina t bursa illesa manente. t in nube generantur rane. vitulumq; virtute celi generatum in nube restatur Albertus magnus. iij. methe. tractatu. iij. Jtē igni dedit deus vt salamandrā nutriat. Cū igit talia facere pōt natura: cur deus nō posset vt virgo generaret. Secūdum exemplū in lapidibus. Nam albeston lapis semel

accensus archadie semp ardere claret: vt dicit aug. xxi. de ciui. dei. c. vi. Item reperiunt lapides in quibus hūana facies cū corona in capite picta est virtute celi: vt dicit Alb. primo mineraliū tractatu. v. cap. i.

Item magnes ad se trahere potest ferrū. z carbūculus in nocte lucere potest. Item calibis massa in certis partibus in nube nascitur: z cadit: z a rusticis collecta in arma acutissima parat: vt dicit Alb. iij. metheo. tractatu. iij. Lapis quoq; fōti gocie mox īmersus supenatat: vt vult idē Alb. primo mineraliū tractatu. i. c. ij. Cur ḡ opere spūssancti virgo gnare nō valeret. Certium exemplū in bestiis aialibꝫ. Nam rinoceron ẏgini se inclinare valet a qua capit: vt dicit Ysidorus lib. etbimo. Item equa capadocie ad ventū currens fetā efficitur: vt dicit aug. xxi. de ciui. dei cap. iij. Ursa quoq; fetus rudes ore ī naribꝫ formare valet: vt dicit Ysidorus. xi. etbimo. Et leo rugitu, ples mortuos gignens suscitare valet: vt dicit idem Ysido. xij. libro Cur ergo diuino flamie virgo nō gnaret.

Quartū exemplū in volatilibus. Vultur nēpe corpore claret z adhuc mare caret: vt dicit Ambro. in exameron libro. ij. ca. xli. Item calaa drius auis facie egrū sanare potest: vt dicit Alb. xxiij. de animalibꝫ. Sed z carbas auis de arbore yberna nasci claret vt habet ab Alberto. xxiij. de animalibus. Item psitacus auis a natura habet q; semp aue dicit vt docet experientia. Item struthionis oua sol excubare valet ad eius visum: vt dicit Ysidorus. xij. etbimo. ca. lvij. Item fenix se in igne renouare valet: vt ait idē Ysido. xij. etbimo. ca. xv. Et pellicanus sanguine fetus aiare claret: vt testatur idē. Cur ergo virgo diuina operatione nō gnaret. Quintū exemplū in piscibus. Etenim quedaz aleca sunt que cōparem nō habēt maremː vt di. Aristo. in pbleumatibꝫ. Et anguilla sine coitu maris generat: vt testat idē. Plurima quoq; alia aialia pter pmissa sūt talia que sine mare generant que si vellemus p singula describere ante deficeremus tēpore q̄s possemus enarrare. Concludit ergo q; si tot z talia possunt fieri p naturā multo maiora potuit deus facere in virginali ẏceptu sup: a naturam. Proinde Job. xij. scribit. Numitū interroga iumēta z docebunt te z volatilia celi z indicabunt tibi. Loquere terre z respondebit tibi z narrabūt ei pisces maris. qs ignorat q; omnia hec manus dñi fecerit tc. Capl'm. XI.

Decima stella mūdialiū boim v credulitas. Nam vt cū aug. xxij. de ciui. dei. c. lvij. loquar: Nil mirabilius q̄s q; ad legem contrariā carni z sanguini doctores pauci z pauperes z rudes: plurimos potuerūt cōuertere sapientes vt crederent hanc fidem: prudentissimi etiam rebelles fidei z postea conuersi. sicut patet de Paulo persecutore postea facto doctore catholico z pdicatore. Item de dyonisio pius sp. loserpho. postea facto pauli discipulo. Et de Augustino prius errore manicheoꝝ seducto atq; cipriano prius mago z alijs innumeris. Reuera si quis diligenter pensēt hec tria. Primo qui pdicauerūt mundo: q: ignobiles pauperes apl'i impiti z pauci. Secō quid pdicarūt: quia legem ꝓtrariam carni z sanguini: penitentiā duram: carnis mortificationem: z vitioꝝ refrenationem. Tertio quibus pdicauerūt: quia potentibus mūdi peccato totaliter deditis z deseruientibus ac sapientibus: Adueret q; nō nisi a deo hoc fieri potuit vt tantā multitudinē mūdi subiugarent fidei catholice. Unde ptz: q: fides ẏginitatis marie z eius filij ē verissima. Capitulum. XII.

Decima stella dicit miracula o rū limpiditas qđ deducit Scotus: vbi s. raliter arguendo: Non potest de? esse falsus testis: quia Prouer. xxi. scriptū est. Testis mendax ꝓbit. Sz deus inuocatus a pdicatoribus huius fidei fecit opus sibi ꝓprium: vtpote miracula: ac p hoc testificatū est fidem esse veraz Unde Darci vir. Ysli ante scirent discipuli christi. pfecti vbiq; pdicauerunt dño cooperante z sermonē confirmante sequētibꝫ signis. Sequit ergo q; hec fides non pōt esse falsa. Propterea Aug. ir de trini. cap. ij. dicit: Dñe si est error a te decepti sumus Nam tantis signis confirmata sunt q; non nisi p te fieri potuissent. Hec ille. Hinc et saluator ait. Joh. v. Opa. s. miraculoz q

facio ipsa testimonium perhibent de me. Et eiusdem.x. Si mihi nō vultis credere operibus credite. Si dicas antixp̄s etiā faciet miracula. Rñdetur fm Scotū vbi supra. q̄ sicut dicit aug. de vtilitate credē/di. Magna differentia est inter miracula xp̄i t antixp̄i tanq̄ inter miracula facta a deo t facta a diabolo Miracula quippe xp̄i sunt talia q̄ nullo mō a diabolo fieri po tuerūt: vt ptz de mortuoz resurrectiōe. de raptu pauli in tertiū celū: ad videndū di/uinā essentiā. Nulla cū creatura pōt aiaz beatificare t ad videndū dīnam essentiaz eleuare: nec simpliciter nec ad tps sed so/lus deus. Itē de cognitione cordiū t in multis alijs miraculis euāgelij. miracula vero antixp̄i erūt decepcoria t falsa: cuius falsitas patebit si ei obijciant hec. Si tu inquit es deus fac me videre diuinā essen tiam: t post visionē certā mētiā bre visio nis t certitudinē: t tunc credam. Itē si tu es deus dic mihi q̄d faciam vel cogitabo vl appetā, p tali hora. qō nullum antixp̄s poterit: nec vere mortuos suscitabit: sicut xp̄us lazaz vere suscitauit: sed p̄stigijs su/scitabit q̄ diu nō possunt durare tc̄. Pre ter miracula p̄o euangelij multa alia sunt miracula facta tā antiq̄tus q̄ etiā nostris tpib⁹ attestantia virginitatē marie. ex q̄bꝫ aliqua hic inserunt. Legit quippe in glo. biblie t postillis vel expositionib⁹. Sicut etiam lyra dicit q̄ hebraice veritatis expo sitores tractando illud verbū Esa. vij. Ec ce ꝑgo ꝯcipiet t pariet filiū tc̄. Dicunt q̄ virgo iuuencula semp manēs virgo dicit halma. p h. sed alma sine h. ō: ꝑgo iuuen/cula nubilis. Unde apud hebreos halma t alma differūt. Idcirco egysi ꝓpus in li. de supplemento euāgelice veritatis super illo ꝓbo Rñsum accepit symeon a spūsctō Refert q̄ iste symeon erat rabi t sacerdos apud iudeos. Et dum semel in scholis ex poneret dictā ꝓphetiā Esa. inuenit ibi sic scriptum. Ecce halma. i. virgo ꝯcipiet tc̄. t deleuit h. vt esset sensus. Ecce alma. i. iu uencula nubilis cōcipiet tc̄. Sicut t mo/derni iudei exponūt. Sz fm Crisō. super Matth. omelia. ix. Ista expositio ꝯdem/nat tanq̄ falsa p illud quod ꝓpheta p̄mit tit vi. Dabit dñs vobis signum. Ecce vir go ꝯcipiet. Nam iuuenculā ꝯcipere vl̄ pa rere nō est signuz sed virginē. Uñ sic etiā simeon sicut iudei false intelligēs deleuit tribus vicibus t semp miracꝰose idē scri/ptum reperiens oratoni se dedit. t sic re/sponsum a spūsancto accepit de partu vir/ginali t nō visurum se mortē nisi videret xp̄m dñi de virgine natum tc̄. Legitur etiam in hystoria scolastica q̄ hieremias ꝓpheta in egyptum descendens post mor/tem Godolie Regibus egypti signuz de/dit q̄ eoz idola corruerent cū virgo filiuz pareret. Quapropter sacerdotes idolorū imaginem virginis puerum in manibus baiulantis in secreto loco tēpli statuerunt t eam ibi adorabant. Sed a ptolomeo re ge postea interrogati quid hoc sibi vellet dixerūt paterne traditionis hoc esse quod a sancto ꝓpheta eoz maiores acceperant: t sic in rebus ventuꝝ credebant. t hoc im pletum est in die natiuitatis quādo idola corruerunt: vt testatur legenda cōmunis.

Item rome: vt testatur innocentius pa pa tertius. pax fuit. xij. annis. Romani igi tur templū pacis construxerūt t ibi statu/am Romuli posuerūt Consulendo autez apollinē q̄s diu duraret acceperūt respon/sum q̄ quousq̄ virgo pareret: quod quia impossibile putabant dixerūt. ergo ineter nū durabit. Unde in fozibus templi sup/scripserūt titulū hunc Templū pacis eter num. Sz in ipsa nocte natiuitatis dñi q̄n virgo peperit ipsum templū funditus coz ruit: t ibi est modo ecclesia sancte Marie noue. Item in vita socioꝝ beati Fran/cisci legitur q̄ sanctus frater egydius erat cuius sanctitatem audiens Quidam do/ctoz ordinis fratrum p̄dicatoꝝ accessit ad eum vt in fide solidaretur: quia titubabat si virgo poterit concipere t parere. Sā/ctus itaq̄ frater egidius cū oraret cogno uit ex reuelatione spīrituſſancti q̄ quidam doctoz p tali causa ad eum veniret. Unō obuiam moꝝ eidem accessit: t nil aliud lo quens statim virga percussit terram coram eo dicens: Uirgo ante partum: t moꝝ pul cherrimū lilium ibidem excreuit. Alio q̄z loco percutiens ait: Uirgo in partu: t ibi/dem similiter lilium excreuit. Tertio eri/am loco percutiens ait Uirgo post partū

z ibi tertiū lilium miraculose pdūxit. Unō doctor ille deo gratias retulit z in fide solidus pmānsit. O igit ego virginū maria ora p nobis tuū quē ego peperisti natū zc.

Alius modus procedendi in materia pscripta breuior.

Item si aliter z breuius vis procedere potes ex pmissis sub epilogo loquēdo elicere. xij. genera rerū que attestant virginitatem marie: Juxta nīe. xij. stellaꝝ quib gloriosa existit. Primū est testimonium diuinarū personaꝝ. Nam eius virginitatem testat deus pater in figuris antiquis deus quoq filius in euāgelicis doctrinis z miraculis. deus spūssanctus in ꝓphetīs quia spūsancto inspirāte locuti sunt: vt ait petrus in canonica. Secūduz testimoniū angeloꝝ. Tertiū est testimoniū oīm sanctoꝝ veteris z noui testamēti. Quartū est testioniū oīm scripturaꝝ etiaz gentilium. Quintū testimoniū bestiaꝝ. Sextū testimoniū auiū. Septimū piscium. Octauū vermiū. Nonū testimoniū lapidū. Decimū plantaꝝ z floꝝ. Undecimū oīm elemētoꝝ. Duodecimū testimonium miraculorū. de quib diffuse in hoc tertio articulo actum est.

Pars secunda libri octaui de virginalis sponsi beate marie. i. ipsius beati Joseph scitate atq dignitate q fuit custos marie

Oseph fili dauid

i noli timere accipere mariā cōiugem tuam Matth. i. c. Om vt ait dns Bonauē. sup. iij. sententi. di. xlv. Nobilissima res est nobis miseris mortalib in hac mūdo habere singularem deuotionē nō solū deo eterno sed etiā suis gloriosis sanctis. Et hoc primo ꝓpter nostram inopiā: quia nil ex nobis meremur coraz deo: imo pleni peccatis demeremur supplicia: ꝓpter qō ad sanctos opus ē nobis refugere: quatenus eoꝝ meritis deus placetur: z quod petimus efficaciter ꝓsequamur hinc Job. v. Ad aliquē sanctoꝝ cōuertere. Secūdo ꝓpter dei reuerentiā: qz in eis deus q habitat veneratur. Qui eūm sanctis honorem tribuit: illum specialiter honorat: qui eos inhabitando p gratiam sanctificauit. Idcirco Damascenus libro iij. ca. vij. dicit: Om p intellectum in corpibus sanctoruz habitat deus: teste apl'o Nescitis inquit qm corpa vestra templuz sunt inhabitantis in vobis spūssancti. de' autem spiritus est. Quare ergo nō essent honoranda animata templa dei: z animata dei tabernacula. Hec ille. Tertio ꝓpter eoꝝ virtuositatē z gloriam ꝓpter quā dignissimi sunt honore. Nam teste aristo. iij. libro ethicoꝝ. Honor est pmiū virtutis z virtuti perfecte nō fit condignus honor zc. Debent ergo sancti honorari tanq̄ virtuosissimi z gloriosissimi nostri patroni spirituales: quia vt habetur. ij. q. vij. c. qualis Qui patronum siue patrem spiritualem nō honorat: plus videtur peccare q̄ q carnalem patrē cōtemnit. Hec ibi. Sed qz Joseph est vnus de glorioſioribus sanctis paradisi: cui dns tantam gratiam contulit: vt suam dilectissimā matrem ei in custodiam z sponsaz daret. Idco merito ad ipsum deuotione mouemur. Unde quia ipse Joseph sanctus meruit sociari beatissime virgini marie: z fore eius virginitatis fidelissimus custos: spōsusq z fidedignissimus testis. Idcirco in hac parte secūda incidentaliter agere decreui in hoc libro de eius sanctitate: que multum confert ad testimoniū virginitatis z puritatis beate virginis mris dei zc. Unde de ipo tria misteria notabimus que elici possūt ex pmisso themate zc.

Primū dicit misteriū sponsalitatis.
Secūdum dicit misteriū sanctitatis.
Tertiū oz misteriū dignitatis.

Articulus primus quare voluit deus suam matrem desponsatam fore virq nomine Joseph fabro ligniario.

Irca primū mistec riuz vicz sponsalitatis vel dicam societatis inuestigandū nobis ē: Cur deus oīmipotens cuius sapientie nō est nūerus: sic disponere voluit vt sua mater virgo scz maria desponsari deberet vi-

re noie Joseph fabro antecꝫ impregnaret ⁊ conciperet filium dei. Et arguere portes q nō debuit desponsari alicui viro: qz ipsa ante desponsationem vouerat virginitatem: vt ptz ex auctoritate beati augu. libro de sancta ỹginitate dicentis: Annūciante angelo maria rndit: Quō fiet istud: qñ virū nō cognosco. i. non cognoscere ꝓpono qđ pfecto nō diceret nisi se virginez ante vouisset. Sz vt dicit idem aug. Virginitatē vouentib non solum nubere sed etiaz velle nubere dānabile est. ergo videt q beata virgo nō debuit despōsari ne trāsgrederet votum. Item nō videt rō quare potius viro Joseph debuit desponsari. Et rō est: quia figuratū ⁊ figura cōuenire debent. Sed ex omnib sanctis mulieribus que figurauerūt in veteri testameto bndi etiaz virginē nulla eaz iuncta é Joseph patriarche: q figura fuit spōsi matris dei. Nam aseneci filia punsari sacerdotis heliopoleos que fuit vxor Joseph pūarche Gen. xli. Non ita expresse figurauit matrē dei: sed potius alie sancte mulieres: vt ptz de sara que genuit filiuz p̄ter naturam: in monte imolandū. Unde tenuit figuram dñe nostre que genuit filiū ꝓtra naturam in cruce imolandū. ⁊ tñ sara cōiuncta fuit viro Abraam noie. Item hester figurat beatā virginē que tñ nupta est assuero regi. Eodē mō ptz de rebecca que fuit ꝓiuncta Jsaac. ⁊ sic de alīs. ergo nec mater dī debuit ꝓiungi matrimonio ipsi ioseph: sz potius viro noie Abraam aut assuero aut Jsaac: aut aliquo noīm eoz quoz vxores vel sponse dñam figurarūt. Item si desponsari debuit. potius hoc fieri debuisz vt desponsata fuisset alicui viro regi magno vt significaret: qz regis eterni ⁊ excellentissimi. i. dei erat spōsa Aut despōsata fuisset potius pastori ꝓpter humilitatē ꝯ fabro: tū qz pastores gregū inferioris status sūt ꝑm secl'm fabros: tū qz nascente dño nō fabris sed pastoribus angelis reuelare ꝓgruit eius natiuitatis misteriū. Luc. i. ergo ⁊ ꝫ misteriū desponsationis debuit fieri potius pastori. Amplius videtur q debuit dei mater desponsari piscatori: qz sub cruce cōmendata est piscatori Johī discipulo cui ergo in desponsatiōe nō debuit despōsari piscatori. Ratio nō videt ꝓgruitatis:

Jn ꝓtrariū est diuina sapia que in suis dispōe nō fallit nec falli potest. Et tamen vt euāgelic⁹ sonat rectus dei mater despōsata est ꝓgruentissime viro cui nomen Joseph q erat faber ligno. ⁊ c. Rndet igit ad ꝓmissa p tres veritates seu ꝓclones.

Prima est: sūme decebat vt virgo beata viro desponsaret: anteꝫ dei filio impgnaret. hec ꝓclusio claret p multas rōes tam ex pte ꝑis ꝯ ex pte matris ꝯ etiam ex pte humani generis: que rōnes q descripte sunt in hoc volumine libro. i. pte. vi. arti. iij. ca. i. ibi recurrendum relinquo. Secūda veritas seu ꝓclio est. Congruū erat vt vir sponsus matris dei Joseph noiaret ꝯ quodcūqz nomen viri aliud sortiretur. hec ꝓclio ostendit p rōnes: ⁊ auctoritatez beati Bern̄. sup missus est. que descripte sunt libro ꝓmo huius voluminis pte. ij. arti. iij. c. xi. Tertia veritas seu ꝓclo est sūme cōgrycbat: vt mater filij dei lignario fabro desponsaretur ꝯ alterius artificij viro in sponsam sociaretur. Hec patet: quia hoc p̄ omnibus magis congrucbat significationi eius spiritualis desponsationis. Nam per hoc q fabro desponsabatur designari dabat q deo qui fabricauit ⁊ creauit totū mūdum spūaliter sponsabat. Juxta illud Osee. ij. ca. a dño dictum. Sponsabo te mihi in fide: ⁊ sponsabo te mihi in sempiternū ⁊ c. Item hoc magis ꝓgrucbat significationi diuine incarnationis: qz ex hoc significabat q in ipsa virgine desponsata fabro hūana natura sponsaret ⁊ copularet p vnionē dei filio q fabricauit mūdū vnacū patre ⁊ spūsancto. Propterea ipsa beata ỹgo pulchra describit vt luna Cañ. vi. ca. qz vt nobis videt luna vsqꝫ ad. xiiij. diem ꝓtinue crescit quousqꝫ ipsa appareat imago bois quasi fabri: ⁊ vltra crescere nō potest sed postea decrescit: Ita beata virgo maria a sua natiuitate creuit vsqꝫ ad. xiiij. annū quo anno in eius vtero integra imago bois. i. ipse christus imago dei ꝑris q fuit fabricator. i. creator mūdi apparuit: qm̄ xiiij. anno sue etatis credit virgo christū ꝓcepisse ꝑm hystoriā. Dot quoqꝫ ipsa vicz dei mater effecta in sua reputatione cepit decrescere p humiliratem: non

sanctificationis in matris ventre excelle/
bat p confirmationē puritatem ade quā ha
bitt ante pcm̄ in statu innocentie: q; beā
ta ẏgo confirmata erat in bono. Ad̄ ẏo nō
Excellēbat etiam in ea puritatem angelo
rū: q; licz sint confirmati in bono: tamen nec
crescere possunt in p̄mo substantialiter nec
decrescere. Sed beata ẏgo placere ppetuit
imerito t nō deficere. Secūda puritate
sez innocentie excessit oēm puritatem ra/
tionalis nature: quia beata virgo vitit si/
ne omni peccato t in ꝯtum mater dei ele
cta peccare nō potuit: qđ nulli est decessuz
vel donanū alteri. Tertia puritate. s. ca
stitatis virginee ipsa excessit hoies t an/
gelos. Hoies quidem quia p̄mū exēplar
fuit huius integritatis: vt nec p̄mā similē
nec habere visa sit sequentē. Angelos etiā
am: quia sm Hiero. hoc retinuit p virtu/
tem castitatis quod in angelis est necessi/
tatis nature. Quarto in puritate ex spūs
sancti supuentiōe t p̄nīa dei oīa creata
excessit ex quo mater dei ē meruit. Quis
ergo mente capere sufficiat ꝯtum ipa pre
oīb nitidissima t summa puritate post
deū refulgeat. O virgo gloriosissima sup
oēs sanctos t angelos purissima. O san/
ctarum sanctissima. O oīm creaturarum
dña cum nō sufficiamus enarrare tua ma
gnalia: hoc tm̄ flagitamus p̄ce humillima
ꝯtenus p tue puritatz merita sanctissima
dele sordiū nostrarz crimina. t duc ad tui
p̄dulcissimi nati regna felicia tē.

Articulus tertius qualibus p uilegijs puritas beate marie pre alijs extat gloriosa. t sunt. xij.

Circa tertiū mistē/
rū vicz p̄uilegiate seu p̄rogatiue
gratie. Notandū q; iuxta nume/
rā. xij. stellarz in corona capitis beate vir/
ginis. Apocal. xij. figurate possumus de/
scribere. xij. p̄uilegia seu gratias t p̄ero/
gatiua sue puritatis quibus p̄ omnibus
creatis extat ipsa gloriosa t poterūt diui/
di in tres quaternarios. Quoz p̄mus se
tenet ex parte dei. Secundus ex parte sui
Tertius ex parte alioz: vt patz intuenti.

1. p̄uilegiū q; ei' puritas fuit dō ꝯissima
2. quia fuit filio dei familiarissima
3. quia fuit dino splendore radiosissima.
4. quia fuit dei maternitate dignissima
5. quia fuit totalis t plenissima.
6. quia fuit tranquillissima.
7. quia fuit constantissima.
8. quia fuit miraculosissima.
9. quia fuit etiam in alys efficacissima
10. quia fuit p̄ alys effectuosissima.
11. quia erat mūdo fructu. fissima.
12. quia extitit oīmb reuerendissima

Rimū itaqz p̄uilegiū tanqz p̄ma stella puritatis beate virginis est
p q; ei' puritas fuit dō gratissima t amantissima. Unde Sap. viij
Hanc adamaui t exquisiui sponsam mi/
hi eā assumere: t amator 'act' sum forme
illius tē. Tantū quippe amauit deus pu/
ritatē beate virginis vt eam: tota trinitas
pater filius t spiritussanctus inhabitaue/
rit tanqz in p̄dilectissimo tabernacule: tā
miro modo q; nulla alia creatura sic vo
luerit habitare. Unde ipa virgo beata di
cere potest: Qui creauit me requieuit in
tabernaculo meo. Eccli. xxiij. licet ergo de
us dilexerit angelicam puritatem t in eis
habitauerit: magis tamen dilexit virgi/
nis marie puritatem: in qua sic habitauit
vt et eius carnis mundissime seu sangui/
nis purissimi portione sibi p̄ fi inseparabi
liter vniret carnem purissimā assumptam
t in omnibus creatis adorandā p̄egarata/
ret. Idcirco angelus eā salutando dixit:
Aue. i. sine ve. in quo notauit eius punita
tem: t ꝯtum propterea deus eam diligat
subdit grata plena dñs tecum. q.d. quia
es purissima sine oīmi ve. Idcirco deo es gra
ciosissima t totaliter dilecta adeo q; dñs
tecum: p̄ inhabitationem tui vteri t car/
nis assumptionem tē. Secūdum p̄ri/
legium: quia eius puritas extitit filio dei
familiarissima. Nunqz enim alicui creā/
ture concessum est nec concederetur etiam
angelis: vt sic familiaris foret filio dei. i.
christo: sicut puritas beate virginis. vt vi
delicet tam frequenter: tam familiariter
christum ampletaretur: oscularetur: ma/
nibus contrectaret t vltis portaret lacta.

ret nutriret: z educaret quēadmodū beata virgo zc. Unde dicere poterat illud Can. vi. Dilectus meus. i. christus mihi. z ego illi. qui pascitur. scz familiariter et delitiosissime. inter lilia. scz puritatis mee Hinc Sap. viij. Generositatem illius. s. beate virginis glorificat: contuberniū habens dei. scz pre omnibus creatis. Tertium ꝓuilegium: quia fuit diuino splendore radiosissima. Nimirum ipsa ex summa approximatione ad purissimā lucem diuinam fuit ita radiosa z plena tota: diuino lumine: concupiscendo illum qui est splendor paterne glorie: ꝙ nulla fuerit in ea habilitas ad tenebras vel impuritatem aliquaz. sed radiaret z refulgeret pre omnibus puris creaturis splendore diuino. Unde Ezech. xliij. Ecce gl'ia dei isrl' ingrediebatur p portam orientalem. i. per beatam virginem z terra. i. caro beate virginis sp'endebat a maiestate eius. i. christi. De hoc eius splendore dictum est latius libro. ij. parte. ij. articulo. iij. circa quartum eius gaudium. Quartum ꝓuilegium puritatis eius: quia extitit dei maternitate dignissima. Maria quippe gloria beate virginis est ꝙ nulla alia creatura fuerit tante puritatis: vt foret ydonea esse mater dei: quēadmodum ipsa. Idcirco angelus dixit ei: Ne timeas maria inueniſti gratiam apud deum. Que verba Alb. sup missus est. ca. ccl. tractans dicit: Ne timeas maria rei magnitudinem: tui puitatem: sermonis falsitatem: ꝓmissi ꝓ tractionem: virginee puritatis diminutionem. Ne timeas inc̄p̄: quia inueniſti: nō rapuisti vt ꝓmus angelus. Non perdidisti vt parens primus. Sed inueniſti: quia quesiuisti vt ego prudentissima z mater mūdissima. Inueniſti inc̄p̄ gratiaz apud deum excellentissimam: vt in tui puritate idonea fores tui z oīum creatoris mater dignissima. Quintum ꝓuilegium quia ei⁹ puritas fuit totalis z plenissima. Plenum quippe dicitur cuius nulla pars vacua est. Nulla autez pars marie fuit a puritate vacua: ergo sicut gratia plena ita fuit z puritate plenissima. Preterea Cant. iij. Tota pulchra es amica mea z macula nō est in te. Tota pulchra: quia tota pura tam in ortu c̄p̄ in filij dei conceptione: z tota sua vita tota pura: quia corpore z anima purissima. Nimirum in suo ortu fuit pura ab originali peccato: z in tota sua vita non fuit in ea macula alicuius peccati

Denic̄p̄ in conceptione filij dei z in partu fuit mundissima: quia virgo concepit z virgo peperit summa cum puritate z sine omni sorde: qō nulli alteri matrū est concessuz. Hinc Leo papa in sermone de natiuitate dñi dicit: Ab hac natiuitate deest illud quod de omnibus legit: nemo mundus a sorde: nec infans cui⁹ est vnius diei vita super terram. Nil in istam singularē natiuitatem de carnis cōcupiscentia transijt: nil de peccati lege manauit. Hec ille.

Preterea ipsa virgo fuit tota pura nō solum quo ad aīam sed etiā quo ad corpus quia fuit in natura puriori z complexione meliori optime videlicet sanguinosi tatis: vtpote de cuius purissimo sanguine formari debebat caro christi virtute spiritussancti. vt em volunt doctores circa di. stinc. iij. tertij libri sententiaꝝ: Beata virgo adhuc in vtero mris adeo fuit sanctificata z mūda ꝙ ab illo tempe semp vsq̄ ad assumptionem persisteret in puritate nature z innocentia vite z p capacitate in oīm virtutum plenitudine sine omni macula optime z ordinatissime dispositа in naturalibus: ita ꝙ nulla proles mulieb'is vnc̄p̄ magis appropinquasse videt ad statum innocentie ade sicut ipsa. Ipsa etiam creditur fore exempta ab omni illa maledictione eue. Gen. iij. Multiplicabo erūnas tuas z conceptus t. In dolore paries filium. Unde nec erūnas mulieb'es aut imundiciarū earum infinitates aliquando passa est. nec in conceptu aut partu ei⁹ aliquod imundū fuit zc. nec obstetricibus indiguit zc. vt testatur Hiero. Proinde sctūs Epiphanius hystoriographus scribit de ipsa beata virgine ꝙ etiam in infantia: vt mos est alijs infantibus vagiendo parentes non molestauit sed fuit nimium quieta: patiens: z tacita. Et mundissima inquit fuit plus c̄p̄ credi potest. Nūc̄p̄ em aliquid fedi in ea visum est. z cum inuol-

batur in cunis iurta mortem puerorum nunq̃ se maculauit: sed adulta semp modo se mũde conseruauit. Hec epiphani⁹.

Sextum ꝓulegium: quia eius puritas fuit tranquillissima: quia nunq̃ fomes eã incitabat vt temptabat ad aliquod malũ nec a bono retrahebat: vt supra patuit: qz in ꝓma sanctificatiõe. scz in vtero vt vult dñs Bonauentura. z ꝯcordant alij omes doctores sup. iij. distinc. iij. In ipsa fuit fomes ligatus z omis eius motus illicitus fuit repressus: ne vnq̃ inclinaret ad peccatum. vel retraheret a bono. Et randem in secũda sanctificatione: scz cum filium concepit fuit in ea totaliter fomes extinctus.

Septimũ ꝓulegium: quia eius puritas fuit constantissima vel stabilissima: q̃ nã tanta ḡratia fuit beate virgini infusa: vt potentiã liberi arbitrij eius non solum impleret sed etiam confirmaret in bonuz: adeo vt nunq̃ deceterο in aliquod venia le vel mortale peccatum flecti posset sicut supra patuit. Excessit ergo puritas beate virginis alioz sanctificatorũ puritatem: tum quia alioz sanctificatio nõ compmebat in eis omnes motus illicitos: tũ quia flecti poterat in eis potẽtia liberi arbitrij: z si non ad mortale: tamẽ ad aliqd venia le zc. Octauũ ꝓulegium quia puritas beate virginis fuit miraculosissima. Naz ei⁹ puritas mꝰtis z maximis miraculis ẽ ꝓfecta z sublimata supra oim creaturarũ puritatem. Grande nimirũ fuit miraculum vt mater esset z virgo purissima. Jtẽ vt de purissimo sanguie spiritusancto operante in instanti pfectum virum concipe ret ꝑfm omnia corporis lineamenta: cuius anima plena foret spiritusancto z oĩ scientia z virtute. hoc est biere. vaticino predictum: Nouũ faciet dñs super terram femina circũdabit virum. Vere hoc nouũ quia a seculo inauditum miraculum zc.

Jtem grande miraculum q in purissimo vtero deum clauderet quem celi capere non poterant. z q purissimo sanguine ipsum nouẽ mensibus aleret: z tãdem purissimo lacte vbere virgineo de celo pleno eundem natum lactaret angeloz regem. Jpsum purissime genitum purissimis manibus acciperet z purissimis brachijs portaret ac purissimo amplexu foueret z osculareur. O quis enarrare sufficiat quanta z q̃ incomphensibilia ac multiplicia fuere miracula: qbus puritas beate virginis extitit cõsecrata z sublimata pensa mens deuota q̃tum vales zc. Bonum ꝓulegium quia puritas beate virginis fuit cri am in alijs efficacissima. Tantam quippe habuit efficaciam puritas beate virginis ex specialissima gratia sanctificationis: q non tantuz in se: verũetiam in alijs aspicientibus eam extinguebat omnẽ motum carnalem vt volunt doctores sup. iij. sententiaꝝ. distinc. iij. Propter hoc Bonauentura: vt patuit supꝰ dicit. q etiã infideles iudei asserunt q cũ beata virgo fuerit corpore pulcherrima: ta nullo tamen vnq̃ potuit concupisci. Unde nec Joseph eaz aliquando carnaliter concupiscere potuit Amplius tãta fuit efficacia puritatis beate virginis q nõ solum extinguebat motus illicitos in alijs: sed insuper influebat etiam in alios puritatis gratiam. Nam ad eius salutationis vocem infusa est gratia in sanctam Elizabeth: z purificatus ẽ mox Johãnes baptista in eius vtero Luce ꝓmo capꝰ. Unde merito de ea dicit pꝰ. Diffusa est gratia in labijs tuis: ꝓpterea bñdixit te deus in eternũ. Decimũ ꝓulegium quia puritas beate virginis fuit ꝓ omnibus alijs puritatibus creaturarum ꝓfectuosissima: quia quolꝯbet motu liberi arbitrij ad agendũ vel patiendũ merebat: z sic semp crescebat z ꝓficiebat in meritoz premio. Unde in ℏ excedebat omniñ puritatem hominũ z angelorum. Hominũ quidem quia in alijs saltem aliquando ꝑ peccatum veniale poterat puritas obscurari. Angelorum autem quia illa non potest crescere in merito vel p̃mio essentiali. Sed beate virginis nunq̃ obfuscabatur: nec per aliquius peccati macula poterat denigrari: et tamen continue crescebat per meritum. Merito ergo de ipsa dicitur illud Prouerbiorum. vlti. Multe filie congregauerũt diuitias tu supgressa es vniuersas. Undecimũ ꝓulegium: quia puritas beate ℣ginis ex-

tit: tot mūdo fructuosissima ⁊ angelis ⁊ hominib⁹. Nullius quippe angeli vel sancti aut creature cuiuscūq; puritas tantus fructus attulit mūdo sicut marie puritas Et qua placuit p̄cium nostre redemptionis. i. caro ⁊ sanguis christi quo redempti sumus. Juxta illud. i. Petri. i. Non corruptibilibus auro vel argento: sed pretioso sanguine tē. Ex hac etiam placuit panis ⁊ potus refectionis cibus quoq; angelor⁹ ⁊ oim sanctor⁹. i. corp⁹ ⁊ sanguis in sacramento. de quo Joh. vi. Hic est panis viu⁹ qui de celo descendit. Qui māducat ex h̄ pane viuet in eternū. Et Sap̄. xvi. Panē angelor⁹ manducauit hō. Jtē ex puritate btē marie, placuit pax reconciliationis ⁊ celice reparationis fructus. Christus enim est pax nostra qui fecit vtraq; i. celestia et terrestria vnū teste ap̄lo. Propterea canit ecclesia. Benedicta filia tua a dño: quia p te fru. vite cōcaumus. Duodecimū priuilegium. quia beate virginis puritas est p̄ omnibus reuerendissima. Eam em̄ veneratus est ⁊ deus: quia descendit cum ea in Nazareth: ⁊ erat subditus ei. scz in debitz honoribus ⁊ obsequijs. Luce. ij. cap̄. Deniq; eius puritatem venerabantur angeli Nam ⁊ Gabriel archangelus genuflexo eam salutauit dicens: Aue gratia plena. Preterea tota ecclesia ⁊ tota summa patria adorat eam adoratione ypdulie. Jn laudem quoq; ⁊ gloriam eius omnes sancti ⁊ angeli canunt illud Judith. xv. Tu gloria hierusalē. Tu letitia israel. Tu honorificentia populi nostri eo q; castitatem amaueris. ⁊ ideo eris benedicta in eternū Hec ibi. Merito ergo ⁊ nos charissimi in gloriam ⁊ laudem dei omnipotentis tā purissimam et glorioissimam virginem adoramus. Merito ipsius suffragia inuocamus. Merito deuotis laudib⁹ efferimus quam deus tante puritatis honore preculit omnibus: ⁊ tantis priuilegijs p̄fecit dignissimam: ⁊ p̄electam cunctis creaturarum generibus: vt foret mater dei: domina mundi: regina angelorum ⁊ mediatrix dei ⁊ hominū. O vere mundissimā virginem. O vere dignissimā dei matrem. O deus meus quādo erit vt videamus in celo eius gloriam. O iesu predilectissime virginis marie nate dulcissime. Da q̄sumus nobis gratiam: vt imitando tue sanctissime matris castimoniā: dignissimus perucnire ad tuam gloriam. Amē

Miraculum. De puritate beate v/ginis potest miraculum applicari. Quod refert Vincentius in speculo hystoriali libro. xiij. ca. ciij. dicens: Pictor quidam in partibus flandrie famosus beate virginis puritati deuotus. quotienscūq; depingebat imaginē virginis beatissime: ob eius puritatem ⁊ glorioitatez pulcherrime depingebat. ⁊ diaboli imaginem sub pedib⁹ eius turpissimo vultu: vt decz turpitudis amatorem figurabat. Juxta illud Genes. iij. Jpsa conteret caput tuum. Cui diabolus in visione noctis apparuit dicens cur ira. Cur me ita irritas. Pictor respondit. Bene hoc ago: quia semp te passus sum oim que feci malor⁹ icentorem. Et adhuc turpium cogitationum moliris insidias. Hoc fortassis dixit: quia possibile q; turpes cogitationes passus contra puritatez beate virginis sicut ⁊ multi patiunt sepius ⁊ nimiū turbant pro talibus: sed equo animo ferende sunt cogitationū talium facta a diabolo impedimenta. Sciendo: qz iuxta Beri. Non nocet sensus vbi non est consensus. Unde nō est homini desperandum nec putandum q; deus cū relinquat dūmodo non consentiat: sed detestetur tales prauas cogitationes quibus solet diabolus p̄pulsare. Nec cogitandum est q; tales sint p̄sciti ad damnationem. ⁊ ideo pariant talia: quin potius signuz est diuine gratie ⁊ electionis iuxta doctor⁹ documenta: sicut patet libro de interna conuersatione. Ad p̄positū cum ipe pictor vna dierum in porticu cuiusdam ecclesie beate marie vario opere pinxisset imaginem beate v̄ginis pulcherrime vt potuit figurauit gloriam ⁊ honorem dans tante virgini. Sub pedibus quoq; eius diabolum vt decuit turpissimo vultu depingit significās: quia caput eius ipsa virgo beata per sui puritatem contriuerit sicut fuerat p̄dictus. Genes. iij. Ecce diabolus nō eque ferendo adhuc suspensis trocleis: et

ſuppoſito firmiter tabulatu: cuꝫ monſtrū illud pingebatur turbine veniente omnes illas artis pictorie machinas vehementer ꝓcutiendo in terram excuſſit. Qđ pictor perſentiens ⁊ pertimeſcens cor ⁊ manum ad imaginem glorioſiſſime dñe leuauit. Dirū dictu imago virginis manu poſtre ra ipſum retinuit ⁊ ſeruauit illeſum donec venirent qui ei ſubuenirēt. Tunc oēs qui aderāt chriſtum in matre ſua glorificabant ⁊c. Plā alia ſi vis miracula multa applicabilia habes infra in tractatu de miraculis eiuſdem beate virginis ⁊ ſubuentionibus ⁊c. libro vii. ⁊c.

Incipit liber nonus de excellentiſſima charitate btē Marie.

Nonus liber agit de miſterio excellentiſſime charitatis beatiſſime virgis marie: ⁊ continet duas ꝑtes. Prima pars eſt de eius charitate erga deum. Secūda pars de eius charitate erga nos. i. genus humanū. In his quip pe duobus ꝑceptis charitaꝫ: tota lex p endet ⁊ ꝓphete. Matth. xxij. cap. In dilectione dei vicꝫ ⁊ ꝓximi.

Pars prima de ſumma ⁊ excellentiſſima atq; perfectiſſima charitate beate marie erga deū ⁊ dei filium dñm ieſum chriſtū.

Go dilecto meo et dilectus meus mihi qui paſcitur inter lilia. Cant. vi. cap. Quibus in verbis in perſona beate marie dictis inſinuat ſūma ⁊ familiariſſima charitas qua dilexit virgo benedicta deū ⁊ dulciſſimū ſuum filium: ⁊ qua diligebatur ab ipo deo. Nam reuera deus ſummē ſup omnem creaturam dilexit hanc virginem benedictam quā elegit ⁊ ꝑelegit vt eſſet ſibi mater dilectiſſima ⁊ totius mundi dña. Unde de ea Sap. viij. dicit deus Hanc amaui ⁊ queſiui mibi in ſponſam aſſumere ea. ⁊ amator factus ſum forme illius ⁊c. Propterea dicit ipſa virgo bene dicta in ꝑmiſſis verbis thematis. Ego dilecto meo. Deniq; ipſa deum ardentiſſime reamauit: quia toto corde: tota anima tota mente ⁊ totis viribus dilexit. non ſolum tanq̄ creatorem ſed inſup tanq̄ vnicuiſſime dilectiſſimū filium quem a ſpiritu ſancto tā puriſſime concepit: tā dulciſſime intvtero portauit: tā gaudioſiſſime ꝑgo peperit: tam ſuauiſſime fouit ⁊ginetis vlnis ⁊ lacte virgineo nutriuit: a quo ſūma bona ⁊ dona gratiarum ac beatitudinū habuit ⁊c. propterea ſubdit. Et dilectus meus mihi qui paſcitur inter lilia. ſcz virginitatis puriſſime qua me. ſ. dotauit. De eius amore loquēs beatus Anſelmus dicit. O virgo benedicta quis nobis poſſit archanū tui cordis reſerare cum hinc ꝺ adoras natum tuum vt deum: ⁊ illinc oſculaꝛis vt filiū. ⁊ quid dicere valeam. O felix maria q̄s poterit extimare quāta dulcedine amoris erga tuum natum tenebaris q̄ tuus erat deus: ⁊ tuus ꝑdulcis natus. ipe tuus amor: ipſe tuum gaudium ⁊ ſolatiuꝫ anime tue. Ipſe tua tota vita tanq̄ deus ⁊ dñs ac filius tuus. Dicat quicūq; dicere cupit ſi poteſt: que chriſti matrem tenebat menſura amoris cuius animam Simeone teſte totam pertranſierat gladius diuine dilectionis. Itaq; de charitate beate virginis qua deum dilexit tria miſteria declarabimus.

Primū miſteriū de eius excellentie cōprobatione.

Secundum miſterium de eius notitie declaratione.

Tertium miſterium de eius circūſtantie ꝑfectione.

Articulus ꝑmus q beate marie charitatem excellentiſſimaꝫ ſuper omnia creata habuiſſe erga deum comꝓbatur ꝑapue ex tribus.

Primum miſteriuꝫ de excellētie comꝓbatione. Nā ſi quis beſitando quereret Utꝛ

beatissima virgo maria dñi fuit in via: habuerit excellentiorem charitatem diuinam q̄ omnis creatura pura: angelica siue humana. Respondeꝺ q̄ sic. Et ꝓbari potest ſm Albertū sup missus est cap. lxxxiij. p plā argumēta t signa dine charitatis. p/cipue aūt p tria hic posita. Prio argumēto sūme puritatis. Scdo argumēto dine mīnitatis. Tertio argumēto copiosissime t supplene grositatis. Prio dixi, ꝓbabat argumento summe puritatis: q̄ vbi maior t maxima est puritas: ibi maior t summa est charitas quoniā apl's teste. i. Thimo. i. Charitas est de puro corde t conscientia bona tc. Sed gloriosa virgo maria habuit puritatē in summo qua sub deo nequit maior intelligi: vt dicit Anselmus libro de conceptu virginali ca. xviij. ergo t charitatem habuit in sūmo super oēm creaturam post christum. Secūdo argumento maternitatis: quia nullus tenetur tantū diligere sicut pater t mater. cum vt ait Aristo. viij. Ethicoꝝ. Generantis ad generatum naturalis est amicicia. Ēt contra legem est nature si mater aliqua impias manus initiat in filium. sicut quādoq̄ faciunt heu crudelissime t sceleratissime mulieres sibi abortiuū ꝓcurando. Cū igit mater teneatur summe diligere filium. Et quia inter creaturas sola virgo benedicta fuit mater dei. ergo nulla creatura tantuꝫ tenebatur deum diligere sicut ipsa. Sed q̄tum tenebatur tantū dilexit: alˢ peccasset quod est impossibile. ergo summe dilexit. Sed circa hoc de dilectione naturali maternitatis ipsius beate virginis occurrere potest vna talis questio. Vtrū aliq̄ mater potuerit vel poterit naturali amore in tantū diligere suum filium sicut beata virgo suum natum christum: loquendo de eius naturali dilectiōe ad ipm. Et videtur q̄ sic: quia plurime matres etiam in brutis animalibus compiunt que ꝓ amore filioꝝ morti se exponūt. Nā pellicanus/ro stro se occidit ꝓ vuificādis suis pullis siue filiis: vt dicunt naturales philosophi. Et multe inueniunt matres que in tantū doluerūt de morte filioꝝ q̄ mortue fuerūt t ipse sicut experientia docet quotidiana

ꝓsepe in quibusdam mulierbus. Sed beata virgo dolens ꝓ filio in cruce mortuo: non est mortua ꝓ dolore: sed post mortem filij superuixit plurib annis. ergo tc. Ad hoc breuiter respondeꝺ q̄ amor naturalis ad christum in virgine benedicta incomparabiliter excessit oīm matrum aliarum naturalem amorem. Primo ratione nobilitatis: quia quanto natura nobilior tāto nobiliores habet operationes t affectiones. iij. de anima libro. Sed beata virgo habuit naturam summe nobilē post christum. ergo t amorem nobilissimū. Secūdo ratione cognite dignitatis t sāctitatis quia eum nouerat certissime esse deum et omni gratia ac sanctitate plenum: t ꝓ ꝓse quens sūma dilectione dignissimū cū censebat. Tertio ratione mutue familiaritatis: quia sciebat illum deum incarnatū in suo vtero eam diligere ꝓ ceteris creaturis t hūanis t angelicis tam dulci familiaritate vt nullus alius filius tam blande tam suauiter reuerenter t familiariter suam matrem amaret sicut christus ipsam virginem matrem. t ideo summe liquefactum fuit cor eius in reamando ipsum: q̄ teste Ambrosio: Nil tam impōssum humanis affectibus q̄ scz diligere se diligentē.

Quarta ratio totalitatis t puritatis q̄ vt dicit Aristoꝫ. viij. Ethicorū. Parentes amant naturaliter filios vt aliq̄d sui existentes. Sed quia xp̄s erat purissime ac totaliter mere quid beate virginis q̄ ipm de purissimo sanguine sine virili semie cōcepit. Ēt totaliter t mere ad ipsam christus ꝓtinebat. Et ꝓ ꝓsequens totius germanitatis habuit dilectionem ad christū Alie vero matres diligunt suos filios ex media tm̄ germanitate qua carnez de eis sumpserūt mediante tm̄ viro. Ēt in aliis natis ꝓtm est aliquid viri. i. patris. ꝓtm aliquid matris. sed aliter erat in christo t virgine: quia totum humane carnis quod fuit in xp̄o: fuit t est totum quid virginis solius: sine alicuius viri ꝓticipatione qm̄ sine viro cōcepit. ergo incompabiliter maior in ipsa fuit amor naturalis. Propterea Prouerb. iij. dicit in ꝓsona christi: Eram filius vnigenitus coram matre tenere &

lectus ad ea. Ad illud vero quod obiꝯ̃citur. Respondet q̃ cum beata mater christi fuit plena gratia ⁊ cum fortior sit gratia q̃ natura: vt dicit Ambrosius naturalem amorem in ꝟgine dirigebat ⁊ formabat amor gratuitus ſpūſancto infuſus. vñ licet gladius doloris qui ptransierat aiam virginis in passione filij fuerit acerbissimus sup oim matrum imo ⁊ sup martyrū dolores: vt patebit libro. iij. parte. ij. arti. ij. ⁊c. Tamen hoc fuit mirabile q̃ beata virgo p̃ tanto dolore nō est mortua: que vtiq; milliesies mortua fuiſſet p̃ illo dolore compassionis si ſpūſanctus eam p miraculum nō p̃seruasset. Unde claret q̃ sicut p̃ omnibus incompabiliter amauit christum: ita summū dolorem mortiferum in eius passione habuit adeo q̃ nulla mater equiparari vel compari impropoꝛtionabiliter potuit eidē siue ī amore siue ī dolore.

Tertio eius excellentissima charitas comꝛobat ex argumento copiosissime ⁊ supplene gratiositatis: Quia ei enim beata maria super oīs creaturas plenissima fuit gratia dicente angelo Lu. i. Aue gratia plena dñs tecum ⁊c. Et quia dicente Ap'lo Roꝛ. v. Dei charitas diffusa est in cordibus nostris p ſpm̃sanctum. i. gratiaz ſpūſancti qui datus est nobis. Ideo sequitur q̃ beata maria pleniſſimā ⁊ supplene excellentissimā habuit charitatem diuinā in hac vita Et q̃dē hoc clarius ꝺclarari potest p differentias amoris ſm Albertū sup missus est. c. clxxxiij. Quia em̃ amoris triplex differētia est. quia est amoꝛ naturalis. ē amoꝛ aquisitus. ⁊ ē amoꝛ gratuitus. Primo quidem amoꝛ naturalis sūme fuit in beata virgine p̃ omnibus creatis: quia ipsa dilexit deum vt mater filiuz Alij oīes angeli ⁊ homines diligunt vt ſerui dñm. sed maioꝛ est materna dilectio naturaliter p̃ alīs: vt patebit infra. Secūdo amoꝛ acquisitus in beata virgine fuit in summo ad christum. Talis em̃ amoꝛ acquisitus fit ex causis accidentalib: que quidem inducunt ⁊ mouent matrē ad diligendū filium amoꝛe magno: vicz cū noꝛuerit se a filio diligi ⁊ honoꝛari. vel exaltari in gl̃iam. vel magnum sibi donum dari aut magna p se sustinere filiū. ⁊ sic de alīs causis accidentalib. Sed oīs tales cause fuerunt hic in summo. Hunc̃ em̃ alīs filiꝰ suam matrem tantū dilexit sicut christus virginem. Nec vnq̃ quis tantū honoꝛare potuit: sicut deus seruiēdo ⁊ honorem exhibendo beate ꝟgini fecit. q̃m christus deus erat subditus illi Luce. ij. Nec potuit quis matrez dignificare sicut christus suā: quā exaltauit vt eēt regina mūdi ⁊ dña angelorum ac creaturarum oim. atq; cōsummū eit vt sit mater veri dei. Denicq; nullus filius tantū dare potuit suc matri: sicut xp̃s virgini q̃m dedit oīa dona gratiarū ⁊ dignitatū ac scientiarum oīa dona beatitudinū ⁊ meritoꝛ. Et insup seipsum dei filium dedit sibi in filium ap̃lexandū oſculandū fouēdū: ⁊ portandū. Preterea nullus filius tot ⁊ tantas penas sustinuit p̃ sua matre: sicut christus p virgine ⁊ etiam p toto genere hūano: q; passio christi omnes penas hoīm p̃ponderauit ⁊ supauit. Dec certe ꝓsideras maria poterat dicere illud ps̃. Quid retribuā dño p oīb; que retribuit mihi. Magnificat ergo anima mea dñm ⁊ exultauit ⁊c. Tertius amoꝛ gratuitus fuit in beata virgine in summo: quia exquo voluntas non ferk nisi ī cognitū: vt ait ps̃. iij. de aīa. ⁊ Aug. x. de trinitate ca. i. Firmissime inquit nouim9 nō nisi nota amari posse. Cum igitur beata virgo deum amplissime cognouerit: et hunc suum verum filium natum ⁊ vnicū quē sciuit de ſpūſancto ꝓceptū: ⁊ virginitate manente editum ⁊c. sequit̃ ꝙ sicut nouit p ipm̃ oīi gratia se ꝛepletā copiosissime ita amauerit sup omnes.

Articulus secūdus q̃ declarat qualiter beate virgini charitas fuerit maioꝛ ī via q̃ charitas eoꝝ q̃ in patria ⁊ circa l. ꝛt occurrentes difficultates soluūt.

Ecūdū restat misterii de huius excellentissime charitatis noticia seu declaratiōe: vt scire possimus qualiter ipsa beata virgo in statu huius vie posita excellentioꝛē habuerit charitatem p̃e omnibus etiā angelis ⁊ sc̃is in p̃ria seu gl̃ia exīstib. Ēn vt

hoc lucidius clarescat. Notandum quia tres possunt formari rōnes que difficultatem faciūt in re ista. Prima est quia status huius vie inferior est statui patrie. ergo summa charitas vie inferior ē infima charitate patrie. Unde maiori charitatis dulcedine fruitur minimus angelus vel sanctus in celo: ꝙ maximus sanctus existens in via: quia ille fruitur fruitione gloriosa: iste vero non. ergo non videtur quō charitas virginis in via excellentior fuerit vel equalis charitati sanctorū in patria

Secūda ratio: quia si beata virgo haburisset maiorem charitatem in via ꝙ angeli vel sancti in celo: sequitur ꝙ ipsa haburisset maiorem fruitiōem ⁊ frueretur in via per modum patrie: quia vt ait Augu. libro de doctrina christiana. Et allegat a magistro sententiarū libro primo distin. i. Frui est amore inherere alicui rei ꝓpter se Ō si sic: sequit ꝙ ipsa beata virgo in via fuisset cōprehendens quod non concedi/tur: quia solus christus fuit simul viator ⁊ cōprehensor: vt dicit Augu. Tertia ratio quia Mathei. xi. ait saluator: Inter natos mulierum nō surrexit maior iohanne baptista. Qui autē minor est in regno celorū maior est illo. Glo. dicit: Omnis sanctus qui est cum deo maior est eo qui adhuc est in mundo. Item super illud. Ecce ego mitto angelum meum. Glo. dicit: Ho uissimus angelus celi maior ē quouis homine. Non videtur ergo quō beata virgo in via habuerit maiorem charitatē ꝙ minimus angelus in celo. Ad hec respondendo ex verbis Alberti super missus est cap. Iterum dono tres veritates quibus res ipsa clarescit ⁊ p has solui possunt p̄dicte rationes difficultatem facientes. Prima veritas. Charitas beate virginis in statu vie fuit maior omni charitate pure creature existentis in statu patrie: licet non fuerit actum fruitionis glorioseritamen fm substantiam. Declaratur. Nam charitas beate virginis in via licet fuerit maior charitate oīm angelorū ⁊ sanctorum ꝙtum ad substantiam sicut p̄batum est rationes p̄mo articulo positas. tamen vir ꝙ minor fuit ꝙtum ad actū charitate minimi sancti patrie vel angeli. Quia autem maior substantia est minor in actu hoc facit subiecti cōditio: contrarij coniunctio: motoris minor attractio: que tamen attractio semper in actu esset: si ex parte attribilis impedimenti nō staret. Nam fm illud Sap. ix. Corpus quod corrumpitur aggrauat animā ⁊ deprimit sensum multa cogi. Exemplū a simili. Videmus em ꝙ sol est multomaioris luciditatis ꝙ luna: ⁊ tamen quādoꝙ luna magis illūinat in nocte aere puro ꝙ sol in die aere obscuro. Item ignis in clibano accensus est multo maior ꝙ lumen in parua candela: ⁊ tamē plus illuminat domū candela accensa in mēsa ꝙ ignis ardens intus in clibano inclusus. Ita nō est inconuenies si maior charitas fm substantiaz vel maior lux gratie i subiecto passibili ꝓiuncto corpori passibili ⁊ grosso: quasi ignis iclusus: minus immutat ⁊ mouet actualiter ꝙ maior lux glorie ⁊ minor charitas in subiecto impassibili ⁊ glorioso tanꝙ sibi ꝓportionato. i. in angelis ⁊ sanctis patrie. Secūda veritas. Fruitio charitatis in beata virgine p statu vie licet fuerit inferior fruitione comprehensorū ꝙtum ad actum. fuit tamen maior ꝙtum ad effectum. Declaratur: quia charitas ⁊ fruitio comprehensorū. i. angelorum ⁊ sanctorum in patria: non est in statu merendi ꝙtum ad p̄miū substantiale Quilibet autem actus charitatis in beata virgine pro statu vie fuit meritorius vite eterne ⁊ beatitudinis: angelorū ⁊ sanctorum omnū beatitudinez transcendentis Unde licet ipa non fuerit comprehendens in via: nec fruebatur actu: gloriosa fruitione patrie celestis nisi forte ad tēpus quādo dabatur sibi vt viderit diuinam essentiam. Si em Moysi ⁊ paulo in via datū est vt viderint diuinam essentiam: sicut dicit Augustinus libro de videndo deū. Non est ambiguū q̄n a fortiori matri dei hoc p uilegium fuerit concessum: quoniā vt testatur Damas. Ipsa a nullo illustrū vincitur. Nihilominus in ipa fuit maior charitas fm effectum ꝙ in oībus sanctis ⁊ angelis. quia omnibus excellentiorem beatitudinē meruit quolibet actu charitate

tis. Nam vnico consensu ⁊ verbo cum ait Fiat mihi sc̃dm verbum tuum Luce.ij. plus meruit q̃ omnes sancti et angeli: vt videlicet fieret mater dei: regina celi: domina angelorum ⁊ totius mundi ⁊c.

Terna veritas. charitas beate virgis modo i statu patrie imꝓportionabilit̃ maior deiformior ⁊ glorioſior ē charitate omnis pure creature tam quantū ad substantiam q̃ etiaz quantū ad actū sc̃z fruitiōis glorioſe. Ratio quia vt canit ecclesia Exaltata est ipa sancta dei genitrix sup̃ chꝛos angelorum ⁊ sanctoꝝ ad celestia regna. sed supiores habent excellentius perfectiones inferioꝝ. vt dicit Dionisius de angelica hierar. g̃ ⁊c. Hinc ps̃. Astitit regina: sc̃z ẏgo dei mr̃a dextris tuis. i. in portioribus bonis gl̃ie ⁊ gr̃e in vestitu deaurato: charitatis q̃ est vestis nuptialis qua sc̃z charitate decorat aia ⁊ vnit deo circūdata varietate. s. sc̃oꝝ. Oēsquippe sācti admirant eius gl̃iaz. ⁊ tota celestis curia illustrat ac delectat ⁊ iocundat in ei⁹ gl̃ie fulgore. O q̃ beatū illō regnū. O q̃ glorioſum illud habitaculum vbi cum chꝛisto et eius sancta matre regnant oēs sancti. O deus magne. O ieſu bone quando erit illud temp⁹ feciliſſimū: ⁊ illa hora iocundiſſima: qua videbimus tue mr̃is gloriam in leticia. ⁊ perfruemur tue faciei noticia per eterna secula ⁊c.

Articulus tertius q̃ charitas virginis erga deum ⁊ dei filium fuit p̃cipue duodecim pfectiōis circumstantiis glorioſe sublimata pre alijs ⁊c.

Circa tertium misterium de circūstantie perfectione: Notare possumus ad numerum duodecim stellaz in eius corona capitis duodeci pfectiones seu circumstantias ⁊ pprietates charitatis beate virginis quibus extitit glorioſe decorata ⁊ excellentius sublimata q̃ in tribꝰ quaternarijs ordinant̃ vt patet intuēti in

c

presenti figura. Nam charitas beatiſſime virginis marie fuit

Primo naturalis
Secundo totalis
Tertio singularis
Quarto certitudinalis
Quinto conformalis
Sexto transformalis
Septimo reuerentialis
Octauo insuperabilis
Nono predilectionis
Decimo prefamiliaris
Undecimo preseraphicalis
Duodecimo p̃acceptatōis diuinalis

Capitulum I

Primo dilectio seu charitas beate virginis fuit naturalis. quia tā q̃ mater naturaliter imo plus q̃ alia mater dilexit vt patet s̃. Alij cm̃ oēs diligunt tanq̃ serui dominum. Ut autē dicit Aristoteles. viij. li. ethico. Inter dominū et seruum nō est naturalis amicitie amor fm̃ qđ seruus: sed bene fm̃ qđ homo quia fm̃ qđ seruus est sibi. id est domino dissimilis. licet fm̃ quod homo sit sibi similis Hec ibi. Qđ si dicas homo etiā naturaliter deum diligit. quia fm̃ animam ad imaginem dei factus est Gen̄. ij. Et fm̃ corpus etiam est ad similitudinē ei⁹. quia deus homo factus est ⁊c. Dico q̃ et si possit esse aliquomō naturalis dilectio hominis ad chꝛistum deum tamen imꝓportionabiliter dilectio naturalis beate marie excedit. quia eius dilectio est̃ materna que est maxima dilectionū naturaliuz. vt patet per Arist. viij. Ethicoꝝ. vbi habetur q̃ parentes plus amant filios; q̃ econuerso. quia plus sciunt parentes q̃ filij ex eis sunt nati q̃ econuerso. Dant aūt plus diligunt filios q̃ etiam patres quia certiores sunt de eis ⁊ plus laborꝰ habēt circa eos Hec ibi. Ex quo patet q̃ maxima inter omnes naturales dilectiones ē materna dilectio. licet ergo angeli vel sancti diligant deū naturaliter filiali vel chꝛistum ament fraterno amore. Excedit tamen marie dilectio incompabiliter: sicut et excedit imꝓportionabiliter naturali p̃pinquitate similitudiem̃ et gratuito amo

re ac acquisito supereminenter omnibus.

Secundo charitas marie est totalis: nulla cñ creatura p⁹ xp̃m pfect⁹ ipleuit preceptum illud: diliges dominũ deũ tuũ ex toto corde tuo ⁊ ex tota anima tua ⁊ ex tota mente tua ⁊ ex omnibus viribus tuis. Deut. vi. Luce. x. Et Dat. xxij. cs beata virgo maria: que ſm Alexan. de hales ſuper Lucam. Dilexit toto corde: omnes cogitationes ſuas in deum dirigens. Tota anima: omnes affectiones ſuas in deum referens. Tota mente. id eſt intentione omnes operationes ſuas propter deum faciens. Totisq; viribus ⁊ toto poſſe: nil de contingentib⁹ obmittens ſed q̃cquid facere debuit faciendo. Ñ ip̃a ī canticis ſcribitur plena charitate ⁊ dilectiõe ⁊c. Tertio charitas virginis fuit ſingularis. tum quia nec ſimilez̃ habuit nec habitura eſt ſequentem: vt canit eccleſia. tum quia ſinguläriter deum tantũmodo et nil extra deum queſiuit: iuxta illud p̃s. Vnam petij a domino hanc requiram vt inhabitem in domo domini: omnib⁹ diebus vite mee. Et iterum. Quid a te mihi eſt in celo ⁊ quid volui ſuper terrã quaſi diceret. nihil aliud a te. Vnde dicere potuit illud Augu. libro ſolilo. Deus mea deus tibi deuota tuo amore ſuſpenſa. Tibi ſoli ſuſpirans: tibi inhians: te ſolum deſiderans: nil habet dulce niſi de te loq̃: de te audij̃re: ⁊ tuam gloriam ac memoriam frequẽter corde reuoluere. Quicquid mihi preter deum eſt: dulce non eſt. Quicq̃d vult mihi dare oñs me⁹ totũ auferat: tantummodo ſe mihi det. Hec ibi. Quarto charitas beate virginis fuit certitudinalis. Licet em̃ de alijs ſcriptũ ſit Eccs. ix. Nemo ſcit vtrum odio vel amore dignus ſit. hoc locum in beata virgine nõ habuit: quia certiſſima fuit infallibiliter ⁊ indubitanter de diuina charitate ex gra ſingulariſſima. Nam et ſi de cõmuni lege nemo ſciat ſe eſſe in charitate certitudinaliter. Aliquibus tamen ſanctis ex ſpeciali priuilegio conceſſum eſt a deo qui eos certificauit per reuelationem: vt ſecuritatis gaudium etiam in hac vita in eis incipiat et fortius magnifica opera pſequẽtur et mala preſentis vite ſuſtineãt. Sicut patet de apoſtolis et paulo dicente Roma. viij. Certus ſum inquit. q̃ nec fames nec gladius: nec creatura aliqua poterit nos ſeperare a charitate que eſt in chriſto. Ie rũ certitudo charitatis marie fuit precellentior omnium ſanctorũ certitudine ſm Albertmm ſuper miſſus eſt ca. cvj. quoniam in alijs eſt certitudo p̃ ſcientam a poſteriori ex effectu. Certitudo autem beate virginis qua ſciuit ſe non poſſe ſeperari a deo fuit per modum cauſe. eo q̃ ſciuit ſe matrem dei eſſe ⁊ in vtero ſanctificatã ac nõ poſſe peccare: ⁊ per conſequens ſciuit ſe non poſſe ſeperari a deo. Sed hic queri poteſt. quomodo excedat certitudo charitatis vie in maria certitudinem charitatis angelorum ⁊ beatorum in patria: cum illorum certitudo ſit omni ſecuritate tentationis pleniſſima. Reſpõdẽdo p̃ hius lucidiori declaratione: Nota quadruplicem differentiam quã ponit petrus aureoli in ſuo compendio libro. v. Nam primo ſunt quidam qui ſciunt ſe certitudinaliter nõ eſſe ī charitate nec habere dei charitatem vt patet de demonibus ⁊ damnatis. Et etiam de hominibus viatoribus q̃ ſunt in actu peccandi mortaliter: vel in propoſito. quia ſcriptum eſt. Sapiẽ. xiij. Odio eſt deo impius ⁊ impietas eius.

Secundo alij ſunt qui cognoſcunt ſe habere charitatem vel eſſe in charitate cõiecturaliter per aliqua ſigna inquantum quis exp̃tur et percipit ſe delectari in deo et contemnit res mundanas. et non eſt ſibi conſcius alicuius mortalis peccati: ſentitq; in ſeipſo diuini amoris calorem ⁊ degustat eius dulcedinem ſm quem modũ poteſt intelligi illud Apocal. ij. Vincenti dabo manna abſconditum: q̃ nemo nouit niſi qui accipit. ſ. per experientiã dulcedinis qm̃ teſte Berñ. Solus exp⁹ nouit credere q̃d ſit ieſũ diligere. iſta tñ cognitio imperfecta ẽ ⁊ nõ certitudialis abſolute ſed tantum coniecturaliter. vnde Apoſtolus p̃ma Corinth. iiij. Nil mihi conſcius ſum ſed non in hoc iuſtificatus ſum ⁊c. Et ps̃

delicta quis intelligit cē. prout hec dicit beatus Tho. ꝑma sēde q. cri. aggrti. v. vbi querit vtrum aliquis scire possit se habere gratiam. Et hic modus cognoscēdi scz per aliqua signa est cōmuniter viatorum.

Tertio alij sunt qui certitudinaliter cognoscūt se esse in charitate vel habere charitatem diuinam sicut patet in his qui sūt in patria. sancti vero in via positi possunt aliqui de hoc certi cē non nisi per diuinaz reuelationem vt dictū ē supra. qz cū vera charitas dei non nisi per spiritū sanctum diffusa est in cordib⁹ nostris. vt dicit apostolus. excedit limites nostre nature. De⁹ quippe charitas est t qui manet in charitate in deo manet t deus in eo. i. Joh. iij. Et ideo sicut prescīa dei in nobis vel absentia per certitudinem cognosci non potest ꝑm illud Job. nono. Si venerit ad me nō videbo eum. Si autem abierit nō intelligam. Jta homo in via ex seipo non potest per certitudinem diiudicare vtrum sit in charitate vel gratia. ꝑm illud. i. Corinth. iij. Sed neqz meipm iudico qui autem iudicat me dominus est: nisi hoc reueletur sibi a deo. Quarta differentia poni potest certitudo beate virginis que inter comprehensores et viatores habuit se medio modo per participationem ꝑm Albertū super missus est ca. lxxxxix. Talem inquā participationem q accepit melioꝛem partem a quolibet extremoꝛ. Haz comprehensores habēt charitatem t eius certitudinem ꝑm actus perfectionem: sed tamen preter merendi conditionem. Viatores habent cuz merendi conditione sed cum actus imperfectione. Etem certitudo viatorum q sint in charitate etiam si sit per reuelationem: non est ita absolute perfecta ꝑm actuum perfectionem vt vel amitti non possit eorum charitas per peccatum mortale: vel saltem remitti aliquā do per peccata venialia. Ipsa aūt beata virgo habuit certitudinem charitatis infallibiliter t absolute cum actuum perfectione ꝑm comprehensores t cum merēdi cōditiōe ꝑm viatores: vñ habuit eā excellētius viatoribus quantum ad actum et cō phensoribꝫ quantū ad effectū Hec Alber.

Capitulum secundū pro secūdo quaternario.

Secundo quaternario. Et quo ad premissa in ordine ḋnto charitas beate virginis fuit conformalis. qz super omnes fuit conformis diuine voluntati in sua voluntate. Hoc cīm facit charitas vt in tantum concordet cū amato inquantum amat. Vnde Catho dicit Concordia nutrit amorem. Et Hieronymus Amicoꝛum est idem velle et idē nolle. Hic t Joh. xiiij. Si quis diligit me sermones meos seruabit. Sicut ergo beata virgo pre alijs amauit ita pre omnib⁹ tota voluntate: toto animo: t tota intentione diuine voluntati cōformata fuit: adeo vt quasi vnam animam seu voluntatem per omnia habuerit cū christo: vt dicere possit illud ps. xxxix. In capite libri scriptuz est de me vt facerē voluntatez tuam deus meus volui t Lericie tue i medio cor. mei Nam ipsa toto corde hoc solum desiderabat: hoc maximum solatium reputabat vt pater celestis suam tantum voluntatez in ipsa perficiat: siue exercendo in aduersis: siue consolando in prosperis siue deprimēdo vel quomōcūqꝫ sibi magis placeret cē

Sexto eius charitas fuit transformalis. quia totaliter erat ipsa per charitatem transformata in christum: vt tota mānereteꝛ: viueret in christo: et christus in ea: iuxta illud Gal. ij. Christo confixus sum cruci: viuo ego iam non ego: viuit vero in me christus. vnde optime ipsa pre alijs dicere potuit illō beati Jgnacij. Amo: iquit meus crucifixus est in christo. Sꝫ nempe seraphici spiritus per suum amoꝛem transformantur in christuz crucifixum: adeo q sicut aut Frāciscus maronis. Qui intime cerneret seraphin: cerneret in eis stigmata christi expressa intellectualiter: sicut sensibiliter fuit in beato Francisco. Multo fortius hoc putandum credo de anima beate virginis Marie. que tota christo confixa est cruci: tota transformata i ꝑm deum. Si petas quomō sic amoꝛ transf

formar aiam in christū deuz Dico z de/
claro sic. Dicit em Aristoteles. i. phico.
et. viij. li. Verba. Forma dat esse rei. Exē
plificā. si ex ligno formak mensa vel scam/
num illud lignū a forma mense capit esse
mense vel scamni vt dicatur vere mēsa vl
scamnum. z si in cera imprimak sigillū: ex
illius forma sigilli capit cera esse talis si/
gilli: id ē regis zc. Ita a simili vnicuiusq;
virtutis in aīa impssa forma: dat esse tale ipsi
anime vel homini quale est ipm virtuz vt
vicz ex quo auaritia est virtum terrenum
facit hominē esse terrenum. Luxuria qz ē
virtum carnale reddit hominē brutalem:
seu carnalē z non spūalem. Supbia et in
uidia atq; ira sicut est virtū diabolicum.
ita facit hominē diabolicū Eodē mō p
contrarium exquo charitas est virtus di/
uina iuxta illud. i. Joh. iiij. Deꝰ charitas
est. g dat anime cē diuinū vt qui manet in
charitate in deo manet z deus i eo. Hoc
est qđ dicit Augꝰ. Unusquisq; talis ē qua
lia amat: si terram amas terra es. si celuz
celestis es. si deum non audeo dicere quia
deus es. audi pphetam dicentem: Ego di/
xi dij estis z filij excelsi omnes. Hec ille li
bro de ꝓbis domini Hinc z Hugo lib.
de Claustro anime ait: Scio inquit ani/
ma mea qz amor est vita tua z ipa vi amo
ris in eius quē amas similitudinē trāsfor
maris. Sicut ergo btā virgo christū sum
me amauit ita sume z totaliter eē diuinuz
et christiforme super omnia creata habe/
re dinoscitur. Septīo amor marie ad
christum fuit reuerentialis. Est autez re/
uerentia mixta cū dilectione timorosa sub
iectio z hec excellentissime fuit in virgine
que sicut a noxe ita z timore diuino plēa
fuit Sē diceres quid timoris habuit
maria Respondeꝰ qđ in maria timor ser
uilis non fuit inquantum notat seruilita/
tē eo qđ ipsa nunq; peccauit: nec in ea fuit
timor initialis qui est imfectorum. quia
virgini omne bonum perfectissime affuit
Fuit ergo in maria timor castus. Hic ti/
mor habet duos actus. vnꝰ est fm statum
vie. qui est timere separi a deo z iste nō fu
it in maria quia fuit certissima de insepa/
bili dilectione dei. Alius actus ē fm sta/
tum patrie q̄ est reuereri deuz. Nam teste
ps. Timor domini sanctꝰ pmanet in secu
lū seculi. g z in pria erit sed nō nisi fm ac/
tū istū scz reuereri deū. Et hoc mō maria
timore dei plena fuit sup omnes viatores
Hec Albertꝰ sup missus est ca. cvj. Un
credik qđ beata maria quotiēscūq; acces/
sit vt christum lactaret vel balnearet: vel
in vlnas susciperet: vel alloqueretur. sem/
per prius genuflexo christum quez sciuit
esse deum verum adorauit. Sic etiā facit
presbiter quotiens euangeliuz tāgit siue i
missa siue alias vt idipsum repcsentet ec/
clesia fuisse in dei matre maria Octauo
fuit insupabilis. Un Canti. viij. dicit deꝰ
ad mariā: Pone me vt signaculū sup cor
tuum. s. in amoris affectōe vt signaculū su
per brachiū tuū. s. in arduoꝝ opatione qz
fortis est vt mors dilectō Sicut em mors
a nullo perimit sed ipa ē taz fortis vt oīa
perimat. sic marie dilectio omnia contem
psit dura sicut infernus qui tam dure te/
net quem semel recipit qđ nunq; dimittit
Sic maria nunq; a dilectōe christi auel/
li potuit. Unde subditur. Aque multe id
est tribulationes et penalitates huius vi/
te non potuerūt extinguere charitatē: nec
flumina id est aduersitates obruerūt cha
ritatem eius Hā cum omnes discipu/
li relicto iesu fugissent: ipsa beata virgo
vsq; ad mortem christo patienti astitit et
cum ipso in corde per gladiū doloris vul
nerata extitit zc.

Ca. III. p tertio quaternario

Tertio quaternario z in ordine ad
t premissa Nono charitas btē vir/
ginis fuit predelectabilis. Nam
quid dulcius: quid suauius: quid delecta
bilius diuini amoris dulcedine: vt em ait
Ambrosius super Lucam. Qui christuz
interno recipit hospitio per amoris sensi/
bilem gratiam: maximis pascit exuberā/
tium delectationibus voluptatuz. Quid
putas quanta dulcendo charitatis fuerit
in virgnie que xpm noue mēsib⁹ in utero
portauit z sp in corde pītē p grām renuit
Si spūssctūs q̄ ē spūs paclit⁹ alijs deuo/
tis mētib⁹ tāta ꝓsolatione se infundit vt

ferno exprimere non valeat. Aliqñ super nos donos gustum cumulati⁹ degustandum influēdo. Aliquādo noticiā secretorum t reuelationes misteriox imittendo. Aliqñ securum eternalīū bonox faciēdo Nunc inbiliū: nunc ebrietatē spūs supfundendo adeo q mens taz ineffabiliʳ gaudium t dulcorem tā indicibilē percipiat et in tantū ex magna amoris t gaudij fortitudine feruor ipūs excrescat: vt se cohibere non valeat intra se. Et aliquādo in excessum ꝓtemplationis rapiat. t multa alia i explicabilia solacia facit spūssctūs. Quid ergo estimas quāta delectatione dulcedinis beata dei mater abundauit que sup oēs spūs ācto plena fuit. Hinc Eccl. xxiiij scribitur: Qui edunt me ad huc esurient quod dicitur ex eo. quia caritate dei satiari non possunt p delectatione qui eam degustant experimentali assuefactione. t p consequēs beata maria assuefacta diuinis dulcedinibus: siue vigilando: siue dormiēdo siue aliud ḋ faciēdo: sp irremissibiliter nouas t varias dulcedines diuinas accrescētes degustabat in deo. vt diceret cum ps. Sitiuit anima mea ad deū fontē viuum. quādo veniā t appebo ante faciē dei. Horanter dicit ad deum fontem viuū: q sicut fons viuus semp scaturit aquas nouas: sic in maria quoad vixit semp t continue nouas t ineffabiles delectatiōes quas exprimere nequimus nos peccatores faciebat ipse deus ebulire ex fonte diuinitatis.

Decimo charitas marie fuit amoris p familiaris. Cum em nulla creatura auderet deum ꝓtingere vel in modico. Virū videt de ista vna puella maria q tm fuit deo familiarissima sup omnē creaturā cōtingēdo. videlicet balneando: lactādo: amplexando ꝛc. Quis angelox ac beatorū auderet hoc deo facere. tam sūmū regē: tā familiariē ꝓtingēdo. Vñ Aug⁹ li. de natura t gratia dicit Illa vero singulari gra puenta atq repleta est sc̄z gaudēdo q ipsum haberet ventris sui fructum quem ex initio habuit viuersitas deum. Hec ille.

Undecimo charitas beate virgis fuit preseraphicaʳ ardoris Est autē notādū q sm Dyonisiū li. angelice hierar. ca. vij. ꝛc. quinq ponuntur ꝓprietates seraphici ardoris seu amoris quo ferunt in deum et supemiēter fuerūt in beata virgine quas q dē ꝓprietates sm qđ di. Linconiēn. cōmentator ibidē dicit dyo. a brō paulo quēadmodū ipse idē raptꝰ in tertiū celū vidit t sibi tanq̄ specialissimo discipulo reuelauit. Prima ꝓprietas dicit sp mobile Secunda incessabile vel infinibile Tertia dicitur calidum. Quarta dicitur acutuz

Quinta dicit supferuidum. Semp mobile sm quod dicunt Hugo t Linconiēn. significat amationē non interruptaz quiete sine pausatione. quia sicut ignis in sua flāma semp mouetur sic amor seraphicus semp fert in deum actu. Incessabile vel infinibile significat q nunq̄ terminat ad ouratione. Sicut em ignis nō habet terminū in agendo sed semp crescit i maius dum inuenit aucram materiā in qua accendi potest. sic amor t actio seraph nō habet terminū in amando deum qui cum sit infinite bonitatis semp inueniʳi eo qđ amorem nouo modo accendat t dulcificz alliciat t delectet. Calidū significat q illa sanctas ex desiderio semp accenditur Hoc est qđ Gregoriꝰ in moral. de desiderio t satietate sanctox in patria dicit sic: Desiderū quidem anxietatem habet sanctas fastidiū. Ne ergo sit i desiderio anxietas: Desiderātes tamen satiantē ne sit i satietate fastidium: Semper desiderātes sitientes satiabimur t satiati famem [illegible] Gregorius Et ratio sm Tho. p. xxiij. quia diuina essentia semp taz admiratione videtur cum nullus intellectus eam cōphendat sed omnia creata ipsa transcendat. cum igit intellectus bti semper habeat in diuina essentia qđ admiret et alliciat nunq̄ fastidit eā videre t amare: sz sp t ꝓtinue delectat videre qđ amas et amare qđ vides. Vñ sanctas ex desiderio t desiderū et satietate semp accendit iuxta illud Eccl. xxiiij. Qui edunt me ad huc esurient. Acutū significat sm qđ dicit Hugo quendā impetū amoris t vehementiā ardentis desiderij quo nō quiescit donec intret t penetret vt ibi sit vbi ipsum qđ amat cum ipo t in ipo vt non solum ab illo calidū sit sed transeat acuti in ipm. Supferuidū vero sm eund. in

dicit ex hoc q id qđ feruet quadā caloris vehemētia tractat supra se. Acutum ergo amoris est cū omia trāscēdendo despicit. Superuidū autē cum etiā seipsuz ꝓtem nendo relinqt fit ḡ miromō vt duz p dile/ctionis ignem in illū sustollit qui ē supra se p vim amoris ferat in illum solū q̄ sur/sum est appetendū cogitandum z desiderandum: nec se nec aliquid aliud cogitat: aut desiderat dum illum solū amat. Hec Hugo z concordit Linconiēn. cōmenta tores lib. angelice hierar. Unde oēs istas ꝓpietates z singulas excellentissime ꝯ tū possibile fuit pure creature viatrici p alq̄s fuisse in via z nūc in patria beatifica frui/tione fore in charitate beate virginis nul/li ambiguum ē. Duodecimo charitas beate virginis marie fuit z est preaccepta tiōis diuialis. Eius q̄ppe charitas tā gra ta tā p̄accepta erat deo: z tm̄ eā reamauit de⁹ p̄ oīb⁹ creaturis q ab eterno p nulli⁹ creature amore in tm̄ alliceret ipe de⁹ ad incarnādū z patiēdū. ac queqz salutis no stre opera faciēdum sicut p amore z cha/ritate beate virginis quā eternaliter p̄no/uerat z p̄ordinauerat fore humane redēp/tionis mediatricem Qđ oñdit triplr.

Primo ex diuīe incarnatiōis motiuo

Scōo ex diuīe vnionis facto

Tertio ex diuine ꝺdescēsionis signo

Primo inq̄ ex diuine incarnatiōis mo/tiuo Quero nempe. qd mouit potissime deum ad tantā būilitatē z miscdiaz vt vi delicet p nobis in vtero ꝟginis descēden do inclinaret. in stabulo nasceret. in arto p sepio vilis pānibus inuolutus locaretur: et multa incomoda huiꝰ vite miserē pate retur frigus calorē: famē: sitim zc. Am plius vt caperet: flagellis cederet: spinis coronaret: teriderēt: ꝺspuerēt: crucis pati bulo suspēderet: vulnerarēt: morerēt: sepe liret. ac queqz opa nostre salutis operare/tur. Ad quod Rndet q charitas: tum quia ex mera z liberali charitate deus fe/cit hec oia dicēte ap̄lo Propter nimiā cari tatem qua dilexit nos deus misit filiū suū in similitudinē carnis peti: tū qz vt nos ad suā charitatez attraheret opa salutis nre p seipm operatus est dns. vt dicit Ber. Uñ ps. Omnis ꝺsūmationis .i. opatōis dei vidi id est cognoui esse finē latū man/datū tuū glo. id est p̄ceptū ꝯcharitatis qđ est nimis latum quia extendit etiā ad ini micos quos diligere debemus ꝓpter deū zc. Hec glo. Claret ergo quia hec oia fe/cit charitas: qđ manifeste docet Hugo li/bro de charitate di. sic. O charitas mag nā vim habes que deū ō celo potuisti tra here ad terrā. O ꝯ forte vinculum tuum quo ligari potuit deus (nam mille vincu/la deū ligatū ad columnā z affixū ad cru/cē tenere nō valuissent nisi charitatis vin culū tenuisset) Nescio inqt qd mai⁹ i la u de tua dicere possum ꝯ q deū de celo tra/xisti in terrā z hoiem ad celū leuasti ō ter ra Hec ille. Sed qm̄ nulla fuit vel potuit esse maioz charitas post xp̄m ꝯ ea q̄ fuit dei ad beatā virginē matrem z econuerso ergo de⁹ p nulli⁹ creature amore sic alli/ciebat ad incarnandū z patiendū atq̄ ce/tera opa salutis nre p̄ficiendū ꝯ p chari/tate btē ꝟginis Scōo oñdit ex facto di uine vnionis. qz charitas est q̄ vnit aman tē cū amato. Uñ charitas dicit quasi ca/ra vnitas sicut habet libro de spū z anima Sed cū nulla creatura sic vnit⁹ est de⁹ si/cut cū btā ꝟgine cui⁹ nō solū aīa copulata est deo p grām sed etiā de purissima por/tione sanguis caro assūpta indissolubilit vnita ē deo in xp̄o. ḡ sūme acceptatiōis di uine extitit ꝟginis charitas sup̄ charitatē oīm creaturaz. adeo vt in ei⁹ carnis por/tione singularissime sibi vnita oīm opare tur salutē zc. Tertio q charitas beate ꝟginis sūme alliciat deuz oñdit ex signo diuine ꝺdescēsiōis. qz vicz de⁹ magis cō/descēdit z obedit ei⁹ volūtati in omi peti tione ꝯ volūtati oīm creaturaz z ipa ma gis p̄ōt impetrare suffragia suis deuotis ꝯ omēs angeli z sancti. Nam ipa ex quo est dei mr̄ habet ius quodāmō etiā p̄cipi/endi: neq̄ phas ē aliquid negari ei a deo iuxta illud. iij. Re. ij. Pete mr̄ mi: neq̄ em̄ phas est vt auertā faciem meā. Uñ legit cuidā sancto reuelatū fore q btā ꝟgo iter alia hoc habet vnū gaudiū magnū in ce/lo q vicz deus tāta charitate teneat ad eaz vt ad votū consequatur quicquid postula uerit p quibuscūq̄ suis deuotis. sicuti hoc plurima exempla z miracula ostendunt q̄

describuntur li. vlti. huius voluminis ex q̄/
bus quod placuerit poteris hic applicare
O ita q̄ homo. O fidelis aīa cogita mē
te pia: q̄ excellētissima fuerit charitas in
maria: pensa t diligiter rumina O mens
deuota q̄ ardēs amor fuerit marie ad ie/
sum: q̄ dulcis deuotio ad dilectissimū ei⁹
natū dei filiū vnicū aīme sue solatiū. in
quo omnis eius consolatio: omis spes: oē
gaudium t omne bonū. O mirabilis de⁹
O iesu meus vtinā digneris exaudire p̄/
ces seruuli tui vt dignū me facias tue ma
tri seruitium exhibere in terris: quatenus
vnacū ipsa t tecum perfrui valeam in cele
stibus gaudijs.

Pars secūda libri noni de ex cellentissima charitate erga nos siue primū atq̄ materna sācta dilectione beate marie.

Go mater pulcre

e dilectiōis Eccī xxiiij. ca. Qui
bus in verbis spūsctō affiante
dictis asapiēte in psona marie
clare insinuat qm̄ ipsa pūlissima virgo dili
git gen⁹ humanum cordialissima t affec/
tuosissima charitate qua vult omnes ho/
mines saluari t neminē perire. Hū dicit:
Ego mater pulchre dil. qō vt patet lib. v.
pte. ij. arti. i. exponit. tam respectu christi
q̄ respectu omnū fideliū generaliter q̄bus
est mater. Notatur autem in ipsis verbis
triplex modus affectionis t amoris quo
ipsa mouetur charitatiue erga homines.

Primo quidem ipsa diligit homines et
afficitur charitate intima ad eos sup eoꝝ
malo misericor: difftime cōpatiēdo Se/
cundo sup eorum bono cōgaudēdo Ter
tio viscerosō affectu eos fouendo t pmo/
uendo scz ad summa bona glorie Primū
quo ad peccatores Scōm q̄ ad q̄uersos
et penitētes. Tertiū quo ad iustos t pfe
ctos homines Et q: in vniuerso hoꝝ triuz
sunt gña hoim. i. peccatoꝝ t in virtꝰ pfun
datoꝝ. Item ad pniam q̄uersoꝝ. Item iu
stoꝝ siue pficientium siue pfectoꝝ q̄ in ec/
clesia iusti iudicant. et vt cōmūi⁹ simul cē
sentur. Igit hoꝝ oim t singuloꝝ matrez
beatissimā ẏgo se appellat. vt erga oēs ho
mines suā charitatē nimīā ac misericōdiaz in/
finitā oñdat. Hō euidenti⁹ assert mellí
fluus Bernard⁹ in sermōe. Signū mag
nū apparuit ita dicēs: Quid ad mariā tre/
pidat humana fragilitas accedere Nihil
austerum in ea: nil terribile tota est suauis
O mihi hoia facta ē copiosissima charita/
te cūctis hominib⁹ se debitricē fecit Vt nō
sit qui se abscondat a calore eius Et quem
admodū sol sup bonos t malos exoritur
feréter: sic ipa oib⁹ se exorabilē oibus cle/
mentissimaz exhibet nec destituit merita
O im veniq̄ necessitates amplissimo q̄dam
miserat affectu Hec Bern. Primo q̄
sicut dixi afficit bta virgo tanq̄ mr̄ super
petōꝝ hoim malo cōpatiendo. Hñ nollet
hoiez peccare q: scit p petm̄ hoiez mori in
aīa: amittere iditabile t ce bonū celeste et
incurrere eternū malū gehēne. Idcirco in
themate se mr̄ez noiat di. Ego mr̄ pul. t̄c.
Quis nesciat mres ꝺdolere t deflere sup
incomoda filioꝝ. t certe ipa bta ẏgo sup
omēs matres plenissima ē mia et pietate
atq̄ dulcedine charitatis. Iō orat eccl'ia
Virgo singularis inter omnes mitis t̄c.

Scōo bta ẏgo diligit hoies ꝙuersos a
petis t penitētes coꝝ bono ꝙgaudēdo. si
nēpe gaudiū ē angelis sup vno petōre pe/
nitēte. Lu. xv. multomagis marie est gau
diū q̄ sup oēs angelos pēniet t plenissima
ē caritate. Et iō ꝙuenienter ipa figurat⁹ per
mlierē q̄ habuit dragmas. x. quarum nō est oña
creaturaꝝ rōnalium i. x. gduu. o. bono exn̄/
tiū. n. i noue chorus angeloꝝ t decio hoim
Et q̄dita vna. s. hūana p petm̄ atq̄ inuenta
p pniē t passiōis filij sui efficacia cōuerca/
tur ad gaudiū inuitādo amicas. i. alias sā
ctas di. Congratulami mihi q: inueni ora.
quā pdi. Lu. xv. Et idcirco i themate no/
tanter addit. pulchre. i. caste t gratiose ac
gl'iose dilectiōis: q: tota pulchritudo aīe ē
in gña t gl'ia ad quā p̄sequēdā bta virgo
amat pēitētes. Tertio ipa diligit hoies
iustos viscerosō affectu pmouēdo fouēdo
i oi gña optās eis sūma bōa gl'e celestis. t
pterea sbāditi rogāte. dilectiōis. s. mr̄. ut il/
gere q̄ppe ē aliquā bonū velle. ex ix. li. ethi.
Vere ipa omēs diligit ẏo amore. q: reste
Ber. Ipa oib⁹ oia facta ē. Oib⁹ s. nū mie
aperit. vt de plenitudine eius accipiant

vniuersi. eger curatione: captiui redemptione: tristis consolatione: petitor veniam: iusti gratiam: filius dei carnis substantiam: et tota trinitas gloriam. Hec ille. Itaque de hac eius charitate erga primum. i. erga nos homines ad quos tractates: vt scilicet recognoscendo eius maximam dilectionem circa nos: magis moueamur ad spem ac deuotionem erga ipsam. tria misteria declarabimus

Primum dicit misterium prae eminentialis magnitudinis
Secundum de maternalis habitudinis
Tertium de effectualis certitudinis

Articulus primus de magnitudine et excellentia charitatis beate Marie erga primum et quales homines amplius pre alijs diligant ab ipsa dei matre

Circa primum misterium prae eminentialis videlicet magnitudinis vt valeamus scire quam magna et excellentissima sit charitas beate virginis erga nos homines atque per hoc inducamur et nos eam summa deuotione colere tres questiones occurrunt. Primo queritur vtrum beata virgo habuerit charitatem primi. Et habeat in summo pure creature. Ad quod primus Richardus Media super quartum est ca. lxxxvij. quod beata virgo etiam dum fuit in hac vita habuit et multomagis nunc in patria habet charitatem primi in summo pure creature. Et hoc probat potissime tribus rationibus.

Primo ratione diuine charitatis
Secundo ratione gratiositatis
Tertio ratione propinquitatis

Primo ratione diuine charitatis. quia vt dicit Aug⁹. Eadem est charitas qua diligitur deus et primus: eo quod primus diligitur propter deum et aliter diligere non est gratum. Idcirco scribit. i. Joh. iij. Hoc mandatum habemus a deo vt qui diligit deum diligat et fratrem suum. Si quis dixerit quoniam diligo deum: et fratrem suum odit mendax est etc. ergo. qui habet summam charitatem ad deum summam habet ad primum. quia propter vnum quodque tale ipsum magis primo posterius. Nam cum primus diligit propter deum qui plus amat deum: plus propter ipsum et sic ipsum sic deum amat primum. Sed quoniam beata virgo summa habuit et habet charitatem ad deum vt prima pars huius libri ostensum est. ergo in summo pure creature charitatem habuit et habet ad primum. Secundo ratione gratiositatis vbi enim amplior fuerit gratia: ibi amplior charitas tam dei quam primi. quia teste apostolo Charitas diffundit in cordibus nostris per spiritum sanctum qui datus est nobis. ad Ro. v. Sed quoniam beata virgo plenissima fuit spiritus sancti gratia. iuxta illud Lu. i. Spiritus sanctus superueniet in te Et iterum Aue gratia plena. Ideo ipsa plenissima est primi charitate: ideo vt se primere non valeat ex viscerosa charitate et pietate quin mox cum prepulsata fuerit effundat nobis gratiam et misericordiam. Unde Bernard⁹. dicit Maria antequam conceptione plena gratia ab angelo nunciatur: vt tandem sibi plena nobis etiam fieret plena. Si enim vase pleno aliquod corpus eidem immittit quanto illud maius est quod immittit tanto de liquore quo prius replebat cogit effluere ex suppleno: sed in eam iam gratia plenam deus eternus in conceptione mittit in uterum eius. Ideo necesse est vt semper effluat in eternum. Vas quidem liquore plenum si quo moueat: de facili effundit liquorem. sic beata virgo si quo precibus moueatur mox effundit gratiam. Ad cuius effluentiam ipsa omnes inuitat. Eccli. xxiiij. d. Transite ad me omnes qui concupiscitis me et a generationibus meis adimpleamini. Quod si adhuc trepidas et dicas vnde ipsa cogit vt effluat nobis gratiam: cum in libertate sua sit dare eam vel non. Dico secundum Richardum de media villa super. iiij. di. xvij. q. i. arti. ij. vbi dicit quod facienti quod in se est attrito nec obicem gratie ponenti necesse est aliquo a deo dari gratiam gratumfacienti: non quidem necessitate coactionis vel immutabilitatis absolute. quia deus nulli debitor est. Sed necessitate immutabilitatis ex promissione liberali vel ordinatione. qui liberaliter ordinauit et promisit se datum gratiam penitentibus facientibus quod in se est et petentibus iuxta illud Lu. xi. Omnis qui petit accipit et qui querit inuenit et pulsanti aperietur. Hec Rich.

Jta ꝙ beata virgo ex diuine liberalitatis repletissime cui⁹ voluntas sume est cōformis z ex intima charitate ac pietate qua plena est pīo est omib⁹ subuenire ad eam cōfugientib⁹ tanq̄ pessima mater grate et mie. Ad qđ quodāmō obligata fore demōstratur ex liberali dei ordinatione: qr deus ordinauit liberalissime vt ipa sit inuentrix gratie: cui illud Luce. Jnuenisti gratiam apud dñm Sed qr dicēte Augustino. xxiiij. q. vi. Si qđ. Si quis inuenit rez alterius scies cui⁹ est tenet eā restituere. Jdeo beata ꝙ inuenit gratiam quā prim⁹ hō perdidit tenet nobis ei⁹ posteris z heredib⁹ restituere nulli q̄ manifestū est vere ad eaz cōuersio quin veniā cōsequi valeat z gratiaz Jdarco Bern. de laudib⁹ virginis li. hortat⁹ est. Queramꝰ inquit fratres gratiaz p mariā. Qui sic querit inuenit et pulsanti aperiet: quia ipa omnib⁹ sinuz misericordie aperit vt de plenitudine eius accipiāt vniuersi. Hec ille. Tertio summa charitas super omnē pure creature charitatē est in beata virgine ratiōe ꝓpinquitatis sez ad deum. vnū qđq̄ em quāto est deo primo⁹ z immediatius cōiunctū et tantomagis participat diuinā ꝓprietatē z similitudinē. Qđ declaraf primo in naturalibus reb⁹. Nā ferrū quātomagis applicaf igni z primo⁹ iū gitur eo ignif amplius: z calorē ac similitudinē ignis recipit fortius. Jtem celum qr ꝓpinquat deo magis ꝙ terra vel terrestria ideo; celū magis participat ꝓprietatem summā id est incorruptibilitatem luminositatem eternitatē z hmōi cē. Jtem ascendēdo a terra videmus q aqua purior z luminosior est terra. Et aer aqua cē. atq̄ aer magis ꝓpinquꝰ solis lumini magis reddit luminosus ꝙ remotus. qr teste Aristotele. Oīe agens fortius agit in ꝓpinquū ꝙ in remotū. Jtē declaraf sēdo in rationalib⁹ rebus qr homo cū sit animal rōnale magis approximat do z magis participat ꝓprietatem diuinā sez mansuetudinez amorositatē z pietatē ac hmōi ꝙ brutum animal: dicente Aristo. li. poli. q hō est animal naturaliter māsuetū amicabile z sociale. Et angelus adhuc magis ꝙ homo. Jtē homo iustus magis ꝙ peccator z impius Et sancti in celo magis ꝙ viatores cē.

Jta ꝙ erꝯ beata ego sume ꝓpria fuit deo plenior. q gratia z nūc in patria est sup omnia immediatior: post christū deo per glām iuxta illud ps. Astitit regina a dextris tuis id est in potissimis bonis glie. Sō sicut deꝰ est ergā nos sume misericors z benignus cui ꝓprium est misereri semp z parcere atq̄ amare. quia deus charitas est. i. Joh. iiij. Jta beatissima ego sume participat has ꝓprietates vt sit super oēm puram creaturā pessima misericordissima z charitate plena. Proinde Bern. dicit. Per te accessum habemus ad deū o beata virgo inuentrix gratie: genitrix vite: mater salutis eterne. copiosa charitas tua nostros operit multitudine peccatoꝝ Jdē in ser. Jn festo ne di. Quid dicam inquit de fonte pietatis. nōne qui pomum in manu sua tenet dimidia die: beata filiqua dici parte pomi seruabit odorem. Quantum igit viscera illa pietate affecta sunt in quibus diuina pietas nouē mensibus requieuit. Hec ille. Ecce igitur quare et dictis rōnib⁹ q beatissima dei mater matern charitate nos diligit ꝙ omēs angeli vel sanctī ac quicunq̄ homines quantūcunq̄ diligere possent. non sic certe pater vel mater filiuz. non sic frater fratrem aut sororem. non sic amicus amicum: non sic omis creatura diligere potest quantū ipa nos in deo z fm deum diligit. Vere ergo durissimū est: deū hoīm impiorum qui pro tanto amore nolunt ipam reamare per deuotionis spiritualis affectū et cultum. Sēdo circa hoc primuz misterium questio occurrit. vtrū ipa bta virgo magis diligat aliquem hoīm ꝙ alterū an oēs equaliter amet. Ad qđ breuiter Rndet q non omēs equaliter diligit sed vnū magis altero. Quod ostendit

Primo rōne diuine cōformitatis

Sēdo rōne equitatis

Tertio rōne similis virtuositatis

Primo rōne diuine cōformitatis. tāto ꝙpe charitas in hoie est ordinatissima z sanctissima quāto diuine voluntati z charitati ē cōformior. Sed qr deus nō diligit omnes homines equaliter. q magis diligit eos qui sunt mēbra vnigeniti filij sui vt oi ciſ in tertio sniaꝝ dist. xxxij. Hec ex hoc sequitur q i deo sit mutabilitas dilectionis fm

magis ⁊ min⁹. quia vt habet a mgr̃o: ibi/ de licet diuina dilectio ſm eſſentiã non re/ cipit magis ⁊ min⁹. Tamẽ ſm efficientiã inquantũ aliquos ad maiora bona alios vero ad minora diligit dicit magis ⁊ mi/ nus diligere. Aliquos aũt q̃b⁹ penã vult inferre dicit odire vt pctõres. Vñ Eccĩ. xij. Altiſſim⁹ odio habet pctõres. Vñ ſm Bonauẽ. di. q.ia ſ. tertij libri. Dilectio ðĩ eſt pot⁹ effect⁹ q̃ affectus. Hã ⁊ Ariſ. ix. ethico. ait: q̃ dilectio amicitie fundat ſup beniuolẽtia. Concludit g̃ q̃ ſicut de⁹ aliq̃ bus maiora bona vult ⁊ ſic magis diligit Sic ⁊ btã dei genitrix que ſup oẽs confor/ mis eſt diuine voluntati aliq̃s q̃ vicꝫ ſunt mẽbra filij ſui ⁊ ð ſpũ filij ſui viuũt in gra ampli⁹ diligit. ⁊ q̃s de⁹ odit ⁊ ipa odit vt dicere poſſit cũ ps̃. Nõne q̃ oderũt te dñe oderã ⁊ ſup inimicos tuos tabeſcebã. per/ fecto odio oderaꝫ illos inimici facti ſunt mihi. Scõo oñdit Rõne eq̃tatis ⁊ iu/ ſticie q̃ in btiſſima ỹgine ẽ charitas ordi/ natiſſima. Vñ Cant. ij. Ordinauit in me charitatẽ. ſ. ipe ſpũſſctũs. Ordo aũt rect⁹ charitatis ex equitate ⁊ iuſticia req̃rit vt meliores ⁊ deo ꝓximi in ỹtute p̃diligant remotioribꝫ et peiorib⁹ vt vult ſctũs Tho. ſcõa ſcõe. q. xxvi. g̃ tẽ. Hinc de pe. di. ij. §. Intelligo dicit q̃uerſa eſſe dilectio q̃ non ſeruat legitimũ modũ ⁊ ordinẽ dilectõis ꝓſtitutũ vt q̃ diligũt nõ diligẽda vel ma/ gis diligũt min⁹ diligenda. Tertia rõ cõſimilis virtuoſitatis. Hã ſic diligit ſi/ bi ſic. vij. Ethico. Et oẽ aial diligit ſibi ſic. Eccĩ. xiij. Quãto g̃ q̃s ẽ p ỹtutẽ deo ⁊ btẽ ỹgini ſic⁹ ⁊ tanto ẽ diligibilior. Vñ vij. Ethi. Boes inq̃t oj dicũt fieri ꝓpter ỹtutis excellẽtiã. p. rau⁹ aũt hõ deterior eſt beſtia. Hec ibi. O itaq̃ pctõr cõuertere ⁊ ỹtutib⁹ deo affic̃ari ſtude. vt de⁹ te diligat et ſanctiſſima ei⁹ jmr̃: ac oẽs ſcti affectuo/ ſius p te intercedãt ⁊ foueant ac pregant: amẽt ⁊ tibi ꝯgaudeãt. Scõo q̃rit circa h̃ ꝑmũ miſterĩ. quales boies btã ỹgo p ceteris ampli⁹ diligat. aut qualr q̃s poſ/ ſit facere vt ab ea magis ac magis diliga tur. Ad q̃ dico q̃ ſicut colligere poſſu/ mus ⁊ elicere ex paſſũpti thematis noſtri aucte quattuor ſunt gña hoim q̃ ſpealiter ſe/ ctã a btã ỹgine diligunt. et tanq̃ in fili/ os amantiſſimos ab ipa adoptant Pri/ mũ gen⁹ eſt eoꝝ q̃ caſtitatis hñt affectio/ nẽ. Vñ dicit. Ego inq̃t mr̃ pulchre dilec/ tionis Caſta quippe dilectõ dicit pulchra dilectio ſicut carnalis dilectio p ꝯtrariuꝫ dicit turpis amor. Vnde Sap. iij. O q̃ pulchra eſt caſta gñatio cũ claritate. im/ mortalis em̃ eſt mẽoria illi⁹. q̃m ⁊ apũd deũ nota ẽ ⁊ apũd homies. ſ. p amoris noticiã. Hã ipa cũ ſit virgo caſtiſſima non niſi ca ſtos diligit: q̃ ſic̃ ſic̃i applaudet ſm Bo/ nauen. Scõm gen⁹ ẽ eoꝝ q̃ diuinũ hñt timorẽ. Vñ ſubdit in dicta aucte. et timo ris. Qui g̃ timẽt offendere deum ⁊ a pctõ cõuertunt timore filiali: hij a btã virgine ſpeciali⁹ diligunt atq̃ a xpo eius filio et ſãctis. Vñ Eccĩ. xxv. ca. Btus hõ cui do/ natũ eſt hre timorẽ dei. Timor em̃ dei ini/ tiũ dilectiõis eius. Et ite⁹ ca. xv. Qui ti/ met deũ faciet bona ⁊ q̃ ꝓtinẽs eſt iuſticie apphender eã. ⁊ obuiabit illi quaſi mater honorificata. Qui igitur in pctõ pſeuerãt nec dei p̃cepta obſeruant. hi ſunt btẽ ỹgi/ ni deteſtabiles tanq̃ maledicti: iuxta illõ ps̃. Maledicti q̃ declinãt a mãdatis tu/ is. Terciũ genus eſt eoꝝ qui vere fidei hñt agnitionẽ. Vñ in aucte ſubdit Et ag nitionis. q̃ ſicut ſine fide impoſſibile ẽ te/ ſte apl̃o Heb. xi. ca. placere deo ita ⁊ btẽ ỹgini. Hic Eccĩ. xxv. Fidei initiũ adglu/ tinãdũ ẽ ei. Claret g̃ q̃ hereticꝰ ſciſmatici et quicũq̃ male ſentiũt de articulis fidei: aut q̃ fidẽ verã nõ hñt de ỹginitate beate marie nõ amant ab ea ſed deteſtabiles ſũt tanq̃ inimici. ſic̃r qui diuinationib⁹ intẽ/ dunt. q. vt habet. xxvi. q. i. Epi. Fidẽ non hñt diuinatiõi bꝰ ⁊ magicis artib⁹ intẽden/ tes. Quartũ gen⁹ eſt eoꝝ qui erga ip/ ſam hñt ſpei deuotionẽ. Vñ ſubdit. Et ſã cte ſpei. Hã qui ipam ſpeali⁹ amãt ⁊ ſpez in ipa ponẽtes in patronã ſpealẽ eã deuo/ tius inuocant: tales ipa ſpealius reamat: iuxta illõ Prouer. viij. Ego diligẽtes me diligo. Qõ patet in exẽplo ex legẽda feſti marie de niue in roꝛe pritio: ⁊ in multis alijs miracul. de q̃b⁹ in li. vi. pl̃ima ſcribẽt O itaq̃ aia fidelis pẽſa q̃ ſuaue q̃ vtile q̃ nccium ſaluti ac q̃ ſecuꝝ ſit diligere ⁊ diligi a btã dei mr̃e: ⁊ toto tuo poſſe ad id tende. vide q̃ indicibili charitate ipa nos

diligat ⁊ tanq̄ mat̄ pīssima ac charitate plenissima nos saluari cupiat. Pro tanta igit̄ charitate eidē gr̄as refunde: ipam deuoto seruitio cole. castitatē tene ⁊ deum time. Fidē habe: ac spem totaz in ipam pone. Sciēdo te tāto plus ab ea diligi quanto in his conaris pfici: ⁊ p ꝯsequēs in celesti regno cuz ipa beatificari ⁊ amplius premiari ⁊c.

Articul⁹ scūs de mīnali habitudine marie qz scz ipa ōr mater oīm ⁊ p cōsequēs mīnā hz caritatē erga hoīes ⁊ etiā angl'os.

Circa secundū mi-
c iterū pncipale scz mīnalis habitudinis tria q̄ro. Primo vr̄z btā ꝟgo dici possit mater mī oīm xpianoz ⁊ electoz. Scdo vr̄z ipa gl'iosissima ꝟgo dicat merito mī n̄ solū hoīm sed etiā sctoz angeloz. Tertio vr̄z ei⁹ mīna dilectio sit maior ad hoies q̄ angelos an ecōuerso. Ad primū q̄stū Rīdet fm magnū Alb. sup missus ē ca. clxxxvij. q sic ⁊ oīdit. Prio aucte Secūdo rōne. Tertio exemplo ⁊ silitudine

Prio inq̄ auctas. Hā Lu. ij. habet Peperit filiū suū pmogenitū. g̃ habuit scdogenitū nō q̄ dē corpal'r vt bn̄ ꝟstat. g̃ spūaliter. Sz gn̄atio spūalis vna ē oīm xpianoz ⁊ electoz. g̃ ipa mī oīm spūaliū Itē ad Heb. ij. apls dicit q xps nō ꝟfūdit cos scz xpianos vocare frēs. Ipe cīm ē pmogenit⁹ in multis fratrib⁹. g̃ sicut xps est frat oīm xpianoz. ita ⁊ ei⁹ mī maria ē oīm mī Ūn Anselm. Si xps oīm frat̄ cur nō ipa q genuit oīm mī. Itē Sap. vij. scriptū est Cūm oīm bonoz mater est Scdo oīdit rōne. Hā eccl'ia canit. dī. Maria mī gratie mī mie. Sz p gr̄am oēs xpiani habēt gratuitū eē et habebūt in futuro gl'iosū eē g̃ ipa est mī oīm electoz. Tertio oīdit exēplo ⁊ silitudie. Hā mī respectu filij habet ꝓprietatē genitur̄e cure ⁊ prioritatis. beata ꝟgo mater est. g̃ oīm xpianoz. Genitura. qz vnū hoīem xp̄m genuit p quem oēs xpianos regñauit. ⁊ hoc est qd̄ dicitur Peperit inq̄t filiū suū pmogenitū. Itē ipa est mater cura. qz in xp̄o nobis genuit q̄quid ad hanc vitā vel futurā ad salutem nobis necūm fuit. ⁊ curā in celo solicitaz gerit nr̄e aduocatiōis tanq̄ mī mie adoptata sicut canit eccl'ia. Ipa etiā est mater prioritate: qz p̄electa ⁊ pmogenit. ante oēm creaturā Eccl'i. xxiij. Hinc dn̄s iesus in cruce pendēs dixit Je. Ecce mī tua Joh. xix. Et btē ꝟgini. Ecce filius tuus. Johes quippe interp̄tat gr̄a vel in quo ē gr̄a. Et ideo ibi tpū tenuit oīm exēplū in gr̄a hoīm: quos dn̄s omēs ⁊ singulos sue matri tanq̄ adoptatos filios recōmēdatos esse voluit. Ūn̄ tota vniuersalis eccl'ia canit ad beatā virginē loquēdo: Dō stra re eē mīrem sumat p re pces q̄ p nobis natus tulit eē tu⁹. Et mellifl⁹ Bern̄. oīdit q̄les xp̄iani dicant ver⁹ btē marie filij vt q̄b⁹ signis a g̃sci b̄ valeat sup eu ageliū Stabat iuxta crucē ⁊c. ita dī. Vult̄ g̃ fratres cog̃scere. s. p signa marie vez filiū. Ille ē q̄ pter b̄ q sei pm ꝟgis obsequio mācipauit: deū et toto corde diligit q et ipa nat⁹ est. Et in se voluptatē carnis abdicauit. s. castitatē deseruiendo. necnō ad primū vt pōt mie opa extēdit. Certe de isto dic̄ xps ad mariā. Ecce fili⁹ tu⁹. Hec ber. Ad scōm q̄stū Rīdet fm. s. cundē Alb. vbi s q btā ꝟgo maria dei genitrix inclita merito dr mī nō solū hoīm sed etiā angelorum sanctoz ⁊ in patria beatoz aq̄soim creaturaz dei triplici potissime ratione

Primo rōne causalis originationis
Scdo rōne eternalis p̄destinationis
Tertio rōe supnalis illustrationis

Prio inq̄ rōe cālis originis. qz ipa est mī dei. sed de⁹ ē pr̄icausa ⁊ origo oīm creatoz̄. g̃ ipa ē mī oīm. Hā q̄q̄d ē cā p se ⁊ origo cāe ē etiā origo ⁊ cā causati p auctorē de causis. Sz q̄m mī dei ē p se cā ⁊ origo filij. ⁊ fili⁹ ē p se cā ⁊ origo oīm angelorū sctoz ac creaturaz. g̃ ipa ē mī omniuz.

Scdo rōe eternalis p̄destinatiōis ipa enim ab eterno ⁊ ante secula predestinata est: vt esset principium ex quo recreandū fuit omē creatū Ūn de ipa appriate legit illud Prouer. viij. Dom⁹ possedit me in initio viaz suarum anteq̄ quicq̄ faceret a pncipio. Et infra cū ipo erā cūcta cōponens ⁊c. Ūn quia ipa pordiata ⁊ p̄uisa ē

in mente diuina: creatus ē orbis z angeli/ca natura ac tota mundi machina. ḡ ipsa merito dicit̄ mater oīm etiā angelorum z creaturarū. Tertio rōne supnalis illu/strationis quia in gloria supna oēs angeli et sancti accipiunt illuminationē z per/fectionē beatitudinē a domino iesu in quē desiderāt ā geli ꝓspicere. i. Pe. i. Et ꝑ quē omia restauratur siue que in celis sunt siue que in terris Col. i. Sed quia domin⁹ iesus in gloria dei patris est in ca.ne sū/pta ex beata virgine: in qua quidem incar/natione diuina omnes angeli atq; scī bri/ficos se gaudent fore eterna beatitudie z sic quoddam esse glorie recipiunt omnes a beata virgine. ergo z ipsoꝝ est mater in esse glorie superne. Ūñ Bern̄. Merito o domina in te respiciūt oculi vniuerse crea ture in qua z ex qua benignissima manus dei quicquid creauerat recreauit. Ad te quippe o domina sicut ad mediū respici/unt. z qui habitant in celo. z qui in infer/no. Et qui nos precesserunt. z qui nos su/mus. z qui sequunt̄. Qui in celis sunt, vt resartiant̄. qui in inferno. i. purgatorio vt eripiant̄. qui precesserunt z nunc sunt vt fideles inueniant̄ z qui sequunt̄ vt glorifi centur Hec ille. Ad tertiū quesituz ꝗa dictū est ꝙ est mater non solum boīm sed etiā angelorum ergo restat. q̄stio. v. magis diligat homies cū angelos vel econuerso.

Ad qō R̄ndet̄ ꝙ sicut de⁹ ita z dei ma ter magis diligit hominē cū angelū quia ad maiora z plura bona diligitur homo a deo cū angel⁹ tā in bonis gr̄e cū gl̄ie vt de ducit dñs Bonauen. sup. iij. di. xxxij. Haz Heb. ij. scriptū est: Nusq; angelos apꝑbē dit sed semen abrae scz in beneficio incar/nationis z misericordioris repationis et redemptiōis. verū z in gratia ac gl̄ia quos/dam homines angelis superiores fecit. et humanā naturam angelicis spiritibus in vtroq; sexu supposuit in celo. vt ptz i chri/sto: et eius matre. ergo consequens ē vt si/cut ꝑ nos ita z eius mater que cōformissi/ma ē ꝑ nos diuine volūtati plus diligat ho/mies cū angelos. Ō quidē luce clari⁹ cō firmat̄ triplici rōe. Primo rōe ꝓmio/ris cognationis. hz hō ꝓtimi⁹ attinet ei cū angelus. cum x̄ps iesus eius fil ius homes adoptauerit in fratres. Joh. xx. Vade et dic fratrib⁹ meis quia p̄cedā vos in gali/leam atq; in amicos charissimos Joh. xv Jam non dicā vos seruos sed amicos. sz nusq; legit̄ q̄ christus angelos fratres et amicos nominauerit sed tantūmō seruos z ministros. ergo ꝛc. Hinc dicit Bern̄. Jaz me spernere non poterit x̄ps deus z sanc/tissima scz mater eius os caro; z frater; me us. Secūdo ratiōe amplioris dignifi/cationis. q; homo ꝑ gratiam diuine incar nationis amplius est dignificat⁹ z exalta tus cū angelus. Quid em̄ sublimi⁹ z dig nius cū q̄ natura humana vnita est deo i vnitate persone vt̄. s. sit homo deus z de⁹ homo. quia verbū caro factum est Joh. i. Ō nō est p̄stitū angelice nature. imo; om nes angeli adorant humanā naturā i chri sto adoratione latrie ꝓpter verbi vnionem nunq; aūt exhibet̄ angelo adoratio latrie ab homīe vel aliqua creatura. ḡ z btā vir/go amplius reueret̄ z diligit homines cū angelos. imo sicut seipsā iuxta illō Dat. xxij. Diliges ꝓximum tuū sicut teipm ꝛc.

Tertio ratione duplicis glorificatio/nis. quia angelus habet simplicem gl̄iaz essentialem in celo: homo vero duplicem glorie stolam ꝓsecuturus est z duplici ocu lo perfruetur visione celestis glorie. quia in anima perfruet̄ visiōe diuinitatis sicut et angelus. et insuper corꝑali oculo vide/bit faciez christi in quā desiderant angeli ꝓspicere. i. Pe. i Similiter z gloriosissimā dei matrē videbim⁹ in corꝑe gl̄iosissimo et aīa sctissima Et in vtroq; ac ꝫm vtrq; videbimur ab ipa. z quonīā in celo quili/bet sanctus tantū gaudet de bono alteri⁹ sicut de ꝓprio vt dicit Greg⁹. Quis ḡ mē surare poterit cū ta charitate ipsa dei pīs/sima mr̄ de nro bono gaudeat. cū to amore erga nos ferueat quos optie nouit tam p/cios̄ime ñlij sui sanguine fore redēptos et in tm̄ a deo dilectos z tanta gl̄ia subli/mādos. O aīa fidelis O corꝑianū. vti/nā sp in mēte hres z pensares cū tū te dñs iesus amauerit q̄ ꝑ te incarnari pati z mo rī voluit. z quāta charitate eius sctissima mr̄tuā salutē optauit q̄ tale z tantum sa/crificiū. id est sanguinē x̄pi ꝑ te offerri de/sideranter sustinuit. imo nō tantū ei⁹ ꝓpe/

dulcissimū natū sed & suā aiaz ꝓpriā i com passiōis dolore vulnerarā ꝓ te obtulit deo sub cruce. O xpiane pensa q̄ care es re demptꝝ: q̄ maxime a xpo & eius matre es dilect⁹. Et stude gras agere. Stude christo ac eius matri deseruire: disce miser pro tanto amore amorē nō odium rependere vt valeas cū vtroq; in celo conregnare

Articulus tertius q̄ btā maria certitudinaliter nos diligat ostēdit ex .xij. signis dilectōis.

Circa tertiū misterium sex Effectualis certitudinis videndū nobis restat q̄ bus effectib⁹ & opibus charitatis ac signis dilectōis ipsa beata virgo certos nos reddiderit de sua sūma & materna charitate seu affectuositate. quia vt ait Gregorius omel. xxij. Probatio dilectionis est exhibitio opis. Notare ergo possumus hic iuxta numez duodeci stellarū in corona capitis bñdicte virginis Apoc. xij. descripta effectus et signa .xij. charitatis: maxime erga genus humanū exhibita per eandē: quib⁹ certificamur de ei⁹ dilectione. et hos effectus vel signa charitatis in tres quaternarios diuidem⁹: vt patebit intuenti processum figure

Prim⁹ effect⁹ materne adoptionis
Scōus studiose educationis
Tertius prouide cautionis
Quartus auide promotionis
Quintus pīssime miserationis
Sextus sollicite subuentionis
Septimus dolorose amissionis
Octauus amorose reconciliationis
Nonus ꝓprie expositionis
Decimus preciose redemptionis
Undecimus celice hereditationis
Duodecimus sedule intercessionis

Prim⁹ itaq; effect⁹ & ꝓmū signū'ca ꝓ ritatis btē vginis est materne adoptionis op⁹ seu gra Diuisonē huius cape iuxta lras. a. b. c. d signatas iuxta auctes ꝓpostere tē. A Quinepe ipa ē mr̄ nra adoptata. Quā adoptiōz fec dns ihesus sūmus sacerdos cuz pependit i cruce & ait ad matrē Mulier ecce filꝰ tuus q̄ verbo omēs fideles sibi tanq̄ filios adoptuos recōmēdauit vt supra patuit. ꝓter q̄ō omino nos tenet diligere: nec pōt nos edire dūmō nos obicē sue grate nō ponamus. Qō ostendit. Primo ex fortitudine gratie. q̄ nouim⁹ q̄ eis mater natura liter diligit filios etiā in feris & irrōnalibus aialibus. Sed quia multo fortior est gratia q̄ natura ergo ex plenitudine gratie non valet se ꝓtinere q̄n cogat nos diligere. Vñ Origenes i quedā hmīe. Scio inquit q̄ si btā ego pulsata fuerit necitati nunq̄ deerit. Misericors em est & plena gratia & ideo ꝓtinere se nō poterit q̄n miserear inuocanti Hec ille. Scōo ostendit per obligationē recōmendationis diuine. Nā quare dns ihesus ver⁹ de⁹ voluit et decreuit tā aprissimo tpe. s. sue passiōis in cruce cū maximā charitatē erga nos exhibuit nos sue mr̄i recōmēdare: nisi vt ex loco opeq; & tpe ipam recōmēdationē cordi eius ꝓfundi⁹ & ardentius indagaret & etiā vt q̄n iusto iudicio ira dei in nos ad punīēdū & damnandū deberet exardescere: ipa dei pīssima mater memor loci & tēpis ac charitatis xpi in cruce exhibite ꝓ nob⁹ affectuosius interpellādo mediaret. acsi dom⁹ ihesus videret dixisse in cruce: Mulier ecce filius tuus. ecce in⁹ vide oculis et ꝓsidera mētē qualia & quāta p hominibus patiet. Ecce quot vulner⁹ incisus sanguinē ꝓ eis q̄ abundāt̄issime effundo. Ecce quāta charitate acerbissimā mortez tolero. Ecce spinea corona & caput ꝓforatū. Ecce corp⁹ totalr flagellatū & cruore p fusum Ecce claui & lācea. Fel acetū & eis passio mea tē Hec igit ꝓsiderādo O mater dilecta. O mulier virgo electa habe & tu ipos petōres ad te ꝓuersos tanq̄ filios per me tibi recōmendatos: vt eos foueas: eoz saluti ꝓcures: et eos pīssima tua intercessione salues. Hinc Anſibel. exclamans dicit O beata fiducia. O tutū refugium mater dei est mr̄ nostra: ambo filij marie fuerūt mortui in passiōe vnus crucis acerbitate alter mentis infidelitate. Et idō viscera marie plena fuerunt amaritudine. Hec ille. Secundus effectus studiose educationis. Primitū maternus amor facit vnāq̄q; matrem nimis studiose edu-

care lactare ⁊ nutrire suū filiū: adeo ꝙ sui corporis partes plectantē filiū ꝓsolari studeat: nec cōtinere se valet ꝙn etiam in nocte ad plorantē filiū assurgat ⁊ ei lac ꝓpriū porrigat. Ō quidē lac de sui sanguinis fonte generat ⁊ manat fm ꝓphos vnde mat prioris lacte tamē sanguine filiū educat Iusti panem masticādo mater filio ei bilem reddit vt eum enutriat ⁊c. Talem ꝑ omnia charitatem nobis beata virgo maria spiritualiter ministrat ⁊ exhibet. Nam ipsa nos peccatores flentes sez ꝑ petis. et in nocte vitiose tenebrositatis ad eam querentes: parata est ꝓsolari ꝑ gratie dulcedinez ac deuotionis infusionē. Esa. xlvi. Quō si blandiatur mater filio ita ꝓsolabor vos. Itē ipa panē vite eterne id ē corp⁹ ⁊ sanguinē xp̄i filij dei nobis exhibilem reddidit i sacramēto ⁊ hunc panem angelorū de proprio suo ⁊ purissimo sanguine generatuz ac virgineo suo lacte enutritum nobis peperit ⁊ prebuit: vt nos alat ⁊ educare ad eternam vitam valeat. Vñ Joh. vi. Ego sum panis vite qui de celo descēdi. Si qs māducauerit ex hoc pane viuet in eternū. Ō igit̄ hā viscera marie ỹginis q̄ genuerūt nobis hunc cibū p̄te celestis. Ō beata ei⁹ vbera ỹginea q̄ lactauerūt xp̄m vt ipsum panē angelorū habeam⁹ quotidie ei⁹ ne vite alimētū ⁊c. ℒ Terti⁹ effect⁹ ꝑuide cautōis. matern⁹ q̄ppe amor affectuosius ꝓpriū habet ꝓuidere vt caueat sollicite ꝓcula ⁊ queq; mala sui filij: adeo vt sese ꝑ natis matres exponāt mortis ꝓcul sicut videmus certa experientia in brutis et bestijs: auibus ac animalibus alijs. Etenī cerua tpe venatiōis cōfugit ad pullū et interponit se canibus: ne amittat filium. Sic simee: sic leones: sic grifes: sic celi aues. Immo ⁊ boies. Propterea sapiēs Salomō cū ad eum venissent due mulieres meretrices litigādo ꝑ filio. vna dicēte q̄ hic viu⁹ filius esset suus. altera cōtrio q̄ nō inquit sed filius me⁹ viuus hic ē: tuus aūt mortu⁹ ē: voluit rex ipe ꝑ hoc ꝓbare cuius esset filius ille viu⁹. Si que illarū nō posset velle mortem seu malū filij sui Vñ ait rex: Diuidite infantē viuū in duas ptes ⁊ date dimidiā partem vni ⁊ dimidiā alteri. Et mox mulier cuius erat filius q̄ cōmota fuit viscera eius sup filio dixit ad regem Obsecro domine date illi infantez viuū ⁊ nolite interficere eum. Econtrario altera dicēte: Nec mihi nec tibi sit sed dividat. Sniam tulit rex: date huic inquit infantem viuū ⁊ non occidat: hec est em̄ mater eius ⁊c. iij. Reg. iij. Hunc certe affectum dilectiōis erga nos beata virgo ostēdit ⁊ exhibet cū sollicite cauere studet sua intercessione coram iudice deo ne pericula mortis eterne incurramus: ne sniam dānationis data ꝑeamus. Vñ canit ecclesia Sub tuū ꝓsidiū ꝓfugimus scta dei genitrix: nostras deprecationes ne despicias in necessitatibus sed a periculis cunctis libera nos semp virgo gloriosa ⁊ benedicta. Hā ꝓfecto sicut qñ p̄ vult corrigere ⁊ flagellare filiū accurrit filius sub palio matris Mater quoq; se interponit ⁊ ꝓtegit eum a flagellis. Sic hā ẏgo facit nobis qñ deus p̄ ꝓpter peccā vult nos castigare penis ꝓpterea ꝯrādo Ignaci⁹ in epla ad beatā virginez dicit: Hāc claude me in gremio pietatis tu mater sūme deitatis: vera mat̄ saluatoris: mr̄ adoptata peccātis. hec ille Hic in quibusdaz picturis solet sub palio imaginis benedicte virgis depingi multitudo ꝓsi xp̄iani: diuersi gēnis ꝓpter hui⁹ significationē Ō desideratōis Quartus effectus auide ꝓmotiōis: matern⁹ nēpe affectus auidus est ⁊ animosus ad filij sui ꝓmotionē. vñ multū gaudet cuz videt filiū perrari in regem vel militez aut principē Ō clarescere pōt in exemplo de matre filioz zebedei Mat. xx. q̄ a christo optabat ⁊ petebat vt filij sui in regno ei⁹ sederēt vnus ad dexteram ⁊ alius ad sinistrā ⁊c. Hunc talez affectum charitatis habet beata virgo et exhibet erga nos qz summo desiderio optat ⁊ ꝑ nobis laborat vt adipiscere valeamus coronā regie dignitatis patrie celestis: q̄ talis est sublimitatis ⁊ tā ineffabilis gl̄iositatis vt sicut dicit Aplꝰ. i. Coz. ij. Nec oculus vidit nec auris audiuit nec in cor hominis ascendit que p̄parauit deus diligētib⁹ se. Vñ de ipsa gl̄iosissima dei mre scribit Eccli. xv. Obuiabit illi. s. hoi q̄si mr̄ honorificata. et exaltabit illū apd̄ ꝓrios suos ⁊ stola gl̄ie vestiet illū. ioc̄ditatē ⁊ exultationē thesau-

nſabit ſup cū t nomie eterno hereditabit illā Dec ibi Quinū cantat, ſignū ē puſme miſerationis. q: cū mater ꝙto pietate plena tāto charitate affectuoſa co ꝙ pietas ex fōte ē charitatis dulciſſue. Dz beata ego mat ē miſcdie t regina clemēte vt canit eccl'ia. Hñ ipa plena eſt mia t charitate ad homines tripliciter.

Primo ex natura
Secundo ex gratia
Tertio ex obligatōe diuina

Prio ex natura q: ſic eius aia a dō ē diſpoſita t ordiata vt ſit ei diuit' inſita pietas t mia ac charitas plena Job. xxxi. Ab infantia mea mecū creuit miſeratio et de vtero mr̄is mee egreſſa ē mecū Scdo ex gr̄a q: vbi plena ē gr̄a ſpūſſcti: ē plena dilectio t pietaſ q attribuūt ſpūſcto. iurta illud apli. Charitas dei diffan cor. no. p ſpiritūſcm tc. Ipa aūt ego plēa ſpūſcto ab angelo nūciat Luc. Tertio denicꝙ ex obligatione diuia qua dē ab eterno ipſam ad hoc preelegit t ordiare ac ꝑpare voluit vt vtez ſit tā plena charitate ꝙ ex ei mia ac pietate toti mūdo t cuilibz ad eaz cōfugiēti hoi ſubueniat. Hñ ꝓphārū fuit dicta Eſa. xvi. Preparabit in mia ſolū dei id ē ego maria. Septimū ſignū ē ſollicite ſubuentionis qm̄ ipa tanꝙ mr̄ amoroſiſſima oibz inuocātibz ſubuenit adeo ꝙ a principio vſqꝙ finē ſeculi. nunꝙ aliqs hoim cuiuſcunꝙ ſtat' ad eā deuote recurrēnū vt oz ē potuit q̄n ei brā ego mox ſuccurrerit tanꝙ mr̄ pietate t charitate plena q̄ ſe cōtinere ꝑ amoze neqt q̄n filio nō miſereat. iurta illud Eſa. xlix. Nunqd pōt obliuiſci mr̄ vt nō miſereat filio vteri ſui. q. d. nō tc. Et p ihñs vt ait Ambroſi' li. ꝑfationū Jā inqt nō poterit nos odiſſe dē cū inuocata fuerit deuote mr̄ eius. Et Bern. ait: Nō ē phas te O dña poſſe deſerere q̄ ſpezponit in te. Idē in ſermōe q incipit In lectione dicit ſic O maxie pia. O multum admirabilis maria tu nec nomiari pores q̄n attēdas: nec cogitari q̄n recrees affect' diligēnū te: nec inuocari quin exaudias et ſubuenia s Hec Bern. F facil' exaudit' onis Septimū ſignū dolozoſe amiſſiōis Nam t ipſa cum dolore requiſiuit filium perditum Luce. ij. ſic t alie matres Hūc ſimilē affectum charitatis erga nos exhiber qm̄ multū ꝺdoleꝛ ō amiſſione nr̄e anime per peccatum mortale. Vnde ipa, ſub cruce filij ſui patientis t deficntis peccata noſtra aſtans pariter deſcuit condoluit t compaſſa extitit. Immo quod mirum et memoria dignum eſt. ſicut ipſe chriſtus eius filius plus doluit in cruce ſuper nr̄a ingratitudine t offenſione ꝙs ſuper ꝓprie paſſionis acerbitate t dolore. Ita cum vult Bernardus in ſibio meditationum. ita t beata virgo plus doluit ſuper noſtris culpis et peccatis ꝙs ſuper filij ꝓpij corporalibus penis atꝙ ſuis ꝓprijs doloribus interius. hic erat ille gladius acerbiſſimi doloris quo vulneratum t ꝑtranſitum erat cor virginis. iurta ꝓphetiam Symeonis: Luc. ij. Denicꝙ ipia ex pietate nimia plꝰ doluit in hac vita de peccatorum hominū miſeria: ꝙs quicunꝙ peccatores dolere potuerunt de ꝓpria miſeria vel pena. Ō te ſtatur Hieronym⁹ in epiſtola ad Euſtochiū dicēs: Nullum in hac vita adeo pene toſſerunt ꝓprie ſicut matrē miſerie alie e .q ſi in vita hac multomagis t in patria quaſi condolet de noſtro malo t morte ſpirituali. quia vt dicitur. i. Cotinh. xiij. Charitas non excidit in patria quinporius conſumata eſt. Vnde ipſa in canticis de ſe dicit Vulnerata charitate ego ſum Ō ſi obiectas in patria nō poteſt eſſe dolor vel triſticia. Rīdeo q ibi intelligo dolorem non ſenſibilem vel affectionis: ſed voluntatis qua omnino vult ſanct⁹ in patria: vt homo non peccaret t non periret. tc. Tali dolore ꝙ cōpatiēs nobis ex caritate beata virgo dum videt nos mortuos in peccatis: orat pro nobis apud filiuz vt reſuſciteꝛmur Hic ipa figurata extitit p illā mulierē ploratē cuius filius vnicus efferebatur defunctus. Quā videns dominus ieſus miſericordia motus: reſuſcitauit filium eius t dedit eum matri ſue Luce ſeptimo. Sic compaſſio et preces beate marie apud chriſtum impetrant nobis reſuſcitationem a peccatis tc. Idcirco Anſhelmus ait: O benedicta Maria tu peccatorē toti mundo deſpectū t ad te cōuerſuz mr̄no affectu amplecteris nec ipm deſeris: quouſqꝙ deus per te placatus ip-

fum fue gratie reformabit. Hec ille. G
Gñis placatiõis. Octauũ signũ amoro/
se reconciliationis: qz ipa velut pissima mr
nõ finit hoiem ad se uersũ stare in diuie
tre vltrice ira. sz reconciliabit in dei amo/
rẽ z gram atq; clementissimã miaz z auer/
tet dei irã z vindictã. Vñ Bern. in fmõe
quo dñ de btã ỹgine ait: Ecce coram tremẽ/
do iudice petitores assistim?: cui? man? rer
ribuis gladiũ ire sue vibrat sup nos. Et
quis auertet eã: nisi tu dei amantissima mr
p quã prima suscepim? gram z miserdiaz.
Idẽ ait: O felix maria: tu mr regis: tu mr
exulis: tu mater rectoris mr iudicis: tu mat
dei z hois. Luz sis mater vtriusq; discor/
dia inter tuos filios sustineri neqs. O be
nedicta maria q̃ tũ tibi debem? p quã ta/
lẽ fratrẽ. i. dei filium habem?. Quas tibi
laudes z gratias agem? cũ p te z ex te oĩ
bono valem? Hec Bern. E expositiõis
Nonũ signũ ꝓprie expositiõis. In qbus
dñ nẽpe matribꝰ cõpit tãus affect? dilec/
tionis vt filias exponant morti pro filijs
vt eoz vitã saluẽt seu viuificent. Patet in
pellicano de quo dicit Isido. lib. etholo.
q rostro se vulnerat: vt sanguine suo pulli
aspsi viuificent. Talẽ charitatẽ exhibuit
btã ỹgo nobis qua maior esse non potuit
iuxta illud Joh. xv. Maiorẽ charitatẽ ne
mo habet vt aiaz suã ponat qs pro amicis
suis. Nam ipa btã ỹgo nõ vnã tantũmõ
sed dupliceꝫ aiam p nobis exposuit q: vicz
ꝓpriã aiam posuit cum obtulit cõpassioni
Luc. ij. Tuã ipius aiam gladius dolo/
ris ptransibit. Et insup aiam filij z ipsuz
filiũ p ꝓphetã. i. p nobis posuit quẽ z plusq;
ꝓpriã aiam dilexit z sic effectũ dilectionis
duplicauit. K care redẽptionis Decimũ
signũ pcipue redẽptiõis: solẽt pie ma/
tres omnẽ thesauꝝ quẽ bñe pñt dare p fi/
lij redẽptiõe si fuerit in captiuitate morta
li: posit?. Talẽ caritatẽ exhibuit nob btã
ỹgo q: p nra redemptione ex captiuitate
diabolica dedit oẽm pciosissimũ thesauꝝ
quẽ bñt z quẽ sup totorũ mundũ amauit
vicz corp? sanguinẽ z aiaz sui filij. nõ põt
g nos repudiare qs tã caro pcio noscitur
emisse. Jõ dic aplis Empti estis pcio ma/
gno g lificate z portate deuz in corpe vro.
Hi nc Bern. O diues in oẽs z sup omẽs
maria de cui? btã carne: modica gs assũp
ta totius mundi suffecit soluere debita.
H hereditatiõis Undecimũ signum
Felice hereditatiõis z fructificatiõis. Ip
sa q ꝓprie nõ solũ amat nos materna dilecti
one q ẽ maxima naturliter p aliqs affecti/
bus. vt vult Arist. viij. t. ix. li. ethi. Vbi
querit vtr mres plus diligãt filios q̃ pa
tres. Et vtr mres plus diligant filios q̃
ecõuerso z ꝯcludit q mres diligũt teneri?
q̃ pres z tenã q̃ ecõuerso filij diligãt ma/
tres. Dicit g dilectõ ẽ mrna z tali diligit
nos btã ỹgo maria. Immo insup ipa sua
matnitate celesti pria nos hereditauit. q:
fm dictũ Bern. in sermone sup euãgelio.
Stabat aũt iuxta crucẽ ihesu ꝛc. er btã ỹ/
ginis marie matnitate hereditatz celestis
fructũ multiplicẽ acqsiuim?. p hanc eius
matnitatẽ em̃ habem? nobilissimũ fratrẽ
xp̃m. Discõissimũ qz pcz deũ. et hereditatẽ regni celoz thesauz hẽm?, oẽm gram
marie. Et sinũ mie ei? aptũ in oi necessitate
Vñ dicit Bern. ibidẽ: O verbũ oi accep/
tiõe dignũ. scz ỹbũ dñi ihesu di. Ecce mat
tua. Si maria est mater tua o homo. er/
go ihesus est frater tuus. ergo pater eius pr
tuus. g regnum eius hereditas tua. g gra
marie ẽ thesaurus tu?: matres em̃ thesau
rizãt filijs. g omis necitas tua ad eoz ciuꝰ
ascendit cõmota em̃ sunt viscera ei? sup fi
lio suo. Accipe ergo eã in tuã Hec Ber/
nardus. Unde claret q beata virgo da/
ta est nobis in matrem: ꝓterea vt etiam
qui damnationẽ demereremur fm dei iu
sticiam: saluari possimuꝰ p fugiẽdo ad btẽ
marie miscõiam. qõ testat Crisostomus:
de prerogatiua marie ita dicẽs: Jõ tu ma
ter dei põrdinata fueras ab eterno vt quẽ
deus per suam non posset saluare meritissi/
mam iusticiam: tu per tuam saluares pie/
tatem z misericordiam dei infinitã Hec
ille L liberatiõis. Ad id faciunt plu/
rima miracula in libro de miraculis bea/
te virginis e quibus vnuz hic inserere dig
num duxi qõ et fertur in legenda cõmuni
sancti Laurentij martyris vicz q qdã iu/
dex stephan? noie erat rome q mũera libẽ
ter accipiẽs mltoz iudicia subuertebat H
tres domos eccl'ie sancti Laurentij z vnã
ortum sancte agnetis violenter abstulit z

ablata iniuste possedit accidit vt moreret & ad iudicium dei duceret. Cuius brachium sanctus Laurentius durissime strinxit & dolore cum nimius inuasit sancta quę agnes faciem ab eo auertit. Tunc iudex sententiam protulit di. qm̃ alienа rapuit & veritatem vendidit mũera accipiens: in locũ iude ꝓditoris tradat. Ecce aũt beata virgine & sctõ pnecto quę Sithus in vita valde dilexerat pro eo orantibꝰ ꝓcessum est vt eius aia ad corpus rediret & .xxx. diebꝰ penitentiã ageret. Accepit insup in mandatis a beata virgine vt pñs. Beati imaculati: in vita sua singulis diebꝰ diceret. Cuiꝰ ad corpus rediisset brachiũ ei⁹ ita erat adustũ & luridũ acsi hec in corpe passus esset quoadutiuit. Vale ergo ablata restituens & penitentiam agens die. xxx. migrauit ad dñm &c. Ecce igit̃ ptz q̃ hic qui fm dei iusticiã erat dãnandus ꝑ misericordiã beate virgis é liberat⁹. ¶ Intercessiõis

¶ Duodecimũ signũ sedule intercessiõis Nam ipsa ardentissima charitate non cessat intercedere ꝓ nobis apud patrẽ & filiũ vt ꝓsequant̃ peccatores veniam: iusti gratiam: & quiꝰ boim misericordiaꝫ. Vnde deuotus Berñ. inquit. O bõ securũ accessum habes ad deum vbi habes matrẽ añ filium: filium ante patrem. filius ostendit patri latus & vulnera. Pater ostendit filio pectus & ubera. nulla ergo poterit ibi esse repulsa vbi tot ꝓcurrunt charitatis insignia. Hec ille. Sꝫ diceres. Dolere nõ possum de peccatis: alligatus sum in eis: coartor ꝓsuetudine mala. Quid faciam? Noli desperare peccator. vade ad virginẽ audi Berñ. quid iterũ dicat. Si criminũ imanitate turbat⁹: si iudicij horrore preteritus: si barathro desperationis astrictus: Mariã cogita: mariã inuoca: nõ recedat a corde: nõ recedat ab ore. Nam ipsam cogitans nõ erras: ipam rogãs nõ desperas Ipsa te tenente nõ corruis: ipa pregẽte nõ metuis: ipa duce nõ fatigaris: ipsa ꝓpicia queniꝫ. Hec ille. Recurramus ergo ꝓfidenter ad virginẽ tanꝯ ad gratiosissimã & amorosissimã matrẽ: vt ipa intercedẽte ꝓsequamur gr̃am in pñti & gl̃iaꝫ in secula seculoꝝ. Amen. Vltimũ adde mortis in hora susceptionis: vt canit ecclesia.

Incipit liber decimus de assũptione beate marie.

Decimus liber de misterio gl̃iosissime assumptiõis beatissime virginis marie agẽs cõtinet ꝑtes ꝓncipales partes quarũ Prima é de trãsitu eius sanctissimo & gl̃iosissima corporis & aie assumptione.

Secũda de eius ꝓcellenti sublimatiõe felicissimaq; introniſatione. Tertia ꝙs sub alio ꝓcessu de ei⁹ dignificata exaltatiõe & coronatione. Quarta erit incidentaliter de euãgelio q̃d legit̃ in solẽnitate huius assumptionis. Quinta erit sub ꝓcessu hystorico de modo huius assũptiõis

Pars ꝑma de trãsitu seu morte beate marie & ei⁹ corporis ac anime ꝑfecta assũptione gl̃iosa.

Que est ista que ascẽdit de deserto delicijs affluẽs innixa super dilecto suo. Verba hec scribunt̃ originaliter Cant. cap̃ viij & ꝑtim accipi tanꝯ sunt verba sanctoꝝ angelorũ q̃ admirantes sup trãgl̃iosissima assumptione beate virginis & admirando cantes in laudem eiusdez benedicte virginis ꝓmebant in hac assumptione: Que est inquũt ista. s. virgo supbeatissima q̃ ascẽdit ꝙ assumptionẽ gl̃iosissimaz de deserto. i. mũdo isto inferiori qui nõie deserti significat: vt dicit Berñ. quia desertus & derelictus est a deo & angelis. ꝓterea quia totus ẽ positus in maligno. i. Joh. iij. Et plenus multis miseriꝯs: vtpote ergastulũ exulatus & carceris: delicijs gl̃ie affluens & innixa super dilecto suo. i. filio christo iesu ꝑ singularis amoris & fruitiõis similitudinẽ. Q⁹ si peras vñ oriebat̃ ista admiratio angelorũ de beate virginis assũptione. Dicimus reuera qm̃ ex tribus fm qđ tria sunt ꝑcipua que sunt in hominibꝰ admirationis causa: vt notat Franciscus maronis ex verbis beati Augu. Primo quãdo res est magna. Secũdo qm̃ res est

noua ⁊ insolita. Tertio quãdo rei causa est occulta. Nimirũ quando res gesta est magna merito est admirãda: vt claret de diluuio tempe Noe Gen. vij. qđ quia fuit tam magnũ vt totã terrã inũdaret ⁊ sup abundaret: valde fuit admirandum. Similiter in maris rubri diuisione: ⁊ iordanis retrorsum ꝓuersione. Preterea quando res est noua ⁊ insolita: vt claret de mãna: quãdo ꝓma die pluit dñs sup terram. vñ admirantes filij israel dixerũt manhu. quid est hoc tẽ. Denicꝫ quando causa rei est occulta: vt patet in eclipsi tpe mortis christi. Nam licet frequenter eclipsis accidat: tamẽ quia illius eclipsis. s. tpe mortis christi facte causam pbi Athenienses inuẽire nõ potuerũt plurimi sunt admirati: sicut refert beatus Dionisius in epla q dam: imo vt ferũt ipe dionisius huius eclipsis causam ignorans cũ ꝓtunc nondũ in christum credidisset: discipulis suis dixit hec verba: Aut deus nature vim patitur: aut tota mũdi machina destruit tẽ. Ad ꝓpositum: quia in assumptione gliose virginis hec oĩa ꝓcurrebant. Nam res ita fuit magna ⁊ magnificentissime facta: qz tunc maiora dona sunt data beate virgini ꝙ vnꝙ alicui pure creature: vtpote ꝙ ipa dei mater electa sup totã celestem curiam sic exaltata: atꝙ omnibus creatis preposita ⁊ regina ꝓfecta: in sũmis bonis glie collocata. Juxta illud etiã ps. Elegit eã deꝰ ⁊ ꝓelegit eam in tabernaculo suo dñi. facit eam. Item hec assumptio fuit noua ⁊ insolita eo ꝙ nũꝙ viderant angeli vnã puram creaturam femineã sup oẽs angelos sanctos ⁊ celicos ad dexterã filij dei collocari sicut bodie viderũt ipsam. Juxta illõ ixꝙ. Regũ. ij. Positus est thronus matri regis que sedit ad dexterã eiꝰ. Denicꝫ causa huius erat occulta: quia de incõprehensibili abysso diuine sapientie ordinata nec dum oĩbus angelis reuelata. Et iõ multũ admirantes angeli cecinerũt di. Que est ista que ascendit tẽ. In quibus verbis cõmendant ⁊ admirant in beata virgine Primo sanctitatis excellentiam ibi. que ẽ ista que ascẽdit tẽ. Secũdo felicitatis superabundantiã ibi. deliciis affluẽs. Tertio dignitatis ⁊ honoris ꝓeminentiã ibi. innixa sup dilecto suo. Unde hic elucidabimus tria misteria: ad istã virgis gliosissimã assumptionẽ pertinentia: alia alibi declarando.

Primũ misterũ de eiꝰ sctissima morte
Scõm de grãz eius honore.
Tertiũ de eiꝰ felicissima corpis ⁊ aiãme glorificatione.

Articulus ꝑmus de sanctissime mortis transitu ipsius beate virginis marie vbi tria declarãt vicz quõ cognouerit mortis horam ⁊ se ꝓparauerit: ac vtrum tenebatur mori.

Primo de morte be

Pare virginis de qua dicit Dam. ꝙ nõ est dicenda mors ꝓprie. Dicit quippe in sermone sic. Sacra tua obdormitio a nulla est appellanda mors: qz non absorbuit nec dolorem intulit. Sed quia improprie vnũ hic ꝙ reliquo accipit. ꝓprie tñ dr transitus vel transmigratio ⁊ ꝓprissime assumptio. De qua sic notando ꝓter simplices oritur questio tẽ.

Prima de eius ꝓcognitione.
Secũda de eius ꝓparatione.
Tertia de eius obligatione.

Primo igit de ꝓcognitione sue mortis queritꝫ. Utrũ beata virgo ꝓsciuit suã mortem certitudinaliter. Nam de cõi lege homines sunt incerti de mortis tpe ⁊ loco et modo: atꝙ etiam statu: qz nesciũt si in statu gre: vl extra sint morituri. Vñ Eccli. ix. Nescit hõ finẽ suũ: sed sicut aues laqueo ⁊ pisces hamo: sic homines capiẽtꝫ in tempore malo. Unde Beda sup Matth. Certũ ẽ ꝙ morieris. Incertũ est autem qñ aut quõ aut vbi: qz vbicꝫ te mors expectat. Tu qz si sapiens fueris vbicꝫ eaz paratus expectabis. Hec ille. Et Seneca ad lucillũ dicit Incertũ ẽ quo loco te mors expectat. Tu illã in oi loco expecta in oi loco equo time Hec ille. Ad qstiõ rñdet ſm mag. Alb. sup missus est. c. clxxij. Qꝺ beata ẏgo certissimã ꝓcognitionẽ habuit de sua morte. ⁊ hoc clarescit triplici rõe. Primo argumendo a minori: quia multis sanctis ħ con

cessum est vt patet de festo eius. Sed quia non valet esse de festo sabbati sancti. Ideo de Johe de sancto martino et multis aliis ergo multo magis beata virgo cum dñs p̄ scitur fuit obitus. Secundo ratione causalis meritū. Nam que est causa quare aliquibus reuelat dies obitus: si dignitas sanctitatis? Ipsa est vtique dignissima. si charitas ipsa est charitate plenissima. si desiderium ipsa summe cupiebat dissolui et esse cū christo. His quippe causis meret quis vt reuelet ei dies obitus. Et quecūq; alia causa poterit assignari illa in beata virgine est excellentissime p̄ alios: ergo cē. Tertia ratio optatiua: qua omnis homo libenter optat et vult p̄scire diem obitus sui. Unde Prouerb. xix. Spes que differt affligit aiam. ergo ipsa incertitudo ipsis pene finiēde huius miserie et glorie p̄sequende anxiosa ē aie. An ipsa beata virgo sicut et alii optauit p̄scire mortē. Sed quicqd optauit scire filius ei reuelauit: nisi aliqua ratio impediret. Istud nulla ratio impediuit: vt patuit: ergo ipsa hanc gratiam accepit q; vt deliceret suam mortē determinate p̄sciuit. et huic sententie p̄cordat hystoria assumptōnis. vbi habet q; ante eius mortē angelus palmā sibi de paradiso afferens apparuit et ei diem obitus p̄dixit. de qua habet vltima pte huius libri. Secūdo queritur de p̄paratione. Utrū scz beata virgo p̄parauerit se ad mortē p sacramēta suscepti-onem. Ad qō primus rīdet q; sic. Et assignant plures rōnes quas etiam notat Albertus vbi s. c. lxxi. Prima ratio pter suā humiliationē. Secunda pter p̄cepti implentionē: quia ipsa omnia p̄cepta euangelica et consilia p̄fectissime tenuit. Sed christus multis in locis et passibus euangelicis p̄cepit et p̄fuit hoibus: vt se prepararent ad mortē di. Estote parati: qua hora non putatis filius hominis veniet scz ad mortis iudicium: vt patz Matth. xxiiij. ac Luc. xij. ergo ipsa hec implenit. Tertia pter nostram instructionē: vt qui sanctus est sanctificet adhuc Apoc. xxij. Et q; peccator est, puocet ad expiationē p sacramenta. has et plures alias rōnes habes sup̄ li-

bro. iij. gratiarum q. c. q. Sed qm̄ vt dicit Aug. liber de visitatione infirmi et quem scripsit ad nepotem suum. Tria sunt sacramenta q; debet quilibet homo petitime p̄parare se ad mortem: viz sacramentū penitentie et sacramentū eucharistie q̄ est viaticū nostre salutis: vt patz p̄ss. c. vbi vero. et ca. penitentie. Necnō et sacramentū vnctionis extreme. Idcirco hic restat inuestigandū vtrū beata virgo circa mortē susceperit hec sacramēta p̄paratiua. Primo quidem de sacramento penitentie si q̄ris. Dico q; cum ipsa in sua vita acceperit hec sacramentū sicut patuit dicto. vi. p̄te p̄ma artic. q. iii. Ubi et habet q; ipsa in vita sua sacramenta accepit et q; oportuit et cōfessa est. nō q̄dem peccata quia nulla habuit: sed q; nō fuit recepta tantis beneficijs sua virtute. Similiter eucharistiā vt patuit ibidem in vita frequētauit: sequitur q; magis in mortis articulo q; ita tūc sacramēta suscepit. Sed de sacramēto vnctionis extreme dubitat vtrū susceperit. Et videt q; nō: quia sacramentū vnctionis non confert nisi infirmātibus Jacob. v. Infirmat quis est vobis inducat p̄sbiteros eccle et orent sup eū vngētes eleo in nōe dñi. Sz beata virgo nō q infirmitate fuit mortua. q; unqui nō debuit. In oppositū arguit illud Jacob. q. Si quis tota lege fauerit offenderit aūt in vno factus est omnis reus. q; ipsa sicut et ceteri tenebat ad totā legē. Sed extrema vnctio fuit ō lege a dño instituta et eccla. Ut et in Matth. legitur q; apli circuibant castella eleo curātes infirmos. ergo tenebat virgo beata ad extremam vnctionem: et per consequens suscepit eam. Idem dicendum fm Alb. vbi s. q; beata virgo si non indiguerit tamen sacramentū vnctionis accepit in qua cōplete victorie p̄terite et plene glie future suscepit significationez. Nec obstat q; ipsa non indiguit p venialiū remissione et infirmitatis alleuiatione. eo q; ipsa nec venialia habuit nec infirmata erant. p quibus causis vnctionis sacramentū erant ordinatum: qm̄ p venialiuz remissione et infirmitatis alleuiatione: ipsa virgo accepit totius voluntatis mortis quod maius erat remissionē atq; totius anime et corporis glificationē

Jn delicet ipsa potuit vt hoc sacramentū nō reciperet exempta p̄ priuilegium qđ confert dñs his q̄s sine infirmitate t mortis dolore dignatur euocare: qui vt videt non tenentur ad vnctionem extremā cum oleo p̄ infirmantibus instituto. Tamē videtur verisimile q̄ beata virgo istū priuilegio p̄ter humilitatez abrenūciauerit sicut t alia p̄ulegia sua dum viueret occultauit: t sacramentū istud p̄ peccatoribus instituturum humiliter suscepit: vt humilitatem quā p̄ totam vitam suam tenuerat etiam in extremo vite articulo consūmaret. Hec albertus. Tertia principalis questio de mortis obligatione. Vtrū beata virgo debuit mori necessario: t obligata fuerit mortis legi sicut t ceteri homines. Et argui potest q̄ non congruebat nec debebat mori: quia nō obligabatur: mors debet t inflicta est p̄ peccato originali. ipsa autem virgo est p̄seruata a peccato originali vt solēnes astruunt doctores nostri. Et pie credendum statuit ecclesia in concilio Basilien. Si ergo caruit omni peccato: caruit etiam merito mortis. ergo iniusticia ei facta est cum est mors sibi inflicta: qm̄ dicente Augu. in. ij. sententiaz di. xtinc. tiij. Deus non p̄nus est vltor q̄ quis sit peccator. Jtem hō in statu innocētie si p̄stitisset viq̄ fuisset translatus ad gl̄iam sine morte. ergo mr̄ dei que fuit sūme p̄fecta in statu innocentie debuit hoc p̄uilegiū habuisse vt viua fuisset translata. Jtem de Johāne euangelista plurimi tenent q̄ sit vivus translatus. ergo ipsa hoc p̄uilegium magis debuit habere. Ad questiū igitur rn̄det p̄ tres veritates seu ꝯclusiones. Prima est q̄ mater dei congruenter debuit mori. Ratio. ne christo maior fore videretur. Et vt hereſis quorūdam confutaretur qui asserebant ipsam non hominē esse sed angelū. t vt esset materia exercende virtutis: quia mater dei fm Franciscū maronis p̄ patientiam penalitatū huius mundi atq̄ mortis susceptionem merita cumulauit ad perfectionez gratie. Sicut enim Job fuerūt pene permisse t inflicte ad exercendam eius patientiam: ita virgini ad perficiendam gratiam. Virtus nēpe in infirmitate perficitur: vt ait apostolus. ij. Coz. xij. Secūda conclusio licet mater dei fuerit p̄seruata per sanctificationis gratiam a peccati originalis macula. Tamen a peccati originalis pena non fuit totaliter liberata. vnde sustinuit mortem t alias penalitates huius miserie. Ratio fm Franciscum maronis: quia gratia sanctificationis non obuiat pene: sed tantūmodo culpe quod patuit. Nam Johānes baptista fuit sanctificatus t a peccato originali plene purgatus: t tamen a pena peccati originalis non extitit liberatus: imo t mortem acerbi doloris in decollatione passus. Similiter t anima pueri in baptismo abluitur a peccati macula et non liberatur a pena seu miseria. Sed t christus dñs sine vllo reatu fuit: t tamen penalitates sustinuit licet volūtarie. Non mirum ergo q̄ beata virgo ab omni peccato aliena penas huius miserie t mortez ipsam subire debuit. Tertia conclusio q̄ mater dei ex debito modi naturalis oꝛtus sui obligata fuit t debuit mori nō obstante gratia p̄seruationis a peccato originali. Ratio: quia licet diuina gratia p̄seruauit p̄ueniendo animē infectionem in beata virgine: non tamen ista gratia p̄uenit carnis feditatem: quia naturaliter fm modum p̄pagationis humane ab adam per concubitum concepta est. Et ideo ratione istius naturalis originis t p̄pter carnis naturalem feditatem ex primis parētibus contractam iuste in ea remanserunt oīs ille penalitates quas in hac vita passa est: t p̄ consequens etiam ipsa mors seu mortis obligatio. Ex premissis infertur correlaria, veritas q̄ videlicet beata v̄go aliter est mortua t mortem aliter suscepit q̄ dominus christus. Ratio: quia christus mortem sicut t alias penalitates volūtarie assumpsit p̄ redemptione humani generiz t salute: nec ex origine naturali cōtracte: quia supernaturaliter de virgine est conceptus. Sed beata virgo mortis extitit debitrix ex naturalis originis ꝯtractione ab adam zc. Vnde ad obiecta patet rn̄sio. Ad p̄mū patet p̄ secūdā ꝯclusionē t tertiā. Ad secūdū v̄o obiectū q̄ ipa nō debuit p̄uilegiata in h̄ esse patet p̄ p̄mam ꝯclusionem. licet quippe ipsa fuerit p̄ogꝛi-

m statim innocēte. Nō dominus ipsa in hac hora mitte. nō decuit hoc pulegiuz habere vt vna trāsiret inter rationes circa dictaz oblationē p̄ma p̄teritas. Nec illud de Ioseph ab Egipto. Ita dicitur qñ eram sulla optimo ponat q̄ virtus sit translatus nō est ad h singularit. q̄ credit fore sm illā opinionē morituros in fine mūdi. Vñ nō dixit ihesus. q̄ nō morit. Sed sic eum volo manere donec veniaz. Iob. xi. O vere ergo virginē sanctissimā mariā oī veneratione dignā. O dei matrem dignissimam que z in vita sanctissima z oī gratia plena: atq; in morte eternit omni honore debito pulegio q̄z p̄dorata.

Articulus scōs quales gratias dē exhibuit beate marie matri in sua morte: quia vicz voluit eā mori sine dolore merore z timore.

Circa secūdū misterium de gratiaz honore quib; beata virgo est in sua morte vel transitu honorata z singulariter pulegiata ē

Aduertendū q̄ boies cōiter pati habent in morte triplicem p̄cipue anxietatē vt angustiam. Primo amarissimū dolorem. Secūdo tristissimū merorē. Tertio terribilissimū timorem. Propterea dicit Bernardus sup Apoc. q̄ nulla maior acerbitas cui suscūcz amaritudinis q̄z mors ipsa bois z p̄cipue in peccato morietis. Nam reuera tunc insurgit homini dolor amarissim⁹ qui cogit aiam separi a corpore qui penetrat z scindit cor. oia mēbra viribz destituit z oēs sensus a sua vivacitate euacuat z dissoluit teste solino in libro rez. Itē tūc in aia tristissimus meror exoritur ꝓpter cogitationes z tētationes infestantes: quia videt se p̄uari vita quā naturale est cuilibet appetere: vt dicit Aristo. ij. de aia. Aduertit quoq; oia bona huius mūdi se relicturū. corpus abominabiliter corrūpi vermibusq; escam dari z in nullo se posse in tot doloribz iuuari. hinc Eccl. xli. O mors q̄z amara est memoria tua hoi pacem habenti in substātia sua tē. Profecto dicēte Aristo. iij. Ethico. Terribilissimū oīm morū est. Denicz tunc erit hoi timor maxim⁹ Vñ Greg. in omelia dicit Nunc cogitandū valde est q̄z nobis erit terribilis hora nostre resolutiōis z mortis: quis pauor mentis cū ante nos erit oim malorū mēoria. cōtra nos demonū arma bellica. Retro nos p̄terita felicitatis trāsacte mūdialis. supra nos formido tremendi iudicis. Hec ille. O qualis ille timor z tremor qñ aderit nephandoz spiritū multitudo animā rapere volentiū quoz spēs horribilissima. Nam vt dicit Beda sup illo vbo Thob. v. Occurrit thobie p. scis. dño inquit passo in cruce affuit diabolus insidiādo si quid forte in eo iuris sui inuenire. si ergo tpo affuit morienti. z multi sūt alīs sanctis in morte affuisse legūt vt sctō martino. sancte Elizabeth tē. Ā forcior credendū est q̄ cuilibet hoi assistat insidiādo O deus q̄z tunc erit timor q̄z ta tribulatio cū de oīmbus factis z culpis ac delictis est rō reddenda z sentēna irrevocabilis accipienda. Ve tunc z ve peccatori q̄ē instat sūa eterne dānationis ferenda Propterea de his q̄ resuscitati sunt vt de lazaro q̄ē deus suscitauit nec alias p̄sūr refert q̄ postea nūq; riserūt in hoc mūdo: sed fleuerūt q̄sī oīnino. Vnde refert Cyrillus patriarcha in epla ad Augu. de miraculis sancti hiero. q̄ cū tres mortui fuissent iuxta tumulū sancti hiero. resuscitati q̄diu viterūt postea sine intermissione flebant z vnū eoz alias p̄ntib; Cyrillus interrogauit cur tā dire lachrymas incessanter emitteret. Ac ille respōdit. Si inquit que sum expertus Cyrille nō ignorares tibi semp inesset causa fletus. Ille requirenti respondit. Anima inquit mea resoluta est a corpe tam grauiter z acerbe q̄ mens non capit humana: nec ego nisi certa experientia didicissem credere valuissem. quia ois angustia z dolor quē exhibet hō nihil reputat respectu illius angustie. Et itez tāta inquit aduenientē mortis hora. nephādoz spirituū affuit multitudo vt oīno diuinari nō possent. quoz spēs talis erat q̄ ea nil horribilius nil p̄nitiosius cogitari potest. Potius em quilibz hoim flāmis ardentib; arsurū se exponeret q̄z formarū eorū visione in ictu oculi poturi. Qui ad me

veniẽdo oĩa quecũq; ꝺ deũ ꝓpetrauĩ ad mẽoriã reuocabãt suadẽdo vt de dei mĩa nõ sperarẽ. heu cur nõ aduertũt mortales ꝙbus hoc eueniet qõ tũc mihi: vt nõ peccarent. Si ergo cãm mei fletus interrogas Timor pena ꝫ est que ꝓcõrib iuste dant Qua de re non mireris si plango: cum potius si nõ plangerez vehementer admirari deberes. hec z plura idem ꝓsecutus ẽ zc

Ad ꝓpositũ g redeũdo. Cõtra hanc triplicez anxietatem in morte hoĩm deus cõtulit beate virgini in sua morte triplicem maximã gratiam quibus eam honorifica uit ꝓuilegio speciali.

Prima gratia q ipam mori voluit sine dolore cũ suauissima dulcoratione.

Secũda q ipsam mori voluit sine merore cũ letissima ꝓsolatione.

Tertia q ipsam mori voluit sine timore cum certissima assecuratione.

Prima itaq; gratia collata beate virgini in sua morte est q sine dolore: imo cum suauissimo dulcore spũs moreret: vt sicut a corruptione fuit extranea: ita z a dolore mortis sit aliena. z hoc ꝓbat ẽm Alb. supmissus est ca. clxxv. Quia cũ hoc ꝓuilegiũ ꝓcessum sit Johi euãgeliste: vt testat hiero. in ꝓlogo sup Johe. Multomagis ergo debuit cõcedi beate virgini. Amplius Qm̃ scriptũ est Hab. iij. Deus non punit bis in idipm. Sed beata virgo in filij sui passione ꝓcussa est gladio doloris tanti vt eẽt ꝓ summo martyrio z maiorem sustineret dolorem q̃ fuit dolor mortis in quocũ q; martyre. ergo cũ tunc exsoluit dolorem mortis nõ debuit iterato in hora mortꝭ dolorem habere. Hinc Damascenus. Ipsa inquit beata beataꝝ q̃ sup naturã dignatio nũ exaltata est dolores quos effugit pariens z etiam moriens hos in xpi passione sustinuit cõpatiens. Sed diceres. Quõ potuit fieri vt in mortis separatione nõ habuerit dolorem: cũ naturaliter aia incline tur ad vnionẽ corpis. z qz eius aia fuit nobilissima: z nobilissimo eius corpi ꝓiũcta. Vñ sic maior erat in eoz ꝓiũctiõe delectatio naturalis: ita z in eoz separatione maior videtur fuisse dolor. quẽadmodũ z in xpi morte acerbissimus fuit dolor. Juxta illõ Treñ. iij. O vos oĩs q̃ transitis ꝑ viam videte si est dolor sicut dolor meus.

Rñdet ẽm Alb. vbi s. q ipsa ꝑ amoris magnitudine z ꝓtẽplationis suauitate in qua tunc fuit nõ sensit doloẽ in separatione Nam maiores motus impediũt minores ẽm phm. Sicut aũt natura mouet z inclinat aiam ad corpus: ita charitas multo fortius mouet z inclinat aiam ad christũ. Juxta illud apli. Cupio dissolui z esse cũ xpo. Poterat g̃ ille dulcor amoris z suauitas ꝓtẽplationis oẽm dolorem absorbere q̃ alis ex distrasia corpis solet euenire. Ex ẽplũ ꝺ moyse z helya q̃. xl. diebꝫ ieiunãtes nõ senserũt defectũ famis z sitis ꝑ ꝓtẽplationis dine dulcedine. Jtẽ de sancto laurentio z tiburtio z alijs plibꝫ martyribꝫ q̃ gnissima tormẽta tanq̃ dulces epulas habuerũt ꝑ amoris christi magnitudine. vñ aug. O ia imania dulcia z leuia ac ꝓpe nulla facit amor. O felix amor xpi q̃ dulcis illa queas q̃ suauiter premis zc. Ex his accipe. iiij. pũcta. Primũ q beata virgo nõ decessit infirmitate nec doloris pssa necessitate vt ceteri solent obire. Secũdum q mens beate virginis in ipsa hora mortis fuit suspensa in ꝓtẽplatione suauissima et amore christi dulcissimo: z paulatim interim eius cõplexio deficiebat vsq; ꝺz tandẽ sine dolore ꝓcepto nõ interrupta ꝓtẽplatione sanctissima eius aia corpus desereret

Tertiũ q ipsa nõ in lecto decumbens vt ceteri. Sed flexis genibꝫ eleuatis ad deũ manibꝫ credit migrasse. Sicut sic etiam de beato paulo primo heremita legitur zc.

Quartũ punctũ q xps dns debuit suscipere z habere maximos dolores in ꝓte sensitiua ꝓpter h vt satisfaceret ꝑ peccatis hũani gnis z redimeret ipm. Juxta illud. i. petri. ij. Qui peccata nostra. i. penas satisfactorias ꝑ peccatꝭ nostris: ipse ꝓtulit in corpore suo zc. Sed qm̃ beata virgo nõ ꝑ redemptione gnis hũani est mortua. iõ non oportuit vt ipsa dolores mortis pateretur imo ꝑ speciale ꝓuilegiũ ꝓpter incorruptionẽ debuit esse a dolore mortꝭ aliena. Secundã gratiã ꝓtra alioꝝ hoĩm tristiciã z merorẽ habuit virgo: qz voluit deus ipsaꝫ mori sine omni merore cum letissima consolatione: etiam externa. Nam habuit consolationem in hora mortis sue multi-

plicem: quia tam ab aplis qui oīs assue/
rūt in eius transitu: vt testat dionisius in
epla. ꝯ etiam a sanctis angelis eā conso/
lantibus ⁊ assistentibus. Si eīm aliquibus
sanctis creduīt ⁊ leguntur angeli in hora
mortis cōsolationē exhibuisse: vt patet de
sctis Nico. Martino: Frāciſco ⁊c. Mul/
tomagis id credīt de beata virgine: imo
insup habuit ꝓsolationē a dño iesu ipsam
dulciter ad celū inuitante ⁊ tota celesti cu/
ria obuiante sibi ad suscipiendū honorifi/
ce: qō deus vult facere ipsi ex speciali ꝓui/
legio ⁊ gratia vt volunt plurimi doctores
⁊ cōmuniter tenet eccl̄ia. Vñ hiero. in ser
mone de assumptiōe. dicit. Legimus ꝯ se/
pe ad funera sepulturaſq; sāctoꝝ angelos
aduēisse ⁊ obsequia p̄stitisse. Hecnō aias
eoꝝ vſq; ad celum cū hymnis ⁊ laudibus
extulisse ⁊ eosdem multo lumine splendu
isse. Ibidēq; miri odoris fragrantiā per/
sensisse. Si igitur talia ⁊ tanta circa defū
ctos deus dignatus est exhibere: ꝯ toma/
gis eius genitrici in die obitus sui credē/
dum est celoꝝ milicīā ꝓuiam aduenisse
eāq; ingenti lumine circūfulsisse ⁊ vſq; ad
thronū glorie cum laudibus ⁊ canticis p
duxisse. Quis illō cogitare sufficiat ꝯ glo
riose hodie regina mūdi ꝓcesserit ꝯ to de
uotionis affectu: tota in eius occursum ce
lestiū legionū ꝓdierit multitudo: ꝯ placi/
to vultu: ꝯ serena facie ꝯ dīns amplexi/
bus a filio sit susceptā ⁊ sup oēm creaturā
exaltata. Hec hiero. Propterea nō imeri/
to satis ꝓgruenter ⁊ vere a quibusdā asse
ritur q̄ celum empireū sit euacuatū bis:
⁊ adhuc tertia vice euacuandū. Primo
in christi ascensione quādo oīs angeli ei
obuiauerūt. Secūdo in beate virginis
assumptione. Tertio euacuandus erit in
extremi iudicī tempore quādo omnes an
geli ⁊ sancti venient de celo vnacū christo
ad iudiciū ⁊c. Sed forte vis scire qualib
meritis ipsa beata virgo ⁊ alij quidā san
cti meruerunt in hora mortis habuisse ce
lestem ꝓsolationē. Ad hoc ergo dicere
possumus q̄ hoc specialius habet fieri p̄n
cipaliter ex imp̄scrutabili iudicio ⁊ mira/
dispensatione pietatis ac gratie diuine: ta
men perlustrando sanctoꝝ vitas comperi
mus p̄cipue tria per que sancti id ꝓmeru
erunt vt in hora mortis celestem consola/
tionem angelicam vel diuinam haberent.

Nam quidam sancti hoc meruerūt per
feruentem christi dilectionem: vt patet de
Petro apostolo: Johāne euangelista: san/
ctis Laurentio ⁊ Vincentio. Alij hoc
meruerunt per castitatis nitide obserua/
tionem: vt patet de sanctis katherina Cla
ra Barga. ⁊ alijs pluribus virginibus.
Alij meruerūt p̄ misericordie ⁊ pietatis ex
hibitionem: vt patz de sanctis Elizabeth
Martha ⁊ Magdalena ⁊c. Sed qm̄ be/
ata virgo maria has omnes virtutes ex/
cellentissime habuit. ergo summe consola
ri meruit. Preterea leguntur alij ꝓmeruis
se in morte celestem consolationem per ali
cuius vel aliquoꝝ sanctoꝝ aut sanctarum
patrocinationem: quibus in hac vita de/
uota seruitia exhibuerunt: quod certe po/
tissime super omnes sanctos beata virgo
maria potest ⁊ solet erga sibi deuotos fa/
cere: vt patet in multis eī⁹ miraculis. Un
de ipsa specialissime ab ecclesia inuocatur
vt in hora mortis subuenire dignet. Da
ria inquit mater gratie: mater misericor/
die tu nos ab hoste p̄tege: in hora mortis
suscipe ⁊c. ergo vtilissimū est beatam vir/
ginem mariam in patronam eligere cuili
bet homini ⁊ ei deuotius famulari atq; in
hora mortis seipsum eidem humiliter cō/
mendare ⁊c. Tertia principalis gratia
collata bē virgini in sua morte est q̄ ipa
mortua est sine omni timore cum certissi/
ma assecuratione. Timirū aliqui homi
nū in morte timent naturaliter ipsaq; mor
tem exhorrescentes: Sic etiam sancti ho/
mines timent naturaliter. Alij vero ti/
mo. em habent ꝓpter mala que fecerunt.
Alij autem ꝓpter demonum maliciam.
Atq; alij ꝓp̄ter certitudinē: q: nescit hō
vtrū amore vel odio dign⁹ sit: vt dr Eccs.
ix. Et iō timet dei iudiciū ⁊c. Sed in bea
ta ꝙgine nullū horū locū habuit. Nā mor/
tē ipsam nō horrescebat: quia charitate ⁊
desiderio sui filij feruens ⁊ gratie suaui/
tate plena cupiebat dissolui ⁊ esse cū chri
sto: vñ ⁊ orabat vt ad eū ueniret q̄ntoc⁹
sicut patz ex eius transitus ⁊ assumptiōis

hystoria. Item ipsa nunc̄ se peccasse no/ uerat etiā venialiter. t ideo de aliquo ma lo nō timuit. Preterea iudicij sentētiā nō timuit: qz amore dignā tanc̄ dei matrem puriſſimā t dilectiſſimā quā impoſſibile foret dānari nouit neceſſario ſaluandaz et ſup oīa exaltandā. Denic̄ ipſa a filio impetrauit t obtinuit vt aīa eius ꝺ corpe exiens nullū ſpm̄ teterrimū videret. Nul/ lac̄ ſatbane poteſtas ei occurreret: vt pz ex hyſtoria aſſumptionis. Q̄ ſi dī. Cū aīa ſepata a corpe ſtatim naturalit̄ habet videre demones t etiā angelos: ſicut nos naturaliter in hoc mūdo aperto oculo vi/ demus lucē t colorem. Quō ergo verū eſt q ipſa nō viderit demones. Rāderi pōt q licz cōiter ſm doctores Anima eius ſe/ pata ſicut t alie aīe poſt ſepationē ipſi⁹ et aſſūptionē ſic t mō videt demōes: t ſpūs ſine corpore exiſtentes. Cū ſpeciali ꝓuile/ gio hoc ei donatū credere poſſumus a ſuo filio q in eius exitus hora angeli affuerūt q demones inſidiantes nō ꝑmiſerūt aſſi/ ſtere ipſi beate marie: vt vicz exterrentem demonū teterrimā facie ꝑtunc nō videret t ſic claret qm̄ beata virgo ſine oīmi timo/ re cū maxima ſecuritate t oīmoda ꝯſola/ tione externa t interna obierit. O c̄ felix t benedictus fuit iſte tranſitus. O de⁹ me us ſi tunc affuiſſem: c̄ta deuotione c̄ bū li ſupplicatione q̄ntaz lachrymaz irriga/ tione meip̄m tā dignissime tā ſanctiſſime dñe recōmendaſſem: vt apud filiū in cele/ ca gl̄ia mēoz mei peccatoris foze dignata fuiſſet. O aīa fidelis ꝑpende dignitatem t ſanctitatem benedicte v̄ginis. t ipſi te to ta deuotione cōmitte: Ipſam pete: ipſam frequenti⁹ inuoca: vt ꝑter filij ſui amorē digneť tibi grām t gl̄iam impetrare.

Articulus tertius q beata ma/ria in gl̄ioſo corpe ſimul t aīa ē aſſumpta in celū ad qꝺ aſſignan tur. xij. rationes.

t Etium miſteriū de gl̄ioſa b. v̄gis aſſūptiōe t ei⁹ feli/ ciſſima corpis t aīe gl̄ificatione. De qua pleric̄ dubitant. Vtrū vicz bea/ ta virgo ſit corpe t aīa aſſumpta in celuz t pleniſſime gl̄ificata: quēadmodū dñs ie ſus. Maxime q beatus Hiero. in ſermōe de aſſumptione iſtud non aſtruit: ſed ſub dubio relinquit. Verūtā pie credit ab oī eccl̄ia t a doctorib⁹. Nam Aug. in ſmone Quia, pfundiſſimo hoc aſſerit pl̄ib⁹ rōni/ bus q ipſa beata virgo ſicut t x̄ps ſit reſu ſcitata t corpe ſit̄ t aīa gl̄ificata t aſſūpta in gl̄ia ꝯſūmata. Hui⁹ āt fidē ꝯfirmādo xij. rōnes ad nūez. xij. ſtellaz̄ in corona btē v̄ginis poſſumus accipe q̄bus beatiſſima virgo maria gloriaſ ſe corpe t aīa aſſum/ ptam in celum tanc̄. xij. ſtellis rediantib⁹ ad ꝓbandū. Ut vero deuotius x̄pi ſimpli ciores q magis incitant ad deuotionē per ſimplicē hyſtorice narrationis modū c̄ p argumentoz̄ t rōnū ſubtiles apices ꝑce/ damus. Pie t deuote ꝓtēplari poſſum⁹ q hac ipſa die aſſumptionis marie deus volens p oia honorare beatā virginē ma/ gnū ꝯcilium ſtatuit ſm hūanc imaginatio nis modū Coram q̄z oīnib⁹ angelis t ſctis ꝓpoſuit dicens. Ecce adeſt x̄ps quo aīa ge nitricis filij dei ſoluta a corpe premiū vite eterne acceptura in celeſti ſolio eſt collocā da. Quid igit̄ gratie t honoris vobis vi/ detur vt mee nunc ꝯferat genitrici t eius ſacratiſſimo corpori in cuius vtero corp⁹ t a ſpūſancto formatū t aīaz aſſumpſi no uem menſib⁹ requieui tanc̄ in tabernacu lo digniſſimo. Tandē ipſa me peperit v̄go: t virgineo lacte vbere de celo pleno aluit t caſtiſſimo ſuo amplexu fouit: deuotiſſi/ me miniſtrauit: t in cruce mihi morienti aſtitit t cōpaſſa extitit tē. Tūc oēs ſcti t āgēli, pcidēdo t deū collaudādo dicere ce/ perūt. Magn⁹ dñs t magna v̄rtus eius et ſapie eius non eſt nūerus ps. cxlvi. Et illō Sapie. ix. Tecū dñe ſapia que nouit opa tua que t affuit cū orbem terraz̄ faceres t ſciebat q̄d placitū eſſet coram oculis tuis Ipſa igit̄ tua ſapia infinita t īmenſa de/ cernat t diffiniat: quia iuſtum videť ſer/ uis tuis t dignū vt ipa tua mater oīm̄ ho nore t laude dignissima corpe t aīa glori ficata t a dextris tuis collocata tecum re/ gnet in ſecula. Sicut ergo ab eterno oīm̄/ potens deus decreuit t voluit eam corpe ſit̄ t aīa aſſumere gl̄ificatā: ſic etiā voluit vt quilibz ordo celeſtis patrie eā adoraret

honorare q̄ certam rationē ponēdo quasi stellam in corona gl̄ose ꝟginis ꝓbantē z declarantē ei⁹ dignā gl̄iam assūptiōis.

Primo ergo angeli posuerūt primā stellam que est ratio perfectionis

Scōo primi parentes posuerūt scōam que est ratio exemptionis

Tertio sancti patriarche posuerūt tertiā que est ratio redundationis

Quarto sancti prophete quartam que est ratio prenunciationis

Quinto discipuli quintam que est ratio ministrationis

Sexto martyres sextam que est ratio appreciationis

Septimo confessores septimā que est ratio cōmensurationis

Octauo virgines octauam que est ratio incorruptionis

Nono omnes electi nonam que est ratio preelectionis

Decimo spiritussanctus decimā que est ratio superimpletionis

Undecimo dei filius undecimā que est ratio unionis

Duodecimo dei patris potētia duodecimā q̄ est ratio p̄magnificatiōis

Hñ in figura huⁱ⁹ legit Apoca.xii.ca. q.xxiiii. seniores p q̄s omēs sancti designant adorabant viuentē in secula seculoꝝ id est xp̄m. et mittebant coronas suas ante thronū id est beatā virginē: in qua xp̄s vt in throno requieuit. laudantes z dicentes: Dignus es dñe deus noster accipere gl̄iam z honorē quia tu creasti oia z ꝓpter voluntatē tuā erāt z creata sunt Hec ibi. zc. Primo g̃ angeli honorauerūt e ā. di. q. digna ē corpe z aia assumi in celū Rōe pfectōis tali q: dei mr̄ sicut est pfectissime sctitatis sup oēs angelos z sctōs imꝓportionabiliter q̄ est tante puritatis vt maior sub deo neq̄at intelligi. teste btō Anshelmo. ita pfectissimā britudinē debet habere sup oēs angelos. sed quia angeli tam pfectā beatitudinem habēt q̄ non retardātur a gloria z perfectiōe sue beatitudinis ergo nec anima beate virgis debuit retardari a perfectiōe beatitudinis. Sz si anima beate virginis sine corpore fuisset assumpta. ex quo vnaquecz̄ anima naturalē habet inclinationē ad ꝓpriū corpus nō q̄dem ꝓpter corpus de qle sed ꝓpter integritatē homis z pfectionē beatitudinis vtriusq̄ ꝓtis fm Fran. maro. atq̄ Rich. sup iiij. di. xlij. sequeret q̄ ania beate virginis sicut z aliorum sanctoꝝ retardata esset a perfectione beatitudinis z nondum adepta suū plenū desideriuz scz in beatitudine corpis sui. z p cōsequens minus pfectam beatitudinem haberet q̄ angeli qđ est inconueniens. quia ipa vt canit ecclesia Exaltata est sup choros angelorꝝ ad celestia regna. Et confirmat per illud Augu. xiij. de trinitate. Perfecte inquit beat⁹ est qui habet quicquid vult. sed ipius ania naturaliter vult beatitudinem sui corpis ergo zc. Secundo primi parentes generis humani scz Adam z Eua accedētes adoratoq̄ deo dixerūt. Dipotēs adorāde clemēde colēde: Bñdict⁹ tu z bñdicta mat tua. vere ipa digna ē corpe z ania glificari etiā scōa rōe. s. exemptionis qua nos eā honoram⁹ z laudam⁹. z est talis: quia dei mater est exēpta a maledictiōe eue quam de⁹ tulit ꝓtra eā ꝓpter pctū. immo omis maledictio Eue in benedictiōez mutatur marie. vt dicit Aug⁹. in ser. de natiuitate ꝟgis. Nā vt ꝓz Gen. iij. Dixit de⁹ mlieri Eue. Multiplicabo erūnas tuas z cōceptus tuos. in dolore paries filios z sub viri potestate eris z ipse dominabit tibi. Hec ibi. Sz ab his btā ꝟgo exēpta fuit q: fuit ꝟgo mūdissima. q̄ ꝓcepit sine pudore: ꝓtauit sine glamie: pepit sine dolore. z fuit ab oi erūna mulieꝝ aliena iuxta illō Cā. ticoꝝ. iiij. Tota pulchra es amica mea et ma. nō ē in te q: nec corpalis nec spūalis macula fuit in ea. Ipa denicz̄ nō fuit viro subiecta q: dña oim viorū z mulieꝝ. z ipsa ē q̄ ꝓtriuit caput serpētis. g̃ iustū z congruū ē vt etiā sit exēpta ab illa gñali maledictiōe pulueris es z in puluerē reuerteris zc. Cōcludēs g̃ adā dixit dignū ē dñe de⁹ vt sicut tu me z spōsam meā euam in padiso terrestri posueras et in statu ino cētie optimo ita q̄ si mādata tua seruasse mus nunq̄ incinerati fuissem⁹. ita beata ꝟgo tua mr̄ q̄ oia tua mādata pfectissime obſuauit hāc sibi p̄stitā bēat gr̃az vt vna tecū in celesti padiso collocet ab oi incine

ratione ꝑseruata ⁊c. Tertio sancti ꝑ/arche honorādo eā posuerūt tertiā rōem. scz redūdationis. quoꝝ quidē. s. ꝑchar chārū glia ⁊ gaudiū ē ex multoꝝ filiorū in vera fide xpi ⁊ vni⁹ dei cultu educatiōe ⁊ salua/tione. vt dicit Bern̄. in quodā sermōe. vñ honorauerūt ⁊ laudauerūt btām virgines Rōe redūdationis tali. Quia glia mris redūdare habz i filiū. Nā glia bois est ex honore pentū Eccl. ij. Vñ q̄d honoris impēditur mri dei ipi deo exhibet q̄ ex ea nat⁹ ē. vt ꝙ dns ihesus in sua mre laudetur tanq̄ in trono glie sue: dignū est vt sūme glie honorē q̄ habet in celo sibi ꝑstet. Nec tam ꝑciosus thesaur⁹ corpis eius ꝓmitta/tur in terra sed sūmo honore celestis glie exaltet vt dei thalamus: a filio quoq; mr dignissima oīb scis ⁊ angelis in glia ce/lestis honoris ꝑficiat. Proinde Aug⁹. in ser. de assūptiōe di. Tronū dei: thalamus dñi: xpi tabernaculū: dignū est ibi esse vbi xps est. cā ꝑciosuz thesauꝝ dignius ē celo seruari q̄ terra Hec ille. Quarto sācti ꝓphe honorādo posuerūt quartā rōez: scz ꝑnunciationis: q; ꝓphe spūsctō sunt locu/ti ꝑnunciādo futura de xpo ⁊ mre eius: di/gnū est ꝙ vt fideles inuenirent ꝑ oīa. Sed q; multoꝝ ꝓphaꝝ oracula ⁊ ꝑnūciatiōes huic ꝓcordāt assūptioni corpali. Vñ Da uid ait: Astitit regina a dextris tuis i ve/stitu deaurato. Nā auꝝ nō corrumpit nec putrescit: sic ⁊c. Itē Cant. ij. Surge ꝓpe ra amica mea ⁊c. Ecce eius resuscitatio

Itē Eccl. xxiij. Qui creauit me requie/uit i ta. Et infra In ciuitate sctfi. i. in pria silire. Itē Joh. in apoca. xij. describit eaz mulierē amictā sole qō vtiq; non ꝓuenit aic separe. Jōoq; mox inter ꝓphas dauid cepit psallere ⁊ in honore virginis dicere Surge dñe in requiē tuā tu ⁊ arcba sctfi/cationis tue. i. corpus beate ẏginis Moy ses quoq; ait: Memento dñe quoniam cū mihi ꝑcepisti archā tibi facere que oi/cta est archa federis domini: ꝙ quā figu/rata est dei mr precepisti vt de lignis tan/tum sethin fierent quoꝝ natura talis est q̄ non putrescūt nec a vermib rodūt. Sūt em̄ i putribilia ⁊ icōbustibilia. ꝙ corp⁹ btē marie dignū ē nō ꝓmittere putrescere: sed glificari plēissime ⁊c. Quito discipli btī inter quos ⁊ Stephan⁹ honorādo eā po/suerūt quintā rōnē scz mi nistratiōis. Nā discipulis ꝓmittēs ⁊ loquēs dns ihesus in terris dixit: Qui mihi mīstrat me sequat ⁊ vbi ego sum illic ⁊ minister meus erit. Joh. xij. Sed quia dei mr ꝑ omnib xpo in carne sua mīstrauit. Prio in vtero pu/rissimū sanguinē Scdo ipo nato lac vir/gineū Tertio in tota eius vita multipli/citer fouēdo ⁊ in passione ꝓdolēdo. ꝙ dig/nū est vt vbi xpus: illic ⁊ hec ei⁹ mīstra et mater id ē in celo collocet Sexto mar/tyres honorauerūt sexta rōe scz appciatio nis tali. Scriptū est ꝑ ps. de sctis ꝑcipue martyrib. Preciosa i cōspectu dñi mors sctoꝝ eius. Si ꝙ mors sctoꝝ ꝑciosa ergo mors mris dei debet esse ꝑciosissima quia ipa sup omes dignissima ⁊ sctissima. Nō aūt erat ꝑciosissima ei⁹ mors nisi in aia et corpe viueret glificata. vt ꝓbat Aug⁹ ser. q̄ s. Septio cōfessores honorauerūt eā septia rōne. s. cōmēsuratōis tali. q; scptū ē ꝑcipue de ꝓfessoribz. q̄cūq; mēsura mensi fueritiz remetiet vob Lu. vi. Et iteꝝ Red/det vnicuiq; sm opera sua Mat. xvi. Sz q; ipa btā ẏgo opata ⁊ mēsa ē sup mensu rā hoim q̄stū ad meritū ⁊ gre plenitudinē ⁊ q; plēitudini meriti ⁊ gre corrīdere dz plenitudo ꝑmij ⁊ glie: q; gram ⁊ gliaz da bit dns teste ps. debuit ꝙ digne sibi reme/tieri sm plenitudinē glie ad quā pertinet glificatio in corpe Octauo sctē ẏgines honorauerūt eā octaua rōe scz incorruptio nis tali. q; dignū est vt exquo ipa fuit vir go integerrima nō debuit seq̄ eā putredi/nis corruptio sed iuxta filiū ꝓxima collo/catio. iuxta illd Sap. vi. Incorruptio ꝓxi mū facit deo. Vñ ⁊ in corpib sctoꝝ ꝑ reli quijs expositis: videm⁹ mēbra ẏginea et a pctō inoxia ꝑseruata fore a putrefactōe vt patet in multis ad expientiā. ⁊ ido oēs sctē ẏgines cecinerūt in laudē btē ẏginis di. illd Sap. iij. Hec est que nesciuit tbo/rū in delicto bēbit fructū in respectiōe aia rū sanctaꝝ. Hinc Aug⁹ in ser. quo s. Le/tare inq̄t maria letīcia inenarrabili corpe et aia in ꝓprio filio cū ꝓprio filio ꝑ ꝓprium filiū: nec sequi debet corruptionis erūna: quā nulla secuta est tantū filiū pariēdo in tegritatis corruptio. Hec Aug⁹. Ho/

no omēs gr̄aliter electi cōes ⁊ reliqui accedētes honorauerūt eā ꝓgrua rōne scz p̄electionis. vnde cecinerūt illō eccl̄ie canticū. Elegit eā de⁹ ⁊ p̄elegit eā i tabernaculo suo habitare facit eam. dignum g̃ est q̄ si alij electi ⁊ sancti ac eoꝝ corpa multipliciter honorant in terris deo dispōēte. multo magis corpus mr̄is dei honorificet i celis. Animꝫ quorundā sc̄oꝝ corpa adhuc in terris seruant integra. Multoꝝ etiā reliquie corpoꝝ illustrant miraculoꝝ gloria. Quorūdā sepulchra angelicis manibꝫ vt Clemētis ⁊ Katherine legim⁹ p̄parata. Alioꝝ denicꝫ mausolea auro ⁊ gēmis exornata atq; fideliū crebra visitatiōe cernimus magnificata. g̃ cum corp⁹ marie sit maioris dignitatis omnibꝫ p̄ alijs debuit honorari. Sed videm⁹ q̄ nō in terris. ergo in celo ⁊ p̄ ꝓsequēs corpe est assumpta. Alis videret filiꝰ maternū honorē contēpsisse quod est absurdum. Decimo deus spūssanctus honorādo eā. posuit decimaz rōnem. scz supimplectionis talez. beata dei mater sup omēs plena gr̄a est salutata cui et angelus dixit: Spūssctūs superueniet in te id est sup omēs alios ampli⁹ veniet in te ⁊ virtus altissimi obumbrabit tibi ⁊c. Lu. i. Et hoc non tm̄ quo ad aiam ei⁹ sed etiā quo ad sacrū corpus eius. g̃ ipa super plena debuit esse gr̄a corpe simul ⁊ anima. Vere plena erat facies marie gr̄a: qua et radiabat adeo vt etiā in alijs ad solū intuitū omnē ꝓcupiam extingueret. Vere ⁊ caput plenū erat gr̄a per iugē ꝓtemplatiōnē diuinā ⁊ saporē celestiū. Item os ⁊ labia iuxta illud p̄s. Diffusa est gratia in labijs tuis adeo plena erāt gratia vt ad qd̄libet ei⁹ verbū certū legat⁹ in euāgelio miraculū subsecutū. Et ad vnā salutationez ei⁹ replera est gratia Elizabeth ⁊ Johannes in materno vtero. et ad eius q̄nq; verba: scz. Fiat mihi ꝑm verbū tuū dei filius descēdit de celo ⁊c. Item aures plene erāt gratia que meruerunt audire verba nō solum angelica sed et dulcissima verba xp̄i iesu filij dei. Item manus plene erāt gratia quia ꝓtrectare meruerū corpus dn̄i iesu. Et similiter pect⁹ ⁊ vbera que lactauerunt dei filiū ⁊ sic de alijs. pseqūdo. g̃ dignū est vt eius sacratissimi corpis membra sint plena in celo gr̄a: sicut ⁊ in terra plena fuerunt sp̄usancto ⁊ eius gratia. q⁹ vt dicit Hugo de sancto victore. Plenitudo glorie cōmensurat plenitudini gr̄e. Un decimo dei filius dn̄s iesus honorādo eaz posuit vndecimā rōem viz vnionis talez. Illud corpus qd̄ vnitū est diuine nature in me inquit. in christo nō debuit putrefieri sed resuscitari ⁊ gl̄ificari: iuxta illud p̄s. Nō dabis sanctum tuū videre corruptionē. Sed quoniā corp⁹ matris ⁊ filij naturalis. est vnū naturali origine tangꝫ corpus de mr̄e exortū. g̃ sicut illud ita ⁊ illō corpus debet et dignū est gl̄ificari. Dic Aug⁹. vbi s. Putredo inq̄t ⁊ vmis būane sunt obpbria ꝯditionis. a quo obpbrio cū iesus sit alienus: marie natura excipit. quoniā de ea iesus carnem sumpsisse ꝓbatur. Hec ille. Duodecimo dei p̄nis potentia honorās eā dedit duodecimā rōez scz p̄magnificationis. talē. qm̄ inquit dignū fuit vt possim eam filij dei genitricem pre cunctis creatis magnificare. tam i filij dei cōceptione q̄m in partus virginalis p̄seruatione. q̄m etiam in eis gr̄e predotatione atq; glorie sublimatione iuxta illud qd̄ et ipa cecinit. Fecit inquit mihi dominus magna q⁹ potēs est ⁊c. Justū et dignū ē vt speciali et hac gratia p̄magnificetur alijs sanctis vt corpore simul ⁊ anima assumat⁹ in gl̄ia. Et ad hui⁹ fidei confirmationē certe etiā reuelatiōes facte sctis legunt. Nā in reuelatione sctē Elizabeth legit sibi ab angelo fore reuelatū in visione q⁹ tā i carne q̄m sp̄ū dn̄a nr̄a est in celuz assūpta cū astantium multitudine angelorum: Occurrente sibi christo in glorioſissimo splendore portante in dextra crucis vexillum ⁊ cum eo infinita militia angelorum. Sicq; vidit in spiritu rapta beata elizabeth btāz ỹginē mariā m̄to lumine circūfusā alacriter suscipi ⁊ cū magno cōcentu in celos deduci: de sepulchro resuscitatā ⁊c. Itē legit etiā q⁹ dū btūs Anthonius ordis mioꝝ viueret aduenīēte quedā festo sctī Hieronymi noluit ire ad maturinum: stomachatus cōtra ipsum sanctum hieronymū. p eo q⁹ ipse Hieronym⁹ in sermōe de assūptiōe dicit i hec vba Dōstra tur inq̄t sepulcrū btē ỹgis i vall⁹ iosaphat

medio vbi in ei⁹ honore fabricata ẽ eccle/
sia in qua sepulta fuisse ab oĩb⁹ p̃dicatur.
Sed nũc vacuũ esse mausoleum cernen/
tibus ostendit. Hec idcirco dixerim quia
multi nostroꝝ dubitant vtrum assumpta
fuerit simul in corpe an abierit relicto cor
pore. Quomõ autẽ vel quo tpe aut a q̃b⁹
psonis sanctissimũ corpus eius inde abla
tũ fuerit vel vbi trãspositũ vtrũ ve resurre
xerit nescitur: cuius nonnulli astruere ve/
lint eam iã resuscitatã ⁊ beatã cuz christo
imortalitate in celestib⁹ vestiri. Hec Hie
ronym⁹. Brũs itaq; Anthoni⁹ dure tulit
q; sic dubitat hieronym⁹ ⁊ nõ affirmat ꝟ/
ginis corpalem assumptionẽ. post aliquã
ḡ moculã venit angel⁹ ad eũ in cellã inter
rogãdo. Cur Antoni nõ vis ire ad mar/
tirnũ? At ille se indignari ꝓtra hierony/
mũ ob hãc cãm p̃tractã. ⁊ idcirco noluisse
eius officiũ visitare rñdiret post morã ali
quã. Ecce brã ꝟgo astitit cũ ingenti lumi
ne ⁊ angeloꝝ comitatu. Statimq; anto/
nius genuflexo rogauit vt eũ redderet cer
tũ de corpis assũptione vt secure possit p̃/
dicare. Tũc brã ꝟgo certificauit eũdẽ cõ/
mittẽdo q; secure id p̃dicaret. Illico autẽ
brũs hieronym⁹ assistẽs ap quit di. q; ipse
ideo hoc nõ asseruit in sermone p̃dicto qz
nõ fuit certificatus. ⁊ q; hec sua dubitatio
deo disponente fuit occasio: vt brã ꝟgo se
p̃libus reuelaret ⁊ eos de ℏ certificaret et
sic visio disparuit in celũ. ⁊ brũs Anthoni
us in ꝟsolatiõe magna remãsit ⁊c. Ad
ꝓpositũ itaq; redeũdo pie possum⁹ medi
tari. q; cũ oẽs scti p̃dicto mõ brãm ꝟginẽ
collaudassent ⁊ singulis rõibus dignaz ℏ
honore assũptionis ꝓclamassent. Tũc de/
us trinitas mãdauit oĩbus illud ps̃. Su
mite psalmũ ⁊ date tympanũ psalteriũ io
cundũ cũ citbara. buccinate in neomenia
tuba in insigni die solẽnitatis. s. huius as/
sũptiõis. Sicq; dñs iesus cũ mltitudine
angeloꝝ ⁊ sctõꝝ aduenitẽdo dulcif intona
uit. Surge ꝓpera amica mea speciosa
mea ⁊ veni. Veni ỏ libano spõsa veni co/
ronaberis. ⁊ sic resurrexit brã ꝟgo ⁊ gl'io
so corpe refulgẽs cũ oĩ gaudio tot⁹ curie
celestis ẽ in celũ introniſata sicut de ℏ la/
tius patebit in hystoria assũptiõis. Pro/
inde brũs Gerard⁹ Eps in suis omelĩs
dicit. Hodie virginẽ brãz celi susceperũt
letando. Archangeli iubilando: ꝓncipat⁹
armonisando: ptãtes citharisando: cheru
bin ⁊ seraphin hymnisando: atq; ad super
nũ diuine maiestatis tribunal deducẽdo.
Hec ille. O itaq; fidelis ania ꝓsidera q̃n
ta hodie sunt celebrata in celo gaudia. O
qualis et quãta beatissime marie hodier/
na letitia. O q̃s ineffabilis eius gl'ia stu/
de ⁊ tu o mẽs deuota in hac die tã letabũ
da vt dei genitrici ꝓgratulando ipi te re/
commenda. Ipamq; affectuosius inuoca
Ipam acclama. vt in celesti p̃ria tui meõr
ipsa dignet intercessione sua te sublimare
ad sua illa bona ineffabilia: ⁊ ꝓcipẽ gl'ie
facere p eterna secula Amen.

Pars secũda libri decimi de sublimatione precellenti gl'iaq; felicissima qua est honorifice in throniſata maria in assũptione.

Stitit regĩa a dex

a tris tuis ĩ vestitu deaurato cir/
cũdata varietate ps̃. xliĳ. q̃b⁹ ĩ
ꝟbis scũs dauid ſpũsctõ affat⁹
brissime ꝟginis marie laudẽ ⁊ gl'iã p̃magni
ficã in celesti p̃ria ad quã hodie ẽ assũpta
insinuat triplr. Primo q̃dẽ insinuat di/
gnissimũ locũ ⁊ throniũ regiũ ad quem est
exaltata cuz dicit Astitit regina id ẽ bea/
tissima maria a dextris tuis. scz O xp̃e fi
li dei. Reuera dignissimus locus est celi
empirei vbi christus est in dextra dei pa/
tris sedens: vbi ad dextrã filĳ astat beata
virgo. hoc qui ꝑpe astare a dextris est ho/
norẽ filĳ sui singl'ariter ⁊ p̃ alĳs creaturis
ꝓticipare ꝑm q̃ honor filĳ aliquõ ꝓtici/
patiue redundat in ipam inquantum est
mr̃ dei. vt vult Tho. tertio scripto sñiaꝝ.
di. xxĳ. q. iĳ. Itaq; sũma gloria ẽ marie: qz
cum christo est in loco celi sublimissimo ⁊
dignissimo ac amenissimo vt vult Alex. ỏ
bales. in. iĳ. pte sui voluminis. hoc est q̃d
dicit dauid. Astitit regina a dextris tuis.

Scõo insinuat felicissimũ gloriẽ ha/
bitum quo est predotata cuz subdit in ve/
stitu deaurato. Nimirũ aurũ pre alĳs me
tallis est preciosius ⁊ celice. id ẽ solari lu/
ciditati conformius atq; incoꝝruptibili

Nã t rubigine nõ ꝓrabit t lepre corrup/
tionẽ in cibo sumptũ mũdat t feroꝛẽ anhe
litus in ore tentum tollit t sedat. vt dicit
dyascorides. t tõ ꝑ aureũ vestimentũ sig
nificaꝛ gloꝛie beate virginis sũma ꝑ cere/
ris sublimitas: luminositas: t ad xp̃i glo/
riam conformitas qui est sol iusticie. nec
non oĩs corruptionis alienitas. Ter/
cio põ. insinuat ad gloꝛiam marie gloꝛio/
sissimã sanctoꝛum omniũ obsequiũ: quo a
cunctis ciꝛ venerata. cum dicit circũdata
varietate videlicet sanctoꝛ t virtutũ cele
stium a quibꝫ laudaꝛ t extollit. O ꝙs va/
leat talem et tantam dñam gloꝛiosissimã
sufficienter laudare: que in sublimissimo
celi solio est introniꝛata: sũma gloꝛia feli/
citata: t ab omnibus sanctoꝛ agminibus
collaudata ac honorifice magnificata. ꝓfe
cto teste Hieronymo in eius laude deficit
omnis mens t lingua nec sufficiunt etiaꝫ
si mille forent hoĩm oꝛa. Verũtamen con
formãdo nosipos celesti patrie ac militã/
ti ecclesie: ipam laudando humiliter t de
uote illud qõ canit decpmam⁹. Felix nãq
es sacra virgo maria t omni laude digniꝛ
sima. quia ex te ortus ẽ sol iusticie xp̃s de⁹
noster. Et vt cum deuoto oꝛem Bernar/
do. Ip̃a voluntaria oꝛis mei beneplacita
faciat sibi genitrix dei: dña mundi: regina
celi: que astitit hodie a dextris xp̃i in vesti
tu deaurato circũdata varietate. Ad cu/
ius laudẽ t honoꝛẽ iuxta p̃missa notabi/
mus in hoc sermone tria ꝑcipua miꝛteria
de eius gloꝛiosa assumptione.

Primũ dꝛ dignissime introniꝛationis
Secũm dꝛ felicissime glificationis
Tertiũ dꝛ honoꝛatissime susceptionis

Articulus prim⁹ q beata virgo maria in assumptione ẽ introniꝛata in thronũ sublimissimum triplici gloꝛia t dignitate refulgens.

Rimum itaq; mi
p sterium dignissime introni/
ꝛationis seu collocationis in/
sinuaꝛ cũ dicit. Astitit regina
a dextris tuis. in quibus verbis designaꝛ
q thronus gloꝛie beatissime virginis ad
quẽ est assumpta est dignissimus t felici/
ssimis triplici glia refulgens qua ꝑ dota/
ta est mr̃ dei in illa celesti patria.

1. honorabili officiositate vñ dꝛ astare
2. reginali dignitate vñ dꝛ regina
3. diuinali ꝓpinq̃tate vñ dꝛ a dextris t.

Primo itaq; btã dei genitrix introniꝛa
ta est in dignissimũ thronũ glie in q̃ reful
get honorabili officiositate. Et ideireo dꝛ
cit ipa astare cõceptui diuio in dextra sui
filij. Circa qõ queri põt. ad qd vel qua
re ẏgo beata dicaꝛ astare ad xp̃i dexterã:
in celesti patria: cum alq̃ sancti dicanꝛ in
scriptura nõ astare sed simpliciter stare iuxta
illud Apoca. vij. Vidi turbã magnã: scz
sanctoꝛ quaꝫ dinũerare nemo poterat ex
oĩbꝫ gẽtibꝫ tc. stãtes añ thronũ t in ꝑspec
tu agni amicti stolis albis t palme in ma
nibꝫ eoꝛ. Item xp̃us dꝛ sedere in dextra
dei p̃ris. q̃ cũ sedere sit honorabilꝭ q̃ sta/
re vel astare btã ẏgo quare nõ dꝛ sedere i
dextra dei. Deniq; legiꝭ i ciꝭ figurã iij.
Reg. ij. de Bersabee mr̃e salomõis q̃ po/
situs ẽ thꝛonꝰ matri regis q̃ sedit ad dex/
terã eius. q̃ cũ sic figuraꝭ sedere cum filio
in throno quõ dꝛ astare. Ad p̃missa Re
spõdẽdo dꝛ q mr̃ dei ꝯgruentissime attri
buiꝭ astare in conspectu dei in dextra fil̃
ꝓpter tria.

Primo ꝓpter officiũ aduocationis
Secũdo ꝓpter beneficiũ auxiliatiõis
Tertio ꝓpter participiũ honoris

Primo ꝓpter officiũ aduocatiõis ꝓpter
qõ ipa est assũpta in celũ vt. s. aster tanq̃
aduocata gñis hũani ꝑ nobis intercedendo
iugiꝭ apud filiũ. astare em̃ ẽ aduocatio
nis officiũ gerẽtis t pinde dicit Ber. O
hõ secuꝛ bẽs accessuꝫ ad deũ vbi mr̃ stat
ante filiũ t filius añ p̃em. Vꝺ fodit fi/
lio pect⁹ t vbera: filiꝰ vero ostendit p̃ri lat⁹
et vulnera. nulla q̃ poterit cẽ repulsa vbi
tot ꝯcurrũt amoris insignia. Hec Berñ.
Unde patet q deus voluit ipam assume/
re t astare ꝓpter hoc officium scz aduoca/
tionis vt per eam mundus misericordiam cõ/
sequantur gratiamq; et salutẽ vñ t Ernf.
de p̃rogantia marie dicit. Ꝺõ tu mr̃ dei ꝑ/
electa es ab eterno vt quẽ de⁹ p suã nõ pos
set saluare meritissimã iusticiã. nu ꝑ tuã sal.

uares pietatē ⁊ miaz. Hec ille ☞ igit hoc mō tio pcō; recurre ad īpaz btāz virginē ipi deseruire stude vt saluari qas ⁊c Secūdo ꝓpter bñficiū auxiliatiōis astat quia astare adiuuātis ⁊ auxiliātis est. vñ Stephan⁹ ī passiōe sua vidit ieſū stantē a dextris dei q̄si iuuare patū Sic btā ꝯgo astare dr. q; para ē oīby in q̄bustibz nccitatiby exmia subuenire. Ysa. Ecci. xxiiij. Ja omī terra steti ⁊ in oī ꝑplo. s. auxiliū pstādo. et in oī gēte ꝑmatū habui. s. hoc iō q; est dei ꝯa mr ⁊ oim hoim mr spūalis. pcipue fidelitū. subdit Et oim excellētiū ⁊ sblimiū colla ꝯtute calcaui. q; s. demonū superboz caput ꝓtriuit ⁊ ꝓterit ne hoib⁹ nocere valeāt cꝫtū optāt. subdit. Et ī his oib⁹. s. pfectis in hereditate dñi morabor ⁊c. Hic Theophil⁹ ⁊ allegat ī li. q̄ dr speculū marie. ☞ dña inq̄t scio q; tu es maria ꝓtectō hoim. Quis em̄ o īmaculata ꝯgo spauit in te ⁊ ꝓfusus ē. aut q̄s hoim pcat⁹ ē clemētiā tuā ⁊ derelict⁹ est Hec ille. q. d. nullus

Tertio propter participium honoris q; astare a dextris dei est honorē diuinū p alīs creaturis pticipare ſm qō honor fili aliquō pticipatiue redūdat in ipaz matrē dei vt vult Tho. iij. scpto sniaz di. xxij q. iij. Propterea alīs scis scptura attribuit stare añ thronum in conspectu agni. Apoc. vij. vt cācꝫ milites astare dicant in reuerētiā ⁊ honoris regū magnificentiaz tā ante thronū. i. btām ꝯginē q̄ ē thronus dei in qua sicut in throno requieuit carnem assumēdo in ei⁹ vtero; ⁊ nouē mēsib⁹ inhabitādo xp̄m in ꝓspectu agni. i. xp̄i quē omēs scī adorāt. Sed xp̄o scptura attribuit sedere in dextera dei⁹ pris. War. vl. ⁊ claret in simbolo ap̄lor. Nō iō q; xp̄s ſm mē broz cōpositionē flexis poplitib⁹ ī aliqua sede sederet vt dicit Aug⁹. in li. de fide catholica ſm breuitatē simboli. Qm̄ xp̄us pōt ꝑ libito suo sicut vult ambulare sedere vel stare put tenet Laudulfus in scpto iij. di. xlix. Jdē putat etiā de scis post generalē resurrectiōez q; pñt ābulare in celo ita q; petr⁹ si vult pōt eē iuxta paulū vel aliū p libito sue volūtatis: iuxta illō Esa. xl. Curr̄et ⁊ nō laborabūt: ambulabūt ⁊ ñ deficiēt. Quimo ſm eūdē Laudulfuz credit q; xp̄s ⁊ etiā scī p⁹ iudiciū: stabūt potiꝰ cꝫ sedebūt q; corpi inquātū instrumentū aīe magis ꝓuenit stare ꝓpter ꝓmptitudinē ad opādū ⁊ laudādū deū. Et etiā q; magz ꝓdecz gl̄iaz dī vt stēt corā altissimo rege deo cꝫ sedeāt cū etiā ad sedēdū nullo mō indigeāt. Yñ ⁊ btūs stephan⁹ vidit ieſum stantē a dextris dei. Act. vij. Et ħ expſſe vult Aug⁹. in li. de simbolo exponēs illō. Sedet ad dextrā dei pris. Yñ nō ꝓpter ħ dr xp̄us sedere in dextra dei pris q; nō staret. sed sedere illō significat iudiciariā ptātē ei⁹ ⁊ dextra dei pris significat eq̄litatē dei pris cꝫtū ad xp̄i diuinitatē vel potiora bona gl̄ie cꝫtū ad ei⁹ hūanitatē ſm Alex. ď hal. ⁊ cōcordit docto. ꝓterea iust xp̄o attribuit sedere ad dextrā dei pris. q; est eq̄lis pri ſm diuinitatē ⁊ ē in potioribz bonis gl̄ie ſm hūanitatē. Btā aūt ꝯgo quia non est deus sed pure homo. et ideo non potest sibi attribui sedere ad dextraz dei pris. Sz qm̄ ipa ꝑ omib⁹ creatis post xp̄m in tm̄ honorē ē sblimata vt ab oibus angel⁹ ⁊ scis ac mūdi hui⁹ hoib⁹ sit adorāda adoratiōe ypdulie tancꝫ mr dei. Jō sibi attribuit. astare. s. ad dextrā vel etiam sedere ad dextrā nō pris sz xp̄i hois q; habet honorē sūmo stare iuxta filium tancꝫ mr ⁊ spōsa dei ac regina mundi. Per hec patet solutio ad obiecta ⁊ de sessiōe Bersabee: q; figuratū licz i aliqb⁹ nō tñ in oib⁹ oportet ꝓuenire vel eq̄pari figure ⁊ sic ptz

Ecūdo intronisata est La. II.
maria in throno refulgēte regina li maiestate. Unde astitit regina

Ubi nota q; merito beata maria astat in throno reginali quia ipsa est ⁊ dr ab ecclesia regina tripliciter.

Primo regina mundi
Secundo regina celi
Tertio regina miscōie dei

Prio inꝫ regia mūdi. Yñ ī officio ambrosiano canit. Regia mūdi ⁊ dña ꝑ. ma. ppetua intercede ꝓ nra pace ⁊ salute q; genuisti xp̄m dñm saluatorē oim. Hoc autē dr iō. q; maria ē dña mūdi ⁊ oim creaturarū. sicut ⁊ de⁹ dr dns mūdi. Et ħ ipo iure mr̄nitatis ⁊ spōsalitatis dei. q; pentes nō licz repelli ab hereditate. xix. q. vl. §. fi.

Propterea oia sūt marie reginali maiestati subiecta ⁊ obedire sibi tenent Si em̄ xp̄s de⁹ erat subdit⁹ illi Lu. ij. Sane oia alia sunt corpo eius potestati subiecta ⁊c.

Scõ dr regia celi.i. celestiũ spũuz z an gelor. Vñ cecinerũt angeli di. Regia ce li letare alla. qz quẽ meruisti por. zc. quia oĩa celestia subiecta sũt marie ptãi Eccl. xxiiij. In hirlm ptãs mea. Hic Fulbert9 eps Carnotẽs dicit Maria mr̃na digni tate facta est. s. regina z erga supos z erga inferos impiosa: vbicz pma: vbicz magni fica cui certe ꝓpriũ ẽ z ãgelos sctõs in mi steriũ mittere z ad bñplacitũ suũ oĩm pa cta cẽsere Certõ dr regia mie di. iuxta il lud qđ canit. Salue regina mi. vi. oul. zc̃

Sz h̃ q̃stio occurrit: q̃re mr̃ dei dr pot9 regia c̃s impatrix: cũ impatricis nomẽ sit dignioris solẽnitatis c̃s nomen regine. z qz btẽ marie impio subiectũ f oĩa. iuxta il lud Gen. xli. Ad tui oris ipiũ cũct9 obe diet ꝓpls Ad h̃ rñdef q̃ licz plẽs sint ad id rões a scris tradite. vt patuit li. vi. p. ij. ar. ij. Tñ ad h̃ põit rõ p̃cipua. qz ipatrix est nomẽ timoris atcz rigoris. sed regina pl9 ẽ nomẽ pietatis z eqtatis: iuxta illud Prouer. xx. Misrcõia z ẏitas custodit re gẽ z roborat clemẽtia thron9 ei9. Vñ sic et xps in tota sacrascẽptura nõ repit aut for te vix. vt noĩef imperator erpsse. sed nomiat rex ꝑsepe. Et ipo teste ad pylatũ. Tu di cis qz rex sum ego. Jo. xix. atcz in alijs scẽ turis multis. Jra sctã maria ꝓpter pieta tis sue dñium Regina dr pot9 c̃s impa trix. vt noĩef pot9 a dignitate pietatis. c̃s timoꝛositatis de cui9 pietate dicit. Bern. Quid inqt bũana fragilitas ad mariam trepidat accedere q̃ tota ẽ pia z suauis. re uolue tecũ9 euangelij hẽstoriã z siqd in ea austeꝛ repies: suspectã dcetero tene sniaz Hec ille Jtẽ Scda q̃stio q̃re mr̃ dei po t9 dr regina mie c̃s iustitie vel sapie z sic de alijs Rñdef q̃ plibꝰ rõibꝰ obmissis. potissime iõ vt significef nob qz p h̃ solum ipa est regina ꝟstitura oĩm ꝓpietatũ diui naz. i. sapie iustitie glie charitatis z sic ꝺ alijs. eo q̃ teste ps̃. Miseratões dñi super oĩa opa ei9. Regnũ g̃ mie dei in maria ꝺ noĩat potẽtiã sup oĩa opa dei Hec ꝓbã uerat Esa. xvi. ca. d. Prepabit i mia solũ ei9. s. dei Hoc ẽ Maria in q̃ de9 tã c̃s i so lio q̃uit. O igit hõ accipe documẽtũ q̃ si g̃ aris a iustitia vel sapia dei aut vñcũcz ad ipam mr̃ez mie z reginã recurre z ap pella ad thronũ g̃ie z mie marie Ad qđ hortaf Apls Hebuij. d. Adeam9 cum fi ducia ad thronũ g̃ie vt miaz cõsequamur in tpe oportuno. In hui9 figurã Hester v. Cũ a suer9 rex mãdasset occidere ꝓpl̃m iudeoz: Hester regina supplicatura p po pulo salute ad eum accessit Cui rex ait: pe te qđ vis etiã si dimidiũ regni mei petie ris impetrabis Nimiz ista hester figurat btam mariã cui dimidiũ sui regni de9 rex ꝓdiuisit. qz cũ in deo sint hec duo iustitia et mia: iuxta illđ ps̃. Duo hec audiui. qz ptãs tibi est z mia: q: tu reddis vnicuicz zc̃. Justitiã de9 sibi retinuit: misericordiã marie tribuit zc̃. La. III

Tertio btã maria ẽ introniſata in t thronũ gl̃iosissimũ diuiaf ꝓpinq̃ taris dignitate refulgẽtẽ. Jo dicit Astitit reg. a dex. t. s. o deus xpe. Est g̃ ipa btã maria ꝓpinq̃ssima deo in throno gl̃ie celestis sup oẽs angelos z btos Sz ar ca hui9 rei intelligẽtiã: nota quatuoꝛ pũ cta p̃cipua Primũ punctũ q̃ aliquoz ẽ opio dicentiũ q̃ btã maria ẽ sup oẽs ange los z btos ac sup oꝛdinẽ oĩm creaturaruz in quarta hierarchia soli btẽ marie ꝓpria que nõ solũ dignitate sed etiã loco sit infra diuinã hierarchiã vbi xps est i dei dextra tanq̃ mediatrix inf deũ z creaturas sicut est collũ inf caput z mẽbra: iuxta illđ Cã tico. vij. Collum tuũ sicut turris eburnea

Scõm punctũ q̃ alioz est opio dicẽtiũ q̃ btã maria sit sup oẽs angelicas z hũa nas creaturas in ꝓprio throno q̃dẽ ꝓximo throno xpi ad ei9 dextrã iuxta disposito in dignissimo loco celi empirei. cui figura cõ cor. iij. Re. ij. vbi bẽf. q̃ rex salomõ surrexit in occursũ mr̃is aduenies z adoꝛauit eã scz debita reuerẽtia veneratõis: z sedit rex sup thronũ ꝓpriũ. Posit9 q̃z ẽ ali9 thronus matri regis ad dextram ipius regis et ibi sedit mater scilicet regis. Sic z de maria putãt plurimi in celesti gloria. Tertiũ punctũ q̃ aliorum est adhuc opio dicẽtiũ q̃ btã maria in eodez throno gl̃iosissimo cũ dño icsu ẽ ad dextrã. Et hec accipiſ ex ꝟbis Augu. dicentis in ser. Tibi inquit dña digne thron9 regis gl̃ie debef. Te ipe rex gl̃ie vt mr̃ez veram z decoꝛã sp̃osã p̃ oi bus diligẽs amoꝛis ãplexu associaut sibi

Gaude igit & letare sine fine Dec ille Ex qua auctr arguit fm Alb. sup missus est

Prio si sibi debet thron⁹ regis glie. g idē thron⁹ su⁹ & xpi regis. Scdo q si mr et spōsa. g iuxta regē Tertio si p oīb⁹ dilexit & sibi sociauit. g secū glificatas hre voluit. Et ad id confirmādū facit talis rō fm Anthō. florēt. in. iiij. p. sūme. qr oēs scti debēt associari singlor ordinū anglis. ita q null⁹ cor solitari⁹ repiat. sz vn⁹ sctūs cuz vno angelo in q̄cunq; ordinū: iuxta illud Deut. xxxij. Cōstituit fmios xpl̄or iuxta nūer. filior dei. i. āgl̄or. Sz qr xps de⁹ et hō sup oēs exaltat⁹ nō decz vt sit sol⁹ sed sit mr sua secū iuxta eū in glificatōe q̄ fuit sibi in adiutoriū in redēptōe & ē secū in adiutoratiōe fm Ber. p gne hūano Quartum pūctū q licz ℔ nobis nō sit certū vtz vicz maria sit in eodē trono cū xpo vl̄ in alio p prio sibi soli. Talia ei cognoscem⁹ ad plenū in pria cū venerim⁹. tū ℔ certitudinal̄r credit ecclia q btā maria ē exaltata in gl̄ia sup oēs choros angl̄or & ordies creaturaz puraz vt canit in officio. Itē dubium subscptū licz scptū hēat iter fmōes ō rpetū & ℔ descēdit vt sit in pmptu cui placuerit.

Ult̄ adhuc occurrit dubiū qr cū celum sit magnitudis imēse dubitari pōt xl⁹ scz quā ptem an ad oriētē vl̄ occidentē meridiē vel septētrionē sit thronus xpi & mīstis eius atq; mansio ciuitatis curie celestis.

Ad ℔ rndēdo nota pmo q q̄dā opinati sūt ℔ fore ad oriētē ex eo q di. ps. Psallite dño q̄ ascēdit sup celos celor ad oriētē: et ex eo appbāt qr videm⁹ q ecclie & altaria ꝓstrui hīt xpus oriētē respiciēdo. vt oroes et misse in ecclia fieri hēant verso vultu ad oriētē Sz ista soluūt talr. qr fm ly. dictū illō ps. sic exponit. Qui ascēdit sup celuz celi. i. ad extremitatē celi empirei qō ē celū celi: qz excelsi⁹ sup celos ad orientē hoc dr qr xps ascēdit de monte oliueti Act. i. Qui mons ē in oriētali pte iuxta birlin in qua opatū est misteriū redēptiōis. Hec ly ra & sic nō ꝯcludit dicta opio fore pa Ad illā pbationem dr q christiani solent adorare xpus orientē nō iō qr xps sit in pte orientali celi. Sz pter alias rones quas etiaz notat Rich. sup. iij. di. ix. q. ij. ar. vlti. ꝯcor. Rayn⁹ in sūma quaz Pria ē pter gradiū in orientē ꝓstitutū Gen. ij. quasi p oroes q̄ram⁹ ad gradisū redire Scda pter ipsuz xpm tā ortū in mūdo tā ꝑ lumē q̄ illuminat oēm hoiez ve. in hūc mū. Jo. i. Qui erā ories nolak. zach. vi. q̄si significemus qr p xpm in orone illūinari q̄rimus. Alij aūt opinati sūt q celestis curia & thronus xpi sit ad occidētē. iuxta illō ps. Qui ascēdit sup occasū dns nomē illi Sz hec etiā soluit. qr fm lyrā exq̄ iudei adorabant ad occidētē. qō q̄dē voluit tūc de⁹. vt excluderet idolatriā eo q oēs gētes idolatre in reuerentiā solis orabāt ad orientē. vt patet Ezech. viij. Et etiā vt figuraret futuz occasū xpi p mortē ei⁹ nr̄amq; redēptōnem Propterea & scrā sctōr in tabnaculo ꝓsus occidētē erat. vt ptz Exo. xxvi. Per hoc g q scribit xpm ascēdisse sup occasū. intelligit ascēdisse sup locū adoratiōis hūane. s. ad locū adoratiōis anglice q̄ loc⁹ ē i celo empireo vbi āgeli adorāt xpm &c. Certia g opinio ē frācisci maro. q thron⁹ xpi ac marie necnō māsio supne ciuitatis sit ad aq̄lonē Et pbat pmo p illō ps. Magn⁹ dns & laudabil̄ nimis i ciui. dei nr̄i. in mō. s. ei⁹. fū. exul. vni. tre mōs syon. latera aq̄lonis ciuitas r̄gis mag. qō vidim⁹ oio sonare ꝓpositū Scdo p illō Esa. xiij. vbi introducit lucifer q̄si pria auctr & future hanc ciuitatē supnā volēs possidere. o. In celū ascēdā: sedebo i mōte testamēti i lateribus aq̄lonis qō nō dixisset nisi illa ciuitas ibi foret. Tertio id oñdit rōe tl̄i. qr phi ponūt q mot⁹ celi ē effect⁹ adeq̄t⁹ ꝓxuri motricis intelligētie vt i eo agat fm totū ꝓxutis sue conatū & fides ñ ꝺdic. Ult̄ vt eq̄lit agat i ptes eq̄ distātes oportet vt intelligētia. i. angel⁹ detmiet sibi locū in medio ad mouēdū inde totū celū. alioq̄n ageret intēsi⁹ i ꝓpiqua q̄s remota Sed stella maris q̄ ē pol⁹ septētrionalis ē in medio celi fm emispiū nr̄e tre hītabil̄. g videt q angel⁹ sibi detmiauit hūc locū mediū vt inde moueat alias stellas & totū celū. Et p ꝺns cū ciues nō amēt prie lōginqtatē vel distātiā. videt q detmiauit sibi locū ꝓpinquū sue ciuitatis magne. Hec Frā. maro.

Reuertēdo ad ꝓpositū patz beatam mariā fore intronisataz in glorioſiſſimo ſolio Ubi regnat cum filio &c.

Articulus secundus q̄ beata maria in glorie celestis throno sup omnē creaturam tripliciter astat felicitata.

Secūdum misteriuz

sic dicit felicissime glificationis marie qđ notat in themate cū dr: In vestitu deaurato cē. Quibus ex verbis elicitur q̄ beata maria in celo sup omēs angelicas t humanas creaturas est p̄felicitata t glificata tripliciter.

Prio in corpis p̄eminenti glriositate.
Scđo i brīitudis ꝯdelectābili iocūditate
Tertio in vīs glie totali plenitudine.

Primo qđem in corpis p̄eminenti gloriositate: qz dr astat regina in vestitu deaurata. i. in corpe glificato. Naz corpus ē tāq̄ vestimētū aie cuius glia tāq̄ aurū oia metalla p̄cellit oīm alioz gliam post christū Hec figurauit Johes Apoc. xxj. dicens. Signū magnū a ꝑuit in celo cē. Profecto hoc fuit magnū. i. magne glie signum in celo: q̄ vicz vna puella sup oēm creaturam sit p̄exaltata quia inquit: mlier. i. maria amicta sole. i. corpe lūinoso p glias cōsumato: qz teste saluatore Math. xiij. Fulgebūt iusti. s. in corpe glorioso: sicut sol in regno patris eoz. Et luna sub pedib⁹ ei⁹ cē. in quo significat q̄ ipsa beata maria sup oēs post christū angelos t beatos est tā p̄eminenter glriosa t aīa t corpe q̄tum sol p̄ ceteris lūinaribz t stellis incōpabiliter est p̄radiosa. Q̄ aūt maria sit corpe glrioso assumpta patuit sup̄ pte. i. Scđo p̄felicitata est maria sup oēs in beatitudinis ꝯdelectabili iocūditate. Vñ subdit in vestitu deaurato circūdata: quia oēs beati t angeli circūdant iocūdantes beatam mariā in celesti patria: delectātes in eius glia t beatitudine. Sz diceres quō hoc. Rñdet q̄ b. maria p̄cipue tripl'r delectat totaz celestē patriā sua glia. Prio p radium illustratiuū: qz sicut sol illustrat suo radio replendo totū orbē a quo oīa sidera capiūt lumen: vt ait plato in thimeo. sic glia marie totā celestē patriā illustrat t decorat. vñ Aug. in qđā s. de nitate ỹginis ait: Ipm celū qđ penetrasti Q̄ maria nec nō q̄ in eo sunt cōtenta: noua t ineffabili glia decorasti: p̄cq̄ eius gliam vltraq̄ dici potest tua p̄sentia magnificasti. Noua illic ac p̄cellēti dignitate irradias imensaq̄ luce plustras. Hec ille. Secūdo delectat p aspectū p̄rie t allequiū dulcissimū. vñ Bern̄ in ſmōe de assumptione ait: Si puuli necdum nati Johis anima liquefacta ē: vt maria locuta ē. quē nā fuit illa exultatio ciuiū celestiū cū t eius vocē audire t faciem videre eiusq̄ p̄rie beata frui meruerūt in celo. Hec ille. Tertio p odorem suauissimū. vñ de ea cantat eccle sia. Vidi speciosam sicut colūbam ascendentē de sup riuos aquaz. i. angelos t beatos ordines. sequit cuius inextimabilis odor erat nimis in vestimētis. i. in corpore glificato: quia ſm doctores corpa glriosa erūt fragrātia odoribz suauissimis. Juxta illud Apoc. v. Habentes phialas plenas odoramentoz. ergo multomagis corpus glriosum marie in cuius odore sancti exultātes dī. illud Cañ. i. In odorē vngentoz tuoz currimus. s. o maria ideo adolescētule. i. anime beate: dilexerūt te nimis. Hic Eccli. xxiiij. ipsa ait In platcis. s. superne hierlm sicut cynamomū t balsamū aromatisans odorez dedi q̄si mirra electa cē

Tertio p̄felicitata est maria in plenitudine oīs glie vniuersal'r: vt quicquid ceteris p̄statū est p gres ipsi soli plene est datū ſm Hiero. Vñ Eccli. xxiiij. In plenitudine sanctoz detentio mea. Sup qbz qđem verbis Bern̄ dicit sic: Merito inquit in plenitudine sanctoz eius. s. marie detentio erat cui nec puritas angelos nec fides defuit patriarchaz: nec spes ꝓphetaz: nec apl'oz zelus: nec ꝓstantia martyrū: nec sobrietas ꝓfessoz: nec castitas virginū: nec fecunditas defuit ꝓiugatoz. Hec ille. Sed q̄stiones t dubia circa h occurrūt. co q̄ aliqui sancti glificati sūt tribus aureolis simul: quō beata virgo habeat p̄cellentem plenitudinē talium. Est g̃ hic Prima questio Utrū beata virgo habeat aureolā p̄dicatonis p̄cellentē oīm aureolas alioz p̄dicatoz. Secūda q̄stio Utz beata virgo habeat aureolam martyrij p̄cellentē oīm aureolas martyrū. Tertia q̄stio utrū beata virgo habeat aureolā ỹ-

ginitatis ꝑcellentem oīm aureolas virgi/
nū. Ad ꝓmū de aureolā ꝑdicationis vi
dek̄ ꝓrariū q̄ ipa nō habeat eā aut sal/
tē inferiorē habeat ceteris ꝑdicatoribꝫ ꝓ/
bak̄. Nam deficiēte cā deficit effectus ex.ū̄
ꝓhicoꝝ. Beata aūt ꝟgo nō habuit statuꝫ
ꝑdicatoꝝ vl̄ doctoꝝ: nec exercuit ipsa actū̄
ꝑdicationis aut docendi sicut alīj multi ex/
ercuerūt. Aureola ꝟo debek̄ exercicio act⁹
vt volūt doctores sup. iiij. di. xlix. g̃ ipsa nō
habuit aureolā ꝑdicatoꝝ: nec videk̄ quō ꝑ
cellentē alīs habeat aureolam banc. Jn
oppositū est: q; Dam. dicit q̄ hec beatorū
beatissima a nullo illustriū vincik̄. Qd fi/
eret si ipsa aureolaꝫ ꝑcellentiorē nō hēret.

Rn̄dek̄ g̃ fm Alb. sup mis. est. c. cxvij. q̄
b. ꝟgo hꝫ vtiq̄ ꝑdicatōis aureolā ꝑeminē
tē alīs oīb ꝑdicatoribꝫ triplici rōe. Pri
mo q; plus est ꝑdicare facto q̄ verbo. Sz
alīj ꝑdicauerūt verbo. Beata aūt virgo ꝑ
dicabat ꝓncipaliter fctō. Et si dicik̄ q̄ alīj
ꝑdicabant facto hoc fuit ꝑ accidens. Ac/
cidit em̄ facto alioꝝ q̄ sit signū vel exem/
plū. Sed beata virgo ꝑ se factis vtebak̄ ꝑ
verbis in sua ꝑdicatione sicut patet in de/
spōsatione in purificatione t sacroꝝ susce
ptione t ꝓsilīs qbꝫ vtebatur nō ad sui ꝑfe
ctionē: sed ad nostrā instructionē t vtilita
tē. Secundo q; ipa sūmos ꝑdicatores t
doctores totius fidei catholice. i. ap̄los et
euāgelistas docebat. Ham Luc. ij. scriptū
est Maria ꝓseruabat oīa ꝟba hec ꝓferēs
in corde suo: vbi dicūt sancti q̄ tō ꝓserua/
bat hec vt ea opportunis rpibꝫ ad scriben/
dū euāgelistis reuelaret. Et Sap. c. vij.
b: de sapia q̄ ē doctrix disciplīe dei. Ea
aūt q̄ dicunt̄ de sapia: specialr intelligūt de
beata ꝟgine. g̃ ipsa est doctrix t reuera do
cetrix t mgra fuit ap̄loꝝ q̄ in arduis ipsaꝫ
ꝓsulebant t q̄rebāt: vtpote sup oēs. ſſ. ple
nā. Tertio ipsa omēs ꝑdicatores post
xp̄m excedit: q; alīj oēs ꝑdicabant t doce
bant ꝑ verbū creatū. Beata aūt ꝟgo ꝑdi/
cauit ꝑ ꝟbū increatū. i. xp̄m dei ꝟbū t dei
filiū quē carne induit ad ꝑdicandū mun/
do. g̃ sicut ꝑdicauit excellenti⁹: ita t excel
lentissimā aureolā hꝫ. t sic ꝑ rn̄sio ad ob/
iecta. Ad scōm q̄stū de aureola marty
rij pōt argui in ꝓriū: q; btā ꝟgo hūit dolo
rē spūalē ꝑ martyrio cū ei⁹ aiam gladius
doloris ꝑtransiuit in xp̄i passione. g̃ vl̄ q
ei⁹ aureola sit inferioꝝ alioꝝ martyrū au/
reola q̄ habuerūt spūalē sit t corꝑalē do/
lorem. Ad hoc rn̄dek̄ q̄ ille spūalis dolor
Marie fuit multo acerbior q̄ oīm alioꝝ
martyꝝ dolor. Vñ Bern. sup missus est.
dicit. Longe eā plus q̄ martyrē censem⁹
in q̄ passionis sensum ꝓpassionis supauit
affectus. Hec ille. g̃ hꝫ aureolā etiaꝫ mar
tyrij excellentiorē: vt a nullo vinci valeat il
lustriū. Et de h̄ latissime patuit lib. iij. ꝑ. ij̄
arti. iij̄. tō hic breuiter ꝑtranseo. Ad ter
tiū q̄stū de aureola virginitatꝫ obꝟcik̄: q;
dicente ap̄lo: Non coronabik̄ nisi q̄ legiti/
me certauerit. Sed beata ꝟgo nullū cer/
tamen virginū: nec aliquā difficultatē ꝓti
nentie habuit: q; nullam pugnā in carne
habuit vnq̄. Vñ t ꝓbs in ethicis dicit q̄
ꝓtinens est q̄ patik̄: t nō deducik̄ insensibi
lis q̄ nec patik̄ nec deducik̄. Cū ergo beata
ꝟgo nō patiebak̄ a carne. Aureola aūt vir
ginitatis debek̄ pugne t victorie. nō videk̄
quō ei⁹ ꝟginitatis aureola ꝑcellat oīm ꝟ/
ginū aureolā. Ad hoc g̃ rn̄dek̄ fm tho.
sup. iiij. dis. xlix. ac ꝓcordit alios doctores
q̄ b. ꝟgo habet ꝑ ꝑmio ꝟginitatis aureo/
lā ꝑcellentissimā. t lz nō habuerit pugnā
ꝑ tētationē q̄ est a carne habuit tn̄ ꝑ tēta/
tionē q̄ est ab hoste q̄ nec ipm xp̄m reueri
tus fuit tētare. Vñ sicut victoria beate ꝟ
ginis fuit gl̄iosissima qm̄ fomes sic in ipa
fuit sopita t extincta vt nunq̄ aliquē effe/
ctū vel incitamentū hēret: nec ipsa peccare
etiā venialiter posset. Jta eius victorie co
rona est gl̄iosissima sup oīm ꝟginū coro/
nas. Amplius ipa b. ꝟgo fuit t est virgo
virginū ꝑ excellētiā: g̃ quicqd debek̄ alīs
virginib⁹ debek̄ ei excellentius. Denicq
b. ꝟgo est regina ꝟginū t h̄ sibi sok̄ ꝓuenit
Jpa em̄ sola a maledicto legis ꝟginitatē
liberauit t eā liberā t gl̄iosaꝫ reddidit. sic
oēs alie ꝟgines ꝑ eā gl̄ificate sūt: t ꝑ ꝓs
ipa est effecta regina ꝟginum: alie tm̄mō
ancille t pedisseque. Jō ps. Adducent̄ re/
gi ꝟgines post eā tc̄. Sz q; ip̄oportiona/
biliter maior est corona regine q̄ ancille.
g̃ beate ꝟginis aureola est excellētissima:
Hec Alb. O igit̄ ꝟginū ꝟgo bn̄dicta. O
sctoꝝ sanctissima t oīm brōꝝ gl̄ia. O glo
riosa dn̄a excelsa sup̄ sydera: q̄ te creauit ꝑ
uide lactasti sacro vbere. Quid in tuam
laudē dicere possumus cū sis oīm excellē/

tissima dña: regina celi gl'iosissima: ⁊ mater oipotentis dei dignissima. vere ℊ felix es ⁊ felicissima ac oñi laude digna ⁊c.

Articulus tertius q ſūma honorificentia ē in throñ gl'ie ſuscepta maria in assūptiōe: ⁊ hoc p. xij. choros et ordines.

Ertiū misteriū hic declarādū ōr honoratissime ſuscepcionis quod notaf in themate cum dicitur circumdata varietate ſcilicet ꝑtuū ac ſctō varijs honoribus eā magnificantiū ⁊ ſuſcipientiū honorifice in gl'iam. Possumus aūt deuote meditari ⁊ pie ꝓtēplari q iuxta nūez. xij. ſtellaꝝ ī corona gl'ioſe b. ꝑgis ī figura Apoc. xij. c. deſcriptaꝝ ipa beata ꝑgo in ſui assūptione ꝑcipue de. xij. magnalijs ⁊ ꝑtutib est laudata ac magnificata: ſiccꝫ a. xij. ordinū celestium circūdata varietate. xij. honoribꝫ ſuſcepta. Hos aūt honores ⁊ laudes ac modū ſuſceptionis ꝓſequiſ. ꝓlixe quidā magiſter deuotus in ſuo libro q intitulaſ liber de vita b. ꝑginis recolligens hec ex cōmento ſup libro ō hierarchia angelica atꝫ ex ꝑbis theophili necnō iohis damaſceni ⁊ alioꝝ pl'imoꝝ. vñ eius ꝛtem platiōis modū ſeqns aliquib opportunis ſupadditis hic ego breuiatū deſcripſi tl'r.

Cum inquit beata maria ab angelis in iubilo traducerꝛtur per celum aereum et ethereū atꝫ ſydereū. ecce ei⁹ ſplendor claritatis ꝓcellendo obfuſcare videbaſ claritatē ſolis ⁊ lune ac cūctoꝝ ſyderū. Cūꝫ p uenisſet ad celū empireū ſinguli ordinum angeloꝝ ⁊ ſctō ⁊ ipſa ſancta trinitas cū multis ⁊ varijs laudib in iubilatiōib eā ſuſceperūt occurrendo. Primo ℊ ꝓmus chorus angeloꝝ ſuſcepit eam laudando ⁊ magnificando de ſanctiſſima hūilitate q quā meruit ſūme deo placere decantātes ⁊ dicentes: Progredere, pgredere celoꝝ regina aſcende ad tuū filiū: ad regnandū p ſecula: q̄ licꝫ fores ſanctiſſima ⁊ oib ꝑtutib decorata: ſūma tñ tua hūilitate ꝑtuoſiſſima deo ſūme cōplacuiſti vt eſſes eius mater electa ⁊ ab oib beatificanda. Hūc ℊ dignū ē te accipe gl'iaꝫ ſūme exaltatōis q: q̄ ſe hūiliat exaltabiſ. vt ſcriptū ē Luc. xviij. Ecce ſuſcepit eā chorus archangeloꝝ adorās ⁊ laudās de caſtitate cuius gl'iaꝫ admirādo cecinit d. Que ē iſta q̄ pgredit q̄ſi aurora ꝓfurgēs pulcra vt luna: electa vt ſol: terribil vt caſtroꝝ acies ordi. Hec eſt inqt illa ꝑgo ſigularis caſtitatis cui⁹ ꝑgitas fuit deo amabilis. ℊ btā atq pe nunc ꝑmiū caſtitatis qđ eſt angelice ꝓlatōis vt dicaris angeloꝝ dña: q: angelis cognata ē ꝑgitas ſm Bēr. Merito ℊ ipa ꝑgo ꝑginū dña ē angeloꝝ. Tertio ſuſcepit chorus ꝑtutū laudādo de ſūma puritate. Hec ē inqt ꝑgo nobilis mr̄ dei amatoriſa q̄ vt liliū ꝙuallīū ⁊ roſa ſine ſpina: ab oi ſorde pcī aliena: nitens puritate ſūma. ℊ dignū eſt vt ſis deo ꝓpria: q: incorruptio facit ꝓximū deo. Sap. vi. Quarto ſuſcepit chorus poteſtatuū laudādo de obediētia. Salue inqt ſctā dei genitrix: ſalue gl'ioſa tu p tuā obedientiā: q̄ deo ſp obediſti. Regē celi ꝙcipe meruiſti. Qui tibi ſe ſbdidit ⁊ velut mr̄i obediuit. Accipe ℊ ptātez vt oia obediāt tibi. Juxta illō gen. xli. Adtui oris impiū cūct⁹ obedier ꝑt's. Quinto ſuſcepit ordo ꝓncipatuū laudādo de patientia. Hec ē inqt illa femina gl'ioſa cui⁹ odor tā ℊ mirrha electa p patiētie ſue merita letificat celeſtia. Hec ē q̄ cū dei filio ⁊ p eius dilecto multa ſuſtinuit aduerſa: cui⁹ ⁊ in cruce moriēti ſūme fuit cōpaſſa: cui⁹ aīa gladio doloꝝ extitit ꝓfoſſa: ℊ ꝙſol'one digna ē ſūma: vt cū ſuo dulci ieſu fruaſ ce leſti leticia. Juxta regulaꝫ apl'i. Sic ſocij paſſionum eſtis: ita ⁊ ꝙſolatiōis eritis. ij. Coꝝ. i. Sexto ſuſceperūt eā Gnationes laudātes de ſapia cū inquint: Virgo prudēntiſſima: p ſapiaꝫ reges regnāt teſte ſcr̄a ptura. Et tu tua ſapia demones ꝑſtraſti: mūdū liberaſti: celos reſtauraſti: ⁊ deuꝫ de celis attraxiſti. ꝓterea te ꝙdecꝫ diadema regiū creature ois: vt nō tm̄m terreſtris ſed ⁊ exercitus veneref celeſtis q̄ oim regina exiſtis. Septio ſuſceperūt throni laudantes de mia. Aue inquint clemētiſſima miſericordie regina: virgo pūſſima: p tuā pietatē ſubuenis omnib. Nam non niſi p te dat deus gratiaꝫ ⁊ miam hoib. ℊ mūdi aduocata: digna es fore mater gr̄e ⁊ mie: vt p te ſaluēf hoies ⁊ ruine repēf celeſtes. Octauo ſuſcepēr cherubi laudā-

de fide. Hec ē inquint illa felix ⁊ btā ℊ

fides incarnationis diuine ꝙsumata ⁊ p mūdum totum est dilatata. que sola stetit firma alijs vacillantibus in passiōis christi hora. Hunc ergo fidei p̄mium habere ſuper omnes digna es: quod est visio dei clara ſm doctores. Hono ſuſceperūt eaz ſeraphin laudantes de ſumma charitate. Aue ī quiē plena gratia: plena charitate: plena ſpūſcō: plena deitate. tu p tuā charitatē deū attraxisti. quē ex te hūanatuz, p gñis hūani ſalute obtulisti: vt i cruce morere charitate iduxisti: cū ſaluatē oim voluisti: ḡ ſalus ⁊ ſolatiū cūctoz̄ btō̄z̄: merces atq; p̄miū oim ſanctoz̄ ſuper oēs digna es diuina fruitione: que correſpondet ſm doctores charitati. Vnde ẏgo deo plena iuxta dei filium tuū p̄dilectum digne poſſides thronū glorie p̄paratū. Poſſum⁹ autem contemplari q; inter omnes angelos celi ſanctus Gabriel videns mariam in tanta gloria poſitam gaudebat ⁊ eam laudabat dicens: Ecce inquit celi regina tua ſumma gloria: recordare quia ſalutatio mea a deo tibi miſſa hec p̄nūciabat cū dicebam: Aue gratia plena dñs tecum benedicta tu in mulieribus. Ecce nūc Aue plena gloria tecuz dñs tuus ieſus: te ſumme exaltans: te ſumme letificans ⁊ glorificans. vere tu benedicta ⁊ ſupbenedicta inter omnes mulieres ⁊ omnia creata ⁊c.

Decimo ſuſceperūt eam ſancti veteris teſtamenti patriarche ⁊ ꝓphete ac alij qui eam adorando ⁊ laudādo de multiplici p̄figuratione ⁊ reuelatione ſue mediationis q; videlicet ipſa foret mediatrix hūane redemptionis ⁊c. Vnde Adam gaudens dixit: Hoc nunc os ex oſſibus meis p hanc ſalus inuenta est vniuerſis: quam ego perdidi gratiā. hec inuenit ⁊ reſtituit filijs meis. Ihē Noe ait: Hec est arcba figurata p quā a diluuio. ſ. dānationis ecclesia est liberata. Abrahā quoq; ait Aue tu p quā benedictio ſemini meo est repromiſſa. Jacob: hec est ſcala quā videbam cuius ſummitas celos tangebat. Moyſes: hec est rubus qui cōburi videbaī: nec tamen cōburebaī. Aaron: hec est virga arida que inuenta est florida ⁊ fructifera. Dauid: hec ē illa regina que aſtitit a dextris filij dei in veſtitu deaurato glorie circūdata ſanctorum laudantiū varietate.

Eſaias ait: hec ē quā p̄dixi. Ecce virgo ꝯcipiet ⁊ pariet filium ⁊c. Et ſic oēs alij ſancti ꝓphe quoz̄ verba longū foret enarrare credunt̄ cecinisse q; eſſet oīm laude digniſſima: ſicut ⁊ canit eccleſia. Sed nota q; ꝓprie ſpecialiter Johes baptiſta eā videns ⁊ gaudens laudauit dicens: Ecce mater agni īmaculati q; tollit peccata mūdi in cui⁹ viſitatiōe in ventre matris mee poſitus exultaui. Ihē Elizabeth ait Beata que credidiſti. Ecce p̄fecta ſunt in te q; tibi dicta ſunt a dño p angelū. Joachim quoq; ⁊ Anna videntes hodie ſuā filiam cū tuz putas exultabant ⁊ cū to gaudio dicere poterāt: Benedicta filia tu a dño: quia p te fructū vite ⁊ oēm gl'iam cōicauimus

Sed ⁊ Joſeph ſponſus marie cū cā videret q; tanta gl'ia celos aſcendiſſet vtiq; iubilabat ⁊ tripudiabat benedicēdo dñm dicebat: Ecce mea ſponſa: mea gratioſa: mea venerabilis dña: cuius eram cuſtos caſtitatis ⁊ teſtis virginitatis. quā rex celi mihi in ſponſam copulauit ⁊ mūdaz ac īmaculatā ꝓſeruauit: ⁊. ſſ. ipregnatā fuiſſe reuelauit. Tu ẏo ſanctiſſima scis virgo q; est ita: qm̄ ego ſecretarius diuīe incarnationis ⁊ tue impgnationis: p̄mus tuuz ptum adoraui. Et oīs tue pegrinatiōis in egyptū atq; inde reditus tui comes fui. Te ⁊ tuū p̄dulcē ieſuz diligenter nutriui tibi deuotiſſime ſeruiui. Erat mihi tua ſocietas ſuauis. tua allocutio iocūdabil'. Ecce p te oīs ſaluati ſumus: p te deū boiem habemus. ergo tu mater gratie cum tuo Jeſu nunc iocundare: ⁊ mihi tuo in terris ſponſo tuam benedictionem p̄beto: ⁊ tue glorie ꝯcipem facito. O quis ſufficiat: O quis valeat tanta gaudia enarrare.

Undecimo ſuſceperūt beatam virginē ſancti noui teſtamenti Martyres Cōfeſſores Virgines ⁊ omnes electi. Necnō diſcipuli dñi inter quos ⁊ Sthēnus ꝓtho martyr aliiq; nonnulli diſcipuli qui tam antea ad celum migraueranr: qui omnes vna voce dicebant eam laudantes de oīi virtute atq; glorie ſumme perfectiſſima poſſeſſione. Tu gl'ia nr̄a: tu honorificētia ꝓpli tui iſrael: tu letitia gētis nr̄e benedicta ſis martyz̄ regina: ẏginū coronā: ꝓfeſſoz̄

stella. z oim electoꝝ ac beatorū gloria. tu omnibꝫ virtutibꝫ adornata. omnibꝫ meritis ditata oimqꝫ pmis felicitata. per te habemus oīe bonū quod habemus gratiaꝫ p te nobis dona. ergo p te z ex te ac in te tuo filio ihesu xpo laus z gloria. Duodecimo suscepit beatam virginē sanctissima trinitas: pater: filius z spūsanctus: in tubilo collocantes in regali solio: z glorificantes: inuitādo dulcissime ꝓsolando sue diuinitatis visione intima. Pater dicebat talia: Aue mea dilectissima filia: ante mūdi ꝓstitutionē ꝑelecta: vt sis mihi spōsa z totius mūdi regina. Agnosce me filia p̄dilecta: quia ego tibi p angelum salutationem misi: z vt filium meū in vterum susciperes z pareres virgo mandaui: vt p carnem ex te sumptā patiendo morte genus hūanū liberarer volui. veni ergo spōsa mea veni de libano mūdicie: veni coronam regni accipe: z ponam in te thronum meū. i. glie sine fine. Item filius dei dns ihesus: cū ta dulcedine cū ta iocūditate ipaꝫ p̄dulcem genitricem suam amplexabat z osculabat di. Veni mater ego pura mea dulcis z amanda in tui filij gloriosa nunc habitacla. Nam tu mihi sanctissimo tuo virginali in vtero dulcem mansionem tribuisti cū me concepisti z me humana carne induisti: deum tuū z oium. Virgineis vberibꝫ me lactasti: z amore materno decenter educasti: sed z omnis mee pegrinationis comes extitisti: z in passione mecū compassa sustinuisti. ergo nunc vide tuuꝫ natū: me dei filium hūanatū. Cerne quia z ego tibi dispositi: sicut z tu dignissima meruisti sup omēs choros angeloꝝ ac sanctoꝝ thronū glorie p̄paratum vt fruaris z regnes vna mecum omni bono celestium deliciarū z gaudioꝝ. Et volo vt sicut me regem oīm adorat z laudat cūctus cetus electoꝝ: sic z te reginam cunctoꝝ creatoꝝ laudet z venerer p ꝓdulie cultum: omnis ecclesia sanctoꝝ in secula seculoꝝ. Deni cū spūsanctus cōmendauit eā dicēs. Salue inquit benedicta mater christi ꝑelecta que soluisti mūdi delicta. Tu es illa sup quaꝫ ego requieui septiformi gratia te repleui. In te ego supueni z locum filio dei p̄parauī ac de portione sanguinis tui puri corpus christi sanctissimum formauī oibus virtutibus donis z gratijs te decoraui. z vt digna fores sponsa dei atq; mater filij dei in benedictionibus dulcedinis te pueni. Unde digne meruisti vt omnes te adorent electi z p te saluent saluandi cuncti. Nunc igitur iocūdare z in sancta trinitate deum vnum cōtemplare: z nobiscū simul gaude: felix sine fine. Tūc vtiq; ait maria iuxta illud Judith. xv. scriptuꝫ in figura. Nunc inquit magnificata est anima mea p̄ oīmbus diebus vite mee. Magnificat ergo anima mea dñm: z exultauit spiritus meus in do saluatori meo tē. Dic ergo pater cū iocunde tota trinitas suscepit beatam virginem mariā: z locauit sup omnē hierarchiam angelicam: in throno dignissimū glorie coronatā omni p̄mio celestis patrie. O deus meus q̄nta ibi letricia angeloꝝ: q̄nta iocunditas sanctoꝝ videntium facie ad faciem ipsuꝫ deū z dēm ihesum christum ingenti maiestate gl̄iosuꝫ O cū dulce cū gaudiosuꝫ videre ibi dei matrem gl̄iosissimā z cum ea possidere gloriam sempiternam: cum oīmbus sanctis de promere laudem diuinam ad marie gl̄iam. O sanctissima. O gl̄iosissima maria p tua merita fac nos dignos illa superna patria. Amen.

Pars tertia libri decimi de p̄meneti z dignifica exaltatiōe ac coronatiōe marie in assumptiōe

Leuata est magnificentia tua super celos deus p̄s. viij. Quibus in verbis ipsa ego supbenedicta cōmendatur tripliciter a ista dauid ꝓpheta. Primo quidem cōmendatur de gl̄iosa exaltatione cum dicit̄ eleuata est. vere ipa in hac die assumptionis in summā gl̄iam cum oīm celestiū ineffabili letricia est exaltata: z eleuata. Et ideo sicut dicit Bern̄. in sermone de assumptione. Hec ē illa dies p̄clara: dies vnq; oib angeloꝝ z sanctoꝝ agminib festiua q̄ celorū officinas noua letricia z gaudio replevit. Et iterum Generationē inquit z marie assumptionem quis enarrabit: Quantū eiñ gratie adepta est p̄ ceteris hominib

bus tantū cētā in celis obtinet glie singu lar. Q; si oculus nō vidit nec auris audi uit: nec in cor hois ascendit q̄ ꝓparauit de us diligētib; se. Quid ꝓparauit de⁹ gigne ti se t plus oīib; diligēti. Felix plane ma ria: felix celi regina t mūdi dña. Felix cuz ꝯcepit saluatorē: felix cū excipit a saluato re. Hec ille. Secūdo cōmendat de diui na magnificatiōe: cū dr magnificētia tua deus. Nimiz magnificentia dei dicta est maria merito t digne: q; magnificentia ꝑ sat t est ꝓpie circa facta magna: vt habet ysy.li. ethicoz. Et nomē magnificentie h oñdit: sed qm deus oipotens p ꝑginē t in ipsa virgine fecit maxia facta p oib; fctis t ogib; que fecerat in mūdo toto t factu rus erat: tum ex pte dei ipsius. tū ex pte ꝑ ginis matris eius. tū q̄z ex pte mūdi toti⁹ Nā ex pte dei loquēdo nil maius fieri po terat cū q̄ deus esset hō: q̄ erat impassibil: imortalis: incō prehensibilis t eternus in ꝓpria sua natura: fieret in natura ex virgie assumpta passibilis mortalis tempalis: t quē celi cape nō poterant in vtero ꝑgina li vnius puelle capef. Hinc Alb. in ſmōe exclamando dicit: O venter capatioz ce lis: diffusioz terris: latioz elementis q̄ illū ꝓtinere valuit quē totus mūd⁹ cōpben dere nō potuit t q̄ trib; digitis molē terre appendit. Hec ille. Item ex pte virginis matris dicente Anſ. de ꝯceptu virginali ca. xviij. Nil marie excellentiꝰ dari potuit cū q̄ virgo manens: deuz de sua carne car nem factum generaret t mater filij dei fie ret. Deniq; ex parte mūdi totius. Quid maius facere deo erat cū ipsam cōstituere dñam vniuersoz quoz ipse deus est dñs: vt ipsam exaltaret sup oīa creata t esset regina mūdi t dña āgeloz t hoīm ac cre aturaz oīm celestiū t terrestriū: vt dicere possit illud Matth. xxviij. Data est mihi oīs potestas in celo t in terra ꝛc. Ter tio beata virgo cōmendat in themate de summa dignificatione cum sub dr sup ce los. i. sup oēm creaturam celestem: etiā an gelicam: quia sup oēs altioris glorie co rona est ipsa dignificata tanq̄ mater dei ꝑlecta: meritis t pīnijs preditata. Unde optime potest ipsa dicere illud Eccl. xxiiij Quasi cedrus exaltata sum in libano. q̄ potest esse aliud thema ꝑ ista ꝓte. etiā in

ꝓtibus iudee est quidaz mons qui vocat libanus in quo reperiunt arbores cedri di cte que sunt altissime sup omnes alias ar bores. Libanus autē ſm hiero. in interꝑ tationibus termioz biblie interꝑtatur al bus t candidus vel candidatio. Et ideo designat statum glie celestis vbi est perfe cta candidatio seu albedo innocētie t pu ritatis. Unde Joh. Apoc. vij. vidit illos celestes ciues amictos stolis albis. In h ergo monte libano. i. celestis glie beata ꝑ go est hodie sup omnes exaltata quasi ce drus altissima: quia christo ꝓxima. Ideo Hiero. in sermone de assumptione dicit: Hec est dies ꝑclara in qua dei mater me ruit exaltari sup choros angeloz t queni re; vltraq̄ nostre hūanitatis est natura cū eleuata in dexteram filij qui est in dextera dei patris. Hec est inq̄ dies in qua vsq̄ ad throni celsitudinē intemerata virgo ꝑ cessit atq̄ i regni solio sublimata post chri stum gl'iosa resedit. Hec ille. Hoc igitur dauid in spiritu ꝑuidens dixit: Eleuata ē magnificentia tua sup celos de⁹ ꝛc. De hac itaq̄ gl'iosissima assump. btē ꝑginis acturi tria misteria i pñti ꝓte ꝓtēplemur: que ex pmisso themate elici possunt.

Primū de ꝑeminentia ordis ad quē est ꝑgo exaltata h notat ibi. Eleuata est.

Secundū de magnificentia bonoris: q̄ ipa extitit assūpta: h ibi. Magnificētia t.

Tertiū de corona btitudinis q̄ sup ce lum est gl'ificata. h ibi. Sup celos.

Articulus ꝑmus q̄ beata ma ria in gloriosa assumptione sua debuit ad ꝑeminentez ordinem exaltari scz in quartā hierarchi am sup oēm creaturam.

Circa ꝓmū misteriū de ꝑeminētia ordinis ad quē est exaltata btā virgo: vt agnosca mus quo est assumpta t q̄ sublimiter ex altata super omnes ordines t choros ce lestes. Questio nobis occurrit satis cdi ficatoria ista Utrum beata virgo maria debuerit super omnes ordines celestes ex altari vt ipsa sit assumpta in quartā hie rarchiam sup omnē creaturam humanā t angelicam que sit ꝓpria soli beate virgi

ni ⁊ nulli alteri possit cōmunicari. Et potes obijcere q̄ nō videt quō hoc debuerit vel licuerit fieri. Primo quia nō videt conuenire auctoritati scripture: quia de Judith in figura beate virginis scriptum est capᵗo eiusdem. xiij. Subueniſti ruine nostre in conspectu dñi. Sz ruina tm̄modo fuit in illis tribus angelicis hierarchijs: g̃ ⁊ restauratio ⁊ subuentio debuit fieri tm̄modo in illas tres hierarchias angelicas ⁊ p̄ consequēs dña nostra debuit locari in aliqua trium dictar̄ hierarchiar̄ videlicet in supma ⁊ nō supra dictas hierarchias vt esset quarta ponenda. Item Luc xv. saluator in parabola de reparatione generis humani dixit: Quadragma decima est inuenta que fuerat perdita. ergo tm̄ in id debuit fieri restitutio: ex quo facta fuit perditio ⁊ casus: sed hoc tm̄ ex tribus angelicis hierarchijs fuit. ergo ⁊c. Secūdo quia nō cōuenit hoc rationi theologice Nam sancte trinitatis vestigium manifestatur in oīnibus creaturis ſm plus ⁊ minus: vt dicitur in ꝓmo sententiar̄. Dixi me autem debuit hoc vestigium trinitatis relucere in beatis ⁊ angelis eo q̄ ꝓxi miores sunt deo: vt sicut tres sunt persone diuine: Jta tres tm̄ sint angelice hierarchie. ⁊ sic ter trini. i. nouem ordines angelor̄ sunt ad quos assumūt homines. ergo sequit q̄ sicut in deo non potest esse quarta ꝑsona: ita in celis non potest esse quarta hierarchia. Tertio quia hoc repugnat ordini nature: quia naturalit hierarchia humana ē sub angelica. Unde dicit Dionisius Constat naturam humanā angelice esse naturaliter subiectam. ⁊ quoniā naturaliter sicut se habet angelus angelum: ita homo ad hominem. Et ideo sicut decebat inter angelos vt ipse primus angelus qui erat inter omnes non solum ruentes sed etiaz̄ persistentes nobilior ⁊ dignior: vt vult magister in secūdo sententiarū distinc. vi. nō esset in ꝓpria sibi soli hierarchia sed in supma angelica: vtpote pura creatura licet nobilissima. Jta repugnat ordini nature: vt pura creatura hūana sicut est beata virgo maria p̄ferretur nō solum sup oēm creaturam humanā sed etiā angelicam: sed sufficiebat vt ipsa pura homo: licet nobilissima ⁊ excellentissima super oīnes puros homines exaltaret in locum ꝓmi angeli nobilissimi: vt sic in angelica hierarchia esset ipsa sup omnes angelos ⁊ homines ⁊ nō exaltaret ad p̄eminentiam quarte hierarchie que puraz̄ creaturarū transcendit hierarchias. cū ⁊ ipsa beata virgo pura creatura est hūana nō deo vnita ⁊c. Secus est autem de christi hūanitate: quia illa est deo vnita. Sed in cō tranū est qđ canit ecclesia: Exaltata ē sancta dei genitrix sup choros angelor̄ ad celestia regna. Et huic veritati concordant plures auctoritates figuraz̄ in scripturis

Primo nempe Gen̄. vq. legitur q̄ aque eleuauerūt archā in sublime a terra: ita vt sup omnē montē eleuaret. Hec ibi. Accipe p̄ archam beatam mariam in qua xp̄s velut in archa quieuit. que quidem super omnē montem. i. sanctor̄ ⁊ angelor̄ ordinem eleuata est. Huic concordat quod dauid dicit: Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. Et illud. xij. Regū. ij. scriptū. Positus est thronus matri regis a dextris regis ⁊ sedit iuxta eū. Denicz̄ scribit Ezech. c. i. q̄ vidit thronū saphirinū sup firmamentū. Nam beata virgo thronus est saphirinus: quia in ea tanq̄ in sede saphirina. i. celestis puritatis ⁊ coloris etherei quieuit dñs iesus Etem̄ saphirus etherei est coloris. Hunc itaq̄ thronū saphirinū. i. beatam mariam dei matrem vidit ꝓpheta eleuatam super firmamentū. i. sup altitudinē oīm sanctor̄ ⁊ celestium spirituū in gl̄a confirmatōis vnde patet ꝓpositum. Ad questū igit respōdendo ponit Scōtus q̄ ipsam beatam virginem mariā oportuit ⁊ decuit exaltari sup oēm creaturam: nō solūmō hūanā sed etiam angelicam: in quartā hierarchiam viz̄ ipsi virgini ꝓpriam. Hec autē Scōtus ostendit quadruplici rōne quarum rationū alique ponunt ꝑ Alb̄. sup missus est. c. ccij. Alie vero p̄ alios.

Prima dicit ratio dignitatis.
Secūda dicit rō maternitatis.
Tertia dicit rō vnitatis.
Quarta dicit rō sanctitatis.

Prima itaq̄ dicit rō dignitatis: Quia beata virgo cum sit mater dei plus distat a seraphin in dignitate ⁊ gloria q̄ distet seraphin sup cherubin; vt cherubin super

thronos. t sic ꝑter ꝯ etiam distent angeli sup hoies. Nam improportionabiliꝰ magis differt dña a seruo: ꝯ seruus a seruo q̄ ad dignitatem. Sed qm̄ sic se habet seraphin ad cherubin: t cherubin ad thronos t quilibet angelus ad alterū: ac sanctꝰ ad sanctū: vt seruus ad seruū. Dña aūt virgo scz beatissima maria: vt regina oīm dñacꝫ angelorꝫ t hoīm ac impatrix. ergo ipa improportionabiliꝰ debuit esse sup seraphin magis ꝯ sit seraphin sup cherubin: t per ꝑns multo fortius in alio ordine vl hierarchia sup seraphin tanꝯ dignissima oīum dña t regina. Hinc augu. in sermone ait Tibi dña thronus gl̄ie regis debeꝫ te ipe rex gl̄ie vt matrem veram t decorā: sponsam p̄ oīmibus diligens amplexu associa/ sibi. Gaude igiꝫ t letare sine fine. Hec Que auctoritas in p̄cedenti pte posita t deducta ad ꝓpositū fm Alb. vt patuit ibidem arti. i. c. ij. Secūda ꝺr ratio maternitatis: quia cū beata virgo sit mater regis oīmū t summi dei q̄ est creator cunctorꝫ. Ex gratuita ergo lege apte constat q̄ sit in sede regia super oīs ordines ministrorꝫ t milituꝫ. i. angelorꝫ t sanctorꝫ agminū collocāda p se implens t ꝓtinēs vnum integrū ac totale statum cui fm rectam rōnem altera ꝑsona ꝓgrue nō potest addi. Nam ipse status maternitatis ōine ex sui rōne ꝓpter dignitatem incōmicabilem exigit vnitatem. Sicut em̄ nullatenus decet esse plures christos: nec deū pluries humanari: sic nullo mō decet dei filium nisi vnā matrē hr̄e. Unde quia beata virgo ē electa in matrē dei que dignitas transcendit omnē dignitatē ministrorꝫ t famulorꝫ: q̄ materni amoris eius affectus quo ferꝰ in deū vt in suū filiū realem a nullo alio p̄ticipari potest. Idcirco ꝓpt dicit Heb. i. Sicut filius dei iesus sedet ad dexteram maiestatis in excelsis tanto melior angelis effectus ꝯto differentius nomē p̄ illis hereditauit. Sic t mater dñi iesu btā maria: tanto melior angelis est effecta ꝯto p̄ oīmibꝫ creaturis hereditauit dignissimuꝫ matris nomen. Dñ in celesti gl̄ia omnibꝫ p̄ferri debuit ordinibꝫ angelorꝫ. Tertia rō ꝺr vnitatis: q̄ beatissime virginis t eiꝰ filij vna t eadem est natura. vna caro xp̄i t virginis nō ꝯsiderata in xp̄o diuinitate eius. Et q̄ locus debet esse ꝓportionatus locato ex. iij. ꝓbicorꝫ. ergo sicut dignissimo regi xp̄o dignissimus debeꝫ locus gl̄ie sup oīs angelos t sanctos: Ita dignissime eius matri vt sit suo filio loco t merito vicinissima debeꝫ sup oīs angelos t sanctos illa sedes regia t gl̄iosa corona. Qd̄ etiam hiero. inuit in fmone de assumptione sic inquiens: Nec in mūdo dignior locus fuit virginalis vteri templo in quo ꝺi filium maria suscepit. Nec in celis sublimior regali solio quo mariā marie filius sublimauit. Hec hiero. Quarta ratio dicit sanctitatis: quia ꝯto quis altioris ē sanctitatis: tanto ad sublimiorē gradū et statum glorie mereꝫ t debz exaltari. Sed beata ꝑgo p̄ oīmibꝫ angelis t sanctis post christū altioris extitit sanctitatis ꝓportionabiliter: ergo p̄ oīmibꝫ debuit exaltari

Huiꝰ gratia querere pores qualiter q̄s possit mereri t facere vt sit altioris sanctitatis: t p ꝑns mereaꝫ sublimioris glorie gradū in celis. Rñdeꝫ q̄ ex sacra scriptura t theologorꝫ sñia quadruplex de hoc reperiꝫ sanctitatis regula fm quas etiā ipa beata virgo agnoscit fore sanctitate altissima: atcꝫ p̄mio gl̄ie superexaltata in illa celesti patria.

Prima regula dicit hūilitatis.
Secūda dicit puritatis.
Tertia dicit charitatis.
Quarta dicit gratiose laboriositatis.

Prima itacꝫ est regula hūilitatis quaꝫ dedit saluator Math. xviij. dicēs: Oīmis q̄ se humiliat exaltabiꝫ. Ex quo habeꝫ q̄ quicūcꝫ seipm magis humiliat magis exaltabiꝫ. t q̄ maxime se hūiliat summe exaltabiꝫ: Juxta illam maximā thopicā. ij. thopicorꝫ. sicut simpliꝰ ad simplicius. sic magis ad magis: t maximū ad maximū. Hinc q̄ christus hūiliauit seipm vsq̄ ad mortē crucis: ꝓpter ea exaltauit deus illum: t dedit illi nomen qđ ē sup oīme nomen: vt in nōie eius oīme genu flectaꝫ Phil. ij. Secūda regla puritatis que ponit Sap. vi. Incorruptio facit ꝓximū deo. ergo maior t maxima incorruptio facit magis t maxie ꝓximū deo. vñ Math. v. Beati mūdo corde: qm̄ ipsi deum videbūt: igitur magis t

maxime mūdi: magis ⁊ maxime videbūt in qua dei visione essentialis glia cōsistit.

Tertia regula charitatis cui fm doctores cōrndet pmiū essentiale ⁊ in qua ois lex pendet ⁊ pphete. Ūñ Prouerb. ca. viij. Ego diligentes me diligo. ergo plus diligentes me: plus diligo. ⁊ sic sume diligentes: summe diligunt a deo. sez ad summū bonū glie sume. Plenitudo quippe legis ⁊ omnis sanctitatis est dilectio fm apl'm Roz. xiij. Quarta regla gratiose laboriositatis: qz ꝯto quis in gratia ampliori laborauerit amplius: tanto quisq; ppriaz mercedem accipiet fm ppriū labore dicente apl'o. i. Corint. ix. Ex quo itaq; beatissima dei genitrix virgo maria fuit sup oēs angl'os ⁊ sanctos humilitate pdita p quā ⁊ angelis ⁊ sanctis inuenit restaurationē: Juxta qđ ipsa testata est. Respexit inquit deus humilitatē ancille sue. Ecce em ex hoc beatam me dicent oēs generationes. s. sanctoz ⁊ seculoz atq; angeloz. Ecce ergo p humilitatem meruit summā diuine acceptationis respectionem ⁊ p oib; sanctis p eminentē beatificationē. Jtē ipsa fuit sup oēs purissima tanta puritate qua maior sub deo nequit intelligi. teste Anſ. libro ð conceptu virginali. Preterea sup omnes extitit charitate plena: quia maternus ei? amor incomparabil'r transcendit oēs alias rōnes amoris in deū post illam charitatē que est in aīa christi qua sez ferk in deū realiter tanq; in ppriam psonā ppter vniones.

Deniq; ipsa virgo beata in amplissima gratie plenitudine laborauit quoadiuvit ꝯtinue in bono ope. Unde hiero. in hmōe de assumptione dicit: Bene inquit ipsa saluetur gratia plena: quia ceteris quidem p ptes pstaſ. Marie vero se simul infudit tota gratie plenitudo. sez que fuit i christo ꝯq; aliter ⁊ aliter: quia in christo fuit plenitudo gratie sicut in capite influente. Jn maria ꝺo sicut in collo trāsfundente. Merito igit ipsa sup oēs angelos ⁊ scōs exaltari debuit: q qdē sup oēs ordines inferiores ꝓportionabil'r gra ⁊ glia plena est: ⁊ omni ꝛtute sanctitatis pfulgida regnat gl'iosa: sup oīes etiam simul vel diuisim sumptos ordines. Q; si dubiū tibi occurrat. Quō tam nūerosa beatoz multitudo minus habeat simul vl' diuisim ꝯ hec vna virgo. Rñdetur fm Bern. ð Sermone in hmone de Assumptione: q hec multitudo nūerositatis nil facit ad rem maioritatis glie essentialis vel substantialis: quia in spūalibus idez maius qđ melius reputatur. vnde plus de substantiali gloria est in vnico seraph ꝯ sit in oīnib; inferioribus ordinibus angelo: etiam si p impossibile multiplicarent in infinitū: sicut exempli gratia quicqđ possunt inferiores ordines ecclīastici: potest etiam sacerdotalis gradus ⁊ incompabil'r plus sicut ep̄s sup sacerdotes: ⁊ papa sup epos. Hec ꝯtrūcūq; multi inferiores possunt qđ pōt sacerdos ⁊c. Sic ⁊ in gradib; glie infinita dei sapientia ordinauit. Rā fm apl'm Roz. i. Jn uisibilia dei a creatura mūdi p ea que facta sunt intellecta conspiciunt. Unde cuz glia matris dei superet omi. ē creaturarū inferioz ordinem sequit q ꝓponderat omnibus simul: quia teste Dionisio. Superiores ordines pcellentius habent oīm dona ordinū inferioz in celestibus hierarchijs et ordinibus. et sic parz. Ad illa autem obiecta pncipalia in ꝓtrariū. Rñdetur ad pmū fm Alb. q hoc nō ꝓtrauenit auctoritati scripture: q mater dei subuenit ruine angelice p homines cōmuniter restaurande: vt sic decima dragma inuenta sit. i. humana natura p peccatū cōmuniter pdita ⁊ ad choros angeloz reducta. Raz ruina angelica sufficienter restaurat ex hominibus cōmunibus. Beata vero dei mater ex quo est sup angelos ⁊ homīes: vtpote dei mater debuit superaltari ⁊c. Ad secundū dicendū fm Bonauenturā sup. ij. dis. ix. q. vij. q sicut pulkgiū speciale nō est reducendū ad legē cōmunē. Sic singularz ꝓrogatiua que est in beata virgine nō est nūeranda cuz ordinū distinctione que est fm legē cōmunē in tribus hierarchijs angeloz in quibus relucet vestigium trinitatis. Deniq; sicut nō potest esse quarta psona diuina: ita nō ꝓuenit ponere. quartā hierarchiā angelicam. Non tm obstat dei matrē ex singulari ꝓrogatiua ponere in ppria sup oēs hierarchias: qz p hoc nō tollitur repsentatio sūme trinitatis ab angelicis spiritibus. Nimirū ꝑ vero tenet fm

Bonauē. vbi ſ. q etiam ſi angeli nō cecidiſſent ad eozūdē ordines aſſumerent bomines ſicut nunc aſſumūt: licz differenter quia illa aſſamptio eſſet boim beatificatio ſolum. Hunc autē eſt boim beatificatio z ruine angelice p quādam equiualentiam reparatio. Item pter nouē ordines angelo3 ponit decimus ordo boim infra omnes angelos. eo3 ſcz q in vita iſta non meruerūt vt exaltent ad ordines angelo3 Sed meritis chriſti ſaluati tenent gradū decimū ſm Bonauen. z alios plures con cor. Et tamen p hec non tollitur expſſa repſentatio trinitatis ab angelicis ſpiritib3 Ita in ꝓpoſito ponendo dei matrez ſupra omnes in. iij. hierarchia ꝓpria ſibi nō tollitur ab angelis repreſentatio trinitatis.

Ad tertiū dicendū q beata maria eſt exaltata ſup oēs angelos: nō quidem ſm ordinē nature: ſed p gram ſingulariſſimā Nec ſufficiebat ipſam in ſede ꝑmi angeli collocari licz foret pura creatura. Sed q3 ingſſū eſt mater deib3 aliq̄d excellentiſſimū p omnib3 impzoportionabiliter. Ideo debuit ſingulariter exaltari in gra que p cunctis ſingulariſſimū quid adepta eſt in gratia: vt patuit ex rationibus adductis. O igitur pie de⁹ q̄ miſericorditer nobis hominibus abūdantiam tue bonitatis exhibuiſti cū in vtroq̄ ſexu nos angelis p̄exaltaſti ſcz in chriſto z eius matre: viros z mulieres nobilitādo. O ieſu bone qui ſic nos dignatus es magnificare tua ineffabili bonitate ſaltem ꝓpter matris tue merita digneris beatificare.

Articulus ſecūdus de magnificentia honoris qua aſſumpta eſt beata virgo.

Uantū ad ſecūduz q miſteriū ꝑncipale de magnificētia honoris qua beata virgo ē in celum aſſumpta. Notandum q q̄druplicis honoris magnificētia ipſa eſt aſſūpta.

Primo q3 cū corpis pfecta glificatiōe.

Secdo q3 cū bt̄oz honorāda aſſociatōe.

Tertio q3 cū totius curie celeſtis iocūda exultatione.

Quarto quia cuz angelo3 laudedigna admiratione.

Primo itaq̄ aſſumpta eſt beatiſſima ꝥgo maria cū corpis pfecta glificatione. et iſte honor eſt ꝑmagnificus z altioris ſtatus: qd̄ ſic declarat. Nimirū inueniūt ſancti in quadruplici varietate z gradu honoris ꝓuehi poſt mortē in celum ſm theologo3 ſniam. Primo gradu ſunt quidā q̄ ſic in celuz vadūt q̄ cū decedūt aliquid purgabile ſecum adducūt qui videlicet p ignem z penas purgatoz̄ ſatiſfaciūt. z ſic purgati in celum aſcēdunt. Et hic grad⁹ eſt cōmuniter ꝑmo3 in quocūq̄ genere boim electo3. eo q̄ in multis delinquunt oīs teſte ſcriptura. eteī ſine venialibus pctis vitam p̄ſentē ducere cōmuniter homines etiaz electi z ſancti nequeūt: ꝓpter qd̄. i. Joh. i. Si dixerimus: quia peccatuz non habemus noſmetipſos ſeducimus. z veritas in nobis nō eſt. Uenialia vero habent in purgatorio puniri niſi aliunde ſit in hac vita ſatiſfactum. Ue igitur z ve hominib3 in mortali peccato decedentib3: q3 tales non tpali pena purgatoz̄ ſed eterno igne gehēne puniendi ſunt in inferno inferiori. O ergo deus meus q̄ſtum deberent hoīes feſtinare ad ꝙuerſionem ne ad eternam ſubito p mortem raperent cruciatione. Secundus gradus eſt eo3 q̄ ex hac vita decedūt ita purgati vt nulluz crema bile ſecum portent ſed ſubito in celū euolent ꝙdoe quibus Apoc. xiij. Beati mortui qui in dño moriunt q̄m requieſcūt a laboribus ſuis. qd̄ intelligit de euolantib3: q3 qui vadunt ad purgatoz̄ū nō requieſcūt a laboribus: imo penas maiores habent q̄ hic dum purgantur: quia ignis purgatoz̄ ſuperat omnem penam huius mundi: vt patz. xxv. diſ. Qui in aliud ſeculuz. Et de peni. diſ. ij. ca. vltimo. Ex verbis beati Auguſtini. Et hic gradus eſt ſatis pauco3: quia z ſancti viri qui hic claruerunt miraculis viſi ſūt in penis purgatoz̄ij fuiſſe: vt ꝑcipue refert Greg. in. iij. libro dialogo3 de paſcaſio. Qui cū vir foret mire ſanctitatis z virtutis adeo q̄ cum eſſet defunctus z dalmaticā feretro ſuppoſitā demoniacus tetigiſſet ſtatim ſanat⁹ eſt attū poſt multū tempis Germanus capuanus

epus eū vidit in loco penali. Et tales sancti plures legunt: vt sanctus Seuerinus colonien. archiepūs: et sanctus henricus imperator. sanctus Stēnus rex: fm aliquoꝝ opinionem: et alij tē. Tertius gradus ē coꝝ qui postq̄ decesserūt corpe et aia iam in gl̄iam pucnerūt ante generalem resurrectionem sicut de christo hoc certū est. qz est articulus fidei. Sed de virgine gloriosa pie creditur ab omni ecclesia et a doctoribus astruit. Multi enā theologoꝝ putant hoc de Johe euāgelista. sed et de illis patribus qui surrexerūt cum christo plurimoꝝ doctoꝝ opinio est. vnde hic gradus honoris est altior et melior atq̄ ꝓpauoꝝ.

Quartus gradus adhuc prior et optimus est coꝝ qui post decessum et resuscitationem gl̄iosam sunt exaltati in altissimo statu glorie sup oēm puram creaturā. Et hec ē magnificētia honoris singl̄aris xp̄i ac beatissime virginis matris ad magnificētiā sedis regie sup oēm creaturā sublimatoꝝ: vt christus dn̄s rex omniū: et eius gloriosa mater regina cunctoꝝ ab vniuersis vt decet adorent. Qd autem beata ꝥ go corpore simul glorificato sit assumpta in celum pie credit ecclesia. Qd quidem multi sanctoꝝ nō solum astruūt sed etiam ꝓbare multis rōnibus moliunt apertissime: vt patet per. xij. rationes in ꝑma parte arti. iij. descriptas in hoc ipo libro. x. q̄s. rōnes colligimus ex dictis sanctoꝝ Bern̄i atq̄ Augustini: Damasceniq̄ in suis sermonibus et alioꝝ cōcorditer id dictantiū fm piam fidem totius ecclesie. Qd si dicas tamen hiero. in sermōe de assumptiōe dicit: q̄ de coꝛpali inquit marie assūptiōe ecclesia potius eligit pie dubitare q̄ aliquid temere diffinire. Respondet q̄ in sequentibus verbis eiusdem fmonis idē hiero. credendum esse sic approbat dicens Si nō desunt qui dicūt in his qui cū christo surrexerunt ꝓpetuā resurrectionē iam esse completā et nōnulli credūt custodem virginis Johem in glorificata carne gaudere cum christo nec nos de beata maria factum abnuimus. Hec hiero Ecce ergo certum est fm piam fidem ecclie ipam fore resuscitatā et perfecte glorificatā. Sz queritur Quādo fuerit resuscitata. Rn̄detur fm Anthoninū florentinū in sūma parte terma. q̄ hoc ignoratur. Aliqui enim dicunt q̄ ipsa eadem die post sepulturam eius: que dies est. xvij. kal. Septembris fm Hiero. Alij dicūt q̄ sit resuscitata tertia die post mortem ad similitudinem filij sui. Alij autē quadragesimo die. put legitur in reuelationibus beate Elizabeth sibi a beata virgine fuisse reuelatum q̄. xl. die post sui dormitionem resurrexerit.

Secūdo assumpta est beata virgo magnifice. quia cum beatoꝝ honoranda assotiatione q̄m ipse dn̄s Jesus et totus militie celestis exercitus eidem obuiā venīt: et summo cum honore cū laudibus et canticis vsq̄ ad thronum glorie eam perduxerūt. Si em̄ beato martino occurrit angeloꝝ et sanctoꝝ multitudo: vt canit ecclesia multomagis beate virgini: vt etiam testatur hiero. in sermone de assumptione ita dicēs: Quis illō cogitare sufficiat q̄ gloriosa hodie mūdi regina ꝓcesserit quāto deuotionis affectu tota in eius occursum celestium legionum prodierit multitudo: quantiq̄ ad thronum canticis sit deducta q̄ placidovultu: q̄ serena facie: q̄ diuinis amplexibus a filio sit suscepta et sup oēm creaturā exaltata. Hec ille. Jn huius figuram legitur. q̄. Regū. vi. Qd dauid deduxit archam in hierusalem cum septem choris et innūera multitudine hominum cum summa leticia. Jsta archa est beata virgo quam christus per dauid figuratus deduxit in celestem hierusalem cuz septem differentijs sanctorum siue choris. Primus chorus fuit patriarchaꝝ inter quos precipui fuere Adam et Eua: Noe: Abraam: Jsaac: Jacob tē. Secundus fuit chorus prophetarum: inter quos Moyses Dauid Esaias Hieremias tē. Tertius chorus fuit Martyrum: inter quos fuere Stēnus Johānes baptista machabei: et sancti Jnnocentes qui dicūtur martyrum flores. Verū apostoli non cōnumerantur: quia adhuc in hac vita positi erant et necdum in celestem patriaz pucnerant. Qui quidem oēs dormitioni beate virginis et sepulture aderant: vt dicit Dionisius: et sanctum corpus reuerenter sepelierunt tē. Quartus chorus beatorum

fuit confessor inter quos symeō ioachim Joseph ⁊c. Quintus chorus sanctarū virginum ⁊ mulierū: inter quas sancta anna mater ipsius beate virginis: sancta Eliza beth mater Johis baptiste: ⁊ altera sancta anna filia phanuel que in tpe purificationis ygnis tpm oīm agnoscēdo ⁊ laudauit ⁊ confessa est. Sextus chorus beatorū cōmuniū inter quos erāt anime que p̄ tunc euolare debebant in celuz. Nam ſm Francis. maronis Credit q̄ quolibet die alique anime de hoc mūdo in celum euolant. Et etiam q̄ oīni die alique anime de purgatorio q̄ vicz iam purgationē suaz expleuerūt ascendunt. Et ille oēs in comitiua virginis gaudentes in celum ascendērūt in quo quidem sexto choro oīm taliuz sanctorū animas ꝓnūeramus. In hoc etiam choro fuere mīte anime electorū cōmuniū diuersū status vicz matrimonialis: vidualis: ⁊ cōmunis status virginalis qui a p̄ncipio mūdi in fide sancta spe ac charitate decesserant. Septimus chorus innūerabiliū angelorū inter quos erant Michael Gabriel: omnes quoq̄ chori angelorū: archangelorū: virtutū: potestatū: p̄ncipatuū dñationum: thronorū: cherubin: seraphin ⁊c. Qui oīns occurrisse beate virgini creduntur. Vñ in ſmone qui intitulat Gregorio magno. Glorificemus inquit virginē: quā hodie paradisus excepit gaudēs quā angeli cū laudib⁹ p̄sequunt: quā archangelorū chorus venerat: quā martyres beatificant candidati: quā sanctorū confessorū stolatus ꝓcelebrat nūerus: cui hodie sanctarū virginū cū suis palmis victricib⁹ exultans occurrit exercitus. Hec ibi. Sed circa hoc questio occurrit. Quō hoc verū sit vt tota celestis curia exierit de celo obuiam beate virgini in sui assumptione cū supīni angeli ad extra non mittant: vt tenent doctores ſm illud qđ dicit Dionisi⁹ lib. de āgelica hierarchia. Superiora inq̄t illa agmina ab intimis nūq̄ recedūt qm̄ ea que p̄eminent vsum exteriorīs officij nunq̄ habent. Hec ille. Item de animabus etiam sanctorū hoc in dubium videt vertit: quia vt dicit Augu. libro de cura p̄ mortuis agenda inter medium ⁊ finem: q̄ defuncti vel defunctorū anime viuorū rebus interesse nō possunt. Vnde non videtur quō de celo beate anime descenderūt ⁊ in obitu beate marie p̄sentes esse potuerint. Ad hec respondet ſm doctores p̄cipue Rich. de media villa super iij. dis. xlv. q. i. arti. iij. Et concordat Franciscus Maronis q̄ de cōmuni lege illa agmina superiora angelorū nō mittunt ad extra. ⁊ similiter anime defunctorū de suis receptaculis exire non possunt de cōmuni lege. eo q̄ p̄hibent a superiori. i. dei virtute licet si vellent possent per p̄priam virtutem exire nisi p̄hiberentur a virtute supiori. ⁊ sic accipienda sunt verba Augustini q̄ anime nō possunt interesse rebus viuorū p̄ p̄priaz naturam p̄ tanto: quia earū virtus non potest contraire virtuti supiori qua p̄hibent. Sed de lege cōmuni p̄hibentur exire ille anime que sunt in purgatorio ante expletam penitentiam. Et ille anime que sunt in inferno ante iudicium. Ille autem que sunt in celo exire nolunt vsq̄ ad tēpus resumptionis suorū corporū nisi videant hoc aliquando placere deo ex speciali causa. Sic igitur ex speciali causa ⁊ priuilegio singulari concessum est beate virgini, ⁊ donatū vt oīnes angeli ⁊ sanctorū anime descendant de celo in obitu brē virginis marie p̄ter eius reuerentiam maternam: vt honor debitus exhibeatur matri dei. ⁊ cū ea iterum ascenderunt in celum. Hec ſm Rich. Tertio beata virgo assumpta ē magnifico honore: quia cum totius celestis curie iocūdissima exultatiōe. De hoc hiero. in ſermone de assumptione dicit sic: Hodierna die credendum est militiaz celorū festiue genitrici dei obuiaz aduenisse eāq̄ ingenti lumine circumfulsisse ⁊ vsq̄ ad thronū cum laudibus ⁊ canticis spūalibus perduxisse: celestem quoq̄ hierusalem tunc ineffabili letitia exultasse ⁊ iocūdatam inextimabili charitate ⁊ oīni gratulatione iubilasse: qm̄ festiuitas hec que nobis hodie reuoluitur annua: illis omnibus est facta ꝓtinua. Credit quoq̄ q̄ ipe saluator per se totus festiuus occurrerit: ⁊ cum gaudio eam secum in throno collacauerit. Hec Hiero. Hic autem honor deductionis beate marie in celum fuit supmus respectu oīm sctorū. Quia aliquorū

ſanctoꝝ aīe aſſumunt̄ p vnum angelū tm̄ deducende ſcz p angelū cuſtodē ſicut puꝛat de ſaluandis cōibus hoibus. Juxta illud Exod. xxiij. Ecce mitto angelū meū q̄ cuſtodiat te in via. i. in vita iſta z ſequat̄ z inducat te in terram quā pmiſi. i. in patriam. Alioꝝ aūt quoꝝūdam ſanctoꝝ aīe deducunt̄ a pluribus angelis ſibi miſſis p merito ſue ſanctitatis. Juxta illud Luc xvi. Factū eſt vt moꝛeꝛet̄ mendicus z poꝛtaꝛet̄ ab angelis ꝛc̄. Jtem alioꝝ adhuc aīe deducūt̄ maioꝛi honoꝛe a magna plīmoꝛū multitudine angeloꝝ: ſicut legit̄ de ſancto martino z quibuſdā aliꝭ ſanctis. Sꝫ beatiſſima virgo maria excellentiſſimum obtinuit honoꝛē ſup omnes: quia omnes quoteꝛant angeli z inſup ipſemet chriſtꝰ deus ei occurꝛit. z ſic patꝫ. Quaꝛto beata virgo aſſumpta eſt magnifice: quia cuꝫ oīm angeloꝝ laude digna adminiſtratione: quia cum ipſa cum tam ineffabili iocūditate z gloꝛia aſſumeꝛet̄ in celum angeli admirādo de tanta gl̄ia huius vnius puelle in laudem eius feceꝛūt queſtiones ſicut̄ z chriſto aſcendente in celum queſieꝛūt di. Quis eſt iſte qui aſcendit de edom ꝛc̄. Eſa. lxiij. Jtaq; hodie cū vidiſſent angeli hominē purū. i. beatam virginem ſuper omnē creaturā exaltaꝛi cui ſimile viſū non fuꝛaꝛat: tunc eoꝝ Prima hieꝛaꝛchia admiꝛando gl̄iam marie z laudem dixit illud Cant. ij. Que eſt iſta que aſcendit p deſertum ſicut virgula fumi ex aromatibꝫ mirꝛhe z thuris z vniueꝛſi pulueꝛis pigmentaꝛij. Quibus verbis admiꝛātes laudant eius humilitatem: qō notat̄ in virgula fumi eiuſq; caſtam z odoꝛiferā deuotionem: quod notat̄ in mirꝛha mortificatōis z thure deuote oꝛationis. Juxta illud pſ. Dirigat̄ oꝛatio mea in cōſpectu tuo: ſicut incenſum ꝛc̄. Laudant etiaz eius virtutū oīm plenam pfectionez cum dicunt: z vniuerſi pulueris pigmentaꝛij ꝛc̄. His rīndit Eſaias Hec eſt inquit virga quā predixi Egrediet̄ virga de radice ẏeſſe: z flos de radice eius aſcendet: z requieſcet ſup euꝫ ſpūs dñi Eſa. xi. Secūdaq; angeloꝝ hieꝛaꝛchia de ẏginis gl̄ia ait: Que ē iſta que pgredit̄ quaſi auꝛoꝛa cōſuꝛgens pulchꝛa vt luna: electa vt ſol: teꝛꝛibilis vt caſtꝛoꝝ acies oꝛdinata. Cant. v. Quia em̄ videbant eā eſſe mediatꝛicem ſaluti oīm Jdeo dicebant quaſi auꝛoꝛa que mediat inteꝛ diem z noctem: ita beata virgo inteꝛ deum z creaturas. Jtem videbant eā dei matꝛē. Jdeo dixeꝛūt pulchꝛa vt luna: quia in luna videtuꝛ appaꝛeꝛe ymago hois faba. ſic in maꝛia appaꝛuit chriſtus fabꝛicatoꝛ mūdi. Jtem videbant eā eſſe ſpenſam dei pꝛis charitate plenā: ideo dixeꝛūt: electa vt ſol: quā noueꝛant: quia ipſa ꝓtriuit caput ſeꝛpentiſ: ꝓpteꝛea dixeꝛūt: teꝛꝛibilis. demonibꝫ: vt caſtꝛoꝝ acies oꝛdinata. Ad hanc eoꝝ queſtionē rndit dauid. hec eſt illa quā p̄dixit: quia aſtitit regina a dextris tuis. ſcz o fili dei in veſtitu deaurato circūdata varietate ꝛc̄. Demū teꝛtia hieꝛaꝛchia admirādo dixit illud Cañ. vi. Que eſt iſta que aſcendit de deſeꝛto. i. ſeculo qō deſeꝛtum eſt: quia pectoꝝ ſpinis obſituꝫ z virtutum gratiꝭ inculcū: delicīs affluens ſcz multiplicis gloꝛie z plenitudinis gratie innixa ſup dilecto. i. filio q̄ſi vnum cum eo ſic exponit Beꝛn̄. Ad qō rndit ezechiel: Hec eſt illa poꝛta clauſa de qua ſcripſi. xliij. ca. Poꝛta hec clauſa eꝛit z nō aperiet̄ z vir nō ptranſibit p eam qm̄ dñs deus iſrael ingreſſus eſt p eam: eꝛitq; clauſa ꝓncipi ꝛc̄. Et ſapiens ait illud cap̄. iij. Hec eſt que neſciuit thoꝝ in delicto. habebit fructum in reſpectione animaꝝ ſanctaꝝ. Et iteꝛū. Jſta eſt ſpecioſa inꝰ filias hieꝛuſalem ſicut vidiſtis eam plenā charitate z dilectione. ſicq; in celum gaudēs ſuſcipit̄ z pmagnifico honoꝛe in illo celeſti ſolio ſublimata ab omnibus collaudat̄ z honoꝛificentiſſime extollitur circūdata ſanctoꝝum agminibus: ſine teꝛmino eius laudes ꝓcinnantibus. de hoc beatus Geꝛaꝛdꝰ epūs z martyꝛ in ſuis omelīs dicit ſic: Solus dñs Jeſus chriſtus pōt hanc magnificaꝛe quēadmodā fecit: vt ab ipſa maieſtate laudez ꝓtinue accipiat z honoꝛem angelicis ſtipata choꝛis: aꝛchangelicis vallata tuꝛmis: thꝛonoꝝ hincinde poſſeſſa iubilationibus: dñationū circūcincta tripudīs: ꝓncipatuū circūſepta obſequīs poteſtatuū amplexata plauſibus: virtutū gyꝛata honoꝛibꝫ: Cheꝛubin circūſtantiōnata hymniſationibꝫ: ſeꝛaphin vndiq; poſ

ſeſſa ineffabilib⁹ cantionib⁹. Ipſa q̄z ieffabilissima trinitas p̄bēni tripudio ſibi applaudentq̄ ſua gratia in ea tota redūdāte oēs eidem attēdere faciet: ap'los splendidissimus ordo ineffabili laude illā extollit: martyrū multitudo oīmode ſupplicat dñe tante: confeſſoꝝ exercitus innumerabilis p̄nauū ſibi p̄ſonat canticū: virginuꝫ candidissima ꝓcio iugem choreā ad ſuaꝫ celebrat gl'iam. Hec ille. O igit̄ chariſſimi oēs eam magnificemus in terris: q̄ tātis honorib⁹ extollit in celis.

Articulus tertius de corona btitudinis q̄ bñdicta maria in celū aſſūpta extitit gl'ioſiſſime laureata. aſſignāt aūt hic. xij. corōe

Uantū ad tertium

q miſterū de corona btitudinis q̄ beata virgo eſt laureata in celoꝝ regno. Notandū q̄ ad nūeꝝ. xij. ſtellaꝝ ſm q̄ vidit iohes in Apoc. Ipſam btiſſimā virginē coronatā fore in capite corona. xij. ſtellaꝝ possumus describere. xij. coronas q̄s accipe possum⁹ ex ſacra ſcriptura t theologoꝝ ſnia: q̄b ipa ē ſupercellenter coronata.

Prima corona dr aurea. ſ. eſſentialis.
Secūda dicit aureola virginalis.
Tertia dr aureola ipſius p̄dicationis.
Quarta aureola ei⁹ martyrū t paſſiōis
Quinta dicit corona vite tc̄.
Sexta dr laurea palme vel victorie.
Septima dr corona iuſticie tc̄.
Octaua dr decoris diadema t ſpeciei.
Nona dr corona regalis.
Decima dr corona ſponſalis.
Undecima dr corona gl'ie honoris.
Duodecīa corona ptātiue iuriſdictiōis

Prima itaq̄ corona dr aurea q̄ eſt gl'ie ſbalis p̄miū. Hec ſm doctores ſuper. iij. ſentē. dis. xlix. ꝓſiſtit in clara viſione dei t ſanctiſſime trinitatis p̄ſ t filij t. ſſ. atq̄ in eius fruitione t ſempiterna tentiōe. hec corrñdet triplici ꝓfuti theologice q̄ vnit̄ h̄ anīa deo p gr̄am vicz fidei t charitatis t ſpei. Uñ his trib⁹ ꝓfutib⁹ in via ſuccedūt tres dotes aīe in p̄ria: qr viſio diuina ſuccedit fidei: qua. ſ. viſione dotabit̄ potentia aīe intellectiua q̄dā bitu lūinoſo ſupinfuſo q̄ eleuat̄ ad deū clare ſicut eſt videndū in ſūma t ineffabili iocūditate. Item fruitio amoris ſuccedit charitati p quā voluntua poten̄ia aīe inhe⁊ deo tāq̄ ſūme bonitati: t tota aīa fruit̄ inenarrabilis dulcedinis affluētia in ipo. Denicq̄ tentio t ꝑpetua poſſeſſio ſuccedit ſpei p quā ſm meorīā gratificat̄ t gl'ificat̄ aīa innixa ſummemaieſtati ſecura pfectiſſime de ꝑpetuatione gl'ie t tētionis dei tc̄. Uñ Eſa. lx. Tūc videbis t affluēs t mirabit̄ t dilatabitur cor tuū tc̄. Qm autē btiſſima ꝟgo ſupercellenter p̄ oīb⁹ alijs fulſit in hac vita ꝟtutib⁹ in p̄miſſis fide ſpe t charitate. g̃ ipſo portionabil'r ſup oīs banc aurea coronā gl'ie ſbalis gl'ioſiſſime obtinet in p̄ria. De hac accipi pōt illud Eccli. xlv. Corona aurea ſup caput eius exp̄ſſa ſigno ſanctitatiꝫ gl'ia honoris t opus fortitudis. Dicit̄ aūt corona aurea: qr radici charitatis h̄ p̄miū eſſentiale corrñdet vt volūt doctores t nō generi opis. Aurū ꝟo ē incorruptibile in q̄ notat̄ charitas q̄ nunq̄ excidit. i. Cor. xiij. Itē auꝝ delectabilius refulget in quo notat̄ viſionis fruitiue claritas. Denicq̄ qr corona aurea eſt circularis figure cui⁹ nō eſt repire finē. Ideo in h̄ notat̄ ꝑpetuitas. O q̄ iocūda: o q̄ gl'ioſiſſima ē iſta corona beate ꝟginis q̄ p̄ oīb⁹ angelis t ſanctis videt deū patrē: t ab eo genitū filium atq̄ ſſ. ab vtroq̄ ꝓcedentem. Nam vt ait Bern. ſup Cant. Reuera illud ſolū ē verꝫ gaudiuꝫ q̄d de creatore ꝓcipit̄ cui cōparata oīs aliunde iocūditas meror eſt. Oīs ſuauitas doloꝝ eſt. oīe dulce amarū. oīe decoꝝ fedū. oīe poſtremo q̄d delectare pōt moleſtū eſt. O q̄ felix illa regio in q̄ ingrediemur ad viſionē diuinitatis: t egrediemur ad viſionē hūanitatis xp̄i t vtrobiq̄ paſcua dulcedis eterne inueniemus. Et q̄d tunc ē in gl'ioſiſſima dei mr̄e. O vere gl'ioſa dicta ſunt de te ciuitas dei nr̄i tc̄. Secūda corona dr aurea ꝟginalis. Nam ſm doc. ſup. iij. dis. xlix. Aureola ꝓcipua dat̄ virginib⁹. Uñ t de eis canit eccl'ia: Ueni ſponſa xp̄i accipe coronā quā tibi dñs ꝑparauit in eternū. Et q̄ gl'ioſa dei mater eſt ꝟgo ꝟginū q̄ nec ꝑmā ſimilem viſa ē nec h̄re ſequentē: iō ipſa coronata ē in hac

assūptōe hac corona q̄ dr aureola ꝟginal q̄ cōpar lilio ꝓpter puritatē albū candorē. Juxta illud Can. ij. Sicut liliū inter spinas: sic amica mea inter filias. vñ hec ē lilea. Tertia corona dr aureola p̄dicationis: de q̄. i. Pe. i. dr. Seniores pascite. s. p̄dicatione q̄ in vobis ē gregē vt ꝓcipiatis imarcessibilē t interminabilē glīe coronā: q̄ scz debēt p̄dicatorib vt volūt doc. super iij. Et hec dr stella: qr vt scribit Dan. xij. Qui docti fuerīt fulgebūt q̄si stelle in ꝑpetuas eternitates. hac ēt corōa ē coronata b. ꝟgo q̄ sūmos etiā p̄dicatores totī⁹ fidei catholice. i. apl̄os t euāgelistas docuit. vñ Apoc. xij. scribit q̄ in capite eius. s. ꝟgis ē corona. xij. stellar: qr ipsa fuit mgra t doctrix apl̄or. xij. t oīm articulor fidei q̄ in xij. articulis simboli p̄cipue cōprehēdunt.

Quarta corona martyrū cui debēt aureola ſm doctores. Et qr ipsa b. ꝟgo martyrū maximū p̄ alijs passa est in filij compassione: cui⁹ aiam gladius doloris ptrā fuit in quo dolore oēs alios martyres excessit: vt patuit lib. iij. ꝑte. iij. arti. i. q̄ sūmā coronā martyrij ꝓmeruit: t hec est corona tāq̄ rosea ꝓpter rubr sanguinē. s. dñi iesu quē effudit in cruce p̄ñte sua mīe t cōpati extitit. vñ de ipa canit in officio hodierno Vidi speciosam q̄si colūbā ascendentē de sup riuos aq̄r. i. angelor t sicut dies ſni circūdabant eā flores rosar t lilia ꝓual.

Quīta corona vite: de q̄ Apoc. ij. Esto fidelis vsq̄ ad mortē t dabo tibi coronā vite. Et Jaco. i. Beatus q̄ suffert tēptatiōnē qm cū ꝓbatus fuerit accipiet coronā vite. Hec diuersificat ſm triplicē statū vite saluandor in triplici gradu ꝓtinentie scz Cōiugalis cui debēt fructus tricesimus. Vidualis cui debēt fructus. lx. Et virgīalis cui debēt fructus centesimus ſm Bonauē. t alios theologos. Juxta illō Mat. xiij. Semen cecidit in terrā bonā t ortum fecit fructū aliud centesimū: alid. lx. aliud xxx. Est q̄ fructus p̄miū illi⁹ celestis corone vite btē q̄ cōsūdet statui ꝓtinētie in q̄ q̄sq̄ ꝓbatus fuerit t fidelis vsq̄ ad mortē. accipiet coronā p̄miū ſm gradū sui status t fructus. Sed qm dei mr pfectissime meruit in quoliber statu p̄dicto. Haz fuit cōiugata ꝓtinentissima: qr desponsata ioseph: sed nō in ꝓcupīa iuncta. Itē fuit vidua castissima post mortem ioseph sponsi Fuit q̄z cū his ꝟgo ꝑpetua: oim q̄ electoꝝ fructus t coronā vite glīosissima obtinet.

Sexta corona dr palma victorie: de q̄ apl̄s. i. Cor. ij. Non coronabit nisi q̄ legitime certauerit. Et Apoc. vij. dicit Johes se vidisse palmā in manib sctōr. Est aūt palma ſm doct. quoddam p̄miū celeste t gaudiū q̄d debēt nō radici charitatis: nec opi⁹ volūtati. t hoc dar talib sanctis q̄ pfecte vicerūt seipsos adeo vt voluntatez t plenū desideriū habuerint patiendi pro xp̄o martyriū: licz dīna dispēsatiōe effectū nō sint ꝓsecuti. vñ de beato martino canit eccl̄ia. O sctissima aīa quā t si gladius p/secutoris non abstulit: palmā tñ martyrij nō amisit. Et ꝓsit de sctō francisco. Hāc vtiq̄ palme coronā b. ꝟgo p̄cellentissime ꝓmeruit q̄n seipam cū ꝓprio filio in monte caluarie passioni obtulit vbi t gladius doloris in cōpassiōe ptulit: t milies mori ibidem. p filio t cum filio dño iesu desiderauit: q̄d testat Bern. in tractatu de cō passione beate ꝟginis: t ꝓcor. Anſ. in ꝑsona marie dicētes sic: Aspiciebā dñm t filiū meū in cruce pendentē ac morientē et tanto dolore vexabar in mente q̄ nō possū explicare ſmone. Jste erat dolor mihi maximus: qr videbā me deseri ab ipo quē virgo ꝓcreārā t genuerā q̄ mihi erat vnicus videbā mori quē dilexit aīa mea t tota liq̄fiebā p̄ āgustia: dabā gemitus t suspiria ploxabā p talia verba: O fili chare. O benigne nate. o amor vnice: da mori tecum t ne derelinquas me. Nil mihi dulcius rere q̄ mori tecum amplexata cruce. Et nil amarius certe q̄ viuere sine te. Hec t plura ibidem. Unde ptz: qr palme coronā hz

Septima corona iusticie que est p̄miū mercedis p retributione bone operationis eo q̄ ſm iusticie equitatez vnusq̄sq̄ ꝓriā mercedē accipit a deo ſm suū laborē teste apl̄o De hac corona idem dicit. i. thimo. iiij. Bonū certamen certaui cursuz ꝓsummaui: fidem seruaui: in reliquo inquit reposita est mihi corona iusticie quā reddet mihi dñs iustus iudex tc. Vñ qr beata ꝟgo plus oīnibus laborauit in gratia ꝑbabundantissima t in amoris diuine ꝑfec/

nentia omnis boni operis merito fuit plenissima: vt claruit li. vij. ꝓte. ij. Ideo sūmā hāc coronā mercedis ⁊ retributiōis dīne iusticie in assumptione adepta extitit. Si q̄ppe vt hēt Prouer. xiij. Corona sapientiū cor diuitie vicz virtutū ⁊ operꝝ meritorioꝝ: multofortius hec corona in virgine beata habet locum. Octaua corona ōr decoris diadema ⁊ speciei. i. pulchritudis de qua scriptū est Sap̄. c. v. Accipient. scz sancti regnum decoris: ⁊ diadema spēi de manu dñi. Hoc diadema decoris spēi dab̄ ꝑcipue illis sanctis q̄ in puritate innocentie vixerūt ⁊ sine macula sunt ante thronū dei q̄ sequunt̄ agnū quocūq; ierit ⁊ cantāt canticū nouū qō nemo alius potest cantare: vt scribitur de sanctis talibus Apoca. xiij. Hec virtus rara est ⁊ sic hec corona decoris nō valde multoꝝ: q; vt ait Aug. de ci. dei libro. xxi. Paucissimi inquit sunt tante felicitatis vt ab incunte adolescentia nulla damnabilia peccata cōmiserint. Taliū itaq; sanctoꝝ ꝑmiū ⁊ gaudiū speciale qō habent de innocentie puritate et incorrupta mundicia dicit diadema decoris ⁊ speciei: q; ꝓpter puritatē incorruptā in qua est decor aie ⁊ pulchritudo summa dabit eis quidē decor glie accidentalis in futuro ſm doctores sup. xiij. Et qm̄ beata virgo sup oēs creaturas fuit purissima tāta puritate q̄ maior sub deo nequit intelligi teste Anſ. li. de ꝯceptu virginali. Ideo sūmi decoris ⁊ indicibilis pulchritudinis coronā possidet adeo q; oīm angelorꝝ ⁊ sanctorꝝ decor respectu decoris beate ꝙginis est sicut lux lune ⁊ stellarꝝ respectu sol. vñ Eccl. xxvi. Sicut sol oriens in altissimis dei: sic mlierꝝ bone spēs. i. marie ei ornamentū dom⁹ sue. i. celestis pātie. Hinc ⁊ Cant. vi. dicit ad eā deus: Tota pulchra es amica mea suauis ⁊ decora ⁊ macula nō ē in te ꝛc. Nona corona regalis q̄ beata virgo est coronata tāq; regina celi ⁊ dña mūdi. Juxta illud ps̄. Astitit regina a dextris tuis in vestitu deau. circū. va. In hui⁹ figurā Hester. ij. scriptū est. Adamauit eā rex sup oēs mulieres ⁊ posuit diadema regni sup caput eius. Decima corona sponsalis: q; ipsa est sponsa sūmi ⁊ eterni regis. ⁊ ideo coronā sponsalē gl̄iosissima obtinet. Vñ Esa. lxi. ait: Tāq; sponsaz decorauit me corona domin⁹ ⁊ indumēto iusticie circūdedit me. Undecima corona gl̄ie honoris: de qua ps̄. Gl̄ia ⁊ honore coronasti eū dñe: ⁊ ꝓsti. e. sup opa ma. tu. Hac corona beata dei mater est hodie coronata q̄n ad tante dignitatis gl̄iam ⁊ honorē est ꝓuecta ⁊ exaltata: vt ab oīnib⁹ creaturis celestib⁹ ⁊ terrestrib⁹ sit honore debito adoranda: laudanda: ⁊ glorificanda tāq; dei mr̄ dignissima q̄ in celesti pātia ab oīb⁹ sanctis ⁊ angelis laudat̄ ꝓ secula: dicēdo illō Judith. xv. Tu gl̄ia hierl̄m. tu letitia isrl̄ tu honorificētia ꝓpl̄i nr̄i. In cui⁹ significationem Joh̄es in Apoc̄. cap̄. xiij. vidit q; sancti mittebāt coronas suas añ thronū dicendo: Dignus es dñe de⁹ nr̄ accipe gl̄iaz ⁊ honorē: q; tu creasti oīa. Thronus nēpe dei est btā ei⁹ mr̄ añ quā mittūt suas coronas ꝓ signo adoratōis ⁊ deū in se ⁊ in sua mr̄e collaudāt ꝛc. Duodecima corona ōr ptātiue iurisditionis q̄ est tāq; corona de lapide ꝑcioso q̄ datur a deo suis filijs ⁊ electis in celo. Juxta illud ps̄. Posuisti in capite eius coronā de lapide ꝑcioso. Et h̄ in signū q; sūt filij regis eterni beredesq; dei ⁊ coheredes xp̄i ad regnādū cū ipo in secula seculoꝝ. Et sic in signū ptātis regalis corona eis debet vt significet: q; in illo regno possunt oīa q̄ desiderāt ⁊ volūt ꝑpetrare a deo ⁊ hr̄e: ꝓpter qō idem ps̄. ꝓmittit ibidē d. Desiderium cordis ei⁹ tribuisti ei ⁊ volūtate lab. e. nō fraudasti eū. Multo aūt excellentius ꝓ oīnib⁹ hanc coronā btā virgo hz q̄ ptātez plenā obtinet nō tm̄ mō vt filia regis eterni: Sz ⁊ vt mr̄ atq; sponsa ⁊ dña regni q̄ nō solū ꝑpetrādi hz ius ꝑ put alij sancti tanq; filij ⁊ filie: sed etiā iurisdictionē hz ꝑerandi deo tāq; mr̄ filio vt fiat qō ipsa vult petere. Juxta illud legis ꝑceptū Honora patrē ⁊ matrē ꝛc. vñ oīs ptās iurisdictionis marie tradita ē. ⁊ iō ipa d. Eccl. xxiij. In hierl̄m ptās mea Beñ. Data ē tibi o maria oīs ptās in celo ⁊ in terra: vt quicqd volueris valeas ꝑpetrare. Ad hāc aūt coronā oīmode ptātis inuitata est btā ꝙgo a deo in hac assūptiōe sic scribit Can̄. iij. vbi dicit de⁹ ad eā: Veni de libano sponsa mea: veni de libano: veni coronaberꝝ de capite amana de capite sanir ⁊ hermon: de cubilib⁹ leonū de mōtib⁹ pardoꝝ. hec ibi. In qb⁹ sacratꝝ ꝙb.

ostendit q̄ btā virgo inuitata de libano ca/
stitatis. Item liban⁹ cādor interptat tāq̄
spōsa dei p̄dilecta extitit corona quintu
plicis ptātis corona. Prio q̄dez corona
sibi tradita ē ptātis de capite amana id ē
de his q̄ sunt in angustia purgatorij vel
cuiuscūq̄ necessitatis & tribulatiōis atq̄ ad
uersitatis p̄stituti vt vicz talib⁹ p̄fugienti
bus ad ip̄am exhibeat se btā ỹgo tāq̄ ma
trē mie eos subleuādo. Hā amana mons
sicilie ē & fm Hiero. interptat cōprimēs
eū aut coangustatio eius & iō significat in
angustia positos. & in capite hui⁹ montis
significat sūmitas in talib⁹ āgustijs Se
cūdo corona ptātis data est marie de ver
tice Sanyr. i. de gra & glia iustis dispēsan
da. nā Sanyr fm Hiero. interptat de⁹ lu
mis vel de⁹ lucerne seu nouitatem attol/
l ēs. & ē Sanyr mōs in iudea. & iō p̄uenie
ter significat iustos q̄b⁹ dat lumē glie
& lucē gre attollens nouitatē. s. p ỹtutū p/
fectū. Et in vertice sūmitas donoz ip̄oz
significat de istis igit ē corona maria vt
sit mr gre & glie Tertio corona ptātis data est ma
ria de hermon q̄ etiā est mons iudee & interp
tat anathema merorū fm Hiero. & ideo
significat pctōres magnos & vsq̄ ad sum
mū verticē in delictis exīstes: q̄ tales sunt
anathemate petī ligati. digni ad merorez
gehēne. dicēte. ps. Maledicti q̄ declināt
a mādatis tuis. de talib⁹ corona est ma
ria vt ad eā p̄uersis sit mr venie remissio/
nē pctōz a filio impetrādo verāq̄ pniam
infundēdo xc. Quarto corona est de
cubilibus leonum. scz infernalium demo
nū. q̄ tanq̄ leones rugientes circueūt q̄ren
tes quē deuorēt. vt dicit petr⁹ p̄ma Cano.
ca. v. In quoz cubilib⁹ sūt homies infide
les & desperati q̄ nolunt p̄uerti. De his etiā
corona ptātis accepit maria. vt sit contra
eos mr victorie & p̄tectiōis suoz q̄p ipsā
p̄trītū est caput serpētis & meritis ei⁹ co/
hercent diaboli & infideles ac mali homies
atq̄ deuincunt ne bonis & electis fidelib⁹
noceāt. Quīto corona ē de montibus
pardoz. i. de sūmitatib⁹ erroz varioz qui
significant p pellis varietate & crudelita
tē pardi. vt vicz beata ỹgo cunctas here/
ses sola interimat in vniuerso mundo vt
canit eccl'ia. Ecce g̃ corona ptātis marie
vt ip̄a sit mr gre & mr mie: mr venie. ma
victorie atq̄ mr vere sapiētie q̄ cūctas il/
lustrat eccl'esias. p̄pter hec Bern. Maria
inquit omib⁹ omia facta ē omib⁹ sinū mi
sericordie aperit: vt de plenitudine ei⁹ acci/
piāt vniuersi: egeri curationē: tristis p̄sola/
tionē: pctōr veniā: iust⁹ gram deniq̄ tota
trinitas gl'iam. Hec ille. O igit femia su/
perfelicissima & sup omia gl'iosissima que
p̄mioz omniū p̄fulges corona. nulla cer/
te lingua sufficit tua enarrare magnalia.
O btōz supbissima. tu angeloz dña: vir/
ginū ỹgo: ap'loz mgra: martyrū martyr: i
vite eterne letitia: Celestium decor & om/
niū regina: spōsa dei: mr xp̄i: & salutis nre
aduocata: nras insufficiētias tu benigne ex
cusa: & ex pietate diuit⁹ tibi insita da nob
vt p tua merita pueniam⁹ ad cōtēplāda
p̄mia tua celestia. Ibi p te & nos corona
ti gl'ia: digne laudare possim⁹ te & tuū dul
cissimū iesum p infinita secula Amen.

Pars quarta libri decimi scz de assūptiōe btē marie iuxta p/cessum euāgelij ip̄i⁹ solēnitatis in quo misteriū actiue cōtēplatiue & fruitiue significatur

Maria optimā par/
m tē elegit q̄ nō auferetur ab ea.
Hec ỹba sunt saluatoris nr̄i
lu. x. ca. & i euāgelio hodierne
solēnitatis lecta q̄ ỹba fm gram licet sint
de magdalena dicta: tn̄ scta eccl'ia accipit
hec ỹba ad laudē btē ỹginis marie & ca/
nit in hui⁹ assūptōis festiuitate. Hec q̄p/
pe est illa dies bñdicta in qua gl'iosa dei
mr optimā illā vitā fruitiuam scz celestis
p̄tie intrauit in qua optimā ptē bītudis
sup oēm purā creaturā ascēdendo accepit
que nō auferet ab ea in eternū. Et iō p ei⁹
hodierna gl'ia dignū est vt oēs nos exulte
mus & letemur & dem⁹ gl'iaz deo. Sicuti
etiā oēs āgeli & celi ciues hodie exultādo
laudē deo & scte ei⁹ genitrici decātauerūt
vt canit eccl'ia. Assūpta ē in q̄t maria in ce
lū: gaudēt angeli laudātes bñdicūt dñm.
xc. Ad qō q̄dez hortatur nos gl'iosus ille
Hieronym⁹ in sermōe de assumptiōe ita.

dicēs. Hodie nanq̄ gl̄iosa sp̄ ẏgo maria celos ascendit rogo gaudete q̄ vt ita fa/ tear ineffabiliter sb̄limata cū xp̄o regnat in eternū: regina mūdi hodie de terris et de p̄nti seculo neq̄ eripit. Iterū dico gau/ dete q̄ secura de sua imarcessibili gl̄ia ad celi tā puenit pallaciuz. Exultate inq̄t ac gaudete et letek ois orbis: q̄ nobis hodie oibus eius interuenientib⁹ meritis sal⁹ au cta ē. et infra subdit dicēs sic: Quia inq̄t iter salutis nr̄e in laudib⁹ ē saluatiōis hor tor vos t cōmoneo in hac sacra solēnita/ te genitricis dei marie nolite cessare a lau dibus. q̄ si ẏgo es gaude q̄ meruisti esse et tu qđ laudas: tm̄ cura vt sis que digne laudare possis. Qđ si cōtinens es t casta venerare t lauda: q̄ nō aliunde constat vt possis esse casta q̄ ex gr̄a xp̄i q̄ plenissime fuit in maria quā laudas. q̄ si coniugata certe es aut peccatrix nihilomin⁹ cōfitere et lauda. q̄ inde oibus mia p̄fluxit t gr̄a vt laudent. et q̄uis nō sit speciosa laus in ore p̄cōris noli cessare a laude q̄ inde p/ mittit tibi venia vñ t omnibus vt laudes Hec Hiero⁹. vbi sup̄. Itaq̄ ad laudez et gl̄iaz ip̄i⁹ btē ẏgis h̄ tria misteria notabi mus. fm qđ in euangelio ipo festiuitatis hodierne ipsa de tribus figuraliter com/ mendatur et laudatur.

1. de vita actiua significata ī martha tc̄.
2. đ vita p̄templatiua ꝓcata in magdalena.
3. đ vita fruitiua significata ī pte optia

Articulus primus quō vita actiua btē marie designat ī euā gelio assumptionis marie ꝑ martheactionem.

Circa primum mi/ sterium đ vita actiua btē marie significata ī martha p̄ma frō/ te tria dubia inq̄renda nobis occurrūt. Primū dubiū seu q̄stio p̄ma ē Vñ et cur sic eccl̄ia agit q̄ in assūptionis solēnitate p̄cipua: nō legit aliq̄d euāgeliū p̄tinēs ad btām ẏginē mariā. sed h̄ qđ p/ tinet ad martham t magdalenam videli cet Intrauit iesus in quoddaz castellū: id est in bethaniā et mulier quedaz martha nomine excepit illum in domū suā. t huic erat soror nomie maria scz magdalena tc̄

Ad hoc p̄mus rn̄det fm Antho. flor. quarta pte sue sūme ti. xv. ca. xlij. q̄ h̄ euā/ gelium quantuz ad sensum litteralē. Ve/ rū quidem non p̄tinet ad beatam virginē sed ad marthā t magdalenā. Quantum autem ad sensum spūalem t allegoricuz congruentissime p̄tinet totū ad btām vir/ ginē plusq̄ ad alterū: et ideo bñ pōt đ ipa hoc euāgeliū legi. Sed quare ī solēnitate assūptiōis potius q̄ in alijs festiuitatib⁹ beate virginis legat̄. Dici pōt q̄ vt eccl̄ia suos filios doceat t alliciat in exēplo btē ẏginis marie que hodie est assūpta in ce lū t ad sūma p̄mia p̄uecta meritoz. Qua liter vicz t q̄bus meritis etiaz ip̄i fideles valeāt p̄mereri vt assumant̄ t p̄ueniāt ad illā celestē vitā fruitiuā btōz. Hā vt dicūt Aug⁹ t Rich. Idcirco scrōz gesta in ec/ clesia legunt̄ t festa eoz celebrant quaten⁹ eos imitari studeam⁹ in ẏrtutib⁹: quoz. se sta r̄colim⁹ vt sic ad cozūdē societatē ī celo p̄tingere valeam⁹. Itaq̄ aduertendū q̄ in hoc sacro euangelio figurat̄ t designat̄ triplex vita spūalis sicut dicūt Gre. Aug⁹ t alij catholici doctores Prima est vita actiua gr̄a informata hec significat̄ ī actio ne martbe. que excepit iesum in domū suā et satagebat circa frequens misteriū t sic sollicita turbabat̄ circa p̄ma. Scōa ē vita cōtemplatiua deo associata hec signi ficat̄ in cōtemplatiōe magdalene: de qua dicit̄ ī euāgelio q̄ sedebat sec⁹ pedes dñi iesu. t audiebat ẏbū illi⁹: et ip̄a de sororis sue cura nō erat sollicita sed tm̄m verbi xp̄i dulcedini intēdebat tc̄. Tertia est spūalis vita que dicit̄ fruitiua in gl̄ia ce/ lesti firmata. hec significat̄ in optima pte quā elegit sibi maria q̄ nō auferet̄ ab ea ī eternū. Prima vita ē bona. Scōa melior Tertia optima. Per p̄mā pueni/t ad se cundā. Et p̄ vtrāq̄ ad tertiā. q̄ actio q̄. s. p̄sistit potissime ī exercitio ẏrtutū mozali/ um disponit ad p̄templationē. sicut di. Gre. vi. li. b. mozal̄. Qui inq̄t p̄templatiōis arcē tenere desiderāt: necesse ē vt p̄us ī campo actiōis se p̄bēt. Deniq̄ p̄ merita vtriusq̄ scz actiōis t p̄templatiōis hui⁹ vite pueni/t ad p̄mia ampliora supne vite scz fruitiue

Uñ ex his docemur q̄ sicut btissima vir/go in pñti exercitādo se in vita activa tcō rēplativa quenit hodie ad fruitiōis sup/ne sūma pmia. Ita et nos in his exercita/ri debem⁹ in vita pñti vt cū xpo et sctā ei⁹ mre regnare et frui valeamus in vita cele sti. O de⁹ me⁹ qd tūc erit ō mūdanis q̄busdā hoib⁹ bestialit heu viuētib⁹ totā vitā i voluptatib⁹ carnis t mundi vānitatibus ex pēdētib⁹. Vere tales ignū detinō possi de būt sacre scpture teste cloq̄o. Attēde tibi o hō ne pdas maxia bona celestia p delecta mēto momētaneo. t vt loquar cū ps. Ne/lite fieri sicut equ⁹ t mulus q̄b⁹ nō est in/tellectus. q̄ multa flagella pcōris i infer no. Disce miser exēplo btē ỳginis spūal r viuere nūc in actiōe pietatis: nūc ỳo i ctē/platiōe p loco et tpe exerceri vt finē bonū et optimā vitā fruitiuā cū i pa possis sorti ri. Scōa q̄stio seu dubitatio occurrit circa pncipiū euāgelij Quid designat p hō q̄ ōr: Intrauit iesus i q̄dā castel. Ad qō Rñdetur fm doctores pcipue Antho. vbi supra q̄ hoc significat ingressum filij dei i in mundū. Nā mūdus iste castellū dicit: quia habet pditiōes castelli rebellis ptra deū in quo principatur diabolus p varia vitia. Mūdus em̄ totus in maligno posi tus est. i. Joh. ij. Nimiz pmo castellū for/te fundat in alto mōte ita mūdus iste po/situs est t fundamētū habet in alto super bie t pompe. Scōo ad instar castri mū/dus munitus ē lapidib⁹ duris qui frangi nō possunt: vicz auaricie: vsure: fraudulen tie: simonie: rapine: q̄ ita duri sunt in mū/danis hoib⁹ tales defectus vt frangi non possint p iacula verbi dei. Quis em̄ ē qui velit restituere rapinas vsuras: et būficia simoniaca relinq̄re quasi nullus. Tertō q̄ ad instar castri hz fossatū plenū aqs īmū dis luxurie et feditatis in quib⁹ sunt rane co ax acclamātes et psuadentes in eis pcue rare. Quarto q̄ ē clausum p inimicitiaz et odiū nō intromittens diuinā charitatē et fraternā Quinto q̄ habet pusionē di uersaz esca p gulā. Sexto q̄ habet ar/ma diuersa p ira vt linguā ad detractati/ones t vituperia faciēda. manus ad vindi/ctā: t arma ad occisiones t mutilationes fraternas. Septimo est quietus p acci/dia. quia q̄ hoc castellū erat deo rebelle t inobediens. iō misit filiū suū ad subiugā/dū qui venīedo in hūc mundū pncipē mū di. i. diabolū eiecit foras: ipe met teste Jo. xij. Nūc iudicium est mūdi: nunc pnceps mūdi h⁹ ej̄ciet foras tc. Sz heu m'ti ad huc hoīm impiozū pactū indissolubile fir māt cum diabolo sese ipi subīcientes: ad quecq̄ vitia ppetranda. Sed qd erit in fi/ne mūdi talib⁹ vtiq̄ dicet eis xps. Ite ma ledicti in ignē eternū q̄ patus est diabolo cui seruistis t āgel⁹ ei⁹ Mat. xxv. Ue illis et ve q̄ eosdē demōes habēt tozmentes sem piternos quib⁹ hic seruierūt. vt dicit Gre gori⁹ tc. Tertia questio vel dubitatio Qualiter p actionem martheꝫ figuratur t significat activa seu activa vita btē virgis marie vel in q̄bus eius actib⁹. Ad qō rñdet fm Antho. vbi s. t cōcordit alios doc. sacre pagine q̄ possime in tribus vt pareꝫ ex sacra lectione euāgelij.

Primo in exceptione
Secundo in ministratione
Tertio in turbatione

Primo quidē in saluatoris exceptōe. q̄ scribit q̄ cū intrauit iesus in castellū id est mundū istū. mulier q̄dā martha nōie ex/cepit illū in domū suā. Ubi nota verba t signa misteria. q̄ dicit q̄ mulier excepit ie sum. t q̄ martha nōie excepit illū. t q̄ in domū suā excepit ipm dei vicz filiuz. que oīa t singula significāt modū cōceptiōis xpi facte in vtero btissime ỳginis. Nā pri mo btā ỳgo excepit iesum dei filiū q̄n ve/nit in hunc mundū. q̄ cōcepit eū t quenie ter ōr: mulier excepit eū. q̄ mulier etbimo logizat. quasi mollies hez. i. dōm vel berē id ē xpm. Uñ ꝓter h̄ anthoma stice btā ỳgo ōr: mr fm ꝗ. d. in suo mariali q̄ hec mr maria in tm emollijt deū et placauit ac mitigauit vt nōs defectus su sciger i suo sacro vtero q̄ defectū nesciebat fieretq̄ passibil t mortal⁹ fameſcēs t siti/ens atq̄ nras iniq̄tates ipe portaret satis/faciēdo t miserēdo nr̄i: q̄ an vel q̄ndā ō mi norib⁹ peccatis duram vindictam expete bat. vt de diluuio t sodomitis quos anti/q⁹ dure puniuit. Dō ỳo cū fere p totum mūdū sint maiores i illis crimib⁹ nō facit h̄ punitōz i mūdo sz paricī expectat pīn

eum xps in cruce pẽderet videns matrez dixit Mulier ecce filiꝰ tuus Joh.ix. quasi diceret. Ecce verꝛ tu mulier que me tantũ molliuisti z mitigastivt tot z tãtas penali tates q̃b nũc afficiorꝭ in cruce suscipierẽ in tuo vtero ꝑ gñe hũano : z vt sic acerbissĩa morte morerer feciſti z me iclinasti sic ad mĩam. ecce g̃ filius tuꝰ. i. hõ quilibet ĩ gña vt sis z tu ꝑ eis interuẽtrix ꝑ quoꝝ salute ego nunc sto in tormẽtis. Ulñ z ipa beata ẏgo signifikaꝝ ꝑ ẏginẽ q̃ ferocissimũ rinoceront̃ emollit z ĩ sinu suo dormire facit et sic vinculaꝝ capiꝝ z occidiꝝ. Ecce g̃ patz ꝓpositũ in misterio ꝓdicto: qz mulier excepit iesum Scõdo btã ẏgo excepit iesum tanꝯ martha noĩe. Hec q̃ppe martha ꝑm hyſtorias dicit fuisse ẏgo. Et interꝓtatur martha. i. ꝓuocans seu dñans ꝑm qõ dicit Hiero. Et iõ ꝙuenienter significat beataz virginẽ que ꝑ suã ẏginitatẽ z humilitatẽ ꝓuocauit dñm iesum venire in suũ vtez et ipa facta est dña mũdi. vñ ipa cecinit Luce. i. Quia respexit hũilitatẽ ancille sue ecce em̃ ex hoc btãm me dicẽt. tanꝯ dñaz mundi oẽs gñatiões. Tertio btã ẏgo excepit iesum in domũ suã. i. in vtez ꝓrium. Ulñ canit eccl̃ia Domus pudici pectoris tẽplũ repẽte fit dei: intacta nesciẽs virẏ/bo ꝙcepit filiũ. In hac sacra domo. s. vteri virginalis plusꝯ martha: imo ꝑ omiby ex cellentissime incõparabiliter ipa btã ẏgo exhibet xpo opus actiue vt claret ꝑ singula opa mie. Nã ibi deũ ꝑ nobis egenũ factũ vestiuit carne a spũsancto formata de suo mũdo corꝑe. Jtẽ ipm aluit cibãdo z potãdo in vtero sacro nouẽ mẽsiby habitantez de sanguine suo purissimo z ẏgineo. Jpm quasi tenerrimũ z infirmũ fouit: ipm hospitio ẏginali receptũ q̃tauit tãꝯ ĩ lecto g̃tissimo quẽ z sedula deuotiõe adorando nasci expectauit ex vtero. O ꝯta charitate quãta mẽtis hylaritate q̃tidie ipi ĩ vtero manẽti gras egit ꝑ eo q̃ in ei⁹ vterũ descendere dei filiꝰ dignatus sit: ecce g̃ ꝓma actio. Scõdo actio btẽ ẏginis significaꝝ in martbe mĩstratiõe. qz martha inq̃t satagebat circa frequẽs misteriũ. Hoc certe opꝰ fecit btã ẏgo in tpe ꝙuersatiõis xpi in mũdo vt ptz ꝑ singula. Equidẽ in eius natiuitate mĩstrauit sola maria. qz vt dicit Hieronym⁹ Nulla obstetrix nulla ibi mulierũ sedulitas interceſſit: sed ipa sola virgo de terra xpm natũ leuauit. ipa nudum pãnis inuoluit ipsa sola famescentẽ lacte ẏgineo cibauit z potauit. ipa vlnis portauit et balneauit. O ꝯ frequẽter ipm ꝙvt filiũ osculabaꝝ z vt deũ amplexãdo z adorando venerabaꝝ. Et certe pie credit q̃ q̃tienscũq̃ eũ manib⁹ tãgere optebat vt cõtrectare in vlnas suscipiẽdo aut in gremium ꝓmũ eundẽq̃ adorabat genuflexo z capite iclinato. sicut z sacerdos q̃tiẽscũq̃ in altari accipit manu corꝑ⁹ xpi ĩ eucaristia totiẽs ꝓmũ adorat tẽ. Tandẽ cũ accreuisset xps sola ipa sibi fecit tunicã incõsutilẽ Et q̃s põt cogitare sufficiẽter: ꝯ dulciter xxx. ãnis cũ ipo ꝙuersata sit in vna mensa comedẽdo: cibũ ei apponẽdo: z dulcissime alloquẽdo se mutuo atq̃ ĩ omiby nccẽs mĩstrando vel obediẽtiam xpi quã sibi vt mr̃i reuerẽde exhibebat vidẽdo: quia erat subdit⁹ eis. s. pentib⁹ Lu. ij. Denicq̃ ipa eũ vsq̃ ad passionẽ secuta est z cũ alijs mlie/ribꝰ scris ꝓdicationẽ eius audiuit z ei mĩstrauit. vt dicere possit illõ Eccl̃i. xxiiij. Jn habitatiõe sctã coz̃ ipo mĩstraui. Ecce se cũda actio qua dña mundi maria satagebat circa frequẽs mĩsteriũ Tertio opus actiue btẽ ẏgis significaꝝ ĩ marthe turbatione. qz ait: martha martha sollicita es et turbaris erga plima. Hoc nẽpe fecit btã ẏgo ĩ filij passiõe. Tũc ei turbata ẽ ꝑm sẽsitiuã ptẽ z solicita erat circa plima qz videbat ꝑ plima vulnera lacerari carnẽ xpi Etem̃ q̃n audiuit eũ captũ adeo turbata ẽ vt vix ꝛmaneret ĩ ea spũs ꝑ doloze: z tũc ad se reuersa solicita erat eũ videre si quo posset anteq̃ occideret Jtẽ mane ferie sexte cũ vidisset eũ duci ad pylatũ: facie ꝙsputũ: alipis tũefactũ: ligatis post tergũ manib⁹ more latronũ: vix potat ꝑ doloze capeanhelitũ z tũc solicita erat si posset apꝓpinq̃re z filiũ ꝙsolari mr̃no ãplexu. Tãdẽ q̃n vidit eũdẽ duci ad mõtẽ caluarie batulatẽ sibi crucẽ: O ꝯ solicita erat z dicebat o fili mi ꝑdulcis nate vtinã posſem te iuuare: vtinã dare mih cruꝛ ista vt portarẽ ꝑ te tẽ. ꝓterea q̃n vidit crucifixũ z audiuit sitio clamãtẽ: ꝯtũ putas turbabaꝝ ꝑ doloris ãgustia z sollicita erat vt aquã frigidã

prebere posset. z dicebat forte sil'ia verba. O dilectissime filio nate mi amantissime ego tibi in puericia dedi lac virgineū Et nūc ecce etiā poculū aque tribuere neḡo. vt refrigerem te: z plura talia. Vñ Aug⁹ Quis extimare pōt quāto merore z dolore vulnerabat maternū cor sup vnici z naturalis filij passione quē tam caste ꝯcepit tam gaudiose pepit: tam dulciter aluit. vidit cum ligatum z soluere non potuit. vidit corpus vulneratū z alligare non valuit: vidit sanguinē fluentē z abstergere nequit. Caput inclinatū z sustentare nō potuit. flentē z ꝯsolari non valuit: audiuit sitio clamātē z ei aquā mīstrare nequiuit. Vere ḡ ipa dicere poterat illud ps̄. Turbata sunt omia ossa mea z aīa mea turbata est valde. et ℔ tū p filij passione. tū p discipulo⁊ scandalisatiōe: tum p iudeo⁊ obstinatione. Ecce turbatio marie. O itaq⁊ homo xp̄iane disce exēplo marie xp̄m in tui cordis hospiciū suscipere p fidez z boni ꝓpositu⁊: satage eidem mīstrare p charitatis ac pietatis opa ac pnīe vere exercitia. Deniq⁊ eius passionē meditādo z cōpatiēdo defle. vt addaḳ tibi gratia in presenti z gl'ia in futuro. quia dicēte ap'lo si cōpatimur z conregnabimus.

Articulus secundus quō contemplatiua vita beate marie designaḳ in euangelio: qō scz legiḳ in festo assumptionis per magdalenam.

Circa secundū misterium de vita cōtēplatiua significata in magdalena videndū nobis restat quō per ipam contemplatio beatissime ꝑginis designeḳ Vbi notandū q in sacro ipo euangelio tria opera notanḳ fuisse in magdalena pti nentia ad ꝯemplationē p q̄ significaḳ btē marie ꝯemplatio q: hec sūme fuerit i ipa.

Primū i eo q ōr sedisse z ꝑbū audisse
Scōm i eo q ōr sororē suā solā reliqsse
Tertiū in eo q dicitḳ a saluatore
vnum tantum necessarium esse

Primū est q magdalena sedebat sec⁹ pedes dñi et audiebat verbum illi⁹. q: mēs eius suspensa erat totaliter in xp̄m deuz et mira suauitate pascebaḳ in diuini ꝑbi audition̄e z meditatione. hoc opus tenetis z vos si sedetis in predicatione attente audiēdo sermonē z deuote meditādo Hoc opus ꝯemplationis sūme fecit mr̄ christi plusq̄ omis creatura. Hā ipa in ꝓportionabiliter magis q̄ in magdalena z in q̄cunq; sancto fuerunt hec tria vicz Illuminate mētis in deum eleuatio. z Verbi xp̄i intēta auditio atq⁊ suauissimi dulcoris degustatio et assaporatio. Primo in q̄ sūme fuit beata virgo illuminata mente in deum eleuata. q: vt volunt doc. in ei⁹ sanctificatione in vtero materno tanta ei sapientie claritas a deo supinfusa est que z in supuentione z obumbratione spūssancti quādo vicz cōcepit filium est adaucta adeo q vix potest exprimi q̄ eleuatum et illuminatū intellectum habuerit sup oēs alias puras creaturas. sup neronem q̄ habuit peritiā artiū mechanicaꝝ. sup Arist. qui oīm naturaliū rerum clarā noticiam habuit. vt testatur etiaz hieronym⁹ de ipso super Platonē qui substantiaꝝ separatarum noticiā tradidit. sup Ptolomeū regē qui astrorū oīm noticiā acq̄siuit. Deniq⁊ super moysen qui creaturarū nouit originem. qō Aristoteles ignorauit. Viditq⁊ deum facie ad faciem. Sup Stephanum qui vidit celos aptos. Sup paulū q̄ vsq⁊ ad tertiū celum raptus est. Sup dauid q̄ fuit ꝑm theologos in primo di. ij. eximius ꝓphaꝝ eo q altiora ꝓphetauit. Sup iohānem baptistā qui p̄dixit aduentū xp̄i z digito demonstrauit. di. Ecce agn⁹ dei. Super Johannē euangelistā qui dixit In p̄ncipio erat verbū ꝛc. De quo ait Aug⁹ q si parū altius intonasset euz mundus capere nō potuisset. Preterea sup omēs sanctos z sanctas dei fuit beata virgo illuminata. Vnde aliqui dicunt qō z sanctus Bernardinus de Senis in suo sermone de admirabili gratia z gloria matris dei tenet z astruit. q videlicet tanto lumīe illustrata fuit beata virgo cum esset etiam in ventre sue matris q nō tantūmō plene habuit liberi arbitrij vsum z plenū lumē rationis: sed etiam fuit in sublimiori con-

tēplationis statu ꝙ vnq̄ aliqua pura creatura viatrix in etate pfecta. Ista q̄ tā altissime ꝓtēplationis lumē habuerit vt pfectius etiā in vētre mris ꝓtēplaret deū ꝙ vnquā fuerit ꝓtēplat⁹ aliqs in pfecta etate. Et licet aliqñ sicut t ceteri corpal'r dormiret. attñ somn⁹ q̄ pellit in nob liberi arbitrij actū t merēdi vsum nō fuit in ipa. vñ dicere poterat illō Cant. v. Ego dormio et cor meū vigilat. s. in ꝓtēplatōe. Ut ipsa magis excessit in ꝓtēplatione dei dormiendo ꝙ aliqs ali⁹ vigilādo. In quo q̄dē lumie cōtēplationis altissime ipa btā ẏgo pfecte hoc intellexit t cognouit Prio naturā creatā irrōnalē Scō naturā creatā rōnalē Tertio naturā creatā spūalēm. angelicā Quarto naturā increatā diuinalē in cui⁹ vicz creatoris lumie coḡuit omēs creaturas. t oīa q̄ erāt fugiēda t aspnāda et q̄ erāt sequēda t amplectēda t p quem modū oīa eēnt odiēda vel diligenda. Habuit em̄ tantā cognitionē creatoris vt i ipsa cognitiōe oīa alia cognosceret vt in ipsa ẏificaret illō ꝙhē. In lumie tuo videbim⁹ lumē. Etem̄ Arist. in iij. de aīa i ꝓncipio ait q̄ potētia sensibil' pcepto obiecto excellenti impedit postea in actu suo circa obiectū mīmū vt ptz de illis q̄ postq̄ viderūt solē nō pñt videre mima. Potētia aūt intellectualis econuerso postq̄ intellexit sublimia facili⁹ intelligit infima. Et ideo btā ẏgo sblimata ad tantā cognitionē dei q̄ a nullo creato intellectu ꝙhēdi pōt facilime postea intelligebat oīa creata et pfecte oīa p̄dicta. Nec mirandū si añ debitā etatē hec p̄missa habuit btā ẏgo. Nam brūs Nico. i infantia tm̄ vsū rōis habuit vt quartā t sextā ferias discerneret t ieiunaret. sctūs vero Benedict⁹ i pueritia cepit miraculis coruscare. Et Johes baptista vt inquit Ambrosius sup Lucā vere cognouit xp̄m in vtero mris nō ex natura sed gr̄a Qui etiā i etate q̄nq̄ annoꝝ fugit mundū t intrauit desertū. Si igit isti habuerūt vsum rōnis ante debitā etatē q̄ est vij. annoꝝ de lege cōmuni, extra de delic. puer. ca i. Et de pe. t re. ca. Omis. quāto magis de beata virgine altiori t ampliori mō ista credenda sunt. Merito ergo ipsa vocata ē maria qđ interpretatur illumi/

nata vel illumiatrix sm̄ Hiero. q: nomia debēt esse ꝓsona rebus. xij. q. i. in ca. Clericus. Et de pben. t dig. cap. Cū sm̄ apl'm. Ecce marie illumiata ꝓtemplatio p quā sedebat mētaliter sec⁹ pedes oñi tc. tanq̄ t plusq̄ magdalena Scdo plusq̄ magdalena vel q̄libet creatura verbū xp̄i intē te audiebat btā ẏgo q̄ non solū publicas p̄dicationes oñi ihesu qñ cepat iam p̄dicare Sz etiā i puato qñ puer erat audiebat ẏba secretoꝝ celestiū t vite fute occlta misteria ad sui ꝓsolationē ab eodē dño ihesu. Nā sm̄ Antho. florē. vbi s. Btā ẏgo. sciens dñm ihesuꝫ q̄ tantā sciam tūc puer habebat quātā nūc i celis habet: verisil'e ē q̄ interrogabat eū aliqñ de secretis celestib⁹ Et pie imaginari pōt q̄ btā mr̄ ponebat filiū suū dulcissimū ad sedendū t ipa būiliter se ponebat ad pedes ei⁹ di. O dilecte fili et deus meus. Rogo vos dicite mihi de diuinitatis t sancte trinitatis gl'ia. et de ordinibus angelorum quō stant in cel' quia moyses t alij ꝓphete de his nil dicūt Et de sctis aniabus vbi collocabunt. Et q̄s bon⁹ fili⁹ quis interrogatus a matre de re bona non rīderet ei ad ꝓsolandū eā Rīdens q̄ fili⁹ dixit. Ego inq̄t cum p̄re t spūsctō ab initio t ante secula eternaliter gl'ia diuinitatis vnum sumus. Ego a p̄re eternaliter genit⁹ filius. pater vero a nullo: spūssanct⁹ aūt ꝓcedēs a me filio t a patre equales tres ꝓsone in vna substātia diuina existētes ab eterno. coequalis eternitatis: immensitatis omīpotentie: comiscie vel sapie: benignitatis t bōitatis. Denicq̄ ego filius dei inquit ab initio cum patre et spūsctō creaui celum empireum et mox ipm̄ replerūt angelis q̄ sunt distincti in nouē ordinibus tc. Item interrogauit iterū illa di. Ubi eras fili cū mūdū nōdū creasses. Respondit in patre t spiritusācto. t pater i me t spūsctō. Et spūsctūs in me t patre. et cū nil creatum foret erat deus totus in seipo sūma in gl'ia diuinitatis eternaliter felix t laudabilis p secula Et illa. quale ē illō celū fili mi vbi gloria tua t oīm angl'oꝝ fulget Rīdit o dilecta mr̄ ē illō pulcherrimū: speciosissimū: lucidissimum: et spaciosissimū: iocūdissimū t amenissimum. Nam ciuitas illa non eget sole

sunt luna sz claritas dei illumiat eã. Et ite rũ introgabat di. O fili. quales sũt illi angeli t q; ex eis i supioribꝫ atq; q; i inferioribus aut medijs ordibꝫ. Rñdit dñs iesus O dulcissima mr angeli sunt purissimi et mũdissimi tãq; specula deiformis bonitatis. supiores sũt i eis seraphin. t infra eos cherubin t throni: media hierarchia sunt dñatões: ꝓncipat⁹: ptates. Jnfima: ꝓtutes archãgeli ãgeli. At illa aiebat. Gabriel inquit q; mihi ãnunciauit ꝯceptũ tuuz o fili ꝑdulce ꝑe fuit pulcherrimus. sed t ãgeli q̃s mihi appentes sepi⁹ vidi fuere formosi valde. At dñs iesus in hac vita non põt videri plene eoz pulcritudo. q; in fuo videbit mira eoz formositas: quã nequaq; mẽs hoim trenoz valet in pñti vita cogitare ad plenũ tc. Jtez illa o fili q̃les aie stabũt cũ angelis. Rñdit iesus ꝑm merita et demerita assignabũt. alij in supioribus: alij i medijs: alij i inferioribꝫ angeloz ordinibꝫ: ex q̃bus mali angeli ceciderunt tc. At illa. Fili mi apli tui vbi erũt. Rñdit iesus in supmo ordie. q; ardentissimos eos mea ignita caritate spũsctus me⁹ ꝓficiet dignos ꝓpr̃ q̃ seraphin ordinẽ merebunt.

Jtem o fili ꝑdulcissime: ego in q; ordie ero Ar fili⁹ o mr amãtissima vos nõ eritis in aliq; hoz ordinũ. sed sup oẽs choros angeloz exaltabimi tanq; regina in throno regio. Due em cathedre sunt nob ꝑparate in celis Una mihi q̃ est a dextris dei pris. Altera vob o mr venerãda. vt t vos sitis ad dextrã meã: iuxta illõ ps. Astitit regi. a dex. t. tc. Et. iij. Re. ij. Posit⁹ ẽ thron⁹ ad dextrã regis. t sedit mr ei⁹ ad dextrã ei⁹ tc. Jtẽ altera die introgabat mr filiũ de locis penalibꝫ iferni. Et xps edocebat quõ pueri in lymbũ pueroz nunq; facie dei visuri. Et purgãde aie in purgatoriũ. atq; aie dãnande in inferiorẽ infernũ ponenr. Vbi et ꝑm diuersa petã diuersis penis punienr. Jnsup cũ xps publice ꝑdicaret seqbar eũ mr ei⁹ sedẽs secus pedes ei⁹ t audiẽs ꝓbũ illi⁹. Ecce ꝙ verbi christi auditio figurata in magdalena tc.

Tertio in maria fuit multomagis ꝙ in magdalena: dulcoris diuini atq; suauissimi degustatio sup oẽs creaturas vt oñdit Aug⁹ i omel. hui⁹ euãgelij ita dicẽs: Deꝑte marie q̃ optima ꝑdicar q; et quar t ꝙ ta fuerit in btissima ꝓgine maria q̃s dignе eloquer. qm̃ magna mꝛitudo dulcedis dei fuit in ea. qñ spũsctus in eã supuenit et ꝓtus altissimi obũbrauit: t de eodẽ spũ ꝯcepit. Quid ẽ qđ in ea nõ sapiebat i qua dei sapia habitabat t in cui⁹ vtero xps sibi corp⁹ adaptabat. maria hec non tm̃ ad pedes sed etiã ad caput dñi sedẽs audiebat ꝓbũ illi⁹: hec ꝙseruabat oia ꝓba. s. pastoz angeloz magoz necnõ t ipi⁹ filij cõferẽdo in corde suo. Nemo vnq; sicut hec ꝓgo btissima gustauit ꝙ suauis ẽ dñs inebriabar ab vbertate dom⁹ sue t torrente voluptatis sue potabar. Hec mirum qm̃ apud eã: imo itra eã erat fons vite de qua manabat tãta ꝑfectio vtriusq; vite. Hec ille.

Capitulũ. II

Ecũdũ op⁹ ꝓtẽplatiue vite oñdit euãgelistã in eo q; dixit: Martha soror mea reliqt me solã mistrare. Nimiz in aia hũana due sorores sũt vicz supior ps rõis q̃ in ꝓtẽplatiõe intẽdit deo Et inferior ps rõis q̃ p vires sensualium mẽbroz exterioz i bonis actibꝫ et opibus mie exercer ꝓpter deũ. et q; hõ occupatus exterioribꝫ actiõibꝫ ipedir ab altitudie cõtẽplatiõis t distrahit mẽs ad iferiora. Et itez qñ hõ intẽdit cõtẽplationi recolligit mẽs ab inferioribꝫ ad supiora t suspendit ab actiõibꝫ exterioz sensuũ. q; dicẽte phoiij. de aia. Jntellect⁹ q̃cũq; se ꝙuertit totaliter se diuertit. Vñ sic fit q; soror sororez solã relinqt qñ rõnis ps supior abstracta ab exterioribꝫ t intẽta diuinis: exteriores actiões exeq̃ nõ curat adiuuare. Utrũ in btã ꝓgine maria ꝑm qđ dicit mgr ybertinus ô Casali ordis mioz i li. arboris vite crucifixi hec fuit singlare t mirabile munus gre q; occupatiões exterioz sensuum circa queq; opa bona t misteria dñi iesu: nunq; impedirẽt i ea recollectionẽ mẽtis et ꝓtẽplatiõis actũ ac exprimẽtalis gre gustũ. sed et ipe ꝓtẽplatiõis act⁹ mẽtẽ marie plene in deũ recolligẽs nũq; ipediuit virtuosũ t debitũ officiũ administratiue proximoz sensuũ qn t sic dulcissime mistraret filio suo iesu tã in infantilibꝫ ei⁹ ncãtatibꝫ ꝙ in alijs i decursu vite sue opportunis atq; i instructiõe apl̃oz t alioz ꝓximorũ.

Immo iste duc pfectiões: actio ⁊ ꝓtẽplatio in ipa mutuis se respectib cõnue intendebãt ad virtutũ ⁊ gl'ie cumulũ. Itaq; ho opus ꝓtẽplatõis qđ dixit martha soror mea reliqt me solã ministrare precipue fuit in beata virgine maria post xp̃i ascensionẽ qñ ipa fuit derelicta in terris solatio pfentiali sui filij destituta. Nã licet gauderet de filij honore cũ ascendit in celum tamen de sua tristabat absentia. quia vt dicit Hieronym⁹. Naturali affectu magno mouebat optans p̃nti filij sui quez sũme diligebat et merito. quia sciebat ipm hominẽ fore sanctissimũ ⁊ deũ gl'iosum qui ei multa bñficia p̃stiterat vt ẏgo cõciperet sine dolore pareret: et dña mundi mr dei fieret atq; omni gr̃a eã plenã reddidisset. Desiderãdo g̃ filiũ .d.sepius. O fili dilectissime vtinam adesset illa hora: qua de hac valle miserie dissoluar ⁊ ero tecum in celo. Et aiebat cũ dauid ps̃. Sitiuit ania mea ad deum fontẽ viuũ qñ veniã ⁊ apparebo ante faciem dei ⁊c. Vñ ipa tanq; altera Martha p desiderij pietatem conq; rebat iesu q nõ hꝛet adiuuamentũ solacij sororis sue id ẽ felicitatis superne vbi conuiueret christo. Capitulũ III

Ertiũ opus ꝓtemplatiue notanr
t cũ dicit: vnũ est necessariũ ꝑm lyrã vnũ id est vnitas mentis ad deuz Finaliter em̃ hoc vnum est necessariũ homini. vt sit vnum cũ deo p vinculum charitatis. Qui em̃ adheret deo sez p charitatẽ vnus spũs fit cũ eo. i. Lo. vi. Nã deꝰ charitas est et qui manet in charitate in deo manet ⁊ deus in eo .i. Joh. iiij. Unde dicit charitas quasi cara vnitas. q; vnit nos deo. Et quãto magis hoc facit hõ tãto appinquat statui beatoꝝ ⁊ tanto magis pficitur Hoc fuit pfectissime in maria matre dei que totaliter ad deũ uersa ad nil aliud intẽdebat: ad nil aliud vacabat: nisi vt vnita deo p charitatẽ indesinenter viueret in xp̃o ⁊ xp̃s in ipa Vñ Hiero⁹. in sermone de assumptiõe dicit ð ea. Puto quicqd cordis est quicqd ẏtutis hũane si totum adhibeas nõ sufficiat vt cogitare valeas quanto indesinẽter cremabat ardore p̃ amoris: quãtis mouebat repleta spũsctõ celestiũ secretoꝝ ictamẽtis dũ reuolueret anio cuncta q audierat: que viderat: que cognouerat Hec ille. Nota g̃ q sicut mater cũ habet filiũ mortuũ cũ fletibus sepe respicit vestes filij. sic brã Daria vt idẽ Hieronym⁹ dicit visitabat loca in quib filius eius fecerat aliqõ mirabile opus: ꝓtemplãdo illa sacra misteria Aliqñ in nazareth ibat ad locum vbi fuit ꝓceptus xp̃s: ibi ꝓtemplãdo imensam dei charitatẽ qua misit vnigenitũ suuz in mundũ. Aliqñ ibat in bethleem vbi natus est xp̃s: meditãdo eius sũmã humilitatẽ. Aliqñ in hirl'm vbi p̃dicauerat i tẽplo recordãdo ei⁹ doctrinã suauissimaz et sapiam. Aliqñ ad mõtẽ caluarie vbi crucifixus est ⁊ tota resoluebat in lachrymas ex dulcedine diuini amoris in ibi ostensi.

Indeq; ad sepulchꝝ ⁊ ad alia eius loca Hec tamen pegrinatio beate ẏginis ad loca sancta ꝑm beatũ Ambrosiũ intelligẽda est magis ꝑm spiritũ q̃ ꝑm loci discursum. quia sez domi manẽs ꝓtẽplabat que filij fecerat in illo vel illo loco: ⁊ sic tota cõuersa fuit ⁊ intendẽs ad hoc vnũ sez diuine charitatis vinculũ p totam suã vitam. O xp̃i g̃ fideles anie. O p̃cioso sanguine dñi iesu redempte. oẽs vos horor. vt ad eius matrẽ ꝓfugite ei quoq; supplicate vt impetret nobis gratiã p quã et nobis sapiat sicut sibi iesus crucifixus ⁊ cũ ipa in xp̃i vulneribꝫ moremur. Eius sanguinez sp mẽte aspiciam⁹ i ipo viuam⁹ i ipo moriamur vt cũ pdulcissimo ipo iesu ⁊ pissima ei⁹ mre maria eternaliter cõregnem⁹ ⁊c.

Articulus tertiꝰ de vita fruitiua beate marie ⁊ qualibꝰ gaudijs ipsa est beatificata in tempore assumptionis necnõ in celesti patria in eternum.

Circa tertiũ misteum de vita fruitiua marie sig
c nificata in gte optima magdalene. quia dicit Daria optimam ptem elegit que non auferet ab ea Nota ꝑm Nico. de lyra q ipa magdalena dicit optimã ptem elegisse nõ q; Martha malã. sed illa meliorẽ: quia ꝓtempla-

rancꝫ matrē dei vel dñam mūdi: sed tāꝫ ancillā dei se reputādo. Vñ ait Lu.i. Ecce ancilla dñi fiat mihi ꝛc̄. z sic in eo q̄ desponsata ē fabro significabaꝫ q̄ cēt sponsa dei creatoris mūdi. Vñ et voluit filiꝰ dei christus fieri faber lignariꝰ cū ioseph p̄putatiuo exercēdo artē illā vsqꝫ ad etatis sue annū. xxx. sicut sonat scīptura Dar. vi Et ibidē exponēdo testaꝫ lyra. Denicꝫ claruit in ipa despōsatione nō solū misteriuꝫ diuine incarnationis: verum etiam maximū bonū humilitatis vt q̄nto sit maior in oibꝰ tāto fiat et būlior: vt sit mr̄ dei z vt or fabri. Itē tertio hec veritas scu ꝯclusio pbaꝫ. q̄ desponsatio fabro lignario facta sūme ꝯgruebat significatiōi nr̄e reparationis z saluatiōis p lignū crucis Vnde Crisꝰ. sup Dat dicit: Ideo ioseph fabro lignario maria dei mater desponsata fuit quoniā sponsus ecclesie xp̄s oīm salutem hoīm operaturꝰ erat p lignū crucis. Hec ille. Et sic patet rnsio ad quesituꝫ. Ad obiecta in cōtrarium: Rndeꝫ ad primū q̄ vt dicit btūs Tho. tertia pte sū. q. xxviij. ar. iij. Beata virgo habuit virginitatis votum tribꝰ modis. Primo in desiderio quia antecꝫ incarnatio filij dei ab angelo sibi annunciareꝫ virginitatē simplr et absolute nō vouerat eo q̄ non licebat q̄m in lege veteri phibituꝫ erat ne sterilis q̄s fieret in israel. Exo. xxiij. Propterea q̄ tempore legis oportebat generationi insistere tam viros q̄ mulieres. eo q̄ etiam ex illo xp̄s ppo expectabatur fm carnis originem nasciturus. habuit tamen beata virgo tunc temporis virginitatē z eius votū in desiderio vouitꝫ virginitatem sub cōditione: scz si deo placeret: voluntatē suaꝫ et desiderium diuino cōmittens arbitrio.

Secundo beata virgo habuit virginitatem in facto. quia postꝫ sibi innotuit ꝺ deo fore acceptuꝫ: scz vt virginitatē vouere antecꝫ ab angelo sibi denunciaretur et antecꝫ a ioseph despōsaretur: absolute virginitatem vouit. Tertio habuit virginitatez ex cōmuni beneplacito. nā postꝫ fuit desponsata ipsa simul cum sponso suo ex cōmuni voluntate z beneplacito ac cōsensu virginitatis votuꝫ emisit. Ad argumentuꝫ igitur dico cum Alberto super missus est ca. xl. q̄ licet beata virgo habuit firmū ꝓpositum z votum continētie poterat tamen consentire in desponsatione in maritalem societatem. facta tamen diuinitus inspiratiōe vtricꝫ de altero q̄ vellet virgo permanere. z sic consentire in cōiugalem vel maritalē societatem z non in copulam carnalē absolute: z sic nō obstat verbum Augu. dicentis q̄ vouentibꝰ virginitatē non solū nubere: sed etiā velle nubere damnabile est. quia hoc intelligiꝫ de nuptu carnalis copule z quādo sine certificatione a deo facta vellet quis post votū virginitatis ꝯiugia contrahere ꝛc̄. Ad scām obiectum Rndeꝫ p scām cōclusionem. et ad pbationez. dico fm Alb̄ super missus est ca. l. q̄ licet Sara Hester Rebecca z plures alie sancte mulieres prefigurarint beatā virginē mariā. ꝓterea tamen nō congruebat vt illaꝫ sponsi vel mariti p̄figurarent quo ad denoiationē sponsum beate marie virginis Cū em̄ ipe spōsus videlicet ioseph cōtrahere habuit cuꝫ virgine maria sanctū cōiugiuꝫ sine carnali copula: vt virgo conciperet virgo pareret z post partum virgo permaret. quam scilicet beatā virginē virgo ioseph coniugem in virginitate custodiuit z ministrauit eidem ac eius filio paterno affectu sincero. Nullo mō igitur decens erat vt quo ad hanc desponsationem sponsus btē virginis marie prefiguraretur per aliquē talem qui extiterit maritus per carnalez copulam. Vnde cum inter Saram z Abraam. inter Hester z Asuerū. et eodē modo inter Rebeccā z Ysaac ac alios cōsimiles: copula carnalis interuenerit: non decebat vt eis nominibus sponsus marie nominaretur. sed decebat vt istud ꝯiugium ac castissima desponsatio marie prefiguraret p Joseph qui castitatem z fidelitatem erga vxorem domini sui seruauit. vt patuit li. i. pre. ij. arti. iij. ca. xi. Ad tertiū dicenduꝫ q̄ hec desponsatio matris dei taliter z talē fieri debuit: vt et humilitas cōmendaret: et nobis in exemplum ꝓponeretur. z cum hoc significationi misterij incarnatiōis diuine ac nostre reparationis congrueret. sed

quia si beata virgo desponsata fuisset alicui regi magno: humilitas nō clarescceret Si vero pastori humilitas quidem clarescceret. sed misterio non satisfieret significationis predicte. similiter si piscatori despōsata fuisset nō ita satisfactū fuisset significatiōi ꝓtacte ex ꝓmissis rationibus: circa tertiam conclusionem positis igitur ꝛc.

Tract⁹ concluditur ꝙ licet nativitas salvatoris ex beata virgīe debuit manifestari ab angelis pastoribus propter hoc ſm lyram super Lucam. quia pastores erant simplices et absq⁹ cautelis malicie et occupati in officio sanctorum patriarcharū qui dicuntur fuisse pastores Genes. xlvij. talibus autem solent fieri diuine illumiationes ꝛ cōsolationes: iuxta illud Mat. xi. Confiteor tibi pater celi et terre. quia abscōdisti hec a sapientib⁹ ꝛ prudētibus et reuelasti ea paruulis. Licet etiā ꝓgrue bat matrem sub cruce cōmendari iohāni non quidem ratione eius ꝙ iohannes piscator erat. quia hoc ad id nil pertinebat: sed ratione virginitatis ꝛ humilitatis. vt videlicet humilis discipulus Johannes et virgo virgini ꝛ humilime matri sue obsequium ꝛ solatium preberet. Nihilominus summe cōgruebat vt virgo mater dei virgini ioseph fabro desponsaretur: sicut ex rationib⁹ ad⁹ antedictis in tertia conclusione tactum est. Vere ergo charissimi: dei mater per omnia commendabilis nobis existit. honorabilis et deuote celebris per quam miro ordine diuine sapiētie nobis salus prouenit. vere ꝛ ioseph eius spōsus: non immerito a nobis honoratur et deuotius ob amorem beate virginis veneratur qui tantā gratiam meruit vt in spōsam familiarem matrez dei haberet. O vtinam huic eorum sancte societati pauper ego ꝛ humilis seruulus affuissez ꝛ eis seruitia exhibere dignus fuissem.

Articulus secūdus ꝙ ipse sanctus ioseph sponsus beate marie debuit esse sanctissimus et mundissimus.

Capitulum.I

Ecundum misterii ꝺ: scitatis. Vbi inuestigandum non est vtrum iste ioseph spōsus benedicte virginis marie fuerit inter omnes viros sui temporis vir excellētissime sanctitatis: vt dignus habitus sit eligi in sponsum virginis dei matris Et pōt argui ꝙ nō quia si fuisset homo gratiosus ꝛ magne sanctitatis non debuisset dubitasse vel suspitionem hr̄e de beata virgine dei ꝑelecta virgine dei preelecta matre. Cum em̄ dicat apostolus. i. Corinth. xiij. Charitas nō cogitat malum scilicet de proximo suo. seq⁹tur ꝙ homo perfectus in gratia ꝛ sanctitate atq⁹ charitate non poterit de altero quē nouit esse perfecte sanctitatis hominē suspicari sinistrum vel cogitare malum: quī eo ipso designetur veraciter: ꝙ ipse non est bonus aut perfectus qui de alio perfecto credere potest malum. qđ etiam ꝓbari potest ex eo quia apud sanctos maxime immo etiam apud alios probos et imperfectos homines dubia sunt in meliorem partem interpretanda. vt habet regula iuris. extra de regulis iuris capi. Estote ꝛc.

Sed quia iste ioseph nouit beatā virginem mariam esse perfectissime sanctitatis tum ex attestatione virginum cum quib⁹ morata fuerat in templo domini a sua infancia: apud quas publicum et famosum erat: ꝙ ipsam quotidie visitabant angeli dei ꝛ familiariter ei cibum deportabant e celo. tum ex miraculo diuine: quo fuit coactus ꝛ pontificibus manifestū vt ipse cuius videlicet virga germina ret florem et in eius cacumen columba e celo veniens consedit desponsaret eam vt patuit supra per Hieronymū ꝛ alios historiographos lib. i. ꝓre. vi. ar. iij. cap. i. tum quoq⁹ ex splēdore diuino in facie eius relucente Et tamē suspicabatur et dubitabat de virginali beate marie cōceptu. Vnde noluit traducere eam: sed voluit occulte dimittere eam Math. i. Sequit ergo ꝙ ipe ioseph non fuit sanctus nec perfectus: immo minus bonus qui de tali ac tante perfectiōis et sanctitatis virgine suspitionez habuit

adulterij ꝛc. Item confirmat quia ſm ſniam doctoꝝ precipue Alexand. de bal. concordat Tho. ſcda ſcde. q. lx. articu. iij. Suſpitio mali de altero contingit ſeu p/uenit ex tribus. Primo ex longa mali experientia in ſeipſo. Unde Ariſto. ij. libro ethicoꝝ dicit q ſenes ſunt maxime ſuſpi/tioſi eo q multotiens experti ſunt in ſeip/ſis aliozuꝝ defectus. Senes em̄ inquit ca coges ſunt. Eſt em̄ cacogia in deterius ex timare omnia. vnde iuuencule mulieres ſi nubant viris ſenioribus ſemper propter ſuſpitionem virozum turbationes patiun tur ab eiſdem ꝛc. Secundo puenit ſu/ſpitio mali ex eo q aliquis male afficitur ad alterum. Cum em̄ quis contemnit ali um aut odit vel iraſcitur vel inuidet. ex le uibus ſignis opinatur male de ipſo. quia vnuſquiſq; faciliter credit quod apperit.

Tertio prouenit ex hoc q aliquis in ſe ipſo malꝰ ē exquo conſcius ſue malicie fa ciliter de alijs malum opinatur. Propte/rea Eccl̄s. x. Stultus id ē peccator in via ambulans: cum ipſe ſit inſipiens omēs ex iſtimat inſipientes. Et Seneca ij. de mo ribus dicit. Hoc habet omnis affectus vt in quo ipſe inſanit ceteros putet inſanire. Vñ auarus cuꝝ ipſe ſit aſſuetus fraudib et mendacijs in emendo vendendo credit omnes ementes ꝛ vendentes ſimilitia fa cere. Similiter luxurioſus cum ipſe vide/at ꝛ loquatur mulieribus mala intentio/ne. ita quos videt loqui vl̄ reſpicere hmōi malum inde iudicat ꝛc. Ad ꝓpoſitum exquo ioſeph dubitauit ꝛ ſuſpicatꝰ ē ma/lum de beata virgine ꝛ eius conceptu pro pter quod ꝛ voluit dimittere eam: ex qua cunq; premiſſa q cauſarum: hoc puenerit ſemper derogat eius ſanctitati: immo ex cauſis pretactis ſuſpicādo arguit ipe non bonus fuiſſe vel ſaltem valde imperfectꝰ.

Pro huius queſtionis propoſite reſpon/ſione tripliciter ꝓcedemus. Primo di/ctas obiectiōes de eius dubitatione vl̄ ſu/ſpitione ſoluendo. Secundo concluſio/nem rn̄ſalem de eius ſanctitate inferendo Tertio rationes ꝓbantes ſanctitatis eius excellentiam ſubnectendo ꝛc.

Capitulum II

Rimo itaq; ſoluēdo pretactas ob p iectiones que dependēt ex eo q in euangelio ſcribitur. quia cuꝝ bea/ta virgo inuenta eſt habere in vtero filiū pꝰ deſpōſatiōꝝ ioſeph noluit traducere eā ſz voluit occulte dimittere ꝛc. Notādū eſt q ō h̄ duplex ē doctoꝝ ſnia. Una ē opi nio quoꝝūdā dicentiū q ioſeph vidēs bea tam mariam grauidam dubitauerit ꝛ ve hementem ſuſpitionem incurrerit de ope re ſiniſtro ex parte virginis. et idcirco vo/luerit dimittere eam. et illi attribuūt hāc opinionez Auguſtino in ſermone Caſtiſ/ſimum marie virginis vterum: vel Vidi portam. licet a pluribus aſſeratur ille ſer/mo non eſſe Auguſtini. Ego tamen nullo modo credo q ꝯſta dubitatio fuerit firma in mente Joſeph: nec credendum eſt q io ſeph cum eſſet vir iuſtus firmiter credi/dit aliquid ſiniſtri de virgine quam pro/bauerat de tanta ſanctitate et deſponſati/onis miraculoſitate. Si quis tamen hāc opinionem: ſcilicet q dubitauerit: tenere vult. hoc habet credere: q hec ſuſpitio in mente Joſeph non fuit omnino firma ſed dubia. Nam ſm Thomā. ſcda ſcde. q. lx. arti. iij. Aliud eſt ex aliquibus ſignis du/bitare de malo proximi. Aliud eſt illud af firmare. Primum pertinet ad humanam temptationem ſine qua etiam ſancti vitā iſtam non ducunt ſm illud apoſtoli. i. Co rinth. x. Temptatio vos non apprehēdat niſi humana. Affirmare vero ꝓ ſignis le/uibus de proximo malum precipue quan/do ſunt plura ꝛ fortia ſigna boni peccatuꝝ eſt. Unde Auguſtinꝰ ſuper illud. i. Coꝝ. iij. Nolite ante tempus iudicare ait: Et ſi ſuſpitiones vitare non poſſumus q ho mines ſumus: iudicia tamen. id eſt diffi/nitiuas ſententias cōtinere debem̄. Hec ille. Sed alia eſt opinio verior. quam re nent Gregorius Origenes ꝛ Johannes os aurei qui aperte oſtēdunt q ioſeph q̄n vidit mariā pregnarē nō cogitauit aliqd malū de ea ſz credendo bonitati virginis putabat q deus aliqd operatus eſſet ſecre//te in ea. ꝛ ex humilitate reputauit ſe indi gnū eiꝰ ꝓſortio quā ſciebat eſſe plenā deo Voluit ergo recedere ꝛ dimittere eam ti/

mens ne ex p̄sumptione offenderet si tan/
te virgini cohabitaret. sicut in exēplo etiā
petrus ex eadem reuerentia dixit christo.
Exi a me domine quia homo pct̄or sum.
Unō Crisost. super Math. li. i. dicit. O in
extimabilis laus marie: magis credebat
ioseph castitati eius q̄ vtero eius: pl⁹ gra
tie q̄ nature. Manifeste conceptum vide
bat z fornicationem suspicari nō poterat:
possibilius esse credebat: mulierē sine vi/
ro posse concipere q̄ mariam posse pecca
re. Hec ille. Huic sniē cōcordat Bernar
dus sup missus est addēs q̄ iō occulte vo/
luit eā dimittere: quia si manifeste dimit/
teret eā diuortiū q̄rerēt z exigerēt. Et si di
ceret id qđ scierat z pbauerat de ỳgis pu/
ritate mor pp̄lus incredulus z dure cerui
cis illū subl̄anarēt z illā lapidarēt. Quō
em̄ crederēt tacēti xp̄o i vtero quē postea
crucifixerūt mira facientē z docentē in tē/
plo Hec Ber. Itaq̄ claret q̄ ioseph nil
sinistri credidit de ỳgine sed cū vidit eaz
pregnantē z in facie eius diuinuz splēdo/
rem relucentem adeo q̄ non poterat eam
intueri. vt dicūt Bernard⁹ z Hieronym⁹
ptim ex stupore: ptim ex virginis reuerē/
tia: z partim ex incōprehensione operis. i.
virginalis conceptus cogitabat se absen/
tare z eam dimittere: totum hoc factū vo/
lens diuino ꝓlio relinquere. Et ꝓterea
angelus sibi reuelauit hoc misterū. dicēs
Noli timere accipere mariā coniugē tuā
id est non expauescas cum illa habitare z
sibi seruire cuius deus te socium fecit in
sancta puritate z deuotiōe castitatis quā
vna simul deuouistis mutua volūtate. qđ
em̄ in ea natū est de spiritu sancto est zc̄.

Quod si queras: quare btā maria non
dixit eidem hoc diuinum secretum. Dicē
dū sm̄ lyram super Matheū. q̄ iō quia
sciuit q̄ talia non sunt reuelanda nisi q̄n/
tū se extendit voluntas diuina z ideo bea
ta virgo tacuit tenens firmiter q̄ istud se/
cretum reuelaretur tempore competēti ex
beneplacito volūtatis diuine sicut z reue/
latū est sancte elizabeth miracl'ose Lu. i.

Item quare ioseph non petiuit beataz
virginem vt diceret. Dicendū q̄ ex reuerē
tiali timore non fuit ausus z hoc factum ē
ex diuina dispensatione: vt videlicet p re/
uelationem angeli ipe ioseph z per conse/
quens omnes nos sic certificaremur in fi
de q̄ nullomodo deceterο dubitari pos/
set zc̄. Capitulum III

Secundo principaliter ad questio/
nē ꝓpositam de sanctitate ioseph
ponit conclusio rnālis quā saluo
alioz meliori iudicio tutam foze deceruo.
Et est cōclusio talis Fidei pie dictamē
dat virginem christi matrē habuisse spon
sum talem dei ordinatione: vt nullus vir
sibi parē habuerit sctitatē aut eq̄lē purita
tē toto ptunc terraz orbe. Dico notāter p
tūc q̄ licet Johes baptista fuerit taz excel
lentissime sanctitatis. vt teste saluatore.
Math. xi. Inter natos mulieruz non sur/
rexit eo maior. Tamē ipse iohannes non
dum erat ptunc id est tempe desponsatio
nis marie natus in mundo: sed postea sur
rexit in mūdo. Pro illo aūt tpe arbitror q̄
ioseph fuerit sanctissimus in toto mundo
pre omnibus hominibus qui tunc erant.

Ad quod credendum z pbandū subne
cto tertio rationes quibus claret ei⁹ san/
ctitatis excellētia. Et ad id ē ratio triplex
videlicet. Phisica. Canonica. Theologi/
ca. Prima ratio phica. quia cum iuxta
Aristotelis sniaz Omnia bonū appetunt
et diligunt. vnūquodq̄ ens quantū habz
de bonitate tantum habet de eligibilitate
li. iij. Thopicoz. Sed quia deus pre om/
nibus hominibus mundi hunc ioseph di/
lexit z elegit sibi in patrem putatiuū z fa/
miliarem nutritiuz ac sue sanctissime ma
tri in sponsum z custodez virginitatis de
uotumq̄ ministrum. ergo sequitur q̄ pre
omnibus hominibus tunc in mundo exi/
stentibus: ipse ioseph fuerit melior z san/
ctior. Secunda ratio canonica. quia
habetur. xxiij. q. iij. ca. Obtineri. q̄ prede/
stinatio ita est a deo disposita vt electi me
ritis et precibus ad ipam perueniāt Hec
ibi. Sed quia ioseph fuit ab eterno preor
dinatus a deo et predestinatus in sponsuz
matris dei z nutricium christi atq̄ cetera
misteria diuine incarnationis. ergo deo
disponēte ipse tāre sanctitatis z tanti me/
riti esse debuit: vt p oībus hoib⁹ dignioz

ad hec pretacta misteria redderet. Ter
tia ratio theologica. quia quanto ad ma/
iorem dignitatem spiritualem et ꝑm deū
existentem eligit deus aliquez tanto eun/
dem facit bonum z meliorem. Ūñ Aug⁹
in glo. super Ephe. i. dicit. Deus quos eli/
git facit bonos Sicut ait apostolus Ele/
git inquit nos vt essemus sancti z imma/
culati in conspectu eius in charitate: qui
predestinauit nos in adoptionē filiorum ꝑ
iesum christum. Hec ille vbi supra. Sed
quia deus elegit ab eterno hūc ioseph ad
sūmas gratias z maximas ꝑm deum dig
nitates. vt patuit. ergo sane credo q̄ sicut
suam reuerendissimam matrem quā pre/
elegit ab eterno: vt decebat dignissimā et
sanctissimam fecit: sicut etiam suum pre/
cursorem sanctissimum elegit z fecit atq̄
discipulos z apostolos quos elegit vt mū
di lumina forent effecit sanctissimos: ita
hunc ioseph quem in specialissimum sibi et
sue matri nutricium ac sponsum elegit ita
eum sanctissimū effecit: q̄ dignissimum ꝑ
omnibus hominibus reddidit. Secure
igitur charissimi eius meriti nos cōmēda
re possumus. merito eius suffragia exora/
mus quia magnus vtpote sanctissim⁹ va/
let coraz christo efficere z impetrare bene/
ficium ꝑ nobis ꝛc. Item ad sanctitatis
ipsius ioseph excellentiā ꝓbādam faciūt
etiam priuilegia immediate infra articu
lo tertio descripta quibus eum deus dig/
nificauit et sanctificauit.

Articulus tertius q̄ sanctitas ioseph sponsi Marie duodecim priuilegijs est dignificata.

Tertium misteri/
t um declarandum in hac par
te dicitur dignitatis. Quan
te nempe dignitatis z priui/
legiate sanctitatis sit iste ioseph benedic/
te virginis marie sponsus elucidādo Ad
uertere debemus: quia quicquid glorie z
laudis impendimus spōso scilicet ioseph:
totum est ad laudem sponse id est beatissi
me virginis matris dei. Ad cuius glo/
riam vt maiori deuotione moueamur er/
ga hūc sanctissimum sponsum ioseph no
tare possum⁹ q̄ sicut beatissima virgo dei
mater gloriosa exist̄it corona duodeci stel/
larū: iuxta illud Apocal. xij. In capite ei⁹
corona duodecim stellarum: ita sanctissi/
mus eius sponsus ioseph inter omnes sā/
ctos comprobatur fore gloriosus duode/
cim priuilegijs sanctitatis tanc̄ duodeci
stellis relucentibus in corona glorie ipsi⁹.
Que quidē ordinari p̄nt in trib⁹ q̄terna/
rijs. quoz Primus potissime se habet ex
parte suipsius id est ioseph. Secundus
ex pte virginis bēdicte ei⁹ spōse atq̄ filij
eiusdē virginis christi iesu bēdicti. Ter
tius quaternarius indifferenter se habet
vel teneri potest vt claret i subscripta qua
ternariorum diuisione

Primū priuilegium nobi
lissime generationis
Scōm euangelice cōmēdationis
Tertiū dignissime electionis
Quartū virginee gloriationis
Quintū ꝓuilegiū singlarissime dilectōis
Sextū sctissime conuersationis
Septimū meritorie auxiliatiōis
Octauū ꝑmaxime honorariōis
Nonū ꝑcelse glorificationis
Decimū dulcissime cōsolationis
Undecimū angelice frequentatōis
Duodecimū potissime impetrationis

Capitulum I.

Rima itaq̄ stella seu priuilegium
p sanctitatis ioseph beatissimi dicit
nobilissime generationis. q̄a erat
de domo dauid z generatione nobilissima
ex qua christus descēsurus erat ꝑm carnē
sicut per ꝓphetas fuerat predicatū. Ad/
mirū ad nobilitatem summaz eius perti/
net q̄ ipse Ioseph fuit de eadem tribu et
familia cum maria matre domini virgi/
ne nobilissima. Unde z genealogia chri/
sti describitur per ioseph ab euangelistis
licet ioseph fuerit penitus alienus a con
ceptione christi qui de sola virgine natus
est z cōceptus a spiritusancto. Nihilomi
nus per genealogiam ioseph descriptam
Math. ꝑmo. Et Luce. iij. sufficienter ꝓ/
batur q̄ iesus marie filius fuerit de stirpe

dauid. vt dicit lyra. q; ioseph fuit de eadez tribu cū maria. Ꝺ̄ ꝓbatur per hoc. quia ſm legē mulier ad quaz ꝓtinebat hereditas paterna nō poterat ꝓtrahere mr̄imonium nisi cum viro sue tribus ne fieret confusio sortiū. vt habek dicta sn̄ia Nu. xxxvi. Beata aūt virgo maria fuit vnica ioachi patri suo succedens ei in hereditate z ideo ex lege cogebatur viro sue tribus nubere: Propter hoc z iuit cum ioseph in bethleē ciuitatē dauid vt ꝓfiterek eū eo Luce. iij. Hec Nico. lyra sup Matth. Si aūt vis scire modū per quē fuerūt de eadem tribu et familia scz dauid Damascen⁹ li. iij. ca. vi. describit dicens beatam mariā descendisse a dauid per Nathan. Joseph autem p Salomonē. Dauid quippe iter ceteros habuit duos filios. scilicz Nathan ꝓphetam: et Salomonē sapientissimum regez vt patet. i. Paralip. iij. Scōm q autem refert lyra in postilla super Lucam. licet omnes sapientes hebreorum ꝓcorditer tenerent ex scripturis christum debere descendere de dauid. Aliqui tamen eorum opinabantur ipsum descendere a Dauid per nathan ꝓpter excellentiā sanctitatis z ꝓphetie ipsius Nathan. Alij vero per salomonem ꝓpter dignitatem regiam z excellentiam sapientie. Scōm veritatē autem descendit per vtrūq;. Aliter tamen. quia per salomonem descēdit ſm lineam naturalis generationis. p Nathan vero ſm lineam generationis legalis. q; ioseph spōsus beate virginis fuit filius heli adoptiuus seu legalis ſm Hieronymū. Ꝺ̄ vt magis intelligatur: Nota ſm iohannē Damascenū. q per carbenaz Nathan ꝓphete filij Dauid descendit Melchi a q̄ melchi quarto gradu descendit et distat in recta linea ipe ioseph vt patet Luce. iij. vnde Melchi est ipsi ioseph ab auus vulgarius id ē auus aui. Iste melchi habuit fratrem noie Panthera. qui genuit Barpanthera z hic genuit Joachim qui genuit beatā Mariam. Per carbenam autem ipius salomonis filij dauid naturalis descendit Mathan qui fuit Auus scti spōsi ioseph Mat. i. Iste mathan habuit vxorem ex qua genuit Jacob patrem ioseph. vt patet Mathei. i. Defuncto aūt Mathan ipe melchi de quo antea meminim⁹ scz ex carbena Nathan ꝓphete frater videlicet Panthere nupsit vxori mathan. ipsi mam videlicz Jacob. et genuit ex ea Eli. Facti sūt q̄ fratres vterini Jaob et Eli: sed de duobus fratribus a dauid diuersimode descendentibus. quia Jacob a mathan ex tribu vel carbena salomonis. Eli vero a melchi ex tribu seu carbena nathā. Eli autem accepta vxore mortuus est sine semine. Et idcirco iacob frater ei⁹ accepit vxorem fratris sui vt ei suscitaret semen z genuit Joseph. Ita ergo ioseph fuit filius naturalis ipius iacob. ꝓout dicit Mathe⁹. i. ca. Fuit etiā idē ioseph fili⁹ legalis Eli. quia filius qui nascebatur ex tali vxore erat quidem ſm naturam generantis. scōm autem legem defuncti. et sic dic̄ Lu. ca. iij. Joseph fuisse filiū Eli. hec ſm iohem Damasce. Deniq; ſm Nicolaū de lyra in postilla sup Mathe. Hec ꝓtrarietas q mathe⁹ dicit: Mathan genuit iacob. z Jacob genuit ioseph. Lucas vero dicit: Mathath genuit Eli. et Eli genuit Joseph. Sic soluit q mathath et mathan ambo descenderunt a dauid sed Mathath fuit filius dauid adoptiuus. Mathan autez per salomonē. Et isti duo mathan et mathath habuerun t vnā vxorem successiue que dicta est ysca: et ista a mathan concepit Jacob. et a Mathath Eli. et sic Jacob z Eli fuerūt fratres vterini. vt dictū est Ex his omnibus apte monstratur nobilitas tam beate virginis q̄ eius sponsi ioseph sanctissimi. quia fuerunt ꝓpinqui si bene calculare⁹ forte in sexto gradu consanguinitatis quo gradu nō ꝓhibetur ſm iura etiam matrimoniū contrahendi. Equidem quanta eorum nobilitas generis patet. quia Mathe⁹ ponit tres quaterdenas generationes ab abrā vsq; ad christum in quibus describit generatio a quatuordecī patriarchis: et quatuordecī regibus: z quatuordecī ducibus ſm q̄ dicit Nicolaus de lyra. O igit q̄ nobilissim⁹ est iste spōsus qui vtiq; est ꝓpinqu⁹ multoꝝ sanctoꝝ istius genealogie imo z Johis baptiste z plurimoꝝ apt̄oꝝ

fratrū christi. Insuper ⁊ matris dei atq; ipius christi per mrem qđ ē summū: sicq; ꝓpinquitate coniunctus est deo patri ⁊ filio ⁊ spūisancto. per hoc q; christus dei filius carnem assumpsit ex ei⁹ genealogia

Capitulum II

f Ecūda stella est priuilegium euāgelice cōmendationis. quia i euāgelio ipe ioseph cōmendat iustus fuisse. Math. i. Joseph cum esset iust⁹ nolebat traducere ⁊c. quo verbo ipse commendatur a pfecta virtuositate quia vt testantur doctores catholici precipue in talibus scriptis accipit inquantum iusticia virtus est generalis omēs virtutes comprehendens. Unde Macrobi⁹ li. de viruribus dicit q; ex iusticia ꝓcedunt: amicitia: innocētia: concordia: pietas: religio id est cultus diuinus: affectus. id est dilectio fraterna ⁊ humanitas que omia creduntur perfectissime fore in ioseph ꝓpter quod merito iustus nominatus est. quia vt Tuli⁹ libro do officijs ait: Justicia virtutis splēdor est maxim⁹ ex qua boni viri nominant. Et Arist. v. li. ethicoꝝ dic̄ Preclarissima virtutū scz moraliū videt esse Justicia: ⁊ nec hesperus nec lucifer ita mirabiliter lucet ⁊c. Unde maximū ē hoc priuilegium Joseph vt dicat quasi anthomatice id est ꝙ excellētiaz: iustus in sacro euāgelio. Un̄ argui potest quia in ipso videre potuisses ꝓtotes omniū patriarcharuz et ꝓphetarum. Et certe hanc dubiuz quia in ipso erat obedientia ꝓmpta que ⁊ fuit in abraam: patiētia ioseph patriarche: humilitas dauid: deuotio ꝓphetarum ⁊ sanctoꝝ patrū ⁊c. quibus dignus reddebat sponsus tante ꝑginis.

La. III

t Tertia stella est priuilegiū dignissime electionis. Alij quippe sancti electi sunt: quidam in seruos tantū vt sancti angeli. de quib⁹ Heb. i. Omnes sunt administratorij spūs. Quidam in seruos ⁊ amicos: scz dei vt scti apli. quib⁹ Joh. xv. saluator ait: Jam non dicam vos seruos sed amicos ⁊c. Nullus autem sanctus p̄ter ioseph est electus in hanc precellam dignitatē vt fieret ⁊ seruus ⁊ amicus et insuper pater christi putatiuus ac sponsus matris dei. vnde post dei matrē summā dignitatē ipe obtinet.

La. IIII

q Carta est priuilegiū virginee gloriatiōis. quia refulget gloria ⁊ aureola virginitatis. Fuit em̄ virgo incorruptus quā virginitatē vouerat mutuo ꝓsensu vnacū benedicta virgine sicut supra patuit. Hoc autē ꝓbatur auctoribus videlicet doctoꝝ. et rōnibus atq; similitudinib⁹ ⁊c. Primo inquā doctoꝝ auctoribus. quibus et cōuincit. quia liber infantie saluatoris q̄ dicit q; ioseph de alia vxore habuerit filios: in hoc dicto non est tenendus. quia falsum dicit sicut ⁊ in q̄busdaz alijs certis locis vrpote q; obstetrices btā virgo habuerit in partu ⁊ silibus quibus reprobatur. Ad id autē q; scz ioseph virgo fuerit incorruptus ⁊ perpetuus est

Primo auctas Hieronymi contra eliū diū dicentis sic: Grata inquit gratia ⁊ florida fuit virginis matris ⁊ ioseph societas. et sicut amatores puritatis in matrimonio ꝑginitatis fuerūt a spiritusctō electi. Hec ille. Unde credo post virginem matrem fuisse hunc ioseph puritatis maximū amatorē Ad idem est auctas etiā Aug⁹ li. de ꝓiugali bono exp̄sse dicentis: q; ioseph nisi virgo fuisset: ꝑgo mater dei nequaq; in spōsā sibi a deo data fuisz alis hoc sctm̄ ꝓiugiū claudicasset ⁊c. Nicola⁹ q̄z ō lyra sup Matheū ca. i. i postilla hoc credendū astruit ⁊ dicit: q; cū maria esset despōsata ioseph iā erat in domo ipius ioseph ꝫm Crisostomū. Et quia mod⁹ erat iustoꝝ nō pficere matrimoniū p̄ carnalez copulā nisi prius vacarent ofoni p̄ aliqđ tps implorādo diuinā miaz. vt ptz Tob. viij. Et tūc inq̄t credit reuelatū ee ipi ioseph ꝓpositū marie ō obseruāda ꝑginitate. tūc q̄z ex cōi ꝓsensu vouert ꝑginitatē. Quā quidē ꝑginitatem ipe ioseph hēbat etiaz antea in desiderio ⁊ ꝓposito sz votū nō exp̄sserat. Cōtraxit igit mrimoniū coact⁹ p̄ miraculū ꝑge germinātis ⁊ colūbe ō celo venientis ⁊ consedentis: cōmittens se diuine voluntati. ⁊ tūc ex reuelatiōe diuina cognoscendo ꝓpositū marie ex cōi ꝓsensu vouerūt virginitatē. vn̄ ioseph adhuc virgo erat Scōo ad id ꝓbādū idē Nicolaus

de lyra adducit rationem talem. quia cuꝫ christus in passione sua nulli matrem suã seruandam tradidit nisi virgini: non est probabile ꝙ ante conceptum dum adhuc esset iuuencula traderetur alicui nisi virgini custodienda. Tertio probari potest similitudinibus quia cum de similibꝫ idem sit iudicium vt dictat regula logica Exquo christus in omnibus maiorẽ quã habuit ⁊ spãliorem societatem ac familiaritatem semper cum virginibus habere potissime voluit iuxta illud Cantico. vi. Qui pascitur inter lilia scilicet virginitatis. Unde ⁊ mrem virginem eligere voluit: virgineo lacte nutriri voluit: in sinu virgineo recumbere. Sed et discipulum virginem scz iohannẽ familiarius dilexit et in pectore suo reclinari eum voluit in cena. Item ꝓcursorem virginem habere maluit scz iohannẽ baptistam. Juxta quoꝫ crucem virginem mrem ⁊ virginez discipulũ astare voluit. sed et in sepulchro quasi virgineo id est in quo nonduꝫ quisꝫ positus fuerat locari voluit. Deniqꝫ a virgine martha ministerium sibi ⁊ hospicium exhibitum plus placuit. Preterea in celo semper virgines in comitatu habere vult qui eum sequuntur quocunqꝫ ierit Apoc. xiiij. Sane ergo iudicandum et credẽdum est ꝙ patrem putatiuũ ⁊ nutricium atqꝫ ministrum suum ⁊ sue matris sponsum non nisi ꝟginẽ habere voluerit: vt virginum societatem ab instanti conceptionis vsqꝫ ad tempus sue manifestationis et predicationis semper habuerit ⁊ inter virgines conuersatus fuerit

Capitulum V.

Tanta stella est priuilegium singularissime dilectionis. quia inter mariam ⁊ ioseph fuit amor sanctissimus ⁊ singularissimus Et maria ꝓ filium magis amauit ioseph ꝙ alium sanctum quia fuit sponsus eius ⁊ ei in omnibus necessitatibus prudẽs. Pie em creditur ꝙ spiritussanctus virginem mariã et ioseph sancto amore mutuo vniuit. et nisi iste amor a spiritusancto inter eos castus et sanctus preceſſiſſet: matrimoniũ eoruꝫ contractuꝫ non fuiſſet. Dilexit igit virgo maria ioseph: tanqꝫ sponsum suum sctissimuꝫ a deo sibi miraculose datum. Et fm magistrũ vbertinum de Casali libro qui intitulatur arbor vite crucifixi iesu. Credẽdum est inquit ꝙ beata virgo que inomnibus a spiritusancto agebat fuit ab eodẽ spũsãctocertificata de sanctitate ioseph et de diuina ꝓtectione: itaq non dubitauit imo certa fuit ꝙ ioseph nunqꝫ vellet eam carnaliter amare vel ꝓcupiscere: sed purissimo amore et diuina dilectione deuote sibi seruire. ⁊ ideo nõ mirũ si plene in ioseph coniugiuꝫ ꝓsensit vt verum matrimoniũ fuerit inter eos nunqꝫ habendo respectuꝫ ad carnalem ꝓcupiscentiã vel actũ. Unde patet quia singlari diuino amore ⁊ castissimo se mutuo dilexerũt La. VI

Exta stella dicit ꝓuilegiũ sanctissime ꝓuersationis. Jsta em est regula gnalis. qz cũ sctõ. sctus eris. et cũ puerso puerteris. teste ps. vñ qui mala bñt societatẽ in hoc mũdo male agunt. et ecõuerso ꝙ bonã bñ. Erit em ꝙ vn⁹ malus malã habet voluntatez ⁊ in societate bonoꝝ si fuerit vnus bon⁹ suis exhortationib⁹ ꝓhibet ⁊ retrahit illum ⁊ econuerso.

Itaqꝫ cũ ioseph habuerit fctãz societatẽ marie: ꝺ qua Ambrosi⁹ Virgo fuit sãcti: ꝺ alijs plena spũsancto. Et ꝓterea quid credis ꝙ agebat ioseph qñ videbat spõsã suã in nocte surgentẽ ad oratione ⁊ plorãtem ac deũ collaudãtẽ. an nõ credis ꝙ ad bene agendum inflãmaret. Arbitror ꝙ sepe orabat cũ orãte ⁊ cũ ꝟgine pariter bñdicebat deũ. Cõsidera quantũ erant deuota eoꝝ colloq̃a ⁊ qñ maria loquebat ꝺ deo ille stupebat. Itẽ cõsidera quõ beata ꝟgo oia secreta misteria diuine incarnatõis ei pãdebat ⁊ piter ꝓferebãt quõ xps ꝺ ea natus fm ꝓphias deberet in mũdo viuere et ꝓ hoibꝫ pati ⁊ mori. Itẽ ꝓsidera ꝙtuꝫ stetit cũ maria qz fere. xxx. ãnis: licz ei ꝺ morte ioseph in scptura nõ repiat sed ꝓstat qñ pax añ baptismũ xpi mortu⁹ fuerit. Haz qñ xps disputabat i tẽplo viu⁹ erat. Tpe aũt passiõis nõ fit mentio de eo. Cũ g tot annis steterit cũ ꝟgine in sctã ꝓuersatiõe sequit vticꝫ ꝙ magni meriti fuit ⁊ magne sanctitatis. Capitulum VII

f Septima stella est ꝓuilegium meritorie acquisitionis: auxiliatōis quia ipse meruit in omnib labo ribus ⁊ in oīi negocio virginis marie et christi auxiliū p̄bere: vt patet qñ virgo in bethleem ad pariendū ascendit. qñ in egyptum aufugit ⁊ in exitu de egypto atq; in querendo puulū christū pditum. Luce. ij. Quis in oīb his eam sociauit ei nisi Joseph. qui cum plorante virgine plorauit ⁊ cuz dolente doluit. Uñ maria ait: Ego ⁊ pater tuus dolentes querebamus te ⁊c.

Capitulum. VIII.

o Octaua stella ꝓmaxime honorationis. Quere quē volueris post virginē in terris cui xp̄s tantum honorem exhibuit sicut Joseph. cui vt dicitur Luc. ij. Erat subditus descēdens in nazareth. Ista autē subiectō erat vt volūt doctores q̄ ūla diuinitas aliquādo familiariter ministrastat Joseph: dabatq; sibi thobaliam seu manutergiū ad tergendū manus: aquā ad lauandum: sedile offerebat ad resedendum: nec dubites q̄ multa obsequia fecit deus ipsi: ergo ⁊c. Cap. IX.

n Nona stella est ꝓuilegium p̄celse gratificationis. Nam quis sanctoz tantā gratiā ꝓmeruisse cernitur sicut Joseph: si aduertimus rōnem electionis atq; rationem meritorie sue seruitutis. Nimirum si pensamus rationem electionis vtiq; ipse magnam gratiaz habere debuit: quia quando aliquē deus eligit ad tantā gratiam vt sit sibi tam familiaris sicut patuit: semp sibi dat maximas gratias. Et ꝓterea eligendo ip̄m ioseph ad tantū misteriū quātas sibi gratias dedit cogita. Item si pensamus eius seruitutem. Quis reperit qui tantū seruierit virgini marie atq; christo sicut Joseph. Modo christus dixit Joh. xij. Si qs mihi ministrauerit honorificabit eum pater meus ⁊c. Q̄tum ergo putas honoris ⁊ gratie deus pater exhibuit ꝓ tanto seruitio Joseph

Item si benedicta virgo est tam gratiosa q̄ qui dicit ad eius reuerentiam vnum Aue mari facit sibi gratiam: q̄tomagis credis quid fecerit Joseph qui tanto tpe ⁊ in tantis eidem ⁊ filio seruiuit ⁊c.

Capitulum. X.

d Decima est ꝓuilegiū dulcissime cōsolationis. Reuera nullus sctōz habuit vel habere potuit tantaz consolationē de christo sicut Joseph hic in terris: qui vidit omnia que ꝓphete p̄dixerunt de virgine ⁊ de verbo incarnato quē ⁊ portauit manib ac tetigit: fide sensit: osculatus est ⁊ multoties amplexatus est. Si ergo abraam exultauit vt videret diem christi vidit ⁊ gauisus est Joh. xiij. q̄tomagis ioseph gauisus est qui vidit ⁊ tetigit p experientiam ⁊c. Denicq; consolationē habuit petrus quādo vidit faciez ⁊ gl̄iam christi in transfiguratiōe adeo vt efficeret quasi fatuus nesciens quid diceret. Bñe inq̄t bonū ē nos hic esse. Math. xvij. Consolationē habuit Jobes qñ dormiuit sup pectus iesu. Omnes etiam ap̄li ꝓsolabant qui manducabant ⁊ bibebant cum verbo vite. Magna vtiq; dulcedine tenebat magdalena qñ iuxta pedes Jesu sedēs audiebat verbum illius. Beatus Franciscus dū sel'ozaret apparuit ei xp̄us quasi crucifixus di. Francisce amice tolle crucem tuam ⁊ sequere me. Et mox p̄ maxima dulcedine eius effectus fuit quasi fatuus ⁊ spū ebrius. Fratri rufino apparuit beata virgo cum filio in brachio tenēdo: ⁊ tantā consolationem habuit ipse frater Ruf. ex illa visione q̄ quasi anima exiuit de corpore. Quid tunc Joseph habuit cōsolationis qui tanto tempe habitauit cuz xp̄o ⁊ virgine matre: comedit in vna mensa: cū eis dulcissima colloquia habuit mltoties ⁊ q̄tiēscūq; voluit. Et vt pie credo xp̄s sepissime osc'abat ip̄z ioseph sic solet facere filiꝫ puuli suis patrib. [illegible]gitur Joseph sanctissime. O q̄ta fuit [illegible]latio tua qñ xp̄m natum quē filiuz dei cred[illegible]didisti in vlnis tenuisti. quādo angeli cecinerūt gloria in excelsis: ⁊ in multis alijs actib ei⁹ felicibus: vere dicere poteras cum ps. Cō solationes tue dñe letificauerūt aiam meam. O anima mea quid faceres si saltem semel osculari a christo mereris ⁊c.

Capitulum. XI.

v Undecima: ꝓuilegiuz angelice frequētationis ⁊ visitationis. Non em̄ omnibus sanctis donatuz est frequent̄ agelos videre ⁊ alloqui. Joseph

aūt sepius hanc gratiā ꝓmeruit sicut ptz cū angelus ei apparuit di. Noli timere accipere ꝯiugem tuā: z cū monuit vt in egyptū iret. Itē cū post reuersum angelus ei apparuit monēs vt in ptes Galilee. s. nazareth diuerteret habitaturus. Pie etiam credo ꝙ multis alijs vicib⁹ vidit angelos virginem benedictam visitantes z ꝯsolātes: quia vt dicit hiero. quotidie eam visitabant angeli cibum ei ferentes.

Capitulum. XII.

Vodecima stella est ꝓuilegium potissime impetrationis seu suffragationis. Alij q̄ppe sancti post benedictam virginē nō ita potissime hñt z possunt impetrare nobis suffragia sicut Joseph sanctissimus. Ratio qr alij sancti solum dep̄catorie seu supplicatorie tāq̄ serui dei ꝓ suis meritis hñt impetrare ꝓ nobis. Sed sanctus Joseph in celesti regno quodāmō etiaz auctoritatiue tanq̄ pater xp̄i putatiuus z nutricius habet impetrare: qr xp̄s eum habet honorare. Juxta illō Honora patrē tuū z matrem Exo. xx. Et quo habet quodāmodo ius p̄cipere posse christo z non tm̄mō supplicare sicut alij. Quisquis ergo ei deuote seruit: Quisq̄s eius suffragia exposcit haut dubium quia exaudiet in oratiombus apud christum. Non em̄ est fas ei negare qđ petit ꝓpter paternum honorem ꝛc. O igitur anima fidelis ex his vide quante sanctitatis sit iste ioseph: z q̄nti meriti coā deo vt deuotius moueri studeas erga ip̄m. O q̄ dulcis eius ꝯsocietas fuit cum beata virgine z christo. O q̄nta nunc i celo felicitas eius. O viroꝝ felicissime z sanctissime Joseph Rogamus ora ꝓ nobis vnacū tua sponsa virgine benedicta apud christū: vt nos ꝓducat ad celeste regnū. Amen.

Pars tertia libri octaui de sūma puritate beate et gl̄iose virginis Marie.

Jbil imundū in illam incurrit. Candor est em̄ lucis eterne: z speculū sine macula dei maiestatis. Hec verba scribunt originaliter Sap. vij. c. z accipiunt ꝯuenientissime de gl̄iosa ꝑgine mr̄e dei. tū qr libri q̄ intitulant de sapia specialr exponunt de beata virgine z que de sapia dicunt inter p̄tas ecclesia quasi de ꝑgine benedicta dicant. tū quia omnis scriptura que de christo dicit: pōt accipi z dici de beata virgine excepta ea que de ꝓsonali vnione dīnitatis loquit: z hoc ꝓpter nimiā vnitatē z plenā assimilationem virginis matris ad filiuz vt vult magnus Albertus sup missus est Et idcirco hec scriptura nostri thematis conuenientissime de beata virgine accipit q̄ ꝓprie de sapia dei patris. i. xp̄o scribitur. In q̄b⁹ q̄dem verbis sapiens. ss. loquēte tripl'r cōmendat puritatem beatissime virginis marie. Primo quidem ꝙ sit summe mundicie: imunis ab omnis peccati originalis mortalis z venialis sorde. Jdeo dicit Nihil imundū incurrit in illā hoc quo ad peccatum mortale. Et postea speculum inquit sine macula: hoc quo ad peccatuz veniale z etiaz originale ꝛc. Vere o anima deuota ꝓmaxime tibi redditur laudabilis z venerabilis ac amabilis ipa sanctissima dei mater que in sua puritate ac mūdicia virginali meruit concipere filium dei: ꝓterea ecclesia canit Sancta z imaculata virginitas quibus te laudib⁹ efferam nescio: quia quem celi capere non poterant tuo gremio contulisti. Secundo in p̄misso themate cōmendat sapiens puritatem virginis marie ꝙ sit sublimis z sūme excellentie supra puritatem oīs creature. Unde subdit. Candor est em̄ lucis eterne. i. diuine. s. ꝓ p̄parationē. Et em̄ vt dicit Anſ. Ipsa tanta puritate nitebat z nitet ꝙ sub deo nequit maior intelligi. O quid cogitare aut dignum dicere possumus de te o purissima virgo. Reuera si te formā dei appellemus digna existis: vt ait hiero. Si te candorem eterne lucis nominē ꝓ oīa comprobaris. Tertio cōmendat ꝙ vicz eius puritas sit diuinalis munificentie. z magnifice gratie: ꝓ singulari eius vicz ꝓuilegiatione z diuine maiestatis operatione. Unde subdit. Speculuz inquit dei maiestatis. Nimirū in benedicta virgine tanq̄ in speculo relucet sūma gratia diuine bonitatis z maiestatis atq̄ singularissimum donū charitatis eius in

incarnatione facta ex ea ⁊c. Itaq; de puritate beatissime virginis ad p̄sens acturi tria misteria declarabim⁹ q̄ subsequūt.

Primū dicitur misteriū ꝓsistentie.

Scōm misteriū p̄cellentie.

Tertiū misteriū p̄ulegiate gr̄e.

Articulus primus in quo consistit sūma puritas beate Marie Capitulum.I.

Primum misteriuz

ꝓsistentie vbi inuestigandum est p in quo consistit puritas beate v̄ginis marie matris dei seu quō intelligenda sit hec intentio puritatis ei⁹ Ad qđ primus Respondet ꝑm sententias Alb. sup missus est. Atq; Thome sup. iij sententiaꝝ di. iij. Et ꝯcorditer doctoꝝ nostroꝝ q̄ hec eius puritas in tribus ꝓsistit.

Primo in p̄rij. i. peccī elongatiōe.

Secūdo in sūme puri approximatione

Tertio in vtriusq; p̄dictoꝝ ꝓfirmatiōe

Primo inq̄ in contrarij. i. peccati elongatione ⁊ distantia: quia puritas intendit̄ p recessum a contrario sicut albius dicitur quod est nigro impmixtius. Et lucidius dicit illud quod est tenebris impmixtius. Sic ⁊ beata virgo dicit purissima: quia p̄ omnibus post christū ipsa est impmixtius impuro. i. peccato. Iuxta hoc questio occurrit. Utrum beata virgo fuerit tante puritatis vt ab omni culpa fuerit taliter īmunis. Et arguitur q̄ non: quia p̄ma Joh. ij. habet. Si dixerimus: q̄ peccatum non habemus: nosmetipsos seducimus ⁊ veritas in nobis nō est. Itē Prouerbioꝝ xx. Quis potest dicere: munduz est cor meum: purus sum a peccato. Item Job. xxv. Stelle nō sunt mūde in conspectu eius. Et Roꝝ. iij. Omnes peccauerūt.

Item glo. super Roꝝ. vij. dicit. Impossibile est quātūlibet sanctum aliquādo nō cadere scz venialiter. ergo videtur q̄ ipsa aliquādo peccauerit venialiter. Item beata virgo bona conscientia dicere poterat Dimitte nobis debita nostra ⁊c. cū sit cōmunis forma orandi omnib⁹ sanctis collata. q̄ nō fuit sine culpa. Preterea Crisostomus sup illud Joh. iij. Quid mihi ⁊ tibi mulier dicit q̄ aliquid hūani passa fuit quasi ꝓpter vanitatem voluerit christum miraculū facere. Item glo. sup illud Luc̄ p̄mo Spūsc̄actus supuenier: dicit Supueniens spūssanctus in virginē eam ab omni sorde vicioꝝ castificauit. Magister etiaz sententiaꝝ in. iij. di. iij. cap. primo sic dicit Maria tota. ss. supueniēs a pcō prorsus purgauit ⁊ a fomite peccati etiam liberauit vel fomitē penitus euacuando vt quibusdam placet vel extenuādo ⁊ debilitando ⁊c. Hec supuentio aūt. ss. fuit tpe ꝓceptiōis filij dei. ergo sequit̄ q̄ ante ꝓceptionē aliq̄n peccauerit: a quo post in ꝓceptione filij dei purgata fuerit. Contra. Augustin⁹ in libro de natura ⁊ gratia dicit: Excepta hac virgine de qua ꝓpter honorem dñi nullam p̄rsus cū de peccatis agit volo habere questionē. Inde em̄ scimus q̄ ei plus gratie sit collatū ad vincendū ex omni p̄te peccatū q̄ meruit parere quē cōstat nullum habuisse peccatum. Hec ille.

Pro responsione ergo ponit cōclusio q̄ beata virgo p gr̄ām sanctificatiōis copiosam in vtero materno ꝓsecuta est p̄seruationē ab omni peccato. Et hec ꝓclusio ꝑm dñm Bonauē. aliosq; ꝓcor. doctores sup iij. di. iij. ꝓbat auctoritatib⁹: rōnib⁹ ⁊ exemplis ac similitudinib⁹. Pro inq̄ auctoritatib⁹ vñ Gen. iij. Ipa ꝓteret caput tuū: qđ btūs Bern. ⁊ aug. exponēdo di. Sugge/stio ē caput diaboli. Nulla g̃ suggestio habuit locū in v̄gine tā quo ad suggestionē pcī venialis q̄ mortalis a qb⁹ totaliter immunis fuit. Itē Cañ. iij. Tota pulcra es amica mea. tota pl̄cra ab origīali ⁊ a mortali. ⁊ macula nō est in te. i. veniale pcm̄. Itē ps. xlv. Sanctificauit tabernaculum suū altissimus: de⁹ in medio ei⁹ nō cōmouebit scz p aliq̄d malū pcī. Un Bern. ad Lugdun. canōicos. Puto inq̄t q̄ copiosi⁹ munus gr̄e in eā descendit q̄ ei⁹ nō solum sanctificaret ortū: sz etiā deinceps ab oī pcō custodiret īmunē. Secōo rōib⁹. Pria rō Alb. sup miss. ē: q̄ qōcūq; pcm̄ etiā venīale nō ē gr̄a. g̃ vbicūq; ē aliq̄d pcm̄ q̄ cūcūq; puū ⁊ veniale ibi est aliq̄d vacuū de gr̄a. Sed beata virgo fuit plena gratia etiam ante conceptionē filij dei. Luc. i. Aue gratia plena. ergo nihil de peccato fuit in ipa

Secūda ratio: quia vt volūt doctores sup. iij. distin. iij. p̄cipue Bonauē. Rich. z Tho. In p̄ma sanctificatione virginis. s. in vtero sue mr̄is fomes in ea fuit ligatus vel extinctus sic q̄ ablata fuit inclinatio ad malū vt nunq̄ peccaret cuius flexibile liberū arbitriū haberet sicut habuerunt z angeli ante ꝯfirmationē nec peccauerunt Sed in secūda sanctificatione. scz qñ christum ꝯcepit fuit omīno euacuatus z totaliter extinctus vt nō posset peccare. Ubi nota q̄ fomes vt ait Rich. vbi sup. Non aliud ē in nobis: q̄ habitualis inclinatio in appetitu sensitiuo tendens ad obiectuz inordinate ex peccato p̄moꝝ parentū mediante nature corruptione causata. Dicitur notanter habitualis inclinatio. scz cōcupiscentie. p eo quia actualis ꝯcupiscentia est motus peccati. Fomes ḡ vltra carnis essentiā z sensitiui appetit⁹: ponit quādam corruptionē morbidā in carne radicatam que ascendit vsq̄ ad mentē. habet q̄ duplicem effectum. scz. p̄nitatē ad malum: z difficultatē ad bonum. Juxta illud Roꝝ. vij. Non enī qō volo bonū hoc ago: quo ad secūduz. Sed qō odio maluz hoc facio: quo ad p̄mū. Per primā itaq̄ sanctificationē scz in vtero materno ſm p̄dictos doctores Maria habuit dei dono ligatum: vel sopitum aut extinctum modo antedicto fomitē: quia tanta gratia perfectionis est ſibi tunc collata q̄ redundauit in eius sensualitatē adeo vt fomitē reprimeret: sic q̄ in peccatū nō inclinaret z a bono nō retraheret nec vllum effectū vel incitamentū haberet aliq̄ū. In secūda autē sanctificatiōe in qua ſpūſſanctus descēdit nō tm̄ in mentē: sed etiaz in carnem ex ea mirabiliter formando corpus christi sanctissimū: tunc totaliter fomes fuit extirpatus z extinctus p collatam ꝯfirmationis in bono gratiam: vt nullo modo posset volūtas marie flecti in peccatū etiam veniale: vt de hoc latius dicet. ca. iij. hui⁹. vnde maria nullum peccatū habuit. Sed aduertēdū q̄ p̄dicta de fomite posita sunt ſm doctores eos q̄ tenuerūt mariā conceptam fore in originalis peccati macula: z sic mūdatam. Moderni aūt nostri doctores dicentes beatam mariā in ꝯceptione nō ꝯtraxisse originale peccatū cum quibꝫ ego teneo aliter sentiūt q̄ vicz fomes qui est effectus peccati originalis in carne marie sanctificata nō fuit formaliter in effectu quo ad legē plis ꝓpagate: sed tm̄ cauſaliter quo ad legem ꝓpagantiū. Uñ ſm Franciſ. maronis. In p̄ma sanctificatiōe maria fuit in gratia ꝯfirmata: vt patuit li. iij. z. v. Tertia ratio Bonauēture quia congruū fuit vt illa que placuit altiſſimo in tantū vt fieret digna eius sponſa: z mater filij dei vnigeniti: sic esset immaculata mente: sicut z intemerata carne: que foret aduocata peccatoꝝ: gloria z corona iustoꝝ: sponſa dei z totius trinitatis reclinatoriū ꝛc. Tertio ostendit hec cōclusio ſilitudinibꝫ z exemplis: q̄ sicut diuina ꝓuidentia in p̄mo ſtatu hoīem custodiuit ab oī nociuo: ita ipſa diuina ꝓuidentia ꝯgruenti⁹ matrē custodiuit imaculatā ab oīni peccato. Jtē Johes bap. ex ſctifficationis gr̄a habuit a deo ꝓtegente vt nū q̄ peccaret mortaliter z ne leui ſaltē maculare vitam famine posset: vt canit eccleſia: vñ paucissima venialia fortaſſis cōmiſit. ergo dei mr̄ electa debuit habere eminentiorē gratiā ſanctificationis vt nunq̄ vel venialiter peccaueri: imo etiā in alijs repſſit illicitos motus. Nec vnq̄ habuit qō eius ꝯscientiā remorderet. Ad id refert Bonauē. vbi s. q̄ audiuit narrare q̄ ipſa cuidam pſone reuelauit q̄ nō repbendebat eam cor ſuuz in omni vita ſua. z sic p̄z. Pro ſolutione aūt argumentoꝝ in cōtrariū ꝓductoruz ad illas auctoritates Joh. Prouer. Job. Roꝝ. z glo. Rñdet ſm Alb. q̄ oēs ille ſcripture loquūt de cōi iure viatoꝝ hoīm. Jſtud aūt ꝓuilegiū virginis beatiſſime est de ſpecialiſſima z ꝓpria gratia reſpectu oīm viatoꝝ q̄ derogat generali. Ad illud Dimitte nobis debita ꝛc. Dicendū est ſm Bonauē. q̄ in petitione illa virgo maria poterat petere remiſſionē debitoꝝ nō rōne ſui ſed aliorꝝ membroꝝ christi quib⁹ poterat petere vt debita dimitterent z bona ꝯscientia illam oratiōnem formare in persona eccl̄ie nō ꝓ ſe ſed ꝓ alijs ſanctis sicut dicit Augustinus

Ad illud Criſoſtomi di. q̄ aliquid humani paſ. Dicendū ſm Alb. q̄ ipſa virgo

aliquid hūani passa fuit: ꝺ vex est ad hūc sensus: qz vt hō boib cōpassa fuit. Sed q aliquid vani passa fuerit p oīa falsum est z ꝓtra aug. Ad vltimū ſm doctores tenētes mariā sine peccato originali ꝯceptā patz solutio exp̄ssa libro. iij. pte. ij. arti. ij. vbi de sanctificatione z liberatione solui. Sed ſm Bona. vbi s. Rñdet q refert dicere peccatū z dicere vitiū. Nam vitium dicit culpe sequelā ex originali in nob relictā. Pctm aūt ꝺr duplr. Aliqñ culpa sicut cōiter ꝙsuevit accipi. Aliqñ ꝓ nō culpa ꝺr sed pēa peccati: sicut Roy. vij. De peccato dānauit pctm. Dico ergo q beata virgo ꝺr castificata vel mūdata a peccato nō rōne alicuius culpe vel macule sed solum rōne pene: a qua mundata est in filiū dei ꝯceptiōe: vt illas penas seqntes ex peccato originali ipsa in filiū dei ꝓcreatiōe nō habuerit: qz ꝯcepit sine corruptione: z fuit grauida sine grauamīe ac peperit sine dolore: vñ patz rñsio. Capm. II.

Ecūdo dixi q hec puritas beate virginis ꝙsistit in sūme puri approximatione: z p ꝫns nō ꝙsistit in sola peccati elōgatiōe. Vn sit p ꝙclone q beata virgo ꝺr purissima non solum ob hoc q ab ūmpuro. i. a peccato est elongata sed etiam quia ad sūme purū. i. deū ē summe approximata. Hoc declarat ſm Alb. magnū sup missus est. c. clxxxiij. taliter: qz puritas sequit naturā luminis z lumino/si: sicut vī ad sensum. qm illud qꝺ plus p/ticipat de natura lucis plus habet puritatis: vt sūma lux vel sūme lūinosum: sūme sit lucidum z purū. Lux aūt est duplex. s. corporalis z spūalis: vt dicit Augu. super Gen. ad litteram z magis ꝓprie ꝺr lux spiritualis ꝙꝫ corpalis lux. Scōm hoc ergo duplex ē puritas: s. corpalis z spiritualis. Sed quia maior puritas corporalis est ſm maiorem ꝙuenientiaz ad summā corporalem lucem. Quāobrem videmus q aqua purior est ꝙꝫ terra. aer ꝙꝫ aqua. ignis ꝙꝫ aer. firmamentū ꝙꝫ ignis. celum aqueū ꝙꝫ firmamētū. z celum empireū ꝙꝫ aqueū. Similiter ergo erit maior puritas spūalis ſm maiorem ꝙuenientiam ad summā lucem spūalem que deus est. Qui lux est in quo tenebre nō sunt ylle. i. Joh. ca. i. vñ ſm hoc purior est aīa sensitiua ꝙꝫ vegetatiua. rōnalis ꝙꝫ sensitiua. angelica rationalis ꝙꝫ hūana ſm naturam. Sed ſm'gratiam est aliter: quia anima humana exns in gratia purior ē ꝙꝫ dyabolus: licz ſm naturam diabolus cum sit angelice nature sit purior. Gratia nempe ē quasi quoddā lumen creatuz ꝓcedens a luce increata. i. deo: put dicit Bern. in sermone de charitate z gratia christi. ergo vbi est ꝓticipatio maioris gratie: ibi maior est ad ꝓmaz lucem appropinquatio z assimilatio. z p ꝫns maior ſm gratiam puritas. sicut exē/plum in corpalibus. licet em ſm sec̄ristallus sit purior aliquo vitro de materia minus pura facto. Tamen istud vitrū si fuerit irradiatuz a sole: lucidius est z purius ſm pticipatam radiositatem z lucem solis: ꝙꝫ cristallus nō irradiata a sole. Quis igitur in beatissima virgine respectu oīm creaturarum aliaz nō vnitaz fuit summe gratie pticipatio: ergo approximatio ad ꝓmā lucem fuit in sūmo. z p ꝫsequens puritas in summo. Hec ſm Albertum.

Capitulum. III.

Ertio dixi q hec puritas beate virginis fuit in vtriusꝙ ꝓdictoz. i. elongationis z a ꝓximationis confirmatione: ꝓpter quod ponit tertia cōclusio in ordine ad ꝓdictas supius z ē talis. Beata virgo maria p sanctificationis copiosam gratiam adeo fuit cōfirmata in bono ꝙhenni: vt nunꝙꝫ posset in aliqꝺ peccatum flecti: nec possz in ea diuina gratia deperiri aut minui vel ab ea aliquō separari. Unde beatam virginē mariam peccare etiam venialiter vel minimo peccato fuit impossibile: ꝙꝫ tomagis mortali peccato z̄. Probat hec ꝙclusio triplici rōne. p'libus alijs ob breuitatē obmissis. Quaz rationū fulcimenta accipiunt a dño Bonauē. sup. iij. disti. iij. z ꝙcorditer Richar. atꝙꝫ Tho. sup eodem. iij. libro sententiaz

Prima est rō redūdationis.

Secūda est rō dignificationis.

Tertia est rō pfecte gratificationis.

Prima ratio redūdationis: Quia sicut bonoz pentum redūdat in filios. Prouer. xvij. Gloria filioz patres eoz: ita p oppositum ignominia vel confusio matris re/

dundat in filiuz. Si ergo mater dei vnq̄ peccasset vel peccare potuisset aut gratiaz perdere dei potuisset: ignominia fuisset di fui filij: quia eius mater dānari potuisset qō est absurduz. Quid em̄ ignominiosus q̄ reginam celi matrē dei diabolo potuisse subiici p culpam ꝛc. ergo videt ꝓpositū fore verum. Secūda ratio dignificationis: quia dignior fuit mater christi effecta ex hoc q̄ est mater dei: q̄ sit aliquis angelus in celo. Si g̃ angeli boni sunt in gratia ꝯfirmati: multomagis mater dei. ꝓpter illud. ij. thopicorum. Si ei cui minus videt inesse inest: ꝛ ei cui magis ꝛc. Tertia ratio pfectissime gratificationis que ē specialius posita a Rich. vbi s. Nam per istam sanctificationē scz in ꝯceptione verbi fuit beata virgo adeo gratificata vt in ea essz pfectissima charitas: vtpote in matre dei dilectissima. Sed sicut pfectissim⁹ charitatis actus nō potest esse cum inordinato ꝯcupiscentie actu. ita nec pfectissim⁹ charitatis habitus cū habilitate ad concupiscendum. Unde Aug⁹. libro. lxxxiij. q̄stionū. q. xxxvi. dicit: q̄ nutrimentū charitatis est iminutio cupiditatis: ꝛ eius pfectio est nulla cupiditas. Uñ sicut beata virgo post ꝓmā sanctificationē nō fuit ꝯcupiscens ꝼm actum: ita post scōam nō fuit ꝯcupiscens ꝼm habitum. Proinde si post scōam sanctificationē de carne marie fuisset aliquis purus hō formatus miraculose: ꝛ solis naturalibz relictus: ita fuisset integre nature sicut esset hō ex elemētis vel celis formatus: ꝛ suis naturalibus relictus: saltem q̄tum ad illam integritatem cuius corruptio est inclinatiua ad pecm̄. Nam sicut celū ꝓpter pfectionem forme impossibile est ad aliam formā mutari vel corrūpi. Ita aliqualiter a sili beata virgo ex ꝓuilegio pfectionis gratie nō potuit mutari in aliud vel ꝯtrariū. scz ad pecm̄ quodcūq̄. Et hoc decebat matrem dei: nec ꝯgruebat vt dei mater esset ꝛ peccare posset. Hec Rich. Uñ ex dictis claret q̄ in scōda sanctificatione ex dīna inhabitatione tāta fuit gratie plenitudo data virgini vt ꝯfirmaret in bono: sic vt nū q̄ flecti vel velle malū posset: in quo non auferet potentia liberi arbi. sed ꝯfirmabit defectus qui est posse flecti in malū exclu/dit. Ad id facit hiero. in ꝓmone de assumptione di. q̄ tota plenitudo gratie que fuit in christo venit in mariam. ergo venit in eam nō tm̄ gratia sanctificationis sed etiam ꝯfirmationis in bono. Ideo q̄ Bonauentura vbi s. ꝯcludēdo subdit q̄ cū maria sanctū sancto⁹ gestauit in vtero: tunc sanctificata fuit ꝯformiter filio suo: adeo q̄ sicut impossibile fuit x̄pm peccare: Ita ꝛ impossibile foret matrē ei⁹ cadere. Et sicut impossibile fuit ꝓpter bonoꝛez x̄pi vt haberet aliū filium. sic impossibile fuit vt vnq̄ carnis ỹginitas violaret in qua dei filius habitauerat. Et ita etiaz impossibile fuit vt mentis sanctitas aliqua culpa macularet. Ad cuius etiaz testimoniū valet q̄ quidam iudei asserūt hoc mirum fuisse in virgine maria q̄ cū esset pulcherrima a nullo vnq̄ viro potuit concupisci: nec vilipendendū est istud infidelium testimoniū: quia oportet etiam ab his q̄ foris sunt testimoniū habere. Hec Bonauē tura. De hoc infra latius. O igitur vere purissima. O indicibiliter sanctissima ỹgo maria: vere tu pulcra p puritatem: suauis p charitatē: ꝛ decora p virginalem castitatez. O deus meus. O iesu magne deus: q̄ mirabilis ꝛ glorioſus es in sanctis: sed vere mirabilissimus ꝛ glorioſissimus in maiestate tua: inſectissima genitrice tua huius tam sanctissime tue matris ꝓb merita petimus dele nostra delicta ꝛc.

Articulus secūdus quō puritas beate marie p̄cellit puritatē oīm creaturarū tā angelicaꝝ q̄ humanaꝝ Capl'm. I.

Circa secundū miste/rium scz p̄cellentie inuestiganda sunt tria. Primū est vtrū beata virgo ꝼm statum vie nitebat tanta puritate q̄ sub deo intelligi maior neq̄ret. Secūdo vtrū hanc puritatem accepit simul vel successiue ꝛ qñ eam assecuta est. Tertio qualiter vel in quo ei⁹ puritas p̄cellebat oēm puritatē tam boīm q̄ etiam angeloꝝ. Ad ꝓmū quesitū vicz vtrū beata virgo in via nitebat ea puritate qua sū

deo maior nequit intelligi. Arguere potes q̄ nō: qz aīa xp̄i que creatura fuit in statu vie maiori puritate nitebat q̄ gl̄iosa v̄go z tm̄ sub deo erat puritas aīe xp̄i. g̃ maior puritas pōt sub deo intelligi q̄ ea quā habuit virgo. Item ipsa beata v̄go in statu glorie nitebat maiori puritate q̄ in statu vie z tamen sub deo. Item oēs sancti angeli z sancti p̄rie in sua puritate gl̄ie plus videnť appropinquare puritati p̄rie q̄ q̄cūq; puritas sit vie. Illa em̄ sufficit ad h̄ vt possint patriā lucē p̄ spēm videre. Hec aūt nō ita: g̃ gl̄iosa virgo nō nitebat: tunc sūma sub deo puritate. In ꝯtrarium est Anſ. lib. de ꝯceptu v̄ginali. c. xviij. dicēs Hempe decens erat: vt ea puritate q̄ sub deo maior nequit intelligi virgo illa niteret cui deus pater vnicū filiū suū quem de corde suo equalē sibi genitū tanq̄ seipm diligebat ita dare disponebat vt naturaľr esset vnus idēq; cōis dei patris z virgis filius: z quā ipse fili⁹ substantiaľr sibi matrem eligebat: z de qua sp̄ūsanctus opaturus erat: vt conciperetur z nasceretur ille de quo ipse procedebat. Hec Anselmus.

Rñsio q̄ beata v̄go etiaz in statu vie ea puritate nitebat q̄ maior sub deo intelligi neq̄bat. Et p̄bať ſm Alb. sup̄ mis. est p̄lib rationibus e quibus aliquas hic adducemus alīs amore breuitatis pretermissis.

Prima ratio sūme donationis: quia ad dationē sūmi doni sequiť collatio oīm donoz inferioz. Juxta illud apli Roz. viij. ca. Qui p̄prio filio suo nō pepercit sed pro nobis omibus tradidit zc. Quō nō cum ipso nobis omnia donauit. Sed dñs beate virgini summū donū donauit cuius capax fuit pura creatura scz dei maternitatem: ergo z sūmam puritatem. Secunda ratio sublimationis: quia ip̄a beata v̄go erat sublimanda z exaltanda sup̄ oēs choros angeloz z sanctoz atq; sup̄ omnē creaturam post christum: quā sublimationem habuit in assumptione. Scz quia vt ait Dionisius libro de āgelica hierachia Supiores habent p̄rietates inferioz cū excellentia. Unde seraphin q̄ excellit charitate excellit omnibus donis omnes inferiores. ergo beata virgo cū excellit oīs etiam seraphin charitate. Excellit omēs etiam puritate zc. Tertia ratio impletionis. quia beata virgo super omnē creaturā impleta est sp̄ūsancto. Luc. i. Sp̄ūsanctus supueniet. glo. qđ nūq̄ in aliquē venit supexcellenť veniet in te. Et ite x. Aue gr̄a plena zc. Scz effect⁹ sp̄ūsancti ē purificare. Deniq; vt ait Bern̄. Gratia est puriſſimū balsamū: mundiſſimū vas requirens. ergo vbi maioz gratia sp̄ūsancti: ibi maioz puritas esse debuit. z p̄ ꝯns ipsa sūme pura fuit. Unde simpliciter verum ē q̄ gl̄iosa oīm dña etiam in statu vie super oēm creaturā ea puritate nitebat qua sub deo nequit maioz intelligi. Ad illud ergo in contrariū de aīa christi. Dicendum q̄ beata virgo dicitur puriſſima imediate post puritatem christi. Si dicas q̄ Anſel. nō dicit post christū sed post deum. Dico q̄ christus deus est. ergo post christū ipsa puriſſima est. Vel aliter dicēdū ex quo obiectio est de anima christi: q̄ hec puritas dicit̄ p̄ elongationē vel receſſum ab impuro vbi aptum natum esset inesse impur̄. i. peccatū: cū tum ex se. In anima aut̄ christi: quia non fuit aptū natū inesse impurū imo nullo modo ei potuit inesse ipuritas aliqua etiam ex modo sue cōceptionis: qz supnaturaliter christus de virgine conceptus est sp̄ūsancto opante. ergo nō fit hic locutio respectu christi z anime eius sz respectu aliaz creaturaz in quibus est aptitudo impuritatis ex se. Sicut z in beata virgine aptitudo fuit q̄dē inesse aliquod impurū: quia ex modo sue cōceptionis habuit aptitudinem contrahendi originale peccatum: sed diuina gratia specialiq; p̄uilegio p̄seruata est ne cōtraheret. de hoc libro. iij. latiſſime dictum est. Ad secūdū vicz de statu patrie siliter z tertium de angelis z sanctis in patria dicendum ſm Alb. vbi sup̄. q̄ in beatiſſima virgine ſm statum vie fuit gratia dei formioz q̄ in angelis z sanctis in patria: z hoc quantum ad substantiam dico: non quantum ad actum qui est operatio glorioſe visionis fruitionis z tentionis: sicut libro. ix. parte prima. articulo secundo. de charitate determinabiť. Nec obstat de puritate quam ipsa habet in statu glorie. Quia eandem puritatem habuit ipsa in statu vie scm

ſubſtantiam licz non ſm actum. Hec obſtat q̄ ſua puritas in via non plene appꝛehendit p ſpeciem lucē increatā: q̄ hoc fecit ſtatus z ſubiecti ꝓditio z ꝓtrarij ꝓiunctio. z minoꝛ motoꝛis attractio: vt dicetur de charitate eius. Et hoc oſtendit̄ per ſiłe Videmus em̄ q̄ q̄nq̄ maioꝛ lux minus illuminat: z minoꝛ lux magis illūinat p cōiunctionem cū aere obſcuro vel claro. Vñ q̄nq̄ magis illuminat luna in nocte aere puro q̄ ſol in die aere obſcuro: z ñ impꝛoportionabiliter maioꝛ eſt lux ſolis q̄ lune. A ſimili nō videt inconueniēs ſi maioꝛ lux gratie in ſubiecto paſſibili ꝓiuncto coꝛpoꝛi paſſibili z groſſo minus imutat z moꝛuet actualiter q̄ minoꝛ lux glozie in ſubiecto impaſſibili z gl̄ioſo. i. in angelis z ſanctis zc. patz igit̄: quia ipſa ſūma puritate nitebat qua maioꝛ nequit intelligi.

Capitulum. II.

Vꝛta p̄miſſa queſtio eſt ſecūda
t Quādo accepit beata ẏgo hāc puritatē in ſūmo. Et vtrū ſimul vel ſucceſſiue. Exquo em̄ Anſelmus dixit huius puritatis eſſe cauſam q̄ vicz debuit eſſe mater dei. Sed q̄ effectus nō p̄ꝰ eſt in re q̄ in ſua cauſa. ergo tunc cum facta eſt mater dei debuit ea puritate nitere qua maioꝛ ſub deo nequit ītelligi. z ſic p̄ꝰ nō nitebat ea puritate. z iſto mō Anſelmi dictū accipiūt bij qui tenent mariaz fuiſſe ꝓceptam in peccato oꝛiginali z poſt mūdatā. Sed q̄ in hoc ſequoꝛ doctoꝛes noſtꝛ. p̄cipue Fran. maronis. Ideo dicitur q̄ licz maria etiaz ante chriſti ꝓceptionem habuit ſub xp̄o puritatē ſummā quo ad remotionē ꝓtrarij. i. peccati oꝛiginalis q̄ puritas ipſa intendit̄ p receſſum a ꝓtrario: vt de h̄ patuit li. iiij. pte. i. ar. iij. ☉. x. in fine. p verba Tho. de aquino. Verūtñ puritas marie augmentum ſumit z incrementū ſucceſſione quo ad approximationem z cōuenientiā maioꝛē ad ſummā lucē q̄ de⁹ ē. i. Joh. i. Et hoc ſm Alb̄. vbi ſ. q̄tuoꝛ gradib⁹. Primo em̄ purificata fuit maria p ſanctificationē in vtero ſue mr̄is Tunc em̄ ſm noſtros doctoꝛes fuit p̄ſeruante gr̄a di ſpecłali purificata nō de peccato q̄ō infuit: ſed q̄ō infuiſſet niſi p̄ſeruata fuiſſet. Scōo fuit puritas aucta in ea p virtutū exercitationē q̄ñ cepit opari ſm virtutes. Juxta illud Actuū. xv. de fidelibus ſcriptū Fide purificās coꝛda eoꝝ. et tunc accepit actualē pfectionē virtutum.

Tertio puritas aucta fuit in ſuguentōe ſpūſſancti. Juxta illud Luc̄. Spūſſanct⁹ ſuguenet in te zc. z tunc accepit pfectionē donoꝝ. Quarto purificata eſt in filij ꝓceptione q̄ñ eſt cōpleta et⁹ illūinatio z pfecta purificatio in ꝓceptione ipſius eternę lucis. Et tūc accepit pfectionē fructuū z beatitudinū. Unde p̄ma eius purificatio eſt p gr̄am coopantem ad gr̄am ſacramēt̄alē aliq̄l⁹ pꝛoꝛmē. Scōa p opatiōez ẏtualem: quia poſtmodū cum operari cepit infantia tranſacta opabat etiā ſm virtutes Denicz ꝓſtat: q̄ in pfectionib⁹ gratuitis ad opandū: dona ſunt ſupioꝛa virtutibus. et beatitudines ſupioꝛes ſunt donis. Tertia ergo eius purificatio eſt per gr̄am donoꝝ atq̄ pfectionē eoꝝ. Et q̄rta beatitudinū. De p̄ma eius puritate Cañ. iiij. Tota pulchra es amica mea: q̄. ab oñi peccato aliena. Vñ ſubdit̄ z macula nō eſt in te. De ſcōa Sap̄. iiij. Quā pulchra eſt caſta gñatio. ſ. virginalis ꝓceptionis cū charitate que eſt forma oīm ẏtutū: q̄ñ z apud deū nota eſt. ſ. noticia approbationis p hūilitatē. Juxta illud Luc̄ p̄mo. Reſpexit dn̄s hūilitatē ancille ſue. Et apud hoies. ſ. p imitationem virtuoſe opationis zc. De tertia puritate ſubdit̄ Eſa. xi. Requieſcet ſup eā ſpūs dn̄i: ſpūs ſapientie z intellectus zc. De q̄rta Eze. xliij. Maieſtas dn̄i ingreſſa eſt templū p viā porte que reſpicit ad oriētē. z ſequit̄. Et repleta eſt gl̄ia dn̄i. Item Eſa. iiij. Locum maieſtatis mee gl̄ificabo. Cap̄. III.

Ertio hoc in articulo inueſtigandū eſt. In quo vel qualiter puri
t tas beate virginis p̄cellebat puritatem oīm tā angeloꝝ q̄ hoim. Ad huius rei euidentiā ſm noſtrū doctoꝛē petꝝ aureoli in ſuo cōpendio. z cōcoꝛditer btm Tho. iiij. ſcripto ſententiaꝝ. q. i. arti. ij. Et tertia pte ſūme. q. xxvij. arti. xvi. Nota q̄ beata virgo quadruplicē habuit puritatē ſ. ſanctificationis materno in vtero. Innocentie: caſtitatis virginee. Et ſuguentionis. ſ. in conceptu. Prima puritate. ſcz

tio ſm doctores ſimpliciter melior eſt ꝯ actio Nam p cõtemplationem imediati⁹ z ꝓximius vnitur mens homis in deũ Et ſequit. Que nõ auferet ab ea. quia opera vite actiue non habent locum niſi in pñti vita z ideo adueniẽte futura vita auferũt Sed ꝓtẽplatio non aufert in futura vita ḡn pot⁹ pfectiſſime habebit et tenebit in eternũ, qz videm⁹ nũc p ſpeculum in enig mate tunc aũt facie ad faciem. i. Cor. xiij. Vñ p hanc optimã ꝓtez magdalene q̃ nõ auferet in eternũ deſignat illa vita fruitiua que ẽ in ſupna pria que conſiſtit ꝑncipalius in viſione diuia. iuxta illud Jo. xvij. Hec eſt vita eterna vt cognoſcãt te deum verũ z quẽ miſiſti ieſũ xpm. Hec q̃ ppe ẽ vita optima qz felicitiſſima z ppetua. De hac Aug⁹. xxij. li. ō ciui. dei exclamãs dicit: O q̃ta erit ibi felicitas vbi nullũ erit malũ: nullũ deerit bonũ: vacabit ibi dei laudib⁹ qui erit omnia in omibus. ipe erit finis deſideriorũ noſtrorũ qui ſine fine videbit: ſine faſtidio amabitur: ſine fatigatiõe laudabitur: vacabimus et videbimus: videbim⁹ et amabimus: amabimus z laudabimus: Ecce quid erit ſine fine. Hã que pars melior quis alius melior finis q̃ puenire ad regnũ cui⁹ nõ eſt finis. Hec ille. Itaq; ad ꝓpoſituz beatiſſima virgo maria hanc ptem optimaz hodie elegit. quia hodie ad illam ſupernam patriam aſcendit in cui⁹ parte optima viuit in eternum cũ predulciſſimo ſuo filio ieſu: vbi fruitur multiplici gaudio ineffabili beatitudine glorificata ſuper omnes angelos et homines beatos. Nam in celeſti regno bona ẽ pars cõiugatorum: ſed melior viduarum: optima aũt virginũ. Et hec eſt pars marie. Itẽ inter virgines bona eſt pars virginũ carne tantũ qui videlicet in virginitate decreſcerunt ꝓpoſitum tamen nubẽdi habuerũt matrimonio ſacramentali et ſic ꝓtinentiã et caſtitatem in carne ſeruauerunt vt debuerunt. ſed melior eſt pars virginuz que carne et mente virginitatem ſeruare ꝓpoſuerunt per totum tempus vite ſue. Optima autem eſt pars ſolius virginis marie que ſola virgo perpetua fuit carne z mente et inſuper cum prole filium dei generãdo. Deniq; bona eſt pars angelorum i celo qui deum contemplantur vt dominum et patrez: ſed melior eſt pars hominũ beatorum. quia deum contemplant vt dominũ et patrẽ et fratrem: qđ non facit angel⁹ Optima vero eſt pars marie que ipm deum contemplatur vt dominũ et patrem z filium. Et ideo in ſolio dignitiſſimo exaltata eſt ſuper omnes celos: angelosq; z beatos. et ſic claret optima pars marie p omnem modũ ſm Fran. maro. Itẽ quoad gloriam celeſtem. Bona eſt pars angelorum qui ſunt glorificati ſimplici gloria i ſuis ordinibus. i. gloria eſſentiali que conſiſtit in viſione, dei: fruitione: z tentione. Sed melior eſt pars in gloria hoim beatorũ. qz ipi poſſidebũt duplicia eo q gl'ia in anima et corpore. et ſic habebũt gl'iam non tantũ eſſentialẽ in deo: ſed etiam consubſtantialẽ in corpe. Et aliqui hominuz habebunt etiam aureolas et alias accidẽtales glorias. Precipuũ autẽ gaudiũ habebũt in viſione humanitatis chriſti. oculo corpali ac gl'ioſe matris eius iuxta illd Eccs. xi. Dulce lumẽ et delectabile videre ſolem id eſt chriſtũ et matrẽ amictã ſole id eſt xpiformi ſplendore. Hinc Bern. / ait: Plus gaudeo bone ieſu angelis preferri ex gratia tua q̃ angelum fuiſſe ex natura. Sed optima pars glorie marie q̃ ſuper omnes exaltata in glorioſo corpore. totam patriã celeſtẽ ſua gloria decorat illuſtrando z delectat. ſicut ſol totum mundum. Unde Bern. in quodam ſermone de aſſumptione ait. Marie preſentia: tot⁹ illuminat orbis: adeo vt ipa celeſtis pria clarius rutilet virginee lampadis illuſtrata fulgore Hec ille. Sz qz apoc. xij. In capite virginis corona duodeci ſtellaz ſcribitur. i. beatitudinũ et eius gaudioz Sic exponit Fran. maro. qz ſtella in diuina ſcptura aliqñ p bitudine accipit dicẽte dño: Apoca. ij. Qui vicerit dabo illi ſtellã matutinã. i. bitudinis gaudiũ eternũ. Et q̃a hodie aſſũpta bta virgo. xij. ſtellis eſt coronata. Ideo vt taceã de illis pnbus gaudioz ſupne felicitatis cõmunib⁹ omibus beatis quas Anſelm⁹ enũerat li. de ſiti/ tudinib⁹. Singularia btẽ ꝑginis gaudia quibus ipa eſt ſpecialiſſime bitificata hic deſcribunt duodenario nũero. quorum

prima ḋnc̄ gaudia habuit in sui assumptione hodierna. Alia autē septē hodie adepta possidet eternaliter in illa celesti patria. Primū gaudiū felicis emigrationis. nam eius trāsitus multipliciter ē felicitatus z gaudiosissimis priuilegijs p̄doratus. Primo quidem quia sine omi dolore z sine infirmitatis grauamine obijt. vt dic̄ Hieronym⁹ Sicut a corruptiōe extranea ita a dolore mortis aliena. Secū do quia in suauissima spūssancti ꝓsolatione z ꝓtemplationis diuine dulcedine degustata obijt. vt supra patuit. Tertio quia secura de immarcessibili gloria transiuit inter angelorum milteria circūstantium z omniū malignoꝝ spirituū presentiā ꝓhibentiū ne eos videret. atc̄ inf astātiū apostoloꝝ z sanctaꝝ virginū ꝓsolationes z laudes: diuino lumine circūfusa. et odore celesti fragrādo z omi genere ꝓsolationis refecta de huius miserie valle ad sui filij desiderabilem beatitudinē euolauit: plena omnibus meritis z bonorum operuz gratia z̄c. Ecce ergo maximi gaudij felicitas Secundū gaudium glorioſe resurrectōis. qz in corpe gl̄oso resurgēs in celum cōscendit in perpetuuz regnaturā vt patuit. Tertium gaudium honoratissime obuiationis z susceptiōis. quia tota celestis curia: et insup ipsemet dominus iesus in occursum venientes et eā salutando honorificentissime susceperunt. O quantū gaudium habuit maria quando videbat diuersa celestia agmina angelorz z beatoruz eidem occurrentia eamc̄ vt pie contemplari possumus salutantia per talia verba Aue regina celorum: aue domina angelorum: salue radix sancta ex qua mundo lux est orta: Gaude gloriosa super omnes speciosa vale valde decora z vna nobiscū cum christo tuo filio regna. O q̄s iocunde ipsa eis benedicens dic̄. Benedicti vos domino qui fecit celum z terram. O quantum exultauit quando filiū occurrentē in gloria maxima primū vidit et in ei⁹ oscula atc̄ amplex⁹ ruit Quantum gaudium diuine inuitationis. Nam maximū gaudium tunc habuit cum vidit sanctissimam trinitatem patrē filiū z spiritūsanctum sibi obuiando inuitantez ad coronam Nā inseparabiliter persone diuine se comitant sm Augustinū de trinitate. Ū qz christ⁹ occurrit sibi. g̃ et pater z spiritussanct⁹ ibi fuere inuitando. z dic̄. Cāticoꝝ. üij. Veni de libano spōsa: veni ō lib. veni coronaberis. Tribus em̄ vicibus dicit veni. quia ab ipsis tribus personis diuinis dulcissime inuitatur z̄c. Quintū gaudiū iubilosissime deductionis quia vt dicit Hieronymus in sermone. Nulli dubium illam celestem hierusalē tūc exultasse ineffabili letitia: tunc iocundatā esse inextimabili charitate: tunc cū omni gratulatione iubilasse z ingenti lumine virginē circūfusam cum laudibus z canticis vsc̄ ad thronum p̄paratum perduxisse sicut latius supra dictum est. Quid nempe o homo putas quantum bausit tūc virgo gaudium quando tam dulces beatoꝝ cantus et diuinas laudes cepit audire. et de se ac pro se vidit omnes congratulari z suū natum dominū iesum sūme super ipa iubilare z iuxta se ipam in dextra dei introniſare in excelsis sicut legimus. i. Paralip. xv. q̄ dauid qui figurauit christum z omnis israel qui figurāt beatos in iubilo deduxerunt archam. id est mariam z̄c. Hec itac̄ ḋnc̄ gaudia habuit ꝑgo p̄ tpe assūptōis.

De. vij. celestib⁹ gaudijs marie

Onsequēter notandū q̄ ipa beata virgo in illa celesti patria multiplicibus inenarrabilibc̄ fruitur gaudijs. solent tamē quidam deuoti recolere z venerari orationib⁹ z salutationib⁹ angelicis septez p̄cipua eius gaudia distinguēdo z enarrādo. Ō quidē ortū habuit ex quadā reuelatiōe facta vt putatur ipi beato Thome archiepo Cantuarien. Ferūnāc̄ q̄ cū ipe frequēter z singul⁹ diebus salutaret btāz ꝑginē p. vij. ei⁹ gaudia q̄ būit i terris posita Primū vicz i filij ō ꝓceptōe Scōm i ei⁹ portatōe i suo vtero ix. mēsib⁹ z elizabeth visitatōe. Tertiū i ei⁹ natiuitate. Quartū i magoꝝ adoratiōe Quintū i inuentiōe p⁹ triduū in tēplo Sextū in filij resurrectōne z ascensione. Septimū i btē ꝑgis assūptiōe in celum Quadā itac̄ vice ō p̄dictis eā salutanti per aue maria. Ecce appuit eidē btā ꝑgo cū claritate mag̃ z ait: Charissime inquit

deuotionē tuā ḡtanꝭ accepto. qz de meis gaudijs q̄ i vita ista habui frequēter commeozādo me salutas. Attamē vellē insuper vt et illa mea gaudia que in celo nunc glozioſa habeo recoleres z ꝓsimiliꝭ de his quotidie me reuerenter salutares. Dō si feceris tu vel quicuncz alꝰ fidelis ob mei deuotionē hoc fecerit en ꝓmitto q in tempoze obitus sui ego eiꝰ aiam ꝓtegā z liberabo z in cōspectu filij mei ꝑ ip̄a astabo z intercedā ac consolaboz eā. Tūc ip̄e btūs Thomas adozādo eā z gras agēdo vir: O glioſa celoruz regina. z supbñdicta dña mea. Dic q̄so mihi q̄ sūt ista tua gaudia in celo: ꝺ ꝺbo te salutare debeo At ip̄a btā ꝑgo. vij. ei gaudia enarrauit que subscribunt. de ꝺbꝰ ip̄e sanctꝰ Thomas Cāturien. pulchras laudes edidit quas etiā in certis ecclesijs solēt quidā ꝑ sequētiaꝫ loco decantare in hec verba: Gaude flore ꝑginali: que honore spēali transcendis splēdiferꝫ Angloꝝ ꝓncipatū z seroꝝ decoratū dignitate nūeꝝ. Ecce ꝓmū. Gaude sponsa cara dei. nam vt clara lux diei: solis daꝛ lumie. Sic tu facis orbē ꝑe: tue pacis resplēdere lucis plenitudine. Ecce scōm: Gaude splendēs vas virtutū cuiꝰ pedes ē ad nutū: tota celi curia Te benigna et felicē iesu dignā genitricē venerans in gli̇a. Ecce tertiū gaudiū. Gaude nexu voluntatis z amplexu charitatis q iūcta sis altissimo. Ut ad vorū ꝓsequris: ꝺc quid ꝑgo postularis a iesu dulcissimo Ecce quartū. Gaude virgo mr̄ x̄pi qz sola meruisti. o ꝑgo pissima Esse tāte dignitatis q sis scē trinitatis sessiōe ꝓxima. Ecce ꝺntū. Gaude mr̄ miseroꝝ quia pī seculoꝝ dabit te colētibꝰ: Cōgruētē ħ mercedē z felicis poli sedē regnis in celestibꝰ Ecce sextū Gaude ꝑgo mater pura certa manēs z secura qz tua gaudia Nō cessabunt nec decrescēt sz durabūt z florescent per eterna secula.. Ecce. vij. Et post singulos versus. Gaude: addūt deuoti salutationes ꝓzando. Aue maria. Qui vero lr̄as nesciūt vt neq̄ant has laudes ꝓzare loco cuiuslibet gaudij dicūt aue maria: singla hec gaudia ꝺuote meditādo. Primū itaqꝫ hozū dicit gaudiū dignificationis quia videlicet beata virgo in celesti regno est exaltata ad dignitatem regalē taz altissimā vt transcēdat omniū angeloꝝ ordinem et sanctoꝝ numeꝝ. quia alꝫ tm̄ serui dei: ip̄a añt mater vera dei z ꝑ ꝓsequēs eoip̄o omniū est angeloꝝ z sanctoꝝ dignissima dña

Scōm dicit gaudiū illuminationis vel celestis gliose illustratiōis: quia vicz sicut sol illustrat hunc mundū illumiat z irradiādo decoratā claritas glie beate ꝑginis diffusa ꝑ totā celestē patriā illustrat et decorat sua luce: cuiꝰ pulchritudinē sol et luna mirant. Ūñ Aug⁹ in quodam sermone de natiuitate ꝑginis ait: Ꝑm celū quē penetrasti scz o gliosa regina: omiaqꝫ que in eo sunt ꝓcta noua z ineffabili gloria decorasti: noua illic ac ꝑcellētis luce cūcta plustras ꝛc. Tertiū gaudiū venerā de adoratiōis z obeditionis. qz vicz tota celestis curia: id ē omēs angeli z scti ad eius nutum obediūt z eaz venerant atqꝫ adorāt vt dei matrē. Ūñ Apocal. vij. Vidit Johes q sanctoꝝ turba magna quam dinumerare nemo poterat stabāt añ thronū qui figurat beatā virginē z in ꝓspectu inq̄t agni z clamabāt di. Salus deo nr̄o qui sedet sup̄ throno z agno. i. x̄po incarnato ex virgine qui in ip̄a tanqꝫ in throno quieuit. Et oēs inq̄t angeli stabant in circuitu throni z ceciderūt in cōspectu throni in facies suas z adozauerūt deum ꝛc.

Quartū gaudiū dicit prātz seu potestatiue impetratiōis. qz quicq̄d voluerit impetrare a filio poterit. Haz ius habet ꝓcipiendi tanqꝫ mater filio. iuxta illud. iij. Reg. ij. in figura dictum. Pete mater mi nec̄ cin̄ phas est vt auertam faciem ꝛc.

Quintū gaudiū dicit coassessionis. ꝺa videlicet ip̄a sedet ꝓxima ad sanctissimā trinitatem. quia est in eodem throno cum dño iesu qui sedet ad dextrā maiestatis in excelsis. iuxta illud ps̄. Astitit regina a dextris tuis ꝛc. Ūñ x̄ps iesus z deus pat ac spūssanct⁹ tam familiari et amoꝛosissimo ac singlari aspectu z sub tāta reuerētia conspicit eam z tante glozie intimitate se ingerit eidem q totam ad celestē curiam simul sumptam ꝓter matrem tali aspectu amoꝛis: et tanta altitudine glozie non fertur quemadmodum ad ipam Et etiaz vicissim tanta dilectione z cha-

ritate ac fruitione fertur beata virgo in deū patrē ⁊ filiū et spūsctm. Tantūq; illi luci inaccessibili est imersa ꝑm Bern. vl/traq; credi ꝑt atq; ad delectam tūi secretū diuinaꝝ psonaꝝ in mediū trinitatis brūsli me tā excellēter ē introducta. vt oēs amores pūtis et ꝑterite atq; future vite respectu sui sint quasi luna sub pedib⁹ ei⁹. Ūñ Eccli. xxiiij. ipsa de se ait Ego mr pulchre dilectionis :scz diuine q. d. Ego quia sum mater filij dei: pulchrā illam inter deuz et beatos dilectionem sūma formositate p/nitentē possideo supeminenter ⁊c. O ḡ tu deuota mens potes cogitare q̄ ineffabile gaudium sit marie iuxta dei filiū sedere ⁊ ipm quotiens vult dulciter amplexari et osculari. O quanta suauitate diuina ibi videt quō pater gignit filiuz ⁊ vterq; spiritūsanctū spirat ⁊c. Hā deus nō pōt videri sine maxie suauitatis fruitiōe ꝑm Ber.

Sextū gaudiū ꝑmiationis scz suoꝝ deuotorū. quia deus ꝓpter ipsius amorē omnibus eā venerantib⁹ ꝑmia dat hic ⁊ in futuro. Ūñ quia videt quotidie saluari homines et omnes sanctos saluatos: ipa mediante omnes deo atq; ipsi beate virgini gratias agentes maxime in hoc virgini est gaudium necnon omnib⁹ sanctis eam videntib⁹ ⁊ mutuo gaudio colletantibus vt ipsa dicere possit beatis illud Apli. i. Thessal. iij. Gaudiuz meū ⁊ corona glie vos ante deum. quia vt dicunt doctores sūper. iiij. Sanctis in celo accrescet gaudium accidentale de salute et beatitudie eorum qui per ipsos conuertunt⁹ et saluantur: sicut et angelis gaudiū est sup cōuersione peccatoꝝ et salute. vt dicit Luce. xv. ca. Quantū ergo est gaudiū virginis beate per quā quicq; saluandi saluāt⁹ vt ꝓbatur Bernardus et Anselmus ⁊c. Septimū et vltimū gaudium accumulāde cō gratulationis qz videlicet gaudia et glie virginis magnalia nunq; deficiēt nec minuent⁹ sed durabunt et accrescent in secula ex multitudine beatoꝝ. quia accidentalis gloria et gaudium accrescit in beatis omnibus ex virgine gloriosa. et ecōuerso in beata virgine gaudium accidentale accrescit et florescit atq; vt ita dicam innouari videtur cōtinue ex beatis. Qō sic declaratur ꝑm intentionē scti Bernardini de Senis in sermone de admirabili gratia ⁊ gloria beate marie. Nam beati sunt in triplici differētia. Quia quidam inter se in gloria sunt equales. quidaz vero maiores quidaz autem minores. Et tamē vt dicit Aug⁹ sup iohānē Nulla inter eos est inuidia disparis charitatis. quin poti⁹ ꝑm qō dicit Gregorius in moral⁹. Tanta vis in illa pace nos sociat vt qō in se q̄lz nō accepit hoc se accepisse in alio exultet vna cūctis erit beatitudo leticie q̄uis nō vna sit omnib⁹ sublimitas vite Hec Gregorius. Unde imensa dilectio beatoꝝ et multiplex quā inter se habēt mutuo multiplicat inter eos quasi in infinitum numeruz gaudiorum ꝑm perfectionez et multitudinem diligentium et dilectionis ex quo crescunt stupendo modo differentie accidentalis glorie inter illos. Primo nanq; inter eos qui sunt equales in gloria vel quasi equales multiplicat⁹ gaudiuz inter se ꝑ quolibet ex amore dupliciter. quia videlicet equali mensura se mutuo diligūt: et diligi se cognoscūt eo q; quilibet de quolibz sibi coeq̄li tantū gaudet q̄ tū de semetipso extensiue tamē nō intensiue ꝑm Rich⁹ de media villa super. iiij. Sniaꝝ. et h̄ mō intelligēda sunt que de ꝑsūb⁹ hic dicent⁹

Scōo q̄z illi qui sunt in gl̄ia maiores duplicant sibi gaudiū accidentale ꝑ quolibet btō minori in gl̄ia. Et h̄ nō qz se videāt tantū diligi quantū diligūt. sed quia de gl̄ia quorūlibet illoꝝ minoruz tm̄ gaudēt hi maiores q̄tū de ꝓpria ⁊ cū quēlibet ꝑm capacitatē suā intelligūt gl̄iosum. Ūñ Petrus plus gaudet de bono lini q̄ ipe linus. Ūñ ꝑm Bonauē. in .iij. di. xlix. in fine ex hoc nō sequit⁹ q; tm̄ gaudeat q̄tū si hāret illō bonū. qz si hāret illō hāret maiorē charitatē ⁊ prātē intensi⁹ gaudendi.

Tertio hi qui in gl̄ia sunt minores totiēs duplicant gaudium accidentale de illis maioribus: quotiēs gl̄iosiores eē cognoscunt semetipsis eos qui ꝓpter amorem suum duplicant gloriam suam seu gaudium suum. Nūc autez minores sancti cōspiciunt aliquem sanctum decies in gloria se maiorem. quendam vero centies. Aliquē millies: alium centies millies: ali

um mille millies. Et hmõi ſaneti maio/
res quaſi infinita milia ſunt. Vñ bi mino
res quotiẽs intelligunt eum glorioſiorem
ſe eſſe beatũ: totiens duplicãt gaudiuz ſu/
um cũ cognoſcant ſe tantum diligi a quo
libet ſuperiori ꝙ in quolibet eorum ꝓpter
eos gloria duplicatur. ☉ itaq; deus mag
ne. quis hominũ numerare poſſit quanta
gaudia tuis electis ꝑparaſti z accumula/
ri atq; accreſcere in gloria voluiſti Nam
que lingua dicere vel quis intellectus ca/
pere ſufficit quanta ſint gaudia angelo/
chorus intereſſe ꝛc. vt ait Greg⁹. in omel.

Nũc igit ad ꝓpoſitũ ſtatuam⁹ ex vna p
te integraliter totum amorem quẽ habẽt
beati ad inuicẽ mutuo: atq; ex altera par/
te amorẽ q̃ mior btũs diligit ỹginẽ gl'ioſã
Et credo ꝙ talis amor mini glorioſi ex/
cedat amorẽ beatorũ alio⁹ ſimul ſumptũ
tam angelicum q̃ humanũ non inſpiratũ
in btã ỹginẽ: aut in xp̃m ſeu in ip̃m deũ.
☉ oſtendit quadruplici ratione ex qui/
bus clareſcit q̃ magnus amor z gaudiuz
accreſcit ipſi virgini glorioſe de ſanctis:
et econuerſo ip̃is btis ☉ ipa bñdicta ỹgie.

Prima eſt ratio poſitionis
Secunda eſt ratio compaſſionis
Tertia ratio glorificationis
Quarta ratio dilectionis

Prima ratio poſitionis quia quilibz mi/
nim⁹ etiã beat⁹ clare cognoſcit ꝙ mat dei
plus poſuit pro ſua ſalute q̃ poſuerit zpo
nere poſſit tota creatura ſimul ſumpta. qz
chriſtum deũ eius filium predilectiſſimũ
qui eſt inſtrumentũ redemptionis ſalua/
tionis z glorificationis electo⁹ Secun
da ratio compaſſionis. quia quilibet etiã
minim⁹ beat⁹ aperte intellexit ꝙ tota ra/
tionalis natura nõ ſuſtinuit nec ſuſtinere
poſſet tantum dolorem z penam ꝓ ſua re/
demptione quantum ſola ſuſtinuit mater
dei: conſiderata dilectione qua filium ſuũ
amauit. tãtus etẽ fuit dolor virginis in
morte chriſti ꝙ ſi in omnes creaturas que
pati poſſunt diuideretur ſubito interirent
hic tamen dolor virtute ſpirituſſancti ſic
in virginis anima claudebat ꝙ nulli ſen/
ſitiue parti corporis permittebatur effun/
dine ante debitum tempus moreretur.

Tertia ratio glorificationis. tanta eñ ẽ
gloria virginis matris dei ſicut ex prece/
dentibus patuit ꝙ excedit in gloria tota z
naturam angelicam z humanam ſimul
ſumptã amplius q̃ circumferentia firma
menti excedit in magnitudine punctum
centri vel q̃ ſol in claritate et fulgore exce
dit ſtellã paruam vel lumen candele ardẽ
tis: vel q̃ multitudo arene que ẽ in littore
maris excedit vnum minimũ pugillũ are
ne ſiue q̃ totũ mare excedit coclear aque.
ꝛc. Quia ipa beata ỹgo intelligit in filio
ſuo ſe quaſi alterũ ip̃m diuinitate veſtitã.
In qua gloria omnes ſancti congaudent
ſũmo ex amore ad ipam affecti. Et etiam
ipa ſm ſuam capacitatẽ congaudet ỏ quo
rumlibet gloria tanq̃ de ꝓpria ergo vtro/
biq; indicibiliter accreſcit illõ celeſte gau
dium accidentale. Quarta ratio condi
lectionis. tantus eſt eñ amor beate virgi
nis ad quemlibet etiam minimũ gl'ioſuz
ꝙ omnis amor quo in regno celorum na/
tura angelica z humana diligit aliquem
iam beatũ eſt vt predicit quaſi punct⁹ cen
tri ad firmamentũ: vel celum reſpectu il/
lius amoris quo virgo beata amat mini/
mũ beatum: conſiderato fontali principio
vnde talis amor originẽ habet: z ideo ꝓ/
ter hunc amorẽ virginis gaudium dupli/
catur dũ iuxta ſuam capacitatẽ cernit ple
no z quieto deſiderio glorioſũ. Et ſic per
hũc amorẽ z p hũc modũ pro q̃libet ſctõ
ỹgis bñdicte gaudiũ mlt'iplicat z accre/
ſcit duplicit' vt patuit. Denicq; minimus
ſanctus videns tantuz ſe diligi a virgine
glorioſa ꝙ ꝓpter eum tanta in ea gl'ia ac/
creſcit in tantũ inflãmat' in amorem eius
ꝙ quotiens eam intelligit ſe in gloria ſu/
pare totiens de gloria eius pluſq̃ de ꝓpria
iocũdat'. Ex quo conſequenter ſequit' ꝙ
oẽs beati qui in gloria ſunt maiores mi/
nimo amplius. et qui adhuc maiores: ad
huc magis. et q̃ maximi: maxime: atq; q̃
permaximi ꝑmaxime: diligant' a beatiſſi/
ma ỹgine. Ipſi q̃z tãto magz z maxime:
ac permaxime per amorem inardeſcãt in
eam. et ſic gaudium accidentale accreſcit
et multiplicatur ꝛtinue ſm p̃dictum mo
dum in ipſa virgine glorioſa ꝓpter illos:
et in omnibus beatis ꝓpter illam. Quis
ergo exprimere poſſet infinitatem gaudiũ

et amoris quibus actiue et passiue gl'iosa virgo maria accidentali gloria varie iter beatos letak z honorak fac impetuū con/gratulak. O itaq; beatoꝝ beatissima z su perfelicissima celoꝝ regina: quib⁹ te laudibus efferam⁹ que tam ineffabiliter extas gl'iosissima: tam sublimiter dignificatam multipliciter letificata z beatificata. O gl'iosa dña excelsa sup sidera: te laudant angeli atq; omēs sancti p secula. letare nunc cum filio ꝓprio et p filiū ꝓprium dulcem iesum inter beatoꝝ agmina et p nobis miseris xp̄m exora vt per tua merita ducat nos ad felicia: tue beatitudis contemplanda gaudia Amen.

Pars quita libri decimi agit hystorialiter de modo assūptionis beate Marie virginis.

Surge domine in requiem tuam tu et archa sāctificationis tue Scribuntur ps̄. cxxxi. Que quidem verba vt vult i luminatus doctor Fran. maro. in suo sermone: de assumptione accipi possunt tanq; sint dicta a beatis i celo ad dominū iesum christum: desiderantibus assumptionem glorioſe virginis marie: vt eius presentia z visa gloria ipsius ampli⁹ iocundentur cum ipsa z de ipsa per quaz meruerunt habere autorem vite z glorificatorē dominū iesum. Desideranter ergo flagitāt dicētes: Surge domine in requiem tuam tu z archa sanctificationis tue. quasi dicerēt: Sicut tu domine iesu resurrexisti a mortuis z in glorioso corpore es in requie tua celesti sedēs ad dextram dei patris: ita fac vt et archa sanctificationis tue id est beatissima tua mater in cui⁹ vtero sanctissimo tanq; in archa requieuisti: exurgat z assumatur in glorioso corpore in banc eandem requiē celestis patrie vt vna tecum z cū ipa ineffabili gloria gaudeamus et exultemus ac regnem⁹ sine fine. Merito autē beata virgo dicit archa sanctificationis diuine quia per ei⁹ inhabitationē fuit plene sanctificata. Denicq; omnes sancti desiderabant glorioſe virginis assumptionem quia sciebant q p ipsam ecclesia militās multiplicia bona cōsecutura foret atq; ecclesia triumphās id est superna hierusalem noue letitie gloria ineffabiliter magnificaretur. Et idcirco subiungitur in premisso ps̄. Sacerdotes tui induantur iusticiam z sancti tui exultent quasi dicerēt per hāc eius assumptionem fiat domine vt sacerdotes tui. id est ecclesie militantis prelati z per consequēs totus populus christianus quem ipi diriguntur. induentur iusticia. id est omnis virtutis gratia. quia iusticia est vniuersalis virtus. vt dicit Crisostom⁹. Et etiam habetur. v. li. Ethicoꝝ. Quoniam per merita beate virginis dāt cuilibet omnis gratia inuocanti ipsam. Sequit z sancti tui exultent. i. beati in celesti patria exultabūt inenarrabili letitia. vicz ex eius p̄sentia: atq; luminis totam celestem curiam illustrantis gloria. Nam dicente Bern̄. in sermone de assumptione: Gloriosa virgo dum celos ascendit etiam supernoꝝ gaudia ciuium copiosis augmentis cumulauit. cū eius vocem audire z faciem videre eiusq; beata presentia frui meruerunt. noua z ineffabili ei⁹ gloria decorati z timensa eius luce perlustrati. vt etiā ait Augu⁹ in quodam sermone de natiuitate virgis

Itaq; in hac ꝑte libri sub processu hystorico p̄sequendo sacratissime assumptionis modum ex diuersis dictis sanctoꝝ atq; sermonib⁹ doctorum p̄ꝫ q̄ꝫ contemplationibus descriptis deuotoꝝ. Apocrifa quidem resecantes. sola ea que sunt fidedigna z a sanctis videntur approbata: ad laudem virginis cōmemorare curauimus Et autem distincte series tota hui⁹ assumptionis gloriosissime facilius capiatur: Tres principales considerationes notabimus.

Primo de modo sue sanctissime tramsmigrationis.
Secūdo de modo sue gloriosissime assumptionis.
Tertio de modo sue gaudiosissime intronisationis.

Articulus primus de modo transitus z mortis beate Marie

Capitulum primū.

Articulus

Circa primum de

c modo transmigrationis z cõ
tẽplationis q̃stiões occurr̃ũt

Prīa est q̃ qre beata virgo est mortua z in celum assumpta. Ad qõ respondet q̃ si vis scire de anno tres sunt opiniones. Prima est epiphanij dicẽtis q̃ beata virgo post passionẽ christi. xxiij. annis vixerit. Et q̃ quando christum cõcepit erat annorum. xiij. et in. xv. ipm peperit et mansit cum eo annis. xxxiij. et sic quando obijt virgo beata erat annorum lxxij. Alia est opinio Francisci maro. et quorundã sequentiũ Aug⁹. li. de mirabilibus sacre scripture ca. xi. di. q̃ etas btẽ virgis fuit. liij. ãnoz. ita q̃ post passionẽ x̃pi tm̃ per nouẽ annos vixerit. Tertia q̃ cõmunius videt teneri opinio est. q̃ btã virgo post christi passionẽ. xij. annis vixerit et sic citra sexagenarium vel potius. lviij. annum sit in celum assumpta cũ apli totidẽ annis predicauerint in iudea z circa partes illas sicut ecclĩastica tradit hystoria.

Si queras quare nõ statim ẽ in celũ ãs sũpta post x̃pi ascensionẽ: sed tãdiu vereliq̃t eã x̃ps in mundo. Rñdet q̃ idcirco vt vicz doceret apl̃os z illumĩaret eos ĩ his que ad fidem pertinent. Vñ quando occurrebãt questiones determinande de factis dei z morum in ecclesia primitiua ad ipam recurrebant et ipa soluebat. Propterea Lu. ij. scribit Maria conseruabat omnia verba hec scz que dicebant z fiebãt circa paruulum iesum: conferẽs in corde suo cum his videlicet que sciebat prenunciata fore per x̃pheras vt postea tempe suo sicut dicit Beda posset apostolos iustruere de his ad que p̃sentes non fuerunt circa natiuitatem christi z alia que ipsi euangeliste scripserunt ab ea discẽdo p̃cipue Lucas qui dicitur notarius virginis. Ideo canitur de ea: Gaude maria virgo cũctas hereses sola interemisti in vniuerso mundo scilicet apostolos docendo qui sua doctrina errores vbiq̃ confutauerunt. Itẽ si vis scire de mense Exquo festum assũptionis cadit in augusto: clarescit quia virgo assumpta est mẽse Augusti sole intrãte in signũ virginis. Et hoc congruit misterio. quia Augustus dicitur ab augendo. Vnde cesar Octauianus qui imperabat tempore natiuitatis christi dictus est Augustus eo q̃ auxit rempublicaz nimium. Hic autem primã victoriam habuit prima die Augusti. et idcirco hunc mensem appellauerunt augustum qui prius sextilis dicebatur: eo q̃ a Dartio sextus erat Et omẽs romani z gẽtes hanc diem solẽnisebant in memoriaz huius victorie Quoniã igit beata x̃go in hac assumptione auxit rempublicam celestis gaudij in patria. ipsa quoq̃ virgo amicta sole id est glorie splendore diuine illustrantis totaz curiam supernam figurata est Apoca. xij. Mulier amicta sole z luna sub pedib⁹ ei⁹ zc. Vnde cõgruebat vt in hoc mense augusti quo sol intrat virgineum signũ ipsa beatissima mater dei assumeret. Item si vis scire quo die sit assumpta beata virgo Respondetur ꝑm Franciscuz maro. in sermone vel tractatu suo de assumptione q̃ put inquit colligitur ex his que dicũt sancti. ipsa est assumpta in die dominica: que quidem dies sanctificata est super omẽs dies alias. quia isto die angeli sunt creati et mund⁹ in ipo cepit exordiũ. illo die x̃ps natus ẽ: resurrexit z spm̃ sctm̃ misit. Vnõ cõgruũ fuit vt z hec sũma solẽnitas assũptionis eo die fieret Hec ꝑm Franciscum.

Capitulum secundũ quomõ circa tempus sue mortis consolationẽ deus prestiterit marie

Ecũda cõtẽplatio qualiter fuerit
s x̃go ꝑ sua morte ꝑsolata. Nimiq̃ ipa consolationem circa suam mortem habuit ab angelo z ab apostolis atq̃ a domino iesu z totius celestis curie beatis occurrentibus z assistentibus in hora sui transitus. Qualiter autẽ hec facta fuerint. ex sermonibus sanctoq̃ z narrationibus p̃cipue sancti Cosme qui cognomẽto dicit vestitor. atq̃ Johis Damasceni et alioq̃ hystoriis edocet. sicuti z in cõmuni legenda prolixe describitur tali modo:

Dum em̃ apostolis ob predicationis gr̃az diuersas mũdi regiones subeuntibꝫ x̃go btã in domo iuxta mõtẽ syon posita

remãsisset: oia quoq; loca filij sui vicz lo/
cũ baptismi: ieiunij: passionis: sepulture:
resurrectiõis: z ascẽsionis: quoaduixit de/
uotõe sedula mẽte reuolueret z ꝓplaret
que et qualia suus predulcis filius ihesus
in illo vel isto loco fecerat. Quadam die
cum in filij desiderij cor ꝟginis vehemẽ/
ter accendit: estuans animus cõmouetur:
et intimaz lachrymaz abundantia exci/
tatur: crebris quoq; desiderij sui singultri/
bus cepit talia verba eructare. O fili mi
predulcissime: o nate dilectissime iesu sua/
uissime: en cupio dissolui z esse tecum vti/
nam fili mi adesset illa hora aurea qua te
videre possem in patria. zc. Ecce mox an
gel⁹ cũ m'to lumine eidẽ astitit et reuerẽ/
ter vtpote matrem domini salutauit Aue
inquit benedicta suscipiens benedictionẽ
illius qui mandauit salutem iacob: Ecce
filius tuus domin⁹ iesus te matrem vene
randã expectat: cum die tertia de corpore
assumeris. vt celestes mansiones iocũdas
reddas et sanctorum spiritus cõsolaberis
Ecce autem ramũ palme de paradiso ad
te dominã attuli quem ante feretrz porta
re iubebis atq; vestimenta funebria missa
a filio eidem obtulit. vt refert sanct⁹ Los
mas predictus. Tunc beata virgo vt cre/
ditur genuflexo gratias agens deo. petij/
uit petitionem primo vt apostoli ad eã pa
riter congregentur dñi. Petro inquit instan
tius vt anteqũ moriar corpalibz oculis apo
stolos videã. z ab eis sepeliri valeã z ipis
pñtibz spm̃ reddã. Scõo peto inqt z ob/
secro vt anima mea in exitu suo de corpe nul
lũ spm̃ teterrimũ videat z nulla potestas
satbane insidiando occurrat. Cui angel⁹
Cur dña malignos spũs videre metuis:
cũ caput ei⁹ omino contriueris. Fiat tam̃
voluntas tua vt ipos non videas. z apo/
stolos nobiles executores funeris tui ha/
beas. Sed qualiter intelligenduz sit q
brã ꝟgo nõ viderit spũs teterrimos i suo
trãsitu patuit s. eodẽ li. p. i. in fine. arti. ij.

His dictis angelus cũ multo lumĩe ce/
los ascendit. Palma vero illa nimia cla/
ritate splẽdebat. Et erat quidẽ ꝟge virti/
ditati cõsimilis: sed folia ipsius vt stella
matutina fulgebant. Et ego fateor me vi
disse apud quendam comitem regium p/
ticulam quandam que dicebatur esse de il
la palma et procerto erat fulgidissima ad
modum micantis stelle quasi colorıs ar/
gentei fulgidissimi. cuius intuitus deuo/
tionem ingerebat cõtuentibus. At beata
virgo in magna consolatione spiritus re/
licta vt refert idem sanctus Losmas mox
conuocauit virgines sanctas cognatas et
amicas sanctas mulieres quibus patefe/
cit q migrare deberet. Mox omnis san/
ctaz ꝟginũ z mulierz mltitudo flẽs cepit
dicere: O sanctissima: O benedicta super
omnes mulieres: ne nos derelinquas or/
phanas. At illa eas cõsolando ait. si vos
natorum corruptibilium matres non to/
leratis ab eis modicuz seperari: quomo/
do ego mater et virgo desiderare non de/
beo ad meum pergere filium dei pris vni
genitum qui est omniũ vita z premiũ bea
torum. Hec cum agerentur: factum est
vt dum Johãnes in epheso predicaret ce
lum repente intonuit: et nubes candida
ipm̃ sustulit ac raptum ante Marie ianu
am collocauit percutienscz hostium intro
iuit z reuerenter virgo virginez salutauit
Quem felix maria conspiciẽs pre gaudio
lachrymas continere non potuit. Dixitcz
Fili iohãnes memor esto verborũ tui ma/
gistri quibus me tibi in matrem z te mi/
hi in filium cõmendauit. Ecce a domino
euocata debitũ humane conditionis exol
uo z corpus meum tibi cura sollicita recõ
mendo sepeliendum. Tunc ille mox pro/
stratus in terrã cum lachrymis cepit cla/
mare heu mi domine deus vt quid tantã
tribulationem inducis super nos vt vide
licet hanc nostre religionis magrazsanc/
titatis speculum: vnicum nostrum solaci/
um a nobis auferas zc. Sicq flenti ꝟgo
palmam z vestimenta lugubria ab ange/
lo portata ostendit. vt refert sanct⁹ Los
mas vestitor cognomento. qui ea que nar
rat ab his qui interfuerunt se didicisse cer
ta relatione cõmemorat. Dixit quoq; vir/
go ad iohannem. hanc inquit palmam de
ferri facias ante feretrum cum corp⁹ me/
um duxeritis ad sepulchrum. Dixit autẽ
iohes. O vtinã hic essent oẽs apli z frẽs
mei vt tibi domina decentes parare posse
mus exequias ac exoluere laudes dignas

Hec illo dicente: oēs apli de locis in q̄ bus p̄dicabant a nubibus candidis rapiunt: z ante marie ostium collocant. Qui cum se mutuo salutassent: z de hoc plurimū mirarentur dicentes: Que nā causa ē ꝓpter quam nos dñs hic in simul congregauit. Johannes ad eos exiuit z dñam de corpore egressurā p̄dixit. Qui oēs mox in lachrymas ꝓrūpentes tandem introierūt z beatam virginem reuerenter salutantes adorauerūt dicentes: Aue dei mater gratia plena dñs tecum: benedicta tu in mulieribus z benedictus fructus ventris tui Ac ipsa: Auete discipuli electi vnigeniti filij mei. Et cum modum aduentus eorū ab eis audiuisset deum glorificauit: z omnia eis manifestauit ab angelo reuelata: z allata sibi ostendit. Refert sanctus cosmas q̄ inter apostolos videns sanctum paulum notatim salutauit z ille genuflexo ait: Aue impetratio mei solaminis: licz eū christum in carne non viderim tamen cū te video acsi ipsum tuū natum viderem consolor in spiritu: vsq̄ modo deum te genuisse gentib⁹ p̄dicaui: ām̄odo te ad ip̄m translatam docebo. Hoc autem videlicz apostolos in dormitione virginis conuenisse testatur Germanus archiepus Constatinopolitanus: z etiam Johānes Damascenus in suo sermone hoc idez asserit: z sanctus Dyonisius pauli apostoli discipulus in libro de de diuinis nominibus: et seipsum similiter interfuisse ac vnūquē q̄ discipulorum in laudem christi et virginis fecisse sermonem. Petrus igitur nichouan⁹. vt narrat Cosmas. dixit. Gaude celestium thalamorum sponsa: tetrarchi luminis candelabrum per quam est eterna claritas manifestata. Alij autem apostoli Aue inquiūt regina celorū: Aue dña ām̄gelor: Salue radix sancta ex qua mūdo lux est orta: Gaude gloriosa super omnes ꝑcōsa vale z p nobis christum ora. Tūc virgo in medio eor deū benedixit. Et ꝑm Albertum sup missus est. Sacramentum eucharistie deuotissime adorād̄o sumpsit z vnctionis. Deinde vestimēta funebria induens admonuit virgines que erant in eius obsequiū occupate de lampadibus z lucernis ardentibus vsq̄ ad eius obitū nō extinguendis. Oīmibus quoq̄ flentib⁹ crebriscq̄ singultibus ꝓut testatur addendo Johes Damascenus. querelas ꝓponētibus z dicentib⁹: Cur nos orphanos derelinq̄s O cōsolatio nostra. Te habuim⁹ laboꝝ solatium: tibi viuenti cōuuere gloriosum est. ne ergo deseras nos: o felix dei mater: sed tibi morienti z cum christo regnanti tuo p̄dulci filio impetra nobis cōmori z conregnare. Heu q̄ amarum est o dña separi a tua p̄sentia que es totius curie celestis leticia. Tunc illa ad filium conuersa genuflexo ait: Tu dilectissime fili Jesu: his de meo discessu dolentibus sanctis quos elegisti fias cōsolator z appone benedictionē tuam sup eos: Extendensq̄ manus: fideliuz collegium benedixit. Et addidit In manus tuas cōmendo fili spiritum meum suscipe animā meam tibi dilectam quaz īmunē a culpa seruasti: tibi z nō terre cōmendo corpus meū: custodi illud integrum qđ tibi inhabitare compta/cuit: trāsfer me ad te vt vbi tu es meoꝝ viscerum nate: pariter sim z ego tibi cohabitans. Et tūc omnibus valedicens se ad extituz composuit genuflexo mente in deū suspensa: adeo vt p̄ amoris magnitudine z contemplationis suauitate nullum sentiret dolorem. Circa vero horam tertiaz noctis: tota domus suauitate repleꝝ. Dominus em̄ iesus cū angelorꝝ ordinibus et patriarcharū ac ꝓphaꝝ cetibus. Martyrum z confessoꝝ agminibus: z virginum choris aduenit: z ante thoꝝ ꝑginis acies ordinanꝝ z dulcia cantica frequentantur. Nam porripse dñs iesus inchoauit di. Veni electa mea z ponam in te thronū meuz quia concupiui speciem tuaz. Et illa Paratum dñe cor meum paratum cor meum Tunc omnes sancti dulciter intonant di. Hec est que nesciuit thoꝝ in delicto: habebit fructum in respectione animaꝝ sancta rū. Ipsa autem de seipsa cecinit dicēs: Ecce beatam me dicent omnes generatiōes: quia fecit mihi magna q̄ potens est z sanctum nomen eius. Tūc dominus Jesus excellentius intonauit dicens: Veni de libano sponsa veni coronaberis. Tunc illa

Ecce venio quia in capite libri scriptū est de me vt faciam voluntatem tuam deus: quia exultauit spiritus meus in te deo saluatori meo. Sicq; marie anima felicissima de corpore egreditur z ad filium euolauit quo dulcissime amplexat: fuitq; tam a dolore carnis extranea q̄ a corruptione exteriorat aliena. statimq; eam circūdederunt flores rosarū: scilicz cetus martyrum z lilia cōuallīū. i. agmina angelorū: confessorū: virginum: z sanctorū oīm. Gliderūt q̄ apostoli eius animā tanti esse candoris vt nulla mortalium lingua posset effari. Vnde prorsus lachrymis ceperūt clamitare apostoli dicentes: O virgo prudentissima quo progrederis valde rutilans. esto memor nostri o dña. Dixitq; dñs apostolis: Corpus virginis matris mee in vallē ioſephat deferte z in monumēto nouo qō ibidem inuenietis recondite z me ibidem triduo donec ad vos veniam expectate. Statimq; omnia illa agmina beatorū cū christo virginis animā deduxerunt cum iubilo canentes: Que est ista que ascendit de deserto delicijs affluens innixa sup dilectum. Quib; comitando canebant Ista est speciosa inter filias hierusalem sicut vidistis eam plenam charitate z dilectione: sicq; in celum gaudens suscipitur z a dextris filij in throno glorie collocat. Refert vero sanctus Cosmas mirabile misteriū quod nō indiget naturali discussione cum omnia que de dei genitrice dicunt sint supnaturalia z miranda. O videlicz egressa de corpore anima: corpus hec verba protulit Gratias ago tibi domine que tua sū gloria. memento mei quia tuū sum figmētum z tuum seruauī depositū. Tanta q̄z statim corpus eius claritate resplenduit: vt tangi quidez a virginibus ad lauandū posset: videri autem non posset. Tamdiu autem lux illa resplenduit donec corpus a virginibus lotum fuit aqua mundissima nō ab ipsa mundatū: sed potius a corpore sacro aqua sctificata. Deinde vt ait Damascenus in ſmone Sacrū illud corpus munda sindone inuolutum feretro supponit: lapides cozuscant odor vnguentorū celestium redolet: hymni angelici resonant apostoli diuinas laudes cantant: aliiq; sancti z sancte reuerendissime adorant ꝛc.

Capitulum tertium primi articuli de sepultura beate marie.

Tertia contemplatio

Qualiter beata virgo fuerit post mortem sepulta. Ad quod ex premissorū sanctorū narrationibus z hystorijs aliorū continuando notat. O post q̄ hec gesta sunt ceperunt apostoli agere: vt iuxta p̄ceptū dñi hec archa dñi e mōte syon portet honorifice ad sepulture locū videlicet in vallem ioſephat. Tunc dixit Johānes petro: hanc palmā scz ab angelo allatam ante feretrū petre portabis: q̄ dñs te nobis pretulit z pastorem ordinauit ouiū suarū. Cui petrus: hanc potius te portare decet: quia virgo a dño es electus z dignum est vt palmā virginis virgo feras. Ego autem portabo cum feretro sanctum corpus. Ceteri aūt apostoli fratres mei circūdantes feretrū referant laudes deo. Paulus autem dixit petro: Et ego qui minimus apostolorū sum portabo tecū. Tunc eleuātes feretrū Petrus inchoauit psalmū In exitu isrl̄ de egypto alla. Ceteri apli cantū psequūt. Dñs autē feretrū z aplos nube preuexit: ita q̄ ipsi nō videbant sz tm̄ eorū vox audiebat. Affuerūt z angeli cum apostolis cōcinnētes z rotā terrā sono mire suauitatisq; odore replentes. Concitati iudei de ciuitate ad hanc melodiam. z audientes q̄ discipuli Jesu efferūt eius matrem mortuam. Omnes ad arma concurrūt z se mutuo hortabantur di. Venite z omnes discipulos occidam⁹ ac corpus istud quod seductorem portauit igne comburamus. Princeps autem sacerdotum ira plenus ait: Ecce taberna culum illius qui nos z genus nostrū conturbauit: z mox manus iniecit feretro volens illud ad terram deijcere. Qui q̄ indigne sacrum corpus tangere nititur ad qō angeli etiaz trepidant accedere. Ideo merito manibus puatur. Nam ambe manus eius subito aruerūt z a cubitis auulse dissindunt z lectulo deserūt: ita vt ad gratiā penderent z miser ipse nimio cruciatu vexatus lamentabiliter vlularet. Reli-

quus autem populus ab angelis qui erāt in nubibus cecitate percussus est. Tunc ꝓnceps sacerdotum clamans ad petrum apostolū implorat veniā z ꝓmittit emendam. Cui Petrus post alia verba dixit: Nullatenus misericordiam consequi poteris nisi accedens osculatus fueris fertrum z confitearis dicens: Credo in ihesum christum: quem ista virgo in utero portauit: z post partum virgo permansit. Quod cū fecisset: manus vnde euulse fuerant cubitis sunt adiuncte: z ꝑstine reddi tus est sanitati. Accipiensq; petrus vnuz dactilum ex palma dedit illi. Dixitq; Accipe hanc palmā z pone eam super populum excecatum. Et quicūq; credere voluerit recipiet visum: Qui autem credere noluerit non videbit in eternum. Perueni entes igitur apostoli in vallem Josephat ad predium Gethsemani inuenerunt ibi sepulchꝝ simile christi viuifico sepulchro vbi corpus cum multa reuerentia posuerunt: quo munito iuxta illud vt dñs iusserat consederunt vsq; in diem tertium exequias in dei laude deuote celebrādo: z orationes faciendo. Ecce vero die scilicet tertio nubes splendidissima sepulchꝝ circūdedit: voces angelice resonant: z ineffabilis odor sentitur: fit omnibus stupor. Et ecce dñs Jesus descendens cum multitudine angelorꝝ ipos salutauit dicens: Pax vobis. Qui genibus ꝓcidentes responderunt: Gloria tibi deus qui facis mirabilia magna solus. Et dñs. Quid inquit gratie z honoris vobis videtur: vt nunc mee conferam genitrici? At illi Justum dñe videtur seruis tuis vt sicut tu deuicta morte regnas in secula: sic tu resuscites matris corpusculum z a dextris tuis colloces in eternū. Ecce autem continuo marie anima presens visa est. Tuncq; saluator locutus est dicens: Surge veni dilecta mea tabernaculum glorie vasculum vite. Pulchra es amica mea z macula non est in te. sicut ergo labem nō habuisti: ita z corporis resolutionē mīme patiaris. Statimq; ad corpus accessit marie anīa z ō tumulo ꝓdijt in corpore glorioso. Tandem sepulchrū apientes: corpus minime inuenerūt: sed tm̄mō vestimēta funebria z sindonē reperērūt. Igitur apostoli osculantes sepulchrū sanctum z deuz laudantes: in hierusalem sunt reuersi dicentes: quia corpore z anima virgo gloriosa est in celuz assumpta. Cuius assumptionis modum deuotius in sequentibus contemplemur. Plura alia circa hanc materiā reperiunt in hystorijs descripta: que qm̄ ad deuotionē nō adeo deseruiūt: ob breuitatem sunt hic pretermissa.

Articulus secundus de modo glorioſissime assumptionis z deductionis beate marie virginis in celum.

Circa secundum de modo glorioſissime assumptiōis beate virginis: Nota q ipa cū sūma glia est assumpta in celuz triplici mō.

Primo feliciter.

Secundo honorabiliter

Tertio letanter.

Primo inq; feliciter: quia ipsa glorificata plene z perfectissime glie celestis felicitate: non solum in anima sed etiam glorioso corpore est assumpta. vnde in aīa habuit z habet virgo beata triplicem felicitatem. scz visionis diuine: fruitionis: z tentionis. In corpe vero habuit quadruplicem felicitatē vicz impassibilitatis z agilitatis: qua vbicūq; volebat spūs ibi protinus erat corpus: vt dicit Aug. z subtilitatis: qua penetrabat celos. atq; claritatis: qua fulgebat incompabiliter magis q̄ sol z per hanc claritatem suam totam celestem curiam irradiat z illustrat lumine glorie. Q; aūt ipsa corpe glioso sit assūpta pie credit eccha: z supius pre ꝓma huius libri ꝑ plures rōnes deuota ꝓmplatione est descriptū. Secūdo beata ꝧgo assumpta est honorabiliter: q; ipse dñs ihesus z totus celestis curie exercitus eidem occurrit z ipsam honorifice in celuz deduxit: vt testat hiero. in ꝓmone de assumptione. Nota autē ꝑm Franciscū maro. ꝓtes beatoꝝ turmas que affuerūt in hac solennitate assumptiōis. Prima turba apl'oꝝ qui eaz vsq; ad sepulchrum comitati sunt cum hymnis z canticis: vt supra patuit.

Secūda turba angelorū qui virgini in hoc mūdo assistebant ⁊ eam custodiebāt: Quāuis enim quilibet homo habeat sibi in hoc mūdo angelum deputatum: vt ait Hieronymus. Creditur tamen q beata virgo habuit plures angelos in custodie sue obsequiū. Juxta illud Canti. iij. En lectulū salomonis. lx. fortes ambiunt ex fortissimis israel. Et hi cum virgine ascendebāt gaudentes q fuerūt digni obsequio ⁊ familiaritate tante domine ⁊ q celis tantū thesaurū deducebant in hac assumptione. Tertia turba erat animarū euolantium ad celū de hoc mūdo: sicut sunt anime perfectorū: ⁊ anime post baptismū mox euolātes. Creditur em q quotidie alique tales euolent. Quarta turba animarū de purgatorio exeuntiū que iam purgate erant de quibus etiam creditur q omi die alique tales euolent: que tunc cum virgine magno gaudio ascendebāt: ⁊ forte pluribus p tunc in purgatorio fuit pena relaxata ꝓpter tāti festi solēnitatē ⁊ ꝟginis honorē: vt opinat idem franciscus. Quinta turba angelorū qui p̄dictarum animarū custodes fuerant: ⁊ in hoc mūdo ministrātium qui ad honorē virginis cum ea ascēdebant. Iste omnes turme fuerunt comitantes virginem ⁊ laudantes eam. Sz restat videre qualiter turme beatorū plurime occurrerunt virgini eam salutantes ⁊ honorifice suscipiētes. Prima ergo turba occurrit sanctorū patriarcharū. Secūda ꝓphetarū. Tertia martyrū. Quarta cōfessorū. Quinta virginū. Sexta oim beatorū cōmuniū. Septima oim angelorū assistentium qui nō emittunt nisi raro.

Octaua diuinarū personarū. videlicz patris ⁊ filij ⁊ spūssancti ⁊c. Qualiter aūt vnaquecz turba sanctorū p̄dictorū ipsaz beatam virginem salutauerit ⁊ laudauerit: ac honorifice susceperit in quodam libro qui intitulatur de vita marie deuote edocetur. Et hic ꝓpter deuotiōem audientiū populorū breuiter describitur. Prima ḡ turba patriarcharū adorantes eam salutauit di. Aue sacrum ⁊ saluti ferū nostrū desiderium quā dudum expectauimus que implesti nostrum gaudiū ⁊ p tuum natum redemisti nos de potestate tenebrarū infernalium tibi laudis honor ⁊ gratiarūactio ac eternum gaudium. Tunc adā laudans eam ait: Hoc nūc os ex ossibus meis: per hanc ecce gaudiū omnibus posteris meis Nam hec est que gratiā inuenit apud deū angelo nunciante: quā gratiam ego perdidi. Eua quocz Aue inquit bñdicta inter mulieres que vitam omnibus ꝓpinasti: ⁊ mortem quā intulisti: tu ꝓtriuisti. Ecce quia ego femina dānaui: Tu sanctissima femina saluasti. Accedēdo ⁊ Noe patriarcha ait: Salue virgo p̄figurata in archa a me ꝓstructa. Nam sicut in diluuio genus humanū p archam est saluatū. sic seculum p te dei matrem ē liberatū. Abraā exultās ait: Ecce dei ꝓmissio mihi facta ⁊ impleta qñ dictum est in semine tuo. i. in xp̄o p hāc virginem edito: benedicent omnes gētes

Isaac ait: Aue virgo pulcherrima cuius pulcritudo decora in rebecca mea sponsa est p̄monstrata. Jacob quocz. Hec ē illa scala quā vidi cuius sūmitas celos tangebat ⁊ dñm innixū scale angelosq ascendētes ⁊ descendentes. Secūda turba sanctorū vicz ꝓphetarū occurrit ⁊ salutauit di. Aue sacrarium spūssancti: ⁊ fructus nostri vaticinij: te p̄dicauimus: te ꝓphetauimus Tecum igitur iam in celo congaudemus

Tunc inter eos Moyses ait: Hec est rubus ardens p charitatem: in quo apparuit deus qui rubus ardere cernebat nec cōburebat: sed in sua viriditate tenebat. sic nec virgo hec corrupta ē filio dei suscepto: nec lesionem habuit in puerperio. Aaron ait Hec est virga arida quā posui in altari: ⁊ inuenta est florida ⁊ fructifera. Dauid ait: Ecce regia que astitit a dextris dei in vestitu deaurato. i. corpore glorificato circumdata varietate virtutum ⁊ sanctorū.

Esayas dixit: Hec est virgo de qua p/phetaui. Ecce inquit virgo cōcipiet ⁊ pariet filium ⁊ vocabitur nomen eius Emanuel. i. nobiscum deus. Hieremias ait: Hoc est quod dixerā: Nouū faciet dominus super terram femina circumdabit virū. Ezechiel. Hec est inquit porta clausa per quā dñs est egressus. Daniel ait: Hec est mons de q̄ lapis visus est p̄cisus

sine manibus: quia dei filius ab ea natus est sine viri semine. Tandem Johes baptista eā adorauit dī. Aue mater agni immaculati q̄ tollit peccata mūdi quē digito demonstrauit: p tuum aduentū sanctificatus in vtero matris exultauit. Itē Elizabeth s̄ncta Aue beata q̄ credidisti angelo Ecce pfecta sunt que dicta sunt tibi ab angelo gaude in eternū cum tuo filio.

Tunc sanctus ioachim t sancta Anna gentes virginis cuz maxīo gaudio occurrendo dixerunt: Benedicta filia tu a dño quia p te fructum vite cōmunicauimus.

Deniq; sanctus Joseph sponsus marie occurrens cū letitia ait: Salue mea gratiosa: mea venerabilis dña quam rex celi mihi in sponsam donauit t imaculatam ꝓseruauit cuius eram custos castitatis: et testis virginitatis: t secretarius diuine incarnationis. Ego p̄mus tuum partū adorauī t omnis ꝑegrinationis tue comes extiti: tibi t dulci tuo Jesu diligenter seruiui Erat mihi tua societas suauis: tua allocutio iocūdabilis. Nūc ergo o mater gratie cum tuo nato iocūdare t mihi tuo spōso benedictionem p̄be tē. Tertia turba occurrit sanctoz martyrū dicens: Aue triūphus t palma martyrum que p̄ omnibus meruisti: cum filio tuo in cruce pendenti astitisti t gladio doloris coz vulneratū habuisti. Nunc gaude sup omnes gloriosa t letare cum amantissimo nato per secula. Tunc sancti innocentes accesserūt dī. Aue nostra gloria. felix illa hora q̄ christi infantia nostre passionis fuit causa En o beata qualis nobis martyrū gloria est p tuuz filium donata. Sis t tu cum filio felix p̄ imensa gaudia. Sanctus quoq; stephanus ꝓthomartyr ait: O benedicta martyrum regina. Ecce quia p̄mus p tuo filio martyrium sustinui quanta mihi sunt donata p̄mia. Ipsi ergo dño iesu t tibi laus t gloria. Quarta turba occurrit sanctoz ꝓfessoz salutando dicēs: Aue confessoz stella t lux sanctitatis ac speculum virtuositatis vere in plenitudine sanctoz detentio tua: quia cereris p partes: tibi vero tota infudit se plenitudo gratie t virtutis. Hunc ergo merito gaudes sup omnes in plenitudine celestis p̄mij t glorie. Quinta turba occurrit virginum salutando dicens: Aue virgo virginū beatissima t mater summe puritatis. Vulte quidem filie congregauerūt diuitias. s. meritoz t gratiarū: tu supergressa es vniuersas. Nūc igitur cū tuo filio quē virgo concepisti t virgo peperisti atq; post partum virgo permansisti: gaude in decore sūme puritatis per secula. Sexta turba. oim beatoz cōmuniū occurrit eā laudando t salutando: Aue mater gratie mater misericordie: tu gloria electoz: tu honorificentia populi israel: tu letitia gentis sanctoz: p te t ex te habemus quicquid boni habemus. ergo p te t in te tuo nato laus t gloria. Septia turba angeloz assistentium qui raro t ex specialissima tūm gratia emittunt. O si throni t dñationes occurrerunt beato Martino: vt legitur multo magis oēs etiā assistēres matri dei occurrerunt eam salutando t dixerūt: Aue dei genitrix celoz regina: angeloz omniū domina: q̄ demones ꝓstrasti: mūdū liberasti ruinam angelicam restaurasti: dei filiū de celis attraxisti. Nūc igit gaude possidēs thronū glorie tibi p̄paratū. Inter eos autem Gabriel archangelus occurrendo et gaudens dī. Ecce inquit celi regina tua gloria est completa: quam tibi in salutatione p̄nunciauerā. Aue gratia plena dñs tecum benedicta tu in mulieribus. Ecce gloria es plena. Ecce tecum vere dñs Jesus tuus te exaltans: te summe letificans: vere tu benedicta t superbenedicta p̄ oībus. Octauo occurrerūt diuine persone. Nam quia dñs iesus totus festinus occurrit matri: vt restatur Hiero. in sermone de assumptione. Et quoniā ipe persone diuine inseparabiliter se comitant: vt dicit Augu. de trinitate. ergo cum ibi fuerit p̄sona filij sequit q̄ affuit t pater t spiritus sanctus. Quis autem excogitare sufficiat quanta iocunditate q̄ taue suauitate dñs iesus ipsam p̄dulcissimam genitricem suam salutauerit amplexatus fuerit t oscultus ad gl'iam sup̄mā inuitauerit dicēs: Surge ꝑpera mī mea dilecta: veni mī pura mea dulcz t amāda: Intra nūc in tui filij gl'iosa hiacula vt gaudeas mecū oī bono celestiū deliciaz sine fine. Deniq; de-

pater in tubilo salutando eā atq; ꝓsolando di. Aue mea ꝑelecta filia ⁊ sponsa ꝑdilecta vide ⁊ agnosce diuinitatē meā. Ego te ꝑ angelū salutaui ⁊ vt filiū meū ꝓciperes ⁊ pareres virgo mandaui: vt ꝑ carnez et te sumptā mortē patiendo filius meus mūdū liberaret volui: veni ergo de libano sp̄osa mea veni coronaberis. Ceterū spiritussanctus salue inquit virgo pura sup quā ego requieui septiformi grā: in te loco filio dei ꝓparaui: ⁊ de pomone puri tui sanguis xp̄i corpus formaui: virtutibus ⁊ gratijs te ditaui: ⁊ vt digna fores mr̄ dei in bñdictionib⁹ dulcedinis ꝑueni. Nunc igit iocūdare felix sup cūctos visione dei.

Tunc beata ꝙgo adorans hūiliter deū ⁊ sanctā trinitatē ac laudans ⁊ grās agēs ait illud Eccl'.li. Cōfitebor tibi dñe rex.s. deus pater. ⁊ collaudabo te deū saluatorē meū.i. dñm iesuz. Confitebor noī tuo qm̄ adiutor ⁊ ꝓtector factus es mihi.s.tu sancte spiritus me replendo ⁊ liberasti corpus meū a ꝓditione. vicz p̄seruando ab oi labe ⁊c. Tertio q̄z his habitis assumpta est b. ꝙgo ⁊ in celū deducta letanter: quia summa cum letitia oīm celestium agminū. Unde sanctus Gerardus ep̄s ⁊ martyr in suis omelijs dicit: Hodie virginez mariā celi suscepерūt letando: angeli gaudendo: archangeli iubilando: throni exultando: dñationes psallendo: p̄ncipatus armonisando: cherubin ⁊ seraphin hymnisādo: atq; ad supne maiestatis diuine tribunal deducendo. Hec ille. De hac autē iocūda eius deductione atq; gaudiosissima introniſatione latius patebit in seq̄ntib⁹.

Articulus tertius de mō quo gaudiosissime introniſata ē beata virgo Maria in regnum celeste ⁊ suā omnes collocata.

Circa tertiū p̄ncipale de modo gaudiosissime introniſationis beate virginis: Videndū restat ⁊ psequendū de his tribus.

Primo quidem quali gaudio ⁊ iubiloso cantico sit in p̄missis turbis btōz ad thronū sue glorie traducta. Secūdo qualit sup omnes ordines angelo⁹ ⁊ sanctoꝝ exaltata. Tertio q̄liter a sanctissima trinitate sit in suū thronū glorie introniſata.

De ꝓmo nota q̄ fm deuotos cōtemplatores ⁊ huius rei tractatores pie possum⁹ cogitare seu meditari q̄ cum beata virgo fuisset tanta solēnitate qua patuit resuscitata ⁊ glorificata corpe ⁊ aīa atq; ab oīnibus turmis sanctoꝝ ⁊ angeloꝝ occurrentiū honorifice salutata. Tunc dñs iesus ait ad omnes beatos. Ecce inquit nostis ⁊ videtis matrem meam puriſſimā resuscitatā corpe glificato: in cuius vtero vīa ⁊ oīm electoꝝ ꝓ salute hoc meum corpus gl'iosum sp̄ūsancto formatum assumpsi: ⁊ tanq; in tabernaculo dignissimo requieui nouē mensibus. Tandem ipsa virgo me peperit ⁊ vbere de celo pleno lacte ꝙgineo aluit: castissimo amplexu fouit: ⁊ in oīnib⁹ deuotissime ministrauit. In cruce quoq; mihi ꝓ vobis patienti ⁊ morienti astitit: ⁊ doloris gladio cōfossa eius aīa extitit ⁊c. Nunc igitur pensate ⁊ ꝓsiderate: quia dignum est vt in throno meo sup omnes exaltet ordines beatoꝝ: eterna p̄mia ꝓceptura. Tunc omnes angeli ⁊ beati ꝓcidendo ⁊ dñm iesum adorando ⁊ collaudādo ceperūt dicere illud p̄s. Magnus dñs et magna virtus eius ⁊ sapie eius nō est numerus. Et illud Sap̄. ix. Tecum dñe sapientia que nouit oīa opa tua que ⁊ affuit cum orbem terraꝝ faceres ⁊ sciebat quid placitū esset coram oculis tuis. Ipsa igit tua infinita sapia decernat: quia iustum ⁊ dignū videtur seruis tuis dñe: vt ipsa tua sancta mater oīni honore ⁊ laude dignissima a dextris tuis in throno gl'ie tue gaudeat vnatecum ⁊ regnet in secula seculoꝝ.

Tunc sancta trinitas mandauit oīnib⁹. illud p̄s. Sumite psalmū ⁊ date tympanū, psalteriū iocūdum cum cythara. buccinate in neomenia tuba in insigni die solēnitatis vestre. i. huius assumptionis. Sicq; cū oīni iubilo ⁊ totius curie celestis sūma exultatione cepit virgo beate in celuz ⁊ glorie thronū traduci ⁊ eleuari iuxta qđ prefiguratū fuit. ij. Regū. vi. Surrexit dauid. i. christus: ⁊ abijt ipse ⁊ omnis populus vt adducerent archam dei. i. beatā dei matrem. Dauid autez ⁊ omnis israel ludebant coram dño in cytharis lyris et

timpanis ⁊c. In quo figuratur iubilatio oim sanctoꝝ ⁊ angeloꝝ ⁊ laudis decantatio p beatissime ꝑginis assumptione. Et nota q oēs turme beatoꝝ deducendo beatā virginē admirabant in ea ⁊ canebāt iubilosas laudes: magnificando ipsam p̄cipue de trib⁹. Primo de eius pulchritudine: qz non ꝓsueuerant antea videre sup angelicā pulchritudinē nisi diuinā: Sed nunc in beata virgine cernebant decorem excellentem super angelos infra xp̄m. Et ideo canentes dicebant: Que est ista que ꝓgredit quasi aurora rutilans pulchra ut luna electa ut sol Cañ. vi. Quib⁹ comitātes rñdendo canebant. Ista est speciosa inter filias hierl'm sicut vidistis eam plenā charitate ⁊ dilectione eccl'ia dicente. Secundo laudabant eā de sūma dignitate a deo sibi collata. eo q nō ꝓsueuerant antea habere angeli ⁊ beati Reginā sup oēs choros exaltatam: sicut nunc cernebant: ⁊ ideo dicebant: Que est ista que ascēdit de deserto delicijs affluens ⁊c. Cañ. vi. q. di. Mundus totus est quasi desertū carens oīni virtute: ⁊ quō nunc de eo ascendit talis regina. Quib⁹ comitantes respondebant: Ista est regina que astitit a dextris dei in vestitu deaurato circūdata varietate. Tertio laudabant de eius gl'ie sublimitate ⁊ p̄mꝝ copiositate ac dīna familiaritate: quia nunc̄ viderant aliquē post xp̄m in tanta gloria ⁊ plenitudine omnis gr̄e ac tanta ⁊ tali familiaritate dei ascendentem. vnde di. Que est ista que ascendit sicut ꝟgula fumi ex aromatib⁹ mirrhe ⁊ thuris: ⁊ vniuersi pulueris pigmentarij Cant. iij. in quo omnis gratie ⁊ plenitudo glorie figuratur. Quibus respondendo cantabatur a comitantibus. Hec est q nescivit chor⁹ in delicto habebit fructum in respectione animarū sanctaꝝ Sap. iij. O ergo anima fidelis ꝓtemplare quātis gaudioꝝ generibus: c̄ꝫ iocundis laudib⁹: ipsa virgo gloriosa est exaltata. De secundo qualiter vicz pertransijt oēs choros ⁊ sup omnes ordines sit exaltata. Nota q cum sic cum omniū exultatōie eleuaretur. Primo possumus deuote meditari ꝑm qō scribūt deuoti ꝓtemplatores q cū aereum celum: ⁊ deinde celum etbereum gaudēs transuolasset celeriter ad sidereū celum ferebatur: vbi p gl'iam eius obscurari lux solis lune ⁊ stellarū videbatur p̄ cunctisq radians cum cerneret c̄ꝫ magni sol ⁊ luna: c̄ꝫ magne stelle forent a deo create: que tamen hic nobis pua cernunt cuz tamen vt dicunt p̄bi minima stella maior est terra. Deinde celum cristallinū ptrā/siens penetrasset celum empireū vbi beatoꝝ est mansio vidisset quoq eius amenitatem et pulchritudinem cepit psallere et dicere illud p̄s. Quā dilecta tabernacula tua dñe virtutū concupiscit ⁊ deficit anima mea in atria tua. Vere melior ē dies vna in atrijs tuis sup milia. Tunc p̄dilectus eius filius Jesus ait ad eā: Ecce genitrix dulcissima vide latitudinem celoꝝ ⁊ pulchritudinē mansionū celestium quas ego p̄paraui electis meis habitādas. Ecce luna ⁊ sol ⁊ stelle q̄ te in scripturis multipl'r p̄figurauerūt. Ecce celū empireū c̄ꝫ pulchrū c̄ꝫamenū sup omnia inferiora in quo perpetua erit tua ⁊ beatoꝝ habitatio vna mecūq; conregnatio. Hec omnia manus mea cōdidit ad deitatis gl'iam ⁊ laudem sempiternā. Tūc ait maria: Vere fateor: qz magnus dñs ⁊ laudabil' nimis in ciuitate dei nostri in monte sancto ei⁹. fundat exultatiōe vniuerse terre mons syon latera aquilonis ciuitas regis magni teste p̄s. Tandē. Secūdo cum peruenissent ad choꝝ infimū beatoꝝ in celo empireo vbi ē chorus puerorꝝ baptisatoꝝ ⁊ cōmuniū sanctoꝝ ꝑm Rich. sup sententiaꝝ libro. ij. Illi eā cōmendare ceperūt ⁊ dicere: Te o dña mūdi q excedis oīm merita decet ⁊ dignū est ascēdere supius: qz nos in meritis paucis vel nullis xp̄ijs saluari sumus in choro h̄ infimo ordinati. Ascendendo igit altius relinque nob⁹ bñdictionē tuā. Tertio q̄z ad choꝝ angeloꝝ veniendo ⁊ illi cōmendauerūt eā di. O regina angeloꝝ merito tu sup nos exaltaris: qz cū nos p̄sideamus singulis hoīb⁹ custodiendo: tu es oīm vniuersaliter protectrix et dña. Ascendendo igit relinque nobis tuā benedictionē Post hec Quarto ad choꝝ archangeloꝝ veniendo et illi cōmendauerūt di. O felix maria nos q̄dem habemus nūciare mūdo maiora: Tu ꝓ

edidisti mūdo oīm maximū: sc̄z filiuz dei Merito ergo exaltaris. Et ascendendo relinque nos in tua benedictione. Quinto p̄terea ad virtutū choz venīēdo cōmē/dauerūt ip̄i eā di. Nostrū est facere mira/cula. Sz tu ꝑgo sūmo et indicibili mira/culo deū in tuo vtero ꝓclusisti: et carne in/duisti. ergo dignū est te ascēdere et nobis benedictionē tuā impt̄ire. Sexto pote statuū ad choz veniendo cōmendauerūt ipsi eā di. O benedicta femina nostrū est p̄tares demonū cohercere. Sed tu caput serpentis ꝓtriuisti. Digne ergo ascendis: et nos bn̄dic. Septimo p̄ncipatuū veniendo in ordinē cōmendauerūt d. O impatrix oīm: nos p̄ncipamur angelis: Tu ꝑo oīb creaturis. iustum est ergo te ascendere. et nos bn̄dicere dignare. Octauo dn̄ationes eam cōmendauerūt di. O dn̄a inclita nostrū est p̄ncipati b̄ posse: Tu ꝑo vt mater ius habes etiā deo filio tuo p̄cipiendi. ergo ascendis merito: et nos benedictione tua p̄tcipes facito. Nono pueniendo ad choz thronoz q̄ cōmendauer̄t eam di. O vere iocunditas electoz: digna es exaltari sup nos. Nam in nobis deus requiescendo iudicia decernit: in te dei filius carnē assumendo in qua iudicaturus est viuos et mortuos requieuit ergo ascēdendo nobis benedic. Decimo ad chorū cherubin aduenīēdo et ip̄i cōmendauerūt di. O dine sapīevas admirabile: Nos dīna sapīa iocūdamur: tu mater es et genitrix sapie dei. i. dn̄i ies̄u. ergo dignum est te sup nos ascendere nosc̄ tua in benedictione relinque. Undecimo ad choz seraphin venīēdo cōmendauerūt illi di. O mater pulchre dilectionis: Nos ardem⁹ charitate dei. tu in sūma plenitudine charitatis deum tanc̄ filiū p̄ oīb dilexisti: dignū est te sup nos ad thronū tibi p̄paratū ascendere: et nobis bn̄dictionē tuā infunde. At beata dei mr̄ gratias et laudes agens deo ait: Benedictus dn̄s deus isr̄l q̄ facit mirabilia magna solus et bn̄dictū nomen maiestatis eius. Et iterum omnibus chozis benedicēs ait: Benedicti vos dn̄o qui fecit celum et terram. Et tunc ad. xij. thronū vicz xp̄i est eleuata: qui ē superōēs angeloz et sanctoz chozos. Et de hoc in sequētibus. Ultimo iam resta⁹ videre qualr beata virgo in thronum glorie sit itronisata a trinitate sanctissima Et de hoc breuiter pie et deuote ꝓtemplando Nota q̄ cuz solemnitate z tāta gaudiosita te beatissima dei mater fuisset vt p̄dictuz est deducta et exaltata sup oīs ordines. Tunc dn̄s ies̄us cū sūmo honore ip̄az ad sui dexteram in throno gl̄ie sue collocauit Ūñ Aug. Tibi inquit dn̄a digne thron⁹ regis gl̄ie debeb̄: te ip̄e rex gl̄ie vt matrem veram z decoram sponsam p̄ omnib dilīgens amoris ampiectu sociauit sibi. Gaude igit̄ z letare sine fine. Ex qua auctoritate claret q̄ si debetur sibi thronus regis gl̄ie. ergo idem est thronus suus z regis. Jtē si mater regis z sponsa: ergo iuxta regē fm illud. ij. Regū. ij. Positus est thronus matri regis q̄ sedit ad dexterā ei⁹ zc̄.

Tunc deus pater bn̄dicens eā ait: Benedicta tu in mulieribus sicut annūciaui tibi p̄ angelū. Benedixi tibi z eris bn̄dicta in eternū. Geñ. xxvij. Benedicentesc̄ bn̄dicam tibi: z exaltabo nomen tuū in seculuz en sup oīa creata te dn̄am cōstituo. Et iuxta illud Geñ. xli. Tu eris super domū meam z ad tui oris imperiū cūctus obediet ꝑplus. Cuicūc̄ volueris regnum trade tibi fideliter seruient. Salua quos tibi placuerit: tu regia angeloz: tu dn̄a mūdi: regna z gaude in gl̄ia mea per secula.

Filius quoc̄ dei patris dn̄s ies̄us eā bn̄dicens ait: Benedicta tu mater dilectissima B̄ūs tuus vterus quo me filium dei portasti z beata vbera tua virginea quib lactasti: vt scriptū est Luc̄. xi. Gaude nunc z letare vnamecū in throno gl̄ie perpetue En q̄ mihi fidelit̄ z deuotissime fuisti reddo tibi fruitutz vicē z retributionē: vt sicut me suscepisti in vterū tuū purissimū z dignissimū. Jta ego te suscipio nunc in celeste soliū gl̄iosissimū z felicissimū: sicut tu me pauisti: ita ego te pascam dulcedie diuinitatis z gl̄ie mee. Sicut tu me induisti carne humana z vestimento incōsutili: ita nunc ego te induā vestimento gl̄ie in anima z corpe gl̄ificato. Tu mihi in cruce pendenti cōpatiens z dolens a dextris astetisti: z nūc asta gaudēs a dextrz meis in throno gl̄ie quē tibi p̄parau vt fruaris

mecū omni bono felicitatis patrie celestis Et volo vt sicut me regē omniū adorat z laudat omis exercitus btōꝝ z electoꝝ: sic te reginā cunctorum laudet z veneret̄ omnis ecclesia sanctoꝝ Deniq; spūssanct⁹ eā bñdicēdo ait: Brā es virgo maria que dñm iesum portasti creatorē mūdi: genuisti qui te fecit z in eternū pmanes ꝑgo pur canit ecclesia in spūsancto. Bñdicta filia que a me in vtero materno extitisti sanctificata et in filiū dei conceptione obumbrata. Virtutibus z donis superplena vt de plenitudine tua reuiuiscat omnis creatura. Ecce ergo tibi donatum est: vt sicut in terris requieui in te omis gratie plenitudine. sic nunc in celis inhabitē te omni plenitudine glie. Tu itaq; mater gratie: tu mater misericordie: tu mat̄ venie. Te impleuit deus omnium bonorum plenitudine vt si quid spei: si quid gratie: si quid salutis mundo, puenerit: nouerit redundari ex te. vt etiā ait Bernard⁹ zc. Vere tota pulchra es amica dei z macula non est in te, Nunc igitur iocundare z deum vnū in sancta trinitate cōtemplare regnās cū dulci filio tuo sine fine. Tunc ait maria Magnificat ania mea dñm. et exultauit spūs meus in deo salutari meo: quia respexit humilitatē ancille sue zc. Lu. i. Et iterū Bñdicens dñm ait: Bñdicā dñm in oīni tpe semp laus eius i ore meo: sit nomē domini bñdictū ex hoc nūc z vsq; in seculū.

Et ad beatos ait: Magnificate domiñū mecū z exaltemus nomē ei⁹ in idipm. Cōgratulamī mihi oēs qui diligitis dominū qz cum essem paruula placui altissimo z de meis viscerib genui deū z hoiez vt canit ecclesia. Horaq; vt Apocal'. iiij in figura scribit omes sancti miserunt coronas suas añ thronū dei. i. corā brā virgine: in qua sicut in throno xps dei filius requieuit ipam venerādo. Et laudare cepe/runt ac bñdicere deū dicētes: Dignus es dñe deus accipe gliam z honorē z ꝑtutez scz ex ꝑgine mre. qm occisus es z redemisti nos deo nro in sanguine tuo: scz quē ex virgie assūpsisti. Et itez eiusdē. xix. Gaudeam⁹ z exultem⁹ z dem⁹ gliaz deo qz venerūt nuptie agni zc. i. gaudiū p glia xpi et mris ei⁹. Bñdictio igit̄ z claritas z grārum actio honor ꝑtus z fortitudo deo nro in secla seculoꝝ Amē. Ad ꝑginē q̄z: Felix nāq; es sacra ꝑgo maria z omni laude dignissima: qz ex te ort⁹ est sol iusticie xps de⁹ nr̄. Et illō Judith. xv. ca. Tu glia hie rusalē: tu honorificētia ppli nr̄i: tu letitia isrl' eo q castitatē amaueris. z iō eris bñdicta in eternū. Sicq; ꝑgo beata in celuz gaudiose introniſata laudat̄ ab oīb⁹ sctis et angelis z bñdicit̄ de⁹ in ipsa ac p ipam phenniter. Et nos q̄ charissimi vt gr̄az p eius merita ꝓmereamur ac gli'am ipsam laudemus et supplicem⁹ z ei⁹ patrocinia flagitem⁹ oratēs sicut z eccl'ia solet ipam inuocare. d. Salue regina mie vita dulcedo et spes nr̄a: salue ad te clamam⁹ exules filij eue: ad te suspi. ge. z flen. i hac la. valle eya q̄ aduocata nr̄a illos. t. mi. oc. ad nos ꝓuer. Et iesuz bñ. fru. vē. t. no. p⁹ hoc exiliū ostende o clemēs o pia o dulcis maria Amen. Et sic est finis huius libri.

Incipit liber vndecimus de maxima dignitate z priuilegijs Marie.

Liber vndecimus agit de misterio ꝓuilegioꝝ magnoꝝ et multipliciū ipi⁹ beate virginis atq; eius precellentissime dignitatis et habz duas ptes.

In prima pte agit̄ de q̄busdaz ei⁹ magnalijs z priuilegijs dignissimis. In secūda parte de alijs eius duodecim gratijs et excellencijs zc.

Pars prima de magnalijs et priuilegijs dignissimis que omi potēs de⁹ fecit btē marie virgini

Fecit mihi domi-

nus magna q̄ potens ē z sctū nomē ei⁹ Lu. i. c. Quibz i verbis ipa glriosa dī genitrix ꝑgo gliat̄ z grās deo agit de magnis ꝓuilegijs et sctissimis donis quibz eā sup oēm creaturā ꝓtulit p⁹ xpm. Unde ait: Fecit mihi

dñs magna qui potẽs est .q.d. p fuã inẽt potentiã infinitam fecit dom⁹ in me magnalia permaxima et inscrutabilia. Reuera vt ait Anselmus de conceptu virgina li.ca.xviij. Nil marie excellentius dari potuit: nil maius in mundo fieri valuit cẽs q ipa virgo manens deum de sua carne carnem factũ generaret. et Bernard⁹ in sermone de gaudijs marie. Multa ait Magna fecit deus in creaturis mũdi: nihil tamen tam excellens z tam magnum opus digitorum dei factum est sicut in virgine maria quã sol z luna z omis creatura mirantur q eum quẽ celi cape non poterant ipa in vtero capiat. Quãcẽs autẽ multa et ineffabilia sint magnalia q̃ de⁹ fecit virgini supdicte tamen iuxta figurã Apoc. xij. vbi scribit q ipa mlier amicta sole claritatis diuie habet coronã. xij. stellaz ī capite. possumus describere. xij. magnalia siue ꝓulegia dignissima q̃ fecit oipotẽs de⁹ in ipa ꝑgie maria tancẽs stellas. xij. relucẽtes ī ei⁹ gĩa: sub qbꝫ cõprehẽdũt z multa alia ꝑgis ꝓulegia Dicat g̃ digne z meriro gĩosissia hec ꝑgo: Fec mihi dñs mag̃.

Prio qdẽ in eternali ꝓelectiõe
Scdo in singulari sanctificatione
Tertio in naturali pfectione
Quarto in incõtaminabili purificatiõe
Quinto in virginali fecundatõe
Sexto in diuinali inhabitatione
Septimo in mẽtali illustratione
Octauo in maternali dignificatione
Nono in hui⁹ mũdi saluatione
Decimo in oĩs doni exuberatione
Undecimo in supemĩnẽti exaltatione.
Duodecimo in vniuersali veneratiõe

Juxta hec ígifi. xij. stellas describem⁹: q̃s in trib⁹ q̃ternarijs potes ordiare scõm seriem prescriptam: distinguendo per quaternariũ vel alr vt placuerit

La.I. de priuilegio eternalis preelectionis marie in qua fecit sibi deus maxima.

Prima stella dignitatis z magnificẽtie btẽ ꝑginis ór eternalis ꝓelectio Jpam eñ deus ab eterno ꝓelegit supra oẽm creaturã vt esset excellentior: gratia z gĩa arz mater dei dignissima sicut de ea canit ecclesia: Elegit inquit eam deus z preelegit eam: in tabernaculo suo habitare facit eã Propterea ī hui⁹ signũ in ꝓsona ei⁹ dicit ps̃. Jn capite libri scriptũ est de me vt faciã voluntatẽ tuã deus me⁹. Notandũ aũt q triplex liber distinguit z in quolibz eoz de ipa beatissima maria in capite. id est ꝓncipio scriptũ esse inuenit vt patz cõsiderãti. Prim⁹ dicit liber vite hic liber non est aliud q̃s mens diuina: in quo sunt scripta omia que sunt erũt z fuerunt. Jsta aũt scriptura est noticia dei que est omniũ rerum nõ solũ factarũ sed etiã fiendarum et eoz quz possibilia sunt fore et q̃ nunqs erunt vel impossibilia sunt. Jn hoc libro scripta sunt noia electoz. iuxta illõ ꝓbit. iij. Quoz noia scripta sunt in li. vite ꝓpt qõ saluator Lu.x. ait discipulis: Gaudete et exultate qz noia vra scripta sunt in cel. Un Gratian⁹ de pe.di.iij. dic q fm ꝑsciẽtiã diuinã scribi in li. vite ẽ aliquẽ ꝓordiari ad vitã scz gratie et glorie qõ ab eterno ordinatum est. De hoc vero libro deleti sunt et delenf noia reꝓbor. iuxta illõ ps̃ Deleanf de libro viuentiũ z cũ iustis non scribanf. Et Exo. xxxij. dixit Moyses ad dñm. Aut dimitte ꝓpio huic hãc noxã aut si non facis dele me de libro tuo quẽ scripsisti. q.d. Quia scio q me nõ delebis ideo pce ꝓpio huic. Cui rñdit dñs Qui peccauerit mihi delebo eum de libro meo. Jn hoc libro non est prioritas temporis vt scilicet mens diuina prius vnum cognoscat q̃s alterum. sed est prioritas dignitatis. vt dicatur prius scriptum quod nobilius et perfectius fiendum est dispositum. et hoc modo dicit beata virgo Maria. Jn capite libri scilicet vite scriptum est de me que pre ceteris est electa z preelecta tancẽs sanctior vniuersis etiam angelis. vt faceret voluntatem dei in cunctis vt esset gratia et gloria excellẽtior omni creatura. Secundus dicitur liber legis scripte siue darte qui continet libros moysi q̃nqs legales necnõ hystoriales: sapiales z ꝓphales alios quoqz ve. testamẽti. vt patet in biblia Licz autẽ totũ vetus testamentũ ꝑ oẽs libros tam legis q̃s ꝓphetaz arcs hystoriaz

plenū sit misteriis z pphetijs de beata maria: Tamē in capite hui⁹ libri quia in primo capitulo Geneſ plimas per figuras scribit de ipsa btā virgine. Proptrea btā virgo dicere potest capite libri scz ve.te. scriptū est de me Primo q̄dē in ipo initio libri cū dicit Jn pncipio deus creauit celū z terrā. in pncipio. i. in filio p quez fecit et secula teste ap'lo quē filiū de⁹ pr dedit ꝑgini bñdicte vt idē z vn⁹ esset dei ac virginis fili⁹. Creauit inq̄t de⁹ celū z terrā ſm Alb. magnū sup missus ē ca. clxvij. per hoc btā ꝑgo figurata extitit: q̄ celū et terra fuit. qz celeste sit z terrestrē vitā duxit hoc est angelicā et hūanā conuersationē habuit. Celū fuit btā ꝑgo altissima dignitate. Terra infima hūilitate. Celū fuit purissima ꝑginitate. Terra fecūda mīmitate. qz ꝑgo sit z mr fuit. Et sic i pncipio creatiōis rez pzio creata sūt celū z tra ita in pncipio ꝛcreatōis z redēptiōis creata ē ꝑgo btā Deniq⁹ de⁹ decreuerat p singla opa sex diez de q̄bz agit i pmo capitlo libri ve.te. honorare ipam virginē benedictā pfigurando in singulis vt ondit Alb. vbi s. Primiz ipsa die pria fecit de⁹ lucem de qua postea factus est sol ſm q̄sdaz vt dicit mgr in. ij. li. sniaz in quo pfigurat um est q sol iusticie xps deus noster nascitur⁹ est de lucidissima maris stella maria. Scda die fecit deus firmamentuz in medio aquarū. Hoc firmamentum q̄d habet fixas stellas in sui ornamentuz btā ꝑgo est que habet coronā. xij. stellaz. id est gliaz oim sctoz. Eſt ipa fuit i medio aq̄rū. Aque em multe ꝑplus mult⁹ Apoca. xvij. quia ipa est mediatrix. et fuit ipa media inter aquas que sub celos sunt. id est sanctos homines vie. Et inter aquas que super celos sunt. id est angelos z sctos patrie. quia erat ipa omniū sanctoz gloriaz habens et plenitudinem gratie supza cōmunē statū vie et infra statum patrie duz erat in vita hac: cōmunicans cum vtriscz cum inferioribus merendi conditionē: cū superioribus virtutum perfectionem. pinde Ecci. xliij. Species celi id est beate virginis gloria stellarum id est sctoz. Tertia die congregauit deus aquas que erāt sub firmamento in vnū locum: cōgregationemcz aquarum vocauit maria: in quo figurauit q congregatio omniū gratiarum in virgine benedicta nominanda esset hoc nōie maria Quarta die fecit de⁹ duo luminaria magna. s. solē z lunā. sol xp̄m. luna btāz virginē figurauit. Quita die fecit pisces z aues z eis benedixit q̄a p benedictionē marie virginis reuiuiscit omnis creatura. vt dicit Anshelmus in libro orationū. Sexto die format⁹ est homo et positus in padiso voluptatis. qz xps hō fact⁹ die sexto z in sexta etate mūdi posit⁹ a deo pre i virginei corpis padiso in quo fuerunt delitie diuine dulcedinis z amoris. Deniq⁹ die septimo. i. sabbato q̄euit de⁹ ab opib⁹ suis qz tūc xps q̄euit in sepulchro z tūc fides q̄euit in virgine bñdicta. Jdeo bñ dicit et sctificauit deus die septimā scz statuendo eā in veneratiōe haberi a fidelib⁹ i honorē virgis: nō quidē abstinēdo ab opibus manualib⁹ ne videamur iudaissare de ꝓse. di. ij. peruenit sed ieiunādo: orando frequenti⁹ z elemosinas dando cē. Ecce claret quia in capite libri: scz ve.te. scriptū est de virgine Terti⁹ dicit liber gratie qui cōtinet omnes libros no. testamenti: incipiens ab euangelio Matthei. Jn pncipio ergo libri gratie scriptum est de virgine. quia in pncipio libri mathei scz Liber generatiōis ieſu xp̄i filij dauid cē. Et in fine hui⁹ euāgelij: eodem pmo ca. scribit. Jacob autē genuit ioseph virum marie de qua natus est ieſus q̄ vocatur christ⁹. Jbi ḡ scilicet in capite libri gratie scriptum est de maria vt faceret voluntatem domini in sumendo sponsuz: in consentiendo ad concipiendū christū z fidem dando angelo. Eſt claret ex p̄missis maxia ꝑginis excellētia z dignitas. quia ab eterno de⁹ eam p̄elegit et p totum vetus testamentuz per ora omnium ꝑpetarum et sanctorum cōmendauit arcz in nouo testamento in ipsa omia deus magnalia que decreuerat ab eterno adimplenit et toti mundo salutem ex ipa puenisse per euangelistas et alios sanctos noui testamenti scribi voluit. Unde venerabilis Beda super illud. Luce. xi. Beati q̄ audiunt ꝑbū dei dicit: Beate virgis excellētia cōmendat cū scz ōz: Btūs vēter q̄ re xp̄m

portauit z vbera ꝛ fluxisti. Et merito qz in speculatiõis custodia dño ipa famulabat a deo q ipas būilitati z scitati null⁹ sanctoꝝ cõparatur. Sed z tota sanctoꝝ beatitudo ex gl'iose virginis vtero processit O venerãda dña electa z p̃electa que mr̃ est et ꝟgo esse nõ desinit. O admirãda puella que saluo ꝟginitatis pudore suũ genuit genitorẽ. O felix ancilla q̃ creatorem et gubernatorem genuit vniuersiꝝ z virgo pmansit in eternũ O benedicta mater q̃ inferni vastatorẽ: celi repatorem: nr̃m saluatorem: mundi redemptorem: deũ omi̇potentem: dominũ celi z terre z omia continentem suo prulit ex vtero: angelorꝝ leticiam: hominũ vitã: celorꝝ gloriam Hec ille. Jtaq; sũma magnalia z priuilegia p̃maxima deus fecit in maria pro ista stella videlicz in electiõe eterna. Primo quia eam elegit singulariter super omẽs nõ tãtum humanas sed z angelicas creaturas

Secundo quia ipam elegit ad talem et tantã gr̃am z gl'iam qualẽ z quantã nulla creatura deo non vnita capere potuit: nisi ipa virgo mater dei. Tertio quia ipsam elegit ad tantaz gr̃am z gl'iam q̃ omnes gũales ac speciales gr̃as omniũ creaturaruz ac glorie plenitudines in summo habuit. Et insup ipam gr̃am z gl'iam in creatã totam in se ꝓtinuit Quarto quia deus ipam elegit z preordinauit ad tam magnas excellentias q̃ eam maiorem facere nõ potuit potẽtia ordinata Et patuit li. v. p. iij. ar. i. Unde ꝓpter p̃missa merito beata virgo p archã testamẽti est p̃figurata. Jn qua inclusa erãt legis mãdata qz in ea due tabule in q̃bus decẽ p̃cepta scripta erant digito dei ꝓtinebant. Sic in maria p̃ceptoꝝ obseruãtia erat quam dextre dei digitus. i. spũsctus omni gr̃a decoraverat. archa etiam libr̃ũ legis cõtinebat z maria conseruabat in scrinio pectoris sui oia verba scri euãgelij ꝓferens cũ omnib⁹ scriptis legis diuine z ꝓphetaꝝ que omia sciebat. Jn archa erat virga Aaron q̃ floruit z vrna aurea cum mãna celi. Et maria floruit virginitate z fructum benedictum prulit id est christũ que celi mãnam verũ in vtero mũdissimo portauit. Archa erat de ligno serbym imputribili facta et maria in putredinẽ nõ est redacta. Archa duos vectes q̃bus portabat z. iij. circlos aureos in lateribꝫ habebat. Sic in maria duplex charitas z. iij. virtutes cardinales erãt. Archa taz intrinsecus q̃z foris deaurata erat maria intus id est in anima z foris id est in corpore gratia resplendebat. Fecit ergo dominus ei magna ꝛc̃.

Capitulum .II. q̃ deus fecit magna in marie singulari sanctificatione.

Ecũda stella dicit

ſ singlar̃ sctificatio q̃ fuit magnũ p̃ulegiũ. Nimirũ ꝑm doc. theolo. Jpa virgo q̃tuoꝝ vicibꝫ sanctificata fuisse edocet a deo. Prio q̃dẽ in mr̃no vtero.

Scõo de⁹ eã sctificauit qñ spũsctus eã obũbrauit z filiũ ei ꝓcepit Tertio qñ eã de⁹ inhabitauit mensi bꝰ nouẽ christũ portando in vtero. Quarto quãdo eam de⁹ in celum assumpsit. Unde p̃s. Sanctificauit dominus tabernaculum suũ. Jn singulis aũt z omnibus his sanctificationibus deus fecit ei magna z p̃maxima p̃ulegia ꝑm q̃ tenẽt doctores sup. iij. sñiaꝝ di. iij. Primũ fuit priuilegium maximũ q̃ in prima sanctificatione per gratiã specialissimam fuit preseruata a peccato originali vt tenent nostri doctores. Licet alij dicant ipam a peccato originali fuisse purgatã in prima sanctificatione. tamen ecclesia istud pie credit cũ nostris doctoribus videlicet q̃ preseruata est ab originali culpa vt merito de ipsa dici possit illõ Cant. coꝝ. iij. Tota pulchra es amica mea et macula non est in te. z de hoc latissime patuit li. iij. per totum. Jtem in ista p̃ma sanctificatione datũ est virgini scõm maximũ priuilegium quia infusa est sibi gratia preseruatiua de inceps ab omni peccato actuali non solum mortali: sed etiã veniali. Alijs eñ sanctificatis in vtero ꝓfertur gratia per quaz preseruarentur a mortali licet non a veniali. sed ipsi virgini benedicte collatuz est q̃ nec venialiter vnq̃ peccaret. Unde Bernard⁹ ad canonicos Lugduneñ. ait: Puto q̃ copiosior gratia sanctificationis in ipsam descendit q̃ non

solum ipius ortū sanctificauit: sed etiam eā ab omni pcō deinceps imunē custodiuit Hec ille. Hā ista gra ptunc in virgine aut subtraxit oīno aut restrinxit fomitē q nō posset in aliqō pctm ducere aut a bono retrahere vt tenēt doctores sup. iij. di. q. s

Tertiū priuilegiū in ista prima sctificatiōe maximū fuit. qz vicz btā ygo ipleta ē dono spūali z pfecta nō soluz respectu sui sz etiā rispectu alioz. qō sic ptz. Hā p⁹ ei⁹ sāctificationē in vtero sue mris in ipa bñdicta virgine fomes fm nīos doctores tenētes mariā fore ꝛceptā sine macula originalis peccati: nō remānsit formaliter sed tantū causaliter vt patuit li. viij. p. iij. ar. i. cap. i. circa medium. Scōm autem alios qui sz tenent eam a peccato mundatā licet remanserit fm suā essentiā et nō fuerit subtractus: tamē remansit impeditus et ligatus per gratiam sanctificantem quātum ad duo. Primo ne fomes inclinaret ad quodcunqz pctm aut retraheret a bono ergo zc. Item qō amplius est qz gratia sanctificationis non tātū illicitos motus repressit in se sed etiam in alijs efficaciam habuit vt nunqz ab aliquo concupiscī posset. vnde put seraphicus Bonauen. sup. iij. di. iij. ait etiā infideles z iudei asserunt hoc mirū fuisse in virgine maria q cū esset pulcherrima corpe a nullo vnqz viro potuit cōcupiscī. Vnde has spēales ꝓgatiuas habuit sāctificatio btē virginis pre omnib sanctificatis in vtero vt in baptismo. Tū quia eoz sanctificatio non cōprimebat in eis omēs motus illicitos. Tum quia eoz sanctitas nō extinguebat omnē motū corpalem vel concupiscentiā in alijs aspicientibus eos. imo plime sancte ygines vt katherina margaretha zc. concupite sunt et quia nō ꝓsensērūt martyrizate sunt. Sed ī beata virgine gratia sanctificationis etiam in alijs omnib cōcupiscentie motum extinguebat put latius de hoc supra patuit li. v. p. ij. arti. ij. ca. iij. vbi z rationes notank. Deniqz in secunda sanctificatione quādo scz christum concepit beata virgo habuit sup premissa quartū maximū ꝓuilegiū scz q fuit cōfirmata in bono supernaturali z certificata de beatitudine per benni qō nemī viatori est datum. Adeo em̄ spūssanct⁹ in eam sit peruenit q fomitē in ea oīno extinxit z inclinationē eius abstulit atqz omnē potentiam peccādi remouit: et libez arbitrium ei⁹ ꝓfirmauit in bono vt in ꝓtaruū scilicz mortale vel veniale pctm deceterο flecti esset impossibile: cuius ipa beata virgo remaneret in statu vie. Vñ ait angel⁹ eidez di. Lu. i. Spūssanct⁹ supueniet in te. i. superabūdabit z ꝑtus altī. zc. Tertiz in tertia sctificatiōne scz in filij dei inhabitatione sup ꝓdicta. vt dicit pe. au. in suo cōpendio habuit hoc Quintū priuilegiū maximū q tota fuit dedicata ad diuīa: tota diuino lumine plena: adeo q non soluz mens sed etiā corpus ei⁹ diuītatis luce resplenduit. qz illū portauit in vtero qui est splendor paterne glorie. Vñ Ezech. xliij. Ecce glia dei israel ingrediet ꝑ portā orientalē. i. p btām ygīnē: et terra. i. caro btē ygīnis splendebat a maiestate eius scilicet xpi. Preterea in quarta sanctificatione vicz in assumptiōe Sextū priuilegiū maximū habuit q ab omni miseria mentis z corpis est exempta z ī ois boni fruitione in gloria cōsūmata vltimo fini. i. deo ꝓiūcta Hec oīa doctores cōmunit dicunt sup sniaz li. quo s. Hoc tamē hic z in silibus obserua q vicz nri doctores q tenent mariā fuisse ꝛceptā sine peccato originali alr sentiunt de fomite q sz in maria non fuerit nisi causalit fm legē ꝓpagatiū zc. Ecce qz deus fecit marie mag.

Capitulum tertiū de priuilegio naturalis perfectionis ī qua deus fecit magna marie.

Tertia stella dicit naturalis perfectio: ī qua fecit deus marie maxima ꝓuilegia et plura. Primo quia eaz fecit taz in anima q in corpore dignissimaz vt scilicet foret aptissimū habitaculū tanti regis altissimi Vñ canit ecclesia: Omi potens. s. deus qui gloriose virginis mris marie corpus z animā vt dignum filij tui habitaculum efficeretur cooperante spūsancto preparasti zc. Dico ergo modo eam spūssanctus dotauerat in naturali p/

fectione tam quo ad aiam ꝙ quo ad cor/
pus vt esset ꝑ omnib⁹ etiã angelicis crea/
turis dignissima ad hospitãdũ in se sũmũ
regẽ glie: tanꝙ vera mr eũ cõcipiẽdo ⁊ pa
riẽdo Sed hic q̃stio mouet. quoto anno
etatis sue beata virgo christũ apta fuit su
scipere in vterũ vt eum conceperit. Ad
hoc aliqui dicũt ꝙ post. xvij ãnos. qz tũc
mulieres vel puelle sunt perfectioris eta/
tis ad perfectiorẽ ꝓlem gignendã quã
fuit christus. Sed istud in ea nõ habet
locũ nec impediuit conceptionis pfectio/
nem: quia spũssanctus ei tribuit perfectis/
simum adiutorium ⁊ plenã perfectionez
natute ad concipiendum christũ virtute
spũssancti Rñdet ergo sicut pie creditur
ꝙ beata virgo habuit duodecim ãnos vel
modico plus quãdo christũ concepit. Et
hoc sic ꝓbat. quia xps ex sũme charitatis
fonte festinauit tã cito ꝑ nre salutis opari
one sicut potuit ad virginis optatum ba/
biraculũ iuxta illud ps. Exultauit vt gi/
gas ad currendã viã: a sũmo celo egres. ⁊c
Sed etas in qua mulieres possunt vel so
lent generare ẽ cõmuniter a duodecim an
nis completis vsq; ad. xlviij. annũ. q̃ duo/
decimo ãno xp̃m ꝓcepit. Confirmat qz
christus post suum ortũ ad mortem festi/
nabat quantũ poterat iuxta illud Lu. xij.
Baptismo habeo baptizari id est sanguis
effusione ⁊ coartor donec ꝑficiã. ergo nec
minus festinauit ad incarnationem que
non minus sacramentum erat dignũ. Itẽ
quia virgines que in templo erãt mox vt
ad annos nubiles perueniebant dabãtur
ad desponsationem. sed annus nubilis de
spõsationisq; est annus duodecim⁹ in quo
põt puella ꝓcipe. vt patet extra ꝺ despõsa/
tione impubeꝝ ca. Puberes. ⁊ ca. Conti/
nebatur. Pie ergo creditꝙ duodecio an/
no completo sit desponsata ⁊ christũ tunc
concepit Hoc supposito sequunt alique
conclusiones. Prima ꝙ mater dei habu/
it. xxv. annos quãdo christum amisit ⁊ in
templo reperit. quia tunc christus habuit
duodecim annos. Secũda ꝙ. xlij. annos
habuit quando christus denuo predicare
cepit post suum baptismum ⁊ primũ mi/
raculuz aquã in vinum ꝙuertẽdo fecit. qz
tunc christus habuit. xxx. annos Luce. iij.

Tertia ꝙ ipsa habuit. xlvi. annos quã/
do christus mortuus est. quia christ⁹ oñs
triẽnio docuit. Quarta ꝙ ipsa. lviij. cõ/
pletos annos habuit quãdo assumpta fu
it. Nam duodecim annis credit cõmun⁹
supervixisse post passionem. Scõo de/
us fecit magna marie in naturali pfectio
ne. quia eam fecit in complexione natu/
rali sanctissimã ⁊ purissimam. Fuit em̃ pre
alijs optime sanguinee complexionis vt
creditur nec mirum. quia de eius puriss/
mo sanguine. debebat formari caro christi
sanctissima. et fuit purissime nature ⁊ tem
peratissime vite vt nunꝙ aliquã egritudi
nem passa sit. Sicut em̃ notant doctores
sup. iij. di. iij. Ipa ab initio ꝓceptiõis vsq;
quo vixit semp in puritate nature pstitit
donec naturali morte videlicz dulcissima
extincta fuit sine dolore ⁊ sine omi infirmi
tate: ⁊ sine omni macula in oim virtutum
plẽitudie vixit vt videret ꝙppinquasse sũ/
me ad statũ innocẽtie ipius ade. Ter/
tio deus fecit magna marie in naturali p
fectione quia eaz super omnia individua
humani generis fecit nobilissimã ⁊ pulch
errimã. Hã vt ait phs. ij. phicoꝝ. Natura
est vis insita rebus similia ex similib⁹ pcreãs
Nisi q̃ natura erret vel impediat fili⁹ erit
silis pri vel mri Sed filius beate ỽginis
fuit nobilissim⁹ ⁊ speciosissim⁹ ꝑ filijs ho
minũ dicẽte ps. q̃ et mater ei⁹ de hoc lati/
us li. i. p. ij. Quarto fecit deus magna in
gre pfectõe marie. quia oĩb⁹ gratijs nõ so
lũ gratuitis sed etiã gratis datis ĩ oĩbus
anie sue potentijs ipam impleuit: vt esset
per omia gratia plena Animꝝ eius inge
niũ: memoria intellect⁹ ⁊ omẽs aĩ vires
super omnes alios homies viguerunt om
ni dono gratie plene et ad virtutum exer
citia videlicet humilitatẽ: castitatem: pa/
tientiam: mititatẽ. aliasq; omnes virtu/
tes naturaliter ⁊ singillatim inclinate. Il/
lud ergo apli. i. Coꝝ. xij. de gratijs gratis
datis scriptuz quod alijs sanctis diuisim
esse donatũ edocet videlicet. Alij inquit p
spiritũ datur sermo sapientie. glo. in con/
templatione eternoꝝ. Alij sermo sciẽtie. s.
humane sicut sunt artes liberales. alij fi/
des in eodem spiritu. alij gratia sanitatũ
glo. curandi infirmos. alij operatio virtu

tum glo. operatio miraculoꝝ. alij ꝓphetia glo. ꝑdicere futura. alij discretio spirituuꝫ glo. vt discernāt q̄ spū fiant opera. alij genera linguaꝝ. alij interpretatio sermonuꝫ glo. Expositio scripturaꝝ. Et ꝓterea illō Eph. iiij. Alios quidez dedit apl̄os alios euangelistas alios pastores. et quicq̄d est aliud gratie z donoꝝ: omnia in btā ꝟgie cōpletissime sunt ꝓfecta dicēte angelo aue gratia plena zc. Adeo q̄ nulla ei defuerit gratia. quia vt dicit Dam. Ipa a nullo illustriū vincit. Vincere aūt si in aliq̄ dono esset diminuta eius dignitas excellentissima. Ecce quia fecit dominus magna marie in naturali perfectione.

De priuilegio incōtaminabilis puritatis in qua fecit deus magna Marie. Capitulū. IIII

Carta stella dicit q incōtaiabil̄ purificatōis i qua de⁹ fecit maxia marie. Ꝓzio ꝙdem qz ipam sanctificauit z purificauit ītm vt nullā maculā siue originalis siue venialis siue mortalis culpe hāret. Nam ipa ꝟgo fuit ab omī culpa imunis. vt testatur Aug⁹ li. de natura z gra di. Si inq̄t oēs sancti interrogarent vtꝝ peccauerit. rnde rēt: si dixerim⁹ qz pctm̄ nō hēm⁹ nosmetipos seducim⁹ z veritas in nobis nō est. Excepta inquit hac sctā ꝟgie scz maria ꝺ qua nullā ꝓsus cū de pctis agit hāre volo ꝓpter honorē dn̄i questionez. Inde em̄ scimus q ei plus gratie sit collatū ad vincēdū ex oī pte peccatū. qm̄ ꝓcipere z parere meruit illū quē nullū cōstat habuisse peccatum Hec Aug⁹. Un̄ Bonauē. sup iij. dt. iij. dicit se audiuisse narrari q ipsa cuidā persone reuelauit q̄ nunq̄ repbēdebat eā cor suū i oīvita sua zc. Scdo maximū fecit de⁹ ꝟginē bn̄dictā purificādo. qz eā fecit tā sctāmz in puritate sanctitatis cōfirmauit adeo q nunq̄ peccare posset etiam in mimo licet viatrix esset. Nimiruz hoc priuilegium scz impossibilitas peccādi spectat ad statum comprhensoruz siue patrie. quia ergo beata virgo ex hoc q filiuz dei concepit non est posita extra statū viatoris: imo ipa mori potuit z de facto mortua est Et quoniā vt dicit Aug⁹. potentia moriendi consequitur potentiam peccandi que eodem passu currunt vt nō prius tollatur potentia peccandi q̄ potentia moriendi. Dirum ergo videtur quomodo beata virgo non potuit peccare z tamē potuit mori Sz has difficultates soluit Bonauentura sup tertio di. iij. q videlicz quantum est de lege cōmuni. impossibilitas peccandi spectat ad statū patrie Sed nihil impedit q̄n de gratia speciali, id qō alijs cōmuniter datur in patria concedat in via illi persone precipue que ī terris degens regina erat eoꝝ qui exultant in celis

Deniq̄ de potētia moriendi z potētia peccandi non est simile in beata virgine ꝓ eo q non fuit decens filium dei habere matrē imortalē cum ipse factus est mortalis. sed valde indecens esset si haberet matrem peccatricem. Debuit ergo mater dei omnino imunis esse a peccato et a potentia peccandi debuit esse aliena post filij cōceptionē vt sicut impossibile erat matrē dei damnari. ita z impossibile foret labi. Et ratio quia dignioz fuit mater xp̄i effecta q̄ sit aliquis angelus in celo. Si ergo angeli in celo sunt ꝓfirmati in gratia multomagis mater dei zc. Sed di. vñ hoc q beata virgo nunq̄ peccare potuit cū in hac vita tempestuosa fuerit. vbi tota homis vita tēptatio est. Job. vij. Militia est vita hominis super terram. potuit ergo z virgo beata tēptari saltē ab extrinseco occasione accepta per q̄nq̄ sensus vel a diabolo q̄ est mille artifex in temptando. qui etiam ipsum christum non fuit reueritus temptare. Respondet ꝙm doctores cōiter q beata virgo potuit quidem ab hoste vel ab extrinseca occasione temptari foris. sed nunq̄ ab intra temptationis alicuius motus effectum vel incitamentum ipsa habuit. Et hoc erat ex tribus causis.

Primo ex fomitis ligatiōe et extinctione cōcupiscētie que ad malū nō incitabat nec a bono ītrahebat. vt patuit supra. Nā contingit aliqñ habitum ligari ne in actū exeat per vitiū. sicut scia ꝑ ebrietatē ligat vt dicit phs. vij. Ethicoꝝ. Aliquando per defectū naturalē vt in pueris ꝓcupia ligata cernit. Dulcoforti⁹ ꝑ dei donū ligantur

fomes. sicut in btā ẏgie fuit ligat⁹ ꝑ diui/
nā grām ei⁹ sensualitatē ab oi motu inor
dinato phibentē. vt dicit Tho. iij. scripto
sniaz di. iij. Scdo igit hoc fuit ex opatio
ne gre q̄ in bonū eā ordinabat inflectibili
ter et in deo iugiter ꝓtemplando ꝺetabat
mentē ei⁹ et trāquilla deuotione etiā i ex/
terioꝛib actionib intipo. l. deo suspēsā ma
nere faciebat vt tota in deo viueret z tota
deo plena nō nisi deū in sensib z actibus
oīa in ipm debite ordinādo sētiret Ter/
tio ex ꝓseruatiōe oiuie, puidētie qua ange
los custodes sibi talr dispoſuerat vt eā cu
stodirēt ab oi nociua materia tēptatiōis
quaten⁹ diuia puidētia intacta z inacta/
ta custodiret ab oi offensa etiā cogitatio/
nū; si em in ꝓmo statu hoiem de⁹ custodi
uit ab oi nociuo. multoforti⁹ mrez suam.
magꝭ ḡ fec̄ de⁹ i marta ipaz purificādo ꝑ/
missis modis. Tertio tamē sup hec ma
rimū fecit de⁹ marie in ei⁹ puritate qz ip/
sam in tñ purā fecit vt maioꝛ sub deo pu/
ritas intelligi non possit teste Anselmo
de cōceptu ẏginali. vñ ipaz purā fecit de⁹
super omnes non solum homines vel ter/
restres creaturas sz etiā āgl̄os celestes z̄c

De priuilegio virgīalis fecūdationis in qua fecit deus maxīa ipi btē marie. Ca. V

Quinta stella dicit q virginalis fecūdatio: in qua de
us fecit marie magna priuile/
gia. Primū qz est de spūsctō
fecūdata. Scōm qz sine ḡuamie ḡuida.
ḡuis em mres cetere in portādo plē i vte
ro iā post petīn bēant grauamē z ſlaborem
vt ꝺr Thob. iij. Btā tñ virgo nullā gra/
uedinē sensit ẏm Alb. sup missus. huiꝰ rō
ma qz ꝓcepit ẏm statū inocētie. i. sine cor
ruptiōe z sine pctō mirsculose. Vñ sicut i
llo statu innocētie nō fuisset grauamē in
matre portāte ferū; ita nec in btā ẏgie ma
ria qz corꝓ xpi tū nō ḡuat bñtem sicut nec
fructus vnitus arbori em; sic naturalr cor/
pus xpi z matris ei⁹ virginis quasi vnū
naturaliter nō ḡuabat Tertiū priuile/
gium quia exiuit sine dolore puerpera do
lor em ꝓtus dat⁹ ē mrib in penā post pec
catū: ꝓcipientib cū libidine. qđ nō fuit in
ẏgine qz ꝓtus ẏgis fuit miraculosus sicut
et ꝓceptus. Vñ xpus sine omni lesiōe exi
uit de vtero ẏginis saluo signaculo virgi
nali qđ ꝓphetauerat Ezech. de clausa por
ta Et Isa. vij. Ecce virgo concipiet z pa
riet filiū z̄c Quartū qz ipa virgo mater
lactauit filiū vbere de celo pleno. sicut ca/
nit eccl̄ia. Nesciens inquit mr̄ virgo viz
pepit sine dolore saluatorē seculoꝝ. Jpm
regē angeloꝝ sola ẏgo lactabat vbere de
celo pleno. Quintū priuilegiū qz ipa est
ẏgo ẏginū. qz nec ꝓmā simile visa est nec
hre sequētē. Sextū qz ipa ē ẏgo mr̄ sil z
vtꝝ fuit sūme meritoriū e⁹ em ꝓfectissima
ẏginitas fuit ꝓfectissima integritas cor/
dis et corꝓris ex radice sūme charitatis
voto firmata. Vñ dixit angelo: Quō fiet
istud qm̄ viz nō cognosco Lu. i. ex q̄ acci/
pit ẏm Augusti. qꝺ vouerat viz se nō cog/
noscitarā Ei⁹ q̄z mr̄nitas fuit sibi sūme
meritoria qz de congruo merit merito fi
dei spei z charitatis atꝙ ꝓfundissime bu
militatis fieri mr̄ deitideo Lu. ij. ait: Re/
spexit humilitatē ancille sue Ecce q̄ mag
na fecit dominus marie.

De priuilegio diuinalis inhabitationis in qua fecit deus magna marie Ca. VI

Sexta stella priui/
legioꝝ ꝺr diuinal' inhitatō qz de⁹
ipe tota plenitudine habitauit
in virgine nō vno die sz noue mēsib. Pro
pter qđ ipa btā ẏgo ꝓma noia dignitatꝭ
obtinuit qz aliqñ i scptura ipa denoiar ce/
lū iuxta illđ ps. Dns i celo parit sedē suā
et regnuz ipius oibus dnabit Celū em ꝺr
a celādo qz ibi celat gl̄ia dei z sctoꝝ ita in
btā ẏgine dei maiestas celata fuit nouem
mensib. vbi parauit dns sedē. i. hūanitatē
xpi in qua requieuit z reꝺescit in eternum
deus hō factus. Aliqñ denoiar ciuitas
dei iuxta illđ ps. Gloriosa dicta sunt de te
ciuitas ꝺi z Eccl̄i. xxiiij. ait diuia sapia In
ciuitate sanctificata similit requieui. id ē
in btā ẏgie. Hā sic ciuitas ꝺr a ciuiū vni/
tate. ita i btā ẏgie fuit plēissima vnio oim
potētiaꝝ aie in deū nec caro cōcupiscebat

aduersus carnē. vñ Odilo in ser. Procer
to scim⁹ ait: qz ois actio marie intenta sp
fuit in dño. Hec em ē ciuitas in q̄ teste ps
Magnus dñs z laudabilis nimis. Deni
q̄ aliq̄n ipa appellat domus: tēplū: z tha/
lamus dei. Sicut z canit ecclia. Domus
pudici pectoris tēplū repente fit dei inta/
cta nesciens virū ỹ. ꝯce. fi. Et ps. Tanq̄
sponsus. s. xp̄s, pcedēs de thalamo. i. ỹgie
Aliq̄n etiā denotat archa dei: throni et
sedes dei. Sed his z alijs dignitatz eius
noibz: qz multe sunt ob breuitatē ptermis/
sis ad aliq̄s q̄stiones vtiles ꝙuertamur.

Prima q̄stio vtrū tanta z tali nobilita
te maiestate z pfectione ac dignitate fue/
rit de⁹ in b. ỹginis vtero sicut fuit ab eter
no z est in celo. Ad qđ rñdet breuiter per
ꝙclionē istā q̄ dīna nobilitas in nullo di/
minuta est: ex eo q̄ hūanā naturā assūpsit
in ỹginis vtero. Vñ leo papa in sm̄one de
circūcisione ait: In vtraq̄ natura idē ē dī
filius nr̄a suscipiens z ppria nō amittens
Deitas etiā q̄ illi cū patre cōis est nullu
detrimentū oipotentie subijt: nec dei for/
mā forma sui violauit: qz sūma z sempit/
na deitas nr̄az q̄dē naturā assumēdo nos
in suā gl'iam transtulit: sed qđ erat esse nō
desijt. Hec ille. vñ tota trinitas ita pfecte
in beata virgine sicut in celo hitauit. Naz
xp̄s dei filius, ptūc cū erat in vtero virgis
ita pfecte gñabat a deo pr̄e sicut ab eterno
erat genitus tāq̄ lumē de lūine: de⁹ verus
de deo vero. Itē ita pfecte, producebat tūc
in vtero ỹginis spūsctū: z gl'ificabat oēs
angelos ipsius dinitatē intuendo. z ꝙser/
uabat totū mūdū ac disponebat oīa q̄ vo/
lebat in mūdo. Et sciebat oīa q̄ sunt fuerūt
z erūt: sicut in celo. z sic de alijs. Scōa q̄
stio vtr̄ eque pfecto mō sit xp̄s in eucha
ristie sacrō: sicut fuit in ỹginis vtero. Pro
q̄ q̄stione nota q̄ cp̄uis idez corpus xp̄i sit
in sacrō qđ fuit in ỹginis vtero: tñ differē
ter: qz in sacrō ē corpus gl'ificatū sub alijs
spēb velatū. In ỹgie aūt fuit corpus mor
tale passibile z cū ppr̄ijs q̄litatib sociatuz
Itē xp̄s in instanti ꝯceptiōis fuit pfect⁹
hō cū oib ꝙditiōib hūanis: Sz in eucha
ristia nō est cū ꝙditiōib hūanis. Rñdet
g̃ q̄ xp̄us fuit in vtero ỹginis mō mirabi/
liori hūiliationis cp̄ in sacrō. Sz in sacro
est mō pfectiori dignitatis. Naz in sacrō ē
impassibilis z immortalis. Sed valde fuit
mirū q̄ deus in vtero ỹginis ad tantū se
hūiliaret: vt tā vilis tā puus z tā paup ap
pareret. Proinde hiere. xxxi. Nouū faciet
dñs: femina circūdabit virū. Nouū. i. ad/
miratione dignū. Itē deus in hostia cuz
sit in plūb locis sit: magis appropinquat p
pfectati dīni esse: qz ppriū dei est esse sit in
plūb locis z vbicq̄. Sed in vtero ỹginis
rōnē essendi vbicq̄ nō obtinuit xp̄s. qz erat
sic clausus q̄ nō poterat esse eodem mō in
alio vtero vel alibi. g̃ mirabiliori mō hūili
tatz fuit in vtero cp̄ in sacrō ꝛc. Tercia
q̄stio vtr̄ b. ỹgo pfectiori mō z digniori su
scepit xp̄m in vtero cp̄ suscipiāt fideles cōi
cando i sacrō. Rñdet q̄ sic: z declarat rō
nib. Primo qz cp̄to ds est magis dispos
tus p gr̄am ad xp̄m suscipiendū tanto di/
gnius illū suscipit. Sed virgo b. fuit pdi/
sposita p gr̄am sup omēs g̃ ꝛc. Scōo qz
q̄ntūcūq̄ ds digne cōicet non pōt euitare
veniale pctm̄. Sed. b. ỹgo nūq̄ etiā veni/
aliter peccauit igitur ꝛc. Tertio qz alijs
xp̄m in cōione suscipiētib vnit xp̄s p gra
tiā tm̄. Sz b. ỹgini vnitus erat xp̄s nō so/
lū p gr̄am: sed etiā p carnis assumpte na/
turā. Vere g̃ gl'iosissima est maria virgo
cui de⁹ inhitando fecit magna ꝛc.

Capm. vij. de priuilegio mentalis illustratiōis in qua fecit deus magna marie.

Septima stella dicit
Mentalis illustratio: In qua de⁹
fecit marie maxīa: qz ei⁹ aie potē
tias miro lūine dīne sapie p oīa illustra
uit ex vbo dīno icarnato in eius vtero ma
nente. Vbi nota pl'es varietates fm̄ do/
ctores: pcipue mg'r̄m ambrosiū taruisinū
ordinis fratz carmelitaz in suis sm̄onib
positas. Prima veritas q̄ eternū verbū
qđ est sūma sapia pr̄is adeo aīam ỹginis
irradiauit: vt naturā oēm z spēm ac ppri
tates z virtutes cūctoz elemētoz z in eis
existentiū pfectissime cognosceret. Vnde
oēm naturā terre cognouit quō scz fuerit
producta z quō diuersarū spēz entia sunt et
producūtur in ea. Et q̄lis sit eoz natura: vt

oīm herbaꝝ plantaꝝ:radicū:fructuū:floꝝ
z oīm lapidū: gēmaꝝ z cūctoꝝ metallorū
auri argenti eris plumbi. Et breuiter oīm
terrenaſcentiū. Itē coḡuit pfectiſſime na
turā oēm aq̄ maris fluminū:fontiū: toꝛ/
rentiū.z oīm ī eis piſciū z ſpēs eoꝝ z oīm
in aqua naſcentiū z de ea viuentiū. Itē
oēm aeris naturā z in eo exñtium:auium
z ſiłinm ſpēꝝ z volatiłiū cūctoꝝ atq̄ oīm
ventoꝝ z flatuū z quā virtutem hñt z eoꝝ
gñationē pfectiſſime cognouit. Item na
turā ignis z eius ſpere z eius ambitū z ꝑ
tutē eius z ſubtilitatem. Et quicq̄d eſt in
elementis pleniſſime cognouit. Secūda
veritas idem verbū eternum adeo intelle
ctū virginis illūinauit vt naturā cōditio/
nē z nūeꝝ oīm aiaꝝ z oīm idiuiduoꝝ aīa
toꝝ:z quot de hominibus viui erant z quot
mortui:quot ſaluati:quot dānati pfectiſſi
me cognoſceret. Tertia veritas idem
verbū ſic aīam virginis illuſtrauit: vt oēs
artes z ſcias liberales z mechanicas ple/
niſſime ſciret: vt patuit etiā libro. vij. de ℌ
latiſſime. Quarta veritas idem verbū
ſic virginē illūinauit: vt naturā oīm cele/
ſtium ſperaꝝ z diſtantiā orbium lune:mer
curij:veneriſ:ſolis:martis:iouis:ſaturni:z
ſpiſſitudinē eaꝝ z influentiā ac ꝑtutē oīm
ſtellaꝝ firmamēti: z celi criſtallini z empi
rei ꝓprietates pfectiſſime coḡſceret Qui
ta veritas idem verbū ſic ꝑginem illūina
uit vt naturā:virtutē:nūeꝝ:z diſtinctionē
officiaq̄ oīm angeloꝝ z beatoꝝ ſpūum or
dinū:ſeraphin:cherubin ꝛc.pfecte cogno/
uerit. Sexta idē verbū ſic virginē illūi
nauit vt pfectiſſime cognoſceret ſanctam
trinitatē ſcz quō pater a ſe eſt:filius quō a
patre generat:z ſpūſanct⁹ ab vtroq̄ quō
ꝓcedit ꝛc. Septima idem verbū ſic vir
ginē illūinauit vt naturā:numerū:officia:
penaſq̄ oīm demonū.et quot anīe ſunt in
inferno vel purgatorio vel alibi z quales
penas patiantur: z omniū vitioꝝ grauita
tem z debitam penam pfecte cognoſceret
Et vt breuiter ſingula cōprehendā: Oīm
rerū tā ſupnoꝝ q̄ infernoꝝ tā exterioꝝ q̄
interioꝝ pfectam cognitionē hūane natu
re poſſibilē hec virgo a ſuo dilecto filio ple
niſſime ſuſcepit. He aūt veritates ꝑ
ſuadent rōnibus talibus: Primo q̄dem
quia mater dei oīm gratia plena fuit.ergo
ei nullū bonū defuit. Ceteris cīm per ꝓ
marie ꝑo ſe totam infudit gratie plenitu/
do: vt dicit hiero.ℙmone de aſſumptione.
Sed qz oīm ſcia eſt de nūero bonoꝝ ho/
norabiliū: vt dr. i. de aīa.ergo omnē ſciam
habuit. Confirmaf: qz oēs doctores cō
cedūt q̄ mox vt virgo cepit eſſe mater dei
in eā oēs gr̄e poſſibiles hūane creature cū
benedicto verbo ꝑiter deſcenderūt. Juxta
illud Sap. vij. Venerūt mihi oīa bona
pariter cum illa.ſ. ſapia dei patris. vñ in/
tellectus ſeraphin cognoſcit naturā ſui or
dinis ſiłiter z de alijs. Item ſingłi cogno
ſcunt naturā ꝓpriā. z ipſi naturā celi z pla
netaꝝ ſtellarū terreſtriūq̄ z aialium: aut
oīs aut aliqui. Quid ergo obſtat q̄ btā
virgo in lūine ieſu q̄ illūinat oēm hoiem
venientē in hunc mūdū: vt ſcribit Joh.i.
in ipo lūine in quo oīa relucent ipſam ple
niſſime inhabitāte:oīmia cerneret z noſce
ret. Sicut em in lūine ſolis multa vident
quo ſine:minime viderent:quia lumen: vt
dicit.ij. de aīa.facit potentia colores actu
colores.i.actu viſibiles: ita in luce diuina
vident occulta nobis. vñ Grego. Quid ē
qō nō videant q̄ videntem omnia vident.

Alia rō qz ſi de quo minus videtur in/
eſſe z ineſt: z de quo magis.ij. Thopicoꝝ.
Sz legim⁹ aliq̄s etiā infideles vt ariſtote
lē z phos alios habuiſſe ſciam rerū natu/
raliū ꝓmultaꝝ. Aliquos aūt ſanctos legi
mus in infantia mirabili lūine pluſtratos
vt Johēz baptiſtā. Nico. ꝛc. Alios quoq̄
futuroꝝ noticiā ꝑ viſiones z reuelationes
ſuſcepiſſe: vt patz de ꝓphis alioſue certifi/
catos de brītudie ꝓſeq̄nda. Quid ḡ mi
ſi b. virgini q̄ fuit mr̄ dei z dña oīm ſctoꝝ
z creaturaꝝ oīs gr̄a alijs ꝑ tres ꝓceſſa ipi
pleniſſime z gr̄ioſe fuerit accōmodata ptz
ḡ qm̄ fecit dñs marie magna ꝛc.

Capm. viij. de ꝓuilegio maternalis dignificationis in qua fecit deus magna marie.

Ctaua ſtella dicit
o maternalis dignificatio. Nam
deus b. virginē ꝓtulit dignita/
te maternitatis triplr. Uñ fecit ei maxia

in hoc ꝓuilegia. Primo qꝛ fecit eā matrem dei quo maius esse nō pōt ꝑm Albertū sup missus est ⁊ alios ꝯcorditer doctores. Nā alique sunt creature q̄ ꝓ ꝓcipuo hñt ꝓuilegio qꝺ sunt serui dei dilecti: vt angeli. Aliqui ꝯo vt sint serui ⁊ amici dei: vt sunt boni xp̄iani. Juxta illud Joh. xv. Jam nō dicā vos ꝟuos sed amicos ⁊c. Et iterꝫ Vos amici mei estis si feceritꝭ q̄ ꝑcipio vobis. Et tales etiā dicunt frēs dei et filij dei ꝓ adoptionis gr̄am Joh. i. Quotquot aūt receperūt eū dedit eis ptātem filios dei fieri ⁊c. Et ca. xx. Vade ⁊ dic fratribus meis. i. aplis ⁊ discipulis. Sz hoꝛ oim maximū est esse matrē dei ꝑm naturā a deo assumptā. Vñ Anꝺ. dicit solū de sancta maria virgine ꝑdicare qꝺ dei mater est excedit oēm altitudinē q̄ post deū dici vel cogitari pōt. Hec ille. Rō quia esse matrē dei ꝑm naturā nō solū claudit in se eē amicū vel amicā: filium vel filiā dei ⁊ sitia per gr̄am adoptiuā. eo qꝺ nō aliter fieret mater dei. Insup notat qꝺ sit genitrix ⁊ ozigo dei ꝑm eā naturā ꝑm quā deus est natꝰ ex ea. i. ꝑm hūanitatem. Frater aūt vel filius dei aut amicus: ⁊ talia nō dicūt ozigialiter nec ꝙsimilē. Jn cuius signū deus ꝑcepit honozari patrem ⁊ matrē ꝑ alijs. s. fratribꝫ ⁊ amicis: qꝛ maius est esse matrē ꝑ alijs. Et hoc maximū concessum est beate virgini ⁊ datum: vt. s. sit mater dei naturalis.

Secūdo in hac dignitate vel ꝑlatione maternitatꝭ fecit deus maximū b. virgini qꝛ eā fecit ⁊ voluit: vt sit mater oim xp̄ianoꝝ in gratia exūtium siue totius ecclesie xp̄iane vt latius patuit lib. ix. ꝑte. ij. arti. ij Preterea ps. ait: Mater syon dicet hō. et hō natus est in ea ⁊ ipa fundauit eā altissimus. Scōm em̄ trāslationē. lxx. interp̄tū quā sequit̄ brūs Aug. sup psalteriū. Hec locutio ē obscura: ⁊ pōt sic exponi. Homo dicet syon mater. Sed videndū est quis ē iste hō q̄ dicit. Et cui syon dicit. ⁊ de qua matre dicit. Est aūt hō iste dñs iesus deꝰ ⁊ hō q̄ natus est in ea mr̄e q̄ est virgo: ⁊ ciuitas dei ōz. ⁊ ipse idem hō est altissimus deus q̄ fundauit eā ciuitatē. i. matrē suam in qua habitauit. Si q̄ris cui syon dicit. Rñdet qꝺ syon spūali. i. eccl̄ie. Jnterp̄tat em̄ syon speculatio. Jn eccl̄ia aūt speculamur deū ꝑ fidem. Quid autē dicit iste hō iesus syon. i. eccl̄ie. Rñdet illud mater. s. est tibi. patrē hēbas miarū deū. Accipe ⁊ matrē misericordie reginam. Ecce mater tua o syon o eccl̄ia. Que est mater mea naturalis: volo vt sit ⁊ tua mr̄ spūalis. Sed quia iudeus ꝑfidus nullo modo vult hoc credere qꝺ ipa sit mater dei ⁊ hoīs. Et ꝑm hoc dicit translatio nr̄a q̄ fuit beati hiero. Nunqꝺ syon dicet hō. i. nūqꝺ ipi syon. i. iudeoꝝ synagoge dicet hō quicūq; ḡtūcūq; singularꝫ ꝑdicatoꝛ ⁊ doctoꝛ vt ad credēdū posset inducere syon. i. synagogā iudeoꝝ cuius cultus erat in tēplo: qō qꝺē tēplū erat ibi. i. in sion materiali. Nūquid dicet istaꝫ veritatem mirabilem: vt credat eam quā veritatem subdam. q̄si di. non. Nam neq; petrus apostolus neq; paulus vel alij apostoli. neq; ipse christus: quia populus iudeoꝝ nullo modo vult credere hanc veritatem videlicet homo christus natus est in ea ciuitate dauid. i. in beata virgie maria. Et ipse qui natus est in ea christus est ille altissimus deus q̄ fundauit ⁊ creauit eam. ꝓpter quam incredulitatem populus iudeoꝝ dānat. Est itaq; b. virgo mr̄ oim electoꝝ: mater inq; spiritualis: qꝛ ipsa oēs genuit in esse spūale. i. in esse gratie ꝑ filiū Et ideo ipsa dicitur mater gratie ⁊ mater misericordie: vt canit eccl̄ia. Et sicut ipsa peperit oīs in maximis doloribus compatiendo filio iuxta crucem. Unde Esa. vltimo cap. Parturiuit syon filios suos. i. beata virgo que speculabatur misterium passionis christi. Syon em̄ speculatio interp̄tat: ꝓpriuit summe compatiendo in doloribus filij. Sic exponit Albertus supra missus est. Oīes igitur christiani in quacūq; necessitate debēt ad ipsam matrē recurrere que sup omnes affectuosius salutem ⁊ omne bonum populi christiani ꝓmouet. Nam q̄nis amoꝛ patris ad filiuꝫ sit solidioꝛ. Amoꝛ tamen matris est tenerioꝛ: vt patet. ix. Ethicoꝝ. Et ideo puulus magis recurrit ad matrez ꝑ bis que vult petere q̄ ad patrez: quia experitur magis a matre obtinere. Sic nobis ꝓ gratia ⁊ mia recurrendum est ad matrem misericordie in oī necessitate vñ Ber̄. In ꝑiculis in angustijs inuoca mariam ⁊c Tertio

in hac dignitate mrnitatis deus fecit ma
ximū marie qz cā fecit matrē oim beatorū
celestiū z angelorū: qz oēs ab ea acceperūt
esse glie z beatitudinis celestis: qz oēs nō
tm̄ beati in celo sz z angeli nō nisi p cogni
tionem fidei xpi z eius matris sunt glīaz
adepti vt dicit Bern̄. sup illud Jone. i. ca.
Propter te orta est hec tēpestas: sicut patuit
li. v. gre. i. arti. iij. ca. i. Et iō Eccl'. xxiiij. in
pſona b. ꝟginis scribit. Ego feci vt oriret
in celis lumē indeficiens. s. glie: Ecce ptz
qz fecit dñs marie magna in materna pla
tione zc. cū eā voluit vt oim bonorū mr̄ sit
sicut z Sap. vij. scribit: Et ois gre z glie
nō solū creare: sz insup ipsi⁹ icreate. i. dī zc

De ꝓuilegio h̄ qꝫ mūd⁹ saluat⁹ ē mediāte b. maria mr̄e dei. c. ix.

Ona stella dicitur
n mōi saluatio: qz mūdus p b. ꝟgi
nē est recupatus a pditione z sal
uatus. vñ ipa merito dr saluatrix fecit. Si
cut z xps ejus filius dr p̄cellentissime sal
uator mūdi. Et nota qꝫ seculū siue mūdus
tor⁹: p̄cipue tripl'r siue trib⁹ modis ē salua
tus a pditiōe p b. ꝟginē. Et fm hec tria p̄
cipua ꝓuilegia data sunt in h̄a deo ipi b.
ꝟgini Primo qdē: qz gr̄am pditā in mū
do ipsa sola virgo ꝓma oim inuenit z mū
do recupauit sine q̄ gr̄a nō pōt salus esse.
Et idcirco angelus eidē ait Luc̄. i. Ne ti
meas maria inuenisti gr̄az apud deū. s. quā
ꝓmi pentes pdiderūt zc. Sz d. Tñ adā
gr̄az pditā p pctm̄ recupauit p pniam: vt
dr de ne. di. i. sicut ꝓmi. Sil'r z sancti pres
in veteri testō: vt abraā z mo. legunt apud
deū gr̄am inuenisse. Deniqꝫ angeli ꝓus
qꝫ b. ꝟgo in rē gre venerūt cū. s. a ꝓncipio
fuit eis collata gr̄a. Quō ḡ ipsa b. ꝟgo dr
ꝓxīme iuentrix gre. Rndet fm anthо.
i. iij. gre sūme qꝫ adā z si p pniaz recupauit
pditā gr̄am h̄ m̄n̄ p se nō p gnē hūano to
to. sic z abraā z pres ve. te. Angeli autem
nō dicūt gr̄am inuenisse: qz nō pditā gr̄az
recupauerūt: sed a ꝓncipio acceperunt col
latā. Btā aūt maria ꝟgo pditā a gnē hūa
no gr̄am inuenit z recupauit p oīb⁹: qz per
eā oēs gr̄az saluificā rehabuerūt ꝓtualr p
filiū ipsam nobis afferentē. Vñ aug. in ꝛ.
de ntūtate ꝟginis dicit: O b. maria q̄s tu
bi digne iura gr̄arū z laudū p̄conia valeat
impendere q̄ tuo singulari merito mūdo
succurristi pdito zc. Scōo p ꝟginē p
ditus mūdus ē saluatus: qz totus mūdus
in tenebris erroꝝ posit⁹ p ꝟginē bn̄dictā
ꝓmo oim lumen salutifere fidei accepit sī
ne q̄ fide nō pōt esse salus: teste apl'o. Heb
xi. Sine fide ipossibile ē placere deo. ꝓpt
qđ b. virgo ꝓxīme dr illūinatrix seculi.
Hā z maria illūinatrix vno mō interpta
fm hiero. Et declarat sic, Hā p illā tubā
Johis baptiste dicentē. Ecce agn⁹ dei zc
Andreas credidit. p ādreā petr⁹ credidit
p petrū roma. p romā credidit vniuersus
mūd⁹. ḡ a ꝓmo ad vltimū p Johem credi
dit vniuersus mūdus. Sed dic mihi a q̄
Johes lumen accepit nisi a btā ꝟgine qñ
solē xpm portando in ventre elizabeth vi
sitauit z Johem sc̄ificauit z illūinauit: ḡ
totus mūdus p ꝟginē lumē fidei accepit
z salutē. Jtē mūdus totus idola adorās
diuersa errabat. p apl'os aūt ad verā fidē
uersus ē. sz apl'oꝝ mgr̄a z doctrix erat b.
maria igit' zc. vñ de ipa canit eccl'ia Bau
de maria ꝟgo cūctas hereses sola iteremi
sti in vniuerso mūdo. s. p p̄dicationē discī
pulorū. Nec obstat qꝫ antea patres ve. te.
habuerūt fidem saluriferā de xpo: qz z hec
eis data ē in merito p̄uiso a deo ex futura
xpi incarnatione de ꝟgine zc. Tertio qz
p ꝟginē z ipa mediāte mūdus redēptus
ex dānatione extitit vt sicut canit eccl'esia.
Femina. i. Eua dānauit: ita femina. i. ma
ria saluauit. Proinde fm Alb. sup mis. ē
Hoc ꝓuilegiū magnum soli attribuit ma
rie: qz ipsa est adiutrix redēptionis hūane
z mediatrix. Tū qz xps fm dinitatē solaz
pati non potuit vt sic redimeret hō: sed in
carne de ꝟgīe sumpta passus est. Jpa ḡ ꝟ
go b. ptulit p̄ciū nr̄e redēptionis. i. carnez
xpi afflictam z sanguinē effusum p nobis
Tū q̄z qz ipa sola cū xpo p nobis patiēte
cōpassa est: z sibi soli cōicatio passionis do
nata est. Qđ sic declarat: cōicatio passiōis
duo importat. scz fidez crucifixi dei z hois
z p se passionē ex cōpassione patiētis. Et
sic fuit q̄drupler diuersitas respectu dñice
passiōis. Quidā ei nec fidē nec cōpassionē
de xpo hēbāt vt infideles blasphemantes

z demones. Quidā habuerūt cōpassionē sed nō fidē diuinitatis scz apli qm oēs scā dalum passi sunt. Et mulieres quib⁹ dns dixit: Filie hierlm nolite flere sup me zc. Luc. xxiij. Quidā habuerūt fidem vel cognitionē sed nō ꝓpassionē vt angeli z patres in lymbo. Sola autē beata virgo habuit fidem z cōpassionē p se: z sic solius ē ꝑ ꝓuilegiū. vñ sicut totus mūdus obligat deo p suā passionē: ita obligat dñe p compassionē. Nec obstat illud Esa. lxiij. Torcular calcaui solus z de gentib⁹ nō est vir mecū: qz solū excludit viros: nō beatā virginem que fuit mulier. vñ magna fecit deus marie in mūdi saluatione: qz ipsa grāz mūdo recupauit: ipa mūdū illūinauit ipa mediāte hūanatus xps redemit mūdum.

Capl'm. x. de ꝓuilegio repletionis z exuberatiōis donoꝝ spūsācti in beata maria z ꝗmaxima in hoc eidem sunt collata.

Decima stella dicitur donoꝝ exuberatio in qua deus fec vtiqz maxia marie. Primo qz eam omi dono. ſſ. z oi grā repleuit.

Scdo insup qz ipaz adeo celestib⁹ bonis impleuit vt de plenitudine eius totus mūdus accipere possit z habere grāz. idcirco Bern. ait: Queramus inquit fratres gratiam p mariā: q sic querit inuenit: z pulsanti aperiet. Ipsa em omib⁹ omia facta ē: oibus sinū misericordie apit: vt de plenitudine eius accipiāt vniuersi. Eger curationem: captiuus redēptionē: tristis ꝓsolationē: peccatoz ventā: iustus grām: angelus leticiā: filius dei carnis sbam: veniqz tota trinitas gliam. Hec ille. Tertio qz de nullū donū spuale z nullā grām in mūdo haberi voluit qn p manus marie transierit: vt dicit Anſ. ꝓpter qd ipsa ab ecclesia honorat dignissimis noib⁹ ad id ptinētib⁹.

Primo quia ōr porta celi.

Secūdo quia dicit fenestra celi.

Tertio quia ianua regis alti.

Primo inqz ipsa ōr porta celi. vñ canit Aue marz stella dei mater alma atqz sem p virgo felix celi porta. Hoc autē idcirco: vt dicit Alb. sup missus est ca. cxci. quia in quit p ꝓginē exiuit in mūdū quicqd vnqz gre creatū vel increatū venit vel venturuz fuit. Ipsa em oim bonoꝝ mater ē z mater gre z mater mie. Ideo porta celi denoīata est: qz p ipam intrauit quicqd de terris in celos ascendit z ecōuerso. Proprietas em porte est importare z exportare. Hec Alb.

Sed dic. Tñ etiā pnia ōr porta celi z mādata dei z crux xpi. Quō g attribuit b. virgini vt dicat porta celi. Rñdet fm eūdez Alb. q exquo ꝓprietas porte est importare z exportare. Penitētia aūt z mandata dei nō exportant sed tm important in celū ꝓpter qd dicunt porta celi. Beata ꝙgo autē vtrūqz facit g magis ꝓprie ōr ipa porta celi. Crux ꝙo xpi bene etiā ōr porta. vñ legit q in tēplo fuerunt duo hostia q simul aperiebant z simul claudebant: ita in celo hec duo hostia crux vel ipe xpus z maria.

Scdo ipa virgo ōr fenestra celi: qz fenestram intrat lux: ita p virginem lux de celo xps intrauit in mūdū. Et ipsa lux q de terra. i. de beata virgine orta est fm carnē: penetrauit celū. z sic ipa virgo est lux illūinans celū z etiaz mundū. Tertio q̄z ōr ianua regis alti: qz ipse rex regū p ipsam venit in mūdū. merito g canit ecclesia de ipa Intrēt vt astra flebiles celi fenestra facta es. Tu regis alti ianua z porta lucis fulgida vita data p virginē gētes redempte plaudite. Hec fm Albertū.

Capl'm. xi. de ꝓuilegio superexaltationis beate marie virginis in qua fecit deus in ipa magna.

Undecima stella dicit superexcellens exaltatio in qua deus virgini fecit magna: qz sup oēs chozos angeloꝝ: z sup omēs ordines creaturaꝝ celestiū z terrestriū exaltauit vt ipsa sit regina angeloꝝ z gliosa dña oim creaturaꝝ: mūdi aduocata: beatoꝝ glia: ac oīm laude dignissima: oi dignitate ꝑcellētissima: vt patuit de b. li. x. vbi de assūptione z glificatione atqz superexaltatione z celesti dignificatione actū est. Ñ canit de ipa eccl'ia: O gliosa dña excelsa sup syderaq te creauit, puide lactasti sacro vbere.

Capl'm. xij. de ꝓuilegio vlis ve-

neratiõis beate marie in qua fecit deus magna beate virgini.

Undecima stella dicit

Undecima stella dicit vltis veneratio in qua fecit deus virgini magna: qz fecit vt totũ vniuersum ipsaz veneret z laudet tam in terra qz in celo. Uñ ipa ait Lu.ij. Ecce eim ex hoc beatã me dicent oẽs gñationes Itẽ Prouer.vlt. Uiderũt eã filie syon.i. aie sancte z beatissimã pdicauerũt: z regie laudauerũt eã. vt aũt enũeremus rez gña

Primo nota trinitas deus eã venerat? est z benedictã pdicauit qñ p missum gabrielẽ archangelũ ipsam salutauit d. Aue gña plena dñs tecũ: benedicta tu in mulieribꝫ. Scõo dei filius xps veneratus ẽ eã sũma reuerentia tã in vita: qz erat subdit? ei Luc.ij. Et hoc in oñi obsequio vt filꝰ bonus matri: qz in morte sua: qz pendens in cruce: vice sui discipulũ pdilectũ eidem cõmendauit in obsequiũ solaciũ ac venerandũ fuitiũ di. Ecce mater tua Joh.xix.

Deniqz ipse xpus beatificauit eã in pdicatiõe qñ mulier q̃dam de turba exclamauit di. Beatus venter q̃ te portauit z vbera que suxisti. Nam moz subiunxit xpus: Quinimo: Beati q̃ audiũt verbũ dei. vbi tripliciter eam beatificauit. Primo qz in vtero xpm portauit. Scõo qz euz vbere ỹgineo lactauit. Tertio qz verbũ dei audiuit z custodiuit. ꝓma duo insinuanꝫ cuz dixit: Quinimo. vbi quo ad vtrũqz confirmat dicta mulieris. s. Btus venter qui te portauit. Ecce ꝓmũ. z vbera que suxisti. ecce secũdum. Tertiũ cũ subdit Beati q̃ audiũt verbũ dei: qz beata ỹgo pfectius p oĩbus audiuit z seruauit verbũ dei. Tertio beatã ỹginẽ venerata est creatura angeli ca z venerañ. Primo q̃dem in salutatiõe qñ angelus reuerenter salutando eã adorauit di. Aue gña plena. Scõo in natiuitate xpi qñ multitudo angelorꝫ cecinit di. Gla in excelsis deo zc. Tertio in sui assũptione. vñ canit eccl'ia Assumpta ẽ maria gaudent angeli laudantes bñdi. dñm.

Quarto tpe pestilentiali rome cũ beat? Grego. imaginẽ ỹginis ante ꝓcessionẽ deferri faceret visi sũt angeli canentes in ei? laudem: Regina celi letare alla. Deniqz angeli mali eã coguñ venerari in tantuz vt audito solo eius noĩe coguñ effugari: sicut patuit lib.vi. Bern. Ubi nomẽ marie inuocañ demonũ nocumentũ effugatur qz maria terribilis vt castroz acies ordinata describit. z de hoc eodẽ libro patuerunt miracla. Quarto beatã virginẽ venerañ oñis generatio hũana. Prima q̃dem generatio iudeorꝫ sicut ptz de Josepho q̃ plura bõa scripsit in libro antiquitatũ de xpo z vt supꝰ scriptuz est dñs Bonauẽ. dicit q̃ iudei asserũt beatã virginẽ fuisse pulcherrimã: z hoc mirũ in ea q̃ a nullo viro potuit ꝯcupisci. Scõa gñatio machometistaz: qz i alkarano. i. lege eoz. laudañ ỹgo beata: vt patuit li.ij.ꝑte.iij.arti.ij.c.iiij. Et anthoninus florẽtinus in.iij.ꝑte sue sũme scribit q̃ saraceni z thurci beatã virginez in tẽplis suis adorãt z ei turificãt: z nomẽ eius in tãta reuerẽtia est apud eos q̃ blasphemãtes eã graui pena mulctanꝫ. Tertia generatio latinorꝫ gentiliũ: vt ptz de ỹgilio q̃ scribit in lib. buccolicorꝫ. Egloga. iiij. ỹ. Jam redit z virgo redeunt saturnia regna. ỹ. Jã noua ꝓgenies celo demittit alto. ỹ. Nate mee vires mea tu porẽtia solus zc. Quãuis aũt btũs hiero. dicat ỹgiliũ nõ hec intendisse de xpo. tñ possibile ẽ q̃ sic etiã cayphas ꝓphauit de salute mũdi p mortẽ xpi futura di. Expedit vt vnus hõ moriañ ꝓ ꝓplo: licz ꝫ nõ intenderit nec intellexerit: Jta z virgilius de xpo z mrẽ ei? bñdixerit vt sentit btũs Aug. Ouidi? q̃z poeta in lib. de vetula ait: O ỹgo felix: ỹgo sigta p stellas. Quis mihi tantũ det viuere vt dign? possim laudũ tuarꝫ ferre ꝑ conia. Nã nisi tu fores de? nõ sumeret carnẽ. Ex te hic deus oiporens. Nõ tñ credit Ouidiũ illũ libꝫ fecisse: sz aliquẽ fidelem Ouidio intitulando. Fuerunt etiã sibille gentiles q̃ plima scripsere de xpo z matre eius laudatoria: ꝑdicendo xpm iesum dei filiũ nasciturũ de virgine imaculata. Hoe oẽs sibille ꝫm Jsido. li. ethimologiarꝫ. arcz Lact. in ꝓmo li. diuinarꝫ instit. fuere decez

Prima ꝓsica que fuit de ꝓsis. Scõa libica. Tertia delphica in tẽplo delphici apolinis genita q̃ ante troiana bella vaticinata est: cuius plimos versus operi suo homerus inseruit. Quarta chimeria in

ſtalia. Quinta hericthrea que vt Augu. meminit xvij.li.de ciui.dei verſus quoſ/dam [illegible]poſuit de fine mundi quoꝝ pri/me lr. iuncte ſonant Jeſus xps filius dei ſaluator. Dicta eſt aũt hericthrea: qz in ea dem inſula eius inuenta ſunt carmina.

Sexta ſamia a ſamo inſula cognoiata.

Septima cumana que ẽ cumea de qua ꝟgilius in bucholicis li.v. recolit. Octa ua eleſpontina in agro troiano nata. No na phrigia. Decima tiburtina que oĩes diuinitatẽ xpi z eius natiuitatẽ ex virgine beata cõmendãdo ꝑ longa ante rpa ꝓphe tauerũt. quaꝝ dicta ſingłaꝝ qz longiſſimũ foret hic ſcribere ſaltẽ ſufficiat hic inſeru/iſſe ꝓphiaꝝ ſibille delphice que z in caſtro papienſi ſcripta hoc mõ ꝓtinet. Jn vlti ma inquit etate hũanabit deus z hũiliabi tur ꝓles diuina iunget hũanitati deitas z puellari officio educabit de⁹ z hõ. Signa p̃cedent apud iudeos mulier vetuſtiſſima ſcz Elizabeth puerum ꝓcipien: ſtella orbis mirabit. ducatũ p̃ſtabit. ſ. magis ad ortuz ſcz xpi hic hñs pedes. i. ãnos. xxxiij. z pol/lices. ſex. i. menſes eliget ſibi de piſcatori/bus nũeꝝ duodenariũ: vnũcꝫ diabolũ. ſcz iudam. Non in gladio bello ve eneadem vrbẽ. i. romã: regeſcꝫ ſubꝟciet. Sed in ha/mo piſcatoris in delectiõe z paupie ſupa/bit diuitias z ꝓculcabit ſupbiã: morte ꝑ/pria mortuũ ſuſcitabit: z cum mactabit vi uet z reguabit: bonos iudicabit z malos.

Hinc q̃tuor aialia. i. euãgeliſte ſurgẽt in teſtionũ ſectãtes iuſticiã legẽcꝫ irrephẽſi bilẽ. huic ꝺicet beſtia. i. antixps ſiccꝫ abo minatio ſpume draco̅is. i. machomet⁹. Et ſurget ſtella mira. i. paulus apłs hñs ima ginẽ q̃tuor aialiũ. i. euãgeliũ q̃tuor euãge liſtaꝝ. Danaos. i. grecos illũinabit. Hom agni vſcꝫ in finẽ ſeculi ꝓducet. Erit aũtẽ beſtia horribilis. i. machometus ab oꝛien/te veniens cui⁹ rugitus vſcꝫ ad gẽtes pu nicas. i. affricas audiet: cuius capita. vij. ſceptraqꝫ innumera: pedeſcꝫ. 663. glo. 663 anni. Reges aũt z optimates erunt in ſu/doze terribili: z nõ diminuẽt pedes ei⁹. i. annos. Stelle ꝺꝫ due. i. ordo minoꝝ z ꝑdi catoꝝ cõſimiles ꝓme ſtelle. i. paulo. inſur/gent ꝓtra ipm z nõ obtinebũt vſcꝫ dũ ve/niat abominatio z volũtas altiſſimi ꝓſu/met. Hec ſibilla ꝑtacta. q̃ ꝓphia habet ſcri pta etiã in libro ꝓfomitatũ. Quarta ꝑ/ter hec gñatio xpianoꝝ laudat z venerat beatã virginẽ inter q̃s tã boni cꝫ mali: tã heretici cꝫ ſciſmatici ſolent plericꝫ venera ri: ieiunãdo ſabbatum vel vigilias feſtiui tatũ eius in honorẽ ipſius. Et certe multi videnꝫ magis hre beatã virginẽ in vene/ratione cꝫ dñm xpm magis ex ſimplicita/te moti cꝫ ſcia licz nõ deberet fieri. Quia tñ honoꝛ mris in filiũ redũdat patiam hz xps hui⁹ ſimplicitatẽ ꝑm anthoninũ floꝛ. vbi ſ. Denicꝫ vłiter oĩs gñatio filioꝝ ec cleſie iuſtoꝝ virginem b. venerat z laudat Nã eccłia quotidie horas canonicas ꝟgi/nis dicit Et ſunt in p̃cepto ipe hoze btẽ ꝟ/ginis ſicut z canonice hore maiores q̃ ad obligatos. Jtẽ ꝑ totũ orbem q̃ ciuitas nõ hẽat eccleſiã: z vticꝫ ſolẽniozẽ in noie btẽ virgis fabzicatã. Certe in oꝛbe nec in noie ſaluatoꝛis: nec in honoze alioꝝ ſctõꝝ repe riunt eccłie in tanto nũero. Jtẽ q̃s ſctõꝝ hz tot feſtiuitates ꝑ circulũ anni ſicut btã ꝟgo. Denicꝫ ſancti doctoꝛes de nullo ſã cto cõperiunt edidiſſe tot ſermones ſicut de b. ꝟginis laudi bz. Oĩs itacꝫ genera/tio hũana ipam veneraꝛ: imo inſup z oĩs creatura ad ei⁹ oꝛis ipiriũ obedit: qz dña eſt totius mũdi. Et nos g̃ chariſſimi eam veneremur: ipam deuote laudem⁹ dicẽtes: vere głioſiſſima: ꝟe felix es o ſacra ꝟgo maria z omni laude digniſſima: qz ex te oꝛtus eſt ſol iuſticie xpus deus nr. O tu itacꝫ ſanctiſſima: ab eterno ꝑelecta: virgo puriſſima omni decoze virtutum adozna ta: deo fecunda z inhabitata: luminoſa et mater digniſſima. O tu ſaluatrix ſecli ſpi rituſancto pleniſſima: ſup oĩes angelos exaltata. te laudamus: te deuote colimus: te humiliter petimus: vt apud ꝓdulcez tuũ ieſum: cum quo regnas in eternuz no bis impetres beatitudinis gaudiũ. Amẽ

Pars ſecunda libri vndecimi de priuilegijs ſiue gratijs z excellentijs beate marie vbi applicatur thema quod applicari poteſt z concernit feſtum marie de niue.

Eus facit magna ī

scrutabilia q̄ p̄cipit niui vt descē dat sup terrā. Job. xxxvij. c. Tanta est excellentia btissime ꝑginis tam magna z inscrutabilia eius glorioſissima ꝓuilegia vt in laude eius deficiant oēs lingue scripture z ſimilitudines. Ūñ Hieronymus. in ſermone de assumptione dicit sic: Quid nos tantilli: q̄d actione puſilli in eius laudib⁹ referamus cū ſi oīm nostrū mēbra verterent in linguas eā laudare ſufficeret nullus. altior celo ē: de qua loqui nitimur: abyſſo ꝓfundior cui laudes dicere conamur. vñ ſi celū te appellem altior es: ſi matrē gentiū dicam excellis: ſi formā dei appellem digna exiſtis. Si aūt dñam angelo⁹ vocem p oīa comꝛoba/ris. q̄d igit dz te digne dicam: neſcio. Hec hiero. Ideo ſpūſſanctus p oza ꝓphaz eam cōmendat: nō ſolū verbo verūetiaz ſignis z ſilitudinib⁹. Quia ꝑo nulla ſilitudo pabolica pfecte ſufficit ad eius excellentiam exꝑmendā. Ideo ad eius laudem multe inducunt metbaphore. Aliqñ em figuratur a natura celeſti. vt ſolis: lune: z ſtellaz Cañ. vi. Que ē iſta que pgredit electa vt ſol: pulcbra vt lūa ꝛc. Aliqñ a natura inferiori in ſilitudine cedri: libani: palme: ci ꝑſſi ꝛc. Eccl. xxiiij. Quaſi cedrus exaltata ſuz in libano ꝛc. Aliqñ ꝑo a natura media: vicz nube vel auroze. Eccl. xxxij. Solem nube tegam. vel niuis etiam ſicut ptz in p̄miſſo themate. Sed qm̄ ſancta mater eccleſia ſolet ānuatim ſolēniſare ad honorem beate virginis diem feſtum q̄ dz marie de niue: In mēoriā vicz illius miraculi qñ in eſtiuis calozibus: ſcz mēſis auguſti die. v. rome eccl'iam ſibi fabricādā beata virgo p niues voluit demōſtrare. Hoc aūt miraculū eſt deſcriptū lib. xij. pte vlti. ca. vi. miraculo. v. Igit iſta ſolēnitate cōuenienter a applicari poteſt thema p acceptū In cuius verbis beata virgo maria tripliciter cōmendat.

Primo a gr̄oſa ꝓuilegioz magnificatiōe
Secūdo a virtuoſa niuiū aſſimilatiōe.
Tertio a viſceroſa boīm miſeratione.

Primo q̄dem a gratioſa ꝓuilegioz magnificatiōe cū dz: deus facit magna inſcrutabilia. vere maria inſcrutabilia fecit de⁹ in maria cū ea fecit virginē matrem dei z ſup oēm creaturam ſublimauit multipl'r: vt patuit in pte p̄ma hui⁹ libri. Ūñ Origenes in Omelia ſup illud Luc. Cū eſſet deſponſata ꝛc. dicit ſic: O magne admirationis gratia. O inenarrabilis ſuauitas. O ineffabile ſacr̄m: Ipſa eſt eadez mater ipſa' eſt eadem virgo: ipſa genitrix z ancilla: ipſa ē que genuit deū z boīem. q̄s vnq̄ audiuit talia. q̄s vnq̄ potuit vt virgo eſſz z mater: ī macꝛata mater z incoꝛrupta: mater vnigeniti filij dei dñi noſtri ieſu xp̄i q̄ ē in celis p̄m diuinitatē in ſinu patris: z eſt in terris p̄m carnem in ſinu matris. in celis de patre ſine matre generatus: z in terris de matre ſine patre genitus. Hec Origenes. Ecce ergo merito cōmendat virgo q deus fecit in ea magna z inſcrutabilia.

Secūdo cōmendat beata virgo in premiſſo themate a ꝓtuoſa aſſimilatione niuiū cū dz qui p̄cipit niui. i. marie. Merito nempe beata virgo p̄figurata z etiam miraculoſe demonſtrata eſt p niues ꝓpter eaꝝ virtuoſas ꝓprietates z ſimilitudines plures

Primo q̄dem: quia nix eſt candidiſſima z albiſſima rex oīm in quo ſignificat puritas beate ꝓginis excellentiſſima. Secūdo nix eſt frigidiſſima: in quo ſignificatur virginalis caſtitas illibate marie virgis p quā ab omni ardoze ꝓcupie fuit aliena.

Tertio nix eſt faciliter liqueſcibilis z reſolubilis: in quo ſignificat beatiſſime ꝓginis charitas p̄celletiſſima p quā aīa ei⁹ totaliter fuit liq̄facta in deū z p hanc facilime mouet ad ꝓximos. i. boīb⁹ ſubueniendum.

Quarto nix in ſupnis naſcit z per quas ⁊ntitates deſcendit: in quo ſignificat q licet beata virgo fuerit altiſſima z eius cōtinua ꝙuerſatio in ſupnis. Tamen erat ꝓgo būilima z ſui reputatione qua. nā cum eſſet mater dei ſe reputauit z dixit ancillā Ecce ptz: qz m'tiplex virtuoſitas deſignatur in maria p niuis ꝓprietates in qua cōmendat. Tertio cōmendat a viſceroſa miſeratione z pietate erga boies cum ſubdit vt deſcendat ſup terram. Iſta em ꝓdeſcenſio eſt terreſtriū boīm in omni neceſſitate miſeratio z ſuffragatio quā exhibz ꝓgo beata p̄cipue ad eam deuote ꝙfugienti

bus: qz deus voluit ipsaz fore nobis aduocatam z matrē misericordie. z idcirco ōr in themate q̄ sc̄z deus p̄cipit niui. i. beate virgini imaculate sue matri vt descendat misericorditer auxiliando sup terrā ꝛc. vñ Bern. in ſmōe In lectione dicit: O maxime pia: O multū admirabilis maria: tu nec noīari potes q̄n attēdas: nec cogitari q̄n recees affectus diligētiū te: nec inuocari q̄n exaudias. Nō em̄ fas est o dña relinquere eum qui spem ponit in te cū sis mater misericordie ꝛc. Potes igitur sicut tibi placuerit iuxta p̄missum thema applicare sermonē in festo beate marie de niue siue de eius p̄uilegijs siue de eius puritate vel de eius ꝑginitate: siue de eius charitate vel pietate. De quib⁹ omnibus z singulis habes in premissis libris suis locis Tamen vt ad nostrū ꝓpositum in hac parte cōuertendo de excellentijs beate virginis agamus. Preter ista priuilegia z dignissimas excellentias in prima pte habitas: describemus hic. xij. alias excellentias z gratias priuilegioz beate virginis: quas quidez enumerat z describit beatus Bern. de Senis ordinis minoz in sermone de admirabili excellētia z gloria beate virginis. Equidem hec est regina de qua p̄s. ait: Astitit regina a dextris tuis in vestitu deaurato circūdata varietate. Quia regina: ergo cozonata gratiaz z p̄uilegiorū decoze: sed quali describit in figura Johānes Apoc. xij. di. Mulier amicta sole: z luna sub pedib⁹ ei⁹: z in capite ei⁹ cozona xij. stellaz. i. gr̄az z excellētiaz gl'osaz. sūt autē iste. xij. stelle gl'ie excellētissimē ꝑgis q eūdē sctm̄ Ber. vt p̄misi assignate z i tribꝰ q̄ternarijs sb̄diuise ꝓpt facil'oze capacitatē

Prime q̄tuoz stelle
- Nobilitas
- Preseruatio
- Meritum
- Potestas

Alie quatuoz stelle
- Superexcellentia
- Dominatio
- Regnum
- Dispensatio

Sup addūt alie q̄tuoz
- Consūmatio
- Ornatus
- Retributio
- Incōp̄hēsibilitas

Capm primū q beata Maria merito habet priuilegiū summe nobilitatis quia declaratur fuisse p̄excellenter nobilissima tam in causa q̄ in substantia necnon in efficientia.

Rima stella nuncupat

Pat nobilitas: quia ipa est virgo nobilissima de qua quidem nobilitate q̄uis in p̄cedentib⁹ scriptuz est pluries. Tamen hic sub alio p̄cessu ꝓsequendo circa hoc q̄stio occurrit talis: Vtrū beatissima virgo maria merito dicat nobilissima: vt mera veritate debeat p̄ferri: omnibus nobilib⁹ totius vniuersi: in ipsa corpali nobilitate. Ad quod rñdet q sic Et declarat p̄m Abbertū sup missus est. distinguēdo taliter: Nam nobilitas inqt ꝓsistit in trib⁹.

Primo in causa
Secūdo in substantia
Tertio in efficientia

Primo in causa: si videlicet a nobili ortu ginе p̄ncipiū ducat. Secūdo in substantia: si nobilē essentiā z ꝓprietatē in se possi deat. Tertio in efficientia si nobiles effectus ex se ꝓducat. Quantū ad p̄mū beata ꝑgo fuit sūme nobilissima: qz fuit filia p̄ncipis abrae in quo deus ꝓpm peculiarē elegit sibi z distinxit ab alijs cui dictuz est Gen. xxiij. Princeps dei esto inter nos z cui primo facta est de xp̄o repromissio: q̄ fuit nobilissimus p̄riarcha. vñ denoiant hebrei q̄si abreici q̄ primo ꝓfessus est fidez vnius veri dei inter idolatras chaldeos ignē adorantes p deo. in quē iniectus abeis vt expiret virtutem eius illesus exiuit. Ipsa itaq beata virgo ab abrahā tanto p̄ncipe z tā sancto descēdit gn̄atione. xlij. vt vt ptz Matth. i. Et in hac sua origine contraxit virgo triplicē dignitatē. Primo regalem ex dauid q̄ est dignitas corporalis Secūdo sacerdotalē que est dignitas spiritualis: quia tribus regalis z sacerdotalis erāt iuncte ꝓiugali matrimonio. Tertio ꝓphetalē que est diuinalis vel celestis: qz ꝓphetie donū a deo est imediate. Iuxta il-

lud.i. Pet.ij. Spūsancto inspirante locu/ti sunt sancti dei hoies ꝛc. Quo ad secū dum in substātia beata ꝟgo fuit nobilissi ma.i.in psona tā corpaliter: qz purissime nature ꝛ cōplexiōis ꝓoprime fuit ꝙ spūa liter:qz plenitudinē gr̄e in se hereditauit. ꝛ liberrima fuit:quā libertatez potissime facit imunitas a pcō. Qui em facit pcm seruus est peccati Joh.viij.vñ.i.politico ꝛ dicit Aristo.q nil aliud ꝙ ꝟtus ꝛ vitia de termināt seruū aut liberū. Et Augn.xiiij. de ciui.dei dicit: Bonus etiā si seruiat li/ ber est. Malus aūt etiā si regnat fuus est nec vnius sed qđ peius est tot dñoꝛ quot vitioꝛ. Dec ille. Vñ beata virgo quia ab omni peccato liberrima:ꝛ celoꝛ regina ac mūdi dña. Fuit igit verissime nobilissima vtpote omni virtute ꝛ gratia plenissima.

Quo ad tertiū in efficientia fuit beata virgo nobilissima:quia ex ea ortꝰ est fons oīs nobilitatis sol iusticie xp̄s deus no/ ster q̄ est rex sacerdos ꝛ ꝓpha ꝛ dñs dñan/ tium. Vñ pilato ait: Rex sum ego ꝓ quez ꝛ oēs electi veniūt in libertatē gl̄ie filioꝛ dei. Vñ ꝓz beatā virginem fore nobiliss mā p oīnib creaturis post xp̄m ꝛ indiui/ duis nō solum būanis sed etiaz angelicis que sunt fuerūt aut poterūt esse ꝛc. Ad q̄/ dem vt magis clareſcat pticularia dubia pulchra hic mouenť. Primū quō nobili/ tas beate ꝟginis p̄cellat nobilitatē ange/ licam. Rn̄deť q̄ p̄cipue p̄cellit tripl'r.

Prio qz nobilitas b.ꝟgis est dignioz.

Scdo qz est p̄cioſioz.

Tertio quia est p̄clarioz.

Primo inq̄ p̄cellit qz est dignioz:qz fm Bonauē.sup.ij.di.i.licz angelus naturali ter sit dignioz hoie quocūq̄ etiā xp̄i būa/ nitate vel beata ꝟgine:in eo vicz qz ange/ lus naturaliter est spūalis:incorpalis:ꝛ i/ mortalis. Tale aūt naturaliter nobilius est corpali ꝛ mortali ꝛ corruptibili. Sed bō ē corpalis ꝛ mortal'. Etiā ipe xp̄s mor tale corpus suscepit. vñ ꝛ fm ap'm Heb. ij.scribit. Dodico q̄ angeli minoraꝰ esse iesus ꝓpter passionē mortis. Nihilomin⁹ tñ rōne multiplicis gr̄e superaddite xp̄us ꝛ beata ꝟgo eius mater meliores ꝛ nobilio res sunt optimis in genere angelico. Vñ b.ꝟgo eo ꝙ est mr̄ dei ꝛ sponsa dignioꝛ est effecta oīb angelis:vt scz sit regina ꝛ dña angeloꝝ:sicut xp̄us rex ꝛ dñs oīm. Sicut em cū aliquis excelsus rex accipit sibi spon sam de genere ignobili.eā moꝛ eoipso no/ bilitat sup oēs barrones ꝛ milites ꝛ deco/ rat ꝛ ornat. Sic cū deus sūmus beatā vir ginē p̄elegit in sponsam.eo ipo p oīnibus ipsam angelis ꝛ hoīb nobilitauit rōne tā te dignitatis. Scdo nobilitas marie p̄ cellit nobilitatē angelicā:qz est p̄cioſioz co rā deo coꝛā quo p̄cioſioꝛ ꝛ gratioſioꝛ ē id qđ est fm gr̄am ꝙ fm naturā. vñ melioꝛ ē coꝛā deo: rusticus in gr̄a exñs: ꝙ rex sine dei gr̄a. Angelica ḡ nobilitas cū sit ex na tura minoꝛ ē nobilitate b.ꝟgis q̄ ē ex gr̄a

Tertio qz est p̄clarioꝛ.eo ꝙ purioꝛ qz niter puritate ꝟgo fđ deo maria fm Anſ. Jdeo p̄ ceteris coꝛuscat radijs oīnis. Cla ritas quippe dei illūinat eā Apoc.xxi. Ni mirū videmus ꝙ claritas lucis tanto ē p̄/ clarioꝛ ꝛ nobilioꝛ ꝙto est in materia ꝓspi/ cua ꝛ purioꝛ:sicut ꝓ oppositum est minus clara in materia obscura ꝛ ꝛdensa. Sz qz b.ꝟgo est purissima sup omēs angelos. ḡ ei⁹ nobilitas p̄radiat ꝓ gr̄am dei ꝛ gl̄iam Hoc p̄dixerat Esa.lx.dicēs: Sup te oꝛie tur dñs ꝛ gl̄ia eius in te videbit. Secū dum dubium.quō nobilitas coꝛpalis ma rie p̄cellat generositatem ꝛ nobilitatem oīm humanoꝝ indiuiduoꝝ totius vniuer si. Rn̄deť q̄ hoc declarať. Primo ex h ꝙ euāgeliste oēs p̄claritates:ingenuitates: ꝛ nobilitates:que possunt esse in hoie:scz patriarchalē:regalem:sacerdotalē:ducalē ꝛ ꝓpheralem fm originē sanguinis deseri būt in hac p̄clara virgine:tā descendendo ab abraam sanctissimo vsq̄ ad xp̄m eius filium: vt ꝓz Matth.i.q̄ ascendēdo vsq̄ adā q̄ fuit dei in q̄ ē sūma nobilitas: vt ꝓz Luc.iij. Et q̄ accipiť argumtū ꝙ ipa oēm nobilitatē vicz quā deus dedit hominib est adepta. Unde oportet testimonio euā gelistaꝝ hoc intendentiū ꝛcludere ꝙ ipsa p̄feratur omnibus imperatoribus:regib ꝛ reginis ꝛc. Secūdo ex hoc quia chri/ stus dñs fm būanitatem omnē nobilitatē habet a matre:vt dicať filius dauid:filius virginis:ꝛ speciosus forma: ꝛ nobilissim⁹ Ex quo clareſcit ꝙ oīnis nobilitas ꝛ for/ mositas ideirco concessa est adam:vt per

generationes descenderet in virginē matrem ⁊ p eam terminarek in christuz. ⁊ sic ꝓ eam fore nobilissimā. Sed dī. exquo ipa virgo fuit paupcula ⁊ cōiunx Joseph pauperis carpentarij: quō dicik fore nobilissima corpaliter. cum fm phm. Nobilitas corporis est traductio originis a parētibus fm seculum in diuitijs ⁊ potētia ac dñio constitutis vel inueteratis. Rñdek q̄ ꝫ nō obstat: q̄ licz gñatio marie successiue fuerit depauperata. Cū a pncipio de ditissimis nobilissimis ⁊ potentissimis ē orta. Et quidem ipsa beata virgo volnntariam paupratem tenuit: que ē virtus euāgelica: ⁊ ideo nō derogat rationi nobilitatis vere Sicut si regina vk filius regis intraret religionē que vouet paupratem nō ꝓpter hoc amittit nobilitatem naturalem imo perficit p virtuositatē. Unde legitur q̄ sanctus ludouicus filius regis aragonie pmogenitus cū intrasset ordinem minoꝝ cōtempto seculo. Unusq̄ ex fratribꝫ minoribus eidem salutando dixisset: Ue re inquit maximū honorem ⁊ subtilitatez ex te ordo iste minoꝝ acquisiuit: quia te filium regis maximi habere meruit. Doctor ille sctūs rñdendo intulit. imo inquit ego q̄ ordinē sum nobilitatus ⁊ vere sublimatus ac honorabilis effectus: quia ꝓtus facit vere nobilem atq̄ honorabilem. Nam pfecto carnis nobilitas q̄ntūcūq̄ excellēs sit sine virtute informis est: imo vituperabilis: teste hiero. Et eiusdem sententie est Aristo. i. ⁊. ij. Rethoricoꝝ. ⁊. ij. Ethicoꝝ. ⁊c. Sed gr̄a dictoꝝ questio potest oriri vnde orta est nobilitas inter hoīes et dñium. quo pest homo homini. Nam vt dicit Augu. xix. de ciuitate dei. ca. xv. Deus hominē rationalem factum ad imaginē suā noluit nisi irrationalibꝫ dñari: nō hominē homini. Propter q̄ et Gen̄. i. scribit: Faciamus hominē vt p̄sit piscibus maris et volatilibus celi ac bestijs terre. Cū ergo natura homines oīes equales fecerit ex eodem fonte ab Adam ꝓpagatos: vt ait Gregorius. Unde ergo ortuz est vt vnus altero sit nobilior. et nobiles ignobilibus dñentur: vt cernimus. Rñdek fm Rich. de media villa. sup. ij. sententiarū dis. vlti. q. ij. arti. ij. Concor. Bonauentura. q̄ potestas p̄sidendi vel dñandi triplic̄iter potest accipi. Uno modo largissime ꝓut aliqs dicit dñs rei illius qua potest ad libitum vti. ⁊ tale dñium cōmune est statui nature institute ⁊ nature lapse et nature glorificate ⁊ excellentiori modo fuisset in statu innocentie q̄ꝫ in statu nature lapse. Hoc mō hō ꝺr dñs suarū possessionū siue mobiliū siue imobiliū q̄ꝺ fuisset in statu innocentie. in q̄ nō omnes homines fuissent pares in prudentia et bonitate: quilibet tñ homo habuisset tantū de prudentia et bonitate q̄ad sui ipsius regimen cū dei adiutorio sufficisset. Unde sicut in angelis est ordo et gradus fm excellentiam naturalium ⁊ vnus altero est dignior et nobilior: nō tamen vnus dominak alteri ꝓprie accipiendo dominiū: vt infra patebit. Ita hominī naturaliter conueniebat nobilitas in illo statu ⁊ dignitas: nō tamen dominū ꝓprie respectu hominis sz respectu alterius creature inferioris. Secūdo modo accipitur minus large dñium. scz pro potestate imperandi alq̄ homini. Et hoc fuisset in statu innocentie in viro respectu mulieris quia vt ait apostolus. i. Corint. xi. Uir est caput mulieris. ergo debuit p̄sidere ⁊ regere: vt caput corpus. fuisset etiam respectu prolis que obedire debuit parentibꝫ.

Tertio dñium accipitur ꝓprie: scz pro potestate cobercendi subditos contra eorum voluntatem eoꝝ vel inclinationem: et malos puniendi. et talis nō fuisset in statu innocentie: sicut nec erit in statu glorie. Huic dñationi ꝓprie correspondet seruitus et nobilitas que in hominibus introducta est ꝓpter peccatum fm Aug. vbi s. Hinc etiaz vt philosophus dicit: Homines intellectu ⁊ ratione vigentes naturaliter sunt aliorum rectores et domini. primo Politicoꝝ. Et per ꝫsequens tales debent esse virtuosiores respectu subditorū. Nam homo cum esset in honore quia nō intellexit ꝓpterea cōparatus est iumētis ⁊c. dicēte ps. ⁊ iō ꝺr tāq̄ iumētū regi ab hoīe ꝓtuoso. Cūm aūt btā ꝟgo maria fuit virtuosissima. In ꝓtute aūt veracissime ꝫsistit nobilitas ⁊ pncipali⁹ q̄ꝫ in ptāte dñij: ⁊ i diuitijs q̄ sūt seq̄la īgenuitatis. Iō seq̄k q̄ maria fuerit pfectissime nobilissima.

Capim. II. q mūdus totus amore beate marie a deo est pzeseruatus atq factus z nūc pseruat

Ecūda stella excellentia

q beate virginis ōz pseruatio. Nam beatissima ỹgo maria totū mūdū a pncipio creationis hūani generis vsq ad finē ouratiōis sue pseruauit z pseruat in esse. Immo dico q toti⁹ esse mūdi causa est btā ỹgo z eius filius z pcipue ꝓpter ipam ỹginē bñdictā ac eius natū deus creauit mūdū z dedit esse rebus. Hec autē declarant rōnib⁹ euidentibus.

Primo ex fine creationis pintento.

Secūdo ex pme puaricatiōis demerito.

Tertio ex ptinue offensionis incremēto

Primo q̄dē ex fine creationis pintento sic: Nam q̄ro ad quē finē de⁹ voluit creare mundū: pcipue rōnalem creaturā. Nō potes aliud dicere nisi em qō dicit mgr in. ij. sentē. dis. i. q ad laudandū deū z ad prici pādū bonitatē dei atq ad hñdā btitudinē eternā in deo. vñ Aug. in enchi. c. vi. z allegat a magistro vbi s. dicit sic: Credimus inq̄t rez creatarū celestiū z terrestriū visibiliū z inuisibiliū cām nō esse nisi bonitatez creatoris cuius tanta est bonitas vt sūme bonus bonitatis sue q̄ eternalr btūs ē alios velit esse pticipes: quā vidit z cōicari posse z minui oino nō posse. z infra. Fecit igit deus creaturā rōnalē q̄ sūmū bonū intelligeret: intelligendo amaret: z amando possideret: z possidendo frueretur eo. Et iterū mgr ibidē ait: Si querat inq̄t quare creat⁹ sit hō Breui em rñderi pt q ꝓpt bonitatē dei z ad laudandū deū ꝛc. Sed q̄ omiscies de⁹ nouerat ab eterno q a btitudie caderet rōnalis creatura z q abuteret oñib⁹ rebus mūdi ad vicia vt delinqueret in oib⁹ sicuti cernimus exprimentaliter Cū g̃ scierit de⁹ q mūdus totus in maligno ponēdus fuerat sicut z positus ē teste scriptura. i. Joh. ij. z ruiturus erat a fine. i. a btitudine audeo dicere q nō creasset de⁹ mūdū nisi puidisset ipm repandū p xpm ac eius mrem z saluandū qm dicente aristo. ij. phico. Deus z natura nihil facit frustra. Frustra aūt est qō nō attingit suū finē. Et sic mūdus creatus: si nō fuisset pordinatus reparī post ruinā: frustra fuisset factus: q̄ suū finē. i. btitudinē nō attigisset Quē q̄dez finē beatitudinis attigit z adeptus ē p xpm z eius mrez. Vñ audacter loquor q nō nisi ꝓpt xpm potissime eiusq gtiosam matrē deus dedit esse rebus z creauit mundū. Proinde sicut canit ecclesia ipsa b. ỹgo gtiando ait Prouer. viij. Dñs possedit me in initio viaꝝ suaꝝ anteq̄ q̄cq̄ faceret a pncipio. s. me puidendo. ideo sequit Ab eterno ordinata sum z ex anti q̄s anteq̄ terra fieret. Necdū erant abyssi z ego iam ꝛcepta erā. necdū fontes aquarū erup. ꝛc. Et infra. Cū eo erā cuncta cōponens ꝛc. q. insinuet q oīa sunt creata pcipue ꝓpter ipsam virginē p quā erat mūdus pordinatus reparī. Oīa g̃ obligant beate virgini Marie deseruire merito: q̄ nil creatū fuisset nisi mundū p xpm z ei⁹ matrē repandum: diuina puidisset potentia z clementia. Secundo declarat ex pme puaricatōnis demerito. Constat em q pmi pentes gñis hūani ex transgressione meruerūt nō solū mortis sz z ānichilationis exterminiū: q̄ tā grauis fuit eoꝝ puaricatio qua totū genus boim pemerūt q totus mūd⁹ satisfacere nō poterat: z q ꝛtra infinitū bonū deū peccauerūt ānihilationem demeruerūt teste Anſ. li. ij. Cur deus hō. Et certe diuina vltio q̄ psonarū acceptionē ignorat sicut nec culpā angeli cam: sic nec hūanam dimisisset impunem Quare g̃ boī pepcit de⁹ vt eternaliter eū nō pjiceret nec vt demerebat redigeret in nihilū: nisi ꝓpt pcipuā reuerentiā z singulariss̄imā dilectōz quā hūit ad ỹginē btissimā: q̄ eam sup oēs creaturas deo nō vniēdas pdilexit. Elegit em eā deus z pelegit teste ps. Indulsit itaq deus pmis pentibus: nec eos annihilauit ꝓpter virginē ex qua decreuerat xpm hūanandū z boiem liberandū misericorditer. Et si nō fuisset exorta beata virgo: nec xps carnē sumpsisset nec pati em sola di uinitatē potuisset: et p ons hō nūq̄ saluat⁹ fuisset. Ergo ꝓpter istā nobilē creaturā. i. beatā virginē mariam deus saluauit pmos pentes de prima puaricatione. Et ꝓpter ipam deus q̄ dixit Penitet me fecisse boiem: z hoc ꝓpt boīs

maliciam siue culpā cōmissam alijs omi/bus diluuio submersis pepcit Noe et ei⁹ filijs cū vxoribus suis Gen. viij. Ipsos p/seruando: sic vt beata virgo et ex ea xpus oriar in mūdo. Vñ notant deus ait: Pe/nitet me. i. penā tenere oportet: q penite/re est penā tenere: qđ fecit dei filius in sua passione p peccato hois. Itē pter beatā virginē pseruauit deus Abraam a cede q tuor regū Gen. xiiij. Et Isaac ab Ismaele Gen. xxj. Et iacob ab esau Gen. xxvij. Et iudaicū pplm a manu pharaonis t in ma/ri rubro Exo. xiiij. ac diuersor regū tyrā/nor: t de captiuitate babylonis. Et vt bre/ui ꝓmone copbendā oēs liberationes t in dulgentias factas in veteri testamēto nō ambigo deū fecisse nisi solū pter benedi/cte ꝟginis reuerentiā t amorē quib⁹ eam deus pbonorandā in cunctis suis opibus ab eterno ꝓordinauit. Hec sanctus Ber.

Tertio declarat ex ꝓtinue offensionis t iniquitatis incremēto. Nam cū ꝓtinue in mūdo accrescant mala iniq̄tates t pec cata. Credis ne quare parcit nunc mūdo ipe deus qui olim etiā multo bis minora peccata acrius puniuit: put in veteri testa mento legit q vicz sodomitas submersit: totū mundū diluuio deleuit p esu t ꝓcu/piscentia carnis in deserto: filios isrl. xxiij milia occidit. Et p mltis alijs similib⁹ le gimus filios israel acriter puniuisse: imo oēm gentē israeliticā pdictam p offensis t legis puaricationib⁹ de terra promissiois pdidisse compimus. Quō credere pores q nūc acerbius mūdū nō flagellaret t nō exterminaret cū videamus multo pnunc abūdare grauiora in mūdo petā. Et certe ipe malignus mūdus q̄to etate crescit tā to malicia decrescit: vt testat Hiero. in te/stamēto. Sz pfecto quicq̄d deus pcit mū do t q̄ntūcūq diuti⁹ vt ꝓuertat expectat misericorditer t pseruat in esse: nec tā ci/to finē imponit eidē cū demerear. Totum hoc facit pter b. ꝟginē t eius merita: ad uocationis q̄ intercessionē: pter quā ꝓser uat in esse. Vñ Fulgētius. iij. Wicholo/gia q ait: Celuz t terra iam dudū ruissent si nō maria pcib⁹ sustentasset. Propter qđ ipsa b. ꝟgo figurat p arcū celi: de q̄ scribit Gen. ix. Ponā arcū meum in nubib⁹. t erit signū federis inter me t terram. Cūq̄ ob duxero nubib⁹ celū: apparebit arcus me⁹ in nubib⁹ t recordabor federis mei: vt nō deleam vniuersam terrā. Mirū sicut ar cus est inclinatus: ita deus p ꝟginem ad nos est misericorditer inclinatus: adeo q quēadmodū arcus celi cū p ethera disten/dit iam die illa nulla intemperies nocere ostendit: nullaq̄ tonitrua comitant: teste cōmentatore in de impssiō ib⁹ aeris sup li. i. Methеororum. Sic b. ꝟgo coram deo p nob interuentrix apparens q̄ est mediatrix in/ter deū t terram. i. hoies t aduocata: miti gat dei iram: ne deleat vniuersam terrā: re cordatus federis sui facti cū genere hūa/no: qm̄ naturā hūanā suo filio ex virgine copulauit vt deus fieret homo &c. Hinc t Bern. Nemo inquit o dña tā idoneus q̄ gladio se obꝟciat p nobis vt tu amantissi ma mr dei p quā pmā suscepimus miseri cordiā de manu dei nostri. Hec ille. Et ad id valet reuelatio q̄ habet in legenda sancti dñici q cū instarent sancti dñicus t franciscꝰ p confirmatiōe ordinū suor apud papaz in oratione positi videre xpm in aere tres lanceas tenentē t ꝓtra mūdū vibran tē di. Ecce totus mūdus trib⁹ vitijs plen⁹ ē. s. superbia: auaricia: t luxuria. Et ideo de bis trib⁹ lanceis volo ꝓmere. Cūq̄ veloci/ter b. mater ꝟgo accurrēdo ad genua p cidit: vt misereret mūdo petijt exponēdo q̄ hos duos fideles scz sctm dñicum t san ctū frāciscū ad expugnāda dicta vitia mit teret: t sic dns placatus ē. Ecce q̄ptz q b. ꝟgo ē ꝓseruatrix seculi in esse. t ideo oms ei tenent deuote gras agere t fuire.

Cap⁹m. iij. de stella. i. ꝓuilegio nobilissimi atq̄ precellentissimi meriti beate marie.

Tertia stella dicitur t meritū: q̄ b. virgo maria plus q̄ oīs creatura angelica vel hūana meruit in oīb⁹ suis actib⁹ t motibus. Ipa ꝓportionabiliter pmeruit vnico ꝓsensu suo in filij dei ꝓceptiōe: cū ait: Ecce ancil/la dñi fiat mihi sm ꝟbū tuū &c. Luc. i. Et ptz sm s. Bern. vbi s. q̄ oēs alij nō potue rūt amplius pmereri nisi sm diuersos sta

tus ⁊ gradus gl̄ie ⁊ felicitat̄ eterne. Hec aũt ꝟgo in illo gl̄ioso ꝯsensu qñ filius dei ꝯcepit: pmeruit mox totius mũdi oĩum sup oẽs creaturas: sceptr̄ regni: plenitudi nẽ oĩm gr̄a ⁊ ꝟtutũ ⁊ donoꝝ: oĩmq; bt̄i tudinũ: oĩm fructuũ spũs: oĩm sci ⁊ p̄ phetiaꝝ meruit insup fecũditatẽ: in ꝟginitate maternitatẽ filij dei: et q̄ sit porta celi ⁊ regina diuine mie ⁊c. Quare aũt potius dicat regina mie q̄ imperatr̄ patuit s. li. p. pte. ij. arti. i. ca. ij. Hic tñ occurrit q̄stio Utrũ beatissima ꝟgo quolibet motu merebat in hoc mũdo: vt istud posset sibi attribui p̄ ꝓuilegio Ad qõ ꝓmus rñdet q̄ ipsa gl̄iosissima ꝟgo ꝑm qõ ꝓbat Alb. sup missus est ca. clxx. ⁊ se. Quolibet motu liberi arbitrij ad agendũ vel patiendũ quo mereri ꝯingit merebat. Et ꝓbat sic quia apl̄us ad Col̄. iij. dicit. Oĩe quodcũq; facitis in ꝟbo vel in ope: oĩa in noie dñi iesu facite. Et. i. Coꝝ. x. Siue mãducatis inq̄t siue bibitis vel aliud q̄d facitis oĩa in gl̄iam dei facite. Modo aũt ali quis impleat hoc aut nullus. Si nullus. g̃ frustra p̄cipit vel ꝯsulit vel monet. Si aliq̄s: ergo beatissima virgo impleuit sup oĩes: ⁊ p ꝯs quicq̄d fecit merebat: quia oĩa fecit in noie dñi iesu vel in laudem ⁊ gl̄iam dei. plura alia argumenta ꝓbantia adducit Alber. vbi s. que cã breuitat̄ hic obmitto. Sed d. Constat q̄ aliq̄n b. ꝟgo mouebat motu naturali: sicut exẽpli gr̄a qñ esuriebat naturaliter ad comedendũ mouebat. ⁊ qñ sitiebat ad bibendũ: qñ fatigabat ad refocillandũ ⁊c. Sed gr̄a ẽ p̄ncipiũ merendi nõ natura: nõ videtur g̃ quõ quolibet motu etiã naturali merebat

Rñdet ꝑm Alb. q̄ btã ꝟgo nõ merebat motibꝫ naturalibus inq̄ntũ naturalibꝫ sed inq̄ntũ rõnalibꝫ gr̄a informatis. Nam motibus liberi arbitrij gratuit̄ merebat vbi etiã liberũ arbitriũ ⁊ gr̄a opabat. Unde apl̄s. i. Coꝝ. xv. Non aũt ego sed gr̄a dei mecũ. s. opabat. ⁊ sic merebat beata virgo quolibet motu etiã naturali ⁊ rõnali quos ꝯingit mereri: q̄ p gratie plenitudinẽ habuit q̄ oĩa opa faceret ꝓpter vltimũ ⁊ optimũ. Item diceres adhuc ꝑm ꝫ dñs iesus nõ p̄celleret ipsam in opando si ipa quolibet motu merebat sic ipse dñs iesus

Rñdet ꝑm eundẽ Alber. q̄ dño iesu ꝓpt hoc ipa nõ equabat in opatione: q̄ dñs ie sus opabat naturalia ⁊ supnaturalia ⁊ sine sui indigentia: ⁊ hoc charitate improportionabiliter ampliori ⁊ altiori q̄ꝫ b. virgo. vñ post xp̃m btã virgo merito gaudet isto excellentissimo ꝓuilegio q̄ oĩi motu merebat. Scda adhuc q̄stio hic occurrit Utr̄ beata ꝟgo qualibet passione merebatur. Ad qõ ꝑm Alber. vbi s. Rñdetur breuiter q̄ q̄ꝫ passionibꝫ que a parẽtibus ꝯtrahunt naturaliter hõ nõ mereat qz vt dicit p̄hus. ij. Ethica. Propter ea q̄ insunt nobis a natura nec laudamur nec vituperamur. ⁊ p ꝯs nec habent locũ meriti nec demeriti tales passiones: licet etiam passiones que ab extrinseco inferunt q̃nq; necessario sufferunt: ⁊ oĩno inuite: ⁊ ideo non sunt meritorie: quia meritũ passionis ⁊ etiam oĩs actionis p̄ncipaliter est a gratia ⁊ minus p̄ncipaliter a voluntate. Exẽplũ ꝑm Anſ. q̄ voluntas se habet vt iumentũ gratia vt sessor: q̃m gr̄a sup liberũ arbitriũ voluntatis ipm dirigendo ad viã salutis tanq; sessor iumẽti in itinere: pficit iter ducendo ad terminũ optatũ. Sic ergo passibilibus inq̄ntum ab extrinseco inferunt necessarioq; sufferunt. et etiam inq̄ntũ naturaliter ꝯtrahunt hõ nõ merent. Tamẽ inq̄ntum voluntas rõnalis informata gratia ad illaꝝ sufferentiã libertate ꝓpria inclinatur patienter saltem tolerare vt dicit. hoc modo ẽ meritoria: sicut passio latronis in xta crucẽ christi pendentis fuit quidez ne cessaria sed tamen meritoria. Ad ꝓpositum igit̄ de beatissima virgine ptz q̄ ex q̄ ipa charitate: imo deo plena fuit. ideo quaslibet passiones siue naturales siue illatas vndecũq; sp p gr̄az q̄ supabũdauit in deũ retulit ⁊ nõ solũ patientissime sz ⁊ hilarissime sustinuit. mkro improportionabiliter sup Job. sup Thobiã. sup paulũ ⁊ sup omnes martyres q̄ in passionibꝫ ⁊ tribulationibꝫ exultabãt ⁊ dabant gl̄iam deo. Item vt ꝑmisi ipa in oĩbus motibus ⁊ actionibus meruit supeminenter siue comedẽdo siue bibendo siue quiescendo siue laborando siue dormiendo siue vigilando siue sedendo siue ambulãdo siue quolibet se habendo. Semp enim de deo cogitauit. Sẽp

in dei gl̃iam quicq̃d fecit retulit: z in noĩe dñi ihesu agendo z patiendo exultauit. vñ digne de hac stella meriti sup oẽs gl̃ias.

Capl̃m quartũ hui⁹ de ꝓuilegio ptãtis marie vbi declarat ꝙ ipa potuit de deo facere maxia

Carta stella dicit

q potestas: quia plus potuit deo annuente facere de deo ipa beata virgo q̃ deus imediate potuerit de seipso. Et pbat ꝑm sanctũ Bernardinũ sic Nam quedam erant ꝓtraria z ꝓtradictoria inter deũ z virginem q̃ quidem erant impossibilia. Sed cũ deus accessit ad beatam virginẽ oĩa sunt ꝓcordata in ipsa

Primũ quia impossibile erat deum nõ generare: quia cũ deus sit ĩtellectualis nature. ideo in ipso ponit necessario verbum qđ est filius. Vñ Esa. lxvi. Si ego generationẽ alijs tribuo ipse sterilis ero? Secundũ impossibile. s. naturaliter erat virginem generare. Tertiũ quia impossibile erat deũ generare nisi deũ scz filiũ: quia filiario: vt dicit Nico. de lyra sup Johem ca. i. Et ꝓcorditer doctores est ꝓcessus viuentis a viuente ꝑm rõnem similitudinis in idẽptitate nature saltem specifica vl̃ in ꝓpinquo gñe. Cũ igitur in deo ponit ꝙ verbum: iuxta illud Johis. i. In ꝑncipio erat verbum z verbum erat apud deuz z deus erat verbũ. Et quia deus nõ solum est viuens sed z vita est ꝙ essentiã. Ideo verbũ in diuinis necessario ꝓcedit sicut viuens a viuente. Et in idẽptitate nature nõ solũ specifica sed nũerali. Et ꝓcedit ꝑm rõnez filitudinis: qz de ratione verbi est ꝙ sit ꝓfecta filitudo eius cuius est verbũ: z ideo verbuz z filius in diuinis idem sunt. Vñ sicut impossibile est hoiem generare filiũ nisi hoiem: ita deum patrẽ impossibile est gñare nisi deũ filiũ. Quartũ qz impossibile erat virginẽ gñare deũ: qz hõ non põt gñare deũ sed hoiem naturaľr: sicut patet

Itẽ q̃nto Ambro. Impossibile erat deũ cũ alia ꝓsona gñare. Sexto impossibile erat ꝙginẽ sine alia ꝓsona gñare. Accessit ḡ deus ad ꝙginẽ z necesse fuit ꝙginem gñare z nõ alium q̃ deũ z nõ de alio q̃ deo: sed de⁹ nõ potuit gñare nisi deũ de se z tñ ꝙgo deũ fecit hoiem. Itẽ de⁹ nõ potuit gñare nisi infinitũ imortalẽ eternũ impassibilẽ insensibilẽ siue inuisibilẽ sub forma dei. sed ꝙgo fecit eũ finitũ mortalẽ tpalem passibilẽ visibilẽ sub forma sui. O inn effabilis hũilitas creatoris: o incogitabil ꝙtus ꝙginis mris: o incõprehẽsibilis altitudo misterioꝝ dei. Una puella nescio q̃bus blanditijs: q̃b⁹ cautelis: q̃b⁹ violẽtijs: vt ita dicã seduxit vulnerauit cor diuinuz z dei sapiaz circũuenit. quapropter ꝯque rit dñs de ꝙgine Cañ. iiij: Vulnerasti cor meũ soror mea sponsa: vulnerasti cor meũ vbi glo. q. d. ꝑ amore tuo carnẽ assũpsi: et vulneribus in cruce impositis vulnerasti cor meũ: qz ꝑ ea. i. ꝙgine redimenda plus q̃ ꝑ oĩ alia creatura xp̃s venit in mũdũ z passus est. Ex virginis igit carne deus factus dico. summã altitudinẽ vestiuit humilitate: summã deliciarum dulcedinem vestiuit penalitate: summã opulentiaz vestiuit paupertate: summã lucem tenebris: summũ honorez obprobrijs: summũ amabile flagellis. Reuera deo patri per omnẽ modum impossibile erat ꝙ de se aliquid tale faceret: ꝓterea in hoc constat virginis prerogatiua: quia nulli alteri creature concessit deus hec nisi virgini. Et hoc totum ꝑ salute humani generꝫ. Vnde sicut illud quod pater dedit filio est maius omnibus scut scribitur in euangelio: sic istud quod dedit mr̃i est maius omnib⁹. Quid igitur agendum est nisi cum Gregorio exclamandum z dicendum: O mira circa nos scz vtriusq̃ parentis iesu christi pietatis dignatio. O ineffabilis dei scz z virginis dilectio charitatis: qui vt seruũ redimerent cõem filiũ tradiderũt. Propter nimiã em̃ charitatez qua deus z virgo nos peccatores dilexerũt: filium scz dñm ihesuz q̃ lauaret nos a pctis in sanguine suo obtulerũt. Hec sctus Bernardin⁹ de senis.

Capl̃m. v. de ꝓuilegio superexcellentie marie ꝑ oĩbus creatis.

Vinta in ordie stel

q la ꝺr superexcellen[illegible]
est superexcellẽtie
in ꝓsonis increatꝫ.

angelis z hoīb inuenīt hec incogitabilis dignitas. ſ. q̄ hēat deū filiū: niſi in vna ꝓſona dīna tm̄ q̄ eſt p̄ris. et in vna ꝓſona hūana q̄ eſt m̄ris. Sane hoc ē ſingulariſſimuz ꝓuilegiū ſoli b. ỽgini ꝛceſſum inſ oēs creaturas. ſ. hr̄e deū filiū: ſicut in creatore dō ſolius. ſ. ē hoc dei p̄ris: nec ē cōicabile filio aut ſſ. Ālī ſicut ipoſſibile ē ꝓſonā filij aut ſſ. gn̄are deū filiū: Ita ipoſſibile eſt aliquā mulierē aut quācūq̄ creaturā parere deū filiū. niſi denuo alicui ꝛferret h̄ deus ꝓ potentiā nouā: qđ certū eſt nūq̄ eſſe affuturū. Nimirū ꝓſona filij z etiā ꝓſona. ſſ. nō p̄ſit deu gn̄are. ꝓ eo q̄ in eis nō eſt natura cuz ꝓmitate deitatis: nec intellectus cuz actu dicēdi aliqđ verbū ſiue cū fecūditate z potentia ad ꝓducēdū imaginē ſicut in p̄re ē. Ālī ſicut ipoſſibile ē alteri ꝓſone q̄ p̄ri. ꝓducere verbū ſiue gn̄are filiū. ꝓ eo q̄ h̄ verbū genitū ſit tā ꝓfectiſſimū q̄ totā potētiā gn̄andi exhauſit in p̄re: ita potētia ꝛcipiēdi z pariendi deū: q̄ nature humane a deo cōicata fuit ꝑm qđ dicimus xp̄m fuiſſe in lūbis patr̄ ꝑm coꝛpulentā ſbam: deſcēdit ab adā vſq̄ ad ỽginē. Et ita ꝓ nūtatē xp̄i ex ỽgine m̄re. hec potētia. ſ. gn̄andi deum exhauſta ē de tota natura hūana adeo q̄ q̄cūq̄ diceret aliquā ꝓſonā dīnā fore hūnandā in aliquo vel aliqua ꝑm coꝛpulentā ſbam eſſet. vt ip̄iſſimus hereticus, puniēdus. Hec idem ſ. Bern̄.

Capīm. vi. de ꝓuilegio q̄ b. maria dr mūdi dña ꝛc.

Exta ſtella dicitur ſ dñatio: q̄ b. ỽgo eſt dña mūdi ſicut z de⁹ dñs ē ipſi⁹ mūdi. Et ī h̄ magnū ꝓuilegiū ꝛceſſit ipe deus br̄ē ỽgini: q̄ voluit ei⁹ ꝓncipatū z dñium q̄dāmō eq̄parare ipſius. ſ. dei p̄ris ꝓncipatui z dñio. Et h̄ q̄dē ptz p̄cipue in trib⁹. P̄rio q̄ ſicut ſolus de⁹ p̄r habet ius iperandi z dñium ſup ipſius filio. ſ. dei. cui ipe filius h̄ eſt dñs ieſus ꝓ oīa obediuit vſq̄ ad mortē z deſeruiuit ꝓ oīa. vñ ipſe ait Joh. xiij. Sicut mandatū dedit mihi p̄r ſic facio. Ita ſola ỽgo mater h̄z ius p̄cipiēdi z ma[illegible] ipſo dei filio. Cui ipe dñs [illegible] ipam honorādo. Juxta illud Exo. xx. Honora patrē z matrē ꝛc. Et idē tāq̄ m̄ri ad famulatū ſe ſubiecit. Juxta illud Luc. ij. Deſcendit cū illis z erat ſubditus eis. Ālī ſicut hec xp̄ō ē ỽa dei p̄ris imperio deus famulat z obedit. Ita hec eſt vera virginis m̄ris imperio deus famulat ad nutū z obedit. i. dei filius xp̄us. Sc̄do q̄ ſicut dei patris imperio z dñio oēs creature mūdi ſunt ſubiecte: ita z b. ỽginis imperio ac dñio oīa ſūt ſubiecta z famulant. vñ hec eſt ỽa: Tot creature ſeruiūt gl̄oſe ỽgini quot fuūt ſcriptiſſime trinitati. Ōnes nēpe creature quēcūq̄ gradū teneāt in creatis ſiue ſint ſp̄ūales vt angeli ſiue coꝛpales: vt celū: elementa: z oīa q̄ ſunt in celo z in terra ſiue dānati ſiue beati q̄ oīa ſunt dīno imperio ſubiugata. cuncta hec gl̄oſe ỽgini ſunt ſubiecta vt poſſit dicere cū xp̄o illud Matth. vlti. Data eſt mihi oīs p̄tās in celo z in terra. vñ Bern̄ Data inq̄t eſt tibi o dña oīs p̄tās in celo z in terra: vt quicq̄d volueris valeas efficere. Tertio q̄ ſicut hec eſt ỽa dīno imperio oīa famulant z ỽgo: Ita hec etiā ē ỽa Imperio ỽginis oīa famulant z de⁹: vt manifeſte patuit. Vere g̃ maximū dñium b. ỽginis q̄ nō ſolū creaturis ſed etiā ip̄i dōtāq̄ m̄r filio ꝓncipat. Ālī merito ipſa ait Eccl. xxiiij. Ego ex ore altiſſimi ꝓdij ꝓmogenita añ oēm creaturā: nō tpe ſed dignitate: ex ore inq̄t altiſſimi: q̄ altiſſime ſapie diuine ordine ipſa eſt p̄lata oīb⁹. Ālī ibidē ſubdit. In oī ꝓpło z in oī gente ꝓmatū tenui: z oīm excellentiū z ſuꝑboꝝ. i. demonū colla ꝓuia ỽtute calcaui ꝛc.

Capīm. vij. q̄ b. maria ꝓ ꝓuilegio hz ſucceſſiſſe in regnū mūdi

Eptima ſtella dicit[illegible] ſ regnū: q̄ hereditario iure ſucceſſit b. ỽgini marie regnū tot⁹ mūdi: z ei⁹ monarchia ac ꝓmatus: ita q̄ ipſa m̄r dei gl̄oſiſſima oīm q̄ ſunt infra deuz hz regale dñiuz z inclitū totius orbis monarchie ꝓncipatū: z vniuerſale celeſtiū et terreſtriū regnū ac imperiū. Declaratur ſic ꝑm ſcīm Bernardinū vbi ſ. Quāuis eīm ipa beata virgo fuerit nobiliſſima perſona ſuꝑ oēm aliā q̄cūq̄ fuerit vel futura

sit in toto orbe terrarū tantecz ꝓfectionis ꝙ etiā si non fuisset mater dei non minus debuisset esse dña mundi: pro eo. quia fuit virtuosissima: luminosissima: sapiētissima et omni gratia plenissima imꝑportionabilit: r pre alijs. Talibus autē debetur' aliorum rectorat⁹ naturaliter et dominiū sci licet scientia z ratione vigētibus: vt dicit Aristo. i. politicoz. Attamen etiam ꝑm leges quibus regitur mūdus iure hereditario oēm mūdi hui⁹ ꝓmeruit ipa principatum et regnū quia filius eius in primo instanti conceptionis sue monarchiam. i. principatum totius ꝓmeruit et obtinuit vniuersi. teste ps. Domini est terra inquit et plenitudo eius: orbis terraruz z vniuersi qui habitant in eo. ergo et sequit ꝑm omnes leges ꝙ mox ipsa mater dei z domini regisqz omniū ꝓmeruerit z obtinuerit dominiū z monarchiā vniuersi. Ūñ etiā iure conceptionis filij dei virgini incumbebat totum illud ꝓcurare z administrare qđ extunc filio datū est scz regimē vniuersi: vsqz ad etatem filij sui legitimā: vtpote que fuit ipi⁹ filij dei mater dilecta: nutrix et autrix. Nec tamen est mirū si tam gloriosa regina curam obmisit administrandi. quia puella: qz ꝓuo verecunda: qz ꝓauo percula: quia cure filij dei totaliter erat dedicata: et quia non credebatur fore mater dei: nec reputaba' vt orbis domīa. Sicut nec filius: qui quidem licet vitam totius orbis et mores ordinabat. tamen non est deus agnitus: nec vt orbis rex z heres receptus. put et Joh. i. scriptum est: Mundus per ipm factus est z mundus eū non cognouit. Jn ꝓpria venit z sui eū ñ receperūt. Sciēdo igitur in filio matem: vim latentis deitatis: curā administrandi rem publicam dereliquit zc. Jn huius signū qñ dñs iesus in cruce morereturlicet vt dicit Ambrosi⁹ de alijs testamentū condiderit et tunc z antea: quia pacem discipulis: vestimenta militibus: matrē discipulo scz Iohānī: animā deo patri legauit: et plura talia. tamen monarchiam totius orbis nulli vnqz testatus est: nec angelo nec homini nec alicui creature: eo ꝙ sine matris ꝑiudicio fieri nō poterat tale testamentū Da ter eīm ꝑm omnia iura successit in mundi monarchia ac principatum omnium per hoc de iure hereditario acquisiuit Nam nullus alius fuit in terris qui de iure succederet xꝑo in hac hereditate nisi mater.

Deniqz hāc successionez matris nusqz legimus reuocatam: sed diuino munere operante z gratia ꝙginis impetrante cernimus expressius quotidie elucidari duz eam ꝑdicamus dominā angelorum z omnium creaturaz: reginā celorum: impatricem seculorum: matrem cunctoz: monarchā vniuersorū: dignissimā et ꝑelectissimā omniū dei opez ac gr̄az z iocūditatē celestium spirituū et beatorum.

Capi. VIII. de hoc priuilegio ꝙ scz omnis gratia a deo nō nisi per mariam dispensatur.

Ctaua stella nunc cupatur dispensatio: quia nulla gratia a deo in nos descēdit nisi per manus btē ꝙginis dispēsetur Nimiz a tempe quo virgo ꝓcepit dei verbuz vt sic dicam iurisdictionē z auctem obtinuit in omni ꝓcessione tempāli spūssancti ita ꝙ nulla creatura aliquā gr̄az vl̄ virtutē spūssancti obtinuit nisi ꝑm ipsi⁹ pie mr̄is dispensationē. Hinc Bern̄. deuotissimus ait: Nulla gratia venit de celo ad terram nisi per manus marie transierit. Hinc et Hieroym⁹ in sermōe de assumptiōe inqt Jn xꝑo fuit plenitudo gratie: sicut in capite influente: in maria vero sicut in collo trāsfundente. Ūñ Cant. vij. ca. de ꝙgine ad xꝑm: salomon ait: Collū tuū sicut turris eburnea Sic nēpe ꝙ collū vitales spūs a capite descēdūt in corp⁹ sic ꝙ ꝙginē a capite xꝑo vitales gr̄e i e⁹ corp⁹ misticū trāsfundunt Ubi nota ꝙ in defluxu diuinarū gr̄az ꝑm qđ trahit ex ꝑbis dyoni sij. iij ca. celestis hierar. iste ē ordo: vt pri⁹ a deo defluāt in bñdictā aiam xꝑi: indeqz in beatā aiam ꝙginis mr̄is. deinde in seraphin et sic successiue in scōs alios ordies angeloz z tandē in eccl'iaz militantē. Exquo nēpe totus deus z tota natura diuina ꝑm totū suū esse posse scire z velle diuinū ītra ꝙginis vtez clausit se vbi z mensib⁹ nouē habitauit: nō timeo dicere ꝙ. in oim gr̄az

effluxu hec ꝑgo ḡndā iurisdictionē habu/
erit de cui⁹ vtero ꝑgineo⁹ quasi de q̄dā di/
uinitatis occeano riui z flumia emanant
oim gr̄az. Ūñ Eccī.xxiiij.in ꝑsona ei⁹ in/
quit scr̄ptura sacra: z sctā de ipa canit eccle
sia: Jn me ois gr̄a vite z ꝓitatz: in me ois
spes vite z ꝓbatis. Transite ad me oēs q̄
ꝓcupiscitis me z a gnatiōibz meis adim/
plemī Ex q̄ patz qz ois gr̄e fons ī maria
est vt ad ipam recurram⁹ in oi salute ha/
bēda. et spe ac ꝓtute: gr̄a z ꝓitate: vita et
glia eterna ꝓsequēda. qz ipa ē dispēsatrix
ois gr̄e. Proinde ipa merito figurat ꝑ
lunā Cant.vi. Pulchra vt luna. qz luna
dnat oibz humoribz infundēs cūctis liq̄ē
hūoreq̄ corpibus. vt dicit Macro. ō som
no scipiōis li.ij. Hā ad motū lune fit flux⁹
et reflux⁹ mariū. i. methoroz. Ūñ z Cā/
cri: z chonche. et etiā herbe suco pleniores
sunt. vt dicit Ptolome⁹ ī almagesti.iij. in
plenilunio abūdātes. Sic btrissima virgo
dñium habet sup influxu ois gr̄e z dispē/
satiōe. et q̄ deuotius ei famulant⁹ in terris
ampliozi gr̄a ꝑ ipaz abundāt q̄ ē mr̄ gr̄e.
zc. Sz. ō. quō hoc attribuit⁹ btē ꝙgini⁹ vt
ipa sit mr̄ z dispēsatrix ois gr̄e in mundo
cū gr̄e fons z autoz sit ipmet de⁹. Et gr̄a a
solo deo infundit⁹. vt dicit Bern̄. in ser. de
charitate z gr̄a xp̄i. imo vt ꝓbat sanctus
Tho. ꝑma scōe. q. cxij. arti. i. Donū gr̄e ex
quo excedit oēm facultatez nature create
cū nil aliud sit q̄ q̄dā ꝑticipatio diuīe na
ture. iō impossibile est q aliqua alia crea/
tura gr̄az causet sz soli⁹ dei est h̄: sez causa
re gr̄am in aīa Ad h̄ rn̄det⁹ q vez ē ꝑn/
cipalit⁹ efficiēdo. qz sic solus de⁹ causat et
infundit gr̄am z dispēsat. Attn̄ btā virgo
dicit⁹ mr̄ gratie ꝑ mediationē vt sup̄ est de
claratū. Ūñ ipa in influxu gr̄e a deo obti
nuit spēalē iurisdictionē z auctez ꝑticipa/
tiue. qđ declaratur ꝑm sctm̄ Bernardinū
vbi s. raliter ꝑter ea q̄ sup̄ tacta sunt ō oz/
dine influxus gr̄az. Repio inq̄t in rege
domio iesu duas dignissimas dignitates

Prima q sit etern⁹ deus genit⁹ ab eter/
no. Scōa q deū ꝓducit ab eterno eo q
spiritūsanctum spirat Dō ipe dns iesus
clausus in vtero virginis in eternitate a
deo patre deus generabat⁹ eternus. Et in
eadem eternitate ipe puer in ventre mr̄is
deū. i. spm̄ sanctū spirabat z ꝓducebat. q̄
nunq̄ destitit gnāri a patre et spirare spi/
ritūsctm̄ cū nunq̄ destitit esse deus etiā in
vtero mr̄no. Ex hoc ḡ q btā virgo ipsuz
cōcepit vtrūq̄ hanc eius dignitatē ꝑtici/
pauit Prima q̄dē sez q iesus ē gnatus a
deo ꝑticipauit mater virgo adeo infinito
mō q iesus non dicatur verius filius dei
q̄ filius virginis. nec maioz nec dignioz ē
filius dei in throno paterno sedens vesti/
tus claritate et luce inaccessibili quā ha/
buit ab eterno: q̄ exñs in vtero virginis
vel inuolutus pānis pauperculis sup fenuz
in ꝓsepio reclinatus. Sc̄am quoq̄
dignitatē btā ꝙgo ꝑticipauit qz ipa extitit
mater filij dei qui ꝓducit spiritūsctm̄ et q̄
est fons z autoz ac causa oīs gratie spiri
tussancti. Ūñ eoipo quo mater fontis gra
tie. i. christi filij dei extitit oim bonoꝝ z
omis gr̄e mater est effecta. eo q fons gra/
tie christus ex ipa z per ipsam in hūc mū
dū exiuit z venit. Jdeo ipsa virgo glīosa
tantam habet iurisdictionē z auctozitatē
ꝑticipatā a filio dei in defluxu z dispensa/
tione gratie spūssancti q omnia dona: om
nes virtutes et gratie z omnia bona qui/
bus vult qñ vult: quō vult: z q̄tū vult per
manus ipsius administrātur.

Ca. IX. de priuilegio q toti⁹ mūdi pfectōes btā maria cōsūmauit

Ona stella in ordi/
ne ad predictas dicit⁹ cōsūmatio
quia omnes nature z mūdi toti⁹
perfectiones virgo sacra vltima sui perfe
ctione cōpleuit z cōsūmauit. Deus quip/
pe licet omia fecerit pfecta sicut exige bat
vni⁹ cuiusq̄ natura. Ūñ Deut. xxxij. Dei
pfecta sūt opa: tñ vltime pfectōis ꝓsūma/
tionē in mundo vsq̄ ad partuz virginis
distulit et soli virgini reseruauit⁹ consūmā
dum et declaratur.

Primo ex pte vniuersalis creature
Scōo ex pte gnationis humane
Tertio ex pte incarnatiōis diuine

Prīo ex pte ois create ꝑm sctm̄ Bernar/
dinū. quia omia entia vnum nobilissimuz
ens appetebant naturaliter. omia viuen/
tia vnū nobilissimū viuēs. sentientia vnū

nobilissimū sentiēs. cōceptiones vnū nobilissimū conceptū. natiuitates optimum nascibile. Rōnalia singularissimū rōnale. Spūalia excellentissimū spūale. Et breuiter omēs creature appetebant vnū ꝺd purū optimū creatū. his aūt sic exñtibus impfectis eo ꝙ omīa appetūt naturaliter bonū aliqꝺ ꝑmū ⁊ optimū ad qꝺ oīa ordinaꝝ qz entia nolūt male disponi. Et patēt hec p phm. iij. Thopico. Et. x. ac. xij. Detha. Prouisum est ḡ mundo de vna femīa super oēs bñdicta q̄ vnico suo ptu ꝺoptimo omnib⁹ rebus ī mūdo sūmā ⁊ vltimā perfectionē adduxit Scꝺo declaraꝝ ex parte generationis hūane ꝑm eī Anshel. li. ij. Cur deus homo: quattuor modis de⁹ poterat facere hoīes. Prio sine viro ⁊ sine muliere vt fecit adā. Scꝺo de viro sine muliere ꝓut fecit euā. Tertio de viro et muliere sicut cōiter gñant hoīes. Et isti tres modi fuerūt in mūdo añ incarnatiōnē xpi. Necdū autē erat cōplemēt. ū vniuersi in pductiōe hoīs eo ꝙ quart⁹ mod⁹ nō dū fuit in mūdo vt vicz fieret hō de ẏgine sine viro p virtutē sūmi opatoris. sed hoc cōsūmatū est in maria. Tertio declaraꝝ ex pte incarnatiōis diuine in qua ipa btissima ẏgo pfectionē adduxit tā ipi mūdo q̄ vt ita dicā ipi creatori deo: non quo ad se ꝺ ē ab eterno pfectissim⁹: sed q̄ ad nos manifestate sunt ipe pfectōes diuīe p virginē. Nimiꝝ ipi mūdo dixi ꝙ hec benedicta ẏgo in filiū dei incarnatione ꝯsūmationē pfectiōis adduxit et certe tantā ꝙ vltra quam pfectiōis mūdus non est capax: nec ipe de⁹ pōt ordinaria ptāte ipm perficere vltra pfectōe: imo si ipe de⁹ pr̄ ⁊ spūssā ctus de femīa nascerent: nihil accresceret orbi qz ḋcquid nobilitatis: ḋcꝺd deitatis: et ḋcquid eternitatis est: totū in orbe diffusum ē ⁊ pductū p ẏginē in illo eterno supposito. i. xpo iesu gñato ab ipa: cū vicz verbū caro factū ē ⁊ habitabit in nobis. Joh. i.

Deniq̄z ipa ẏgo pfectōes adduxit ⁊ cōsūmauit scz ẏrtutū ostēsaꝝ in deo. vt ꝑmissi nō q̄ ad se qz diuine pfectōes ita sunt in sūmo vt nec augeri nec minui possint. sed quo ad manifestationē erga nos: qꝺ patz qz in incarnatiōe diuīna claruit q̄ ad nos inperscrutabilis sapia dei qua mundū restaurauit: diabolū deiecit: ac hoīez liberauit. Claruit et ineffabilis iusticia ac patiētia qua ꝙ pctis nr̄is satisfecit de⁹ patiēꝺo Claruit ⁊ incōprehēsibilis mia ⁊ benignitas Ūñ apl's. Appuit benignitas ⁊ hūanitas saluatoris nostri dei quia nō ex opibus que fecim⁹ nos sed ꝑm suā miam saluos nos fecit. Ad Titū. iij. cū nosipi r̄sus gere ⁊ liberari nullomodo p creaturā aliquā possem⁹. Nec tñ de⁹ bonoꝝ nr̄oꝝ egeret. teste ps̄. Deniq̄z claruit īmensa charitas. qua dilexit nos et lauit a pctis nr̄is in sanguine suo Apoca. i. Et de⁹ pater sic dilexit mundū: vt filiū suū vnigenitū daret scz ꝙ redimēꝺo seruo īmo inimico Et ḋd amplius dicam vtiq̄z ꝑcipua virtus in deo ipa vicz hūilitas nō tā apparebat que tñ deū decebat tāq̄z vna virtutū regalium et quia nō poterat de⁹ humiliari vsq̄z ad penas in natura diuina. oportuit ḡ vt in alia scz hūana natura hūiliaret. vt ait petrus aureoli li. iij. cōpendij ca. vi. Sic ḡ oim virtutū pfectiōes manifestas consūmauit ⁊ adduxit btissima ẏgo maria in deo ⁊ mūdo q̄ ꝑ ipam ⁊ in ipa: ipse deus eternus hūiliauit se vt sit tpalis. impassibilis vsq̄z ad passionē in mortē ⁊c. Unde pōt iā mūdus dicere illud ps̄. Omis consūmatiōis vidi finē scz in virgine.

Ca. X. de priuilegio ornatus qz scz ꝺ maria ornaꝝ tot⁹ mūd⁹.

Decima stella dicit ꝺ ornat⁹ qz de carne ẏginis bñdicte et in pte corpis ei⁹ excisa cōsistit ⁊ pficiꝝ ac tractaꝝ totū dec⁹ ⁊ ornat⁹ mūdi. Tū qz nil decorosi⁹ ī mūdo videt q̄z ẏginē eē mr̄ez. s. ꝺi. tū qz ī eucharistia ēidē corp⁹ xpi qꝺ ꝺ ẏgie ē sūptū. ⁊ idē de⁹ eadēq̄z aia ⁊ idē sanguis. q̄ fuerūt ī ẏgis vtero. qz vt dicit Amb. Oia hec eadē fūt in sacro q̄ fuerūt ī ẏgis vtero. ⁊ qz tot⁹ ornatus ⁊ dec⁹ eccl'ie ac pond⁹ sacroꝝ eius cōsistit in ꝺ sacrosctō sacro eucharistie in quo deus pñtialiter et corporaliter. id est ipse totus dom'in⁹ iesus habitat nobiscuz vsq̄z ī finē secti. Alia etiā sacra ad ꝺ tāq̄z ad vltimū finē ordinaꝝ. Jō beata virgo totā ornauit ⁊ decorauit eccl'iā q̄m sui portio corpis sine dicā purissimi sanguis. de

qua xpi corp⁹ formatū est ad totius ecclie ornatū: decorē: fidē: z vitā eternā ꝓsequendā est data mūdo isti inferiori in eucharistia. Hic ē em̄ panis vite de quo si qs mā ducauerit viuet in eternū. Joh. vi.

Capi. xi. de priuilegio q btā virgo retribuit ōo p toto mūdo

Decima stella

v dicit retributio: qz btā ꝟgo totū retribuit deo z satisfecit p oib⁹ q ipe de⁹ tribuit nob, put declarat idē sc̄us Bernardi. vbi s. di. sic: Sola ei bñdicta ꝟgo pl⁹ fecit deo vel tm̄ vt sic dicam xp̄o fecit de⁹ toti gñi hūano. Credo ecem̄ certe q mihi indulget de⁹ si nūc p ꝟgine mr̄e loq̄r. Cōgregem⁹ nēpe in vnū q de⁹ hoi fecit et ꝓsiderem⁹ q ꝟgo maria dño fecit p̄cio nāq formauit de⁹ hoiez ō limo terre: sz maria formauit deū ō purissimis sāguib⁹ suis fm assūptā naturā. s. a ōo z ō purissima carne q̄ pualet oī limo terre et oib⁹ reb⁹ mūdi Scdo de⁹ impssit i hoiez imagis sui decorē. sed maria ꝟgo impssit in xp̄m deū: imaginē decoris sui vt sic ipa erat pulcherrima feiaz. sic z xp̄s ei⁹ nat⁹ esset speciosus forma p filijs hoīum. teste ps̄. Ñ sic imago dei p̄eminet in hoie fm aiaz p alijs creatis: ita imago hois i xpo id ē ipa hūanitas xpi fm corp⁹ p̄eminet oī homi z creature anglice ac alijs inq̄ntū deo vnita. Nā de⁹ dedit homi vt sit ad imaginē suā Btā ꝟgo a filī dedit ōo vt sit verbū caro factū Tertio de⁹ fecit hoiez in statu inocētie sine passionib⁹ famis: sitis: frigoris: z silius. Sed sedula mr̄ iesu omib⁹ passionib⁹ ipi⁹ dñi iesu occurrebat sc̄z fami: siti: frigori: nuditati: calori. sicut stat⁹ pauprim⁹ exigebat z hoc cū maxia patiētia sua. Quarto de⁹ vestiuit hoiez pellicē veste. Sed btā ꝟgo vestiuit xp̄m in p̄sepio paupculis pānis z ꝓcessu tpis fecit ei incōsutilē tunicā q̄ pualuit omib⁹ vestib⁹ mundi vt pote a mr̄e dei facta deo

Quinto de⁹ docuit hoiem sapiaz sz sapiētissima ꝟgo z prudētissima xp̄m deuz in puericia non solū docuit. sed et ipamet fugiādo fugipam. cū ipo xp̄o z eum portando in egiptū, fecit nocitua fugere Sexto de⁹ hoiem nutriuit de fructib⁹ paradisi Sz btā ꝟgo nutriuit xp̄m de ꝓprio suo sacratissimo lacte: vbere ō celo pleno cui⁹ minima stilla p̄ualet oīb⁹ fructib⁹ paradisi terrestris ac totius mūdi. Septio de⁹ dedit hoi carnē que posset mori et incinerari post p̄tm vt nūc cernimus. Sz btā virgo dedit deo carnē imaculatā q̄ nō posset incinerari. iuxta illō ps̄. Nō dabis sanctū tuū. i. xp̄m videre corruptiōz zc̄. Reddēdo g̃ singula singl'is. s. q̄ fecit de⁹ homi. z quę fecit btā ꝟgo ipi deo videbis vt p solatio dicere liceat q plus maria deo q̄ ip⁹se de⁹ hoi fecit. vñ deus ꝓpter btām ꝟginē obligat nobis p̄timū. Sed hoc totū est ex dei voluntate z eius beneplacito cui gr̄as agere debem⁹: qui in tantum condescendit nobis per virginem zc̄.

Capi. XII. q perfectiones et plenitudines gratiarum Marie sunt incomprehensibiles

Vodecima stella

o dicit incōprehēsibilitas qz pfectiones gr̄aꝝ z plenitudinis excellētie nob⁹ sunt incōp̄hēsibiles z alijs creaturis. Nā fm declarationē sc̄i Bernardini. Sic diuīe pfectōes oī intellectui sūt incōp̄hēsibiles. sic pfectōes gr̄aꝝ q̄s virgo suscepit in ꝓceptiōe filij dei soli itellectui diuīo z xp̄o z sibi cōp̄hēsibiles extiterūt z nō alijs. Eq̄dē q deus gñaret deū h ei ex nat⁹a ꝓueniebat vt p via nat⁹e z itellect⁹ ꝓduceret ꝟbū p oīa eq̄lē sibi: imo ipsibile ē q de⁹ pr̄ nō gñet deū. s. filiū ꝓpr̄ fecūditatē suā. sz q feia ꝓcipet z pariet deū ē et fuit miraculū miracl'oꝝ. qz ē sūme supnaturā. Ñ optuit hāc feiam eleuari ad ptici patōez diuinā p q̄ndā q̄si infinitatez pfectionū z gr̄aꝝ quā nūq̄ creata exprta ē. Credo g̃ q ad illā abyssū inscrutabilem oīm carismatū spūsscti q̄ in btāz ꝟginē descenderūt i hora diuīe ꝓceptiōis nūq̄ intellect⁹ diuin⁹ vel anglic⁹ potuerit attingere. Ñ, Hiero. i ser. ō assūptōe Scit inqt de⁹ oīa z pōr. Propterea qz ita ē sol⁹ sciuit se z potuit i vtero ꝟginis sine sui corruptiōe misceri atq vniri vt eēt vn⁹ christus de⁹ z hō: vna ꝑsona vnaq̄ subst̄ia.

Et ob hoc dei genitrix electa ⁊ p̄electa iu re ab angelo gr̄a salutat ⁊ predicat plena Et paulo infra. igit inqt. qō nata nō hūit vsus nesciuit: ignorauit ratio: mens nō capit humana: pauet celuz: stupet terra: creatura ois etiā celestis mirat. hoc totū est qō p Gabrielem marie diuinit⁹ nūciat et per xp̄m adimplet hec Hiero. qō etiam declarat Gabriel Luce. i. cū ab eo quereret beata ꝟgo dicēs: Quō fiet istud q. vi. nō ⁊c. Respondit totū misteriū angel⁹ se ignorare ⁊ cōmisit spūi sācto. d. Spūs sanctus supueniet int te ⁊ ꝟtus altissimi obūbrabit tibi q. d. qō a me q̄ris plenarie non scio vt totaliter edicā. sed ipe spūs sanctus q̄ est doctor veritatis sibi soli hoc altissimū misteriū reseruauit q̄ te edocebit ad oia q̄ misteria descripta in veteri testamento de filij dei incarnatione: natiuitate: conuersatōe passiōe resurrectiōe scire faciet per illuminatissimā experientiam. Itaq; supueniens. ss. in virginē. ⁊ virt⁹ altissimi xp̄us de quo ap̄lus Predicam⁹ inquit xp̄m dei virtutem ⁊ dei sapiam q̄ in xp̄o sunt oēs thesauri sapiētie ⁊ sciētie dei ip̄o teste apostolo. adeo virgis mentē ⁊ intellectū thesauro sapie impleuit vt omnia p̄nunciata et prescripta a ꝓphetis ⁊ p̄figurata a p̄tiarchis optime super omnes nosceret ⁊ sciret ac certa experiētia in seipa ⁊ in filio cōpleta cerneret ⁊ cōferret Hoc est quod dicit Luce. ij. Maria cōseruabat oia verba hec cōferens in corde suo Qō exponit venerabilis Beda quia scz habuit in mēte omēs scripturas sacras: et ꝓferebat que scripta erant cū his que fiebāt. Verbi gr̄a vt descēdamus ad ꝑticularia Cū bta virgo vidit se concepisse ⁊ virginitate manēte pepisse: dicebat intra se Ecce o de⁹ meo modo impleta est illa ꝓphia Esa. vij. Ecce virgo ꝯcipiet ⁊ pariet filiū ⁊c. Item cū videbat dei filiū paruulū in vlnis se tenere ꝓferebat in corde di. Ecce nūc impletum est illud Esa. ix. Paruulus natus est nobis ⁊ filius datus est nobis et vocabit nomen eius admirabilis de⁹ fortis Videns quoq; paruulū vagiētē di. Ecce qō dicit Sap. vij. Primā vocez oibus silem emiplo. et hoc in ꝑsona xp̄i Audiēs autem angelos canen̄. Gloria in excelsis. d. Nūc implet ꝓphetia dauid. scz Celi. i. angeli enarrant gl̄iam dei ⁊ opa ma. ei⁹ an. firma. i. celum nouam stellā mittēdo Vel firmamētū. i. sācti ⁊ electi vt pastores ⁊ tādem ap̄li. Cuncq; xiij die venissent magi ad adorādū di. Ecce qō ait dauid Reges tharsis et insule munera offerent ⁊c. Cū vero quadragesimo die obtulit puez dixit Ecce illō Malach. iij. implet scz Veni et ad templuz sanctū suū do. quē vos q̄ri. et angelus testaméti. s. noui institutor quē vos scz iusti. vultis. i. affectatis: vt simeon et anna Ip̄e em̄ quasi ignis conflans. q̄a inflāmat ad amorem ip̄m cognoscētes et sic de alijs misterijs xp̄i scz fuge in egiptū et reuersionis: baptismi: p̄dicationis: miraculoz: et passionis: atq; resurrectionis: que omnia descripta sunt in ve. te. et lōgū foret singula enarrare. Unde redeundo ad ꝓpositū: vere hec est virgo gl̄iosissima maria sup omēs nobilissima merito pote state superexcellentia dñio regnoq; dignissima: gratie dispensatrix: mundi conseruatrix: cōsūmatrix omnis ꝑfectionis: ornat⁹ ecclesie: deo acceptissima: et omī gratia in cōprehensibiliter ditissima. O igit mater dei inclita gratiā nobis de tua plenitudine p̄ra ⁊ gloriam in patria Amen.

Incipit liber duodecimus de seruitute et deuotione exhibenda Marie.

Liber duodecimus agit de misterio debitorie seruitutis et deuotionis cultu a nobis hominibus ip̄i beatissime virgini exhibēdo: ⁊ continet tres principales ꝑtes. Prima pars est de deuota veneratione: reuerētia ⁊ collaudatione atq; seruitute: ip̄i b̄ñdicte virgini marie exhibenda a quouis homine.

Secda pars de ꝑmptissima subuēciōe marie: qua semp parata est adiuuare sibi seruientes: ꝓterea quoq; q̄ quilibet fiducialiter ⁊ secure recurrat ad beataz virginē in necessitate Tertia ꝑs est de vtili

tate multiplici: quā ꝓsequunt boies ꝑ ser uitium deuotū exhibitum marie. Et in hac ꝑte adducunt plurima ꝑ totū miracula suo certis distinctionib⁹ capitulo⁹ q̄rc/nus deseruire possint hec miracla ꝑ tot⁹ hui⁹ volumis ꝓbus t sermonib⁹ vt habeat predicator quod vult miraculū acci/pere t vbi vult applicare.

Pars prima de deuotione et laude ac reuerentia necnon seruitute quā debet homo exhibere beate marie

I Queute iesu ad turbas extollens vocē quedā mulier de turba dixit illi Beatus venter qui te portauit et vbera que suxisti. At ille dixit. ǫnimo t̄c. Luce.xi.ca. Sancta ecclia h̄ euangeliū frequentat in laudē bē ꝑginis hac ꝓfecto ō causa. quaten⁹ doceat nos exemplo huius mulieris et inducat ad beatificandā: laudandā t benedicendā deuotissimoq⁹ seruitio venerandā ipam gl̄iosissimā ꝑginem mr̄em dn̄i nostri iesu christi Unde in hocipo sacro euangelio tria precipua norant. Primo quidem insinuat huius mulieris maxima deuotio cū dicit: Extollēs vo.q̄.mu.ō turba dixit illi.s.iesu Hec nempe mulier fm Ambrosiū ōr fuit se ancilla beate Marthe nomine Marcilla que nō fuit nobilis nec diues quia tales id est nobiles t diuites mulieres sunt minus deuote ad verba dei t nimis sollicite circa honores seculi huius. ſz fuit hec mr̄er de turba. i. de vili ꝓditione fm sec'm sed nobilis apud deuz quia virtuosa t vt fertur fuit virgo deuota. Unde extollens id est ex corde tollens t eleuans. vocez in christi t eius matris cōmendationem cōrempta verecundia t consuetudine preter naturā mulierū: que non consueuerūt loq̄ in populo. Postposito etiā iudeoꝝ timore ꝑpo loquente ausa fuit coram tāta multitudine sic sola clamare: ꝑm laudare: et m trem eius beatificare in incredulorum iudeorum ꝓfusionem. Magna ergo deuotio a spūsancto sibi infusa ipam sic incitauit clamare ex vehementia diuini amoris in corde feruētis: ex abundantia em̄ cordis os loquit Math.xij. Et hinc cognoscit q̄ hec mulier fuit sancta. quia qualis vnusquisq⁹ est talia loquit dicente Arist.iij. Ethicoꝝ. vt em̄ per odorem herba sic homo cognoscit ꝑ verba. Sctā itaq⁹ hec mulier amore diuino t deuotiōe plena audenter ꝑm dei filiū t eius mr̄em sctissimā coram omnib⁹ beatificat t cōmēdat. q̄ amor verecundiā nescit: timorē cōtēmnit: audaciaz inducit. Ergo t nos charissimi hui⁹ mulieris exēplo discamus ardere ad deuotiōe erga ꝑm ac ei⁹ sctissimā genitricē mariā t̄c. Scdo in ipo euangelio insinuat ꝑi t eius mr̄is dignissima laudatio q̄ hec sctā mulier dixit: Btūs venter qui te portauit t vbera q̄ suxisti: q̄ ꝥba sunt a spūsctō ispirata. Et vere maria p̄dicat felix t btā q̄ ꝑm portauit ōi filiū t lactauit Tu q̄z o hō. si vis btificari disce iesuz dulcissimū portare i corde tuo ꝑ fidē. Hā dic apl's Habitare xp̄m ꝑ fidē i cordib⁹ nr̄is Eph.iij. Hā vt ait Aug. Beatior fuit maria ꝑm portādo in corde q̄ in vētre t certe nisi pri⁹ eū portasset i corde ꝑ fidē t dilectionē. nūq̄ in vētre eū habuisset. Ogitur alia crede t dilige ꝑm iesuz vt eū habeas i corde t valeas btificari. Deniq⁹ disce t ꝑm spūal'r lactare: qđ facis cū ipsū cibas t alis i suis mēbris. i. in pauprib⁹ mie opera exercendo. q̄ ipe dn̄s iesus ait Math.xxv. Qđ vni ex mīmis meis fecistis mihi fecistis Sz h̄ q̄stio occurrit circa euāgeliū: Quare spūsctus ꝑ os h⁹ mulieris solū btificauit vētrē marie t vbera et tacuit de alīs ei⁹ mēbris: cū ipa virgo bñdicta ꝑ singla mēbra foret btificāda vt pote ꝑ oia gr̄a plena: teste angelo Luce. i. Aue inquit gratia plena dn̄s tecum. t̄c.

Rñdet q̄ ideo q̄ in diuia incarnatiōe facta sunt maiora miracula in ventre t vberibus beate marie q̄ in alīs membris et in his maioribus comprehendit alia mēbra subministratōez habētia ad ista Admix in vētre marie facta sūt miracla maria. Prio q̄ ibi de⁹ factus ē hō t sic immensus factus ē puul⁹: immortalis mortalis: verbū infans. O vere magnū miraculū q̄m qui fecit vētrē marie factus ē in eodē vētre

ſicut magnū foret ſi q̄s feciſſet domum et poſtea ī eadem domo naſceret Ihū Eccī. xxiij. Qui creauit me inq̄t maria requeuit in tabnaculo meo. ſ. fact⁹ hō. Scdo mag nū fuit miraculū ī vētre marie. q̄ mat⁹ ſe/ ipſo īmo p̄ toto mūdo cōtinuit venter ille. Ihū cāit eccl'ia Sctā t īmacl'ata ỽgitas q̄b⁹ te laudib⁹ efferā neſcio: q̄ quē celi ca/ pe nō poterāt tuo gre. ꝓtuliſti Tertio q̄ vēter ille ỽgiali integritate ꝓcepit t pepe rit ac p⁹ ptū ỽgo pmāſit vt tenet fides ca tholica Deniq̄ ī vberib⁹ marie facta ſunt miracl'a maxia in hac incarnatione.

Primo q̄ de celo plena p miracl'm ipſa vbera lacte extiterūt. vt canit eccl'ia Se cūdo q̄ ipa ei⁹ vbera ỽginea regē ange/ lo⁹ deū lactauerūt t aluerūt. Tertio q̄ ſcz ei⁹ vbera vtpote ỽginea ſine lact⁹ mea tu apto: ſolo diuino miraculo: lac filio dei ſuggēdū exhibuerūt Alia igit mēbra vir ginis his ſeruierūt t nō tot miraculis choruſcauerūt. idcirco illis tacite laudat⁹ hec cōprehēſa ī euāgelio manifeſte btificā tur ꝛc. Tertio in hoc ipſo euāgelio inſi nuat imitatiōis t ꝓformitatis diuina in/ ductio cū ipſe dei fili⁹ dn̄s ieſus ſubiun/ xit: Quinimo. q. d. vex eſt t bn̄ dixiſti q̄m vere btā ē q̄ me corpaliter portauit t lac/ tauit Et etiā bti ſunt oēs q̄ portāt me ſpi/ ritualit⁹ t cuſtodiūt t alūt ſpūalit⁹ me: ver/ bū dei audiēdo t obſeruādo precepta dei. Ihū ſubdit Btī qui audiunt verbū dei et cuſtodiūt illud Sed diceres q̄ eſt ratio hui⁹ ꝓformitatis? Rndet⁹ q̄ hec eſt quia ſicut xp̄s ſpūſctī ỽrute ac miſterio ange/ li ꝓceptus eſt in vtero ỽginis: ſic verbuz dei ſpūſctō opante t angelo bono coopan te ꝓcipit⁹ in vtero mētis t fouet⁹ ad eterne brītudinis acq̄ſitionē. Ihū ſicut btā ỽgo p̄dicat⁹ btā portādo xp̄m ſic btī obſeruan/ do portātes ỽbū dei. Dic g̃ o xp̄iane: dic quecūq̄ fidelis alia hāc deuotā mulierem imitādo. Et xp̄m ac ei⁹ mr̄ez bn̄dicendo Dic beat⁹ vēter ỽgis marie q̄ te xp̄m por tauit t vbera ei⁹ q̄ ſuxiſti. vt p hanc t cōſi milē laudationē ac deuotōis cultū t obſe quiū: regnū cū xp̄o t ei⁹ mr̄e vbi laudare valeas: ꝓcipias in eternū Quia ỽo in iſta ꝓte libri intēdim⁹ agere de deuota ve neratiōe reuerētia t collaudatiōe atq̄ ſer uitute exhibēda ipi bn̄dicte ỽgini Ihū/ co tria miſteria de hac materia h̄ notabi/ m⁹ iuxta notata p̄miſſa ſcz ỽba euāgeliꝫ.

Primū dr miſteriū amoroſe affectiōis
Scdm dr miſteriū obſeqoſe deuotiōis
Tertiū dr miſteriū gratioſe inductōis

Articulus primus q̄ ſūmā affectionis t dilectionis deuotionē debet hō hr̄e ad btām dei matrez eāq̄ laudare t deuotiſſima ſeruitute colere vbi certe queſtiones ſoluuntur.

Quantū ad primū

q miſterium amoroſe affectiōis quā debet hō hr̄e ad btām vir/ ginē. Nota q̄ licet ad plenum exp̄mere nō poſſim⁹: tñ aliq̄tulū elucidab⁹ ex his q̄ſtionib⁹. Prima q̄ſtio vtrū hō magis obligat⁹ diligere dei matrem t deo ac ipi laudes t gr̄as agere: t obſequio de uoto ſeruire vt pōt q̄ angelus Secū da q̄ſtio vtr̄ btā ỽgo debeat venerari: ho noris t deuotōis cultu maiori q̄ ipa crux xp̄i. Tertia q̄ſtio vtr̄ hō teneat⁹ ipaz vir ginē btām magis amare q̄ ſeipm Quar ta q̄ſtio qualiter adorationis deuotiōe et affectione btā ỽgo debeat a fidelib⁹ vene rari. Ad primū queſitū. Rndet⁹ p ꝓclu/ ſionē affirmatiuā q̄ ſcz homo magis obli gatur deo t btē ỽgini q̄ angel⁹. Et decla ratur hoc rōnib⁹ ſumptis ex regula poſita p btm Gregoriū in omel'. de pontificibus dicentē Quanto inquit creſcunt dona tan to et rationes creſcunt donorum. Tanto ergo ad ſeruiendum deo quiſq̄ ꝑmptior debet eſſe ex munere quāto ſe obligatiorē fore conſpicit in reddēda ratiōe Hec Gre gorius Beata vero maria dei mater ma/ iora dona exhibuit hoib⁹ q̄ angelis g̃ ho mo magis teneat⁹ intelligere inquantū p̄t q̄ angelus. quia beata ỽrgo ſuū natū fi/ lium dei exhibuit t angelis t hoib⁹ ſz pl⁹ tripliciter hominibus q̄ angelis.

Primo quia dignius
Secundo quia amicabilius
Tertio quia plenius

Primo quia digni⁹ eo q̄ angelis exhibuit xp̄m vt oñi seruis t mīstris. Vñ ps. Benedicite oñm oēs angeli eius mīstri ei⁹ qui facitis voluntatē eius Hinc Math. iiij. Accesserunt angeli t mīstrauerūt xp̄o Sed hoibꝫ beata virgo exhibuit xp̄m deum in fratrē: carnis p̄pinquitate t sanguinis. Et idcirco dñs iesus post resurrectionē suā discipl'is nunciādo dixit magdalene Jo.xx. Vade t dic fribꝫ meis tē. Dignitatē vero banc homo ꝓsecutus est vt sit frater dei q̄ virginem in xp̄i incarnatiōe vel nāe hūane vniōe quā āgel⁹ nō app̄hēdit. Vñ apl's Heb.ij. Nusq̄ angelos apprehendit. sed semē abrae. g̃ hō magis dignificatus est per virginez q̄ angelus: vt pote quia homo frater: angelus vero seruus dei. Propterea, Bern̄. Puto inq̄t iaz me spnere nō poterit de⁹ os ex ossibꝫ meis et caro de carne mea. Bñdicta maria per quā talem fratrē habemus scz deū. Ad id legitur et exemplū q̄ cum quidā nō flecteret genua ad illud verbū simboli. Et maria virgine t homo fact⁹ est. Dox demon dedit eidem alapā di. O inquit si p me deus factus foret homo non semel sed millesies quotidie genua flecterez Secundo quia beata virgo exhibuit deū hominibus amicabilius q̄ angelis. Nā angelis exhibuit tantū ad videndū t respiciendū. iuxta illud. i. Pe.i. In'quē scz xp̄m desiderant angeli p̄spicere. Sed hoibus exhibuit non solū ad videndū sed etiā ad gustandum corpus et sanguinē xp̄i in sacramēto eucharistie Joh.vi. Hic est panis qui de celo descendit. Si q̄s man. ex h̄ pa. vi. in eter. Denicq̄ beata virgo xp̄m deum exhibuit vt illuminatorē t redemptorem ac saluatorem hominibꝫ t glorificatorem. Angelis vero non in tantū amicabiliter. vt claret ꝓsideranti Tertio q̄ exhibuit hominibꝫ plenius deuz q̄ angelis etiam in patria vbi angeli vidēt xp̄m deū tantūmodo simpliciter oculo viez spūali. Sed homines dupliciter quia diuinitatē xp̄i intuent oculo spūali sicut angeli t insup hūanitatē ei⁹ corpali oc'o Vñ Jo.x. Per me ait saluator: siquis introierit saluabit ingredietꝫ scz ad diuinitatis et egredietꝫ ad humanitatis ꝓtemplationez t pascua inueniet fruitiōis beate Patet ergo q̄ homo magis obligat deo t eius matri q̄ angelus deseruire: gr̃as agere: laudare et benedicere ac cultū deuotionis exhibere. Ad secundū quesitum. s. an maior honor debeat exhiberi matri xp̄i q̄ cruci.

Rn̄det ꝑm Tho. tertio scripto sn̄iaꝝ di. ix. q.iij. arti.ij. Et item in tertia pte sume. q.xxv. ar.v. Et ꝓcor. Alex. de hal' in tertia pte sume q.xvi. Et Bonauen. sup.iij. di.ix q.i. ar.iij. q̄ crux xp̄i potest tribus modis ꝓsiderari. Vno mō inquantum est quedam res t tunc maior honor debet beate virgini q̄ cruci. quia crux xp̄i prout in se consideratur nullo modo est adoranda eo q̄ est res insensibilis nec capax adorationis vel honoris. quia reuerentia t honor nō debetur nisi rōnali creature. Crux aūt est lignū vel sculptū vel pictum. Sz beata virgo ꝑm seipam cum sit rationalis est capax honoris qui ē exhibitio reuerētie in signū virtutis vt dicit Arist.iij. ethico.

Scō mō potest crux ꝓsiderari inquātū est quedaz res xp̄i vel ad xp̄m ptinens que fuit cruentata ei⁹ sanguine. t sic debetur ei honor adorationis. Vñ Dam. in suis sententijs ca. de cruce dicit sic Jp̄m qui dē p̄ciosum lignū crucis venerabile in q̄ seipm p nobis xp̄s obtulit vt sanctificatū tactu corpis t sanguinis decēter est adorandū. Et hoc intelligit ꝑm Tho. de yp̄dulia. sed Bonauen. dicit q̄ cruci in qua christus pepēdit exhibet honor in obsequ'm reuerentie qui est honor venerationis et etiā honor adorationis in testimoniū virtutis t famulatū cōplacentie. Crucem quippe illā xp̄i veneramur t etiam adoramus. sed in hoc est dīa quia honor venerationis t reuerentie exhibet cruci ipi tā quā instrumēto nr̄e salutis. sic t clauis tē. Qué admodū reuerentiaz exhibemus sacramētis q̄ ē i eis aliquō nr̄e salutis causalitas. Honor aūt adorationis offert ipi cruci christi ratione crucifixi: nemo'em intēdit ei placere vel aliquid impetrare abea. sed ei qui in ea affixus fuit t sic debet ei id est crucifixo adoratio latrie Vñ ecclesia crucez xp̄i adorādo alloquit cā tā q̄ rōnalē t intelligentē. d. O crux aue spes vnica hoc passionis tpe auge pijs iusticiā

reiſcꝫ dona veniã. Que tamẽ ſolius dei z dñi ieſu eſt dare. ſ. veniã z iuſticiã augere: z ideo ſic crucem adoramus non rõne ſui ſed ad crucifixũ intentionẽ referendo. Ita cꝫ loquendo de cruce ipa xpi ſolũ incꝫtuz eſt cruentata z ad xpm ptinẽs: adhuc maior honor debeꝫ matri xpi cꝫ cruci tali rõe ſm Tho. qz cũ ꝟiunctio ad xpm ſit cauſa honoris vbi eſt maior coniunctio ad xpm ibi debet eſſe maior honor: ſed ꝟiũctior eſt xpo mater xpi cꝫ crux xpi: ḡ maior honor debeꝫ matri. Secus ſi loquimur de cruce rõne crucifixi cui debeꝫ latria. ſed nõ matri: quia latria deo ſoli debeꝫ. Iuxta illud Deut. vi. z Luc. iiij. Dñm deũ tuũ adorabis z illi ſoli ſeruies. ſ. cultu latrie. Sz qz hũanitas xpi eſt ꝟiũcta dinitati. Jõ cruci fixo latria debet exhiberi. Vñ dama. dicit Adorak caro xpi cuz incarnato deo verbo non ꝓpter ſeipam: qz creatura eſt ſed ꝓpter vnitã ei dinitatẽ. Hec ille. Mater aũt xpi pura creatura eſt: licz excellentiſſima. z iõ non debet ipa latria adorari ſed ẏpdulia.

Tertio ꝙz mõ põt crux xpi ꝟſiderari vt eſt imago xpi crucifixi repñtans figuram xpi extenſi in ea: z hec põt eſſe in quacũcꝫ materia pura lapidis: ligni: auri: vel argẽti zc. Et vt ſic. ſ. tancꝫ imago xpi adoranda eſt eadem adoratiõe qua chriſtus: vicz latria: qz vt ait Dam. li. iij. Honor imaginis referꝛ ad ꝓtotypũ. i. figuratũ: ḡ idẽ ẽ adorare imaginẽ z eũ cuꝰ ẽ imago. Sic ḡ ipe crucifixus adorak adoratiõe latria: ita eiꝰ imago incꝫtũ repñtat xpm adoratione latrie adorak ꝓpter ipm xpm deũ crucifixũ Vñ ſic maior eſt honor q̃ exhibeꝫ cruci vt pote imagini xpi cꝫ beate ẏgini: qz illi latria: huic ẏpdulia debeꝫ. Vñ xpus adorak vt deus in imagine crucifixi. Maria non vt deus ſed mater vera dei. z ſic infra deũ tñ ſup oẽm creaturã verbo nõ vnitã vnione pſonali: hoc eſt ſub xpo ſup oĩa alia creata. Sed o. Nunq̃d igitur peccant hũ q̃ videnk certe multomagis z deuotius beatam virginem in veneratiõe hre cꝫ xpm Nam plericꝫ deuotiores z pmptiores ſũt ad ieiunandũ ſabbatũ in honorẽ virginis z vigilias feſtiuitatũ eius. Et ad dicendũ officium virginis ampliori reuerentia cꝫ faciant in ieiunijs z officijs feſtiuitatum chriſti: z amplius feruẽt in deuotiõe veneracionis beate ẏginis cꝫ xpi. Rñdeꝛ ſm Antho. floꝛ. in ꝙrta pte ſũme q̃ tales magis ex ſimplicitate mouenk cꝫ ſcientia. vñ licz nõ deberet fieri. Quia tñ ſm Damaſ. Honor matris in filiũ redũdat: patientiã habet xpus huius ſimplicitatis: ſane etiã credere poſſumus q̃ vult deus ꝑ ſuũ ſpm ſctñ inflãmare multos ad virginis mris deuotionẽ ſpecialem: vt ꝑ eius merita ſalutem ꝟſequank z alĳ eoꝝ exẽplo ad deuotionẽ virginis inducank. Bonus quippe filius dñs ieſus vult honorari ſuã matrez deuotione z veneratione maḡ: qz ipſe ſcit q̃ quicq̃d impendik matri: non niſi ꝓpter xpm ex ea natũ fit zc. Ad tertiũ q̃ſitum ſ. vtrũ plus teneak hõ diligere ẏginẽ bñdictam cꝫ ſeipm. Rñderi põt ſm Bonauẽturã ſup. iij. circa di. xxix. Et ꝟcor. Rodonenſis: vt etiaz habeꝫ in ſũma aſtexana. q̃ beata virgo maria rõne dignitatis gratie z ꝟceptionis nobiliſſime incꝫtum eſt mater dei eſt ſup nos z ſupza oẽm creaturam licz ſm ꝟformitatem nature eſt iuxta nos tancꝫ pura homo. Et qm̃ dilectio reſpicit ſilitudinem: honor aũt hũiliationẽ. Hinc eſt q̃ dilectio eius generalr ſub dilectione ꝓximi ꝟtineꝫ cꝫuis veneratio eius alĳs ꝑponak: quia ei debeꝫ ẏpdulia. Verũtamen eſt q̃ ſpeciali affectu ab oĩbus ipſa diligi debet. Sed tñ quãtũcũq̃ aliqua creatura magno affectu ſit amanda ꝑ ꝑus ipſa charitas ordinat animũ ad diligendũ ꝑ ꝓpriam ſalutem. Hec Bonauentura. Vñ patz quia eam tantũ debemus diligere vt ꝑ eius amore incꝫtum eſt mater dei: z ꝓt teſtimoniũ eoꝝ que ſunt fidei. ſ. q̃ eſt ẏgo imaculata z ſimilia: debemus nos morti exponere zc. Ad quartũ queſitũ: ſcz quali adoratione z deuotione debeat beata ẏgo venerari. Rñdeꝛ ſm oĩm theologoꝝ ſniam ſup. iij. diſ. ix. q̃ adorationis tres diſtinguunk ſpẽs. Prima dicik latria que ſoli deo debeꝫ. Eſt ergo latria reuerentia z ſeruitus deo debitus rõne ſue ſũme maieſtatis z bonitatis: vn de ſi creature exhibeꝫ honor deo debitus eſt idolatria. Secũda dicik dulia que debetur creature incꝫtum eſt imago dei. vñ dulia eſt honor q̃ debeꝫ ſanctis. Tertia dicik ẏpdulia a gre

cis ad ꝙper qd̄ est supra: z dulia q̄si supior dulia: z hec debet creature p̄cellenti sicut est caro xp̄i z aia eius. Nam humanitas xp̄i si ꝯsideret in ꝑsonā se sola: ōnē ei ydulia. Secus si ꝯsideret vt ꝯiuncta diuinitati: qz sic debet ei latria ꝙpter vnitā diuinitatē. Deniq; vt patuit ydulia debet etiam ligno crucis in qua xp̄s pependit: q̄a fuit instrumentū nr̄e redēptionis. Modo de beata virgine sciendū est q ipa est ꝑsona sanctissima z in ꝑtū est mater dei: ē creatura excellentissima: z idcirco debet ipsi duplex honor. Primo q̄dē in ꝑtū ipsa est ꝑsona sancta debet ei dulia. Scdo ꝙpter in ꝑtuz est mater dei debet ei ydulia. Hec ꝑm petr̄ aureoli in suo cōpendio li. v. Ecc̄lia eā excellentius venerat quotidie officium celebrans z ipam laudans in horis canonicis: z primas festiuitates p annū ipsi scz b. virgini instituendo z ordinādo. Pater itaq; ꝯ amorosa affectione debet hō beatā ꝙginem laudare z exorare z veneranbiliter colere: qz citra deū z dn̄m iesum xp̄m sup̄ oēm creaturā: sup oēs angelos: sup oēs sanctos ap̄los ꝙphas martyres: ꝯfessores: z ꝙgines ⁊c. vtpote beatissimā reginā mūdi: genitricē dei veri. O vere gloriosa dn̄a excelsa supra sydera merito tibi seruire debet sūmo affectu om̄is hō z cūcta creatura: quia qui te creauit z oīa sacro ptulisti vtero pro cunctoꝝ salute ⁊c. vere beato teste Hiero. in sermone de assumptione. Quicq̄d humanis potest dici ꝙbis minus est ꝯ laus z dignitas tua meretur nec sufficit lingua tuas enarrare ꝙtutes. Felix vere es sacra virgo z om̄i laude dignissima: quia ex te ortus est sol iusticie xp̄s deus noster ⁊c.

Articulus secūdus q sicut beata Maria p nobis obtulit xp̄o dn̄o sacrificia deuota obseqūe q cordis: oris: operis: z tpis: ita et nos debemus marie deseruire.

Quantū ad secundū q misteriū vicz obsequiose deuotionis: de qua ipa ꝙgo brissima laudatur z beatificat in euangelio cum dicit Beatus venter qui te portauit z vbera q̄ suxisti: vere beatissima z laude digna fuit: re hec deuota obsequia marie dei filio exhibita vicz xp̄m deum portare: parere: virgineo vbere lactare: casto amplexu fouere z enutrire p mundi salute. Aduertendum autem q ipsa beatissima ꝙgo maria p totius humani generis salute z beatificatione obtulit seipam in ancillaz z pmptā famulam dei filio: cum ait: Ecce ancilla dn̄i fiat mihi ꝙm verbum tuū. (scz o angele dei Gabriel) vt scribit Luce. i. Et ideo iure sibi vendicauit z obligauit p hoc totum genus hūanū: vt sicut ipsa obsequiū deuotū z seruitiū debitum exhibuit christo deo: z seipsam totā in sacrificiū famulat⁹ z obsequiū deuotissime obtulit p generis hūani redemptione z salute. Jta et q̄libet homo debeat vt teneat obsequia z seruitia deuota ipsi scz virgini matri dei exhibere z seipm in sacrificio laudis z cultus deuotissimi offerre. Notandū vero ē q gl'iosa virgo maria quadruplici sacrificio seipsam obtulit in seruitiū z obsequiū deuotū ipsi christo deo nostro p generis hūani salute: ꝙter quod z nos hoīes debem⁹ ei quadrupliciter deseruire: deuoto quoq; obsequio z cultu sacrificare. Primo quidez deuoto sacrificio vel obsequio cordis Scdo sacrificio z obsequio oris Tertio totius corporis. Quarto totius tpis vt patebit ꝑsequendo. Primo itaq; beata virgo fuiuit nobis in xp̄o z p nostra salute seipsam obtulit deuoto sacrificio vel obsequio cordis z anime. Et hoc m'tipliciter. Primo q̄dē plena fide credendo in xp̄m dei filium: de qua dixit Eliza. Luc. ij Beata que credidisti q̄m ꝑficient in te q dicta sunt tibi a dn̄o: vt nēpe testat Aug. nisi maria credidisset z ꝑius fide xp̄m ꝯcepisset nequaq; in ventr̄e suscipere potuisz

Unde p fidem de corde mundo seruiuit maria: qua filium dei suscipere p mūdi salute meruit. Deniq; tempe passionis xp̄i in ea sola fides ꝑmānsit: quia fugientib⁹ discipulis ipsa stetit iuxta crucē Joh. xvij. Et quia mundus simul cepit esse cum fide mediatoris: q̄m Adā dixit: Hoc nunc os ex ossib⁹ meis ⁊c. vbi ap̄s dicit Eph. v. Sacr̄m hoc dico magnū in xp̄o z ecc̄lia

ꝓterea mūdus ſimul etiā finiet cum fide Luc.xviij. Cū veniet filius hominis putas inueniet fidem in terra.q.d.nō. Unde niſi tpe paſſionis xpi ꝓmanſiſſet fides in beata virgine mūdus tunc finitus fuiſſet. O igitur felix dei mater:o benignitas virginis que ſua fide mundū tenuit: ſua fide mūdum ſeruauit:ſua fide chriſtum concepit z protulit mūdo: z ſua fide diſcipulos chriſti z omnes p ꝙſequens nos a damnatione liberauit. Secūdo ſeruiuit maria p nobis xpo firma ſpe ꝙſenſū deo pbendo Salutē quoꝫ hoīm ſperādo in fide chriſti ꝓfuturam. Unde dixit angelo Luc.i. Fiat mihi ſm verbum tuum. Deniqꝫ ipa ſola ſpes remanſit in tempe paſſiōis chriſti qua ſperauit certitudinaliter chriſtum reſurrecturū:vt dicit Augu. Cm aūt per fidem marie: z ꝙſenſum initiata eſt ſalus mūdi:vt ſcz digna hrē ſuſcipe ſaluatorez ſeculi quē ꝙſenſū ipſa in certa ſpe deo obtulit:iō ſua ſpe mūdū virgo ſibi obligauit

Tertio fuiuit nobis maria de corde ſuo ardētiſſima charitate deū diligēdo p quā charitatē deum attraxit: z vt ita dicam diuinū cor vulnerauit: vt erga hoīem ſūme dilectionis beneficium exhiberet in incarnatione z paſſione. Unde ipſi virgini dicit deus Cant.iiij. Vulneraſti cor meum ſoror mea ſponſa vulneraſti cor meuz. Et in huius ſignum cum ipſa pacienti chriſto in cruce aſtaret voluit poſtꝫ iam mortuus eſſet chriſtus deus: vt pūte ipſa beata virgine cor z latus xpi tranſſigeret ab vno militum lancea tc. Joh.xix. Nam cū xps in hac tranſſixione nullam penam ſuſtinuerit:vtpote qui iam obierat z corpus mortuū nō ſentiebat.voluit tamē in ſignū amoris in corde vulnerari:vt hec pena fieret ſolius virginis matris aſtantis que tā vehemens fuit in anima eius ex doloris compaſſione z gladio z tam ſenſibilis in corde.citra mortez quāta fuiſſet in chriſto corpaliter ſi ſuppoſſet. Unde pre nimio dolore ipſam illico obyſſe credendū eſt niſi diuino miraculo fuiſſet ꝓſeruata. Sic ꝙ in ſignum ſummi amoris quo vulneratū cor chriſti attrahebatur a vulnerato corde marie ad paſſionem z generis humani redemptionē ex nimia charitate mutua voluit chriſtus coram matre in corde vulnerari:vt cor maternū amore chriſti languidū z tranſſixum declararet. Et quantum charitas chriſti z ei⁹ matris nobis ad ſalutem ꝓfuerit demonſtraret:quia vicz de⁹ nos hoies p̄cipue ꝓpter ſuam matrē quaz de noſtro genere elegit diligeret: z p eius amore ꝓncipalius ac ex ꝙſequēti p ipſam nos redimeret. Ideo ipſa ait illud Eccl. xxiiij. Ego mater pulchre dilectionis.i.diuine z agnitionis z ſancte ſpei tc. Quarto fuiuit nobis maria de corde intime cōdolendo z cōpatiendo chriſto paſſo:quia eius aiam doloris ptrāſiens p nobis gladius imolauit. Unde Criſoſ.in ſermone de paſſione dicit ſic:In paſſiōe chriſti duo videbant altaria. Unū in pectore marie. Aliud in chriſti corpore chriſtus carnez p nobis z ſanguinem maria imolabat ani mā. Optabat quidez ipa cum chriſto ſanguinem ſuum fundere: z corporali morte redēptionis conſūmare miſteriū. Sz hoc ſolius ſūmi ſacerdotis.i.chriſti erat ꝓpitiglum:vt nos de ſanguine ſuo in ſancta inferens redimeret. Coopabatur tamē plurimū ſm modū ſuū ad ꝓpiandū deū ille maternus affectus q mater peteret: filius ꝓbaret: pater donaret. Filius enim ſcz de cruce ad pectus z vbera matris ſupplicantis. Pater vero ad crucē z vulnera chriſti interpellantis reſpiciebat. z ſic ſalus vicz hominis patre ꝓpiante fiebat. Hec Criſoſtomus. Quinto fuiuit nobis maria deuoto corde noſtram redemptionem deſiderando z ꝓmouēdo. Ex quo deſiderio ꝓpriam animā doloris gladio vulneradam obtulit:vt patuit. Et inſuper preto mūdo ſūme dilectum vnigenitum pro noſtris ſceleribus morte z ſanguinis effuſione ſatiſfacieudnm obtulit hoſtiaz z oblationē ſuauiſſimā deo patri:qua maius p nobis dare nō potuit. Cm Apoc.i.ſcribit. Dilexit nos.ſ.xpus z mr eius:z lauit nos ſ.ipe ieſus a pctis nris in ſanguie ſuo.ſ.ō ẏgie mre ſūpto. Deniqꝫ ꝓterea b. ẏgo maria deuotiſſimo corde ꝓtulit nobis in ſuo ꝑdulci xpo nato panem celeſtē z potū vite eterne.i.corpus z ſanguinē chriſti in ſacramento quo paſcimur ad ſalutem eternam: dicente ſaluatore Johis. vi. Caro

mea vere est cibꝰ: ⁊ sanguis meus vere est potus: q̃ man. meã carnẽ ⁊ bibit meũ sanguinẽ habet vitã eternã. Sexto seruiuit nobis maria de cordis ⁊ aĩe sue potentijs: vicz mẽoria: intellectu: volũtate: ⁊ cogitatiõibꝰ oĩa ad salutẽ nostrã necessaria misteria hauriendo: ꝓseruando: ꝓferendo ⁊ manifestando. Vñ Luc. ij. Maria ꝓseruabat oĩa verba hec ꝓferẽs in corde suo Conseruabat inq̃ in mente vt postea tpe suo manifestaret aplis ad p̃dicandum p mundũ p salute hoĩm oĩa misteria fidei xp̃i: sicut exponit Beda. Septimo seruiuit nobis maria de corde ꝓfunda bũilitate deũ inclinando ⁊ mitigando erga genus hũanũ: vt p eoꝝ salute hũanare. Vñ Aug. in ꝑmone de assũptione dicit sic: O vere beata bũilitas marie q̃ deũ hominibus peperit. vitam mortalibus edidit: celos innouauit: mũdum purificauit: paradisum aperuit: animas ab inferis liberauit. O vere gl'iosa marie bũilitas que porta paradisi efficit: scala celi ꝓstituitur: per quam descendit deus ad terras. Hec ille. Ecce sacrificia marie. Debemus itaq̃ ⁊ nos deuoto obsequio marie deseruire de corde. Primo offerendo ei veram fidem qua ꝑfiteamur eius virginitatem in ꝓcepcu ⁊ partu ac post partũ. Et quicq̃d credit sancta ecclesia: quia sine fide impossibile est placere deo: vt testat aplus Heb. xi. Secũdo debemus offerre spem: vt cõfidamus de pietate ⁊ virtute ac potestate eius: quia in ipsa omnis gratia vie ⁊ veritatis: oĩs spes vite ⁊ virtutꝫ. Eccl. xxiiij. Ideo canit ecclesia dí. Salue regina misericordie vita dulcedo ⁊ spes nostra. i. nostre salutis. Tertio debemus charitatez vt quilibet catholicus dicere possit illud Sap̃. i. Sup salutem ⁊ spẽm dilexi eam. Et certe diligenda est maria vt rediligat nos: quia ipsa dicit Prouerb. viij. Ego diligentes me diligo. Vnde Cant. i. Recti diligunt te. Oĩs igitur iusti debent eam diligere ⁊c. Quarto debemus compassionis deuotionem ⁊ pietatem recordando de xp̃i doloribꝰ ⁊ matris eius meroribꝰ. vnde Eccl. vij. Honora patrẽ tuũ. s. deũ ⁊ gemitus matris tue. s. marie quẽ habuit sub cruce xp̃i: ne obliuiscaris ⁊c. ꝑter qõ ꝓsulica deuotis: vt hõ quolibet die saltez. xv. p̃r noster. ⁊ xv. Aue maria dicat ⁊ poret p xp̃i passione ⁊ eius matris compassiõe. Et ꝑm qõd dicit ludolfus libro de vita xp̃i Et asserũt deuoti sic faciẽdo p annũ cuilibet vulneri christi cedit vnũ pater noster: quasi p annua pensione. Et cõtinuando xv. annis cedit pro qualibet gutta sanguinis xp̃i vnũ. s. pater nr̃. Nam vt scribit in metro. Septuagintaq̃nq̃ quatercent milia q̃nq̃. Tot ferꝝ xp̃us p nobis vulnera passus. Et in anno tot ꝓsiliter p̃ nr̃ resultant ex quotidiano q̃denario. Quinto debemus beate ꝑgini deuoti cordis desiderijs ⁊ pleno aĩo seruitio ipius nos mãcipare Eccl. vi. In oĩ aĩo tuo accede ad illam: ⁊ in oĩ virtute tua cõserua vias eiꝰ ⁊ inuestiga illam. s. orando ⁊ studẽdo p̃dicando ⁊ laudando. Et subdit. Decor eĩ vite est in illa. s. gr̃e in p̃nti ⁊ gl'ie in futuro Et vincula illius. i. ꝓuicia quibꝰ ad sua obsequia nos cõstringimus alligatura salutaris. eo q̃ trahũt ad salutem: ⁊ extrahũt de peccatis. Hec ibi auctoritas. Sexto debemus iugi ⁊ frequẽti mẽoria cogitatu ⁊ intellectu beneficia nobis ab ipa impẽsa reuoluere: ⁊ mentis oculũ ad eã dirigere ⁊ ꝓferre ac ptractare de his q̃ ad eius ptinent gl'iam ⁊ honorez: qz vt dr̃ Sap̃. vi. Cogitare de illa sensus est ꝓsũmatus ⁊ q̃ vigilauerit ad illã cito erit securus. Vñ Anſ. Assidue roganda est maria vt ⁊ congratulatio beatitudis eius sit semp apud nos ⁊ cõpassio miserie nr̃e semp sit apud eã. Hec ille. Septimo debemus b. ꝑgini deuoto corde bũilẽ reuerentiã. Ne vicz coram oculis suis aliq̃d mali cogitare aut sentire audeamus: ne forte oculos sue misericordie purissimos a nob auertat: qz vt scriptũ est Abachuc. i. de filio ⁊ mr̃e. Mũdi sunt oculi tui ⁊ ad iniquitatẽ respicere nõ poteris. Sed debemus bũiliter timere ne ipsam offendamus: qz ꝓceptũ ẽ Leuit. xix. Vnusq̃sq̃ patrẽ suũ. i. deũ: ⁊ mr̃ez suã i. b. mariã timeat. Siccz bũilit ipam debemus reuereri: caput discoopiendo genuq̃ flexo adorando: sicut boni famuli ⁊ ancill'e faciũt dñe sue regnie. Vñ abbas Eckebertus dí. Creatoris inq̃t matrẽ ois creatura magnificet ⁊ eius regie maiestati se

indinēt celū ꝛ terra ꝛ oēs q̄ hītant in eis. Hec ille. Et sic claret quō de corde debea mus deuotū obsequiū sacrificare b. marie

Capīm. II. qualia seruicia vel sacrificia exhibuit maria de ore.

SEcūdo principali/ ter vt p̄mīsi b. ỽgo deuote fuiuit et obsequiū p̄stitit xp̄o p̄ toto gñe hūano in sacrificio oris. Sunt aūt vij. p̄cipua sacrificia oris offerenda deo a gñe humano. Juxta illud ps̄. Septies in die laudem dixi tibi sup̄ oīa iudicia iustificationis tue. Septies ait dixi. i. septē sacrificia oris obtuli sup̄ oīa iudicia tua. i. omnia alia sub hec septē cōprehendendo. Sunt aūt hec septē p̄cipua sacrificia oris q̄ eliciunt p̄ ordinē ex cantico ỽginis Magt.

Primū est magnificatio scz dei de q̄ ps̄ Magnificate dñm mecū et exalta. no. ei⁹ in idip̄m. Hoc fecit maria in oris sui sacrificio cū p̄ incarnatiōe dei magnificauit deū d. Magnificat aīa mea dñm: p̄pter q̄d hō dz ipam magnificare ꝛ superexaltare ac glificare p̄ alīs sanctis q̄d facit Eccl'ia canēdo: Sancta inq̄t et imaculata ỽginitas q̄bo te lau. efferā. i. extollā: ne. qz quē ce. ca. nō pote. r. gre. ꝓtu. Secūdū sacrificium oris deo exhibendū obsequiose et deuote est iubilosa dei laudatio: de q̄ ps̄. Libera me de sang. de⁹ deus sal. m. et ex. ling. mea iusticiā tuā. Exultabit. i. exultanter laudabit. vñ subdit. Dñe labia mea aperies et os m. an. la. t. Hoc fecit maria cū ait. ỽ. ỽsu. Et exultauit spūs meus in deo sa. m. Debemus igit̄ ꝛ nos hoīes Mariā exultantē cū suo filio ꝛ in filij op̄ib⁹ vicz nr̄e salutis laudare exultanter. Ūñ canit eccl'ia: Tu scz ỽgo maria regis alti ianua ꝛ porta lucis fulgida vita data p̄ ỽginem gentes redēpte plaudite. s. in voce exultationis. vñ idem ps̄. Viderūt oēs fines terre salutare dei nr̄i. s. in quo spūs marie exultauit cū dixit: In deo scz salutari meo. subdit. Jubilate g̃o is terra: cantate ꝛ exultate ꝛ psallite. Tertiū sacrificiū oris est ꝓfessio q̄ fit p̄r̄iā hūilitatē ꝓfitendo ꝛ cū q̄s hoīm habet peccata fatendo in ꝓfessione coꝝ sacerdote: sic q̄z diuinā iusticiā que petīm nō relinq̄t impunitū cōmendando: sicut faciebat sanctus Esdras vt patz li. b. eius p̄mā ix. c. cū dicebat: Dñe deus meus ꝓfūdor ꝛ erubesco faciē meā leuare ad te q̄m iniq̄tates nr̄e multiplicate sunt nimis sup̄ caput nr̄m ꝛ creuerūt vsq̄ ad celū. Et infra. Dñe deus isr̄l: iustus es tu. s. in puniendo nos p̄ petis: sic ꝛ manasses sua petā ꝓfitebat ꝛ deū iustū in iudicijs suis q̄bo ip̄m affligebat cōmendabat. ỽ. Paralip. vltō. Sed qz brā ỽgo maria nūq̄ peccauit. tñ vtiq̄ hoc genus laudis de sua hūilitatis ꝓfessiōe exhibuit deo p̄ nr̄a salute cuz dixit: Respexit hūilitatem ancille sue: ecce em̄ ex hoc beatā ꝛc. O mira hūilitas marie ꝛ ỽtuositas qz cū esset sanctissima ꝛ oīum ỽtutū plena nō loquit̄ de alia ỽtutis plenitudine cp̄ de hūilitate quā respexit dñs. Debemus g̃ ꝛ nos in obsequio virginis ꝓfessionē facere deo ꝛ ipsi petā nr̄a ꝓfitendo: p̄cipue in ei⁹ laudib⁹ p̄parādo ad eius festa. Ūñ in cōi ꝓfessione q̄tidiana solet eccl'ia dicere: Cōfiteor deo oīpotenti ꝛ b. marie ỽgini ꝛ oībus sctis. q. d. ꝓfitēs. Sic fateor petā mea coram deo ꝛ b. virgine vt ipsam laudez ꝛ ipsa intercedat p̄ me ꝛc. Quartū sacrificiū oris est gr̄arūactionis q̄d obtulit maria cū in cantico subiūxit: qz fecit mihi magna q̄ potens e ꝛc. Debemus ꝛ nos g̃ deo gr̄as agere ꝛ beate virgini p̄ bñficijs nobis impensis p̄ ipam. vñ Aug. ait. O brā maria q̄s tibi valeat digne iura gr̄az ꝛ laudū p̄conia impendere: que sola succurristi mūdo p̄dito. q. d. nullus ꝛc. Quintum sacrificiū oris est bñdictio. s. diuini nois. Juxta illud ps̄. Bñdicite omnia opa dñi dño ꝛc. Hanc fecit maria p̄ gñe humano gr̄as agendo in cantico cū subiūxit: Qui potens est ꝛ sctū nomen ei⁹. Ecce nomen dñi benedicit cuz sctū ꝛ potissimū edicit. Debemus g̃ ꝛ nos bñdicere deū ꝛ matrē ei⁹ mariā ac nois eoꝝ sicuti ꝛ eccl'ia solet in fine horaꝝ dicere: Bñdictuz sit inq̄t nomē dñi nostri ihesu xp̄i: ꝛ nomē ỽginis marie in eternū ꝛc. Et certe p̄ hec benedictionē a deo ꝛ mre eius ꝓsequemur: q̄d pbat tali rōe. Si em̄ abrae dixit deus: Bñdicā benedicentib⁹ tibi: ꝛ maledicā maledicentibus tibi. Gen. xij. Et etiam Jacob dixit Gene. xxvij. Qui maledixerit tibi sit ille

maledictus: z q̄ bñdixerit tibi bñdictiōib repleat. Hoc dixit per os sc̄i Jsaac pr̄iarche spūsc̄tūs: ꝯtinagis ista credēda sūt de b. ꝟgine z eā bñdicentib. Denicz angelus gabriel eā bñdictā pnūciauit d. Benedicta tu in mlieribꝫ: z silr sc̄ta Elizabeth in visitatione: z ex hoc celebre nomē angelus in eccl̄ia: z spālē gr̄az pphie Elizabet ꝟsecuti sunt: vt ptz in euāgelio Luc̄ ij. g̃ sequit q̄ q̄ eā bñdicūt a deo pmerebūt bñdictiōis ptcipationē. Juxta illud ps̄. Bñdicentes ei hereditabūt terrā. Male dicēres aūt dispibūt: vt sunt heretici: blasphemi: pagani z̄c̄. Sextū sacrificiū oris ds oratio. Juxta illd ps̄. Sacrificiū laudis honorifi. me illic. i. in laude oz̄ois iter s. ad p̄riam q̄ itinere oñdaz salutare dei. i. filiū dei z matrē ei⁹ p quā oratus est de⁹ p̄ salutē in medio terre. Hoc sacrificiū oz̄onis subiūxit b. ꝟgo p plona gñis hūani di. Et mia ei⁹ a. pgenie in pge. ri. e. q̄ in oz̄one mia dei petit q̄ oib mediāte maria q̄ est m̄ mie p̄stat timētib deū. Jtaq̄ debemus z nos ħ sacrificiū offerre deo z m̄ri ei⁹. i. exoz̄onis interpellationē: ꝓpter qd̄ in huius signū eccl̄ia in letania sc̄oꝝ tribus vicib interpellat mariā vt oret p nobis. p mo dicit: sc̄tā maria ora p nobis. scdo dic̄ sc̄tā dei genitrix ora p nobis. tertio dicit: sc̄tā ꝟgo virginū ora p nobis z̄c̄. z ħ ad significandū q̄ corā sc̄tā trinitate ipa babz ius z ptātem p nobis impetrandi. z ideo eā debemus exorare in oi necessitate. Hic Beda ait: Exoranda ē clementia saluatoris iugiter vt btē m̄ris ei⁹ mēoriā dignos nos faciat venerari. s. p⁹mia consequenda

Septimū sacrificiū oris est mirabiliū dei enūciatio seu p̄dicatio: de qua ps̄. Cōfitemini dño z inuocate nomē eius narrate oia opa z mirabilia eius z̄c̄. Hoc sacrificiū fecit maria in reliq̄s cantici versibus vsq̄ in finē di. Fecit potentiā in brachio s. Disp. sup. z̄c̄. Deposuit poten. z̄c̄. Esurientes ipleuit bo. z̄c̄. Suscepit isr̄l. s. hūanam naturā assumēdo ex gente isr̄l recordatus mie sue. Sicut locutus est pmittendo ad abrā z̄c̄. Debemus g̃ z nos p̄dicare et enūciare mirabilia dei opa facta in beata ꝟgine p nr̄a salute: vt q̄ deū beato ventre portauit: lactauit: ꝟgo peperit: z silr̄ia z̄c̄. vñ z eccl̄ia t̄les laudes in honore ꝟgis freq̄ntat in officio d. Que terra pontꝰ iethera colūt adorant p̄dicant tri. re. mach. cla. marie bajulat. Cui luna sol z oīa deꝰ. p tpa p fusa celi gr̄a ge. puelle viscera z̄c̄. z sic ptz.

Capm. III. quō b. maria sacrificiū seruituris exhibuit christo de corpe p nobis.

Tertio b. virgo seruiuit xp̄o p nobis de sacrificio et obsequio totius corpis vt claret p singl'a mēbra discurrēdo. Hā de auditu nob fuiuit q̄n āgelicā salutationē suscepit p xp̄i icarnatōe. De ocul' p nobis lachrymādo ex pietate in passiōib xp̄i: q̄ cū flente xp̄o in istavalle miserie z ipa flebat. Et etiā q̄ ꝟpatiēs būane nr̄e captiuitati deū cū lachrymis p liberatione gñis būani exorabat. Hūc q̄z fuit q̄tidie intuendo nr̄as necessitates m̄no oc'o: vt fidelissima aduocata subuenire pata. Jtē de naso nob fuiuit q̄n i locū fetidū mōtē. s. caluarie ubi erāt p'a cadauera p nr̄a salute ascendit: z sb' cruce stetit atq̄ cū filiū ð cruce deposituꝫ suscepit z in oscula ruens facie eius spurq̄ fetidis iudeoꝝ maculatā extersit. z sic fetoꝛ spurozꝝ sustinuit. Jtē de labijs z lingua fuiuit cū dixit: Ecce ancilla dñi. z iterū gr̄as agēs: Magt inqt aīa mea dñm. O q̄ suauissima: o q̄ vtilissima fuerūt nobis ꝟginis labia z lingua q̄ tā efficacia p̄tulerūt ꝟba: vt mox deꝰ in vterꝫ ei⁹ descenderet z nos saluaret. vere fructuosissimuꝫ ꝟbū marie q̄ sanauit vna platione ꝟsensus totū genus hūanū cum ait. Fiat mihi sm ꝟbū tuū. Denicz q̄tidie nobis fuit maria in celo labijs z lingua intercedendo.

Jtē de dentib nobis seruiuit q̄n ipsi fuit dentes candidi: et eburnei more nutricis masticauerūt cibū puulo ihesu q̄ datus est nobis in cibū vite z redēptionē. Jtem de collo z gutture fuiuit q̄n xp̄m filium collo m̄no pendentē amplexādo gestauit. z cōsilr̄ de brachijs z hūeris q̄n xp̄m portauit in egyptū: vel q̄n reduxit de egypto: cū em̄ ia. ptunc xp̄s erat etatis aliq̄ntulū. p fecte: vtpote septē vel octo annoꝝ sm hystorias. Profecto cū tam longū iter nō ꝟueniat tali puero pagendū sed m̄no est brachio repoztatus. Credit g̃ q̄ nō paꝝ fati-

glīū hūerūt brachia marie in supportando xp̄m tanto itinere: sed oē tale dulce ei erat p̄ filiū dilectiōe: z zelo salutis humane zc̄.

Itē de manib⁹ fuiuit xp̄m balneādo puerū alligādo: z tunicā sibi faciēdo: de vberib⁹ ꝑgineo lacte alendo. De pectore ītima dilectiōe astringēdo z fouēdo. Item de sanguīe mīstrando ꝓ̄ē purissimā: de q̄ formarer. ss. xp̄i corpus alimentū nr̄e salutis zc̄. Denicz de visceribus z vtero xp̄m ix. mēsib⁹ portādo. Vñ canit ecclia: Btā viscera marie ꝑginis q̄ portauerūt. ꝑis filiū

Sed z de pedib⁹ fuiuit filiū portando z in triduo req̄rendo. Ecce qz ꝑ nr̄a salute b. virgo seipam in obsequiū xp̄i deuote sacrificauit z ipendit. Idcirco ꝓpt̄ hmōi fuicia videt ipsa petere mercedē a nobis per ꝓphaz Zach. xi. c. d. Si bonū videt in oculis vr̄is afferte mercedē meā. Si nō: q̄escite. sczvt saltē malū ꝑ bono: z odium ꝑ dilectione nō rependatis offendendo. Debemus g̃ charissimi ꝑ mercede fuiturā b. ꝑginis rependere fuiturē: vt scz singula nr̄a a pctō coberc̄edo mēbra: offeram⁹ i ei⁹ honorē caput inclinādo ad adorādū. Oculos ad deuotas lachrymas in exoratione eius fundēdū. Auditū ad audiēdū g̃tant eius laudes z p̄dicatiōes. Vñ Bern̄. dicebat: Nil ita me delectat sicut de maria audire ꝑmonē. Itē offeramus nasū pauperes ferid⁹ ꝑ amore ꝑginis visitādo. os z gutt. Vigilias festiuitatū ei⁹: z sabbatū diē ieiunādo: linguā laudando: pectus sincere amando: manus ad pauperes extendendo. z q̄d ad cultū b. ꝑginis ꝑtinet faciendo vt ei⁹ imagines ornādo: lūinaria ꝑparādo z silia. atq; pedes nr̄os offeram⁹ i honorē ei⁹ ecclias sub noīe ei⁹ visitando. Nā reuera: vt scribit Eccl. vi. Exiguū in ope ei⁹ laborabis: z cito edes de g̃natōib⁹ illi⁹. q. d. Modicus labor respectu frucus sue fuicutis. z Prouer. viij. Btūs hō q̄ audit me i. obedit mihi. z q̄ vigilat obsequendo ad fores meas q̄tidie. q̄ me inuenerit: inueniet vitā z hauriet salutē zc̄. Denicz debem⁹ etiā charissimi q̄tidie bñdicere singla mēbra marie q̄bus fuiuit xp̄o vt in singlis mēbris reportemus bñdictionez ab ea. Et h̄ facere debemus deuote p̄ singula salutando salutatiōe angelica coā imagine ꝑgīnis genuflectendo. Et post salutationē dicēdo: O gl̄iosa ꝑgo dei mr̄ adoro z bñdico te z oia tua sctissima mēbra q̄b⁹ ꝑ nr̄a salute fuiuisti dño iesu xp̄o. Sicut dictabit deuotio magistr̄a fmo. Dicūt em̄ q̄ exp̄ti sunt z testant q̄ a viris sctis audierūt q̄ vix pōt inueniri modus ali⁹ defuiēdi ꝑgini ꝑ modū q̄tidiane pensionis q̄ tantū cōplaceret: sicut modus p̄fatus.

La. iiij. quō b. maria exhibuit se ꝑ nobis xp̄o in obsequiū toto tpe

Darto vt premisi

q obsequiū deuotionis ꝑ nobis obtulit b. ꝑgo ipī xp̄o de toto tpe: qz vicz totū tps vite expēdit ipa b. ꝑgo in seruitio dei z pmotiōe salutis humane orando: p̄tēplando: laborando: z quicqd faciendo. Et pnūc ipa in celo vsq; ad finē mūdi nō desinit seruire multipl̄r nobis miserrimis z indignissimis pctōrib⁹ intercedēdo z aduocando. licz id cape mēs hūana nō sufficiat nec lingua enarrare valeat. Et p̄terea debemus nos q̄ oi tpe deseruire nō possumus: saltez certis tpib⁹ ei⁹ obsequio mancipare nosipsos: vt saltē ad eius festa solēnisanda debite ꝑparemur per pnīam: ꝓtritionē: z ꝓfessionē. Sciēdū em̄ nō nisi p̄ ipam habet redire homo ad festū eterni gaudij. vñ Eccli. xiij. A luna signum diei festi. Nam luna est maria: dies festus dies eternitatis. Hinc Naū. i. Celebra iuda festiuitates tuas z redde altissimo vota tua iudas ꝓfitens interp̄tat. z significat fidelē ꝑp̄m cui iubet vt celebret festiuitates: scz xp̄i z marie ac sctōr̄. Et dicit festiuitates tuas. i. ad cōmodū tuū institutas. Denicz debem⁹ in q̄libet hebdomada saltē vno die spāli⁹ b. ꝑgī deseruire. z hec ꝓueniētissime ē dies sabbati quā ecclia spāliss̄ime deputauit b. ꝑgini. Si q̄rit q̄re dies sabbati p̄cipue sit ꝓsecrata b. ꝑgini. Rñdet q̄ pl̄es sūt cāe. Pria ꝓpt̄ recordationē martyrij ꝑgis z ei⁹ mediatiōis. Sic em̄ p̄ xp̄i passiōe ꝓsecrata ē dies veneris: ita p̄ mr̄is cōpassiōe succedēs dies sabbati q̄ mediat int̄ dñicā diē resurrectōis z diē pas. xp̄i. eo q̄ b. ꝑgo maria nr̄e salutis est mediatrix.

Scōa cā ꝓpt̄ stabilitatē fidei q̄ in ista die in ipsa sola ꝑmansit: discipul̄ cūctis fcādalum patiētib⁹ ex morte z passione xp̄i iesu

Tertia huiꝰ rō: qꝛ vt referꝝ in miracuꝛ/
loꝝ hyſtoꝛiꝭ ertā Anᵒ.tali die multotiēs
legit beata ỽgo miracula feciſſe ⁊ bñficia
pcōꝛib⁹ ꝑſtitiſſe. Nā ⁊ apud grecos ꝯſtā/
tinopoli fuit q̄dam imago b. ỽginis ante
ipſam q̄ꝫ velamen pendens qō miraculo
ſe a nona ſexte ferie diuina ỽtute ſe apien
do recedebat: ⁊ poſt nonā ſabbati redibat
Cuiꝰ hec rō: vt.ſ.oñderet q ꝑcipue tꝛi die
b.ỽginis facies pcōꝛib⁹ oꝛantib⁹ intende
bat. Propter qō greci illū diē ſolēnē duxe/
rūt. Deinde ꝯſuetudo illa ad latinos trā/
ſiuit cū tū ad hoc: vt vicꝫ illa die ſpecialis
honoꝛ beate ỽgini exhibeaꝝ. Q igiꝝ oēs
eam veneremur ⁊c.

Articulus.iij. q̄ libet fidelis inducit̄ ad deuote ſeruiendum marie.xij.rationibus.

Uantū ad tertium
q̄ miſteriū ꝓncipale.ſ. gꝛoſe indu/
ctionis. Nota q̄ ꝑm numeꝝ.xij.
ſtellaꝝ in coꝛona capitis b. ỽginis deſcꝛi/
pta Apoc.c. xij. poſſumus ad pñs diſtin/
guere.xij. ꝑcipuas rōnes q̄ inducunt vnū/
quēq; fideleꝫ ad deuote ſeruiendū b. ỽgini
⁊ colendū maxīa veneratione ipam tanq;
gl̄ioſiſſimā celi reginaꝫ. ⁊ oꝛdinare poſſu/
mus has rōnes in tꝛib⁹ q̄ternaꝛiꝭ. Nā
ꝓmus rōnū q̄ternaꝛius accipiꝝ ex ꝑte dei
Scōs ex ꝑte ipius ỽginis benedicte.
Tertius ex ꝑte hoim.
Prima ratio diuine ꝑceptionis.
Secūda diuine actionis.
Tertia diuine redundationis.
Quarta diuine glozificationis.
Quinta ratio dignitatis.
Sexta ratio pietatis.
Septima ratio auctoꝛitatis.
Octaua ratio officioſitatis
Nona ratio recōpenſat ionis.
Decima ratio recupationis.
Undecima ratio acquiſitionis.
Duodecima rō celeſtis remuneratiōis
Prima tꝛaꝫ rō ꝺ: diue ꝑceptiōis: qꝛ ꝺs
ꝑcepit ſuā matꝛē honoꝛari Exoꝺ.xx. Ho
noꝛa patꝛē.ſ. deū ⁊ matꝛē.ſ. ſpūalē. i. mariā
vñ ꝑ pſ. aiꝛ ſpūſctūs: Adoꝛate ſcabellum
pedū eiꝰ qm̄ ſcrm̄ ē. Caput q̄ ꝑe xp̄i diui/
tas eſt. pedes q̄b venit ad nos ē būanitas
cuiꝰ ſcabellū ꝺ: ỽginalis vterus in q̄ rece/
uit. Hoc ſcabellū adoꝛauerunt tres magi
qñ ꝓcidentes adoꝛauerūt xp̄m ⁊ matrem
eius Matḥ.ij. Hoc debemus ⁊ nos ado
rare ⁊ honoꝛare obſequiꝭ vt poſſimus vi/
tam eternā theſauriſare. Proinde Eccl̄i.
iij. Sicut qui theſauriſat: ita ⁊ q̄ honoꝛifi/
cat matꝛē ſuā.i. mariā. Juxta h̄ thema ꝑ/
dicare potes: Primo de debita honoꝛifica
tione. vide qōnem ꝑmo articulo quā vis.
Itē ſcḋo de modificatione. Ex.ij. articulo
Tertio de inductione. Ex h̄ tertio articu
lo ⁊c. Scḋa rō diuine actionis: quia cū
oīs actio dei ⁊ dñi ieſu ſit nr̄a inſtructio
exq̄ ipe deꝰ b. ỽginē honoꝛificauit ⁊ eidē
obſequiū ſeruituꝛis ꝑbuit debemus ⁊ nos
ipſam honoꝛificare ⁊ ſibi deſeruire. Si di
cas vbi fecit deus hec ꝑdicta? Dico q̄ deꝰ
honoꝛauit b. ỽginē ⁊ tota tꝛinitas cū p an
gelū honoꝛifice ſalutauit ⁊ bñdixit ꝺ. aue
g̃ plena ꝺo.t.⁊c. Sed ⁊ filius dei xp̄s verꝰ
deꝰ ei obſequiū.xxx. ferme annis exhibuit
ſicut ſcribiꝝ Luc.ij. Deſcenditq; cū illis ⁊
ſubditus erat illis. ſ. miniſtrādo ⁊ obediē
do ꝑ oīa. Tertia rō diue redundationis
qꝛ quicq̄d reuerētie mr̄i exhibeꝝ. redūdat
in filiū: ⁊ ecōuerſo: qꝛ ꝓpr̄ xp̄m deū natū ex
ỽgine ipa: veneratiōis cultus fit ỽgini et
in ỽgine mr̄e xp̄us honoꝛaꝝ. Unꝝ Eccl̄i.iij
Qui ſuſtinet eū. i. mr̄i dei obſeq̄ntes erūt ſan
cto. i. xp̄o q̄ eſt ſcrūſcōꝛ Dañ ix. vñ hiero.
in ſ. de aſſū. Nimiꝛ ait honoꝛ matꝛemus
eiꝰ eſt q̄ natus ē ex ea ỽgine. Nulli dubiū
q̄n totū ad gl̄iam xp̄i ꝑtineat q̄cq̄d digne
eius genitrici impenſum fuerit ac venera
bil̄r exhibitū. Hec hiero. Propterea btūs
hildelphonſus aiꝛ ſic: Ut fiaꝫ ſuꝰ deuotꝰ
filij gn̄ati. i. xp̄i: fideliꝛ appeto fieri ſuꝰ ſue
genitricis. ⁊ vt cōprobet ſuꝛe dño in teſti
moniū q̄ro ſup me dñiū mr̄is eiꝰ. Sic em̄
redūdat in filiū qō impendiꝝ mr̄i. ſic ⁊ trā
ſit honoꝛ in regē q̄ deferꝝ in famḷatū regi/
ne. Hec ille ⁊c. Quarta rō diue gl̄ificati
onis: qꝛ ꝑ ipſam b. ỽginē ⁊ in ipa ⁊ ex ipa
gl̄ificaꝝ pr̄ ⁊ filius ⁊.ſſ. qꝛ in ỽgine ſūma ꝑ
dicaꝝ gl̄ia tꝛinitatis ſcriſſime: q̄ in ipa req̄
euit. vñ pſ. Magnus dñs ⁊ lauda. nimis
in ciuitate dei noſtri in mō. ſan. eius. Licꝫ
q̄ꝑe in oī creatura ſit deus magnus ⁊ lau
dabilis nimis. Tñ noiatim ꝺ: in ciuita e
dei noſtri que eſt maria: de qua ſcribiꝛ

Gl'iosa dicta sūt de te ciuitas dei. Alchuinus. In hac ciuitate ꝛ in hoc mōte magn⁹ dñs ꝛ laudabilis nimis. imo audacter dico maior ꝛ laudabilior ꝯ in oib⁹ creaturis Qui em̄ celo terraꝫ non capitur huius vtero clausus est: dicat qui melius sentit. In nullo quippe mihi videt maior scilicz et amabilior deus ꝯ q se hūliauit homo factus nec vnꝯ laudabilior ꝯ q fact⁹ est clementior qui omipotētiam suā maxime pcendo manifestat. Propterea bene dr de maria. i. Lox. xi. Mulier. id ē maria gl'ia est viri. i. xpi Jōocz Bern̄. Ex ipa inqt accepit fili⁹ dei carnis substātiā veniꝫ tota trinitas gl'iam. Quīta rō dignitatis qz būssima ꝟgo maria post filiū est dña vniuerse creature. Un̄ maria syriace interpꝛtat dña Bern̄. An nō dña est oim quoꝝ fil⁹ eius est dñs. s. creaturaꝝ. Qui g̃ bonorat beatā ꝟginē tanꝯ oim dñam et mr̄ez mie ac gr̄e secure pōt petere a dño mīaz et gr̄am. Sexta rō pietatis vicz saluifice qz p marie pietatē habem⁹ saluari Unde hic q̄o occurrit. vtꝝ vicz dei mia saluifica p matris xpi merita hoib⁹ singl'aritēr cōcedat. Rūdet ꝑm docto. q sic. ꝛ h̄ oñdit.

Prio rōe qz mia dei saluifica dat̄ pncipaliter p xp̄m quasi p originē vñ effluit: deinde p mr̄ez quasi p singl'arē impetratrīcē ꝛ mediatricē. Un̄ mgr̄ sniaꝝ li. iij. di. i. Et ibidē Bonauē. ar. ij. q. ij. dicūt q mia dei saluifica maxie facta ē hoib⁹ p xp̄i incarnationē sine qua nec p̄cedētes p̄res vete. nec sequētes saluari potuerūt nisi vicz in fide mediatoris hoc ē xp̄i. vt dicūt Augusti. Greg⁹. ꝛ ycordit oēs doc. Sz qz incarnatō xpi facta ē p mr̄ez ꝟginē Jgit̄ misericordia facta hoi a xp̄o deo ē p mariaz ꝟginē tanꝯ per singularē mediatricem et impetratricez. Propter quod de beata virgine cantur. q ipsa est mater gratie ꝛ mater misericordie ꝛc̄. Secundo ostendit exemplo scripture. quia dom̄in⁹ iesus pendens i cruce quādo recōciliauit humanā naturā suo patri in sanguine suo. dixit tūc matri cōmittendo sibi iohannē. Ecce inquit fili⁹ tuus. Joh. ix. quasi per hoc insinuet ꝑm Bern̄. ꝛ quosdam glosatores. q beata virgo debeat de suis fidelibus curare tanꝯ de filijs sibi in persona iohannis recōmēdatis p misericordia saluifica obtinenda apud deum Tertio ostenditur aucte dicēte ps. xlvij. Suscepim⁹ de⁹ misericordiā tuā in medio templi tui id est marie in qua deus habitauit vt in tēplo. Hinc dicit Criso. de prerogatiua marie sic: Jdeo inquit tu mater dei ꝓordinata fueras ab eterno vt quē deus per suā non posset saluare meraz iusticiā. tu per tuam saluares pietatē ꝛ miscōiā. Itē ignaci⁹ in epla ad mariā. Jmpossibile est saluari peccatorē nisi per tuū o virgo auxilium ꝛ fauorē ꝛc̄. Septima ratio auctoritatis in celo ꝛ ptātis. Un̄ Bern̄. Data est inqt tibi o maria omnis ptās in celo ꝛ in terra vt quecunꝯ volueris valeas impetrare. Nā p salute famulantiū sibi non solū potest filio supplicare alioꝝ sanctoꝝ more sz etiā pt̄ filio aucte mr̄na impare. Un̄ ecclesia sic orat eā: Dōstra te esse mr̄ez sumat p te p̄. quasi dicat ꝟgini impiose ꝛ mr̄na aucte supplica p nobis filio Octaua rō officiositatis qz beata ꝟgo ad hoc officiū est in celo ꝓstituta vt sit apud filiū aduocata nostra ꝛ in manu eius sit omis salus nostra. debem⁹ g̃ ei seruire quia ipa ꝓcurat negocia salutis nr̄e ꝛ petitiones nr̄as vt fidelis aduocata. Unde canit de ea ecclesia: Eya ergo aduocata nostra ꝛc̄. Possumus g̃ merito dicere ei illud Geñ. xlvij. Salus nr̄a in manu tua respiciat nos tm̄ dña nostra ꝛ leti seruiemus dño nostro regi xp̄o vicz. Est aūt duplex salus nr̄a i manu btē virginis scz salus vite p̄ntis ꝛ future. Un̄ Prouer. ix. Per me mīltiplicabūt dies tui quo ad primū ꝛ addent tibi anni vite quo ad fm. Narrauit quidā, sanct⁹ hō q cū quidā religiosi cantarent Salue regina ꝛ dicerēt Eya g̃ aduocata. Uiderūt p̄lies ipam matrē dñi ante filij p̄ntiaz p̄sterni tanꝯ se ostendat fidelē aduocatā et p totius ordinis cōseruatiōe ac fratruz salute p̄cari Jtaq; charissimi debem⁹ marie nostre aduocate seruire vt ipsa preces et sacrificia nr̄e seruitutis ei exhibita offerat in ꝓspectu diuīe maiestatis ꝛ intercedat p nobis. Un̄ Bern̄, sup cātica di. Nō possūt sūme trinitati displicere exenia que cunꝯ manib⁹ marie tam digne gerule cōmittunt. s. offerēda. Nā ipa p̄ces suoꝝ ser

uor offert in cōspectu diuine maiestatis.

Et Lassiod. in li. collationū dic: Tota inquit salus hūani gn̄is ꝓsistit in multitudine gratie marie z fauoris Dona rō recōpensatiōis. qz em̄ maria ꝑ nobis seruiuit vt patuit scdo articlo. z qz ꝑ ipam z in ipa z ex ipa habuit mundus habz z habiturus est oē bonū. qz ipm dei filiū xp̄m q̄ ē oē bonū z sūme bonū z sine q̄ nil bonū Lu. xvij. Nēo bon⁹ nisi sol⁹ de⁹: iō debem⁹ ꝑ recōpēsatiōe z gr̄az actiōe marie deseruire. Hā ꝓfecto mūd⁹ pōt dicere illud Sap̄. vij. Venerūt mihi oia bo. pt̄ cū illa. s. ẏgie maria. Idcirco Anshel. li. oro. nū di. O felicissima maria q̄d dicem⁹: q̄liter te laudem⁹: cui tū tibi debem⁹ cū per te ad gl̄iaz q̄cūq; puēturi sum⁹ pueniem⁹: ꝑ te liberati existim⁹. s. a damnatōe. ꝑ te ē li q̄d boni sum⁹: si q̄d possum⁹ z q̄cq̄d habem⁹ Hec z pl̄a Anshel. Decima rō recuperatiōis qz ꝑ mariā restitutū est nob q̄cq̄d ꝑ adā pdidim⁹. Vñ dixit angel⁹ Lu. ꝑmo. Inuenisti gr̄az apud dn̄m. s. pditā ꝑ hoiez ꝑmū. ꝓterea Rich. de scō victo. dicit sic: Per marie puerpiū r̄cepit gen⁹ humanū qđ in ꝑmo pente amiserat. recuperauitq; honorē quē pdiderat. qz deiect⁹ ē ille q̄ ꝑmū pentē deiecerat. i. diabolus z erectus ē q̄ deiect⁹ fuerat. i. hō. Sz q̄liter hoc Hō em̄ cū in honore eēt nō intellexit: reiectaq; simplitudie dei silis fact⁹ est iumentis Ecce q̄le dedec⁹: isz ꝑ mariā de⁹ factus est hō z hō de⁹. Ecce felicior recuperatio Hec Rich. Undecia rō acq̄sitiōis qz qui seruit marie acq̄rit multa bona ꝑ ipam z lucrat etiā in pn̄ti. Prio q̄dē a pcis p̄fuationē Eccl̄i. xxiij. Qui opank i me. i. ꝓterme. s. mr̄ez di. mō peccabūt. z q̄ audit me n̄ confundet. s. i die iudicij q̄m asta bo. ꝑ eo corā filio meo. Scdo acq̄rit deuotionē et ẏginis ac filij ei⁹ dilectionē. Prouer. viij Ego diligētes me diligo: isz q̄ diligit a matre diligit z a filio z ecouerso: z ꝑ pns a tota celesti curia Tertio acq̄rit gl̄iaz z honorē: honor em̄ ē fore de familia celestis regie marie. Eccl̄i. xv O buiabit illi. s. sibi seruienti q̄si mr̄ honorificata z exaltabit illuz apd ꝓrios suos z̄c. Quarto spūalē iocūdatiōez. qz maria iocūda ē aie ad cōfabulandū. Sap̄. viij. Erit allocutio cogitationis z tedij mei. Hā vt dicit phs. Facilē⁹ comes i via ꝑ vehiculo ē itineris. Quinto acq̄rit vite hui⁹ ꝓspationē. Prouer. iij. Lōgitudo vite i dextra e⁹. i. marie fuiēz. et in sinistra ei⁹ diuitie z gl̄ia Sexto i oi necitate z pic̄lo subuentionē Bern̄. Sileat miaz tuā o btā ẏgo q̄cūq; te i suis necessitatibus inuocatā sibi memīt defuisse

Septio vbi breuit cōprehēdā oē bonuz Prouer. xviij. Qui iuenit mlierē bonā. i. mariā iuenit bonū z hauriet iocūditatē a dn̄o z̄c. Duodecia rō celestis remūeratiōis. qz btā maria remūerabit i celo sibi seruientes mltipl̄r. Prio q̄dē gl̄iosa sua pn̄tia z facie q̄ plēa ē gr̄az Hester. xv. Jō Apoc. xxij. Seruiēt ei z videbūt faciē ei⁹ O q̄s iubilosū videre faciē marie. Scdo gl̄ie honore z magnificētia. i. Re. ij. Quicūq; honorificauerit me gl̄ificabo eū. qui aūt ꝓtemnūt me erūt ignobiles. Tertio gaudioz suoruz cōicatiōe z gl̄ie illustratione splēdidissima Sap̄. viij. Scientes q̄m mecū cōicabit de bonis suis Quarto spēali ornatu z gl̄ia qua ꝑ alijs discernūt q̄ sunt serui marie Sicut em̄ videm⁹ i regia curia q̄ serui regis z regine certis notabilib⁹ clenodijs deauratis ornati procedūt ꝑ q̄ cognoscūt fore serui regis vt regine z spēali purpura vestiti ābulāt z̄c. Jta in curia celesti serui xp̄i z marie specialez gl̄iaz hēbunt refulgētē. Vñ Prouer. vlti. Oēs domestici ei⁹ vestiti sunt duplicib⁹. Domestici marie sūt fideles serui ei⁹ q̄ ꝑ mariā vestiūt duplici stola p̄cipua. s. aie z corpis. Quinto suauissima sui ardoris fragrātia Cāt̄ico. i. In odore vnguentoz tuoz currim⁹ adolescētule. i. aie fidelit̄ seruiētiū dilexerūt te nis Sexto societate z familiaritate assidua z letissima. Apoc. iij Ambulabūt mecū i albis qz digni sūt Et qz ẏgo btā sp̄ē cū agno. i. xp̄o: iō hi sequūt agnū q̄cūq; ierit Vñ ps. Adducēt regi. i. xp̄o ẏgies p⁹ eā. i. mariā seq̄ntes: ꝓxie ei⁹ id ē aie q̄ aꝓximāt marie ꝑ amoris deuotionē: afferēt tibi i leti. z exulta. z̄c. Septimo qđ sūmū ē remūerabit filij sui diuinitate z gl̄ioso fructu vētris sui ꝓterea ipsa ẏgo btā depingit i eccl̄ia filiū tenēdo i vlnis: quasi ad dādū illū z exhibēdū seruitoribus suis. Jō ipa ait Eccl̄i. xxiij. Transite

ad me oēs q̄ diligitis me z a gñatiōibus meis adiplemi. s. oi bono celestis fruitōis a gñationib⁹. i. a diuitate z hūanitate filij mei zc. Hic ps. Ecce hereditas dñi: filij merces fruct⁹ vētris. Propt̄ qđ assidue ei seruiēdū ē z ipaz bñdicere debem⁹ ac fructū vētris ei⁹. Etem̄ videm⁹ qz de re valde cōmēdata z laudata libenter solēt homies illi q̄z res ipa ē dare cōmēdatorib⁹ suis sicut patet ō vino bono z hmōi. Hoc to libēti⁹ dat maria his q̄ laudāt z cōmendādo benedicūt fructū vteri sui. O itaq; aīa fidel' serui marie. ipam lauda: ipaz q̄ti die bñdic z adora vt consequaris omnia bona in p̄nti z in futuro Amen.

Pars scda libri. xij. de securitate subuentionis btē marie qm̄ ꝓmptissia q̄z sit suos adiuuare.

Quere regi pro nobis z libera nos de morte. Scribūt ꝑba ista Hester. xv. ca. Que qđē ꝑba docēt nos homies ꝓfugere z recurrere ad btāz ꝑginē mariā i necessitate. Nā frātr hec ꝑba demādauit Mardoche⁹ siue nūciauit ipi Hester regine vt loquerel' regi Asuero z sua intercessione liberaret pp̄m iudeoz̄ a morte z interfectiōe quā pcurauerat aman studiose vt. s. deleret z periret gēs iudeoz̄ vt claret itu enti hystoriā libri hester. Spūaliter autē hec ꝑba p̄nt esse pp̄li xp̄iani ad btām virginē ꝓfugiētis in piculis z in omi necessitate z angustia: ipam q̄z deprecantis. d. O gl'iosa regina maria vnica spes nr̄a z aduocata gñis nr̄i Loq̄re tu regi sec'oz̄ immortali z inuisibili deo vicz xp̄o tuo filio p̄dulcissimo. p nobis. s. intercedēdo z libera nos ō morte. s. dānatiōis etne. Hoc q̄p pe optime ꝓgruit mister: o figure: qz si auertim⁹ aman erat q̄ pp̄m dei pdere volebat. Sz q̄d significat aman qđ interp̄tatur fm Hiero. i interp̄tationib⁹ termioz̄ seu noim hebraicoz̄. i. iniqu⁹ seu coangustans z cōprimēs zc. Certe diabolū significat qui est tot⁹ iniqu⁹. qz mendax est et p̄r ei⁹. Jo. viij. et ipe est coangustās z comprimēs genus hūanū p varios laq̄os viciozum vt pdat trahēdo ad morte suppliciorū gehēnaliū zc. Jte si ꝓsideramus mardoche⁹ erat q̄ supplicabat di. Loq̄re regi p nobis. s. tu regina. et qz mardoche⁹ fm eundē Hiero. interp̄tat amare ꝓterēs vl' amara ꝓtritio. ideo bñ significat hoiem ꝓtritū z de pctis penitentē vt talis supplicādo accedat ad btām reginā mariā sciēdo. qz teste ps. Cor cōtritū z hūiliatū deus nō despiciet z p ꝓsequēs nec dña maria mr̄ dei. Preterea Hester qđ interp̄tat ascendēs vel eleuata fm Hiero. optime significat mariā q̄ vt canit eccl'ia eleuata est sup chozos angeloz̄ ad celestia regna. Sz attēde cui debeat supplicare z interceder. hec regina hester. qz regi asuero: qđ interp̄tat brītudo ōbozem merito significat brītudis dñm iesum xp̄m: apud quem btissima regia maria debet intercedere p toto mūdo ne diabolus pdere valeat suo iniquo machinamēto pp̄lmq; xp̄ianū p̄cipitet in inferni. pfundat zc. Sz qm̄ charissimi sacro teste eloqo diabol⁹ non dormitat sz circuit ꝓtinue trā z pambulat eā. s. vt pdat aias i gehēnā Job. i. ꝓpter qđ beatus ap'ls petr⁹ totius xp̄ianitatis a xp̄o ꝓsecutus vicari⁹ z caput: oēm pp̄lm xp̄ianū hortat di. p̄ma ep'la cano. ca. vl. Sobrij estote z vigilate qz aduersari⁹ vr̄ diabol⁹ tāq; leo rugiēs circuit q̄rēs quē deuoret cui resi. for. i fi. Idcirco oib⁹ ꝓsulēdū z adhortandū dignū extio vt ad matrē dei mariā fiducialiter oīs etas z sexus recurrat generis hūani: qz ipa est spes salutis nostre ipa regia mie: ipa aduocata eccl'e xp̄iane: ipa mr̄ gr̄e: mr̄ venie q̄ nos defendit ab hoste. vt canit in officio eccl'ie sic di. Maria mr̄ gr̄e mr̄ mie tu nos ab hoste p̄tege i hora mortis suscipe: qđ canticū frequētatur q̄tidie. O itaq; cūcte fideles aie. O q̄ devoti estis marie. O viri z mr̄iercule. senes et verule: iuuenes z adolescentule. O q̄q; terrigene sil' in vnū diuites z pauper zc. ad mariā venerandā accedite: ipi lachrymose supplicate: z vna mecū O sctā ꝓgregatio in btē ꝑginis gl'iam z laudē dicite verba preaccepta in themate: sez loquere regi. p nobis intercedēdo vicz apud p̄ssimū z dulcissimū dñm iesū O clemēs o pia o dulcz maria mediatrix salutz nr̄e libera nos ō morte gehēne. Et āt vnusq; fidu

cialius ⁊ securi⁹ ac deuoti⁹ ad btāz ꝑginē mariam recurrat ⁊ in quacūcꝫ necessitate eidē supplicādo ipām colēdo ⁊ venerādo accedere debeat: et spe firmiori in ipa confidat ac eidem deseruiat: ⁊ in patronā spe cialissimā ipam peligat Sciēdo qm ipsa de morte eterna liberare valeat ⁊ in omni necessitate subuenire parata existat Idcir co de hoc in pmi parte acturi tria miste/ria utilia annotabimus.

Primū dr misteriū securitatis
Secundū dr misteriū qualitatis
Tertiū dr misteriū ꝓfortabilitatis

Articulus primus q seruire beate Marie deuotecꝫ ⁊ debite eam venerari est certissimum et securū signū salutis eterne

Circa primum mi/ c iteriuz questio occurrit talis: Utrū hō ex hoc ipso q seruit btissime ꝑginī marie possit eē securus ⁊ certus de cōsequēda futura btitudie ex ipi⁹ meritis ⁊ intercessiōe. Arguere potes q non quia scriptū est Eccs. ix. Sunt iusti atcꝫ sapientes ⁊ opera eorū in manu dei sunt et tamen nescit hō utruz amore an odio dignus sit sed omnia in futurū seruantur incerta. Hec ibi. ergo videtur q seruire beate virgini vel quōcunꝫ ipam colere et inuocare sicut et alia quecunꝫ opera bona non ponāt necessitatem salutis eterne cōsequēde ⁊ per cōsequens ex hoc non pōt esse certus homo vel securus. Sed in contrarium est. quia dicit Bern. sup missus ē. Sileat inquit miseri cordia tua O beatissima ꝑgo maria quicunꝫ in suis necessitatib⁹ te inuocatā memimit sibi defuisse. Cum ḡ beata ꝑgo misericorditer omib⁹ eam inuocantib⁹ famulis suis adest Et eius ꝓces ac intercessiones non potest xp̄s cōtemnere quin exaudiat. iuxta illud. iij. Regū. ij. Pete mat̄ mi necꝫ enī phas est vt auertam faciem meā ergo sequit q cuis homo sit peccator dūmodo deuote seruiat marie que est mr̄ misericordie et gratie securus esse poterit q non ꝓbit ꝙ salutē in hora mortis cōuersionis gratiam et misericordiaz interuentu marie obtinebit et sic saluabit Ad questionē igit respondēdo: Nota q fm sniaz cōcorditer omniū theologoꝝ doctoꝝ supiij. circa. di. xxvi. homo pōt asecurari ⁊ certificari q nō peribit: sed eternā btitudinē obtinebit. qua drupliciter. Primo qdē per cōditionalem dei ꝓmissionē. Et hoc modo credunt in sacra scriptura mlta verba diuina intelligi debere vicz sub cōditione. vt si sic feceris vel penitentiam egeris et perseueraueris. iuxta illud Math. iij. Pniam agite: appropinquabit regnuz celorum. et Lu. xiij. Amen dico vobis nisi penitentiam egeritis omnes simul peribitis ⁊c. Et sic cōsimiles scripturas intelligē Et vt clarius pateat aliquas ꝓducamus scripturas consimiles. Nimirū semel air deus ad Noe ante diluuiuz. Erūt inquit dies hominis centum vig.nti anni Genes. vi. et tamen non fuerunt nisi centum sed intelligitur supple si homo perseueraverit in hac malicia. sed si eam dimiserit erunt plures. si autem creuerit malitia hominū erunt pauciores. Item Esa. xxxviij. dixit per ꝓphetā Ezechie regi de⁹ Dispone domui tue q̄a morieris ⁊ nō vines. et tamen non est factum ita. sed intelligitur si sic ꝑseueraueris. et q Ezechias non sic perseuerauit: sed vertit faciem suā ad parietem ⁊ fleuit. sicꝫ quindecim annos eidem domin⁹ adiecit. Item Jone dominus precepit vt predicaret adhuc. xl. dies et Ninive subuerterur et tamen non ita euenit. sed intelligitur si perseueraverit in malo ⁊ penitentiā non egerit Preterea in nouo testamento christus dixit discipulis suis omnibus. Gaudete ⁊ exultate quia nomina vestra scripta sunt in celis Luce. xij. Et tamē iudas qui fuit discipulus non ē saluatus. sed intelligit si ꝑseueraueritis in hac gra vocatiōis. Similiter et vita eterna ꝓmittit oib⁹ baptisatis Jo. iij. Nisi quis renatus fuerit ex aqua ⁊ spiritusancto non intrabit in regnū celoꝝ ḡ a ꝓtrario Si quis renat⁹ fuerit intrabit in celū. et tamē defacto nō omes intrāt ḡ intelligitur dictum cum condītione: scz si benefecerint et perseueraverit in tali fide formata charitate: licet xp̄s absolute et sine cōditione dixerit fm litterā. Qui inqt

crediderit z baptisatus fuerit saluus erit Dar. vlti. tamē cum cōditione voluit intelligi scz si pseuerauerit. Vnde Dat. x. ait: Qui pseuerauerit vsqz in finē hic saluus erit. Et isto mō primo vicz sub conditione promissionis dei quilibet certus esse potest z securus de sua beatitudine. eo q deus infallibilis veritas est in promissione Vñ sm Rich. ō media villa sup. iij. sniā. di. xvij. q. i. ar. iij. cuius deus nulli homi debitor existat saluti: z hoc necessitate coactionis vel imutabilitatis absolute. Tamē necessitate imutabilitatis ex promissiōe liberali vel ordinatiōe. eo q liberaliter ordinauit z promisit se daturū gratiā penitētibus z petentib iuxta illud Lu. xi. Petite z accipietis ꝛc. Et Joh. xvi. Amē amē dico vobis si quid petieritis patrē in nomine meo dabit vobis ꝛc. hoc modo necessariū est aliqualiter dari a deo penitēti homī gratiā z pseueranti gliam Secūdo mō potest quis certificari de salute per cōiecturā probabilē z signoz expimentalez cognitionē. vt quia expitur se deū diligere: verba dei audire: bonā voluntatē habere p omnia z p xpo mori desiderari: et sic ō alijs signis. talis certitudo dicit spei audacia et cōfidentie que opponit titubationi. qz vt dicit mgr in. iij. di. xxvi. Spes est certa expectatio future beatitudis ex dei gratia z meritis pueniēs Isto mō fideles securi sūt et ꝓfitūt firma spe de largitate dei ꝓcepta se habituros vitam eternā per bonoruz opeꝛ merita. Vnō legit q sctūs Hylarion abbas cū constitutus ppe mortis articulū trepidaret cepit dicere O aīa mea egredere quid dubitas. lxxvij. ānis seruiuisti dño iesu in heremo. quid ḡ times ꝛc. Dagnā itaqz spei fiduciam et certitudinem dat homini bona opatio qz dicente athanasio in symbolo: Qui bona egerunt ibunt in vitam eternā: qui ꝓ mala in ignez eternū. Tertio modo potest quis certificari de salute z securari ip̄ ifallibilem sciaz et absolutā certitudinaliter cognitionē. Et hec non habet cōmuniter in via nisi cui reuelatū fuerit ex spēali gratia sicut pluribz sanctis legit id fore spēali gratia reuelatum. Talē certitudinez habent in purgatorio exītes. Et sit q fuerunt in sanctoꝝ patꝝ limbo ante xpi liberationem vt dicit petrus aureoli in suo cōpendio Quarto modo potest quis certificari certitudine nude cognitiōis diuie ac secure tentionis. z hoc modo certi ac securi sunt de beatitudine sancti in patria per lumen glorie speciale infusum a deo

Ad ꝓpositam igit questionē Rñdet per ꝓclusionē bipartitam talez. q cultus honoris z seruitiū debite exhibitū beate marie cuius securari hoiem non habeat de salute inuariabili necessitate z absoluta cognitione: tamē spem certā et maximā fiduciam infert indubitanter de ꝓsequēda btitudine probabilis et expimentalis signi cōditione. Hec cōclusio patet quo ad primā ptem quia vt tactum est homo in hac vita de cōmuni lege certus esse nō potest infallibili certitudine de salute nisi fuerit specialiter alicui reuelatum. Propterea Eccs. ix. Nēo scit vtz amore an odio dignus sit. Nemo incp̄ scit infallibili z absoluta certitudine scie de lege cōmuni. sed bene potest scire quis ꝑmo vel scōo modo supra dicto. Et q hoc soluit obiectio in principio questionis facta. Proinde Bern. in sermōe de septuagesima ait sic: Nescit hō vtrū amore vel odio dignus sit. qz in vita ista certitudinē electionis nō habet sz spei fiducia consolatur nos ne dubitatiōis huius anxietate cruciemur propter hoc data sunt signa quedā z indicia salutis manifesta. vt quibus certitudinem negat deus causa sollicitudinis. s. ad bene operandum vel fiduciā prestet causa ꝓsolationis Hec Bern. Item quo ad scōam ptem conclusiōis sez q seruire marie sit certissimū expimētalez z securissimū signū salutis ostenditur tripliciter.

Primo auctoritatibus
Secundo rationibus
Tertio miraculis et reuelationib⁹

Primo inc̄ auctoritatib⁹ quia scriptum est Prouer. viij. et ecclia hoc accipit ō btā maria. Beatus homo qui audit me. sez in p̄dicatore docēte me colere: vel in paupere vociferāte z in noie meo petēte: vel q audit me. i. obedit mihi sequit Et qui vigilat ad fores meas quotidie. s. colēdo et venerādo me. Et obseruat ad postes ho-

ſtij mei ſcz eccl'iam meā frequētādo ⁊ me exorando. ſequit. Qui me inuenerit. id eſt adiutricem ſibi me cōpererit p debita obſequia: inueniet vitā. ſ. gratie ⁊ glorie ⁊ hauriet ſalutem a dño. Qui autē in me peccauerit ledet aiam ſuam. omēs qui me oderūt diligūt mortē. Hec ibi. Item Eccī. xxiij. Qui me audit non confundet ſcz in die iudicij quia aſtabo p eo coram filio. et qui operant in me. id eſt ꝓpter me vel ad exemplū mei. non peccabūt: et q̄ elucidāt me. id eſt lucidū et purum a bomi peccato credūt me et ſic colunt me vitam eternam habebūt Hec ibi Nimiz tu homo peccator poſſes dicere: ego timeo quia in multis offendi deuz Sed audi ſcripturā et cognoſce quia beata maria potentiſſime reconciliat deuotos ſuos ad ſe cōuerſos teſte pſ. Loq̄t pacē i plebē ſuā ⁊ ſup ſanctos ſuos. id eſt deuotos famulos. ⁊ i eos qui conuertunt ad coz ſcz per penitentiaz

Item poſſes dicere multum timeo ne peream in morte per demonum inſidias ⁊ deceptiones. Sed contra hoc aduerte quid ſcribitur Sap. x. Jn fraude circūuenientium ſcz demonū illi affuit. ſcz maria ⁊ cuſtodiuit eū ab inimicis ⁊ a ſeductionibus tutauit illum ⁊ dedit illi claritatē eternā Hec ibi. Preterea poſſes dicere timeo q̄z mal⁹ ſū ⁊ q̄tidie pecco praua cō ſuetudine cōſtringor quomō ergo damnationē euadere poſſum. Sed contra h̄ pende ſcriptum Eccī. vi. vbi hortat ſcriptura vi. Jn omni animo tuo accede ad illam ſcz mariā colendā ⁊ in omni virtute tua conſerua vias eius. Jn nouiſſimis em̄ id eſt in tempe mortis inuenies requiē in ea decor em̄ vite eſt in illa ⁊ vincula illi⁹ alligatura ſalutis. id eſt medicina penitētie ſalutifere: quā beata maria ſuis deuotis infundit ſaltez in tempe mortis ne pereant per peccata. Secundo oſtendit rationibus: et licet ad id poſſent produci pluriſme rationes tamen amore breuitatis tantūmodo tres rōnes hic ponam Prima ratio accipit ex eo q̄ btā maria a maris ſtella denominatur. Unde ⁊ eccleſia canit dicens: Aue maris ſtella dei mater alma ⁊c. q̄re aūt hoc niſi vt ſignificetur q̄ ſicut in mari magno poſiti per ſtellaz maris diriguntur ad portum optatum. ita q̄ Mariam omnes homines ad eam conuerſi diriguntur ad portuz ſalutis eterne.

Hinc Bernardus ſup miſſus eſt dicit: O qui te intelligis in hui⁹ ſeculi pfluuio inter ꝓcellas et tempeſtates fluctuare ne auertas oculos a fulgore huius ſideris. id eſt marie ſi non vis obrui ꝓcellis. ſi ingurgūt venti temptationū. ſi incurras ſcopulos tribulationum reſpice hanc ſtellaz inuoca mariam. ſi iracundia aut auaricia ſi carnis illecebra nauiculam concuſſerit mentis reſpice ad mariā. ſi criminū ima nitate turbatus: iudicij terrore concuſſus baratro incipias abſorberi ⁊ deſperationis abyſſo: reſpice mariaz: in periculis: in anguſtijs mariam cogita: mariam inuoca. Et infra Jpam cogitās non erras: ipſa tenente non corruis: ipſa ꝓtegente non metuis: ipſa duce non fatigaris: ipſa ꝓpitia peruenies: ſcilicet ad portum ſalutis. Hec ille. Secūda ratio quia beata maria mater gr̄ie ⁊ regina miſericordie atq̄ mater ſalutis eterne appellat. vt canit eccleſia. Propterea Anſelmus li. miraculorum dicit ſic: O felix maria ſicut omis peccator a te auerſus ⁊ a te deſpectus neceſſe eſt vt intereat: ita omnis peccator ad te cōuerſus ⁊ a te reſpect⁹ impoſſibile eſt vt pereat. Hec ille. ergo ſequitur ꝓpoſitū.

Tertia ratio quia beata maria aduocata noſtra dicitur Et ideo Bernardus ſuper miſſus eſt dicit: O homo ſecurum habes acceſſum ad deum vbi mater ſtat ante filium ⁊ filiꝰ ante patrē: mr̄ oſtendit filio pectus et vbera. Filius oſtendit patri latus ⁊ vulnera. nulla ergo poterit eē repulſa vbi tot ꝯcurrunt amoris inſignia Hec ille. Si ergo nulla poteſt eſſe repulſa ergo ſequit q̄ ſeruire marie eſt certiſſimum ſignū ſalutis eterne conſequende. Tertio oſtenditur concluſio pretacta ex miraculis ⁊ reuelationibus. Nam refert Anſhelmus in libro miraculoz. Et hoc idem narratur etiā in libro qui intitulatur ſcala celi. q̄ quidam fuit princeps latronum qui quodam ſabbato cum veniſſet ad domū cuiuſdā mulieris pauꝑis vidit ieiunātes filias mulieris ⁊ etiam ipam mulierē et requiſiuit cur die ſabbati ieiunarēt A

illa respondit quia didici inquit a quodã sancto viro predicante q quincunq; ieiunat ob deuotionem beate marie in sabbatis merebitur confessionem facere in articulo mortis et non decedet sine gratia vere penitentie atq; damnationem euadet.

Tunc ille latro ait Et ego voueo beate virgini q ꝯdiu vixero diem sabbati ieiunabo qꝺ cum fecisset continue. Accidit post multos annos vt iste latro caperꝫ in scelere z sine dilatiõe decapitarꝫ ẽ. Ecce miꝫ ipm caput ꝑcisum cepit clamare cõtinue z dicere: Cõfessionẽ: cõfessionẽ: confessionẽ. Stupefacti homies q aderãt ad villã miserũt p sacerdote. Qui veniẽs caput ipm vniuit corpi z tũc latro ait: Hoc bonũ ad reuerentiã btẽ ꝟginis inqt feci i vita vt ieiunarẽ sabbatis. Et dũ facta de capitatione diaboli vellent rapere animã meã: affuit btã ꝟgo q aiaz meã nõ pmisit exire de corpore meo quousq; ꝓfitꝰ sim plene z ꝓfessus vt dãnationem euadere valeam z sic confessis omnibus peccatis suis ac postulatis deuote suffragijs mortuꝰ est. Porro homies hec videntes magnificauerunt deũ z laudauerũt christi clemẽtiã in btã maria virgine Ad idem facit miracl'm descriptũ de quodã Stephano iudice li. ix. p. ij. ar. iij. ℌ. penultio. Et sil'ia habes multa pte vltia huiꝰ libri Item miraculũ de quodã sacerdote in pago gallicano qꝺ scriptũ est li. iiij. p. i. ar. iij. in fine zẽ. Pla etiã alia miracla idipm attestãtia referũt a sanctis patribꝫ pstinis temporibus facta Sed qm manus domini non est abbreuiata his etiam nostris temporibus certa acciderunt miracula ad id fidẽ facientia Nimiꝫ fidedignis viris qui affuerunt z viderunt referentibꝰ didici q cum ad partes transalpinas Impator sigismundus bellando accessisset ꝓtigit in ibi quendam militem cecidisse. Post multos autem annos cum iterato idem imperator partes ad illas cum exercitu accessisset. Ecce omnibus audientibꝫ vox quasi fletus scz ac lugubris sibillationis cepit insonare. Cunq; cuncti quid nã foret mirarent' de mãdato impatoris ceperunt inquirere inter vepres siluasq; z lucos circũadiacentes. Et ecce repererũt qꝺã cadauer iacere in qꝺã rubo putrefactũ adꝺo q increscentes iunci z spine vepriũ ipm q trãsiendo penetrauerãt z ex illo cadauere sonus ille flebilis audiebat' resonare Vñ clara voce ait astantibꝫ z qꝺ foret ꝙquirẽtibus dicẽs: Hẽtis ne pbyterꝫ cui ꝓfitear afferte mihi domini Ego em iã añ annos plꝰes i bello Sigismũdi impatoris miles affui z in hoc loco pugne corrui. sed qm beate marie in vita mea semp deuote seruiui. Ideo eius meritis fauẽtibꝫ id mihi a deo ꝓcessum ẽ z donatũ mi ficorditer ne aia mea e corpe isto iã pene cõsũpto z tha befacto dissolueret' vt dãnatoꝝ eternã euaderẽ. Vñ tota aia mea i me tenet' nec mori possũ donec plene ꝓfitear. qꝝ hẽo dãnabilia crimia q ꝓmiserã. Et p veritate huius ꝓfirmãda mox vt ꝓfessus fuero a flebili sibillo hoc meũ cadauer cessabit: aniã dissoluta que vsq; modo miraculose est p virginem beatã retenta Tunc obtulerũt ei sacerdotẽ z facta cõfessione ac absoluti one mox resoluta aia vocis illiꝰ sonus cessauit. z tũc taz impator ꝯ oẽs qui aderãt deũ z beatã mariã laudauerũt. Ecce ergo miraculũ Item vidi quendam oculi virũ qui fide mediante asseruit se fuisse vna cũ duobꝫ socijs nauigantibꝰ et aquis subintrantibus in medio flumine ꝺ anubij sb mersum Alijsq; natãdo euadentibꝫ ipe solus in profundum descendit: eo q natare ignorauit. Et eidem in profundo facta ẽ vox di. O homo ecce mori deberes z quia peccata habes dãnabilia deberes damnari. Sed exquo seruiuisti beate marie matri dei en donatum est tibi vt libereris et peccata confitearis. Cunq; sui socij enatãtes in villa ꝓpe existente appreciatos piscatores adduxissent qui hunc quez credebant suffocatum in flumine requirerent. Luz tribus illum diebus quesiuissent nec reperissent. z iã vellent abire Ecce illis videntibus de profundo fluminis ad ripaz homo conscendit z gesta narrauit. Atq; mox ad ꝓfessionẽ faciendam ad me deuenit. Patet ergo quoniam qui beate marie seruit: saltem in morte ad penitentiam et confessionem faciendaz dabitur ei gratia ac damnationem euadendo perueniet ad regna celestia.

Articulus secundus qualiter debet homo seruiendo recurrere ad beatam mariam.

Circa secundū mi-
cterium scz qualitatis vbi inuestigabimus qualiter hō debet recurrere ad btām mariā et eidem deseruire studeat: vt securior et certior de salute p btām mariā impetrāda fieri valeat. Circa qō nota q ad h quatuor pcipue ꝺditiones concurrunt.

Prima conditio fidelitatis
Secunda dicit puritatis
Tertia dicit veritatis
Quarta dicit gratiositatis

Prima inq ꝺditio fidelitatis vt scz seruitia et cultus honoris exhibeant btē marie in fide catholica. quia teste ap'lo Heb. xi. Sine fide impossibile est placere deo z per cōsequens eius matri marie. Credere em oportet accedentē ad deū quia est z inquirentib se remunerator. Hec ibi. Ūñ hereticī z scismatici z quicq aberrantes a fide catholica gratū seruitiū z saluti ferūz beate marie non exhibent. Propter quod Aug⁹. de fide ad petrū. vt habet extra. de hereticis ca. firmissime. dicit sic: Omi homini qui ecclie catholice nō tenet vnitatē neq baptismus neq elemosina quantūlibet copiosa. neq mors p noīe xpi suscepta proficere poterit ad salutem. Hec ille.

Scōa cōditio dicit puritatis: vt. s. seruitia exhibita beate marie sint pura z mūda a peccato mortali. Cū em ipa ꝟgo btā sit mundissima ab omī pctō nō nisi mūdorū amat seruitia. Ūñ ps. Ambulās i via imaculata hic mihi ministrabat: scz grato obsequio. Propterea q sunt i ꝓposito vel actu peccādi vonūt sibi obstaculū vt beata maria p eis: sicut z alij sancti p talib nō obtineant. iuxta illud Hiere. xv. Si steterit moyses et samuel corā me non est anīa mea ad pplm istum. Et Esa. lix. Ecce nō est abbreuiata manus dñi scz z dñe. vt saluare nequeat neq aggrauata ē auris ei⁹ vt non exaudiat sed iniquitates vre z peccata vestra absconderunt faciē eius a vob ne exaudiret Hec ibi. Desine g o bō peccare Tertia dicit veritatis Ñā Greg⁹. sup illud Jo. viij. Quis ex vobis arguet zc. dicit sic: Qui deū nesciūt dei sctōs false honorāt vera em sanctoz veneratio ē vera ipoz imitatio. Hec ille. Proinde Hieronym⁹ in sermone de assūptiōe dicit sic: Jgit dilectissime amate mariā quā colitis et colite quā amatis qz tūc eā vere colitis et amatis si imitari velitis ex toto corde quā laudatis. Hec Hiero⁹. Vere g debemus beate marie seruire imitādo eius castitatē z humilitatē atq ceteras virtutes.

Quarta dicit cōditio gratiositatis vt scz seruitia gratiosa exhibeamus. Charitas aūt facit obsequia nra gratiosa. Ūñ. i. Cor. xiij. Si distribuero oēs facult. mī ci. paupe et si tradidero corpus meum ita vt ard. charī. autē nō habuero nil sūt zc. Proinde orat eccl'ia. Dignare me laudare te scz in gratia virgo sacrata da mihi ꝟtutē ꝓtra ho. tuos zc. i. ꝓtra demōes q nitūt in nob charitatē gratuitaz extinguere. Sz querit. Quibus modis debeat hō beate virgini deseruire Ñdet q licz sint mlti et varij modi colēdi btāz mariā z ei deseruiendi. tamen ꝓpter simpliciores hic notare possum⁹ alios modos pcipuos q̄b leguntur plimi etiā miraculose virgis btē suffragia obtinuisse. Primus modus est tempe pulsus vel signi facti sero z mane p salutatione angelica quotidie beatā virginē salutare genuflexo. Ubi queritur quare eccl'ia ꝓsuevit sero quolibet et mane signare ad aue maria. Ñdetur q hui⁹ vna ratio est. quia in sero diei putat angel⁹ ꝟginē saluta sse. Et durāte scō dialogo inter virginē z gabrielem angelū nocte media xpm ꝓcepisse. Unde mane fit signū p denunciatiōe gaudij incarnationis diuine tā facte. Alia ratio vt p beate ꝟginis merita die z nocte custodiamur ab hoste z mīam de peccatis ꝓsequamur: vt si eo die mori nos ꝓtigerit ab ea suscipiamur. Ūñ canit eccl'ia. Maria mater gratie mī mie tu nos zc. Tertia rō vt si q bona die vel nocte fecim⁹ per man⁹ virgineas filio accepti⁹ reddant. Quarta vt eius meritis a pctis cūctis liberemur Unde in sero ad cōpletoriuz canit eccl'ia Sub tuū plidiū ꝓfu. zc. Ad qō narrat

magiſter Johes Nider in ꝓmõe de annũ/ciatione ſe vidiſſe in publico inſtrumento lre autẽtice: q̃ ſez in Auinione duo ſunt iudicati ad cremandũ. Accenſo aũt igne in vigilia annũciatiõis marie vnus eoꝝ crebro ꝙginez inuocabat innuens obſeq̃a ſibi ꝑſtita. Et ecce ille vinculis tm̃ ab igne ꝙſumptꝫ: veſtib⁹ t corpe illeſus ſolut⁹ exiliuit ſocio ꝙcremato totaliter: reiectus in ignẽ inuſtus exiliuit vt ꝓus. Sicq̃ cũ laude ad eccl̃iam b. ꝙginis eſt ductus. t tunc papa Johes. xxij. ſtatuit ſero ter fieri pulſum cãpane t indulſit vt quicũq̃ ad pulſum ter geniculando tria Aue maria dixerit viginti dies indulgẽtie habeat. Secũdus mod⁹ ꝓuiẽdi marie ẽ ieiunare dies deputatas b. marie ꝙgini: ſ. dies ſabbati t vigilias feſtiuitatũ ipius ꝙginis. vñ legit in ꝓmtuario exẽploꝝ q̃ ꝗdam ꝑdo oñi vitioꝝ ſpurcicia plenus. ſic ieiunia b. ꝙginis ꝙtinuãdo cũ foret ꝓpe mortẽ ꝙſtitutus vidit q̃ b. maria flexis genib⁹ coꝝ ſuo filio rogauit nec dimiſit donec impetrauit iſti vere penitentie infuſionẽ: vt vãnationem euaderet. Tertius modus ꝓuiendi eſt q̃tidie ſalutare b. ꝙginẽ angelica ſalutatione ꝓ ſuis gaudijs q̃ habuit in terra t habet nunc in celo gl̃oſa. Nam in marialimagno habet. t etiam Anſ. ſcribit q̃ quidã cleric⁹ hec faciens cũ ad mortẽ pueniſſet t plꝰmuz timeret apparuit ei b. maria d. Quid times cũ mihi q̃tidie gaudia nũciaſti: Ego defendã te t intercedo ꝓ te t ꝓ ꝙſiliter deuotis meis. Quartus mod⁹ q̃tidie recolere cõpaſſiones marie t ꝓ eis ipſam ſalutando exorare. Nam legit in libro reuelationũ ſancte Elizabeth q̃ b. maria reuelauit q̃ quicũq̃ ꝑ cõpaſſionis dolores ipſam inuocaret verã pniam ſibi impetraret. Quintus modus abſtinere a peccato in dieb⁹ marie. i. ſabbatis t feſtis eius. Nã legit de q̃dã meretrice q̃ abſtinebat ſe ꝑdictis dieb⁹ ob deuotionẽ marie t circa mortẽ ipſius meritis obtinuit veraz ꝙtritionẽ. Sextus modus ẽ deuoti⁹ inſiſtere laudib⁹ b. marie: vt ſez miſſas t officia aut ꝑdicationes de b. ꝙgine libent̃ dicat vel audiat: de hoc hẽs exẽplũ hui⁹ libri ꝑte vlti. ca. x. miraculo ꝓmo. Vñ t ſanctus Berñ. dicit: Nil ita me delectat ſicut deb. maria ꝓmonem audire t eius laudibus inſiſtere: q̃ t ꝓmeruit ad gr̃am maxie ſanctitatis puenire. Septimus mod⁹ ẽ nomen marie honorare. vt cũ noiaꝝ capite inclinato vel genuflexo veneremur: t ꝑ eius noiẽ petentib⁹ miam ꝑpendamus. vñ de ℌ hẽs pulchꝝ exẽplũ li. vi. ꝑte. i. arti. iij. circa. ℌ. decie vtilitatꝫ. t etiã li. v. in fine ſe cũde ꝑtis ipſius. Octauus modus fabricam eccl̃ie t ad eccl̃iam ꝑtinẽtia in honorem ꝙginis facere: ſez altare vel capellã edificare t imagines ꝙginis ſolẽniter depingere t ornare lucernas. t lãpades aꝛgꝫ veſtes ſacerdotales ꝓ honore b. ꝙginis facere. Nã valde ẽ vtile talia in ciuitatib⁹ facere: q̃ b. virgo erit ſpecialis ꝑſona t ꝑtectrix talis ciuitatis vl̃ ville. Ad hoc facit miraculũ in ℌ libro ꝑte vltꝛ. ca. i. in ꝓn. vñ t Johi patricio vbis rome appens b. virgo dixit: ſcire te volo vt vt dñ mihi eccl̃iaz in terra ꝙſtruxeris. ego tibi in celis copioſum theſaurũ t eternã ꝙſtruã mãſionẽ t̃

Articls III q̃ XII rões confortãt hoiem ĩ ſpe cõfugiẽdi ad mariã

Jrca tertium miſterium. ſ. ꝙfortabilitatis. Nota q̃ iuxta nũeꝝ xij. ſtellarũ in corona b. virginis deſcriptaꝝ Apoc. xij. enumerare poſſumus. xij. rõnes tanq̃ xij. ſtellas q̃ quidem bñt ꝙfortare oẽm pctõrẽ in ſpe ſciendo ex his: q̃ b. ꝙgo ꝙfugibilib⁹ t ſibi fuiẽtib⁹ famlis indubitant auxiliat̃ ꝑcipue in hora mortis: t diuidi ꝑnt in tres q̃ternarios quoꝝ ꝓmus ex ꝑte dei: ſcõs ex ꝑte ꝙginis. tertius ex ꝑte hoim accipi põt: vt ꝑz intuenti in hac diuiſione.

Prima ratio cauſalis electionis.
Scõa diuinalis cõmunionis.
Tertia ſupnalis repletionis.
Quarta filialis cõmendationis.
Quinta rõ ꝓncipationis.
Sexta rõ mediationis.
Septima ratio aduocationis.
Octaua ratio inuentionis.
Nona ꝑcioſe redemptionis
Decima materne affectionis.
Undecima ꝑceptorie obligationis
Duodecima ꝑfiſſime inuitationis

Prima itaq; stella dicit ratio causalis electionis: quia ipsa b. maria ꝓpter peccatores est electa in matrē dei qm dns ihesus ꝓpter peccatores venit in hunc mūdū ipo teste Luc. v. igit ipsa b. maria quodāmō tenet nobis in recōpensam tanti beneficij a deo accepti p nobis vel cā nri. Declarat sic: Nam quero si primi pentes nō peccassent vtq; deus incarnand⁹ fuisset. Ad hoc quesitū plimi doctores dixerūt q de⁹ nō fuisset incarnand⁹ si hō nō peccassz. Si g̃ tu hoc tenes habeo ꝓpositū q; scz b. maria nō fuisz electa p incarnatōe dīna vt foret mr dei si hō nō peccasset. et p dns ipsa tenet pcōrib⁹ miam exhibere, p beneficio electiōis occasione eoq; accepto. Sed qm nri doctores tenent cū scoto sup. iij. sen. dicētes: q; etiā si hō nō peccasset. nihilominus de⁹ incarnatus fuisset ex ỽgine: cuius rō potissima est: q; deus ab eterno p̄destinauit xpm et p̄ordinauit aiam eius. i. xpi ad gloriam summā vnionis scz diuine: et etiam ab eterno p̄uidit adam et eius casum. Si ergo p̄destinatus et p̄uisus esset xp̄us solū ꝓpter hoc: q; adam erat casurus sequeret absurdissimū q; aia xpi gaudiū haberet ō lapsu ade. Itez deus ab eterno p̄uidit humanā naturā sic diligendā et exaltandam in xpo: sed non minus debuit diligi a deo hūana natura ante casum q̄ post ergo etc. Tunc isto p̄suppositio nihilominus offensio homis fuit occasio maximi meriti et p̄mij ac gr̃ie b. ỽginis: quia si hō nō peccasset tot merita b. ỽgo nō acquisiuisset: sicut nūc habet xpm balneādo: lactādo et in cōpatiendo martyriū sustinuit q; nō fuissent si hō nō peccasset cū nullus xpm occidisz in paradiso: nisi em̄ hō lapsus et redimēdus esset xp̄s carnem passibilem sm doctores sup. iij. nō assumpsisset: sed impassibilē etc. Vnde maria tenet nobis ex iure: qm vt notat extra de iniurijs et damno dato. ca. si culpa. Qui occasionē damni dat damnuz dedisse videt. ergo a cōtrario. Qui occasionē beneficij dat ipm beneficiū dedisse videtur. Et quia occasio beneficij electōnis Marie est peccator homo igit etc. Hinc Anſ. Dultum inquit maria hominibus tenet ꝓpter quos ipsa dei mater est electa: et homines multū ei tenent: q; p eam sunt deo reconciliati. Hec ille. Secūda stella siue ratio dicit diuinalis cōionis: quia vicz ipa ỽgo brissima sume cōicauit ꝓprietatem dine misericordie p alijs creaturis eo q; est deo ꝓxima p omnib⁹ et ꝓiunctissima. Sicut ergo teste ps. Suauis dns et miserationes eius sup oīa opa eius. Et eccl̄ia attestante. Deo ꝓpriū est misereri sp et pcere. Ita matris dei est ꝓpriū q; sit regina misericordie et pietatis: in qua pater misericordiaz et deus totius ꝓsolatiōis fons pietatis infinite requieuit: et ipi ỽgini marie diuine bonitatis pietatē cōicauit. Juxta illud Esa. xxvi. Preparabit in mia solitū dei. i. btā mater vt sicut in ipsa misericorditer et totaliter requieuit. Ita ex solio misericordie eius effluat mia et pietas in oēs Ulī Bern̄. in ꝑmone q̄ incipit In lectōne ait: Quid mirū si pietatez exhibent viscera marie. Hōne qui pomū in manu sua tenuerit dimidia die: reliqua diei pte pomi seruabit odorē. Quātū g̃ viscera illius ỽginis virtus pietatis affecit in q̄b. ix. mēsibus req̄uit etc. Hec ille. Secure g̃ charissime accedere potes ad ipsam q̄ regina est et mater mie. Tertia rō supnalis repletionis: q; cū ipa b. ỽgo sit plena gr̃a teste angelo Luc. i. sequit q; et plena sit mia et pietate. eo q; pietas est effectus gr̃e et donū. ss. Ideo Orige. in q̄dam ꝑmone. Scio inquit q; si b. ỽgo ꝓpulsata fuerit necessitati nūq̄ deerit. Misericors em̄ est et plena gr̃a: et ideo ꝓtinere se nō poterit q̄n misereatur inuocanti. Hec ille. Hinc et Bern̄. Vas liquore plenū: si quō moueat de facili effundit liquorē. Sic b. ỽgo si quō moueat pcib⁹ effundit gr̃am et miam. Idem maria inquit ante ꝓceptionē plena gr̃a ab angelo nūciat vt sibi plena. tandem etiam nobis fieret plena etc. Quia g̃ b. ỽgo super no munere gr̃e et mie ac pietatis est plena Et q; plenū est ꝑm ꝑbm. iij. ꝑbicoꝝ cui⁹ nulla ps est vacua. igitur secure accurrere possumus vt de plenitudine eius miam et gr̃am hauriamus pcōres etc. Quarta rō filialis cōmendationis: q; vicz filius dei dns ihesus marie natus nos oēs sue matri ỽgini marie cōmendauit circa horā mor-

tis quasi in testamēto finali legando ⁊ cō mittendo ipsam fore debere nostrā adiu/ tricē matrē: cū Johī ait: Ecce mater tua. ⁊ matri: Ecce inquit filius tuus. Joh. xix Nam licz ad lr̄am ꝓtunc loquebat de Jo hānis cōmendatione. Tñ spūaliter ꝑm sa cros doctores accipiunt hec ꝟba de omni bus ad gr̄am ꝯfugientib⁹: qz Johes inter ꝓtas gr̄a vel in quo est gratia vt oīm taliū mater sit maria. Hinc Bern̄. in quadam omelia sup̄ euāgelio: Stabat iuxta crucē ⁊c. dicit sic: Nos frēs charissimi simus di scipuli stātes iuxta crucē ihesu: vt vnusq̄sq̄ nostrū mereat audire a ihesu: Ecce mr̄ tua sez illa beatissima maria. O verbū omni acceptione dignū. Si em̄ maria est mr̄ no stra: g̃ ihesus est frater noster. ergo ⁊ pater eius celestis est pater noster. g̃ regnū eius est hereditas nr̄a. Hec ille. Et sic ꝓz ꝙ ꝑse cure ad mariā possum⁹ accedere. Qui/ ta ratio ꝓncipationis: quia ipsa beata vir go ē regina dña ⁊ ꝓnceps nostra. Cum g̃ videmus qz null⁹ dñs aut dña suas oues i. sibi subditos volūtarie tradat inimico. sicut nec pastor oues sibi cōmissas velit da re lupo. Quō g̃ credis ꝙ nos boies pecca tores beata dña nr̄a maria velit ꝓmittere infernali lupo. i. diabolo: dī vtiq⁹ ⁊ suo ini mico nisi forsitan ouis errās nolit redire ad caulā. i. ad pr̄iaz. s. p pn̄iam. vñ ipso iu re ꝓncipationis tenet nobis dña subueni re ⁊ pregere ne peamus qm̄ dicente salua tore Joh. x. Bonus pastor aiam suam po nit ꝓ ouib⁹ suis. Jdeo cū fuerit requisita a pctōre debet mīam ⁊ gr̄am impetrare: et dine vindicte ne feriat se obijcere. Unde Bern̄. Nō est inquit fas te o dña posse de serere q̄ spem ponit in te. Sexta rō me/ diationis: qz ipa b. ꝟgo est mediatrix salu tis nr̄e. Bern̄. Felix mediatrix maria que viris ⁊ mulieribus salutis antidorū ꝓpina/ uit. Nota autē ꝙ in aliquo mediatore pōt quis sperare effectum rei disponende per ipm̄ ex tribus ꝯditionibus. vicz

Primo si talis hz magnū posse.

Secūdo si habet prudenter scire.

Tertio si habet fideliter velle.

Sed qm̄ hec oīa ⁊ singula ꝓmaxime inueniunt in hac mediatrice maria. g̃ seq̄ tur ꝙ indubitanter ꝓ ipsam effici valet nr̄a salus. ⁊ dcd optamus. Primo inq̄ qz maria hz maximū posse in curia celestis regis. Tū ꝓpter gentelā ⁊ cognationē: qz est mr̄ regis: ⁊ iō nil ei pōt denegare. Ju/ xta illud. iij. Regū. ij. Pete mr̄ q̄nis neq̄ em̄ fas ē vt auertā faciē meā. Tū etiā ꝓpt cōplacentiā ⁊ dilectionē: qz ipa b. ꝟgo ꝓ oī bus beatis ⁊ creaturis diligit a rege xp̄o.

Tū deniq⁹ ꝓpter obsequia ⁊ fuicioꝝ ex/ hibitionē: qz cū apud regē aliquē multuz pñt ⁊ merent q̄ multa fuerūt sibi: sed ma ria sup̄ oīs gratissima ⁊ plima fuitia im pendit xp̄o. Hinc Anſ. de cōcep. ꝟginali ca. xv. dicit: Scimus beatā ꝟginem tanti esse meriti ⁊ gr̄e apud deū: vt nil eoꝝ q̄ ve lit efficere possint aliqtenus effectu carere Hec ille. Fidenter g̃ ⁊ secure pōt hō ō eius mediatione sperare: qz oia pōt. Secūdo ipa beata ꝟgo hz sūmā prudentiā ⁊ sciaz vt pote illūinatissima: qz maria illūinata interptat ꝑm hiero. Et iō scit nr̄i misereri qz scit oīs defectus nr̄os ⁊ pricula ac ne/ cessitates. Scit insup̄ deū prudentissime inclinare ad mīam ⁊ recōciliare ac iram eius auertere. Propterea ipa figurata est p abigail q̄ scribit fore mulier prudentissi ma: ⁊ occurrit velociter ipi dauid irato cū muneribꝰ eiusq̄ irā mitigauit ⁊ prudenter placauit ne occideret Nabal pessimum. i. Regū. xxv. Nota aūt ꝙ ipa prudentissi ma abigail legitur. vi. genera muneꝝ ob/ tulisse dauid ira cōmoto. ⁊ sic cunctē pla/ care studuit. Primo obtulit panes. Se cūdo vini vtres. Tertio coctos arietes.

Quarto sata polente. i. mēsuras vl̄ mo/ dios acuratissime farine. Quinto ligatu/ras vue passe. Sexto massas caricarū. i. ficuū: ita spūal̄r hec prudētissima media/ trix ⁊ reconciliatrix nr̄a maria sex genera offert allegādo ⁊ intercedendo pro nobis apud christum qui significatur ꝑ dauid ⁊ depcando ne eterna morte nos pessimos peccatores occidat. Primo panem. i. carnem christi que est panis vite Johis vi. vnde intercedendo dicit vel dicere po/ test maria: Memento fili dilecte: quia carnem de me suscepisti quam multipli/ cibus passionib⁹ exposuisti ꝓpter peccato/ res. ideo miserere penitenti. Secundo offert vinū ꝑ qđ significat sanguis christi

quē effudit p nobis in cruce. Vñ ex vino sanguis xpi ꝙficit in calice. Tertio offert arietes coctos p quos significant fuitia marie in opib⁹ misericordie circa xpm exhibitis:alendo:portando:fouendo:baln/eando ꝛc. Nam aries misericordiā significat:qz sua q̄ habet.i.lanā:lac:z carnez in vsus hoim erogare habet. Et signant dr coctos arietes: qz oia seruitia marie erāt decocta igne dīni amoris. Quarto offert sata polente.i.dolorem z cōpassionē quaz sustinuit maria cum xpo. Sicut cū sata polente.i.farina accuratissima est multuz ꝙtrita z molita:ita totalr xpi vita fuit meroribꝫ attrita in xpi passione. Quinto offert ligaturas vue passe p qō significatur amoris dulcedo quo cor marie fuit alligatū z vnitū p affectū maternū ipi dulcissimo tesu. Sexto offert ficus p qō significat fides marie formata. Sicut em fic⁹ hz plura grana z dulcē humorē. Ita fides debet hre z habuit in maria mlta meritoria opa in dulcedine charitatis facta alis fides sine opib⁹ mortua est in homine Jaco.ij. Sic g̃ sapientissime maria p nobis p singula hec interceden do pōt z scit obtinere depcādo z di. Memēto dulcissime fili iesu:qz ego dedi tibi carnem z sanguinē quē effudisti i cruce p pctōribꝫ. Jtē memēto fuicioz meoz z xpi me saltē quesum mr misericordie miserere pctōri. Jtē memēto doloris z cōpassiōis mee sub cruce:necnon amoris quē habui ad te z fidei ac oīm meritoz meoruz: et ꝓpter me parce huic recurrenti ad me z speranti pctōri:in me. et certe quō credere potes q̄ mox xps eius bonus filius nō placetur taliter. Ecce ergo habet maria scire placare z posse.

Tertio q̄z hz fidē velle z optare ex ei⁹ indita diuitus pietate: vt nr̄i miserear. Id/circo Bern. ait: Non deest marie ptās: qz mr est oipotētie: Nec ipetrandi industria qz mater est sapie. nec volūtas:qz mater ē mie. Hec ille. Opria g̃ z securissima mediatrix est maria. Septima rō aduocationis. Omnis quippe hō ad suū aduocatū fidelissimū secure pōt in causa sua accedere. Beata virgo est aduocata nostra vt canit eccl'ia. Et certe hoc iure aduocationis teneř b. ꝙgo nobis in causa salutis ad esse fideliter:qz ois aduocatus ꝑm iura teneř diligenter causam coz tueri quoz est aduocatus z fideľr exequi suā aduocationē z ꝓcurationis officiū. vt ptz. iij. q. vij. §. si quis aūt. Et ar. extra de restib⁹ intimauit. C. de iudicijs. l. ꝓperandū. §. illo. Sic z maria nostra aduocata q̄ in causa nre salutis tā fideliter ꝓcurat q̄ peccatorē ꝙuersum ad ipam nō deseret q̄sq̄ deo ipm reconciliabit. Vñ Anſ. lib. orationū. O maria tu peccatorē toti mūdo despectū mr̄no affectu amplecteris: nec deseris quousq̄ deus p te placatus ipm sue gratie recuperabit. Hec ille. Octaua rō inuētionis: qz beata virgo est inuentrix gratie quā perdidit hō: ideo dixit angelus eidez Luc. i. Ne timeas maria inueniſti gratiā apud dñz. scz quā hūanū genus pdidit. Sz qm̄ de iure quādo quis aliquid pditum inuenit tenet ei cuius est restituere. xiij. q. v. c. si quid. Vbi dicit Aug. Si quid inueniſti z nō restituisti: rapuisti. ergo ipsa quodāmodo obligat nobis dare gratiam p̄cipue cum ex hoc ipsa nullum defectuz gratie patiat si nobis participat. Secure ergo ad eā debem⁹ ꝙfugere. Hinc Bern. Per te inquit o beatissima accessum habemus ad deuz que es genitrix vite: inuētrix gratie: copiosa charitas tua nostroz operit multitudinē peccatoz z gl'iosa fecunditas tua nobis fecunditatez parturit meritoz. Hec ille. Nona ratio p̄cioseˢ emptiōis. Mimirū quāto p̄cioſius aliq̄d emerit quis tanto eius curam diligentiꝰ gerit z puidet ne pereat. Sed qm̄ beata virgo emit nos z possedit dando p̄cioſissimū thesaurum pro nobis: scz corpus: sanguinem z animam filij sui ꝓpter quod ait apostolus. Empti estis precio magno: glorificate et portate deū in corpe vestro. Secure igit accede o hō scīēdo qz maria nō pōt tm̄ p̄ciū p nobis datū flingre i cassum vt scz nos pmittat pire. Si cū fideliter ad eā recurramus. Hic Bern. i omel. sup Strabat iuxta crucē dicit orando sic. Reduc queso o dulcissima dña ad memoriā qm̄ innocēs vnigenitus tuꝰ in oculis tuis ymolatus ē p nobis peccatoribꝫ. Noli ergo pia mater sperner e me ꝓpter euz q̄ amore mei nudus z laceratus pepēdit co/

ñā te vt redimeret me. Decima rō ma/
terne affectionis. qz cū beata virgo sit mr̄
nostra adoptata indubitanter nos vere di
ligit et nostram salutem optat efficaciter.
Hinc sanctus Ignacius in epla ad beatā
virginē ait: Nunc claude me in gremio
materne pietatis: tu mater sūme deitatis
vera mr̄ saluatoris: mater adoptata pec/
catoris Hec ille. De hac maternitate bea
te virginis patuit li. ix. p. ij. Undecima
ratio preceptorie obligationis. qz ipa bea
ta virgo obligata est adeo vt nos diligat
ex illo precepto: Diliges primū tuū sicut
teipm Matth. xxij. hoc est ad id qō teipm
id est ad gratiā z glīaz. Sz diceres qd
cure est brē virgini de nobis cuz ipsa sit in
celo glorificata Rñdeo q etiā pter illos
celestes beatos videt beata ꝥgo fore obli
gata ex dicto p̄cepto fraterne dilectōis vt
sc̄z illoz bonū promoueat in hoc q nos sal/
uat. p eo quia ipis beatis ex hoc gaudiuz
accidentale accrescit q nos pctōres p gra
tiam dei z eius matris merita saluamur.
Vñ Luc. xv. Gaudiū est angelis dei sup
vno pec. pniam agente. Et sic quāto plu/
res saluamur tanto gaudiū accrescit tam
angelis q̄ beatis aīabus q̄ etiam ipsi be
ate virgini marie. qm̄ put probat Rich. et
Bonauē. sup. iij. di. xlix. Et brūs Grego
rius expsse dicit q in celo vnusquisq beā
tus tantū gaudet de bono alterius q̄ntuz
de ꝓprio ḡ zc̄. Duodecima rō pfectissime
inuitationis. Nam ipamet iuitat nos pfec
tissima liberalitate miserationis: vt vicz ad
eam ꝓfugiamus in omni necessitate tā q̄
ad matrem dicēs. Eccli. xxiij. Ego mater
pulchre dilectionis zc̄. sequit. Trāsite ad
me omēs qui cōcupiscitis me z a genera/
tionibus m. adimplemi. Secure ergo ad
eam debemus accedere que infallibiliter
se repromittit nobis suffragari. Et ad id
inducunt nos etiā exēpla. Naturaliter em̄
quelibet res illuc inclinat ꝓfugere vbi ma
iorem influentiaz pietatis z auxilij nouit
vel sperat habere: sicut videmus in floribꝫ
qui semp vertunt se ad ptez solis ꝓpter in
fluentiā Item pueri naturaliter semp ha
bēt recursum in sinum patris z mr̄is: aut
nutricis fouentis eos Vñ recitat sicut
etiam narrat lucidissimus mgr̄ iohannes
gritsch ordinis minoꝝ sermone suo. xvi. q
rex dauid semel amiserat salomonē filiuz
suum. Quē cognoscēs sapientē p eius sa/
pientiā voluit auscultare locū ei⁹ māsiōis
Dixtens ḡ in orbem terre tria pbleuma/
ta ad vicinos reges cogitauit neminē ni/
si filiū posse soluere z sic voluit ō filio vbi
esset experiri. Primū pbleuma. quid est
melius z vtilius quod homo potest habe
re in hac vita Scōm quis cib esset ho/
mini magis cōueniens. Tertiū quis lo/
cus esset securior homini. Que pbleuma/
ta cū nō possent solui ab alīs: tandē deue
nerūt ad regem cū quo tunc salomon mo/
rabatur. Qui cū non posset soluere cū su/
is sapientib cōsiliarīs. Accessit salomon
intelligens p̄rem suū hec misisse. Et respō
dit ad primū. Nil vtilius z delectabilius
homini in hoc mundo q̄ cor quietū. Ad
scōm nō est cōueniēcior cibus ꝓ puero q̄
lac matris sue. Ad tertiū cōueni entissi/
mus z securissimus locus est gremiū ma
tris. Considerans ex hoc salomon desi/
derū p̄is redijt zc̄. Spūaliter homo pecca
tor absceſſit p peccatū a deo. Debet ḡ re/
dire ad gratiosam matrē. i. mariā in cui⁹
misericordie gremio habet cibū gratie et
doctrine optimū: z cor cum deo quietuz.
atq locū securissimū ab hostib. i. demoni
bus. Vñ Anselmus in oratiōe q̄ incipit
Virgo mūda dicit: Sicut nāq o beatissi
ma ꝥgo impossibile ēt merita tua obliui
scaris: sic mitissima incredibile est vt sup/
plicantib non miserearis zc̄. Aduerta/
m⁹ ergo charissimi q̄ pie nos inuitat ma
ria di. Transite ad me zc̄. O pctōres. O
viri z mulieres. O mnes qui diligitis me
secure venite z a gnationib m. i. p meritū
generatiōis christi ex me adimplemi gra/
tia z gloria Amen.

Pars vltima libri vltimi de miraculis plurimis quibus clare scit q̄ multas vtilitates confert beata maria deuotis.

b

Eatissima maria

dei genitrix virgo licet innūe
rabiles gratias z vtilitates
sset generi humano: quas n

enarrare nec cogitare sufficim⁹ aut exti/
mare. Tamē vt aliquas ꝑ edificatōe ex
multis accipiamus quatenus hēat ꝓdica
tor in ꝓmptu aliqua miracla cū voluerit
aꝑplicare. In ista ꝓre iuxta numer. xij. stel
laꝝ in corona btissime ỽginis ꝑ tohem in
Apocal. xij. ca. descriptaꝝ. grās t bona si/
ue vtilitates ꝑcipue xp̄i. cōscribere succin/
cte dignū duxi: plima miracla etiā q̄ i hoc
libro sūt sparsim scpta cōphēdi pñt ꝑ sin/
gula capitla hui⁹ ꝓtis. Et qz mlta legunt
de b. ỽgie miracla sola pulchriora q̄ potui
colligere ꝟscribere intēdo h vt ꝓz ituēti.

Capi. I. q̄ btā maria suos fa/mulos t deuote ad eā recurren/tes ab hostibus saluat.

Rima gratia sīue
ꝑ vtilitas quā dat btā ỽgo gñi
hūano t ꝑcipue sibi ꝺuotis fa
mulis ē qz ab hostib⁹ saluat qđ ꝓbat ꝑ plā
miraculā Primū miraculū de Ju/
liano impatore. Qui vt ait btūs Hiero⁹
in cronicis ꝺtra persas ꝓficiscēs: xp̄iano/
rū sāguiez ꝺijs ꝺouerat p⁹ victoriā. Scri
bit aūt amphiloci⁹ epūs Iconien. q̄ ip̄i iu
liano ꝓficiscēti obuiauit sctūs basili⁹ epūs
Cui insaniens iulian⁹ dixit: Cum persas
subīciēs reuersus fuero ciuitatē tuā deso
labo ꝑ eo q̄ deos deasq̄ meas nō adoratis
Basili⁹ itaq̄ rediēs ad ciuitatē. narrauit
oī multitudini ỽba impatoris: ꝑcepitq̄
oī clero t ꝓpło cuz mlticrib⁹ t infantib⁹ vt
ascēderent in montē Didymi in q̄ erat tē
plū genitricis dei. Et trib⁹ diēb⁹ ieiunan/
tes postularunt a deo dissipari impatoris
iniqui sensum. Illis ḡ ozātib⁹ t flentib⁹ vi
dit Basili⁹ in visu mltitudinē militie ce/
lestis in monte hic t inde: t in eoꝝ medio
sup tbronū gliosū btāz mariā t dicētē ad
circūstātes. Vocate mihi mercuriū t ibit
interficere iulianum multa blasphemā/
tē in deū t filiū meū. Itaq̄ sctūs mercuri
us cuz armatura sua venit t iussus ab ea
velociter abīit. Expergefact⁹ a sōno mag
nus Basili⁹ venit in ciuitatē ad scti mer/
curiī sepulchꝝ vbi suspēsa ei⁹ ꝺseruabant
arma. Que i ibi nō inuenit. vocauit custo/
dē t vbi eēnt arma q̄siuit. Qui asserebat
cū sacro vesp̄i ibi ea fuisse. Uñ Basilius
visioni credidit t cūctis ꝟreuelauit. Oēsq̄
de mōte reuersi cū grāꝝactione ad sepul/
chrū scti mercurij inuenerūt lanceā eius
sanguine madidā. Oi aūt ꝓpło festū agē/
te in laude btē ỽgis ꝑ liberatōe ciuitatis
Ecce die q̄rto venit i ciuitatē libani⁹ que
stor iuliani dicēs: Cū eēt iulian⁹ sec⁹ eu/
fraten fluuiū vbi etā i castris custodiebāt
eū septē militū excubie. Ecce nocte quidā
miles ignot⁹ cū armis venit: eūq̄ lancea
valido impetu ꝑfodit. qui subito ascēdēs
nusq̄ cōparuit. Julian⁹ ỽo cepit blasphe/
mādo clamare di. Uicisti galilee vicisti.
et sic expirauit. Scōm Miraculū de
Rñsorio Gaude maria ỽgo tē. Qui/
dā etiaz puer ferē q̄ cū in scolis didicisset
istud rñsoriū Gaude maria virgo cūctas
hereses sola interemisti tē. qđ rñsoriū can
tat in festo purificatōis btē ỽgis. Et cum
pulchra voce per plateas t ciuiuz portas
hoc decātaret porrigebank sibi plime ele/
mosine t cibꝝ reliquie. Judei aūt qz plu
rimi in illa ciuitate cōmorabank cū audi/
rēt puez canentē multū dolebāt eo q̄ ma
trē iesu laudaret t iudeos ꝑ rñsoriū hoc
ꝛfunderet. d. Erubescat iude⁹ infelix qui
dicit xp̄m ex ioseph seie natū tē. Stoma/
chatus igit⁹ in vicinatu platee vn⁹ iudeo
rū cū puez talia canētē audiret plies Ac/
cessit t vocauit quasi aliq̄d puta pomum
vel sile se datuz asserēdo: t sic ꝓmissiōib⁹
ac exenijs fructuum ip̄m in domū suā ad/
uocauit tanq̄ si cantū istū vellet ab eo au
dire puer simplicitate ꝓditus secutus ē. p/
mittentē iudeū t mox iste habita oportu/
nitate. Ip̄m puez in gutture cultro cedē/
dēdo occidit. Cūq̄ mr̄ ei⁹ vidua paupcu
la diuti⁹ q̄siti nō inueniret dictū ē a ꝙuica
neis q̄ visus ē a ꝑtimis portas illi⁹ iudei
intrasse. Sz q̄d fuerit vel vbi sanus inde
exierit null⁹ testimoniū poterat ferre. Uñ
ergo iudicē adīt t iudex iudeos coegit: t
facta lite cū ꝓbatio incūberet ip̄i mri pue
ri: eo q̄ cōtra eam iudei insurrexissent nec
ꝓbare quicq̄ de hac re mater posset anxia
pro filio ꝑdito in hoc se obligauit q̄ req̄/
rerent⁹ omēs domus iudeoꝝ t si inuenirent
apud eos su⁹ filius deꝑdit⁹: oēs iudei cū

bure renk: aut si nō mulier ipa calūnie cō/
uicta cōbureret. Qō cū placuisset iudeis
et iudices appbassent. Ecce ōstione facta
nullibi cōptus est apud iudeos puer occi/
sus. qui tñ sub modio iacebat occultatus
in cōclaui. Tunc mulier lata snīa ad cre/
mandū ducik ab omi ppl'o exultāt iudei cō
patriōk z volēt noti xpiani ac vicini. s. mu/
lieris illius plurimū quoq; ploraī ipa. qz
pdito filio seipam etiā amiserit zc. Cūq;
nullū hret refrigeriū qz insultantib; iude/
is tanq; victoriby ad incendiū duci coge/
bak sic educēdo cū ppe eccl'iam brē ỹginis
queniss ent atq; recordata de brā ỹgine in
uocaret ipam lachrymabiliter: cepit audi
re dulces sonos acsi fili⁹ su⁹ cātaret illud
respōsoriū solitū. s. Gaude maria ỹgo zc.
Cepitq; prendere collū z ppl'm cōmonere
si audirēt: et ecce omnes audientes popu/
li cantū: cōmoti sunt z illuc accesserūt vbi
audiebak vox sonare Et sic cōpererūt qz ī
domo illi⁹ iudei sub modio abscōsus fue/
rat puer occisus. Subleuātes modiū vi/
derūt puerū in gutture cruentatū cum an
gelis pluribus dulciter illud respōsoriū
cōcinentem. Quo viso miraculo z pue/
ro interrogato ac oīa facta enarrāte p or/
dinem scz quomō p beatā virginez fuerit
sanatus in gutture vulnerato z dulcik in/
ter angelo⁹ agmina fotus. Ecce omēs in
laudē beate virginis xpiani pruperūt z iu
deos cōbusserunt: ac puerū sanū matri re
stituerūt sicq; pcibus z meritis brē ỹgis
saluata est mulier z filius zc. Tertiū
Miraculū Ad idē legik in legēda cō/
muni natiuitatis beate virginis q; erat q
dam fur qui sepe latrocinia exercebat sed
tamen beatā mariam plimū in deuotiōe
habebat z eam crebrius salutabat. Qua/
dam ergo vice furtim rapiēs aliqua: tunc
capik deprhensus z suspēdio iudicak. Cuz
ergo suspenderetur continuo beata virgo
eidem affuit z suspensum tribus diebus
vt sibi videbatur suis manibus sustenta/
uit: ita q; nullā lesionem psensit. Illi vero
qui eū suspenderant die quarta casu inde
transeuntes eum viuentē z vultu alacri re
pererūt z arbitrātes q; non bene fuerit la/
queo astrictus gladio ipm iugulare vole
bant. Sed brā maria feriētū gladiis ma
num opponebat et illi sibi nocere nō pote
rāt. Cognoscētes ḡ illo referēte q; brā ma
ria sic eum iuuaret, mirādo eū deposuerūt
et amore ỹginis abire liberuz dimiserūt.
Qui abiēs monasteriū intrauit z quoad
uscq; vixit in seruitio dei genitricis pman/
sit Ecce patet qz brā ỹgo in se spantes ac
ad ipam ꝛfugiētes nō derelinq̄t: ipamq;
laudantes z ei deuote seruiētes a piculis
et hostibus saluabit

La. II. q; brā maria suos deuotos a submersiōe liberat. miraclm. I

Ecūda vtilitas si/

ue grā quā suis pstat maria est
q; a submersione liberat Scri/
bik in libro q; intitulak scala celi. Et etiam
in mariali magno. q; cū quedā mulier do/
uisset puerū suum salutationem brē vir/
ginis et q; quandocunq; timeret vel in alt
qua necessitate fore contingeret eam dice/
ret. Quadā vice dum cum alijs pueris
iuxta flumen luderet subito a flumine ra
piuntur incidentes z cū alij clamarēt iste
salutationez virginis prout fuerat edoct⁹
dicebat. Tunc vna pulcherrima domina
ad eum accessit z in flumine eum confor/
tauit et fouit: aquisq; iam transactis puer
sanus z incolumis apparuit: et dum cete/
re matres suos natos requirerent inuene
runt submersos. Iste vero enarrauit quō
protegēte pulcherrima dña: id ē brā ma
ria fuerit protectus et liberat⁹ et sic in lau
dē brē ỹgis oēs prorupert Scōm mi/
raculū Ad idem legik ibidez q; accidit
in vualsconia q; quedaz mlier ppinqua p/
tui dū eccl'iā bti Michaelis q̄ ē i loco vbi
fluit mare z refluit visitaret z dū rediret
z mare populos sequeret. Ipsaq; ceteris
fugiētibꝫ p timore maris cū fugere nō pos
set velocius. eo q; grauida fore z timore
correpta tempus ptus acceleraret. Ecce
ab vndis maris rapik z inuoluik in mari.
Que ad brā virginē eleuans cor suum
cū lachrymis supplicauit. Statimq; brā
virgo affuit z palium sup eā extēdens ab
vndis maris prexit. Et cuz illa subito pe
riisset viuū filiū: tam matrē q; filiū sal/
uos z incolumes trāsacto maris periculo

ad littus deduxit. Quod cernens popul⁹ xpm et matrē magnificarunt Ad idem facit miraculū de quodā sacerdote ī pago gallicano qō scriptū est li. iij. p. i. ar. iij. in fine. Et etiā miraculū de quodaz sacrista monacho qō bēs infra ca. vij. miraculo. ij.

Capitulū tertiū q beata virgo maria ad se conuersos z sibi deuotos a cōfusione preseruat Primum miraculum.

Tertia gratia seu vtilitas quā prestat maria est q a cōfusione pseruat Legitur in mariali magno z etiaz in libro qui intitulatur scala celi q abbatissa quedam fuit deuota et sancte vite in religiōe que insolētes acriter puniebat. et ideo maguā illaz indignationē habebat ferre z quia non poterāt ei nocere alit ad eius seruitiū se ingerētes signa amoris p tendebāt ad eā: q corrupta moribus ab eis cepit allici z attrahi: nunc ad solatiū: nūc ad silentiū frangendū: nūc ad potandum et crapulandū. Quid plura quadaz vice accidit vt hylarior p crapula z vino effecta ad luxurie cupiscentiā accēderet z cū suo seruitore mechādo cepit filiū. Cūq eius impregnatio ventre intumescente a monialib⁹ esset cognita cōtra eā cōspirant eo magis quo ipaz oderāt ꝓpter pristinas correctiones eaz. Reuelātq factū z cum litteris z nunciis aduentū epi requirunt vt cū cōfusiōe deponat z e claustro abiciatur. Prescies abbatissa aduentū epi. Ingressa oratoriū beate vginis tota pfusa lachrymis sic dicebat: O beatissima virgo tu es refugiū peccatoz: adiutrix in oi tribulatiōe: cōsidera nunc instantē cōfusionez meā. Nō em sum digna ex feditate peccati mei accedere ad tuā pīciā sed supabundat tua clemētia vbi abūdat delictū. z sic fatigata lachrymis obdormiuit z in sopore eidē beata vgo apparuit di. Nō ē phas cū sim aduocata peccatoz vt contritos corde deserā z iō obtinui tibi a filio meo peccatoz remissiōz z cōfusiōis libatōz Tūc virgo cepit duobus angelis astantibus vt onere plis eā exoneraret z filiuz cuidā probo viro portaret p. v. annos enutriendū. Euigilādo abbatissa inuenit se priuatā pregnamie. Et ecce aduentē epo auda cter occurrit honorifice Qui repellēs eā cū obprobrio: dum p honestas psonas de accusatione requireret veritatē: mūda fore cōperit. Doxq eps veniā petit z cuz moniales punire vellet p infamatione ei⁹ abbatissa epo in cōfessione apparuit rei veritatē z miraculū factū. Tunc eps de puero scita veritate cū viro illo pbo ipm enutriuit z ad etatē adultā in bonis moribus perduxit ad laudem beate virginis.

Scōm Miraculū sequit Ad idē refert vbi supra. q q̄dā mulier fuit q̄ dedita magnis imūdicijs h̄ bonuz faciebat q ꝗlibz die genib⁹ flexis septies angelicā salutationē dicebat. Et quia adulterabatur cuz viro cuiusdā sue vicine: illa vicina patienter nō ferēdo cepit rogare btāz virginem vt confunderet istā meretricē dicēdo O dña charissima mater totius puritatz et mūdicie: cur sustines z nō cōfundis istā meretricē, que suis imūdicijs virū meum deprauauit: nōne tibi seruiui: nōne puritatē dilexi. ergo mihi subueni: q refugium aliud excogitare nesciui. Tūc imago beate virginis allocuta est mulierem et dixit Hec de qua tu loqueris offert mihi encenium gratissimū. z ideo q̄diu hoc facit cōfundere non possum ipam: imo pregam a cōfusione. Verūtamē ecce coz eius conuertā z cōpunctionē illi tribuā ac odiū pecca ti: cuiuscūq imūdi ifundā Cūq btā vgo oīa cōplesset iuxta pmissa: tūc adultera se correxit: et illa mlier suū vir sp castum cōperit. Ex quib⁹ claresci q ꝗ marie deseruit confusionē pcōz ipius marie meritis euadere quibit z cōpunctiōis gratiaz consequi poterit zc.

La. IIII. q btā maria castitatē cōseruat suis Miraculū pmū.

Quarta vtilitas q q btā maria ad eā ꝓfugientib⁹ z seruientibus castitatē tuet et cōseruat Legit vbi s. q q̄dā iuuenis a quadā iuuencula q corrupte

laudauerũt b. ꝑginẽ suos honorãtem.

Miraculũ. II. Ad idem legit

vbi ſ. q̃ sanctus Boicus beate virgini sũ me deuotus dum ecclĩam sancti Wicha elis intrasset t in ea absconsus in angulo pnoctasset in lacrimosis orationib. Ecce in media nocte virgo benedicta cum cele sti militia ecclĩam ingredit t dum missaz requireret: oblatus est ei Boicus: q̃ timẽs accedere coram b. ꝑgine mox lapis retro quem absconsus residebat se subtraxit ab eo Tunc coactus ad altare accedit in ve ste mirabili ornatu. Cũq̃ misteria cũ mi rabili melodia cantib angelicis fuissent cõpleta: virgo benedicta Boico vestẽ mi rabilem dedit que adhuc in illa ecclĩa de monstrat dicens: Oĩs venerantes me ex cellentiori veste ornant t honorantur tc.

Ad idem facit miraculũ de q̃dam mo nacho noĩe Jostio descriptũ lib. vi. pte. ij. arti. iij. in fine.

Miraculum itẽ tertium. Ad

idem legit in libro miraculoꝝ beate virgi nis: vt scribit Anſ. Et etiam in libro qui intitulatur scala celi. q̃ in anglia fuit qui dam monachus sũme deuotus beate vir gini qui quotienscũq̃ nomen marie audi ebat flexis genibus et reuerentiaz exhibe bat. Cum autẽ victus senio vix assurgere posset t se leuare in lecto: dati sunt sibi ser uitores. Qui vice quadam dũ abessent. et monachus ꝓstratus beatam virginẽ reue renter t deuote vt solitus erat exorare fi nita oratione deuota: cum vellet surgere t nequiret ꝓ senectute. Conatũ adhibẽs ad surgendũ ait: Dulcissima ꝑgo maria ad iuua me. Ecce statim affuit eidẽ beata ꝑ go cum sacris virginibus t cum duabus puellis erigens eundem t ad fortitudinẽ iuuẽtutis triginta annoꝝ restaurauit: qui q̃diu vixit beate virgini sollicite deserui uit t ab oĩb honorabat tc.

Miraculum item quartum.

Ad idem legitur vbi supra. Et recitat idem Anſelmus etiaz in epistola ad coan glicanos epos videlicet q̃ temꝑibus ka roli regis francoꝝ. quidam germanus re gis hungarie fuit qui sic erat deditus de uotioni beate virginis vt quotidie anteq̃ comederet: diceret horas eius. Cum autẽ infirmitate grauatus vouisset beate vir gini q̃ si eum curaret castitatem seruaret Statim vidit camerã luce repletam t se curatum oĩno reperit atq̃ sanũ. Tan dẽ moritur rex hũgarie absq̃ altero here de. t iõ a regni baronibus inducit iste iu uenis ad contrahendum ne careret regnũ successore. Electa quoq̃ sibi sponsa du cuntur ad ecclesiaz pro benedictione nu ptiarum. Tunc iuuenis rerordatus est q̃ illa die non dixerat horas beate virginis: Horaq̃ cepit dicere cum deuotiõe. Et cũ plorando diceret illã antiphonã. Quãpul chra es t q̃decora charissima tc. Ecce splendida virgo apparuit ante altare duo bus angelis astantibus t ait iuueni: Si pulchra sum t decora vt dicis. Cur me di mittens aliam sponsam accepisti? Tunc iste ait: O domina quid me iubes facere At illa: Si sponsam carnalem meo amo re dimittis me in sponsaz celesti regno ha bebis. Et si festũ cõceptionis mee celebra ueris annuatim mecũ in regno vnigeniti mei laurearus eris. His auditis adole scens clam fugiẽs ab vrbe t regno: venit a quilegiã: t sup rupem heremiticam vitaz duxit. Tandem fama ꝓdeunte veridica sanctitatiq̃ electus est t factus patriarcha aquilegie. t publice ꝓdicauit atq̃ institu it fieri festum conceptionis Marie deuo te celebrandum.

Miraculum. V de festo marie

de niue. Ad idem legitur in lectiona rijs t breuiarijs de exordio festi beate ma rie de niue: q̃ tempore quo liberius papa sedem romanam prouide gubernaret. Erat quidam patricius vrbis nomine Johãnes moribus t nobilitate preclarus t diues: t consimiliter eius vxor: qui cum filium non haberent: beatam mariam in specialem dominã t patronam preelege runt: t vitã t omnia que possidebant atq̃ omnes facultates suas vno ore t concor di deuotione in obsequiũ beate virginis deuouerunt exorantes: vt sicut ipa b. ꝑgo vellet ita solita miseratiõe dispõeret quõ i eius obsequiũ expenderent sue facultates

Tūc intrante mense augusto quo sol acri/
bus excoquit. Ecce miraculose die. v. ipsi⁹
mensis cōtra ꝓpis naturā in nocte illa aer
nubibus densat⁹ z frigore cōstringit⁹ adeo
vt niuiū multitudo defluere que solūmō
locum basilice edificande in honorē beate
virginis cooperuit z demonstrauit. In ip̄a
q̄z nocte apparuit virgo beata pontifici p̄
dicto dicens sic: Opēꝫ tuoꝫ intentio z vi
gilantia qua diuinitati deo plūmū places
te modo in hoc cōmendabilē reddiderūt:
vt qđ ab alijs nō fuerat hactenus attēpta
tū erga mei nois deuotionē: p te nūc mihi
placuit ꝓsūmari: vt causa salutis existas
oīb⁹ q̄ deuotionē tui pectoris fuerint
imitati. Clerū ne hanc reuelationē dubi/
tes. Ecce miraculo volui ꝓfirmare vt euz
tantū locum in quo basilicā nois mei p̄ci
pio tibi ꝓstruendaz: repleuerim infusione
mirande niuis q̄ candorē puritatis z do/
nū spūssancti significat. Hebis siquidē z
Johem patricium in hoc ope adiutorem
q̄ ad te diluculo veniet z p̄ceptis tuis pa/
rebit. Cum quo simul z clero vniuerso ac
ꝑplo vbis accedas ad montē q̄ supagius
dicit: ibiq̄ vt demōstratū est ecclīam noi
meo fabricabis. Cunq̄ ipse pontifex mi/
rando quereret que esset: Rūdit. Ego sum
dei genitrix virgo maria: de qua filius dei
incarnatus, pcessit tē. z sic visio disparuit
Consimiliter nocte eadem apparuit p̄dicto
Johi patricio z eius coniugi sub his ver
bis d. Deuotiōez tuā qua patrocinijū mee
defensiōis specialit elegisti pio respexi in/
tuitu: cognoscere volui qm̄ tuaꝫ rez
hereditatiq̄ ꝑpetuū successorem tibi vo/
lui ꝓuidere: ita vt mihi domū dū in terra
ꝓstruxeris: ego tibi in celis copiosum the
saurū z eternā ꝓstruam mansionez. Hoc
ergo tibi p̄cipio vt sūmo mane ad liberiū
papam accedas: z cum consilio eius in lo
co specialiter a me electo: z miraculose p
niues demonstrato basilicam noi meo eri
gas. Cūq̄ quessuisset z nomen suum san
cta dei genitrix indicasset reuelatio dispa
ruit z in tanta admiratiōe eos dimisit: vt
reliquam noctis ꝑtem insomnē ducerent
z in diuinis laudibus exultarent. Tūc p̄/
mo mane ꝓecturus ad pontificem: vidit
icut audierat montem illum niue cooper
tū: z credens q̄ hoc lateret pontificem ce/
pit festinare: z pia violentia ostium pape
infestare: vt reuelationem factam indica/
ret: sed cum ad papam intrasset mox ser/
monē concepti gaudij prius papa p̄uenit
d. Charissime omipotenti deo gratias age/
re nos oportet q̄ cum simus indigni: ad
speciale obsequiū dei genitricis dignatus
est deputare: z miraculo dignatus est de/
clarare qđ p nos voluit implere sez in lo/
co p niues declarato basilicam edificare
noi beate virginis dedicandam. Cūq̄ ꝑ/
ba reuelationis mutuo enarrarent. Ecce
omnis populus z clerus p̄ fortibus ꝓgre/
gati astiterūt ex miraculi nouitate plūmū
concitati. Et coram eis pontifex exorsus
est dicens: Plūmū gaudere in dño fratres
nos conuenit: quia cum diuina clementia
hanc vbem caput christiane religionis
effecerit. hodie diuinis muneribus spe/
cialiter decorare dignatur: vt sciamus no
bis beneficia diuina celitus puenire: scili
cet per beatam mariam. Ecce charissimi
Nix de celo in hoc feruentissimo tempore
cecidit: vt nos deus sue misericordie can/
dore dealbandos ostēderet si ad deuotio/
nē sancte genitricis sue accingamur. Cū
q̄ seriatim omnibus exponeret que sibi z
Johāni patricio fuerant reuelata. Omnes
vnanimiter clamauerūt dicentes: Bñdi/
ctus deus: z cum ꝓcessione exultantes ad
locum cum diuinis laudibus ꝓrexerunt: z
altis niuibus repletum locum repererunt
fm limites in circuitu: vt erat basilica edi
ficanda. Cunq̄ papa apposito instrumen
to fodili pedes calcando suppossuisset su/
bito tota terra in circuitu iuxta niuiū de/
monstrationem est aperta z ecclesia edifi/
cari cepit. Omnes quoq̄ populi cum sū/
ma deuotione laudando deum z matrem
eius ad propria cum gaudio redierunt: et
sic magna laude z honore Johānes patri
cius ac Coniunx eius coram plebe tota p̄
beate virginis gratiam sublimati sunt. q̄
ecclesiam ipam perficientes: sumptu ma/
gno per papam tandem dedicata est: in q̄
z speciales reliquie recondite ferunt sez ō
feno z p̄sepio dñi. z de peplo beate virgis
marie siue camisia. necnō vt ōz caput ma
thie apostoli in altari magno sub lapide

porphirito reconditū est: vbi exuberant cōtinue beneficia dei: ad laudem b. virginis marie cunctis ad ipsam confugientibus. ¶ igitur charissimi omnes beatam virginem in patronam specialem eligamus omnes eidem deuote seruitutē obsequia exhibeamus: vt p ipsam gratiaz obtineam⁹ z in celo glorie coronā honorari valeam⁹.

Capitm. VII. q̄ btā maria peccatores potenter reconciliat filio. ¶ Miraculum p̄mū.

¶ Eptima vtilitas q̄ beata maria peccatores filio potenter recōciliat. Scribit in libro qui dr̄ pmptuariū exemplorū beate virginis: z refert clarius z melius magister Johānes gritsch ordinis minorū. ¶ quidam miles fuit raptor z p̄darius: nec deū timens sed omni spurcicia vitiōr̄ plenus habebat tamen vxorem deuotam que eū induxerat vt ad honorem virginis Marie diem sabbati ieiunaret z aue maria cū p̄cederet quoc̄ diceret coram imagine beate virginis. cūc̄ semel iret ad peccandū ecclesiam quā p̄teribat casu ingressus vidit imaginē virginis cum suo puero in sinu. Et cū cepisset viginem salutare q̄ aue maria vidit puerū christū vulneratū z ei⁹ sanguinez fluere in gremiū matris. Quo viso obstupefactus dixit: ¶ dña quis fecit hoc? Et virgo rñdit. Tu z ceteri peccatores qui amplius crucifigitis filiū meuz c̄ iudei. Volebat quoc̄ virgo sanguinem filij tergere z restringere nec poterat. Tunc peccator ille ꝓpunctus ad virginē dixit: ¶ mater mīe intercede pro me. At illa. Vos peccatores vocatis me matrem misericordie q̄ non cessatis me facere matrē miserie z tristicie. At ille. Non dña clementissima loquere sic: sed memento te eē aduocatā peccatorū z itercede p me. Tūc ait mater ad filium: ¶ pijssime fili amore mei miserere huic pctōri mihi supplicāti. Et filius. Noli mater grauari q̄ te non audio: quia z ego rogaui patrē: vt si possibile foret sez alio mō redimere genus hūanū transferret calicem passionis a me z noluit audire me. Tunc mater ait: ¶ fili memento q̄ materno amore te visceribus meis alui: z ꝓdōa huic peccatori. Et filius ait: Ex iusticia tibi ostendo q̄ te exaudire nō teneor. Et mater ait: Non sim iusticiā causemur: sed sim misericordiaz: quia ego sum mater misericordie: q̄ propter me miserere hui⁹ peccatoris. Et filius. Et ego secūdo rogaui patrem transferre calicem z nō audiuit me. Tunc mater iterum dixit: ¶ fili memento oīm laborū nostrorū z dolorū q̄s sustinui z dona mihi hunc pctōrē. Et filius. ¶ mater noli grauari: sed memento: q̄z z ego tertio rogaui patrē z non audiuit me. Statim autē mr̄ deposuit filium suū ad altare volens p̄cidere ad pedes eius genu flexo. ¶ videns filius dixit: ¶ mater quid sic vis facere? At illa. Tādiu ante pedes illos genu flexo quoluta stabo quousq̄ ei venīa ꝓcedis. Et filius ait: Absit hoc a me: quia lege diuina sanxitū est vt filius honoret matrē: z cum sim filius tuus te honorare volo. Tunc ait: peccatori isti propter te o mater idulgeo Et in signum pacis accedat iste peccator z osculetur vulnera mea. Quod cum ille fecisset. Ecce osculando omnia sanabant vulnera. z sic cognouit misericordiā p̄meruisse: z maximas gratias agēs deo z matri eius letus abscessit z domū rediēs male ablata restituit z mūdum deserens cuz sancta vxore religionem intrantes cōmuni ꝓsensu ad sua monasteria ibi felici fine quieuerūt. ¶ Miraculū. II. ¶ refert in mariali magno: z in legēda cōmuni. Quidam prauus sacrista lubricus: sed virgini deuotus quadam nocte ad scelus pgēs cum p ecclesiam transiret virginem salutauit: z postea deueniēs in fluuiū decidendo exspirauit submersus. Cuius animā cum vellent demones rapere angeli liberatores affuerūt. Quibus demones dixerūt: Vt quid huc venistis: cū nil in hac anima habeatis. Statimq̄ beata maria affuit z demones increpauit. Tūc demones dixerūt nostra est anima: quia in malo vitam finiuit. Ait maria. Scio q̄ aliq̄ pergens p̄mū me salutauit z rediēs similiter facere consueuit. Si ergo dicitis vobis iniuriam fieri: ponamus in iudiciur summi regis. Tunc deo placuit vt ad c-

pus anima illa rediret meritis beate virginis marie. Interea frēs matutinas differri videntes sacristā querūt ⁊ submersū comperunt. Et cū de flumine extrahendo mirarent. Ille repente ad vitam rediit et gesta referens vitam in bono ꝓsummauit

Miraculū. III Ad idē in marīali magno ⁊ libro scala celi. Legit ꝙ quedā iudea in partu laborans: mortem tm̄modo expectabat. Cum aūt vicine mulieres xp̄iane eā visitassent ⁊ vidissent eius cruciatus: instabant vt se beate marie cōmendaret q̄ put loqui potuit ait: O dña maria licz nō sim digna rogare te cuz sim de genere eoz qui occiderūt filium tuum. tñ audio ꝙ clementia tua se extendit etiā ad peccatores. si ergo liberabis me: en promitto vnacū ꝓle baptismū suscipere. Et ecce subito absq; dolore peperit filium. Et q̄ tunc vir suus iudeus agebat in remotis. Surrexit mulier ⁊ cū nato filio baptismū suscepit. Tandez reuersus maritus suus cum hec audisset euaginato gladio filiuz interemit. Tunc mlier cepit clamare Insurgunt vicini ⁊ iudeus fugit: ⁊ quia ciuitas cla[illegible]erat: exire nō poterat. Vnde cū locum [illegible]beret refugij vidit discurrendo p ciuitatē ꝙ oratoriū btē virginis erat apertum illuc intrauit: ibiq; cum expectaret eos quos sciebat ad capiendū aduenire ⁊ sciret certitudinaliter mortē sibi imminere: videns in altra imaginē beate virginis sumpta fiducia cepit dicere: Heu dña maria ꝙ magna misericordia tua ꝙ me canem pessimū qui deuorauit filium promittis stare in domo tua ⁊ in p̄tia tua. Audiui q̄ magna est bonitas tua fac ergo ꝓpter te mecū misericordiam: sicut fecit filius tuus iesus cum paulo ꝓsecutore. Nam veraciter credo ip̄m iesum ex te natum sine virginitatis amissione: ⁊ ipsum fateor deum verum ⁊ hoīem in lege nostra promissum: cuius misericordie nō est numerus. Cūq; fleret venit curia querēs ip̄m: ⁊ ibidem inuentū ligauerunt. Et ip̄e cepit baptismū petere dicēs: vt cognoscatis ꝙ nō [illegible]rer timore mortis baptisari reḡro nunc applico vt me baptiseriz ⁊ mox ducatis ad mortem. Q̄ si negare vultis baptismū: ie im ip̄m redemptorē mūdi accipio in da rem baptismū ⁊ sanguinē meū accipio ꝓ aqua. Tūc stupefacti p̄misit curia ip̄m baptisari. ⁊ sic ad carcerē postea duci. Judea vxor sua ꝓcēplans filium suū iugulatū vidit ip̄m viuere ⁊ ridere. Moxq; gaudens audita baptisatione sui mariti cum filio cucurrit ad curiā. ⁊ ostendit puerum viuentem: sola cicatrice remanente in gutture: sanū. Et ecce mirant oīes de his gestis. Educiturq; iudeus baptisat⁹ de carcere. Moxq; puero illi data ē ꝓfecta vox ⁊ in p̄sentia totius populi ꝟ dicit ꝓtulisse Mater misericodiaꝝ ⁊ totius ꝓsolatiōis virgo ante partū: virgo in partu: ꝟgo post partum: mater iesu ch̄risti filij dei intacta me in suū fuitorem adoptauit. Tūc oīes laudantes beatā virginem mariā. Judeū baptisatū p̄miserūt libeꝝ abire: qui seruiens ex corde beate virgini. Multa de ea contra iudeoꝝ perfidiā ꝓscripsit: ⁊ tandē suus filius crescens et in bono proficiens beate virginis deuotissimus fuus extitit.

Miraculū. IIII. Ad idem refert cesarius in suo dialogoꝝ libro ꝙ ꝓpe florē tiam fuit quidā miles q̄ deditus vanitatibus ⁊ lasciuijs cum dissipasset oīa bona sua a quodā villico qui demonib⁹ adherebat ꝓsilium requisiuit p quē modū posset ditari. Qui eū ducendo ad qdā nemus vocato demone eis occurrit: ⁊ causa quesita q̄d vellent ediderūt ꝙ miles iste vellet ditari. Et demon ait: Facilia sunt ista mihi dūmodo volueris annuere votis meis miles assensi[illegible]emon autem tria ꝓposuit. Primo abnegationē filij dei. Secundo abrenūciationē matris ecclesie ⁊ ꝓsortium sanct[illegible] viroꝝ. ⁊ hec duo miles fecit

Tūc tertiū posuit demon ꝙ scz virginē bñdictā abnegaret ⁊ renūciaret suis subsidijs meritis ⁊ subuentiōib⁹. Tunc miles noluit hoc tertiū facere licet valde sollicitaret a villico. Sicq; demon iratus recessit: ⁊ iste miles nil pspexꝝ in hac re habuit. Tandem nutu diuino quodā die ad se redijt: ⁊ de his que abnegauerat cōpunctus intrauit eccl̄iam ⁊ coram imagine beate ꝟginis cum maximis suspirijs ac lachrymis cepit veniam ⁊ misericordiā implorare. Dūcq; in suo dolore nō attēderet ad clamorem sui gemitus: sed voce audibili diceret: Mater misericordie impetra misericordiam mihi ⁊ indulgentiam delictoꝝ

Quidam nobilis ditissimus vicinus qui tunc in ecclesia erat: posuit se retro columnã vt posset audire quid iste tã lachrymose postularet a beata virgine. Tunc audiuit imaginem b. virginis loqui filio suo hec ẏba: Fons misericordie qui dixisti: Nolo mortem peccatoris sed vt magis ꝯuertat & viuat miserere huic pctõri. Et ecce imago filij auertit faciẽ ne respiceret hunc militem flentem dicendo: Quõ huic faciam misericordiã q̃ me negauit esse deũ? Tũc mater ait: Fili licet hic peccauerit a diabolo deceptus tamen: o fili attende quid pmisisti humano generi: quia in quacũq; hora ingemuerit peccator non recordaberis iniquitatum eius. Parce ergo saltẽ ꝓpter me. Ait filius: Dimissa sunt ei oĩa peccata. Et vox ad eũ: Surge vade & amplius noli peccare: quia merita matris õite ad penitentiam adduxerunt. Iste ergo gratias agens surrexit: & cuz vidisset aliũ stantẽ retro columnã: cognito q̃ & ille hec verba audierat & viderat rem istã: vt narratur ille nobilis ditissimus requirẽs causam & audiens gesta a ꝓncipio: ob deuotõnem beate virginis istum militem sibi ad optauit: & vnicã filiam quã habuit cũ multiplicibus diuitijs eidem in ꝓnugium tradidit. & sic recuperatis omnib bonis beate virgini deseruiuit &c.

Capl'm. VIII. q̃ maria demones fugat. Adire ꝓlum. I.

Ctaua vtilitas q̃ maria demones fugat. Legit in libro q̃ dr scala c[illegible] atq; in martiali magno: q̃ fuit quidam nobilis q̃ deuotus & pius ad beatã virginẽ quandam orationẽ ad beate virginis necnõ Johis euangeliste honorem editam que incipit: O intemerata &c. q̃libz die dicebat cũ magna deuotõne. Cui inuidens diabolus in assumpto corpore dãnati hois cuiusdam se pntauit ad seruiendũ attente: quem nobilis cum pnũ ad oĩa & industriũ in seruicijs vidisset posuit ipm in quodam hospitali qd ipse edificauerat: scz nobilis sumptibus ꝓprijs: vtq; ibidem seruiret attente infirmis & pauperib deputauit ꝓuidendo. Ecce vero diligenter & mirabili charitate ẽm apparentiã exequebat mandatuz dñi seruicdo infirmis & pauperib: ita q̃ oẽs existentes in hospitali mirabiles laudes de eo dicebant. Accidit vt sel' venisset ad dñm suũ petendo pisces p aliquib infirmis in hospitali qui vt dicebat: alia comedere nõ valebãt. Et dñs misit ad forum nec ibi pisces reperũt. vñ iste dñs cũ ipso fuitore q̃. s. ignorabat fore diabolus. ascendit nauẽ ad piscandũ: & cũ essent in ꝓfundo fluminis nitebat diabolus submergere ipm dñm. Sz ecce fune candidissimo nauem cingente & firmante de celo descẽdente moueri nõ potuit. Tandẽ reuersi altera q̃dã die iteꝝ a dño venationes ꝓ infirmis fieri postulat dicẽs q̃ aliter viuere plimi nõ valebãt eoꝝ. Tũc dñs mane surgens cuz eo acceptis laqẽis: iaculis: canibusq; & auibz nemus maximũ intrauerũt. Et cũ dñs insequeret p̃dã: iste diabolus in spẽ fuitoris exñs: nitebat eũ occidere iacula mittendo ꝛ eũ q̃si mitteret ꝛ venandũ ferã. sed statim pãnus pucherrimus interponebat se inf iaculatorẽ & militẽ: nec eidẽ poterat in aliq̃ nocere. vñ reuersi cũ p̃dc[illegible]ã die iste nobilis cũ iuitasset ꝛndã ẽ[illegible]gat cum vt suũ hospitale visitet: q̃ vnacũ nobili accedendo: & videns illũ fuitorẽ ac reqrens ab infirmis mirabiles ꝓmẽdatões de ipo audiuit. Et mox reuelãte dõ cognuit q̃ eẽt demon. Precepit ẽ eidẽ corã oĩb in ẏrute iesu xp̃i vt ds eẽt diceret & ad q̃d venisset aut cur illic maneret cãz apiret. Dox ille deꝑhensus hostis rugiẽs terribilr ait: Demon suz ꝓncipis tenebraꝝ socius & cogor dicere veritatẽ. veni nẽpe huc. Prio vt infirmãtes in h hospitali ꝓuare q̃rẽ ꝓfessiõe & sacroꝝ pceptione. Scõo veni vt pimerẽ istũ militẽ q̃ est ꝓtrarius nostris opibus & fuit matri iesu. sed nũc vtroq; ꝓuatus suz volui quippe ipm submergere & nõ potui: quia corda serica de celo demissa nauem firmauit. Jaculare etiam volui & nequiui quia e celo delapsus pãnus aureus se interponebat & sagittas suscipiebat. Infirmis etiam nocere nõ potui: q̃ virtus matris dei me repmebat ꝓpter vnam oꝛonez quã iste miles de facto dicebat q̃libet &c. His quoq; dictis demon ꝓfusus cũ te

re ⁊ fetore relicto diſparuit. ⁊ oīs in laudem dei ⁊ beate virginis ꝓrumpūt. Tūc interrogat epūs que eſſet illa oratio. Cui miles: O beata ⁊ intemerata ⁊c. Miraculum. II. Ad idem legitur vbi s. q̄ fuit quidam iuuenis relictus a patre ⁊ dimiſſus cuidā militi ad nutriendū. Dūq̄ poſtea dediſſ ſe male ſocietati ebrietatib laudis ⁊ imūdicijs: nō obſtante correctiōe turoris cepit vendere ⁊ alienare poſſeſſiones ſuas. Tunc iſte miles: tutor eius volens ſibi fidelitatem ſeruare: ꝓ pcio qō dabat ab alijs ipſe ſibi redimebat ⁊ emebat fidelr. Tandē oīb finalr diſtractis dū nil amplius ad vendendū haberet ⁊ multū egeret accidit ſemel vt iret ad venationem cum quodā malo ⁊ imunde vite milite. Iſte dixit iuueni. Cōpatior tibi: quia miles tutor tuus decepit te ⁊ appropriat ſibi oēs poſſeſſiones tuas. Sz ſi velles mihi acquieſcere: ego ducerem te ad quēdaz dōm meū ⁊ ille ditaret te diuitijs magnis. Aſſentit iuuenis: ⁊ duz intrarent nemus magnū. Interrogat ſocium quid iſte dōs vellet habere ab eo ꝓ diuitijs donādiſ. At miles. Non niſi vnicum verbum. Cumq̄ veniſſent ad terminū: Ecce demon affuit cū magno apparatu ⁊ gratāter accepit militis ⁊ ſocij aduentum. Cūq̄ expoſuiſſent cauſam aduentus ait demon. vos chriſtiani eſtis multum duplices in verbis: ꝓmittitis nobis ſeruare pacta dum petitis ad iuratorium: quando autem facti eſtis diuites verſum nobis. Si ergo vis a nobis auxilium. Abnega Mariam matrem dei ⁊ abrenūcia omni adiutorio ipſius. Iſte autem iuuenis licet foret malus tamen quolibet die dicebat illum. ℣. Maria mater gr̄e mater miſericordie: tu nos ab hoſte ꝓtege in hora mortis ſuſcipe ⁊c. Unde perterritus cepit hunc. ℣. exclamare. Tunc demon iratus contra militem qui eum adduxerat ſtatim ſuffocauit eum ⁊ ad infernum deportauit. Iuuenis vero relictus cum magno terrore redijt ad ciuitatem. Et in craſtinum erat vigilia aſſūptionis beate marie. Tūc illo die ingreſſus eccleſiaz: Ecce imago beate virginis [illegible]rgendo caput ei inclinauit. Cum aūt [illegible]oc non videret: ſed ille miles qui eū nutrierat. ⁊ tutor eius fuerat dum vidiſſet eum flere cū contritione coram altari beate virginis requirit cauſam. Et ille dum dixiſſet ſibi omnia p̄dicta que ſibi acciderant: laudauerunt deum. Et ſic ille miles ſibi perdita recuperauit. Miraculum tertium. Ad idem legitur in libro qui dicitur Scala celi: q̄ fuit quidam religioſus qui cum meditaretur de celeſtibus cō gregatio magna porcoz ingreſſa eſt ſuaz cellam. Cum autez p̄henderent q̄ vellent eum deuorare ⁊ incepiſſent rodere tibias eius. Ille icepit clamare. ℣. Ab hoſte maligno defendas nos dei genitrix virgo.

Tunc ſtatim beata virgo viſibiliter apparuit eidem ⁊ cum virga quā manu tenebat exercitum demonū fugauit dicēdo Recedite maligni recedite: quia victoriā nūq̄ habebitis de mihi deuotis: qui oīs euaneſcētes ſicut fumus: Ille ꝰſolatus a b̄ūdicta virgine remanſit in celeſti dulcedine. Ecce ptz: quia qui ſeruit beate virgini ⁊ ad eam ꝰfugit: ipſius virginis p̄cib demones nocere volentes compeſcunt ne vincere poſſint: aut talibus plene noceant q̄tum velint ⁊c.

Capm. IX. q beata maria errantes illuminat. Miraculū. I.

Ona vtilitas quia maria errantes illuminat. Legit in libro qui dicit ſcala celi q̄ fuit q̄dam ſacerdos qui deuotus beate v̄gini multū dubitabat de ſacramento altaris. Et ideo rogabat aſſidue beatā virginem vt eum dignaret iuuare. Cum aūt in ſabbato celebraret miſſam. ante pater nr̄ diſparuit hoſtia quā ſacrificauerat ⁊ dum reſpireret ſtupefactus: vidit matrem gr̄is ante ſe ſuū filium in vlnis tenentē ⁊ dicentē: Ecce quē ſancta puerpera portauit: ecce quē ꝰfecras: ecce quē manib tractaſti quē leuaſti. ⁊ ecce trado tibi filiū meū: accipe ⁊ pfice miſſe officiū. Accepit g̃ ſacerdos puerū ⁊ poſuit ſup corpale: ⁊ cum perueniſſet vt iam hoſtiam deberet frangere nō amplius in forma pueri ſz in forma panis monſtratus eſt ei. ⁊ ſic ille in fide ē roboratus. Miraculum ſecundum.

Ad idē legit in mariali magno ⁊ etiaꝫ libro quo ſ. q fuit quidā iudeus in lombardia qui viā incedens a latronib⁹ capit et plagis impoſitis carceri obſcuriſſimo tradit vinctis manibus poſt tergū. Sic i dolore poſito ⁊ expectāti mortis aduentū occurrit in mentē vt adiutoriū btē ꝑginis marie in qua ſperāt xp̄ani req̄rer et Cūq flēdo diceret ℣ dña regina celi ⁊ terre verifica in hoc cane qđ de te p̄dicat. q ⁊ dicit a xp̄ianis q p te mundus ſaluat ⁊ detenti a demone liberant: captiuiq eripiantur. Adiuua ḡ nunc me: atq tribꝰ diebꝰ cū ſic māſiſſet ⁊ p̄ laſſitudīe paululū obdormiſſet affuit quedā dña ſplēdidiſſima cū duabus puellis quaꝝ vna diſſoluit vincla q/bus miſer erat ꝓſtrict⁹: euigilauit mox p̄ gaudio iude⁹ ⁊ admirādo cepit reſpicere q cēt iſta ꝓſona Et vidit non in ſomnis ſz vigilando dñam celi aſtantē ex cui⁹ claritate totū diuerſoriū replebat. Ad quā iudeus ait. Dic mihi o dña que es q taꝫ benignū affectuꝫ mihi miſero oñdiſti. At illa: ego ſum maria quā tu cū gemitib⁹ aduocaſti: et licet tu ⁊ gens tua me ⁊ filium meū: redēptorē ſecli abnegaueritis: tñ ecce malis ꝓ vr̄is: reddā bona vt ſcz ab errore ad viā veritatis te adducā. Idcirco ad te veni vocata. Verū vt euidenti⁹ hoc cognoſcas egrediamur foras ⁊ duxit p̄ angelos ad altiſſimā rupē: vbi poſitus cū reſpiceret inferius vidit vallē ꝓfundiſſimaꝫ et obſcuriſſimā: ſulphureas flāmas ⁊ ferorē intollerabilē emican tē ⁊ horridis tormē/toꝝ generibus in ibi torqueri alias abſq miſericordia. Illeq lamentabant horribiliter et eiulabāt nec pena minuebat. Tūc territus iude⁹ corruit ⁊ ℣go beata ait: hec dant tormēta ꝑfidis iudeis q negāt me et filiū meū ieſum. Tandē de mādato virginis p̄ angelos duct⁹ eſt ad montē quēdaꝫ gratiſſimū in q̄ māſiones ſplendidiſſimas aſpexit odoreſq inextimabilis ſuauitatis ſenſit: ⁊ cet⁹ ciuiū celeſtiū vultu ſplēdidiſſimo pſallētes. Cui ait ℣go btā hec eſt hereditas aiaꝝ redempta ꝑ ſanguie filij dei quā et tu poſſidere poteris ſi vere credas Et nūc elige locū quē hoꝝ volueris et ſic diſparuit virgo btā. Tūc iudeus oc̄uenit mane ad villā ⁊ ſuſcepto baptiſmo cū magna deuotione ſeruiuit quoadiuxit ꝑginī benedicte que eam ad fidē illuminauit ⁊ ad viā veritatis p̄duxit miraculoſe

La. X. q beata maria a dāna tione liberat Primū miraculū.

Decima vtilitas q o maria a dānatiōe liberat Legitur in li. q dicit ſcala celi q fuit quidā cleric⁹ q̄ tota intentiōe libidini deditus: nihilominus hoc bonū tñmō in eo erat q horas btē ꝑginis deuote dicebat. Cū aūt quadā vice ad p̄ficiendā ſuā libidinē trāſiret p quendā pontē: ⁊ diceret ceciſſet interim officiū btē ꝑginis in fluuiū cadēs ſubmerſus ē ⁊ a demonib⁹ raptus. Tūc btā ℣go affuit ⁊ cōpulit demōes ad iudiciū ducere ipam aiaꝫ vbi cū altercarentur demōes aſſerētes q eis debeb⁹ aīa ī peccato mortali decedēs. Ecce btā ℣go duo teſtionia ſacre ſcripture allegauit Primū ē vbi te inuenio ibi iudicabo. Scōm ē ex verbis tuis iudicaberis ⁊ ſic ꝓcluſit dicēs Exquo iſte dū mortu⁹ eſt meū officiū dicebat ⁊ in ore ei⁹ erat angelica mea ſalutatio: Idcirco mea ee debet aīa iſta. Tūc iudex p̄cepit afferri linguā ei⁹: et cū inuenta foret in ea hec ſcriptura Aue maria ⁊c ait iudex Reuertere ad corp⁹ ⁊ age pniaꝫ q⁹ diabolo nō dab⁹ ptās ſup te ꝓpter reuerentiā illius que ē oīm ſal⁹ ⁊ victoria fortis de hoſte. Lauda ḡ dulciſſimaꝫ mr̄em meā ⁊ dic oīb⁹ q⁹ hec ē p̄ncipiū hūane ſaluatōis ⁊ recupatōis. ſ. ipaꝫ btāꝫ mariā colere: ⁊ ſic liberab⁹ ē hō ille Ejecto q̄ eius corpe p̄ anglos ō flumīe: aīa illa intrāte reuixit ⁊ pniaꝫ egit ac oīa relinquens religionē īntrauit vbi laudabiliꝫ conſūmauit Scōm miraculū Ad idem legit quodā miraculo qđ accepi ex libro notabilis cuiuſdā p̄dicatoris ordinis minoꝝ q ī comitatu Tholoſano duo fratres erāt magni p̄dones reſidētes in quodā caſtro: vn⁹ eoꝝ licet p̄dare⁹ tamē p̄cauebat ne boues occideret: hic diuino nutu pnia ductus intrauit ordinē fratꝝ minoꝝ ⁊ q̄die exorabat deū p̄ ſuo fratre p̄done vt ꝓ terretur ad pniaꝫ. Accidit aūt q ille ſu⁹ frater p̄do infirmare⁹. Cui cū cōſāguinei cōſule

rent pniam ⁊ ꝓfessionē: dixit ꝙ nulli alteri vellet ꝓfiteri nisi isti suo Germano fratre minore ꝑsbitero: eo inquit ꝙ ille q̄ndā fuit soci⁹ opeꝝ meoꝝ ⁊ ꝓscius est factoꝝ meoꝝ. Disso itaq; nuncio ꝓ eodem interim iste ḡuat⁹ infirmitate mortu⁹ extirit: ille q̄z adueniēs repit hūc suū fratrē defunctū portari ad tumulandū. Ip̄n flēs ꝓiecit se in oratiōe Et benedictā virginē cepit rogare ꝓ suo fratre totis viscerib⁹ deuotionis. Et ecce subito mortu⁹ ille erigēs se clamauit fortiter dicēdo: Ue mihi et iterato recidens quieuit post aliquātulū cū ille frater minor nō cessaret ab oratione. Iteꝝ erexit se mortuus ⁊ clamauit tā fortiter vt circūstantes territi fugerent. et iterū recidens siluit. Tertio deniq; cuz oīb⁹ ꝓlixitas i cubiculo a frē distēderet: ecce ille mortuus erexit se ⁊ exilīt di. Gr̄as ago deo ⁊ bn̄dicte ꝟgini marie. Oēs igit stupētes interrogauerūt eundē: ⁊ respondit: Egressa inquit ania mea rapta est ab innūeris demonibus qui omia pcā mea mihi obiciebant: ⁊ ad tormēta deducere nitebant: vidiq; quasi fornacē ignis ardētis sulphurei horribilis: quo cum ꝓiicere me vellēt statim fortissime clamaui: ꝓmā illam vocem quam audistis vicz: ve mihi Ecce aūt vidi supra me in altissimis stantem iudicē qui sniam ꝓtra me ferre volebat vt ignib⁹ traderer ꝓpter qō ꝑterritus: Scōo clamaui forti⁹ Vox q̄z appuit hō similis fratri meo Germano in habitu ordinis minoꝝ ꝓcidens coraz beata maria ꝟgine Et ꝓpter eius p̄ces btā ꝟgo maria intercessit coram iudice: ⁊ sic eius meritis et intercessione dilata est a iudice snia diebus octo: et interim ania corpori meo restituta ꝓ agenda penitētia: et sic Gr̄as oīpotenti deo ⁊ beate marie ago atq; tibi o frat charissime Festinem⁹ igitur vt satisfaciamus damnificatis. Quib⁹ perfectis cappa induit ordinis minoꝝ ⁊ lachrymās cūctis diebus ac ꝓfessus die octauo quieuit fine bono. Ecce claret ꝙ btā maria interpellata sua intercessiōe liberat a dānatiōe etna

Tertiū miraculum Ad idem refert Vincentius in speculo hystoriali li. viij. ca. cxvij. ꝙ in territorio Lugduneñ. Erat quedam mulier beatam virginem valde amās ⁊ ei deuote seruiens. q̄ cū adhuc in iuuentute sua qōdam fecerat peccatū qō nulli ꝓe verecundia audebat cōfiteri Licet alis strenue bona opa exerceret Cūq; confitebatur alia peccata istud vnum subterfugiebat: et quasi confiteri intendēs in fine confessionis dicebat sic: de bis ⁊ alīs si qua sunt in me de quibus confessa non sum dei misericordiā ⁊ vestram pater absolutionem postulo. Tandem accedens ante quandam beate virginis imaginem tota cordis amaritudine illum reatū quē celabat loquebatur fatendo se peccatricē vnō cōfessoris sagacitas quādoq; aduertebat exestuantē ei⁹ animū tum ex ei⁹ tremule vocis sono: tum ex mestitia frequēti cepitq; ip̄e cōfessor suauiter monere vt ab ea exigeret tanti gemitus causam per cōfessionis veritatem: sed ligante os ei⁹ diabolo non potuit confiteri ꝓe verecundia

Demū temporuz successu mulier sine illius peccati cōfessione ad extremā vite horam peruenit: qua mortua ⁊ coram iudice adducta ip̄a beata maria postulante iudex pependit edictū. vt ad corpus rediret ania peccatricis ⁊ quoniā sine cōfessione non est salus vt viuens sacerdoti cōfiteret: ⁊ sic dānationē que instabat ac demonū societatē euaderet. Interim seruabatur cadauer ⁊ ecce subito surrexit mulier: et astantes fugerunt: quos allocuta cū accessisset ꝓpius ait: vocate sacerdotem quo vocato de illo peccato fecit ꝓfessionē ac de omnib⁹ alīs delictis ⁊ enodauit cunctis suam liberationē factam ꝙ beatā virginē et sic requieuit ꝓtinuo in pace. Oēs ergo audiētes hec laudē dixerūt xp̄o ⁊ beatissime sue matri Quartū miraculū Ad idem refert idē Vincentius dicto li. viij. ca. cxv. ꝙ fuit quidaz nobilis diues et vxor eius deuota: quoꝝ manus erga pauperes largissima. Cūq; filios ꝓcreassent et deinceps in ꝓuecta etate celibē vitā ducerent diabol⁹ inuidit eoꝝ castimonie. Inde inflāmauit animū viri i ꝓcupīe ardorē ad vxorem in tantū vt in nocte dn̄ice r̄surrectiōis accederet ad eā ꝓ libidīs actu cōpiendo: mulier cū increparet virū nec eius fmōib⁹ mlt̄is acq̄esceret. turbata ad virū ait: Ecce sacra nox r̄surrectiōis: q̄ q̄d ḡ

nobis hac nocte fuerit opatū ⁊ ꝓceptū: sit maledictū ⁊ diabolo i etnū mācipatū. Cō cepit mer i illo ꝓcubitu ⁊ pepit tādē filiū pulcherrimū crescebatq; puer decore īris docilis ⁊ eloq̄ntia laudabilis: mr aūt tri/stis erat sciēs qđ dixerat. Puer g̃ cū ad .xij. ānū puenisset ⁊ a pentib⁹ tenere diligeret diabol⁹ appuit mri illi⁹ d. Esto pata ꝓmis sū mihi rddere āno. iij. pide mer flebat q̄ tidie ⁊ cū vidisset filiū mox in lachrymas prūpebat: mirabat iuuenis q: cū ō eo oēs alij gaudebāt sola mr flebat. Req̄siuit g̃ cām quā importune instanti: mr appuit p oia enarrādo. Tūc ptimescēs iuuenis de nocte aufugit petijtq; anxi⁹ nōnullos sa/pientū vt sibi de negotio tā ptculoso darēt cōsiliū. Peragratis itaq; multis terris venit romā: et inde cū īris papalibus ad ep̄m hierosolimitanū prexit. Qui audiēs ab eo rem ⁊ oēs q̄ aderāt fleuerūt. et ecce tandē episcopo de hoc anxie concionanti reuelatum est vt mitteret ad quendā san/ctum virū qui erat in heremo longe ⁊ an/gelicis pascebatur cibis ⁊ loquelis ac in/structbat reuelationibus diuinis. Hā huic scto quotidie de celo sicut nix cādidissim⁹ panis quo reficeret mittebat per angelos. Adolescēs igit arrepto longo itinere de/mōstrato ab epo solus discessit. Porro ad sctm Senē heremitā angel⁹ dñi ꝓcedenti venit hora de celo duos panes ferēs: ex q̄ intellexit vir dei q̄ aliquis deo volēte ve/niret ad prandiū ⁊ gras egit. Tandē ado lescentez suscepit ⁊ plectis litteris missis ab epo ait: Charissime fili genitricis dei auxiliū deprecemur: quia ipa habet domi niū sup omēs malignos spūs que ꝓtriuit caput serpentis ⁊ ptātē habet sup infernū. Itaq; vir dei cū lachrymis orans die pa/sche quando rapiendi puerum a diabolo terminus aderat: ad hostiam salutarē of/ferendā pro puero se preparauit. Timen/tem vero puerū inter se ⁊ altare cōstituit. Et facta eleuatione corporis christi venit diabol⁹ ⁊ puerum e medio rapuit ⁊ ad in fernum portauit. Qđ persentiēs senex in/gemuit et beatam virginē exorauit. Que quidē mox subuenit: et pueri corpus et ani mā ex inferno extraxit et in locum vñ sub latus fuerat puer est restitut⁹. Cunq; vir dei pax domini diceret. Ecce iuuenis libe ratus: et cū spū tuo. rndit. Accepta q̄z cō/munioe sctā de manu senis: narrauit tan/dem quo beata maria ipm de inferno eri/puerit: et q̄ multa milia in inferno posita sint. Et quales penas in ibi viderit. De/inde benedictione a sancto accepta: letus ad ep̄m hierosolimitanuz atq; ad gentes redijt. Quintū miraculū. Ad idē le/gitur in magno mariali: et hoc etiā mira/culū meminit sctus Bernardus sup mis/sus est vicz q̄ apud ciliciā Anno dñi. 537. Fuit quidam vir nole Theophilus cui⁹/dam episcopi vicedominus qui tam pru/denter sub episcopo res ecclesiasticas dis/pensabat q̄ mortuo epo dignū epatu om/nis ꝑ̄us acclamabat. At ille vicedñatu cōtent⁹ aliū in ep̄m maluit ordinari. Tā/dem ab ipo eodē epo inuite ab officio est depositus ⁊ in tantā impatientiā est dela/psus vt ad suā recupandā dignitatē cui⁹/dā iudei malefici ꝓsiliū expeteret. Ille er go diabolū aduocauit et Theophil⁹ iusi/su demōis xp̄m ⁊ mrem eius abnegauit ⁊ xp̄iane pfessioni abrenūciauit ⁊ ipius ne/gationis atq; abrenūciatiōis cyrographū scripsit ⁊ anulo sigillauit atq; demōi sigil latū tradidit ⁊ sic seruitio ei⁹ adhesit. In crastinū g̃ pcuratioe demonis Theophi lus in grām ep̄i recipit ⁊ in sui officij dig/nitatē restituit. Tandē ad se reuersus de eo q̄ fecerat valde ingemuit et ad virgi/nē gliosā tota mēte ꝓfugit. Quadā vice bta ꝟgo in visioe illi apparēs de impieta/te ipm redarguit ⁊ diabolo abrenunciare ꝑcepit ac xp̄m dei filiū ⁊ omē xp̄ianitatis ꝓfitū cōfiteri fecit. ⁊ sic ipm in sui ⁊ filij gratiā recupauit: et ad indicium indulte ve/nie iterū sibi apparēs cyrographū q̄ dia bolo dederat sibi reddidit et sup pect⁹ po suit vt iam non se diaboli seruum timeret sed per beatā virginem liberuz se factum gauderet. Quo Theophilus accepto ve/hementer exultās: coram ep̄o oī q̄z ꝓfo qđ acciderit retulit et cunctis admirātibus ac gliosam virginem laudantibus ip se post triduum in pace quieuit: et sic el ret quonia ipa mater misericordie hoi

pctōres nō sinit perire sed ad eam cōuer/sos a dānatiōe mirificorditer vult liberare.

Ca. XI. q̄ btā maria mēbra restaurat. Miraculum primū.

Decima vtilitas

v siue grā quā dat homib⁹ maria ē q̄ mēbra restaurat. Legit q̄p/pe in cronicis romanor̄ pontificū. Et in libro q̄ dicit scala dei narrat. q̄ quidā cle/ricus magna tēptatiōe carnis vexabat⁹ et beatā mariā vt auferret⁹ rogrebat. Cū er/go quodā die cū lachrymis instaret appa/ruit eidē btā ꝑgo ꝓmittens liberationē et insup sūmā in ecclesia exaltationē sibi ꝓ/futurā. Tandē liberatus factus est sūm⁹ pōtifex siue papa qui appellat⁹ sanct⁹ Leo papa. Hic dū pseueraret in laudib⁹ t ser/uitio btē ꝑginis quadā vice in eccl'ia san/cte marie maioris in die resurrectiōis do/minice ꝓmissam celebrabat: t dū fideles ꝓ ordinē cōicaret Vl'er q̄dā accedēs manū ei⁹ osculata ē et ex hoc mox i eū vehemēs tēptatio carnis insurrexit atq̄ anim⁹ ei⁹ cepit inclinari ad turpē cōsensum Et duz oculos eleuasset vidit reginā gl'ie trāseū/rem cora eo facie auertentez nec respicere ipm volentē. Ex cognita ei⁹ indignatio/ne papa cepit penitere t abundanter flere et dū sic flendo itez eā respiceret: vidit q̄ vultū aliquantulū cōuertebat ad ipm et recepta aliquali cōsolatione missam com/pleuit Et ingressus domū vir dei i semet/ipm seuissimus vltor insurgit: atq̄ eadez die clam manū que fuit materia scanda/li sibi penit⁹ amputauit t a se reiecit. In/terea post tempa murmur in populo orie/bat⁹ contra papam eo q̄ more solito nō ce lebret. Tūc Leo ad beatā virginez se cō/uertit t cū maxis lachrymis se total'r ipi⁹ ꝓuidentie cōmisit Et ecce cōtinuo beata maria sibi astitit t manū illam pape trū/catā suis sanctissimis manib⁹ tenuit: atq̄ manus noua de celo lapsa ē t per beatam ꝑginē data sibi. Sicq̄ manū pape beata ꝑgo restituit reformauitq̄ Jussit q̄z vt ꝓ/cederet t filio suo ac sibi sacrificiū ymola ret. Leo ergo omī ppl'o quid sibi ꝓtigerat ꝯdicauit et manū restitutam omnib⁹ eui/denter oñdit atq̄ ois ppl's laudes btē vir/gini acclamauit Scōm miraculum de Damasceno Ad idē legit in miracul' btē ꝑgis t li. q̄ s. q̄ iohes Damascen⁹ in Grecia sūm⁹ phs vt liberius deo vacaret fact⁹ ē monachus. Cū aūt laudib⁹ btē ma/rie insisteret t dictamina pulcherrima de ipa manu sua ꝓscriberet. Die q̄dā ad lit/tus maris ꝑ spatio trāsitēs a piratis sara/ceno⁹ rapit⁹ t cuidā diuiti vēdit⁹ Qui per pēdes ei⁹ peritiā diuio nutu cū eo mitius egit t tandē filiuz suū ad docēdū sibi tra/didit: quē ipi ꝑ eūdē modū dictādi t scri/bēdi sicut ipemet hēbat imbuit t docuit. Tandē imperator Cōstātinopolitan⁹ istat apud sarracenū vt illuz recuperet: t data pecunia remissus ē: t ipm mōasterio in vr be pfecit: Ispe imperator cū q̄ sepi⁹ de statu regni t salute aīe familiarit⁹ tractabat Ni mirū ḣ iohes damascen⁹ floruit pstā⁹ tpe imperatoris Theodosij senioris: et ab infā tia lr̄is grecis erudit⁹ infra. xij. ānos oēm liberaliū artiū sciam app̄hēdit: t i amore dei ac btē ꝑginis se exercēs: ꝑginitatē te/nuit: t horas btē ꝑgis deuote dicebat q̄ti/die ac missas in ei⁹ honorē celebrabat et pl'ima ad laudē ei⁹ ꝓscribebat t ōcātabat Sed diabolo inuidēte t incitāte ꝓtigit q̄ ille iuuenis quē in captiuitate posit⁹ in p/sida docuerat suū modū dictandi scripsit epl'am sub nomie Johis Dam. talē Di lectis amicis qui sunt in ꝑsida. Damasce nus iohes monachus salutē. Houeritis robur exercitus in nationes exteras impe ratorem misisse: vrbemq̄ regiam t finiti/mas ciuitates vacuas remansisse militi/bus. Securi ergo absq̄ mora venite et ob/tinete tc̄. Et hanc epistolam furtiue dire/xit t iactari p̄cepit i loco palacij: q̄ iuēta a ministris t cora imperatore plectra Johes acclamat⁹ fore traditor t apostata t a furi būdis famul' cora imperatore trahit⁹. Qui i q̄sit⁹ negauit cū iuramto se hui⁹ ire nō eē consciū. Sed cū nō crederent omnesq̄ in eū pstreperēt: ꝓsilio facto determinatū est q̄ exquo fuerat spēalis amic⁹ imperatoris nō deberet occidi: sed tm̄ man⁹ q̄ facinus perpetrauerat abscidi. Qua abscisa iussu imperatoris ad testimoniū tanti sceleris su spēsa ē in monasterio ipi⁹ iohis. Post mꝛ

tos dies cū iohes fleret corā altari beate ꝟginis z diceret O dña mi heccine ē bti/ tudo tuox seruox: digne q̄dē p meritis me pctōrē flagellari voluisti. sed contristor. qz laudis tue cātica sicut solitus erā scribere et missas in tuo honore celebrare non va/ leo. Post lamenta hmōi plima. Ecce btā ꝟgo appuit cū ingēti lumie z eū cepit af/ fari ꝛsolabilr. Cur iohes ait: heu dña cuz ego hec paterer vbi eras. Ecce ad meum dedec⁹ pēdet i eccl'ia: absciſa serui tui ma nus. At illa ipo vidēte manū illā deinde abstulit z brachio iohis benigne aridā il/ lā ꝛiūxit et plena sanitate restituit in mo/ mēto. Tunc iste grās agēs vnacū fratrib⁹ quib⁹ rē gestā retulit. Mane facto missaz de btā ꝟgine celebrauit. Impator aūt au dito miraculo pedes ad eū venit z ore p/ prio manū eius oscular⁹ ē Tandem scita veritate cū su⁹ ille discipulus fili⁹ sarrace ni suā nequiciā fassus fuisset. oēs ꝑpli ad/ mirātes btāz ꝟginē laudarūt Tertiū miraculū Legit ad idem li. q̄ s. Cleri/ cus q̄dā miro mō deuot⁹ btē ꝟgini fuit q̄ ꝑpter laudes q̄s dicebat ab hereticis capi tur z lingua priuat⁹ Dū ḡ instaret qōdā fe/ stū marie z affectaret sicut ꝛsueuerat eius laudes z horas decantare in corde aiebat sic: O rosa generosa fons signatus: stella splēdida: thron⁹ glie. O dozifera vitis: su/ scipe laudes mētis. Tunc subito affuit ei splendor mirabil' ō celo z lingua sibi noua est data Qui mox laudes dictas expſſit z alias plimas in gliaz marie Quartū miraculum Ad idē fert de sctō iohāne Crisostomo qō z legisse me i q̄dā libello memi cui⁹ autorē ignoro. vbi sic scriptuz hēbat. q vicz iohes Crisō. cum eēt vultu pulcher a q̄dā femia valde sollicitabatur ad ꝛcupiaz: ille q̄siuit eā q̄d magis i eo di ligeret q̄ ad ꝛcupiscēdū moueret. Illa re/ spondit q labia Que statim iohes absci/ dit z illi tradidit. tandē cū tristaret iohes in eo q nō posset p̄dicare: btā ꝟgo exorata sibi appuit z aurea labia restaurauit ꝑpē qō iohes Crisō ē vocat⁹. i. osaurei.

Q btā maria suis deuotis in omi periculo z necessitate subuenit Miraculū. I. Ca. XII

Vodecima vtilitas

siue grā q btā maria in omi perí/ culo z necessitate subuenit Legit quippe in mariali magno z in li. q̄ dici tur scala celi q fuit q̄daz matrona q̄ mul/ tū deuota erat btē ꝟgini z informabat fi/ lios z filias ad filez deuotiōz Et int' alia eos rogabat z monebat q ī oi dolore z ī oi piculo ac necitate mox inuocarēt adiuto/ riū btē ꝟginis z dicerēt Aue maria Hec aūt hēbat filiā valde pulchrā et illa puel/ la mō mliebri multū nitebat z intēdebat ad vanos ornat⁹. Cū āt in q̄dā festo solē/ ni: hec ornata trāsiens ꝑbuisset magni scā dali occasionē: seq̄nti die i viridario exñti appuit eidē diabolus dicēs: Surge veni mecū. Cui illa. q̄s es tu? At ille ait: Ego sum ille cui⁹ intētionē tu cupis facere cu/ ius es rethe z armatura. Et ideo nēcium est vt tu venias cū illis q̄s ad meū hospi/ ciū inuitasti. Dū ḡ vellet eā rape ꝛpa fm qō'edocta fuerat a mre cepit clamare di/ cens: Virgo maria adiuua me z inde ice/ pit aue maria. Tūc demō dimittēdo illā ait: Maledicta sit illa q̄ te docuit hec di/ cere. qz nisi h̄ obstitisset mihi. fecissez de te bodie encēniū societati ifernali: z sic patet quia inuocatio marie in piculo subuenit et adiuuat Scōm miraculū Ad idē legit' libro q̄ s. q fuit quedā nobil' dña ha bēs vnicū filiū z erat deuota ꝟgini bene/ dicte Cum aūt filius ei⁹ creuisset z vellet eū ponere in curiā cuiusdā ꝑncipis de cu/ ius ianuis fuerat p̄ eius dū deberet iuue nis ille recedere: mater postulauit vnū do nū a filio vt illud cū fidelitate compleret. Cui cū annuisset filius z pmisisset se cō/ pletuz qō illa iuberet. Tūc ait mr̄ Rogo fili charissime vt ad honorē btē virginis quolibet die salutationē ei angelicā dicas et in fine sic ꝛcludas: Virgo bēdicta esto mihi adiutrix in hora mortis. Recessit: iu uenis et optime cōpleuit pmissuz sed coz/ ruptus a mala societate deterioz oīb⁹ i cu/ ria est effect⁹: q̄ cū frequēter a ꝑncipe coz/ riperet nec emēdaret vituperabiliter de cu/ ria ejcit' sed suā ille ꝛfusionē ferre nō va/ lens fact⁹ ē princeps i arronū. Dū aūt per/ maz⁹ in illo malo fuisset c[illegible]audi

ſnīa ſue mortis ⁊ ꝫmeditando in carcere
quāta mala fecerit ⁊ quantā ꝓfusionē ſuo
gener. induxerit: ⁊ dolorē quantū cōpatiē
ti matri gñauerit ex his cepit nimiū flere

Et ecce affuit eidē iuuenis ſplēdidiſſi/
mꝰ q̄ ſibi ꝓmiſit liberationē ſi tñ acq̄eſce/
ret ſuis votis: qui annuēs: ait ille ego ſuꝫ
demon miſſus a nr̄o principe. Si g̃ fece/
ris qđ dicaꝫ eris ſolutus vicꝫ ꝙ abneges
xp̄m ⁊ oīa bñficia eccleſie. At ille renūcio
Ꝛrex demon ait: Renūcia oī bñficio et ad
iutorio atq̄ honori btē marie. hoc ille au/
dito facere noluit: recordat⁹ qz mr̄ ſibi h̄
mādauerit vt btām virginē quotidie ho/
noraret ⁊ eius adiutoriū inuocaret. Sed
ait imo ego recōmēdo me btē marie ⁊ ſibi
meip̄m dono. Ꝺō demō ferre non valens
ſtatim euanuit. Tunc ille reuerſus ad ſe
et cognito ꝙ xp̄m ⁊ omia eccleſie ſacra ne
gauerit: cum mirabili fletu ⁊ ſuſpiriꝭ cor
ad beatā virginē leuauit quā negare tunc
noluit ⁊ in vita frequenter ſalutauit. Et
ip̄am rogare cepit multis verbis dicens:
Ꝺ virgo bñdicta, attēde me vilissimū pec
catorē. Nō peto corp̄is liberationē. ſꝫ tan//
tū modo delictoꝝ meoꝝ ⁊ criminū remiſ
ſionē. Et vt in puncto mortis ſicut ſp ro/
gaui: nunc peto ſubuentionē. Adiuua me
o mie mr̄ ⁊ miſerere mei i h̄ pericło. Hec
⁊ plura talia orante cuꝫ magnis lachrymis
nocte totā duxit inſomnē. Mane facto re
quiſito cōfeſſore diligētiſſime eſt cōfeſſus.
Et dū traberet ad patibulū ꝓtinue quoq̄
in via rogaret btē virginis adiutoriū i ta
li puncto mortis: dū coram oratorio btē vir/
ginis pterāſiret viſa eius imagine cepit la
chrymabil⁹ clamare di. Aduocatrix pec/
caroꝝ adiuua me. Et ecce mox imago il/
la ꝟginis coram omī pplo inclinauit ſe ei/
dem et ſalutauit. Ꝺmis quoq̄ popul⁹ ad
mirans dum ſtaret iſte miſer ſupplicauit
vt cōcederetur ſibi hoc donuꝫ vt vicꝫ poſ/
ſet oſculari pedes imaginis. qui conceſſe/
runt. et dum cōiunxiſſet ſe imagini. Ecce
pa imago extendit manū ⁊ apprehendit
ius brachium poſt tergum colligatū: ac/
ceſſerunt vt remouerent nec potuerunt cū
[illegible] indulſerūt
ſibi me [illegible] is interrogatus
narrauit q[illegible] modo a matre inſtruct⁹ bea

tam virginē ſalutauerit quotidie ⁊ vt iu/
uaret in hora mortis cōcludendo ſaluta/
tionē ip̄am beatā mariā inuocauerit. Et
mox omis populus dedit laudē deo ⁊ ma
rie eius matri ſanctiſſime. Ille q̄ rediens
ad patriā q̄ diu vixit deuotiſſime ſeruiuit
glorioſe virgini marie. ⁊c. Tertiū mi/
raculum Ad idem legit inter miracu/
la beate virginis ⁊ ſcribit in cōmuni legē
da natiuitatis marie ꝙ quidaꝫ vir ⁊ vxor
ſua vnicā filiam habētes eā cuidā iuue
ni nuptui tradiderūt ⁊ in domo ꝓpria ma
nere fecerunt. et quia mater illius puelle
nimis diligebat generū amore ſue filie et
diligēter colebat balneādo cōuerſandoq̄
⁊c. inter hec malicioſi ceperunt dicere ꝙ
hec non cauſa filie faceret: ſed vt eidez ꝓ
filia ſeſe ingereret. Cū ergo mr̄is ani/
mū tanta falſitas cōcuſſiſſet timens ne in
vulgi fabulā verteret: duos ruſticos allo/
quitur et paciſcitur vt occulte ſuū generū
ſtrangulent. Quadam ergo die iſtos ruſti
cos in cellario recluſit: et alios omēs i do
mo illa exītes ex induſtria aliquo ire pro
curauit ⁊ ꝓſoluit: tūcq̄ adoleſcentē ꝓ vi/
no afferēdo in cellariū miſit. Qui ingreſ/
ſus mox ab illis latētib⁹ ſtrāgulat: latroni
bus quē mr̄ ſtrāgulatū i lectū filie detu
lit et q̄ſi dormientē veſtib⁹ circūtexit. Re/
deuntib⁹ marito ſuo ac filia ⁊ ad menſam
poſitis iubet mater filie ſuuꝫ maritū ado
leſcentem ad menſam vocare ⁊ excitare.
Quē illa defunctū in lecto reperit ⁊ ꝓcita
nunciauit ac tota familia lamentauit. Et
illa mulier homicida quaſi dolens cū ce/
teris plantit. Tandē mulier illa de ſcele/
re ingemuit ⁊ ſacerdoti omnia confeſſa fu
it. Poſt aliquod tempus inter mulierem
et ſacerdotem illū litigiū oritur: ⁊ ab illo
ſacerdote ſacrilego homicidiū generi im/
ꝓperando irrogatur. Ꝺō cum ad parētez
iuuenis noticiam deueniſſet: ad iudicē ad
ducitur ⁊ crutiatibus exaiat⁹ ac tandē cō/
feſſa ignibus cremāda damnat⁹. Finē ve/
ro ſuum iminere cōſiderans ad beatā vir
ginem ſe cōuertit et eius ſuffragia cū mul
tis lachrymis poſtulauit. Tandem exire
cōpellitur ad locum mortis ⁊ in magnum
ignez ꝓiicitur. ſed ecce oēs ibidem ſtare il/
leſam et incolumen intuent. At parentes

eū amabat anulū recepit in signū amoris Eū aūt quadaz die luderēt ad pilam ꝑpe portas ecclie iuuenis ille timens ne tāge ret ingressus est ecclīam vbi dū a spexisset pulchritudinē imaginis beate ꝟginis de/ scendit in coz eius deuotio. s. vt ipsam eli/ geret in sponsam z in signū huius anulū in digito imagis posuit. tūc imago manu ꝓstricta anulū retinuit. Qui ꝑterritus so cijs hec nūciauit. Et illi monebant eū ad religionis ingressum. Sed iste attractus ꝓcupiscentijs mūdi multū distulit: z post/ modū ꝓxit sponsalia cū alia. Eūqz de no/ cte ingressus fuisset lectum imago sibi ap paruit anulū demonstrās infidelitatē illi us arguit. ille excitat⁹ de somno illusionē fore putauit qđ viderat: z iterū obdormi/ uit. Et ecce scōa apparitione facta duriſſi/ mis verberib⁹ z cōminatiōib⁹ deꝓhensus ē subitoqz euigilauit z dimissis oīb⁹ mūdi i heremo sue amatrici deseruiuit. Secū dū Miraculū. Ad idem legit vbi supꝫ q ꝗdam miles diues z in bellis famosus totus erat deditus corruptionib⁹ femina rū. Et qz torneamentū debebat fieri in ve rona ad illud ꝑgens cū magno apparatu in ꝗdam castello vnā pulchrā iuuēculam aspiciens eā cōcupiuit: vñ vocato famulo pecūias magnas illi tradidit cū qb⁹ pen/ tes iuuencule z ipam virginē ad illicituz actū induceret. Tūc pentes excecati mūe re filiam inuitam tradiderūt stupꝛandaz Et quia sabbatū erat: illa virgo corde de/ uoto se beate virgini cōmendabat. Eūqz plozaret illam miles de noie interrogauit Et illa ait q vocarer maria. intulit miles Cur plozas. Rñdit illa. Melius esset mi hi mori qꝫ turpiter viuere. Nam virgini/ tatem meam deo z beate marie voueram. Tunc spūssanctus tetigit mentē mox mi litis z extinxit in eo omnē libidinem: z ait puelle: Quia hodie est sabbatū dies vicz marie deputatus: z nomen tuū est confor/ me. Hunc te integre offero sibi z teste deo ad meas expensas in monasteriū monia/ lium te introducā. Illaqz gratias egit: et miles se p oīa ꝓtinuit ab ipa atqz in mo nasteriuz eam tradidit z collocauit ꝓmit tendo abbatisse multas diuitias postqꝫ re gressus fuerit se oblaturū. Sed accidit vt morere⁹ miles in ipo torneamento. Tūc Abbatissa cepit puelle huic ꝓperare ipsius militis fallaz ꝓmissum. Ꝟnsuper vi tium corruptele sibi imponere minabat. z quia nullū solatiū hūanū poterat hre: ad beatā virginē ꝓfugit lachrymabiliter assi/ due subsidium exorando. Cui apparēs be ata ꝟgo sic ait: Noli flere filia dilecta. Hā miles ille qui tibi tantā exhibuit gr̄am in fine ꝓpunctus saluatus est z corpus suum quia in torneamento mortuus est in loco nō sacro sepultū ē. Vade ergo z dic abba tisse vt ipm eius corpus ad vestrū cimite/ riū sacrum siue monasteriū sepeliendū de ferri faciat. Et in signum q locuta sim ti/ bi cū nunc sit valida hyems rosa pulcher/ rima repiet sup tumulū eius: cuius radix ꝓtendit vsqꝫ ad coz eiusdem militis. eo q sez ob mei amorē castitati tue pepcit. Cū/ qꝫ hec retulisset z abbatissa adhuc crede/ re nollet. Reuelato sibi ꝗdam peccato oc/ culto p puellā de mādato b. ꝟginis marie Tunc ꝓtrita z ꝓfessa cū ꝓcessione illuc p/ gendo signū dictum inuenit z corpus ad cimiteriū transtulit. sicqꝫ ptz qm ipa glio/ sa ꝟgo mater ad se ꝓfugientib⁹ castitatez illibatā ꝓseruat z ad ipaz inducit sectādā. atz honorātib⁹ puritatē finē bonū largit.

Caꝑm. V. q beata maria suis ſubuenit z conſolationem ꝑſtat in morte Miraculū ꝑmū.

Vita vtilitas q beata maria suis deuotis in hora mortis ꝓsolatione z auxiliū cō/ donat. Legit ꝗdē de ꝗdā clerico q gau/ dia marie p quādam solitā antiphonā q/ tidie depromebat: sez Gaude dei genitrix ꝟgo imaculata z quō in hora mortis ꝓso lari meruit a beata virgine: de hoc lib. ij. pte. ij. arti. ij. circa finem scriptum reperies.

Miraculū. II. Ad idē legit vbi s. Et etiam refert Vincētius in speculo hy storiali lib. viij. ca. xcvi. q cuidā parochie ꝑerat ꝑsbyter diues sed virtꝫ plenus q in sua parochia habebat q̄ndā nobilē diuitē z etiā q̄ndā paupculā viduā. Cōtigit am bos sic infirmari z morti ꝓximari. Voc/ tur ĝ sacerdos ad diuitē illū p ꝓfessione

cōmunicatione. z veniēs vidit multos a/ stare diuitri solacia pbendo. Qui attētus plus ad tpalia ꝙ spūalia ꝓfessione quali/ cūq; facta cepit adulationis verba diuitri dare coraz circūstantibus vitam eternam ꝓmittēdo: z de ꝓscientie exaīatione ac pec catoꝝ salubri penitentia z satisfactione a/ lienoꝝ minus dispositum diuitē reliquit: Interim venit q̄dam ex pte vidue qui di/ xit eam in extremis agentē: z sacramenta postulantē. Et cū sacerdos nil curaret ait eidem capellanus Grande piculū nobis instat si illa mulier sine ꝓfessione z eucha ristie pceptione ex nostra negligentia de/ cesserit. iratus sacerdos ait: O parū sani capitis ꝓsilium: ꝙ vili vidua nobilem re/ linquere patronū a quo in testamento pri ma leganda tēpalia expecto. Ait capella/ nus: Ego si ꝓmittis: infirmā viduam visi tabo cū sacramento: fauente pbytero. Cū ingrederet paupcule vidue habitaculum vidit viduam sup nudam humū quo stra mine stratā iacere. Hec vidua erat dei fa mula plena bonis opibus z erga b. ꝑginē mariā pcipuā gesserat deuotionē introspi ciensq; capellanus vidit huic vidue assi/ stere beatā mariā cū magna militia ange loꝝ z choro btāꝝ ꝑginū z tenere lintheolū q̄ tergebat vultū egrotantis vidue: z oīe pietatis beneficiū impendens satagebat circa frequens ministerium. Capellanus hec videns obstupuit z ptinuit. Regina autem celi data fiducia virū dei vt intra/ ret impauit: z maria sedem parante ac ne timeret hortante. sedit z ꝓfessionem vidue audiuit: tande cū eidem vidue vellet coꝛ/ pus xpi dare: z de pixide excepisset mox b. maria virgo cū celesti curia tota in ibi exi stente se pstrauerunt humiliter z corpus christi adorauerunt. Tandem cōmunica/ ta vidua z ecclesiasticis sacramentis per/ actis. Capellanus cepit psalmos legere. z sic obitum vidue premunire. sicq; bea/ ta virgine astante z ꝓsolante egredientez aīam felicem in celum cum tota gloriosa cōitiua in iubilo deduxit Denicq; hec vi/ dens z deum glificans. Capellanus cuz gaudio redit ad domū diuitiz vbi erat ple banus veniēsq; ad limen hostij vidit cat/ vos nigros circūuallantes lectum diuitis

Quos miser ille sentiens infestos demo/ nes fore rugiebat clamans z dicens: Tol lite cattos tollite: misero subuenite. Post aliquantulū vidit ethiopem magnū voce minaci: vultu terribili: vncū quē manibus gestabat: faucib z gutturi diuitis pecca/ toris imergere: z furibunde aiaz eius infe licem extrahere. Ille q̄z diues in his dolo ribus dans vocē horribilē: tradidit infeli/ cem spūm. Et ecce mox ceteri cōplices de mones irruentes miserā aiam illā flagris ac verberib afficientes imerserūt in locū tenebraz. Capellanus igit hec videns ni mio timore coꝛreptus cecidit. Factoq; in excessu mentis mox beata maria glie regi na sibi apparuit dicēs: Ne timeas charis/ sime nō tibi nocebit malignitas dyaboli/ ca: qz tibi mihi deuote deseruienti parata est beatitudo celestis. Sicq; recreatus re dit z gratias ac laudes deo agens tandē in bono z deuotione beate virginis pfecit zc. Ad idem facit etiam miraculū de q̄/ dam clerico qui quotiēs ptransibat eccle siam vel imaginem beate virginis genu/ flexo semp salutabat: z quō in sua infirmi tate est ꝓsolatus. De hoc habes libro. i. p te. iiij. arti. ij. in fine.

Capitulum. VI. q beata maria suos dilectos honorat. Miraculum pmū.

Exta vtilitas q beata maria suos dilectos honorat Legit vbi s. q q̄dā nobilis intra uit religionē cistercien sem q dū rudis in/ genij a magistro sibi dato nō poterat lras addiscere mox se hūiliauit cogitans meli us deo deseruire in hūilitate: vt cōuersoꝝ eligeret habitū: nec potuit plus addiscere q̄ aue maria. z quia hoc deuotissime dice bat q̄tidie z frequentissime: accidit vt mo reret: z tandem fossa eius a quodam visi/ tatrek. et ecce de capite fosse eius lilium ex creuerat pulcherrimū scriptum intus z fo ris. z quocando abbatem z epm dū fodis/ sent inuenerūt lily radicem de corde p os ꝓcedētē z ad extra excrescētē in cui⁹ fōlijs scriptū erat: Aue maria. Et hec videntes

5394/4915